

הקדמת הרה"ג המספר זצ"ל יתברך הבורא ויתעלה היוצר יוצר האדם ברחמיה וימשילהו על כל הנמצאים בארץ וממין האדם בחר לו סגולתו עדת ישורון ויורה להם את תורתו תורת אמת תורה בכתב ופירושה בעל פי אשרי רודף אחריה בה ינקה לחיי נצח בזה ובא.

ומאז צינה ה' להחריב עיר קדשנו ולחיותנו פזורים בין העמים מרוב עונינו והשעבוד הולך וגדל וכבוד התורה הולך ונדל ח"ו גיטת רשות לאבותנו הקדושים בימי רבינו הקדוש ע"ה ודרשו ממקרא פתוב עת לעשות לה' הפרו תורתך וכתבו את השמועות והדינים פירושי תורה שבכתב שקבלו מרבותיהם עד משה רבינו ע"ה ומאז עד היום חכמי הדורות הפאים אחריהם חיברו חיבורים לברר ולבאר ספיקות בענינים המתחדשים בדבר הלכה ע"פ עיונם בחיבוריהם של רבותינו הקדושים הקודמים להם.

נדבר זה הוא צורך לבני הדור ההוא ולהפאים אחריהם. וזה עצמו הרשני לכתוב מה שנסתפקתי ומה שנשאאתי וביררתי כפי דעתי הקצרה או מה ששאלתי עליו לחכמים מדור זה הי"ו: ואף כי יודע כל שער עמי וכל באי ספרי זה כי לא בר הכי אנכי ערב לבי לגשת אל הקדש ולהעמיס על עצמי את הדבר הזה (א) כי הכתיבה והאסיפה אוסיף דעת לדעת דבר הלמד מענינו ודבר הלמד מסופו (ב) כי זה גורם לי שלא אשכח מה שלמדתי ואם אשכחהו יהיה מצוי אתי ללמדו שנית (ג) גם כי לא יועיל לחכמי ורבני הדור לגדולים אשר בארץ יועיל לאנשים אשר כגילי (ד) אולי יחנן ה' אותי דעת ותבונה וכאשר אחרון עליו בעה"ו לעשות לו מהדורא תניינא לסדרו ולתקנו יהיה מועיל ומנהי לקטן ולגדול בעה"ו ולי תהיה צדקה: והנני כמזכיר וכמזהיר את כל החכמים השלמים הי"ו לבל יסמכו על דברי ועל הכרעתי רק אם הם בעצמם אחרי עיונם וביורם הפריעה דעתם פדעתי כי ספרי זה לא נכתב רק אדעתא דהכי לעשות לו אחרי כן מהדורא בתרא.

אף חולשת גופי ומאור עיני שגם בבתי עינים אני לומד בקושי גם ביום. וכן חסרון הפנאי עול התיחיד והציבור עצרו בעדי ומבחר עלומי עברו כמעט בשונקים וחנויות למצוא טרף לביתי שלא אצטרף לידי מתנות בשר נדם ורק בראותי רוב הפצרות חכמי העיר ומנהיגיה לקבל עלי משגרת דין שלישי עוזר ובראותי שכמעט אם לא אסכים לזה גם הרבנים אשר קדמוני יש את לבכם לסלק את עצמם ויראתי לנפשי פן אהיה גורם בסירובי להיות ח"ו קהלתנו כצאן בלא רועה לכן הספמתי להצעתם ועם פי דעתי רוב חסדוני ומיעוט ערפי וחולשת גופי ומאור עיני שמתהי בה' מבטחי ואדע כי לא אבוש: ותקוה אל ה' יעזרני על דבר כבוד שמו וישמרני מפל משנה ושגיאה פי אליו ברוך הוא נשאתי נפשי והוא ברחמי אל יבישני משברי פפתוב אל אבושה פי קראתי ה' ובחסדיו הרבים יחדש את ימי עלומי כקדם וירפאני רפואה שלמה מחולשת מאור עיני וחולשת גופי ויראני נפלאות מתורתו ויזכני לראות בבנין ציון וירושלים בבוא לציון גואל ויזכני לשכון בקביעות בארצנו ונחלת אבותנו ציון קרית מועדנו ובימינו יקויים בנו מקרא שכתוב פי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים אמן נאם הכו"ח כ"ב תמוז יה"ל התרפ"א ע"ה כלפון משה הבהן סילט"א: ס פ ר שואל ונשאל אורח חיים חלק ראשון סימן א נשאלתי אם שרי להשתמש בסתם דבק העשוי מעורות הבא מאירופה לענין חיזוק בתי התפלין ורביועם דבדבק שעושים מעורות אינו חזק כ"כ: תשובה נראה דאין שום פנים

להתיר דאי משום דעל הרוב הוא עשוי מבהמות טהורות זה אינו דכבר כתב מרן הב"י סי' ל"ב ד"ה ואחר בשם האגור בשם מהר"י מולין שאין לקנות גידים לתפוך התפלין מן הגויים דשקלי נמי מבהמה טמאה וספיקא דאורייתא הוא וכל קבוע פמחצה על מחצה דמי ע"ש וה"ה לגבי הדבק העשוי מעורות שיש לומר כן.

ועוד דנראה דאין שום ידיעה שנעשה מבהמות טהורות וא"כ אם גבי גידים שעל הרוב אין דרכם לקחת רק מבהמה טהורה [כדדניקי דברי הב"י הנז"ל] מ"מ אסור מצד הקביעות וכ"ש גבי דבק שכל פמה שיהיה העיר גם עושה דבק הרבה וזה שייך יותר בטמאות.

ועוד דרוב הבהמות טמאות הן וא"כ רוב העור הוא מטמאות ועכ"פ גם אם יהיו שנים הם הו"ל קבוע וכנז"ל. ואי משום שאין הדבק עשוי לגוף ההיתר רק לתוספת חוץ או נוי הרי מור"ם סי' ל"ב ס' מ"ז וה' מקדש מעט וה' קסת הסופר וה' משנה ברוך וזולתם כלם פה אחד דלכתחילה מיהא אין להתיר רק בדבק פשר כמו שיראה המעיין בדברייהם.

ואי מצד שעת הדחק דכדיעבד דמי נראה דאין זה מותר ולא מיקרי דיעבד דיכול ללחלוך במים ולהסיר כל דבק טמא ולחזור ולדבוקו בדבק פשר. ועוד דאין זה נקרא שעת הדחק דממ"נ אם הוא פשר בלא"ה א"כ אין צורך לדבוקו וישאר כף ואם הוא פסול מצד שאינו מרובע רק ע"י הדבק החזק יהיה מרובע א"כ גם בדיעבד אסור דכיון שהוא להכשיר מה שהיה פסול הו"ל אסור גם לעיכובא זהו הנלע"ד בזה פעת: סימן ב' שאלה מי שפכתב בשמאלו ואוכל ועושה כל מעשיו בשמאלו ושוב הרגיל עצמו לאכול גם בימין ולעשות איזה דבר גם בימין אף רוב מעשיו בשמאלו וכתבתו בשמאלו וגם מה שאוכל ועושה איזה דבר גם בימין אינו אלא מחמת הרגל חדש וגם אחר.

ההרגל יותר נקל לו השמאל מהימין בין באכילה בין בעשיית אותו הדבר היכן לובש התפילין: תשובה כתב מרן ז"ל או"ח סי' כ"ז ס"ו דאם פכתב בימינו וישאר כל מעשיו עושה בשמאלו או כותב בשמאל וישאר כל מעשיו עושה בימין י"א שיניח תפלין ביד שמש פח דבעיניו יד פה וי"א שהיד שפכתב בה היא חשוכה ימין לענין זה ומניח תפלין ביד שפנגדה (הגה ונהיג) ולמאי דקיי"ל די"א וי"א ה' כי"א בתרא א"כ דעת מרן ז"ל דכל שפכתב בשמאלו מניח בימינו הגם דשאר כל מעשיו עושה בימינו וכ"ש זה שרוב מעשיו בשמאלו ומה שעושה בימינו עושה יותר ממנו ג"כ בשמאלו ביותר קלות ומהירות.

וגם המעט שעושה בימין אינו אלא הרגל מחדש דבכה"ג נראה דכ"ע לא פליגי וגם הי"א קמא מודו דמניח בימינו ולא בשמאלו דהרי ימינו הוא יד פה לדידה וכן מצד הפתיכה ג"כ הרי ימינו הוא שמאל דידיה: אבלאבל ראיתי להשע"ת ס"ק ז' שכ' דבשלמי ציבור כתב וז"ל ומצאתי בספר זר זהב למחר"י צמח האריף הרבה ונהרבה בראיות שאיטר יד ימינו אינו ראוי לשנות משאר מפל אדם שלא לשנות הסדר העליון ע"ש ומזה מבואר דגם איטר יד גמור מניח בשמאל כל אדם ע"ש והוא הפך דברי הגמ' במנחות דל"ז ע"א דת"ר איטר מניח תפלין בימינו שהוא שמאלו והתניא מניח בשמאלו שהוא שמאל כל אדם אמר אבני פי תניא הוה היא בשולט בשתי ידיו ע"ש וא"כ פיון דדברי המקובלים הם נגד דברי הגמרא אין לנו לילך לא אחרי דברי הגמרא פידוע מפלגי הפוסקים ומעתה

בגדון דידן ג"כ דנראה דכ"ע מודו וליפא פלוגתא בכה"ג וכאמור מניח רק בימינו שהוא ימין כל אדם ולא בשמאלו וכאמור ועמ"ש פאות שאחרי זה ועי' להכה"ח נר"ו ס"ק ל"א שפכת דלאחר התפילה מניחו ג"כ בשמאל כל אדם לצאת י"ח מהר"י צמח והאר"י ו"ל ושכ"כ הבא"ח ולע"ד אין נראה פן וכמ"ש בסי' שאח"ז הכוה"ח ביום ח' לחדש פסליו שנת התרצ"א ע"ה פילפון משה פהן סילט"א]: סימן ג' שאלה הפותב בשמאל ועושה כל מעשיו בימין או להיפך שעושה כל מעשיו בשמאל וכותב בימין היכן מניח תפלין: תשובה עמש"ל בס' הקודם וראיתי להכה"ח נר"ו ס"ק ל"א שפכת דכיון דאיפא פלוגתא אזי הקבלה מכרעת ומניחו בשמאל כל אדם ואין פאן ספק ברכות כמש"ל סי' כ"ה אית פ"ה ע"ש ונהגם דמרון פתב י"א וי"א ונדעתו כי"א בתרא קי"ל אלו הנה רואה דברי האר"י ו"ל גם הוא הנה פוסק פן ע"ש ולאחר המחיר אין דבריו נראים לענ"ד דהמקובלים לא פתבו בכה"ג דפליגי הפוסקים דעתם ו"ל כף וכה אלא שכתבו דגם איטר אמור מניח בשמאל כל אדם ובה נקיטנו פדברי הגמרא וקמו שפן פתב ה' הנז' שם דגם לברך מברך ואינו נחשב לספק ברכות ע"ש וא"כ פינו דבעיקר היסוד נקיטנו פדברי הגמרא גם במסתעף מזה נקיטנו כפי הכרעת הפוסקים ודעת מרון ו"ל גם מ"ש דאלו ראה מרון דברי האר"י לא הנה פותב פן מן האמור לא שייך זה ועוד דרבינו האר"י ו"ל לא פתב פלום בהה"ח רק מהר"ץ בס' זר זהב וכלל זה לא נאמר פדברי החיד"א ו"ל רק נגד האר"י ו"ל ולא נגד שאר המקובלים ונהגם זה הנז' כי דכן משמע מדברי האר"י ו"ל לאחר המא"ר גם שאיני מקובל' הלשון שהובא פדברי ה' הנז' אין בו שום החרת והכרעה לדברי מהר"ץ ו"ל ולכן נלע"ד אם פה יספיקו אתי הרבנים המורים אין לזוז מדברי מרון ו"ל.

גם במ"ש שם שייניח האיטר אמור אחרי כן תפלין בשמאל כל אדם וגו' אינו נלע"ד דברי מרון ו"ל פתב י"א וי"א ולא חשש להחולקים וכן פדין שהרי לא מצאנו דחוששין לכל הדעות רק בגיטין וקידושין לכתחילה ועוד דכיון דנקיטנו פדברי הגמרא הו"ל זה הכרעה גמורה כדקי"ל בעלמא ולכן לע"ד א"י להניח אחרי כן וכאמור ובל"ן ארצה עוד דעת הרבנים המורים נר"ו הכו"ח ביום ח' פסליו שנת התרצ"א ע"ה פי לפ'ון משה הפהן סילט"א: סימן ד' שאלה פה אי גרבה נוהגים שמי שמת אביו או אמו או איזה מקרוביו מתפלל בצניבור שנה ראשונה וביום הפקידה ואירע מי שיש לו כנו' אף הנה עלג לשון ואינו מבטא האותיות פדרפן אלא בקטנות לשון כמו הקטנים והתחיל להתפלל כנו' האם חייב לפרוש מזה ואם לא פירש אם חייבים הצניבור או הב"ד למנעו מפני זה או לא: תשובה מבואר בש"ע סי' נ"ג ס' י"ג דאין ממנין מי שקורא לאלפי"ן עינין ולעינין אלפי"ן ע"ש ונראה דה"ה למי שהוא עלג בשאר אותיות דהרי כל עיקר הטעם מפני שהש"ץ צריך שיהיה צח הלשון והשפה ולא מי שאינו יכול לבטא האותיות פתקנן וכ"כ הרמב"ם ו"ל בפ"ח מה' תפילה ה' י"ב וכן העלג פגון שקורא לא' ע' או לע' א' וכל מי שאינו יכול להוציא האותיות פתקנן אין ממנין אותו ע"ש ומבואר שם פדברי מרון הכ"מ דיליף לה הרמב"ם מהא דע' א' וא' ע' ע"ש ומ"ש מרון ו"ל א' ע' וע' א' לישא דגמרא נקט וה"ה להנז' ונהגם דזה אין באים למנותו נראה פשוט דגם עליו החוב לשלא יתמנה וכן החוב על הק"מ ועל הב"ד למחות בו ולהעבירו [הדבר פשוט דכיון דע"פ הדין אינו ראוי יש להעבירו וכ"ג"כ מדברי מור"ם בסי' נ"ג סכ"ב שפכת ואין לאדם להתפלל

בלא רצון הקהל וכל מי שמתפלל בתזקה ודרכו אלמות אין עונין אמן אחר ברכותיו ע"ש
וא"כ זה שע"פ הדין אין לו להיות ש"צ ועם כל זה הוא רוצה להתפלל אין לה תזקה
ואלמות גדולה מזה] הכו"ח ביום כ"א אלול התרצ"ב ע"ה יכלפון משה הפהן סילט"א:

סימן ה' לעיר תיטאויגן יע"א נשאלתי מהחה"ש הזה"מ כמה"ר ר' דוד הפהן יצ"ו אודות
האבנים הנשארים מכותלי בהכ"נ של עיר תיטאויגן החיצוני והפנימי אחרי שפתחו שם
חלונות אם מותר להוציאם לחולין ולבנות מהם בתים ותיצרות של חול: תשובה עיר
תיטאויגן יע"א נדאי דדין פפר יש לה שהרי כתב המצ"ך ז"ל סי' א' בשם הפני"י סי' ו'
דלא הוי כרה אלא עיר של שוקים ורוב בני העולם באים לסחורה ומזה צדד המצ"ך שם
דגם עיר מרסיליא אינה כרה ע"ש וכן זכורני כי חו"ר אינם ז"ל פתבו דג' רבא דין פפר
יש לה ונדפסה תשובתם בקרן דוד שהיה יוצא פה מידי חדש בחדשו וכן זכורני דה' ב"י
ח"ב כתב דעיר אל מדינה (אחת מערי המערב הפנימי או מערי אלג"יר) אין לה דין כרה
ע"ש ומאחר דתיטאויגן יע"א אין לה דין כרה פבר כתב מרן ז"ל סי' קנ"ג ס"ז דאם הסכימו
זט"ה במעמד אנשי העיר במקירת בהכ"נ ממש רשאים להוציא המעות לחולין אף אם
מכרו זט"ה לבדם בהכ"נ או שמכרו אנשי העיר בהכ"נ אז המעות נשארים בקדושתם
ובנ"ד לפי המבן דכת"ר נר"ו רב העיר וזט"ה ושאר אנשי העיר מסכימים לזה וא"כ
נדאי דרשאים למפור נאפן להוציא המעות לחולין וכ"ש אם מניחים הפסד בקדושתם
לצרכי בהכ"נ ובגנינה וכיוצא: ועוד דבכה"ג דנשאר להם זה משארית פתיחת החלונות
וכיוצא אפי' בבהכ"נ של פרפים אם היה זה עפ"י זט"ה במעמד אנשי העיר פקעה
קדושתם ונלה על הבגן של החלונות, וכיוצא שעשו וכמ"ש במ"ב ה"ד הבאה"ט סי'
קנ"ג סעיף כ"א אפי' על בהכ"נ הישנה שנה עצמה וכ"ש על האבנים והעצים וכיוצא
הכו"ח ביום א' חשון התרפ"ח ע"ה כ' משה הפהן סילט"א: סימן ו' לעיר גאבס יע"א
נשאלתי מהחה"ש והכו"ח ישראל חדאד הי"ו אי חשבינן שעות היום פהסוכרים
מעלות השחר או פהסוכרים מהגן החמה כמו לק"ש ותפלה וחקמז בע"פ וכיוצא התלוים
בשעות היום: תשובה.

מי יוכל להרהיב עז בנפשו להכריע במחלוקת החרים הרמים ולנו לילה אחרי הכרעת
האחרונים העה"ש ז"ל וזולתו דבדרבנן משערי' מהגן בין לקולא בין לחומרא כמ"ש
העה"ש סי' תע"ג אות ה' והמחבר"ר אות ב' ומשמע מדברי העה"ש דבמילי דאורייתא יש
לילה לחומרא אם עלות השחר הוא החומרא או הגן החמה הוא החומרא ע"ש וטעמא
דמילתא נלע"ד משום דבאורייתא סד"א לחומרא וכי מספק"ל אם העיקר פהסוכרים
מע"ה או מהנה"ח אזלינן תמיד לחומרא לפי הענין.

אבל בדרבנן אמרי' דמהגן כמ"ש המחבר"ר שכל דבריהם תקנות קבועות הן ע"ש. ומה
דלא אמרינן דבדרבנן בין לקולא בין לחומרא משערינן מעה"ש נראה משום דנראים בזה
דברי הסוכרים דמהגן משערינן לפי הראיות שהכריעו מהם.

א"נ י"ל דבדאורייתא משערינן בין לקולא בין לחומרא מעה"ש עד צאת הכוכבים כמ"ש
בעזרא ולא בא העה"ש לשלול רק דבדאורייתא לא אזלינן בטר הנה"ח ושו"ר לה' מנחת
פהן שזכר שם ומבואר שם פננתו כמ"ש בטעם הא' ע"ש: ומה שתמה על מרן ז"ל בכלליו

לב"י שְׁהֵלֶךְ אַחֲרַי רֹב עֲמוּדֵי הַהוֹרָאָה הָרִי"ף הַרְמַב"ם הָרֵא"ש דְּלָמָּה לֹא הֵלֶךְ אַחֲרַי הָרֵא"ש שֶׁהוּא בְּתֵרָאָה.

תְּשׁוּבָה הָרֵא"ש ז"ל הוּא מְהֻאָשְׁפָנִים וְנִגְרַר אַחֲרַי רַבְּנֵי אֲשָׁפְנֹז עַל הָרוֹב וְאֲנַחְנוּ הַסְּפָרְדִים נִגְרַרְנוּ אַחֲרַי הַרְמַב"ם וְרַבּוֹתֵינוּ רַבְּנֵי סְפָרַד עַל הָרוֹב וְכֹאשֶׁר בָּא מֶרֶן ז"ל לְחַבֵּר סְפָרוֹ ב"י נִמְלֵךְ בְּחֻמֵי זְמַנּוֹ וְכִלְמֵם פֶּאֶחֶד הַסְּפִימוֹ לְלֶכֶת אַחֲרַי ג' עֲמוּדֵי הַהוֹרָאָה הָרִי"ף הַרְמַב"ם וְהָרֵא"ש אוֹ אַחֲרַי רֹבָם וְהַסְּפִימוֹ עַל יְדוֹ פְּמֵאֲתִים רַבָּנִים כַּמ"ש גָּאוֹן עֲזָנוּ הַחִיד"א ז"ל בְּשֵׁם הַגְּדוֹלִים ע"ש.

וְאִתְּנַח סִימָנָא מֶרֶן ר"ת מ'מֵאֲתִים ר'בָּנִים נ'סְמָךְ וְנִלְע"ד דר"ל שְׁכָלֵל זֶה הַסְּפִימוֹ בּוֹ פְּמֵאֲתִים רַבָּנִים וְאִין זֶה עֲנִין לְדַעְלָמָא וְד"ב פְּעַת הַכּו"ח בְּיַיִם כ"ט סִינֹן הַתְּרַפ"ז ע"ה כַּלְפֹּן מִשֶּׁה הַפְּהֵן סִילֵט"א: סִימָן ז' לְעוֹב"י תּוֹנֵס יע"א שְׁאֵלָה לְמוֹהֲרָה ג' מְהַר"ם שְׁתַּרְוֹג הִי"ו רְאִיתִי פֶּה אֵי ג'רְבָּא יע"א חֲלוּקֵי דִיעוֹת בְּעֲנִין חֲשָׁבוֹן הַתְּחִלַּת תְּקוּפַת תַּמּוּז וְסוּפָּה מְפַנֵּי שְׁהִיּוֹם אֲרוּךְ וְכָל אֶחָד לְדַרְכּוֹ פְּנָה וְכָל ש"ץ בְּמִקּוּמוֹ מְכַרִּיז לְפִי דַעְתּוֹ וְיִדְעֵתּוֹ.

וְאִין בָּהֶם גַּם אַחַר שְׁנוֹתֵינוּ יְסוּד לְדַבְּרֵינוּ מְדַבְּרֵי הַפּוֹסְקִים ז"ל. וְכַדִּי שְׁלֵא תִהְיֶה תּוֹרַת כָּל אֶחָד בְּיָדוֹ ח"ו אֲמַרְתִּי לְעַמּוּד ע"ז אֵיךְ רְאוּי לְחַשׁוֹב הַתְּחִלַּת תְּקוּפַת תַּמּוּז וְסוּפָּה.

וְהַתְּחִלַּת תְּקוּפַת טֵבֵת וְסוּפָּה. וְתְּקוּפַת נִיסָן וְתִשְׁרֵי סוּפָּם וְתִחְלָתָם וְלִהְצִיעַ הַנִּלְע"ד לְפָנֵי ר"מ נר"ו לְמַעַן דַּעַת הַכְּרַעְתּוֹ וְאֵיךְ הוּא הַמְּנַהֵג בְּזֶה מִימֵי הַרְבָּנִים הָרֵאשׁוֹנִים וְעַד הַיּוֹם וְשַׁכַּמ"ה תְּשׁוּבָה מְבֹאָר מְדַבְּרֵי הַלְבוּשׁ סִי' תַנ"ח דק"ל ע"ב ד"ה עוֹד יֵשׁ לִי לְמִסוֹר בְּיָדְךָ סוּד אֶחָד וְגו' וּמְדַבְּרֵי ה' צָמַח צֶדֶק סִי' י"ד שְׁכָל הָעוֹלָם נוֹהֲגִים לְחַשׁוֹב שְׁעוֹת הַתְּקוּפָה בְּנִיסָן וְתִשְׁרֵי תַמּוּז וְטֵבֵת מִתְּחִלַּת הַלֵּילָה לְתַחֲלִי הַלֵּילָה וְאִם לְמִשְׁלַח הַלֵּילָה תַמּוּז בִּי"ט שְׁעוֹת וּמִחֲצָה כְּמוֹ תְּקוּפַת תַּמּוּז שֶׁל שְׁנֵיתֵינוּ זוֹ אֵזִי מְנִיחִים אֲרַבְּעָה שְׁעוֹת וְחֲצִי לְתַחֲלִי הַלֵּילָה שְׁאֲחֲרֶיהָ וְא"כ לִפ"ז לְמָה שְׁנוֹהֲגִים לְהַחְמִיר חֲצִי שְׁעָה קִידָם וְחֲצִי שְׁעָה אַח"כ בְּתְּקוּפַת נִיסָן וְתִשְׁרֵי מְפַנֵּי שֵׁא"א לְצִמְצֻם הַדְּבָר כ"כ א"כ תִּהְיֶה הַתְּחִלַּת הַתְּקוּפָה מְשַׁעָה י"ט עַד כ' זֹאת אוֹמְרֵת שֶׁאִם הַתְּחִלַּת הַלֵּילָה לְמִשְׁלַח הוּא בְּשִׁמּוֹנָה אַחַר חֲצוֹת נִמְנָעִים מְלַשְׁתּוֹת מְשֻׁלוּשָׁה שְׁעוֹת אַחַר חֲצוֹת עַד אֲרַבְּעָה שְׁעוֹת אַחַר חֲצוֹת וּלְפ"ז אִין אֲרִיכוֹת הַיּוֹם וְהַלֵּילָה מוֹסִיפִים כָּלֵל.

אֵךְ לְשִׁי הַלְבוּשׁ עֲצָמוֹ תְּמִיד יֵשׁ לְחַשׁוֹב הִי"ט שְׁעוֹת וְחֲצִי אַחֲרַי שְׁעָבְרוּ ו' שְׁעוֹת מִחֲצוֹת הַיּוֹם וְנוֹסֵף לִפ"ז חוּמְרָא שֶׁל שְׁתֵּי שְׁעוֹת אַחֲרֵים וְאִם בָּאֵנוּ לְחַוֵּשׁ לְדַעַת הַלְבוּשׁ וְלִמְנַהֵג הָעוֹלָם א"כ תִּהְיֶה הַהַתְּחִלָּה מְשַׁעָה אַחַת אַחַר חֲצוֹת עַד אֲרַבְּעָה שְׁעוֹת אַחַר חֲצוֹת: וְלִדְיָנָא מְסַקְנַת ה' צָמַח צֶדֶק שֶׁם בְּהַסְּפָמַת הָרַב תּוֹסֶפֶת יו"ט ז"ל שְׁאִין לְחַוֵּשׁ לְחַוֵּשׁ הַלְבוּשׁ וְיֵשׁ לְהַנִּיחַ הָעוֹלָם כְּמִנְהַגָּם: וּמ"מ לְדִידֵן פֶּה אֵי ג'רְבָּא שְׁרַאֲיֵנוּ שְׁמַקְפִּידִים לְחַוֵּשׁ לְאֲרִיכוֹת הַיּוֹם וְלְאֲרִיכוֹת הַלֵּילָה כְּמוֹ שְׁעֵינֵינוּ רוֹאוֹת וְשׁוֹמְעוֹת מִהַכְּרִזוֹת הַשְּׁלוּחֵי צְבוּר הִי"ו וְכ"כ ה' שִׁירֵי דוֹד ז"ל דָּף ל"ו שְׁטוֹב לְהַחְמִיר בְּב' הַחֻמְרוֹת לְחַשׁוֹב מִתְּחִלַּת הַלֵּילָה וְלְחַשׁוֹב מִחֲצִי הַיּוֹם שְׁלִפְנָיו וּמְסִיָּים ע"ז וְכֵן רְאִיתִי נוֹהֲגִים ע"ש וְהוּא ז"ל מְרַבְּנֵי עֲזַרְיָנוּ אֵי ג'רְבָּא ע"א א"כ יֵשׁ לְחַשׁוֹב תְּקוּפַת תַּמּוּז עַל כְּדָרְךָ הָאֲמוּר.

וּמִזֶּה יֵשׁ לְהַקִּישׁ לְכָל שְׁאָר הַתְּקִיפּוֹת לְפִי חֲזִיילוֹת הַתְּקוּפָה וְלְפִי אֲרִיכוֹת הַיּוֹם וְהַלֵּילָה וְכֹאֲמוּר זֶהוּ הַנִּלְע"ד בְּזֶה וְלִתְשׁוּ' מוֹה"ר נר"ו וְהַסְּפָמַתוֹ אֲנִי מְצַפֶּה וְשַׁכַּמ"ה הַכּו"ח בְּיּוֹם

ח' תמוז יה"ל התרפ"ז ע"ה כלפ'ון משה הפהן סילט"א: סימן ח' תשובת מוה"ר הגדול הי"ו על זה מע' ידידנו הרה"ג החה"ש הדה"מ כמה"ר משה כלפ'ון הפהן הי"ו וגו': לענן חשבון התקופה אשר שאלת.

דע כי חשבון התקופות הוא מקולקל כי אם התקופה בשעה א' אחר חצות איך תחשוב בכל הערים שעה א' אחר חצות והלא עת חצות בא"י הוא בשאר ארצות קודם חצות הרבה יש עיר שהיא מקדמת ב' שעות ויש ג' שעות או יותר ויותר א"כ בכל עיר איך תחשוב והלא אין החשבון מכונן.

רק לענן שבת גילתה תורה שבת היא לכם מסורה לכם בכל מקום שהוא שבת בכל מושבותיכם וע' בס' פני דוד פ' תשא אות ז עש"ב. אבל לענן תקופה איך תדע באיזה שעה התקופה ומפני זה יש חכמים אינם חשים לתקופה אבל אנחנו אין מגלים את הדבר להמון העם שלא לזלזל בשום מנהג בעולם והולכים אחר המנהג שנהגו כבר וא"כ לענן תקופה נהגו לחוש לשני הסברות של הלבוש ושל התוי"ט וכן אנו נוהגים ובשנה זו הכרזנו משעה אחר חצות עד ג"ש ורביע (ערבי) כי המעריב בשבע ורביע (ערבי) ודו"ק בחשבון ותמצא פן וקצתתי לפי הפנאי וכי ע"ה משה שתרוג ס"ט: סימן ט' שאלה איך הוא הקידוש על הפת במקום דליכא יין: תשובה נוטל ידיו תחילה ומברך על נטילת ידים ואח"ך אומר מה שדרכו לומר קודם הקידוש על היין וכשמגיע לברכת היין מברך המוציא לחם מן הארץ ואח"ך מקדש ברוך וגו' אשר קדשנו וגו' מקדש השבת ואח"ך בוצע את הפת ואוכל ועי' להרמב"ם ז"ל פכ"ט מה שבת ה' ט' שכ' הנה מתאנה לפת יתר מן היין או שלא הנה לו יין הרי זה נוטל ידיו תחילה ומברך המוציא ומקדש ואח"ך בוצע ואוכל וביאור דבריו כמ"ש אלא שקצר במה שהוא מבואר.

וכ"ז בליקלה אבל ביום אם אין לו יין אוכל בלא קידוש כמ"ש מרן ז"ל סי' רפ"ט ס"ב ע"ש. ומ"מ נלע"ד דנוטל ידיו ואומר הפסוקים שרגילים לומר קודם קידוש היום מזמור לדוד וגו' אם תשיב משבת וגו' ושמרו וגו' על פן ברוך וגו' ויקדשהו ובמקום ברפת בפה"ג יאמר המוציא ובוצע ואוכל ומ"ש מרן ז"ל אוכל בלא קידוש היינו שאין לומר אשר קדשנו במצותיו ורצה וגו' מאחר דקידוש היום אינו אלא ברפת בפה"ג ונהרי אין לו ולא הוצרך להזכיר הפסוקים שאינם עיקר הקידוש או עדיין לא נהגו בזמנו לאמרם.

אך בזה"ז נראה דינהוג כנז' ובעה"ו אפשו עוד באחרוני' בנה הכו"ח ביום ט"ז אדר התרצ"ב ע"ה כלפ'ון משה הפהן סילט"א: סימן יו"ד לעיר מדנין יע"א נשאלתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מרדכי סג"ר, רון הי"ו. מפני מה פה אי ג'רפא לא גזרו תענית יחידים אחרי שלא ירדו גשמים שיעור הראוי לתרישה: תשובה זמן הזכרת הגשם הוא בתפלת מוסף של יו"ט האחרון של חג כמ"ש מרן ז"ל באו"ח סי' קי"ד ס"א ופה אי ג'רפה אחרי הזכרת הגשם ירדו בליל יום שמחת תורה שיעור המספיק לתרישה וא"כ נר' שאין מתענים היחידים הגם שלא הנה תרישה מבעלי השדות שכן מדוקדק בדברי הרמב"ם ז"ל פ"ג מה' תענית ה"א הרי שלא ירדו להם הגשמים כל עיקר מתחיל' ימות הגשמים ומשמע מלשוני דהיינו מעת הראוי לירידת הגשם והוא הזמן שמזכירים בו הגשם שאם היתה פגנתו רק על השאלה של הגשם הנה פותח להדיא מתחיל' שאלת הגשמים.

ועם פי לא מצאנו דבר זה מפורש לא יכולנו לעשות מעשה לגזור על היחידים טרם ראותינו ההפך מזה. ובפרט דמבואר בב"י בס"ס תקע"ה דהט' שמתענים היחידים ולא הצבור מפני שאין בדבר צורך כ"כ יע"ש וא"כ אפ' דדי בזה וצ"ע עוד לעת הפנאי בעה"ו.

שוב ראיתילה ברכות המים בסי' תקע"ה וס"א שנסתפק בנדונו שירדו גשמים בחדג פדי מתרישה ופסקו והגיע טו"ב חשון ולא ירדו אם יש להתענות פסדר או לא. ומתוך תשובתו מתבאר שירדו להם ביום ט"ז תשרי ומסיק שם דאזדא לה סדר המשנה רק אם יש התאחרות ארבעים יום בין גשם לגשם כי אז מתחילים להתענות הצבור יע"ש וא"כ כ"ש בנ"ד דירדו אחרי שאלת הגשם וכפמש"ה הנז' שם בשם ה' גן המלך סי' קמ"ו דמדבריו מורה דליל האחרון של חג זמניה הוא.

ועם פי לענ"ד יש להשיב על דברי ההנ"ז מצד שהיתה ירידתם טרם שאלת הגשם דכונת והרמב"ם נר' דקאי על שאלת הגשם מ"מ בנדון זה כפי הנר' אין מקום להסתפק: סימן י"א ומה ששאל על מקום שגזרו תענית יחידים ואחד מהיחידים יש לו יארציי"ט ביום שבת שנדחה למחרתו כמ"ש מרן סי' תקס"ח ס"ט ואינו יכול להתענות יום על יום: תשובה דעתי הקצרה שיניח מלהתענות יום א' ויתענה יום ב' עם יחיד הקהל ובתנח"מ מי תענית היחידים יתענה ביום שיכול להתענות ומשאר הימים ומה שרצה כת"ר נר"ו לדמות זה אל מה שנהלקו בו רבני ג'רפא יע"א.

לדעתי אינו דומה דשם היום קבוע לצבור ובנדון זה אין היום קבוע לא לצבור ולא ליוזיד אחרי שנדחה מהיום הנהוג ואין פאן גם חשש נדר: סימן י"ב ומה ששאל בעיקר המחלוקת שזכר מוהרמ"ז ז"ל בספרו נידבר משה סי' י"ד אם לגזור תענית ויהיה יום ג' שהוא יו"ד טבת במקום יום ב' ואחריו יום ה' ב' איך ראוי לעשות זכורני פי מזה זמן לא רחוק עמדנו ע"ז ונראה לנו דדברי מוהרס"ך ז"ל נכונים בטעמם ועוד הכרענו פן מאיזה הכרעות אחרות שלא נזכרו שם ועשינו מעשה בתענית של גשמים וצירפנו יום תענית צבור שהוא בשאר ימי השבוע עם ב' ימים של שני וחמישי.

זהו הנלע"ד הכו"ח ביום ז"ך חשון תפר"ח ע"ה פילפיון משה הכתונוסילט"א סילט"א: סימן י"ג שאה מי שהיה בעיר אחרת בליל חנוכה א' והדליקו עליו חנוכה בבית ובירכו פל הברכות אם בפרטות לביתו אם בצירוף בתי החצר בברכות פוללות לכלם ובלייל ב' פא לעירו ובא להדליק הוא האם מברך שהחיינו או לא: תשובה מסתברא לי שמברך דהו"ל פמי שהדליק בלייל א' ולא בירך זמן דמברך בלי, ב' זמן כמ"ש מרן ז"ל בסי' תרע"ו ס"א ע"ש וכ"ש הוא דמי שברך הוא עצו יצא ידי חובת הדלקה ואפ"ה מברך ליל ב' וכ"ש זה שהדלקה היתה וע"י אשתו או בנ"ו או קרוביו וכ"ש אם לא בירכו בעדו בפרטות לביתו ואין סברא פלל לומר דכיון דנעשית ההדלקה עם ברפת שהחיינו בביתו הו"ל פאו רירך הוא דלא מציינו שנה מבתך וזנה לא שמע שיצא ידי חובתו רק לענין ההדלקה דמהני דעיקר המצוה היא ההדלקה והרי שלנתו וכיוצא בו הדליקו אבל לענין ברכה של הזמן איך אפ"ל שנה מברך ונה מועיל גם שלא שמע ולא ענה אמן פלל דהרי אפ"ל שמע וננה אם לא נתפנון זה לצאת ונה להוציא לא יצא וכן ראיתי להפר"ח ז"ל ס"ן א' שכ' מי שהדליקו עליו בביתו והוא בספינה או עשה שליח להדליק לבני ביתו

והוא אינו בבי לכ"ע צריף לברף שהתינו פשידליק וכן ראיתי להמ"א ס"ק ב' שהביא דדעת הג"ח דאם אשת הדליקה עליו בראשון צריף לברף בליל ב' שהתינו דאשתו אינה פוטרת גופו לא ביתו וסינים על זה ולי נראה פשוט דלהפוסקים פשאשתו מדלקת עליו א"צ לפתח על הראיה א"כ ה"ה דאין לברף שהתינו פשמדליק ע"ש ומדברי הפר"ח ז"ל שהביא בס"ק ג' שלושה מחלוקות בדבר בברפת הראיה ואפי"ה כ' בס"ק א' דלכ"ע צריף לברף ע"ש מוכח דלא ס"ל כהמ"א ז"ל ומינה דלדעת הפר"ח למרן ז"ל דס"ל דכשמדליקין עליו בביתו א"ץ לברף על הראיה מ"מ על ההדלקה פשמדליק בליל ב' מברף זמן ג"כ והחלוק הוא מבואר דרבנן תיקון ברפת זמן וברפת על הנסים על ההדלקה או על הראיה איפא הדלקה אין לברף על הראיה ולכן פשמדליקין עליו בביתו לא יברף זמן ולא יברף ג"כ שעשה נסים אבל בליל ב' פשמדליק פינון שהוא עדיין לא בירף זמן מברף פמי שהדליק בליל א' ולא בירף זמן דמברף בליל ב' זמן פשמדליק ואדרבא ק"ו הוא נכאמור.

וכן יש לדקדק ממ"ש מרן ז"ל סעיף ' ואם אח"כ בליל ב' או ג' פא להדליק אינו חוזר ומברף שהתינו דנהו ס"ד דהגם שביברף על הראיה זמן פשמדליק יצטרף לברף עוד זמן על ההדלקה נאי איתא דכשמדלקת עליו אשתו או אחרים בביתו א"צ לברף בליל ב' פשמדליק א"כ כ"ש וק"ו פשפבר בירף הוא על הראיה דא"צ לברף על ההדלקה ונהגם דיש לדחות דכשהדליקה אשתו הוי ממש פאלו הדליק הוא וביברף הוא דהו"ל ברכה על ההדלקה ולזה הוי עדיף מביברף על הראיה מ"מ אין זה מסתבר לענ"ד בכוננת מרן ז"ל והפוסקים דקיימי בשיטתיה ודברי הפר"ח ז"ל שכ' דלכ"ע מברף הם נראים עיקר ועי' לה' פיה עובד ז"ל שהכריע כהמ"א מדברי מרן ז"ל ואינו מוכרח פלל לענ"ד ואדרבא גר' עיקר פדעת מרן ז"ל פדכתיבנא נכאמור וא"כ נלע"ד לדינא לדעת מרן מברף [אה"ב עונ"ל דבנ"ד לשון הטור שכ' ודוקא שאין עתיד להדליק וגו' אבל בענין אחר א"צ לברף ע"ש לשון זה מורה קצת שאם רצה לברף יכול ובה ניח"ל מ"ש מרן בש"ע סי' תרע"ז ס"ג יש אומרים שאע"פ שמדליקים עליו וגו' מדליק וגו' ואם באמת במדליקין עליו אסור לברף איה מטעם זה שלא ראה יתירו לו להדליק ולברף על דבר שפמן הדין פטור וע"כ לומר דבהדלקת חנוכה פינון שהוא לפירסום הנס לא נחשב זה פלל ברכה לבטלה וכמ"ש הריב"ש סי' קי"א בהדלקת גרות בית פנסת וה"ה והוא הטעם לזה שלא בירף רק אשתו אע"פ שפמן הדין פטור יכול לברף ולא גרע מזה דסי' תרע"ז דפטור לגמרי ואעפ"כ מדליק ומברף באותה לילה וזה בלילה אחרת בפשעת חיוב הדלקה וע' להלבושי רד מ"ש ע"ד מרן בסי' תרע"ז ואנו אין לנו רק דברי מרן שפסק סברתם להלכה כמ"ש בעה"כ]: אלא דיש לידון במאי דקיי"ל דסב"ל נאפ"ל נגד מרן וא"כ פינון דהמ"א ז"ל סובר דאין לברף וכן דעת ה' בית עיבר הו"ל סב"ל אונם לע"ד אפ"ל דאין זה בתור ספק וכל מעיין שגראה לו עיקר פדעת הפר"ח הו"ל לדידיה אין פאן ספק ויכול להורות פדעתו והכרעתו [דומה לזה כ' ה' ישיב משה סי' של"ב ע"ש] ועוד דהמאירי ז"ל בשפת בפ' במה מדליקין פתב שמי שלא הדל ליק עדיין ובא לו פתיף ימי חנוכה שלילה הראשונה שהוא מדליק מברף זמן וסתם דבריו משמע דלא שנא הדליקי עליו בביתו לא שנא לא הדליקו מדלא ביאר דזה דוקא אם לא הדליקו עליו בביתו ונהגם דהמאירי לשיטתיה אזיל דס"ל שם דמי שמדליקין עליו בביתו חייב לברף פשרואה כמ"ש קודם

זה ע"ש אינו נראה רכ' שם הדין הראשון בפלוגתא והדין הב' ביש מי שאומר נראה דלא תלו זה בזה ושללא כדעת המ"א והב"ע דתליין זב"ז וא"כ פינו דדעת אאד מן הראשונים שללא הנה בדפוס בזמן המ"א ודעמיה ס"ל פן י"ל דאי תזו לדבריו הוו הדרי בהו.

ועוי"ל דגם לדעת המ"א והב"ע חלונבי מברכין דגם מרן עצמו אלו ראה דברי המאירי ז"ל הנה הדר ביה ונהיה מצריף לברף על הראיה גם דמדליקין בביתו וא"כ אין לומר שב"ל ועוד דברכה זי ברפת שהחיינו הרבה פוסקים ס"ל דא"ל בזה סב"ל ועוד דברכת פתה ה' א' דאין ספק דאם ראו החולקים דברי הפוס' שזכר היו מודים להב"ח ועוד דהו"ל ס"ס דשמא כהפר"ח דכ"ע מודו בנ"ד ואת"ל שיה כהמ"א דתליא בפלוגתא שמא הלכה כהסוברים ומברף על הראיה גם דמדליקים בביתו והגם דבס"ס ג"כ אמרו סב"ל בברכת הודאה דאיכא פלוגתא אי אמרי' סב"ל י"ל דבס"ס מברכים ועוד דאיכא תרי ספיגי דיש סוברים דבס"ס ל"א סב"ל וא"כ אמרי' שמא הלכה כמ"ד דברכת שהחיינו ל"א סב"ל ואת"ל דאמרינו שמא הלכה כהסוברים דבס"ס לא אמרינו סב"ל וכינון דיש תרי ספיגי בזה עצמו נראה דיש להכריע דמברף ועוד דדעת הרי"ף והרמב"ם לברף כמ"ש הב"ח והגם דמרן אין דעתו פן אפוישי פלוגתא לא מפשינו ואמרי' דבכה"ג גם מרן מודה וכאמור ומ"מ הדבר צריף עוד עיון להלכה ולמעשה ואכמ"ל פעת הכו"ח ביום כ"ח פסליו שנת תרצ"ה לפר"ג ע"ר כלפ'ון משה הפהן סילט"א: סימן י"ד שאלה מי שלא בירף זמן בליל א' ונזכר בעת שהנרות דולקות שלו או של חבירו אם מברף אז או"ל וצריף להמתין לליל ב' ומברף הזמן אז: תשובה מדברי מרן ז"ל בש"ע סי' תרפ"ו ס"א שכ' ואם לא בירף זמן בליל א' מברף בליל ב' או פשינפון נראה דמברף רק בליל ב' או שלישי או רביעי כפי מה שזנפון דאי אפ"ל דרוצה לומר פשינפון באותה הלילה דכינון דעברה ההדלקה על מה מברף ואם נאמר דר"ל פשהנרות דולקות א"כ הי"ל למרן ז"ל להזכיר תנאי זה ומדלא הזכיר צ"ל דלא קאי פלל על הלילה הראשונה פשינפון אלא על ליל ב' או ג' או ד' וכינוצא וכן מוכח מדל"כ דמברף פשינפון או בליל ב' דאי קאי על ליל ראשון הי"ל להקדים זה על ליל שני וכ"נ מדברי הטור בשם הרא"ש שפכת מברף ליל ב' או אימתי שזנפון משמע דקאי אשאר לילות אם שכח גם בליל ב' וכ"נ מדברי מרן הב"י שם בשם הא"ח ושבה"ל דילפי לה מדאמרי' אי לא מברף האידנא וליומא אחרנא משמע דלא קאי רק אשאר לילות וכאמור [וכן נראה הבנת הלבוש שכ' ז"ל ואם לא בירף וגו' או אימתי שירצה בשאר לילית בשעת ההדלקה ע"ש] ועוד דא"כ לא השמיענו מרן ז"ל פלל דינא דליל ג' או ד' רק דמברף בליל ב' ומינה דאיני מברף רק ליל ב' וז"א דאין הפרש בזה לפי טעמו של דבר וכמבואר בב"י גם אין לומר דמ"ש מרן ז"ל אם לא בירף זמן בליל א' ר"ל שעבר פל ליל א' אבל אם לא עבר מברף דא"כ הנה צריף מרן להשמיענו זה דבליל א' מברף פל הלילה בזמן דעדיין נרותיו דולקות או נרות חבירו דולקות ועוד דהדבר מוכרע מעצמו דרבנן תיקון שלשה ברכות למדליק ושני ברכות לרואה וכשהדליק הוא ולא בירף זמן תו אין מקום לברכת הראיה דלא תיקון רבנן אלא במקום דליכא הדלקה למתבאר מדברי מרן ז"ל ס"ג ותו דברכת הראיה עצמה נראה דאינו מברף לא תיקף פשרואה אבל פל שפבר ראה ולא בירף הו"ל פאנכל בלא ברפת שהחיינו דתו לא מברף ולכן נראה דבאותה לילה תו לא מברף אפי' אם נרותיו עדיין דולקות והפלא מהשו"ג ז"ל ס"ק ג' שכ' ע"ד מרן ז"ל דכ"ש דמברף בו בלילה אם נזכר

כָּל זְמַן שֶׁהַגְּרוֹת דּוֹלְקוֹת דָּלָא גָרַע מְהֵרָאָה אוֹתָם דְּמִבְרַךְ בְּלִילָה א' שְׁתַּיִם ע"ש דְּהַרִי מְדַבְּרֵי מְרֵן מוֹכַח דְּגָרַע וְגָרַע וְטַעְמָא דְּמִלְתָּא דְּרַבְּנֵן תִּיקוּן בְּרָכוֹת לְהַדְּלִיקָה וּבְרָכוֹת לְרֵאָיָה וְכָל שֶׁהַדְּלִיק הוּא וְלֹא בִּירָף אֵינוֹ מְבָרַךְ עַל הַרֵאָיָה וְזֶהוּ הַטַּעַם ג"כ דְּאֵט יֵשׁ מִי שֶׁמְדַלִּיק עָלָיו אוֹ שֶׁעֲתִיד לְהַדְּלִיק שְׁאֵינוֹ מְבָרַךְ עַל הַרֵאָיָה רַחֲמֵי דְּהַמְדְּלִיק בְּעִבּוּרוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל לְעֻנְיָן הַבְּרָכָה רַק לְעֻנְיָן הַמְצָנָה מ"מ רַבְּנֵן לֹא תִיקוּן בְּרָכָה לְרֵאָיָה רַק פִּי לִיפָא הַדְּלִיקָה וְכִי אֵיפָא הַדְּלִיקָה הֵגַם דְּהוּא לֹא בִּירָף פְּלוּם הו"ל כִּלּוֹ הַדְּלִיק וְלֹא בִּירָף דְּאֵינוֹ מְבָרַךְ רַק בְּלִיל ב' וְכִיּוֹצֵא וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְדַבְּרֵי הַפְּר"ח ו"ל ס"ק א' שֶׁכָּתַב מִי שֶׁהַדְּלִיקוֹ עָלָיו בְּבֵיתוֹ וְהוּא בְּסַפִּינָה אוֹ שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחַ לְהַדְּלִיק לִב"ב וְהוּא אֵינוֹ בְּבֵית לִכ"ע צָרִיף לְבָרַךְ שֶׁהַחֲנִינִי כְּשֶׁיְדַלִּיק ע"ש וְלִכְאוּרָה קָשָׁה לְדַבְּרֵי ו"ל דְּהוּא עֲצָמוֹ בְּס"ק ג' כְּתַב דַּג' מִחֲלוֹקוֹת בְּדַבָּר לְעֻנְיָן בְּרַפְתָּ הַרֵאָיָה כְּשֶׁהַדְּלִיקוֹ עָלָיו בְּבֵיתוֹ ע"ש וְא"כ לְהַסּוֹבְרִים דְּכָשֶׁהַדְּלִיקוֹ עָלָיו בְּבֵיתוֹ אֵינוֹ מְבָרַךְ ג"כ בְּרַפְתָּ הַרֵאָיָה א"כ מִינְהָ נְמִי דְּאֵם הַדְּלִיקוֹ עָלָיו דְּבֵיתוֹ וְהוּא בְּסַפִּינָה שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחַ תּוֹ לֹא מְבָרַךְ זְמַן כִּלְלֵי דְּלִכְאוּרָה הֵם תְּלוּיִין זב"ז וְכַמ"ש הַמ"א ו"ל ס"ק ב' ע"ש וְלִהְיֵאֱמֹר א"ש דֵּהַפְּר"ח ו"ל סוֹבֵר דְּאֵין זֶה תְּלוּי בְּזֶה־כִּלְלֵי וּמָה שְׁאֵינוֹ מְבָרַךְ עַל הַרֵאָיָה בְּלִיל א' כְּשֶׁהַדְּלִיקוֹ עָלָיו בְּבֵיתוֹ מִשּׁוּם דְּכָבֵד נַעֲשִׂית בְּעֵדוֹ מִצְנוֹת הַדְּלִיקָה וְלִגְבֵי הַדְּלִיקָה תּוֹ לִיפָא מְצִית רֵאָיָה הֵגַם דְּהוּא לֹא בִּירָף דֵּהו"ל כְּמוֹ שֶׁהַדְּלִיק וְלֹא בִּירָף זְמַן דְּבִאוּתָהּ הַלִּילָה אֵינוֹ מְבָרַךְ אֲבָל בְּלִיל ב' מְבָרַךְ שְׁפִיר דְּמָה שֶׁהַדְּלִיק חֲבִירוֹ אוֹ אֲשֶׁתּוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל רַק לְמִצְנוֹת הַדְּלִיקָה אֲבָל לְבְּרַפְתָּ הַזְּמַן אֵינוֹ מוֹעִיל כִּיּוֹן דָּלָא שְׁמַע הוּא כִּלְלֵי וְכִּאֲמֹר.

וּמִן הָאֲמֹר מִתְבָּאָר לַע"ד דְּהָעֵיקָר הוּא דְּבְלִיל א' אִם לֹא בִּירָף זְמַן מְבָרַךְ דְּוָקָא בְּלִיל ב' וְלֹא בְּלִיל א' הֵגַם דְּהַגְּרוֹת דּוֹלְקוֹת וְלֹא כְּדַעַת הַשּׁו"ג ו"ל גַּם מִתְבָּרַר דְּמְדַבְּרֵי מְרֵן מוֹכַח דַּס"ל כֵּהַפְּר"ח ו"ל דְּאֵם הַדְּלִיקוֹ בְּעֵדוֹ וּבָא לְהַדְּלִיק בְּלִיל ב' מְבָרַךְ זְמַן דֵּהו"ל כְּמִי שֶׁהַדְּלִיק וְלֹא בִּירָף וְלֹא כֵּהַמ"א וְהַב"ע ו"ל דְּתוּלוּיִן זב"ז וְכִּאֲמֹר וְלַעֲנִין סב"ל עַמְש"ל סִי הַקּוֹדֵם הַכּו"ח בְּיוֹם כ"ט כְּסִלּוֹ ש' תְּרַצ"ה לְפָר"ג ע"ה כ"ל פ'וֹן מְשָׁה הַפְּהֵן סִילַט"א סִימָן ט"ו שְׁאֵלָה מִי שֶׁכָּתַב מְגִילָה וְלֹא אָמַר בְּפִיו וְלֹא כּוֹנֵן בְּלִבּוֹ בְּכּוֹנֵנָה מִיּוֹחַדָּת שֶׁהוּא כּוֹתְבָה לְשֵׁם קְדוּשַׁת מְגִילָה אֲבָל מִחֲשַׁבְתּוֹ מַעַת שֶׁכָּתַב וְעַד סוּפָה הִיָּתָה שֶׁהוּא כּוֹתְבָה לְשֵׁם מְגִילָה לְמִוֹכְרָה לְהַרְוָצָה לְקִרְוֹת בָּהּ בְּפּוֹרִים אִם הִיא כְּשֶׁרָה וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ: תְּשׁוּבָה מְרֵן ו"ל בַּא"ח סִי תְּרַצ"א ס"א סַתֵּם כְּדַעַת הַרְמַב"ם ו"ל דְּאֵין הָעוֹר שְׁלָה צָרִיף עֵיבוּד לְשֶׁמָה וּמְסִיִּים דִּי"א דְּצָרִיף עֵיבוּד לְשֶׁמָה וְדַעַתּוֹ וְדֵאֵי כְּסַתֵּם כְּדִקִּי"ל בְּעֵלְמָא וְכ"ן מְדַבְּרֵי שֶׁם ס"ב שְׁכ' הִיָּתָה כְּתוּבָה עַל הַנְּיָיר אוֹ עַל עִיר שְׁאֵינוֹ מְעוֹבָד וְגו' פְּסוּלָה וְאֵלּוֹ הִיָּה דַעַתּוֹ כַּר"ת הִיל"ל דְּפְסוּלָה גַּם בְּמַעְוָבָד וְאֵינוֹ מְעוֹבָד לְשֶׁמָה וְעִי' לֵה' מִטָּה יְהוּדָה ו"ל שֶׁכָּתַב דַּלְר"ת פּוֹסֵל גַּם בְּדִיעְבַד עֵבֵד וְלִהְרַמְב"ם שְׁרִי גַּם לְכַתְּחִילָה ע"ש וְא"כ נִרְאָה דֵּהַגַּם דְּלִכְתְּחִין יֵשׁ לְחֹוֹשׁ לְהָא דַּר"ת מ"מ בְּדִיעְבַד שְׁרִי וְכ"כ הַפְּר"ח ו"ל וְנִרְאָה דֵּיכּוֹל לְבָרַךְ וְאֵין לְחֹוֹשׁ לְסַפֵּק בְּרָכוֹת לְהַקֵּל דְּכִיּוֹן דֵּהַפְּלוּגְמָא בְּגוּף הַמְצָנָה וּבְגוּף הַמְצָנָה נִקְטָנֵן לְהַכְשִׁיר אֵין בְּזֶה סב"ל דֵּהַבְּרָכָה נִגְרַת אַחֲרֵי גוּף הַמְצָנָה וְכַמ"ש הַרְדְּב"ז דְּפּוֹס וִינִיצִיאָה סִי רַכ"ט ע"ש וְכַמ"ש לְהוֹכִיחַ דְּכֵן הַמְנַהֵג עֵי"ה יִשִּׁיב מְשָׁה סִי שְׁמ"ה ע"ש וְא"כ נִרְאָה דֵּה"ה לְעֻנְיָן קְדוּשַׁת הַפְּתִיבָה דַּא"ץ לְשֶׁמָה וְכֵן יֵשׁ לְדַקְדַּק מְדַבְּרֵי מְרֵן ו"ל שֶׁם שְׁפּוֹסֵל כְּתוּבָה כּוֹתֵי אוֹ אֲפִיקוֹרוֹס וְאֵי אֵיתָא דְּגַם בְּיִשְׂרָאֵל בְּעִנְיָן לְשֶׁמָה וּפּוֹסֵל בְּדִיעְבַד לֹא הִיָּה צָרִיף לְהַשְׁמִיעֵנוּ זֶה דַּאֲתִי בַּמַּכ"ש וְק"ו אֲבָל ה' מַעֲשֵׂה רוּחַס ו"ל בַּפ"א מַה' מְגִילָה כְּתַב

דגם בדיעבד מעפב ע"ש ועי' לה' מטה יהודה סי' תרצ"ח דין ב' ולהמחב"ר סי' זה אות ב' שחלקו עליו וא"כ נר' דבזה ג"כ מתירין פיון דהם מכשירים בקטן ובאשה דלא בעינו לשמה וכ"ן דעת פל הפוסקים שלא הזכירו תנאי זה במגילה וכ"ש אם היה מעפב גם בדיעבד וכן לפי הנשמע דרך הסופרים פה או ג'רבה דאין מקדשין במגילה ועוד נ"ל דכיון דהסופר חושב שהוא כותב לשם מגילה לקרות בה הגם דלכתח' צריך להוציא מפיו מ"מ בדיעבד יש להתיר במגילה שהרי בס"ת יש מכשירין בדיעבד וכמ"ש ה' קול יעקב יו"ד סי' רע"ד סק"א ע"ש ונהגם דהעיקר שם פדברי האוסרים י"ל דבמגילה דרבנן סד"ר הוי גיש להתיר ועוד דהו"ל ס"ס שמה הלכה פהאומרים דא"ץ לשמה ואת"ל פהאוסרים שמה הלכה פהסופרים דסגי במחשבה ונהגם דלא חושב ממש לשם קדושת מגילה אלא לשם מגילה נראה דאין זה מעפב במגילה ואפ' דגם בס"ת אין מעפב אמירת תיבת קדושת וצריך חיפוש בזה בפוסקים: וראיתי לה' מעשה רוקח פ"א מה' מגילה ה' א' שפתיב להוכיח דאין אשה וקטן פשירים לכתובת מגילה ונ"ל ותדע עוד דאין ספק דלכ"ע בעיא פתיבה לשמה דהא שוין לשאר ספרים מכ"ש דלשון פתיבה קאמר קרא דע"כ לא איפלגו המפז"ל אלא לענון עור אי בעי לשמה אי משום דלא אשכחן בהדיא דפסיל קרא אי משום דמספק"ל אי מקרי דבר שבגופה כדמש' מדברי הר"ן שהזכרנו אבל לענון הפתיבה מש' ודאי דכ"ע מודו דבעינו לשמה ארלעיפובא ותדע עוד דכתיבה לשמה חמירא מעיבוד לשמה דבגיטין דע"א פריה תלמודא ורבי עיבוד לשמה בעי פתיבה לשמה לא בעי ולפ"ז אפי' מאן דלא בעי עיבוד לשמה ע"כ פתיבה מיהא בעי דאל"ך לאשמוענון פתיבה וכ"ש עיבוד ע"ש ודבריו ז"ל לענ"ד מלבד שאינם מוכרחי רק דלמ"ד בעיבוד מכ"ש דבעי פתיבה לשמה אבל למ"ד דלא בעי עיבוד לשמה י"ל דה"ה פתיבה לא בעי לשמה עוד בה דנלע"ד דגמרא ערוכה היא דלא בעי פתיבה לשמה שהרי איתא במגילה די"ט דהקורא במגילה הפתובה בין הפתובים אי מיחסרא או מיתרא פורתא לית לן בה וכ"פ מרן בש"ע סי' תרצ"א סעיף ח' וז"ל אין קוראין בצייבור במגילה הפתובה בין הפתובי' ואם קרא לא יצא אא"כ היתה יתירה על שאר היגיעות או חסרה פדי שיהיה לה היכר אבל היחיד קורא בה ואפי' אינה חסרה או תרה ויוצא בה י"ח ונדקא פשהיא פתובה בגיליון כס"ת ע"ש ואין ספק דהפתובים אין צריכים קידוש קודם הפתיבה וכשנכתבו מסתמא לא נתקדשו ולכל הפחות יש ויש וא"כ מדלא התנו תנאי זה דבעינו ג"כ שקידוש ש"מ דא"ץ להיות מקדוש ומזה נ"ל דנפק"ל הרמב"ם ז"ל דא"ץ עיבוד לשמה דאתי בק"ו מפתיבה וכדאיתא בגיטין דע"א ורבי וגו' וכאמור [אה"ב ומה שלא השמיענו הרמב"ם ז"ל דין דכתיבה דא"ץ לשמה ומינה נשמע לעיבוד תי' בן אחי רנ"ך הי"ו דכיון דלפי ההנהגה ורגיל פותבים לשם מגילה לא הקפיד לאשמעי' באם לא כ' לשמה דאין זה מצוי ורק בעור שמצוי עבדנים גויים וישאל שמעבדים עור לצרכי חולין אשמועי' עיבוד ומינה לכתובה ויותר נ"ל לפמ"ש אמור"ר זצ"ל הכ"מ לקמן דדעת הרמב"ם ז"ל דגם בס"ת א"ץ פנונה רק באזפרות א"כ במגילה דליכא אזפרות לא איצט' לאשמעי' דלא תהיה עדיפא מס"ת] אבל דעת ר"ת ודעמיה דס"ל דאין מזה הוכחה דכל שהוא כותב ומחשבתו לשם מגילה זה עצמו הוי לשמה וכמו שפן נראה להוכיח מדברי הרא"ש ז"ל הביאו מרן ז"ל בב"י סי' רע"ד שכתב וז"ל הרא"ש כ' בה' ס"ת גבי עיבוד לשמה שה"ר ברוך נסתפק אם צריך להוציא בשפתיו או סגי במחשבה וכ' הילכך טוב

הוא להוציא בשפתיו בתחילת העיבוד וגו' וכן פשמתחיל לכתוב ס"ת יאמר ס"ת זה אני כותב לשם קדושת תורת משה ושכ"כ הסמ"ג שצריך לכתבו לשמה מדאמרי בהשולח ורשב"ג עיבוד לשמה בעי פתיבה לשמה לא בעי בתמיה ע"ש וכשיכתוב צריך שיאמר בפירושו בתחילת הפתיבה שיכתוב הכל לשם תורת ישראל וגו' ע"ש ולשון הרא"ש לכאורה מורה דאינו אלא לכתחילה פעין מ"ש לעיל טוב וגו' אלא דלשון צריך שכתב הסמ"ג לכאורה יש להסתפק בו וע"ש למרן הב"י שכ' אח"י דלרש"י דס"ת סתמא לשמה קיימא דמהיכ"ת דפסולה שכתב ישראל בסתם דסברא הוא מסתמא כיון שפותר ס"ת לקרות בו או ללמוד בו ע"ש וא"כ י"ל דר"ת סובר פדעת רש"י דמסתמא נמי פשר וא"כ א"ש ההיא דמגילה הפתיבה בין הפתובים ומינה נמי דיש להכשיר בנדון זה בין להרמב"ם בין לר"ת ודברי הרב מעשה רוקח ז"ל לא מפרעי וקאמור.

וע' להברכ"י ז"ל שכ' דלדעת הרמב"ם ז"ל אין להשוות המגילה לס"ת אלא במה שהשוו אותה רז"ל אבל מה שלא כתבו בו להדיא דבעי בה כמו הס"ת פשרה ומזה התיר לאשה וכן במחבר"ר אחר שראה דברי מעשה רוקח שפוסל פתיבת אשה הוא ז"ל חלק עליו וכן ה' מטה יהודה מתיר ע"ש וכן ה' בית עובד ז"ל פאות ו' פתב עוד דה' מהר"י נבון בגט מקנשר בבניאורו על תוספי הרא"ם סוף הלכות מגילה כתב דמגילה שכתבה אשה פשיטא שפשרה כיון דאשה חייבת וגם הרמב"ם ומהטור לא כתבו אלא שכתבה נכרי או אפיקורוס פסולה משמע דאשה פשיטה וסיים ה' בית עובד דמש' מדבריו דמתיר גם לכתחי' והכי מסתבר לי וסיים אח"י פי על פן נ"ל עיקר לדינא הלכה למעשה דבכתבה אשה פשרה אפי' לקרות בה לכתחילה אבל בכתבה קטן לכתחילה אין לצאת בה י"ח אבל בדיעבד שפבר קרא בה או שאין לו מגילה אחרת פשיטה ע"ש וא"כ נלע"ד דבנ"ד יש להתיר ודברי הרב קול יעקב בס"ק י"ב לאחר המחי"ר נר' דלא דייקי דנראה פאלו דין ברור לכ"ע לפסול גם בדיעבד ע"ש אמנם לכתחי' נדאי דיותר טוב ויותר ישר שיוציא בפיו קודם הפתיבה הנני כותבלשם קדושת המגילה דכל כמה דאפי' לצאת אליבא דכ"ע טפי עדיף.

ונ"ל ג"כ דמברכין עליה ואין בזה משום סב"ל כיון דהוי פלוגתא בגוף הדבר אם פשיטה וכמ"ש הרדב"ז דהפרכה נגדרת אחר המצנה וכמ"ל וכו' ש דלע"ד בכי הא פשיטה לכ"ע וקאמור זהו הנלע"ד אם פה יספיו אתי הרבנים המורים: וראיתי לה' מרפכת המשנה פ"ב מה' מגילה על מ"ש הרמב"ם לפסול מגילה שכתבה גוי ואפיקורוס כ' בשם מהר"י הפה"י ז"ל וז"ל נ"ב לא ידעתי מנ"ל לרבינו ז"ל הא דאם כתבה אפיקורוס וגו' דלא דמי לס"ת דשם פסול משום דבעי פתיבה לשמה וגוי אדעתא דנפשיה קא עביד ע"כ והרב הנז' כ' ע"ז דל"ק דהיכן מצא הרב דטעם הפיסול משום דאדעתא דנפשיה קא עביד דבגוי פסול משום דכל שישנו בקשירה ישנו בכתובה ואפיקורוס משום דנדאי לשם ע"ז וזה פשוט וברור עכת"ד ז"ל ע"ש ומזה מבואר דבין למר ובין למר א"י שתהיה המגילה לשמה אם מהר"י הפה"י ז"ל פדקאמר להדיא אם ה' מרפכת המשנה מדלא השיבו אפי' לפי דעתו דאם בישראל בעי קידוש מיוחד לשם המגילה ופוסל בדיעבד כ"ש דפוסל בגוי ובאפיקורוס: .

והנה הרמב"ם ז"ל בפ"א מה' ס"ת ותפלין ה' ט"ו פתב וז"ל הפותב ס"ת או תפלין או מזוזה ובשעת הפתיכה לא היתה לו פנונה וכתב אנפרה מן האנפרות שבהם שלא לשמן פסולין יע"ש ומלשונו יש לדקדק דאפי' באנפרות די בכנונה לבד גם משמע מדבריו דאם בתחילת הפתיכה היתה לו פנונה לשם ס"ת או תפלין הגם דבאנפרות לא פנון שרי מדכ' ובשעת פתיכה לא היתה לו פנונה סתם ולא פתב פנונה באנפרות גם מוכח מדבריו דאין פוסל בלא פנונה רק מצד האנפרות אבל מצד שאר תיבות אין פוסל אם לא פנון וכן מתבאר מדבריו בפיו"ד מה' ס"ת אות י"א שכ' עשרים דברים הפוסלים ומהם שפתב האנפרות בלא פנונה ושמענו מזה דהפנונה מהניא לאנפרות וא"ץ אמירה גם שמענו דשאר ס"ת אינו נפסל גם דליכא פנונה מדלא הזכיר זה שם וכן ראיתי לה' מרפכת המשנה ה' תפלין פ"א שכ"כ בדעת הרמב"ם דסגי במחשבה וא"ץ אמירה ומזה העיר ע"ד מרן ז"ל בב"י או"ח ס' ל"ב שהביא דברי הא"ח בשם הרמב"ם דסגי במחשבה ותמה עליו מרן בב"י דבהרמב"ם הדברים סתומים כמו בגמרא ואין בהם הכרע דהרי דברי הרמב"ם מבוארים כהא"ח ע"ש ועי' לה' יד אהרן ז"ל א"ח סי' ל"ב הגה"ט שכ' דהרמב"ם אינו מצריף לכתוב ס"ת לשם ס"ת דלשמה קנימא ע"ש ומעתה נלע"ד להתיר בנ"ד מג' ספיקות דשא הלקה פהסוכרים דגם בס"ת א"ץ לשמה וכ"ש במגילה ואת"ל דצריף לשמה שאמא פהסוכרים דבמחשבה סגי ובכאן הרי איכא מחשבה לשם קריאת מגילה ואת"ל דבעי' אמירה שאמא במגילה א"ץ פלל וכדעת מהר"י הכהן ז"ל וה' מרפכת המשנה וכאמור: וראיתי לה' מטה יהודה ז"ל סי' תרצ"א שהביא דברי ה' מרפכת המשנה וכתב שם דצריכה לשמה ע"ש ודבריו ז"ל לכאורה קשים דמשמע דס"ל פן בדעת הרמב"ם ואלו הוא ז"ל מתיר בהני דלא נאמר בהם פיסול פדעת הרמב"ם וכן קשה במ"ש שם דבעי' בקטן גדול עומד על גבו מצד לשמה ע"ש וצ"ע שו"ר לה' זרע אמת ח"ג סי' ע"ה ודעתו להצריף לכתחילה לשמה לחוש לסברת ר"ת ומתיר בדיעבד פהרמב"ם ומרן ז"ל ע"ש ונסתייע מדברי המט"י וה' המגיה השיגו שם דהמט"י לא התיר בקטן רק בע"ג גדול וכתב דאולי הז"א מבין דהמט"י בדיעבד אין מצריף לשמה ובאמת אם הנה אפשר לפרש פן בדעת המט"י א"ש מה שיש להק' על דבריו וכאמור אלא דלשונו שם מורה דגם לדעת הרמב"ם מצריכין לשמה וא"כ גם בדיעבד יש לאסור ולכן נ"ל עיקר דהז"א ז"ל לא נחית להסתייע בכל דבר מהמט"י רק לענין קטן דתלוי בדעת הרמב"ם דאין לפסול רק מה שפוסלו ולא כר"ת דאין להכשיר אלא מה שהכשירו כיע"ש אף לענין דמצריף המט"י לשמה לא חש הרב שם לדחות דבריו אם מצד פבוד אם מצד דבלא"ה דבריו תמוהים.

ומעתה פנון דהז"א מתיר למעשה בדיעבד וכן דעת ה' השואל שם וכן דעת מהרי"ך וה' מרפכת המשנה נראה דיש להתיר בדיעבד אבל לכתחיל' בעינן לשמה לחוש להאוסרים ומינה דיש להתיר גם לברך וכמש"ל לדעת הרדב"ז דא"ל סב"ל פשהפלוגתא במצנה וכ"ן מסתמיות דברי הז"א ז"ל שלא פתב שאין לברך ע"ז הכו"ח ביום ד' אדר א' התרצ"ב ע"ה כלפ"ן משה הפהן סילט"א: סימן ט"ז שאלה מי מי שעשה מיני מתיקה לפסח למפור לרבים בהשגחת ת"ח ורשות ב"ד הי"ו ובתוף הפסח קנה איש אהד ממנו מזה וכשבא לאכול מצא בפיו בתוף המתיקה שעורה ולא נתרככה אם מותר למפור מזה בתוף חוה"מ או לא: תשובה מרן ז"ל בסי' תס"ז ס' י"א פתב אם נמצאת חטה בקוועה

בעיניו או במצאה אפוייה יסיר ממנה כדי גטילת מקום והשאר מותר ויש מי שאוסר כל בעיניו או אותה מצה ויש לחוש לדבריו אם לא במקום הפסד מרובה או בשעת הדחק ע"ש וא"כ בנ"ד שנמצאת במיני מתיקה והיא נתבשלה בקדרה אחת ועיפה אחת ליש מי שאומר יש לאסור אלא דמדברי מרן נראה דאם אינה בקויעה אין לאסור אף כבר נוהגים פה שלא לעשות מצות מהשעורים ואומרים הטעם שהשעורים הם קלים להחמיץ ביותר וא"כ י"ל דבשעורים יש לחוש טפי וא"ץ בקויע וגם מצד שהיא קשה י"ל דכיון דנתבשלה בתוך עיסת המתקה גם השעורה נתבשלה עמה ועכ"פ נ"ל דיניח זה לאחר הפסח וימכרונו אבל בתוך הפסח אין להתיר למכרו לרבים דרבים מן הקנייה, אינם רוצים לאכול שום דבר שיש בו צד ספק ובפרט דהמוכר מוכר בתעודת ב"ד והקהל בכללות סומכים על זה.

ועי' למוז"ק בנכח השלחן סי' תס"ז שכ' למעשה קבלנו בחטים שלא נתבקעו דמרון התיר קדמונינו ז"ל נהגו בעיר הזאת כמור"ם ז"ל לאסור הפל במשהו ואף בהנאה מיהו אם עדיין קשים הם מורי זה"ה הנה מורה להתיר פדעת האחרונים ז"ל ע"ש ולא נתבאר אם פונונתו שמתיר רק בהנאה או גם באכילה ולכן בנ"ד נראה דיניח לאחר המועד שאין שום הפסד בקרן ואם מצד הרנוחים יכול לעשות זולתם פראוי להאכילם לרבים וצ"ב עוד לעת הפנאי: סימן י"ז שאלה מי שצינה לאומן לעשות לו נרתיק עץ לס"ת חדש ונמצא שאינו פמדת הס"ת ורוצה לעשות לו אחר אם מותר למפור נרתיק זה לס"ת אחר ואת"ל דמותר אם יכול להוציא דמיו לחולין או צריף להוציאם לקדושה אחרת מעולה מעט: תשובה מבואר באו"ח סי' מ"ב ס"ג אומגיה ולא צר ביה ולא אומגיה שרי למיצר ביה זוי ובגדון זה נ"ל לא חשיב לא אומגיה ולא צר ביה דהזמין רק נרתיק שיהיה פמדת ס"ת זה אף לזה שאינו פמדתו לא הזמין כלל וכן מה שהכניס הס"ת לתוכו פיון שאינו פמדתו אינו אלא דרוך גסיון אם הוא פמדתו ולא לשם להעמידו בו אפי' לשעה.

ואפי' את"ל דזה חשיב אומגיה וצר ביה. לא אסר מרן אלא למיצר ביה זוי אבל למיצר ביה תפלין אחר ליכא למ"ד דאסור דמה לי תפלין זה או אחר ומה לי ס"ת זה או אחר ואי משום הנאת דמיו פיון שרוצה לקנות אחר במקומו חלה הקדושה על הנרתיק השני ויהנה זה דמיו חולין שלא נתפונן זה לשני נרתיקין [וכן מבואר בסי' קנ"ג ס"ד דדעת מרן דמותר לקנות בדמי קדושה אחת קדושה אחרת פיוצא בה וכידוע דיש ויש הלכה פיש בתרא ונהגם דביו"ד סי' ע"ר פתב דבס"ת אפי' למפור ישן כדי לקנות חדש אסור היינו דוקא בס"ת אבל בשאר קדושות שרי וכמ"ש בבאה"ט סק"ה ע"ש ואפי' בס"ת עצמו עיין להפת"ת סק"ה בשם תשובת אבן השוהם סי' כ"ג באם אין הפתב מהנדר יכול למכרו לקנות מהנדר ממנו ומדמה לה לאתרוג ע"ש ובאתרוג אם שיעורו מצומצם מה שיקנה גדול ממנו חשיב הידור מצנה וא"כ בנרתיק זה שאין מדתו מתאמת לס"ת וקונה גדול ממנו שיהנה פמדת הס"ת כ"ש דכיוול למוכרו]: סימן נשאלתי מהחזה"ש הזה"מ כמה"ר ר' בן ציון הפהן הי"ו אם מותר למפור קודם יו"ט בהמותיו לגוי בסוף מה כדי שהגוי ישא עליהם משאות ביו"ט או בחולו של מועד: תשובה מור"ם בהגה סי' רמ"ו ס"ג פתב דלא נצטוינו על שבימת בהמה ביו"ט ע"ש ונהגם דכתב מרן סי' תצ"ה ס"ג אין מוציאין משא על בהמה ביו"ט נראה דהיינו דוקא פשמוציא ישראל משא על הבהמה

דאסור אם משום דעושה מעשהו כמו בחול וכמ"ש הבאה"ט אם משום מחמר כמ"ש הפר"ח שם אף אם הגוי הוא הטוען על הבהמה אין זה מחמר וכ"כ הפר"ח להקדיא ונ"ל ומ"ש מור"ם לעיל סי' רמ"ו דביו"ט אין אדם מצונה על שביתת בהמתו היינו פשאינו מחמר אחריו דבקה מיירי התם במשאיל בהמתו לגוי אבל במחמר אסור הרי דכשמשאילה לגוי והגוי מחמר מותר אף לתת אותה ביו"ט לחמר אחריה נראה דאסור דהגוי פמשא ומתן ביו"ט ובחזה"מ דאסור כמ"ש מרן סי' תקל"ט ס"א דכל סחורה אסורה אפי' פל שהוא בין לקנות בין למכור וגו' ע"ש ונהגם דהישאל משלם מכיסו אכילת הבהמה לא הוי דבר האבד דא"כ בוא ונתיר מלאכה בחזה"מ לכל אדם דהוי דבר האבד שמוציא הוצאות אלא נדאי לא מחשיב אלא אם יש לו דבר אבד וכיוצא אבל מניעת הריוח לא חשיב דבר האבד כמ"ש השע"ת סי' תקל"ז ס"א בשם הפוסקים.

אף אם יש לו הנאה מזה דאדעתא דהכי עושה פן פדי שהגוי יתן לו אח"כ שקירות מהבהמה והכנסות משאומתיה נראה דביו"ט יש לאסור אף דנותנה או מוכרה לו בדבר קל קודם יו"ט דהניא הערמה לשאת ולתת וחיזשי למראית העין וכן ראיתי למו"ה ישיב משה סי' ס"ח דאסור לשום חנות קודם יו"ט לגוי למכור ביו"ט דכיון דהחנות נקראת על שם הישראל אסור מפני מראית העין ודומה זה למ"ש הש"ע או"ח סי' רמ"ג גבי מרחץ דאסור מפני מראית העין ע"ש ומינה לנ"ד דהבהמה נקראת על שם ישראל דאינו אלא הערמה אף בחזה"מ נראה דאין לחוש שהרי לא חששו מפני מראית העין לאסור דבר האבד וצ"ע עוד: שו"ר דמסקנת האחרונים דדעת מרן דאנו מצוונים על שביתת בהמתנו ביו"ט כמו בשבת כח"ש ה' מטה יהודה סי' תצ"ה והמחבר"ר סי' תצ"ה דין ד' וה' עה"ש סי' רמ"ו דין ו' ע"ע.

וא"כ כמו דבשבת אסור לעשות פן כמ"ש הפ"ח והב"ד הבאה"ט סי' רמ"ו סקי"ב ה"ה ביו"ט דבתריה דמרן גרירין וכ"ז הוא אפי' אין לישראל הנאה משכירות יו"ט אבל ביש לו הנאה משכירות יו"ט אסור גם לדעת מור"ם ז"ל וכאמור וכמ"ש פל זה בארנפה בתשובת צמח צדק עש"ב: אף בחזה"מ נלע"ד דכיון דלהשפיר בהמותיו בחזה"מ פליגי בזה מהר"ם מוצירי ז"ל וה' זכור לאברהם ז"ל כמ"ש כ"ז בזכו"ל או"ח מערכת ח' ע"ש ובקו"א ובח"ג מערכת ח' אות מ"ח ע"ש מ"מ כה"ג דמוסרם לגוי ומוכרם לו בסוף מה קודם החג והוא עושה בהם מלאכה בחזה"מ נראה דשרי לכ"ע וגם דנהנה משכירותם לא איכפת ונהגם דלדעת מרן ז"ל איסור מלאכה בחזה"מ דאורייתא כמ"ש האחרונים ז"ל מ"מ אין זה אלא מפני כבוד המועד ולא משום איסור שביתה וזה לא שייך גבי בהמה ונהגם דבחזה"מ גופיה אין להשפיר היינו משום דהוי כשאר מו"מ אף להשפירם לו קודם יו"ט לעשות בהם הגוי מלאכה בחזה"מ נראה דאין לחוש דדוקא ביו"ט אסור דהרואים אומרים דבהמתו של ישראל עושה מלאכה ביו"ט אף בחזה"מ נראה דאין לחוש שהרי התירו דבר האבד וכאמור: סימן י"ט לעיר זרזים יע"א נשאלתי מהחזה"ש הדה"מ כמה"ר ר' יוסף בוכריץ הי"ו אם מותר להיות תוקע מי שהוא מגולח זקן במספרים פועין תער: תשובה נראה דעיקר ספיקו מצד שראיה לה' באה"ט סי' תקפ"א סק"ז בשם ה' באר עשוק סי' ק"ז שאין ראוי שיהיה התוקע רוק ושאין לו הדרת פנים זקן ע"ש אף המעיין בגוף דברי ה' באר עשוק ז"ל בעצמו נראה שאינו בא לשלול רק מי שלא נתמלא זקנו מצד שניו והם דברי מרן בא"ח סי' נ"ג ס"ו אבל מי שנתמלא זקנו כשאר כל אדם אלא

שְׁמִסִּירוֹ עַל יְדֵי סַם אוֹ מְסַפְּרִים אֵין בּוֹ חֲשֵׁשׁ וּכְמוֹ שֶׁמִּתְבָּאָר מִדְּבַרֵי מָרְן שֵׁם ס"ה דְּמִי שֶׁאֵינוֹ בְּעַל זָקֵן כֹּל שְׁנֵיפֶר בּוֹ שֶׁהִגִּיעַ לְכֹלֵל שְׁנַיִם שֶׁרְאוּי לְהִתְמַלְּאֵת זָקֵנוּ נִתְמַלֵּא זָקֵנוּ קָרִינוּ בְּיָה הִלְכָה בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה אַע"פ שֶׁאֵין לוֹ זָקֵן מִמֵּנִין אוֹתוֹ ע"ש וּמִיָּנָה לנ"ד.

וְאִם סְפִיקוֹ בְּזָה מִצַּד שֶׁפֶתַב מוֹר"ם בְּסִי' תַקפ"א וַיִּדְקְדְּקוּ אַחַר ש"ץ הַיּוֹתֵר הֶגְוֵן ע"ש וּמִבּוֹאָר בְּסִי' נ"ג ס"ד אֵיזָהוּ הֶגְוֵן שֶׁיְהִיָּא רִיקוֹן מִעֲבִירוֹת וְחֲשֵׁב כַּת"ר נר"ו דְּכִינּוֹן דַּע"פ דְּבַרֵי רַבֵּינוּ הָאָר"י ז"ל אֵין לְגַלְחָה כָּלֵל לֹא בְּתַעַר וְלֹא בְּמִסְפְּרִים כַּמ"ש ה' בַּאֵה"ט ז"ל יו"ד סִי' קפ"א ס"ק ה' ע"ש חֲשֵׁיב זֶה שֶׁמְגַלַּח אִפִּי' בְּמִסְפְּרִים כַּעֲבִירָה וּמִיָּנָה לִיָּף לְתוֹקֵעַ לַעֲנֵ"ד נִרְאֶה דְּלֹא נֶאֱמְרוּ דְּבָרִים הִלְלוּ אֱלֹא לְמַצְנִיעֵהוֹן הַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר ה' קוֹרָא וְלַרְבִּים יֵשׁ לְהוֹרוֹת כְּדַעַת מָרְן ז"ל שֶׁם דְּבַמִּסְפְּרִים מְוֹתֵר אִפִּי' כַּעֲיֵן תַּעַר שֶׁאִם בְּאֵנוּ לְהַחְמִיר בְּמָה שֶׁאֵינוֹ אֲסוּר מִן הַדִּין לֹא הַנְּחִתָּה בַּת לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ שֶׁלֹּא מִצָּאוּ הַקְּהָלוֹת מִי שֶׁיִּסְפִּיק צָרְכֵיהֶם וּבִפְרָט בְּדוֹר יְתוֹם זֶה אֲשֶׁר בַּעוֹה"ר פְּשֻׁתָּה מְסַפַּחַת הַתְּגַלְחַת וְהִלְוֵי שֶׁיַּעֲמְדוּ בְּזָה לְגַלְחָה בְּסַם אוֹ בְּמִסְפְּרִים.

זֶהוּ לַעֲנִין הַדִּין אֲדָּה וְדֹאֵי הַצִּיבּוֹר מִצַּד עֲצָמָם אִם רוֹצִים לְהַחְמִיר עַל עֲצָמָם וְלִבְחֹר רַק בְּמִתְנַהֵג בְּחִסְדוֹת וְדֹאֵי הֵם רִשְׁאִים בְּשִׁלְהֵם שֶׁהָרִי מִתְנַאֵי הַש"ץ שֶׁיְהִיָּה מְרוֹצָה לְקַהֵל כַּמ"ש מָרְן סִי' נ"ג ס"ד וְכ"כ מוֹר"ם ז"ל סִי' תַקפ"א רַק שֶׁיְהִיָּה מְרוֹצָה לְקַהֵל ע"ש: אֲדָּה מִה שֶׁיֵּשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּזָה מִצַּד שֶׁכִּפִּי הַנִּרְאֶה הַתּוֹקֵעַ הַזֶּה שֶׁשָּׂאֵל עָלָיו אֵין לוֹ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּבְדְבַרֵי מוֹר"ם סִי' תַקפ"א מִבּוֹאָר שֶׁיֵּשׁ לְדְקְדֵק בַּש"צ אַחֲרֵי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה ע"ש וְה' בְּאָר עֲשֻׂק מְשׁוּי תוֹקֵעַ לַש"צ ע"ש.

אֲמָנָם אֵין זֶה אֲמוֹר רַק בְּאֵם יֵשׁ לְפָנֵינוּ הַרְבֵּה לְבַחֲרוֹר מֵהֶם אֲדָּה בְּאֵם אֵין לְפָנֵינוּ זוּלָתוֹ יֵשׁ לְהַתִּיר כְּמוֹ שְׁפִיָּים מוֹר"ם מִיְהוּ כֹּל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרִים הֵם רַק שֶׁיְהִיָּה מְרוֹצָה לְקַהֵל וּמַעֲתָה בְּנִדּוֹן זֶה אִם הוּא מְרוֹצָה לְקַהֵל וְאֵין זוּלָתוֹ יוֹכֵל לְהִיֹּת תּוֹקֵעַ וְכֵן יְכוֹל לְהִיֹּת ש"ץ וְכ"ש אִם יֵשׁ בְּלֹא"ה ש"ץ וְהוּא רַק עוֹזֵר לוֹ וְכ"ש אִם כְּבָר קָבַל עָלָיו שֶׁלֹּא לְהַסְתַּפֵּר כַּעֲיֵן תַּעַר כַּמ"ש כַּת"ר נר"ו הַכו"ח בְּיוֹם כ"ה אֱלוֹל הַתַּרְפָּ"ט ע"ה כַּלְפֹּן מְשָׁה הַכֶּהֵן סִילַט"א: סִימָן כ' שֶׁאֵלֶּה בְּפִרְשַׁת אַחֲרֵי מוֹת וּקְדוּשִׁים כְּשֶׁהֵם מְחַוְּבָרוֹת מִה הַהִפְטָרָה שֶׁקוֹרְאִים שֶׁהוֹרָה לָהֶם חֲכָם אֲחַד בְּעִיר מִדְּנִין לְהַפְטִיר שֶׁל אַחֲרֵי מוֹת: תְּשׁוּבָה הַמְּנַהֵג פְּשׁוּט פֶּה אֵי גִרְבָּא יַע"א לְהַפְטִיר רַק שֶׁל פ' קְדוּשִׁים כְּמוֹ בְּשֶׁאֵר הַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁיְהִיוּ מְחַוְּבָרוֹת שֶׁמִּפְטִירִין שֶׁל הַשַּׁבָּת הַשְּׁנִיָּה ע"פ דְּבַרֵי מָרְן ז"ל או"ח סִי' רפ"ד ע"ש וְהֶגֶם דְּמוֹר"ם בְּסִי' תַכ"ח כָּתַב דְּבַפ' אַחֲרֵי מוֹת קְדוּשִׁים קוֹרְאִים שֶׁל פ' אַחֲרֵי אֵין מְנַהֵגוּ בֶּן וּמִסְתַּמִּיּוֹת דְּבַרֵי מָרְן שֶׁלֹּא חִילַק בְּזָה מִשְׁמַע דְּלֹא שָׁנָא גַם מִדְּבַרֵי מָרְן הַב"י בְּס"ס רפ"ד בְּשֵׁם שְׁבֹלֵי הַלְקָט דְּקִיָּהִב טַעֲמָא דְּבָה אֲנוּ מְפַסְיָקִין מוֹרָה וּבָא דְּכָל הַמְּחַוְּבָרוֹת שְׁוֹת וְכ"נ מַמ"ש הַרְמַב"ם בְּסוּף ה' תַּפְלָה וְז"ל כֹּל שַׁבָּת שֶׁקוֹרִין בָּהּ שְׁמִי פְּרָשִׁיּוֹת מִפְטִירִין בָּהּ מַעֲיֵן פְּרָשָׁה אַחֲרוֹנָה וְזֶה הַמְּנַהֵג בְּרוּב הַמְּקוֹמוֹת ע"ש וְנִרְכּוּ שֶׁל הַרְמַב"ם שֶׁלֹּא לְסַמְנֹד עַל סֶפֶר זוּלַת סֶפֶר וַא"כ צ"ל דָּאֵין לְחַלַּק וּפְשׁוּט: וְשׁו"ר לְהַלְבוֹשׁ ז"ל סִי' רפ"ד שֶׁפֶתַב דְּטַעוֹת נָפַל בְּפִי הָעוֹלָם לְהַפְטִיר הֵלֵא כְּבִנֵי פוֹשְׁיִים וְגו' וּבְסִי' תַצ"ג בְּיָאָר שֶׁדְּבַרֵי הַמְּרַדְכֵי נֶאֱמְרוּ קוֹנְדָם שֶׁנִּתְקַן הַטַּעוֹת וְגו' וּמִסִּיקְדָּה עֵיקָר הוּא דְּלֹא שָׁנָא ע"ש וְהֶגֶם דֵּה' מ"א ז"ל בְּשֵׁם הַב"ח וְהַמַּט"מ וְהָאֲגוּדָה כְּתִבּוּ דְּלֹא כְּהַלְבוֹשׁ הַמְּעִיֵּין יִרְאֶה דֵּה' מ"א לֹא אֲתִי עֲלָה רַק מִכַּח הַמְּנַהֵג כִּיע"ש וַא"כ לְדִידֵן דְּנַהֲגֵנוּ כְּהַלְבוֹשׁ וּכְמוֹ שֶׁנִּרְאֶה דַּעַת מָרְן וְדֹאֵי דְּכֵן הוּא הָעֵיקָר.

ומה שהורה המורה במדנין לקרוא של אחרי באמרו שפן הוא בש"ע בלי ספק דנגרר אחרי דברי מור"ם והיתה העלמה דמנהג פשוט פה דקורין של קדושים גם לא זכר דהלבוש דחה זה ודעת מרן סי' רפ"ד משמע פה לבוש ובני מדנין הם מפה עירנו אי ג'רבה ונגררין אחרינו ומה גם דהמ"א נראה דלא אתי עלה רק מפח מנהג האשפנזים וא"כ אנחנו הספרדים אין לנהוג פן ובלי ספק דגם בכל גלילות הספרדים נוהגים כפשוט מרן וכמנהגינו ודו"ק: סימן כ"א לעיר גאבס יע"א נשאלתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' חיים חורי הי"ו אודות מי ששכח למכור קודם פסח ממתיקים הנקראים בערבי חלקוים והם עשויים מחמשה חלקים סופר וחלק מהמין הנקרא נשא ולא נזכר רק אחר הפסח אם מותרים בהנאה למוכרם לגוי: תשובה הנשא הנז' היינו מלפנים שומעים שהוא עשוי ממשרת סובין של חטים ושגם בעירנו יש שיכולים לעשותו ושורין הסובין במים עד שירדו מהסובין אותם החלקים הדקים שבהם ואח"כ לוקחים מה שנשאר בתחתית הכלי ומיבשין אותם.

אף בזמן הזה שמענו שבעלי החרושת עושים אותו מהאנרז וא"כ אם הדבר ברור שעשוי מאנרז שעל התיבות של בית החרושת כתוב שהוא מאנרז אין מקום לאסור כלל דאף אם יש איזה תערובת עכ"פ חמץ אחה"פ אינו במשהו אלא בששים כמ"ש מרן סי' תמ"ז סי"א ומסתמא אם יש תערובת אינו בנ"ט דאיכא יותר מששים ועוד דלא מחזקי ריעותא ותו דספקא דרבנן גוי ולקולא וכ"ש דבזמן הזה עין הממשלה פקוחה שלא יזייפו וכמ"ש הישי"מ סי' ר"ט ע"ש.

וכן אם יש ספק אם מאנרז אם מחטה והדבר שקול הו"ל ספיקא דרבנן ולקולא ותו דה"ל ס"ס דשמא מהאנרז ואת"ל מחטה שמא הלכה כהפר"ח סי' תמ"ז סקי"א דכל דאיכא רובא דהתירא שרי ועי' לה' כף החיים שם ס"ק רמ"ז דכן דעת רוב הפוסקים ע"ש והגם דדעת מרן דבעי' ס' הא מיהא מרן לא אסר בספק אלא בודאי וקי"ל דעבדי' ס"ס גם נגד דעת מרן וכמ"ש הי"מ ז"ל סי' צ"ח ועוד ע"ש וכ"ש בדברבנן: אף אם הדבר ברור שהוא מחטה או שעל הרוב פן הוא הטור ז"ל סי' תמ"ב כתב חמץ גוקשה כגון וגו' וקולן של סופרים ועושים אותו מקמח והסופרים מדבקין בו גיירותיהן וגו' ע"ש ונראה מזה דהוא כעין מה שאנו קוראין נשא שהוא ג"כ מדבקין בו גיירות וכיוצא וכ"נ ממ"ש ה' המגיד בפ"ד מה' חו"מ ה' י"א על מה שכתב הרמב"ם בגדים שפסו אותן בחלב חטה וכן גיירות שדבקו אותן בחמץ כתב וז"ל אינו מה שנזכר בגמ' קולן של סופרים דהתם אסור לקיימו והוא קודם שדבקו בו הגיירות שהרי הוא גוקשה בעיניה ואסור לקיימו אלא דברי רבינו הם אחר שדבקו בו הגיירות וגו' ע"ש הרי דקולן של סופרים הוא חמץ גוקשה וכ"נ מדברי מור"ם ז"ל סו"ס מ"ז שכתב יש נמנעים לשחוק על השולחן עם קלפים הנקראים פארטין בפסח דחוששין שמא יפול מחמץ גוקשה שבהן וגו' ולפי"ז נראה דה"ל לנ"ד דחשיב חמץ גוקשה אף אם נאמר דעשוי מחטה ובחמץ גוקשה פסק מרן ז"ל שם בסי' תמ"ז דאינו אסור בהנאה אחר הפסח אלא דיש לנו לדעת מה הוא הפידאו"ש שכתב מרן דהוי חמץ גמור [אה"ב בהריב"ש סי' ג' מבואר שנעשה מבצק ומיבשין אותו בשמש כנראה שהוא כעין מה שקוראין לו אטריות ובערבי מאכארונה] ע"ש: עוד ראיתי להרמב"ם ז"ל בפ"א מה' חו"מ ה' ה' שכתב חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אע"פ שהוא אסור בהנאה אם נתערב בין במינו בין שלא במינו הרי זה מותר לאכול אחר

הפסח שלא קנסו ואסרו אלא בחמץ עצמו אבל התעורבות מותר באכילה אחר הפסח ע"ש ומלשוננו ז"ל מוכח דלא שניא נתערב קודם פסח ל"ש נתערב אחה"פ דאי מיירי רק בנתערב אחה"פ לא הנה צריף לבאר דמותר לאכלו לאחר הפסח והנה די באומר מותר לאוכלו ואניא ידענא דהיינו אחר הפסח שהרי תעורבתו היתה אחה"פ ודוחק לומר דבא לאפוקי שלא יאכלנו בפסח הבא.

ועוד דמסתבר להקל טפי בנתערב קודם הפסח וכמו שפן נראה מדברי הרב המגיד שם שכתב בשם רש"י דאפי' שהוא בעיניה ועבר עליה לא קניס למיסר תעורבת דיליה ע"ש הרי דכל דהוי בעיניה טפי יש סברא להחמיר בו מפני שעובר עליו וכ"נ ממ"ש מרן בסי' תמ"ז סי"א שכתב בין חמץ שנתערב קודם פסח ועבר עליו הפסח בין שנתערב בפסח ועבר עליו הפסח בין שעבר הפסח על החמץ ונתערב וגו' דנראה דלא זו אף זו קאמר ועיין להרב פר"ח סקי"א שהזכרתי דבריו לעיל דמסיק לדינא דלא בעינן ס' וכתב דדברי הרמב"ם פדברי הגמ' ואין לדקדק מדבריו פלוג' ואי איפא למידק מידי מדברי הרמב"ם מדלא ביאר משמע ודאי דס"ל פדכתיבנא ע"ש ומוכח מזה דעל כל האופנים שזכר מרן ז"ל מחיר הפר"ח ואי איפא למידק מדברי הרמב"ם פנוטיה איפא למידק ומבואר שם בהפר"ח ז"ל דעכ"פ פי איפא רובא דהתיירא שרי ואין לאסור אלא בבציר מרובה וא"כ נלע"ד שאם זה הנש'א הוא חמץ נוקשה מותר בהנאה.

וגם אם לא נמצא בירור נלע"ד דיש להקל דכיון דכתב ה' פה החיים סי' תמ"ז ס"ק רמ"ז לסמוך בהפ"מ על המתירין ע"י תעורבת פי איפא רובא הגם דלע"ד אין נראה פו דלדידן דבתריה דמרן גרידי גם בהפסד מרובה יש לאסור ואין פאן המקום להאריף בזה מ"מ בכי ה' דנראה יותר לומר דהוא חמץ נוקשה יש לסמוך ע"ד ה' הנז' בזה.

עוד נראה לי להתיר ע"י הולכת הנאה לים המלח כמ"ש מור"ם ז"ל סי' תמ"ז סי"א [נראה שפן גם דעת מרן בב"י ונהביאה מהריק"ש בערף לחם אלא דכיון דבלא"ה יש להתיר ומטעם הא' נר' דהששית מהנבקץ ממכירתו לגוים יתחלק לעניים ובה יצאנו גם ידי חובת הסוברים דמ"מ הב"ד קונסים אותו להזהר בפעם אחרת שזהו קנסתו: וראיתי לה' פה החיים בסי' תמ"ב אות נ"ז שאסר בנדון בזה לבעל הבית כיעו"ש אף לע"ד לא דק דבפסחים דמ"ג ע"א דקאמר הגמ' ואלו נוקשה בעיניה לא קאמר מוכח דהיינו זומן ועמילן וקולן כיעו"ש וזומן מבואר שם בדרף מ"ב ע"ב דהיינו מייא דחנורי ובואר שם רש"י מי סובין וכ"כ הרמב"ם בפיה"מ דהוא מי מורסן כיעו"ש וא"כ מוכח דחלב חטה הוי חמץ נוקשה וכן מתבאר מדברי הריב"ש סי' ג' שכ' דחמץ נוקשה היינו שלש אומניות הנזכרים במשנת אלו עוברין ע"ש והיינו זומן ועמילן וקולן וא"כ לא הו"ל לה' הנז' לאסור בהנאה כמ"ש מרן סי' תמ"ז סי"ב ע"ש ועוד דהו"ל לה' הנז' להתירם לשיטתו שמתיר בהפ"מ פמבואר מדבריו בסי' תמ"ז אות רמ"ז שהזכרתי למעלה וכן יש לתמוך עליו שהוסיף מדעת עצמו חומרא על דברי התה"ד ז"ל מצד דהוי מי פירות עם מים ולע"ד לא דק דזו קולא ולא חומרא דהוי עי"ז נוקשה פמבואר בהריב"ש סי' ג' ועוד יש לתמוך עליו דהסופר הוא גוש ויבש ואינו נוזל להחשב מי פירות והגם די"ל דמדמה ליה להמלח ובמלח הביא ה' הנז' בסי' תמ"ב אות ע"ה דחשיב מי פירות מ"מ הרואה יראה דאפי' המלח בפלוגתא מתני ולא הו"ל לכתוב בפשי' וכ"ש דאעיקרא מאן לימא לן דסופר

ומלח דמיון אחד להם [והגם דיש סוכרים דמולחין בשר במלח יש בזה פלוגתא גדולה] וצ"ל דה' הנז' לא כתב זה רק דרף חומרא ולא כתב זה רק בנדונו שיהיה דרבר של בעה"ב ומסתמא יהיה הפסד מועט ולכן התמיר עליו אף בדעלמא גם הוא יסכים להתיר זהו הנלע"ד אם יסכים אתי ר"מ נר"ו וכאמור ע"ה כ'לפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"מ לעיר זרזיס יע"א נשאלתי מהחה"ש הדה"מ והכו' כמה"ר ר' יוסף בנכ'ריץ יצ"ו מי שפכר חמץ לגוי והראהו לו ואחר הפסח נמצא איזה חמץ באיזה פלים שנעלמו ממנו בטח המכר והוא פשפכר לו אמר לו כל חמץ שפחנות בכל מקום שהוא והוא ביטל החמץ פנהוג וגו': תשובה הנה כת"ר נר"ו התיר עפ"י ד הבאה"ט סי' קמ"ח ס"ק ט"ו בשם הח"י ולע"ד אין זה מספיק וכמ"ש ה' כף החיים נר"ו סי' תמ"ח ס"ק צ"ז דהמק"ח והא"ר ו"ל חולקים ודחו דברי הח"י ע"ש אף מצד אחר נלע"ד להתיר בהנאה דוקא עפ"י ש' ה' כף החיים שם ס"ק נ"ט בשם ה' עיקרי הד"ט ו"ל להתיר במי שנתחכם להניח חמצו פחנות חבירו בלתי ידיעתו ונבירו מכר החמץ שפחדר ונהגם דאין המנהג דעתו להקנות ואין הקונה דעתו לקנות אפי"ה אם אין החמץ ברשות המכטלו אין עובר עליו ואין לחמצו דין חמץ שעבר עליו הפסח וממילא לא שייך למקנסיה ע"ש ונהגם דהחב"י והח"י והמק"ח והח"א חולקים ואוסרים כיעו"ש מ"מ בכה"ג דאיכא תרי פלוגתות וכאמור יש לסמוך להתיר בהנאה.

אף כל זה באם החמץ הנז' הוא דבר שיש לו ערך וקרוב זרוב להפסד מרובה אף אם הוא דבר קל אין נלע"ד להתירו גם בהנאה גם בכה"ג דכל צד מהפלוגתות רבו האוסרים וכנז"ל. הכי"ח יום ז' כסליו התרצ"ב ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"ג נשאלתי מהחה"ש הדו"מ כמה"ר ר' מפ'לוף עידאן יצ"ו במה שנהג מאז בהיותו תושב פה אחתארה לכבירה יע"א לשחוט עוף עש"ק שקודם תשעה באב עבור השבת הנז' האם עתה שקבע דירתו בק"ק אלאהרה הצעירה ושם פלם אין אוכלים אפי' בשר עוף בשבת זו יחוייב גם הוא לנהוג פמותם או"ל: מ' תשובה פיון דכ' הטור סי' תקנ"ב דכיון שנמנע מלאכול בשר ולשתות יין משום אבל אסור א"כ אם כת"ר פורש ממה שנהג מפני זה איסורא איכא ולא דמי לשאר הק"ק אשר במח' דהם באים מצד דכן נהגו מדור דור אבל כת"ר נר"ו בא לנהוג פמותם מחדש ונהגם דאין פוננתו לאבילות רק שלא ישנה ממנהג מקומו פיון דמנהגו הוא פדין ומנהגם הם שלא פדין אין לו לזוז ממנהגו ויש פנים לומר דגם הם ראוי להם לבטל מנהגם אלא דיש ללמד עליהם זכות דכיון דמשום מנהגא אתו עלה ולא משום דהוא עצמו בא לנהוג אבילות לא הויא עבירה ובזא"ש מה שזכורני שיש מי שכתב דהבא לאכול בשר במקום שנהגו יתירו לו בג' דלכאורא אין צריך התרה לגמרי וגם א"ש בזה מה שלא שינו הרבנים הראשונים מנהג זה בפשיטות והיה מקום לומר דלפי"ז יכול ג"כ כת"ר נר"ו לשנות מנהגו פיון שאין פוננתו משום אבילות רק שלא ישנה ממנהג מקומו וכמו שיישכנו טעם מנהג מקומי.

אמנם אין זה נלע"ד חדא דמסתברא דישב ואל תעשה בזה ובזה וכל המשנה ידו על התחנתונה אם לא שבא לעשות פדין דאז יש להתיר לו ע"י שלשה ותו דכיון דהבא להתיר מתירין לו א"כ גם יחיד יכול להשאל על זה ומינה דכת"ר א"ץ התרה פיון שנהג לאכול מותר דאי איתא דחייב לנהוג פמנהג עירו היה ג"כ פדין שלא להתיר לו.

ובעיקר הדבר בהא דהבא להתיר מתירין לו פעת איני זוכר מקור דין זה אבל זכורני
שמה שנים עמדתי ע"ז וכתבתי בארובה וכך היתה ההכרעה לע"ד וכן עשינו מעשה
ולכן גם במח"ק הבא להתיר יש להתיר לו ועם שיש פנים לומר דכיון דכל הק"ק נהגו
להתיר אין מתירים לו נלע"ד דאדרבא טוב ונפה להתיר ולהיות נוהג פדיון וכן נלע"ד
להוכיח ממ"ש ה' הלכות קטנות ח"ב סי' קל"ז דמ"ש הרמב"ם מימינו לא אכלנו אפי'
תבשיל של עדשים בעט"ב אא"כ חל בשבת פירושו דבבא בשבת אכל שאר תבשילים
ומה שפירשו דבשבת אכל תבשיל עדשים שיבוש הוא שאם התירו למלאת פריסו בשור
ונין שלא לעורר אבל בשבת כ"ש שאין לאכילת מאכל אבלים ואע"פ שפירשו ונין רשות,
אם רגיל בהם ונמנע משום אבל לאו שפיר עביד וכמ"ש הטור ע"ש והוא קשה דאמאי
לא פירש דבימי הרמב"ם ובמקומו נהגו פן בתבשיל של עדשים וכיון דנהוג נהוג ולכן
שפיר פתב כנז' ולהאמור דגם דנהיג טפי עדיף לישאל א"ש דאי איתא הי"ל להרמב"ם
לישאל ע"ז וכ"ש אם זה נחשב לאיסור ויכול כל אדם לעבור ע"ז בלא התרה אם הוא
לבדו אם כל הק"ק יחד ובזולת זה פתבתי בזה ואכמ"ל הכו"ח ביום ה' טבת התרפ"ו
ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"ד שאלה קהל שראו שיש פמה אנשים מתרשלים
בנתינת מתנות לאביונים כפי הדין ורצו לתקן שיהיה גבאי מיוחד בשביל זה לחזור על
הקהל ולגבות מהם ונסתפקו א') אולי צריך שיהיו מיד הנותן ישר להעניי ב) אולי גם
שזה מועיל טוב יותר לתתם ישר להעניי דמצוה בו יותר מבשלוחו ג) אם צריכים הגבאים
לחלקם להרבה עניים כפי מספר הנותנים ד) וכן אם מועיל לתת מתנות לאביונים לכיס
הקהל הקבוע לצדקה המתחלק מידי שבת בשבת: תשובה לספק א' נראה דנדאי מהני
דמקרא מלא הוא ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים ותיבת משלוח קאי
אתרנוייהו גם אמתנות לאביונים וכ"נ ממ"ש הפוסקים דאם שולח מעות פורים לאביונים
שבמדינת הים ומגיעים להם ביום פורים דמהני (ענין להבי"ע ובשם ה' יד אהרן ובא"א
ע"ש) ומזה משמע דשליחות מהניא.

ולספק ב' נראה דכיון דכשנתקנה מצוה זו כף נתקנה ע"י שליחות אין בזה מצוה בו ויש
פנים לומר דהכי עדיף טפי למסרם לגבאי שלא ידע הנותן למי נתן והעניי ממי מקבל
וכמ"ש מרן ביו"ד סי' רנ"ז ס"ז וסיים דקרוי לזה הנותן לקנפה של צדקה ע"ש ולספק
הג' נראה דכיון דנדאי אם היו שני עניים בעיר יוצאים כל בני העיר במאניתם ה"ה נמי
בגבאי צדקה אין צריך לתתם להרבה עניים כמספר הנותנים רק כפי מה שיראה להם
טוב וישר אף בתנאי שיזוהרו הגבאים לחלקם ביום פורים אם פסוף אם אוכלים דמגבת
פורים לפורים וכמ"ש מרן ז"ל אין משנין מעות פורים לצדקה אחרת ע"ש.

וע' להשו"ג ס"ק שכתב דמנהגם לתת ליד עניים ונראה דכל אופן מועיל ומהני ואין
להקפיד בכך רק העיקר שיזוהרו לחלקם לעניים בו ביום אם פסוף אם אוכלים ומזה
נפשט הספק הד' דלא מהני לתתם לכיס הצדקה שאינו מתחלק באותו יום לעניים זהו
הנלע"ד בזה הכו"ח ביום ט"ו אדר א' התרפ"ט ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן
כ"ה שאלה מקום שנהגו לענות ב"ה וב"ש על ברכה שיוצאים בה ע"י ש"ץ וכדומה אם
יש לבטל מנהגם ולמחות בהם או"ל: תשובה כתב מרן ז"ל סי' קכ"ד כ"ד ס"ה על כל
ברכה שאדם שומע בכל מקום אומר ברוך הוא וברוך שמו והוא מדברי הרא"ש בתשובה
והביאו הטור ז"ל ושמעתי מאבא מארי שהיה אומר על כל ברכה וברכה שהיה שומע

בְּכֹל מְקוֹם בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ וְזֶהוּ שְׁאֵמֵר מִשֵּׁה רַבִּינוּ כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הֵבו גְּדוּל
לְאַלְהֵינוּ וְעוֹד אִפִּי' כְּשִׁמְזַפִּירִים צְדִיק בְּשֵׁר וְדָם צָרִיף לְבָרְכוּ שְׁנֹאֲמֵר זְכָר צְדִיק לְבָרְכָה
ע"כ וְלִכְאוּרָה מִשְׁמַע דְּזֶה כָּלֵל גְּמוּר לְכָל הַבְּרָכוֹת אֲבָל הַמ"א ו"ל סק"ט פְּתַב דְּפִשׁוּט
דְּאֵם עָסוּק בְּמְקוֹם שְׁאֵינוּ רִשְׁאֵי לְהַפְסִיק אָסוּר לְאוּמְרוֹ ע"ש וְכַתּוּב ה' דְּגוּל מְרַבְּבָה וּק"ו
בְּבָרְכָה שֶׁהַש"ץ מוֹצִיאָו י"ח כְּגוֹן בְּרַפְת שׁוֹפֵר וּמְגִילָה שְׁלֵא יַפְסִיק לַעֲנוֹת ב"ה וּב"ש וְה'
יוֹסֵף אֲנִמֵּץ ו"ל ס' ע' או"ג פְּתַב דַּבְּרָכ"י ס' רי"ג אוֹת ג' פְּתַב דִּישׁ לְחוּשׁ לְסַבְּרַת ה'
דְּבַר שְׁמוּאֵל וְדַעֲמִיָּה אִף אֵין לְמַחֲוֹת בְּעוֹנִים ע"כ דְּבָרֵיו בְּבָרְכ"י וּמְסִיִּים ע"ז בְּיוֹסֵף אֲנִמֵּץ
וּמְנַהֵג הַעוֹלָם יוֹדְעִים וְלֹא יוֹדְעִים לַעֲנוֹת בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ אִף בְּבָרְכָה שְׁיִוְצָאִים יְדִי
חוֹבָה ע"ש וּמְבִנְיָר מְזֶה דְּאֵין לְבַטֵּל הַמְּנַהֵג הַנּוֹז' וְלֹא לְמַחֲוֹת בְּעוֹנִים אֲפִילוּ כְּשִׁיִּוְצָאִים יְדִי
חוֹבָה בְּאוֹתָהּ בְּרַכָּה [עֵינִי לְהַגְּאוֹן מֵהַרְח"ף בְּלֵב חֲיִים ח"ב ס' ח' וּק"ח וּק"ט אֲבָל בְּאֲמֵן
וְדֹאֵי דְצָרִיף לַעֲנוֹת לַכ"ע וְכַמ"ש הַבְּרָכ"י ס' רי"ג אוֹת ה' ע"ש]: סִימָן כ"ו שְׁאֵלָה הַמְּבָרָךְ
הַמוֹצִיא אוֹ עַל פְּרִי אוֹ עַל אֵיזָה מְצוּהָ כְּמוֹ עַל תְּקִיעַת שׁוֹפֵר אוֹ עַל בְּרַפְת מְגִילָה וְכִינְצָא
אוֹ בֵּין תְּפִילָה שְׁל יָד לְתְּפִילָה שְׁל רֵאשׁ וְשִׁמְע חֲבִירוֹ שְׁבִינְיָר כְּאוֹתָהּ בְּרַכָּה אוֹ אֵיזָה בְּרַכָּה
אַחֲרַת וְעֵנָה אֲמֵן אֵי הַגֵּי הַפְּסִק וְצָרִיף לְבָרָךְ בְּרַכָּה אַחֲרַת או"ל וְאֵת"ל דְּלֹא יְבָרָךְ אִם
יְכוֹל לַעֲנוֹת לְכַתְּחִי' או"ל: תְּשׁוּבָה ה' בַּעַל הַלְכוֹת גְּדוּלוֹת ו"ל דִּיו"ד ע"א פְּתַב מֵאֵן דְּשָׂרִי
הַמוֹצִיא אֵי דְמְבָרָךְ עַל מְצוֹת כְּגוֹן לוּלָב אוֹ שׁוֹפֵר אוֹ דְמְבָרָךְ עַל פִּירוֹת בְּרַכָּה דְמַקְסִי
אַכִּילָה וְעֵנִי אֲמֵן בְּתַר נְפִשְׁיָה קַעֲבִיד דְרָךְ בּוֹרִים וְשִׁאֲנִי בְּרַפְת בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם דְּבַתַּר
אַכִּילָה דְבַתַּר אַכִּילָה כִּינּוֹן דְּעַבְדִּתָּא לִיה עַבְדִּיתָּהּ לִית לָן בַּה לְקַמִּי אַכִּילָה כִּינּוֹן דְּבָרִיף
לִיה לֹא מִתְבַּעֵי לִיה לְאַשְׁתַּעוּיִי עַד דְּטַעִים וְכַדְעֵנִי אֲמֵן דְּמִי כְּמֵאֵן דְּקַמְשַׁתַּעֵי וְהֵינּוּ דְקַתְּנִי
דְרָךְ בּוֹרוֹת דְּבוֹרִים מִשְׁתַּעוּ וְהַדַּר טַעֲמִין ע"ש וּמְזֶה פְּתַב ה' אֵלֶיָּה רַבָּה ו"ל ס' קס"ז ס"ק
ז' וְנ"ל וּמְצָאֵתִי בְּבַעַל ה' גְּדוּלוֹת דְרָף יו"ד אִם עֵנִי אֲמֵן בְּתַר נְפִשְׁיָה הַגֵּי כְּדִיבּוֹר דְּבָרִים
בְּטָלִים ע"ש וְכֵן רֵאִיתִי לֵה' חֲיִי אָדָם כָּלֵל ה' בְּנִשְׁמַת אָדָם אוֹת י"ב שְׁפַתְב צ"ע אִם הַפְּסִיק
כְּדִיבּוֹר פְּחוֹת מְכַדִּי דִיבּוֹר אִם נִקְרָא הַפְּסִיק דְלִפִּי הַסְּבָרָה נִרְאָה דְהַגֵּי הַפְּסִיק וְכ"מ מְדַבְּרִי
בַּה"ג שְׁהִבִּיא בַּא"ר ס' קס"ז ס"ק ז' וְנ"ל אִם עֵנָה אֲמֵן בְּתַר נְפִשְׁיָה הַגֵּי כְּדִבְרִים בְּטָלִים
עכ"ל וְכ"מ מְלִשׁוֹן הַש"ע שְׁפַתְב אֲמֵר הִבִּיאוּ מְלַח אוֹ שְׁאֵמֵר הִבִּיאוּ לְפָתֵן אַע"ג דְּהַגֵּי
פְּחוֹת מַכ"ד וְכֵן רֵאִיתִי לְהַתְּב"ש ס' י"ט אוֹת י"ג שְׁפַתְב דַּכ"מ בְּפוֹסְקִים דְּשִׁיחָה אִפִּי
פְּחוֹת מַכ"ד מְפָסִיק מְדַכְתְּבוּ דְהִבִּיאוּ לְשַׁחוּט לֹא הַגֵּי הַפְּסִיק מִשׁוּם דְּהַגֵּי לְצוּרָךְ שְׁחִיטָה
אַלְמָא דְתַרִּי מְלוֹת דְּעַלְמָא הַגֵּי הַפְּסִיק אַע"ג דְּלֹא הַגֵּי כ"ד דְּהָא כ"ד ד' מְלוֹת הֵם מִינְה
דְּאִפִּי מְלָה אַחַת הַגֵּי הַפְּסִיק ע"ש וְלַע"ד אֵין שׁוּם הוֹכְחָה מְדַבְּרִי בַּה"ג שְׁיִהְיָה נִחְשָׁב זֶה
כְּהַפְּסִיק גַּם בְּדִיעְבַד רַק דְּהַגֵּי דְרָךְ בּוֹרוֹת שְׁאֵין לוֹ לַעֲנוֹת בְּתַר בְּרַכָּה דְנִפְשְׁיָה וְאִם עֵנָה
אַפְשָׁר דְּלֹא הַגֵּי הַפְּסִיק שְׁלֵא פְתַב הַבַּה"ג דְּהַגֵּי כְּדִבְרִים בְּטָלִים אֲלֵא פְתַב דְּמִי כְּמֵאֵן
דְּמִשְׁתַּעֵי דְבוֹרוֹת מִשְׁתַּעוּ וְהַדַּר טַעֲמִין ע"ש וְשִׁפִּיר י"ל דַּכ"ז אֵינוּ אֲלֵא לְכַתְּחִילָה אֲבָל
כְּדִיעְבַד אֵינוּ צָרִיף לְבָרָךְ בְּרַכָּה אַחֲרַת דְּכִינּוֹן דְּמִלְשׁוֹנוֹ מְבִנְיָר שְׁאֵינוּ רַק דּוֹמָה כְּמִי שְׁשַׁח
טְפִי עֲדִיף לְאוֹקוּמִי זֶה בְּלַכְתְּחִילָה וּקְצַת מוֹכַח כֵּן מְדַכְתְּב רַק דְרָךְ בּוֹרוֹת וְלֹא פְתַב לְהַדְיָא
דְּהַגֵּי הַפְּסִיק וְצָרִיף לְבָרָךְ בְּרַכָּה אַחֲרַת וְכֵן מְדַבְּרִי הַגְּמָרָא גּוּפָה שְׁמַעְתִּי לְהוֹכִיחַ כַּנּוֹז' שְׁאֵם
הֵיָה בְּאֲמַת צָרִיף בְּרַכָּה אַחֲרַת לֹא הוּל"ל דְרַק מְגוּנָה אוֹ דְרָךְ בּוֹרוֹת דְּהַרִי אִיסּוּרָא נְמִי
אִיכָּא דְמִבִּיא עֲצָמוּ לְהִיּוֹת בְּרַכְתּוֹ הִרְאִשׁוּנָה לְבַטֵּלָה גַּם מֵה שְׁהוֹכִיחַ ה' חֲיִי אָדָם מְדַכְתְּב
מְרוֹן הִבִּיאוּ מְלַח הִבִּיאוּ לְפָתֵן אֵינוּ מְוַכְרַח לַע"ד דְּאֵין כְּנֹנֶת הַגְּמ' וְהַפּוֹסְקִים לְהַשְׁמִיעֵנוּ

רק דמידי דצורך אכילה לא הוי הפסק והביאו משל לזה דאין הפרש בזה אם שהאריף ואמר מאה תיבות או תיבה אחת ונקטי הצריף לאמירה לדוגמא פדרף המדברים וכן מה שהוכיח התב"ש מהביאו לשחוט אינו מוכרח לע"ד וכאמור: הן אמת דמדברי ה' אליה רבא יש להוכיח דהוא ז"ל סובר פן מדלא העיר פלום בזה דהא ליפא כ"ד וכן מדברי ה' דבר שמואל ז"ל סי' קמ"ב בפי שפנה אמן בין ברפת תפלין של יד לשל ראש על ברפת חבירו שפירף על התפלין שכתב דבדיעבד פינון שהוא דבר שבקדושה וחובה וגו' לא מחמירנו עליה לחזור ולברך ע"ש אלמא דבמילי דעלמא דעתו דגם תיבה אחת הוי הפסק ע"ש דאי לא ס"ל פן הי"ל לפטרו בלא"ה מברכה אחרת מצד זה דליפא כ"ד וע"ע לה' עה"ש סי' ר"ו שכתב דאם שח בנתיים לא בעינן כ"ד ואפ"י במלה אחת צריף לחזור ושכ"כ התב"ש והפמ"א וכאמור ע"ש (וכ"כ הפמ"ג בא"א סי' נ"א סק"ג וסי' ר"ו סק"ד דוהשע"ת סי' ר"ו סק"ב וכ"ד השש"א יו"ד סי' י"ט ועי' להכה"ח סי' ר"ו סק"ז) ומעתה נלע"ד דהעונה אמן לאחר ברכתו לאיזה דבר שפירף הוא או שפירף חבירו כאותה ברכה ממש די"ל דדמי להביאו לפתן הביאו מלח כמו שצידד ה' דבר שמואל שם בנדונו וכן בין תפילה לתפילה דאיפא פלוגתא בלא"ה לענות לקדיש וקדושה [בזה נר' אף אם ענה אמן על ברכה אחרת וכמ"ש האחרונים סי' כ"ה עי' להכה"ח שם וכמ"ש ה' דבר שמואל ז"ל ע"ש (ובפרט דהפ"מ ח"א סי' נ"ט מסיק בין תפילה לתפילה לכתחיל יש לענות אברפת חבירו בתפלין דהוי הנייה אחת ע"ש) בזה נלע"ד דבדיעבד א"י לברך ברכה אחרת אף באם ענה אמן לברכה שאינה מענין אותה ברכה שפירף הוא פינון דמדברי הרב דבר שמואל נראה דהוי הפסק יש לנו להורות פן כל עוד שלא ראינו חולק ע"ז וכן אם שח בדברים בטלים גם בתיבה אחת פינון דכל הני רבנא דעתם פן הגם דאין ראיה לזה מוכרחת מ"מ סברתם מברעת לנו כל עוד שלא ראינו חולקים בזה וע' למרן ז"ל בב"י סי' נ"ט דלכאורא מההיא דקדים הרא"ש להסנן ועני אמן אחר ברכות ק"ש יש להוכיח קצת דגם בתיבה אחת הוי הפסק גם דליפא כ"ד דאלת"ה היל"ל דנהו טעמו של הרא"ש ונהגם דהרא"ש עביד הכי לכתחיל היל"ל דכיון דהוי דבר שבקדושה ס"ל להרא"ש דשפי"ד גם לכתחיל וכן מדברי ה' פנים מאירות ח"ב סי' ה' מוכח להדיא דס"ל דלא בעינן פדי דיבור ונהגם דילד"ח דהתם איפא פמה מברכים והרבה אמנים יש מ"מ משמעות לשונו שם דלאו משום זה אתי עלה מדמדמי לה לההיא דהרא"ש דסי' נ"ט כיע"ש הכו"ח ביום כ"ט שבט התרפ"ח ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"ז שאלה בני בה"כ ששומעים ההבדלה מהש"ץ ואחרי ברפת בפה"ג פשומברכים על הבשמים ועל הנר על כל אחד ואחד עונים אחריו ברוף הוא וב"ש ואמן אי הוי הפסק לגבי השומעים ולגבי הש"ץ עצמו מפני שאח"כ שותים מאותו הכוס של הבדלה הש"ץ והקהל על סמך ברפת בפה"ג שאומר הש"ץ ויש למחות בידם מלענות כנו' אי שפיר עבדי או יש להעלים עין מזה לא להורות להם לעשות פן ולא למחות בידם וכן יש להסתפק בבירוף על כוסו בפה"ג ושמע שחבירו ג"כ בירוף על כוסו אם יוכל לענות אמן אחר ברפת חבירו קודם שישתה אי הוי הפסק: תשובה ממה שתיקנו רז"ל לברך על הבשמים ועל הנר ועל ההבדלה אחרי בפה"ג כמ"ש מרן ז"ל סי' רצ"ו ש"מ דלא תשיבי פלל ברכות אלו הפסק והטעם נלע"ד דכיון דכלהו מענין אחד לשם מצות הבדלה שפיר הוא תיקוניה הוי הפל ענין אחד ולא תשיב הפסק ודמי זה לברך המוציא ואמר הביאו

מלח או לפתן או תנו מאכל לפלוני או תנו מאכל לבהמה וכיוצא דלא תשיב הפסק וא"ץ לחזור לברך וכמ"ש מרן ז"ל סי' קס"ז ס"ו ע"ש ונהגם דמור"ם שם פתב דלכתחילה לא יפסיק פלל וקכא גם לכתחיל מפסיק פינון דכף היא המצוה והתקנה שפיר דמי גם לכתחיל ואין חשש הפסק בזה פלל וא"כ י"ל דה"ה נמי לומר ב"ה וב"ש ואמן אחר פל מברך ומברך דהוי מאותו ענין ואינו נחשב פלל הפסק דמה לי מפסיק בברכת הפשמים והגר וההבדלה שכל אלו אחר ברכת בפה"ג מה לי שעונה אחר ברכת זולתו כנוז"ב ב"ה וב"ש ואמן.

ונהגם דבשמי' נגר הם מתקנת רז"ל להבדלה גם ב"ה וב"ש דשייכא בהו מפלל הפשמים והגר: ונהגם דה' פנים מאירות ח"ב סי' ה' פתב דאותם שמקדשים במסביבה וכל אחד כוסו ביזו ומברך פל אחד בפה"ג לא יענה זה אחר ברכתו של זה אמן עד שיטענום המברך שקדם ובירך וכן אם פל אחד פפרו לפניו ומברך המוציא לא יענה אמן אחר ברכתו של זה עד שיטענום המברך שקדם ובירך ע"ש גלע"ד דהתם שאני דאפשר לו לתקן שיטענום תחילה לא כן בנדון זה ועוד דאעיקרא לע"ד יש להשיב ע"ד הפמ"א דכל יסודו שם הוא ממ"ש מרן הב"י בסי' נ"ט בשם רבינו יונה שכתב בשם הרמב"ם שמי שקדם וסיים ברכת ק"ש שקדם החזן אין לו להפסיק פלל פינון שאומר הברכות על הק"ש אין לו להפסיק בין הברכה והדבר שמברכים עליו וכן הספיקו הרמ"ה והרמב"ן ז"ל וטעם הרא"ש דהיה עונה אמן אפשר שהוא מפני שאין ברכה זו על הק"ש שהרי אין אנו מברכין אקב"ו על הק"ש הלכך לא הוי אמן הפסק בין הברכה לק"ש וגו' הרי עיקר טעמו משום דלא אמרי' אקב"ו על ק"ש אבל בברכת הנהגים אם הפסיק בין ברכה לטעימה הוי הפסק וצריך לברך פעם אחרת וברכתו שביורה מקודם הוי ברכה לבטלה ע"ש והוא פלא דמרן ז"ל בב"י נתן שני טעמים ולטעמו השני אין חשש הפסק כשעונה אחר הש"ץ וכמ"ש הטור בסי' ס"א בשם הרמ"ה דלא גרע משאלת שלום ע"ש וא"כ הקא נמי כשעונה אמן שלא על ברכת עצמו אלא על ברכת זולתו הו"ל כעונה אחר ש"ץ ולא תשיב הפסק דלא גרע משאלת שלום ונהגם דמרן ז"ל כ' ב' תירוצים נראה דשניהם אמת או לפחות התירוץ השני הוא העיקר דהרי הרמ"ה שהביא הטור בסי' ס"א מסייע לתירוץ השני וכן מדברי מרן ז"ל שכ' וגם מדברי הרמ"ה וגו' משמע דס"ל כהרמ"ה דאם סיים קודם הש"ץ יענה אמן וכ"כ השע"ת ס"ק ג' דמבואר בב"י שאם סיים קודם הש"ץ דעונה אמן אלא שאין לו למהר לסיים ע"ש וגם פנונת הש"ע שכתב בס"ד דברכת יוצר וערבית יאמר עם הש"ץ בנחת ולא יענה אמן אחר סיום הבוחר בעמו ישראל משום דהוי הפסק ע"ש היינו באם הוא מברך ואומר עם הש"ץ בנחת דהוי עונה אחר ברכותיו אבל אם כבר קדם הוא להש"ץ אפי' דגם מרן בש"ע מודה דעונה אמן וכדעתו בב"י וקאמור וכ"כ העה"ש ז"ל סי' ס"א דאם אירע שסיים קודם הש"ץ עונה אמן ע"ש וא"כ בנ"ד כשסיים קודם חבירו עונה אמן אחר ברכת חבירו אפי' שעדיין לא טעם והפלא מהפמ"א דנקט לתי' א' דמרן בב"י ונקיט סו"ד מרן בב"י בתי' ב' פאלו אחד הם ואולי יש איזה ט"ס וחסרון בדבריו או שהפוסק הבא לידו בב"י משונה ממה שבידינו ועוד גלע"ד דאפי' לדברי הפמ"א דס"ל דתירוץ ראשון עיקר מ"מ יש לחלק בין הבוחר בעמו ישראל דלא תיקון רבנן אחריה שום הפסק רק ק"ש אבל בנדון דידיה דברכת בפה"ג יש אחריה ברכת קידוש כמו דלא תשיב הקידוש הפסק פן נמי לא תשיבה עניית אמן על

בְּרַפְת חֲבִירו הֶפְסֵק וְהַגַּם דְּכַתְב הַשַּׁע"ת שָׁם בְּשֵׁם הַבְּרִי דְמָרְן בְּב"י גַם עַל בְּרַפְת יוֹצֵר
הַמְּאֻרוֹת ס"ל דְּלֹא יַעֲנֶה וּבְרַפְת יוֹצֵר הַמְּאֻרוֹת יֵשׁ אַחֲרֶיהָ בְּרַכָּה אַחֲרֵת י"ל דְּהַתָּם שְׁנֵי
הַבְּרַכּוֹת הֵם שֶׁל ק"ש אֲבָל בְּרַפְת בַּפֶּה"ג הִיא בְּרַפְת הַנֶּהֱנִים וּאִפִּי"ה תִּיקְנו חֲכָמִים אַחֲרֶיהָ
בְּרַפְת הַקְּיֻדוּשׁ וְהַבְּדֻלָּה א"כ ש"מ דְּכָל שְׁעוֹסֵק לְבָרַךְ אֵת ה' לֹא חָשִׁיב הֶפְסֵק וּא"כ ה"ה
לְעוֹנָה אֲמֵן אַחַר בְּרַפְת בַּפֶּה"ג וְנָר וּבְשָׁמַיִם דְּלֹא חָשִׁיב הֶפְסֵק: וּבִלֹּא"ה ק"ל עַל הַפַּמ"א
דְּהוּא ז"ל מְרַבְּנֵי אֲשַׁכְּנֵז וְכֵן קִצֵּת לּוֹמְדִים שְׁעָשׂוּ פֶן הֵם מְבַנֵּי אֲשַׁכְּנֵז וּא"כ קִשָּׁה דְּהָרִי
מור"ם בְּסִי' נ"ט ס"ד פֶּתַח וַיִּמְהַר לְסִיִּים קוֹדֵם שְׁיִסִּיִּים הַש"ץ וַיַּעֲנֶה אֲמֵן אַחַר הַש"ץ
וַיַּצִּיֵן לְהַגִּה"מ פ"א מֵה' בְּרַכּוֹת וְהָרוֹקַח סִי' רִי"ח ע"ש וּא"כ ה"ה לְבְּרַפְת בַּפֶּה"ג דְּעוֹנָה
אַחַר חֲבִירו וּמְבֹאֵר מְדַבְּרֵי מור"ם דְּהָכִי עֲדִיף כִּיע"ש וְהוּא עַפ"ד הָרֵא"ש שְׁפַתְב הַטּוֹר
וְהִיּוֹתֵר מְפִלִיא בְּעֵינֵי דְאִיף פֶּתַח דְּהוֹיָא בְּרַכָּה לְבַטְלָה וְצָרִיף לְבָרַךְ בְּרַכָּה אַחֲרֵת דְּזֵה לֹא
נִמְצָא לְשׁוּם פּוֹסֵק לְפִי הַנֶּרְאָה מְדַבְּרֵי מָרְן וּמור"ם דְּגַם לְהַחֲלִיקִים עַל הָרֵא"ש לֹא ס"ל
דְּהוּי הֶפְסֵק לְעַנְיָן זֶה שְׁיִצְטָרֵף לְבָרַךְ בְּרַכָּה אַחֲרֵת וּמִמְקוֹמוֹ הַדְּבָר מְוַכָּרַע דְּהָרִי תִּיבַת
אֲמֵן אִין בָּהּ פְּדִי שְׁאֵלַת תַּלְמִיד לְרַב שְׁלוֹם עָלֶיךָ רַבִּי וּא"כ אִינוּ נִחְשָׁב הֶפְסֵק גְּמוּר רַק
כְּוֹנְנָתָם לְהַזְהִיר שְׁלֹא לְעַנּוֹת לְכַתְחֵן' אִף אִם עֲנָה לֹא הוּי לְבַטְלָה וּא"ץ בְּרַכָּה אַחֲרֵת וְעוֹד
דְּכִינּוֹן דְּפִלּוּגְתָא בְּזֵה סב"ל וּא"ץ לְבָרַךְ וְעוֹד דְּאִפּוֹשִׁי פְּלֻגְתָּא לֹא מְפָשִׁי לּוֹמֵר דְּלֵהֲרֵא"ש
וּדְעַמְיָה לְכַתְחֵן' עוֹשִׁין פֶּן וּלְהַחֲלִיקִים גַּם בְּדִיעֵבַד הַפְּסִיד הַבְּרַכָּה וְצ"ע לַע"ד בְּדַבְּרֵי
הַפַּמ"א ז"ל וְעִי' לֵה' בֵּית דָּוִד ז"ל סִי' ט"ל שֶׁכ' בְּשֵׁם מֵהֲרִיק"ש דְּאִם אִירַע שְׁפִיִּים קוֹדֵם
הַש"ץ עוֹנָה אֲמֵן ע"ש וּמִשְׁמַע שְׁפֶן דַּעְתּוֹ בְּדַעַת מָרְן וְכ"ן דַּעַת ה' בֵּית דָּוִד ז"ל ע"ש:
וּכְפִי הַנֶּרְאָה ה' פְּנִים מְאֻרוֹת סוֹבֵר דְּגַם הַתִּירוֹץ הַשְּׁנֵי שְׁפַתְב מָרְן ז"ל בְּב"י הוּא רַק
בְּאִם אִינוּ אוֹמֵר אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וַיַּצִּינּוּ עַל קְרִיאַת שְׁמַע הָא אִם הִזָּה פֶּן אוֹ בְּרַפְת
הַנֶּהֱנִים דְּדִמְיָא לְזֵה אִינוּ עוֹנָה אִפִּי' עַל בְּרַפְת חֲבִירו וְלז"כ וְאִף לְדַעַת הַרַמ"ה וְגו' וּר"ל
דְּגַם לְזֵה צְרִיכִי לְחִלּוּק הָרֵאשׁוֹן וְאִין זֶה מְוַכָּרַח לְעַנ"ד וְאִדְרַבָּא מְשַׁמְעוֹת פֶּשֶׁט דְּבָרֵי
מָרְן ז"ל דְּזֵה תִּירוֹץ אַחַר שְׁאִינוּ צָרִיף לְתִירוֹץ א' הוּא וְתוֹ דְּהַתִּירוֹץ הָרֵאשׁוֹן בְּאִפְשָׁר
קְאָמֵר וְאִיף יִהְיֶה זֶה כ"כ מְוַכָּרַח גַּם לְתִי' הַשְּׁנֵי וְתוֹ דְּאִי הָכִי הִי"ל לְבָאֵר מָרְן זֶה וְעוֹד מִי
הַכְּרִיחוֹ לְמָרְן לּוֹמֵר דְּהַתִּירוֹץ הַשְּׁנֵי צָרִיף הוּא לְרֵאשׁוֹן [נְלַעַנ"ד דֵּהַפַּמ"א הַכְּרִיחוֹ לּוֹמֵר
דְּגַם לְפִי הָא"נ שְׁפַתְב הַב"י מְוַכָּרַחִים עֲדִין לּוֹמֵר הַט' הָא' מְשׁוּם דְּאִינוּ מְבָרַךְ אַקְב"ו
דֹּאֵלַת"ה מֵהוּ הַטַּעַם שְׁיֵשׁ לְהַקְל בְּשְׁאֵלַת שְׁלוֹם וְלֹא מְדַמֵּי' לֵה לְשַׁאֵר בְּרַכּוֹת דְּעַלְמָא דְּלֹא
יִפְסִיק גַּם לַש"ש וְעִי' בְּכ"מ הַק"ש פ"ב הִי"ז דְּנִקְיֵט שָׁם הָאִי טַעְמָא דַּאֲקַב"ו מְשׁוּם ה"ר
יִזְנָה גּוֹפְיָה גְּבִי שְׁאֵלַת שְׁלוֹם וְעִי' לְהַעֲה"ש סִי' נ"ט שָׁם דְּכִינִיל לִיָּה טַעְמָא דְּשְׁאֵלַת שְׁלוֹם
וְטַעְמָא דַּאֲקַב"ו וְעִי' לְהַבְּפ"י ח"ג סִי' י"ב וְלֵהַהֲמ"ח גּוֹפְיָה בְּהַגְהָתוֹ שָׁם ע"ש וְטִי' בְּסִי'
הַקּוֹדֵם]: סִימָן כ"ח לְעִיר גְּאָבֶס יַע"א נְשְׁאֵלְתִי מֵהַחַה"ש הַדַּה"מ כַּמְה"ר ר' סִיסוֹ הַכְּהֵן
הִי"ו בְּגַרְעִינֵי שְׁעוֹרִים שֶׁל קְלִיּוֹת הַנִּמְצָאִים בְּחֻטִּים שְׁמוֹרִים אִם יֵשׁ לְחוּשׁ לְנַפְלוֹ חֲמִים
אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה נִרְאָה דְּשְׁאֵלְתוֹ הִיא עַל שְׁעוֹרִים קְלוּפִים שְׁעוֹשִׁין ע"י לְתִיתָה בְּמִים
וְכוֹתְשִׁים אוֹתָם בְּמִדּוּכָה לְהַסִּיר מְוֹרְסָנוּ (כְּפִנְהוּג בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת) דְּאִם הֵם שְׁעוֹרִים
בְּקִלְיָתָם כְּמוֹ שְׁעוֹשִׁים מֵהֵם הַשְּׁתִיתָא (הַזְּמִיטָא) לֹא יִדְעָתִי לְמָה נִיחּוּשׁ לְהֵם
שְׁהַשְּׁעוֹרִים עֲצָמָן אִינָם חֲמִץ וְאִם בְּאִיזָה מְדִינָה אִין חֻטִּים יְכוּלִים לְאַכּוֹל שְׁעוֹרִים כַּמ"ש
מָרְן סִי' תַנ"ג ס"א אֵלוֹ וְגו' וּבְשְׁעוֹרִים וְגו' אֵלֹא דְּהַמְנַהֵג לְכַתְחֵן' לִיקַח חֻטִּים כַּמ"ש
מור"ם שָׁם וּא"כ פִּי נִקְלוֹ מֵאִי הָנִי וְאִי מְשׁוּם הַפְּלִי שְׁנַקְלוֹ בּוֹ מֵאַן יִימֵר דְּהוּא מְחַוְּמָן

ועוד דסתם פלי אינו פון יומו ונותן טעם לפגם הוא ועוד דנקלה מה שיש בו פלוע ע"י חום האש וכ"ש שאין לחוש לטעם הינצא מהם לחטים אף אם נפלו חמים לפנינו בפחטים.

אף נראה דקאי אקלופים ולתותים וכאמור וגם בזה נלע"ד להתיר בפשלי דספק משהו ומותר וכמ"ש ה' בית יהודה דף ק"ט וכ"ן דעת העה"ש שלא העיר רק משום דתרי ספיקי לחומרא ע"ש וכ"ן דעת ה' אבני צדק וה"נ מסתברא ונהגם דה' שדי חמד מע' אות.

הביא פלוגתא בזה נראה דנקטינו להתיר דסד"ר הוא ולקולא ותו דנראים דברי המתירים ותו דהם מרבני ספרד המפורסמים ומנייהו מרנן דאתרין. ובר מן דין דעת מרן סי' תמ"ז סי"ד דאינו חוזר ונייעור והכי נקטינו ודלא כמ"ש כת"ר נר"ו דקיי"ל פ"ש חולקים וכמ"ש אצלי בזה בארובה בין לדינא בין למנהגא.

הכו"ח ביום ה' ניסן התרפ"ה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א סימן כ"ט שאלה בשנה זו שנת התרפ"ה דהתקופה היא בליל י"ד איך עושים בשאיבת מים: תשובה דעתי הקצרה להודיע לצביבור כי מי שינצא ישאוב ליל י"ג ומי שינצא ישאוב ליל י"ד כנהוג ויתן בהם מסמר חדש ברזל וכיוצא ויתלצו בחוט נקי בתוך המים כמ"ש מור"ם סי' תנ"ה ומי שלא שם או לא נזדמן לו והעת נחוצ לו אין לו לחוש מזה כדעת מור"ם שם ט"רם זה כי הברזל רק מהיות טוב ולכתחיל ושומר מצנה לא ידע דבר רע ואין שליטה לסוגים פאלה בדברים של מצנה פי' דוע: סימן ל' ומה ששאל על שקי פלפלים וכיוצא שפאו באניות ואינם שק בתוך שק כנהוג לדעתיה הקצרה אם יודעים או שקרוב לנדאי שפאו עמהם סולת באניה וכיוצא אין לוקח מהם ואם הדבר ספק שקול ס' משהו הוי וספיקו להקל כמ"ש ה' בית יהודה ז"ל וזולתו וליתר שאת יודכו קודם המועד דאז מתבטל בששים ואינו חוזר ונייעור פסתם מרן סי' תמ"ז.

והפולים ותפוחי אדמה ליתר שאת ירחצם היטב קודם המועד אף הקונה משני שקים א"ץ לזה. והאורז דעתי הקצרה להקל במסופקים ולהחמיר בנדאי או בקרוב לנדאי שפאו עם הסולת זהו הנלע"ד פעת לפי העת והשעה: סימן ל"א שאלה האם יכול קונה מכס הבשר של העניים לשחוט בשבוע שחל בו ט"ב ע"י שוחט ישראל איי בהמות ולבדקם פדין אם הם פשרים או לא ולמכרם לגויים ואם יברך או"ל וכן אם יכול הוא או הטבחיים לשחוט ע"י גוי ולמכור לגויים: תשובה אעיקרא אכילת בשר מר"ח אב ואילך אינה אלא מנהג כמ"ש בא"ח סי' תקנ"א והו"ל דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור שאין איסורם אלא מדרבנן כמ"ש ה' שיו"ב ב"ד סי' רי"ד ס"א משם מהר"ש עמאר ז"ל וא"כ אין לאסור רק לאכול אף לסחורה שרי וכמ"ש מרן ז"ל ב"ד סי' קי"ז ס"ס א' דכל דבר שאין איסורו אלא מדבריהם מותר לעשות בו סחורה וכ"ש וק"ו ב"ד דמותר לצונך מצנה כגון לחולה או שבת או מילה וכיוצא וא"כ דבר שהיא מותר באכילה לצונך מצנה וכנ"ל יאסר לסחורה \$\$\$צויר&& אתמהה וכה"ג כתב מו"ה ישיב משה סי' ב' דדבר שהוא מותר משום הפס"מ אין כל מקום לאסרו לסחורה ע"ש וכן ראיתי לה' חינוך בית יהודה סי' ב' שהתיר לשחוט מטעם זה וא"כ נראה דשוחט ובדק ג"כ פדרפו ואמנם לענין ברפת השחיטה אם תנא השוחט או הק"ק עם הטבח שמכל בהמה יתן לעני חולה או חיה ענייה אינה חתיכה דאז א"א לכזית בשר בלא שחיטה וכמ"ש הח"א פלל קל"ג אות ט"ז מברך ואם א"א לא' יברך ע"ש ונהגם דהש"י ח"ב סי' ל"ו לא התיר רק אם פבר

מְקוֹנָשׁר עִם הַשָּׁר לְהַסְפִּיק לוֹ בְּשָׁר וְאִם לֹא יִשְׁחַט יֵשׁ לוֹ קֶנֶס וְהַפֶּסֶד רַב וְחֶלֶק עַל הַחֵב"י
ע"ש שֶׁהַתִּיר לְשַׁחֵט גַּם לְמִשָּׂא וּמִתָּן נ"ל דְּהוּ"ל פְּלוּגְתָּא בְּדַרְבְּנֵי וּסְפִיקוֹ לְהַקֵּל וְשִׁפִּיר
יֵשׁ לְסִמּוּךְ עַל הַחֵב"י וְכֹאמֹר וּמָה גַּם דִּישׁ פְּנִים לֹמֵר דְּבַנ"ד דְּקוֹנָה הַמְּכֹס הָיִי כְּמוֹ הַהִיא
דְּהַש"י ז"ל שֵׁישׁ עָלָיו לְשֵׁלֶם מִיָּדֵי שְׂבַת בְּשִׁבְתוֹ וְכ"ש אִם יִפְסִידוּ הַק"ק עי"ז: וְלַעֲנֵן אִם
יָכוֹל לְנַחֵר וּלְנַבֵּל הוּא אִו הַטְּבָחִים ע"י גוֹי וְלִמְפֹנֵר לְגוֹיִים וְדַאי דְּאִסּוּרִים וְכַמְבֹּאֵר בִּי"ד
סִי' קי"ז זֶהוּ הַנִּלְע"ד הַכּו"ח בְּיוֹם כ"ה אָב הַתְּרַפ"ג ע"ה כְּלַפּוֹן מִשָּׂה הַפֶּהן סִילַט"א: סִימָן
ל"ב נְשִׂאֲלֵתִי מֵהַחַה"ש הַדֵּה"מ כַּמֵּה"ר ר' מִפְּלוֹנְף עֵידָאן הִי"ו עַל מָה שֶׁבַמְח"ק דִּלְגַּל הַש"ץ
פְּסִקָא מִפְּסִקוֹת הַנְּשִׂאִים וְלֹא הִגִּיד לְרו"מ נ"י רַק בְּאֲמָצַע הַשְּׁבוּעַ הָאֵם בְּשִׁבַת שֶׁאֲח"ז
מִתְחִילִים מֵהַדִּילוּג וְהִלָּאָה וּמִשְׁלִימִים הַפְּרָשָׁה שֶׁל הַשְּׁבוּעַ: תְּשׁוּבָה מֶרֶן ז"ל סִי' קל"ז
ס"ג כ' דְּבִשְׂבַת אִפִּי' דִּילְגַּל פְּסוּקַת אֶחָד חוֹזֵר וְקוֹרָא הוּא הַשְּׁנִי פְּסוּקִים עִמּוֹ וְאִפִּי' אַחַר
שֶׁהַחֲזִיר אֵת הַתּוֹרָה וְאָמַר קְדִישׁ וְאִפִּי' הַפְּטִיר וְהַתְּפִלָּל מוֹסֵף חוֹזֵר וְקוֹרָא ע"ש וּמְדַלָּא
הוֹסִיף עוֹד לֹמֵר דְּאִפִּי' אִם כָּבֵר עֵבֵר אוֹתוֹ הַיּוֹם קוֹרְאִים בְּשִׁבַת הַבָּאָה לְכַאֲוֹרָא נֵר' דְּמָה
שֶׁהִיָּה הֵיָּה וּא"ן לְחֲזוֹר וְלִקְרוֹא אֲלָא דְּאִין זֶה מוֹכֵרָח דְּמִקּוֹר דִּין זֶה הִיא מִמ"ס וְשֵׁם מְסִינִים
שֶׁא"ץ לְחֲזוֹר מוֹסֵף פְּעַם אַחֲרָת וּא"כ י"ל דִּמ"ס נְחִית לְהָא וְהַפּו' נִגְרָרוּ אַח"ז אוֹ דְּלָא
נְחִיתִי לְמִקְלָתָא דִּל"ש וְהַדְּעַת נוֹטָה דִּל"ש פִּינּוֹן דְּעֵיקָר טַעֲמָם מִשּׁוּם הַשְּׁלֵמַת הַפְּרָשִׁיּוֹת
כִּיעַ"ש וְעַכ"פ לְמַדְנּוּ מִדְּבָרֵי מֶרֶן דְּאִינוּ קוֹרָא מֵהַמְדוּלְגַל וְהִלָּאָה רַק הַפְּסוּקַת הַמְדוּלְגַל וְשְׁנִים
עִמּוֹוֹל"ח לְהִיּוֹת קְרִיאַת הַפְּסוּקִים שְׁלֹא כְּסִדֵּר וְכֵן מְבִנְיָא בְּהַלְבוּשׁ וְכֵן הַדְּבָר מוֹכֵרָע
מִמְקוֹמוֹ דֹּאֵל"כ דִּלְגוּ פְּסוּקַת בְּבִרְאשִׁית וְנִזְכָּרוּ בּוֹזֵאֵת הַבְּרָכָה צְרִיכִים הַק"ק לְהִיּוֹת זְמַן
אֲרוּךְ לְקִרוֹת הַפֶּל מְרֵאשׁ וְעַד סוֹף כְּסִדֵּר וּמִדְּבָרֵי ה' לְדוֹד אֲמַת סִי' ט' אוֹת ג' שְׂפַתְב דְּאִם
הַתְּחִילוּ הַפְּרָשָׁה וְלֹא סִיָּמוּ מִחֲמַת קִטְטָה מְסִיָּמִין אוֹתָהּ בְּשִׁבַת הַבָּאָה עִם הַפְּרָשָׁה
הַשְּׁיִיכָה לְאוֹתָהּ שְׂבַת אִין לְהוֹכִיחַ לַעֲשׂוֹת כֵּן בִּנ"ד דִּי"ל דִּש"ה דְּכִינּוֹן דְּצְרִיכִים לְקוֹרָא
הַפְּרָשָׁה כְּלָה א"ק כְּשֶׁקוֹרְאִים מִמְקוֹם שֶׁפְּסִקוּ הָרִי הֵם קוֹרְאִים עַל הַסְּדֵר וְאִין קְפִידָא בְּזֵה
כַּמ"ש הַפּוֹסְקִים דִּישׁ מְקוֹמוֹת נוֹהֲגִים לְחֶלֶק הַפְּרָשִׁיּוֹת לִג' שְׁנִים וּל"ד לִנ"ד שְׂשִׁכְחוּ רַק
פְּסִקָא בְּאֲמָצַע: וְלִכֵּן נִלְע"ד עַפ"י הָאֲמֹר דִּיקְרָא בְּשִׁבַת הַבָּאָה כְּסִדֵּר הַנְּהוּג וְאַחֲרֵי גְמַר
הַקְּרִיאָה וְהַהִפְטָרָה הַש"ץ מוֹדִיעַ לְרַבִּים מִמָּה שֶׁאֵיבַע מֵהַדִּילוּג הַנּוֹ' וּמְבַאֵר לְהֵם שֶׁהִדִּין
נוֹתֵן לְקוֹרָא מָה שֶׁדִּילְגַל וּמַעֲלָה א' לְתוֹרָה וְאִינוּ מְבַרְךָ רַק בְּלִי שֵׁם וּמִלְכוֹת תַּחִי' וְקוֹרָא
לְפָנָיו הַמְדוּלְגַל וּמְבַרְךָ בְּסוֹף בְּלִי שׁו"מ וְאַח"כּ אוֹמְרִים קְדִישׁ וְאַח"כּ אֲשָׁרֵי וּגו' זֶהוּ
הַנִּלְע"ד עִם פִּי כְּעַת לֹא מְצַאֲתִי הַדְּבָר מְבִנְיָא וְנִהְגֵם דְּבַנְדוֹן מֶרֶן דְּסִי' קל"ז מְסַקְנַת
הָאֲחֻרוּנִים דְּמְבַרְךָ וּמֵהֵם הָרַב חֵיד"א רֵאשׁ הַמְדַבְּרִים בְּסִב"ל גַּם הוּא דְּעַתּוֹ לְבָרְךָ מ"מ
בְּכַה"ג דְּנ"ד שְׂמֵתָאֲחַר מְשַׁבַּת לְשַׁבַּת וְלֹא מְצִינוּ פְּעַת הַדְּבָר מְבִנְיָא יֵשׁ לְסִמּוּךְ עַל
הַחֻלְקִים מֵהַר"ם מְלוּבָלִין וְה' בְּנֵי חַיִּי וְדַעֲמִיָּהוּ דְּסוֹבְרִים דְּאִפִּי' בְּהִיא דְּמֶרֶן דְּסִי' קל"ז
חוֹזֵר וְקוֹרָא בְּלֹא בְּרָכָה וְדוּמָה לְזֵה יֵשׁ לְלִמּוּד מְדַבְּרֵי ה' שְׁעָרֵי אֲפָרִים בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים
שְׁטֵר ז' ס"ו וְלִכֵּן נ"ל דְּמְבַרְךָ בְּלִי שׁו"מ: שׁוֹב רְאִיתִי לֵה' יוֹסֵף אֲוָמִץ ז"ל סִי' י"ב ס"ה
שְׁדַקְדַּק מִמ"ש בְּמַס' סוֹפְרִים שֶׁהַבֵּאתִי לְעֵיל דָּאִם דִּילְגַל פְּסוּקַת א' בְּשִׁבַת אֵף שֶׁהַתְּפִלָּלוּ
מוֹסֵף חוֹזֵר וְקוֹרָא נְרָאָה דָּאִם לֹא לְזַכְרוֹ בְּהִיּוֹתָם בְּכַה"נ רַק אַחַר שֶׁהִלְכוּ לְבִתְיָהֵם וְכ"ש
אִם נִזְכָּרוּ עַד שְׁעָה שֶׁהִלְכוּ לְמַנְחָה כְּבָר עֵבֵר הַזְּמַן וְלֹא יִחְזוֹר עוֹד ע"ש וְהוּא פְּלֵא לְעַנ"ד
דְּמַמְס' סוֹפְרִים נְרָאָה דְּאִין רְאָיָה וְכֹאמֹר וְעוֹד דְּטַעֲם הַדְּבָר מִשּׁוּם הַשְּׁלֵמַת הַפְּרָשִׁיּוֹת
וּמֵאִי שְׁנָא וּבְדוּחַק י"ל דְּכִנְנָתוֹ שְׁלֹא יִצְטָרְכוּ בְּאוֹתָהּ שְׂבַת לְבוֹא לְבִיה"כ שְׁנִית בְּבִקָר אוֹ

לחזור לקרוא זה במנחה מטעם טורח ציבור ואה"ן דבשבת הבאה יקראו אלא דאין זה פשוט דבריו.

וכן ראיתי לה' השומר אמת סי' ט"ו ס"ב שהביא דברי ה' יוסף אומץ והמעשה שהיה לו וסיים דאם לא קראו באותה שבת יקראו בשבת הבאה פדין דלא סייעו הפירוש מחמת קטטה ומתחיל משם וגו' ע"ש וקשה דה' יוסף אומץ אפי' באותה שבת אם חזרו לבתיהם פתב דאפי' במנחה אין קוראים וצ"ל דמפרש לדבריו כמ"ש אף לע"ד לשון ה' חיד"א ימאן זה שפתב פבר עבר הזמן ולא יחזור עוד משמע דלגמרי קאמר גם מאי דמדמה לה ללא סייעו מחמת קטטה לענ"ד לא דמי פלל דהתם ממקום שפסק משלים עד גמירא על הסדר וכמש"ל.

ולכן הנלע"ד הנכון לעשות כמו שפכתתי ועם פי איני פדאי לחלוק פבר פכתתי דממ"ס אין ראיה ואדרבא מטעמו של דבר להשלמת הפירוש וכמבואר בלבוש דאין לחלק וכ"ש בדילוג ששה פסוקים שמה לא דבר החיד"א ולכן עם פי איני פדאי אם יסכים כת"ר נר"ו נראה שפן יעשו הכו"ח ביום י"ט סיון התרפ"ט ע"ה פלפון משה הפהו סילט"א: סימן ל"ג שאלה אם בבית הפנסת לא נמצא פהו רק לוי אם עולה תחי' קודם הישראל או עולה היש' תחי' או אינו עולה פלל: תשובה מרן ז"ל סי' קל"ה ס"ו פתב ואם אין פהו בבהכ"נ קורא ישראל במקום פהו ולא יעלה אחריו לוי ויש בזה פירושים די"ל דדוקא אחריו אבל לפניו לא יש קפידא וכ"ן שהבין מור"ם שפתב אבל ראשון יוכל לעלות וכ"ן לע"ד משמעו דברי הגמ' נתפרדה התבילה דיותר משמע שאין פאן סדר מעלות ועולה לוי תחילה או ישראל תחי' ולפ"ז מ"ש מרן קורא ישראל אינו בחיוב אלא ר"ל יכול לקרות ואין פשוט הלשון פן וכן אומרו במקום פהו לא משמע פן דא"א הי"ל לומר קורא ישראל או לוי וילד"ח דקמ"ל ה' דלא יעלה אחריו לוי וקבר הט"ז ס"ק ו' העיר ע"ד מור"ם דהרפיב ב' הדיעות וכתב דהוא הכרעת עצמו ותנאי בדבר וגו' ע"ש ולא היה צריך לכל זה לע"ד דגם דנימא דדעת עצמו הוא דרכו לכתוב פן בסתם וא"כ אפי' דהוא מפרש פן בדעת הסוברים פן או הכרעת עצמו מצד עיונו ולא פתב י"א כמ"ש בעלי הפללים כמדומני ה' בית יהודה ובמטה יהודה שפן דרף מור"ם וכן ראיתי אני בעניי בכ"מ [ועי' להי"מ בכללי הש"ע והרמ"א אות י"ט] ולדינא העה"ש ס"ק ו' הכריע ד יכול לקרוא ראשון באם יאמר אע"פ שהוא לוי (או אפי' דדי באמירת פ' לוי וצי"ב) וטעמו דכיון דכמה מרבנותא שרו והש"מ בשם רבו פתב ד יכול לקרוא בכ"מ בזה"ז פשיאמרו אע"פ שהוא לוי סמכינו עליו ע"ש והנה לשון הרמב"ם אם אין שם פהו עולה ישראל ולא יעלה אחריו לוי פלל וידוע דהרמב"ם דקדק הרבה בלשונו ומדקדקים בדבריו הרבה [כ"כ הי"מ בכללי הר"מ במז"ל או"ג] ומדלא כ' ולא יעלה לוי פלל משמע דקודם לישראל עולה וא"כ מרן ז"ל דנקיט פלשון הרמב"ם ה"כ ס"ל ותיבת פלל שכ' הרמב"ם אינו לומר שלא יעלה גם קודם לישראל דא"כ הי"ל להשמיט תיבת אחריו אלא תיבת פלל ר"ל לא אחריו ממש ולא אחרי ישראל שני שאחריו ונר' דמרן ז"ל השמיט תיבת פלל מטעם זה דדוקא אחריו אבל קודם לו עולה א"נ תיבת פלל שכ' הרמב"ם ר"ל אפי' אם קראוהו לעלות לא יעלה ומרן ז"ל לא הוצרך לזה דסגי בקמה שסתם שלא יעלה אחריו לוי אף מדברי מרן בכ"מ ובב"י נראה דהרמב"ם ורש"י בפ"א שוים ולא יקרא הלוי פלל ואפי' קודם לישראל שהרי כ' ואינו קורא פלל בלא תיבת אחר ישראל ועי'

בלבוש דכ' דיאמרו במקום פהן ויכול לעלות ראשון והוא מעין מ"ש הש"מ בשם רבו והקריע פן העה"ש ומדברי הלבוש נראה דמבאר פן בדעת מרן בש"ע וכן ראיתי למרן ז"ל בב"י בשם המ"כ ומסיים מדידיה דגם רש"י מודה בזה ע"ש ונלע"ד דמזה הוא שסברו מור"ם והלבוש בדעת מרן פן וכ"ד הפר"ח ז"ל ולכן נלע"ד דגם בלא תיקון זה שכ' העה"ש יש להתיר שיעלה לוי ראשון פשיאמר במקום פהן וכ"ש אם יאמר אע"פ שהוא לוי או יקראנו פ' הלוי במקום וגו' אף כ"ז לדינא וא"כ בעירנו אי ג'רבה יע"א שאין מצויים לויים פלל ולא שיין בזה מנהג מוקמי' ליה אדינא אבל במקום שנהגו שלא יעלה לוי פלל ואפ' ראשון פיון שיש להם על מה שייסמוכו אין לשנות ועי' לה' בית עובד ז"ל בדיני העולים לס"ת אות כ' שכ' משם ה' לב דוד בסתם שלא יעלה לוי פלל ובשם יש מי שאומר דעולה לוי יאמר הש"ץ אע"פ שהוא לוי ע"ש ונלע"ד עם שאין בידי ה' לב דוד פיון דנראה מדברי מרן דעולה מיהא ראשון אם ירצו אין לזוז מדבריו וכ"ש דכ"ד מור"ם והלבוש והמ"א ודעמניהו אף כ"ז באם יאמר אעפ"י שהוא לוי דבכה"ג אפ' דהסתם של ה' לב דוד מודה ואפ' אם חולק פיון דיש מי שאומר פן ומסתם דבריו אפ' שני אנו בדידן נקיטנו פהכרעת העה"ש ז"ל דיוכל לעלות ראשון באמירה זו וכ"ש אם הוא ת"ח או יש לו איזה מעלה כנלע"ד פעת ועוד אשובה לזה בעה"ו ועי' לה' בית יהודה א"ח סי' א' ב' ולה' זרע אמת א"ח סי' ט"ו ע"ז באנרף הכו"ח כ"ה טבת תרפ"ו ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ד שאלה הבא מארץ רחוק ואומר שהוא פהן או לוי האם מעלין אותו לס"ת ע"פ דבריו: תשובה מעשים בכל יום שמעלין הפהן והלוי ע"פ עצמו גם אם אין עדים המפירים אותו ומעולם לא שמענו מי שביקש עדות והפירה בזה וכ"ן ממה שחששו באם יעלה הישראל או הלוי ראשון בלתי אמירת במקום פהן שפא יחזק לכהן דאם אין מעלין רק ע"י הפירה ועדות מסתברא דאין לחוש דסוף סוף אפשר לברר בעדים ולעומת זה י"ל בהפ"ד דאי לא צריף עדים והפירה רק עפ"י עצמו די א"כ אין לחוש דיאמרו עפ"י עצמו העלוהו אלא דלאמכרעא דההרגל גורם החזקה והחזקה מהניא וא"כ אין הוכחה לא מזה ולא מזה שו"ר דדין זה מפורש באה"ע סי' ג' וילדעת מרן ז"ל אינו נושא בפיו ואינו קורא בתורה ראשון עפ"י עצמו וילדעת מור"ם בשם י"א וכ"ן דעתו עולה ונושא וכן נהגו ע"ש ונראה דהמנהג הזה נתפשט בדברי מור"ם ז"ל ממה שלא ראינו ולא שמענו מי שמקפיד לחקור אח"ז ואולי משום דסומכין על חתימתו או איזה מליצה שמביאים האורחים בינם או דלא ידעו דדעת מרן דאין לסמוך ע"ד עצמו או מפני דרכי שלום מעלימים עין ומ"מ נראה דהיכא דאפשר לברר ע"פ איזה אופן המועיל יש לחקור ולברר לצאת גם לדעת מרן ז"ל [ובפרט שדעת מרן בב"י דמנהג שנהגו שלא לבדוק הוא טעות ודעת ה"ה דראוי לבטלו ע"ש ואעיקרא נר' דלא חשיב מנהג לפמ"ש ההמ"ח בסמוך אח"ז דלא כ' מרן אלא בפאים מרחוק ואין מי שיפירם א"כ הוי דבר דלא שכיח ולא שיין בו מנהג פידוע] ואם יש בזה חשש מחלוקת יש להעלים עין דגדול השלום ומ"מ נראה דה"מ בפאים ממקומות רחוקים אבל בגלילות הקרובים אלינו דיש מפירים ויודעים יש לסמוך ע"ד מור"ם ז"ל דמקלתא דעבידא לאגלויי היא ואפ' דבכה"ג גם מרן ז"ל מודה הכו"ח ביום כ"ה טבת התרפ"ו ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ה שאלה תשעה באב שחל בשבת או ביום א' אם מותר לאכול בפשר ייני בשבת: תשובה דין זה מבואר בהרמב"ם ז"ל פ"ה ה' ח' ע"ש דשרי

ואפי' בסעודה המפסקת כ' הרמב"ם ה' ט' וז"ל ומימינו לא אכלנו ערב ט"ב תבשיל אפי' של עדשים אא"כ היתה בשבת ע"ש וכוונתו לע"ד מבוארת דאלו היתה בשבת היו אוכלין בשבת ושבתין זין כל השבת פלה וכמ"ש בה' ח' וז"ל וערב ט"ב שחל להיות בשבת אוכל ושותה כל צרכו ומעלה על שולחנו אפי' בסעודת שלמה וכן ט"ב עצמו שח"ל בשבת אינו מחסר פלום ודבריו נ"ל סתמן בפירושו דאפי' בסעודה המפסקת ינהוג בשאר שבתות וכ"ש דהוסיף לומר דאינו מחסר פלום אבל ראיתי להרב מעשה רוקח ז"ל שפירש פוננת הרמב"ם באומרו אלא אם פן היתה בשבת דבשבת לא היו נוהגים פחול לגמרי אף היו אוכלים תבשיל איזה שיהיה בלא בשבת ונהכרח לזה מדאיצט' לו' אלא א"כ בשבת דמילתא דפשיטא היא וכמ"ל וסיים דאין לתמוה ע"ז דכבר מרן בב"י סי' תקנ"ב כתב דכמה גאונים לא היו אוכלים בשבת ולא שותים זין אפילו פשחל עט"ב בשבת ולפ"ז מעלה על שולחנו שאמרו ר"ל רשות ויש לתת טעם לזה דכבר קיים עונג שבת בבשר וזין בסעודת הלילה ושחרית ע"ש ודבריו לע"ד אינם נכונים בכוננת הרמב"ם ומה שהכריח ממה דאיצט' וגו' אדרבא איצט' לזה שלא תטעה דבסעודה המפסקת מיהא יש להחמיר א"נ דלא תימה דמנהגו של רבינו הרמב"ם להחמיר ולקבא אשמועי' דהיה אוכל בסעודה המפסקת פדרכו בשאר שבתות גם מ"ש מדברי הגאונים אין דעת רבינו פן.

גם מ"ש דמעלה וגו' רשות הוא לע"ד דברי הרמב"ם שכ' אינו מחסר פלום מורים ובאים דאיכא איסורא להקל בעונג שבת ולעכופא קאמר וה"ן מסתברא דנדאי כל השבת מתחילתה ועד סופה שנה בשנה ומה שמוטר בזה מותר בזה דמהיכ"ל לחלק את היום וכן דעת מרן ז"ל בש"ע סי' תקצ"ב ס' יו"ד וז"ל אם חל ט"ב באחד בשבת או שחל בשבת ונדחה לאחר השבת אוכל בשבת ושבת זין בסעודה המפסקת ומעלה על שולחנו אפי' בסעודת שלמה בעת מלכותו ע"ש הרי מבואר להדיא דגם בסעודה המפסקת דינא הדין גם לשונו משמע לי דדינא הדין שפן צריך לעשות לבל ימנע מפח אבילות בשבת ולכן כ' אוכל וגו' ור"ל אם דרכו בכף צריך לעשות פן ולא ישנה פלל דאלת"ה היל"ל ורשאי לאכול וכן מצאתי להמ"א ז"ל ס"ק י"ג דכתב אוכל בשבת ואסור למנוע ממנו אע"ג דאין חיוב לאכול בשבת מ"מ פין שנמנע משום אבל עבירה היא פידו (טור) ע"ש: ומזה נלע"ד דאין מקום למה שיש נוהגים שלא לאכול בשבת שחל בה ט"ב או שחל ט"ב להיות ביום א' ויש שנמנעים גם שתי שבתות ולדעתי מנהג טעות הוא שנגררו בטעות בהבנת דברי מרן ז"ל שכתב בשבת זו וגו' וכונתו על השבוע ולא על יום השבת ואין לו דכיון דנהגו פן אולי סמכו על הסוברים פן ואין לבטל מנהגם דכיון דיש סוברים דאיסורא איכא והכי נקיטנן לפי המתבאר בדעת הרמב"ם ומרן ז"ל א"כ אין פאן מנהג ואת"ל דאין החרם בדברי הרמב"ם ומרן ז"ל הא מיהא איכא דס"ל איסורא ואיכא דס"ל רשות הוא וראוי לחוש לאיסור טפי וחשש דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור אין פאן דלא נאמר זה במה שאסור לעשותו ונהגו קולא ובאו להחמיר דנדאי יכולים וא"כ אין זה פלל מנהג להחמיר אלא להקל ולית דחש ליה ותו דפלוגתא בדברנן דדברים המותרים וגו' כ' ה' שיורי ברכה יו"ד דהוי דברנן עי' סי' רי"ד וספיקו להקל וכן בפלוגתא זו דלמר אינו מנהג ולמר הוי מנהג סד"ר ולקולא וכ"ז אפי' אם פל הק"ק נהגו פן וכ"ש ביש ויש וכ"ש למי שפא לעשות פדין דאין למחות פידו וכ"ן דעת העה"ש שדחה דעת הב"ד וכ"ן דעת ה' מטה יהודה בא"ח ובי"ד עש"ב שו"ר לה' הלק"ט ח"ב

סי' קל"ז שהביא דברי הרמב"ם ז"ל ופירשם כדכתיבנא וסיים ואע"פ שבשר ניין רשות
אם רגיל בהם ונמנע משום אבילות לאו שפיר עביד וכמ"ש הטור ע"ש שש אנכי
שפניונתי לדעת עליון הכו"ח ביום ז' לחודש אב הרחמים יה"ל ש' עזר"ת לפ"ק ע"ה
המ"ך: סימן ל"ו שאלה אם מותר לתת התבשיל שנתבשל כל צרכו מער"ש ע"ג לוח
נקוב ותחתיו (גר הנקרא גאזא לצורך יום השבת להיות התבשיל חם ואין בלח הגר שהוא
לצמק התבשיל פלום רק לחממו: תשובה מרן ז"ל בס"ע סי' רנ"ג ס"א פתב דאם נתבשל
קצת או בתבשיל המצטמק ויפה לו יש לאסור שמה ונתה ובנ"ד ג"כ איפא למיחש שמה
יעלה הפתילה להגביר האם ע"י המכונה שבגר הנז' המיוחדת לקד ודומה לזה פתב
הפמ"א ח"א ס"ס פ"ד והב"ד השע"ת סי' רנ"ד סק"ב לחוש בנדונו משום חיתוי הגם
שאין שם גחלים אלא משקה הדולק ע"ש והגם דסיים מרן שם דעת י"א להתיר בנתבשל
כמאכל ב"ד ובנתבשל כל צרכו אפי' מצטמק ויפה לו ודאי דדעתו פדיעה ראשונה דקי"ל
דאזיל בתר רוב עמודי ההוראה ודעה ראשונה היא דעת הרי"ף והרמב"ם.

ועוד דכן מוכח מדבריו בב"י שהצריך ליישב ולתקן המנהג ע"י נתינת חתיכת בשר חי
באופן המתאים לדעת רוב עמודי ההוראה ופסקה בש"ע בס"א בדעה א' ואם לא הנה
דעתו כן וכן המנהג הא ודאי דלא הנה פותב כן פלל וכן יש להוכיח מדבריו בב"י בס"ס
רנ"ז שכ' ע"ד הטור ומה שהתיר בביתשול כמאכל ב"ד וגו' פשוט הוא דהיינו לדעת רש"י
וגו' דאלו לדעת הרי"ף והרמב"ם אסור וגו' ע"ש ועוד דקי"ל דדעתו פסתם ומבואר
בסתם דנתבשל אין להתיר רק במצטמק ורע לו ומ"ש ה' מנחת פהו במשמרת שבת
פ"ה ד"ה ונהנה דדעת מרן להקל פרש"י ממה שפ' סי' רנ"ד ס"ד ואותה דעה היא פדעת
רש"י וכמ"ש בב"י סי' רנ"ג ע"ש פכר השיגו ה' עה"ש בסי' רנ"ג סק"ג ונראה דלא דמי
לפירות שאין בהם אומד והשערה פתבשיל ודברי העה"ש ז"ל לע"ד מסתייעי הרבה
מדברי מרן הב"י סי' רנ"ז שלא העיר רק על תבשיל כפן דרוסאי ולא על הפירות שכ'
הטור כיע"ש גם מצד מה שנהגו להקל להניח התבשיל ע"ג הפירה ממש לצורך שבת
ואינם משגיחים אם מצטמק ורע לו וגם אם אינה קטומה מתבאר מדברי הב"י סי' רנ"ג
דיש לתקנו אליבא דהרי"ף והרמב"ם וכן מתבאר מהקדמתו לב"י דדוקא בעושים כל
מעשיהם עפ"י אותו רב להקל ולהחמיר וכ"נ דעת מרן באבק"ר סי' רי"ז וכ"כ הישי"מ
ז"ל סי' רפ"א ע"ש ועוד דמנהג פנה המסור ביז נשים אין ממנו שום הוכחהאולי לא
שמעו או שמעו ולא מיחו על דרך מוטב שיהיו וגו'.

א"נ ע"ד מ"ש מרן הב"י בשם הרא"ש דמפני עונג שבת לא ישמעו וגו' ע"ש ועוד דאם
הקילו בדבר מה וא"א לתקנו מצד שיש להם על מי לסמוך אין ללמוד להקל עפ"י שיטה
זו אפי' בדומה דהבו דלא להוסיף עלה דעל הראשונים אנו מצטערים ולכן הנלע"ד
דלאדם בריא יש להתיר אם עושה פיסוי על המכונה העולה ויורדת שבגר ולהיות אדוקה
הרבה או סגורה במפתח באופן שא"א להניע בה נזה דומה לקטומה וגרופה ולחולה וסיה
אם לא מצא תיקון לזה בקל יש להתיר דבמקום חולי לא גזור רבנן זהו התכלית הנלע"ד:
ולענין העושה כן בדיעבד האם מותר לשותתו בשבת או"ד לא אסר זה רק לכתיח' נראה
פשוט דכיון דהרב הנז' מדמה לה למ"ש מרן שם ס' ח' ט' גם בדיעבד אסור למוצאי שבת
עד פדי שיעשו כמ"ש מרן שם ואם עשה כן אפי' בשוגג אסורים עד מוצאי שבת בכדי
שיעשו [וכן מבואר להדיא בהפמ"א שם הכו"ח ביום ג' אדר א' התרפ"ט ע"ה כלפון

מִשֶׁה הַפֶּהן סִילֵט"א: סִימֵן ל"ו גִּשְׁאֵלֵתִי מֵהַחַה"ש הַדַּה"מ כִּמְה"ר ר' מִשֶׁה הַפֶּהן הִי"ו אֹדוֹת חֲבִית קִמַּח שְׁנַמְצָא עֲלֶיהָ צִנּוֹת עֲכָבְרִים וְנִרְאָה עַל הַקִּמַּח פְּמִין הִילוּף עֲכָבְרִים אִם מִן־תֵּר לְהִשְׁהוֹתוֹ אַחַה"פ: תְּשׁוּבָה דַעַת מְרֵן סִי' תִּס"ו ס"ד דְּבִנְתִּיבֵשׁ הַלְחָלוּחִית יִרְקָדְנוּ וְיִשְׁמְרֵנוּ עַד אַחַר הַפֶּסַח וּכ"ש בְּזֶה וְהִגַּם דְּסִיִּים דָּאִם נְתִיבֵשׁ בְּפֶסַח אֲסוּר לְהִשְׁהוֹתוֹ דְּבָרֵי מְרֵן אֵינָם אֵלָא בְּנֻדָּאֵי וְלֹא בְּסַפֵּק וּכ"ש כְּמָה סְפִיקוֹת דְּשָׂמָא לֹא אֲכָלוּ וְאֵת"ל אֲכָלוּ שְׂמָא לֹא נָפַל מִפִּיָּהֶם כְּלוּם וְאֵת"ל שְׁנַפְלוּ שְׂמָא הִיָּה זֶה קוֹדֵם פֶּסַח וְנְתִיבֵשׁ קו"פ וְלִכְּן בְּמָה שְׂאֵפְשֵׁר לְבָרֵר לְרַקֵּד מַה שֶׁהוּא עַב יִרְקָד וְהִשְׁאָר יִנְיָחוּנוּ לְאַחַר הַפֶּסַח דְּדוֹקָא בְּאַכִּילָה חוֹשְׁשִׁין לְמַשְׁהוּ וְלֹא לְשִׁהִיָּה וּמ"ש הַב"ח הַב"ח חֵכֶה"ח בִּס"ק מ"ב נ"ל דְּאֵינִי רַק חוֹמְרָא וְלֹא דִינָא אוֹ דִינָא לְמִנְהֵג הָאֲשַׁפְּנֻזִים דְּבַתֵּר מוֹר"ם גְּרִירִי וְלֹא לְדִידֵן דְּבַתֵּר מְרֵן גְּרִירִי וְע' עוֹד מַה שְׁפִיִּים הַחֵכֶה"ח ו"ל בְּשֵׁם כְּמָה פּוֹסְקִים דְּנִרְאָה דֵּהַב"ח וְהַמ"א דְּרָף חוֹמְרָא וְאִכְמ"ל: וְלַעֲנִין הַקִּמַּח בְּחִבִּית שְׁנַמְצָא בּוֹ צִנּוֹת הַתּוֹלְעִים הַנִּקְרָאִים שְׁלִפְ'אֵח וְהֵם שְׂרָצִים דוֹמִים לְחַפּוּשִׁיּוֹת] אִם יֵשׁ לְחַוֵּשׁ שְׁמֵטִילִים מִיָּם וְאִם הֵם מִחֲמִיצִים מְרוּק שְׂבִפִּיָּהֶם.

מֵעוֹלָם לֹא שְׁמַעְנוּ שְׁמֵטִילִים מִי רְגָלִים וְלִכְּן יִרְקָדִם לְהִסִּיר צוֹאֲתָם וּמִן־תֵּר גַּם בְּאַכִּילָה בְּפֶסַח הַכּו"ח בְּיּוֹם א' דְּחוּהַמ"פ הַתִּשְׁב"ע הַפְּלוֹן מִשֶׁה הַפֶּהן סִילֵט"א: סִימֵן ל"ח שְׂאֵלָה עֲרָבָה שְׁנַקְטָמָה וְעֵלְתָה בָּהּ תְּמָרָה אִי כְּשֶׁרָה: תְּשׁוּבָה נִרְאָה פְּשִׁיט דְּכְשֶׁרָה שְׁהִרִי כ' מְרֵן ו"ל בִּסִי' תִּרְמ"ו נִקְטָם רֵאשׁוֹ כְּשֶׁר אִפִּי' לֹא עֵלְתָה בּוֹ תְּמָרָה וּמִש' מְזָה דְּכְשֶׁעֵלְתָה בּוֹ תְּמָרָה שְׂרִי אִפִּי' לִישׁ פּוֹסְלִים שְׁהַזְפִּיר מְרֵן אַח"ז ע"ש וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְדַאֲיָתָא בְּסוֹפָה דִּל"ג תְּנִי עוֹלָא וְגו' עֵלְתָה בּוֹ תְּמָרָה כְּשֶׁר וְהוּא קָאִי אֲסַתְמָא דְּמַתְנִי' שֵׁם דְּקַתְנִי פְּסוּל אֲשֶׁר עֲלֶיהָ סְמָכוּ הִרְאָב"ד וְדַעַמִּיָּה הַפּוֹסְלִים בְּנִקְטָם כְּמִבְּנֹאֵר בְּהַשְׁגוֹת הִרְאָב"ד וְבַהּ מְגַדֵּל עוֹ ע"ש וְכִינּוֹן דְּמַהֲנִיָּא תְּמָרָה גַּם לְדַעַת הַפּוֹסְלִים בְּהַדָּס קָטוּם וְכֶאֱמוֹר ה"ה וְהוּא הַטַּעַם לְהַתִּיר בְּעֲרָבָה קָטוּמָה גַּם לְדַעַת מְרֵן ו"ל דְּפּוֹסֵל בְּעֲרָבָה קָטוּמָה וְכֵן מְצַאֲתִי מְבֹנָאֵר לַה' אֵלֶיהָ רַבָּה ו"ל סִי' תִּרְמ"ז ס"ק ו' שְׂכַתְבָּה וְאִם עֵלְתָה בּוֹ תְּמָרָה כ' ש"ל בְּשֵׁם תּוֹסְפָתָא דְּכְשֶׁר כְּמוֹ בְּהַדָּס כְּשֶׁרָה מְשַׁמַּע דְּלַכְתַּחְתִּי' לֹא יִקַּח אוֹתָהּ (מ"א) וְלֹא נִהִירָא דְּבַמְשַׁנָּה חֲשִׁיב וְגו' ע"ש וְעִי' לַה' שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה ו"ל שֵׁם ס"ק ג' בְּשֵׁמוֹ וּמַה שְׁפִיִּים הַשַּׁע"ת וְדִלָּא כַּהֲמַג"א לְאַחַר הַמַּחֲי"ר הִרְאָה יִרְאָה בַּהֲמַג"א ו"ל דְּמַעוֹלָם לֹא דִיבֵר בְּזֶה וְכַנְר' שֶׁה' ו"ל נִמְשָׁדְאַחַר דְּבָרֵי הַא"ר וְחֲשַׁב ב' הַדִּיבּוּרִים לְדִיבּוּר אֲחָד וּבְאַמַּת כְּמוֹ בְּהַדָּס הוּא סוּף הַדִּיבּוּר וְתִיבַת כְּשֶׁרָה מִש' וְגו' הוּא רֵאשׁ הַדִּיבּוּר וְאֵתִיבַת כְּשֶׁרָה שִׁכ' מְרֵן ו"ל הוּא שְׂדִיבֵר הַמַּג"א וְהָא אֵין לוֹ שְׂפִינּוֹן שְׂכַתְבָּה הַמַּג"א דְּתִיבַת כְּשֶׁרָה מוֹרָה דּוֹקָא בְּדִיעֵבַד א"כ ה"ה לְתִיבַת כְּשֶׁר שְׂכַתְבָּה הַש"ל בְּשֵׁם הַתּוֹסְפָתָא דְּזו"א דְּנֻדָּאֵי לָאוּ כְּלָא כְּנִיל הַמַּג"א שְׂיִהֲנָה תְּמִיד כְּשֶׁרָה וְכְשֶׁר דּוֹקָא בְּדִיעֵבַד דְּמֵאֵי הו"ל לְהַפּוֹסְקִים לוֹ אֲטוּ הוּל"ל בְּכָל פַּעַם כְּשֶׁר וְכְשֶׁרָה אִפִּי' לְכַתְחִי' וּמַה שְׁהַכְרִיחוּ הַמַּג"א ו"ל לְפָרֵשׁ כְּשֶׁרָה דִּכ' מְרֵן בְּדִיעֵבַד כְּעַת לֹא מְצַאֲתִי טַעַם וְאוּלַי דְּקָאֵי רַק אֲנִשְׁרוּ מְקַצָּת עֲלֶיהָ וְיִלְיָף לָהּ מִהַהֲרָס שִׁכ' מְרֵן ו"ל סִי' תִּרְמ"ו סִיעִיף ה' לְמַצְנָה בְּעֵינָן כָּל שְׁיַעוּר וְגו' ע"ש וְכִינּוֹן דְּהַדָּס וְעֲרָבָה דְּמוֹ לְהַדְדִי י"ל נְמִי גַבִּי עֲרָבָה דְּכְשֶׁרָה אֲף לְכַתְחִי' לֹא יִקְחָנָה ע"ש בְּאַנְפּוֹן דְּנִרְאָה בְּרוּר לַעֲנ"ד דְּבַעֲלָתָה לַה' תְּמָרָה לִכ"ע שְׂרָיָא וְכֶאֱמוֹר וּמַה שְׂדַחָה הַא"ר מְשַׁל בְּעַל לְכַמ"ש שְׁלִטִי גְבוּרִים פ"ג אוֹת ה' דְּרוֹב הַמְּפָרְשִׁים פִּירְשׁוּ דְּלַכְתַּחְתִּי' שֶׁל נַחַל בְּעֵינָן ל"ק מְזָה לְהַמַּג"א וְאֲדַרְבָּא מְזָה י"ל דְּמִש' לִיָּה לְהַמַּג"א דְּדִיעֵבַד דּוֹמְיָא דְּשַׁל בְּעַל וְכֶאֱמוֹר וְדו"ק: סִימֵן ט"ל שְׂאֵלָה עֲרָבָה שְׂנַקְטָמוּ ב' עֲלֶיהָ הַעֲלִיּוֹנִים הַיּוֹתֵר דְּקִים שְׁהַתְּחִילוּ לַעֲלוֹת מִהַעֵץ וְכִמוֹ שֶׁהוּא מְצוּי כְּמָה

פְּעָמִים אִי פְּשִׁירָה או"ל: תְּשׁוּבָה אִם בְּרוּר לָנוּ שְׁלֵא נִקְטַם הָעֵץ רַק הָעֵלִים הָא וְדַאי דְּשָׁרְיָא וּכְמוֹ שֶׁכ' מוֹר"ם ז"ל ס' תרמ"ו ס"י בְּהַדָּס דְּלֵא מִיקָרִי נִקְטַם רַק בְּנִקְטַם הָעֵץ ע"ש וּכ"כ הַמַּג"א בְּעֶרְבָה בְּשֵׁם הַתַּה"ד ס' רל"א ע"ש אֶלְא דְּלֵא מְצִאתִי לַתַּה"ד שֶׁכ' בְּזָה ע"ש וּמ"מ נר' בְּרוּר דְּהָכִי נִקְטְנָן וּכ"כ הַכַּה"ח סִקְט"ו בְּשֵׁם פְּמָה פּוֹסְקִים ע"ש וְאִם יֵשׁ סָפֵק אִם נִקְטַם הָעֵץ דְּהֵינּוּ אוֹלֵי ע"י נְפִילַת הָעֵלִים נִפְל ג"כ מִן הָעֵץ נִרְאָה ג"כ דִּישׁ לְהַתִּיר חֲדָא דְּהָעֵלִים רַכִּים מְאֹד לְגַבֵּי הָעֵץ וּמִסְתַּמָּא הֵם נִפְלוּ וְלֵא הָעֵץ וּבִפְרָט אִם ע"י יִרִידַת הַגִּשְׁמִים וְכִינְצָא נִקְטְמוּ הָעֵלִים הַנּוֹ' וְתוּ דְּמִסְתַּמָּא אוֹקְמִיה אַחְזָקִיה שְׁלֵא נִפְל וְלֵא נִקְטַם מִן הָעֵץ וְתוּ דִּישׁ מְכַשִּׁירִין בְּנִקְטַם וְהו"ל ס"ס לְהַקְל וְעוֹד דְּגַם לְהַפּוֹסְלִים נִרְאָה דִּישׁ לְהַתִּיר בַּכַּה"ג שְׁאִינוּ נִיכָר הַקִּיטוּם כָּלֵל שְׁהָרִי הַרְמַב"ן וְהָרָא"ש וְדַעַמְיִיהוּ כָּל טַעְמָם לְהַתִּיר בְּנִקְטַם הַהַדָּס וְלֵא הָעֶרְבָה מִשׁוּם דְּהַהָדָם עָלֵיו חוֹפִין אֶת עֲצוֹ וְא"כ נִרְאָה דַּה"ה בְּקִיטוּם בְּעֶרְבָה שְׁאִינוּ נִיכָר כָּלֵל דְּקִטוּם רַק אַחֲרֵי הַסְתַּכְלוּת מְרוּבָה דְּאִינוּ פּוֹגְמוּ וְאִף דְּאִין זֶה בְּרוּר לְהַתִּיר מְצַטְרֵף מִיָּהָ עִם הַהַתִּירִים הַנּוֹ'.

וְכִינּוּן דְּמַצַּד הַמְצָנָה פְּשִׁירָה גַם הַבְּרָכָה יְכוּל לְבָרֵךְ דְּהַבְּרָכָה נִגְרַת אַחַר הַמְצָנָה וְכַדְעַת הַרְדָּב"ז כַּמ"ש ה' יָשִׁיב מִשֶּׁה ס' רנ"ד וּש"ו ע"ש: סִימָן מ' שְׁאֵלָה צְיָבוּר שְׁהַתְּפַלְלוּ בְּלֵיל ש"ק עֶרְבִית טָרַם צֵאת הַכּוֹכָבִים הָאִם יִתְאַחֲרוּ מִלְּסַפֵּר עַד שְׁיִהְיֶה וְדַאי לֵילָה אוֹ יִסְפְּרוּ תִיכָף בְּבָרְכָה אוֹ בְּלֵא בְּרָכָה וְאִם צְרִיכִים לְסַפֵּר שְׁנִית בְּלֵילָה בְּבָרְכָה אוֹ בל"ב: תְּשׁוּבָה מַעֲשֵׂה הָיָה וְלֵא הָיָה זְמַן לְפַתּוּחַ סֵפֶר וּלְבָרֵךְ וְהַצְיָבוּר עוֹמְדִים וְהוֹרִיתִי דִּיִּסְפְּרוּ בְּבָרְכָה וּבְהִיּוֹת וְדַאי לֵילָה יִסְפְּרוּ בל"ב.

וְעַתָּה רְאִיתִי מִי שְׁפַקְפַק בְּזָה וְדַעַתוֹ שְׁיִסְפְּרוּ אִז בל"ב וּבְלֵילָה יִסְפְּרוּ בְּבָרְכָה אוֹ יִתְאַחֲרוּ מִלְּסַפֵּר עַד שְׁיִהְיֶה וְדַאי לֵילָה וְלָכֵן אֲמַרְתִּי אֲשַׁנֶּה פָּרָק זֶה: וְהִנֵּה מִרְן ז"ל בְּסִי' תַּפ"ט ס"ג כְּתַב הַמְתַּפְּלֵל עִם הַצְיָבוּר מִבַּע"י מוֹנֶה עִמָּהֶם בל"ב וְאִם יִזְכֹּר בְּלֵילָה סוֹפֵר בְּבָרְכָה ע"ש וּמִזָּה מִשְׁמַע דְּדוֹנְקָא יְחִיד הוּא דְּמוֹנֶה בְּלֵא בְּרָכָה אִף הַצְיָבוּר מְבָרְכִים אִז וְאִין מוֹחִים בְּיָדָם וְלֵא מְאַחֲרִים אוֹתָם דַּל"כ הָיָה לוֹ לֹמַר עַל הַצְיָבוּר עֲצָמָם מוֹנִים בל"ב וְאִם יִנְכָרוּ וְגו' וּכ"נ מְדַבְּרֵי מוֹר"ם שְׁכָתַב אַח"ז וְאָפְי' עֲנָה אֲמֵן עַל בְּרַכַּת הַקְּהָלֵע"ש הָרִי דְּהַקְּהָל מְבָרְכִים.

אֶלְא דִּישׁ לְהַבִּין פִּינּוּן דְּהוּא יוֹם אִיף יְכוּלִים הַצְיָבוּר לְסַפֵּר וְהֵלֵא אִינוּ מוֹעִיל וְגַם אִיף יְכוּלִים לְבָרֵךְ אִז וְהָא הֵנִיא בְּרָכָה לְבַטְלָהּ. וְעו"ק לְפִימ"ש מִרְן שָׁם ס"ח דְּמִי שְׁשִׁכַח וְגו' סוֹפֵר בְּשִׁאָר יָמִים בְּלֵא בְּרָכָה וְא"כ הַצְיָבוּר שְׁמָנוּ מִבַּע"י אִיף אַח"כ בְּשִׁאָר לֵילוֹת סוֹפְרִים בְּבָרְכָה דְּהָרִי אוֹתָהּ לֵילָה שְׁסַפְּרוּ מִבַּע"י הִגַּע עֲצָמָה לֵא סַפְּרוּ.

וְאִם נֶאֱמַר דְּמִיָּרִי בְּבִין הַשְּׁמִשׁוֹת דְּמְבֹאָר מְדַבְּרֵי מִרְן שָׁם בְּס"ב דְּזַמְנָה לְכַתְּחִילָה מְשַׁתְּחַשֵּׁף וּבִיאוֹר מְשַׁתְּחַשֵּׁף הֵינּוּ בִּיה"ש (שְׁהוּא מְהַלְּךְ ג' רַבְעֵי מִיל קוֹדָם לֵילָה גָּמוֹר כַּמ"ש מִרְן ס' רס"ז ס"ב) וְכֵן מְבֹאָר בְּס"ד מִי שְׁשִׁאֵל חֲבִירוֹ בִּיה"ש וְגו' פִּינּוּן שְׁאִין זְמַן סְפִירָה וְגו' וּמִזָּה מִשְׁמַע דְּבִיה"ש הוּא זְמַן סְפִירָה וְרַק הַמְדַקְדָּקִים אֵינָם סוֹפְרִים עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים.

וְגַם הַבְּרָכָה יְכוּלִים לְבָרֵךְ דָּאִם אֵינָם מְבָרְכִים הִי"ל לְמִרְן לְחַיִּיב לְכָל אָדָם לְהַתְּאַחֵר מִלְּסַפֵּר עַד צֵה"כ שְׁאִז יוּכַל לְבָרֵךְ וּכ"כ הַטּוֹר שָׁם דְּזַמַּן סְפִירָה מְתַחִילַת הַלֵּילָה וְאָפְי' סָפֵק חֲשִׁיקָה יְכוּלִים לְסַפֵּר וּמְבֹאָר בְּב"י בְּשֵׁם הָרָא"ש דְּהֵינּוּ בְּבָרְכָה ע"ש.

אפתי קשה למה א"כ היחיד מונה עמיהם רק בלא ברכה ולמה לא ימנה עמיהם בברכה
והלא לדינא הוא זמן ספירה. ואם משום דהמדקדקים אינם סופרים עד צה"כ הא נדאי
יותר טוב לברך עמיהם משימנה בלא ברכה דשמא ישפח ולא יספור ויברך אחר פה ואין
ראוי להחמיר במקום דעי"ז לפעמים יפסיד הברכה.

ועוד קשה דכיון דמנה היחיד עם הציבור בלא ברכה ומנהיג ליה בנדאי אי מהני מיהא
מספק איהו יוכל לברך אח"כ והלא כבר ספר בנדאי או בספק וכתב מרן בס"ד בשואל
לתבירו ביה"ש אינו יכול לחזור ולמנות בברכה.

ולהצד דהוי מן הספק י"ל עפי"ד מרן בס"ח דאם הוא מסופק אם ספר סופר בשאר
לילות בברכה וטעמו מבואר בב"י דבס' סומכים על המקילין ע"ש וכן ראיתי לה' חיי
אדם כלל קל"א אות ג' שלמד משם לנסתפק כשספר אתמול אם הוא עדין יום ע"ש וה"ה
לנ"ד אה"ב גם הפר"ח ו"ל בס"ז צידד ללמוד מההיא דס"ח בשכח בלילה וספר ביום
בל"ב וסופר בשאר לילות בברכה אלא דשוב דחה דש"ה דאיפא ס"ס והקריע בנדונו
דאין לברך ע"ש אף המט"י תמה עליו דגם בזה איפא ס"ס וישפן תמה עליו המק"ק ו"ל
והמט"י ו"ל צידד ליישב דבריו וסו"ד העלה לברך ע"ש וכן הספיקו האחרונים].

אלא דבאמת לשון מרן שכתב מבע"י משמע דמייירי ביום גמור וא"כ הדר קושנין אציבור
לדוקתיה. ונ"ל דמשום דיש סוברים דע"י תפילת ערבית הוי לילה ולכן בציבור סמכו
עליהם אבל ביחיד לא סמכו פינן דבאמת הוא יום.

והגם דבטעו ביום המעונן ויברכו חוזרים לספור משתחשף התם שאני דלא עשאוהו
לילה אלא בטעות ולא כן בנ"ד דנתפוננו לעשותו לילה. ועי"ל דהתם שאני דסופר אח"כ
בלתי ברכה כמ"ש הבה"ט סקי"א בשם השכנה"ג וא"כ עכ"פ הוי ספק ומינה לנ"ד
וכאמור.

ועונל"ל דהא דס"ב מייירי דהוי קודם פלג המנחה ולכך חוזרים וסופרים כששתחשף
[ולפי"ז י"ל דהוי בברכה] וההיא דס"ג מייירי אחר פלג המנחה ולכך א"צ לחזור. וכן
ראיתי לה' ע"ש ס"ב שכתב וז"ל חוזרין לספור וגו' ונראה דחוזר ויברך פינן שיהיה
בטעות כ"נ מתשובת הרשב"א סי' רל"ה ונראה דאם היה מפלג המנחה ואילך חוזר
ומנה בלא ברכה ע"ש הרי דס"ל דמרן שכתב חוזרים וגו' דר"ל ומברך בקודם פלג
המנחה מייירי: וראיתי להרשב"א סי' רל"ה שהביא דין זה שפסקו מרן בס"ג ותמה עליו
דכל שמנה מבע"י לא עשה ולא כלום ואם שמא יצא בספירה זו כמו בק"ש של ערב (עי'
למרן סי' רל"ה ס"א) א"כ יצא ידי ספירה וכשחוזר ומברך בלילה נמצאת ברכה לבטלה
ע"ש וכ"כ הכנה"ג ע"ד מרן הב"י שהביא דין זה בשם הרד"א דהרשב"א חולק על זה
בסי' קנ"ד וכן בסי' רל"ה הרבה להק' ע"ז ע"ש והפלא מדברי מרן ו"ל בש"ע דפסק
לשניהם וגו' בטעו ביום המעונן ודעת מחז"ו במתפלל עם הציבור מבע"י ועי' בשכנה"ג
הגהב"י אות א' שכתב דמוקי מהר"ש הלוי תשובה זו דמחז"ו דהוי זמן ספירה אלא דעדין
הוא קצת מבע"י ס"ל למחז"ו פדעת הרשב"א דאם דעתו שלא לצאת צריך לחזור ולברך
וכ"ש כשמגלה דעתו שאינו רוצה לצאת וגו' דהאיש הלזה הוא מהמדקדקים שאינם
סופרים עד צאת הפוכבים ומשום אל תפרוש מהציבור היחיד הנה מונה עמיהם אלא
שלקיים המצוה פתקנה מתנא ואומר דעתי במנין זה שאם אפסיד בלילה שלא לצאת

במנינו זה דהשתא פשאינו זוכר בלילה מקינים תנאו ואם אינו זוכר פבר יצא במנייתו עם הצבור ע"ש.

אלא דקשה דמין בש"ע לא הזכיר פלל תנאי בזה וא"כ איך יכול היחיד לברך את"כ ומה גם דמצות צריכות פונה בפלוגתא וכ"ש לדעת השכנה"ג שם דטעם השואל לחבירו ביה"ש דאינו סופר את"כ בברכה מטעם ספק אולי מצות צ"כ ע"ש] ותו דנדאי טפי עדיף לעשות פדינא ולברך וכדי לדקדק במצוה יוסיף את"כ לספור בלילה בל"ב.

המורם מזה דהצבור יכולים לברך וכ"כ הח"י סקי"ג וע"ש מ"ש בעיקר טעמא דמילתא ע"ש. ומה שאמרתי דבלילה יספור בל"ב הוא פשוט דתועלת יש הפסד לא יש מזה דהזוכר יוצא אליבא דכ"ע: ולענגן היחיד הרוצה להחמיר על עצמו אם טפי עדיף למעשה לספור עם הקהל בברכה או בל"ב ואת"כ בברכה לבדו פשיגייע הזמן לכ"ע וכמ"ש מין ס' תפ"ט ס"ג ע"י מ"ש לעיל שהרשב"א ז"ל תמה הרבה ע"ז וכה"ג תמהו פסקי התוס' במנחות ס' קע"ח והב"ד יד אהרן ע"ש וא"כ פיון דקי"ל סב"ל אפי' נגד דעת מין ז"ל אינו יכול היחיד לברך את"כ וא"כ נלע"ד דטפי עדיף שייברך מיהא עם הצבור שהרי מין ז"ל מודה דהצבור מברכים ויהיה ג"כ היחיד פאחד מהם.

וגם הרשב"א מצדד מיהא קצת בנכות הצבור דהוי כמ"ש של ערב וכמו שפתיב מין בסי' רל"ה דאם הצבור מקדימין לקרות ק"ש מבע"י יקרא עמהם ק"ש וברכותיה ויתפלל עמהם וכשיגיע זמן קורא ק"ש בלא ברכות ע"ש משמע דהצבור קורין ומברכים מבע"י] וכדי לצאת אליבא דכ"ע פבר מלתי אמורה דיודיעו את הצבור דבלילה גמור חזרו לספור בל"ב ונרף זו לע"ד בטוחה היא כמעט אליבא דכ"ע.

ועל דרף מ"ש מין בדין ק"ש שהזכרתי בסמוך אלא דבאמת יש להבין למה מין לא כ"כ גבי ספירת העומר דמברך עם הצבור וכשיהיה לילה נדאי סופר בל"ב. וי"ל דהתם שאני דאיפא חיובא דרבנן להתפלל בצבור ולא כן בספירה דיכול לספור גם ביחיד וכ"ש אם סופר עם הצבור ושוב מברך וסופר את"כ פועם פי האחרונים יישבו דברי מין ז"ל במה שפתיב דסופר עם הצבור בל"ב ואת"כ מברך ע' לה' מ"א סק"ו ודעמיה וכתבו דלשיטתיה אגיל דמצות צ"כ מ"מ פיון דלשאר פוסקים והרשב"א מפלגם אין לברך את"כ לדיון קשה לברך דהא קי"ל סב"ל גם נגד מין ז"ל וכאמור.

ולא אכחד פי באמת חיפשתי ולא מצאתי פעת מי שהעיר בזה דלדינא הו"ל סב"ל וכאמור ועכ"פ יש לחפש וצע"ג. וכל זה אני אומר גם בשאר הימים וכשיהיה יום ממש מפלג המנחה ומעלה אף בנ"ד דהוי רק בין השמשות אמיןא בפשי' דגם היחיד מברך עם הק"מ גם לדעת מין וכמש"ל לדעת מין דביה"ש הוי זמן ספירה ורק המדקדקים ממתינים לצה"כ ובכה"ג שאינו אלא דקדוק פשיטא מילתא דלא יכניס היחיד עצמו בספק ברכות או שפא ישפח מלברך את"כ דהוי חומרא דאתיני לידי קולא.

וכ"ש בעש"ק דיש מתירין לספור בעש"ק מבע"י אחר תפילת ערבית כמ"ש ה' בית עובד אות ו' ונהגם דסיים בשם הב"ח דלא קי"ל הכי מ"מ איפוש' בהתירא הוא זהו הנלע"ד בזה וצ"י י"מ וימ"ן אמן הכו"ח ביום כ"ד אייר התרפ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן מ"א שאלה אם מותר ביום ט"ב שיעלה פהו ולוי וישראל פנהוג וההפטר'ה יקראנה

אָחַד מִשְׁאָר הַקּ"ק שְׁלֹא עָלוּ וְקָרְאוּ בִּס"ת או"ל: תְּשׁוּבָה אִם הַיִּשְׂרָאֵל דְּהַיְיָנוּ הַג' יוֹדֵעַ לְקַרְוֵא הַהֶפְטָרָה הָא וְדַאי שְׁלֹא יְקָרָא זִילְתּוּ פְּלֵל וְאִם אֵינּוּ יוֹדֵעַ כ' ה' נו"ב מה"ב א"ח ס' ק"י דִּיקְרָאָנָה הַלְלוּי שְׁפָבֵר עָלָה לִס"ת וְאִם גַּם הוּא אֵינּוּ יוֹדֵעַ יְקָרָאָנָה הַפְּהֵן וְאִם גַּם הַפְּהֵן וְהַלְלוּי אֵינָם יוֹדְעִים יְקָרָאָנָה אִישׁ אַחַר בְּלִי שׁוּם קְרִיאָה בְּתוֹרָה ע"ש וּמִבְּנֵי אֶרֶץ מְזֵה דְלִכְתָּחִי שְׁיִוְדֵעַ הַג' לְהֶפְטִיר אוּ הֶרְאִשׁוּנִים שְׁקַדְמוּהוּ אֲסוּר לְאַחַר שְׁלֹא קָרָא בְּתוֹרָה לְקַרְוֵא אָבֵל הָא וְדַאי דַּאִין לְקַרְוֵא לְכַתְחִי לְשִׁלְשִׁי שְׁאֵינּוּ יוֹדֵעַ לְהֶפְטִיר עַל סְמָךְ זֶה שְׁיִקְרָא הַלְלוּי אוּ הַפְּהֵן גַּם שְׁפָבֵר קָרְאוּ בְּתוֹרָה וְכֵן יֵשׁ לְלַמּוֹד מִ"ש מוֹר"ם ס' רפ"ד דַּאִם קָרְאוּ לְמֶפְטִיר מִי שְׁאֵינּוּ יוֹדֵעַ לִזְמַר הַהֶפְטָרָה יְכוּל אַחַר לְאַמְרוּ אָבֵל לְכַתְחִי אֲסוּר לְעִשׂוֹת פֶּן ע"ש דְּהַיְיָנוּ שְׁאֵינּוּ לְקַרְוֵא לְכַתְחִי לְמֶפְטִיר מִי שְׁאֵינּוּ יוֹדֵעַ וְכֵינֵן דְּלִכְתָּחִי לֹא יְקָרָא רַק הַג' נִרְאֶה דַּאִין לְקַרְוֵא מִי שְׁאֵינּוּ יוֹדֵעַ עַל סְמָךְ שְׁיִקְרָאָנָה הַלְלוּי אוּ הַפְּהֵן וּמ"מ מְדַבְּרֵי מוֹר"ם ז"ל שְׁכַתְבּ יְכוּל אַחַר לְאוֹמְרָה וְלֹא קָאָמַר שְׁיִקְרָאָנָה אָחַד מֵאלוּ שְׁפָבֵר קָרְאוּ אֵין לְהוֹכִיחַ דְּלֹא סָבַר לָהּ כַּמ"ש הַנ"ב לְשִׁיקְרָא תַּחִי מֵאלוּ שְׁפָבֵר קָרְאוּ דְשִׁאֲנֵי שְׁבֵת דְּאוֹמְרִים קַדִּישׁ וּמְזֵה מוֹכַח דְּקְרִיאָתוּ בְּעִבּוּר הַמֶּפְטִיר וּכַמ"ש הַנּו"ב שְׁם בְּשֵׁם הַמַּג"א ס"ק ג' ע"ש לֹא כֵן בִּט"ב וְכִינְצָא: סִימָן מ"ב שְׁאֵלָה י"ז בְּתַמּוּז שְׁחַל בְּשֵׁבֶת אִם מְבָרְכִין שְׁהַיְיָנוּ בְּיוֹם הַשְּׁבֵת: תְּשׁוּבָה הַחִידָא ז"ל בְּבֵרַכְי א"ח ס' תַּקְנ"א אוֹת י"א אַחַר שְׁהִבִּיא דַּעַת הַרַמ"ז ז"ל דְּמְבָרְכִין סִינִים דְּבָרֵי הַכְּנֵה"ג בְּתְשׁוּבָה דַּאִין מְבָרְכִין וּמְסִינִים ע"ז וְנִדְעִי פְּהַמְתִּירִין וּבְחִיִּים שְׁאֵל ח"א ס' כ"ד כ' שְׁהוּא ט"ס וְצ"ל וְנִדְעִי פְּמִוּתוּ וּקְצַת מוֹכַח פֶּן מְלִשׁוּנוּ שֶׁכ' אָבֵל הַכְּנֵה"ג וְגו' וּכַמ"ש הַי"מ בְּכַלְלִי [מוֹהַרִיק"א או"ט] דְּזֵה מוֹרָה דְּדַעַתוּ פְּהַפּוֹסֵק שְׁהַזְכִּיר בְּתִיבַת אָבֵל וְגו' ע"ש וְרַבִּים מְהַאֲחֵרוּנִים נִגְרְרוּ לְאַסְרוּ ע"ע אַף לַע"ד יֵשׁ לְהַתִּיר בְּפִשִׁי לְכַרְף בְּשֵׁבֶת שְׁהַרִי יֵשׁ פְּלוּגָתָא בְּשֵׁבֶתוֹת שְׁבַנְתִּיִּים אִם מְבָרְכִין וְא"כ הו"ל כְּמוֹ ס"ס לְהַתִּיר דְשִׁמָּא פְּהַסוּבְרִים פֶּן וְאִת"ל פְּהַחֻלְקִים שְׁמָא פְּהַסוּבְרִים דִּי"ז בְּתַמּוּז שְׁחַל בְּשֵׁבֶת מְבָרְכִין בּוּ שְׁהַיְיָנוּ וְכַה"ג הַתִּיר ה' יִקְהַל מִשֵּׁה וְה' [פְּנֵי מַבִּין] הִבִּיא דְּבַרְיָהֶם ה' שְׁדֵי חֲמֵד מַע' בֵּין הַמְצָרִים אוֹת א' וְהַפְּלֵא שְׁהֵם ז"ל שְׁהַתִּירוּ מִפְּחַ ס"ס לְמָה לֹא הַתִּירוּ רַק בְּלִיל שְׁבֵת וְלֹא בְּיוֹם שְׁבֵת שְׁהַרִי גַם יוֹם שְׁבֵת יֵשׁ ס"ס וְכַאֲמוֹר וְעוֹד דַּא"ץ פְּלֵל לִס"ס דְּהֵנִיא פְּלוּגָתָא בְּדַרְבְּנֵן וְשׁוּמְעֵין לְהַמְקִילִים וְאֵין זֶה פְּלֵל בְּתוֹר סב"ל דְּהַפְּלוּג' הִיא עַל הַזְּמַן אִם רְאוּי או"ל וְלֹא עַל הַבְּרָכָה [וְכַעֲיִן מ"ש הַרְדָּב"ז ד' וַיִּנְיִצִּיאָה ס' רכ"ט דְּכְשֵׁהֲכַרְעָה בְּעִיקָר הַמְצָנָה לְעִשׂוֹתָהּ לֹא חָשִׁיב סב"ל וְה"נ פִּינֵן שְׁהַכְרִיעוּ דְּהַזְּמַן הוּא זְמַן טוֹב שְׁפִיר מְבָרְכִין] וְכֵן מִתְבָּאֵר מְדַבְּרֵי הַרְבָּנִים הַנִּז' שְׁהַתִּירוּ מִפְּחַ ס"ס בְּנִדּוּנָם וְאֵלוּ בִּס' בְּרָכוֹת לֹא מְהַיִּי ס"ס וְכִידוּעַ וְכֵן שְׁמַעְתִּי שְׁכַעֲיִן זֶה חִזְקֵק הַפְּרַמ"ג ע"ש וְכַעַת אֵין הַסְפָּרִים הַנִּז' בְּיַדִּי וְעוֹד דִּישׁ סוּבְרִים דְּהוּא מַט' אָבִילוֹת וְא"כ אִם יִנְהוּג אִיסוּר בְּשֵׁבֶת אוּ יוֹרָה לְאַסְרוּ בְּשֵׁבֶת יֵשׁ חָשֵׁשׁ אִיסוּר וְא"כ יֵשׁ לְהַכְרִיעַ פְּהַמְקִילִים שְׁלֹא לְפַגְּוֹעַ בְּחָשֵׁשׁ אִיסוּר לְהַסוּבְרִים פֶּן וְעוֹד דִּישׁ סוּבְרִים דַּאִין זֶה רַק מְהִיּוֹת טוֹב וְאִפְּלִי בִּימֵי הַחֻל וְא"כ הו"ל תְּלַת פְּלוּגָתוֹת וּמ"ש ה' ז"ל וְהַב"ד ה' דְּטַפִּי יֵשׁ לְהַחְמִיר בִּי"ז בְּתַמּוּז שְׁחַל בְּשֵׁבֶת מִשְׁאָר שְׁבֵתוֹת שְׁבַנְתִּיִּים לַע"ד לֹא שְׁמַעֵעַ לִי פְּלוּמַר לֹא ס"ל דִּיוֹמָא דְשֵׁבֶתָא קְגָרִים דְּלֹא לְמִשְׁוִיָּה יוֹמָא דְּפּוֹרְעָנוּתָא רַק יוֹמָא טְבָא [וְכ"כ הַיִּשִׁי"מ ח"ב ס' רכ"ח ע"ש]: סִימָן מ"ג נְשִׂאֲלֵתִי אִם מוֹתֵר לְכַתּוֹב שְׁטֵר שְׁיִדּוּכִין וְהַתְקַשְׁרוֹת הַחֲתוּן עִם אָבִי הַפְּלָה בַּחוּה"מ או"ל: תְּשׁוּבָה לְכַאוֹרָא יֵשׁ לִזְמַר דְּחָשִׁיב כְּמוֹ דְּבַר הָאָבֵד דְשִׁמָּא יְקַדְמֵנוּ אַחַר בְּרַחֲמִים גַּם י"ל דְּהוּי עֶסֶק מְצָנָה דְשָׁרִי וְיֵשׁ לְדַמּוּתוֹ לְשְׁטֵר קִידּוּשִׁין וְכַדּוּמָה שֶׁכ' מֶרֶן ז"ל בַּא"ח ס' י"ל

תקע"ה דְּשָׁרֵי ע"ש אֶלָּא לְפִי טַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר שֶׁכ' בַּב"י לְכַאוּרָה נ"ד לֹא דָמִי לְאִינְהוּ דְּכַלְהוּ
יֵשׁ בָּהֶם מִשּׁוּם דָּבָר הָאֵבֶד שְׁמָא יִלְכוּ הַעֲדִים לַמְדָה"י אוּ דְהוּי צָרְכֵי רַבִּים וְדוּמִים לְדִין
וְכִינְצָא אִף נִרְאָה לְהַתִּיר מִדְּפָסֶק מְרֹן ו"ל סִי תַקְע"ו וּמְנַתֵּר לְאַרְס וְטַעְמָא הוּי מִשּׁוּם
דְּשְׁמָא יְקַדְמָנוּ אַחַר בְּרַחֲמִים כַּמ"ש הַשּׁו"ג ו"ל וַא"כ לְדִידָן דָּאִין אָנוּ מְאַרְסִין קוֹנְדָם
הַחֲנוּפָה רַק מְשַׁדְּכִין וּמְתַקְשְׁרִין בִּינֵיהֶם ע"י שְׁטָר אוּ פְתָב יָד הוּי דוּמָה לְבֹא לְאַרְס דְּהָאִי
ט' שְׁיִיף פָּאן וְכָאן וְכִינּוּ דְשָׁרֵי לְאַרְס ה"ה דְּשָׁרֵי לְשַׁדְּף וְלִכְתּוּב שְׁטָר הַתְּקַשְׁרוּת
הַשְׂיִדוּכִין.

גַּם יֵשׁ לְדַמּוּת לְכַתִּיבַת פְּתוּבָה וַחֲתִימַתְהַבְחוּה"מ שְׁפָסֶק מוֹר"ם ו"ל סִי תַקְע"ה דְּשָׁרֵי
וְגַם דְּסִיִּים וַיֵּשׁ אוֹסְרִין נֹר' דְּדַעְתּוֹ פְּסָתָם וְתוּ דְּפְלוּגְתָא בְּדַרְבְּנָן וּסְפִיקָא לְקוּלָא וְטַעְמָא
דְּשָׁרֵי מְבֹאֵר דִּישׁ לְהַתִּיר מִטַעַם דְּבָר הָאֵבֶד דְּשְׁמָא יֵצֵא עֲרַעוֹר בְּהַסְכַּמַת תְּנַאֲיָהֶם גַּם מְרֹן
בַּב"י הִבִּיא סְבָרָה זֹו בְּשֵׁם הַר"ד בַּר לׁוֹי בְּאַחְרוֹנָה וְנִרְאָה נְמִי דְּהִכִּי ס"ל וְעִי"ג כ' בַּד"מ
שֶׁכ' בְּשֵׁם הַסְּמ"ק לְאַסּוֹר וּבְפִלְבוֹ מַתִּיר וּמְדַשְׁינָה בְּהִגָּה וְכַתְּבֵי דַעַת הַפְּלִבּוֹ בְּסָתָם נֹר' דְּכֹן
דַּעְתּוֹ וְכ"ן ג"כ דַּעְתּוֹ בַּד"מ וְכַדְקִי"ל בְּעֶלְמָא דְּסְבָרָה אַחְרוֹנָה עֵיקָר הַט"ז בַּס"ק ב' פ'
לְהַתִּיר לְשַׁדְּף מַט' זֶה בְּפִשְׁיטוֹת ע"ש] וְהִנֵּה צוּרְף בַּנ"ד דְּהָאִישׁ הִבָּא לְשַׁדְּף הִנֵּה הוּלֵף עַד
עֵתָה בְּדַרְף לֹא טוֹבָה וְאוּלַי בְּשַׁדְּכוֹ אִשָּׁה זֹו יְפָרֹשׁ מְדַרְכֵי הָרֵאשׁוֹנִים אִם מְצַד חֲמִיּוֹ אִם
מְצַד שְׁלֵא יִתְבַּזֵּה אֲצֵל מְשַׁדְּכָתּוֹ פִּי ע"כ נִלְע"ד דְּשַׁפִּי"ד שְׁיִקְנוּ מִיָּדָם סוּפְרֵי מְתָא וְיִכְתְּבוּ
לְמַזְפָּרַת מַה שְׁקָנוּ מִיָּדָם וְאַחַר הַמוּעֵד יְכַתְּבוּהוּ בַּס' הַזְּכָרוֹנוֹת (דְּפִ'תֵּר) פְּרָאוּי, וְלִהְיוֹת
אֶחָד מֵהַסּוּפְרִים קָרוֹב לְכֹן יְכַתְּבוּ ג"כ שְׁהַמְשַׁדְּף וְנֹאבִי הַמְשַׁדְּכָת קִיבְלוּ אוֹתוֹ גַּם דְּקָרוֹב
לְעַדוֹת בַּקִּשׁ"ם וְיִחַתְּמוּ לְקִיָּים מַה שְׁנֹאֲמַר זֶהוּ הַנְּז"ל פְּעַת: סִימָן מ"ד לְהַרְה"ג רֵאשׁ רַבְּנֵי
תוֹנֵס מוֹהַר"ד פְּטוּרְזָה זצ"ל נִשְׁאַלְתִּי מַחוּ"ר מְדַנִּין יַע"א הָאֵם מְנַתֵּר לְהַשְׁפִּיר בַּע"ש אַת'
הָאוּפְנִים הַנִּקְרָאִים - בִּיסְכַלִּית - לְגוּי שְׁיִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּשַׁבַּת בְּלַתִּי הַבְּלָעָה עִם יָמֵי הַחוּל:
תְּשׁוּבָה לְסָתָם מְרֹן ו"ל סִי רַמ"ו ס"א נִרְאָה דְּמְנַתֵּר גַּם בְּלַתִּי הַבְּלָעָה דָּאִין אָנוּ מְצוּנִים
עַל שְׁבִיתַת פְּלִים בְּשַׁבַּת וּמ"ש מְרֹן ו"ל וּבִלְבָד וְגו' אִינוּ אֶלָּא לְדַעַת יֵשׁ אוֹמְרִים וְכ"כ ה'
מַטָּה יְהוּדָה ו"ל ס"ק ד' וְדַחָה דְּבַרֵי הַט"ז וְהַע"ש דְּלֹא ס"ל פֶּן עַש"ב (וְע"ש דְּבַתְּחִלָּי נִקְט
אָסוֹר וְהוּא ט"ס וְצ"ל מְנַתֵּר כְּמוֹ שְׁיִרְאָה הַמְעַיִן וְכְמוֹ שְׁפִיָּים שָׁם) וּמ"ש הַכַּה"ח נֹר'וֹ
בְּשֵׁם הַמַּט"י סִק"ג דְּלַהַמַּט"י עֲצָמוּ יֵשׁ לְאַסּוֹר לְאַחַר הַמַּחֲזִ"ר אִין נִרְאָה פֶּן פְּנוּנַת הַמַּט"י
דְּלֹא נַחִית פְּלָל לְזֶה רַק דְּלִישׁ אוֹמְרִים צָרִיף הַבְּלָעָה וְלַדַּעַת הַרְמַב"ם שְׁהִיא סָתָם דַּעַת
מְרֹן אִין צָרִיף הַבְּלָעָה כְּמוֹ שְׁיִרְאָה הָרֹאָה שָׁם וַא"כ לְדִידָן דְּבַתְּרִיָּה דְּמְרֹן גְּרִירִין וְדַעְתּוֹ
פְּסָתָם כַּדְקִי"ל סָתָם וַי"א הַלְכָה פְּסָתָם מְנַתֵּר וְהִגַּם דְּרֵאִיתִי לְהַבְרַכ"י ו"ל אוֹת כ' שֶׁכ'
לְחוּשׁ לְסְבַרְת הָאוֹסְרִים ע"ש נִרְאָה דְּמוּדָה הוּא ו"ל דְּלַהֲלֵכָה דַּעַת הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם עֵיקָר
כְּמוֹ שְׁהַשְׁרִישְׁנוּ מְרֹן בְּהַקְדַּמְתּוֹ וְכְמוֹ שְׁכֹן סָתָם מְרֹן ו"ל כְּדַעְתָּם אֶלָּא דְּבַדְרָף חַשְׁשָׁא יֵשׁ
לוֹ לְאָדָם לְהַחְמִיר לְחוּשׁ אֶבֶל לְהוֹרוֹת לְרַבִּים יֵשׁ לָנוּ לְהוֹרוֹת פְּסָתָם מְרֹן ו"ל וְכ"ש שְׁאִין
לְגַעוֹר בְּמִי שְׁעוֹשֶׂה פֶּן זֶהוּ הַנְּלַע"ד אִם פֹּה יִסְכִּים כַּת"ר נֹר'וֹ אִתִּי הַחוּתָם בְּיוֹם כ' אִיִּיר
הַתְּרַפ"ת ע"ה פְּלָפוֹן מְשָׁה הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן מ"ה תְּשׁוּבַת הַרְה"ג הַנְּז' ע"ז תוֹנֵס א'
סִינּוֹן הַמְּקוֹנְדֵשׁ הַתְּרַפ"ח: אֶל מַעְלַת וְתַהֲלַת הָרַב הַמְּבֹבְהָק הַחַה"ש הַדָּה"מ בְּאִי גְּרַבָּה יַע"א
כְּמוֹהַר"ר ר' פְּלָפוֹן מְשָׁה הַפְּהֵן יַחְשַׁל"א: וְאַחַדְשׁוֹ"ט כְּדַחְזִי אֶל מַעַכ"ת.

מכתבה היקר הגיע לנכון ובו ארי נעשה שואל אם מותר להשפיר בע"ש מרפכת האופנים הנק' ביסכלית לגוי שישתמש בה בשפת בלתי הבלעה ובתשו' עלה פי לדעת מרן סי' רמ"ו ס"א נר' דמותר וגו' ומבקש מעכ"ת הספמה ע"ז עכ"ל:.

הנני להשיב אע"פ דמעכ"ת אינו צריך הספמה ע"ז דמה ידעתי ולא ידע מ"מ רצון צדיק אעשה והגם דהגוי פיהודה ועוד לקרא. והוא דמ"ש משם המט"י בדעת מרן ואע"פ דהברכ"י וכו' נלע"ד בזה לומר בנדון זה של -הפיסקלית- יש להקל גם להאוסרים והוא דה' אליה רבה פסק כמ"ש הב"ח בשם הרוקח דכל ירא שמים יחמיר ע"ע וסיים דוקא בכלים דקא עביד בהו מעשה כמו ריחים או מצודה דהפח נקשר ותופס העורף וכיוצא בזה עכ"ל והב"ד ה'אשל אברהם בסי' הנ"ל וא"כ בנ"ד דאין מלאכתו לאסור אלא לרפוב עליה ודאי לא גרע מבהמה של ישראל דאין אסור להשפירה לעפוי"ם רק לעשות בה מלאכה ועש"ע סי' הנ"ל ס"ג ובה' באה"ט דלשפור לגוי כדי לרפוב עליה שרי ומ"ש המט"י בסי' ק"ג דמבואר בדבריו דגם בחלוק דמותר לדעת הי"א ה"ד בהבלעה וע"י הבלעה שרי אפי' בע"ש אבל שלא בהבלעה הו"ל פשכיר יום זולתי לדעת הרמב"ם ולפ"ד אין להתיר רק לדעת מרן ובאמת שמדברי ה' אשל אברהם והא"ר אין נר' פן ומ"מ איך שיהיה לדעת מרן מותר ובנדאי דהכי נקיטנן וכמ"ש מעכ"ת ואין להאריך עוד כ"א בש"ש טו"ב מאת הועד ע"ה דוד פטורנא ס"ט: סימן מ"ו לעיר מדנין יע"א נשאלתי מהזה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מרדכי סגרון הי"ו וכמה"ר ר' חומאני עלוש הי"ו ביין תוסס תוף ג' ימים לדריכתו שהיה מגולה אם מקדשין עליו: תשובה ה' ויען משה ז"ל א"ח סי' כ"ח פשיט"ל מילתא דלדידן בזה"ז דאיסור מגולה משום הקריבהו וגו' אף תוסס פסול לקידוש וכן ה' ישי"מ ז"ל סי' צ"א אסר ויסודו ממה שאסרו הפוסקים ומפלה הטור משקים שנתגלו בסתם ע"ש ומנה אסר שם יין דעביד טיף טיף הגם דהפרמ"ג נסתפק בזה וכן אסר שם שר שנתגלה לקדש עליו הגם דאין בו משום גילוי ולא הוצרכו הפוסקים לבאר זה דמאוס וגו' ע"ש ולא הראה שום הוכחה מברעת לדבריו בזה ובזה.

ובני הר"א הפהן יצ"ו הוכיח דיין תוסס פשר לקידוש מבתרא דצ"ז דפריה הש"ס אי למעוטי מגולה ספנה הוא נאי תוסס פסול הול"ל למעוטי מגולה תוסס והובאו דבריו בישי"מ שם והישי"מ ז"ל שם דחה לזה דכיון דלא ידענו באיזה דוקתא בברייתא או במשנה דיין תוסס מגולה אסור למזבח אי אפ"ל דבא למעט זה דגם למזבח לא ידענו זה נאיך תלי זב"ז אין אומרים קידוש אלא על יין הראוי למזבח והלא זה עצמו לא שמענוהו והיל"ל דיין מגולה תוסס פסול לקידוש ולמזבח והם לכאורה דברים של טעם אלא דלע"ד מדתנן בסופה דמ"ז ע"ב שהיין והמים המגולים אסורים למזבח משמע דכל יין מגולה פסול למזבח ולא מפלגינן בין תוסס לאינו תוסס ודומה זה למה שהוכיח ה' הנז' מדברי הטור ושאר הפוסקים שפסלו יין מגולה לקידוש בסתם דמש' דאין חילוק בין תוסס לאינו תוסס וא"כ שפיר קאמר אין מקדשין על היין רק הראוי לגבי המזבח דממתני' הנז' שמעי' שפיר איסורא לגבי מזבח ומינה מוכח שפיר דמדלא מוקי לה הש"ס דבא לאשמועי' איסורא לגבי תוסס דלית ביה ספנה דמשמע דס"ל דאינו נאסר וכן ראיתי לה' מחנה יהודה סי' ר"ל דמוכיח פן ע"ש ומ"מ עם שלא הביאו ראיה מברעת לדבריהם נלע"ד דדבריהם ז"ל חיים וקיימים שהרי כ' ה' ב"ח ז"ל דהרי"ץ גאות הנז' בטור סי' רע"ב שפוסל מגילה גם בזה"ז דליכא נחשים משום דיליף לה מדפסלינן מגולה שהעבירו

במסגרת לר' נחמיה וכ"כ ה' בית יהודה ז"ל סי' מ"ג בפשי' בכוננת הטור דמדן' נחמיה באותו זמן נשמע לרבנן בזה"ז ע"ש ומבואר מזה דפיסול זה דהקריבהו אפי' באופן שלא יש בו חשש גילוי ולא הסרה במסגרת וא"כ גם בתוסס תוך ג' ימים אסור וא"כ ודאי דהכי נקיטנן ונהגם דה' מחנה יהודה ז"ל אין דעתו פן לא נקיטנן פנוניתה דהוא יחיד ועוד דלא הביא דברי הב"ח וה' בית יהודה ודחאם ועל הכל דמבואר בהספמת מהר"ח מודעי ז"ל דהנה חיבורו חי' ש"ס ונסדר ע"י מר בריה על הטור ע"ש וא"כ נראה בפשי' דכיון דלא נחית לפסוק הלכה רק פותב פדרה הפותבים חי' ש"ס אין למדין מזה פלל להלכה ועוד דאעיקרא דדינא הלימוד שיש ללמוד לזה"ז מאעבריה במסגרת לר' נחמיה נראה אמת וצדק שהרי לדעת ר' נחמיה לא ישאר שום ארס דאלת"ה אסור מפני ספק ספנה וכיון דלא ישאר מאומה הוי פאלו לא הנה בו ארס פלל כמו לדין בזה"ז דאין נחשים ועוד דמבואר במסכת ע"ז ד"ל ע"א דשמואל מבי ארמאה שתי (מניא) נהי דאגילויא לא קפדי אמנאקירותא קפדי ופירש"י דמכסין המים שלא תפול בהם פסולת ע"ש ומוכחמזה דהגוים לא קפדי אחשש ספנת גילוי רק אנקיון וזה לענ"ד מה שאמרו שאסור משום הקריבהו וגו' דלא הוי נקי והשרים והסגנים והעשירים מקפידין ע"ז וכ"ש לגבוה וא"כ גם בתוסס שייך זה ועוד דאי הא דהקריבהו וגו' משום דכשהעבירו במסגרת מאיס לא הנה מתמה הש"ס בסופה ד"נ ע"א ולית ליה לר' נחמיה הקריבהו וגו' פיון דלדידיה דר"ן אין שום ארס נשאר וכאמור וא"כ אפשר דלא יש בזה גם הקריבהו וגו' ולא הויא מילתא דפשי' אלא ודאי משום הנקיון שתפול מזה הפסולת פריה וכאמור וכן משמע מסתמיות דברי הרמב"ם בפכ"ט מה' שבת דכל יין אסור לקידוש אם נתגלה וכידוע דהרמב"ם ז"ל מדקדק הרבה בדבריו ולא סמך על שום ספר אחר וכ"נ מסתמיות דברי מרן בש"ע ומסתמיות פל דברי הפוסקים ראשונים ואחרונים וכמ"ש הישי"מ ז"ל וכבר כ' ה' בינת אדם ז"ל שער הקבוע אות ז משם הגאון בית מאיר שכתב כ' בספרו פמה פעמים שנוח לו יותר ללמוד מסתימת הראשונים מפירושן של אחרונים ע"ש: ומן האמור נראה דה"ה לזין דעביד טיף טיף דנהגם דאין בו גילוי בימי הש"ס מ"מ אסור לקידוש משום הקריבהו וגו' וכ"כ הישי"מ ז"ל שם ונהגם דהרב משבצות זהב סי' רע"ב נסתפק והכה"ח שם בשם הפתה"ד כתב להתיר ע"ש אין הפתה"ד בדיניו לדעת טעמו ואפשר דסמך על ה' מחנה יהודה וכיוצא ומה שפתבתי בעניו' נראה עיקר לדינא: סימן מ"ז ומה ששאלו אם הוא ספק יין מגולה אם ראוי לקידוש: תשובה נראה דיש להתיר דספיקא דרבנן הוי ולקולא דמדברי מרן בכ"מ בפ"ב מה' איסורי מזבח ה' יו"ד נראה דעיקר הא דהקריבהו וגו' אינו אלא דרבנן ומינה דבין לנסכים ובין לקידוש י"ל דסדר וילקולא ונהגם דה' ויקן יוסף ז"ל מע' ה' סי' ב' האריה להוכיח שהוא איסור דאורייתא וע"ש במ"ש בכוננת מרן ז"ל אין דברי מרן ז"ל נראים פן ועי' להנו"ב שזכר ה' ויקן יוסף שם דנראה ג"כ דדעתו דהוי דרבנן ועוד דכיון דכל עיקר הקידוש על הזין הוי דרבנן כמבואר מדברי הרמב"ם בפ' כ"ט מה' שבת ה' א' וה' ו' ע"ש מסתברא דהקריבהו וגו' הנאמר גבי קידוש אינו אלא דרבנן וספיקו להקל הגם דנימא פשיטת ה' ויקן יוסף ז"ל דהוי דאורייתא בעלמא לגבי מזבח ונהגם דאמרו אין מקדשין אלא על יין הראוי לנסך על גבי מזבח לא מיירי אלא בודאי אבל בספק הא פדאיתיה והא פדאיתיה דלא מסתבר פלל דבעיקר הקידוש ספיקו להקל ובסעיפיו ינהי ספיקו להחמיר אף מ"ש כת"ר נר"ו להתיר מס"ס דשא הלכה

כה' מתנה יהודה אינו נלע"ד שיצטרף זה לספק ומדברי ה' נשמת פל חי ו"ל סי' י"ד אין ראיה דכן דעתו שאינו אלא ציון בעלמא ותו דמסיים שם וכעת אין הפנאי מסכים להשתעשע בדברי קדשו כיע"ש הכו"ח ביום ד' אלול התרפ"ט ע"ה כלפון מנשה הפהו סילט"א: סימן מ"ח שאלה השותה מים לצמאו בתוך הסעודה שהיא צריכה ברכה מעין ג' אם מברך תחילה וסוף או"ל: תשובה ה' ישיב מנשה ח"ב סי' קכ"ד כ' דקי"ל כמ"ש בש"ע סי' ר"ח סי"ג דאין ברכת מעין ג' פוטרת בנ"ר וצריף לברך על כל אחד ואחד וכן נוהגים בכל יום לברך מתחילה שהפל ולבסוף ב' ברכות על המתינה ובנ"ר ע"ש ומוהר"ץ בפתאן הי"ו שמעתי דאין הנדון דומה לראיה דזה נאמר בפירות אבל במים פינן דאין אכילה בלא שתיה השתייה בכלל האכילה פדבר הטפל לדבר אחר דמי שמברך על העיקר ופותר את הטפל עכ"ד וכן יש להוכיח לענ"ד ממ"ש מרן ו"ל סי' קע"ד ס' ז' דאם אין לו יין ושותה מים או שאר משקה אין לברך עליהם דחשיבי כבאים מחמת הסעודה לפי שאין דרוך לאכול בלא שתיה וגו' ואפ"י אמהיה צמא קודם הסעודה פינן דלא היה רוצה לשותות אז כדי שלא יזיקו לו המים נמצא פי שתית המים בסיבת הפת היא ופת פותרת ע"ש [וע' בהלבוש] וב' טעמים הללו שייכי ג"כ באכילת הפת הבאה בכסנין או שאר מעשה קדרה כמו הכנססו שנשאל עליו הישי' ולכן פעת נלע"ד דאין לברך לא בתחיל' ולא בסוף כל עוד שלא נמצא מפורש בפוסקים דלא נאמר הא דאין דרוך לאכול בלא שתיה רק בפת שחייבים לברך ברהמ"ז דאז יש לבטל דעתנו מפני דעתם אבל בל"ז מסתברא דלא שנא ועם פי יש פנים קצת לחלק במעק"ד שהם לחים ואינם צריכים למים] הא מיהא בפת הבאה בכסנין וכל דברים היבששים והפנססו היבש או שאינו לח כ"כ לא מסתבר לחלק ועוד דכמו דבפת ל"ש אם הוא מלחלתה במרק וכיוצא או אין מלחלתה כמו כן גבי מעשה קדרה אין לחלק בין לחים ליבשים וכאמור אה"ב ראיתי בכתיה "ק למז"ק הרה"ג מהרש"ך זצ"ל אביו של אמו"ר הרה"ג המחבר זצ"ל שפעם אחת נזדמן מז"ק הרה"ג הרמב"ם ד מקודש מוהר"ר יוסף הפהו זצ"ל בסעודת ס"ת והיתה הסעודה של כספסו ולא רצה הרב ו"ל לברך על המים ואביו הרה"ג מוהר"ר גסים הפהו זצ"ל אמר לו שצריף לברך והביאו ספרי הפוסקים וסו"ס הספימו שלא לברך]: סימן מ"ט שאלה בעיר תיטאווין יע"א עשו חלונות לבהכ"נ בפתל העזרה ובכותל של בהכ"נ הפנימית ונשאר להם אבנים וכיוצא של אותם פותלים האם מותרים למכרם ון ולהיות הקונה עושה בהם כל צרכי ביתו: תשובה עיר תיטאווין יע"א ודאי דאין לה דין כרוך פלל שהכרוך הוא שבאים ממקומות אחרים והפך הוא שאין באין אליו ממקומות אחרים כמ"ש מרן ו"ל סי' קנ"ג ס"ז ע"ש ותיטאווין אין באים לה ממקומות אחרים ועם פי אי אפשר לשום עיר שאין באים לה ממקומות אחרים נראה דהיינו שהדבר מצוי בה שבאים לה ממקומות אחרים מידי יום יום אף הכפרים וסתם עיירות אין באים להם רק לפרקים וכ"ש לפמ"ש ה' מצות קהונה ו"ל סי' א' בשם הפנ"י ו"ל סי' ז' דכרוך היינו גדולה שבגדולות דהיינו עיר של שווקים ורוב בני העולם באים שם לסחורה אשר מזה צידד המצ"ד ו"ל דגם מרסיליא אינה נקראת כרוך ע"ש ומזה פתבו חו"ר תונס ו"ל הו"ד בקר"ד סי' [נ"א] דגם אי גרפא יע"א דין כפר יש לה ע"ש וכ"ש תיטאווין שהיא אחת מבנות אי גרבה יע"א פידוע ועוד זכורני שכ' ה' בית יהודה ח"ב

סי' י"א דגם עיר אלבלייךה שיש בה כמה פשרונות להקרא פרו מצד הסחורה ואפי"ה כ' שם דדין פפר יש לה ע"ש וכן הרב משחא דרבותא סי' .

קורא גאבס פפר עם כי תיטאוין תחת חסותה של גאבס וגדולה גאבס ממנה הרבה פידוע ומעתה הדבר פשוט שאם הספימו זו טובי העיר או שהספימו אנשי העיר למכרם אפי' בלתי ידיעת זו טובי העיר ודאי דרשאים הם אלא שהמעות ישארו לבהכ"נ בקדושתם להוציאם לצרכי בהכ"נ ואם הספימו זו טובי העיר במעמד אנשי העיר אזי רשאים גם להוציא המעות לחולין כמבואר מדברי מרן ז"ל סי' קנ"ג ס"ז ע"ש: ועוד דבנ"ד שפנו שם חלונות במקום אותם האבנים ונשארו אלה האבנים וכיוצא אפי' בשל פרפים יכולים זו טובי העיר במעמד אנשי העיר למכרם כמ"ש ה' משאת בנימין דאם בנו בהכ"נ חדשה וסתרו בהכ"נ הישנה עפ"י זט"ה במעא"ה פקעה הקדושה מהישנה וחלה על החדשה ורשאים לשנות הישנה לכל מה שירצו ע"ש וכ"ש בעצים ואבנים שנושארו מזה וכאמור: ועפ"ז נלע"ד דמ"ש מרן ז"ל סי' א"א בהכ"נ או לבנים ועצים שסתרו יכולים ליתנם במתנה וכ' הבאה"ט ס"ק כ' ובפרפים אסור וציין להמ"א ז"ל ע"ש לא קאי רק על גוף הבהכ"נ או דקאי גם על האבנים שלא בנו תחתיהם ונשארו אלו אבל בבנו ונשארו פקעה הקדושה ונחלה על החדש וכמ"ש המ"ב הנז' וצריך להתנישב בזה עוד בעה"ו [הרה"ג המחבר ז"ל ללא ראה גוף דברי המג"א רק מה שהזכיר הבאה"ט משמו אף המג"א בסקט"ז חלק על דברי המ"ב ודעתו דגם באבנים דינם כבהכ"נ ע"ש ועי' להדגמ"ר שכתב על דברי המג"א סקי"ב דבלבנים ועצים שיכולים לבנותם עוד בבהכ"נ הוא דאסר המג"א יע"ש] ומ"מ לדינא נר' דשרי בלא"ה וכאמור הכו"ח ביום א' חשון התרפ"ח ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן נו"ן לעי"ת מדין יע"א ושלאתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר מרדכי סגרון הי"ו בשק שיש בו חטים לפסח ונמצא מקום בשק ניפר ונראה שפא על השק שפון אם יש לחוש לחטים משום מי פירות עם מים: תשובה ודאי דיש להתיר מס"ס דשמא הנה מלפנים ושפא לא נגע בחטים וכמ"ש כת"ר נר"ו ומתירים בס"ס בחמץ וכמ"ש מו"ה יש"מ ז"ל סי' ע"ב ע"ש: סימן נ"א ומה ששאל בכלי מתכות המצופים באיזה ציפוי פמין זכוכית אם מותרים בהגעלה לפסח ולשאור איסורים: תשובה פה אין מתירים אותם בהגעלה לא לשאור איסורים ולא לפסח ומ"ש דמעשים בכ"י שמתירים אותם בהגעלה לשאור איסורים ליתא ואולי מי שנהג או שהנהיג לא שם לבו דפה אין מתירים אותם כלל רק בהיות בלא"ה צדדים להקל בשאור איסורים אזי סומכים להגעילם ג"פ וכמו שפן שמעתי מידי"ן הרמ"ה נר"ו ואולי השומע לא דקדק בכל זה והוראה זו דפה עירינו נראה שכ"ד ה' רב פעלים ז"ל ח"ג א"ח סי' כ"ח שזכר כת"ר נר"ו וכמדומה לי כי הרמ"ה נר"ו הוא שחידש לסמוך היכא דיש בלא"ה צדדים להקל על ההגעלה ג"פ עפ"ד הר"פ ז"ל הנז' ודי בזה: סימן נ"ב שאלה אם יש חשש איסור בגטילת הצפרנים לדין פה אי ג'רבה יע"א שאין מסתפרין מי"ז תמוז עד אחר"ט"ב או דילמא תספורת שאני: תשובה עי' להמג"א ז"ל סי' תקנ"א ס"ק י"א שכ' דשמע שיש אוסרים ליתול הצפרנים פמו באבל וכ' די"ל דלא דמי וגו' ופשיטא דלכבוד שבת שרי וכ"ש לצורך טבילה ע"ש ועי' להט"ז ז"ל סקי"ג דאסר בשבוע שחל בו ט"ב והתיר קודם זה אפי' למה שנהגו איסור בתספורת מי"ז בתמוז ע"ש ועי' להשע"ת ז"ל סקי"ב בשם ה' איתן האזרחי סי' מ"ח ומ"ט בשם מהר"ש מלובלין לאסור בימי הספירה ובימי בין המצרים וכן בשם

הגאון מהר"א אשכנזי שמנהג בארץ אשכנז שלא ליטול הצפרנים בין המצרים ושהוא ז"ל פתב נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי במדינתנו לא בספירה ולא בין המצרים והמקיל לא הפסיד דכיון שהאחרונים שבזמנינו לא הנפירו האיסור מסתמא היו מתירים ג"כ ע"ש ועי' ביז אפרים שכ' ע"ד המ"א דבא"ר כ' להקל אפי' בע"ש שקל בו ט"ב ונדחה למי שרגיל בכך ע"ש ועי' לה' לבושי שרד על המ"א שכ' דהט"ז סקי"ג דאוסר מודה דלכבוד שבת שרי ואף שקל ט"ב בשבת ע"ש ומזה מבואר דגם לאשכנזים אין בירור לאסור לא מצד המנהג ולא מצד הדין ומינה דלדין בני ספרד דבתריה דמרו גרירין אין להוסיף לאסור בנטילת צפרנים בכל אופן וכ"ש למי שרגיל בכך ומצטער מזה או שחושש מצד נקיון הידים לנטילת ידים וכיוצא אם לא במקום שיש מנהג פשוט וברור להחמיר דאז יש להקל לכבוד שבת וכיוצא ולהחמיר בזולת זה וכמ"ש הפוס' הג"ל אבל בלא זה יש להתיר בכל אופן לדין וכ"ן מסתמיות דברי מרן ומור"ם ז"ל הכו"ח ביום כ"ו תמוז יה"ל שנת תרצ"ה לפר"ק ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן ג"ן שאלה באיזה זמן ראוי להתפלל מנחה: תשובה לכתחיל ודאי דיש לעשות כדברי מרן ז"ל א"ח סי' רל"ג ס"א דעיקר זמנה מט' שעות ומחצה ולמעלה עד הלילה ובדיעבד אם התפלל לאחר שש שעות ומחצה ולמעלה יצא ע"ש וכן בשעת הדחק או שיש צורך בדבר מתפללין מנחה גדולה כמ"ש הכה"ח נר"ו ס"ק א' וכ"כ ה' שלמי ציבור ז"ל הלכות מנחה סי' ב' אות ב' בשם המ"א ז"ל דאם רוצה לאכול מתפלל מנחה גדולה לכתחילה ומכ"ש אם רוצה לצאת לדרך ע"ש ומזה זמן הוריתי כזאת למי שהוא פועל אצל גוי ואינו מניחו להתפלל מנחה עד עבור זמנה שיתפלל מנחה גדולה כי באותו זמן הוא עת מנוחה לפועלים גם אצל הנכרים וכ"כ ה' חיי אדם פל"ל ל"ג אות א' דמי שרוצה לאכול או לעשות מלאכה ויש לחוש שמה ישפח להתפלל מותר לכתחילה להתפלל מנחה גדולה ומזה ג"כ נראה דאם שמתאחר לא ימצא מנין יכול להתפלל ברבים מנחה גדולה לכתחילה ואמינא לה ממ"ש הלבוש בנדונו בס"י רל"ג ז"ל פינן דקיי"ל דבדיעבד יצא בשניהם בין מנחה בין בערבית אחר פלג המנחה אע"ג דהוי תרי קולי דסתרי אהדדי ה"ה נמי בשעת הדחק יוצאין לכתחילה ולדין כשעת הדחק חשבינו לן מפני שאי אפשר לנו לכיון הזמן בשנה לקרות בכל פעם לב"ה באופן שיתפללו מנחה ומעריב ביחד באסיפה אחת ותהיה כל תפילה בזמנה אלא או יקדימו לפעמים או יאחרו לצאת בין תפילה לתפילה ולחזור ולהתאסף הקהל ג"כ אי אפשר שיבואו לידי ביטול תפילות ואין לה שעת הדחק גדול מזה לכך מתפללים לעולם ב' התפילות יחד באסיפה, אחת אע"ג דלפעמים מקדימים ולפעמים מאחרין וסתרי אהדדי ע"ש ומינה לנ"ד אלא די"ל דאין פוננת הלבוש רק דשמה עי"ז יהיו איזה מהקהל שאין מתפללין אפי' ביחיד אח"כ וזה שייך ג"כ בנדון זה ושור"ר דיש ללמוד זה מדברי ה' שלמי ציבור ז"ל שם אות א' שפתב ונוראות נפלאות על המנהג שנהגו בכל גלילות ישראל כמה וכמה חכמים ויראי ה' וחושבי שמו להתפלל מנחה גדולה נגד פסק מרן ז"ל אשר מפיו אנו חיים וסיים דבע"ש שאין יכולים להתפלל תפילת מנחה קטנה פתקנת חכמים בלחש ובחזרה שאינם מתקבצים בע"ש כמו בשאר הימים כשעת הדחק דמי ושרי אבל בשאר הימים היכא דאיכא מתפללים תפילה קטנה פתקנת חכמים בלחש ובחזרת התפילה ומתפללים מנחה גדולה אין מנהגם יפה נגד פסק מרן ז"ל ע"ש ומבואר מזה דבמקום שיש לחוש דשמה

לא ימצא מנגן מותר להתפלל מנחה גדולה ועי' בטור סי' רפ"ו ושאו"ה הרא"ש הנה מתפלל מוסף ביוה"ך ביחיד כדי להתפלל אותה בזמנה ע"ש ומזה לכאורה משמע דיותר טוב שיתפלל בזמנה ביחיד וצ"ע.

אולי י"ל דשאני מוסף דלכ"ע יותר טוב להקדימה משא"ך מנחה דכמה פוסקים סוברים דגם לכתחיל יכול להתפלל מנ"ג (כמ"ש הב"י בדעת הטור והרא"ש ע"ש ולכך כדי להתפלל בצבור עדיף טפי וכ"ד המשב"ר סי' רל"ג סק"א ועי' שה"ץ אות ה') ובעיקר תמיהתו ז"ל לע"ד לפ"ד הלבוש ז"ל הנז' י"ל דע"ז סמכו לנהוג פן ועוי"ל דנהגו פדעת הטור והרא"ש וכיון דמרון ז"ל ג"כ מודה דבדיעבד יצא אין לבטל מנהגם אבל בלא יש מנהג הדבר תלוי בצורה וקאמור: ועג"ל ליישב פליאת ה' ש"ץ ז"ל עכמ"ש מרון ז"ל סי' רל"ב ס"ב לא ישב אדם וגו' ולא לאכול אפי' סעודה קטנה סמוך למנחה גדולה וגו' והיינו חצי שעה קודם כמ"ש ה' פה החיים נר"ו שם אות ט"ז בשם מרון הב"י וכיון דלפי המנהג בזה ז"ל רוב העולם אוכלים אינה דבר לסעוד את הלב בבקר ועיקר הסעודה בחצות ממש א"כ לצאת ידי מרון ז"ל צריך להתפלל רק מנחה גדולה כיון דלדעת מרון אסור לאכול אפי' סעודה קטנה ואולי בזמנו לא היה פן אצלם או שראו שפועדים ואח"ך מתפללים ולפ"ז ראוי ונכון לעשות פן תמיד והפוסקים שלא כתב פן משום שלא נתפשט בזמנם מנהג אירופי זה לסעוד רק בחצות: אלא דבעיקר מ"ש מרון ז"ל דאסור לאכול אפי' סעודה קטנה קשה דאם אינו יכול להתפלל מנחה גדולה ה' לכתחיל רק קטנה א"כ הרי יש זמן גדול ואולי מזה הוכיח הרא"ש והטור דלכתחיל מתפללין מנחה גדולה וצ"ע עוד הכו"ח ביום כ"ה סיון התרצ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א סימן נ"ד שאלה מי שמצא בביתו י"ב תיבות קונפ"ט ששכח ולא מכרם בשעת הביעור ואין לו ידיעה בהם בתוך הפסח אם יכול לאכלם או למכרם אחר הפסח או"ד אסורים הם בהנאה: תשובה הקונפ"ט רגילים להחזיקו לחמץ גמור מפני שאומרים שמערבין בו הסלת ובאמת כל אוכל מזה מרגיש וטועם שאינו סוק"ר גמור רק מעורב עם דבר זולתו ועל הרוב עם סולת או חלב חטה הנק', נש"א" ב'ערבי שהיא ג"כ מחזיקים אותו לחמץ גמור אבל נראה שכ"ז אינו רק לענין לאוכלו בפסח וכן גם לענין שלא להשהותו בפסח אבל לענין חמץ שעבר עליו הפסח שאין איסורו אלא דרבנן אפשר שיש פנים להקל בשכחו ולא ידע שיש לו ממנו וכן ראיתי לה' שערי תשובה סי' תמ"ב ס"ק א' שכ' בשם שו"ת פ"י סט"ו באחד ששכח לבער בלילות צוקר מחופה שקדים ועגנים ושאר מיני גרעינין ונזכר תוך הפסח וכ' ששאל לאומנים ואומרים שמבשלים הסוקר במים ומחפים אותם בסוקר וצריך קמח לזה שא"א לחפותו בלא"ה וא"כ הוי מי פירות עם מים ואינו אלא חמץ גוקשה והספימה דעתו דחמץ גוקשה מותר להשהותו ע"ש ולידידי צ"ע שי"ל שהקמח נתחמץ קודם שנימוח הסוקר והמים גורמים חימוץ להקמח מבלי היות שם עירוב מלחלוחית הסוקר ואם נתבשל פכר הסוקר במים ואח"ך נותנים הקמח לשם לכאורה י"ל דדמי לזין צמוקים המבואר בסי' תס"ב אף הח"ץ חולק גם שם וס"ל דלאו מי פירות הוא ע"ש וסיים אח"ז דאין להתיר בזה להשהותו ע"ש ומשמע דהיינו דוקא להשהותו הוא דאסור מפני הספיקות הנז' דהו ספיקא דאורייתא ולחומרא אבל פלפי חמץ שעבר עליו הפסח שאינו אלא דרבנן וכמ"ש מרון ז"ל והבאה"ט ז"ל סי' תמ"ח ס' ג' ובס"ק ז' דקנסוהו הואיל וגו' ע"ש א"כ אדרבא מן הספק י"ל דספיקא דרבנן לקולא כ"ש דהרבה

ספיקות יש בו דשמא לא נתנו הקמח רק אחרי שהמים רותחים והו"ל פדין חליטה דסי' תל"ד ס"ג ונהגם דאין אנו בריאים מ"מ ה"מ בכא לעשות כן בפסח אבל אם עשה קונדס פסח ונתאחר לאחר הפסח הו"ל סד"ר ולקנולא ותו דגם אם לא הושם הקמח קונדס הרתיחה שמא לא נתאחר עד שהקמח רק תכף ומיד הרתיחה ונתבשל ולא נתחמץ כלל ותו דשמא הרתיחה המים והסוכר והו"ל מי פירות עם מים וכמ"ש הפ"י ונהגם דיש חולקים בנ"ד דהוי דרבנן יש לסמוך על המתירין ונהגם דאומרים שהסלת בזה"ז אנו מחזיקים אותו לחמץ גמור שאומרים שלותתים החטים ומתחמצים מ"מ לא הוי דבר ברור שיש ג"כ סלת פשר וכמו שכן בתווס עושים מצות של סולת וכן על הרוב ברוב ערי אירופא והדומים להם וא"כ אפשר שהקמח או הסלת אינו מחומץ וכן ראיתי להבאה"ט סי' תס"ז ס"ק ט"ו שכ' בשם הח"י דאם עבר והשקה אותם יש להקל דאיפא חששות טובא ע"ש ונהגם דסיים דצריך לחקור המורה תחילה איך ומה נעשה פינו דהדבר תלוי בשינוי מקומות ע"ש נראה דזה לא קאי רק להתיר תערוכת אבל להתיר מה ששקה אחר הפסח פינו דאין פאן אלא ספיקא דרבנן א"ץ לטרוח כ"ד לברר ובפרט שאין אנו יודעים מקור עשייתו והם רחוקים ממנו הרבה וכמעט אי אפשר לברר וכן לע"ד יש להתירם אחר הפסח אף יש לקנסו על מה שלא נזהר ולשלם המעשר מהם לעניים [עי' להשע"ת סי' תמ"ח סק"ח משם הח"י שהתיר שם בנדונו ועכ"פ קנסו סך מה לעניים ע"ש] כנלע"ד הכו"ח ביום י"ד סיון התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן נ"ה שאלה אם מותר להספיד חכם בפניו ביום פורים ואיזה גבול שיהיה נקרא חכם: תשובה מרן ז"ל בא"ח סי' תרצ"ו ס"ג כתב יום י"ד ויום ט"ו אסורים בהספד ותענית לכל אדם וגו' ולכאורא לשון זה מורה דכא לשלול דגם חכם בפניו אין מספידין אותו ונהגם דבתנופה כ' מרן ז"ל סי' תר"ע אין מספידין בהם אלא לחכם בפניו נראה דפורים שאני שנקבע למשטה ושמחה אבל קשה דמצינו במועד קטן דכ"ז ע"ב א"ר פפא אין מועד וגו' [דבחוה"מ חמיר מחנופה ופורים ע"ש וקי"ל דאין מועד בפני ת"ח ופסקו מרן ביו"ד ריש סי' ת"א ע"ש לכן נ"ל דאדרבא אסורים לכל אדם קאמר ואינם אסורים לת"ח וכאלו כתוב לשאר כל אדם וכ"ן מדברי הלבוש וה' באה"ג ע"ש: ולענין שיעור החכמה שנקרא בה חכם נלע"ד דנהגם דקי"ל דבזה"ז אין לנו דין ת"ח מ"מ מי שהוא ממנה לדון ולהורות באיזה עיר וכפר פינו שהוא בתור רב העיר יש לדנו כת"ח ואפ"ל שאר עיירות יש פנים דידונו אותו פדין ת"ח [ואף שאינו בפניו הא קי"ל יום שמועה אפי' רחוקה כפפניו דמי כמ"ש בסי' ת"א ועי' להברכ"י שם] וכן זכורני שכ' ה' פלא יועץ מערכת משפט [דין] דבזה"ז הדין יש לי דין תלמיד חכם אלא שיש לחפש אח"ז אם בדרך חסידות קאמר או דכן נקיטנן לדינא ומ"מ נלע"ד דמי שהוא בתור ת"ח של זמנינו והוא בר אבקה ונקו וישיש וירא ה' ורוב ימיו על התורה אפי' בפשט התנ"ך ומשניות וזוהר יש לכבדו לדרוש עליו בבהכ"נ דרוש שבחיו ומדותיו ומוסרים שאין מזה כ"ך התעוררות בכי והספד ועי' להשו"ג ז"ל סי' תקע"ז ס"ג ד"ה ובשנת וגו' ע"ש: סימן נ"ו שאלה ביצה שנולדה ביו"ט א' ובשלו אותה בקליפתה ואין בתבשיל ס' נגדה אם מותר התבשיל או"ל: תשובה כ' מרן ז"ל בא"ח סי' תקי"ג בב"י עמ"ש הפלבו ביצה שנולדה ביו"ט שנתבשל בשוגג בו ביום עם פשר ותבשיל הפל מותר חוץ מן הביצה שמניח עד למחר דהא קי"ל גיעולי ביצים מותרות דמיא דביעי הן שאין נותנין טעם כלל וכ' שזה

הָיָה מַעֲשֵׂה בְלוֹנִיל בְּבִיצִים שְׁנוּלָדוּ בְיוֹ"ט וְהוֹשְׁמוּ בְטַפְּקִלָּה שְׁקוֹרִין פְּנַד"ה וְהַתִּיר הַפֶּל חוּץ מִן הַבִּיצִים ע"כ וּלְפַמ"ש רַבִּינוּ בָּשֶׁם ר"ת בָּלָאוּ הָאֵי טַעְמָא נְמִי שְׁרֵי ע"ש וּק"ל דְּהָרֵי טַעַם הַפֶּלְבוּ מִתִּיר גַּם כִּי לִיכָא שְׁשִׁים וְטַעַם ר"ת אֵינוֹ מִתִּיר רַק כִּי אֵיכָא שְׁשִׁים וְעוֹד יֵשׁ לְהַק' בְּדַבְרֵי הַטּוֹר שֶׁכ' וּלְפַמ"ש פִּי ר"ת דְּהָא דְאֶמְרֵי דְבַר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירִין לֹא בְטַל דְּוָקָא פְּשֵׁהוּא בְּעֵין אֲבָל טַעְמוֹ בְטַל בְּשְׁשִׁים הָיָה נִר' שֶׁהַתְּבַשִּׁיל מְוָתֵר וְגו' ע"ש דְּאִמָּא ה"ן לֹא אֶסְרוּ שָׁם רַק בְּלִיכָא שְׁשִׁים וּלְפָחוֹת הִי"ל לְטוֹר לְהַתְּנוּת תְּנַאי זֶה וְלוֹמֵר דָּאֵם יֵשׁ שְׁשִׁים יֵשׁ לְהַתִּיר וְנִלְע"ד דְּכֹנֶנֶת הַטּוֹר וּמְרָן ו"ל דְּכֵינֵן דְּלִדְיָנָא שְׁיַעוֹר שְׁשִׁים הוּא כְּנֶגֶד הַבְּלוֹעַ מִהָאִסוּר אֲלָא דְמַפְנֵי שְׁאִין אֲנוּ יוֹדְעִים כְּמָה נְפִיק מִנִּיה מְשַׁעְרִין בְּכָלוּ א"כ ל"ש זֶה רַק בְּאִסוּר דְּאוֹרֵייתָא דְסַפְקָא שְׁשִׁים אוֹסֵר בּוֹ אֲבָל בְּסַפְיָקָא דְרַבְּנָן הָא קו"ל סִד"ר לְקוֹלָא וְא"כ פִּינֵן שְׁלֹא יִדְעֵנוּ כְּמָה הוֹצִיא וְאִפ' שֶׁהוּא דְבַר מוֹעֵט לְגַמְרֵי לְכֵן מִתִּירִים בְּכָל גְּוֹנָא וְדוּמָה זֶה לְמִינוֹ רַבָּה עָלָיו וּמְבַטְלוֹ מִדְּאוֹרֵייתָא וְנִשְׁפָּה וְלֹא נוֹדַע אִם יֵשׁ שְׁשִׁים דְּמִתִּירִין כִּמ"ש מְרָן ו"ל ס' צ"ח ס"ב וְהֵגַם דְּסִיִּים מְרָן ו"ל שָׁם בַּד"א כְּשֶׁנִּשְׁפָּה וְגו' אֲבָל אִסוּר שְׁנִתְעַרְבַּב בְּהַתִּיר וְאֵי אֶפְשָׁר לְעַמּוֹד עַל שְׁיַעוֹרוֹ אִפִּי שֶׁהוּא מְאִיסוּרִין שֶׁל דְּבַרֵּיהֶם אִסוּר הֵינּוּ בְּאִין יוֹדְעִים הַשְׁיַעוֹר שֶׁל הַהַתִּיר אֲבָל בְּאִין יוֹדְעִים כְּמָה אִסוּר יֵשׁ אֶפְשָׁר דְּשְׁרֵי וְכֹאמֹר: אֲבָל רְאִיתִי לְהַבֵּא"ט ס' צ"ח ס"ק יו"ד שֶׁכ' בָּשֶׁם הַשְּׁ"ף דְּגַם בְּלֹא יוֹדְעֵי כְּמָה נְפִיק מִנִּיה דְּאִז הָיָה מְאִיסוּרִין שֶׁל דְּבַרֵּיהֶם אִפִּי"ה אֵין תּוֹלִין לְהַקֵּל ע"ש גַּם מִדְּבַרֵּי מְרָן ו"ל בִּשְׁ"ע ס' תְּקִי"ג ס"ג שֶׁכ' אִם יֵשׁ שְׁשִׁים כְּנֶגֶד גו' מוֹכַח כִּמ"ש הַשְּׁ"ף דְּגַם בְּדַרְבְּנֵן מְשַׁעְרִין בְּכוֹלֵיהּ וְל"א סִד"ר וּלְקוֹלָא וְכִמוֹ שֶׁצִּדְדִּיתִי לְעִיל מִזֶּה וְלִפ"ז הַדָּק"ל עַל מְרָן וְהַטּוֹר וְכֹאמֹר מַעֲלָה: וְשׁו"ר לְהַט"ז ו"ל שֶׁהַק' ע"ד מְרָן ו"ל בִּב"י כִּנְזו' וְכֵן הַק' עַל דְּבַרֵּי בִשְׁ"ע שֶׁהֲצָרִיף שְׁשִׁים וְכ' דְּדוּח"ל דְּבִשְׁ"ע מִיִּירֵי בְּנִקְוָה דְּהָרֵי הַפֶּלְבוּ בְּנִדְאֵי מִיִּירֵי בְּשִׁאֵינָה נְקוּבָה וְכֵינֵן דְּאִיהוּ קָאֵי עַל דְּבַרֵּי מִמִּילָא מִיִּירֵי גַם בְּשִׁאֵינָה נְקוּבָה ע"ש וּבְאֶמֶת דְּבַרֵּי הַפֶּלְבוּ צ"ל בְּאִינָה נְקוּבָה דֹּאֵלֶת"ה לֹא אִפ"ל דְּמִיָּא דְּבִיעֵי וְכִמְבֹאֵר בְּסִי פ"ו דְּבִקְלִיפָה אוֹ נְקוּבָה ל"א מִיָּא דְּבִיעֵי נִינְהוּ ע"ש.

וְשׁו"ר דְּזֶה אֵינוֹ מְוָכַרְח דִּי"ל דִּס"ל דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין קְלוּפָה לְשִׁאֵינָה קְלוּפָה וּבְכֻלָּם אֶמְרֵי מִיָּא דְּבִיעֵי וְכִמ"ש הַכ"מ בִּפְט"ו מֵה' מ"א הִי"ט בְּדַעַת הַרְמַב"ם וְא"כ שְׁפִיר י"ל דְּבִשְׁ"ע בְּנִקְוָה אוֹ קְלוּפָה מִיִּירֵי וְכֹאמֹר וְכ"כ ה' מְאֵמֵר מְרָדְכֵי דְמְרָן בְּקְלוּפָה אֵיִירֵי וְדַחַה דְּבַרֵּי הַט"ז לְכֹאוֹרָה דְּבַרֵּי הַט"ז מְוָכַרְחִים וְלִהְיָאֵמֹר נִיחָא וְכ"כ הַמ"א דְמְרָן בְּקְלוּפָה וְכ"נ דְּלֹא גִרַע זֶה מִבִּיצַת גְּבִילָה וְטְרִיפָה דִּפ' מְרָן יו"ד ס' פ"ו ס"ו דְּשְׁרֵי בְּאִינָה קְלוּפָה דְּמִיָּא דְּבִיעֵי בְּעֻלְמָא ע"ש וְא"כ בִּנ"ד דְּנִתְבַשְׁלָה בְּקְלִיפָתָהּ מְוָתֵרֶת וְאִף מִטַּעַם דְּמִוֹר"ם שָׁם כ' דְּאֵין לְהַתִּיר אֲלָא בַּהֲפַמ"ר מ"מ אֲנוּ אֵין לָנוּ אֲלָא דְּבַרֵּי מְרָן וְעוֹד דְּשִׁו"ט וְהַפַּמ"ר בְּכ"מ שְׁוִין וְא"כ בִּנ"ד יֵשׁ לְהַתִּיר אִף בְּלִיכָא הַפַּמ"ר מְשׁוּם שִׁו"ט וְכֵן בָּא מַעֲשֵׂה לְיָדֵי וְהַתְּרַתִּי הַכו"ח יוֹם כ"ד גִּיסָן אֲלָא ע"ה כְּלָפוֹן מִשֶּׁה הַפֶּהן סִילֵט"א: סִימָן נ"ז שְׁאֵלָה אֵי שְׁפִיר דְּמִי לִיטְוֹל הַיָּדִים ע"י בְּרִזָּא קְבוּעָה בְּתִיבַת בְּרִזָּל אוֹ בְּגִין אֲבָנִים דְּהֵינּוּ שְׁמַנִּיעַ הַבְּרִזָּא לְצַד זֶה וְנִשְׁפָּכִים הַמַּיִם אוֹ מְנִיעַ אוֹתָם לְצַד שְׁנֵי וְנִסְתַּם הַנְּקֵב הַמוֹצִיא אֶת הַמַּיִם וְאֵין נִשְׁפָּכִים: תְּשׁוּבָה בְּגִין אֲבָנִים נִדְאֵי אֵינוֹ כְּלִי וְכִמ"ש מוֹר"ם ו"ל ס' קנ"ט ס"ז אֵין לִיטְוֹל יָדִים מֵאוֹתָם אֲבָנִים הַקְּבוּעִים לְפָחוֹת וְעֲשֵׂה לָהֶם בֵּית קִיבּוּל וּבְרִזָּא וְגו' ע"ש וְאִף אִם יִבְנֶה בְּגִין אֲבָנִים בְּתִלוּשׁ וְלִסוּף קוּבְעוֹ בְּפָחוֹת לֹא מְהַיָּי דְּמ"מ בְּגִין הוּא וְאֵין זֶה כְּלִי כְּלָל (כ"כ מוֹר"ם בְּיוֹ"ד ס' ר"א ס"ז וְהוּא מְתֻשׁוּבַת הַרְשָׁב"א ס' ת"ת ע"ש] אִף אִם מְבִיא תִיבַת

פחתי ברזל וכיוצא ועושה בה ברזא נר' דשפיר הוי כלי נאפי' קובעו בפותל שרי שרהי מרן ז"ל ס"ח פתב אם הכניס ידו לתוך כלי של מים ושכשף ידיו בהם אם הכלי מחובר לקרקע לא עלתה לו נטילה וגו' ומשמע דאם שפף ע"י ברזא וכיוצא הויא נטילה גם דמחובר לקרקע וכן מצד הברזא הסובבת נראה דשפיר יפול ליטול ממנה כמ"ש הכה"ח נר"ו אות ס"ט דדמי זה לאבריק והגם דשם סיגים לחוש להמחמירים אגן בדין פשיט"ל מילתא ומעשים בכל יום ליטול מהאל בריק מצד זה או מצד זה ועוד דהיא פלוגתא דרבנן וספיקא להקל ועוד דגם דעת הכה"ח נראה דהוא דרף חומרא ע"ש ומש' דמדינא מתיר ובדברבנן לענ"ד אין לגדוש החומרות ועוד דמדברי המחבר"ר או"ד מתבאר בפשי' דדעתו להקל ואין פאן שום חומרא ושפן המנהג בכ"מ ומינה לנ"ד ובפרט בזה"ז דבעוה"ר הדור נתפרץ הרבה ויש לסמוך על המתירים זה מדינא להיות באופן כזה הדבר נוח וקל ואין להתמיר כ"ך ולהיות נמשך מזה ח"ו קולא יותר שיקילו בעצם הנטילת ידים ובפרט בחנויות ומלונים ומסעדות (אוכאנדאות) וכיוצא בהם שמשתמשים בזה וכיוצא בזה דנדאי לענ"ד אין להורות להם חומרא ודים לעמוד במה שהיא דינא מיהו צריף להניע הברזא בכל שפיקה ושפיקה כמ"ש מרן ס"ט ע"ש] הכו"ח ביום כ"ב אלול התרפ"ז ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן נ"ח שאלה אם מותר לאכול בשבת הסופגנין שעושים הנכרים אם לקחם מבית תבשילם או מהנכרים המסבבים בזה למכור פינן שלא נתבשלו בעבור ישראל ודומה זה לקאהוי או תא"י או"ל: תשובה נדאי דאסור מפמה טעמים נאפי' בחול א') משום בישולי גויים ב') משום דשכיחי אצלנו תולעים במים ואין לסמוך על סינונם אפי' אם יאמרו שמשוננים וכ"ש אם אינם מקפידים על הסינון ג') דהם לוקחים הקמח מהנמצא וכמה פעמים ימצאו בהם תולעים ובפרט פשישאר בכלי מעט מהקמח הראשון ומוסיפין עליו ופה אי גרבה יש לפני הסופגנין ישראלים המחמה בגחלים ומסנן המים ומרקד הקמח על הרוב ועם כ"ז הצנועים מושכים ידיהם וכ"ז בחול אף בשבת אסור בלא"ה פמבן' בדברי מרן בש"ע סי' שכ"ה ס"ד דאפי' בפת אין לסמוך על המתירין אלא בשעת הדחק או לצורך מצוה לברית מילה או לברפת המוציא אף בנ"ד דליכא לא סעודת מצוה ולא ברפת מוציא שרהי לא שיניף זה בסופגנין נדאי דאסור.

וכן מצד שעת הדחק נדאי דאין פאן דחק דכל אדם מכין מערב שבת הצריף לו ועוד דמבואר בהמחבר"ר אות ב' בשם ה' מר וקציעה דשעת הדחק פגון שדר יחידי בכפר והינו כדי שלא תענה בשבת פמבן' שם אות ו' ע"ש וכ"ש פי איכא שאר איסורים דאפי' בחול אין מתירים ומה שרצו לדמותו לקאהוי ולתאי' ערבף ערבא צריף פמבואר בדברי הברכ"י סי' שכ"ה אות ב' ובמחבר"ר אות א' ע"ש.

ועוד יש לאסור אם יש לחוש דהגוי ירבה בשביל ישראל ומשום מקנה וקנין. וא"צ להאריף בזה דנדאי אין שום פנים להתיר פלל הכו"ח ביום כ' שבט התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן נ"ט שאלה איש או אשה שעשו שן של זהב או כסף או של עצם במקום שן שנפלה להם האם מותר לצאת בהם בשבת או צריף להסירן קודם שיצאו: תשובה באשה התיר מרן סי' ש"ג סי"ב בשן של כסף שדומה לשאר שינים וכ"ש שן האדם ע"ש ונלע"ד דה"ה לשן של עצם שדומה לשאר שינים יותר משל כסף וא"כ כ"ש איש אבל בשן של זהב שמשונה במראה משאר שינים אסר מרן באשה דילמא

מבזו לה וְשָׁקְלָה ליה וממַטֵּיָא ע"ש אָבֵל בְּאִישׁ מִסְתַּבְּרָא דְאִין קִפְיָא נְאִינָם חוֹשְׁשִׁין לְבִזְיוֹן בְּזָה וְכ"ש דְלִפֵּי הַמְסַנְפֵּר אֲדַרְבָּא שְׂבַח הוּא לְהֵם וּבּוֹחֲרִין בּוּ מְשָׁל פְסָרָא וְשָׁל עֲצָם עִם שְׁהוּא בִּינְקָר גְּדוּל יוֹתֵר.

וּבְכַרְט בְּיַמֵּינוּ אֵלָּא שְׁאוּמְרִים שְׁעוֹשִׁים אוֹתוֹ בְּהִדּוּק נְאִיזָה חוֹזֵק בְּאַנְמוֹנוֹת יָד וְהִרְכָּבָה שְׁאוּכְלִים בּוּ גַם דְּבָר קִשָּׁה. וְעַם כִּי לֹא מְצִאתִי הַדְּבָר מְפֹרָשׁ פְּעַת לְהַתִּיר גְּבִי אִישׁ גַּם בְּשָׁל זָהָב יֵשׁ לְדַמּוֹתוֹ לַמ"ש מְרֵן ו"ל שָׁם סִי"ג גְּבִי מְנַעַל קְרוּעַ וּמְנַעַל חֲדָשׁ דִּישׁ חִילּוּק בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה דְאָסוּר לְאִשָּׁה וּמְתָר לְאִישׁ שְׁאִינוּ מִקְפִּיד כ"כ וְה"ה בְּזָה.

[אֵה"ב הַגֵּם דְבָסִי ש"א פְתַב מְרֵן בַּש"ע וּבב"י דְבַתְכָשִׁיט לְאִישׁ וּלְאִשָּׁה יֵשׁ לְאָסוּר גַּם בְּאִישׁ וְה' פַּךְ הַחַיִּים סִי ש"ג ס"ק נ"א בְּשֵׁם הַתּוֹ"ש פְתַב דְּדוֹקָא בְּמְנַעַל חִילְקוֹ בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה דְמְנַעַל שָׁל אִישׁ אִינוּ דוֹמָה לְמְנַעַל שָׁל אִשָּׁה.

לְאַחַמ"ר לַעֲנ"ד אִין זֶה בְּמִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן מְרֵן בַּש"ע וּבב"י שְׁתַּלּוּ רַק מִשׁוּם דְאִישׁ לֹא קִפְיָד וְכֵן הוּא בְּלְבוּשׁ ע"ש וְלַעֲנ"ד הַחִילּוּק פְּשׁוּט דְלֹא נְאָמַר כָּלֵל זֶה רַק בְּתַכְשִׁיטִים דְשָׁלְפָא וּמְחִינָא וּגְזָרוּ אִישׁ אִשׁוּ אִשָּׁה אָבֵל בְּמָה שְׁהַגְזָרָה דְלִמָּא מְחַכּוּ עֲלָהּ בְּאִישׁ דְלֹא קִפִּיד לֹא גְזָרוּ אֵלָּא דִישׁ לְחַפֵּשׁ בְּדַבְרֵי הַפּוֹסְקִים בְּזָה.

וּלְפִי"ז בְּשֵׁן זָהָב דְבִאִשָּׁה גְנָאִי הוּא לָהּ וְהַגְזָרָה מִצַּד דְמְחַכּוּ עֲלָהּ בְּאִישׁ אִין לְחוּשׁ וְכֵן נִלְע"ד לְהוֹכִיחַ מַה דְלֹא נְאָמַר דִּין זֶה דְשֵׁן רַק בְּאִשָּׁה וְלֹא בְּאִישׁ וְהֵלָּא הַשְׁיִנִּים נוֹפְלִים בְּאִישׁ כְּמוֹ בְּאִשָּׁה וְצ"ל דְחַשְׁשׁ זֶה לֹא שְׁיִיף רַק בְּאִשָּׁה וְלֹא הֵוָּצְרָכוּ לְבָאֵר.

שׁו"ר לְהַתּוֹ"ש עֲצָמוּ שְׁדַחָה מַה שְׁחִילְקָא דְאִין דוֹמָה מְנַעַל דְאִישׁ לְשָׁל אִשָּׁה מְדַבְרֵי הַר"ן שְׁאָסַר בְּטַבְעַת שְׁיֵשׁ עֲלֶיהָ חוֹתָם דְמִקְרֵי דְבָר הַרְאִי לְאִישׁ וּלְאִשָּׁה וְע"ש מַה שְׁחִילְקָא עוֹד דוֹמָה לַמ"ש]: וְעוֹד יֵשׁ לְהַתִּיר מִמ"ש מוֹר"ם סִי"ח לְחַלְקָא דְבּוּזָה"ז שְׁכִיחֵי תַכְשִׁיטִים נְיוֹצָאִים בְּהֵם אִפִּי בְּחוּל וְלִיכָּא לְמִיחַשׁ לְשָׁלְפָא וּמְחִינָא כְּמוֹ בִּימֵיהֶם שְׁלֹא הָיוּ רְגִילִים לְצִאת בְּהֵם רַק בְּשִׁבְתָּ וְלֹא הָיוּ שְׁכִיחֵי ע"ש וְאִפ' דְגַם מְרֵן שְׁלֹא כ' חִילּוּק זֶה מוֹדָה בַּנ"ד שְׁהָשֵׁן אוֹ הַשְׁיִנִּים קְבוּעִים בְּחוּל וּבְשִׁבְתָּ וְעֲשׂוּיִים לְפַעֲוֹלָתָם וְלֹא לְשֵׁם קִישׁוּט וְנוֹי וְגַם הוּא דְבָר פְּשׁוּט אֲצָל הַפֵּל נְאִין בּוּ כָּל חֲדָשׁ.

הַגֵּם דְלַטְעָם זֶה וְטַעַם דְבּוּזָה"ז מְהוֹדְקִים לְכַאוּרָא יֵשׁ לְהַתִּיר גַּם בְּאִשָּׁה נִרְאָה דְלֹא רְצָה לְסַמּוּךְ ע"ז רַק גְּבִי אִישׁ דְאִיסוּרוֹ רַק אִשׁוּ אִשָּׁה וְלֹא בְּאִשָּׁה עֲצָמָה]: סִימָן ס' נְשִׂאֲלִיתִי מִהַחוּ"ש הַדו"מ כַּמֵּה"ר ר' סוֹסוֹ פֶּהֵן מַעֲיִ"ת גְּאָבְס יַע"א אוֹדוֹת שְׁבָלִיל ב' שָׁל פְּסַח נִלְב"ע וְחַל"ש צְדִיק וְחֲסִיד בְּנִש"ק וּבַעַל יְסוּרִין וְאֵם יִקְבְּרוּהוּ בְּהַשְׁכָּמָה קוֹדֵם זְמַן ק"ש כְּמוֹ שְׁכ' מְרֵן או"ח סִי תַקכ"ו סִי"ב אִין הוֹלְכִין בְּהַלְוִיתוֹ כ"א מְעַט אֲנָשִׁים כִּי הַק"ק גְּעוּרִים וְעוֹסְקִים בְּהַגְדָּה וְסִיפּוֹר יַצִּי"מ כָּל הַלְוִיָּה וְקִשָּׁה עֲלֵיהֶם הַהַשְׁכָּמָה וּמַגִּיעַ חֲסָרוֹן כְּבוֹד לְהַנְפִּטֵר וְלִכְּן הוֹרָה לְקוֹנְבְּרוֹ בַּיּוֹם אַחַר הַתְּפִילָּה וְנִסְמָךְ עַל מ"ש מְרֵן ס' ע"א ס"ב וְיוֹט"א אִם רוֹצֵה לְקוֹנְבְּרוֹ וְגו' וְאִם אִינוּ רוֹצֵה וְגו' וְכ' הַכֵּה"ח בְּשֵׁם הַש"ץ דְקַע"ט דְהֵינּוּ מְפִנֵּי כְבוֹדוֹ שָׁל מֵת וְכ"ש בְּזָה דַל"כ מְרֵן אִיסוּר בְּזָה וְאִפְשָׁר דְעֲצָה קַמ"ל לְקוֹנְבְּרוֹ קוֹדֵם הַתְּפִילָּה וְאֵה"ן דְבִישׁ לוֹ כְּבוֹד כְּשִׁמְנִיחִין אוֹתוֹ אַחַר הַתְּפִילָּה וְהַאֲכִילָה דוֹמִיָּא לַמ"ש בְּסִי תַקכ"ו פְּשִׁמַת בַּיּוֹם וְשִׁפִּיר דְמִי וְדִלָּא כַּמ"ש הַמַּג"א דְאֵם הוּא אֲדָם חָשׁוּב שְׁצָרִיכִין רַבִּים לְלוֹוֹתוֹ יוֹצִיאֻהוּ לְבִיה"ק אַחַר יְצִיאַת בַּהַכ"נ וְאַחַר הַאֲכִילָה יִקְבְּרוּהוּ דְאַנְן קִי"ל כְּמְרֵן

וכ"כ הקש"ע ע"ש ושוב תמה על המג"א הנז' דהא בסי' תע"ג כ' דאם התחילו אין מפסיקין ומה שחי' המה"ש דביו"ט איכא מצוה דאכילה עדיין קשה דהרי אפי' לק"ש אין מפסיקין עכת"ד נר"ו: תשובה ראיתי מ"ש כת"ר נר"ו וילדינא נלע"ד דקפה הורה דבכה"ג דקשה על שאר הק"ק וגם על התברים הממונים להשפיע קודם הרבה לזמן ק"ש כמ"ש בסי' ע"ב ס"ב הו"ל פדיעבד שלא השפיעו וכדקי"ל בעלמא דשה"ד פדיעבד דמי ובדיעבד שלא השפיעו הא ודאי דדינו פאלו מת ביום דכ' מרן סי' תקכ"ו סי"ב דקוברין אותו אחר אכילה ועם פי מהרש"ל ביש"ש הב"ד המג"א והט"ז חולק עליו וס"ל קודם אכילה אנו אין לנו אלא דברי מרן דפסק כד' הפלפו דקוברין אותו אחר אכילה ומזה ג"כ מבואר דלא עבדינו כהמג"א שם ולא שאני לו בין חשוב לשאינו חשוב וכפשט וסתם דברי מרן שלא חילק בזה (ועי' להט"ז סי' ע"ב סק"א בשם מרן הב"י דהאידינא לא שכיח אדם חשוב כנוז') ועוד דדברי מהרש"ל אינם מוכרחים דמה שהק' ממקרא מגילה דמת מצוה דוחה אותה וכ"ש שיו"ט ל"ק דכבר סיים מור"ם סי' תרפ"ז דדוקא באיכא שיהיה לקוראה אח"כ לא"ה מקרא מגילה קודם דמ"מ אינו עובר ע"ש וה"ן בשיו"ט דעוברת דזמנה עד חצות ודאי דקודמת למת מצוה ועוד דאעיקרא לא הוי מ"מ רק מת מצוה שאין לו קוברים אבל אם יש לו קוברים אם הקרובים או התברים הממונים אינו נקרא מת מצוה ומ"ש דבזמנינו הפל נקרא מ"מ לא ידעתי למה ואולי בעירם הנה להם איזה עיכובים מהאויבים לכן חשבוהו למ"מ גם מה שהק' מהמדרש דאסור לאכול סעודת קבע קודם שנקבר המת י"ל דאין זה הלכה וראיה לזה שלא פסקוהו הפיס' [ועי' להשע"ת ושהביא מהמו"ק דזה דוקא בליכא חברותא ע"ש] ועוד דשאני שיו"ט דהיא חובה ומצוה ולא דיבר המדרש רק משאר סעודות הרשות.

גם משה"ק דאיך הוי שיו"ט לאכול ולילה אח"כ לביה"ק לענ"ד אדרבא איכא מסתברא דכשהולכין לביה"ק מקודם אין זו שיו"ט לאכול אח"כ כי כבר לבו מלא צער ותוגה וצריף לזה זמן להעביר הצער מלבד לא כן כשאוכל מתחילה שעדיין לא נכנס הצער בלבד אז שפיר מקיים שיו"ט ואולי דגם מהרש"ל לא כ' זה רק ליישב מנהג עירם אבל לדידן נקיטנו פסק מרן דקוברין אחד האכילה: ובעיקר משה"ק על המג"א ועל המה"ש הנה המה"ש נ"ל ברור דלא נחית רק ליישב סתירת פסקי המג"א מסי' תמ"ג לסי' תקכ"ו ע"ש וכן תי' הנו"ב בדגול מרבבהוכ"ר שציידד הא"ר סקכ"ה אלא דשם הק' ע"ז מסי' ע"ב כקו' המג"א סי' תמ"ג על מהרי"ל וכמשה"ק כת"ר נר"ו אף המחזה"ש והדג"מ לא נחתי רק ליישב פסקי המג"א אהדדי וכדכתובנא ולזה נלע"ד דהמג"א למעשה לא מלאו לבו לעשות נגד הוראת מהרי"ל עם פי השיגו א"נ דשוב חזר בו מפח תי' הח"י א' וב' ולפי תי' זה ל"ק גם משה"ק כת"ר נר"ו מסי' ע"ב ובעיקר תי' המחזה"ש והדג"מ שתי' דש"ה דאיכא מצוה באכילה ע"ש קשה לענ"ד דנהי דאדגי לן האי טעמא דביו"ט יכולין להפסיק משום מצוה דאכילה לא כן בע"פ דליכא מצוה אין יכולין להפסיק מ"מ ניזיל בתר איכא פיון דבע"פ דליכא מצוה באכילה אפ"ה מתחילין באכילה קודם הוצאת המת כ"ש ביו"ט דאיכא מצוה באכילה דמתחילין לאכול קודם הוצאת המת: לכן נלע"ד ליישב דברי המג"א באופן זה דהמג"א סי' תמ"ג עיקר קושיתו על מהרי"ל דהבין דמהרי"ל מייירי ביש למטה צורף בהם דמסתמא בשאר פל אדם מייירי שאין הולכין עמהם כ"א המתעסקין בקבורה וע"ז הק' עליו מק"ש דמייירי שם ביש למטה צורף בהם וכמבואר

בְּהִלְבוּשׁ וְ"ל אֶבֶל בְּסִי תִקְכּוּ מִיָּגְרִי בְּאֶדְם חָשׁוּב שְׁפָל הָעַם יוֹצְאִין עִמּוֹ וְלִכְפֹּה שְׁפִיר פֶּסֶק
דְּפוֹסְקִין לְאַכְלוֹל וּמִיָּגְרִי בְּשֶׁאֵר הָעַם שְׁאִינֵם צְרִיכִים לְקוֹבְרוֹ אֶבֶל הַחֲבָרִים הַקּוֹבְרִים אַה"נ
דְּאִין מִפְּסִיקִים וְכַעֲיִן מְנַהֵג אֲשֶׁפְּנֹז שְׁזָכַר הַח"י] וְנָהוּ דְקָדוּק לְשׁוֹן הַמַּג"א שֶׁכ' וְאֵת"כ
יְקַבְּרוּהוּ פְּרָאוּי ר"ל בְּרוּב עִם שְׁפָל הָעַם אַחַר הָאֲכִילָה חוֹזְרִין לְבִיּה"ק לְקוֹבְרוֹ פְּרָאוּי
לְפִי פְּבוּדוֹ כְּנֹלַע"ד בְּזָה לְדִינָא וְהַסְפִּים עִמִּי הִרָה"ג מְהַר"ם שְׁתָּרוּג נר"ו ע"י בִּישׁ"מ ח"ב
סִי' צ"ז] הַכּוּ"ח בְּיוֹם כ"ג נִסָּן הַתְּרַפ"ו ע"ה כְּלָפוֹן מִשֶּׁה הִפְהֵן סִילַט"א: סִימָן ס"א שְׁאֵלָה
סוֹפֵר שְׁמַצָּא בְּאֶמְצַע אוֹת נו"ן שֶׁל תְּפִלִּין מְקוּם לָבֵן דִּק בְּאֶנְפֵן שֶׁהוּא כְּשֶׁר בְּלִתִּי תִיקוּן
וְעַכ"פ מִיֵּלָא אוֹתוֹ לְוָבֵן בְּדִיּוֹ וְנִמְשָׁף יָדוֹ קֶצֶת לְמַטָּה עִם הַדִּיּוֹ וְנִעֲשִׂית ג' וְלַחֲדָה בְּלִשׁוֹנוֹ
אֵת הַדִּיּוֹ בְּעוֹדוֹ לַח בְּאֶנְפֵן שְׁאוֹת הַנּוֹן וְשֶׁאֲרָה כְּמוֹת שְׁהִיְתָה וְהוֹסֵר כְּתָם הַדִּיּוֹ לְגַמְרִי
וְנִשְׁאָר רַק כָּל דְּהוּ כְּתָם כְּלָוָן שְׁהוֹקְהָה לְבִנוּנִיתוֹ אִם נִפְסָלָה אוֹתָהּ פְּרָשָׁה: תְּשׁוּבָה ע"י
לֵה' קוֹל יַעֲקֹב נר"ו סִי' ל"ב אוֹת פ"ה שְׁפָתַב בְּשֵׁם הַט"ז אוֹת ט"ו וְהַא"ר אוֹת כ"ח ור"ז
אוֹת כ"ב וְקַה"ס סִי' ח' או' ה' מִלֵּא"ש שֶׁפָּלַל ו' סוֹף אוֹת א' בְּחֻקְמָה שְׁגַם טַפַּת הַדִּיּוֹ לַח
פּוֹסְלַת ע"ש אֵלָא שְׁלֵא נִתְבְּאַר זֶה בְּדַבְרֵיהֶם שְׁלִיחְתּוֹ אוֹתָהּ בְּלִשׁוֹנָם וְהוֹסְרָה כְּמַעֲט לְגַמְרִי
וְשׁו"ר לֵה' עֲנִי בֵּן פְּחָמָא א"ח סִי' ג' דּוּמָה לֵנ"ד וְפָסֵל הוּא וְכ"ד ה' חֲתָנוּ וְשֶׁפֵּן מִתְבְּאַר
מִדְּבָרֵי הַג"פ ו"ל סִי' קכ"ה אֵית ל"ז שְׁפָתַב דְּכִינּוֹן שְׁנִשְׁחַתָּה הָאוֹת מֵה לִי נִתְקַנָּה ע"י
גְּרִיבָה אוֹ ע"י לְחִיכַת הַדִּיּוֹ לַח ע"ש וּמְכַל הָאִמּוֹר נִרְאָה דִּישׁ לְגִנּוּז אוֹתָהּ פְּרָשָׁה הַכּוּ"ח
בְּיוֹם כ"ו אֵייר הַתְּרַצ"ט ע"ה כְּלָפוֹן מִשֶּׁה הִפְהֵן סִילַט"א: סִימָן ס"ב גְּשֶׁאֲלִתִּי כְּבַר ר'
אַבְרָהָם כְּהֵן יצ"ו אִם הִבִּיאוּ לוֹ פִּירוֹת לְלַפַּת בְּהֵם אֵת הַפַּת וְלַפַּת בְּהֵם אֵת הַפַּת וְאַחֲרֵי
גְּמָרוּ אֵת הַפַּת גְּשֶׁאֲרַ לּוֹ מֵאוֹחָם פִּירוֹת מִי אֶמְרִי כִינּוֹן דְּכִשְׁבִּירָה עַל הַפַּת נִפְטָרוּ גַם
הַפִּירוֹת בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה א"כ הִגַּע עֲצָמָה בִּירָה עֲלֵיהֶם וּמִמִּילָא גַם שְׁנִשְׁאָרוּ פְּטוּרִים או"ד
אִין דַּעֲתוֹ לְפִטוֹר רַק מֵה שֶׁהוּא לִיפְתָן אֶבֶל מֵה שְׁאוֹכֵל פִּירוֹת לְחוֹדֵיִיהוּ לֹא וְצָרִיף לְבָרָה
עֲלֵיהֶם: תְּשׁוּבָה נ"ל דְּבִרְכַת הַפַּת פּוֹטְרֵתָן גַם אִם אוֹכְלֵם בְּפָנֵי עֲצָמָן אַחֲרֵי שְׁכַבְרָה גְּמַר
אֵת הַפַּת דְּמִלְבַד דְּהִכִּי מִסְתַּבְּרָא דְּכִשְׁבִּירָה הִגַּע עֲצָמָה בִּירָה גַם עֲלֵיהֶם וְאִיף אַח"ד יְבָרָה
עַל מֵה שְׁכַבְרָה עוֹד בְּהַ דְּנ"ל דְּזָה דּוּמָה לְבֹא לְאַכְלוֹל מִפִּירוֹת הַנּוֹז' בְּלִתִּי פַת כָּלֵל
דְּפֶסֶק מְרוֹן ו"ל דְּאִינוּ מְבָרָה כַּמ"ש בְּסִי' קַע"ז ס"ג דָּאִם קוֹבַע לְפָתָן סְעוּדָתוֹ עַל הַפִּירוֹת
הו"ל הַפִּירוֹת כְּפִדְבָרִים הַבָּאִים מִחֲמַת סְעוּדָה וְאַפְי' אִם אוֹכֵל מִהַפִּירוֹת בְּתַחֲנִילַת סְעוּדָתוֹ
בְּלֵא פַת אִינוּ מְבָרָה לֹא לְפָנֵיהֶם וְלֹא לְאַחֲרֵיהֶם ע"ש הַרִי דְלֹא אֶמְרִי דְלֹא הִיְתָה דַּעֲתוֹ
בְּעַת הַבְּרָכָה רַק עַל מֵה שֶׁהוּא מְלַפַּת בּוֹ אֵלָא דַּעֲתוֹ גַם עַל מֵה שְׁאוֹכֵל בְּלֵא פַת וְא"כ גַם
כְּשֶׁכַּבְרָה גְּמַר פַת גְּמִי א"צ לְבָרָה וְכֵן מִתְבְּאַר לְהַדְיָא מַמ"ש אַח"ז וַיֵּשׁ חוֹלְקִין וְלִכֵּן טוֹב
שְׁיֻכַל תַּחֲזִי מִהַפִּירוֹת עִם פַת וְאִז אִפִּי' אִם אַח"ד יֵאֲכַל מֵהֶם בְּלֵא פַת אִינֵם טְעוּנִים בְּרָכָה
כָּלֵל וּמְבֹאָר שֶׁם בְּדַבְרֵי מוֹר"ם ו"ל דֹּאֵעַפ"י שְׁאִינוּ חוֹזְרִי לְבִסוּף לְאַכְלוֹל עִמָּהֶם פַת מֵאַחַר
שְׁעִיקָר קְבִיעוֹת הִנֵּה עֲלִיָּהוּ וְהִינּוּ דִידָן: סִימָן ס"ג שְׁאֵלָה בְּשִׁבְתָּ חֲנּוּפָה ור"ח טַבַּת
הוֹצִיאָו ג' סְפָרִים כְּפָהוּג וְתַחַת לְהַתְחִיל בְּשֶׁל ר"ח קוֹדֵם דְּחֲנּוּפָה הִרְאָה הַש"ץ לְעוֹלָה שֶׁל
חֲנּוּפָה וְהַתְחִיל לְקָרוֹת לוֹ אֵינָה תְּכִיבוֹת וְהַזְכִּירוּהוּ דְשֶׁל ר"ח קוֹדֵם אִם יִשְׁלִים וְאַח"ד יְקָרָא
שֶׁל ר"ח וְא"כ הוּא אִיף תְּהִיָּה הַהִפְטָרָה הָאֵם שֶׁל ר"ח דְּסָלִיק מִינָה אוֹ שֶׁל חֲנּוּפָה כְּפָהוּג
גַם דְּלֹא סָלִיק מִינָה: תְּשׁוּבָה מְרוֹן ו"ל בֵּא"ח סִי' ק"מ ס"ג כְּתַב דְּהִרְאוּ לוֹ מְקוּם שְׁצָרִיף
לְקָרוֹת וּבְרָה וְהַתְחִיל לְקָרוֹת אוֹ לֹא הַתְחִיל וְהַזְכִּירוּהוּ שְׁפָרְשָׁה אַחֲרַת צָרִיף לְקָרוֹת וְגַלֵּל
הַסְפָּר לְמְקוּם שְׁצָרִיף לְקָרוֹת י"א שֶׁא"ץ לְחַזְרוֹר וּלְבָרָה וִי"א שְׁצָרִיף לְחַזְרוֹר וּלְבָרָה וּלְפִי

הפּלל דקיי"ל יש ויש הַלְכָה פִּיש בְּתָרָא א"כ לְדִינָא צְרִיף לְבַרְךָ וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִמֶּנּוּ
מָרְן ו"ל סי' ר"ו ס"ו בָּאֵם נִטְל בְּיָדוֹ פְּרִי וּבִינְרָה וְנֶאֱבַד דֹּאֲעַפִּי שְׁהִיָּה לְפָנָיו מֵאוֹתוֹ הַמִּין
כְּשִׁבְרָה עַל הָרֵאשׁוֹן צְרִיף לְבַרְךָ פֶּעַם אַחֲרֵת וְעַי לֹא בְּב"י סי' ק"מ דְּתַלְיָנְהוּ זב"ז
וּא"כ לְדַעַת מָרְן ו"ל צְרִיף לְבַרְךָ פֶּעַם אַחֲרֵת וְכ"ש בְּנ"ד דְּלֹא הִיָּה דַעַתוֹ לְקִרְוֹת רַק
בְּמָקוֹם זֶה שְׁהִרְאָהוּ וְלֹא בְּמָקוֹם הַשְּׁנִי וְכ"ש דְּחִלּוּקִים הֵם בְּשְׁנֵי סְפָרֵי תוֹרוֹת דְּנִדְאֵי לֹא
עָלָה עַל דַּעַתוֹ שֶׁל הַמְּבַרְךָ רַק עַל זֶה לְבַד וְעַי לֵה' לְדוֹד אֲמַת סִי' ו' ס"ג שְׁהִבִּיא מֵה"ה
ו"ל דְּבְמָקוֹמוֹת שְׁקִבְלוּ דַעַת מָרְן צְרִיכִים לְבַרְךָ וּבִשְׁאָר מְקוֹמוֹת לֹא יְבַרְךָ וְהוּא ו"ל כ'
שְׁלֹא לְבַרְךָ וְכַמ"ש בְּבֵרְכֵי סִי' ז' דְּבְבְרָכּוֹת שׁוֹאֵת"ע אַף דְּמָרְן סָבַר לְבַרְךָ וְשָׁפַן רָאָה
לְרַבּוֹתָיו ע"ש וּמִזֶּה תְּשׁוּבָה לְמָה שְׁרָצָה מוֹהֲרַמ"ז ו"ל בְּס' וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה א"ח סִי' ב' וּבּוֹעֵין
מֹשֶׁה א"ח סִי' ט"ו לֹמַר דַּע"כ לֹא אֶמְרִינֵן סב"ל נֶגֶד מָרְן ו"ל רַק בָּאֵם הוּא ו"ל לֹא זָכַר
כ"ז וְהִכְרִיעַ אִף אֵם הוּא ו"ל לֹא חָשׁ לְזֶה אֲנִי נִמְי בְּתַרְיָה גְרִירֵי שְׁהִרֵי בְּנ"ד הִכְרִיעַ בְּב"י
וְעַכ"ז הִחִיד"א ו"ל פֶּתַב דְּסב"ל גַּם בְּכַה"ג וְשָׁפַן רָאָה לְרַבּוֹתָיו וְכֵן מִזֶּה תְּשׁוּבָה לְמָה
שְׁיֵשׁ לְצַדֵּד דַּע"כ ל"א סב"ל רַק אֵם בָּא לְבַרְךָ אוֹ שְׁלֹא לְבַרְךָ בְּשׁוֹא"ת אִף לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה
בְּמָה שְׁלַדַּעַת מָרְן חִיב לְבַרְךָ וּמְוַכָּח לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה ל"א סב"ל לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה בְּלֹא
בְרָכָה דְּהִרֵי לְפָנָיו דְּהִחִיד"א גַּם בְּכַה"ג כ' דְּסב"ל וְכֵן מִזֶּה תְּשׁוּבָה לְמָה שְׁיֵשׁ לְצַדֵּד
דְּבַכָּה"ג דְּפְלוּגְתָא בְּקִרְיָאֵת ס"ת ל"א סב"ל וּמַעֲיִן מ"ש הֶרְדֵּב"ז שְׁזַכְרָנוּ דְּבָרָיו בְּכַמָּה
מְקוֹמוֹת וּא"כ בְּנ"ד לְמָרְן צְרִיף לְבַרְךָ וּלְהִחִיד"א א"ץ לְבַרְךָ פֶּעַם אַחֲרֵת מִצַּד זֶה דְּסב"ל:
אֵלָּא דִּישׁ פָּנִים לֹמַר דְּבְנ"ד בֵּין לְמָר וּבֵין לְמָר מְשָׁלִים קִרְיָאֵתוֹ בְּס"ת דְּהוּא מְוַגְלָל לְפ'
חֲנוּכָה דָּאֵם לֹא יִקְרָא בּוֹ הו"ל פְּגָם לִס"ת זֶה שְׁבִיטְלוּ מְלַקְרָא בּוֹ וְהֵגַם דֹּאֲח"ך הֵם
קוֹרְאִים בּוֹ בְּגַמְר ס"ת דְּר"ח מ"מ עֵתָה הִרֵי אֵין קוֹרְאִים בּוֹ וַיִּתְּכֵן שְׁיֵשׁ מִי שְׁרוּאָה זֶה
וְאֵינוּ רוֹאָה זֶה אִף נְרָאָה (פִּינּוֹן דֹּאֲח"ך קוֹרְאִים בּוֹ) וְהוּגַד בְּרַבִּים אִזְ הַסִּיפָה לְזֶה א"כ אֵין
בְּזֶה שׁוּם חֲשֻׁשׁת פְּגָם דְּהַפֵּל יוֹדְעִים תִּיכְף הַסִּיפָה שְׁלֹא קָרְאוּ בּוֹ עֵתָה רַק אַח"כ כָּל אֵלוֹ
שְׁהִיוּ אִזְ וְכ"ש הַבָּאִים אַח"ך דְּלֹא יָדְעוּ מִזֶּה כָּלֵל שְׁרָצוּ לְקָרְאוּ בּוֹ וְנִתְאַחֲרוּ: וְרֵאִיתִי
לְמוֹר"ם ו"ל סִי' תְּרַפ"ד ס"ג שְׁכַתְּב דָּאֵם טְעָה וְהִתְחִיל לְקָרְאוּ בְּשֵׁל חֲנוּכָה צְרִיף לְהַפְסִיק
לְקָרְאוּ בְּשֵׁל ר"ח וְהַט"ז שֶׁם חוֹלַק ע"ז מִטְעַם דְּכָבֵר פֶּתַח בְּשֵׁל חֲנוּכָה וְאֵין מְחַזְרִין אוֹתוֹ
וְעוֹד דִּישׁ פְּלוּגְתָא אֵם צְרִיף לְחַזוֹר וּלְבַרְךָ וְאִיף נֹאמַר שְׁיַפְסִיק וַיִּקְרָא בְּשֵׁל ר"ח וַיִּכְנִיס
עֲצָמוֹ בְּסַפֵּק בְּרָכָה אֵלָּא הִעִיקָר דִּיגְמוֹר שֶׁל חֲנוּכָה וְאַח"ך יִקְרָא שֶׁל ר"ח וְכ"כ
מֵהַרְנַכ"ע"ש וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ לְכֹאֲוֶרָה מִמֶּנּוּ מָרְן הַב"י שֶׁם בְּשֵׁם שְׁבַה"ל דְּכַדִּי שְׁלֹא
יִפְגַּם ס"ת אֵין חוֹשְׁשִׁין לְדִקִּי"ל בְּר"ח אַרְבַּע אֵין מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶם דְּמוּטָב שְׁיִבְטַל זֶה וְלֹא
יִפְגַּם ס"ת ע"ש וְה"ן גַּם דְּקִי"ל תְּדִיר וְשֹׁאֵינוּ תְּדִיר תְּדִיר קוֹדֵם מוּטָב לְבַטַּל זֶה וְלֹא נִכְנִיס
עֲצָמָנוּ בְּבְרָכָה שֹׁא"ץ לְמ"ד שְׁלֹא לְבַרְךָ וְהוּא הַפֶּה דַּעַת מָרְן ו"ל (וְכֵן לְפִי מָה שְׁצִיָּדָד
בְּסִמּוּף דְּבַכָּה"ג חֲשִׁיב פְּגָם כֵּן רֵאִוִי לַעֲשׂוֹת) וְכֵן הִיָּה מַעֲשֵׂה וְאַמְרֵתִי שָׁפַן רֵאִוִי וְאִזְ לֹא
עָמְדִיתִי ע"ז וְלַעֲת עֵתָה כֵּן נ"ל רֵאִוִי וְכ"ד ה' אֲמַת לִיעֶקֶב עַי לֵה' לְדוֹד אֲמַת סִי' ו' ס' ס"ט
אֵית ג' אִף דַּעַת ה' לְד"א שֶׁם הַפֶּה זֶה וְצִי"ב: אֵלָּא דְּלְכֹאֲוֶרָה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק לְפַמ"ש הָאֵם
יֹאמַר הַפְּטָרָה דְּחֲנוּכָה גַּם דְּלֹא סָלִיק מִיָּנָה אוֹ יֹאמַר הַפְּטָרָה דְּר"ח וְרֵאִיתִי לֵה' שְׁעַר
אֶפְרַיִם שְׁעַר ח' אוֹת ט"ו שְׁכַתְּב דָּאֵם סִיָּים שֶׁל חֲנוּכָה וּבִינְרָה בְּרָכָה אַחֲרוּנָה וְקָרָא לְמַפְטִיר
בְּשֵׁל ר"ח אֵין מְזַנְיָחִין אוֹתוֹ וּמ"מ הַהַפְּטָרָה בְּנִבְיָא יֵשׁ לְהַפְטִיר רְנִי וְשְׁמַחִי וְכו' ע"ש
וְהִיָּינוּ כְּנ"ד מְפָשׁ: וְהֵגַם דֵּה' ו"ל כ' דָּאֵין מְזַנְיָחִין אוֹתוֹ לְבַד וּלְכַתְּחִל אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן

וכמש"ש אלא דאף אם קרא ג"פ ונעדיין לא בירך ברכה אחרונה נפסיק ויגלול ס"ת זה לפ' ר"ח ויברך ברכה ראשונה ויקרא בשל ר"ח ואח"ך בשלישית יקרא בשל חנוכה למפטיר פדרפו ע"ש לענ"ד לדין דכ' החיד"א דהני סב"ל ואינו מברך טפי עדיף לעשות פן לכתחילה להשלים בשל חנוכה וכדעת הט"ז ונהגם דהחיד"א ו"ל חזר בו נראה דלא חזר רק באם לא התחיל אף אם התחיל קאי בהוראתו הראשונה וכדעת ה' אמת ליעקב ו"ל דנדאי פל מה שאפשר לומר שלא חזר רק מזה עדיף וכן דקדק בני רש"ך הי"ו ממ"ש ה' לדוד אמת בלשונו דאפי' שביבך יגלול וגו' ולא פתב דאפי' שביבך והתחיל לקרוא יגלול וכן דקדק מדבריו ה' בית מנוחה בדיני הברכות לעולים לקס"ת אות כ"א ע"ש ונהגם דהוא ו"ל ס"ל דגם דהתחיל בדתחננה פוסק ונסמך על הנ"ב ע"ש לע"ד אין ט' זה שנוצר בהנ"ב מנספם מהראשונים שזכר מרן ב"י דכולם נתנו ט' רק דתדיר וגו' ע"ש וכ"ן דעת מרן ו"ל שם ע"ש וא"כ בנ"ד שפכר התחיל לקרוא יש לעשות פן לכתחיל דכ"ן גם דעת החיד"א ו"ל: ואפילו בלא התחיל לקרוא יותר נ"ל דיסיים במה שהקראוהו של חנוכה אלא דקעת טרם עמדת על הדבר לא אוכל לעמוד על דעתי הקצרה נגד הוראת החיד"א וכל עוד שלא עמדת ע"ז נ"ל לומר להשואל שיש ב' דרכים א') ממ"ש החיד"א ו"ל ב') משנלע"ד והקהל או הש"ץ יעשו כפי מה שיבחרו להם נאם הכו"ח ביום ב' טבת התרפ"ב ליצירה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ס"ד שאלה אתרוגים פסולים ביו"ט א' וביו"ט ב' של גליות אם מותרים לנענע בהם ביום א' וביו"ט שש"ג אחרי צאת י"ח בברכה ונענוע באתרוג כשר: תשובה הנה לפי הרשום בזכרוננו דתמיד מורים ובאים להכשיר הפסולים הנז' לנענוע פל ז' וכ"ן לע"ד דכיון דרבנן בדידהו דהיינו בשאר הימים לא התמירו בהם גם לברך עליהם כ"ש דיש להתיר גם ביום א' ב' לנענוע דנענוע זה פגון בהלל והושענות אינו אלא סעריף מסעיפי תקנתא דרבנן ולא כמו שאר ימים דחייב מיהא מדרבנן ואין לחוש דע"י מה שאנו מתירים להם לנענוע יבואו לקיים בזה מצנת עשה ולברך דאין לגזור גזירות מדעתנו פל שלא אמרו: וכן יש להוכיח ממ"ש מרן ו"ל ס"י תרע"ט ס"ו דבשעת הדחק שאין נמצא פשר נוטלין ואין מברכין והיינו נדאי נטילה פדינא בנענוע אלא דבלא ברכה וכ"ש מי שפכר יצא י"ח לגמרי אלא שמוסיף לנענע במקומות שאמרו משום הידור מצוה.

איברא דהפסול מצד שאינו מינו או גזול דהוי מצוה הבאה בעבירה ודאי דאין לנענע בהם וכמ"ש שם הבאה"ט ס"ק י"ד ושו"רמפנרש לה' חיי אדם ו"ל שכ' בכלל קמ"ט ס"ז דשעת הדחק יברך על של חבירו ויעשה הנענועים בשלו אם אי אפשר בשל חבירו עיין שם ונראה לי דכוננתו על עצם הנענועים אשר אחרי הברכה אף הנענועים הנוספים כמו בהלל ובהושענות יכול לעשות בשלו גם שלא בשעת הדחק ותו דאם לא יקנה הו"ל שעה"ד דקשה להשיג בכל פעם ופעם של חבירו ודו"ק זהו הנלע"ד אם פה יספיקו הב"ד הי"ו ע"ה המ"ד: סימן ס"ה שאלה מעשה שנגנבו הרבה מהחטים הטחונים והוצרכו הרבה לטחון ביום י"ג ובאו לשאול האם יכולים לאפותה בליל י"ד: תשובה כ' מרן ו"ל ס"י תנ"ג ס"ט צריף לטחון יום או יומים וגו' ואם טחנו וגו' מבואר להדיא דביום י"ד שרי וכן מתבאר מדברי הבאה"ט סקי"ט ושאר הפוסקים שכ' דלכתחיל יומים ובדיעבד יום אחד ושם בשם המ"א דסגי בלינת לילה ע"ש: ומ"מ נלע"ד דאם ירקדם ג' פעמים וישקה אותם ג' שעות יכול לאפותם ליל י"ד דכיון דשעת הדחק והרבה מהק"ק הי"ו

צָרִיכִים לָזֶה יֵשׁ לְסִמּוֹךְ עַל מַה שְּׁשִׁמְעָה הַכְּנֵה"ג מִחֶכְמָם אֶחָד וְהַב"ד הַבֵּאֵה"ט שֵׁם סִק"כ [וְכֹן בְּהַרְדָּב"ז בְּחֻדְשׁוֹת ח"א ס' ת"ץ] וְהֵגֵם דְּמַסִּיִּים דְּאִין לְסִמּוֹךְ וְגו' פֶּשֶׁם־רַקְדָּה ג"פ וּמִשְׁקָה אֹתוֹ ג' שְׁעוֹת יֵשׁ לְהַקְלֵל דְּשַׁעַת הַדְּחַק פְּדִיעֵבֶד דְּמִי וּבְדִיעֵבֶד כ' הַבֵּאֵה"ט סִק"כ ו' בְּשֵׁם הַח"י דְּבְדִיעֵבֶד אִין לְחוּשׁ (וְכ"כ הַכֵּה"ח ס"ק ק"ך בְּשֵׁם הַרְבֵּה פּוֹסְקִים) וּמ"מ נִלְע"ד דְּאֹמְרִים לָהֶם דְּכָל שְׁאֶפְשֵׁר לוֹ לְאַפּוֹת מְעֻמוֹד הַשְּׁחַר וְהַלְאָה יוֹתֵר טוֹב וּמִי שְׂאִי אֶפְשֵׁר לוֹ יַעֲשֶׂה כְּנֹז': סִימָן ס"ו נִשְׁאַלְנוּ מֵהַחֵה"ש הַדֵּה"מ כְּמַה"ר ר' דָּוִד פֶּהֵן הִי"ו וְכַמַּה"ר ר' יוֹסֵף בּוֹכְרֵיץ הִי"ו אֹדוֹת הַמְּוֹכְרִים לִישָׂא אִשָּׁה פְּדִי לַעֲלוֹת לְאַרְץ הַקְּדוֹשׁ תּוֹבב"א אִם אֶפְשֵׁר לְהַתִּיר לָהֶם אַחַר ל"ג בְּעוֹנָם: הַנְּנוּ לְהוֹדִיעֵם פִּי הַמְּנַהֵג פְּשׁוּט פֶּה שְׂאִין נוֹשְׂאִין רַק אַחַר חֵג הַשְּׁבוּעוֹת וְהֵגֵם דִּישׁ בְּנִשְׂוֹאִין מ"ע לְפָרוֹת וְלִרְבוֹת אִין מַתִּירִים וְכ"ש פֶּשֶׁה־מְצוּהָ אִינָה פְּמַצְנוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה וּבִפְרִט דְּאִין לְהַתִּיר דְּבָר הַתְּמוּהָ לְרַבִּים וְלָכוֹן לְדַעַתְנוּ פִּי מִי שְׁמֹכְרַח לָזֶה יִסַּע לְתוֹנָס הוּא וּבִיתוֹ וַיִּנְשָׂאוּ שֵׁם פִּי לְפִי הַנְּשִׁמְעָה בְּתוֹנָס מְל"ג וְאִילָךְ מְסַתְּפִירִים וּמְסַתְּמָא גַם נוֹשְׂאִים פְּדַעַת מוֹר"ם ס' תצ"ג ס"א וְאִנְן בְּדִידוֹן פֶּה לֹא נִשְׁאַלְנוּ ע"ז וְאִם יָבוֹאוּ לְשִׂאוֹל אֲנַחְנוּ מְשִׁיבִים לָהֶם פְּאֹמֹר שְׂאֵם הַדְּבָר מְוֹכְרַח כ"כ יִסַּעוּ לְתוֹנָס אֶשֶׁר בְּלֹא"ה הֵם מְוֹכְרִים לִיסַּע לְשֵׁם לְסִדֵּר הַמְּסַע ע"פ הַרְשִׁיאוֹנוֹת הַנְּצָרְכִים זֶהוּ דַעַתְנוּ וְלָכֶם הַהַכְרָעָה: סִימָן ס"ז נִשְׁאַלְתִּי מֵהַחֹז"ש הַדו"מ כְּמַה"ר ר' מְכֻלוֹף עֵינָן הִי"ו עֲצִים שְׁהִיוּ בְּתַקְרַת בַּהַכ"נ הַנִּקְ' אֲלַג, רִיבָה זִיע"א וְסַתְרוּ אוֹתוֹ מְקוֹם וְאִינָם רְאוּיִים עוֹד לְמַלְאֲכָתָם אִם מְוֹתֵר לְמַכְרֵם וְלְהוֹצִיאָם לְחֻלִּין לְהַסְקָה אוֹ אֶסוּר דִּי"ל דְּכִיּוֹן דְּאַלְג, רִיבָה זִיע"א מְבִיאִים לָהּ נְדָרִים וְנִדְבוֹת מְפָמָה מְדִינוֹת וּכְרָפִים נִדְוֹנָת כְּבַהַכ"נ שֶׁל כְּרָפִים: תְּשׁוּבָה מְרֵן ז"ל בֵּא"ח ס' קנ"ג ס' א פְּתַב בַּהַכ"נ אוֹ לְבָנִים וְעֲצִים מְבַהַכ"נ יִשָּׁן שְׁסַתְרוּ יְכוּלִים לִיתֵן בְּמַתְנָה וְגו' וְסַתְמָא מִשׁ' דַּל"ש שְׂיִבְנָה מֵהֶם בְּנִין חוֹל אוֹ יִסִּיק בָּהֶם וְהֵגֵם דַּהַמ"א ס"ק כ"ו פְּתַב עַל דְּבָרֵי מְרֵן הִינְנוּ זַט"ה בְּמַא"ה וּבְכַפְרִים אֶסוּר ע"ש נִרְאָה דְּבַנְדוֹן זֶה שְׂאִין הָעֲצִים רְאוּיִים עוֹד לְבִיחָכ"ן אִין מְקוֹם לְחוּשׁ וְלֹא עֲדִיר מְבַהַכ"נ שֶׁל כְּרָפִים שְׂאִין מְתַפְלִלִים בָּהּ שְׂיְכוּלִים לְמֹכְרָה כְּמ"ש הַמְּבִי"ט ח"ג ס' קמ"ג וְהַב"ד הַמ"א ס"ק קי"ב [וְעִי' לְהַדְגַּם"ר שְׁכ' ע"ד הַמ"א אֲלוֹ עִי' ס"ק י"ב מ"ש בְּשֵׁם הַמְּבִי"ט וְצ"ל דְּשֵׁם מְיִירֵי שְׂאִי אֶפְשֵׁר עוֹד לְהַתְּפַלֵּל שֵׁם אֲבָל לְבָנִים דְּמִיִּירֵי פֶּאֵן מְיִירֵי שְׂיְכוּלִים לְבַנּוֹתָם עוֹד בְּבִיחָכ"ן ע"ש וּמִזֶּה מִשׁ' דְּבִיאִנָם רְאוּיִים עוֹד לְבַנְּנָן לְכ"ע שְׁרִי] וְעוֹד נִלְע"ד דְּהַדְּבָר מְוֹכְרַע מְמַקְוֹמוֹ דַּלְת"ה פִּינּוֹן שְׂאִין רְאוּיִים לְבַנְּנָן מַה יַעֲשׂוּ בָּהֶם הָאֵם וְנִחְזוּ פֶּה וַיִּכְשְׁלוּ בָּהֶם רַבִּים? אוֹ יִגְנְזוּ וְלִמְחַר יָבוֹאוּ דוֹרוֹת שְׂאִין מְפִירִים וַיִּכְשְׁלוּ בָּהֶם? פִּי עֲצִים וְאֲבָנִים עוֹמְדִים פְּמָה עֲשִׁירִיוֹת אוֹ מְאוֹת שָׁנִים אֲלֹא וְדַאי דְּלֹא שְׂנָא וְעוֹד נִלְע"ד דַּנ"ד לֹא חָשִׁיב שֶׁל כְּרָפִים וְכַמ"ש חו"ר תּוֹנָס בְּתְשׁוּבָתָם וְנִדְפְּסָה בְּקֶרֶן דָּוִד ס' נ"א ע"ש וְהֵגֵם דְּאַלְג, רִיבָה זִיע"א מְתַנְדְּבִים לָהּ מְפָמָה מְקוֹמוֹת רְחוּקִים אִין זֶה גּוֹרֵם שְׁתַּהֲיָה גְרָבָה פְּרָךְ דַּאי אִיתָא לֹא הִיָּה נֶעְלָם מֵהֶם זֶה וְרְחוּק לּוֹמֵר שֶׁלֹּא שָׁמוּ לֵב וְעוֹד דְּמַסְתַּבְּרָא ג"ך דְּהַנְּדָרִים וְנִדְבוֹת אִינָם גּוֹרְמִים לְהַפְּךָ אֶת הָעִיר מְפָפֵר לְכַרְךָ דְּהָרִי אֲלִפְלִיידָה הִיא אִם הַדְּרָךְ וְשְׂכִיחֵי שְׂיִירְתָא טוֹבָא וְכַתְּבוּ שֵׁם דְּבַעֲיָנָן גְּדוּלָה שְׁבַגְדוּלוֹת דְּמִשְׁמַע דְּהַדְּבָר תְּלוּי בְּגוֹדֵל הָעִיר וְשְׂיִירוֹתִיהָ וְשׁוֹקִיָּה וְרוֹב הַנְּכַסִּים וְהַיּוֹצְאִים בָּהּ ע"ש: וְהֵגֵם דְּהַנְּדָרִים בְּבַהַכ"נ הַנּוֹז' בָּאִים מִשְׂאָר מְקוֹמוֹת נִרְאָה דְּאִדְעָתָא דְּאֲנָשֵׁי הָעִיר הֵם מְתַנְדְּבִים וְכִיּוֹן דִּהִיא כְּפָר דִּינָה פְּכַפֵּר לְכָל דְּבָר דַּלְת"ה הִיוּ תּוֹלִים רַק בְּאֵם הַנְּדָרִים וְהַנְּדָבוֹת בָּאִים מֵהָעִיר אוֹ מֵהָעֲיִירוֹת אַחֲרוֹת וְדוּמָה לָזֶה רְאִיתִי לְמְרֵן ז"ל בְּב"י שְׁפַתְּבָּ בְּשֵׁם מְרַדְּכֵי יִשָּׁן דְּרַאבְנִ"ה פִּירְשׁ

דבכפפים אפי' אחרים נתנו להם פיון שאין רגילות לבוא שם רוב עם אדעתא דידהו יתבי במאי דבעו עבדי ביה הכי אמרינו מסתמא אבל גבי פרפים מקום סחורה ורגילות לבוא שם רבים מסתמא כ"ע נתנו בבנינו שהרי נתקן לצורך רבים ע"ש ויש להוכיח ג"כ זה מהא דאמר רב אשי במגילה דאדעתא דידי יתבי וא"כ נראה דה"ה לבני פרפים שהתנדבו לאיזה פפר לבהכ"ן וכאמור.

ועוד דכיון שפנו זולתה חלה הקדושה על מה שפנו מחדש ואותו הישן נמכר וכמ"ש ה' משאת בנימין סי' ל"ג דבכה"ג גם של פרפים נמכר ע"ש והוב"ד להמ"א ס"ק כ"ז בקצרה ומשם ג"כ משמע ומוכח דאפי' בשל פרפים דמייתי ראיה מהיכל ע"ש ובשו"ת מ"ב ז"ל מבואר זה להדיא ע"ש: ועוד נראה דבזה"ז דז"ט"ה יש להם פח ויכולת על אנשי הקהלה וכמ"ש ה' מ"ב ז"ל שם גם בשל פרפים רשאים למכור ע"ש וכ"כ הפ"י והב"ד ה' שערי תשובה ס"ק א' ע"ש וכ"ש בנ"ד פשיקריז כת"ר נר"ו על שם ז"ה וממוני בהכ"ן אלג, ריבא זיע"א דאלו ואלו ממונים הם מהממשלה יר"ה שרצונם למכור ואנשי העיר שומעים ואינם מוחים וכמ"ש מרן בב"י בשם ראב"ה ע"ש זהו הנלע"ד להלכה ומהכרעה לכת"ר נר"ו למעשה וש"ר ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ס"ח לעיר תמששה יע"א (מחוז אלג'ר) נשאלתי מהח"ה כמה"ר רפאל מלכי הי"ו באיזה רוח ראוי לקבוע ההיכל לס"ת: תשובה נראה ברור דלדינא צריף שיהיה בכותל מזרחי וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"א מה' תפילה ה' ב' ובנין בו היכל שמניחין בו הס"ת ובנין היכל זה ברוח שמתפללין פנגדו באותה העיר כדי שיהיו פניהם אל מול ההיכל פשיעמדו לתפילה וכ"כ הטור א"ח סי' ק"ן וכ"מ מדברי מרן בש"ע סי' ק"ן ס"ה ע"ש.

אף אם אין יכולים לעשותו פן בודאי דאין להניח ביהכ"ן בלא היכל ועושים אותו במקום ובצד שיש להם יכולת לעשותו: ובדיעבד שפכר עשו אותו בצד אחר אם הקהל רוצים לשנותו ולעשותו בכותל המזרח בודאי מצוה קעבדי ואם זה גורם מחלוקת בין הקהל או שהקהל דחוקים ואין להם יכולת לזה שב ואל תעשה עדיף זהו הנלע"ד בזה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ס"ט נשאלתי מהחכם ר' מכילף חדוק הי"ו על מה שנשאל ה' בית יהודה או"ח סי' ס"ח במיענבים מבושלים שפערבים בהם סולת עד שמתעבים ואח"כ מלבישים אותו על שקדים תחובין בחוט ורצה להוכיח דברכתם במ"מ ממ"ש מרן ז"ל א"ח סי' ר"ח ס"ב דאפי' עירב דבש או מינים אחרים יותר מה' מיני דגן מ"מ מברך במ"מ ע"ש ודלא כמ"ש הר' בית יהודה ז"ל.

תשובה לא דמי פלל לנדון מרן דבנדון דידן השקדים הם בעין בלי כל תערובת רק מלובש עליהם היין והסולת מבחוצ פקליפה של פרי ובכי הא למה זה לא יברך עליהם ברכתם הראויה להם ועוד דבנ"ד י"ל דלא בטלה ברפת בפה"ג לגבי מעין ג' פיון דגם היין ברכתו משונה ואינו כשאר הפירות פיון דאשמני למעליותא אי נמי פיון שהוא מהפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל.

ועוד דבנ"ד כפי הנראה מדברי ה' בית יהודה שאין עושים את הסולת רק לנדבוק ולהקפיתו ובכי הא מבואר יוצא מדברי מרן ז"ל בסוף הסעף הנ"ל דבטלי ה' מיני דגן לגבי התבשיל והפלא פי ה' בית יהודה עצמו זכר את דברי מרן ז"ל הנז' במרוצת דבריו שכתב והכא גבי ה' מינין מוכח דאם הם עשויים לטעם וגו' והיה לו לכבודו להרגיש מזה

פי כל זה ראה ונדע ה' בית יהודה רק דלא דמי וכדאמרן: והנה מרן ז"ל שם ס"ג פתב דכשנותנים קמח לתוף השקדים שעושים לחולה אם עושים פן פדי שישעוד הלב מברך במ"מ ואם לדבק בעלמא אינו מברך במ"מ וא"כ בנ"ד לפ"ד ה' בית יהודה ז"ל דמטרתם רק לדבק בעלמא אין מברכין במ"מ אלא ברפת היין או ברפת השקדים ויותר נ"ל דמברך בפה"ע דכיון דנקפא יצא לו מתורת יין ולא נשאר עליו שם יין.

ומה שהוכיח הרב ז"ל שם דלא בטל מזה שם יין. לכאורא אינו אינו מוכרח דמדברי מרן ר"ס ר"ב י"ל דהיינו אם הוא רך ולא בנקרש אף בנקרש אין זה נקרא יין וכמו שפתבו הפוסקים ע' להמג"א סי' קנ"ח ס"ק ז' דמשקקה קרוש הוי אנכל וא"כ יותר נ"ל דחזר היין להיות פקעיקרו של פרי לברך עליו רק בורא פרי העץ והגם דכתב הרב מ"א סי' ר"ח ס"ק כ"ב דאם בירך בורא פרי העץ על היין לא יצא וצריף לחזור ולברך מ"מ נ"ד שאני דגם לכתחילה ראוי לברך פן פיון שאין שם יין עליו ואף דאמרו בגמ' יין אדריאני (ואומרים שהוא יין מובלע בחרס) דאפ"י קרוש נקרא יין התם על שם סופו נקרא פן ואיה"ן בנ"ד אם ישרנו במים בשיעור הראוי מברך בפה"ג אף בהיותו קשה וקרוש אי"נ דיקרא יין וג"כ לא יועיל לקדש עליו בשבת וכן אם אמר לאשה התקדשי לי בנין נראה דאין זה נקרא יין שתיקנו עליו ברכה בפני עצמה וצ"ע לדינא: וראיתי לה' עה"ש סי' ר"ח סק"ו שהזכיר חולקים בזה ע"ש דס"ל דאם בירך בפה"ע על היין יצא ע"ש וא"כ לענ"ד בנ"ד מברך לכתחילה בפה"ע ויוצא י"ח היין והשקדים ולהסולת א"ץ ברכה פיון דהוא בא לדבק וקאמור: סימן ע נשאלתי מהחז"ש והפ"ו כמה"ר ר' שלמה מאג'וז הי"ו בבא לביהכ"נ קודם שביירך ברפת התורה ומצא הציבור בקדושה אם עונה עמהם קדושה: תשובה עיקרא דדינא אין נכון לעשות פן דעי"ז נמנע מפמה ענינים וכן אנו נוהגים לסדר ברכות השחר בבית.

ואם אירע במקרה איזה פעם פן נלע"ד דיכול לענות קדוש קדוש קדוש דהגם דדעת מרן ז"ל סי' מ"ו ס"ט פסתם וכמ"ש הברכ"י ז"ל אות מ"מ פיון דמרן עצמו סיים ונכון לחוש לסברא ראשונה נראה דהיינו לכתחיל' כל היכא דאפשר אכל בדלא אפשר וכעין נ"ד הוי שעת הדחק וסומכין על הי"א.

ולולי דמסתפינא אמינא דבכה"ג גם הסתם מודה וכן הטור והראב"ד והרמב"ם ודעמייהו דקיימי בדעת הסתם מודים דכיון דלא אפי' ואין לנו אלא ב' דרכים לפנינו או שלא יענה עם הציבור או שיענה בלא ברכה העיקר הוא שיענה עם הציבור דאיתא קדושת ה' ברבים ודחיא לחששא דעונה או קורא בלא ברכה אלא דצריף חיפוש עוד בזה ואכמ"ל בזה: אף לא יענה כ' הקדושה עם הציבור מנקדישה בשלימות כמו שאנו נוהגים בעלמא וכדעת המקובלים.

דכיון דדעת מרן סי' ככ"ה ס"א דגם בעלמא עונים רק קק"ק הגם דכתבו משם רבינו האר"י ז"ל לענות הפל נראה דאין להרחיק הפלוגתא כ"כ דלמרן ז"ל אין יכול ולהאר"י חייב אלא דגם להאר"י יכול וכ"נ דעת ה' בית עובד ז"ל בדיני קדושה ומודים אות א' שכ' בשם הט"ז דיכולים וגו' ומסיים וכן מבואר יוצא מדברי רבינו האר"י ה"ל וגו' נאי איתא הו"ל ג' דיעות אין יכולים.

ויכולים. וחיובא.

ולא הו"ל לשתוק מזה. ועוד דבכה"ג שלא בירך ברפת התורה י"ל דגם רבינו האר"י ז"ל מודה שלא יענה רק החיוב מדינא ולא מה שאינו חיוב מדינא ועוד דכיון דהא גופא דאתינן עלה דיכול לענות אינו אלא משום דסמכי על הי"א שכ' מרן הנז"ל סי' מ"ו ס"ט פי איפא עוד פלוגתא אחרת הו"ל ס"ס להחמיר דאפי' בדברבנן מחמירין דשפא הלכה כסתם ושפא הלכה פדברי מרן ז"ל דאין יכולים.

ולכן נלע"ד דלא יענה רק קק"ק וכאמור [פנראה דהט"ז וה' ב"ע שפנראה מדברייהם דלרבינו האר"י ז"ל אין חיוב לומר הקדושה רק יכול נמשכו אחר מ"ש בס' נגיד ומצנה אכל ממ"ש בס' הפנות והעתיקו ה' פה החיים סי' קכ"ה או"ב נראה דעתו דחייב לומר כל הקדושה בשלימות ע"ש ומ"מ לדינא הכריע אמור"ר הה"ג המספר ז"ל דאפי' אי הוי דברי רבינו האר"י ז"ל דחיוב לומר הפל בנ"ד אין לומר רק קק"ק כמו שפנראה המעיין בדבריו]: סימן ע"א נשאלתי מהחזה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מכלוף עידאן יצ"ו בתיבה שפניחין עליה הס"ת לקרות בו בצבור ושמתפלל שם החזן בצבור אשר היתה קבועה זה עשיריות שנים במקום מבה"כ אלג, ריבא זיע"א אשר במח"ק.

ועתה רוצים להעתיקה ממקומה אל מקום אחר באותו בהכ"נ ונשאר אותו מקום שהיתה בו התיבה מעבר ומדרס כף רגלי העוברים ושבים אשר בבהכ"נ הנז' אם יש חשש בזה וציין ר"מ נר"ו לדברי החת"ס או"ח סי' ל"א דנראה דיש קפידיא בשל כרפים.

ומינה דבשל כפרים צריכים למפנר אותו מקום וכו' ע"ש: תשובה דברי החת"ס שם פנויים על דברי הט"ז סי' קנ"א ס"ק ג' ושם מיירי שפנו בהכ"נ במקום אחר וסתרו הבה"כ הראשון ע"ש ודימה לזה הח"ס נדונו שפמקום בה"כ נעשה חצר לבה"כ ע"ש אכל בנ"ד שהפל בה"כ רק שפסירים התיבה מפה ונותנים אותה פה מה מקום לחוש ולא מפעיא באם מטלטלת ממקום למקום דמעשים בכל יום שעושים פן אלא אפילו קבועה בפסירות ונפירות רגלי התיבה ובגנן וכיוצא לקבועה שם נראה דהפל אהד הוא פיון שהיא בהכ"נ אחת.

ומ"ש הח"ס שם שהיה עומד שם תיבה וארון הקדש נראה דלאו דוקא שהקפידיא רק מחמת זה רק להורות לנו שהיה זה המקום לבה"כ גמור שהרי כל עיקר בנינו ויסודו מדברי הט"ז וכאמור ואם היה הקפידיא מזה הי"ל להראות מקור לדבריו או סברא פדרכו ועוד דהרי כתב מור"ם סי' קנ"ד ס"א דיש אומרים דארון הקדש לא מיקרי אלא פעין ארגז וגו' אכל ארון הבנוי בחומה הנעשה לשמירה לא מיקרי תשמישי קדושה ומבואר שם בהמג"א ס"ק ב' וס"ק ד' דדינו פשאר בה"כ ע"ש ומשמע דכן דעת מור"ם ז"ל וה' ח"ס הוא מרפני אשפנו ונגרר אחר דעת מור"ם.

וגם אם נאמר דמור"ם עצמו לא גילה דעתו מ"מ הי"ל להחת"ס להביא דברי הי"א ולהכריע ההפך מזה ולא לשתוק מפל זה. ועוד דמ"מ י"ל דבתיבה מודו כ"ע דלא לאפויי פלוגתא ולמה זכר התיבה אלא ודאי דכונתו פדאמרן.

וכן ראיתי לה' זרע אמת א"ח סי' ק"ו שכ' דהבימה אין בה רק קדושת בה"כ ולא יותר כמ"ש סי' קנ"ד ס"ד ואי משום הלוח שמשמים עליו הס"ת דיש בי קדושת ארון כמ"ש סי' קנ"ג ס"א אין זה ענין לקרקע שפונח עליו הבימה לומר שיהיה בו קדושת ארון ע"ש

וא"כ בנ"ד שְהלווחות מְסירים אותם מִפֶּה אֵל פֶּה אֵין פֶּאן בֵּית מִיחוש:נעוד דְלִפִּי הנר' פּוֹנְתָם לְהַנִּיחַ הַתִּיבָה בְּאֲמֻצָּע בַּה"כ"נ שְׁיִשְׁמְעוּ פֶּל הַקֶּהֶל וְזֶה וְדַחֵי עֲדִיף כַּמ"ש מור"ם סו"ס ק"ן וע' לה' זרע אָמַת שָׁם שַׁכ"כ הֶרְמַב"ם וְהַטּוֹר וְשָׁם נִסְתַּפֵּק אִם יְכוּלִים לְשַׁנּוֹת מְאֻמָּצָע בַּה"כ לְצַד אֶחָד וְכַתּוּב בְּשֵׁם הַכ"מ בַּפִּי"א מֵה' מְגִילָה שְׁבָאוֹתָם הַזְּמַנִּים הָיוּ בַּה"כ גְּדוּלִים מְאוּד וְהָיוּ צָרִיכִים לְהַעֲמִיד הַבֵּימָה בְּאֲמֻצָּע לְהַשְׁמִיעַ לְכָל הָעָם אֲבָל בְּזַמַּנִּים הָלְלוּ שְׁבַה"כ הֵם קִטְנִים וְכָלָם שׁוֹמְעִים נוֹי הוּא לְהָיוֹת בְּצַד אֶחָד ע"ש וּא"כ בַּבַּה"כ הַנּוֹ' שְׁהִיא גְּדוּלָה יוֹתֵר טוֹב וְנִכּוֹן לְהָיוֹת בְּאֲמֻצָּע כִּיעו"ש וּא"כ אֵין זֶה הוֹרְדָה אֶלָּא עִילוֹי (אִם בְּאֲמַת הַמְצִיאוֹת פֶּמּוּ שְׁשִׁיעֶרְתִּי) וּמַעֲתָה נִלְע"ד דָּאֵין צְנֻרָה לְשׁוּם מְכִירָה וּקְנִיָה וְעַדִּיפָא מְהָא פְּבָר חו"ר תּוֹנֵס מֵהַר"ח בּוֹרְג'ל וּמֵהַר"מ שְׁמֵאמָה בְּתִשׁוֹ' כ"י (וְכַמְדוֹמְנִי שְׁנַדְפָּסָה) הַתִּירוּ לְהַכְנִיס אֲוִיר מַחוּץ לְבַה"כ לְעֲשׂוֹתוֹ הֵיכַל וְהֵיכַל הָרֵאשׁוֹן יִהְיֶה לְאֲמֻצָּע בַּה"כ מִפְּמָה טְעָמִים וְחֻדָּא מִיְנִיָּהוּ דְג, רַבָּא פְּפָר הִיא ע"ש וְלִכְּן הַדְּבָר מְסִיר בֵּינָד רו"מ נ"י וּבֵינָד פֶּל אֲנָשֵׁי הָעִיר וְהַמְּמֻנָּים הִי"ו וְאִם יִסְפִּימוּ פִּי זֶה יוֹתֵר טוֹב אֵין בֵּית מִיחוש לְע"ד הַכו"ח בַּכ"ה אֶלוֹל הַתְּרַפ"ח ע"ה כְּלַפּוֹן מְשָׁה הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן ע"ב שְׁאֵלָה אִם אָפוּ הַמִּצּוֹת וְהַנִּיחוֹם אַחֲרֵי שְׁנַתְּקֶרְרוּ בְּשֵׁק שֶׁל הַקְּמַח הַקָּשֶׁר לְפָסַח וְנִמְצָא עִי"ז בְּהַרְבֵּה מֵהַמִּצּוֹת חֲלָקֵי אֶבֶק מֵהַקְּמַח פִּי הַשֵּׁק נִשְׁאָר בּוֹ גַּם אַחֲרֵי שְׁהוֹרַק אֵיזָה קְמַח וְאֶבֶק קְמַח אִם יְכוּל לְאֶכּוֹל מֵהֶם בְּפָסַח או"ל דְּשָׁמָא ע"י לְעִיסָתוֹ מִחֲמִיץ הָאֶבֶק הַנּוֹ' אוֹ ע"י שְׁרִייתָם בְּתַבְּשִׁיל וּמְרַק שְׁיֵשׁ בָּהֶם מִים וְשָׁמֶן וְכִיּוֹצֵא הו"ל מִי פִירוֹת עִם מִים שְׁמֻמְהָרִים לְהַחֲמִיץ גַּם בְּלִתִּי שְׁהִיָּה כ"ך וַכ"ש אִם מְשָׁה אֹתָם.

תְּשׁוּבָה מְסַתְּבָּרָא לִי דְזֵהוּ תִּיקוּוֹנָם לְקַבֵּץ אֶת כָּל הַמִּצּוֹת בְּמִפְּהָ יָפָה יָפָה וְאִח"ך יְכַנִּיסֵם לְכַפְּשֵׁן פְּעַם אַחֲרַת וְיִאֲחַרֵם שָׁם כְּשִׁיעוֹר זֶה דְהֵינּוּ שְׁיִכְנִיס אַחַת מֵהַמִּצּוֹת בְּאֶבֶק הַקְּמַח שְׁעֵלִיָּה בְּלִתִּי קִינּוּס וְיִזְהַר לְהַנִּיחָהּ בְּמַקּוֹם מְיֻחָד שְׁלֵא יְבוֹא מִמֶּנָּה דְבָר אֶל הַמִּצּוֹת וְכַפְּעַם בְּפַעַם יוֹצִיא אוֹתָהּ הַמִּצָּה שְׁעֵלִיָּה הַקְּמַח וְהָאֶבֶק וְכִשְׁיִרְאָה שְׁאֵיִתּוֹ הַקְּמַח אוֹ הָאֶבֶק נִקְלָה יָפָה כְּמֵרָאָה הַמִּצָּה הַמְּבוֹשְׁלֵת אֲזִי יוֹצִיא ג"כ אֶת הַשְּׁאָר פִּי זֶה לְאוֹת שְׁפָלָם נִקְלוּ מֵהָאֶבֶק שְׁעֵלִיָּהֶם אִם נִשְׁאָר.

וְרֵאִיתִי לֵה' שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה סִי תַנ"ט סק"ב שְׁהִבִּיא דְבָרֵי ה' דַּב"ש סִי שַׁמ"א וְה' מְשַׁנֵּת רַע"ק וְה' מַעֲשֶׂה חִיָּיא וְהַכְּנָה"ג וְלַפ"ז נִרְאָה דְגַם בַּכַּה"ג דַּנ"ד אֵין לְהַתִּיר וְגַם לְאֶכְלָם בְּלִתִּי מְרַק לֹא ע"ש וְנִלְע"ד דַּמ"מ בַּכַּה"ג דְּמִקְנָחָם הֵיטִיב וְגַם קוֹלָה אוֹתָם וְכַנְז' וְאֵינּוּ אוֹכְלָם רַק ע"י לְעִיסָה אֵין לְאַסּוֹר דְהו"ל תְּרֵי סְפִיקֵי שְׁמָא לֹא נִשְׁאָר פְּלוּם וְאִת"ל שְׁנִשְׁאָר שְׁמָא נִקְלָה כְּרֵאוֹי וּבְפֶרֶט דְּסִימָנָא בִּיְדֵי הָאוּפָה וְכַאֲמוֹר.

וְאִם הַסְּפֵק הָרֵאשׁוֹן דְּשְׁמָא לֹא נִשְׁאָר לֹא הָיוּ סְפֵק דְּמִסְתַּמָּא יִשְׁאָר וְהָיוּ כְּנֻדָּי נִשְׁאָר יֵשׁ עוֹד סְפֵק אַחַר דְּשְׁמָא לֹא יִחֲמִיץ ע"י לְעִיסָתוֹ פְּלָל אֶלָּא יֵאֲכַלְנוּ תְּכַף וּבְפֶרֶט אִם תְּהִיָּה לוֹ הַזְּהָרָה ע"ז שְׁיִלְעֶסְהוּ וּבְגִמְרַת הַלְעִיסָה יִבְלַע וְלֹא יִתְאַחַר וּמִטְעַם זֶה יֵשׁ פְּנִיָּם לְהַתִּיר גַּם אִם יִשְׁרְהוּ בְּמְרַק בְּלִתִּי אֵיחּוֹר רַק אוֹכְלוּ תְּכַף דִּישׁ גַּם בְּזֶה תְּרֵי אוֹ תִּלְתְּ סְפִיקֵי וְכַנְז' לְ וּקְצַת יֵשׁ לְהוֹכִיחַ לְהַתִּיר מִדְּבָרֵי ה' הַנּוֹ' שְׁלֵא אֲסָרָם בְּהַחֲלֵט רַק פְּתַב שְׁאֵין לְעֲשׂוֹת כֵּן אִם אֲפָשָׁר בְּזוּלָתָם מְכַלְל דְּלִדְיָנָא שְׁרוּ וּבְפֶרֶט דְּהָיוּ סְפֵק מְשָׁהוּ דְּרַבְּנָן וְיֵשׁ לְהַתִּיר גַּם בְּלִתִּי שׁוּם שְׁאָר סְפִיקוֹת וְכֵן יֵשׁ לְלַמּוֹד מִדְּבָרֵי מְרוֹן בְּסַעֲיָף זֶה גַּבִּי מִצָּה רַפָּה וּמִדְּבָרֵי מְרוֹן בַּב"י בְּשֵׁם הַתְּה"ד בְּזֶה וּבַס"ס תַּס"א בְּשֵׁם הָרוֹקַח בְּאִזְהָרַת הַרְחַקַת הַמִּצּוֹת מֵהַקְּמַח

שזכר מור"ם סי' זה ומדבריו שם בב"י נראה דרק הנהרה בעלמא ולא לאסור בדיעבד
נהגם דה' בני חיי החמיר מאד וכ"נ מדברי השע"ת שהנפתי מ"מ ע"פ תיקון זה נראה
להתיר: ושור"ר להמחב"ר סי' תנ"ט אות ב' שהתיר לאכלה לבדה ושמהתה"ד ומרן מוכח
דשרי ושכ"ד האחרונים אלא דבעל נפש יחמיר כר' בני חיי ע"ש ונ"ל דבנ"ד דנתקנהו
ונכנסו לכפושן ע"פ הסימן הנז' אין מקום לחוש אפ"ל לבעל נפש אלא דמ"מ יותר טוב
להזהר לאכלן לבדן או שתהיה זהירות בעת הליפות בתבשיל או מרק שלא יאחר דהו"ל
תרי ספיקי אותלת ספיקי בדרבנן וכ"ש בשה"ד דהבעלים במד"ה ויש הפ"מ וצורך יו"ט
דבכה"ג נראה דגם ה' משנת רע"ק מודה וכאמור ועי' ג"כ להח"א פ"ל קכ"ח אות כ'
שכתב ואם הוא עני או שדחוק לעיסה מותר להוסיף קמח לעיסה רפה רק שיזהר שלא
יתן המצות לדבר לח רק יאכלנו ביושב שהרוק אינו מתמיץ תכף ונהגם דסיים שם
דבדיעבד שנתן המצה לרוטב יש להחמיר נ"ל דה"ד בנדונו אכל בנ"ד אין לאסור דשם
טעמו משום דהמצה מפסקת בין האור ובין הקמח ולא כן בנ"ד דהמקום שבו הקמח גלוי
הוא ועוד דשמה ע"י הקינוח לא נשאר פלום ונהגם דגם בנדונו יתכן דהפל נבלל ונתערב
מ"מ דידן עדיף שהוא דבר קל מאד ונתקנה ועוד נ"ל דבכה"ג דנתערבו פלם יחד ופשוט
דרבים מהם שפאו באמצע השק לא היה בהם פלום או דבר קל שעבר ע"י קינוח יש
להתיר מצד זה דחד בתרי בטיל וגם לערבם לכתחילה נ"ל להתיר פנין שבלא"ה הם
מותרים רק לאפושית התירא טפי קעביד הכי ותו דקודם פסח התיר גמור הוא ול"ש לפי
הרשום בזכרוני לומר בכה"ג אין מבטלין איסור לכתחילה וכן ראיתי לה' שיגרי הכנה"ג
סי' תס"ז הגב"י ס"ג] ועי' לה' חק יעקב סי' תנ"ט ס"ק כ"ז שכ' ואם עבר והוסיף קמח
מותר לאכלו כף אלא שלא ישימם לתוך דבר לח ובדיעבד אם שמו לתוך התבשיל יש
להתיר.

ולכן נלע"ד אם יסכים אתי א' מהרבנים המורים דבנ"ד יזהירוהו שלא ישימם לתוך דבר
לח ושם טעה ושמו בדבר לח יאכלהו תכף ולא יאחרהו פ"ל ואם יאחרהו יאסר עליו
ומ"מ נר' שאם יאחר אותו שיוכל לתת אותו לגוי או לבהמה וכיוצא דקרוב הדבר דגם
לו מותר וכ"ש שאין לחוש כ"ך בכה"ג כנלע"ד ושור"ר לה' פקודת אלעזר שהתיר וציין
לה' א"ח שהוא מהרא' שכ' דבעל נפש יחזור ויאפה אותו גם ה' בנו ציין להפר"ח סי'
תס"א ס"ב ועכ"ז פ"ע לא אוכל להתיר לשרותו במים וכיוצא הכו"ח ביום ה' ניסן
התרפ"ח ע"ה כלפון משה הכהן סילט"א: סימן ע"ג שאלה הרואה מלכי האומות אם
מברך בשם ומלכות הגם דיש מי שגדול ממנו וחוסה הוא בצל המלך הגדול שהוא וכן
אם מברכין על נשיא הריפובליקא ונהגם דהוא לזמן ונבחר ואינו קבוע או רק דוקא על
מי שמוריש מלכותו וכן אם המליכו האומות עליהם ישאלי אם ברכתו פברכת מלכי
האומות או כמלכי ישראל: תשובה הרדב"ז בתשו' ח"ב סי' רצ"ו פ"ב בשם הר"א אב
ב"ד פ"ל ש' דבר פ"ל מי שהוא חשוב בשולטנות פמלך ודן והורג במשפט ואין מי
שמשנה על דבריו מהן ללאו ומלאו להן פמלך הוא ומברך עליו שחלק ושמנו ע"ש
ולמדנו מזה דכל הדבר הזה תלוי ביכולת ובמעלה הגם שיש מי שגדול ממנו והוא הנותן
לו רשיון וכח וא"כ בנ"ד מי שהורם ונבחר לנשיא הריפובליקא הגם שהעם הם הנותנים
לו פ"ח ובחירה ובנידום לשנותו מ"מ מלך גמור הוא שהרי עתה יש בידו אותו הפ"ח
והשולטנות ודבר זה מוכרע גם במקומו דאלת"ה גם המלך המוריש מלכותו והוא קבוע

עכ"פ העם הם הבוחרים או המספמים בו ואם ירצו ימליכו זולתו א"ו שאין לחלק בזה: ונהגם דהנשיא כנו' ממשלתו מוגבלת ויש צירי העם ויועצים ועפ"י רוב דעות יקום דבר מ"מ נ"ל פשוט שאין זה גורע כלל מפחו שהרי הוא הוא הנענה על כלם ולו שני קולות בהכרעה] פנודע וג"כ יש לו הפח להכריע בפרטים מיוחדים לשעה ולדורות ולשפוט ולהעניש ולבטל כל חק ומשפט אם יראה לו צורך שעה: ונהגם שהוא עצמו אינו דן ואינו הורג מ"מ זה לרוב מעלתו שימנה זולתו על זה והוא מנהל הדבר היותר גדול ונחויץ מזה אף יכול הוא לבטל כל משפט ולשפוט כל דבר קשה אם ירצה ואין מי בממלכה ושריה מי שגדול ממנו והוא פמלך מלכים והיתכן לומר על המלך מברכים ועל מלך מלכים אין מברכים? אתמהה וכיון דעל מי שבידו שלטון כנו' כ' הר"א אב ב"ד שדמברכין גם דיש מי שגדול ממנו כ"ש על המלך הגדול עצמו וז"פ לענ"ד: ומן האמור נתברר ג"כ דעל המלך החוסה תחתיו אם לו הרשיון כנו' בדברי הר"א אב ב"ד נדאי דמברכין וכאמור: ולענן אם המלך לאומות הוא ישראל העירני בני הרש"ך הי"ו דאין מקום להסתפק דכל עיקר הפרש הלשון הוא מצד המקבל הכבוד אם ישראל ואם לא וא"כ כל שהוא ישראלי מברכין שחילק הגם שהוא מלך או נשיא להאומות ודברי טעם וסברא הו אף אם גזעו ישראל ושינה מדרכי ישראל ונתם ובפרט אם מחלל שבתות בפרהסיא וכיוצא מפריקות עול הדת נראה דהברכה אינה אלא שנתן דלא שייך בזה ליראיו שאין הגזע גורם רק שמירת הדת היא הגורמת פי ביה תהיה לאדם יראת ה' ואהבתו ומפני שעד פה לא היו בעוה"ר ישראל מוכשרים לזה לא דיברו הפוסקים בזה ובמינו אלה שאין קשה כלל אם ימים יבואו ויבחרו בנשיאים ריפובלקניים ישראלים יתבררו ויתלבנו הדברים מחכמי הדור הי"ו: ומדברי הר"א אב ב"ד נראה דמברכים על הנציב העליון שבא"י סיר הרברט שמואל הי"ו שהוא אחד מאחינו כיון שיש לו רשות מספיק וברכתו אם שומר דת כנו"ל מברך שחלק וגו' אף מדברי הרדב"ז בבאשה דאינו מברך בשם ומלכות נראה דה"ה לנציב הנז' הי"ו דאינו מברך בשו"מ ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן ע"ד נשאלתי על ס"ת מתיבה אשורית אשפנזית האם מותר לספרדי לקנותו ולהניחו בבהכ"נ ספרדים לצאת בו י"ח הרבים ולברך עליו ואם כבר קנה ישן ורוצה לתקנו ולהניחו בבהכ"נ אי שפיר דמי: תשובה הברכ"י א"ח סי' ל"ו אות ב' כ' לפסול תפלין פתיבה אשפנזית לספרדי בשם תשו' כ"י ע"ש וכ"כ ה' בית עובד דיני תפלין ורצועות אות כ"ו ובשעת הדחק דאין מצוי תפלין ספרדי כ' דיניחם אף לא יברך ע"ש אבל בבית מנוחה בדיני תמונת האותיות אות ע"ו הדר ביה מזה ומסיק דכשרים הם בין לתפלין בין לס"ת ויברך עליהם ע"ש ועכ"פ מתבאר מדברי ה' שם בשם הגו"ב ח"א יו"ד סי' פ' דזה דוקא בלא נמצא לו תפלין או ס"ת ספרדי דלמצוה מן המוכרח יקח רק של ספרדי וכן מתבאר מדברי ה' שדה הארץ ח"ג יו"ד סי' ח"י וא"כ ספרדי שלא קנה אין ראוי לו לקנות רק של ספרדי אף מי שפבר קנה ראוי לו לתקנו פאותיות ספרדים לכל דבר ודבר הן בתמונת האותיות הן בפיזין הן בפתיחות וסתומות שהרי יש הרבה ספרי תורות בבהכ"נ ספרדים וכמתבאר מדברי ה' שדה הארץ הן מצד דלכתחילה יקראו בשל ספרדים הן מצד התנאה לפניו במצות כיע"ש אף בלא נמצא ס"ת אחר שפיר דמי לקרות בו לכתחין ויברך ונהגם דקי"ל דסב"ל מ"מ כיון דפלוגתא בעיקר המצוה אם פשר או"ל

וילדינא נר' דברי המכשירין עיקר גם הפרכה נגרת אחר זה כמ"ש הרדב"ז דפום ויניציאה סי' רכ"ט וכן נראה שפסק ע"ז החיד"א בתיים שאל סי'.

וכן הוכחתי בענין בזולת זה וכן הספיק מוה"ר הרמב"ד מקודש בשיב משה סי' רנ"ד וסי' ש"ו ע"ש וכן מעשים בכל יום דאשפנזים מברכין על ס"ת ספרדי וכן להקפד כמ"ש ה' שדה הארץ ע"ש זהו הנלע"ד אם פה יספיק מוה"ר ועט"ר נר"ו [ועי' לה' ישיב משה סי' שמ"ה שהספיק עמו] הכו"ח ביום ה' שבת התרפ"ד ע"ה כלפ"ן משה הפהן סילט"א: סימן ע"ה שאלה יום שמת בו או"א הנק' יארציי"ט שחל להיות בשבת ולא יוכלו להתענות פנהוג אם מתענה ביום א' או ביום ו' או ביום ה': תשובה מרן ז"ל בא"ח סי' תקס"ח כ' דיתענה ביום א' ונהגם דכ' שם מור"ם ואין נוהגים פן אלא שאין מתענים פלל וכן בשאר ימים שאין בהם תחנון וגו' אנהנו פה נראה דבב' הסוגים אין נוהגים כמור"ם שהרי תמיד שואלים רק על היום שמתענים בו אף אין מי שישאל אם יתענה או"ל וכן מעשים בכל יום שמתענה היחיד ביארציי"ט וכינצא בניסן דכן דעת מרן וכמ"ש מז"ק ז"ל בערבי פסחים וכן זכורני שהורה הרה"ג מהרס"ך ז"ל ואף אם לא יתנה זה הברח למנהג הא מהא מוקמי' ליה אדינא ולידין בני ספרד בעקבות מרן ז"ל הולכים וכ"ש בזה שגם מור"ם י"ל דמודה ורק מנהגא קאמר שנהגו בעירו וזה ברור: סימן ע"ו נשאליתי מהחז"ש ונהפ"ו כמה"ר ר' דוד עידאן הי"ו על מנורת החשמל הנקרא ליכתריסיתי דלא שייך בזה חשישא דשמא יטה אם מותר ללמוד לאורו בליל שבת בלתי שומר: תשובה מרן ז"ל בב"י סי' ער"ה פתב בשם הגהות אשירי מספקא לי נר של שעה שאין שייך בו הטנייה אם יכול לקרות לאורה עכ"ל וסיים מרן ע"ז ולי נראה פשוט לאסור דהא שייך בו שימחוט ויחתיך ראש הפתילה ע"ש וכוונתו מבוארת דלהגהות אשירי דלא ס"ד הא דימחוט או דלא ס"ל הא דימחוט מספק"ל פ"ן דלא שייך בזה הטנייה שרי או דילמא לא חילקו בדבר ור"ל דגם בדבר דלא שייך הטנייה אסרו ומאי דלא פשיט"ל מהא דאמר רבה שם אפי' גבוה עשר קומות משום דעכ"פ יש שייכות להטנייה באיזה צד ואופן לכשיעלה או לכשיוריד לא כן בנר של שעה דלא שייך הטנייה ומרן ז"ל מדלא פשיט"ל דגם דלא שייך הטנייה לא פליג ואתי' עלה רק משום דשייך מיהא חשישת מחיטה מוכח בהדיא דבדלא שייך לא הטנייה ולא מחיטה אפתי' בספיקא קאי וכן מדוקדק מלשון מרן שכתב שם ולי נר' פשוט וגו' דר"ל דזה פשוט לי אבל בלא"ה אפתי' בספיקא קאי וא"כ אור החשמל דמי ממש לנר של שעה לדעת הגהות אשירי דהדבר בצ"ע: וילדינא נלע"ד ברור דכ"ן דאין לנו הכרעה בספק זה הגם דהאיסור דרבנן פ"ן דהוא פא מחסרון ידיעה שנסתפקו בזה הראשונים וכן האחרונים לא הכריעו בזה יש לאסור ואין לומר בכה"ג ספיקא דרבנן לקולא וכמ"ש ה' חכמת אדם בכללי ס"ס פלל ח' אי אסתפק לן מה אמרו ביה קמאי או שהרא' עצמן נסתפקו וגו' לא מיקרי ס' פלל וגו' דכל זה מיקרי ספק מחסרון חכמה ואין להקל לא בספק אחד דרבנן ולא בס"ס ויליף לה מדברי הש"ך ע"ש וכ"ן לענ"ד בדעת מרן הש"ע שכתב וז"ל ואין קורין בספר לאור הנר וגו' שמא יטה ואפ"י הוא גבוה עשר קומות שאינו יכול להגיע אליו שלא חילקו חכמים בדבר ומטעם זה יש לאסור אפי' הוא בעששית או קבוע בחור שבכותל וכן בנר של שעה ע"ש וילשונו ז"ל מורה וכן דגם נר של שעה אסור משום דלא חילקו חכמים והוא קשה דהרי בב"י פתב דאיסורו משום שמת ימחוט ולפה"א דמרן ז"ל בב"י נחית רק לפשוט ספיקו דהגהות

אֲשֵׁרִי בְּנֵר שֶׁל שְׁעוֹה אָמְנָם לְקוֹשְׁטָא בְּעִיקְרָא סְפִיקוֹ דְּהַגְהוֹת אֲשֵׁרִי [בְּמָקוֹם שְׂאִין לְחוּשׁ לְהִטְיָה וּמְחִיטָה] אַפְתִּי בְּסְפִיקוֹ קָאִי דְּשָׂמָא לֹא פִילּוּג אִפִּי בְּזוֹה הָאֲנָפִן דְּלֹא שְׂיִיף הִטְיָה וּמְמִילָא פִּינּוֹן דְּאִין הִכְרַעַה בְּזוֹה גַם נֵר שֶׁל שְׁעוֹה אָסוּר מְסַפֵּק דְּשָׂמָא לֹא פִילּוּג גַם דְּלִיפָא שְׂמָא יִטְהָ וְלִכְּנֹן לֹא הִנְצֵרָה מְרֹן ו"ל לְטַעַם שְׂמָא יִמְחוּט וְלֹא הִנְצִירוּ כְּלָל גְּבִי נֵר שֶׁל שְׁעוֹה וְלִכְּנֹן עֵינֵיב זֶה עִם הַטַּעַם דְּהִטְיָה וְעִם הַטַּעַם דְּלֹא פִילּוּג וּמ"ש,, וְכֹן" וְלֹא תִּנְי לְכִלְהוּ בְּבֵת אַחַת מְשׁוּם דְּמִשְׁוֹנִים הֵם דְּזוֹה מְצַד וְדָאוֹת וְזוֹה מְצַד סְפֵק וְכָאֲמוּר: וְרִאִיתִי לְהִט"ז סִק"ב שְׂפֵתָב עַל דְּבִרֵי מְרֹן ו"ל אִין פִּירוּשׁוֹ דְּבְנֵר שֶׁל שְׁעוֹה אָסוּר ג"כ דְּלֹא חִילְקוּ חֲכָמִים דְּבְזוֹה הִיָּה לְנוֹ לֹמֵר בְּזוֹה לֹא נֶאֱסַר מְעוּלָם כִּמ"ש בְּסִמּוּף (וְעִי' ג"כ בְּלְבוּשׁ שְׂפֵתָב הַטַּעַם דַּעֲכ"פ יֵשׁ מְחִיטָה וְע' ג"כ לְה' מִג"א) וְלֹאֲחִמ"ר דְּבְרֵי הֵם נִגְדֵי דְּבְרֵי הִג"א שְׂנִסְתַּפֵּק בְּזוֹה וְלֹא ס"ל לֹמֵר דְּזוֹה לֹא נֶאֱסַר מְעוּלָם אֲלֵא דִּי"ל דְּגַם בְּדִלָא שְׂיִיף הִטְיָה לְאִפִּילּוּג וְלֹא דְּמִי לְמ"ש ה' הַנּוֹ' סִק"א דְּלִגְבֵי הָאָדָם אֲמַרִי דְּלְזוֹה לֹא נֶאֱסַר מְעוּלָם דִּל"א זֶה לְגְבֵי הַנֵּר שְׂאָסְרוּהוּ דְּלִגְבֵי הַנֵּר לֹא פִילּוּג גַם בְּדִלָא שְׂיִיף אֲבָל גְּבִי הָאָדָם י"ל שְׂפִיר דְּלֹאֲדָם זֶה לֹא נֶאֱסַר מְעוּלָם וְכָאֲמוּר.

גַם מֵה שְׂבִיָּאָר שֵׁם אֲלֵא הָאִי,, וְכֹן" קָאִי אֲרִישָׂא לֹאֲחִמ"ר אִינוּ נִרְאָה תְּדָא דְּתִיבַת,, וְכֹן בְּנֵר" בְּבִי"ת מוֹכַחַת דְּעַל הַטַּעַם דְּלֹא פִילּוּג קָאִי דִּישׁ לְאָסוּר בְּעִשְׂשִׁית אוֹ קְבוּעָה בְּחוּר שְׂבִכְוֹתָל וּבְנֵר שֶׁל שְׁעוֹה וְאִי קָאִי אֲרִישָׂא דְּקָאֲמַר וְאִין קוֹרִין לְאוּר הַנֵּר וְגו' הִיל"ל וְכֹן לְאוּר הַנֵּר שֶׁל שְׁעוֹה וְאִי קָאִי אֲטַעְמָא דְּשָׂמָא יִטְהָ דְּגַם בְּנֵר שֶׁל שְׁעוֹה שְׂיִיף חֲשִׁשָׂא זֹו דְּשָׂמָא יִטְהָ הִלָּא זֶה נִגְדֵי הַמְּצִיאוֹת בֵּין לְהִג"א בֵּין לְמְרֹן ו"ל וְאִם הַפְּנוּנָה דְּגַם דִּל"ש שְׂמָא יִטְהָ הָאִיפָא שְׂמָא יִמְחוּט הַעֵיקְרָא חֲסַר מִן הַסְּפֵר וְתוֹ דְּתִיבַת וְכֹן בְּנֵר בְּלִתִּי שְׂיִוִּדִיעֵנוּ שְׂזוֹה אָסוּר אִינוּ נִקְשֵׁר כְּלָל לְדְּבְרֵי הִרְאִשׁוֹנִים אֲלֵא לְדְּבְרֵי הָאֲחִרוֹנִים יֵשׁ לְאָסוּר וְגו' וְכֹן בְּנֵר וְגו' וְלִכְּנֹן נִלְע"ד דְּהַעֵיקְרָא בְּדַעַת מְרֹן ו"ל כְּדְּכִתְיָבָנָא וְכֹן בְּיָאָר כְּנוֹנְתוֹ ה' עו"ש סִק"א וְז"ל וְלַעֲנֹד"ן דְּעֵיקְרָא הַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דְּלֹא חִילְקוּ חֲכָמִים לְהִתִּיר בְּשִׁבְתָּ בְּשׁוּם עַנְיָן אִפִּי בְּמָקוֹם דְּלֹא שְׂיִיף אִיסוּר כְּלָל וְגו' ע"ש אֲלֵא דְּסִתְמוֹת דְּבְרֵי ו"ל נִרְאָה דִּס"ל דְּמְרֹן הִכְרִיעַ בְּסְפִיקוֹ דִּהִג"א דְּגַם בְּזוֹה אֲמַרִי דְּלֹא פִילּוּג מְדִלָא הִנְצִיר הַסְּפֵק שֶׁל הִג"א וּמֵה שְׂיֵשׁ לְהוֹרוֹת בּוֹ כֹּל שְׂלֵא נִפְשֵׁט וּלְכִי דְּבְרֵי נִרְאָה דִּמְש"ה כְּתִב מְרֹן ו"ל,, וְכֹן" וְלֹא עֵינֵיבּוּ עִם הַקּוֹדְמִים מְשׁוּם דְּזוֹה סְבֵרַת עֲצָמוֹ וְהִרְאִשׁוֹנִים דְּבְרֵי הִגְמ' וְרַבִּינוּ פֶּרְץ וְלַעֲנֹד"ן דְּמְרֹן ו"ל אַפְתִּי בְּסְפִיקוֹ דִּהִג"א קָאִי דָאִי אִיתָא הִי"ל לְחִלּוֹק עֲלֵיו בְּב"י וְלַהִכְרִיעַ נִגְדוֹ גַם בְּעִיקְרָא הַסְּפֵק וְאוּלַי דְּלִדִּידִיָּה מְרֹן ו"ל כְּשִׁחִיבֵר הַש"ע הַכְרִיעַ כֹּן וְהַמְעַיִן יִבְחַר: וְעוֹד נִלְע"ד (גַם כִּי אִינוּנִי כְּדָאִי לְזוֹה) דְּבָאֲמַת יֵשׁ לְהַכְרִיעַ כְּהַצַּד הַזֶּה דְּלֹא פִילּוּג גַם דְּלֹא שְׂיִיכָא הִטְיָה כְּלָל בְּשׁוּם צַד וְאֲנָפִן בְּנֵר שֶׁל שְׁעוֹה וְכִדּוּמָה דְּכִמוֹ בְּנֵר גְּבוּהָ אִפִּי עֲשָׂרָה קוּמוֹת דְּלִיפָא לְמִיחַשׁ לְהִטְיָה וְאִפִּי"ה אָסוּר מְשׁוּם דְּכִי גְזוּר לֹא פִילּוּג לְמִקְלִתְיָהוּ וְכִמ"ש רִש"י בְּגַמ' דְּשִׁבְתָּ דִּי"ב ע"ב ד"ה וְאִפִּילוֹ וְכ"כ הַר"ן בְּבִיָּאוֹרוֹ לְהַר"ף ע"ש ה"ה נְמִי לְהִיכָא דְּלֹא שְׂיִיף הִטְיָה דְּהַרִי הַכֹּל נִכְלָל בְּכִלָּל לֹא פִילּוּג וְכִמוֹ דְּבְנֵר גְּבוּהָ דְּלִיפָא לְמִיחַשׁ לְהִטְיָה וְאִפִּי"ה אָסְרִינוּ מְשׁוּם דְּסִתְמָא אָסְרוּ וְלֹא חִלְקוּ בְּדְבָר הַגַּם דְּהַטַּעַם הַזֶּה אִין בּוֹ חֲשִׁשׁ בְּכַה"ג מְשׁוּם דָאִי אִיתָא הִי"ל לְבָאָר חִילּוֹק זֶה אוֹ מְשׁוּם דְּכִינוּן דְּגְזוּרוֹ אִין לְנוֹ לְחִלְקָא בְּדְבָרֵיהֶם כֹּל דְּלֹא מְצִינוּ שְׂחִילְקוּ הֵם ה"ה נְמִי בְּכַה"ג דְּלֹא שְׂיִיף הִטְיָה רַבְּנָן סִתְמָא אָסְרוּ וְלֹא חִלְקוּ בְּדְבָר ש"מ דְּבָכָל אֲנָפִן אָסְרוּ דָאִי אִיתָא הִי"ל לְחִלְקָא וְלְבָאָר זֶה אוֹ שְׂיֵשׁ לְנוֹ לְאָסוּר בְּכֹל אֲנָפִן מִן הַסֵּתָם וְכָאֲמוּר וְהָאִי אִין לֹמֵר דִּמ"ש רַבָּה וְאִפִּי"ה הוּא גְּבוּהָ שְׂתִי

קומות ואפ"י שתי מרדעות ואפ"י עשרה בתים זו ע"ג זו היינו דגם בכה"ג מסורת הינה ביד רבה מרביותו דאסרו [ולא דעת עצמו מטעם דלא פילוג] חדא דלשון רש"י והר"ן אינו מורה פן דאי איתא הי"ל למי' דגם בכה"ג אסרו ועוד דאי איתא מנ"ל לרבינו פרץ והובא בהטור לומר דמטעם זה יש לאסור אפי' הוא בעששית או קבוע בחור שבפנותל הלא רק באלו קאמר רבה לאסור דמסורת בידו דאסרו בהם וכאמור.

וא"ל דגם רבינו פרץ מסורת בידו מרביותו דגם בכה"ג אסרו חדא דכל פי הא הי"ל לבאר כיון שהוא מהפוסקים ותו דלשון יש לאסור מורה וכן שהוא מדעת עצמו והכרעתו הוא וכאמור וכן יש להוכיח מדקאמר שם דקע"ט דהא דרבה פתנאי וגו' אלמא סברת עצמו היא שאם הוא מסורת בביתאור הגזירה דרבנן לא תהיה בזה פלוגתא וכן מוכח מדכ' רבינו חננאל שם דהלכה כרבה משום דסתם לן תנא פנותיה ואי איתא הי"ל מטעם זה דכן קיבל מרביותו ועי' בתוספתא דשבת פ"א בהלכה ה' לא יצא אדם וגו' דקתני אין קורין בליל שבת לאור הניר אפי' גבוה ממנו ואפ"י בבית אחר ואפ"י עשרה בתים זה לפניו מזה ע"ש וכן ראיתי לה' עו"ש ז"ל שכתב ונ"ל דלא חילקו חכמים וגו' ומשום גזירה נר של שענה אטו נר של שמן ע"ש וק' דהיא עצמה גזירה ואי' גזרי' גזירה לגזירה ובשלמא אם בגמ' או במשנה אסרו י"ל חדא גזירה היא דכשגזרו גזרו בכל אופן אף במה שהוא מחודש ואנו באים לעמוד על בירורו מהיכא תיתי לומר פן ולהאמור א"ש דזה נלמד מדלא פילוג בעשר קומות ועששית וכיוצא והיינו משום דבלא זה מתחלף נר זה בזולתו וא"כ ה"ה בנר שלשענה גם דלא שייכא ביה הט"ה ומינה נמי לכל הטעמים הנז' גם במנורת חשמל יש לאסור: ומפל האמור יש לתמוה על ה' משנה ברורה נר"ו ס"ק ד' שכ' ומ"מ נ"ל דבנרות הטובים שלנו (שקורין סטארין) מותר לקרות לפניהם לכ"ע דלא שייך שמה יטה רק בדבר שדרכו להטות לפעמים בחול כדי שידליק יפה ובנר "סטארין, (בלה"פ הגהות על קיצור ש"ע סי' פ' או"ב פתב ונ"ל ונהי בנר של חלב סטארין וגו' ע"ש) ידוע דא"ץ להט"ה כלל לעולם וכ"ש דלא שייך בו שמה ימחוט דאורו צלול.

מאד ואין צריך כלל לזה ע"ש ועי' ג"כ בביתאור הלכה ד"ה וכן בנר ע"ש (ואולי הדלק שלו הוא מהשמן הנקרא "בנזין" או "אישאנץ" שהוא כמו נפט (גאז) צלול ומנוקה מאד ומשתמשין בו כמו בגאז אלא שזה נתון בקדירה רחוקה ויוצא מזה כעין צנורות השואפים האור ושמונים הצנורות בזכוכית והוא קרוב לאור החשמל (אליכטריסית) (ובין שיהיה הניר באופן זה או באופן אחר דבריו ז"ל תמוהים שכתב להתיר לכ"ע ולא זכר שר דלדעת הגהות אשירי הדבר מסופק לדינא וממילא יש לאסור גם דלא שייך הט"ה וכאמור וכן לא זכר דמדברי מרן בב"י ובש"ע נראה דיש לאסור גם בזה וכן מצד ההכרעה לע"ד יש לאסור זכר שר וכנראה דהוא ז"ל נמשך אחר דברי הלבוש דנראה לכאורא מדבריו דלא אסר בנר של שענה רק משום דשמה ימחוט ואינו נראה דגם הלבוש נחית רק לומר דבנר של שענה יש בו חששא זו ואסור בודאי אכל באמת גם במקום דליכא חששת הט"ה אפתי בספיקא קאי וכמ"ש הגהות אשירי וממילא יש לאסור וכ"ן דעת מרן ז"ל וא"כ גם באור החשמל (אליכטריסית) יש לאסור ועוד נלע"ד דגם בשל אישנץ או בנזין יש לחוש שיטהו ע"י איזה מכונה הגורמת להטות למעט ולהרבות האור פידוע [עי כה"ח סקי"ג] וכן באור החשמל יש לחוש לשמה יביא מנורת זכוכית אחרת הגורמת בהנחתה לתגבורת האור פידוע דלפי מה שתהיה הזכוכית הנז' בעלת

חוטין יותר מאיך יותר והגם שאין לו עתה שמה יביא דומיא דעשרה קומות ועשרה בתים זו לפנים מזו דאסרו והגם דבגמ' לא אמרו רק שמה הפל בכלל שיהי מרן ז"ל בב"י אסר בגר של שענה דשמה ומחוט אלמא ל"ד שמה יטה ולכן לענ"ד יש לאסור בכל אופן: נראיתי לה' יד אהרן ז"ל בהגהב"י שכתב דהלבוש כ' הטעם לאסור בגר שענה משום שמה ומחוט והשיגו הע"ש ז"ל דא"כ ביו"ט איך מתירים לומר פיוטים ומזה כתב דטעם מרן בש"ע משום דלא חילקו וה' יד אהרן ז"ל השיגו מדברי מרן הב"י שכ' טעם זה דשמה ומחוט דבגרי הלבוש ע"ש ולענ"ד פותיה דהע"ש מסתברא דמדלא זכר טעמא דשמה ומחוט ואדרבא זכר הא דשמה יטה וכתב וכן וגו' מוכח דגם בגר של שענה שייך זה וכדכתבנא דהיינו משום דהגהות אשירי נסתפקו בזה ומן הספק יש לאסור מטעם זה וא"כ א"ץ כלל להא דשמה ומחוט ודי בהא דשמה יטה ומשום דלא פילוג וכאמור והתפרש הוא דהראשונים מן הנודאי והא דשענה מן הספק ולכן לא כללם מרן ז"ל יחד ונראה דגם הלבוש מודה למ"ש בדעת מרן אלא דנקיט בלשונו מה שהוא איסור התקלטי ולא מן הספק ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי וכאמור מעלה.

ועי' למור"ם ז"ל בד"מ שגם הוא ז"ל הביא דברי הגהות אשירי ודברי מרן ז"ל בב"י ומשמע דדעתו לאסור היכא דלא שייך הט"ה מדלא העיר ע"ז פלוג גם מן האמור יש לתמוה על הרבנים הנז' בלחם הפנים ועל ה' מסגרת השלחן שם שהקילו בלאמ"ף של הגאון ולעד"ן דיש לאסור וכאמור ועם פי הם ז"ל הקילו נר' דמשום דהם ז"ל נמשכו אחרי דברי הלבוש וחשבו שכן הוא הטעם אכן לדין דבתריה דמרן גרירין אסור ועוד נלע"ד דגם לדידהו בני אשכנז יש לאסור דכוננת הלבוש פדכתבנא ואכמ"ל בזה פעת ובעה"ו אשובה אראה ואשנה פרק זה וכעת די בזה הכו"ח ביום י"ג פסקיו התרצ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א יורה דעה חלק ראשון סימן א שאלה אם מותר להיות שוחט לאיזה קהל בלא פרס קבוע רק שיקח מקוני הבשר הכשר סף מה על כל משקל פילו: תשובה הדבר פשוט מאד לאסור שכ"כ מרן ז"ל ביו"ד סי' ח"י סעיף י"ח הטבח צריך ליטול שחר מן הטריפות כמו מן הפשירות וכל מה שהליצו האחרונים בעד מנהגם ל"ש בנ"ד שבאו לקבוע שוחט מחדש ע"ז האופן ולא נהגו לפנים פן ואם פוננת השואל על מקום שנהגו פן מלפנים לדעתי הקצרה ג"כ יש לאסור שיהי מרן ז"ל שאב דבריו מתשובת הריב"ש סי' ת"ק וכמבואר בב"י ובתשו' הריב"ש מבואר דגם שנהגו פן אין לעמוד במנהג זה וכל מה שהליצו האחרונים בעד זה ל"ש לדין דבתריה דמרן גרירי ואנן בדין פה אי גרבה יע"א הראשונים נו"ן היו לוקחים איזה דבר קל מאד בשר מגוף הבהמה והיה מקום לצדד וללמד עליהם זכות עפ"ד הש"ך סי"ח אות ל"א ואח"כ נעשית הספקמה מהב"ד נו"ן שיקחו הבשר רק בשנה מן הפשירות ומן הטריפות עפ"ד מרן ז"ל ומפני המחלוקת התנו בזה אם יספיקו הק"ק הי"ו וכנראה לא נתפשטה הספקמה זו והיו כמאז אף בשנת התר"פ עזרנו ה' ויצא הדבר אל הפועל בהספקמת השוחטים וסוכני הפומיטי והב"ד הי"ו להיות ממש הטריפות והפשירות בשנה וכן הונהג מן הוא והלאה עד היום ועד בכלל ובלי ספק פן יקום עד ביאת הגואל ועד בכלל פי בכל כה"ג אין התרה ושום ביטול לעולם פמתבאר מדברי מרן באב"ק ר"ס ר"ט ובש"ע סי' רכ"ח סכ"ח ואפ"י עברו והתירו אינו מותר וכמ"ש המשד"ר יו"ד סי' רכ"ח וכן מסיק שם מהר"א אירגאס ומקרי"ל וה' המפורסם המ"ז ז"ל: ובכן הרב המורה אם פבר יש מנהג בעירו יכלכל

דבריו במשפט לדבר על לב ראשי הק"ק התרדים אל דבר ה' ובמתק לשון ומשיך לבכם להסכים ע"ז בלתי שום מחלוקת ועם פי הדבר קשה על הטבחים אשר בהמתם נטרפת ועוד ישלמו שָׁכָר בטרִיפָה כמו בכשירה יכולים הציבור וראשיו לעשות באופן זה כמו שאנחנו עשינו פה שהטבחים אינם משלמים רק על הכשירה בקרוב שהטרופות הם עשירים למאד ולכן השוחטים יקחו מהטבחים רק מהפשרות ומה שיקחו יורם ממנו עשירים למאד לכיס הציבור והציבור ישלמו להם על כל טריפה וטרִיפָה פאותו השָׁכָר המגיע להם בכשרות אחרי הניפוי עשירים למאד וכה"ג שהשוחט עכ"פ מגיע אליו השכירות מהפשרות ומהטרופות בשנה ממש אין מקום לשום חשד ולזות שפתיים וכיעור וכמעט אני אומר בטח שלא ימצא שום מפקפק בזה והוא דבר השנה לכל נפש לשוחט שלכללות השנה לא יחסר לו כלום ולטבחים שאינם משלמים רק פרוצונם מהפשרות ולציבור שאינם מפסידים כלום ולפעמים בסוף השנה הם מרויחים איזה דבר קל מה שאין לחשב עליו כלל וכמו שפן הנסיון הורה לנו מזה איזה שנים ואין להם רק טורח קל חשבון כניסה ויציאה מה שאין להתאחר עליו כלל זהו הנלע"ד ושו"ר לה' תעלומות לב ז"ל יו"ד סי' י"ג י"ד ולה' וישב יוסף ז"ל סי' ג' שהאריכו בזה ודעתם ככל האמור דגם שִׁכָּר נהגו לא יעמדו במנהג זה ושכ"ד רבני ירושלים תובב"א ובראשם הגאון ראשון לציון ה' יש"א ברכה ז"ל ע"ש ואכמ"ל וצור ישראל יצילנו משגיאות ויראני מתורתו נפלאות נאום הכו"ח יום ב' אדר התרפ"ג ליצירה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ב' שאלה שחטו בהמה אחת ונשבר מחוד הספין איזה שיעור ונאחו ונדבק בעצם המפרקת ונשאר דבוק שם ובקושי הוציא והו משם.

אם יש לחוש לה מצד הפגם או מצד השחייה כ"ד: תשובה לדעתי יש להתיר בפשיטו' פשיבדוק שארית חוד הספין ולא ימצא בהם פגם אף המקום שנשבר דינו כאלו נאבדה הספין בלא בדיקה דמוקמי' לספין אחזקת בדוקה כמ"ש מרן סי' י"ח סי"ג אף אם נמצא פגם בשארית חוד הספין יש לחוש שמה בעור נפגם כשאר הפגמות הנמצאים אחר השחיטה ולא מסתבר כלל שיפגם ע"י שִׁבָּר זה ונהגם דלא נמצא כעת אצלי הוכחה לזה מ"מ לא נמצא ג"כ הפה ז"ו וא"כ אין להתיר כל שנמצא פגם בשארית חוד הספין אף בלא נמצא אין לחוש מצד השִׁבָּר ודינו כנאבד וכאמור דהא א"ל כלל דשמה בעור נשבר החוד מג' טעמים חדא דאין דרוך החוד שישבר בעור ועוד דבמקום ששמונהו דבוק ואחוז שם יש לתלות הקלקלה ועוד דנדאי אם נשבר קודם הגיעו למפרקת בעת היותו שוחט בעיר או בסימנים אי אפשר שיצדק במפרקת אלא יהיה מצוי באמצע הצנאר בלתי דבוק כלל ואין לחוש לשמה נסדק מעת היותו שוחט בעור או בסימנים ונפגם ולא נגמר השִׁבָּר רק אח"כ כשהגיע למפרקת דאין לנו לחוש לספיקות שלא ראינו וכמו דמוקמי' לספין בחזקתה שהיא בדוקה עד זמן שישבר בה העצמות כמ"ש מרן ז"ל שם ולא חיישינו שקודם זה נפגמה בעור ובסימנים ה"נ מוקמי' לספין בחזקתה כמו שבדוקה עד אותו העת שנשברה במפרקת גם מצד השחייה דשמה שחט ושהה שהיה כ"ד אין לחוש חדא דהרי השוחט אומר שלא שהה ועוד דהרי כיון דמוקמי' לה אחזקתה שלא נשברה רק אח"כ בעצם המפרקת א"כ טרם זה לא היה שום דבר הגורם לשהיה ות' דאפי' ספק שהיה כ"ד שרי כמ"ש ה' באה"ט ס"ק ה' בשם הלה"ק ע"ש ומאחר שפן אין מקום לחוש לה וכן אם שגגו השוחטים ולא בדקו את חודי הספין הנשארים אין לחוש דהו"ל כאלו

אבדה הספין בלא בדיקה וכן מצד השוחטים אי"ן להעבירם על שלא בָּדְקוּ הספין דנדאי בשגגה היה זה להם שנגבהו בראותם שאירע פן ונטרדה דעתם בבירור הענין ועוד דמצוי הוא זה שישגו בדבר ולא ידעו דצריף לבדוק הנשאר ממנה פי לאו כ"ע דינא גמירי וצריף לזה הודעה מראש מה' המורה שם בעת שנסתפקו ובאו לפניו פי הם לא יעלה זה בדעתם ובכן דעתי להתיר בפשיטות וכאמור הכו"ח ביום ו' אדר התרפ"ה ע"ה פלפון משה הכהן סילט"א: סימן ג' שאלה נמלה או נמלים הנמצאים הרבה פעמים תחובים בנושט העופות מהם בחונק ומהם שלא בחונק מהם שפשמסוירים אותם מהנושט משאירים רישם קל מאד באותו מקום פעין נקב או אנדם ומהם משאירים רישם מה פעין נקב ואנדם כ"כ יותר ואין ניפר שום נקב בעבר השני וכן אין ניפר אם העור הפנימי ניקב או"ל ואם ניקב אם ניקב פלו או"ל האם יש לחוש שניקב מעל"ע ומצד דקותו של הנקב אינו ניפר מבחוץ או"ל וכן אם יש לחוש לניקב והבריא ומצד האנדם שבעור החיצון אין ניפר הקורט דם וכיוצא או לא ואם טפי עדיף שלא לבדוק אח"ז כלל ולסמוך ארנבא או טפ' עדיף לבדוק: תשובה הפר"ח סי' ל"ג ס"ק י"ז נשאל על נמלה תחובה בחונק בנושט ונאכל חצי בשרו של עור הפנימי והתיר לא מפעיא להסוברי דלא חיישי לשמא העלה קרום ושום העלה מינכר בבדיקה אלא גם לדעת מרן אפשר להכשיר דקוץ מצוי שניקוב לחוץ והדר ע"י דאכלה ביה אף בנ"ד הנמלה אכלה ורחוק שאכלה מקצת ב' העורות מעבר אל עבר וחזרה לאחוריה וחזר והעלה קרום במקום שאכלה וכ"ת לחוש לניקבו שני העורות ליתא דאף אם נמצאו שני העורות נקובים ליפא למיחש למידי דתלינו לאחר שחיטה פריש וניקב וכמ"ש בסי' ל"א ס"ק ח' ע"ש וינצא דהוא מתיר בכל צד ואופן אף אם נקוב מעל"ע וכ"ש אם ניקב העור הפנימי פלו ונשאר החיצון פלו או רובו בלתי נקב וכ"ש בנשאר מהפנימי כ"ד ורובו נקוב והנה בנה התב"ש ז"ל חולק ונהגם דמודה הוא בנדון הפר"ח להתיר היינו דוקא בהפ"מ וגם זה דוקא בלא ניקב כל הפנימי דאם כל הפנימי נקוב טריפה ע"ש ולפי"ד כ"ש אם נקוב מעל"ע ולע"ד הדבר ברור שזה היא דעת עצמו אף הפר"ח ודאי דמתיר גם דניקב כל הפנימי ומעשה שזה דנאכל חצי בשרו של הפנימי נקט דהרי גם בנקוב מעל"ע אמרי דבתר שחיטה אינן ע"ש וכזאת י"ל במכ"ש בניקב כל הפנימי דבתר שחיטה אינן ע"ש בנאכל ממש כל הפנימי והחיצון דרף אכילה הנה פנים לו' דמודה הפר"ח לאסור דבשעה קלה פזו בין שחיטה לבדיקה קשה שיאכל כל כף ויותר נראה דהפר"ח לא מחלק בהכי פסתמיות דבריו ומזה נלע"ד דיותר טוב שלא לבדוק אחרי הנמלים כלל ואם פבר ראה נמלים תחובים א"ץ לבדוק אם נאכל כל העור הפנימי או מעבר לעבר או אם תחובה בחונק או"ל דשמא היתה באופן הפותר לכ"ע ואת"ל דניקב או נאכל באופן דיש אוסרים שמא הלכה פהמתירים הפר"ח ז"ל ודעמיה ונהגם דאין מתירין מס"ס היכא דאפ' לברר כמ"ש הב"א סי' כ"ו מהפוס' [מ"מ פבר כ' הנו"ב מה"ת סי' (ק"ל) דכל דנשאר עכ"פ ס' אחד בלתי ברור ל"ח ס"ס דאפ' לברר ע"ש וזה לע"ד טפי עדיף מלבדוק ולראות אם יש נמלים או"ל ואם יש אם בחונק או"ל דכשננו רואים שיש או שהוא בחונק מכניסין עצמנו בריעותא שאין ראוי להתיר רק בהפ"מ לדעת התב"ש וכ"ש שא"ץ לבדוק אם נאכל או ניקב כל העור הפנימי או אם ניקבו ב' העורות דאם באנו להתיר פדעת הפר"ח צריכים לעבור ע"ד התב"ש ודעמיה האוסרים גם בהפ"מ וא"כ טפי עדיף לסמוך על רוב

עופות דְּכָשָׁרִים הֵם מִתְחִיל וְגַם אֵיכָא ס"ס וְכַנְנֵן וְדוֹמָה זֶה לַמ"ש מוֹר"ם בְּסַעֲיָהּ זֶה דְיוֹתֵר
הִיא טוֹב שְׁלֵא לְבַדּוֹק פְּלֵל וְלִסְמוּךְ אַרְנוֹבָא מְלַבְדּוֹק וְלִהְקַל בְּמַקּוֹם דְּאֵיכָא רִיעוּתָא וְהַגַּם
דְּבַנ"ד פְּכָר רְאִינוּ רִיעוּתָא דְנִמְלִים תְּחוּבִים לְפָנֵינוּ מ"מ פִּינּוּ דִישׁ מִתִּירִים בְּכָל גּוֹנוֹנָא
וְכַשְׁאֵנוּ בּוֹדְקִים צְרִיכִים לְהַכְנִיס עֲצָמָנוּ בְּסַפֵּק פְּלוּגְתָא וְהָרִיעוּתָא לְפָנֵינוּ וְכַשְׁאֵין בּוֹדְקִין
יִתְכֵן דְּגַם הָאוֹסְרִים מִתִּירִים דְּאֶפְשָׁר שְׁאִינָהּ בְּחוּזְקָא וְלֹא נִקְבַּח כָּל הַפְּנִימִי וְכֵן לֹא הִחִיצוּן
טְפִי עֲדִיף שְׁלֵא לְבַדּוֹק וְעוֹד דְּהַנְסִיוֹן הַיּוֹמִי כְּמַעַט הוֹרָה לָנוּ דְכַמָּה מְאוֹת כַּה"ג שְׁפָאוּ
לְפָנֵינוּ מְעוֹלָם לֹא נִמְצָא שׁוּם אַחַת נְקוּבָה מְעַבְרָ לְעַבְרָ וּג"כ עַל הָרוֹב דְּגַם הַפְּנִימִי לֹא
נִקְבַּח פְּלוּ וּג"כ עַל הָרוֹב שֶׁהִתְחִיבָה אֵינָהּ בְּחוּזְקָא וְא"כ יֵשׁ לִסְמוּךְ גַּם בְּכַה"ג אַרְנוֹבָא לְהִתִּיר
וְטְפִי עֲדִיף מְלַבְדּוֹק וְכ"ש בּוּזָה"ז דְּגַם בְּעוֹפוֹת אֵיכָא הַפ"מ עַפ"י הָרוֹב אוֹ דוֹחַק שְׁבַת אוֹ
לְחוּלָה וְצְרִיכִים אֲנַחְנוּ בַּהַפ"מ וְכַיֵּצֵא לִסְמוּךְ עַל הַפ"ח דְּמִתִּיר דְּוֹדָאֵי טְפִי יֵשׁ לִסְמוּךְ
אַרְנוֹבָא וְכַאֲמוֹר וְכ"ש אִם לֹא רָאָה הַנְּמָלִים שֶׁא"ץ לְבַדּוֹק אַח"ז פְּלֵל [וְכ"כ הִישִׁי"מ ח"ב
ס' קל"ב ע"ש]: סִימָן ד' שְׁאֵלָה מְפָרֶקת עוֹף שְׁנִשְׁבְּרָה אִם מְוַתֵּרַת בְּבִדְיַת חוּט הַשְּׂדֵרָה
בְּזָמַן הַזֶּה או"ל: תְּשׁוּבָה ה' יִשְׁיב מִשָּׁה נַר"ו ס' ק"ט פְּתַב דְּהַדְגַּמ"ר דְּעַתּוֹ דְּבַדּוֹרוֹת אֱלוֹ
אֵין אָנוּ בְּקִיָּאִים לְפָרֵק הַחוּלִיּוֹת וְלְבַדּוֹק בְּחוּט הַשְּׂדֵרָה שֶׁל עוֹף שֶׁהוּא דֵק וְשִׁמ"ש הַעַה"כ
דְּבַהֲמָה וְעוֹף שְׁוִים הֵינּוּ לְדִינָא אֲבָל לְבִדְיַת חוּה"ש אֵינָם שְׁוִים וְשְׁפַעְנִין הַנְּשֵׁט וְהַצְּנֹאֵר
שֶׁל עוֹף אָנוּ מְחַמְרִים כְּמוֹר"ם בְּכָל דֵּינֵי הַשְּׁחִיטָה וְאִם נִמְצָא לְעוֹף בְּצִנְאוֹרוֹ אֵינָהּ חֲתוּף
אָנוּ מְטְרִיפִים כְּנֹדַע וְכ"ש בְּבִדְיַת חוּה"ש שֶׁל עוֹף שְׁאֶפְי' הַרַה"ג ה' זָרַע אֲמַת לֹא הִיא
יְכוּל לְבֹדְקוֹ וְהַטְרִיפוּ וְמָה נוֹכַל אֲנַחְנוּ הַדְּלִים לְבַדּוֹק וְכ"ש בְּשׁוֹחֲטִים דּוּזָה"ז שְׁאֵינָם
בְּקִיָּאִים וּמ"ש הַמַּחֲב"ר שְׁזָקֵן אֶחָד בְּדֵק וְגו' נִרְאָה שְׁלֵא סְמַכוּ אֱלֵא לְפִי שְׁהִיָּה זָקֵן וְבָקִי
וְגַם שְׁם בְּנִדּוּנוֹ לֹא הִיא צְרִיף לְבַדּוֹק פִּי אֵינָהּ אֱלֵא צְנֹאֵר עֲקוּמָה וְא"ץ בְּדִיקָה אֱלֵא
לְחוּמְרָא אֲבָל בְּשִׁבּוּרָה לֹא הִיא בּוֹדֵק שְׁקִשָּׁה לְבַדּוֹק וְאֶפְשָׁר לְטַעוֹת עַכְתָּ"ד נַר"ו וְאֲנָכִי
מְקָרוֹב תְּמַהֲתִי עַל דְּבָרָיו דְּהַדְגַּמ"ר לֹא חִלַּק מְעוֹלָם בֵּין עוֹף לְבַהֲמָה בְּנוֹגַע לְבִקְיָאוֹת
הַבְּדִיקָה כְּמוֹ שִׁירְאָה הַמְעַיֵין שְׁם דְּכָל דְּבָרָיו סוֹכְבִים עַל זֶה דְּעוֹף לֹא מְהַנְיָא הַלִּיכְתּוֹ וְכִיּוֹן
דְּאֵין אָנוּ בְּקִיָּאִין אֲסוּר וּבַהֲמָה מְהַנְיָא לָהּ הַיְלוּף לְבַדּוֹק גַּם בּוּזָה"ז דְּאֵין אָנוּ בְּקִיָּאִים בְּאֶפְסָן
דְּלַהֲבִקְיָאוֹת בְּהֵמָה וְעוֹף שְׁוִים וְהַמְבֹאֵר מְרַבֵּי סְפָרַד דְּבוֹדְקִים בּוּזָה"ז עוֹף וּבַהֲמָה ה'
שִׁיּוּרֵי בְּרָכָה בְּשֵׁם ה' ב"ד וְהַכְּנָה"ג בְּבַעֲי חַיִּי ס' וְהַתָּה"ז ס' ב"ן אוֹת כ"ד וְסִי' ד"ן אוֹת
ח' וְכ"ן פְּשֵׁט דְּבָרֵי הַמַּחֲב"ר וְה' זָרַע אֲמַת נְדוּנוֹ אֵינּוּ אֱלֵא בְּעִיקּוֹם מְשׁוּנָה מְאֹד אִף בְּזוּלַת
זֶה בּוֹדְקִים כְּמוֹשִׁיע"ש וְכַתְּבִתִּי לוֹ ע"ז זֹאת תְּשׁוּבָתוֹ אֵלַי בַּה' כְּסִלּוֹ הַתְּרַפ"ה וְאֶשְׁר
תְּמַהֲתִי עַל מ"ש בְּסַפְרֵי י"מ ס' ק"ד שְׁאֵין אָנוּ בְּקִיָּאִים בְּבִדְיַת חוּט הַצְּנֹאֵר שֶׁל עוֹף
כְּמ"ש הַדְּגַמ"ר וְאֵתָה תְּמַהֲתִי דְלֹא כ"כ הַדְּגַמ"ר אֱלֵא לְאֶשְׁכְּנִזִּים אֲבָל לְדִידֵן שְׁאֵנוּ בְּקִיָּאִים
בּוֹדְקִים דַּע כִּי גַם אֲנִי לֹא פְתַבְתִּי כֵן אֱלֵא לְהַשׁוֹחֲטִים שְׁבַזְמִינֵנוּ שְׁאֵין בְּקִיָּאִים בְּבִדְיַקוֹת
וְגַם אֵינָם רְגִילִים וְאֵינָם אֲנֻמְנִים לְבַדּוֹק פְּרָאוֹי וְעַל כֵּן פְתַבְתִּי דְבָרֵי הַדְּגַמ"ר דְּהַשׁוֹחֲטִים
שְׁלָנוּ כְּמוֹ הָאֶשְׁכְּנִזִּים שְׁאֵינָם בְּקִיָּאִים אֲבָל הַמּוֹרָה הַרְגִיל בְּבִדְיַקוֹת וְיֹדַע ה' טְרַפְיּוֹת וְבָקִי
בְּבִדְיַקוֹת כְּמוֹ מְעַלְתוֹ וְדָאֵי רִשְׁאֵי לְבַדּוֹק וְהֵתֵם שְׁמוֹ וְנִדְפְסָה בַח"ב ס' מ"ו] וְעַם כִּי לַעֲנֵ"ד
דְּבָרָיו שְׁבַסְפָּרוּ אֵין סוֹבְלִים זֶה דָּאֵי אֵיתָא לִק"מ מְדַבְּרֵי הַמַּחֲב"ר וְעוֹד לֹא הִיא צ"ל דְּנִדּוּן
הַמַּחֲב"ר עִיקּוֹם דְּבִדְיַקְתּוֹ לְחוּמְרָא גַם לֹא הִיא פּוֹתֵב דַּה' זָרַע אֲמַת לֹא הִיא יְכוּל לְבַדְקוֹ
גַּם לֹא הִיא פּוֹתֵב דַּהֲעַה"כ ל"כ דְּשְׁוִים רַק לְדִינָא אִף לְבִדְיַת אֵינָם שְׁוִים גַּם לֹא הִיא
פּוֹתֵב דַּהֲדְגַמ"ר פְתַב דְּאֵין אָנוּ בְּקִיָּאִים לְפָרֵק חוּלִיּוֹת וְלְבַדּוֹק חוּט הַשְּׂדֵרָה שֶׁל עוֹף זֶה

דְּבָרִים מוֹרִים דֵּה' נר"ו נְמָשֶׁה אַז אַחְרֵי דְבָרֵי ה' זְבַחֵי אֱלֹהִים שְׁהִבִין פֶּן בְּכַוֵּנָה ה' זְבַחֵי תְרוּעָה בְּשֵׁם הַדְּגַמ"ר וְלֹא חָקַר עַל שְׁרָשָׁם שֶׁל דְּבָרִים וְכֵן מְבֹאָר מְדַבְּרֵי בְּסִי' קַע"ח שְׁהַעֲתִיק בְּשֵׁם הַדְּגַמ"ר פֶּן עַל שֵׁם מ"ש בְּשֵׁבֶת אַחִים ע"ש מ"מ הָא מִיָּהָא קָמֵן דְּהָדַר בְּיָה מְזָה וְנִדְעָתוּ דְּבִזְה"ז בּוֹדְקִים הַמּוֹרִים חוּט הַשְּׁדָרָה דְּעוֹף וּבְהֶמָּה וּכְמ"ש רַבְּנֵי סְפָרַד וּכְנֹז"ל וּא"כ הֵגַם דְּנִדְאֵי הַשׁוֹחֲטִים הַפְּשׁוּטִים שְׁלֹא הִגִּיעוּ לְהוֹרָאָה אִין לְסִמּוּךְ עֲלֵיהֶם לְבָדוּק לֹא בְּעוֹף וְלֹא בְּבִהֶמָּה דְּלֹא עֲדִיפֵי מַחו"ר אֲשַׁפְּנוּ וּסְבָרְתוּ זֹאת אֲלִימָתָא הִיא מ"מ לְדִינָא הַמּוֹרִים יְכוּלִים לְבָדוּק חוּט שְׁדָרְתָּ עוֹף וּבְהֶמָּה הַכּו"ח בְּיוֹם כ"ח פְּסָלִין הַתְּרַפ"ה ע"ה כִּלְפוֹן מִשְׁהַ הַפְּהֵן סִילֵט"א: סִימֵן ה' שְׁאֵלָה סִינְרָא מִן הַרְיָאָה לְשׁוֹמֵן שְׁעַל פִּיס הַלֵּב שְׁאוּמְרִים דְּהַמְנַהֵג פֶּה אִי גְרַבָּה יַע"א לְהַכְשִׁירָה בְּנִפְיָה אִם נֶאֱבָדָה הַרְיָאָה קוֹדֵם הַבְּדִיקָה אוֹ שְׁפִשְׁהֶסִיר הַסִּינְרָא מִכָּל וְכָל פִּגְעָה בְּקִרוּם הַרְיָאָה אוֹ שְׁבַעַת הַנְּפִיחָה נִקְרַע קִרוּם הַרְיָאָה אִם יֵשׁ לְהַתִּיר או"ל: תְּשׁוּבָה אִם נֶאֱבָדָה אוֹ פִּגְעָה בְּקִרוּם הַרְיָאָה אוֹ שְׁנִקְרַע קִרוּם הַרְיָאָה וְהִיָּה זֶה בְּמָקוֹם הַסִּינְרָא הַדְּבָר פְּשׁוּט דִּישׁ לְהַטְרִיף שְׁהַרִי מְדִינָא סִינְרָא זֹו אֲסוּרָה לְדִידֵן אֲנִסְרֵי הַנְּפִיחָה בְּכָל הַסִּינְרָאוֹת רַק סְמָכוּ בְּזָה עַל מְתִירֵי הַנְּפִיחָה וּא"כ בְּאֲבָדָה בְּדִיקָתָהּ נִדְאֵי אֲסוּרָה הִיא דְּאִין פֶּאֵן סְמָךְ עַל מְתִירֵי הַנְּפִיחָה וְכֵן מְבֹאָר בְּדְבָרֵי ה' ש"א ס' ט"ל אוֹת ט' הֵגַם דְּהַתָּם הַנְּפִיחָה לְרַש"י א"ץ בְּדִיקָה ע"ש וּכ"ש בנ"ד דְּהַתִּירָן פְּלוּלֵן קוֹלָא בְּעֵלְמָא וְאִין לוֹ מְקוֹם רַק דְּבִזְהָה סְמָכוּ עַל מְתִירֵי הַנְּפִיחָה כְּמ"ש ה' יָשִׁיב מִשְׁהַ סִי' (י"ב) ע"ש: אוּלָם בְּנִקְרַע אוֹ נִיקֵב קִרוּם הַרְיָאָה שְׁלֹא בְּמָקוֹם הַסִּינְרָא מִמֶּשׁ רַק סְמוּךְ מְעַט אוֹ רְחוּק הַרְבֵּה מְמָקוֹם הַסִּינְרָא יֵשׁ פְּנִיָּם לֹמַר דְּאִין בְּדִיקָה זֹו פְּרָאוּי שְׁאִינָה יְכוּלָה לְהַתְּנַפֵּחַ הַרְבֵּה פְּרָאוּי וְיֵשׁ פְּנִיָּם לֹמַר שְׁתִּתְּפֹסֵס הַטְּבַח בְּמָקוֹם הַקָּרַע אוֹ הַנְּקֵב וַיִּנְפַח פְּמִנְהֵגוּ.

עכ"מ ועי' להישי"מ סי' קצ"ב שכ' דהמנהג תמיד לנפוח בכה"ג שייניחו אצבעם על הנקב ומהנניא נפיקה ע"ש]: סימן ו' שאלה סינרא מהאוניה לדופן צר לעצם ולבשר יחד והרוב לעצם אם היא מותרת: תשובה לענ"ד נראה דמותרת היא מן הסתם וא"ץ לברר אם יש בזה הפסד מרובה וכמו שפן אנו רגילים להורות והגם דהפר"ח ז"ל סי' ט"ל ס"ק מ"א פתב לפרש מ"ש בש"ע להתיר לעצם ולבשר וז"ל ובלבד שיהיה רוב הסינרא פגוד הבשר ע"ש פבר הפר"ח ס"ק כ"ו פתב דמשמע מסתמיות דבריו בש"ע דאפ"י רוב בעצם וכ"כ מהרצ"ד ז"ל ששמע ממאריה דאתרין מוהר"א פּרץ ז"ל (והב"ד בקרן דוד דל"א ע"ג) שאם נסרף הגב דריאה לדופן בעצם ובבשר ורוב הסינרא בעצם פשרה ודייקא נמי לישאנא דמרון באומרו לעצם לבדו ע"ש וכ"כ הרב שבת אחים אות מ"ד מדקדוק זה ושפן ראה לה' מטה יוסף ח"א יו"ד סו"ס א' ושכ"כ בב"י ובכ"מ שכ"ד הרמב"ם ע"ש ולי הצעיר יש להוכיח עוד ממה דמתיר מרון לעצם ולבשר פהרמב"ם ולטעמו של הרמב"ם יוצא דה"ה פשהרוב לעצם כמ"ש בב"י ובכ"מ ומסתמא דעתו בש"ע פדעתו בב"י ולא כמ"ש בשם מהר"י בן חביב ע"ש ותו דהכנה"ג הגב"י אות ר"מ פתב מהריב"ח לא כ"כ רק להרא"ש אכל להרמב"ם אפשר דאפ"י רובא לעצם וכ"כ באות שכ"ו דדעת מרון בדעת הרמב"ם אפ"י מיעוטו לבשר פשרה ע"ש וכיון דרבים סוברים בדעת מרון להתיר הכי נקיטנו וכ"ש דנראים הדברים בטעמם נכאמור.

ועונ"ל דגם הפר"ח מודה דכ"ד מרון אלא דפירש פן משום דדעת הפר"ח לאסור והלשון שבש"ע אפשר שייסבול פן ע"ד מ"ש ה' יד מלאכי בכללי הש"ע אות י"ט בשם הפר"ח

עצמו בדרך הרמ"א ע"ש נאפלי אם נאמר דדעת מרן אינה מבונרת יש להתיר מס"ס דרבים חולקים על הבעה"ע באינהו רובי ולדעתם אין הרוב מוציא מידי ספק כמבואר בב"י סו"ס ט"ל וא"כ הו"ל ס"ס ספק אם סירכא זו מהבשר ואת"ל מהעצם שפא פהמתירים לעצם לבדו וכדקי"ל דעושים ס"ס גם דנגד מרן וכמ"ש השש"א סי' מ"ב בספק חסרון מרה ע"ש ועוד דאנו בדין מסתמא אחרי הכרעת מוהר"א פריץ שהבין פן בדעת מרן נגררים וכמו שפן נגררו אחריו רבים מתלמידיו ותלמידי תלמידיו שהעתיקו דבריו וכן נראה שנגררו אחריו השוחטים והמורים פה ועוד דכבר כתב התה"ז סי' פ' אות י"ז דהעלה בתשובה למנהג עירם שמכשירים אפי' במיעוט בשר דהכי נקיטנו ע"ש ופה אי גרפא נראה דכו המנהג שהרי השוחטים והמורים מתירים תמיד בסתם ואין מבקרים אם יש הפ"מ וכן מוכח ממ"ש שם בקרן דוד להכשיר ואח"ך כ' ודייקא נמי וגו' דנראה דבא לתת סמך וראיה למה שנהגו מדקדוק לשון מרן ג"כ וכ"ן מדס"ים ואם נראית כולה וגו' ולא הראה מקור לזה ע"ש ונהגם דה' שבת אחים שם אות מ"ד נראה דאינו מתיר רק בהפ"מ אינהו בדידהו ואנו בדין ומ"מ נראה דבבב"מ גוי אין להקל הואיל והרבנים מחברי שבת אחים מחמירים שלא בהפ"מ ועי' להתוה"ז סי' פ' אות י"ז מ"ש בזה וכן נ"ל דהבא להחמיר לעצמו אין מנחיתין אותו אף לרבים יש להורות להתיר מן הסתם וא"ץ לברר אם יש הפ"מ ובנתברר להמורה דאין בו הפ"מ ג"כ דעתי יותר נוטה להתיר לדין דלדין נראה דגם הש"א מודה.

הכו"ח ביום י"א שבת התרפ"ג ע"ה כלפון משה הפהו סילט"א: סימן ז' שאלה סירכא תלויה ונגדדה מפה בדופן אם מותרת: תשובה לענ"ד יש להתירה בבדיקה בנפיחה שיחתך הסירכא עד סופה וינפח הריאה ונראה שאינה מבצבצת ע"י מים פושרים ונהגם דהש"א אות כ"ו התיר לדין דבתריה דמרן גרירי שמתיר הסרוכה וכתב דמ"ש מור"ם לאסור אינו אלא לדידהו דאוסרים הסרוכה ומשמע דמתירים בהחלט בלי נפיחה כלל וכדין הסרוכה למפה שא"ץ בדיקה כמ"ש מרן ז"ל סי' כ"ב ע"ש מ"מ הרבה סוכרים דמור"ם אוסר גם לדין ועי' לה' פרי תנאר ס"ק י"ד ולה' תורת הגזבח סי' ע"ז אות ט"ו ושם בשם ה' בית דוד דג"ן ע"ב ולה' ב"ח בתשו' סי' ק"ל דכלהו ס"ל דיש לאסור גם להסוכרים להתיר סירכא בריאה ונגדה מפה בדופן ע"ש ונהגם דהל"ש שהזכיר הש"א אינו סוכר פן וכ"ן מדברי השמ"ח כמ"ש שם וכ"ד ה' ש"א וה"ן מסתברא מפל מקום מידי פלוגתא לא נפקא ולכן נראה לי דאין להתיר רק בנפיחה דהו"ל ס"ס שפא פהסוכרים דדינה כדבוקה ואת"ל פהאוסרים שפא הלכה כמתירי הנפיחה וכמ"ש השו"ג סי' ט"ל מחודש ל' על מה שהתירה רשב"ץ בי"ש סירכא תלויה בריאה וסירכא תלויה בדופן והבודק מספק"ל אם היו דבוקות ע"ש דהטעם הוא משום ס"ס דשפא לא היו דבוקות ושפא הלכה כמתירי הנפיחה ונהגם דאנחנו פה אי גרבה והנגררים אחריה אוסרים הנפיחה ומטריפים כל מין סירכא ואין עושין נפיחה מ"מ השו"ג שם כתב דגם לאוסרי הנפיחה שפיר מחשב ס"ס ע"ש וכ"ן דעת התה"ז סי' ע"ז אות כ"א ע"ש וטעמו עפ"מ ש' ה' ב"א סי' ל"ב וה' הנז' בכלליו דעבדינו ס"ס גם נגד מרן וכן נגד המנהג כיע"ש וכ"כ בתשו' בקרן דוד סי' מ' דעבדינו ס"ס אף נגד המנהג וכ"כ בס' דב"ש סי' ש"ף ועי' למהרמ"ז בקול משה אות ב' וקצת יש להוכיח פן להאומרים דפה המנהג להכשיר סרוכה לשומן הלב בנפיחה וקשה מ"ש משאר סירכות וצ"ל משום דיש קצת פנים לומר

דְּשָׂמָה מְהַשְׁמָן כַּמֵּשׁ ה' יָשִׁיב מִשֶּׁה סִי [כ"ה] וְקָשָׁה הֲלֵא עַכ"פּ הַנְּפִיחָה לְדִידוֹן אֵינָה
כְּלוּם דְּנִקְטִינּוּ פְּהֵאוֹסְרִים וְצ"ל דְּבִמְקוֹם וְדָאֵי הוּא דְּנִקְטִינּוּ כֵּן וְלֹא בְּסַפֵּק וְדִמְיָא הָא
דְּשׁוּה"ל לְסַפֵּק וְא"כ מִזֶּה מוֹכַח דְּמָה שְׂאוֹסְרִים הַנְּפִיחָה בְּהַצְטֵרָף סַפֵּק אַחַר יֵשׁ לְהַתִּיר .

וְעוֹד נ"ל לְהַצְרִיף הַנְּפִיחָה מִשׁוּם דִּישׁ לְחֹוֹשׁ דְּשָׂמָה בְּחַיִּים כְּשֶׁהִיָּתָה מִתְּנוּדָתָה לְהַתְּפָרֵק
נִיקֵב קְרוּם הָרִיָּאָה וְעוֹדְנָו נְקוּב וְכִינּוּן שֶׁאֵפ' לְבָרֵר צְרִיכִים לְבָרֵר הַכּו"ח בְּיוֹם י"ב שְׁבֹט
הַתְּרַפ"ג ע"ה כְּלָפוֹן מִשֶּׁה הַפְּהֵן סִילֵט"א: סִימָן ח' שְׂאֵלָה לְהֵאוֹמְרִים דְּמִנְהַג פֶּה גְּרַבָּה
יַע"א לְהַכְשִׁיר סִינְרָכָה לְהַשׁוּה"ל בְּנִפְיחָה שְׁחֹתְכִים הַסִּינְרָכָה בְּסַפִּין לְגַמְרֵי וְנוֹפְחִין אוֹתָהּ
וְשָׂמִים שָׂם מִים פּוֹשְׁרִים וְאִם לֹא בְּצִבְצָה מְכַשְׁרִים אִם הָרוּב לְשׁוּה"ל וּמִיעוּט לַמ"א
שְׂאוֹתוֹ מְקוֹם לַכ"ע הֵם מְטְרִיפִים בְּהַחֲלֵט וְלֹא מְהַנְיָא בְּהוּ בְּדִיקָה אִם הוֹלְכִים אַחַר הָרוּב:
תְּשׁוּבָה מִשְׁנַת הַתְּרַנ"ז שְׂמַעְתִּי מִשְׁנֵי שׁוֹחֲטֵי מְתָא שְׂבָא מַעֲשָׂה לְפָנֵי מוֹהֲרִין בְּיַתְּאָן ו"ל
כְּמָה פְּעָמִים וְהַטְרִיף וְכֵן שְׂמַעְתִּי מִמוֹה"ר ר' סָאֵסִי הַפְּהֵן שְׂבָא מַעֲשָׂה לְיָדוֹ הוּא וְהַטְרִיף
וְכ"כ מוֹהֲרֵמ"ז ו"ל בְּעֵינֵי צְדִיק סִי פ"ה לְהַטְרִיף וּמִי כְּמוֹהֶם מוֹרָה וְכֵן רְגִילִים שְׂאָר
הַשׁוֹחֲטִים שְׂבִזְמַנֵּינוּ לְהַטְרִיף וְכֵן רְגִילִים הַמּוֹרִים לְהוֹרוֹת וְכַפִּי הַנְּרָאָה דַּפְשִׁיט"ל ו"ל
דְּבַכָּה"ג לִיכָא לְמ"ד דִּישׁ שׁוּם מְנַהֵג לְהַקֵּל בְּנִפְיחָה אֲלֵא דְּהַמְנַהֵג בְּזָה הוּא לְהַטְרִיף אוֹ
דְּבַזָּה אֵין מְנַהֵג שְׂאִין זֶה מְצוּי וְלָכֵן מוֹקְמִינוּ לִיה אַדְיָנָא וּמְטְרִיפִין כְּשֶׁאָר סִינְרָכּוֹת דְּהַגַּם
דְּנִימָא פְּהֵאוֹמְרִים דְּבָסִי לְשׁוּה"ל הַמְנַהֵג לְהַתִּירָה בְּנִפְיחָה מ"מ כִּי אֵיכָא מִיעוּט לַמ"א לֹא
אָמְרִינוּ דְּנִיזִיל בְּתַר רַבָּא וְהִנְיָא כְּאֵלוֹ פְּלָה לְשׁוּה"ל חֲדָא דְּאָמְרִינוּ הָבוּ דְּלֹא לְהוֹסִיף עֲלָהּ
וְכִינּוּן שְׁגוּף הַמְנַהֵג שְׂיֵשׁ אוֹמְרִים כֵּן הוּא נִגְדַּד דַּעַת מְרֵן וְרוּב הַפּוֹסְקִים וְלִדִּידוֹן נִקְטִינּוּ כְּמֵרֵן
וְרוּה"פ לְאַסּוֹר הַנְּפִיחָה וְכִמוֹ שְׂכֵן בְּכָל שְׂאָר סִינְרָכּוֹת מְטְרִיפִים בְּהַחֲלֵט א"כ כְּשֶׁנְּלָהּ
הַמְנַהֵג אֵיזָה צַד אִיסוֹר גַּם דְּהוּי מִיעוּט אָמְרִינוּ הָבוּ דְּלֹא לְהוֹסִיף וְכָאֵמוֹר גַּם שְׂמַעְתִּי
מִיִּדִין הַרְמ"ה נַר"ו טַעַם נִכּוֹן לְאַסּוֹר בְּרוּבָא לְשׁוּה"ל וּמִיעוּט לַמ"א מִשׁוּם דְּכָל הִנְהוּ
רַבִּי דְּבַעַה"ע דַּפ' מְרֵן ו"ל סִי ט"ל לְהַתִּיר אֵינוֹ רַק מִשׁוּם דְּכָף נִתְּפַשֵּׁט הַמְנַהֵג אֲבָל לְרוּב
הַפּוֹסְקִים רָאוּי לְאַסּוֹר וְא"כ בַּנ"ד נְמִי טְרִיפָה הִיא לְרוּה"פ דְּלֹא ס"ל לְלַכֵּת אַחַר הָרוּב
וְא"כ אָמְרִינוּ הָבוּ דְּלֹא לְהוֹסִיף עֲלָהּ שְׂאִין לְהַתִּיר בְּרוּב רַק בְּמְקוֹם דְּהָרוּב הוּא מוֹתֵר
מְדִינָא וְלֹא בַּנ"ד דְּגַם הָרוּב אֵינוֹ מוֹתֵר מְדִינָא רַק מִמְנַהֵגָא עַכְתָּ"ד וְכַה"ג כ' ה' שְׁבֹת אַחִים
סִי ט"ל אוֹת מ"ז וְכ"ש וְכ"ו בַּנ"ד כִּיע"ש וְעַפ"ד נַר"ו נַלְע"ד עוֹד טַעַם נִכּוֹן לְאַסּוֹר וְהוּא
מִשׁוּם דְּתַרִּי קוֹלֵי לֹא עֲבָדִינוּ הַקְּוֹלָא לְסַמְוֵה עַל הָעֵטוֹר לְהַתִּיר בְּרוּב וְהַקְּוֹלָא לְהַתִּיר
סִינְרָכּוֹת הַשׁוּה"ל בְּנִפְיחָה פִּינּוּן דְּלִדְיָא בְּכָל אַחַת הִיא טְרִיפָה לְרוּב הַפּוֹסְקִים וְכַה"ג כ' ה'
שְׁבֹת אַחִים סִי ט"ל אוֹת ל"א ע"ש: וְכִזְאֵת מְמַשׁ רְאִיתִי לֵה' מַחְב"ר סִי ט"ל אוֹת מ"א
בְּשֵׁם הַר"י בֶּן שְׁנֵי וְהוּ"ד בְּסו"ס מִשְׁאֵת מִשֶּׁה ח"ב דָּף קכ"ג בְּנִסְרָכָה הָאֵנְוָה לְטְרַפֵּשׁ
וּמִיעוּט לְצַלְעוֹת בְּלֹא מְפָה וּבְדִקּוֹ הַטְּרַפֵּשׁ בְּנִפְיחָה וְיִצָּא בְּנִקְל וְנִמְצָא שְׁהִיָּה רִיר אַע"פ
שְׁהָרוּב רִיר יֵשׁ לְהַטְרִיף דְּכִינּוּן שְׂהַמִּיעוּט לֹא מְהַנְיָ נְפִיחָה גַּם הָרוּב לֹא חָשִׁיב וְלֹא דְּמִי
לְאִינְהוּ רַבִּי דְּבַעַה"ע ע"ש וְכִנּוּנָתוֹ לַע"ד בְּרוּרָה דְּבִמְקוֹמָם הָיוּ מִתִּירִים שְׂאָר סִינְרָכּוֹת
בְּנִפְיחָה כְּאֵיזָה פּוֹסְקִים אֲבָל בְּסִינְרָכָה מְהֵאוֹמְהָ לְדוֹפֵן בְּלִתִּי מְפָה הָיוּ מְטְרִיפִים בְּהַחֲלֵט
וְלֹא מְהַנְיָ לֵה נְפִיחָה דְּכִינּוּן דְּסִינְרָכּוֹת הַדּוֹפֵן נִזְכָּרָה בְּש"ס לְהַדְיָא לֹא סְמַכּוּ בָּה עַל מְתִירֵי
הַנְּפִיחָה אֲבָל שְׂאָר סִינְרָכּוֹת שְׂלֵא נִזְכָּרוּ לְהַדְיָא בְּגַמ' סְמַכּוּ בָּהֶם עַל מְתִיר הַנְּפִיחָה וְדוּמָה
לְזָה כְּתַב מְרֵן ב"י גַּבִּי נַעֲנוּעַ דְּנִרְאָה מְדַבְּרֵי מַהֲר"ר בֶּן יַחְיָה דְּבִסְרוּכָה לְדוֹפֵן לֹא הַתִּיר
לְנַעֲנוּעַ וְאֵפ' דְּטַעְמָא דְּכִינּוּן דְּתַלְמוּדָא אֵינְרֵי בְּסִינְרָכָה לְדוֹפֵן וְלֹא הַזְכִּיר תִּיקוּן דְּנַעֲנוּעַ מִש'

דלית ליה תיקון זה לענין דופן אכל בשאר מקומות שלא הונפרו בתלמוד פנין שהגאונים התירו ע"י תיקון זה היו נוהגים פן ע"ש וכן כ' ה' נדיב לב ז"ל סי' דלא נהגו אצלם להגביה סירכת הדופן וסירכות דשלא פסדרן וטעמו כמ"ש מרן וכ"כ מור"ם סי' במנהגם במיעוץ ומשמוש ע"ש וכן כ' בתורת הזבח סי' מ"ט אות ח' ע"ש וכן ראיתי לה' נדיב לב ז"ל סי' מ' דפ"ד ע"א דלא פתב הרשב"ץ ז"ל לאסור רק ברוב המקום שאינו מותר מדינא רק מסברא יחידאה ומנהגא דמסתנין להתיר בכלה אכל להחזיק להתיר גמור לא ע"ש ועיין להרב זכחי תרועה שכתב שלא הבין דברי המחבר שזכרתי וביאר בדוחק ומסתפק אם פוננתו כמו שביאר ע"ש ולענ"ד פוננתו מבוארת וכדכתבינא ומינה נמי לנ"ד בין לדינא בין למנהגא דאם יש מהסירכא של שוה"ל מיעוט למ"א טריפה בהחלט אליבא דכ"ע ולא מהניא לה שום נפיחה וכאמור מכמה טעמים וזה ברור ופשוט הכו"ח ביום כ"ג שבט התרפ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א סימן ט' שאלה פשוטחים העזים לפעמים נחתכים פמה שערות ואח"ך בשחיטת הסימנים נחתף שערך אחת או שנים או יותר מהם עם שחיטת הסימנים אם יש לחוש לשהיה בזה פדין נמצא גמי וכינצא ונחתכו בשעת שחיטת הסימנים שכתב מור"ם סי' כ"ג ס"ב או לא: תשובה מור"ם ז"ל סי' כ"ג ס"ב כ' דאם נמצא לאחר שחיטה גמי או פיוצא בו מונח בנושט או בקנה ונשחט עמו טריפה דנדאי הנצרך להשהות מעט בחתיכת הדבר ההוא לאחר ששחט הסימן והוי שיהוי במשהו וטריפה ומשמע דלא שנא בהמה ולא שנא עוף יש להטריף בזה מדסתם ולא חילק בין עוף לבהמה וכן פתב מור"ם להדיא טרם זה והמנהג הפשוט במדינות אלו להטריף כל שהיה אפ"י משהו בין בעוף בין בבהמה ואין לשנות ובתור הכי פתב ואם נמצא וגו' ומשמע דקאי לכלהו בעוף ובבהמה הנזכרים טרם זה וכ"ה לפי טעמו של דבר פנין דלדידהו לא שנא להו בין בעוף לבהמה גם מצד המציאות על הרוב דגמי וכינצא בו נמצאים בבהמה טפי שזהו מאכלם וא"כ לדידן פה אי גרבה יע"א דהמנהג פשוט בין השוחטים להטריף בשהיה כ"ד בין בעוף בין בבהמה וכן נמצא פתוב בכתבי הראשונים מפה דנהגו פה בשהיה כ"ד כמור"ם א"כ יש להטריף ג"כ בכה"ג דכתב מור"ם ז"ל בין בעוף בין בבהמה וכן פתב לי ה' מהרח"ך ז"ל ה"ה פה לחי וז"ל זכורני שנעשה מעשה בזמן מאריה דאתרין סבא דמשפטים מהר"ם חזאד ז"ל זיע"א בבהמה דקה שנמצא בנושט עשב רך ואינו מעכב השחיטה והטריף כסברת מור"ם ז"ל ועי' לה' לחם הפנים ז"ל שכ' אפ"י חוט השערך וגו' ועי' גם לה' תורת הזבח ז"ל סי' צ' ס"ו וז' ועי' להמחבר ז"ל שם אות ז' וכ"מ מדברי מוהרס"ך ז"ל בתשו' פי באה בס' ה' עולת איש יו"ד סי' א' ומדברי ה' ישיב משה גר"ו סי' כ' בשאלה שרבני העיר הטריפו ע"ש: אמנם בנ"ד הסברא מברעת שאין השערות נחתכים רק קודם השחיטה ולא בעת שחיטת הסימנים שפנין שאין השערך או השערות כ"ך מתוחים הספין עושה דרך לעצמה ושוחטת כל הסימנים טרם שתגע בשערות ומה שאנו רואים השערות חתוכות אינו רק מה שנחתכו קודם השחיטה לגמרי וא"כ אם השוחט מסופק בדבר מתי נחתכו הו"ל ס' שהיה כ"ד וספיקו להקל וכ"ש דמסתברא דנחתכו באופן שאין כל שהיה וכאמור.

אלא דלפ"ז קשה למה לא התיר מור"ם בנדונו מט' זה ואולי דמפני זה כ' מור"ם תיבת ונשחט עמו ולא נחתף לומר דהשוחט הרגיש בהיות הגמי בנושט או בקנה ונשחט כאחת עם הסימנים ולזה קרי ליה בלשון שחיטה וכאמור.

(ומ"ש או בקנה נ"ל דכששחט הנושט ירד למטה אל הקנה וכששחט הקנה נשחט עמו דבלא"ה גמי בקנה אינו נמצא ואולי דהוי פפשוטו דאירע פנה שנקנס גמי דרף פיה אל הקנה וע"ד מה שנמצא ג"כ לפעמים מחט פריאה וכמ"ש בפוסקים) וא"כ מ"ש ה' לחם הפנים ז"ל בשם הע"י ז"ל דאפי' חוט השערה פשנמצא הן בנושט הן בקנה אסור ע"ש בהכי מירי שנתתכה השערה בחתיכת הנושט או בשחיתת הקנה באופן שאין להסתפק שפא אחר שחיתת כל הסימנים נחתכה דאז יש להתיר מפת ס' שהיה כ"ד וכאמור: סימן יו"ד נשאלתי מדידינו החו"ש הדו"מ כמה"ר ר' מכלוף עינדאן יצ"ו.

אודות טבח שהוקשה לו בקיעת הראש וברוב הפאות נבקע ונמצא מהמוח והקרום ממנסמם ונסתפק אם הוא ע"י ההפאות או שזה מחיים פינו דיש ריעותא חונק וקנשי הביקוע לפנינו ונתערב חד בחד וכתב כת"ר נר"ו להתיר וכן עשה מעשה בזה: תשובה לדינא לע"ד יפה התיר אף לא מטעמיה דמ"ש בשם הז"א בשם הפר"ח סי' כ"ט לאה"ר לא דק דהרואה יראה שם דעת הפר"ח פהאוסרים כיע"ש בדבריו ומסקנתו וכן מוכח ממה שאסר הפר"ח סי' ל"א סק"ו באם היתה מסבכת ראשה ולא נבדקה דא"א גם בזה הי"ל להתיר דאין זה נדאי וכמ"ש השו"ג סקט"ו ומ"ש הפר"ח סי' כ"ט אינו רק השגה על הד"מ מהתו' וע"ז פתב ודלא כמור"ם אף לדינא מודה וכאמור וכן נקטי כל האחרונים ע"ע וכן מ"ש לצדד מצד דשפא כר"ת דס"ס בגוף ותערובת הוי ס"ס לאחמ"ר מרן בש"ע סי' ק"י סק"ט פסק דלא הוי ס"ס ומסתמיות דבריו נלע"ד דגם בנודעו בבת אחת ואם דבריו בב"י סו"ס נ"ז בשם המ"כ אינם הלכה א"ש טפי ואת"ל הלכה משמע מדלא חלק דהדר ביה ולפחות ספיקא הוי בדעת מרן בש"ע וכ"ר לה' בן אברהם סי' ט' ד"ה והנה שנסתפק בדברי מרן בש"ע ומ"מ לדינא גם דנימא דאין הכרעה דהדר ביה מ"מ הרי נקוטנו כמור"ם או כפר"ח היכא דלא גילה מרן דעתו ושניהם כ' דלא הוי ס"ס וכמ"ש הפר"ח סי' ק"י ס"ק מ"ז ושכ"כ האחרונים ע"ש: אף בעיקר הגדון הג"ל נ"ל דאם באמת אין הכרעת השכל של אדם הרואה מכרעת בחוש שיש מוסמוס ורקבון בקרום ובמחן והדבר שקול אם נעשה ע"י ההפאות הא נדאי דתולין שפיר וכדקי"ל בעלמא בבא זאב ונטל בני מעיה והחזירם פשהם נקובים וכן תלי' בנקב היכא דממסמסא דא דטבחא ובה נ"ל דמודו כ"ע להתיר.

ומה שנמצא חונק וקנשי בעצם אין זה לענ"ד ריעותא פלל וכלל ואדרבא הסבא נותנת להיפך דאם הנה בו חולי או ריעותא הנה רף ולא חונק כ"ך ועכ"פ אין לנו לבדות ריעותא מדעתנו כי אין להוסיף על הטריפות ומה גם בבהמה דאפי' נחסר בה פחות מסלע יש להכשיר אפי' בזה"ז דל"ח בבהמה לנקובת קרום של מוח ואפי' בדיקה א"ץ כל שלא ראינו ריעותא בקרום וכ"כ ה' שבת אחים סי' ל' ס"ק ג' יע"ש הרי דגם דיש ממש ריעותא בעצם הגולגולת לא חשיב ריעותא לגבי המוח דבהמה וא"כ כ"ש בנד"ד דאדרבא חונק הוא וכאמור ובכן מטעם זה דעתי הקצרה להתיר אף ממ"ש כת"ר נר"ו אין נלע"ד ואם החוש מעיד שהיה מוסמוס בקרום ובמחן הא נדאי דיש לאוסרו וכה"ג ריעותא לפנינו ואין פאן בירור אם הקרום והמחן נטרפו ע"י הכו"ח ביום ט"ו שבט התרפ"ה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן י"א נשאלתי מהחו"ש הדו"מ והפו' כמה"ר ר' חיים חורי הי"ו על אונה המתחונה הסרוכהלצלע האחד הנקרא בשם חנה ויש מכה בצלע אי תלינו הסירקא במפה פדיו סירכת אופה לדופן רחב וכל שוחטי מתא גאבס הקדמונים היו

מטריפים אותה וכעת מסתפק ה' השואל אם יש להתיר מדין האומה ומדין האונה לנוהגים לאסור סירכת האונה גם שהוא דופן צר ועכ"ז מכשירין במכה כמ"ש התה"ז ז"ל: תשובה הטעם דסירכא באומה ומכה בדופן נגדה מותרת בלא בדיקה כמ"ש מרן בש"ע סי' ט"ל ס' כ"ב הוא משום דתולין הריעותא בדופן כדאימא בחולין דף מ"ח ע"א ועי' רש"י שם וא"כ הדברים ק"ו להאונה איזו שתהיה שיש לתלות הסירכא במכה שהרי דופן שפנגד האונות צר הרבה מהדופן שפנגד האומה וקרובה הרואה להקלט מחמת מפת הדופן פידוע וכ"כ להדיא העה"ש אות ל"א בשם הרשב"ץ ע"ש וכן מתבאר מדברי ה' תורת הגזבח סי' פ"א אות י"ט שלא אסר שם רק מצד דהויא אונה לדופן רחב וזה נהגו לאסור אף אם היתה בדופן שפנגד האונה תולין במכה וכן מתבאר מדברי ה' שבת אחים סי' ט"ל אות מ"א ומ"ט ונ"א ונ"ה ע"ש וכ"כ הפר"ח סי' ט"ל אות מ"ה וציינו למרן הב"י ומהר"ר בן יחיה וסיים ודלא פיש חולקים ושם בב"י הספיק ג"כ דלא פיש חולקים ע"ש: ואם מצד דהשוחטים הקדמונים שבעירם היו מטריפים אותה אם זה אינו שכיח ומצוי א"כ ל"ש בזה מנהג וכמ"ש הרמב"ם בפ"א מה"ש הי"ג וכן הביאו דבריו רבים מהפוסקים ואם הוא שכיח ומצוי ונהגו לאסרה אזי יש לדעת אם אסרוהו מצד דהיו סוכרים דלדינא אסור א"כ אין זה מנהג רק הוראה וכמ"ש ה' שיו"ב סי' רי"ד או"ג וא"כ יש להתיר ואם יאמרו שאינם יודעים מאיזה טעם אסרו רק שכן נהגו אזי יש פנים לאסור דנראה דנהגו פן לגדר וסייג או פהסוכרים פן שחלקו על מהר"ד בן יחיה עם ש"ל דבעצם דוקא חלקו ועפ"מ"ש הרשב"א סי' קי"ב והב"ד הפר"ח סי' ט"ל ס"א ויש פנים להתיר ע"ד מ"ש השיו"ב סי' רי"ד אות ב' וזה תלוי ברב העיר לברר סיבת הענין: ואנו בדידן פה אי ג'רפא יע"א אין זה שכיח ומצוי ול"ש בו מנהג ואם יבוא לידינו דעתי הקצרה להתיר אם פה יספימו אחי ורעי הי"ו ומ"ש בשאלה ומדין האונה לנוהגים לאסור סירכת האונה גם שהוא דופן צר ועכ"ז מכשירין במכה כמ"ש התה"ז ז"ל לא ידעתי מקומו איה דסירכה לדופן צר מהאונה לדידן דבתריה דמרן גרידי פשרה ולא אחשוב שיש מקומות שאוסרים בזה אם לא בני אשפנז ועי' למור"ם סי"ח ואולי ט"ס יש בדברי ה' השואל וצ"ל אונה לדופן רחב עם פי הלשון אינו מתאים לזה וכוננתו למה שציננתי מהתה"ז הכו"ח ביום י"ב שבט התרפ"ג ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן י"ב שאלה סירכא מגב האונה לדופן צר לבשר וסירכא אחרת בהשטח של גב האונה הנז' רחוקה כ"ב אצבעות לדופן צר לעצם לבדו והראשונה יותר גדולה מהשניה ושם בדופן צר יש קרום סירכא המחבר את זו שבבשר לזו שבצד אף בהמשך אורך הסירכות הם נחלקים לשתיים וכן במקום דיבוקם באונה נחלקים אם היא מותרת: תשובה דעתי הקצרה להתיר מג' טעמים האחד דכמו שאמרו ברובה למכה ומיעוט חוץ למכה וברובה לדופן צר ומיעוט לדופ"ר וכיוצא דתלינו דעיקרה מן ההתיר ונתפשטה להאיסור ונדא נינהו ה"נ י"ל דעיקרא היא הגדולה שבבשר ונתפשטה לעצם ומן העצם נסתבכה במקום הב' שבאונה ונהגם דלא דמי פלל דהתם אתינו עלה מצד הרוב.

ובנ"ד הם מחולקים ברובם ככלם ולא שייך רוב בשני סירכות נחלקות ועוד דאינהו רובי דבעה"ע רבים חולקים בהתירם ומה שמתירים אינו רק מצד המנהג מ"מ הגם דהחלטה אין פאן אב"ל ספר מיהא הוי דהוי באופן הנז' וכמו שחששו החולקים על הבעה"ע דשמא תרי נינהו גם דאיכא רובא והם מנדבקים פאחת ה"נ בנ"ד י"ל דשמא

חָדָא גִינְהוּ גַם דְּנַחֲלָקִים וּכ"ש שְׁהָאֲחַת גְּדוּלָה מֵהַשְּׁנִית וַיֵּשׁ לַתְּלוּת טְפִי שְׁעָקְרָה מֵהַבְּשָׂר
אִם הָיוּ רַק אַחַת וּא"כ הֵגַם דְּמָרְן ז"ל בִּשְׁמַע סִי ט"ל סִי"ח פְּסֵק לְאַסּוּר סִירְכָא לְעֵצִים
לְבַדוּ מ"מ מְבֹאָר בְּב"י דִּישׁ הֶרְבֵּה פּוֹסְקִים דַּס"ל לְהַתִּיר וּא"כ הו"ל ס"ס שְׁמָא זֹו עֵיקְרָה
אַחַת לְהַבְּשָׂר וְאֵת"ל שְׁנַיִם הֵם וְאַחַת לְעֵצִים שְׁמָא הִתְלַכָּה פְּהַסוּבְרִים לְהַתִּיר לְעֵצִים לְבַדוּ
וּכְעֵין זֶה כ' הַשֵּׁש"א סִי דִין וְהַשֵּׁש"א סִי אֹת וְסִי אֹת ע"ש וְעוֹד נ"ל דְּכֵינּוּן דְּנַקְטִינּוּן לְהַתִּיר
בְּרֹבָא לְעֵצִים וּמִיעוּט לְבְּשָׂר וּכְמַש"ל סִי וְהַטְעַם מְבֹאָר בְּב"י וּבְכ"מ דְּאוֹתוֹ הַמִּיעוּט שֶׁל
הַבְּשָׂר מְחֻזָּק וּמְהַדְק גַּם אֵת אֲשֶׁר נִגְדַּד הָעֵצִים ה"נ בְּנ"ד צַד הַסִּירְכָא שֶׁל הַבְּשָׂר שְׁאִינְהָ
מִתְפַּרְקַת מְהַדְקַת גַּם אֵת שְׁכַנְגָד הָעֵצִים דְּהֵינּוּן הַסִּירְכָא הַשְּׁנִית וְהֵגַם דִּי"ל דַּע"כ לֹא כ"כ
מָרְן ז"ל רַק פְּשָׁהֶם מְדוּבָקִים יַחַד לְסִירְכָא אַחַת אָבֵל לֹא בְּנִפְרָדִים מְסַתְּבָרָא דְמָה שְׁמַתִּיר
בְּזָה מַתִּיר בְּזָה תַּדַּע שְׁהָרִי רוּה"פ חוֹלְקִים עַל הַבְּעָה"ע וְס"ל לְאַסּוּר דְּשְׁמָא הֵם שְׁנַיִם
וּא"כ רְאוּי לְאַסּוּר בְּרֹבָא לְעֵצִים דְּשְׁמָא הֵם שְׁנַיִם וְהֵגַם דִּי"ל דְּהֵתֵם שְׁאִנִּי דַּע"כ"פ עֲתָה
הֵם לְפָנֵינוּ דְּבוּקִים מ"מ הָרִי שְׁם הָרוּב לְעֵצִים וּא"כ הִנֵּה רְאוּי לְאַסּוּר דְּשְׁמָא אוֹתָהּ שֶׁל
הַבְּשָׂר הַתְּפִשְׁטוֹת כָּל דְּהוּ וְאִינְהָ פְלוּם וּמְדַשְׁרִינּוּן שְׁם ש"מ דְּבַכָּל דְּהוּ מֵהַבְּשָׂר מִיְהַדְק
וּא"כ גַּם בְּנ"ד נִרְאָה דְּמִיְהַדְק וְעוֹד דְּבִנ"ד שְׁהֵם מְעוֹרְבִים בְּדוּפּוֹן צַר יַחַד פִּינּוּן שְׁאוֹתָהּ
שְׁבַבְשָׂר הוֹלְכַת וּמִתְחַזְקַת גַּם אוֹתָהּ שְׁבַעֲצֵם הוֹלְכַת וּמִתְחַזְקַת וּכֵינּוּן שְׁפֵן אִינְהָ מִתְפַּרְקַת
גַּם אוֹתָהּ שְׁבַעֲצֵם דְּהוֹלְכַת וּמִתְחַזְקַת וּמִפְּנֵי שְׁלֹא רְאִיתִי מִי שְׁדִיבֵר בְּזָה הַצְּעָתִי אֵת דְּבָרֵי
לְפָנֵי מוּה"ר מְהָר"ם שְׁתַּרְוֵג נִר"ו וְהַסְּכִים לְהַתִּיר [וְנִדְפְּסָה תְּשׁוּבָתוֹ בְּיָשִׁיב מִשָּׁה סִי
קַע"ב ע"ש] נְאֻם הַכוּ"ח ט"ו שְׁבַט תַּרפ"ג ע"ה כְּלָפוֹן מִשָּׁה הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן י"ג
לְעִיר בְּנִגְרָאן יַע"א נְשִׂאֲלָתִי מֵהַחַה"ש הַדוּ"מ כְּמַה"ר ר' אָבָא שְׂאוּל חָדָאד הִי"ו עַל
הַדָּרָא דְּכֻנְתָּא שְׁיֹוצָא מִמְּנָה כְּעֵין מְעִי יִתֵּר וְאָרוּךְ הֶרְבֵּה (פְּאֹרְךָ ב' אֲצַבְעוֹת מ"מ) אִם יֵשׁ
לְהַתִּירוֹ עַפְמ"ש ה' שְׁבַת אַחִים סִי מ"ז ס"ב דְּאָפִי אָרוּךְ יוֹתֵר מְאֻצְבַּע יֵשׁ לְהַתִּיר בַּהַפ"מ
אוֹ שְׁמַחַת יו"ט אוֹ דִּילְמָא אָרוּךְ הֶרְבֵּה שְׁאִנִּי: תְּשׁוּבָה אַעֲיָקְרָא דְּדִינָא הִנֵּה הַשֵּׁש"א ז"ל
צִינּוּן לְהַמְחַב"ר כִּיע"ש וְשֵׁם בַּמְחַב"ר לֹא הִתְחַלִּית הַהַתִּיר אֲלֵא כְּתַב וְז"ל וְנִרְאָה דְּאֲפִשָׁר
לְהַקְל עוֹד גַּם אִם הוּא אָרוּךְ יוֹתֵר מְאֻצְבַּע מֵאַחַר דְּמְפֹרְשׁ כֵּן בְּתַשׁוּ' הָרָא"ש וּבַס' אִיסוּר
וְהַתִּיר מְהָרָא"ש כְּמ"ש הֶרְדֵּב"ז בְּתַשׁוּ' הַנּוֹ' וְהֵינּוּן בְּהַפְּסַד מְרֻנְבָה אוֹ לְשְׁמַחַת יו"ט
פְּדֹאֲמָרְן וּכְבָר כ' ה' שְׁדֵי חֲמָד ז"ל בְּכָלֵי הַפּוֹסְקִים סִי ט"ז אוֹת א' בְּשֵׁם מוּהַר"ח
פֹּאֲלֵאג"י ז"ל בְּנִשְׁמַת כָּל חֵי ח"א דָּף א' ע"ג שְׁדַעַת מָרְן בְּתַשׁוּבוֹת הַיְּשָׁנוֹת דַּח"ן ע"ד
דְּלִשׁוֹן אֲפִשָׁר מוֹרְהָ דְּמַסְפֵּק"ל וְשְׁבַסְפֵּרוֹ שֶׁל מַהֲר"ח הַנּוֹ' הַנֵּק' רְאָה חֲיִים פ' נח כְּתַב
בְּשֵׁם הַכְּנֵה"ג וְהַהֵק"ל דַּס"ל דְּאֲפִשָׁר הָיוּ סֵפֶק וְשְׁפֵן דַּעַת רוּב רַבְּנֵי הָאַחַרְוֹנִים וּמְפַלְלֵם
הַחִיד"א עֲצָמוֹ בְּרַכ"י סִי רַמ"ה ע"ש וּא"כ פִּינּוּן דְּהַמְחַב"ר בְּאֲפִשָׁר קְאָמֵר לְמַלְתִּיָּהּ
וְהו"ל סֵפֶק וּכְדֹאֲמָרְן אִין ס' מוֹצִיא מִיָּדִי וְדֹאִי שְׁהָרִי הַתַּב"ש ז"ל סוּבֵר דְּדוּקָא בְּכֹאֲצַבַּע
הוּא דִּישׁ לְהַתִּיר בַּהַפ"מ ע"ש וְכִי הָאִי גּוֹנָא כ' ה' בֵּית יְהוּדָה ז"ל בַּאֵה"ע סִי ח"י וְהַב"ד
הַשְּׁד"ח שְׁם דַּאֵע"ג דְּהַתַּה"ד סִי רַמ"ז כְּתַב דְּאֲפִשָׁר דְּלֵא מְפַלְגִינּוּן בֵּין שׁוּגַג לְמִזִּיד פִּינּוּן
דְּבִדְרָךְ אֲפִשָׁר אֲמָרָה וְלֵא בְּרִירָה לִיָּה לֹא שְׁבָקִי וְדֹאִי דַּה' א"ז ז"ל מְקַמֵּי סְפִיקוֹ דְּהַתַּה"ד
ע"ש וְאָפִי' לְהַסוּבְרִים דְּלִשׁוֹן אֲפִשָׁר לֹא הָיוּ סֵפֶק נִרְאָה פְּשׁוּט דְּהִיכָא דִּישׁ הֶכְרַח בְּדָבָר
דְּכּוֹנְנָתוֹ רַק בְּלִשׁוֹן סֵפֶק מוֹדוֹ כ"ע דְּהָיוּ לְשׁוֹן סֵפֶק וְכֵן בְּגִדּוֹן זֶה הָרֹאָה יִרְאָה דְּהַהֶכְרַח
שְׁזָכַר הַמְחַב"ר ז"ל מְדַבְּרֵי הָרָא"ש ז"ל אִינְנוּ דְּבָר מְחֻדָּשׁ שְׁכָבֵר רְאָה כָּל זֶה הַתַּב"ש
יַע"ש בְּדַבְּרֵיו וְאִפ"ה סְבִירָא לִיָּה דְּדַעַת מָרְן ז"ל וְהַטּוֹר דְּכֹאֲצַבַּע הָיוּ בְּדוּקָא וְעַם שְׁמַדְבְּרֵי

הרא"ש אין נראה פן אינהו בדידהו הכי ס"ל ע"ש וא"כ אין מזה שום הכרעה הפך דברי התב"ש ורק שיקול דעות איכא בינייהו ומינה ומינה דהמחב"ר אין פונתו בדרך החלטה לדינא רק שיש פנים ואפשרות לומר פן ולעת הפנאי או בעת מעשה דעתו לעמודע"ז וכו' יש לדקדק ממ"ש ונראה דאפשר להקל וגו' ולא פתב דאפשר להתיר דזה מורה ג"כ דרק יש פנים לצדד להקל וכו' יש להוכיח מדברי המחב"ר עצמו דמתח' פתב בפשי' בשם התב"ש בכלל התנאים דהוי פאצבע ואח"כ כ' ונראה דאפ' להקל וגו' ואי איתא א דעתו הי"ל לערב את הפל יחד ולהשמיט גוף התנאי דהוי פאצבע מראשית דבריו אלא ודאי פדאמרן: ומעשה צ"ל דהש"א ו"ל סמך בזה על המורה לעיין בדברי המחב"ר במקורם וקוצר במקום שהי"ל להאריך או שהוא ו"ל סובר פאיזה פוסקים דלשון אפשר לא הוי ספק וא"כ למה שננתבאר לעיל מדברי השד"ח ו"ל ומדברי מרן ומדברי החיד"א עצמו הא ודאי דנקיטנן דהמחב"ר לא החליט התיר ומינה דאין ספקו מוציא מידי ודאו של התב"ש ו"ל ועוד בה דראיתי להפר"ת ו"ל דקאי בשיטתו של התב"ש ו"ל דבעי' דוקא פאצבע אלא דהוא ו"ל סובר שאין צורך שיהא מצומצם אלא ה"ה חסר או יתר מעט כיע"ש וכינן שפן הו"ל המחב"ר יחיד נגד התב"ש והפר"ת ו"ל וכ"ש דהמחב"ר ו"ל לא זכר מדברי הפר"ת ו"ל ואפשר שאם הנה רואה דבריו הנה חוזר בו והנה אוסר בהחלט ועוד דכל עיקר טעמו של המחב"ר הוא מדברי הרא"ש ו"ל שפתב או פחות או יותר ע"ש וכבר הפר"ת ו"ל פירש בזה דר"ל שא"ץ שיהיה מצומצם אלא ה"ה פחות או יותר מעט וכינן שפן אין שום הוכחה מדברי הרא"ש ו"ל ואינו רחוק אם פתב פן משום שלא ראה דברי הפר"ת דאלו ראה הנה מזכירו ועוד דמדברי מרן ו"ל שהשמיט תיבת או פחות או יותר נראה דלא ס"ל פהסוכרים דאפ' ארוך יותר מאצבע דא"כ הי"ל להביא זה פיון שיש בזה נפקותא לדינא ועוד דאי איתא הי"ל למרן ו"ל להשמיט לגמרי תיבת פארוך אצבע פיון דאם הנה פחות הוא מותר ואם יותר ג"כ הוא מותר ואין גבול בדבר אלא ודאי דס"ל כהתב"ש והפר"ת ו"ל דבעינן פארוך אצבע ונהגם דלהפר"ת ג"כ לאו דוקא פאצבע מצומצם אלא ה"ה יתר מעט ע"ש ומרן ו"ל לא זכר זה נראה דהפר"ת ג"כ דמרן ו"ל סמך על מ"ש פארוך אצבע אם מצד פך הדמיון של תיבת פארוך שאם הנה דוקא מצומצם הנה כותב ארוך אצבע א"נ סמך על מה דודאי לא כל האצבעות שוות ומינה דאם חסר מעט או יתר מעט לא איכפת אבל אי אמרינן דדעת מרן דאפ' ארוך הרבה שרי הי"ל להשמיט לגמרי תיבת פארוך אצבע פיון דבכל אופן ואופן מותר וכינן דלשון מרן ו"ל מורה ובא פדעת התב"ש והפר"ת הכי נקיטנן ועוד דכבר פתבו הרבה מהפוסקים לאסור בכל גוונא ורק בהפסד מרובה סמכו המחב"ר ודעמיה על דעת מרן ו"ל ודעמיה וא"כ פיון שיש פלוגתא בדעת מרן ו"ל יש לאסור דהו"ל פאלו מרן ו"ל לא גילה דעתו דאז יש לאסור פדעת שאר הפוסקים.

וסבור הייתי לומר דגם המחב"ר ו"ל שפתב דאפ' להקל גם אם הוא ארוך יותר מאצבע אינו אלא פארוך מעט והוא עפמ"ש התב"ש ששם בראשית דבריו ואפשר אפ' יותר קצת רק דלא נתנו דבריהם לשיעורים ע"ש ומפרש המחב"ר ו"ל דדעת מרן באומרן פארוך אצבע כמו שפירשתי לעיל לשיטת הפר"ת ו"ל דאינו ר"ל מצומצם אלא ה"ה יתר מעט ונלמד זה אם מפך הדמיון אם ממה שאין כל האצבעות שוות אבל ז"א דהמחב"ר שם נסמך ע"ד הרדב"ז סי' תס"ט ובדברי הרדב"ז מבואר דלהמתירים יש להתירו גם אם

אָרוֹן פֶּאָמָה אֶלָּא דָּלָא ס"ל פְּנִינִיהוּ כִּיע"ש וְאֵי אֵיתָא דֵּהמחב"ר לָא ס"ל פְּהַרְדָּב"ז אֶלָּא כִּהתב"ש וְהפּר"ת הִי"ל לְבָאָר פֶּן לֵהֲדִיָּא א"ו דִּמ"ש הַמחב"ר בְּאַפְשָׁר וְגו' הֵוֵי לְהַתִּיר גַּם בְּאָרוֹן הַרְבֵּה וּמ"מ לְדִינֵן אֵין לְסַמּוֹךְ לְהַתִּיר רַק בְּאָרוֹן פֶּאָצְבֵּעַ אוֹ יוֹתֵר קֶצֶת וְאַפְּי' בְּהַפְסֵד מְרֻבָּה אוֹ לְשִׁמְחַת יו"ט פִּינּוֹן דֵּהמחב"ר עֲצָמוֹ לָא בְּרִירָא לִיהַּ וְעוֹד דִּישׁ כַּמָּה טַעְמֵי לְאַסּוֹר וְכֶאֱמוֹר וְעִי' לֵה' מְסַגְרַת הַשְּׁלַחֵן ו"ל שְׁגָם הוּא הַשְּׁמִיט פְּשַׁעְתִּיק דְּבָרֵי הַמחב"ר ו"ל תִּיבַת דְּאַפְשָׁר אֶף ה' עֵינֵי הַפֶּהֶן ו"ל סִי' כ"ו אוֹת ו' הַעֲתִיק דְּבָרֵי הַמחב"ר בְּמִלּוֹאֵם ע"ש: וְרֵאִיתִי לֵה' נִיעַן מִשָּׁה ו"ל יו"ד אוֹת י"ג שְׁפַתְבּ דְּנַעֲשָׂה מַעֲשָׂה בְּעַנְפָּה יִנְצֵא מִן הַבַּד מְאַמְצֵעַ הַדְּקִין וְאָרוֹן יוֹתֵר מְפֹאָצְבֵּעַ בְּמוֹשֵׁב מַעֲמַד שׁוֹחֲטִים וְת"ח הִי"ו וְהַסְכְּמֵנוּ לְהַתִּיר מִשׁוּם הַפ"מ וְשַׁעַת הַדְּחַק וְשִׁוּ"ט וְהַגִּיד לִי כִּי מְקוֹדֵם ג"כ עָשִׂינוּ מַעֲשָׂה לְהַתִּיר בְּכַה"ג מֵהַפ"מ וְגו' ע"ש וְלֹא בִּיָּאָר ו"ל אִם הוּא אָרוֹן הַרְבֵּה יוֹתֵר מְאַצְבֵּעַ אוֹ רַק פֶּאָצְבֵּעַ וְעוֹד מְעַט אֶלָּא דְּכִינּוֹן שְׂאִינוּ מְצֻמְצָם פֶּאָצְבֵּעַ קָרִי לִיהַּ יוֹתֵר מְאַצְבֵּעַ וְאִם הִתְהַוְּ כַּנּוֹנְתוֹ שְׂאִינוּ אָרוֹן רַק מְעַט יוֹתֵר מְאַצְבֵּעַ הוּוּ דְּבָרֵי מְכֻוֹנִים עִם שְׁטַת הַפּר"ת ו"ל וְעַם מַה שְׁפַתְבָּתִּי דֵּהמחב"ר ו"ל לָא בְּרִירָא לִיהַּ הַהֲתִיר וְסַפּוֹקִי מִסַּפְק"ל אֶף אִם כַּנּוֹנְתוֹ ו"ל דְּאַפְּי' אָרוֹן הַרְבֵּה הַדְּבָר קָשָׁה עָלָיו ג"כ דְּהַרִי הַמחב"ר ו"ל שְׂצִינּוֹן שְׁם בְּאַפְשָׁר אֶמְרָה לְמַלְתִּיהַּ וְא"כ אֵין פְּנִים לְהַתִּיר וְאוֹלֵי דֵּהוּא ו"ל סַמּוֹךְ בְּזָה עַל הַיּוֹת בְּנִדּוֹנוֹ שְׁלִישָׁה צְדָדִים לְהַקֵּל הַפְּסֵד מְרֻבָּה וְשַׁעַת הַדְּחַק וְשִׁמְחַת יו"ט וְכִמוֹ שִׁיע"ש וּבְזָה א"ש מַה דָּלָא סְגִי לִיהַּ בְּחֻדָּא מְנִינִיהוּ א"נ גַּם הוּא ו"ל הִנֵּה סוֹבֵר דֹּאפ' לָא הֵוֵי סַפְקָא בְּאִיזָה סוֹבְרִים כֵּן וּמַה שְׁהַנְּצִירָה לֵג' צְדָדִים הַנּוֹ' הוּא מִשׁוּם מַעֲשָׂה שְׁהִיָּה וְלֹאפּוֹשִׁי בְּהַתִּירָא וְכַבֵּר נִתְבָּאָר דֵּהַעֲיָקָר הוּא דְּאַפְשָׁר הֵוֵי סַפְקָא וְא"כ אֵין פְּנִים לְהַתִּיר מְדַבְּרֵי הַמחב"ר ו"ל וְכֶאֱמוֹר גַּם מְדַבְּרֵי הַש"א ו"ל אִם רָאָה דְּבָרֵי הַרְדָּב"ז בְּמְקוֹרָם אֶפְשָׁר דֵּהִיָּה מִבֵּין הַמחב"ר ו"ל דְּאִינוּ מַתִּיר בְּאָרוֹן הַרְבֵּה רַק מְעַט וְעַל דְּרָךְ מַה שְׁסַבּוֹר הֵיִיתִי לְפָרֵשׁ בְּכַנּוֹנְתוֹ לְעִיל: וְבִלְא"ה בְּנִדּוֹן זֶה שְׁשָׂאֵל כַּת"ר גַּר"ו וְשָׁלַח גַּם גּוֹף הַדְּקִים שְׁאַלְתִּי לְהֵאִישׁ שְׁהַבִּיאֵם הָאֵם יֵשׁ בּוֹ הַפְּסֵד מְרֻבָּה וְאָמַר שְׂאִין בּוֹ כֵּל כְּף הַפְּסֵד וְא"כ בְּלֹא מַה שְׁפַתְבָּתִּי אֵין לְהַתִּיר גַּם מִצַּד הַיּוֹת זֶה בַּעַש"ק נִרְאָה דְּאֵין לְהַתִּיר דְּהַרִי הַמחב"ר ו"ל שְׁפַתְבּ דְּאַפְשָׁר לְהַקֵּל נִקִּיט רַק אוֹ לְשִׁמְחַת יו"ט וּמִדְּלֹא זָכַר צֻנְרָה שְׁבַת שְׁהוּא הֵוֵה וְרִגִּיל תְּמִיד וְנִקִּט לְשִׁמְחַת יו"ט נִרְאָה דְּדוֹקָא לְשִׁמְחַת יו"ט הוּא שְׁפַתְבּ דְּאַפְשָׁר לְהַקֵּל וְכ"ש שְׁלִפֵי הָאִישׁ הַנ"ל אֵי אֶפְשָׁר שְׁיִהְיֶה זֶה לְצֻנְרָה שְׁבַת כִּי אֵין זְמַן וְצָרִיף שְׁיִתְעַפֵּב לְאַחַר הַשְּׁבַת וְא"כ אֵין שׁוּם פְּנִים לְהַתִּיר גַּם אִם נֹאמַר דִּמ"ש הַמחב"ר אֶפ' ל"ד וְדַעְתּוֹ לְהַתִּיר וְכֵן גַּם אִם יֹאמַר דִּמ"ש לְשִׁמְחַת יו"ט לָאוּ דְּוִקָּא וְה"ה לְצֻנְרָה שְׁבַת וְכ"ש דְּבִקְרָאֵת דַּעְתִּי הַקְּצָרָה נוֹטָה דְּבָרֵי הַמחב"ר בְּדִקָּא בֵּין בִּמ"ש לְשׁוֹן אֶפְשָׁר בֵּין בִּמ"ש אוֹ לְשִׁמְחַת יו"ט וְכֶאֱמוֹר זֶהוּ הַנְּלַע"ד בְּזָה הַכּו"ח בְּיוֹם ב' אֶדְר' א' הַתְּרַפ"ט ע"ה פְּלָפוֹן מִשָּׁה הַפֶּהֶן סִילַט"א: סִימָן י"ד שְׁאַלְהַּ לְהֵאוֹמְרִים דְּפָה אֵי גְ'רַבָּה נוֹהֲגִים לְהַקְשִׁיר בְּנִפְיָה רִיָּאָה הַסְּרוּכָה לְשׁוֹמֵן שְׁעַל הַפִּיס שְׁל הַלֵּב אִם לָא הִנֵּה בְּפִיס הַנּוֹ' שׁוֹמֵן וְנִתְּנוּ הַפִּיס הַנּוֹ' בְּמִים קָרִים שְׁיַעוֹר מַה וְעִי"ז נִרְאָה כְּעִין שׁוֹמֵן בְּמְקוֹם הַסִּירְכָּא אִם יֵשׁ לְהַתִּיר ג"כ בְּכַה"ג בְּנִפְיָה או"ל: תְּשׁוּבָה אַעֲיָקְרָא דְּדִינָא הַמְּנַהֵג הַנּוֹ' לְהֵאוֹמְרִים כֵּן הוּא נִגִּיד מְרֵן וְרוּה"פ וְא"כ אֵין לְחַדֵּשׁ דְּבָר מַעֲתָה אֲשֶׁר לָא הִנֵּה וּבְכָל כַּה"ג אֶמְרִי' הָבוּ דָּלָא לְהוֹסִיף עָלָה ע"ד מִש"ל גְּבִי סִירְכָּא לְשׁוּה"ל וּמִיעוּטָא לְמְקוֹם אַחַר וְהִכָּא נְמִי אֵין לְהַקֵּל אֶפְיָלוֹ לְהֵאוֹמְרִים כֵּן רַק בְּשׁוֹמֵן מִמֶּשׁ הַנִּיכָר לְהֵדִיָּא בְּלִיתִי שׁוּם נְתִינָה בְּמִים קָרִים דֵּהוּי וְדֹאֵי שׁוֹמֵן אֶבֶל זֶה הַשׁוֹמֵן אוֹלֵי אֵינוּ שׁוֹמֵן מִמֶּשׁ וּמֵאִיזָה סִיבָּה נִרְאָה כֵּן אַחַר הַשְּׁרִיָּה

במים קרים ועוד דָּקֵל עֵיקָר טַעַמָם שֶׁל הָאוֹמְרִים כֵּן אֵינוֹ אֶלָּא מְשׁוּם דְּשָׂמָא אֵין סִירְכָא
רק לִיחֻזת הַמַּתְהוּהָ מִהַשְׁוֹנָן ע"ד מ"ש מָרְן בב"י גְּבִי נַעֲנוּעַ וְעִי' לֵה' יָשִׁיב מִשָּׁה ס' [י"ב]
הַנַּד"מ וּא"כ לֹא שֵׁינָהּ זֶה רַק אִם יֵשׁ רֹב שְׁוֹנָן וְכַנֵּן' שָׁם דַּע"י רֹב שְׁוֹנָן נִדְבָק שָׁם וְגו'
וְהַגַּם דְּהָאוֹמְרִים כֵּן אֵין מְחַלְקִין בֵּין שֵׁישׁ רֹב שְׁוֹנָן אוֹ רַק שְׁוֹנָן וְאֵינוֹ הֶרְבֵּה מ"מ אוֹתוֹ
הַמְיַעוּט שְׁוֹנָן אוֹלֵי הוּא לְגַבֵּי בְּהֶמְהָ זֶה הוּי הֶרְבֵּה אִךְ בְּמָקוֹם שְׂאֵין פֶּאן שְׁוֹנָן וְרַק ע"י
הַשְׂרִיָּה בְּמִים נִרְאָה כַּעֵין שְׁוֹנָן הָא בְּדַאי דְּאֵין שׁוּם מָקוֹם לְהַקֵּל כְּלָל וְהָרִי הִיא פְּסֻרוּכָה
לְשָׂאָר מְקוֹמוֹת דְּלַדִּידָן מְטָרִיפִים בְּהַחֲלֵט כְּדַעַת מָרְן וְרוּה"פ וְכֵן זְכוּרֵנִי שְׂרִיאֵתִי כְּתוּב
אוֹ שְׁמַעְתִּי כַּעֵין זֶה מִהַמּוֹרִים הִי"ו זֶהוּ הַנִּלְע"ד הַכו"ח בְּיוֹם כ"א אֶדְר הַתְּרַפ"ג ע"ה
כְּלַפּוֹן מִשָּׁה הַפְּהֵן סִילֵט"א: סִימָן ט"ו שְׂאֵלָה סִירְכָא מְגַב הָאוֹנָה הוּמַקְמָא לְדוֹפֵן צַר בְּבִשְׂרָ
וּלְשׁוֹנָן הֶלֶב וְהָרֹב לְגַב לְפִי הָאוֹמְרִים דְּפָה אֵי גְּרַבָּא יַע"א הַמְּנַהֵג לְהַתִּיר סִירְכָא לְשׁוּה"ל
בְּנִפְיָה אִם יֵשׁ לְהַתִּיר גַּם כֵּן בְּזֶה בְּנִפְיָה: תְּשׁוּבָה נ"ל דְּאֶסְוֶרָה הִיא וְלֹא מְהַנְיָא לָהּ נִפְיָה
שְׂהָרִי כְּתַב ה' שְׁבַת אַחִים ס' ט"ל אוֹת מ"ז דְּכִינּוֹן דְּאֵינְהוּ רְבִי דְּבַע"ה ע רַבִּים חוֹלְקִים
עָלָיו אֶלָּא דְּמָרְן ז"ל פֶּסֶק לְדַבְּרֵי מְשׁוּם דְּכָבֵר נִהְגוּ כֵּן וְכַמ"ש בב"י א"כ הָבוּ דְּלֹא לְהוֹסִיף
עָלָה דְּדוֹקָא אִם הֵם סְמוּכִים זל"ז וְשַׁכ"ן מְדַבְּרֵי מָרְן בַּש"ע שְׁפַתְב וְאִם סִירְכָא יוֹצֵאָה
מְשִׁיפּוּלֵי וְגו' וְלֹא כְּתַב מִבְּפָנִים כַּמ"ש בְּרֵאשׁ דְּבָרָיו וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְּדוֹקָא מְשִׁיפּוּלֵי הוּא
דְּאֶזְלִי בְּתַר רַבָּא וְלֹא מִבְּפָנִים כִּינּוֹן דְּאֵינָם שְׁטַח אֶחָד ע"ש וּא"כ הַגַּם דְּסִירְכָא מְגַב הָאוֹנָה
לְדוֹפֵן צַר לְבִשְׂרָ מוֹתְרַת בְּלֹא נִפְיָה לְדִידָן וְסִירְכָא מְהַרְיָאָה לְשׁוֹנָן הֶלֶב יֵשׁ אוֹמְרִים
דְּנִהְגוּ פַּה לְהַכְשִׁירָה בְּנִפְיָה מ"מ אֵין מָקוֹם לְהַתִּיר כְּלָל דְּשָׂמָא הֵיחָה סְרוּכָה רַק מְקַמָּא
וּמְגַבָּה לְדוֹפֵן לְבַד וּבְזֶה הִיא טְרִיפָה גַּם דְּרַבָּא לְגַבָּה כִּינּוֹן דְּאֵינָם בְּשְׁטַח אֶחָד וְכַאֲמוֹר
וְאֶח"פ נִסְרְכָה לְשׁוֹנָן הֶלֶב וְכַה"ג כ' הַא"ח בְּשֵׁם הַרְמַב"ן לְאַסּוֹר בְּתַרִּי אוֹנֵי דְּסִרְכֵי מְגַבֵּן
לְדוֹפֵן דְּשָׂמָא הֵי מְגַב לְגַב וְאֶח"פ נִסְרְכוּ לְדוֹפֵן כַּמ"ש מָרְן בב"י וְכ"ש אִם לֹא יִהְיֶה הָרֹב
לְדוֹפֵן רַק הָרֹב לְשׁוּה"ל אוֹ שְׁוִים וְסְרוּכָה לְקַמָּא דְּדַאי אֵין לְהַתִּיר כְּלָל בְּנִפְיָה דְּסְרוּכַת
שׁוּה"ל לְדִינָא אֶסְוֶרָה הִיא בְּהַחֲלֵט וְגַם לְהָאוֹמְרִים דְּפָה נוֹהֲגִים לְהַתִּירָה בְּנִפְיָה מ"מ הָרִי
אֵינוֹ אֶלָּא קוֹלָא גְּדוּלָה וּא"כ הָבוּ דְּלֹא לְהוֹסִיף עָלָה וְכ"כ בִּישִׁי"מ ח"א ס' [י"ב] וְאֵין
לְהַתִּיר רַק בְּכּוֹלָה וְלֹא בְּמִיעוּטָא לְמָקוֹם הַמְּטָרִיף דְּהֵינּוּ מְקַמָּא וְכַמ"ש בְּתַשׁוּ' ס' וְהַגַּם
דְּהַרְב שְׁבַת אַחִים שָׁם הַתִּיר בְּנִפְיָה הֵינּוּ מְשׁוּם דְּלַדִּידָהוּ גַּם סִירְכָא דְּמְקַמָּא מַתִּירִים
אוֹתוֹ בְּנִפְיָה כְּמוֹ שִׁיע"ש וּבְכַמְּה סְעִיפִים מְדַבְּרֵי שָׁם: אִךְ אִם אֵין סִירְכָה כְּלָל מְקַמָּא
רַק מִהַגַּב שֶׁל הָאוֹנָה לְדוֹפֵן צַר לְבִשְׂרָ וּלְשׁוֹנָן הֶלֶב נִלְע"ד לְהַתִּירָה בְּנִפְיָה לְהָאוֹמְרִים
דְּהַמְּנַהֵג כֵּן כִּינּוֹן דְּמַצֵּד הַדּוֹפֵן א"ץ כְּלָל נִפְיָה מַצֵּד שְׁוֹנָן הֶלֶב הֵם אוֹמְרִים שְׁמַתִּירִים
אוֹתָהּ בְּנִפְיָה וּמ"מ נִרְאָה דְּגַם דְּהָרֹב לְדוֹפֵן צַר וּלְבִשְׂרָ וּמִיעוּט לְשׁוּה"ל כַּעֵינּוּ מִיָּהּ
נִפְיָה דְּכִינּוֹן דְּלֹא הוּוּ בְּשְׁטַח אֶחָד לֹא אֶזְלִי בְּתַר רַבָּא וְכַאֲמוֹר הַכו"ח בְּיוֹם י"ט אֶדְר
הַתְּרַפ"ג ע"ה כְּלַפּוֹן מִשָּׁה הַפְּהֵן סִילֵט"א: סִימָן ט"ז שְׂאֵלָה סִירְכָא תְּלוּיָהּ וּכְנַגְדָּהּ מִפָּה
בְּדוֹפֵן וְהַשׁוֹחֲטִים אֲשֶׁר פָּה אֵי גְּרַבָּה הֵי מְטָרִיפִים אוֹתָהּ וְעַתָּה כְּשֶׁנִּדְפַס ה' שְׁבַת אַחִים
רְאִינוּ בְּס' ט"ל אוֹת כ"ו שְׁכ' לְהַתִּיר אִם יְכוֹלִים לְהַתִּירָה או"ד חֲשִׁיב זֶה לְמְנַהֵג וְאֵין
לְהַתִּיר: תְּשׁוּבָה כְּבָר כְּתַב הַרְמַב"ם בְּפִי"א מַה"ש הִי"ג דְּלֹא שֵׁינָהּ מְנַהֵג בְּדַבְּרָ שְׂאֵינוֹ
מְצוּי וְהֵבִיא דְּבָרָיו רַבִּים מִהַפּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים וְאַחַרְוֹנִים וְנִדּוֹן זֶה אֵינוֹ מְצוּי רַק לְפָרְקִים
אַחַת לְשָׁנָה אוֹ לְחֻצֵי שָׁנָה וְעוֹנֵל דְּבַנ"ד מְסַתְּבָרָא דְּטַעַם הַשׁוֹחֲטִים שְׂאֶסְרוּ מְשׁוּם
דְּנִמְשְׁכוּ אַחַר דְּבָרֵי מוֹר"ם ס' ט"ל וְלֹא עָלָה עַל לְבָם דְּמוֹר"ם ז"ל לְשִׁטְתָּיָה אֶזְזֵל

דאָסר ג"כ בַּדְּבֻקָה כּמ"ש ס"ח וכּמ"ש ה"ש"א וּה"ל"ש וּדְעַמְיָה וּא"כ אֵין זֶה מְנַהֵג רַק הוֹרָאָה וְשִׁפּוּר יֵשׁ לְהַתִּיר כּמ"ש"ל ס' י"א בְּשֵׁם הַשִּׁי"ב ס' ר"ד אוֹת ג' וְאָף אִם יֵאמְרוּ דְלֹא אָסְרוּ מִטַּעַם זֶה רַק שֶׁפֶן רָאוּ לְהַשׁוֹחֲטִים שֶׁקְדָמוּ לָהֶם זֶהוּ טַעַמָּם וְנִימוּקָם שֶׁאָסְרוּ וְאָף אִם יֵאמְרוּ שֶׁשִּׁמְעוּ מֵהֶם רַק שֶׁפֶן הַמְנַהֵג אִם אוֹמְרִים פֶּן קוֹנֵדִם שֶׁעָשׂוּ פֶן יֵשׁ לִידוֹן בְּדָבָר אֶף אִם יֵאמְרוּ פֶן רַק אַחֲרֵי שֶׁעָשׂוּ הֵם פֶן י"ל דְּאֵינָם נֶאֱמָנִים וְכֵאִתָּא בִּיבְמוֹת דְּרַף [ע"ז ע"א ופ' מור"ם יו"ד ס' רמ"ב]: ועוֹנֵנ"ל דְּטוֹעִים הֵם הָאוֹמְרִים דְּיֵשׁ מְנַהֵג פֶּה אֵי גְרָבָה לְאַסּוֹר חֲדָא הָא דְאַמְרֵן דְּאֵינוּ מְצוּי וְתוּ דְמז"ק מְהַר"ם הִכְהֵן ו"ל בְּחִיבּוּרוֹ כ"י כְּתַב ע"ד מור"ם הַנּוֹז' וּמַעִיד אֲנִי עָלֵי שְׁמַיִם וְאַרְצֵי שְׁכֵמָה פְּעָמִים בֵּין בְּאַנְוָה בֵּין בְּאַנְוָה מְצָאֵתִי סִינְרָא תְלוּיָה בְּרִיאָה וְסִינְרָא תְלוּיָה כְּנֶגְדָה בְּדוֹןפֶן (נְרָאָה דְּשִׁינְרָא דְּלִישְׁנָא וצ"ל וּמִפֶּה כְּנֶגְדָה בְּדוֹןפֶן דְּאַהֲכֵי קָאֵי שְׁם) וְהִטְרַפְתִּי כְּדַעַת הַהֲגָה בַּע"כ שְׁלֹא בְּטוֹבְכֵי מִיְרָאֵתִי שְׁמָא טוֹעָה אֲנִי בְּדַמְיוֹנִי ע"ש וְהִינְנוּ עַל מַה שֶׁהָעִיר שְׁם עַל מור"ם דְּכִי נִיתְקָה מִשְׁם מֵאֵי הָנִי הֲלֹא דְבֻקָה לְדוֹןפֶן וּמִפֶּה בְּדוֹןפֶן כְּשֶׁרָה ע"ש וְאֵי אֵיתָא דְּיִשְׁמַנְהֵג פֶּה לְאַסּוֹר גַּם בְּלֵתִי דְּבְרֵי מור"ם הִ"ל לְאַסּוֹר וְעוֹד דְּלִשְׁנוֹ מוֹרָה שְׁאֵין כָּאֵן רַק הוֹרָאָה וְלֹא מְנַהֵג וְרַחוּק מְאֹד שֶׁהוּא ו"ל שֶׁקִּיבֵל מְאָבִיו מוֹ"ק מֵהַרש"ך ו"ל וּמֵהַר"ג מֵהַרר"ך ו"ל אַחֲרֵי שֶׁל ה' מַעֲשֵׂה נְסִים נִשְׁמַט מִמֶּנּוּ מְנַהֵג זֶה וְלִכֵּן כְּתַב פֶּן וְעוֹד דְּכָבָר כְּתַב הַשִּׁי"ב שְׁם אוֹת ב' דְּאִם יֵשׁ שׁוּם צַד וְשׁוּם הוֹכְחָה לְתַלוּת בְּטַעוֹת אֲנִי תוֹלִין ע"ש וּבִנ"ד מוֹרִים הַדְּבָרִים דְּנִמְשְׁכוּ אַחַר דְּבְרֵי מור"ם וְעוֹד דְּכִינֵן דְּמז"ק מְהַר"ם הִכְהֵן ו"ל הִיָּה מְטָרִיף מְסַתְמָא פֶן הָיוּ מְטָרִיפִים שׁוֹחֲטֵי זְמַנּוֹ וְכִמוֹ דְּמז"ק מְצַד הוֹרָאָה כְּמִבּוֹאָר דְּבְרֵיו פֶן גַּם שׁוֹחֲטֵי זְמַנּוֹ מְצַד הוֹרָאָה וּא"כ גַּם אִם יֵאמְרוּ שׁוֹחֲטֵי זְמַנְיָנוּ שֶׁשִּׁמְעוּ מֵהַשׁוֹחֲטִים שֶׁקְדָמוּ שֶׁפֶן הַמְנַהֵג לֹא שֶׁבְּאַמַּת יֵשׁ מְנַהֵג רַק שֶׁהֵם עֲצָמָם כְּשֶׁרָאוּ לְהִרְאִשׁוֹנִים אוֹסְרִים קְרָאוּ לְזֶה בְּשֵׁם מְנַהֵג וְאֵין כְּנֹונָתָם שֶׁהֵם עֲצָמָם שֶׁטַּעוּ שֶׁהוּא מְנַהֵג וּכ"ש שֶׁהַשׁוֹחֲטִים אֵלוּ וְאֵלוּ רְנוּבָם כְּכֻלָּם הָיוּ שׁוֹחֲטִים פְּשׁוּטִים וְלֹא מוֹרִים וְטַעוּ בְּדַמְיָ לְקָרְאָ לְמַה שֶׁאֵינוּ מְנַהֵג בְּשֵׁם מְנַהֵג כִּי חֲשָׁבוּ שֶׁהִפְלִי אַחַד וְלֹא דְמִי לְמ"ש הַרְשָׁב"א ס' קי"ב וְהַב"ד הַפּר"ח רִישׁ ס' ט"ל כֹּל מְקוֹם שֶׁהַשׁוֹחֲטִים מְוֹרְגָלִים לְהַחְמִיר אִפִּי' שְׁלֹא כְּהַלְכָה אֲנִי אוֹמֵר כִּפֹּד הַנְּהִיגוּ חֲכָמֵי הַמְּקוֹם וְאַסּוֹר לְעִבְרוֹר עַל דְּבָרֵיהֶם עַד שֶׁנִּדְעַע שֶׁטַּעוּ מִמֶּשׁ בְּהוֹרָאָה וְטַעוּ בּוֹ בְּאַיְסוֹר דְּנ"ד הַסְּמִיכוֹת עַל הַמְּנַהֵג אֵינוּ רַק עַל מַה שֶׁאֵמְרוּ לְשׁוֹן מְנַהֵג וּבְזֶה וְדַאי דִּיתְכֹּן דְּלֹא דִּיִּיקִי וְכֵאֲמוֹר וְתוּ דְּהָרִי סִיָּים הַפּר"ח דְּהִיכָא דְּמוֹכְחָא מִיְלְתָא דְּטַעוּ בְּהוֹרָאָה יֵשׁ לְבַטֵּל מְנַהֵגָם וּכְמ"ש בְּסִי' ל"ה ס"ה וְסִי"ג ע"ש וּמִינַיָה לְנ"ד: הֵן אַמַּת דְּבִנ"ד גַּם מְצַד הַהוֹרָאָה יֵשׁ אוֹסְרִים וּכְמ"ש אֵלֹא דְּכִינֵן דְּלֹא נִתְגַּלוּ אֲזוּ דְּבְרֵי הַל"ש וּדְעַמְיָה וְלֹא עָלָה זֶה עַל דְּעַתָּם לוֹמֵר דְּמור"ם לְשִׁיטְתָּיָה אֲזִיל וּבְאַמַּת מְסַתְבְּרֵי דְּבְרֵי הַש"א וְהַל"ש נְרָאָה לְעַנ"ד דִּיכּוֹלִים לְהַתִּיר ע"י נְפִיחָה דְּהו"ל ס"ס לְהַקְלֵל כְּמַש"ל בְּתַשׁוּ' ס' פִּינֵן דְּאֵין כָּאֵן לְתָא דְּמְנַהֵגָא דְּנֶהְגוּ כְּהַאוֹסְרִים רַק הוֹרָאָה בְּעֵלְמָא וְכֵאֲמוֹר.

הַכִּי"ח בְּיוֹם י"ד שֶׁבֵּט שְׁנַת הַתְּרַפ"ג ע"ה כְּלַפּוֹן מִשְׁהַ הַפֶּהן סִילַט"א: סִימֵן י"ז שְׁאֵלָה סִינְרָא תְלוּיָה וּבְרִיאָשָׁה חֲתִיכַת שְׁוֹמֵן אִם מְוֹתְרַת בְּנְפִיחָה לְהַאוֹמְרִים דְּפֶה אֵי גְרָבָה יַע"א הַמְּנַהֵג לְהַתִּיר סְרוּכָה לְשׁוּה"ל בְּנְפִיחָה: תְּשׁוּבָה נ"ל דְּטָרִיפָה גַּם לְהַאוֹמְרִים פֶן וְהַגַּם דֵּה' תוֹרַת הַזְּבַח ס' ע"ז אוֹת כ' כְּתַב דְּמַעֲשֵׂה בָּא לִידוֹ וְאַסְרָה דְּנֹודַאי הֵיָתָה סְרוּכָה לְשׁוֹמֵן הַלֵּב וּא"כ לְהַאוֹמְרִים דְּהַמְּנַהֵג פֶּה בְּשׁוֹמֵן הַלֵּב לְהַקְלֵל בְּנְפִיחָה נְרָאָה דֵּה"ה לְזוֹ מ"מ נְרָאָה דְּלֹאוּ דְּוִקָא אֲמָרָה לְמִלְתָּיָה וְר"ל לְשׁוֹמֵן הַלֵּב אוֹ לְאִיזָה שְׁוֹמֵן אַחַר שְׁוֹמֵן הַחֲזָה.

שׁוֹמֵן הַטְרָפֵשׁ וְכִינְצָא וְחָדָא מְנִיחֵהוּ נָקֻט דְּלִדְיָהּ הַפֵּל אוֹסְרִים בְּהַחֲלֵט וְהַדְּבָר מְוֹכְרָע מִמְקוֹמוֹ דְּאִטּוּ לְשָׂאָר שׁוֹמֵן אֵינָה נִסְרַכְתָּ וּמֵאֵן מְפִיס דְּאֵינָה רַק לְשׁוּה"ל וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִמָּה שׁוֹנְסְתִייעַ שָׁם מֵה' יָמִין מִשָּׁה סִי' ט"ל ס"ו שְׁכַתְב חֶלֶב בְּלוּי בְּרִיאָה טְרַיְפָה דְּמוֹכְחָא מִיְלָתָא שְׁהִיתָה סְרוּכָה בְּזָה הַחֶלֶב לְמַקּוֹם אַחַר וְטְרַיְפָה הָרִי דְּאֵין הַדְּבָר אֲמוּר בְּדוֹקָא לְשׁוּה"ל דֵּא"כ הו"ל לה' י"מ לומר רק לשוה"ל לְהִדְיָא פִּינּוּן שְׂאִין לָהּ שְׁיִיכוּת לְמַקּוֹם אַחַר וְהֵגֵם דְּיֵשׁ פְּנִים לומר דַּעֲפ"י הָרוּב הִיתָה לְשׁוּה"ל שֶׁהוּא סְמוּךְ לְרִיאָה וּמִזָּה הַטַּעַם נָקֻט הַתְּה"ז רַק שׁוּה"ל דְּעַל הָרוּב מְמַנּוּ וּמִשּׁוּם דַּעֲכ"פ יִתְכַּן דְּלְשָׂאָר שׁוֹמֵן מִזָּה ה' י"מ כָּתַב בְּסֵתָם לְמַקּוֹם אַחַר וּא"כ הִיָּה מְקוֹם לְהַתִּיר מִצַּד הָרוּב אֵין זֶה מְוֹכְרָח דְּיִתְכַּן דְּחָדָא נָקֻט וְכִדְאֲמָרֵן מְעִיקְרָא וְתוּ דִּי"ל דְּכָל שׁוֹמֵן מִהַשְׁמָנִים לְגַבֵּי הַשׁוּה"ל הֵנִי הַשׁוּה"ל הָרוּב אֲבָל כְּלָהּ שְׁמָנִים יַחַד לְגַבֵּי שׁוּה"ל לְחֻדְיָהּ הָיוּ הֵם הָרוּב אוֹ שְׁנִים וְכ"ש אֵי אֲמָרִי בְּזָה כָּל הַקְּבוּעַ כְּמַחְצָה עַל מְחָצָה דְּמִי עֵי' לְמָרְן ז"ל סִי' ק"י וְעוּד דַּנ"ד דְּמָה שְׂאֵנּוּ תוֹלִין עַל הָרוּב בְּשׁוֹמֵן מִצַּד הַקְּוֹרְכָה אִף מִצַּד הָרוּב שְׂאָר שְׁמָנִים הֵם הָרוּב הָרִי קִי"ל רוּב וְקָרוּב הַלָּהּ אַחַר הָרוּב כְּדֵאִתָּא בְּבִיצָה דְּף י"א ע"א גַּבֵּי זְמַן לְבָנִים וְגו' וְעוּד דְּמִדְיָנָא גַם לְשׁוּה"ל לְבַד אֲסוּרָה וְכַמ"ש מָרְן בְּסִי' ט"ל ס' וְלָא מְהַבֵּיָא לָהּ נְפִיחָה וְכ"ד רוּה"פ כַּמ"ש הַפְּר"ת שָׁם ס"ק וְגו' וְהָאוּמְרִים הַנּוֹ' אֲתוּ עָלָהּ מִצַּד מְנַהֵג וּא"כ הָבּוּ דְּלֵאלֹהֵסִיף וְכָל שְׂאִין הַדְּבָר בְּרוּר לְגַמְרִי שְׁהִיא לְשׁוּה"ל אֵין לְהַתִּיר גַּם כִּי הֵנִי הָרוּב לְשׁוּה"ל וְכֵן מְצִינּוּ בְּסִינְרָא לְשׁוּה"ל וְלַמ"א גַם דְּרַנְבָּא לְשׁוּה"ל מְטְרִיפִים וְכַמ"ש ה' עֵינֵי צְדִיק אוֹת פֶּ"ה ע"ש וְכֵן אֲנּוּ נוֹהֲגִים לְהוֹרוֹת וְעוֹנֵ"ל דְּכִינּוּן דְּעִיקָר הַקְּוֹלָא שְׁנַהֲגוּ בְּשׁוּה"ל לְחֻדְיָהּ הוּא מִצַּד דִּי"ל דְּאֵין זֶה סִינְרָא רַק לְיַחֲוֹת מִהַשְׁוֹמֵן (וְעֵי' לְמָרְן ב"י גַּבֵּי נַעֲנוּעַ) וְכַמ"ש ה' עֵינֵי צְדִיק שָׁם א"כ זֶה שְׁמִשְׁכָּה הַשְׁוֹמֵן אֲצִלָּה מוֹכַחַת דְּסִינְרָא גְמוּרָה הִיא שְׂרִירָה וְקִינִימַת וְאֵינָה מְלִיחֻת הַשְׁוֹמֵן וּא"כ דִּינָה כְּשָׂאָר סִינְרָכוֹת דְּמְטְרִיפִים אוֹתָם תְּמִיד בְּהַחֲלֵט בֵּין לְדִינָא בֵּין לְמְנַהֲגָא.

וְעוֹנֵ"ל דְּמָה שְׁנַתְּפָרְקוּ לְצַד הַרִיאָה זֶה לְאוֹת דְּעִיקְרָה מְהַרִיאָה וְלֵא מְלִיחֻת הַשְׁוֹמֵן וְדוּמָה לְזָה כְּתָבוּ הַפּוֹסְקִים הָאוֹסְרִים בְּס"ת וְנִגְדָה מְכָה בְּדוֹפֵן וְהֵגֵם כִּי הַשְׁוֹמֵן הוּא רַף וְאֵין בּוֹ כַח גַּם שָׁם מְקוֹם הַמְכָה הוּא רַף וְכַמ"ש הַפּוֹסְקִים וְעַכ"ז אֲסָרוּ הַכּוּ"ח בְּיוֹם ח' שְׁבֵט הַתְּרַפ"ג ע"ה כְּלָפוֹן מִשָּׁה הַפֶּהן סִילַט"א: סִימֵן ח"י שְׂאֵלָה סִינְרָא תְלוּיָהּ וּבָה חֲתִיכַת שׁוֹמֵן שְׁכַתְבָּתִי בְּסִי' הַקּוּדָם לְאֲסוּר גַּם לְהָאוּמְרִים דְּסִינְרָא לְשׁוּה"ל הַמְנַהֵג פֶּה לְהַתִּירָה בְּנִפְיחָה אִם יֵשׁ הַפִּיר חֲסָרוֹן בְּשׁוֹמֵן הַלֵּב הַמּוֹרָה שְׁהַחֲתִיכָה הִלְזוּ הִיא מְמַנּוּ כְּגוֹן שְׂיֵשׁ הַתְּאֵמַת הַחֲתִיכוֹת דְּכְשִׁשְׁמִים אוֹתוֹ שׁוֹמֵן שְׁבִסִינְרָא עַל הַמְקוֹם הַנְּחָסֵר בְּשׁוּה"ל נִרְאָה דְּשׁוֹיִם בְּעוֹבֵי וּבְקִצּוֹת אִם זֶה מוֹפֵת חוֹתָף דְּסְרוּכָה הִיתָה לְשׁוּה"ל וְלְהָאוּמְרִים דְּיֵשׁ מְנַהֵג פֶּה לְהַתִּירָה בְּנִפְיחָה מְתִירִים גַּם זֶה בְּנִפְיחָה או"ל וְכֵן יֵשׁ לְשִׂאֵן אִם אֵין הַתְּאֵמָה וְהוֹכַחָה כִּנּוֹ' רַק מִהַחֲסָרוֹן לְבַדוֹ שְׂיֵשׁ בְּשׁוּה"ל וְלֵא יֵשׁ בְּשָׂאָר שׁוֹמֵן מְקוֹם הַמּוֹרָה חֲסָרוֹן אֵי הִנְיָא הוֹכַחָה בְּרוּרָה או"ל: תְּשׁוּבָה גַם בְּכַה"ג דְּעֵתִי הַקְּצָרָה לְאֲסוּר וְהֵגֵם דְּמָרְן ז"ל סִי' ק"א ס' ח' הַתִּיר עַפ"י הַדִּימוּי וְהַתְּאֵמָה וְכֵן דַּעַת מוֹר"ם שָׁם שְׁהַגִּיָּה ע"ז וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזָה מ"מ בַּנ"ד דְּמִצַּד הַדִּין סִינְרָא לְשׁוּה"ל אֲסוּרָה הִיא לְדַעַת מָרְן וְרוּה"פ וְלָא מְהַבֵּיָא לָהּ נְפִיחָה וּמָה שְׂאוּמְרִים לְהַתִּיר אֵינּוּ אֲלָא מִצַּד שְׂאוּמְרִים הֵם שְׂיֵשׁ מְנַהֵג לְכֵן אֲמָרִי הָבּוּ דְּלֵא לְהוֹסִיף עָלָהּ וְאֵין לְהַתִּיר אִפִּי' לְדַבְּרֵיהֶם רַק בְּנֻדָּאֵי גְמוּרָא אֲבָל כְּשִׂישׁ סָפֵק מֵה לֵא וּבְנֻדוֹן מָרְן שָׁם כְּתַב הָאו"ה כָּלֵל נ"ב אוֹת ג' דַּעַתָּה שְׂאִין אֲנּוּ בְּקִיאִים כ"ך אֵין לָנוּ לְהַתִּיר בְּכַה"ג אִם לֵא שְׁיָהָא הַהַפְּרֵשׁ גְּדוֹל וְנִיכָר לְכָל ע"ש וְעַם שְׁמִסְתְּמִיּוֹת דְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים נִרְאָה

דגם בזה"ז מתירים מ"מ אין זה חשיב ודאי גמור פינן דלאו"ה אין אנו בקיאים ועם דמדינא נראה דנקטינן כרוה"פ מ"מ פינן דסי' לשוה"ל הוא קולא מצד המנהג אין להתיר רק בנדאי גמור אליבא דכ"ע ודומה זה למש"ל בסי' הקודם דנהגו לאסור אפי' להאומרים הנז' פשהסירכא רובא לשוה"ל ומיעוטא למ"א ונהגם דהאו"ה מודה מיהא פשההפךש גדול וניכר לכל ולה' חכם צבי האו"ה לא כ"כ רק בשו"מ דמידי דחזו"תא ולא אחתיכות מכוונות ע"ש מ"מ פבר הפר"ת סי' ק"א ס"ק י"ב פתב דלהלכה דעתו לאסור כי אתחזק איסורא ע"ש וא"כ צ"ל שאין זה נדאות גמור דיתכן דאתרמי פמבואר שם וא"כ בנ"ד דמדינא אסור אמרי' הבו דלא להוסיף עלה ואין להתיר רק אם כ"ע מודו ולא ביש מיהא מאן דאוסר ועוד נראה לי דלא פתבו מרן ושאר הפוסקים רק בחתיכות שאחר השחיטה אבל בנ"ד דהוי מחיים אפשר דניתקה משו"מ אחר והיה בו מקום חסר ובחיי הבקמה נתפסה והמקום החסר בשו"מ היה סרוף למקום אחר וע"י סיבוב פת החיים סרה או נחבאת אותה הסירכה השנית של המקום השני והשו"מ שבה ונשארה רק זו ונהגם דכתב מור"ם בד"מ בסירכא תלויה ונגדה ריעותא בדופן דטרקפה דנדאי ניתקה משם והתם מחיים מיירי אין זה נדאות גמורה רק ספק וכמ"ש הרב ישיב משה ח"א סי' יו"ד וא"כ שם אזלינן לחומרא וכאן אזלי' לחומרא: ולפ"ז יש לידון בדבר חדש באם היתה מעורבת ונשארה אצלנו סירכא בחתיכה מהדופן תלויה ובה חתיכת שו"מ והפכש שנתערב נמצא בו מקום חסרון בשו"מ ומתאימות הקצוות והמקום אין להתיר דכיון דהיה זה מחיים יתכן דהיה פן בזולתו ונתפסה מצד הגידול וההצמחה שבבעל חי וזו היתה ממנו ונהגם דמצד הסדר אין ראוי לחלק כנז' מ"מ פינן שלא מציינו בש"ס התירו גם בסימן דמחיים אין להתיר ודומה לזה מ"ש הט"ז והפר"ח סי' ק"א שלא לסמוך במים שפראש אם נמצא פן בשדרה ע"ש והיינו משום דלא מציינו זה בש"ס.

וא"ל דתידוק איפכא מדלא פתבו טעם זה בנדונם די"ל דכלל נקטי שאין ללמוד מה שלא נמצא בש"ס וכולל הפל. ועוד דנ"ל להוכיח חילוק זה ממ"ש הרשב"ץ ביבין שמועה די"ט ע"ב והב"ד ה' ישיב משה סי' יו"ד דאם ראינו בדופן סי' סירכא אם אמר הבודק פרי לי שלא היתה שם סירכא דבוקה נאמן ואם נסתפק הדבר וראינו שהסירכא היא פנגד אותו סימן יש לחוש לה וגו' ומשמע מזה דבברי לו מותרת גם דהסירכא היא נגד אותו סימן וכ"כ ה' ישיב משה שם ועוד מתבאר מדברי הי"מ שם דמיירי פשהסירכות מתאימות זו דקה וזו דקה או זו עבה וזו עבה וקשה מ"ש מההיא דסימן ק"א דהתירו ע"י ההתאמה וכ"ש שיש לאסור ע"י ההתאמה וצ"ל דכיון דזה היה מחיים אין זה מופת חותך וספיקא הוי ולא ודאי וא"כ בנדונו מוקמי' אתחזקתיה ומתירים ובנ"ד הוי ספק דהרי ודאי דהיתה דבוקה ומסופקים לאיזה מקום ואוסרים ועוד דכבר כתב ה' מזור לדוד סי' ק"ב דלא איירי מרן ושאר הפוסקים רק כי הוי ספיקא דרבנן ע"ש וא"כ בנ"ד דהוי ספק דאורייתא אין להתיר ע"י ההפך הנז' די"ל דאתרמי ע"ש ועוד דכבר פתבתי בסי' הקודם דממה שנתפרקו לצד הרואה הי"ל הוכחה דאינה מהשו"מ ובכה"ג י"ל דלא נהגו להתיר וכן ממה שמשכה הרואה אצלה חתיכת השו"מ הנה זה לאות שאינה מליחות השו"מ שאם היתה פן לא היה בה פת חזק כזה למשוך ולנתק את השו"מ ובכה"ג י"ל דלא נהגו להתיר וא"כ אמרינן הבו דלא להוסיף עלה שיהי' בכה"ג לא שכיח הוא וליכא מנהג ומוקמי' לה אדינא וכעין זה פתבו הרבנים בשבת אחים סי' ט"ל סוף אות ט'

ובבשאר מקומות שם ובבשאר פוסקים וכמ"ש שם בכללים שבראש הספר אות ב' ע"ש הכו"ח ביום י"ד שבט התרפ"ג ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן י"ט שאלה אם מותר להוליך פפרות בצק לכבשונות של גויים לאפות אותם בלתי השלכת קיסם במקום שאין כבשנים ישראלים והגויים מקפידים בהשלכת הקיסם לחשוב זה לכישוף וכינצא: תשובה אם אין לישראל שבעיר תנורים לאפות או שאינם יכולים לאפות בהם וגם פן לא יש כבשונות של ישראל וא"א להשליך קיסם מצד בעלי הכבשן יש להקל דהו"ל פהא דכתב מרן ז"ל יו"ד סי' קי"ב סט"ז יש מי שאומר שהגזקה מפת עפוי"ם והוא בדרך אם יש פת של ישראל עד ד' מילין ימתין ע"ש ונהגם דזה דוקא בפת של נחתום אבל בפת של ישראל שאפאה גוי שהיא פשל ב"ב אסורה פבר פתב מרן ז"ל ס' ה' דבמקום שאין פלטר מצוי פלל מותר אפי' בפשל ב"ב ע"ש ונהגם דהפר"ח והפר"ת חולקים ודאי דבמידוי דרבנן ושעת הדחק סומכין על המקיל דהיא דעת מרן אלמא דטפי מד' מילין א"ץ להמתין נהגם דהוא נזהר מפת עפוי"ם ע"ש ומינה נמי למי שהוא בעיר ואי אפשר לו בלא זה דודאי פל עיקר הטעם שהתירו לו בדרך משום דבכה"ג דהוי ענין של חיות שאי אפשר בלא זה לא גזור רבנן היכא דלא אפשר וא"כ ה"ה בעיר שא"א ע"י תנורים וכבשונות ישראל וכן א"א להשליך קיסם מצד הגויים בעלי הכבשונות אף אם אפשר לפיכסם ולהסביר להם פנים ולרצותם ברצי פסוף עד שיירצו או אם אפשר לתמן תנורים בבתי ישראל או לתמן כבשונות ישראל ודאי דאין להקל: ונהגה לכאורה הנה פנים לצדד להקל מצד זה דנראה מדברי השאלה פי פל בני העיר פה נוהגים וא"כ הו"ל מקום שנהגו התיר בפת נחתום במקום שאין שם נחתום ישראל מפני שהוא שעת הדחק ופסק מרן מנהג זה שם ס"ב ומשמע דמודה מרן ז"ל שאין לבטלו האמנם הדבר ברור דאין פל זה אמור רק בישראל הקונה פת אפוי"ה מעפוי"ם שהוא נחתום אף ללוש הישראל בביתו ויאפנו עפוי"ם אין התיר בזה מצד המנהג וכמ"ש הפר"ח ז"ל ס"ק ז' בשם הטור והמרדכי בשם הגאונים ע"ש וא"כ גם דנימא דעיר זו נהגו להקל ואין לבטל מנהגם ה"מ לקנות משל פלטר ונחתים ולא לאפות בכבשונות ע"י גויים בלתי קיסם אף אם המים של העיר יש בהם תולעים דאז יותר יש לחוש לזה לאכול מפת גויים מפני איסור התולעים אז נ"ל דיש להקל ללוש הישראל בביתו ולאפותו ע"י גויים בעלי כבשונות דהו"ל מקום שאין מצוי פלטר דיש להתיר גם בפשל ב"ב ונהגם דהפר"ח חולקים פזה פדאי הוא מרן לסמוך עליו וכ"ש בשעת הדחק ועוד דגם הפר"ח והפר"ת י"ל דמודו בכה"ג דנ"ד דהו"ל פההיא דלא אכל ג' ימים פינון דסוף סוף לא ימצא ונהרי היא נידון מעתה פאלו עמד ג' ימים [וכ"כ הטור להדיא סברא זו בשם אביו הרא"ש ע"ש].

אף נראה דיש לעשות באופן זה לאפוישי בהתירא ע"י שיוליכנו גוי לכבשונות של גויים ולא הישראל וע"י שיוסיף הישראל לתת הכפרות על אינה פלי ברזל על האש אחר אפיתו להוסיף בבישולו למעוטי באיסור פל פמה דאפשר דע"י שיוליכנו גוי משרת אצל הגוי לא יהיה כ"ך התקרבות וחשש חתנות וע"י שיוסיף לתת הכפרות על הפלי כנז' הרבה פעמים משביח ע"ד מ"ש מרן ז"ל ס"ג בשם יש מי שאומר ע"ש ועוי"ל דגם דאין חשש תולעים אם נפש האוכל קצה ומתגעלת מפת גויים מצד לישתו וכינצא הו"ל פהא דכתב מרן ס' ה' דיש אומרים שמי שיש בידו פת או שיש פלטר ישראל ויש פלטר גוי עושה פת יפה ממנו וגו' מותר לקנות מפלטר גוי במקום שנהגו התיר בפת של פלטר

דכינן דדעתו נוחה יותר בפת של פלטר זה מפני חשיבותו בעיניו הרי זה כפת דחיקה לו ע"ש ומינה נמי לנ"ד דנפשו קצה בפת גויים ונהגם דנ"ד דומה לפת של ב"ב הרי מרן מקיל בס' ה' במקום שאין פלטר מצוי וכאמור.

והנה מבואר בדברי מרן סי' קי"ג ס"ז דגם הנחת הישראלי את המחבת בתנור סגי וא"ץ השלכת קיסם ומסתברא דכ"ש פת פמבואר שם וא"כ אם הם מקפידים בקיסם יש לתקן להיות אחד מישראל שמכניס את הפת מעט ומועיל ומהני ואם גם בזה מקפידים הדרך לכדאמרן: והנה סבור הייתי לומר דבכה"ג דנ"ד דבעלי הכבשונות הם קבועים לזה למלאכתם אין בזה משום חתנות ודומים לפלטר המוכר פת שיש מקילים בפתו וכן ראיתי למרן ז"ל בב"י שכתב בשם הריב"ש (סי' תקי"ד) שהרא"ה פתב להתיר הפת שלנו בפורני התנור הנעשה בשכר אף בלא השלכת קיסם דכינן דבשכר אופין לכל הבא אין בו משום חתנות כמו שהתירו פת פלטר מטעם זה עכ"ל וסיים ע"ז מרן ז"ל ולא נהגו לסמוך ע"ז אלא אף כשאופין בשכר מצריכין השלכת עץ לכתחילה וכן בדין שאף הרא"ה לא אמרו אלא מדוחק שהרי תמה על מה שנהגו להקל להתיר בהשלכת קיסם שלפי דעתו אינו מעלה ואינו מוריד וטרח לדחוק ללמד זכות על מה שנהגו להתיר לאפות בפורני של גויים וכתב שפינן שגזירת מלכות היא לאפות הכל בפורני ואין אדם רשאי לקבוע פורני לעצמו ראוי להתיר ועוד שאופה בבית מיוחד לכך שאין אוכלים ואין שותים שם והוא ר"ה לכל העולם ואינו מתכוין לאפות לאדם מיוחד אלא שכר הוא לאפות לכל בני העיר אין בזה משום חתנות וכמ"ש בספר א"ח ומינה נשמע שאפי' לפי טעם זה לא התיר הרא"ה אלא לפי שהוא שכיר לאפות לכל בני העיר ואינו מתכוין לזה אבל כגון פורני דידן שכל אחד פורע לאופה ליתיה לההוא טעמא ע"ש ומזה י"ל עוד דה"ה לשנים ושלנשה כבשונות שאופין לכל בני העיר ולא אסר מרן רק בפורני דידן שכל אחד פורע לאופה שפפי הנראה הוא תנור קטן שאופה בו לכל איש פרטי ואין כל בני העיר עושים בו בבת אחת ודמי לבעל הבית ולפ"ז יש להתיר ג"כ בנ"ד וילד"ח דכוננתו להתיר דוקא באם עושים אצלו כל בני העיר את ככרותיהם ואין פורעים פלום שהוא קבוע מהמלכות והקהל משלמים איזה מס למלכות אלא שאין זה במש' דבריו והראשון נר' עיקר יותר ונהגם דהרשב"א במשמרת הבית בית ג' שער ז' חלק על הרא"ה שבבדק הבית וכתב דאין בכל טעמיו ריח שיש לו עיקר.

ועיקר ההתר הוא משום הקיסם וכמ"ש הרמב"ם שאין הדבר אלא להיות היצר שהפת שלקחם אסורה והוסיף הרשב"א דמסתברא שאין לה כל קיסם וקיסם שאינו מוסיף חנם ע"ש מ"מ י"ל דהרשב"א מודה בהיכא דלא אפשר בקיסם כמו בנדון דידן: ונהגם דכתב שם דיכולין לאכול פת של כוביא ע"ש הנה זה יתכן רק בזמן שהיו רגילים בזה אף בזמנינו זה אין נפשו של אדם נוחה בשנינו האפיה ואם יחסר הבישול או התנור אי מתניבש יהיה צער גדול לאוכליו וא"כ י"ל דבכה"ג מודה הרשב"א להרא"ה דיש לדמותו לפת פלטר גוי במקום שאין פלטר ישראל דיש להקל בו גם בלתי השלכת קיסם ולא אסרי' מטעם ד יכול לאפות בכביא והינו משום דהוי גזירה שאין ציבור יכולין לעמוד בה ואף אם נאמר דפליגי בזה מ"מ פדאי הוא הרא"ה והריב"ש דנראה דמסכים עמו לסמוך עליהם וגם מרן ז"ל נראה דמודה בזה רק דלכתחיל' מיהא בעינן השלכת קיסם אף בדיעבד שרי וישעת הדחק כנ"ד הו"ל פדיעבד [וכ"ש אם מרן מודה להרא"ה

בכבשונות שלנו אפי' לכתחיל]: והנה הבאה"ט סק"ד (בשם הש"ד) כ' דלא התירו רק פת של פלטר דהוי גזירה שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה אבל פת של ישראל לאפותה גוי לא ע"ש ולפי הבא בשאלה נ"ד נמי הוי פהיה דנחתום פינו דלא אפשר בלא"ה וקאמור וכ"ז אינו אמור אלא למי שפא לשאול ולהזהר אף למחות ברבים שנהגו התיר בזה במקומם גם בפת של גויים של בעלי בתים כבר כתב ה' פלפלא חריפתא במסכת ע"ז סי' אות ללמד זכות על חכמי הדורות שלא מוחו בזה דהרא"ש מקיל בזה ע"ש וא"כ אם יודעים הב"ד שדבריהם נשמעים ודאי דיש לאסור להם ולא חשיב זה מנהג דכי נהגו באיסורא לא שבקי' להו כמ"ש הריב"ש סי' תקי"ד אף אם רואים שקשה הדבר שישמעו להם או שא"א להם בלא זה יש להעלים עין פינו דלדעת הרא"ש לכמ"ש ה' הנז' אין להחמיר ע"ש שו"ר למהריק"ש בערך לקחם שכ' ויש מתירין כל שאופה בשכר דהוי כפלטר ואין בו שום חתנות ובמקום שנהגו כף אין מוחין בידם וכן בשעת הדחק ומאחר דבעירם אי אפשר בלתי זה איכא תרתי הא דנהגו והא דשעת הדחק ונראה דבשעת הדחק לא לבד דאין מוחים אלא דיש להתיר לו ומ"מ אין להתיר לאדם השואל וצ"ב: סימן כ' לעיר מדנין יע"א נ שאלתי מהחזה"ש והפולל כמה"ר מרדכי סגרון יצ"ו במוליה תיבת עץ מלאה יין חתומה בסימניה פדת וכהלכה ונעלמה התיבה הנז' ממנו שהונחה באיזה חוף ב' ימים וכשהביאה מצא בקרקעיתה מסמרות תחובים בה ולא ידע אם היו מתחיל או עשאים הנכרים שבחוף וגו' שנקבו אותו לגנוב היין ולבסוף סתמוהו במסמרות הללו: תשובה רוב אנשי החוף שם הם ישמעאלים ויין הישמעאלים אינו אסור רק בשתייה כמ"ש מרן סי' קכ"ט סי"א ע"ש וא"כ אינו אסור אלא מדרבנן וסד"ר לקולא דשמא היו שם מתחיל ואפ"ל אם הניחם בינו נוצרי דיינו אסור בהנאה לדין דבתריה דמרן גרידי כמ"ש ה' י"מ נר"ו סי' ר"ג נלע"ד להתירו מס"ס דשמא הנה מתחיל ושמא לאיזה סיבה עשאם ולא נגע ולא פגע ביין כלל ומה גם דלמור"ם ז"ל יין נוצרים בזה"ז אינו אסור בהנאה והגם דלא נקיטנן הכי וכמ"ש הי"מ נר"ו סי' ר"ג מ"מ תלינן להקל שאין חרדים לנסף כמ"ש הי"מ שם בשם העה"ש ועוד דסברת מור"ם ודעמיה מהניא מיהא להצטרף לאפושיה בהתירא ובכן נלע"ד להתירו גם בשתייה אף אם יש סימנים שמורים שהוציאו ממנו יין נלע"ד דאסור בשתייה ומותר בהנאה אפי' אם הנה בינו נוצרי דשמא לא נגע ושמא פהמתירים יינו בהנאה כנלע"ד: סימן כ"א שאלה אם מותר להלוות מעות יתומים ע"י האפוטרפא ברבית דרבנן או בעינן שיהא זה ע"י ג' ב"ד: תשובה מרן ז"ל סי' ק"ס סי"ח התיר בסתם כל רבית דרבנן במעוה של יתומים ולא זכר כלל שיהיה ע"י ב"ד ומשמע דבכל ענין מתיר וכן מבואר בב"י שהביא דעת המרדכי שהצריף ב"ד וסיים ע"ז ולא משמע פן דברי הרא"ש ושתלמידי הרשב"א כתבו בשמו דלא נהירא ליה דברי רש"י ע"ש ומשמע דלהלכה נקיטנן פהרא"ש והרשב"א אם מצד לשונו שם אם מצד דכ"י לן מרן בהקדמתו לב"י דהרא"ש הוא אחד מעמודי ההוראה וכ"ש דכ"ד הרשב"א דכחו גדול להכריע עפ"ד אף אם אחד מעמודי ההוראה לא גילה דעתו והשנים פליגי כמש"ש בהקדמה והגם דהמרדכי ג"כ הוא אחד מהגדולים להכרעה וכנז' שם מ"מ פי הוי הרשב"א והרא"ש בהנדא שיטה נראה דהכי נקיטנן ותו דמדברי מרן בש"ע שם סי"ט וס"כ נראה דגם אפוטרפוס לבדו יוכל להלוות דנדאי ע"י ג' ב"ד אי אפשר שיטעו בזה והגם די"ל דלרבותא נקיט אפוטרפא באם כבר הלנה ולא שמועין מאי דכתב שם מ"מ

יותר נראה דדעתו פדאמרן חדא דאם הנה אסור לו להלוות קשה למצוא זה ולא הנה צריף לאשמענין ליה ותו דא"כ הי"ל לאשמענין ג"כ באם הלנה שלא ע"י ב"ד ברבית דרבנן ולא נטל ולא האכיל דבדיעבד מיקא שרי פינן דאם בא לשאול אסור וכ"ן שהבין מור"ם בד"מ בדעת מרן בב"י שכ' ע"ד שם דבת"ה משמע דס"ל לענין הילקתא פדברי המרדכי ומקלל דלמרן אינו פן וכ"ן שהבין פן בדעת מרן בש"ע שם שכ' ע"ד מרן וכן נוהגים להקל אע"ג דיש מחמירין דאינו מותר רק בב"ד ע"ש הרי דעל סתמיות דברי מרן מבאר דהיא דלא פגיש מחמירין גם דעת מור"ם ו"ל נראה דהוא להקל מדקרי להו להאוסרים בשם מחמירין וכמ"ש ה' יד מלאכי בכללי הש"ע ורמ"א אות ח"י וא"כ הגם דהש"ף ס"ק כ"ו פתב ע"ד מור"ם דבכל המקומות שהייתי לא ראיתי מנהג זה וגם דרשתי וחקרתי ולא שמעתי שנוהגים פן ואע"פ שלא נהגו להלוותם בב"ד מ"מ ברבית דרבנן ג"כ אין מלוים אלא ע"ד היתר כמו שאר מעות ע"ש מ"מ לדברי מור"ם ו"ל שומעים וכמ"ש ה' בית יהודה יו"ד סי' מ"ג בשם רבו ו"ל דכ"ז שלא עמדנו על שןרשן של דברים הולכים אחר דעת מור"ם ו"ל הגם דשם הפר"ח והש"ף פליגי על מור"ם ו"ל ע"ש ועוד דגם הש"ף י"ל שאינו חולק על מור"ם אלא שהוא מגיד לנו מה שראה וידע מהמנהג שאם הנה חולק לדינא הנה מזכיר טעמו ועוד דנראה דנתפשטה ההוראה פה כהמתירים דעם שלא ידעתי בפרטות הוראה בזה, מ"מ לפי הרשום בזכרונני דפה מקילים בנכסי יתומים טפי משאר נכסי דעלמא וא"כ צ"ל דנהו ההפרש דאלו להש"ף שונים הם וכאמור.

ותו דפלוגתא בדרבנן היא וספיקא להקל וכן ראיתי לידי"ן הרמ"ה נר"ו תשובה ארנפה ומשם בארה דכן מורים ובאים פה אי גרבה להתיר נכסי יתומים ברבית דרבנן ושכ"כ מוהרמ"ז ו"ל במלואים שבסוף ארחות חיים על המשלי דבא"ר מורים למעשה להתיר בנכסי יתומים ע"ש ומשמע מדברי הרמ"ה נר"ו דהמנהג דא"ץ ב"ד שהשאלה הבאה אליו שם היא מאפוטרוס על יתומים ע"ש זהו הנלע"ד הכי"ח ב' אדר התרפ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"ב שאלה ספק איסור רבית דפליגי הפוסקים למר דאורייתא ולמר דרבנן או למר דאורייתא ולמר מותר אם מותר בנכסי יתומים לכתחיל ובדיעבד: תשובה פבר מודעת זו מתלוקת הפוסקים אי ספיקא דאורייתא לחומרא מדאורייתא או מדרבנן ולדינא פבר ה' בן אברהם סי' א' הביא פלוגתא בזה וכ' דהפר"ח והב"כ הספימו פהרמב"ם דהוי דרבנן והאחרונים הספימו דהוי דאורייתא ע"ש עוד פתב שם דגם להסוברים דהוי דרבנן מ"מ מחמירים בספיקו טפי מאיסורי דרבנן ע"ש וא"כ בנ"ד נראה דיש לאסור אם מצד דנראה דכן הכרעת האחרונים אם מצד דיש להחמיר בספיקא דאורייתא גם להסוברים דאינו אלא דרבנן אף כ"ז בלכתחיל אף בדיעבד והיתומים מוחזקים אדרבא נראה להקל דיכולים לומר קי"ל פהסוברים דסד"א לחומרא מדרבנן ונהגם דגם להסוברים דהוי דרבנן מחמירים בו טפי מ"מ הרי פל רבית דרבנן התירו ולא חילקו באיסורי דרבנן ותו די"ל דה"מ לכתחיל אכל בדיעבד לא החמירו ומ"מ הדבר צ"ע עוד דלא מפני שאנו מדמין עושין מעשה אה"ב ועי' לה' חיות דעת בחידושים סכ"א שפתב דומה לזה דאם פבר קבל הגזבר הרבית יכולים העניינים לומר קי"ל ע"ש ושור"ר לה' מים רבים עצמו שהזכיר לקמן שצידד פסברת אמו"ר ההמ"ח הכ"מ זצ"ל בדיעבד מצד הקי"ל ומסיק שראוי לפשר ביניהם עש"ב] שו"ר בתשו' כ"י לידי"ן הרמ"ה

נר"ו שפכת בשם ה' מים רבים יו"ד סי' ל"ח לאסור נכסי יתומים בדבר שהוא פלוגתא אי הני א"ר או ר"ק ואינו בנדי פעת הכו"ח ביום הנז' ע"ה כלפון משה הכהן סילט"א: סימן כ"ג שאלה קברות שגפלו ונהרסו מרוב הגשמים וצריף להם הוצאות גדולות לתקנם בבנין פדחוי להיות כבתחילה ויש מהם שלא נודעו בעליהם מרוב הזמן וצריכים א"כ לשלם עליהם מהפיס הפללי של הק"ק וכן אם נודעו הבעלים והם דלים ואביונים ויש מהם שהיורשים או שאר קרובים משלמים בעדם האם מותר להק"ק או ליחידים לפנות כל העצמות לזוית אחת למקום הראש את הכל ראשו על פרעיו ועל קרבו ולבנות על המקום שהוא הקטן ושאר התפירה ימלאו בעפר להקל משא ההוצאות או אסור לעשות פן וצריף להיות העצמות במקומן כמו שהיו בתחיל' ולבנות על כל התפירה פקבר חדש ממש: תשובה דעתי הקצרה לאסור ואם יכולים הק"ק או היורשים והקרובים לבנותו פמות שהוא בלתי פתיחת קבר ובלתי שום תנועת המת ועצמותיו יעשו ואם אין ביכולתם יניחו הדבר פמות שהוא ויכסו את הנגלה ולא עוד ואם אפשר להקיף גדר או חומה מה טוב ואמינא לה ממ"ש מרן ז"ל יו"ד סי' שס"ג ס"א דאין מפנין המת והעצמות אפי' מקבר שאינו מכובד לקבר מכובד וכ"פ פל הפוס' ובאמרו המת והעצמות נדאי דאשמעי' בתיבת מת בהיות המת בבשרו ועצמיו ובאמרו עצמות אשמעי' דגם דנתעפל הבשר ולא נשארו רק עצמות וכ"כ ה' שמחת יהודה במס' שמחות פי"ג ה"ו דממאי דתניא ולא את העצמות מוכח דאפי' בעצמות איכא בלבול מתים ומזה תשובה להנוב"י מהדו"ק יו"ד סי' פ"ט שכ' דאחר שנתעפל הבשר ליכא בלבול וכן ה' יוסף אנומן סי' ט"ל העיר עליו בזה וכן ה' בנו של הנוב"י בשיבת ציון סי' ס"ג חלק על מר אביו ומסיק דגם בעצמות איכא חרדות הדין וכ"ן דעת ה' יש"א ברכה ז"ל בעולת איש יו"ד סי' ט' ע"ש: ואין לומר דהני מילי פשמפניהו מקבר לקבר אבל בנ"ד דבאותו קבר עצמו מאסר בזוית אחת כל העצמות ליכא חרדת הדין דהרי גם בפתיחת הקבר לבד בלתי פינוי אסרו מרן ז"ל ס"ז ואפי' שיש צורך לבדוק אם הביא שתי שערות.

וא"ל דה"מ בעודו חדש דשייף בדיקה זו אף בפתיחת קבר ישן דליכא רק עצמות אין איסור דכבר ביארנו דגם בעצמות איכא חרדת הדין וכאמור וא"כ ל"ש חדש ל"ש ישן ותו דכבר פ' מרן שם ס"ג דאין מלקטין עצמות לא מתוך הארון ולא מתוך הקבר מצד זה לצד זה לקבור מת אחר או לצורך המקום, הרי דגם בעצמות ובאותו קבר עצמו מפנה לפנה יש חרדת הדין וכמ"ש הלבוש בטעמו של ד"ז ע"ש: ועונ"ל לאסור בכה"ג משום גיוול ובזיון למת שיהיו ח"ו עצמותיו פאבנים מפנרדים לחלקים ועג"ז ונלמד זה ממה שאסרו פינוי המת והעצמות מב' טעמים האחד משום חרדת הדין והב' משום גיוול עי' לה' שיבת ציון סי' נ"ג ואם הפינוי עם רוב השמירה נחשב לגיוול כ"ש באופן זה שאחד הרואה ואחד השומע נפשו עליו תפאב ולכן לדעתי הקצרה נראה דמלבד דשוא"ת עדיף אלא דהדבר בקום עשה לעצור בעד כל העושה פן בכל עז ותעצומה וה' ברתמיוקבץ ש' פזורה ישאל וישגי עפר יקיצו לחיי עד אמן הכו"ח ביום טו"ב אדר התרפ"ג ליצירה ע"ה כלפון משה הכהן סילט"א: סימן כ"ד לעי"ת מדנין יע"א נשאלתי מהחה"ש הדו"מ כמה"ר ר' מרדכי סגרון הי"ו וכמה"ר ר' חומאני עלויש הי"ו בענין יין תוסס תוך ג' ימים לדריכתו ששתה ממנו נחש בנדאי וכן יין מבושל ששתה ממנו נחש בנדאי אם נאסר: תשובה הגם דהעה"ש ז"ל כתב ביו"ד סי' קט"ז בשם ה' חסדי דוד על התוספתא

כפ"ז דתּרומות להתיר לעד"ן לְאַסּוֹר דְדוֹקָא בְּסַפֵּק אִם שְׁתֵּה סוּמְכִין ע"ז דְּאִינוּ שׁוֹתֵה אֶבֶל בְּוֵדַאי שְׁתֵּה אֶסוּר וְכֵן מוֹכַח מִדְּבָרֵי הַגְּמָרָא בע"ז דָּף ל' דְּכִנּוּחַ הַבְּבִלִי אֵין בּוּ מְשׁוּם גִּילּוּי נְעָם כ"ז אָמַר רַב מְנַשֵּׁי אֵי אֵית בֵּיה נְקִירֵי חִינְשֵׁינּוּ וְהִינּוּ כְּעִין מְקוּם נְשִׁיכַת נְחֹשׁ וְכַמ"ש רַש"י שָׁם וְכ"ש זֶה שְׁרָאִינוּ שְׁשֵׁתָה נְעוּד דְּמִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם בְּפִי"א מַה רּוֹצֵחַ ה"ח יֵשׁ לְלַמּוּד דְּבִהּיּוֹתוּ תוֹסֵס הָיִי כְּמוֹ מַעְלָה הֶבֶל אוּ בְּעַבּוּעִים וְעִי"ז מְתִירָאִים זוֹחְלֵי עֶפֶר לְשִׁתּוֹת ע"ש וּא"כ בְּרָאִינוּ שְׁשֵׁתָה הַנְּחֹשׁ וְדַאי אֶסוּר וְאוּלַי דַּה' חֲסָדֵי דְּוּד לֹא מִיָּרִי בְּשֵׁתָה וְדַאי אֶלֶא בְּהִיָּה ע"ג הַחֲבִית אוּ שְׁהַנְּחֹשׁ מְצוּי בְּבִית וְע"י קָאָמַר דְּהַגַּם דְּרָאִינוּ וְדַאי יֵשׁ נְחֹשׁ בְּבִית אוּ ע"ג הַחֲבִית אֵין חוֹשְׁשֵׁין כְּמוֹ בִּימֵי הַש"ס דְּהָיוּ מְצוּיִים נְחֹשִׁים וְעַכ"ז בְּתוֹסֵס תוֹף ג' לְדָרִיכָה לֹא חֹשְׁשׁוּ אֶבֶל בְּשֵׁתָה מִמֶּשׁ לֹא מִיָּרִי וְאֵין סְפָרוֹ ו"ל כְּעַת בְּיָדֵי נְעוּד חֲזוֹן לְמוֹעֵד בַּעַה"ו וְשׁו"ר לַה' חֲסָדֵי דְּוּד ו"ל שָׁם וּמְבִנְאָר שָׁם דְּדַעְתּוֹ לְהַתִּיר גַּם בְּשֵׁתָה וְטַעְמוֹ דְּהַמְתִּיקוֹת מַעְבְּרַת הָאָרֶס וְאִינוּ נִלְע"ד וְכַמוֹ שְׁהוֹכַחְתִּי וְכֵן דַּעַת הַפֶּר"ח ו"ל וְהוֹכִיחַ מִמַּה שְׁהוֹכַחְתִּי וְכֵן עֵינְקָר לַע"ד וּבְפֶרֶט בַּס' סַפְנָה נִזְהָ בְּרוּר מְאֹד לַעַנ"ד: סִימָן כ"ה וְמַה שְׁשֵׁאֲלוּ בַּס"ת שְׁבַפ' שׁוֹפְטִים וְלֹא תָקִים וְגו' אֲשֶׁר שָׁנֵא ה' אֱלֹהֵיךָ הִיָּה זֶה בְּסוּף הַשִּׁטָּה וְאַח"כּ מִתְחִיל בְּשִׁטָּה שֶׁאֵח"ז לֹא תִנְבַּח וְגו' וְאִינָה סְתוּמָה: תְּשׁוּבָה נִרְאָה דִּישׁ לְגַנּוּז אוֹתָהּ הִירִיעָה וְלִכְתּוּב אַחֲרַת דְּאִנּוּ בְּתַרְיָה דְּמָרְן גְּרִירִין סִי עַר"ה שְׁדַעְתּוֹ כְּהַרְמַב"ם ו"ל וְכ"ש בַּנ"ד דְּמִפְנֵי הַשְּׁמוֹת גַּם מוֹר"ם ו"ל מוֹזָה וְכַמוֹ שְׁהוֹרוּ כַּת"ר נַר"ו וּמ"ש הַרְמַב"ם בַּה' ס"ת פ"ח ה"ג לְסַלֵּק כָּל הַדָּף נִרְאָה דְּהִירִיעָה דָּף קָרִי לָהּ וְלֹא קָאֵי עַל עַמּוּד אֶחָד מִהַסְפָּר וְכֵן הוּא בְּטוֹר סִי עַר"ה בְּשֵׁם הַרְמַב"ם לְסַלֵּק כָּל הִירִיעָה וְכֵן הַדְּבָר מְוַכָּרַע מִמְקוֹמוֹ דְּהָרִי פָּסַק מָרְן ו"ל סִי עַר"ב ס"ג אֵין עוֹשִׁין יְרִיעָה פְּחוֹת מַג' דַּפִּין ע"ש וְאִיךָ אֲפֻשֶׁר לְכַתְּחִי לְסַלֵּק רַק עַמּוּד אֶחָד וְלִהְיֵה לִיכּוֹ וּמ"מ דִּי בִירִיעָה אַחַת וְא"ץ לְשַׁלֵּשׁ יְרִיעוֹת וְהַגַּם דַּכ' מָרְן ו"ל סִי ר"פ ס"ב ס"ת שְׁפָלוּ מִמֶּנּוּ וְגו' צְרִיךָ לְהַחֲלִיף שְׁלֵשׁ וְהִינּוּ ג' יְרִיעוֹת כִּיע"ש כְּבָר כָּתַב הַבַּא"ט שָׁם ס"ק ז' דְּדוֹקָא בְּכָלוּ אֶבֶל בְּשֵׁאָר תִּיקוּנֵי ס"ת דִּי בְּאַחַת ע"ש וְהִינּוּ יְרִיעָה אַחַת כִּיע"ש הַכו"ח בְּיוֹם ד' אֱלוּל הַתְּרַפָּ"ט ע"ה כְּלַפּוֹן מִשֵּׁה הַכֹּהֵן סִילַט"א: סִימָן כ"ו נְשֵׁאֲלַתִּי מִהַחֲה"ש וְהַפּו' כַּמַּה"ר ר' דְּוּד עֵינְאֵן הִי"ו אוֹדוֹת הַעֲדָשִׁים הַחֲדָשִׁים הַנְּטַחְנִים אִם יֵשׁ בְּהֵם חֲשֵׁשׁ לְאֹנְכָלוֹן: תְּשׁוּבָה שְׁמַעְתִּי דְּפַה הַמְנַהֵג לְאֹסְרֵם תוֹף יב"ח וְהִינּוּ לְאוֹכְלֵם כְּמוֹת שְׁהֵם אֶבֶל לְטַחֲוֹן נוֹהֲגִים לְטוֹאֲנֵן הִיטִיב וְלֶאֱכֹל מִמְקוֹמוֹ וְטַעַם הַדְּבָר נַר' דְּהַגַּם דְּמָרְן ו"ל סִי פ"ד ס"ו מִתִּיר כָּל עוֹד הִיּוֹתֵם תַּחַת הַקְּלִיפָה וְהַקְּלִיפָה מִשְׁחַרַּת מִבְּחוּץ ע"ש מ"מ כְּבָר הַפֶּר"ח וְהַפֶּר"ת וּמַהֲרִיק"ש וְהַכְּנַה"ג וְעַד אַחֲרָן הַמַּחֲב"ר ו"ל כָּתְבוּ דְרַבּוֹ הָאוֹסְרִים וּמְסִינִים הַמַּחֲב"ר סִקִּי"א בְּשֵׁם ה' פָּרַם שְׁלַמָּה יו"ד סִי י"ד דִּישׁ לְאַסּוֹר אַף דְּמָרְן חוֹלֵק וְכ"ן דַּעַת הַמַּחֲב"ר כְּמוֹ שְׁיִרְאָה הַמְעֵינֵן בְּלִשׁוֹנוֹ שָׁם וְלִכֵּן נִהְיָה בִּזְהָ כְּהָאוֹסְרִים אֶבֶל לְטוֹחְנֵן כְּבָר מָרְן ו"ל שָׁם סִי"ד הַתִּיר לְטַחֲוֹן הַחֲטִיִּים הַמְתוֹלְעִים וְהוּא שְׁיִרְקַד הַקְּמַח לְאוֹר הַיּוֹם ע"ש וְכֵן מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם וְכ"ש בְּזֶה דִּישׁ בְּלֹא"ה הַתִּיר מִצַּד אַחַר לְדַעַת מָרְן ו"ל וז"פ לַעַנ"ד הַכו"ח בְּיוֹם כ"ח אֵייר הַתְּרַפָּ"ט ע"ה כְּלַפּוֹן מִשֵּׁה הַכֹּהֵן סִילַט"א: סִימָן כ"ז לַעֲי"ת זְרָזִים יַע"א נְשֵׁאֲלַתִּי מִהַחֲה"ש הַדו"מ כַּמַּה"ר ר' יוֹסֵף בּוֹכְרִיץ הִי"ו בְּסִירְכָא בְּבַהֲמָה גָּסָה הַמְתַּפְּרָקַת ע"י הַגְּבָהָה כ"ש דְּהִינּוּ שְׁבַחוּשׁ הַרְאוֹת רוֹאָה הַשׁוֹחֵט שְׁלֹא הַנְּגִיבָה הָאֲבָר וְאֲפִי קֶצֶת מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שְׁבִיאָר ה' בְּנֵי חֲזִי ו"ל וְכַמוֹ שְׁבִיאָר דְּבָרֵי הַשֶּׁמ"ח ו"ל וְכַמ"ש בְּהַסְפָּמָה שְׁבַדְבָרֵי יַעֲקֹב אוֹת ש' וּבַמַּעַב"ד סִי ט"ל מִרְבְּנֵי לְחֹאֲרָה לְכַבִּירָה וְהַדִּיגַת יַע"א וְרַבְּנֵי תוֹנֵס יַע"א אִם נְשֵׁאֲר רֹנְשָׁם אֶחָד מִמֶּנּוּ אוּ שְׁנֵשֵׁאֲר

ב' רשמים דהיינו שגפסקה באמצע האם יש לאסור או לעשות נפיקה עכת"ד נר"ו:
תשובה מדינא נראה דאין לאסור אפי' נשארו ב' ראשיה וכן א"ץ נפיקה אפי' בכה"ג וכן
מתבאר מלשון מרן בש"ע כמ"ש ה' זבחי אלהים ו"ל וכ"כ השמ"ח ו"ל ע"ש גם ממנהגא
מהשוחטים שקדמו לנו ונאשר עתה כר' דאין אוסרים ולא מצריכים נפיקה וכן מההספמה
שבדבר"י ובמעב"ד הנז' מדלא הזכירו לאסור בשני ראשים ולהצריך נפיקה בראש אחת
או שנים נראה דמנהגינו פה כמו שעושים השוחטים דהיינו להתיר אפי' ב' ראשיה
נשארו וא"ץ נפיקה ומ"ש מהרצ"ך ו"ל הובא בישי"מ סי' כ"ח נראה דאין כו' שמנהגינו
כן אלא הוראה לדעת עצמו או אסיפה מאיזה פוסק בדפוס או בכ"י שכתב פן ומ"ש שם
בשאלה שמנהגכם וגו' אין זה רק שהשואל חשב שדברי מהרצ"ך ו"ל הם מנהגא או שה'
המשיב ו"ל חשב פן וסיידר זה בשאלה וכינן דלדינא א"ץ וכאמור והשוחטים פה לא היו
עושים נפיקה ולא אוסרים צ"ל דלא פליגי והוראה היא ולא מנהג ואת"ל מנהג אולי
להדיגת דוקא שתקנו פן ואת"ל דל"ש ופליגי ספק במנהג הוי ומוקמי' ליה אדינא ועוד
דמסתבר דלמי שאמר פהלקה שומעין וכבר ביארנו דלדינא אין לאסור ואין להצריך
נפיקה: סימן כ"ח ומה ששאל ברירין המתפרקין בהכנסת יד הבודק בבהמה דקה או
בהמה גסה ונשאר רושם בריאה או בדופן אם יש לאסור: תשובה מדינא נראה דנדאי
אסורה בהמה זו דלא יצאה מדין סירכא והיא ריר רק דלא נשאר פלום ממנה לא בריאה
ולא בדופן כמבאר מדברי מרן ו"ל סי' ט"ל סי"ג ובכה"ג אפי' נפיקה לא מהניא ואין
שום חילוק בין שהכניס ידו בנחת או בכח דאפי' בנחת דינא הכי וגם לדינא נקיטנו דאין
להכניס ידיו רק בנחת וכבר עמדתי על זה וע"ז בתשובה וזהו המסקנא לענ"ד.

ומ"ש הישי"מ ו"ל סי' כ"ח אינו אלא לפי מנהגם שנהגו כהמט"י אבל לדינא לא נקיטנו
הכי ועי' להרבנים המורים בשבת אחים סי' ט"ל אות ל"ז דגם המט"י רק מצדד פן ע"ש
ועי' להישי"מ ו"ל עצמו בס' קל"א בתשובתו לאי גרבה יע"א שלא ישאר ראשי
הסירכות ע"ש וה"ה ראש אחד ובזה נדאי דהוי פאלו לא נפסקה שנתאמת שהיא סירכא
פלשון מרן ור"י הלכן ומינה דנפיקה לא מהניא פלום וזה ברור לענ"ד.

והמנהג פה בזה"ז בבדיקת הבהמה שפותחין כל הטרפיש בנחת ובדקין בחוש הראות
וכשרואין סירכא המטרפת מטריפין בבהמה דקה. ובבהמה גסה עושים הגבחה וכן
השוחטים שקדמונו פן היו עושים אף השוחטים הראשונים שקדמו להם לא ידענו איך
היו עושים ואולי מפני דמרון התנה שיהיה הבודק ירא את ה' מרבים וגו' לכן לא סמכו
להקל במתפרקים ע"י הכנסת יד הבודק והטרפיש מכסה את הריאה ולכן נהגו או הנהיגו
כן.

והגבחה שאני דהגם דהתנה מרן ו"ל כנז' מ"מ דבר המוגבל הנראה הוא לעיני הפל בחוש
הראות שלא יוגבה קצת מהריאה: ובעיקר דברי מהרצ"ך ו"ל שצראים תמוהים וכמ"ש
בישי"מ סי' כ"ח ע"ש נלע"ד לבאר פוננתו ו"ל דס"ל דכמו דהתנה מרן ו"ל גבי רירין
המתפרקין דצריך שלא יהיה שום רושם ה"ה נמי גבי הגבחה פיון דטעם אחד לשניהם
דאמרי' שזה ריר הוא וכמו שפן סובר גם ה' נדיב לב ו"ל וכן בתורת הזבח מחמיר
בהגבחה יותר מהרירין המתפרקין בהכנסת יד הבודק כיע"ש ולכן בנשארו שני ראשיה
אסר פאלו עדיין דבוקות: ומה שהתיר בלא נשאר רק רושם אחד ע"י נפיקה נלע"ד

דטעמו הוי משום דאפשר דלא הנה דיבוק כלל רק סירכא תלויה ומנחת הנחה בעלמא הקצה השני ממנה על איזה מקום ולכן פינו שהדבר מסופק אם היתה פן וצריף נפיתה ע"ד מ"ש הרשב"ץ ו"ל בי"ש והב"ד ה' תה"ז ו"ל סי' ע"ז אות כ"א דאם ראינו בדופן סי' אם אמר הבדק ברי לי שלא היתה שם סי' דבוקה נאמן דעד אחד נאמן באיסורים ואם הוא ספק וראינו שהסירכא היא פנגד אותה הסי' שבדופן יש לחוש ויש להתירה בנפיתה ע"ש ונאפי' במקום שאין עושין נפיתה יש להתיר כמ"ש השו"ג והב"ד התה"ז שם ע"ש ולכן בנדון זה בספק מתירין בנפיתה וכאמור אבל בנפסקה באמצע דאין דרף להיות נדבקים ב' הקצוות יחד מב' סי' תלויות א"כ זה אות ומופת דהדיבוק הוי משום דהיו לסי' אחת ולכן אוסרים אותה פאלו נשארה דבוקה וכאמור ומה שקשה ע"ז לכאורה מדאסר מרן ו"ל גבי רירין המתפרקין אפי' נשאר רק רישם אחד ומשמעות דבריו נדאי דאפי' נפיתה לא מהניא ולא אמרי' דהיתה סי' תלויה ומנחת ואינה דבוקה ממש וכאמור נראה לע"ד דס"ל לה' הנז' ו"ל דגבי רירין המתפרקין שהם בפנים ועוד החום שם אי איתא דהויא ריר לא הנה נשאר כלל רישם לא בזה ולא בזה אבל בהגבחה דיסודתה היא בחוץ דאז ע"י האויר והקרירות מתקשה מעט הריר לכן אפי' דגם הריר לא יסור מפל וכל וכן אין לומר דהיתה סי' תלויה ומנחת הנחה בעלמא בלתי דיבוק די"ל דברירין המתפרקין דנעשה בפנים ועדיין החום ס"ל דאין דרף להיות הסי' תלויה נראית כנדבקות לאיזה מקום אבל גבי הגבחה דבחוץ היא אפשר שתהיה הסי' תלויה מנחת על איזה מקום ונראית כדבוקה זהו הנלע"ד ליישב דבריו ו"ל פעת ולא ידעתי אם בהדיגת יע"א עושים עד עתה כדברי מהרצ"ך ו"ל או"ל וכן לא ידעתי אם כת"ר נר"ו מאז ועד עתה הוא נוהג פן או"ל אבל פה אלחארה אלכבירה לא נהגו פן וכאמור זהו הנלע"ד ביום ט"ז חשון התרפ"ט הצעיר ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: זכרון בספר.

לפנים כתבתי לרו"מ נר"ו שברצותו לעמוד על דעתי הקצרה באיזה פרט יעיין בדבר ויכתוב דעתו ואח"כ גם אני בל"ן אתמטל ג"כ לזה פי ע"י הלימוד מצדו ומצדי בעה"ו נהנה יחד ניצולים משגיאה.

ולכן מה טוב פי כת"ר נר"ו יעמוד על זה ואם נראה לו מה להעיר על זה יודיעני והנני מוכן לשמוע ולענין בל"ן וצ"י י"מ וימ"ן וש"ר ב' מהנ"ל סילט"א: סימן כ"ט נשאלתי מן דודי החו"ש השו"ב כמה"ר ר' יוסף הפהן הי"ו אשר חונה פעת בעי"ת צפאקץ יע"א אודות שוחט שלמד מלאכת השחיטה בעי"ת טריפולי יע"א ושחט במעלי יומא דכפורי ועשה הגרמא בתרנגול א' ובו בפרק סלקו אותו ממלאכת השחיטה והוא אמר פי ע"י שנבהל (כנראה לרוב העומדים עליו) לא הרגיש בזה האם יוכל לחזור לאנמנותו או"ל: תשובה דבר זה אינו משלנו פי הוא ממשרת ראש הרבנים שם הרה"ג מהרי"ע נר"ו אולם אם בדרך הקלה נחפוש בספרים פינון ידינו בן דודי הנז' וההכרעה והמעשה תהנה עפ"י הרה"ג מהרי"ע נר"ו הנז' הנני לחוות דעתי הקצרה כדרך נושא ספרים ומזכיר בעלמא ואמר דלע"ד יש בזה ג' ספיקות הא') דכיון דהוא חדש שמה באמת לא השלים לימודו פראוי וראיה לזה שעשה הגרמה הנז' ומקינו בזה פי יבחן בשחיטת ג' עופות וג' בהמות לפני שוחטי מתא ויראו פי הוא בקי פראוי וכן ימסור להם ג' ספינים רצופים אחרי שיפגמו אותם ויראו פי היא מרגיש ובקי וכן ישאלוהו בדינים הצריכים לשו"ב ויראו פי הוא בקי וכן יבדוק לפניהם ג' בהמות ויראו פי הוא בקי בבדיקה ואם

הוא רק שוחט עופות אין צורך רק למה ששייך לעופות ולא גרע זה ממי שבא מחדש
ללמוד מלאכת שחיטה דמסמיכין אותו עי"ז ונהגם דלא עשה רק הגרמה מ"מ צריף להיות
נבדק בכל הנז' דהגרמה זו גורמת לנו לומר שהסמיכה שלקח אינה פראוי ובאמת לא
השלים ונהגם דרגילים ליקח סמיכה רק מעוב"י תונס או ג'רבה או טריפולי יע"א מ"מ
בכי האי גוונא דכבר הוא מוסמך ורק חוששים שמא לא למד פראוי ה"ל רק גילוי מלתא
בעלמא ויכולים לסמוך על בדיקות אלו גם במקום שאין רגילים להסמיך וכאמור ועי'
למך ז"ל יו"ד סי' קי"ט סי"ח בטבח שיצאו טריפות מתח"י מחמת שאינו בקי יש לו
תקנה שילמד ויחפם ע"ש ומינה לנ"ד: הב') פינו שהוא שוחט מוסמך ויצאה נבילה
מתח"י (או טריפה) אולי צריף תשובה דפ' זה בורר כמ"ש מך ז"ל ביו"ד סי' קי"ט סי"ז
טבח שיצאה טריפה מתח"י אין לו התנצלות לומר שוגג הייתי והיינו דצריף לזה תשובה
דפז"ב כמ"ש מך שם סט"ו ע"ש אמנם כבר מור"ם שם סי"ח כתב דהיינו שעשה במזיד
או מןזק לכה אבל אם נוכל לומר שבטעות נעשה לו סגי בקבלת ד"ח ויעשה תשובה
לפי ראות עיני הדיין ע"ש וכן ביאר הש"ך ז"ל בדברי מך ז"ל סק"ג דבאדם שהוא יר"ש
ומדקדק במעשיו כתוב בתשו' מהרי"ו סי' צ"א דאין מעבירין אותו ואמרינו בנדאי משנה
הוא ע"ש וכ"כ מך ז"ל סי"א סי"ט ואם נראים הדברים שהיה פעין שגגה ושהוא אדם
כשר מחזירין אותו ובלבד שיקבל עליו שלא ישוב עוד לדבר כזה ע"ש וכ"ן דעת מו"ה
מק"ם שפתרוג זלה"ה בשיב משה סי' רס"ו ומנהג פשוט פה אי ג'רבה יע"א דבפעם
הא' מעבירין אותו ל"י ואח"ך הולך לפני ג' ב"ד או לפני דיין ומצטרף עמו שני ת"ח
ומקבל עליו דברי חברות לפני שלשתן והיינו שמהיום והלאה יזהר שלא תצא תקלה
מתח"י וא"כ לפמ"ש הרה"ג מעו"מ כקש"ת כמהר"ר חי עזריה זלה"ה אשר היה מאריה
דאתרא בעיר ספאקז יע"א במכתבו אלי שנת תרנ"ח אשר שלחתי ממנו העתקה להרה"ג
מהרי"ע נר"ו ז"ל פי אנו נגררים אחרים וכו' ע"ש וכ"כ הרה"ג מק"ם זלה"ה
בספרו הליכות יעקב הנדפס בשנת תרע"ב במע' ח' חליצה וז"ל ולכן הלך לעיר ספאקז
שכל מנהג שלהם הוא מנהג שלנו שרוב הקהל שלהם הוא נכרד מעירנו זו ג'רבה יע"א
ע"ש שעשו מעשה עפ"ז הוא והרה"ג מהרס"ך זלה"ה וכ"ן גם דעת הרה"ג מהרמ"ז
מאזוג' זלה"ה ממה שלא הגיה ע"ז פלום בספרו דבר משה שבס"ס הליכות יעקב הגהות
על הליכות יעקב ע"ש א"כ נראה דיש להכשיר עפה"א בהעברת ל"י וקד"ח בפני ג' וכמו
שנהגו פה: הג') אם השוחט אינו יר"ש וחרד או שרגלים לדבר שעשה פן בידון לפי
ראות עיני הדיין בכי הא דתקנתא לפושעים לא עבדינן וכמ"ש מוה"ר מהרמ"ש זלה"ה
בישי"מ סי' ד"ש עש"ב וצריף לזה תשובה דפ' זה בירר ולא שייכא בזה"ז פמבואר
מדברי ה' הנז' סי' הנז' וא"כ יהיה מועבר מלאכתי עולמית ואין אנו אחראין לו וממה
דשאל ע"ז ידידיני בן דודי נר"ו למצוא לו תקנה נר' דאין שוחט זה מזה הסוג הג' וא"כ
לא נשאר רק הס' הא' והס' הב' וכבר כתבתי מה שנלע"ד בזה ובזה והיו דברי אלה לא
להלכה ולא למעשה עד אשר יספים בזה רב העיר שם הוא הרה"ג מק"ם ז"ל עזריה נר"ו
ועל פיו יקום דבר להלכה ולמעשה וכאמור הכו"ח ביום ב' לחדש פסליו התרפ"ט ע"ה
כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל' לעי"ת גאכס יע"א נשאלתי מהתה"ש הדה"מ כמהר"ר
סוסו הפהן יצ"ו איך נוהגים פה אי ג'רבה יע"א בסרוכה לעצם לבדו: תשובה המנהג
פשוט פה להטריף ואין מכשירין רק בסרוכה לעצם ולבשר ואפ"ל הרוב לעצם מכשירין

בלא בדיקה ולעצם לבדו מטריפין בהחלט ולא מהניא לה בדיקה זו"פ וידוע מהראשונים והאחרונים ואשר חיים עדנה ה"ו וכן נמצא בכתבי הראשונים תלמידי הרה"ג מהר"א פריץ וזה לשונם אחרי העתקת איזה סעיפים ומסיים שם ע"כ העתקה מפתרכת יד מו"ר אהרן פריץ ושמעתי ממנו שאם נסרקה הגב דריאה לעצם ולבשר אפי' רוב הסי' בעצם פשרה ודיקא נמי לישנא דמהרי"ק ע"כ ובכ"י מהם מסיים אחר תיבת פשרה ודיקא נמי מאמר דמהרי"ק בעצם לבדו וקרוב לזה נדפס בקרן דוד שבסו"ס שלום דוד ח"ב חוברת ב מהרה"ג מהרמ"ז זלה"ה בשם כ"י מהרצ"ך זלה"ה תלמיד מהר"א פריץ זלה"ה ע"ש ועוד סיים אח"ז ואם נראית פלה בעצם עבדינו נפיקה אם פשוטפחים נראה מעט מהסי' בפשר פשרה וצ"ל טריפה עכ"ל ובכ"י אחר כתוב וגם שמעתי מן ר' רחמים פהן יז"ב (יזפר בטוב והוא ההמ"ח שערי רחמים אחיו של הרב מע"ן) על הא דאמרי' אין עצם בל"ב ומכשירין בשנרים זה שטות גדול והא דאין עצם בלא בשר שבין הצלעות והעושה קולא זאת מאכיל טריפות לישראל ע"כ ועכ"ז מבואר להדיא דהעיקר פמנהגינו הוא להטריף הסרוכה לעצם לבדו בין בבמה גסה בין בבמה דקה וכמו שפן עושים גם עתה השוחטים הנז' היינו שנגררו אחר דברי מוהר"א פריץ ז"ל ותלמידיו שהיו רבנים ומורים פה וכן נראה מדברי מרן הב"י ובכ"מ להתיר אפי' רובה לעצם ע"ש ועי' להש"א ז"ל אות מ"ד שמתמיר ברובה לעצם אי ליכא הפ"מ ע"ש ופה אין מחלקין בזה ואין משגיחין אם יש בו הפ"מ או"ל וכיון דלא מצאנו חילוק זה אין להתמיר לע"ד וכמו שנהגו וכאמור: סימן ל"א ומה ששאל אם בגאבס ג"כ צריכין לנהוג כן או ינהגו כמו שראה לטבחי מתא שקדמוהו להכשיר גם לעצם לבדו בלי שום בדיקה: תשובה זכורני דהראשונים אומרים כי עיר גאבס היו רבניה ותושביה הראשונים נפרדי' אי יע"א וכן זכורני כי החו"ש הדו"מ כמה"ר ר' יצחק בוכ' נר"ו מדי היותו במוכנין נראה מה שפתבתי בעניו' במזכרת נצח שבסו"ס חג הפסח כ' לי פמה טורי' למזכרת תודה אשר הרימותי מכשול זה בהדפסתי המאמר ההוא ובכלל כתב לי כי גם בעיר מולדתו גאבס יע"א אשר מנהגיה נגררים אחר ג'רבה הם מטריפים סירכא מחזוד לחזוד בין בבמה גסה בין בבמה דקה ולא מהניא לה נפיקה וכן זכורני שפן הספים מוה"ר מהר"ם שתרוג זלה"ה בישי"מ ח"ב סי' ע"ה דגאבס נגררת במנהגיה אחרינו אי ג'רבה יע"א ע"ש וכן זכורני שכ"ד הרה"ג מהר"י זיתון זלה"ה באיזה ממכתביו למהר"ף עלוש זלה"ה ומהם במכתבו זמנו ר"ח סיון תרס"ה דגאבס אין להם מנהג בפני עצמם אלא או בתר ג'רבה או בתר תונס ועי' ג"כ לה' אהב משפט סי' כ"א דמ"ז ע"ב שכ"כ מהרס"ך דגאבס נגררת אחרי עירינו אי ג'רבה פנודע ממנהגי הטרפיות ועי' עיר לו"מ"ש דדייני גאבס הקודמים הולכים בעקבות חכמי דור ודור אשר בעירנו הלזה פי הם תלמידי תלמידיהם ע"ש וכ"ש וק"ו בשחיטה וטרפיות דעין רואה ואנן שומעת דהכי הוי פאלו הם מתושבי עירנו ומה ששמע או ראה מטבחי מתא נראה דהם לא דייקי בזה שבראותם שמכשירים ברובה לעצם חשבו דה"ה לכולה לעצם דרובו פכולו או דבראותם דכשנראית לעצם לבדו ונופחים ונראית בבשר מעט מכשירין טעו בזה להכשיר בכולה לעצם או דשמעו טעות זה דאין עצם בלא בשר וכבר נתבאר משמיה דגברא רבא ה"א ד מקודש כמהר"ר הפהן זלה"ה שזה טעות ושטות והעושה פן מאכיל טריפות לישראל ע"ש וא"כ ודאי דיש להם להטריף הסרוכה לעצם לבדו בפשי' ול"מ לה שום בדיקה וזה ברור יפשוט מאד לע"ד ואין פאן

מקום להאריף יותר וש"ר החותם יום ב' כסליו תרפ"ט ע"ה כלפ'ון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ב שאלה גוי שיהביא ביצי דגים והם אדומים האם מותר לאכול אותם או לא: תשובה מרן ז"ל סי' פ"ג ס"ח פתב דעכשיו פשט המנהג לקנות ביצי דגים בסתם בין שלמים בין נמוחים ואפי' מן העפום ובלבד שיהיו אדומים אבל השחורים אין אוכלים אותם כלל והפר"ח ס"ק כ"ו והפר"ח ס"ק יו"ד תמהו הרבה ע"ז ומסקנתם דאין לסמוך על מנהג זה והפר"ח ז"ל פתב עוד דגם מ"ש מרן כנז' אינו אלא למקומו שכן ניסו וכתנו למקומם אבל בשאר מקומות אפשר דגם מרן אוסר ע"ש ומזה נ"ל דפה אי ג' יע"א שלא יש מנהג זה בינינו אין להתירם גם לדעת מרן וכ"ש לדעת הפר"ח והפר"ח ע"ש: סימן ל"ג שאלה מי שאפה פתו אצל גוי בכבשן ולא הטיל קיסם בכבשן להתירו והוציאם הגוי מבושלים כל צרכם ובבוא הישראל וראה שאינם יבששים כ"כ כמו שרוצה הוא הטיל קיסם בכבשן ונתנם לגוי להתזרם להתבש האם מותרים עי"ז או"ל: תשובה מרן ז"ל סי' קי"ב סי"ב בקרמו פני הפת וצריכה לתנור ומשביח באפייתו התיר לחתות אז וה"ה להטיל קיסם כמ"ש ה' אבני צדק ז"ל בשם מהרי"ל ותשובות מימוניות סי' כ"ב כיעו"ש אבל פשנתבשלה כל צרכה הגם דזה רוצה רק בפת יבשה נראה דאין פנים להתיר [דבטלה דעתו אצל כל אדם] ואי איתא הי"ל להשמיענו טפי דגם דנתבשלה כל צרכה שרי בכה"ג ועוד דתלי הדבר במשביח והינכש איננו שבח בפת ואפי' לדעת יש מי שאומר שם דגם דהוציא הפת יש תקנה להתזירו אם הוא משביח ע"ש מ"מ הרי בעינן משביח ועוד דלסתם מרן ז"ל נראה דכל שהוציא תו לא מהני להתזיר הגם דכשמתזירו משביח דאלת"ה במאי קמפלגי הסתם וריש מי שאומר הלא בשניהם בעינן דמשביח.

ואפילו נימא דבאה פליגי דלסתם דוקא דלא גמר בישולה וליש מי שאומר גם דנתבשלה כל צרכה רק דעכ"פ משביח שרי מ"מ בנ"ד אין זה נקרא משביח וקאמור ועוד דאי איתא בישלת דין פת שפאפית ע"י גוים דלעולם אפשר לייבשה יותר ונהגם דכ"ע לא בעו ינכש ורק זה הא נדאי דלא תלי הדבר ביחיד פי תיקון רבנן אדעתא דכ"ע תיקון: אף אם יהיה הדבר בספק אם נתבשלה כל צרכה או עדיין צריכה לכבשן נלע"ד להתיר דהו"ל סד"ר ולקולא וכמ"ש השש"א בשם הת"ח והש"ך ע"ש.

והגם די"ל ס"ס להתמיר דשמא נגמרה ואת"ל צריכה שמא הלכה פהאוסרים גם בקרמו פניה וצריכה כמ"ש בב"י מ"מ לאידך גיסא י"ל ס"ס להתיר דשמא פהמתירים של תנור האופה בשכר וכמ"ש השש"א ס"ג ואת"ל כמרן ז"ל שמא זו צריכה היא וכיון דאיפא ס"ס להקל וס"ס להתמיר נלע"ד דבדרבנן אזלינן לקו' כאלו אין כאן אלא ספק א' הכו"ח ביום י"ב סיון התרפ"ט ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ד שאלה למה שאומרים השוחטים פה אי ג'רפא בסירכה לשון הלב שנוהגים לחתוך את הסירכה מפל וכל ונותנים מים פושרים במקום הסירכה ונופחים היטיב ואם לא בצבצה מכשירי' אותה הגם דבשאר סירכות אוסרים אם הפל בהחלט ולא מהניא נפיתה כללאם אינרע שהושמו תחילה מים קרים במקום הסירכה אי מהני תו לבדקה בפושרים או לא: תשובה מבואר בב"י סי' ל"ו בשם רש"י דבקרירי לא משום דמטרשי שמקשים אותה כאבן ואם אין נקב בקרום העליון ויש נקב בתחתון מתקדע העליון מתמת שהוא קלוש ומים הקרים מותרים אותה פשמתקשה ע"ש וא"כ לפ"ז אין חשש אם יבדוק בקרים דאדרבה מתמיר הוא דהא דלא עבדינן קרים כדי שלא יטרפנה והיא אינה טריפה וכשלא בצבצה בקרים

כ"ש שלא תרצבין בפושרים אף לדעת הר"ן בשם אחרים הביאו מרן שם כתב דמטרשי לה וסותמים הנקב וא"כ התפשט הוא שפא באמת נקובה וע"י המים הקרים נסתם הנקב וא"כ לפירוש זה אם בדיעבד שמוה בקרים תו לה מהני לבדקה בפושרים וכמ"ש מרן הב"י ז"ל שם להדיא וז"ל ונראה שאם שמו הרואה לתוף מים חמין לבדקה שוב אין לה בדיקה שהרי נתפונצה מחמת המים החמין ונסתמו הנקבים ולפירוש שכ' הר"ן בשם אחרים הוא הדין אם נתנו אותה לתוף מים קרים שוב אין לה בדיקה ע"ש ומשמע מלשונו ז"ל דאפ"ל הושמה פעם אחת בחמין לכ"ע או בקרים לדעת אחרים תו אין לה בדיקה וכ"כ מור"ם ז"ל סי' ל"ו ס"ד ואם שמו אותה פעם אחת במים חמין או קרים שוב אין לה בדיקה אפ"ל בפושרים וצ"ע למרן הב"י בשם הר"ן ע"ש וכ"ן דעת הפר"ח ז"ל ס"ק ח' וכ"כ העה"כ סי' י"ג אות י"א בשם הספמ"ת האחרונים להטריף אם הושמה אפ"ל בקרים וכי"א דכתב הר"ן אכל הפר"ת ז"ל ס"ק ז' פסק דאם שמוה במים קרים חוזרים ובדקים אותה בפושרים ושריא וכו' הוא מורה הלכה למעשה ע"ש ונראה דלדין דבתריה דמרן גרירין אין להתיר אפילו שמוה פעם אחת בקרים דמדברי מרן בב"י נראה דחייש לסברת אחרים שזכר הר"ן וכו' מבואר בדברי מור"ם ז"ל להדיא שפן דעתו ושפן הבין בדעת מרן ז"ל וכל שפן דכן הספמ"ת הרב פר"ח והאחרונים ז"ל.

ומ"ש ה' שבת אחים ז"ל דיש להתיר בבקמת ישראל עפ"ד הפר"ת ז"ל ע"ש לעד"ן דאין לסמוך ע"ז נגד דעת מרן ז"ל. גם מלשון הגמרא דקאמר בקריי לא דמטרשי נראה דהוי דומיא למ"ש בחמימי לא דמכונצי שזו סיבה לקלוקל הבדיקה וכפירוש הר"ן בשם אחרים גם פשט לשון הגמרא מורה דכל דנסתם תו אינו נפתח דאלת"ה היל"ל דבדקינן לה בפושרי לבד ואנא דענא דלכתחילה הכי עבדי ומדהוצרך לומר בקריי לא בחמימי לא משמע דאם הושמה בחמימי או בקריי תו לא מהני לבדקה בפושרי ונהגם דאין זה מוכרח כ"כ מ"מ פ"ן דהפר"ת ז"ל משום דלא נזכר בדברי הרמב"ם שלא לעשות בחמימי ובקריי הוכיח דאין זה רק לכתחילה כיעו"ש א"כ מדברי הגמרא דקאמר בקריי לא בחמימי לא משמע דמעבב גם בדיעבד.

ועוד דכיון דלא מצינו בגמרא דאם הושמה בקריי מהניא לה בדיקה דפושרי מאן מפ"ס לדעת הטבעים ולומר דלא נסתם הנקב ע"ז. ומזה נראה דזהו טעמו של הרמב"ם שלא הוצרך לומר בחמימי לא ובקריי לא דנדאי כל דכתב דבעינן פושרים תו אין לנו מקום מדעתינו להתיר חם הושמה בקריי ועוד דקריי דומיא דחמימי וכמו דבחימי מודה הפר"ת דלא מהניא לה בדיקה יותר בפושרים גם לדעת הרמב"ם הגם דלא כתב דבחימי לא לעבב ה"ה נמי להושמה בקריי לדעת הרמב"ם דמה"ת לחלק בזה גם מ"ש הפר"ת דלהר"ן העיקר הוא הפירוש שפירש"י אינו מוכרח דהר"ן ז"ל להביא פירש"י והפירוש שכתבו בסתם הם דברי רש"י ומ"ש ואחרים וכו' אדרבא נראה דהוא העיקר דהם רבים נגד רש"י ויחיד ורבים הלכה כרבים: ומעתה הדברים ק"ו לנ"ד דסרוכה לשוה"ל דלרוב הפוסקים ולדעת מרן ז"ל היא טריפה בהחלט ולא מהני לה שום נפיחה ורק האומרים דנהגו להתירה בנפיחה היינו משום דסמכו בזה על המתירים בנפיחה מפני שראו איזה קולות בסרוכת שוה"ל כמבואר בב"י גבי נענוע ומנהג קנדיאה וכינצא וע' לה' ישיב משה ז"ל סי' כ"ה ע"ש דנדאי אין להתיר אם כבר הושמה במים קרים דהו"ל ס"ס להחמיר שפא הלכה כהסוברים לאסור הנפיחה מפל וכל ואת"ל כהמתירים שפא

הלקה פאחרים דכשהוּשמה בַּמִּים קָרִים תּוּ לֹא מְהֵנִיא לָהּ בְּדִיקָה בְּפוֹשְׁרִים וּכְמִ"ש מָרֵן ז"ל בב"י ומור"ם ז"ל והפר"ח ז"ל וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים וּכ"ש דְּהַעֲיָקָר בְּזָה וּבְזָה פְּהֹאֲסֹרִים שְׁפֵן דַּעַת מָרֵן ז"ל וְרוֹב הַפּוֹסְקִים.

וע' להכנה"ג ז"ל סי' ט"ל הגהב"י אות ר"ץ. הכו"ח ביום ו' אב יה"ל התרפ"ח ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ה שאלה סירכה לשוה"ל לדברי האומרים דנהגו פה אי ג'רבה להכשירה בנפיחה אם שמו במקום הסירכה מים קרים ובדקויה בנפיחה ובצבצה ואח"כ הוסיפו לנפחה פעם ושתיים ושליש וארבע במים קרים ובפושרים ולא בצבצה אם נאסרה הבהמה או מותרת: תשובה עמ"ש בסי' שלפנ"ז בזה וכ"ש בנדון זה שפבר בצבצה דודאי י"ל דנסתם הנקב ע"י המים קרים וכסברת אחרים שזכר הר"ן וכהסכמת האחרונים שהסכימו לזה ועכ"פ מידי ספיקא מיהא לא פלט ונהגם דכ' ה' ישיב משה ז"ל סי' ק"ז דמנהגם להכשיר בזה פי אומרים דמעיקרא מחמת שפיכת המים ונענוע המים מעלים רתיחה ומבעבעים ונראה להם כאלו בצבצה ואינו כן ולכן פשחו המים אין מבצבצים ע"ש היינו דוקא באם אין לתלות בסתימת הנקב ע"י קרים וכגון שהבדיקה היתה רק בפושרים דאז מוכרחים אנו לתלות רק בזה דאלת"ה אמאי מתחילה ה בצבצה ואח"כ לא בצבצה אבל אם שמו מים קרים מתחילה די"ל דנסתם הנקב ע"י ז' וכסברת אחרים שזכר הר"ן אין להתיר כלל ועוד דאעיקרא דדינא הרב הנז' לא הביא ראיה לדבריו כלל וכל סמיכותו על המנהג וא"כ במקום שאין מנהג אין לסמוך ע"ז דשמא באמת לאיזה סיבה אחרת נסתם הנקב אחרי שבצבץ שונכנסה איזה ליחה במקום הנקב או שהמים שהיו פושרים נתקררו ומזה נסתם הנקב ואין להתיר רק במקום שאין להם ברור שבצבצה פגון שאומ' שאין זה ברור אצלם דאז אמרינן דאין ספק מוציא מידי ודאי אבל כשאומרים דבדאי בצבצה אין לתלות בדמיונות שוא כל שלא ראינו שפכתו כן הפוסקים להדיא וכאמור שם דלא מלאנו לבנו להתיר בנדון זה הוא רק ע"י סניפים אחרים להתיר כמבואר שם בשאלה.

הכו"ח ביום ו' אב יה"ל התרפ"ז ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ו שאלה ס"ת שיש בו נוגין פשוטות בצורת נאו דהיינו שהשוה האמצעי משוה מראשית הקו העליון כהמשוה קו הנא"ו ולא מן אמצעות הקו העליון כהמשוה קו הדין אם נפסל בדיעבד וכן תפלין ומזוזות אם נמצא בהם כנז' אם נפסלים בדיעבד: תשובה ה' אמת ליעקב דף צ"ח ע"א בתמונת האותיות כתב בשם ה' גן המלך סימן קי"ד דפסול וציין ג"כ לה' שער אפרים ז"ל סי' פ"א ושם ג"כ פוסל בדיעבד וכ"כ ה' לדוד אמת ז"ל סי' י"ג בדיני צורת האותיות בדין ו' ע"ש וכ"כ ה' קול יעקב סי' ל"ו בתמונת האותיות ע"ש וכינן דהפיסיל הוא מצד תמונת האות בודאי דה"ה למזוזה.

ועוד דתפלין ומזוזה שונים וה' קול יעקב מביא לזה בדיני תפלין כיעו"ש ונהגם דמתנייגת אין זה פלוג כמש"ה שע"א שם והב"ד קול יעקב שם וע' ג"כ להפת"ת סי' רע"ד אות ה' בשם הח"ס דאפילו עיקם קצת המשוה הקו בראש הקו העליון והטהו לאמצע דגם בכה"ג פסול וא"כ בס"ת צריף לתקן ובתו"מ פסול דבעינן פסדון הכו"ח ביום כ"א אייר התרפ"ט ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ז שאלה האם מותר להפשיט עור הבהמות של ישראל ולפתוח הפה בספיין של גוים: תשובה מבואר ביו"ד בסי' קכ"א

ס"ז דאם אין ביה גנומות נועצה עשרה פעמים בקרקע קשה וכל נעיצה ונעיצה תהיה בקרקע קשה שלא ינעוץ במקום שנעוץ בראשונה ואז יוכל להשתמש ביה בצונן בדרך עראי אבל להשתמש בקביעות כבר כ' מור"ם שם שנוהגים להגעיל ע"ש וא"כ נדאי שיזהיר את הקצבים להשמר מזה חדא דכמה פעמים יהיה בהם גנומות ולא מהני להו אלא ליבון ע"ש ובמור"ם נעוד דהקצבים מלאכתם קבועה והו"ל קביעות אף אם במקרה לא נמצא בידם ספין אלא של גוויים ובדקוה ואין ביה גנומות ונעצוה עשרה פעמים באופן הנז' ונהגם דיש פנים לומר דהבהמה נשאר ביה חנום קצת נראה דאין לחוש וכמ"ש מרן ז"ל סי' יו"ד ס"ג דאם רגיל לשחוט טריפות תדיר צריף נעיצה עשר פעמים בקרקע קשה אלא דלא חשיב זה חמין ממש וכ"ש בנ"ד כנלע"ד הכו"ח ביום ה' אדר התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ח שאלה האם מותר לקצבים שירחצו בני המעים של הבהמות הפשרות עם הנקרים שרוחצים הבני מעים של בהמותיהם בכלי אחד: תשובה מבואר בסי' קכ"א ס"א דכלי של גוויים שדרך להשתמש בו בצונן מדיחן ומשפשפם היטב ואח"כ שוטפן במים ומבטלן והם מותרים אף בנ"ד שאינו קונה מהם רק שואל א"ץ טבילה במבואר בסי' ק"ך ס"ח.

וכ"ז באם עושה הישראל בכלי לבדו אבל בעושים בכלי אחד נדאי דאסור דהרי זה פטובל ושרץ ביזו. דהגם שהדיחו הישראל ושפשו היטב ושטפו במים הרי בא אליו האיסור בכל עת שמדיחין בו הנקרים עמו.

ועוד יש לחוש לתערובת ואיחלופי ובשר שנעלם מן העין דשכיחי בכה"ג ולכן נדאי דיש למנעם מזה נאפילו שלא בבת אחת ומכשיר הכלי באופן הנז' אלא יהיו פלי ישראל לבדם וכן נכון וראוי לעשות איבע"א קרא.

איבע"א סברא וכאמור הכו"ח ביום ה' אדר התרפ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ט"ל נשאלת מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מפ'לוף עידאן נר"ו ביתומה קטנה שיש לה חלק בס"ת ותפוחי פסוף שלו שירשה מאביה האם יכולה אמה למכור התפוחים הנז' לצורך נישואיה בעת שיש לה נכסים אחרים למכור אלא שצריף להם איחור והכנות: תשובה מרן ז"ל באו"ח סי' קנ"ג ס' יו"ד פתב דייחיד בשלו שלא הקדישו לקרות ברבים י"א דאפי' ס"ת עצמו יכול למכור ויש מי שאוסר אא"כ ללמוד תורה ולישא אשה ע"ש וכו' הבאה"ט שם בשם המ"א וצ"ע על מה סומכין העולם שמוכרים ס"ת אפילו נתנו לבה"כ לקרות בהן ומשתמש בדמיהן וצ"ל פינן דהמנהג פן הו"ל פאלו התנו בתחילה כמ"ש ביו"ד ע"ש ואנן בדידן לא נתברר המנהג בזה ואפשר דהוי כמנהגם ומזה מצינו שיש שדחקים לפרנסתם ומוכרים ויש לדחות דאין הקונה והמוכר יודעים ומכירים שיש איסור בדבר זה.

ומ"מ נלע"ד דבתשמישי ס"ת כגון תפוחים וכתרים שלפי מה שראיתי נהוג פה דרך כל בעלי הספרים להוליף זה לביתם תמיד בזה י"ל דליכא חששא זו שהקדישו אותם לרבים דאי איתא הנה להם למסרם לרבים.

וכן באמת הדעת נוטה שאם ישאלו לבעלי הספרים יאמרו שהוא שלהם ממש וברשותם הוא עומד ואינו של רבים כלל. וא"כ נלע"ד דיש להתיר מטעמים או א') שכ' הבאה"ט שם דבתשמישי' לכ"ע מותר היחיד למכרו ולהשתמש בדמיהם ונהגם דביו"ד כ' פליגתא

גם בתשמישים אֶפְשֶׁר דְּהַאֹסֵר אִס"ת קָאֵי ע"ש וְנִרְאָה דְּמַצַּד דְּכֹן ס"ל לה' הַנּוּ' וּבִלְתִּי הֶכְרַח אֵין לְדַחוּת סְבָרְתוֹ שְׁאָמַר דְּבִתְשִׁמִּישִׁים לִכ"ע מְוַתֵּר וְעוֹד דְּמִסְתַּבְּרָא דְּאֶפְוִשִׁי פְּלִיגְתָא לֹא מִפְּשִׁינֵי לְכֹן נִרְאָה דְּהַאֹסֵר לֹא קָאֵי רַק אִס"ת.

ב) דְּהוּא מִיָּהָא שְׁעַת הַדְּחַק שְׁלֹא תִתְעַגֵּן הַבַּת הַנּוּ' מְלִינְשָׁא וּבִכְה"ג יֵשׁ לְסִמּוּךְ עַל סְבָרְתָּ הַמְתִּיר פִּינּוֹן דְּמָרָן ו"ל הַזְּפִיר לְשַׁנֵּי הַדְּעוֹת מִטַּעַם זֶה כְּפִי הַרְשׁוּם בְּזַכְרוֹנֵי מְכַלְלֵי מָרָן ו"ל. ג) דְּלַעַד"ן דְּכִינּוֹן דָּאֵין בִּיכְלָתָם פְּעַת לְמַפְנֵי דְּבָר אַחַר וְאִם יִתְאַחֲרוּ מְלַמְפּוֹרְזָה אוּלֵי יִתְבַטֵּל הַזְּיוּג וְכִינְצָא הוּ"ל פְּאֵלוֹ אֵין לְהֵם אֵלָא זֶה וְהוּי בְּכַלְל לִישָׁא אֲשֶׁה.

וּמָה שְׁנִסְתַּפֵּק כַּת"ר נר"ו אוּלֵי זֶה דְּוָקָא לְאִישׁ בְּלִבְד דְּמַצְנָה עַל מְצוֹת פו"ר לַע"ד אֵין נִרְאָה לְחַלֵּק בְּכַף דְּהַפֵּל מְשׁוּם יִשׁוּבוּ שְׁל עוֹלָם דְּלֹא תִהּוּ בְּרָאָה ע' מְגִילָה כ"ז ע"א אוּ ת"ת דְּלִימוּד מְבִיא לְמַעֲשֶׂה ע"ש וְלֹא מַצַּד מְצוֹת פו"ר דְּהָרִי לְמַצְנָה אַחֲרַת אֵינוֹ יְכוּל לְמַפְנֵי וּא"כ מ"ל אִישׁ מ"ל אֲשֶׁה וְכֹן יֵשׁ לְלַמּוּד מְדַבְּרֵי הַרְשַׁב"ש ס' ש"כ"ד הַב"ד הַפַּת"ת ס' ע"ר ס"ק ה' ע"ש וְעוֹד דְּהָרִי עַכ"פ ע"י אֲשֶׁה זֹו מְקַנִּים בְּעֵלָה מְצוֹת פו"ר וְכִשְׁנִמְנַעַת מִתְאַחֵר הוּא וְכִינְצָא ד) דְּכַתְבֵּי מָרָן ו"ל בִּינ"ד ס' רפ"ב ס"ט"ז דְּהַתְּפוּחִים תְּשִׁמִּישִׁי קְדוּשָׁה הֵם וְאֹסוּר לְהוֹצִיאָם לְחַוְלִין אִם לֹא לְקַנּוֹת בְּהֵם ס"ת אוּ חֲנוּמָשׁ [וְהֵגַם דִּי"ל דְּהַחֲנוּמָשׁ הֵינּוּ הַכְּתוּב כְּמוֹ ס"ת מ"מ מְדַמְשׁוּי לְהוּ מָרָן בְּסִי ע"ר ס"ב עַם גְּמָרָא וּפְירוּשֵׁיהֶם מְשַׁמַּע דְּדִינָם שְׁנֵה] וּא"כ מוּכַח מְזַה דְּהַחֲנוּמָשׁ עֲדִיף מְקַדְוֶשֶׁת הַתְּפוּחִים [וְכֹן נִרְאָה מְדַבְּרֵי מָרָן בְּסִי קנ"ג ס"ב לְהַדְיָא] וּפְהָ נוֹהֲגִים תְּמִיד כָּל מִי שְׁדַחֲוִק מוּכַר אֶת חֲנוּמָשׁוֹ וְהֵגַם דְּמָרָן ו"ל בִּינ"ד שְׁם ס' ע"ר ס"ב כ' הָאֵינְדָּא וְגו' הֵינּוּ שְׁאֵין רְאוּי לַעֲשׂוֹת כֹּן אֲבָל לֹא חֲמִירֵי כַּס"ת וְכַמ"ש הַחֲיִד"א ו"ל בְּבֵרַכ"י וְהַכְּרִיחַ זֶה מְדַבְּרֵי מָרָן עֲצָמוֹ וּא"כ גַּם הַתְּשִׁמִּישִׁים יְהִיּוּ קִילֵי כְּחֲנוּמָשׁ וְכ"ש זֶה שְׁהוּא יוֹרֵשׁ וְנִרְאָה דְּדוּמָה לְקוֹנָה ס"ת דְּלֵה' בֵּית לְחֵם יְהוּדָה הַב"ד הַבְּרַכ"י שְׁם דְּהַקוֹנָה יְכוּל לְמַפְנֵי ע"ש וְעַם כִּי הַבְּרַכ"י שְׁם דְּחָה דְּבָרֵיו י"ל דְּבִתְפוּחִים מִיָּהָא מוֹדָה גַּם הַבְּרַכ"י ו"ל וְאַף אִם נֹאמַר דְּלֹא שְׁאֵנִי לִיָּה מ"מ חֲזִי מִיָּהָא לְאַצְטְרוּפֵי הַבְּל"י עַם צְדָדִי הַהִיתֵר שְׁפַתְבְּתֵי לְאֶפְוִשִׁי בְּהַתִּירָא: וְרִאִיתִי לְהַעֲה"ש ו"ל א"ח ס' קנ"ג אוֹת ד' שְׁכ' בְּשֵׁם הַמ"א וְהַא"ר דֵּה"ה יְתוּמוֹת ע"ש וְעַם כִּי הַהַנ"ז הַקְּשָׁה עֲלֵיהֶם כִּיעו"ש מ"מ פִּינּוֹן שְׁלֹא רְאוּנוּ דְּחוֹנְק עֲלֵיהֶם לְדִינָא נִרְאָה דָּאֵין לְדַחוּת דְּבָרֵיהֶם ו"ל וְכ"ש דְּהֵם רַבִּים וְעוֹד דְּפִלְגִי בְּאִיסוּרָא דְּרַבְּנָן וְסַד"ר לְקוֹלָא וְעוֹד דְּכָבֵר פְּתַבְתִּי בְּמַכְתְּבֵי הַקוֹדֵם דְּכ"ן מְדַבְּרֵי הַרְשַׁב"ש שְׁהִבִּיא הַפַּת"ת ע"ש יְהַעֲה"ש ו"ל לֹא זָכַר דְּבָרֵיו וּא"כ אֶפְשֶׁר דְּאֵלוֹ רְאָה דְּבָרֵיו שְׁהֵם כְּדַבְּרֵי הַמ"א וְהַא"ר הֵיָה מוֹדָה לוֹ: וְעוֹד נִלְע"ד לֹאמַר דְּבָר חֲדָשׁ דָּאֵם הָאֲשֶׁה אֵינָה מְצוּה אֶפּו"ר כְּמוֹ כֹן אֵינָה מְצוּה אֶפְתִּיבַת ס"ת.

וְע' לְהַפַּת"ת ס' ע"ר ס"ק ב' שְׁכ' דֵּה' שְׁאֲגַת אֲרִיָּה גְּסַתְּפַק בְּזָה אִם נְשִׁים חֲיִיבוֹת ע"ש וְכַעַת אֵין הַשַּׁג"א בְּיָדֵי וְנִלְע"ד דְּוַדָּאֵי אֵין חֲיִיבוֹת שְׁהָרִי כָּל עֵינְקֵר הַמְצוּה הִיא כְּתוּב לְכֵם וְאֲשֶׁה פְּסוּלָה לְכַתְּוֵב ס"ת כְּמ"ש מָרָן ס' רפ"א ס"ג.

וְכֹן מְדוּקְדָּק בְּלִשׁוֹן מָרָן ו"ל סִימֵן ע"ר מְצוֹת עֲשֶׂה עַל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל וְהוּא מְסַנְהֶדְרִין דְּכ"א וְשֵׁם אֵיתָא אַע"פ שְׁהַנִּיחוּ לוֹ אֲבוֹתָיו לְאַדָּם ס"ת מְצוּה וְכו' וּמְדַמְשִׁי מָרָן ו"ל וְנִקְטִי אִישׁ מְשַׁמַּע דְּבִדּוּקָא נְקִיט הָכִי וּבְפִרְט דְּדְּבָרֵיו ו"ל הֵם מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם בְּפ"ז מֵה' ס"ת ה"א ע"ש וּבְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם כְּתוּבוּ בְּעֵלֵי הַפְּלִלִים דְּדִינְקֵנָן בְּהוּ כְּלִשׁוֹן הַגְּמָרָא ע"ש.

ועוד נלע"ד דהדבָר מְנוֹכַח מְקוֹמוֹ דְהָרִי אִשָּׁה אֵינָהּ מְצוּנָה עַל הַת"ת וְכַמ"ש הָרַמְבַּ"ם בַּפ"א מֵה' ת"ת ה"א וְא"כ ל"ש בְּהוֹ ג"כ לְכַתּוּב ס"ת דְנִרְאָה דְכָל עֵינָר טַעַם הַמְצוּנָה כְּדִי לְלַמּוֹד בְּהַ זְהוּ הַנְּלַע"ד כְּעַת בְּלִי רְאוּת דְבָרֵי הַשַּׁג"א וְל' וְאֶפְשָׁר דְגַם הוּא ו"ל מְסִיק בּוֹ.

וּמַעֲתָהּ בִּינוֹן דְלֹא מְפַקְדָא אַס"ת י"ל דל"ש בְּהַ ג"כ אִיסוּר מְכִירַת ס"ת דְזִיל בְּתַר טַעַמָא מְשׁוּם דְרַמִי עֲלֵיהָ בְקוּם עֲשֵׂה לְכַתּוּב ס"ת וְאִיף יִמְכְרֵנוּ וְזֵה ל"ש בְּאִשָּׁה. וְכֵן רְאִיתִי לְהַבְרַכ"י ס' ע"ר וְשִׁירֵי בְרַכָּה שֶׁם דְהוֹכִיחַ דְנָשִׁים פְּטוּרוֹת וְהַשִּׁיב ע"ד הַשַּׁג"א וְקִנְיִם מְנַהֵג יִשְׂרָאֵל עַפ"ד הָרַמְבַּ"ם ע"ש וְשׁו"ר לְהַרְהֵ"ג מֵהַר"ח פְּאֵלְאָג'י וְל' בְּסַפְרוֹ חִיִּים וְשְׁלוֹם אַה"ע ח"א ס' ג' דְאֶסִיק לְעַנְוֵן הַלְכָה דְמִתְרַם לְמַכּוֹר ס"ת לְהַשִּׁיא יְתוּם וְיִתוּמָה וְגו' ע"ש [וְע' לְהַבְאֵה"ט ס' קנ"ג ס' ש"כ"כ בְּשֵׁם הַמ"א] וְכֵן אִם כַּת"ר נר"ו וּמֵהַר"ח ח נר"ו מְסַפְּרִים לְהַתִיר הַנְּנִי מְצַטְרַף עִמָּהֶם וְצ"י י"מ וִימ"ן אָמֵן הַכּו"ח בְּיוֹם ג' אִייר הַתַּרְפ"ז ע"ה כְּלַפּוֹן מִשֵּׁה הַפְּהֵן סִילַט"א סִימָן מ' שְׂאֵלָה אִם יֵשׁ לְבָדוּק אֶת הַסְּפִין בְּצַפְנוֹן בְּלַתִי לְחִלוֹת רוּק בְּצַפְנוֹן אוֹ בְּלַחְלוֹת רוּק: תְּשׁוּבָה הֵגֵם דְהַפְּר"ח ס' י"ח ס"ק י"ד כ' בְּשֵׁם קֶצֶת אַחֲרוֹנִים לְלַחֵלַח הַצַּפְנוֹן בְּמַעַט רוּק אַע"פ שֶׁהַצַּפְנוֹן מְרַגֵּשׁ יוֹתֵר בְּלִי רוּק ע"ש אֶפְשָׁר דְנִחִית לְאַסִיפָה בְּעֵלְמָא בִּינוֹן דְלֹא כְּתַב ע"ז מְדִידָה פְּלוּם וְכַה"ג הַרְבֵּה מֵהַפּוֹסְקִים מְאַסְפִים וְאִין דְעַתָּם כֵּן וְמַה גַּם כְּאֵן שְׂכַתְבַּת בְּלִשׁוֹן קֶצֶת אַחֲרוֹנִים וְאִינוּ רְחוּק מִן הַמְצִיאוֹת אִם הָיָה בְּדַעְתּוֹ ו"ל לְעַמּוּד ע"ד וְלֹא אֶסְתִייעָא מִלְתָּא וְעוֹד דְאֶפְשָׁר דְבִימִי הַאֲחֲרוֹנִים וְהַפְּר"ח ו"ל הָיוּ יוֹדְעִים בְּדִיקַת הַסְּפִין אֲבִישְׂרָא מְלַבֵּד אֶטְוּפְרָא וְלִכֵּן אֶפְשָׁר שְׂיִקְלוּ כְּנֹז' אִף בְּזֵה"ז דְבַמּוֹה"ר אֲזַדָּא לָהּ בְּדִיקַת בְּשָׂרָא וְכַמ"ש הַפְּר"ת ס"ק י"ב וְכִינוּן דְלֹא נִשְׂאָר רַק בְּדִיקַת הַצַּפְנוֹן אִיף אֶפְשָׁר לְחַסֵּר מִזֵּה אֲפִי כֹל דְהוּ.

וְעוֹד דְסִתְמִיּוֹת דְבָרֵי הָרִאשׁוֹנִים וּמְרוֹן ו"ל דְהוּ צַפְנוֹן סִתְמֵם בְּלַתִי לְחִלוֹת וְלֹא מְפַנֵי סְבָרָא דְהַסִימָנִים מְלֻחְלָחִים יֵשׁ לְהַקְל בְּאִיסוּר תּוֹרָה ח"ו וְלִכֵּן לַע"ד הָעֵינָר בְּזֵה כַמ"ש הַפְּר"ת ס"ק י"ד דְהַכֵּל לְפִי הַרְגָּשַׁת הַמְרַגֵּשׁ אִם מְרַגֵּשׁ טְפִי בְּצַפְנוֹן בְּלַתִי לְחִלוֹת פֶּה יַעֲשֵׂה וְאִם מְרַגֵּשׁ טְפִי ע"י לְחִלוֹת פֶּה יַעֲשֵׂה וְמִי שְׂאִינוּ יְכוֹל לְהַבְדִיל בְּזֵה אוֹ לְפַעְמִים כֶּף וְלַפְעָמִים כֶּף נִלְע"ד דְיִבְדוּק שְׂשֵׁה פְעָמִים בְּצַפְנוֹן בְּלַתִי לְחִלוֹת וְשֵׂשֵׁה פְעָמִים בְּצַפְנוֹן מְלֻחְלָח בְּמַעַט רוּק וְדוּמָה לְזֵה רְאִיתִי לְה' לְקִיטַת יֶצְחָק ס' ב' ס"ק א' שְׂכ' וְהַאֲדִנָּא נִהְגוּ לְבָדוּק מִתְחִלָּה בְּצַפְנוֹן נְגוּב וְאַח"כ בְּצַפְנוֹן מְטוּפֵחַ (ר"ל מְלֻחְלָח מְלִשׁוֹן טוּפֵחַ ע"מ לְהַטְפִיחַ) וְטַעַמוֹ כְּנֹז' דְחַז"ל הָיוּ בְקִיָאִים בְּבְדִיקַת בְּשָׂרָא וְלֹא אָנוּ ע"ש וְעַם כִּי נִרְאָה מְדַבְּרִיו שֶׁם דְגַם דְמְרַגֵּשׁ יוֹתֵר בְּלַתִי לְחִלוֹת נִהְגוּ כְּנֹז' מ"מ הַנְּכֹון לַע"ד כַּמ"ש וּמֵהַמְנַהֵג שֶׁל אֵינָהּ מְקוּמוֹת שְׂמֻלְחָלָחִים אִין רְאִיָה דְאֶפְשָׁר דְהָיוּ עוֹשִׂים כַּמ"ש הַהַנ"ז לְחַלֵּק שֵׁשׁ בְּדִיקוֹת בְּאִנְפּוֹן זֵה וְשֵׁשׁ בְּאִנְפּוֹן זֵה וְנִשְׁתַּרְבֵּב אַח"כ בְּשִׁנּוּי וְעוֹד דְלֹאוּ כ"ע דִּינָא גְמִירִי וְאֶפְשָׁר שְׂלֹא רְאוּ דְבָרֵי הַפְּר"ת וְה' לְקִיטַת יֶצְחָק.

גַּם פֶּה אִי גְרָבָא אִין אָנוּ רְגִילִים לְלַחֵלַח הַצַּפְנוֹן רַק לְפָרְקִים כְּשַׁחֲוִשְׁבִים שַׁע"ז יִרְגִישׁוּ יוֹתֵר כְּגוֹן לְבָרַר אֵינָהּ סְפֵק בְּפִגְמָה וְכִינְצָא. הַכּו"ח בְּיוֹם כ' שְׂבֵט הַתַּרְפ"ו ע"ה כְּלַפּוֹן מִשֵּׁה הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן מ"א שְׂאֵלָה יֵשׁ שׁוֹחֲטִים שְׂמַקְפִידִים שְׂלֵא יִסִירוּ הַקְּצָבִים הַקְּרוּם שְׂעַל הַטְּרַפֵּשׁ קוֹדֵם הַבְּדִיקָה דְשְׂמָא בְּטְרַפֵּשׁ יֵשׁ סִירְכָה לְרִיָּאָה וּבְהַסְרָתוֹ מִתְנַדְנַדַּת הַסִירְכָה וּמִתְנַתְקַת וְיֵשׁ מִי שֶׁהוּא מְקַפֵּיד לְהַסִירוֹ קוֹדֵם הַבְּדִיקָה הַדִין עִם מִי: תְּשׁוּבָה מְבֹאָר בְּדְבָרֵי מוֹר"ם ס' ס"ד ס"ב דִּיּוֹתֵרַת הַכְּבֵד יֵשׁ מְצַרִיכִים לְנַקֵּר הַקְּרוּם הַעֲלִיוֹן

שֶׁלְצַד הַכֶּבֶד מִשׁוּם חֵלֶב הַקָּרֵב שֶׁמִּנְחָה עָלָיו וְגו' וְכֵן כְּתוּב בְּסִפְרֵי הַמִּנְקָרִים עֵי' לֵה' אֶהְלִי
יִצְחָק בְּעֵקֶרֶת הַבַּיִת שֶׁבְּסוּפוֹ סִי' א' אוֹת י"ב ע"ש וְלֵה' מִשְׁגָּב לְדָף דָּף ע"ה סוּף ע"ד ד"ה
חֶצֶר הַכֶּבֶד ע"ש וּפְשׁוּט דְמִזְהָ נִהְגוּ לְהִסְרֹו טָרָם כָּל וְזֶה טַעְמוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּקְפִּיד לְהִסְרֹו
שֶׁפֶן רָאָה נוֹהֲגִים וְכֵן זְכוּרֵי דָפָה אֵי גִ'רְבָּא יַע"א תְּמִיד מְסִירִים אוֹתוֹ וּמְשַׁלְּכִים אוֹתוֹ
וּמְשַׁחֲקִים בּוֹ הַתִּינוּקוֹת לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ תוֹף וְכִיּוֹצֵא וּמֵה שֵׁיִשׁ חוֹשְׁשִׁים לְזֶה שֶׁמָּא יֵשׁ סִיָּרָה
וּמִתְנַתְּקָת עֵי"ז אֵינּוּ נִרְאָה וְכַמֵּש"ה תּוֹרַת הַזְּבַח אוֹת ב' סִי' ח' ס' יו"ד גִּבְי הוֹצֵאת הַפָּרֶס
ע"ש וְכ"ש בְּהִסְרַת קְרוּם דִּק בְּזָה וְלָכֵן הִנָּכוֹן כְּמוֹ שֶׁנִּהְגוּ לְהִסְרֹו וְכ"ש שֶׁאֵינּוּ לְשַׁנּוֹת
הַמִּנְהָג שֶׁנִּהְגוּ לְהִסְרֹו.

הַכו"ח בְּיוֹם ב' שֶׁבֶט הַתְּרַפ"ו ע"ה כְּלָפוֹן מִזְשֵׁה הַפֶּהֶן סִילַט"א: סִימֵן מ"ב שֶׁאֵלֶּה גֹוִי הַדָּר
בְּחֶצֶר יִשְׂרָאֵל בְּאֶחָד מֵהַבָּתִּים אֲשֶׁר שָׁם בְּשִׁכְרוֹת אִם יֵשׁ לְחוּשׁ לְהַפְלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר שָׁם וְצָרִיכִים שְׁמִירָה אוֹ אֵין לְחוּשׁ לְזֶה: תְּשׁוּבָה מֶרֶן ז"ל בֵּינֵי"ד סִי' ק"ח סִי' יו"ד
כְּתַב דְּהַמְנִיחַ גֹוִי בְּבֵיתוֹ וּבּוֹ דְּבָרִים שֶׁאִם הִנְחִלְפוּ יֵשׁ בָּהֶם אִפְּלִי אִיסוּר תּוֹרָה אִם הוּא יוֹצֵא
וְנִכְנָס אוֹ אִפְּלִי שֶׁהָה זְמַן רַב וְלֹא הוֹדִיעוּ שֶׁדַּעְתּוֹ לְשִׁהוֹת מִתְּרַפ"ו גֹוִי לְפִי שֶׁהוּא מְתִירָא וְגו'
אֲבָל אִם הוֹדִיעוּ שֶׁדַּעְתּוֹ לְשִׁהוֹת אִיסוּר וּמִבְּנֵי אֲשֶׁר שָׁם בְּשִׁ"ף דל"ד הַמְנִיחַ אֵלֶּה ה"ה לְכַתְּחִילָה
וּמִזְהָ לְכַאֲנֵרָא יֵשׁ לְלַמֵּד לַנ"ד לְהַתִּיר אֶף נִרְאָה דְלֹא דְמִי חֲדָא דְהִכָּא לֹא מִיִּירִי רַק בְּמֵה
שֶׁמְחַלֵּף וְשׁוֹלַח יָדוֹ בְּתַבְשִׁיל יִשְׂרָאֵל דְּמִרְתַּת אֲבָל בְּאִם לֹוֹקֵם לֹו אֵיזָה כְּלִי מְכַלֵּי יִשְׂרָאֵל
וּמְשַׁתְּמֵשׁ בּוֹ לֹא מִרְתַּת כ"כ דְּחוּשְׁבִּי שֶׁלֹּא עֲשֵׂה כְּלוּם דַּעְדִּינֵן הַכְּלִי כְּמוֹת שֶׁהוּא וְעוֹד נִרְאָה
דַּה"מ בְּגֹוִי שֶׁהִנִּיחוֹ יִשְׂרָאֵל בְּבֵיתוֹ לְזְמַן מֵה אֵיזָה שְׁעוֹת אוֹ אֵיזָה יוֹם אוֹ יָמִים אֲבָל אִם
הַגֹוִי דָר בְּקַבְיֵעוֹת בְּבֵית הַיִּשְׂרָאֵל בְּשִׁכְרוֹת אוֹ בְּשִׁאֵלָה לֹא מִרְתַּת כ"כ דְּאֶפְשָׁר לֹו לְהַשְׁמֵר
בְּעַת הַמְּוֹכָשׁ לֹו שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל רּוֹאֵהוּ אוֹ שֶׁיִּשְׁמַט עִפְ"י אֵיזָה עֵילָה מֵה וְעִפְ"י ב' חֲלוּקֵי
אֵלוֹ חֲשַׁבְתִּי לִישָׁב מ"ש מוֹר"ם סִי' קכ"ב ס"ז דְּלְכַתְּחִילָה יֵשׁ לִיְהִיר בְּכָל עֲנִיָּן אֶפְּלוֹ
בְּעֶבְדִים וּשְׁפָחוֹת שֶׁבְּבֵית יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לִיְחַד כְּלִים שֶׁלָּנוּ אֲצֵלָם שֶׁמָּא יִשְׁתַּמְשׁוּ בָּהֶם
בְּדָבָרִים הָאִסוּרִים ע"ש דְּלְכַאֲוֹרָא זֶה סוֹתֵר מ"ש הַשִּׁ"ף בְּסִי' קי"ח דְּהַמְנִיחַ וְה"ה
לְכַתְּחִילָה כְּמוֹ שֶׁהָעִיר כַּת"ר נר"ו וְלְהָאִמּוֹר א"ש דְּכָלִים שֶׁאֵינּוּ לְהֵם כ"כ אֵימָה
שְׁדָרִים בְּבֵית יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵינּוּ.

וְלְכַאֲוֹרָא יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּהַחֲלוּקֵי הָרֵאשׁוֹן הוּא עֵיקָר דַּלְת"ה הִי"ל לְמוֹר"ם לְכַתְּוֹב ג"כ
בְּסִי' קי"ח דְּבַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת שְׁדָרִים שָׁם יֵשׁ לְחוּשׁ פִּינּוֹן דְּדָרִים בְּקַבְיֵעוֹת וּיְכוּלִים לְהִזְהַר
אֵלֶּה דְּבַאֲמַת אֵינּוּ מְוַכָּרֵחַ דְּלִגְבֵי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת דְּמִרְתַּתִּי שֶׁלֹּא יִגְרַשׁ אוֹתָם הַיִּשְׂרָאֵל בְּעַל
הַבַּיִת וְלֹא יִשְׁלַחוּ יָד בְּתַבְשִׁיל יִשְׂרָאֵל לְהַחֲלִיף דְּשֶׁמָּא יִרְאוּ וְגַם שֶׁמָּא יִרְגִּישׁוּ בְּטַעַם
דְּמִסְתַּמָּא יִהְיֶה הַפָּרֶשׁ אֲבָל בְּכָלִים אֵין נִרְאָה לְהֵם שֶׁיִּהְיֶה הַרְגֵּשׁ וְגַם פִּינּוֹן שֶׁהֵם שָׁם
בְּקַבְיֵעוֹת נִזְהָרִים מֵאוֹתָה שְׁעָה שִׁירָאִים שֶׁמָּא יָבוֹא.

וְכֵן יֵשׁ לְלַמֵּד זֶה מִמ"ש מֶרֶן ז"ל שָׁם דָּאִם הוֹדִיעוּ שֶׁדַּעְתּוֹ לְשִׁהוֹת אִיסוּר וּבִנ"ד פִּינּוֹן
דְּקַבְיֵעֵי יְכוּלִים לְדַעַת וְכ"ש בְּגֹוִי שֶׁהוּא דָר בְּשִׁכְרוֹת וְאֵינּוּ לֹא עֶבֶד וְלֹא שְׁפָחָה וְלָכֵן
לַע"ד הַדָּבָר בְּרוּר דְּבִין בְּיוֹם בֵּין בְּלִילָה צָרִיף שְׁמִירָה בְּמִקוּם הַמְּשַׁתְּמֵר בְּאִנְפוֹן שֶׁלֹּא
יִמְשָׁף מִזְהָ שׁוּם מְכַשׁוּל כְּלָל.

אֲבָל בְּדִיעְבַד נִרְאָה לְהַתִּיר מִס"ס דְּשֶׁמָּא לֹא נִשְׁתַּמְשׁ בּוֹ וְאֵת"ל נִשְׁתַּמְשׁ שֶׁמָּא בְּדָבָר
הַפּוֹגֵם אוֹ שֶׁמָּא עֶבֶר עָלָיו כ"ד שְׁעוֹת וְנִפְגָּם וְכ"ן מְדַבְּרֵי מוֹר"ם דְּבְדִיעְבַד מִתִּיר אִם

מטעם האמור אם מטעם דמוקמי' אחרונה ונחששא זו דשמא נשתמש דרבנן היא דמדאורייתא מוקמי' הדבר פמות שהוא עומד בלתי שינוי וסד"ר לקולא וה"ה לנ"ד.

וכן יש ללמוד מדברי מרן סי' קי"ח סי"ב דיש להחמיר שלא להניח הקדרות וגו' דהגם דמדינא שרי מ"מ בפפחות שהם קבועים יש להחמיר אלא דמדברי מור"ם שם נראה דמרן דינא קאמר ולא חומרא מדמתיר שם ביוצא ונכנס ומזה לכאורא ק' אמ"ש בסי' קכ"ב ואולי ס"ל דהקא בקדירה בתבשיל מייירי והתם סי' קכ"ב בכלים וקאמור.

ועמ"ש הפר"ח דעיקר מה שיש לחוש הוא פשהולכין לב"ה שמשפתהין שם זמן מועט אבל ביוצא ונכנס א"ץ להחמיר פלל ע"ש וע' להש"א שכ"ז דכ"ז חומרא דמדינא שרי אפי' בהליכת בהכ"נ כמ"ש הרא"ש וע' להפ"ת ולה' פעי חיי יו"ד סי' קע"ג וע' להפ"ת ס"ק י"ז שפאסר מרן אפי' אין שם דבר אסור והליכת ישאל לא חשיבא יוצא ונכנס ואסור ע"ש ומדברי מרן והטור מתבאר דהרא"ש במס' ע"ז מחמיר להניח הקדרות אצל השפחות הגם דמדינא שרי והוא כמ"ש השש"א דגם זה שהולך לבהכ"נ אינו רק חומרא וגם פונת הפר"ח ז"ל יש להשוותה לדברי הרב שש"א ודו"ק: סימן מ"ג שאלה ג' פכשים שלמים ואחד מהם נטרף ונתערבו אי אמרי' בכה"ג חד בתרי בטל או"ד חתיכה הראויה להתפבד היא ואפי' באלף לא בטלה: תשובה מרן ז"ל בסי' ק"א ס"ג כ' בסתם דאם אינה מבושלת לא חשיבה ראויה להתפבד וכן פכש שלם או חתיכה גדולה יותר מדאי לא חשיבא ראויה להתפבד וסיים דיש חולקים בכ"ז ומסיים מור"ם ע"ז וכן נוהגים דהיינו כ"ח אף אנו בדין נראה דבתריה דמרן גיררי שסתם ויש להתיר פדעת מרן ז"ל אפילו בלא הפ"מ ודוחק שבת וכיוצא וכ"ש באם איכא הפ"מ או דוחק שבת וכיוצא והפר"ח ז"ל ס"ק ט"ו נראה דדעתו פמרן ז"ל זולת ביה דחתיכה חיה דס"ל דחשיבה ראויה להתפבד ושכ"ד מרן ז"ל בסי' ק"י והכי נקטינו ע"ש וא"כ בנ"ד דאיכא תרתי שהיא חתיכה גדולה והיא חיה נדאי דיש לסמוך על סתם מרן ז"ל וכ"כ הפת"ת ס"ק ד' בשם הח"ס סי' צ"א דחתיכה גדולה וגם חיה להרשב"א והר"ן והרא"ה והרמב"ם ומרן ז"ל והפר"ח לא הו"א חהר"ל ועם שרמ"א אוסר (ואינהו בתריה דמור"ם ז"ל אולי) בהפ"מ צרפתי עוד קולא אחרת שהיה קצת ספק אם יצאה המחט מחיים וגו' ע"ש וא"כ לדין דבתריה דמרן גיררין יש להתיר גם בלתי שום צירוף אחר ואפילו בלא הפ"מ.

וכ"ר לה' ישיב משה נר"ו סי' קע"ה שכ' דסמכינו ע"ד מרן ז"ל שסתם אפי' בלתי הפ"מ וכ"ש בהפ"מ. וכ"ן דעת מהר"ש עמאר הב"ד ה' שיו"ב ז"ל אות ג'.

אלא דבהא דחתיכה חיה נראה דאין להתיר בלא הפ"מ פיון דהפר"ח דעתו דנקיטנו לאסור וכן דעת העה"ש ומדברי מרן סי' ק"י הוכיחו פן דנראה דחזר בו ממ"ש פאן אף בהפ"מ צ"ע אף יש לעשות ונראה דאם יש צירוף אינה צד אחר להקל יש להקל גם בכה"ג בהפ"מ.

ובלתי הפ"מ נצד אחר להקל צ"ע עוד בעה"ו. ועי' לההמ"ח בתשו' זמנה י"ג סיון התרפ"ז דמסיק להקל בהפ"מ או גם בהפ"מ בצירוף צד קולא אחרת וכ' שפן מסיק מר ברין בחיבורו בית אברהם ע"ש: ולענין אם צריף להשליף פכש אחד מהם או פלם מותרים ובטלי ברובא.

לדינא מבואר בסי' ק"ט דמותר לאדם אחד לאכול פלם כל אחת בפני עצמה אף לא שלשתם יחד ויש מי שאוסר לאכלם אדם אחד אפי' זה אה"ז ומשמע דיש לחוש לכתחילה לדברי יש מי שאוסר דאלת"ה למה כתבו ביש מי שאוסר אלא דטפי עדיף לחוש לזה לכתחילה וכ"כ מור"ם שם להדיא.

אלא דמסיים שם דיש מחמירין להשליך אחד או ליתן אחד לאינו יהודי ואינו אלא חומרא בעלמא ואנן בדידן פה אי ג' רבא לפי הרשום בזכרוננו הכי נהיגנן להשליך אחד או למכרו לגוי ושפן הורו ב"ד שקדמונו והטעם נלע"ד שלא יהיה ח"ו פחוקא ואיטלולא אצל ההמון לומר דהרי אחד מהאוכלים אכל טריפה ודאית וכ"ש אם יאכלם אדם אחד אפי' זה אח"ז דיאמרו דנדאי זה אכל טריפה ואינם מבינים דמן התורה חד בתרי בטל ועוד נראה דחיישי נמי לסברת יש מי שאוסר לאכלם אדם אחד ולכן משליכים אחד מהם וממילא אין כא לא לזות שפתים מההמון ולא חששת יש מי שאומר וכאמור ונראה דאין להקל ואין לזוז ממה שנהגו וכאמור (וכ"כ בספרו הבהיר ברית פהונה יו"ד מערכת יו"ד אות י"א) הכו"ח ביום כ"ז אייר התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א סימן מ"ד שאלה אחד מרבני הפנים אשר סביבותינו ה"ה ס' חכם לב מילידי עירנו חל"ש בעירנו בלילה בשעה שלוש או ארבע אחר צה"כ ואם יקבר בלילה לא יהיה כ"כ קהל במטתו פי עד שיוכן הקבר והגלגה לזה תהיה הקבורה רק אחרי שעה או שתיים מחצות הלילה ורוב הקהל יהיו ישנים אז וגם הרבה מהקהל יצטערו אי שפי"ד להניחו עד הבוקר לכבודו ולכבוד הקהל ואין לחוש משום לא תלין: תשובה מבואר בדברי מרן ז"ל בש"ע סי' שנ"ז ס"א דאם הלינו לכבודו להביא וגו' או פדי שביבואו קרובים או להשמיע עיירות אין בזה איסור ומבואר בלבוש שביבואו קרובים לקבורתו או להשמיע עיירות הסמוכים ע"ש והיינו שביבואו בני העיירות הסמוכים לקבורתו וכ"ש בני"ד שביבואו בני העיר לקבורתו דאחר חצות לילה נדאי לא יבואו אפי' עשירית הק"ק הי"ו.

וכ"ש שנה הנלב"ע ת"ח ומורה וחקם שמת הפל פקרוכיו פדאיתא במס' שבת דף ונהגם דאין לנו דין ת"ח בזה"ז פבר כ' ה' פלא יועץ אות משפט ודין דהדיין דין ת"ח יש לו ע"ש ונהגם דלענין שאר פרטים לא נהגו לחשבו פקרוכ מ"מ לענין הפבוד וההספד מקפידים לכבודו וכ"ש דהק"ק רוצים בכך.

גם מבואר מדברי הלבוש דמותר גם לכתחילה ולאנימא דרק אינו עובר על כל תלין אכל איסורא איכא וכן יל"ד מדברי מרן דנקט אסור דמשמע דבחלוקה שנית אין פאן איסור וממילא פינון שאין פאן איסור גם לכתחילה עושין פן וכן יש ללמוד ב' סעיפים אלו דלכבודו מותר לכתחילה מדברי הרדב"ז סי' שי"א ונהגם דהתם ביש בזיון אדרבא דידן עדיף דהוי לכבודו.

ועוד מתבאר זה מדהתיר מרן במלינו להביא לו מקוננות דמ"ל מקוננות מ"ל מקוננים ומספידים דנדאי אם יהיה בלילה אחר חצות לא ימצאו מספידין פראוי לפי פבודו. ועוד יש להתיר מפני פבוד הצבור שרוצים להשתתף בזה דומיא דהשמעת עיירות אי הוי שם מטעם פבודם או משום פבוד המת וזה ברור ופשוט לע"ד.

הכו"ח ביום א' אדר התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן מ"ה שאלה באיזה אופן יכולים לשמות המים בעת התקופה כמו למשל לתינוקות או לחלשים או לבריא

שְׁאִינוּ רוֹצֵה לְהִיּוֹת צָמֵא: תְּשׁוּבָה הֲרֵבָה אוֹפְנִים יֵשׁ א' לְבַשֵּׁל אֶת הַמַּיִם וּלְהִרְתִּיחוּ וְכַמ"ש הַשֵּׁ"ף בְּיו"ד ס' קי"ו ס"ק ו' דְּהַעוֹלָם אוֹמְרִים שְׁאִין לְחוּשׁ בְּמִבְּוֶשֶׁל וְכַבוּשׁ וּמְלוּחַ מִשׁוּם תְּקוּפָה.

וְשֵׁם נָתַן סְמוּךְ לְזֶה עַפ"ד הַרְמַב"ם בְּפִי"א מֵה' רוֹצֵחַ וּשְׁמִירַת נֶפֶשׁ ה' ט' דְּמִי כְּבָשִׁים וּמִי שְׁלֵקוֹת אֵין בְּהֵם מִשׁוּם גִּילּוּי דְאַרְס הַנֶּחֱשׁ וְהוּא מְהִירוּשְׁלָמִי בַפ"ח דְּתַרּוּמוֹת וַא"כ ס"ל דַּה"ה דְּאֵין בְּכַה"ג מִשׁוּם אָרְס הַתְּקוּפוֹת וְסִיּוּם דְּטוֹב לְהַחְמִיר בְּזֶה לְהַנִּיחַ בְּרִזָּל עָלָיו ע"ש וְפַה אֵין מְנַהֲגִינוּ כֹּן אֲלָא מְבַשְׁלִים הַמַּיִם וּמְשַׁקִּים לְתִינוּקוֹת וּלְחֻלְשִׁים וְלִבְרִיאִים שְׁאִינָם רוֹצִים לְהִיּוֹת צָמֵאִים בְּלִתֵּי שׁוּם בְּרִזָּל.

וְכ"ן מְדַבְּרֵי הַפְּר"ח ס' תכ"ח ע"ש וּבְעֵינֵיקָר הַטַּעַם נִלְע"ד דְּכָל שְׁנִתְבַּשֵּׁל לֹא הָיָה בְּכָלֵל שְׁאָר מַיִם אֲלָא הָיָה כְּמוֹ מְשַׁקָּה מְשַׁאָר מְשַׁקִּים וְהַפָּה שְׁאָסֵר בְּתַקּוּפוֹת מְחַשֵּׁשׁ נִזְק דְּהֵינּוּ מְנַהֵג הַעוֹלָם הוּא הַפָּה שְׁהַתִּיר כְּשִׂיְהִיּוּ הַמַּיִם מְבֻשְׁלִים.

וּמ"מ יֵשׁ שְׁנוֹתָנִים אֵיזָה דְּבָר לְהַתְּבַשֵּׁל עִם הַמַּיִם כְּמוֹ טָאִי אוֹ שְׁעוּרִים וְכִינְצָא. וְעוֹד נִלְע"ד ע"פ מֵה שְׁאִאוֹמְרִים הָרוֹפְאִים דְּכַשְׁמִרְתִּיחִים הַמַּיִם מִתִּים מְמַנּוּ כָּל מִינֵי מִיקְרוֹב שְׁבֹו וַא"כ אֶפְשָׁר דְּמִזָּה עֲצָמוּ הִזָּה נְמַשֵּׁף הַנֶּזֶק שֶׁל הַתְּקוּפוֹת עַל יְדֵי הַמִּיקְרוֹב וְכִינּוּן שְׁמַתּוֹ כָּל הַמִּיקְרוֹב שְׁבֹו תּוֹ אֵין בּוֹ נִזְק וְכִינּוּן הַיּוֹדֵעַ.

הַב') לְתַת בְּרִזָּל בְּמַיִם כָּל זְמַן הַתְּקוּפָה וְכַמ"ש הַשֵּׁ"ף שֵׁם בְּשֵׁם מְנַהֲגֵי מְהִרִי"ל ע"ש וְכ"ן מְדַבְּרֵי מוֹר"ם בַּא"ח ס' תנ"ה ס"א וְכ"כ הַפְּר"ח ס' תכ"ח דְּנוֹהֲגִים לְהַנִּיחַ בְּרִזָּל בְּמַיִם דְּאֵז אֵין רְשׁוּת לְמִזִּיק אֲלָא דְסִיּוּם שֵׁם בְּשֵׁם שְׁיִירֵי כְּנֵה"ג בְּשֵׁם דְּרִשׁוֹת מְהִרִי"ל שְׂיִהֲיָה הַבְּרִזָּל חֲדָשׁ וְשִׂיְתְּלָנוּ בְּחוּט אוֹ מְשִׁיחָה ע"ש וְסִיּוּם עֲלָה וְלֹא נִהְיָו כֹּן ע"ש וְלֵע"ד לֹא כְּתַב כֹּן מְהִרִי"ל רַק לְעַנְנֵן הַמַּיִם שְׁלָנוּ שְׁלֹא יִהְיֶה הַבְּרִזָּל יִשָּׁן שְׂיֵשׁ לְחוּשׁ לְאֵיזָה הַתְּדַבְּקוֹת חֲמִץ וְכֹן תְּלִיָּתוֹ בְּהַחוּט אוֹ מְשִׁיחָה כְּדִי שְׂיִהֲיָה בְּאֶמְצַע וְלֹא יִחַמֵּם אֶת הַמַּיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹ אִם יִהְיֶה לְמַטָּה אֲבָל בְּעֶלְמָא א"ץ לְזֶה וְלָכֵן לֹא נִהְיָו בְּעֶלְמָא כֹּן וְכַמ"ש הַפְּר"ח ז"ל וְע' לַהֲמ"א ס' תנ"ה ס"ק ט' דְּמַשֵּׁם בְּאַרְהַ דְּהַטַּעַם לְמְשִׁיחָה הֵינּוּ מִשׁוּם מַיִם שְׁלָנוּ שְׁלֹא יִכְנִיס יָדוֹ בְּהַנְּחַת הַבְּרִזָּל אוֹ בְּהוֹצָאָתוֹ וְיִתְחַמְּמוּ הַמַּיִם ע"ש.

הַג') שְׂיֵשׁ לְחַתּוֹם אֶת הַמַּיִם וְכַמ"ש הַמ"א ס' תנ"ה ס"ק ט' בְּשֵׁם הַר"מ מְשֵׁם הַגַּמ"ג ע"ש. הַד') שְׂיֵשִׁים מְעַט מְלַח בְּמַיִם כַּמ"ש הַמ"א שֵׁם בְּשֵׁם הַר"מ בְּשֵׁם הַגַּמ"ג ע"ש.

הַה') נִלְע"ד שְׂיִכּוֹל לְתַת חֶלֶק אֶחָד יֵין וּשְׁלֵשָׁה חֶלְקִים מַיִם וְכַמ"ש בְּש"ס דְּדָרִי עַל חַד תְּלַת וְהַגַּם דְּאֵין הֵינּוּת שְׁלָנוּ כ"כ חֶזְקִים מ"מ כִּינּוּן שְׁמִשְׁתַּנָּה בְּטַעְמוֹ וּמְשַׁתַּנָּה בְּמַרְאֵהוּ מִהַמַּיִם יֵשׁ לְסַמּוּךְ ע"ז לְהַקְלֵל אֲלָא שְׁלֹא מְצַאֲתִי כְּעַת הוֹכְחָה לְזֶה וְצ"ע עוֹד בְּזֶה בַּעַה"ו הַכּו"ח בְּיוֹם י"א תַּמּוּז הַתַּרְפ"ז ע"ה כְּלַפּוֹן מְשָׁה הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן מ"ו שְׁאֲלָה הַכּוֹתֵב מְזוּזָה עַל קַלְף דֶּק מְאוּד וּבְמִקּוֹם אֲלֵהִיכֶם כְּתַב אֲלֵהִיךָ הָאֵם מוֹתֵר לְגִרְוֹר וְלְמַחּוּק הַכ' כְּשׁוּטָה וְלְכַתּוּב כַּף מ'ם: תְּשׁוּבָה ה' פְּנֵי אַרְיָה ס' מ"ה כְּתַב דְּאוֹתִיּוֹת הַנְּטָפְלִים לַה' מְאַחְרָיו הַגַּם דְּאֵינָם נְמַחְקִי אֵין הָאֵיסוּר דְּאוֹרֵיִיתָא אֲלָא דְרַבְּנָן וְשַׁכ"כ הַמ"ב ס' ג"ז וְהַט"ז ס' רע"ו סק"ז וּמְהַר"ם מְלוּבְּלִין ס' קי"ב וּבְסִי' מ"ו הַחֲזִיק דִּיעָה זֹו וְדַחָה דַּעַת הַלְבוּשׁ דְּנִרְאָה מְדַבְּרֵיו שְׁהוּא דְּאוֹרֵיִיתָא ע"ש וּבְאַמַּת דְּמְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ו מֵה' סוּדֵי הַתּוֹרָה שְׁכַתֵּב דְּמַכִּין אוֹתוֹ מִכַּת מְרִדוֹת אֵין הוֹכְחָה לַע"ד שְׁהוּא דְרַבְּנָן דִּי"ל דְּהָיָה

דאורייטא נאין לוקין עליו דאז מפין אותו מכות מרדות וכמ"ש הרמב"ם עצמו בפ"ז מה' מ"א ה' י"ו דהחוטין והקרומין נראה דהם מדברי סופרים ואם תאמר מן התורה אין לוקין עליהם אלא מפת מרדות ע"ש אלמא דגם בדאורייטא שייך מפת מרדות וכאמור אלא די"ל לדברי מהר"ם מלובלין דכל פי הא צריף הרמב"ם לבאר דהאיסור דאורייטא נאין לוקין רק מפת מרדות כמו שביאר בה' מ"א ע"ש ועוד נלע"ד להוכיח דהוא דרבנן מדמתיר ת"ק למחוק וא"כ מסתברא דאין להרחיק המחלוקת כ"כ דלמר מותר ולמר אסור מדאורייטא וע' להנו"ב ז"ל מהדורא קמא יו"ד סי' שכ' משם רב אחד בזמנו דהוי דרבנן והסכים שם על ידו ע"ש וכ"ן דעת הח"ס סי' ר"ס והב"ד הפת"ת סי' רע"ו ס"ק י"ב ע"ש וכיין דכל הפוסקים הנז' ס"ל דהוי דרבנן נראה דהכי נקיטנן וא"כ בפלוגתא נראה דסד"ר הוי ולקולא: והנה ה' פני אריה סי' מ"ה בכתב אלהיך במקום אלהים דעתו למחוק הכ' בין שטעה וכתב כ' במקום מ' בין שחשב שראוי לכתוב אלהיך דכיין דהוי בטעות לא אמרו רבנן שתתקדש ע"י השם עש"ב והב"ד הפת"ת סי' רע"ו ס"ק י"ג וכתב שם שפן דעת ה' בני יונה אבל דעת הח"ס ז"ל אסור למחוק הכ' רק יקלף הכ' ע"ש וע"ע לו שם ס"ק י"ב.

ומ"מ נלע"ד דכיין דלה' פני אריה ולה' בני יונה מותר למחוק הגם דהח"ס אוסר כה"ג דלא אפשר בקליפה מרוב דקות הקלף יש לסמוך על המתירים. ועי"ל דגם הח"ס לא כ"כ רק בדאפשר אבל בלא אפשר מודה להמתירים.

ועוד דסד"ר מיהא הוי ולקולא וכאמור. וראיתי לה' קול יעקב נר"ו בסי' רע"ו אות ל"ה שכ' בשם הח"ס לקלף ולא למחוק ולא הזכיר כי ה' פני אריה וה' בני יונה דעתם להתיר גם למחוק ונראה דהשמיט דעת המתירים בכונה דכל דאפשר לקלף דהוי לכל הדיעות גם להח"ס ודאי עדיף אבל בדלא אפשר פגון דהקלף דק מאוד סומכין על המתירין וכאמור.

גם מלשוננו שם מוכח דסברא אחרונה שזכר אינה עיקר אלא חומרא מדכתב ויש מחמירין ולכן נלע"ד דכתיבנא דכל דלא אפשר לקלף שרי וכאמור הכו"ח ביום כ"ו סיון התרפ"ח ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן מ"ז שאלה עוף שנמצא כבדו ירוק ולא פכרתי ממש אבל נוטה לירקות הפכרתי והעשבים דהיינו אכ"צ'ר באלערבי אף לא כ"כ וכן אם נשלק הפכד שהיה ירוק פכרתי והוסר הירקות הנז' וחזר פמראה הנז' שאינו פמראית שאר הפכדים אבל לא ירוק פכרתי ולא נודע אם נפלה לאור אם יש לחוש לזה או"ל: תשובה נראה דמ"ש מרן ז"ל סי' נ"ב ס"א והוריקו פכרתי אין הפונה להגביל פמות הירקות שתהיה כמו מראה וגוון הפכרתי ממש אלא מפני שיש מיני ירקות האחד פזקב וכינצא ונקרא בערבי אצפ"ר והשני פכרתי וכינצא ונקרא בערבי אכ"צ'ר ולזה חמר והוריקו באותה ירקות הדומה לכרתי ר"ל אכ"צ'ר ולעולם כל מין אכ"צ'ר בכלל זה והדבר מוכרע ממקומו דהרי בש"ס במשנה ובגמרא בחולין דף (נ"ו ע"א) לא נזכר פלל פכרתי וא"כ איך ובמה יושם גבול בדבר דזנקה פכרתי ולא זולתו אבל כי מפרשינן דבא לפויקי מראה הזקב וכינצא הנקרא בערבי אצפ"ר א"ש דמבנאר בטור בשם הרשב"א דב' מיני ירקות הם ירוק פכרתי וירוק פפיצה והפוסל בפכד של עוף הוא פכרתי שהפכד ירוק פפיצה אם הוא שמן ע"ש ועוד ביאר הרא"ה הדגם לב וקרקבן אין פוסל רק פכרתי שפל

שְׁהָאֵשׁ מוֹרִיק פְּכַרְתִּי מוֹרִיק כַּמ"ש מָרְן ז"ל בַּב"י ע"ש וְלִכְּנֵן מָרְן ז"ל לֹא אָסַר בְּלֵב וְקַרְקָבֵן וְכַבֵּד רַק בְּכַפְרֵתִי דֵּהֵיִינוּ הַמִּין הַנִּקְרָא אַכ"צ'ר בְּעַרְבֵי שְׁהוּא פְּעֻשָׁבִים וִירְקוֹת וְכַרְתִּי וְדוּמִיָּה וְלֹא־פּוֹקֵי יְרְקוֹת הַזֵּהָב וְהַבִּיצָה וְדוּמִיָּה וְיַמְעֵתָה נִלְע"ד דְּגַם אִם נִשְׁלְקוּ וְהוֹסַר מֵהֵיִרְקוֹת אֵינָה דְּבַר מְעַט אוֹ הַרְבֵּה וְנִשְׁאַר עַכ"פּ מֵרְאִית הֵיִרְקוֹת הַנִּקְרָא אַכ"צ'ר בְּעַרְבֵי טְרִיפָה וְלֹא מֵהַנִּי מַה שְׁנֹחֵסֵר פְּלוּם דְּכִינּוֹן דְּגַם אִם הָיָה פֶּן מִתְחַלְתּוּ הָיָה גִטְרַף אֵין סְבָרָא פְּלֵל דְּעֵתָה שְׁנֹחֵסֵר מֵהֵיִרְקוֹת יְהִיָּה מִן־תֵּר אַחֲרֵי שְׁאִין אוֹתָהּ תוֹסֶפֶת בִּירְקוֹת הַיָּא הַגּוֹרְמַת הַטְּרִיפּוֹת אֲלֵא הַגּוֹרֵם לְטְרִיפּוֹת הוּא הַגְּנוּן הֵיִרְקוֹת אַכ"צ'ר וְכֶאֱמוֹר וְהַגֵּם דְּכַתְבַּת הַרְדֵּב ז"ו ז"ל בְּחֻדְשׁוֹת ח"א ס' רל"א וְז"ל וְעוֹד אֲנִי מוֹסִיף שְׁאִם שְׁלֵקוֹן וְנִסְתַּלַּק הֵיִרְקוֹת מִן הָאֲדוּמִים אוֹ הָאֲדוּמִימוֹת מִן הֵיִרְקוֹתֵי אַע"ג דְּלֹא חֲזְרוּ לְגַמְרֵי לְגְנוּן הַרְאִשׁוֹן כְּשֵׁרִים דָּאִם אֵיתָא שְׁהוּא מַחְמַת הָאֵשׁ ע"י הַשְּׁלִיקָה הָיָה מוֹסִיף בְּשִׁינּוּי הַמְרָאָה ע"ש וַא"כ מֵינָהּ וּמֵינָהּ הָיָה מְקוּם לומר דָּאִם נִחְסְרָה מֵהֵיִרְקוֹת שְׁהִיתָה ע"י הַשְּׁלִיקָה יֵשׁ פְּנִים לומר דָּאִם אֵיתָא דְּמַחְמַת הָאֵשׁ הִי"ל לְהוֹסִיף בִּירְקוֹת וְלֹא הָיָה נִחְסֵר וְכַמ"ש הַרְדֵּב ז"ו מ"מ נַר' דָּאִין זֶה אֲמוֹר רַק בְּאִם נִסְתַּלַּקָה וְסָרָה הֵיִרְקוֹת לְגַמְרֵי וְהָיוּ אֲדוּמִים וְלֹא פְּגוּוּנָם הַרְאִשׁוֹן דְּאֵז י"ל דָּאִי אֵיתָא דְּמַחְמַת הָאֵשׁ הִי"ל לְהוֹסִיף ע"י הַשְּׁלִיקָה בְּשִׁינּוּי הַמְרָאָה אֲבָל כָּל דְּלִיפָא רַק חֲסָרוֹן מֵהַמְרָאָה וְעַדִּין הֵיִרְקוֹת אֵין מִזָּה הוֹכְחָה דֹאֵפ' דְּמַחְמַת הָאֵשׁ לְפִי טְבַע עוֹף זֶה לֹא תִהְיֶה הֵיִרְקוֹת רַק כְּמוֹ שְׁעֵמְדָה עֵתָה אַחֲרֵי הַשְּׁלִיקָה וּמַה שְׁהִיָּה יֵתֵר עַל זֶה טְרַם הַשְּׁלִיקָה אֵינוֹ עוֹמֵד וּמַחְמַת אֵינָה סִיבָה חֵיצוֹנִית נוֹסְפָה עַל הָעֵיקָר וְע"י שְׁלִיקָה עֵמְדָה פְּרָאִי וְכִינּוֹן דְּהַמְרָאָה הָיָה עֲצָמוֹ הוּא אוֹסֵר מִלְּפָנֵי הַשְּׁלִיקָה אוֹסֵר גַּם עֵתָה אַחֲרֵי הַשְּׁלִיקָה וְכֶאֱמוֹר וְכ"ן דַּעַת הַמַּחְב"ר ז"ל ס' נ"ב אוֹת ט"ו שְׁכַתְבַּת נִשְׁתַּנָּה הַכְּבֵד יְרוֹק פְּכַרְתִּי אוֹ פַתְכַּלֵּת אוֹ קְרוֹב לְמַרְאוֹת אֵלוֹ פְּסוּל וְכ"כ שָׁם [בְּאוֹת ה' ד"ה וְלִכְּל] בֵּין פְּכַרְתִּי וִירְדִי וְכָל גְּנוּנִים דְּשִׁיכִי בֵּיהּ בֵּין פַתְכַּלֵּת שְׁהוּא זְוֹל הַפּוֹלֵל כְּמָה גְּנוּנִים לְמֵינִיָּהּ הַפֵּל יֵשׁ לְהַטְרִיף ע"ש וְעוֹד יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּכַרְתִּי לֹא דוֹקָא מְדֹאֵיתָא בְּגַמְרָא חוֹלִין דָּף (נ"ו ע"ב) וּמָרְן רס"י [נ"ב] יְרוֹקֵי שְׁהָאֲדִימוּ וְהֵיִינוּ בְּנֵי מַעֲיִם וּבְאֲמַת הַבְּנֵי מַעֲיִם אֵינָם מִמֶּשׁ כְּמַרְאָה הַכְּרַתִּי רַק חֲסֵר הַרְבֵּה מִגּוּוֹן זֶה פִּידוּעַ וְאֵפ"ה קָרִי לְהוֹ יְרוֹקֵי וְכִידוּעַ שְׁאִין בְּכַנֵּי מַעֲיִם שׁוּם מְרָאָה יְרְקוֹת הַנִּקְרָא אַכ"צ'ר בְּעַרְבֵי רַק דַּע"י הָיִיתָ שָׁם הַצְּנֹאָה בְּכַנֵּי מַעֲיִם וּמְרָאָה הַצְּנֹאָה דוּמָה לְשַׁחְרוֹת וִירְקוֹת לְכֹן נִרְאָה מְבַחוּץ לְבְנֵי מַעֲיִם כְּאֵלוֹ יֵשׁ בְּהֵם צַד יְרְקוֹת אַכ"צ'ר קֶצֶת.

וְכ"ז אֲנִי אוֹמֵר לְפִי מַצֵּב הָעוֹפּוֹת שֶׁל עֵיבְרֵינוּ הַנִּקְרָאִים תַּרְנֻגּוּלִים וְתַרְנֻגּוּלוֹת וְאוּלֵי הַמְּקוּמוֹת גּוֹרְמִים שִׁינּוּי וְשֶׁל שְׁאָר הַמְּקוּמוֹת יְרוֹקִים הֵם אַכ"צ'ר אָף מ"מ נִרְאָה דַּעַכ"פּ לֹא יְהִיָּה כ"כ שִׁינּוּי מְוַבְדֵּל הַרְבֵּה רַק דַּעַכ"פּ אֲפָשָׁר שְׁיִהְיֶה בְּהֵם צַד יְרְקוֹת אַכ"צ'ר אָף לֹא פְּכַרְתִּי אוֹ עֲשָׁבִים וִירְקוֹת שְׁהֵם כְּמַרְאָה הַמְּרָה וַא"כ יֵשׁ לְלַמּוֹד מִזָּה ג"כ דִּירוֹק פְּכַרְתִּי לֹא דוֹקָא אֲלֵא כָּל שְׁיֵשׁ קֶצֶת יְרְקוֹת אַכ"צ'ר הוּא בְּכַלֵּל זֶה.

וְעַל לְמַהֲרִיק"ש ז"ל בְּעַרְףֵהּ לְחַם דַּעַל מ"ש מָרְן פְּכַרְתִּי כְּתַב מִשְׁמַע דָּאִין לְפִסְוֹל בִּירְקוֹת דוּמָה לְאוֹדֵם וְדִבְרֵיו לְכַאוּרָא תְּמוּהִים דְּמָה עֲנִין יְרְקוֹת לְאוֹדֵם וְנִרְאָה בְּרוּר דְּכּוֹנְנָתוֹ בִּזְהָ דְּמָרְן מִתִּיר בִּירְקוֹת הַשְּׁנֵי הַדוּמָה לְזֵהָב וְחִלְמוֹן בִּיצָה וְכִיּוּצָא אַצְפ"ר בְּעַרְבֵי שְׁאֵלוֹ הֵיִרְקוֹת שְׁלֵהֶם יֵשׁ לְהֵם קֶצֶת דְּמִיּוֹן לְאוֹדֵם וְלְזֵהָב מִמֶּה דְּכַתְבַּת מָרְן פְּכַרְתִּי דִּיִּיק לָהּ כַּנּוֹ' וְכֶאֱמוֹר וּמֵינָהּ וּמֵינָהּ דִּירְקוֹת הַדוּמָה לְכַרְתִּי דֵּהֵיִינוּ אַכ"צ'ר בְּעַרְבֵי דַּעַת מָרְן לְאַסְוֹר דָּאִי אֵיתָא דַּמ"ש מָרְן פְּכַרְתִּי בְּדוֹקָא א"כ מַכ"ש וְק"ו הַדוּמָה לְאוֹדֵם וְהִי"ל לְהַשְׁמִיעֵנוּ טְפִי דְּבִירְקוֹת

הדומה לכרתי עצמו אם הוא פקה ואינו דומה לכרתי ממש מותרת וכ"ש הירקות השנית
הדומה לאנדם אלא ודאי דבכל מין ירקות אכ"צ'ר בערבי יש לאסור וכאמור: סימן מ"ח
שאלה ב'ית ותא'ו של וכתבתם ופ'ה ותא'ו של ולטוטפת שגדבקו זב"ז במזונה אם מותר
לתקנם ולהפרידם או לא: תשובה מדברי מרן בש"ע סי' ל"ב סכ"ה שכתב אבל להפריד
האותיות הדבוקות אחרשפתב לפנייהם שפיר דמי דכיון שהאות צורתה עליה כשהפרידה
מתבררה לא הוי פכותב וגו' מבואר להקדיא דכל מיני דיבוק שיש בין אות לאות מותר
להפרידם שהרי כל אות מהם צורתה עליה ואינה נפסדת צורתה ע"י דיבוק זה ומשמע
מזה דאפילו תינוק א"ץ מדלא הזכיר תנאי זה כמו שזכרו אה"כ במ"ש וה"ה וגו' ותינוק
וגו' דמשמע דבההוא הוא דצריך תינוק אבל בב' אותיות שגדבקו א"ץ לבדיקת תינוקות.

ומשמע עוד מסתמיות דברי מרן ז"ל דכל האותיות שנים הם בזה מדלא מחלק בין אות
לאות וטעמא רבה איכא דע"י הפרידה אין זה פותב פסדרן פיון דבלא"ה נמי היא נקראת
אות והגם דכתב ה' קול יעקב ס"ק צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה לפסול באותם אותיות נ"ל דזה
דוקא לענין חק תוכות אבל לא לענין פסדרן וראייה לזה מדלא כתב ההנ"ז פלום בדיני
פסדרן שאלו יהיו פסולים.

ועוד נלע"ד דגם לענין חק תוכות דעת מרן ז"ל שם שכתבו אם נדבקה אות לאות בין
קודם שתגמר בין אחר שנגמרה פסול ואם גרר והפרידה פשר ולא מקרי חק תוכות
מאחר שהאות עצמה היתה כתובה כתקנה וגו' ע"ש ולא מחלק בין אות לאות נראה דס"ל
דלא שגא ובכל האותיות יש להכשיר ע"י הפרידה ואין לחוש למה שיש לצדד דבהנהו
גונוי הוי שינוי אות וא"כ אנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל וכ"ש לענין פסדרן די"ל דלא
פליגי וראייה מדלא הגיה ה' הנז' פלום וכאמור וכ"ש אם תינוק דל"ח ול"ט קוראים
פהלכתן: סימן מ"ט שאלה ס"ת שנקרע בו קרע באותיות ממש באופן שאי אפשר לתקנו
רק להחליף אותה יריעה האם סגי בזה או צריך להחליף שלשה יריעות: תשובה מרן
ז"ל בסו"ס ר"פ ס"ב פתב דס"ת שפלו ממנו יריעות וגו' צריך להחליף שלש וגו' והינינו
ג' יריעות של שלש או יותר וכמבואר מדברי הבאה"ט ס"ק ז' בשם הח"ץ דיריעה
לאו היינו דף כיעו"ש וא"כ נר' דה"ה בקרע אבל מדברי הש"י והב"ד הבאה"ט שם נראה
דבקרע א"ץ להחליף ג' יריעות ודי ביריעה אחת ע"ש וא"כ בנ"ד דנקרע די ביריעה
אחת.

ואף אם ימצא פלוגתא בדברנו שומעין להקל ועוד דאין ראוי לגרם פיסול לב' יריעות
אחרים פיון דיש סוברים דדי באחת וע' לה' אמת ליעקב במשפט קרע היריעה אות י"ד
שכתב להקדיא בשם ה' שארית יוסף סי' מ"ט דדוקא ביריעה שבלה צריך להחליף ג' אבל
אם נפסלה מחמת קרע א"ץ לסלק רק היריעה האחת שהיה בה הפיסול לבד וסינים א"כ
בנ"ד שהס"ת היה חדש אלא שנקרע נר' פשוט דאפ"ל לא החליף אלא היריעה הא'
מתפשר וכ"ש דבדיעבד אינו פוסל בה ע"ש ולעד"ן עוד לומר דגם לכתחילה אין לו
להחליף רק יריעה א' דלמה יביא את ב' היריעות הנשארים לידי פיסול פיון דבקרע א"ץ
להחליף רק אחת וכאמור.

ואם היה בא להחליף יותר מאחת מעפבים על ידו ולא שפיר עבד וכאמור והפלא מה'
אמת ליעקב ז"ל שלא כתב פן וכאמור. וע' ג"כ לה' לדוד אמת דנקיט לה בלשון דיעבד

ולא ידעתי למה ואולי יש חולקים על ה' שארית יוסף ולכן בדיעבד שפיר סומכין עליו וצ"ע עוד באחרונים ע' לה' פרפראות לחכמה למחר"י ורקא ביוסף חי דמ"ד ע"ד שיקאריה בזה ע"ש וע' לה' רב פעלים ח"ג יו"ד סי' כ' מ"ש בזה וע' להאבנ"ץ סוסי"ר"ף] ובמקורן של דברים וע' להפת"ת סי' ר"ף ס"ק ג' דנראה דיש סוכרים דאפי' בקרע מחליף ג' יריעות ע"ש: סימן נו"ן נשאלתי מידי"ן החה"ש הזה"מ כמה"ר ר' מפ'לוף עידאן נר"ו על מה שנהגו פה שאין מגלחים כל שלשים יום אפילו על שאר קרובים שאין מתאבלים עליהם האם יש יסוד לזה ואם מותר מי שנהג פן לגלח בימי המצרים מי"ז תמוז והלאה אם חלו השלשים בימי המצרים דהו"ל כתכפוהו אביליו או לא.

והוא נר"ו צדד להקל לגלח גם בתער בימי המצרים ושאלני לחוות את דעי לו: תשובה בעיקר המנהג רגילים אנו להשיב להשואלים דמדינא מותר גמור ורק מפני פבוד הקרובים נהגו פן ואם אינו מקפיד ע"ז או שמקפיד ומבקש מחילת קרובו הפא לכבדו יגלח פדרכו.

אבל מה שאין מגלחים מי"ז בתמוז והלאה הוא מנהג שיש לו יסוד אבילות דרבים עפ"ד מור"ם א"ח סי' תקנ"א ס"ד ע"ש וא"כ איך אפשר לנהוג מנהג שאין לו כל יסוד ולדחות מפני זה מנהג שיש לו יסוד והיה בדין להורות להם שלא יחושו לזה כלל פיון שיש מקרוב בין המצרים דאפילו אם היה יסוד למנהג יש לדחותו ולומר דבכה"ג לא נהוג ובספיקא מוקמינן ליה אדינא פדין סד"ר וילקולא דכל עיקר הא דדברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור אינו אלא דרבנן וכמ"ש"ה שיו"ב יו"ד סי' רי"ד ע"ש וכ"ש במה שאין לו יסוד: ובעיקר מה שרצה כת"ר נר"ו לקיים המנהג ולתלות יסודו עפ"ד מרן סי' שע"ד ס"ז ע"ש אינו נראה כלל דהחוש מעיד שאין נוהגים פההיא דכתב מרן כלל ורק בתגלחת לבד הוא דמקפידים ועוד שפכל צד קורבא דכל דהוא גם דלא שייך הא דמתאבל עליו ואפ"ה נוהגים פן ואיך במה שהוא דינא אין עושים פן ובמה שאין לו שייכות מדינא מחמירים בו ועוד דכבר כ' מור"ם שם וי"א דהאידינא וגו' וכל המחמיר בזה אינו אלא מן המתמיהים ואיך יתכן הדבר דמי שמחמיר אפילו במה שיש לו יסוד מן הדין נקרא מן המתמיהים והמחמירים באים להוסיף ע"ז חומרא אחר חומרא בזה ולהיות מן המתמיהים ועוד תוספת על תוספת ותמיהא על תמיהא.

ובפרט דמקילים בהעיקר ומחמירים חומרא על חומרא במה שאינו עיקר והגם דסיים מור"ם ומ"מ נהגו כל קרובי המת הפסולים לעדות מראים קצת וגו' הנה פבר מלתי אמורה דנ"ד גם שאין להם רק קורבא כ"ד נהגו פן גם דאינם פסולים לעדות ועוד דשם פתב להדיא רק קצת אבילות כל שבווע הראשונה ולא עוד.

ואין לומר דהדבר תלוי ברצון כל מקום לעשות כפי העולה על רוחם דהר"י סיים שם מור"ם ויש מקומות שנהגו וגו' והעיקר פמו שפכתתי ואם היתה רשות לכל מקום לנהוג פמו שירצה היה תולה זה במנהגי המקומות והי"ל לסיים וכל מקום כפי מנהגו ועוד דרבני ספרד לפי הנראה לא נהגו כלל גם במקצת זה שכתב מור"ם וכמ"ש"ה בית עובד אות ו' בשם הכנה"ג דבמקומותינו לא נהגו מזה פלל וגו' ע"ש ואין סברא לומר דפה לא יהיו נוהגים לא פכני ספרד ולא פכני אשפנז ולא פדינא דפסק מרן.

ולכן מחנורתא פדאמרן דלא נשתרבו זה מדברי מור"ם פלל רק שרצו לעשות איזה סימן של צער לקרוביהם להראות שגם הם מצירים בצערם ודרך פבוד בעלמא והמחמיר יחמיר לעצמו במקום שאין נמשך מזה קולא.

וכן יש ללמוד לע"ד מדברי ה' בית עובד שם אות ז אלא שפפי הנראה יש שם ט"ס וצ"ל וכינצא, אכל בדברים שאדם" וגו' וכוונתו אם פדאמרן שמצנה שלא לעשותם ובא לעשותם מצד שהחמיר וכנ"ד או שר"ל שמצנה לעשותם האכל בפועל פככי והספד וכינצא או פגון שלא לקרוא בתורה דהני חומרא דמביאה לידי קולא ואין בידי פעת ה' פחד יצחק אשר משם שאב ה' בית עובד דבריו לעמוד על פונתו אם כמ"ש פראשונה או פאחרונה דאז יש ללמוד ג"כ לנ"ד אכל אם פונתו כמ"ש פאמצע אין ראיה ומ"מ סברא היא.

ועוד דלא אתיא חומרא דאבילות דייחיד ודחיא אבילות דרבים הנהוג בכל מקום ולכן הנה ראוי לו לגלח מקודם וכנז"ל ועתה שלא גילח מפני שסבר דאסור הוי דינו פשאר פל אדם שהתירש או טעה מאיזה סיבה ולא גילח שאין זה נחשב פתכפוהו אכליו ואין להתיר לו פלל דאיהו דאפסיד אנפשיה דהי"ל לשאול ולברר קודם זה.

זהו הנלע"ד בזה הכו"ח ביום י"ט תמוז יה"ל התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן נ"א נסתפקתי במה שרגילים העולם לומר אין מתחילין בב"ד אם יש בזה משום לא תעוננו וכן מה שרגילים לומר בדברים של מצנה ב"ד קדש ילבש שר"ל דברים של קדושה גם בב"ד מתחילים אם יש לזה ולזה יסוד: תשובה הרמב"ם ז"ל בפ"א מה' עפ"ם ה"ח פתב איזהו מעונן אלו נותני עתים שאומרי באצטגנינות יום פלוני טוב ויום פלוני רע וגו' ע"ש ולכאורה הנה נראה דבכלל זה ג"כ הא דאין מתחילין בב"ד אכל הדבר מפליא מאוד דכמעט זה דבר נהוג ונהוג ורגיל ואיך לא נמצא מי שמוחה מפני איסור זה.

ונלע"ד לומר דלא קאמר הרמב"ם רק על מי שאומר דבאצטגנינותו ידע פי איזה יום פרטיי פגון יום כו"כ לחודש זה או שבוע זה אין לעשות פה או יש לעשות פה אכל פגון נ"ד שפדרה פלליי פל יום ב' וכל יום ד' של פל שבוע אין מתחילין בהם אין לחוש ועפ"ז ניח"ל מה שפתוב באיזה ספרים בשם המקובלים ימים שאין מתחילין בהם ושמתחילין בהם וע' לה' שירי דוד ז"ל וזולתו ולהאמור א"ש דדוקא באם יאמר על יום פלוני הפרטי של שבוע זה או של חודש זה וקאמור הוא דאסר הרמב"ם.

וכ"ר למרן ז"ל יו"ד סימן קע"ט ס"ד שפתב נהגו שאין מתחילין בב' ובד' אלמא דלא הוי בכלל לא תעוננו ונראה הטעם פדכתיבנא. אלא דמקור דין זה הוא בב"י בשם תשובות הרמב"ן סי' רמ"ב ושם פתב ואתם שאין מתחילין בב"ד מפני שאין מזל לבנה קל ואין מלאכה נגמרת בו פהוגן ובגמ' נמי סבר הכי מאן דבלבנה יהי סתיר ובגי וגו' מ"מ אין דברים אלו מדוקדקים אפילו באותה חכמה שלא מזל יום ולא מזל שעה גורמים אלא במבטי פכבים של שגאה ואהבה וכ"ש שאינו משנת חסידים והרמב"ם ז"ל פתב שפל העושה מעשה מפני האצטגנינות וכוון מלאכתו או הליכתו בעת שקבעו הוכרי שמים ה"ז לוקה משום לא תעוננו ועוד האריף לומר שדברי הבל ושטות הם והמאמין שיש בהם ממש בכלל נשים ועמי הארץ ושמעמא פולה ליתא הכי וגו' ומזה נראה דלהרמב"ם יש בזה איסור משום לא תעוננו ולהרמב"ן לא יש בזה איסור.

ולזה נראה דמרון ז"ל לא פתב לבטל המנהג משום דיש להם על מה שישמוכו וישמעו
מסייעת להרמב"ן וכאמור. ומ"מ נלע"ד דה"מ שלא למחות בזולת אבל בעל נפש יתרחק
מזה פיון דלהרמב"ם יש איסור ואולי דאורייתא הוא וספיקו לחומרא ואפי' דרבנן מ"מ
הרמב"ם הוא אהד מעמודי ההוראה וראוי לפסוק פנתיה נגד הרמב"ן ומה שלא פסק מרון
פהרמב"ם אינו רק מצד דנהגו פהרמב"ן אבל לדינא האדם לעצמו מסתברא דיש לחוש
לדברי הרמב"ם וגם מרון מודה בזה ולזה לא פתב בפשיטות הא דאין מתחילין בב"ד.

או טוב שלא להתחיל בב"ד רק נהגו ור"ל שלא יחשב בכלל לא תעוננו פיון דיש להם
על מי לסמוך אבל לדינא נראה דבעל נפש יש לו לחוש לדברי הרמב"ם וכ"ש דהרמב"ן
בעצמו מודה שאין זה מדת חסידות וכיון דלהרמב"ם אסור ולהרמב"ן אין זה מדת
חסידות ודאי דיש לו לאדם להחמיר על עצמו שלא לחוש להא דאין מתחילין בב"ד
דילמא פגע באיסורא וכיון דכוננת האדם לשם מצוה ולהיות תמים עם ה' שומר מצוה לא
ידע דבר רע ואולי מזה נהגו לומר בב"ד קדש ילפוש דבדבר מצוה יש להכריע פהרמב"ם
או דבדבר מצוה שומר מצוה לא ידע דבר רע ומתבאר מזה לע"ד דיש לפרוש מדיעה זו
ואפי' במילי דחולין הכו"ח ביום כ"ה תמוז יה"ל התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א:
סימן נ"ב שאלה אם נכון ויפה הדבר שיהיה הדיין מסבב עם גבאי צדקה בזמן שהדיין
עצמו שיקרו מקופת הקהל הנז' או אדרבא אין זה פלל מן הישר והצדק והאנושיות:
תשובה מרון ז"ל בש"ע חו"מ סי' ג' כ' נהגו לעשות לב"ד קנפה שפוסקין ממון לפרנסת
ב"ד ומגבין אותו בתחלת השנה או בסופה ואין בו משום תורת שוחד ותורת אגרא כי
חובה על ישראל לפרנס דייניהם וסכמיהם וגם אם יש נדבות או הקדשות סתם לוקחים
מהם וכ' מור"ם ע"ז ויותר טוב לגבות מתחלת השנה שיהיה מוכן להם שלא יצטרכו
להתניף או להתזיק טובה לשום אדם.

ופשט דברי מור"ם ז"ל מורים ובאים דכשיהיה מוכן בידי הב"ד שכירות השנה מראשית
השנה עי"ז יהיה לבכם בטוח ולא תלוי ובזה לא יצטרכו בהמשך השנה לשום חנופה
למשל לאובן או לשמעון שיראים ממנו שפא הוא יהיה סיבה לאיחור או לביטול
שכירותם וכן אם למשל יצטרכו ויהיו דחוקים בפרנסתם ומזה יהיה נחוץ להם הלואה
או מקנת איזה דבר בהקפה א"כ צריכים הם להתזיק טובה למלנה אותם או למקיף אותם
ואף אם יתירו שלא להתזיק טובה ושללא יחניפו כי בודאי מירי בב"ד יראים וחסידים
עכ"פ אתי להו זה ממילא פמי שמקבל איזה מתנה מחבירו כמ"ש מרון בס"ב אם קדם
וגו' וא"כ הדיין רוצה וגו' ומסיים מור"ם פגון שיודע שנתקרב דעתו לזה הרי דאין בידו
להסיר ההתקרבות דאיתא ממילא ובעל פרחו: ומעתה בנ"ד פיון שהב"ד עצמם לוקחים
מהפיס הפללי של הצבור אשר ממנו נותנים לעניים ולהב"ד אם באים לגבות איזה פסקא
מהק"ק הם צריכים להתזיק טובה למשלם בקלות ולהפך למאחר מלשלם וכ"ז בפסקא
שפוסקים על כל הקהל כל אחד כפי ערכו וכ"ש וק"ו אם הוא בדרך נדבה כל אחד מה
שנדבו לבו דודאי המתנדב בעין יפה מחזיקים לו טובה ולהפך המתנדב בעין רעה
וצריכים א"כ להתניף או להתזיק טובה לאיזה מהם ונהגם דאין כל הפסד להב"ד לבד רק
לשאר עניים ג"כ מ"מ הרי פאלו חלק ממנו להב"ד.

ועוד כי נמשך מזה בזיון גדול להב"ד פאלו חלקם שואלים בפניהם ואם אמרו גמירי צורבא מרבנן אפיתקא דאינשי לא מיהדר כ"ש וק"ו להב"ד שיקרי אפילו בזה"ז שאין לנו דין ת"ח פתב הרב פלא יועץ דהדין דין ת"ח יש לו ע"ש במערכת משפט ודין וביותר דיש לחוש דיקל פבוד הב"ד בעיני ההמון שגרא להם פאלו הב"ד עבדים ומשרתים להם פפתוב ועבד לנה לאיש מלה וכ"ש וק"ו מי שנהנה ומתפרנס מחבירו שלא בתור הלוואה רק בתור נדבה ומתנה.

ועוד יש לחוש לבזיון הב"ד שאם למחר בא לכפותו ולהכריחו באיזה דבר יהיה קשה לו זה אחרי שפבר מוחזק בטובה ממנו וגם ההמוני נדמה בעיניו פי הדין ידידו ואוהבו ומשועבד לו ויוסיף להתריס ולפעמים ירמוז רמזים לזה ופני הדין משתנים פפרום באופן דלע"ד בכי הא נר' שלא לבד שיש להתרחק מזה אלא גם איסור יש בדבר זה משום והייתם נקיים מה' ומישראל וקצת יש לחוש לאיסור חילול ה' ח"ו ובפרט אם יבואו ב' בעלי הדין לפניו והנזותן בעין יפה עולה זכאי בדינו והנזותן בעין רעה עולה חייב בדינו מצד מציאות הנזון דאז החייב ירהר או ידבר בלבו קשות על הב"ד אף כ"ז הוא אם הוא באופן דקל אחד נזותן כפי נדבת לבו אבל אם יש כמו ב"ד מהק"ק מיוחדים לפסקת צדקה כמו שנהגו לעשות ג' פתות ומשלתם לוקחים השליש אזי אין בזה כ"כ חשש פינון שאין הב"ד פוסקים פלום ומ"מ ממדת חסידות ראוי להתרחק גם מזה אפילו אם לא יצטרכו לשום הכרח וכפיה: אבל במקום שצריכים הב"ד לאיזה הכרח וכפיה יש לידון בדבר דנקראים נוגעים בדבר ואסור לזון בזה אלא דיש לידון בזה מצד המנהג וכמ"ש בש"ע סי' ל"ז סכ"ב וסי' ז' סי"ב ע"ש וכן לפי הנראה המנהג פה לפני הב"ד שקדמונו נו"ן שהיו פופים בפסקת הקהל עם שנה נכנס אל פיס הק"ק אלא שילד"ח דלא חשיב זה מנהג דהראשונים נו"ן לא ידענו איך נהגו דאולי לא היו פלל נהנים מהצבור.

או ש"ל שאין זה נחשב למנהג רק להוראה וכמ"ש השיו"ב יו"ד סי' רי"ד סק"ג ע"ש ומ"מ לפי הנראה יותר דהק"ק אז היו עושים פה ובכל העיירות עפ"י הב"ד פל פפיותיהם והכרחותיהם שהיה פח ב"ד יפה מהממשלה יר"ה וצי"ב עוד ומ"מ במה שנוגע למדת חסידות ולחששת לזות שפתים והחזקת טובה בנדבת פל אחד לפי מה שנדבו לבו שנה הוא מחודש בזה"ז ממש ולא היה נהוג לפניו פי לא ידעו רק הפסקות וההערכות ע"פ ג' פתות ודאי דיש להמנע מזה בין מדינא בין מתורת חסידות פי אין בזה שום מנהג וכאמור הכו"ח פיום ב' אב יה"ל התרפ"ו ע"ה כלפ"ון משה הפהן סילט"א: סימן נ"ג שאלה סירכת שוה"ל שאומרים השוחטים שנוהגים פה אי ג'רבא להתיירה בנפיחה ולבדקה בפושרים אם מבצצת אם באו לבדקה במים קרים פגון שאין מים פושרים מצויים אי שפיר דמי או לא: תשובה אפילו במקום שנהגו לבדקה במים קרים פבר צונח ע"ז הכנה"ג הגהב"י אות ר"ץ ובטל אותו מנהג כיעוש"ב וכ"ש שאין לנהוג פן מחדש ומ"ש ה' ישיב משה ז"ל סי' כ"ה ד"ה ומה שתמהת לישיב מנהג זה אינו נראה חדא דנדאי להכנה"ג דרב גובריה ורב חיליה יש לשמוע דדעתו לבטל אותו מנהג ותו דכיון דאפשר לעשות פהלקה בפושרים מי זה ירשנו לעשות שלא פהלקה ולהציב סניגורין וטעמים לדבר ותו דאיכא ס"ס להחמיר שמה הלכה פהאוסרים הנפיחה ואת"ל פהמתירים שמה הלכה פאחרים שזכר הר"ן דל"מ בדיקת מים קרים ותו דהיא גופה הנפיחה קולא גדולה היא נגד הדין ורוב הפוסקים ומרן ז"ל וכמ"ש הפר"ת ז"ל בארובה סי' ט"ל ס"ק (ל"ב)

עש"ב וְהָבֹי דְלָא לְהוֹסִיף עֲלֵהּ לְגִדּוּשׁ הַקּוֹלוֹת קוֹלָא עַל קוֹלָא וְהָאֵמַת נִתְּנָה לִיאָמַר שְׁכ"ז
נִמְשָׁף רַק מְחֻסְרוֹן יְדִיעַת הַבּוֹדְקִים וּמְחֻסְרוֹן הָאֲזוּקָה וְאִפְּלוּ רִיחַ מְנַהֵג אֵין פְּאָן וּא"כ
בּוֹדָאי דְיֵישׁ לְכוּפִם לְבִדְקָה בְּפוֹשְׁרִין וְאִם אֵין פּוֹשְׁרִים יִטְרִיפוּ.

וּבְעֵיקְרָא דְמִילְתָא לֹא יְדַעְתִּי מַה קוֹנְשֵׁי יֵישׁ בְּמַצִּיאוֹת הַפוֹשְׁרִים הֲלֹא יָכוֹל לְמַלְאֵת פִּיּוּ מִים
עַד אֲשֶׁר יִרְגִישׁ שְׁהוֹסְרָה קְרִירוּתָם וְהֵם כְּשֶׁאֵר הָרוּק שְׁבִפְיוּ וְאִז יִבְדּוּק בְּהֵם וְכֵן נוֹהֲגִים
פֶּה אֵי ג'רְבָא יע"א בְּקִיץ וּבְחֹנֶף: סִימָן נ"ד נְשְׂאֵלְתִי מֵהַחַה"ש וְהַפּוֹלֵל כְּמַה"ר ר' שְׁלֵמָה
עֲאג'וֹז יצ"ו עַל מַה שְׁנִשְׂאֵל בְּמִי שְׁתִּקְפוּ יִצְרוּ וְנִגַע בְּאִשְׁתּוֹ בִּימֵי לִבְנוֹנָה דְרַף תְּאֵנָה.

וְנִתְחַרַט וּמְבַקֵּשׁ תְּשׁוּבָה: תְּשׁוּבָה הָעֲנִין הַזֶּה נִחְלַק לְב' אוֹפְנִים לְדִינָא. וּלְקַבְּלָה וְסִתְרֵי
תּוֹרָה.

וּלְדִינָא מְבֹנָאָר בְּהֶרְמַב"ם ז"ל בְּפ"א מַה' תְּשׁוּבָה ה"ד דְּהַעֲוָבָר עַל מַצְנוֹת ל"ת שְׁאֵין בְּהֵם
פְּרַת וְלֹא מִיתַת ב"ד וְעֵשָׂה תְּשׁוּבָה וְהוּא כ"כ מְכַפֵּר ע"ש וּא"כ רְאוּי לֹא לְהִתְחַרַט
חֲרָטָה גְּמוּרָה עַד שְׁיַעֲיֵד עָלָיו יוֹדֵעַ תְּעֵלוּמוֹת שְׁבָאֵמַת נִתְחַרַט וְלֹא יָשׁוּב לְזֶה הַחֲטָא וְיִתְנַדֵּה
עָלָיו וְכַמ"ש הֶרְמַב"ם שָׁם בְּפ"ב ה' ב' ע"ש.

וּבְיָוִם הַכַּפּוּרִים הֵבֵא לְקִרְאֵתֵינוּ לְשָׁלוֹם בַּעֲה"ו כְּנִיין בּוֹדְוִיו ע"ז אוּ יוֹתֵר טוֹב שְׁיִתְנַדֵּה
ע"ז בְּפְרָטוֹת וְהו"ל תְּשׁוּבָה תּוֹלָה וִיה"כ מְכַפֵּר דְּאִפְּלוּ לְשִׁיטַת הֶרְמַב"ם דְּקָרִיבָה לְעֶרְוָה
בְּלָאוּ מ"מ אֵין בּוֹ לֹא פְּרַת וְלֹא מִיתַת ב"ד אֲלֵא דְהוּא דְאוֹרְיִיתָא וּכְפִי זְכָרוֹנִי שְׁכֵן גַּם ד'
מָרְן ז"ל וּאִכְמ"ל בְּזֶה וּלְדַעְתִּי הַקְצָרָה יֵישׁ לְהוֹרוֹת בּוֹזֵה"ז כְּהֶרְמַב"ם בַּה' תְּשׁוּבָה אִף הֵבֵא
לְהִתְחַסֵּד וּלְהִתְחַמֵּר וְלִצְאֵת יְדֵי דְבָרֵי הַמְקַבְּלִים.

ע' לַה' מַצְנוֹת ה' בְּסוֹפּוֹ בְיָוִם כ"ט עַר"ח בְּאוֹת י"ב שְׁכ' דְאָם לֹא בָא וְכו' אוּ הֵבֵא וְכו'
יְתַעֲנֶה אֲרַבְעִים יוֹם ע"ש וּכְבָר כ' הַחִיד"א ז"ל בְּיוֹסֵף בְּסֻדְר ס' ג' לְפָדוֹת הַתַּעֲנִית ע"ש
וּלְפִי זְכָרוֹנִי שְׁשִׁמְעֵתִי שְׁהוּא מ"מ ד' צוֹלְדֵי שָׁל הַזְּמַן הָעֶבֶר שְׁהֵם לְעַרְף פְּרָנָה מ"מ בּוֹזֵה"ז
לְפִי הַכֶּסֶף וּלְפִי הַיִּוֵּקֵר וְעוֹד לְעַרְף הַכֶּסֶף הֵם כְּשֵׁנֵי פְּרָנָה מ"מ וְלִכֵּן אִם בַּר הֵכִי הוּא יְפָדָה
כְּנֹז' וְיִתַעֲנֶה אֲפִילוּ יוֹם א' אוּ בַה"ב וְיִתְנַדֵּה בְּהֵם וְהַשְּׂאָר יְפָדָה וְדִיו בְּזֶה אֲפִילוּ לִצְאֵת יְדֵי
חֲכָמֵי הַקַּבְּלָה וְכְאֵמֹר.

הַכּו"ח בְיָוִם י"ג אָב יַה"ל הַתְּרַפָּ"ט וּש"ר מְמַנֵּי הַצְּעִיר ע"ה כְּלַפּוֹן מִשָּׁה הַפְּהֵן סִילַט"א:
סִימָן נ"ה נְשְׂאֵלְתִי מֵהַחַה"ש וְהַפּוֹלֵל כְּמַה"ר ר' שְׁלֵמָה מֵאֲגוּוֹז הִי"ו אוֹדוֹת מ"ש בְּעֲנִיּוֹתֵי
[בְּסִי' הַקּוֹדֵם] דְּלְדִינָא הָעֲוָבָר עַל מַל"ת דִּיו הַתְּשׁוּבָה וִיהו"כ וְכַמ"ש הֶרְמַב"ם בְּפ"א מַה'
תְּשׁוּבָה ה"ד ע"ש מִמָּה דְּדְבָרֵי הֶרְמַב"ם מְקוּרָם בְּש"ס וְאִיף חֲכָמֵי הַקַּבְּלָה יִחְלְקוּ ע"ד
הַש"ס.

וּמִמָּה דְּהַפּוֹסְקִים בַּה' שְׁבַת פְּתוּבוֹת לְמַחְלָל שְׁבַת וְהֵם פְּשֻׁטָנִים. וּמִמָּה דְּבִנְיָן
שְׁבִיהֵמ"ק הִיָּה צָרִיף קָרְבָן זוּלַת הַתְּשׁוּבָה: תְּשׁוּבָה לְעַנ"ד אֵין מְכַל זֶה שׁוּם הָעֶרְוָה וְע'
לְהֶרְמַב"ם ז"ל בְּפ' הַנּוֹז' ה"ג שְׁפָתַב לְהַדְיָא דְבוֹזֵה"ז שְׁאֵין בִּיהֵמ"ק וְאֵין לָנוּ מִזְבַּח פְּפָרָה
אֵין שָׁם אֲלֵא תְּשׁוּבָה וְגו' ע"ש וְאֲזָדָא לַהּ הָעֶרְוָה ג' דְּכָף הִיא הַמְסוֹנְרַת בְּיַד רַבּוֹתֵינוּ חֲכָמֵי
הַש"ס דְּבוֹזֵה"ז תְּשׁוּבָה לְבַד סְגִיָא וְכֵן יֵישׁ לְהוֹכִיחַ מִמְּסַכַּת שְׁבַת דִּי"ב דְּרַבֵּי נָתָן אוֹמַר
שְׁרַבֵי יִשְׁמַעְאֵל בְּן אֱלִישֶׁע קָרָא וְהִטָּה וְכָתַב עַל פְּנִקְסוֹ אֲנִי יִשְׁמַעְאֵל בְּן אֱלִישֶׁע קָרִיתִי

והטיתי נר בשפת לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמנה ע"ש וא"א דמהני במקום החטאת
תענית וצדקה וכיוצא או דגש חיוב לזה מדינא לא הנה צריך לזה כלל.

וגם נדאי דלא היא מתאחר מלתקן כנז'. א"ו דמדינא אין לנו אלא דברי הש"ס והם הם
דברי הרמב"ם ז"ל וכאמור.

ומצד זה דכתבו המקובלים אינה חומרות ותיקונים ואיך יחלקו על הש"ס דבר זה הנה
ורגיל יום יום כמבואר בהכנה"ג או"ח בכללים בדרך הפוסקים כלל א' ב' והנמשך לזה
ובהרדב"ז ורבים זולתו ראשונים ואחרונים וע"ע לה' בר יוחאי ז"ל ומה שפירא לי
בפשר דבר זה הוא דהש"ס הוא הדבר שיש להורות בו לכל ישראל פעם פכהן אף דברי
הקבלה וסתרי תורה אינם רק לשרידים אשר ה' קורא וליחידי סגולה הבאים להחמיר
על עצמם גם שלא מן הדין והוא הוא מ"ש בענינו במכתבי הקודם לזה.

גם מדברי הפוס' בה' שבת אין להעיר מזה דמקור דין הוא בסי' של"ד במור"מ סכ"ו
והוא מדברי מהרא"י בכתבים סי' ס' ואינו אלא דרך עונש וקנס לפי מה שהדיין עיניו
רואות לגדור את הפרצה ולא דינא כיעו"ש ואחר זה נמשכו הבאים אחריו לקנוס ולענוש
כן למען ישמעו כל העם וייראו.

הלא תראה דשם פתוב להדיא דעכשיו דהדור תש פח יש להקל וגו' ואי הוי דינא אין
מרחמין בדין. ועוד אי הוי דינא הוי מביאין הוכחה ומקור לזה מהש"ס וע' להרמב"ם
ז"ל בהקדמתו לספר היד דכללות התורה ופירוטה היא בש"ס ותוספות וכן מדברי
מור"ם יו"ד סי' קפ"ה ס"ד אין מקום להעיר על זה דאינו אלא על הדרך הנז' לגדור פרוץ
שלא יבואו להקל באיסור שהרי מקור דבריו הם מדברי מהרא"י הנז' וכאמור ובדורנו
זה אשר בעוה"ר אם באנו להחמיר על השבים יש לחוש לנעילת שערי תשובה דעתי
הקצרה כמ"ש במכתבי דלפי האיש ולפי הענין יש להקל או להחמיר למי שפא ויכול
להחמיר וכאמור הכו"ח ביום ז"ך אב יה"ל התרפ"ט ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א:
סימן נ"ו נשאלתי עוד מהרב הנז' הי"ו על מ"ש בעניויתי [בסי' הקודם] דבזה"ז שאין
ביהמ"ק קנים הפל תלוי בתשובה מדינא דאי איתא למה הוצרך רי"ש בשפת די"ב לכתוב
על פנקסי קריתי והטיתי וכו' לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמנה וגו' הלא די הנה
בתשובה: תשובה אני לא פתבתי דמי שחטא בזה"ז ושב בתשובה ונבנה ביהמ"ק ביימיו
דפטור מהקרן דנדאי כל שנבנה ביהמ"ק ביימיו חייב להביא חטאתו קרן ממש מלבד
התשובה אלא דבזמן שאין ביהמ"ק הפל תלוי בתשובה וא"כ שפיר כתב פנ רי"ש דהנה
מצפה שיבנה בהמ"ק ביימיו או בדרך ספק ונהיה אז חוב זה עליו ושללא ישפחהו כתב כנז'.

וכפי הנראה כת"ר נר"ו הבין דלעת"ל אחר תחה"מ יביא חטאתו הנז' ואין זה נראה דמי
יביא לו פנקסו אז. ועוד דאחר המיתה ב"מ נעשה חפשי מן המצות ומאי דהנה הנה ומה
תועלת בהקרבתו למה שהיה חייב בעולם הנה אלא פדאמרו ומדינא חייב להקריב הנה.

והרי זה דומה למי שחטא בזמן שביהמ"ק קנים ואח"כ נשבה וגלה לחו"ל דנדאי בשוב
ה' את שבותו לארץ ישראל חייב להביא קרבנו וכן מתבאר מדברי התוס' בשבועות דנ"ו
ע"א ד"ה את שזכר כת"ר נר"ו וזהו דעתם לענ"ד: ומזה לק"מ ג"כ מדאמרו כל הקורא
בתורת עולה דנדאי לא יועיל זה כשיבנה ביהמ"ק ולא בזמן הבית דבעינן קרן ממש

וכמבואר בש"ס ופוסקים דלא פתבו זה כלל שיועיל למי שאין לו וכיוצא אלא שיהיה עליו חוב וכיוצא.

ועוד נלע"ד דמאמר זה אינו אלא דברי אגדה ולא דינא וכוננת רז"ל רק פדי שלא תשתפח תורת עולה ושיתעסק אדם גם בזה"ז בדיני קרבנות. ולכן לא הובא זה בפוסקי הלכות הרמב"ם ודעמיה לא לזמן הבית ולא לזה"ז.

אף לפי מונחו דיש איזה תיקונים בזה"ז במקום הקרבן קשה טובא מדרי"ש וכמ"ש במכתבי הקודם דאי איתא לא היה צריך לזה כלל ולא היה ג"כ מתאחר מלמקן כנז'. ומה שרצה להליץ גם לפי מונחו איננו במשמעות דברי הגמ' כי דרף הישויבים בדרף דרש לחוד ודרף הפשט לחוד: ומה שהעיר עוד דכיון דהפוסקים נקטי פהמקובלים נראה דלכל אדם אמרו.

וכן ממה שנהגו להתענות וגו' וממ"ש האחרונים בתעניות למי שגפלו לו תפלין או ס"ת וכ"ש בזה: תשובה גם אנכי לא פתבתי דאין לנהוג כן אלא דמדינא די בזה ולפי האדם ולפי הענין ולפי האיש יש להקל ולהחמיר למי שפא ויכול להחמיר.

אלא דיש לתת לב בזה"ז שלא להחמיר כ"כ על השבים פשיש לחוש לנעילת שערי תשובה באופן דהכל לפי הענין ולפי האדם וכאמור. ומ"ש מדברי מרן הב"י בשם תשובה אחרת לגאון דמאן דאפיק רצועה של ראש או של יד מחייב למיתב בתעניתא וגו' הדבר ברור דחייב זה אינו אלא חייב של חומרא ולא דינא.

או שהגאון הנז' סובר שהוא דינא ולא נקיטינו הכי לדינא דאי איתא היה מביאו הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והש"ע לפסק הלכה כי הם ז"ל סיקלתו ביררו ולקבנו כל דיני הש"ס. וכ"כ הבאה"ט סי' כ"ז סקי"ט דאינו אלא מדת חסידות להתענות ע"ש והענינים שהם לדינא דגמרא והפוסקים לחוד.

ואשר הם דרף חומרא גדר וסייג ויראת העונש והיסורים וכיוצא לחוד. ובנדאי מי שייכול ורוצה יתקן כהנה וכהנה ומקרא מלא הוא בדניאל יו"ד פ' כ"ד וחסיד בצדקה פרוק ועניתה במיטון עניין ע"ש ולפי הענין והאדם כן יורה המורה את הדרף ילד בה ואת המעשה אשר יעשה וכאמור הכו"ח ביום כ"ח אלול שנת התרפ"ט ע"ה כלפון משה הפהן: סימן נ"ז נשאלתי מהחה"ש והכולל ומורה גם הוא כמה"ר ר' חנינה הפהן ינ"ו לחיות את דיעי כמה שנמצא בעד הבדיקה של ז"ן פמין ב' שערות צמר אדום ורד' ואחר שהוסרו נמצא במקומה בעד פמראה הנז' ולה חוטים קשורים בראשה וארופים מזה המין ורד' וכשיושבת לבדוק נגררים לפעמים ונוטלתם האם תולים בהם וכן אם בשולי העד נמצא טפת אונם ורד' דקה מאד ולא הרגשה ולא ראתה אותה רק אחרי שהראה לה הזולת זה ואחרי העיון היטיב אי תלינן כנז'.

ואי תלינן שהיה בה טרם זה והאריך בזה. ונהו הנלע"ד בזה: הנה מכבר בזולת זה הוכחתי מדברי הרמב"ן בחי' לנדה דף ס"א במתני' דז' סימנין דאם יש לה כמה לתלות בצבע תולה גם בלתי בדיקה ז' סימנים.

וכן מוכח ממס' נדה דף נ"ח דר"מ תלה בקילור נרבי בשרף שקמה וכ"ן דעת מרן סי' ק"ץ סל"א דכל דיש במה לתלות א"ץ העברת זו סימנים ע"ש. וכ"ש בנ"ד דהקיפה ואידמו להדדי ע' מרן שם ס"ל.

ומבואר שם בס' ל"ד דגם בעדים תולה ובמור"ם שם דגם דהוא יותר מפגריס ויש מקום לתלות בו תולה ואם מרן מייירי סתמא בע"ת וע"ב א"כ בנ"ד נמי תולה ואם לא מייירי בתרנייהו עכ"פ יש ללמוד זה מזה דכל עיקר היסוד הוא משום דלא הרגישה והו"ל דרבנן.

וא"כ נלע"ד דה"ה לנ"ד דכל שהפסיקה בטורה ואין זה רק באחד מהימים תולה בו. וכן מצאתי להפת"ת סי' ק"ץ ס"ק ל"ה בשם ה' תמודי דניאל דינדים עסקניות הן וגו' ע"ש.

וכ"ש בנ"ד דעצם השערות כנראה פשוט לו דהם צמר צבוע והיו שם דנדאי תולה בו הפל. וכ"ש בצבוע כזה נרדי דעם שפל מין אדום אסור מ"מ חזותו וטביעות עינא שבו מורה וכא דעשוי בהרכבה מב' מיני צבעים וכינצא הא נדאי דתולה במה שיש עליה ואפשר שיבוא שם.

ולקיות פי לימודי בזה הוא בנחיצה אם יסכים ידי"ן הרצ"ך נר"ו הנני מצטרף להתיר [וע' לה' ישיב משה ח"א סי' רמ"ח שהסכים להתיר] הכו"ח ביום כ"א סיון התרפ"ג ע"ה כלפון משה הפנה סילט"א: סימן נ"ח נשאילתי מהחה"ש והכו' כמה"ר ר' שלמה מאג'וז במי שהוא חולה שאין בו סכנה ומזונו חלב ומרק בשר ובשר האם צריף להמתין אחר אכילת הבשר ששה שעות: תשובה אם בשר עוף הוא כבר כ' מרן הב"י סי' פ"ז דלכ"ע בשר עוף בחלב מותר מן התורה ע"ש וכלל גדול בדינו דבמקום חולה לא גזור רבנן.

ולכן יש להתיר לו מה שצריף למזונו ובריאותו בקניוח נהדחה לבד. ועוד נראה דגם בשר בהמה דהני מדאורי' מ"מ לענן החששה של הטעם הנמשך אחר האכילה וכן לענן החששא דשמא נשאר בשר בין השינים למר כדאית ליה ולמר כדא"ל בט' של דבר ע' למרן הב"י.

מ"מ הא מיהא אין חששא זו אלא מדרבנן אבל מדאורייתא כל שמקנח ומנקה ומדיח סגי וא"כ יש להתיר לו גם בבשר בהמה וכאמור. ועם פי נראה לענ"ד דכן הוא מ"מ פעת שלא מצאתי זה מבואר או מוכרע ומוכח לא אוכל לסמוך ע"ז.

אף מ"מ יש לסמוך להתיר על הי"א שכ' מור"ם דאם סלק ובירף ברה"מ מותר ע"י קניוח נהדחה דלגבי חולה הוי כשעת הדחק וגם מרן ז"ל מודה דסמכי' ע"ז ודבריו אינם אלא לשאר בנ"א ומ"מ נר' דצריף להמתין שעה אחת וכמ"ש מור"ם שם שכן המנהג פשוט וכמ"ש כת"ר נר"ו בשם החכ"א פלל ט' סי"ג והגאון מבבל מהר"י חיים ז"ל בכו' איש חי שנה ב' פ' שלח אות י"א.

דהגם דיש פנים להקל יותר מזה מ"מ פיון דנראה דאין לחולה על הרוב קפיידא וצורף ליותר מזה אין להקל יותר. אף אם הנה צורף להקל יותר עפ"י הנהלת ונהגת הרופא יש לסמוך להקל גם ביותר מזה והפל לפי הענן והצורף ולכן א"א להגביל זה פה וכאמור.

הכו"ח ביום כ"ח אלול התרפ"ט ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ג"ט שאלה בית הפוסות שנסרף אל הטרפיש ותחת הסניכה נמצא קיסם אחד מושפב לרוחב דופן בה"כ ותחוב בנוצות (הם הבתים והחדרים שבתית הפוסות) ונכנס מעט גם בעור ושני ראשי הקיסם הם נראים ויוצאים מבפנים באופן שפאשר הסרנו הקיסם ומה שעליו מן הנוצות והעור נשאר פל העור נקי וברי: תשובה הנה לכאורה לפי מ"ש הפר"ח סי' מ"א ס"ק ט"ז דכל שנמצא מחט תחוב וגו' תלינו לחומרא שניקב מעל"ע ע"ש ה"ן בנ"ד יש להטריף שהרי היא תחובה גם דאין פאן נקב מעל"ע: אף אחרי הישוב בזה נלע"ד להתיר ודמאי הא רק לנמצא מונח דכה"ג התירו הרבנים הנז' שהרי מה שאנו מתירים במונח משום דאין לנו להחזיק תו ריעותא לומר דניקבה וחדרה וכן הוא הדין והוא הטעם להתיר בנדון זה דאין להחזיק ריעותא לומר דניקבה וחדרה ואח"כ היתה לה התחובה לרוחב הבה"כ: והגם דבמונח עצמו ראיתי לה' תורת הגב"ח ז"ל ודעמיה שאסרו מ"מ לפי מה שהשרישנו מוהרמ"ש נ"י ללכת אחרי הוראת הפר"ח ז"ל ראוי לנו להתירו ועוד י"ל דבנ"ד גם האוסרי במונח מודים דלא אמרו רק בברזל או קוץ שדרכו לנקוב אבל בקיסם כזה (קיסם של מחצלת) שאין בו קוץ מב' צדדים שאין דרכו לנקוב ואנחנו תמהים מאד על מה שנקב לרוחב אין לה בו אלא חידושו ואין לנו לחוש עוד למה דשמא נקב עוד נקב אחר וראיה ברורה לזה שהרי אם מצינו קיסם כזה מונח בפרש הא נדאי דליפא למיחש ליה פלל דאל"ך כמעט פל הבהמות גסות צריכים לחוש למה שבמעיהם מן האוכל דהרבה פיוצא בזה נמצא במעיהם והגם דלא בכל הבהמות נמצאים סניכות לטרפיש הא מיהא לא לשתיט לשום פוסק לומר דחוששין בכה"ג ג"כ לקסמים גם דאין בהם קוץ.

ותו דה' עה"כ ז"ל הביא סוכרים דדוקא לברזל חיישן ולא לקוץ והגם דלא נקיטנו כן מ"מ הבו דלא להוסיף עלה לאסור גם בקיסם כנז': והגם דראינו בנ"ד דנקב י"ל דאתרמי נקב זה ואנחנו לא נדע הסיבה אף לא לדש לחוש ג"כ לנקב אחר.

ועוד נל"ל דלא יש פח בקיסם זה רק להיותו ברוחב מושפב באותם בתים דעור אותם הבתים דק מאד ובהתמדה דחק ונכנס אף לא יש בו פח לנקוב את העור בשלימות מעבר עבר ועם פי גם בנ"ד נכנס מעט גם בעיר היינו לרוב התמדתו שם נכנס קצת לרוחב אף לא שניקוב פי פח העור דוחהו ואין להחזיק ריעותא מה שלא ראינו לומר דהיה בו קוץ והוסר: גם אין לחוש לשמא כשנקב נקב מעבר לעבר ואח"כ נקב גם העבר השני ולכן שני הראשים הם מבפנים ועלה בפשר עליהם מבחוץ חדא דאין דרכו לנקוב וכאמור ותו דא"כ היה ניפר הפרש בעור באותו מקום משאר העור דכשעולה הפשר על העור עולה על פני פלו ומ"מ להיות לא מצאנו הדבר מפורש יש מי שלא רצה לסמוך על זה וסמכנו להתיר במ"ש ה' כו"פ הב"ד הפת"ת סי' מ"א ס"ק י"ד דבמקום שיש צדדים להקל אפשר לצדד ע"ש גם כ' שם משם ה' תולדות יצחק שפטר ראיות הצ"ץ ז"ל והעלה להקל בהפ"מ בתחוב מצד אחד ע"ש.

גם השו"ג ז"ל כ' דנהגו להתיר ואין אוסרים רק במעל"ע ע"ש וכן בנ"ד היה הפ"מ ודחק שבת ולכן סמכנו להתיר ולע"ד אם פה יסכים מוה"ר מהר"ם שפרוג נר"ו יש להתיר בשופי בנ"ד גם בלתי הפ"מ ולא דחק שבת עי' בישי"מ סי' צ"ה ח"א שהסכים

להתיר] ע"ה כלפון הפהן סילט"א: סימן ס' נשאלתי מהחה"ש והפולל כמה"ר ר' שלמה מאזוג יצ"ו בענין אשה חולנית שקשה לה להביט בבית הסתרים לבל תשאר שערה אחת וחוששת פן ואולי נשאר.

לעד"ן דאם באה להחמיר בזה פדרפה יכולה לעשות הסם הידוע לנשים שאינו משאיר פלום פפי הנשמע ואם קשה לה זה מאיזה סבה נלע"ד דאינה צריכה לחוש אולי נשאר ונדיה בזה שתעשה פפי יקלטה ותדיח ותחוף היטב דהרי אעיקרא דדינא נראה דהעיקר פדברי ה' שיו"ב ו"ל סי' קצ"ח אות ב' דבדיעבד די ברחיצה יפה ופ"ה ומ"ש ה' הנז' משם ה' אדמ"ק ו"ל לאסור מהא דקיי"ל אם מקפיד עליו חוצץ פבר השיב ע"ז ה' הנז' שם מימי טהרתה ועיבורה וכונתו לע"ד דהא דכתב מרן ו"ל סי' קצ"ח ס"א וכיוצא דהדבר תלוי בקפידא היינו באם מקפדת תמיד בכך ולא כגדון זה דמקפדת רק לטבילה לצאת מידי כל ספק של הדחה יפה יפה או משום נקיות וכיוצא וכיוצא וא"כ ימי טהרתה ועיבורה יוכיחו.

ומ"ש להוכיח מדברי הש"ך רס"י קצ"ט היינו ששם מבואר דדי בהדחה יפה יפה מדינא. וא"כ מלבד דהכרעת החיד"א נר' עיקר וכאמור ובדיעבד שריא וה"ה לאנוסה עוד בה דספיקא הוא דשמה לא נשאר פלום ואת"ל נשאר שמה ה' פהחיד"א נאפ"י בדארני" ס"ס שרי וכ"ש בדברנו והגם דאפשר מיהא לברר ע"י זולתה פינו דיש קושי וטורח הרבה בזה נר' דיש להתיר זהו הנלע"ד בזה: סימן ס"א ומה ששאל בענין אשה חולנית ונראה פן תתעבר אם מותרת לכבד ביתה בחמין וכיוצא ששמע ע"ש ידי"ן הרמ"ה נר"ו שהתיר למניקת לשים צמר באותו מקום לפ"ת דברתי עם ידי"ן הנז' נר"ו ואמר פי שקר ענו בו ומעולם לא התיר פלל וכפי זכרונו עמד ע"ז פבר מדברי הראשונים ובשיטה מקובצת פתובות ונראה לו דלדינא יש להחמיר יותר ממה שהחמירו האחרונים ואין פנים להתיר רק ע"י לבישת טבעת המסוגלת לכך וכיוצא שאין שום קלקול בנדים עכת"ד נר"ו וכן אני הצעיר לפנים נשאלתי על הטבעת הנז' וכתבתי להתיר וכן ראיתי למז"ק מהר"ם הפהן ו"ל שהתיר בזה: אמנם אם הרופא אומר שיש סכנה אם תתעבר ושאין סגולה אחרת להצילה רק ע"י פינוד הדבר צ"ע אם יש לסמוך על המקילים לכבד אחר הת' פי אין בנדי פעת מ"ש דדינינו הנז' נר"ו וגם הוא פנראה אינו יודע מקום תשובתו איה ודי בזה פעת הכו"ח ביום כ"ו ניסן התרצ"ב ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ס"ב נשאלתי מהחה"ש והכו"ח כמה"ר ר' מוסה אדאד הי"ו בגוי שהביא דורון לישראל קמח שעורים קלוי ומעורב בו איזה תבלין ממיני עצבים האם מותר לישראל לאכלו או לא: תשובה מצד בישולי גוים נר' דאין לחוש לו שאין בשעורים קלויים משום בישולי גוים כמ"ש הרמב"ם בפ"ז מה' מ"א ה' כ"א קלי של חטים ושעורים שלשין אותם במים מותר ע"ש וכ"כ מור"ם ו"ל פ"ז סי' קי"ג ס"ב להתיר באפונים קלויים וקטנית שקורין ערבסין ע"ש וכ"ש שעורים שאינם נאכלים פך מפני המורסן והמוץ שבהם נאפ"י למ"ש השיו"ב באות ו' בשם רבינו האר"י ו"ל דאפונים הנק' הביליביוזיס אסי' דעולים ע"ש שרים ע"ש מ"מ באפונים פשוטי קלויים מבו' דמתיר גם רבינו האר"י ו"ל דאפ"י ע"ש שרים אין עולים ושאני אלו שאנו קוראים חמץ בלאבלי שיש בהם חשי' ועולים ע"ש שרים.

וא"כ כ"ש שעורים שאמרו בגמ' שעורים נעשו יפות וא"ל צא ובשר לסוסים. ועוד דפה נוהגים לאכול גם הקמח בלאבלי ונר' דס"ל דעל שלחן מלכים בעי' וכן בנדון זה עצמו הדבר פשוט אצל כל הפועלים וההולכים לשדות גוים שמביאים להם מהקמח הנז' ועושים ממנו מה שקוראים לו זממיטה או בסיסה ואוכלים באין פוצה פה ומצפפה מצד בישולי גוים והיינו פדאמרן דאינם עולים ע"ש שרים או דס"ל דבעי' עולים ע"ש מלכים וכאמור: גם מצד גיעולי גוים הדבר מבו' בדברי מרן ז"ל יו"ד סי' קכ"ב ס"ו דסתם פלי אינו בן יומו ואם פבר בישראל בו ישראל או הגוי שרי ע"ש וכן עמא דבר שלא לחוש ג"כ מצד זה וכאמור: אלא די"ל דנ"ד הוי פאלו אמר לגוי לבשל לו מזה בכליו של גוי דהרי הגוי עשאו בשביל הישראל להביאו אליו לדורון וכ"ש אם נודע לו מפבר מזה וכמ"ש העה"ש אות י"ג דמדברי הרשב"א נראה דאם בשל בשבילו אפי' לא צנהו אסו' יעו"ש אמנם בעיקר פנונת הרשב"א פליגי העה"ש והב"ד דלהב"ד יו"ד ס"ס מ"ג דנקא בשצנהו ישראל לגוי לעשו' אבל כשעשה הגוי מעצמו בלי ציווי ישראל אעפ"י שעשה לצורך ישראל לאו פלום הוא והאי למי שעשה בשבילו שכ' הרשב"א נר' פשו' שצנה הגוי לעשו' לצורך אחר דאסור לאותו ישראל אחר אעפ"י שאותו ישראל אחר לא צנהו וזהו למי שעשה בשבילו רוצה לומר למי שעשה ישראל הצווי בשבילו ע"ש והלשון לע"ד דחוק הוא ועוד דבהרשב"א אין פתוב שם ולמי שעשה בשבילו אלא ולמי שנעשה בשבילו ועוד דלשון ולמי שעשה אינו נופל לע"ד על האמירה והציווי ולכן נלע"ד דכנונת הרשב"א ז"ל לאסו' לאותו הישראל אשר צנה את הגוי על זה.

נאפי' אמר לו שיעשה פן בשביל ישראל אחר ועשה פן הגוי נאסר אותו הישראל שאמר נאותו הישראל האחר שעשה הגוי בשבילו ג"כ נאסר. ומ"מ יוצא לנו מזה דאם אין פאן צווי פלל אין לאסו' אפי' הביאו לישראל לדורון פינון שהגוי עשה פן מעצמו אלא דזה אינו רק למ"ש הב"ד או למ"ש בעניוטי בכנונת הרשב"א ז"ל אף להעה"ש שם לכאורא יש לאסו' דהרי עשאו בשביל הישראל ובכלתי צואתו ג"כ נאסר וכ"ש אם נודע לו מפבר: אלא דיש להבין דברי העה"ש דבמה יודע פי הגוי עושה בשביל ישראל נאף אם הגוי אומר פן בתחיל' או בסוף הלא אינו נאמן וכ"ש דאפי' שפנונתו שיהזיק לו טובה ואפי' שעשאו לזולת או לעצמו ונר' דמיינרי בכה"ג דניכר שהוא מרבה בשביל ישראל וכמ"ש הרשב"ש סי' תק"ס דכשמוסיפין בשביל הישראל הוי פאומר לו עשי לי והיינו דתדירי למעבד וגו' כמ"ש הרשב"ש ז"ל ע"ש ומעתה בנדון דידן שהדבר מסופק ואין פאן תדיריות י"ל דגם העה"ש ז"ל מודה להתיר ועוד נר' דהו"ל ס"ס ספק אם עשאו בשביל הישראל או שקר הוא אומר ואת"ל דבשביל הישראל שמא העיקר כהב"ד או פמו שפירשתי בעניו' בכנונת הרשב"א ז"ל ואם בדאורייתא מתירין פשיש ס"ס כ"ש בדרבנן ועוד יש להתיר בנ"ד דהפר"ח סי' תצ"ו במנהגי איסו' אות כ"ג ס"ל דאין לאסו' פל שלא צינה אף שיודע שמבשל לו ע"ש וא"ל דהוא מפ' דברי הרשב"א כהב"ד או כמ"ש בעניו' וכיון שפן יש להתיר בפשי' מט' דסד"ר ולקולא וכשאר פלוגתות בדרבנן וכ"ש למה שפוסקת בדינו ללכת אחרי הפר"ח שרוב דבריו סולת נקייה כמ"ש הש"א והי"מ נר"ו: ומ"מ, נלע"ד דלא יפה עושים באיזה מקומות שנותנים לגוי שעורים לקלות אותם להם ולעשות להם התבלין ולטוהנם לקמח הנז' וכיצא דבכה"ג הוי ממש אומר לו בשל לי.

ונראה דנה נשפרכב בכפריים מחסרון ידיעה שלא שתו לב שיש בזה חשש איסור בקשכם
כי אותו הפלי הנק' חממא'ס שקולין בו אינו עשוי רק לזה וכמו שאנו רגילים ולא חששו
שהגוי מטגן בו בשר וכינצא.

ולכן צריכים שיכשירו את הפלי תחי' או שיהיה פלי חדש וישאל על גבו ויש
להודיע זה לרבים למקומות שנכשלים בזה זהו הנלע"ד בזה וצ"י י"מ וימ"ן הכו"ח ביום
טו"ב אייר התרפ"ז ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ס"ג שאלה ג' פבשים שלמים
ואחד מהם נטרף ונתערבו אי אמרי' בכה"ג חד בתרי בטל או"ד חתיכה הראויה להתכבד
היא ואפי' באלה לא בטלה: תשובה מרן ז"ל בסי' ק"א ס"ג פתב בסתם דאם אינה
מבשלת לא חשיבה ראויה להתכבד וכן פבש שלם או חתיכה גדולה יותר מדאי לא
חשיבה ראויה להתכבד וסיים דיש חולקים בכ"ז ומסיים מור"ם ע"ז וכן נוהגים דהיינו
כי"ח.

אף אנו בדין נראה דבתריה דמרן גרידי שסתם ויש להתיר פדעת מרן ז"ל אפי' בלא
הפ"מ ודוחק שבת וכיוצא וכ"ש באם איכא הפ"מ או דוחק שבת וכיוצא והפר"ח ז"ל
ס"ק ט"ו נראה דדעתו כמרן זולת בזה דחתיכה חיה דס"ל דחשיבה ראויה להתכבד
ושכ"ד מרן ז"ל בסי' ק"י והכי נקיטנו ע"ש ואפ' בנ"ד דאיכא תרתי שהיא חתיכה גדולה
והיא חיה נדאי דיש לסמוך על סתם מרן ז"ל וכן פתב הפת"ת סק"ד בשם הח"ס סי' פ"א
דחתיכה גדולה וגם חיה להרשב"א והר"ן והרא"ה והרמב"ם ומרן ז"ל והפר"ח לא הניא
חזרה"ל ועם שרמ"א אוסר (ואינהו בתריה דמור"ם ז"ל אזלי) בהפ"מ צירפתי עוד קולא
אחרת שהיה קצת ספק אם יצאה המחט מחיים וגו' ע"ש וא"כ לדין דבתריה דמרן
גרידין יש להתיר גם בלתי שום צירוף אחר ואפילו בלא הפ"מ.

וכן ראיתי להרב ישי"מ נר"ו סי' קע"ה שכתב דסמכין ע"ד מרן ז"ל שסתם אפי' בלתי
הפ"מ וכ"ש בהפ"מ וכ"ן דעת מהר"ש עמאר הב"ד השיו"ב ז"ל אות ג' אלא דבהא
דחתיכה חיה נראה דאין להתיר בלא הפ"מ פינן דהפר"ח דעתו דנקיטנו לאסור וכן
דעת העה"ש ומדברי מרן סי' ק"י הוכיחו פן דנראה דחזר בו ממ"ש פאן אף בהפ"מ צ"ע
איה יש לעשות ונראה דאם יש צירוף איזה צד אחר להקל יש להקל גם בכה"ג בהפ"מ
ובלתי הפ"מ וצד אחר להקל צ"ע עוד בעה"ו [עי' להה"ג המחבר ז"ל בתשובה אחרת
זמנה י"ג סינן תרפ"ז דמסיק להקל בהפ"מ או גם בהפ"מ בצירוף צד קולא אחרת וכ'
שכן מסיק מר בריה בחיבורו בית אברהם ע"ש]: ולענין אם צריף להשליף פבש אחד
מהם או פלם מותרים ובטלי ברובא לדינא מבואר בסי' ק"ט דמותר לאדם אחד לאכול
פלם פל אחת בפ"ע אף לא שלשתם יחד ויש מי שאוסר לאוכלם אדם אחד אפי' זה אח"ז
ומשמע דיש לחוש לכתחיל לדברי יש מי שאוסר דאלת"ה למה כתבו ביש מי שאוסר
אלא דטפי עדיף לחוש לזה לכתחיל וכ"כ מור"ם שם להדיא אלא דמסיים שם דיש
מחמירין להשליף אחד או ליתן אחד לאינו יהודי ואינו אלא חומרא בעלמא.

ואנו בדין פה אי גרבה לפי הרשום בזכרוננו הכי נהגינו להשליף אחד או למכרו לגוי
ושפן הורו ב"ד שקדמונו והטעם נלע"ד שלא יהיה ח"ו כחוכא ואיטולא אצל הקמון
לומר דהרי אחד מהאוכלים אכל טריפה ודאית וכ"ש אם יאכלם אדם אחד אפי' זה אח"ז
דיאמרו דנדאי זה אכל טריפה ואינם מבינים דמן התורה חד בתרי בטל ועוד נראה

דְּחִיּוּשֵׁי נְמִי לְסִבְרַת יֵשׁ מִי שְׂאוּסֵר לְאֶכְלָם אָדָם אֶחָד וְלִכֵּן מְשַׁלְיִכִים אֶחָד מֵהֶם וּמְמִילָא
אֵין פֶּאן לְזוּת שְׁפִתִים מִהֶמּוֹן וְלֹא חֲשֻׁשׁת יֵשׁ מִי שְׂאוּסֵר וְנִרְאָה דְאֵין לְהִקְל וְאֵין
לְזוּז מִמָּה שְׁנִהְגוּ וְנִכְאֻמוֹר [וּכ"כ בְּסִפְרוֹ הַבְּהִיר בְּרִית פְּהִנְנָה יו"ד מע' יו"ד אוֹת י"א]
הַכו"ח בְּיוֹם כ"ז אֵייר הַתְּרַפ"ז ע"ה כְּלָפוֹן מְשֵׁה הַכֶּהֵן סִילַט"א: סִימָן ס"ד שְׂאֵלָה אִם
בְּדִיקַת הַסִּפִּין שְׂלֵאֲחֵר הַשְּׁחִיטָה צְרִיכָה אַבְשָׁרָא וְאַטְוִפְרָא וְאַתְלַת רִוּחַתָּא פְּקוּדָם הַשְּׁחִיטָה
אוֹ סְגִי לָהּ בְּהוֹלְכָה וְהוֹבָאָה לְבַד: תְּשׁוּבָה מִדְּבָרֵי הַגַּמ' בְּחֻלְיִין דְּף י"ז ע"ב דֹּאר"פ צְרִיכָה
אַבְשָׁרָא וְאַטְוִפְרָא וְאַתְלַת רִוּחַתָּא וְעוֹד אֵיזָה מִימְרוֹת שָׁם וּכ"פ עֲמוּדֵי הַהוֹרְאָה הָרִי"ף
וְהַרְמַב"ם וְהָרֵא"ש ז"ל מְבו' לְהִקְיָא דְבִבְצִיר מְהִכִּי לֹא מִיְקִרְיָא בְּדִיקָה וּכ"ן דַּעַת מָרְן ז"ל
בב"י ובש"ע וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִדְּבָרֵי הָרֵשֶׁבֶן ז"ל ס' תַּקְצ"ד שְׂלֵא פּוֹסֵל אֶת שְׁמַעוֹן
שְׂבִדֵּק ב' פְּעָמִים מֵהִי"ב מִצַּד דְּנִמְצָא אֲחֵרֵיו פְּגִימָה וּפְסִקוּ מָרְן בִּש"ע ס' ח"י ס"ט וְהִינּוּ
מְשׁוּם דְּלֹא גָמַר כָּל הַבְּדִיקָה [ש"מ דְּלֹא הָוִיא בְּדִיקָה כ"א י"ב בְּדִיקוֹת] וְא"כ לְפִי מָה
שְׂמִבְרָאָר בְּחֻלְיִין דְּף יו"ד דְּצָרִיף בְּדִיקוֹתָא בֵּין כָּל חֲדָא וְחֲדָא וּכ"פ הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם פ"א
ה' כ"ד וְהָרֵא"ש ז"ל פ"א פִּיִּסְקָא ט"ו וְהַטּוֹר וּמָרְן בב"י ובש"ע ס' ח"י סְעִיף י"א הָא
וְדֵאי דְבְּדִיקָה הָרֵאוּיָה קְאָמְרִי אַבְשָׁרָא וְאַטְוִפְרָא וְאַתְלַת רִוּחַתָּא וְאַף פִּי לֹא בִּיֵּאָרוּ כֵּן
לְהִקְיָא סְתָמוּ פְּפִירוּשׁוֹ וְא"ץ בִּיֵּאוֹר וְכֵן רֵאִיתִי לְהַרְמַב"ם ז"ל שְׂפִתָּב לְהִקְיָא בְּהִלְכָה כ"ג
צָרִיף לְבִדּוּק אַבְשָׁרָא וְאַטְוִפְרָא וְאַתְלַת רִוּחַתָּא וְסִיִּים וְצָרִיף לְבִדּוּק כֵּן אֲחֵר הַשְּׁחִיטָה
וּבְתִיבַת כֵּן הוֹרְנוּ לְהִקְיָא דְהָוִי מִמֶּשׁ פְּאוּתָהּ בְּדִיקָה דְקוּדָם הַשְּׁחִיטָה.

וּכ"ן לְהוֹכִיחַ מִדְּבָרֵי מָרְן ז"ל בְּסְעִיף י"ב שְׂפִתָּב אַע"פ שְׂבִדֵּק קוּדָם הַשְּׁחִיטָה צָרִיף לְחֻזָּר
וְלְבִדּוּק אֲחֵר הַשְּׁחִיטָה וּבְתִיבַת לְחֻזָּר מְבָאָר לְנוּ דְאוּתָהּ בְּדִיקָה רֵאוּשׁוּנָה חוּזָר וְשׁוּנָה אֲחֵר
הַשְּׁחִיטָה וְכֵן מוֹכַח מִמ"ש בִּס"ג וְאִם עָבַר וְלֹא בְּדָקָה תְּחִילָה וְאַח"כ בְּדָקָה וְגו' וְאֵי אֵיתָא
דְּהַבְּדִיקָה דְאֲחֵר הַשְּׁחִיטָה בְּעֵלְמָא אֵינָה פְּרֵאוּשׁוּנָה א"כ זֹו שְׂלֵא נְבִדְקָה רֵאוּשׁוּנָה לֹא הִי"ל
לְמָרְן ז"ל לְכַתּוּב בְּסִתָּם וְאַח"כ בְּדִק דְּמִשְׁמַע בְּדִיקָה דְאֲחֵר שְׁחִיטָה כְּדַעְלָמָא דְבַנ"ד צָרִיף
י"ב פִּינּוּן שְׂלֵא נְבִדְקָה רֵאוּשׁוּנָה וְהִיל"ל וְאַח"כ בְּדָקָה אַבְשָׁרָא וְגו'.

וְכֵן רֵאִיתִי לְהַשְׁ"ף ז"ל ס"ק ט"ז וְלַהֲפַר"ח ז"ל שְׂפִתָּבוּ מִשְׁמַע דְּהִינּוּ בְּדִיקָה פְּהִלְכָתָהּ
אַבְשָׁרָא וְאַטְוִפְרָא וְגו' וְסִיִּים הַפַּר"ח ע"ז וְעִיקָר וּכ"כ הַד"מ בְּשֵׁם הַכְּלָבוּ דְגַם בְּדִיעֵבַד
אִם נִמְצָא פְּגִימָה מִצְדֵּי הַסִּפִּין טְרִיפָה וְלִכֵּן צָרִיף גַּם בְּסוּף הַשְּׁחִיטָה לְבִדּוּק אֲתְלַת רִוּחַתָּא
בְּבִשְׂרָא וְטוֹפְרָא וּכ"כ שָׁם בְּאוֹת ז בְּשֵׁם מְהֵרִי"ל: וְאַף דְּכַתְּב בְּשֵׁם ש"י דֹּאר"ץ י"ב דְּהָוִי
הַפְּסֵק כְּבָר תָּמָה ע"ז הַשְׁ"ף מִמ"ש מָרְן ז"ל ס' י"ט וּכ"ש דְּלֹא שָׁח רַק בּוֹדֵק גַּם הַפַּר"ח
ז"ל מְסִיק דְּלֹא פְּהֵשׁ"י וּכ"פ הַכְּרַתִּי וּפְלַתִּי וּכ"כ הַשְׁמ"ח דְאֲחֵר שְׁחִיטָה צָרִיף י"ב בְּדִיקוֹת
וּבִיֵּאָר בַּתב"ש ס"כ דְּפִשׁוּט דְּסִתָּם בְּדִיקָה י"ב וְשְׂמִדְבָרֵי רִש"י בְּחֻלְיִין דְּיו"ד ע"ב בַּד"ה
לְמַפְסֵל דְּדִין בְּדִיקָה שְׂאֲחֵר שְׁחִיטָה וְשִׁבִּין הַשְּׁחִיטוֹת אֶחָד הוּא [אֵה"ב וִידִי"ן רִי"מ נר"ו
הַעִיר דְּדְבָרֵי הַד"מ בְּשֵׁם מְהֵרִי"ל וְהַשְׁ"ף וְהַפַּר"ח מִיֵּרִי רַק בְּבִין שְׁחִיטָה לְשְׁחִיטָה וְשְׂמָא
בְּלֵאֲחֵר שְׁחִיטָה אֵין מְצָרִיכִין בְּדִיקָה גְּמוּרָה דְּהָא בְּלֵאח"ש הָרֵאָב"ד וְהָרַז"ה וְזוּלָתָם ס"ל
דֹּאר"ץ בְּדִיקָה כָּלֵל וְהַפַּר"ח עֲצָמוּ דַּעַתוֹ כֵּן אֵלָא דְלִדְנָא כ' דִּישׁ לְהַחְמִיר עַכְת"ד וְלִי הַצְּעִיר
נר' פִּשׁוּט דְּרֵאוּתָיו שְׁל אַמו"ר הַרַה"ג הַמְּחַבֵּר זַצ"ל הַכ"מ בְּרוּרִין דְּהַשְׁ"ף וְהַפַּר"ח דְּיִיקִי
לְשׁוֹן מָרְן שְׂפִתָּב צָרִיף לְבִדּוּק דְּמִשְׁמַע בְּדִיקָה גְּמוּרָה וְלְשׁוֹן זֶה עֲצָמוּ כְּתָבוּ מָרְן גְּבִי אֲחֵר
שְׁחִיטָה וְכֵן הַתב"ש לְמַד כֵּן מִדְּבָרֵי הַשְׁ"ף אֵף דְּמִיֵּרִי רַק בֵּין שְׁחִיטָה לְשְׁחִיטָה גַּם לַעֲנַד
הַדְּבָר מוֹכְרַע מִצַּד הַסְּבָרָא דְכִינּוּ דְסִפִּין זֹו הַצְּרַכְנוּהָ בְּדִיקָה וְנְבִדְקָה וְנִמְצָאָת כְּשֶׁרָה אֵיף

אתה פוסלה מלשחוט ביה עתה לכתחילה ואם אתה אומר שצריך לבדוקה שנית שהבדיקה שנעשתה לאחר שחיטה אינה בדיקה גמורה מיחזי פחוקא ואיטלילא] וכן נהגתי אני הצעיר תמיד וכן זכורני שכן נוהגים השוחטים החרדים אל דבר ה' ואין לחוש להמקילים בזה שלא אמרו כהלכה.

וילדעתי המעט יש לכופם לבדוק י"ב בדיקות וכ"ש שאין ללמוד מהם. ובמ"א הוכחתי דגם מה שהם אומרים שכן המנהג וגו' ליתא וכייפינו להו לבדוק י"ב וכאמור [וכ"כ היש"מ ח"א ס' ה'] הכו"ח ביום ה' לחדש אב יה"ל התרס"ח ליצירה ע"ה כלפון פהו סילט"א: סימן ס"ה שאלה בועה שבשיפולי האנמה שבין החיתוכים אם היא פשרה: תשובה מרן ז"ל בש"ע סי' ל"ז ס"ד פתב דשיפולי היינו תחתית האנמה אבל לא החיתוכין שבין אונה לאונה ולפו"ר הנה נראה דרישא לא דמי לסיפא דברישא נקיט תחתית ומשמע שהוא הסוף של האנמה או של האונה ממש והוא המקום המשופע המחווד שבסוף ובסיפא מסיים אבל לא החיתוכין ומשמע דבא לומר דחיתוף הוא דלא הוי שיפול אבל כל חידוד דוד הוי שפיר שיפול ותו קשה דמהיכא תיתי לן לחשוב החיתוכים לשיפול ונ"ל פשוט דלשון חיתוף הנזכר בזה אינו ר"ל האמצעיות שיש בין אינה לאינה אלא ר"ל מקום שנחלקת ונחתכת האונה לשתיים או לשלש ולא קאי רק לאשמעינו שלא נחשוב אותו חידוד שיש בין אונה לאונה לשיפולי שאין זה שיפול דהשיפול הוא תחתית ממש וכ"ן מדברי מור"ם ז"ל שכ' ע"ז וי"א דבכ"מ שיש שם חידוד מקרי שיפולי ריאה ואי איתא דגם מרן מטריף בחידודין ולא בא להכשיר רק באמצע החיתוף מהחידוד ולמטה א"כ לא שייך כלל לומר ע"ז וי"א וכן מתבאר מדברי מרן הב"י שכ' בשם הסמ"ק והפלבו דשיפולי ריאה ר"ל כל חודי חתכי האונות והאנמות בין מלמעלה בין מן הצדדים וסיים ע"ז וכתב מהר"י ו' חביב שמאחר שהמפרשים לא ראו שורש לאסור בועה בשיפולי ריאה אלא דברי ה"ג נשמע לכל מי שיפרש דבריו להקל דר"ש בן חפני מכשיר בשיפולי אונה ואפי' בלא היקף וטעמא לפי שהיא במצר החזה והוא רביתה גם בספר צדה לדרך פתב בשם חכמי טוליטולה כי שיפולי הוא על תחתית האונה או האנמה ולא על החיתוכין שבין אונה לאונה כמו בתחתית החר תרגומו בשיפולי טורא וגו' ע"ש וזכורני כי ראיתי דומה לזה בקונטרס שחיבר ה"ר מתתיה ז"ל על הטריפיות וכתב שכן המנהג ומשמע דמרן בש"ע נקיט שיטת צל"ד בשם חכמי טוליטולה עפ"י הכרעת מהר"ם ו' חביב הנז' ודעמיה ודברי הצ"ל מבוארים דבא לאפוקי גם החידודים דהרי טעמו ונימוקו דהוי כמו בשיפולי טורא שהוא תחתית ממש ומור"ם ז"ל חייש לסברת הסמ"ק והפלבו וא"כ לדין דבתריה דמרן גרידי יש להתיר בפשיטות וכ"ן שיהבין ה' מהר"א אזילאי בכונת מרן כמ"ש המחבר"ר אות ז שכתב שלדעת הרב כ"ש למעלה במקום שהיא דבוקה לשורה ואם מרן בא לאפוקי רק חיתוכים ממש אין מקום ללימודו זה וכ"ש דכבר פתב מרן בשם מהר"ם ו' חביב ודעמיה דשומעים בזה למי שמקיל וכאמור ותו דהו"ל ס"ס גמור שפא כהמתירים בועה בשיפולי לגמרי ואת"ל דאסורה שפא אין זה שיפולי כלל ושיפולי אינו אלא תחתית וכהסוברים בן [ובפרט בשיפולי אונה דכמה פו' מתירין אותה ונוסף עוד ס' אחר ועי' להדרכ"ת ס"ק ר"ו ע"ש]: וראיתי להפר"ח ס"ק כ"א שעל מ"ש מרן תחתית וגו' פתב וז"ל לאפוקי חיתוכין שבין אונה לאונה אבל כל קצוות הריאה אפילו לו מן הצדדים נקראו שיפולי שהרי הריאה כשהיא בגוף הבהמה אינה שוכבת

אֵלָא תְלוּיָהּ וּא"כ בְּכָל הַצְדָדִים הִיא תְלוּיָהּ וְסוּפָה לִיפְסֵק וְלִינְקָב ע"ש וְלְכַאוּרָא דְבְרִי
סוּתְרִים מַה שְׁפִירְשָׁנוּ דְלִפִּי דְבְרִי נִרְאָה דְבָא לְאִפּוּקִי חִיתוּכִין מִמֶּשׁ אֲמַנְם פֶּד דְיִיקִינִן
פּוּרְתָא מִתְבָּאָר לְנוּ דְחִיתוּדָא שְׂכ' הִפְר"ח אֵינּוּ אֵלָא עַל מְקוּם הַנְּחָלָק וְנִחְתְּדִבִּין אוּנָה לְאוּנָה
וְעַל הַחִידוּדִים אֲשֶׁר שָׁם קָאִי וְחִיתוּכִים קָרִי לְהוּ אֵלָא דְהוּהּ ס"ד דְתַחְתִּית תַּחְתִּית מִמֶּשׁ
וְאֵינּוּ אֵלָא הַמְקוּם הַמְשִׁתַּפֵּעַ וּמִתְחַדָּד פְּעִין קוּץ שְׂבִסוּף הָאוּנָה אוּ הָאֲנָמָה וְע"ז פְּתַב דַּה"ה
לְכָל קְצוּתִיהּ וְסְבִיבוּתִיהּ אִדָּהּ עַל הַחִידוּדִים שְׂבִינִן אוּנָה לְאוּנָה אוּ אֲנָמָה אֵינּוּ בְּכָלֵל שְׂפִוּלִי
גַם לְהִפְר"ח וְכֹאמּוֹר וְע' לַה' מְסַגְרַת הַשְּׁלֶחֶן שְׁנַתְקַשָּׁה בְּהִבְנַת דְבְרִי הִפְר"ח וְלַע"ד דְבְרִי
מְבִנְאוּרִים וְכֹאמּוֹר: וּבְעִיקָר מַה שְׁחִידוּשׁ הִפְר"ח לִוּלִי שְׂאֵינִי פְדָאִי אוּמַר דְמָרְן ו"ל אֵינּוּ
אוּסֵר אֵלָא תַּחְתִּית גְּמוּרָא שְׂהוּא הַקְצָה שֶׁל הָאֲנָמָה אוּ הָאוּנָה הַמְשִׁתַּפֵּעַ וְלֹא שְׂאָר קְצוּת
הַרְיָאָה בֵּין בְּאֲנָמָה בֵּין בְּאוּנָה שְׂהִרִי מְדַמָּה לָהּ לְתַחְתִּית הָהָר וְכַמ"ש בְּב"י בְּשֵׁם מְהַר"ם
וְ חָבִיב וְדַעַמְיָה.

וְכ"ר לְהַתְהַ"ז סִי' י"ד אוּת ה' שְׂפַתְב דְהִגַּם דַּהִפְר"ח ס"ק כ"א פְּתַב דְכָל קְצוּת הַרְיָאָה
אִפִּי' מִן הַצְדָדִים נִקְרָא שְׂפִוּל מ"מ הִפְר"ח ס"ק י"א הַסְפִּים דַּעְתוּ לְהַתִּיר דְכָל דְאִיפָא
לְסִפּוּקִי שְׂרִי וְכ"כ הַמַּחְב"ר מִשֵּׁם הַרְדְּבָ"ז וְצִיָּין לְהַתְשַׁב"ץ סִי' כ"א וְשָׁפֵן מְנַהֲגָם ע"ש
אֵלָא דְדְבְרִי ו"ל בְּשֵׁם הִפְר"ח תְּמוּהִים לַע"ד דַּהִפְר"ח לֹא נְחִית לְחֶלְקָא בְּזָה עַל הִפְר"ח רַק
עַל מ"ש מוֹר"ם לְאַסּוֹר בְּחִיתוּכִים דְהִיָּינוּ בְּחִיתוּכִים כְּמוֹ שְׂרִיָּאָה הַמְעִיָּין שָׁם בְּרֵאשִׁית
דְבְרִי וּבְסוּפָם וְאִם נְחִית עַל מ"ש הִפְר"ח לְהַתִּיר בְּמִסְנֵפִיקִים ע"ש לֹא הִי"ל לְכַתּוּב רַק
דְהַסְפִּים דְכָל דְאִיפָא לְסִפּוּקִי וְגו' וְלֹא דְהַסְכִּימָה דַּעְתוּ לְהַתִּיר פְּאֵלוּ חוּלְקָא הוּא בְּזָה עַל
הִפְר"ח וְתוּ דְדִין זֶה הִי"ל לְלַמְדוּ מְדְבְרִי מָרְן בְּב"י וְבִש"ע וְכֹאמּוֹר גַּם מ"ש בְּשֵׁם הַמַּחְב"ר
לַע"ד אֵין שׁוּם הַכְרַח מְדְבְרִי דְחוּלְקָא עַל הִפְר"ח וְאִדְרַבָּא נִרְאָה דַּס"ל כֵּן מְדַלָּא פְתַב
לְהַקְל רַק בְּמְקוּם שְׂהִיא דְבוּקָה לְשַׁדְרָה וְעַכ"פ מְלִשׁוֹן מָרְן בִּש"ע וְבְב"י נִרְאָה דְתַחְתִּית
מִמֶּשׁ וְכִינּוּ דִישׁ עַכ"פ מִי שְׂסוּבֵר כֵּן וְגַם דְבְרִי מִטִּין כֵּן אִם יִסְפִּימוּ אִתִּי בְּעַלִּי הַהוּרְאָה
דַּעְתִּי הַקְצָרָה מְצַטְרַפֵּת עִמָּהֶם לְהַתִּיר: וְנִרְאִיתִי י לַה' מְזִמּוֹר לְדוֹד שְׂהִבִּיא לְשׁוֹן הַבַּה"ג
שְׂפַתְב הִיא בְּוַעֲתָא דְקִיָּמָא בְּשְׂפִוּלִתָא דְרִיָּאָה אוּ עַל אֲוֹנָה וְהוּכִיחַ מְזָה דְלֹא דוּקָא
שְׂפִוּלִי אֵלָא ה"ה בְּחִידוּד ע"ש וְלִוּלִי דְבְרִי ו"ל נ"ל דְכּוֹנֵת הַבַּה"ג רַק לְאַסּוֹר בְּאֲנָמָה אוּ
בְאוּנָה דְסַתְּם רִיָּאָה עַל הָאֲנָמָה וְסַתְּם אֲוֹנָה עַל הָאוּנָה וּבְאֲמַת דְמְזָה סִיּוּעַ לְהַסּוּבְרִים כֵּן
וְכַמוֹ שְׂפִסְק מָרְן ו"ל (נִר') דְבָא לְאִפּוּקִי מִמֶּשׁ הַשְּׂב"א אוּת י"ד שְׂנַהֲגוּ שְׂלֹא לְאַסּוֹר כ"א
בְּתַחְתִּית הָאֲנָמָה וְלֹא הָאוּנָה ע"ש וְהִיא סְבַרַת ר"ש חֲפְנִי הַבִּיאָה מָרְן בְּב"י וְעִי' הַדְרַכ"ת
ס"ק ר"ו ע"ש]: הַמּוֹרֵם מְכ"ז דְלִדְיָן דְבַתְרִיָּה דְמָרְן גְּרִירִין אֵין לְאַסּוֹר בְּחִידוּדִין שְׂבִינִן
אוּנָה לְאוּנָה אוּ שְׂבִינִן אוּנָה לְאַנְמָה וְכ"פ בִּישִׁי"מ ח"א סִי' שְׂכ"ט ע"ש] אֲבָל בְּקְצוּת
הָאוּנָה אִי הָאֲנָמָה דַּהִפְר"ח אוּסֵר לֹא מְלֹאֲנִי לְבִי לְהַתִּיר בְּלִתִּי הַסְכַּמַּת ב' מוֹרִים אִתִּי
הַכּו"ח בְּיוֹם ט' תַּמּוּז יַה"ל הַתְּרַפ"ב ע"ה כְּלַפּוֹן מְשָׁה הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן ס"ו שְׂאֵלָה
שְׂפּוּד אִם מוֹתֵר לְצִלוֹת עֲלִיו שְׁנִית אוּ לְהַחֵם עֲלִיו אֵת הַצְּלוּי בּוּ: תְּשׁוּבָה ע' ה' וְיִשָּׁב
אֲבָרְהָם יו"ד סִי' א' וְלַע"ד הַדְבָר בְּרוּר דְכִינּוּ דְמָרְן דִּיעוּת הַקּוּדְמִים הַבִּיא בְּיַשׁ מִי
וְהֶאֱחָרוּנִים בְּיַשׁ מִתִּירִים לְשׁוֹן רַבִּים וְדָאִי דְכֵן דַּעְתוּ אִם מְצַד דִּישׁ וְיַשׁ ה' כִּינֵשׁ בְּתַרָּא אִם
מְצַד דְתַנִּי לָהּ בְּלִשׁוֹן רַבִּים אִם מְצַד דְסִיָּים ע"ז שְׂפֵן הַמְנַהֲג ע"ש וּמֵאֲחַר דַּעְתַּת מָרְן ו"ל
דְלַכְתַּחְתִּילָה נְמִי הָכִי הָנִי א"כ יַשׁ לְהוֹרוֹת לְרַבִּים כְּדַעְתַּת מָרְן וְהַמְחַמִּיר יַחְמִיר לְעַצְמוֹ וְכַמוֹ
שְׂנַרְאָה מְדְבְרִי הַשְּׂ"ד בְּהַנְהַגוֹת אִסּוּר וְהִתֵּר סִי' רַמ"ב אוּת ה' [וְגַם לַמ"ש הַלַּק"ט ו"ל

ח"א סי' רצ"ג] והב"ד המחב"ר יו"ד סי' (ט' או"ב) מ"מ אין זה דעת מרן עצמו וכמ"ש החי"ד"א ז"ל שם ומאחר דהכי הוי אנו בדידן דבתריה דמרן גרירין יש להורות פדעת מרן ז"ל וגם המחמירים בזה לחוש לדברי האוסרים נראה דבנ"ד דגם מור"ם מודה להתיר בדיעבד אלא דלכתחילה יש לחוש.

לדידן דבתריה דמרן גרירין אין לחוש. וכ"ש דאנו פה מתא אי ג'רבא נתפשט המנהג ג"כ כמ"ש מרן ובכה"ג נראה דכ"ע יודו דאין להורות לרבים הפך זה.

ועודנ"ל דבנ"ד פה אי ג'רבא דהשפודים הם מעצי חריות דקל לחים דאין לומר בכה"ג חם מקצתו חם כלו וע' להעה"ש יו"ד סי' ע"ו אות (ז) וגם פיון דמלא ליקחות טרוד גם השפוד להפליט ליקחתו כל שלא נתיבש לגמרי [דמשמע דוקא במתכות ל"א כבכ"פ] י"ל דכ"ע מודו ולא פליגי רק בשפוד ברזל ובכך מפל מ"ש דעתי להורות לרבים דמותר להחם שנית בהם (וכ"נ דמותר לצלות בהם בשר אחר שנית וצי"ב) וכמו שפן המנהג פשוט הכו"ח ביום ח"י ניסן התרפ"ב ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן ס"ז שאלה בהני רבני דבעה"ע שזכר מרן בסי' ט"ל יש לברר אם זה דוקא בהני דהווי בשטח אחד והכי רביתיהו או מצד דנהגו העולם כבעה"ע להתיר באלו אף לא במה שלא פתב הבה"ע ולא יש מנהג פדעתו.

או"ד לא שגא נאפילו אינם בשטח אחד אזלינו בטר רובא: תשובה מרן ז"ל בב"י בס"ס ט"ל פתב וז"ל ודע שבעה"ט פתב עוד חלוקה רביעית והיא שאם האנמה נסרקה לטרפש וילדון אם רוב הסירקה לדון צריך מפה ואם רוב הסירקה לטרפש טריפה וכתבו רבינו רבנחם וכתב מה"ר דוד נ' יחיא שגא מעשה לידו והסכים מה"ר יוסף בן חיון ז"ל עמו להתיר אם הרוב בדון ויש בו מפה וכן הסכמנו לדון לעולם וכתב שאח"כ מצאו הדין מפניו בשם בעה"ע ע"ש וקשה דלמה הוצרך מרן ז"ל לזה שכ"כ הבעה"ע ושפן הורו המורים הנז' והסכימו ע"ז וכן קשה להרבנים המורים הנז' מה מקום להסתפק בזה ולמה מה"ר דב"י הוצרך להסכמת מהריב"ח ולמה הוצרכו להסכים פן וכן למה הוצרכו לזה לכתוב שמצאו הדין מפניו בשם בעה"ע דבלא זה הלא דברי הטור לפנינו ומבואר דרבעה"ע והרא"ש הסכימו ללקח אחר הרוב וקאמור.

ומזה נ"ל להוכיח דאין לנו להוסיף פלל על אלו מדעתנו אם מצד דרק אלו הני רביתא ולכן הנה בדין לאסור בחלוקה רביעית זו שאינה רביתא ועכ"ז הם התירו וטעמם משום דיש מפה ובכה"ג דיש טעם וסיבה לתלות בה תולין גם בכה"ג דלא הני רביתא שדרך המפה להתפשט כ"כ.

א"נ מצד זה דאין לנו אלא מה שזכר הבעה"ע שנהגו העולם פמותו אף בלא"ה באופן שיהיה שלא פתבו הבעה"ע ומזה לא נתפשט המנהג אין להתיר שגרי רוב הפוסקים אוסרים וחולקים על הבעה"ע והבו דלא להוסיף עלה ועכ"ז הם ז"ל התירו בזה מהטעם האמור דכיון דיש מפה יש לתלות בה שמתפשט גם מחוצה למקום רביתא וקאמור אף מדברי מרן בב"י ובש"ע ס' כ"א באונה הסרוכה לדון צר ורחב דיליף לה מהא דבעה"ע נראה דכל פי הא דהווי בשטח אחד שפיר דמי אבל בלא"ה אין ללמוד וקאמור: וכן ראיתי להרשב"ש ז"ל סי' תכ"א שכתב דדוקא הני דהווי בסדר אחד דאפשר דמהדקא ולא אתי לאפרודי וכן מפה בדון אפשר דשדי תקלא בכלה והפל מתפשט ממקום המפה אבל כל

סִינְרָה דְבוּקָה לְמָקוֹם הַכָּשֵׁר וְהָאֶסוּר שְׁלֵא בְּמָקוֹם רַבִּיתָא כְּגוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְטַרְפְּשָׁא דְכַבְדָּא אוֹ לְטַרְפְּשָׁא דְלִיבָא אוֹ לְשֹׁמֵן הֶלֶב אוֹ לְקִנְיָה הֶלֶב וְזוּלָתָם שְׂאִינָם עִמָּהֶם בְּשׂוּרָה אַחַת אוֹ דְלָאו הִינְנו רַבִּיתָא בְּאֹמָה בְּטַרְפֵּשׁ אֵין הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב לְפִי שֶׁהִיא מְתַפְרָקֶת וְזֶה אִפִּי לְמָאן דַּס"ל דְהוֹלְכִין אַחַר הָרֹב ע"ש לְמַדְנוּ מִזֶּה דכ"ע מוֹדוּ דְבַעֲיָנוּ שְׂטַח אֶחָד דְמִהֲדָא וּגְבִי מִפֶּה מְתַבָּאָר בְּדַבְרֵי דַא"ץ שְׂטַח אֶחָד דְאֶפְשֵׁר דְשָׂדִי תִיכְלָא בְּכֹלָהּ וּגו' וְכֵן מְתַבָּאָר בְּדַבְרֵי בְּסִי' שְׁנִי"ט שֶׁהִתִּיר בְּמִפֶּה שְׂבִדוֹן וְהִסְיָרְכָה לְדוֹן וְטַרְפֵּשׁ ע"ש וְהִיא הִתְלַוְנָה הִנְז' שְׂזָכַר מֶרֶן הַב"י וְכֵן פְּסָקָה בִּש"ע סכ"ה ע"ש (וכ"כ בְּסִי' קס"ג): רְאִיתִי לְהַכְנִיחַ הַגְה"ט אוֹת ע"ט שְׂפֶתַב בְּשֵׁם מְהַר"י סְמוּט וְז"ל דַּע דְאֵנָן אֶזְלִינָן בְּתַר רַבָּא וְאֶפְלוּ שְׁלֵא בְּשְׂטַח אֶחָד אֲלָא פְּשִׁנְצָרְךָ הָרֹב עִם חִיתוּף וְצַד פְּנִים וְחוּץ הַמְשָׁל אִם יֵשׁ דוֹן וְחִיתוּף וְאֹמָה וְשֹׁמֵן וּבִין חִיתוּף וְהַדוֹן יֵשׁ רֹב הִיא כְּשֶׁרָה ע"כ: וְלִדְיָנָא גַלְעָד דְדַבְרֵי הַרְשָׁב"ש עֵיקָר שְׁלִפִי הַנְרָאָה קָדַם לְהַר"י סְמוּט וּבְקִי בְּמִלִּי דְאֶבְוֵהֶרְשָׁב"ץ וְז"ל אֶשֶׁר מֶרֶן וְז"ל סוֹמָךְ עָלֶיךָ כְּמָה פְּעָמִים.

וְתוֹ דַּכ"ן דַּעַת מֶרֶן וְז"ל בְּב"י וְדַעַת הַרְבָּנִים מְהַר"ד בֶּן יִחְזִיא וּמְהַרִּיב"ח וְכָאֵמֹר. וְתוֹ דְהָא גּוֹפָה דְבַעֲה"ע הִיא בְּפִלּוּגְתָא וְרוּה"פ אוֹסְרִים כַּמ"ש מֶרֶן בְּבד"ה גְבִי מְחַצָּה עַל מְחַצָּה ע"ש וְא"כ הָבּוּ דְלָא לְהוֹסִיף עָלֶיהָ וּמְסַתְיִין לְהִתִּיר בְּבִרוּר.

וְתוֹ דְעֵיקָר הִתְתִּיר לְסִמְוִךְ עַל הַבַּעֲה"ע מְפִישׁוּט הַמְנַהֵג וְלֹא מְדִינָא וְא"כ אֵין לְסִמְוִךְ לְהִתִּיר רַק בְּהִנֵּי וְלֹא בְּזוּלָתָם שְׁלֵא יִדְעֻנוּ עַד כַּה יֵשׁ בְּהֵם פִּישׁוּט הַמְנַהֵג וְאֶדְרָבָא מְסַתְמִיּוֹת דְבָרֵי הַפּוֹסְקִים נִרְאָה דְלֹא יֵשׁ פִּישׁוּט הַמְנַהֵג בְּהֵם כָּלֵל.

אוֹ דְבָאֵמֶת לֹא שְׂכִיחִי וְלֹא שְׂיָיִךְ בְּהֵם כָּלֵל מְנַהֵג. וְתוֹ דְהו"ל ס"ס לְאִיסוּרָא שְׂמָא כְּחֻלְקִים עַל הַבַּעֲה"ע וְאֵת"ל כְּהַבָּה"ע שְׂמָא כְּהַרְשָׁב"ש וְדַעֲמִיָּה דְהַבַּעֲה"ע אֵינוֹ מְתִיר רַק אִם הֵם בְּסִדְרָא אֶחָד וְכָאֵמֹר [עִי' לְהַכְה"ח ס"ק שַׁע"ה שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם הַזֵּב"צ חוֹלְקִים עַל מְהַר"י סְמוּט פְּדַעַת הַרְשָׁב"ש ע"ש]: וּמֵאַחַר עֲלוֹת דְגָם דְסְמוּכִים וְאֵינָם בְּשְׂטַח אֶחָד אֵין לְהִתִּיר בְּרֹב כ"ש וְק"ו בְּאֵינָם סְמוּכִים וְכ"כ הַעַה"כ סִי' ח"י אוֹת ס' בְּשֵׁם הַמַּחְב"ר אוֹת מ' שְׁפֵן דַּעַת רֹב הָאֶחָרוּנִים וְדַעַת הַעַה"כ נִרְאָה דְאוֹסֵר שְׁהַרִי בְּהַמַּחְב"ר שֵׁם אֶחָדִי שֶׁהִבִּיא דַּעַת הָאוֹסְרִים כְּתַב אֶבֶל וְגו' וְא"כ נִרְאָה דְכֵן דַּעַתוֹ כִּינּוּן שְׂפֶתַב אֶבֶל וְע' בְּכִלְיִ הִי"מ בְּכִלְיִ [רִיב"ה וּמוֹהַרִיק"א או"ט] וְא"כ מָה שְׂשִׁינָה הַעַה"כ לְכַתְּוֵב בְּלִשׁוֹן הִנְז' מוֹרָה שְׂדַעַתוֹ לְאֶסְוִר ע"ש ע' לְהַרְשָׁב"א אוֹת מ"ז] וְהֵגַם דְמִזֶּה מוּכַח דְבְּסְמוּכִים גַּם דְלֹא הוּוּ בְּשְׂטַח אֶחָד אֵין דַּעַתָּם לְאֶסְוִר מ"מ כִּינּוּן שְׁלֵא זָכְרוּ דְבָרֵי הַרְשָׁב"ש וְז"ל וְדַבְרֵי מֶרֶן שֶׁהוֹכַחְתִּי מֵהֵם י"ל דְאֵי חָזוּ לְהַרְשָׁב"ש הוּוּ הַדְרִי.

וְתוֹ דַּעַכ"פ פְּלוּגְתָא הִנֵּי וַיֵּשׁ לְהַכְרִיעַ לְאֶסְוִר וּכְמוֹ שְׂפֶתַבְתִּי לְעִיל בְּאֹרְךָ (וכ"כ הִישִׁי"מ ח"א סִי' רס"ה דְבַעֲי' תִּרְתִּי סְמוּכִים וְשְׂטַח אֶחָד ע"ש: הַמּוֹרָם מַכ"ז דַּלַּע"ד יֵשׁ לְאֶסְוִר אִם אֵינָם בְּשְׂטַח אֶחָד גַּם דְסְמוּכִים וְכ"ש אִם אֵינָם סְמוּכִים וְכָאֵמֹר וְשׁו"ר לְמַהֲרִימ"ט ח"א סִי' ע"ז שְׂאֶסֶר רִיָּאָה הַסְרוּכָה לְדוֹן וְנִמְשָׁכַת עוֹד אֶל שְׂפִילִי הָאוּנָה לְמִטָּה וְנִמְשָׁכַת גַּם אֶל שׁוּה"ל דְדִילְמָא כְּנִגְדַּת הַשְׂפִיל וְגַם מָה שְׂפִירוּף אֶל שׁוּה"ל דְדִילְמָא כְּנִגְדַּת זֶה הִיא נְקוּבָה וְלֹא חֲשִׁיבָה סְתִימָה כִּינּוּן דְלָאו הִינְנו רַבִּיתָהּ וְלֹא דְמִי לְעֶצֶם וּבְשֵׁר.

וְעוֹד כִּינּוּן דְדוֹן וְשֹׁמֵן אֵינָם בְּמָקוֹם אֶחָד וְשֹׁמֵן מְתַנַּדְנַד הוּא מִן הַדוֹן פְּשִׁיטָא שְׂיֵשׁ לְחוּשׁ לְהַתְפָּרֵק עַש"ב וּמְבֹאָר מִזֶּה דַּס"ל בְּהַרְשָׁב"ש וְז"ל וְכָאֵמֹר דְכָל שְׂאֵינָם בְּשְׂטַח

אָחַד אֵין לְהַתִּיר בְּרוּב וּכ"ש בְּרַחֲוֹקִים וְכַאֲמוֹר וְכֵן מִבּו' בַּח"ב סוּס"י י"ב וּבְכֵן נִלְע"ד דְּהַעֲיָקָר הוּא לְאַסּוֹר בְּכֻלְהוּ רַבְּבֵי זוּלַת אֱלוֹ הַחֲמִשָּׁה שְׁזָכַר מֶרֶן ז"ל אַחַת בְּסִי ט"ל סכ"א וְאַרְבָּעָה בְּסִי ה' וְאַחַת בְּסִי כ"כ וּכ"כ הַמַּט"י ח"ב דל"ז ע"ב דְּבִשְׁשָׁה רַבְּבֵי מְשָׁרִינֵן ע"ש וּכ"כ ה"ה ז"ל גּוֹפִיָה בְּבֵרִית פְּהוּנָה יו"ד מַע' רִי"ש או"ב] וְכָל זוּלַת אֱלוֹ אֵין לְהַתִּיר פְּלִל וְהָבּו דְּלֵא לְהוֹסִיף עָלֶיהָ וּכְמַש"ל פְּמָה טְעָמִים וְהַכְרָעוֹת בְּזָה וּאֲכַמ"ל וְכֵן הוֹרוּ ב"ד הַגְּדוֹל מוֹהַר"י טַיִיב וּמוֹהַר"י נֶגְ'אָר וּמוֹהַר"י הַפֶּהֶן בְּתִשׁוּ' בְּגַנְזֵי שְׁלוֹם יו"ד סִי' ב' וְע' בְּס' הַזְּכָרוֹן מַע' ס' אוֹת כ"ב.

וְטוֹר אֲעֻמָּד ע"ז בַּעַה"ו בְּעַת הַפְּנָאִי וְה' יִצְיָלְנוּ מִשְׁגִּיאוֹת וְיִרְאַנוּ מִתּוֹרְתוֹ נִפְלְאוֹת אָמֵן הַכו"ח בְּיוֹם י"ט אֲזִיר הַתְּרַפ"ב ע"ה כְּלַפּוֹן מִשָּׁה הַפֶּהֶן סִילַט"א: סִימָן ס"ח שְׁאֵלָה רְבִיעִית חָלַב שְׁנִשְׁפָּה לְבוֹר וְהַרְבֵּה חֲלָקִי מִיָּם יוֹתֵר הַרְבֵּה מְאוֹד מִשְׁשִׁים יֵשׁ בְּבוֹר אִם מוֹתֵר לְבָשֵׁל מִמֶּנּוּ תְּבַשִּׁיל בְּשֶׁר לְכַתְּחִילָה: תְּשׁוּבָה נ"ל דְּלְכַתְּחִילָה נְמִי מוֹתֵר שְׁהָרִי כְּבָר נִתְבַּטַּל בְּכַמָּה שְׁשִׁים שְׁיֵשׁ מִיָּם בְּבוֹר וְהַגַּם דְּמוֹר"ם ז"ל סִי' צ"ט ס"ו פְּתַב פְּזוּיַת חָלַב שְׁנָפַל לְמִיָּם וְנִתְבַּטַּל בְּס' וְאַח"ךְ נָפַל מִן הַמַּיִם לְקַדְרָה שֶׁל בְּשֶׁר מוֹתֵר אַע"פ שְׁאֵין בְּבִשְׁרָה ס' נִגְדַּת הַחָלַב שְׁהָרִי נִתְבַּטַּל בְּמִיָּם וּמִשְׁמַע מְזָה לְכַאֲוָרָה דְּדוֹקָא בְּדִיעֵבַד אִם נָפְלוּ הַמַּיִם לְתַבְּשִׁיל אֲף' לֹא יִטְיָלוּ לְכַתְּחִילָה כְּבָר כ' הַרְבַּ עֲצָמוּ בְּתוֹרַת חֲטָאֵת פְּלִל פ"ה אוֹת י"א דְּאַפִּי לְכַתְּחִילָה מוֹתֵר לִתְּמוֹן הַמַּיִם לְתוֹף הַקְּדָרָה שֶׁל תְּבַשִּׁיל וְשְׁפָנוּכָה מְדַבְּרֵי הַסֵּמ"ג ע"ש.

וּכ"ן מְדַבְּרֵי הַשֵּׁף ז"ל ס"ק כ"ב שְׁלֹא הַעִיר ע"ד בַּת"ח וְנִרְאָה דְּכֵן דַּעְתּוֹ וְכֵן מְבוֹנָר מְדַבְּרֵי ה' צָמַח צָדֵק סִי' פ' וּכ"כ הַפְּר"ח ס"ק כ"ב ע"ש וּכ"ן דַּעַת הַרְדָּב"ז הַב"ד הַפְּר"ח סִי' פ"ו ס"ק ז' אֵלָּא דְּלַפ"ד הַרְדָּב"ז מוֹתֵר גַּם לְכַתְּחִילָה לְהַטִּיל הַחָלַב בְּמִיָּם וּבְזָה חֲלוּק הַצִּיץ ז"ל סִי' פ' כִּיע"ש וְלִהְיוֹת כִּי הַשְׁוֹאֵל לֹא שְׁאֵל ע"ז א"ץ פְּעַת לְבָרַר וְשׁוֹא"ת עֲדִיף עַד שְׁיִתְּבַרַר הַהַפָּה.

וּמ"מ פְּשֶׁכְּבָר נִתְבַּטַּל בְּמִיָּם אֵין כָּל מִיחֻוֹשׁ וְכַאֲמוֹר וּכ"ן דַּעַת הַעַה"ש סִי' ח"י. הַכו"ח בְּיוֹם טו"ב אָב הַתְּרַפ"ג ע"ה כְּלַפּוֹן מִשָּׁה הַפֶּהֶן סִילַט"א: סִימָן ס"ט שְׁאֵלָה הַמּוֹכֵר לְחַבְּרֵי תְּבוּאָה בְּזוּל לְשִׁלְמָה אוֹתָהּ לוֹ לְזַמֵּן פ' וּמִקְדִּים לוֹ הַמְּעוֹת מַעֲתָה וְאֵין לוֹ מְמָה שְׁמִכָּר לוֹ נִגְדַּת מְעוֹתָיו רַק אָחַד אוֹ שְׁנַיִם לְמֵאָה וְכִינְצָא מִי דְּמֵיָא הָא לְהַלְוָאָה שְׁכ' מֶרֶן סִי' קס"ב ס"ב אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה מֶרֶן ז"ל בַּש"ע סִי' קע"ג ס"ז כ' דָּאָם יִשְׁנוּ בְּרִשׁוֹת מוֹכֵר וְגו' מוֹתֵר וְאִם אֵינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ אֲסוֹר ע"ש וּמְדָלָא פְּתַב דָּאָם יֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּרִשׁוֹתוֹ מוֹרָה וּבָא דְּבַעֲיָנָן שְׁיִהְיֶה כְּלוֹל בְּרִשׁוֹתוֹ וּכ"כ לְהַדְּיָא בְּסִי' קס"ג ס"א אִם יֵשׁ לוֹ חֲטִיִּים כְּשִׁיעוֹר מְעוֹתָיו מוֹתֵר מִשְׁמַע דְּבַעֲיָא מִמֶּשׁ כְּשִׁיעוֹר כָּל הַמְּעוֹת וְלֹא סִגִּי בְּמַעֲט מִמֶּנּוּ כְּדָסִי' קס"ב וּכ"כ מֶרֶן בַּב"י סִי' קס"ג בְּשֵׁם רַבִּינוּ יְרוּחָם פְּלוֹגְתָא בְּזָה וְשִׁר' יְרוּחָם הַכְּרִיעַ כְּהַמְתִּירִים וְשַׁכ"כ הָרֵא"ש וְסִיִּים ע"ז מֶרֶן וְאַנִּי לֹא רִאִיתִי כֵּן בְּדַבְּרֵי הָרֵא"ש וְדַעַת הַרְמַב"ם בַּב"י מַה"מ דְּבַעֲיָנָן שְׁיִהְיֶה לוֹ חֲטִיִּים כְּשִׁיעוֹר מְעוֹתָיו ע"ש וּמְדָפְסֵק מֶרֶן ז"ל בְּסִי' קס"ג בַּש"ע בְּאוֹתוֹ לְשׁוֹן שְׁכַתְּבַת הַרְמַב"ם מוֹרָה וּבָא דַּעְתּוֹ בַּש"ע וּבַב"י כֵּן דְּבַעֲיָנָן מִמֶּשׁ כְּשִׁיעוֹר מְעוֹתָיו וּכ"כ הַשֵּׁף ז"ל סִי' קס"ג סִי' קס"ג וְהַט"ז ס"ק ב' וּמְחִילוּקָם שָׁם בֵּין מְכִירָה לְהַלְוָאָה מִתְּבָאָר דָּאֵין לְחַלֵּק ג"כ בֵּין הָא דְּסִי' קס"ג לְהָא דְּסִי' קע"ג דְּתַרְנוּיָהּ מְכִירָה נִיגְהוּ וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִמ"ש מֶרֶן בַּב"י בְּסִי' קע"ג בְּשֵׁם הַרִיב"ש הַטְעַם דְּשָׁרִי בְּאִית לִיהָ מִשׁוּם דְּכִיּוֹן דְּמִן הַתּוֹרָה מְעוֹת קִינּוֹת וְאִם חוֹזֵר בּוֹ מְקַבֵּל מִי שְׁפָרַע ה"ז לַעֲנִין רַבִּית כְּאֱלוֹ קִנְאָם קִנְיָן גְּמוֹר

מעשה וא"כ ע"כ דהיינו ביש לו פדי מה שמכר לו דאל"ך לא קנה רק אותו המעט שיש לו וכן משמע מדסיים שם אבל פשאין לו אע"ג דהשתא לא מייזיל גביה מ"מ אסור פל שלא יצא השער דאנו חוששים שמא ישתנה השער ויתיקרו הפירות בתוך הזמן שקבע לו ונמצא שמרויח הקונה בפסיקה בהקדמת מעותיו ע"ש דזה נדאי שינוי גם באם יש לו מעט.

וכ"כ הרדב"ז ח"ב סי' תקפ"ז [ותקכ"ה] ושכ"כ הרמב"ם והספ"ם הרשב"א ע"ש: והגם דהטור ז"ל סי' קע"ג פתב ואם אין לו מאותו הדבר ברשותו פלל אסור ומשמע דאם יש לו קצת ברשותו שרי דמדמה לה להיא דסי' קס"ב ע"ש נ"ל דלאו דוקא קאמר הטור או שיש בטור שלפנינו אינה ט"ס וכן יש להוכיח מדברי מרן הב"י שציין ע"ד הטור ואם אין לי וגו' הוא סוף מימרא דר"ן שכתבתי בסמוך ואלו במימרא דר"ן (לא קאמר) אלא איתנהו גביה שרי ליתנהו גביה אסור ומשמע דכלם נמצאים אצלו או למרבה אין הכרח מזה ואיך יציין מרן ע"ד הטור שהתיר גם במעט סיועא דר"ן והי"ל להראות מקום לזה כהיה דסאה בסאה אלא נדאי ל"ד או ט"ס יש בדברי הטור וכן מוכח מדברי מרן בב"י סי' קס"ג שהביא דברי ר' ירוחם שזכר פלוגתא בזה וכנז"ל שלא ציין ולא העיר מרן ז"ל פלל ע"ז מדברי הטור בזה וכן יש להוכיח מדברי הטור גופיה שכתב דאם ישנם ברשות המוכר מותר ולא פתב יש מהם וכן מוכח מדברי הטור סי' קס"ג שכתב אם יש לו חטים כנגד הדמים שחייב לו מותר והוא פלשון הרמב"ם שדקדק ממנו מרן בב"י דבעינו פשיעור מעותיו ע"ש ושו"ר להפרישה סי' קע"ג אות ט"ו שביאר בדברי הטור דבעינו שיהיו פולם ברשותו ולא סגי במקצת ע"ש וכ"כ בדרישה [אות ה'] וסיים שם דהא דכתב רבינו ואם אין ברשותו פלל וכו' ל"ד נקט אלא ר"ל שאין פל השיעור בידו א"נ פלל ארשותו קאי ר"ל שלא בביתו ולא בשאר מקומות שברשותו וגו' ע"ש ולכאורא הוא פלא דמהיענה באומרו מאותו הדבר דאם לפי א' או ב' ק"ט לשון זה ונ"ל ברור דלא היה פלל לפניו תיבת מאותו דבר רק ואם אין ברשותו פלל וכמו שציין הדרישה בשמו וקא ק"ל תיבת פלל וביאר דלאו דוקא או דקאי ארשותו וכנז"ל והמדפיסים לא הבינו פן ולתקן הלשון הוסיפו תיבת מאותו דבר שחשבו תיבת פלל לא קאי ארשותו אלא על הדבר.

ומעשה נקטנו דבין בהיה דסי' קס"ג בין בהיה דסי' קע"ג בעינו שיהיה פלו ברשותו שכ"ד מרן ז"ל וכ"ש שכ"ד האחרונים ג"כ וכן מתבאר מדברי מרן ז"ל סי' קע"ג ס"ו שכתב והוא שיש לו פל דמי הדינר וזה ברור: והגם דמור"ם ז"ל כ' ע"ז ולי נראה וגו' אפי' מעט מהם כמו בהלואת סאה בסאה וגו' והוא הנכון לדעתי מבואר מדבריו שהוא חולק על מרן ז"ל אנו בדין בתריה דמרן גרירי וכ"ש בזה דרבני אשכנז חלקו על הרמ"א כמ"ש הש"ך ס"ק ט"ו ע"ש והט"ז סק"ט וסי' קע"ה סק"ה ע"ש] ועוד דנראה דמדלא חלק הרמ"א אלא גבי שלחני אבל בסי' קס"ג לא חלק וכן לקמיה בסי' קע"ג ס"ז לא חלק נראה דמודה בהו למרן ז"ל וכ"ר להדרישה סי' קע"ג ס"ב שהביא דברי הרמ"א ז"ל והק' ע"ז מ"ש מפוסק על הפירות שאינו פוסק אלא עד פדי שיש לו ע"ש מבואר דס"ל דהרמ"א לא כ"כ רק גבי דינרי דאל"ך לק"מ מפסיקת פירות והוכחתו נ"ל מדלא הגיה ע"ד מרן בפסיקה על הפירות וכדאמרן וכן מוכח מדברי הלבוש שהק' פן על הרמ"א ע"ש וצ"ל דס"ל דהרמ"א מודה בפירות.

ובזא"ש מה שרצה מו"ה אבני צדק סי' קע"ג אות ט' להוכיח מדברי הרמ"ך ו"ל הפך דברי הרמ"א ו"ל וכמ"ש בצדו ע"ש [פי' דליכא הוכחה נגד מור"ם מהרמ"ך דבנדון הרמ"ך מודה מור"ם] ונהגם דמרון בב"י סי' קע"ה כ' דמפשט דברי הרמב"ם נראה דבייש לו מעט פוסק על הרבה פבר סיים שם אלא שה"ה פיגוש דבריו פדעת הרמב"ן והרשב"א וא"כ נדאי דנקיטנו פמותם פיון דיש לפרש דברי הרמב"ם פן ונ"ל דהטור בסי' קע"ג נמשך אחר דברי הרמב"ם הנז' ובסי' קע"ה חזר בו וס"ל לפרש פנונת הרמב"ם כמ"ש ה"ה וא"ץ לומר לפ"ז שיש ט"ס בדברי הטור ו"ל ודו"ק: ודרך אגב ראיתי להש"ף ס"ק ט"ו שתמה על ה"ב"ח שתמה על הרמ"א שלא הלך בעקבות הטור דהלא הרמ"א כתב דבקצת דברי הטור הגרסא להפך ע"ש ולע"ד פנונת ה"ב"ח מבוארת דמתוך דברי הרמ"א מבואר דבכל ספרי הטור אינו פן רק בקצת וא"כ הי"ל לילך אחר רוב ספרי הטור.

ונ"ל עוד דגם פנונת הש"ף מבוארת דכיון דמצד העיון נ"ל להרמ"א פן ומצא קצת ספרי הטור פן הכריע שפן האמת וא"כ לא נמצא דבר מפונש בטור בשם הרא"ש הפך זה ומ"מ י"ל דה"ב"ח שפיר מותיב פיון דהטור בסי' קע"ה כתב דבעינו הפל בידו וע"ש לה"ב"ח ו"ל מ"ש על הרמ"א.

כנלע"ד בפנותם ואכמ"ל. ולדינא נ"ל פרוור דבעינו שיהיה פל מה שמכר תחת ידו וכדאמרן וכ"ש לדין דבתריה דמרון גירי הכו"ח ביום כ"ד אב הרחמים יה"ל התרפ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ע' שאלה במה שמצוי כמה פעמים בגלגלת העוף להיות פעין גלד ונחבורה וכחסרון ופצע בעור ואומרים שזה מחמת שמתאבקים התרנגולים יחד וכיוצא וזה מנער בזה וזב"ז עד שפך דם אם יש לחוש לנקיבת העצם והקרום של מוח וכיוצא ולהצריף בדדיקה אחרי שחיטה: תשובה יש בזה ס"ס ו' ניקב עצם הגלגלת ספק לא ניקב ואת"ל ניקב שמא לא ניקב הקרום ואף אם יבדוק וימצא נקב בעצם מ"מ א"א לברר אם ניקב הקרום של מוח או לא שאין אנו בקיאים בבדיקה זו כמ"ש מור"ם סי' ל' ס"ג ע"ש וא"כ הו"ל ס"ס שאין יכולים לברר מהם רק אחד והשני נשאר בספק ובכה"ג כ' הנו"ב ו"ל מה"ק יו"ד סי' נ"ז דהוי ס"ס וא"ץ לברר ע"ש (וכ"ה ה"ב"א סי' כ"ו) ובפרט דגם הספק האחד אין בו פירור פראוי דבאיזה פעמים ראינו דבעצם של הגלגלת יש פעין נקב דק מאוד שמוציא טיפת דם ולקחה והוא פקחודו של מחט ויתכן וכמעט שבאמת פן הוא דאין זה פלל ע"י ההתאבקות והניקור אלא הוא מתחלת ברייתו ואין פלם שונים וא"כ גם דמצאנו איזה נקב אין פירור גמור אם ע"י ההפאה או מתחילת ברייתו וא"כ נראה דהוי ס"ס גמור וא"ץ לבדוק: אכל ראיתי להשו"ג ו"ל סי' ל' ס"ק י"א שכתב דכמה שוחטים מטריפים עוף שיש איזה נגע בראשו ואפי' עצם הגלגלת שלם וטועים הם שאין להחמיר רק שלא לבדוק קרום של מוח של עוף שצריף בקיאות הרבה ואין אנו בקיאים אכל כשהעצם של מוח שלם אין להחמיר ולהטריף בעוף רק יוציא החטיטה או הקליפה שיש על הראש ולראות אם העצם שתחתיה שלם כשרה ואם לאו טריפה מספק שמה ניקב קרום של מוח ומזה דן להתיר בנאבדה הראש קודם שיעמוד על הבדיקה מס"ס דשמא לא נגע הנגע בעצם ואת"ל הגיע בעצם וניקב שמא לא ניקב קרום של מוח ע"ש ומזה מוכח דהוא ו"ל מצריף בדדיקה ואולי דלא ס"ל כהנו"ב ו"ל בדיעה זו שזכרתי ומ"מ לדין נראה דיש להתיר דהרי נדאי הא דצריף לברר אינו אלא דרבנן וא"כ הו"ל פלוגתא דרבנן וספיקו להקל.

ומ"מ גם לשיטת השו"ג ו"ל נראה דאם אין פאן שום פצע ונחבירה בעור רק דאין שם נוצות ואפשר שהיה שם פצע ונתרפא העור לגמרי או שלא היה רק הסרת נוצות אבל העור עצמו לא היה נקוב ו"ל דגם השו"ג יודה להתיר דאין לנו להחזיק ולחוש לריעותא רק אם היא לפנינו אף לא בכה"ג דהריעותא עצמה אינה מבחנת ובפרט די"ל דאלו ניקב העצם באופן המטרף לא היה מעלה רפואה ולא היה מקרים העור ודומה לזה כ' ה' [ש"ף סי' נ"ו סקי"ב] ע"ש.

ועוד דבנדון השו"ג עצמו נראה דיש ג' ספיקות וכן בנ"ד שפא לא הגיע כלל בעצם ואת"ל הגיע לעצם שפא לא ניקב ואת"ל ניקב שפא לא ניקב קרום של מוח. וכ"ש בנ"ד דיש ד' ספיקות [דשפא מעיקרא ליכא מפה כלל רק מתחילת ברייתו] ועוד דהנפסיון הורה שכל שפתחנו לא מצאנו בשום אחת שום נקב בעצם הגלגלת ורק אחת או שתיים נראה כאלו יש שם נקב דק מאוד פחוד המחט וזה מורה שאינו נקב של ניקור רק מתחלת ברייתו וא"כ כיון דלא שכיח חשש בזה אין מקום להצריכו בדיקה וכמו פל שאר הבדיקות של שאר הטרפיות שא"ץ לבדוק אחריהם.

ומ"מ איני מחליט להתיר בזה טרם יספיקו אחי ורעי הב"ד הי"ו כי הוא דבר שכיח ונהנה תמיד ומ"מ בשעת הדחק שרוצים לשחוט לחולה דעתי להורות שא"ץ לבדוק גם כי עדיין לא עמדתי על דעתם וכן היה מעשה והוריתי כן והיה זה לזכרון בעה"ו: סימן ע"א שאלה פיס השתן שנמצא בו לחה סרוחה ועבה ועכורה ומבחוץ הבשר אינו ממוסמס אבל נמצא בו ב' נקבים וכשהסירו הליחה ניסו בנוצה אם עוברת בגיד לדעת אם השתן עובר ולא עברה ופתחו צינור מעבר השתן ונמצא בראשיתו פעין גיד קטן סותמו וכשהסירוהו נמצא מקום ודרך לעבור אף אצל דיבוקו בפיס לא יש אותו צינור אלא בשר חי ומלא ונפתח בסכין באופן שגראה שעי"י הליחה העבה נסתם מעבר השתן ועלה בשר חי ונדבק והטבח אמר כי אותם ב' נקבים מידו היו בספין ובתוף הפיס יש מקום שהוא נקוב וכו' ליתק ממימית עבה אף איננו מפולש: תשובה נ"ל להכשיר דמצד זה דניקבה כיון דמרון ו"ל מתיר בסי' מ"ה אפי' בניטלה וכ"ש בניקבה כמו שמתבאר מדברי מור"ם שם הגם דחיישי' מיהא בהפסד מועט להאוסרין שהזכיר מרון מ"מ בנ"ד דהטבח אומר שהנקבים היו ע"י בספין גם דדבריו מסופקין (וכמו שפן ניכר קצת מבין ריסי עיניו) מתירים גם בהפסד מועט דכל דמותר בהפסד"ר ונלנה לזה סניף אחר יש להתיר גם במועט ותי' דהו"ל ס"ס גמור להתיר ותו דעד א' נאמן באיסורי גם דנוגע ועם דמבין ריסי עיניו נראה שיש לפקפק קצת אין לנו להחזיק אלא מה שהוא אומר בפירוש ובפה מלא לפנינו: ומן האמור ג"כ נר' דאין לחוש ג"כ לליחה וסירחון דכיון דניטלה כשרה מדינא גם דנימא דזה הוי כבשר שהרופא גוררו יש להתיר מיהא בהפסד"ר וכדעת מרון וכיון דזו לא ניטלה ר' אנו חוששים אולי הוי כבשר שהרופא גוררו ואין אנו בקיאים יש להתיר גם בהפסד מועט וחסרון בקיאות זו מיהא הוי סניף וספק להקל שלא לחוש לדברי האוסרים גם במועט וכאמור ועוד כיון דהליחה סרוחה היא מבפנים ומבחוץ הבשר אינו ממוסמס ולא יש מראה מעל"ע לא הוי בכלל חששא דבשר שהרופא גוררו וכמו שתמיד מתירים במקומם ומראה שבפרס או דקין היכא דנשא בשר חי ובריא וכמ"ש הנוב"י י"ד סי' י"ג וה"ד הפת"ת סי' נ' סק"ד והמחבר"ר סי' מ"ג ע"ש: גם מצד סתימת מעבר השתן נר' דאין לחוש ול"ד כלל למ"ש מור"ם סי' מ"ו ס"ו דאם נסתמו המעים ע"י

הבועות טריפה דהתם הנקב פוסל וכשאין הרעי עובר סוף הדקין לינקב אף בנ"ד גם דינקב או ינטל למרן פשרה ועוד נר' דדמאי הא לדבי יוסף רישבא דמחו בגידא דנשיית וקטלי ולדר"פ בר אבא רישבא דמחו בכולניתא וקטלי ומתיר הגמ' שם דאין להוסיף על הטריפות וגם דמיייתי גמירי דאי בדרי להו סמא חיי כדאימא בחרולין דנ"ד ע"א ומזה גופיה התיר ראב"ן בנזקבה השלפוחית והטעמים דשם שייכי ג"כ בנ"ד וכיון דמרן בש"ע דעתו כראב"ן א"כ ג"כ דדעת מרן ג"כ להתיר בנ"ד דהגם דנימא שגורם עי"ז שאין השתן יוצא מ"מ הרי יש ביד הרופא לתקן לפתוח ע"י נקב בגיד וכמו שאירע בא' שנולד סתום ופתחו המוהל וסיה וכן מעשים בכל יום שע"י אכן או חולי אין השתן עובר והרופאים פותחים ומוציאים השתן ומה לי בדרי סמא או פותחים איזה פתח באיזה כלי ולהיות פי הנה הפמ"ר צירפתי עמי חכמי העיר הנמצאים והתרנוהו.

[וע' ביישיב משה ח"א סי' ק"ל שהסכים עמו להתיר] הכו"ח ביום י"א אייר תרפ"ב ע"ה כ"לפ"ן משה הפהן סילט"א: סימן ע"ב לעי"ת זרזיס יע"א נשאלתי מהח"ש השו"ב כמה"ר ר' נסים עינדאן הי"ו בעצם של החזה שנשבר והוא העצם הנקרא בלשון אשפנוז ביליק: תשובה הכנה"ג הגהת ב"י אות ד בשם הדמ"א הכשירו בין שנשבר בין שנתעקם וכ"כ העה"כ סי' ל"ו אות ז בשם האחרונים ואף אם יש עוקץ פתבו הרבנים המורים נר"ו בספר שבת אחים הנד"מ סי' נ"ד אות א' בשם המשד"ר דדעת מרן בנשבר כצלע ויש עוקץ נגד הריאה או נגד הדקים להכשיר ומזה נראה דה"ה והוא הטעם לנשבר עצם החזה הנק' ביליק: ומ"מ נלע"ד דאם הדקים לפנינו צריף לבדוק אותם אם יש בהם ריעותא ואם אין ניכר ריעותא לפנינו אין לחוש וכ"ן מדברי ה' שבת אחים שם בשם השו"ג והזב"ת ע"ש וכ"ן דעת ה' תורת הגזכח סי' מ"ה אות כ"ב ע"ש וכוונתו שם שכתב דאינו עצם דנוקב אלא גיד ממש ע"ש היא מבוארת דקאי על סופו התחתון דשם בשיפולו התחתון יש כמין תנוף ומעשה שהיה לפניו כף היה שאותו החוד נשבר ונקשר כמו שיע"ש אף ודאי דלמעלה מזה הוא עצם גמור ולדינא נראה דגם בעצם ממש אם נאבדו הב"מ ואינו יכול לבדקם יש להתיר דלא עדיף זה מנשבר הצלע ויש עוקץ וכאמור: סימן ע"ג ומה ששאל בכרס שיש בו אונדם משני צדדיו פיצד בדיקתו: תשובה אם לא יש קצת מסמוס בכרס רק שינוי מראה לבד פתבו הרבנים המורים בשבת אחים סי' מ"ו אות כ' להתיר ואם יש קצת מסמוס אזי גוררים בספין חד וקולפים ואם נשאר מעט מהעור בלתי מראה אונדם מותר דאין לחוש רק אם עבר המראה מעבר לעבר וכן אנו רגילים לעשות וכן מתבאר מתשובות הרבנים המורים נר"ו בכ"י הכו"ח ביום ח"י חשון התרפ"ג ע"ה כ"לפ"ן משה הפהן סילט"א: סימן ע"ד נשאלתי לחוות את דיעי במי שהוא שוחט ובודק ונא ללמד התלמידים מלאכת השו"ב והדינים הנצרכין אם יש בזה חשש עין וטוב יותר לפרוש או לא: תשובה מדינא ודאי שאין בזה שום חשש חשש מצוה רבה להרבנות שו"ב בישראל ובפרט בדורנו זה ואם היה בזה שום חשש לא היו מצוונים רז"ל על הת"ח ללמוד השחיטה מכלל הדברים שצריף הת"ח להתלמד והדבר מוכרע ממקומו שאם היה חשש כל זהו מזה היו פורשין הראשונים שקדמוני דור אחר דור.

ואם היה ח"ו כן לא היה נמצא בזמננו שום שי"ב והבא לקיים מה שציוו רז"ל על הת"ח להתלמד השחיטה א"א בשום אופן שיהיה המלמד עושה שום עון ופשע ועיקר החשש והחוב והשגגות וכיוצא אינם מוטלים רק על אותו שוחט עצמו אם לא שם לבו כראוי

אף המלמדו מצוה קעביד נוטל חלק בראש בזכותו כי הוא הגורם לו ואינו נוטל שום חלק בשגגותיו או בזדונותיו של השוחט שהוא וכבר אמרו זכ"ל לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם שלא בפניו: אף בזאת אם באמת אותו הבא ללמוד איננו ראוי הן מצד יראתו שאיננו ירא וחרד או שאיננו חכם מעיין בש"ס ובא המלמד ללמדו והפיר ונדע אהד מחסרונותיו אלה ולימדו ולא חש על כבוד שמים ונמשך אחר הנאתו או טובת זה בלי ספק בכלל עובר על לפני עור ומכשיל את הרבים ממדת חסידות אף מדינא גם כי אינו מוחזק כ"כ בחכמה וגם איננו מוחזק כ"כ בחרדת היראה יכול ללמדו אם לא שהפיר בו שחסר יראת שמים שאיש כזה גם מדינא אסור ללמדו מכמה טעמים אין צורך להאריך בהם אם לא שיקבל עליו תשובה שלימה ודברי חבירות ע"י ב"ד פאות: ובכן מי שבידו תעודה מאחד מהב"ד או מהראויים להוראה שהוא ירא שמים ות"ח מעיין בש"ס פל המלמדו נכון לבו בטוח כי מופה את הרבים הוא וכבר אמרו באבות המופה את הרבים זכות הרבים תלוי בו וכן ארז"ל המופה את הרבים אין חטא בא על ידו ודברי רז"ל הם הבטחה גדולה שאינה צריכה שום הבטחה אחרת בזה ובבא כי מפיהם אנו חיים ובפרט אם פה יעשה המלמד להודיעו את כל אשר בכחו להודיע הן בשחיטה הן בבדיקה הן בדינים ובהסמכה יתנה עוד שישקוד על לימודו ושירגיל עצמו בהשחזות הספין זמן מה אחרי לימודו ושלא יורה שום הוראה בכל ספק עד שיביאהו לפני הרב של העיר ואם אין שם רב בעיר לא יורה רק מה שהוא פשוט בש"ע וכל ספק שישתפק בכונת הש"ע או בזולתו ישאל לאחד מרבנים הבקיאים עד שיהיה לו רשיון מיוחד, ותעודה מאנשרת מרב בקי שיכול להורות ע"פ דעתו והכרעתו.

זהו הנ"ל ברור ופשוט ולראיית האמו"ץ ולזכות את הרבים ובפרט בדור יתום זה אשר בני עליה הנם מועטים באנו על החתום לכבוד התורה ולומדיה מחזיקי בדיקה ויסודותיה ביום כ"ח שבט התרפ"ג ליצירה: ע"ה ציון ד"ר שושן פהן ס"ט ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א סימן ע"ה נשאלתי מחכמי עיר בן גרדאן יע"א אודות חבית של עץ שנשלחה עם גוי ישמעאל (כמות שהיא בלתי שק ע"ד שכ' מרן יו"ד סי' ק"ל ס"א) באופן זה שפיה סתום בחתיכת עץ (הנקרא טאבו בערבי) וע"ג הסתימה חתיכת בגד פתוב עליו פשר ועליהם ריקועי פחים (תאנאכה בערבי) מסומרת במסמרים ובצד החבית של עץ יש נקב קטן ותחוב בו עץ (טאבו) הנקרא ברזא והברזא עצמה בולטת קצת ובזה לא יש שום חותם כמו הפה שמלמעלה.

והחבית הנז' נמצאת חסרה פחמשים ליתרא ויותר אם מותר יין זה בשתייה:תשובה ד' ספיקות יש בזה א' מצד דלא יש שק ב' מצד שלא יש אותיות ע"ג החבית וע"ג הבגד כמ"ש מור"ם סי' ק"ל ס"א ג') מצד הברזא שמן הצד שאין בה שום סימן ד) מצד החסרון שנמצא והנני לחוות את דעתי הקצרה בזה וההכרעה למוה"ר הרה"ג מוהרמ"ש הי"ו: א') מצד שלא הושמה החבית בשק כמ"ש מרן ז"ל סי' ק"ל הנה מעשים בכל יום ששולחים חביות של יין בחותם בתוף חותם ולא שמענו ולא ראינו מי ששולח באופן הנז' וזכורני שמידי היותי כן י"ג י"ד שאלתי את הרב מהרד"ך ז"ל (ה"ה שיירי דוד ועוד) על אופן משלוח חביות של עץ מלאים יין עם הגוי והוא ז"ל לרוב ענותו הביא פשט ש"ע וקרא לפני את דבריו ז"ל במילואם ולא הוציא מפיו פלום וע"פ הרוב כי

למעשה משכתי את ידי ונרזתי מוכר היין לשלוח והעלמתי עין ממנו מלומר לו פזאת ונשלחו פדרפו וכדורף כל העם.

וכן עד עתה אנו מעלימים עין מזה. ורק לאחרים הבאים לשאול מה יעשו אנו אומרים להם שיעשו באופן הנז' ועכ"פ לדינא נלע"ד דבדיעבד אין לחוש לזה אם מצד די"ל דנהגו להקל עפ"ד מור"ם שם ע"ש אם מצד דהישמעאלים בזה"ז לא פלחי לע"ז וינינם אינו אסור אלא בשתיקה וכ"ן דעת מרן בש"ע סי' קכ"ד ס"ו וכ"כ ה' שיורי ברכה סי' קכ"ד וכ"כ מו"ה נר"ו ביישיב משה סי' ר"ג ור"ה.

וא"כ י"ל דגם הממירי לא התמירו רק בעפ"ם ולא בישמעאלים. ומפל האמור נ"ל ג"כ דהמיקל לשלוח עם ישמעאל גם לכתחילה בלתי שק שפיר דמי.

וכ"ש עם רב החובל די"ל דדמי לאנמן ובפרט אם עין הממשלה יר"ה פקוחה עליו דמתירא מפל זה: ב) גם מצד שלא יש אותיות חצים על הברזא או התבית וקצים על הפגד או על העור כמ"ש מור"ם ז"ל שם נ"ל פשוט דלא הנצרך לזה רק מהיות טוב וכדי שלא יצטרף להודיע את חבירו אבל נדאי דגם באנפן הנז' בשאלה הוי חותם בתוך חותם דהטאבו מהנדק הוא חותם אחד פמבן' מדברי מרן סי' ק"ל ס"ד והתתיקה מהמתכת מסומרת שעליו היא חותם שני דומיא דטיחה או קשירה הנז' שם.

וכ"נ מדברי מור"ם גופיה בד"מ וכ"ה בפרדכי דנקטי לישנא דטוב ע"ש וכ"נ מדבריו בהגהתו לש"ע ס"ז דלאו דוקא אותיות ע"ש וכ"כ הט"ז סק"ג וכ"כ ה' צ"ץ סי' פ"ז ע"ש וא"כ בנ"ד מצד הפה יש להתיר גם אם לא היתה חתיכת הפגד הנז' וכ"ש שיש אותה חתיכה וכתוב עליה פשר וכ"ש אם נראית הפתיכה מבחוץ: ג) ומצד הברזא שמן הצד ג"כ נ"ל דכיון דמגע ישמעאלי אינו אסור בהנאה ואינו אלא דרבנן וכמ"ש ה' יכין ובנעז ח"ב סי' כ"ט יש לסמוך בדיעבד להתיר בחותם אחד דהיינו ברזא מהנדקת (וכמתבאר מדברי מרן סי' ק"ל ס"ד) וכמ"ש מרן ז"ל בסי' קי"ח סי"ח דכל שאיסורו מדברי סופרים שהפקידו ביז עכו"ם מותר בחותם אחד ע"ש.

ועוד דמרן ז"ל סי' ק"ל ס"ב כ' דביחד לו קרן זוית ולא יש רק חותם אחד מותר בהנאה ואסור בשתיקה ע"ש וא"כ נראה דבמקום שאינו אסור אלא בשתיקה כמו ישמעאלים יש להתיר בחותם אחד גם בשתיקה דחות דרגא.

עוד יש להקל בזה דכיון דהברזא שמן הצד אדוקה ואינה בולטת כ"כ רק קצת הויא לה כשאר נסרי התבית ולוחותיה דאין לאסור בדיעבד וגם לכתחילה עם ישמעאלים יש להקל לשלוח כמש"ל בספק א' ע"ש.

וכן ראיתי להצ"ץ סי' פ"ז שהקל בדומה לזה כל שהברזא תחובה ואינה בולטת והגם דנ"ד בולטת קצת נ"ל דכל שהיא מהנדקת וסמוכה לנסרי התבית ולוחותיה ואינה עשויה כשאר ברזות דבקל מוציא ומחזיר מתיר הצ"ץ שם שפן יל"ד מתחלת תשובתו שכתב להשאול ,,לא בארת אם הברזא היתה תחובה עד סמוך לדופני התבית" ע"ש ומדלא כתב שהיה בשנה עם דופני התבית נראה דלאו דוקא שנה אלא ה"ה לבולטת קצת וכ"נ ממש"ש אבל אם אין הברזא תחובה עד סמוך לדופני וכו'.

וכן יש לדקדק מלשוננו שם שכתב ואם לא הייתה הברנא תחובה אלא בולטת לחוץ כדרך סתם ברזות שאז יש לחוש שמא משך הגוי הינו דרך הברנא פינו דבקל יכול לעשות פן בלא טורח ע"ש הרי דהדבר תלוי באם נקל לו לפתוח ולהחזיר בקל וא"כבנ"ד שאין בה בית אחיזה לפתוח ולהחזיר יש לו טורח פאלו אינה בולטת.

וכ"ש שי"ל שלא יראה אותה פלל פינון שהיא מן הצד וגם ראה הפה מלמעלה חתום חוב"ח ויתקיאש מלחשוב אולי יש ברנא. ועוד יש להקל עפמ"ש מרן סי' קכ"ד ס"ז דיש מי שאומר וגו' והיא דעת הרמב"ם ונראה שכ"ד מרן שלא הזכיר חולק וא"כ אף אם נאמר שהוציא ינו להנאתו והחזיר הברנא הו"ל נגיעה שלא בכונה דמותר גם בשתייה ע"ש וכפ"י נפ"ש ג"כ הס' הד') שנוחסר מן היינו פתמשים ליתרא דמלבד די"ל דניקבה החבית ונשפכה או שהסתימה והמגופה לא היו כ"כ חזקים או שהשולח טעה במדותיו דכינון שהוא אומר ששולחו חסר וא"כ לא מבעיא אם אין הוכחת חסרון כפי מה שיקאר דבריו אלא גם אם נאמר דנדאי נחסרה בכונת הוצאה והוציא וסתם בהברנא הו"ל מגע שלא לכונת נגיעה בגוי שאינו אוסר רק בשתייה וכ"ש דיתכן שלא יש נגיעה פלל וכלל לא באצבע ולא בנגיעת הברנא וא"כ הו"ל סד"ר ולקולא.

והגם דה' יכין ובנעז ח"א סי' קי"ט וק"ב חשש להוצאה מבין הנסרים גם בדיעבד וא"כ כ"ש שיש לחוש בברנא זו נ"ל דכינון דלהצ"ץ יש להתיר בדיעבד הו"ל פלוגתא בדרבנן ויש להקל. ותו נ"ל דה' יכין ובנעז בשאלה הנז' בעפכו"ם דפלחי לע"ז מייירי מדל"כ שהם ישמעאלים או אומה זו וכמ"ש בח"ב סי' כ"ט עפ"ם מאומה זו ומבאר שם שהם ישמעאלים ע"ש ובזה לא פליגי ה' יכין ובנעז והצ"ץ ועוד דנראה דנהוג עלמא שלא לחוש לבין הנסרים וכהצ"ץ וכמ"ש"ל בס"א זהו הנלע"ד אם יעלה לרצון לפני מוה"ר הרה"ג מהר"ם שפרוג נר"ו הכו"ח ביום כ"א אב יה"ל התרפ"ג ועיין בס' ישיב משה סי' שי"ב שהספיק להתיר אם אין הברנא בולטת כשיעור אחיזת שנינים שאז יש לחוש שהוציאה והחזירה ע"ש]: סימן ע"ו נשאלתי מהחזה"ש והפולל ומורה גם הוא כמה"ר ר' חנינה הפהן יצ"ו.

באשה שהרגישה זיבת דבר לח ותכף בדקה באצבעה ומצאה מראה לוכן ונמצא בו מראה דומה לשחור וכפ"ד הבעל שיותר נראה לו שהוא רק כמו מלמולי זיעה או צואת הצפרן ואשה זו מעוברת היא ורגילה לראות מראה לוכן בהרגשה כזו והאריף בזה ונחויץ לו התשובה במקדמ: תשובה אין הזמן פעת מספיק לעיין היטיב בזה ולכן אם כת"ר נר"ו דעתו להתיר הנגי להצטרף עמו פי כבר כתב ה' ח"ס והב"ד הפת"ת סי' קפ"ג ס"ק א' במקור דזיבת דבר לח לאו הרגשה היא ושפן הוא מורה ובא הלכה למעשה וכן קיבל מרבו ע"ש.

וא"כ בנ"ד שהדבר מסופק לנו הו"ל סד"ר ולקולא וכ"ש במעוברת דהיא בחזקת טהורה וכ"ש באם יותר נוטה המראה צמלמולי זיעה וצואת צפרן. ועוד דה' שאלת יעב"ץ מקול בשחור כהה כעין קליפת ערמונים והגם דחלקו עליו מ"מ אפשר דמודים בנטית שחרות קלה כזו וכינון דאפשר דהיה באצבעה שאין אצבעה בדוק ותולה בו וכמו שתלה הט"ז במוציאה דם מבית הרעי ונגעה גם שם והיה לה פתם משוף ע"ש.

אך כ"ז נראה באם כל המראה לבן ואיזה חלק ממנו נמצא בו פתם זה אבל אם כל המראה דהיינו כל מה שצב מגופה במראה פנה צ"ע ולהיות פעת עש"ק ואולי נחויץ לו הדבר לא יכולתי להתעכב יותר הכו"ת ביום ר"ח חשון התרפ"ח ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ע"ז נשאלתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מפ'לוף עידאן יצ"ו בשוחט שבדק ספינו אח"ש והרגיש בה איזה מיחוש שנסתפק בו אם הוא אוסר ונתנה לחבירו לברר גם הוא כפי דעתו והשני לא הרגיש פלום גם אחרי שבדק פעמים שלש והספימו לקנחה בסמרטוט לברר ואחרי הקינוח בסמרטוט ראו שיש בה פגימה גדולה במקום אחר.

אשר לא היתה מקנדם פי לא הרגישו שם שום מיחוש האם יש לאסור או להתיר: תשובה הדבר פשוט שיש לאסור בהחלט דאפשר דהיתה אותה פגימה סתומה בדם קרוש כל דהו ולכן לא הרגישו בה לא זה ולא זה עד אחרי הקינוח בסמרטוט ומ"ש כת"ר נר"ו דהדס עדיין לח הוא.

לע"ד אין זה מספיק לומר שלא היתה בודאי אלא נתחדשה אח"כ דשמה גם מידי היותו לח סותם ועוד דכיון דבדק הראשון ונתנה לחבירו נחבירו בדק פעמים ג' אין ספק דהדם נקרא בנתים אם לא הרבה לפחות מעט ולדעתי גם בהיותה ביד הראשון פיון דמן הסתם נתעכב לעיניו באותו מיחוש הדם נקרא בנתים פי הדם בכל דהו נקרא פידוע מהנסיון דבכל דהוא נקרא הוא: ועוד דיש בזה ס"ס להחמיר דודאי אם אבדה הספין טרם ברור אותו מיחוש אסורה היא דכמו דפגימה ודאי אחר שחיטה אוסרת פן נמי ספק פגימה אוסרת שפן יש להוכיח מדברי מרן סי' י"ח סק"ד שאסר באם לא הרגיש קנדם שחיטה ולא התיר מס"ס דשמה באמת האמת אותו ואת"ל שהוליד ולא שם לבו שמה בעצם נפגמה אלא ודאי דלא שנה פגימה לא שנה ס' פגימה יש לאסור ובנ"ד י"ל דאותו מיחוש פגם היה ועבר על ידי הקינוח של הסמרטוט ועם פי י"ל דאינו פגם מ"מ ס"ס להחמיר שמה הפגם הזה פגם הוא ואת"ל שאינו פגם שמה הפגם השני היה מקנסה בדם לח או קרוש ולא נתנה על ידי אותו סמרטוט אלא גם טרם הקינוח היה ואינו מורגש.

וכ"ז נראה ברור אפילו אם ע"י הקינוח עבר אותו המיחוש הראשון שהרגיש בו הבדק הראשון וכ"ש אם לא עבר ועד עתה מסופק הוא בו: אמנם יש לגעור בשוחטים וראוי כמעט להפסיד אותם דמי אותה בהמה שנשפתמשו בדבר שאסרוהו חו"ר עוב"י תונס הראשונים בכל צד ואופן ובאמת אין בו שום תועלת דכלפי מה שיש לומר שיינקה את המיחוש מהספק שבו פן יש לומר שהפגימה הוסרה ע"י הקינוח בסמרטוט כמעבירו על המשחזת ועל הבשר וכיוצא שכתבו הפוסקים שמעביר הפגם בנסיון ממש והיה להם רק לרחוץ את הספין יפה ואח"כ להעביר הלחות שבה בדרך העברה קלה של קינוח ולברר אח"כ את האמת אם יש בה פגם או לא.

זהו הנלע"ד בפשיטות וכן יש ללמוד מדברי הפוסקים שזכר כת"ר נר"ו זולתם ואכמ"ל בזה הכו"ח ביום כ"ד אייר התרפ"ז ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ע"ח לעי"ת תיטאוינן יע"א נשאלתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' דוד הפהן הי"ו בנותן פרקמטיא לחברו לשאת ולתת בה במקומו ולשלוח מה שיראה לו לחבירו בעל המעות למפנך וכן לקנות לו או למפנך לו מתנותו מה שצריך לו ולשלוחם לו אם צריך בכה"ג שכר טרחו של המתעסק דהיינו מקבל המעות או לא: תשובה דין זה מבואר להדיא בדברי הרמב"ם

כפ"ו מה' שלוחין ושותפין ה' ה' דבכה"ג לא מיקרין עיסקא אלא שותפות ורשאים הם להתנות כפי מה שירצו ע"ש וכמ"ש ה' בן איש חי ז"ל פ' עקב סוף אות י"ח שזכר כת"ר בר"ו.

וכן מוכח מדברי מור"ם ז"ל סימן קע"ז ס"ג דאפילו שנותן זה מעות וזה מעות הגם דהמתעסק אהד חשיבי שותפים בזה וכ"ש דשניהם מתעסקים חשיבי שותפים וכאמור: (ב) ולענין אם זה המתעסק טורח יותר מבעל המעות מדברי הרמב"ם הנז' שסתם ולא חילק מוכח דלא איכפת וכי האי גוונא הוכיח ה' חקמת אדם כלל קמ"ב אות ה' דמסתמיות דברי מור"ם סי' קע"ז ס"ג מוכח דאפ"י אם א' נותן מעות יותר הווי כשותפים ע"ש וכ"ש דיש להוכיח פן מדברי הרמב"ם וכידוע בכלליו דדייקינו בדבריו הרבה כיעו"ש.

נותן דכבר הוכיח ה' חקמת אדם שם גם משאר פוס' דאין לחלק בין אם זה יותר מזה או לא וא"ך כ"ש בנ"ד דשניהם מתעסקים דאין לחלק בטרחו של זה יותר מזה וכמו שפתי לעיל באות א' דההתעסקות של זה וזה עדיף מנתינת המעות מזה ומזה לענין זה.

וכן כ' ה' בן איש חי שם להדיא להתיר גם אם אין שוים בטרחתם יע"ש ג) ולענין אם לא התנו מתחילה שבעל המעות ג"כ טורח עמו באותו עסק נר' דכיון דהיו זה וזה טורחים באותו עסק הגם דלא התנו שרי דאי צריך תנאי לעיכובה הי"ל להרמב"ם להזכיר תנאי זה.

ועוד דברי אין לו להתעסק לתבוע רק ש"ט וש"ימיו ליה כפועל בטל כמ"ש מרן ז"ל סי' קע"ז ס"ב. וא"ך בגדון זה גם חבירו יתבע ש"ט ואם שניהם רוצים למחול זה לזה שפיר דמי.

וכ"ש אם המתעסק יש לו עסק אחר דבכה"ג א"ץ להעלות לו רק דינר א' לכל ימי השותפות כמ"ש מרן ז"ל שם. וש"עור דינר הוא דבר קל כמ"ש ה' שיו"ב ז"ל סי' קע"ז ש"הוא דמי דרבהם וחצי כסף מונקם דנדאי טרח זה בעל המעות כהנה וכהנה נהגם דה' בן איש חי ז"ל שם כ' דצריך שיהיה דבר זה מפורש ביניהם מתחיל וכו' נר' דזה רק לכתחילה דנדאי פן ראוי לעשות.

אבל לא שיאסר הרינוח על בעל המעות אם לא פירשו מתחיל דכיון דעכ"פ טרח נר' דשרי וכאמור. וכ"ש אם העסק בעצמו מוכיח מתוכו שכן דרכו שזה טורח וזה טורח דשרי וכמ"ש כת"ר נר"ו: סימן ע"ט ד) ומה ששאל כת"ר נר"ו ב"מ שנתן מעות לחבירו להתעסק בהם ולא קצב לו ש"ט איך יעשו: תשובה.

אם לא התנו ביניהם כמה יקח זה מהרינוח או מההפסד דינו מבואר בש"ע סי' קע"ז ס"ד דברינוח נוטל המתעסק ב' שלישים ובהפסד לא יפסיד רק שלישי. ובעל המעות ברינוח נוטל שלישי ובהפסד נותן שני שלישים.

ומ"ש ה' בן איש חי ז"ל שם דיתן לו ב' שלישי הרינוח ואם יהיה הפסד לא יקבל רק חצי ההפסד וכן כ' כת"ר נר"ו בשמו לאחמח"ר לא דק דאנן בתריה דמרן גרירין וה' הנז' כנראה נמשך אחרי דברי ה' חקמת אדם כלל קמ"ב אות ב' יע"ש.

ואין זה רק לבני אשפנזי ולא לדינו וכאמור. ודברי ה' בן איש חי צריכים עיון לדינא ואין לסמוך ע"ז.

והגם דהש"ף ז"ל ס"ק י"ד תמה על דברי מרן ז"ל ואחריו נמשך הרב חכמת אדם ז"ל אינהו בדידהו שהם אשפנזים. ואנו ספרדים בדינו: ה) ולענגנו אם שטר העיסקא שע"י עדים או כת"י או ע"י ערפאות אין פתוב בו ש"ט של המתעסק והתנו ברוחיים ובהפסדים לחצאין או לשליש או לרביע וכיוצא דין זה מבואר בש"ע סי' קע"ז ס' כ"א דהו"ל שטר שיש בו רבית ואם יש הפסד יפסיד בעל המעות החצי וכיוצא כפי תנאו.

ואם יש ריבוח לא יקבל פלוס ומה שציינו כת"ר נר"ו ע"ז לדברי ה' בן איש חי ז"ל אות י"ח לאחר המח"ר ה' הנז' לא קאי כלל על שטר שפתוב בו שיהיה הדבר בפשוה בין בהפסד בין בריות ובלא ש"ט של המתעסק אלא קאי על הנותן לחבירו עיסקא סתם ולא התנו ברוחיים ובהפסדים והיינו ממה שפתבתי אות ד' אבל פשהתנו כנז' דיני כמ"ש מרן וכאמור.

ובזה לא מהני שיתן עקשיו ש"ט וכמ"ש ה' חכמת אדם פלל קמ"ב אות כ"ד: ו) וכן אם לא יש שטר פלל רק בע"פ אם התנו באופן שהרינח וההפסד יהיו בפשוה אם לחצאין אם לשליש אם לרביע וכיוצא כיון דהעיסקא היא באיסור דינה כנז' וכמ"ש מור"ם שם וכן ה"ה בכל עיסקא שנעשה באיסור ולא מהני ש"ט שנותן עתה כמבואר בדברי ה' חכמת אדם פלל קל"ב אות כ' ואות כ"ד יע"ש: ולענגנו אם מפרשינו כננת השטר שיהיה באופן שאין בו רבית על דרך מ"ש מרן ז"ל סי' קע"ז ס' כ"ה הנה מבואר שם דזה רק באם הנותן או המקבל אדם גדול וידוע שלא היה עושה איסור רבית אבל באיניש אחריןא דלא איסתחזק בהכי לא.

ונ"ד נר' דהנותן או המקבל שניהם משאר אינשי דעלמא והו"ל שטר ועיסקא שיש בהם רבית וכאמור: ח) ולענגנו אם בזה"ז שייך דין זה דאדם גדול וכנז' לכאורה נר' דאין לנו בזה"ז גם דין ת"חכ"ש דלא שייך בזה"ז דין דאדם גדול כנז' אף מסתמיות דברי הפוס' ועד אחרון ה' חכמת אדם פלל קמ"ד אות כ"ד נר' דגם בזה"ז שייך דין זה ולכן נלע"ד דברבנים וגאונים הבקיאים שייך דין זה גם בזה"ז וכה"ג זכורני שפתבו הפוס' דגם אין לנו דין ת"ח בזה"ז מפל מקום הדין יש לו דין ת"ח.

ומכ"מ נר' דצריך לזה בקיאות וכאמור ושור"ר למהריק"ש ז"ל בערך לחם שכ' דבזה"ז אין לנו דין דאדם גדול יע"ש. אף לענ"ד מדברי הפו' הנז' אין נר' פן אלא פדכת יבנא: ט) ועוד נר' דכל זה אינו רק באם אין בעלי דבר לפנינו פההיא דרב עיליש בבבא מציעא דף ס"ח ע"ב אשר משם פתבו פל הפו' דין זה אבל אם שניהם לפנינו יש לשאול מפייהם וכוונתם.

ואם היה באופן האסור תו אין מקום פלל לפרש דבריהם שבשטר באופן רחוק שיהיה באופן המתיר דהודאת בע"ד פמאה עדים דמי. כנלע"ד: יו"ד) ולענגנו מי שנותן עיסקא לחבירו ולוקח שט"ח עליו באותו הסף של הקרן וכ"ש אם משעבד לו קרקע אפותיקי בחובו ואין פתוב באותו שטר שהם בתורת עיסקא דבר זה אסור הוא משני טעמים הא') כמ"ש הטור ז"ל סי' קע"ז וכן לא יכתוב עליו שט"ח דכיון שאינו מפו' בשטר שהוא

עִסְקָא א"ךְ הַפֵּל מְלִנָּה וְקָרוֹב לְשֹׁכֵר וְרַחוּק לְהַפְסִיד אִפִּי הַתְּנוּ בִּינֵיהֶם בְּעַל פֶּה שְׂיִחְלִקוּ הַרְיֹנָח בִּינֵיהֶם לֹא מְהִינֵי דְבַתֵּר שְׁטָרָא אֲזִלִּינָּה וְהוּ"ל כְּלוּל מְלִנָּה וְאִינוּ יָכוֹל לִיקַח מִמֶּנּוּ שׁוּם רִינָח ע"ש.

הב') דכ' הַרְמַב"ם ו"ל בפ' ה' מה' מְלִנָּה דְשָׂמָא יָמוּת וְיַפּוּל לִפְנֵי הַיּוֹרֵשׁ וְיִגְבֶּה בּוֹ אֶת הַרְבִּית וּר"ל דְשָׂמָא יִהְיֶה הַפְסֵד בְּעַסְק וְהוּ"ל לְבַעַל הַמְעוֹת לְהַפְסִיד וְהַיּוֹרֵשׁ אִינוּ יוֹדֵעַ זֶה וְגוֹבֶה כֹּל הַקְּרָן וְכַמ"ש מְרָן בְּב"י וְפָסְקוּ הַש"ע ס' קע"ז ס' כ"ד.

וכן לא יתן לו מעות וכו' וע"ש להפתי"ש בשם הר"ש ובשם ה' חמדת שלמה דמסקי דגם דכותב הקרן לבד וזה רוצה לתת לו הריוח אסור. והם הם דברי הטור הנז' וכאמור: סימן פ' יא) ומה ששאל כת"ר נר"ו במלנה לחבירו סך מה ועשה לו חצרו וחנותי אפותיקי בערפאות והמלנה שכתבם להזילת וכו' לו הזילת כמפיאלאת [שט"ח] בשכירות: תשובה.

רבית קצוצה היא וכמ"ש מרן ו"ל ביו"ד ס' קס"ו דאפי' אמר לו הלויני נדור בתצרי דקנימא לאגרא רבית קצוצה היא. וכ"ש זה שאמר לו הלויני וטול שכירו' החצר והחנות דקנימי לאגרא וכידוע דבעירכם אין לכם חצרות וחנויות הנחתנים חנם לדירה.

וכן מוכח מסופו של דבר וזה פשוט: יב) וילענין אם יכול להניח השטר הראשון ויכתוב שטר אחר על אותו קרקע במשפנתא דסורא דמנפה לו סך מה כל שנה עד דתיפוק בלא פסוף ואינו יכול לתבוע מעותיו מעולם דבר זה אסור מדינא וכמו שפתבתי לעיל באות יו"ד דלהטור ס' קע"ז הו"ל שטר הא' חוב ומלנה גמורה וא"ך אינו יכול לאכול פירות המשפנתא והדברים שבע"פ שביניהם שהפיל אחד הוא אינם פלוס ולהרמב"ם אסור דשמא יפול לפני היורשים ויתבעו את החוב שבשט' הראשון והגם דיש שטר שני אינו פלוס דיאמרו היורשים שהם שני ענינים.

ועוד דיכבשו את השטר הב' ויתבעו בהשטר הראשון שהרי שני השטרות או השטר הא' והכתב יד (אם יעשו כת"י) שניהם בידי המלנה. אוכלם אם יעשו השטר הב' או הכת"י הב' באופן שיבטלו את הפח של השטר הא'.

וגם יתנה כתוב באופן שהדברים יוצאים מפי המלנה והלנה והעדים יקנו מידי שניהם. או אם כת"י ויחתמו בו שניהם.

וגם יעשו שני כתובים הבאים כאחד (דהיינו שטר) א' בידי המלנה וא' בידי הלנה אם שני השטרות זה כזה או שני כתבי יד זה כזה. נר' דשרי דהו"ל שטר ושוכרו עמו ונהרי זה דומה למניח שט"ח בידי חבירו ולוקח שוכר נגדו דאם הלנה רוצה לשמור על שוכרו לא איכפת לו דאיהו דאפסיד אנפשיה.

אמנם לא יועיל זה התיקון לעשות משפנתא דסורא מחדש רק אם בא להשפיר לו החצר והחנות באופן שאחרי תום מי השכירות שכתב נשכרו להזילת אז יאכל הממשכן שהוא בעל המעות מן הוא והלאה וכל הפסוף וכל הכמפיאלאת השט"ח] שנעשו בהשכירות להזילת יהיו רק לבעל החצר והחנות.

דלא אפשר כלל שיהנה מהם הממשכן דהיינו בעל המעות דכיון דכבר הם מושפכים לזולת אי אפשר להשפירם ולמשכנם לבעל המעות דאין מכירה אחר מכירה. ואין

שְׂכִירוֹת אַחַר שְׂכִירוֹת דְּשְׂכִירוֹת מִמְּכָר לְיוֹמֵיהָ הוּא וְאִין אָדָם מוֹכֵר אוֹ שׁוֹכֵר דְּבָר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ.

וְלֹא יִחַוֵּל בְּזֶה שׁוֹם מִקְנֵה וְקִנְיָן. וְעוֹד דְּכִינּוּן דְּהֵם נִשְׁכְּרוּ לְזוּלַת לְמִשְׁלַב בְּסוֹף מְאִתִּים פְּרִיָּה אוֹ מְאָה פְּרִיָּה לְחֻדְשׁ אִיָּה אִפִּי שְׁעֵתָה יִשְׁכְּרָם אוֹ יִמְשַׁכְּנָם עֵתָה בְּעַל הַקְּרָקַע לְבַעַל הַמְּעוֹת לְמִשְׁלַב בְּפְרִיָּה אֶחָד לְחֻדְשׁ דְּהָרִי כָּל הַיִּתֵּר הַמְּשַׁכְּנָתָא דְּסוּרָא כ' הַפּוֹ ו' לְדָאִינוּ אֱלָא מִדִּין שְׂכִירוֹת שְׁפֹן דְּרָף הָעוֹלָם לְהַשְׁפִּיר הַרְבֵּה שָׁנִים בְּזוּל בְּמוֹקְדָם וְאִין כָּאֵן הַלּוֹאָה כָּלֵל אֱלָא שְׂכִירוֹת.

שְׁהָרִי כָּל הַכֶּסֶף הוֹלֵף וְנִגְמַר מִיָּדִי שָׁנָה בְּשָׁנָה בְּאוֹתָהּ שְׂכִירוֹת וְהַקְּרָקַע לְאַחַר הַרְבֵּה שָׁנִים חוֹזֵרֵת לְהַבְּעֵלִים וְאִינוּ יָכוֹל בְּעַל הַמְּעוֹת לְתַבְּנֹעַ כֶּסֶפוֹ לְעוֹלָם רַק אִם יִרְצֶה בְּעַל הַקְּרָקַע לְפָדוֹת מֵהַשְׁפִּיר וְהַשְׁכִּין בְּאִינָה שָׁנִים הַנְּשֹׂאָרִים כְּפִי הַתְּנָאִים שְׁבִינֵיהֶם.

וְאִין דְּרָף הָעוֹלָם כָּלֵל לְהַשְׁפִּיר דְּבָר מְמוֹשְׁפֹן וְכ"ש שְׂאִין דְּרָף הָעוֹלָם לְהַשְׁפִּיר דְּבָר מְמוֹשְׁפֵר בְּמְאִתִּים אוֹ מְאָה פְּרִיָּה, לְחֻדְשׁ בְּזוּל אִפִּי בְּתַעְרוּבָת הַרְבֵּה שָׁנִים שְׂאֶחָרִי כּוֹ. וְכ"ש וְכ"ו אִם שְׁעוֹר הַנִּיכּוּי שְׁמִנְכָה לוֹ מִיָּדִי שָׁנָה הוּא דְּבָר קַל מְאֹד.

זֶה פְּשׁוּט. וְא"ךְ אִין שׁוֹם תְּקֵנָה שְׂאִיכָל בְּעַל הַמְּעוֹת פִּירוֹת הַחֲצָר וְהַחֲנוּת הַנּוֹ' רַק מֵעַתָּה שְׂיִגְמְרוּ יְמֵי הַשְׂכִּירוֹת שְׁנִשְׁכְּרוּ לְזוּלַת בְּכַמְפִּיאֵלָאֵת וְכָל הַכַּמְפִּיאֵלָאֵת הַנּוֹ' וְכָל הַנְּגִבָּה מֵהֶם הֵם לְבַעַל הַקְּרָקַע וְאָסוּר לְבַעַל הַמְּעוֹת לְיִהְיֹת מֵהֶם כְּלוּם כִּי רַבִּית קְצוּצָה הוּא וְכֹאמֹר וְע"ע בְּאוֹת שֶׁח"ז: יג) וְלַעֲנֵן מִי שְׂבָא לְעֲשׂוֹת מְשַׁכְּנָתָא דְּסוּרָא מְחַדֵּשׁ וְכֹבֵר עָשׂוּ רַק מְשַׁכּוֹן אֶפְסוּתִיקִי לְבַד בְּעַרְכָּאוֹת וְהַקְּרָקַע אִינָה שְׂכוּרָה כָּלֵל עֲדִין.

אוֹ שְׂבָא לְהַשְׁכִּין לוֹ בְּמְשַׁכְּנָתָא דְּסוּרָא מֵעַתָּה כְּלוּת הַשְׂכִּירוֹת שֶׁל הַזוּלַת אִם כְּבָר הִיא שְׂכוּרָה. לְכֹאמֹר הִיָּה נֵר' לְאָסוּר עִפ"י מ"ש מוֹר"ם ו' ל' בִּי"ד ס' קע"ב ס"ג דְּמְשַׁכְּנָתָא שְׂרִיא דוֹקָא כְּשֶׁהַשְׁכִּין לוֹ הַשְׂדָּה בְּשַׁעָה שְׁנוֹתָן לוֹ הַמְּעוֹת דְּהוּי כְּמִכָּר.

אֲבָל אִם נִתְּנָה לוֹ בְּחֹב קְדוּם אָסוּר ע"ש. וְא"ךְ ה"ה בנ"ד דְּהַחֹב שְׁבִשְׁטֵר הָאֶפְסוּתִיקִי אִינוּ אֱלָא מְלֻנָּה בְּעֵלְמָא וְהו"ל חוֹב קְדוּם וְאִין לְעֲשׂוֹת נְגִדוֹ מְשַׁכְּנָתָא דְּסוּרָא וְכֹאמֹר: אָף נִרְאָה דִּישׁ בְּזֶה כְּמָה תְּקוּנִים.

א) שְׂבִיבֵי הַלּוֹה מְאָחַד מִיָּדִידִיו הַסֵּף שֶׁל הַשֵּׁט"ח וְהָאֶפְסוּתִיקִי לְפִי שְׁעָה וְיִפְרַע בְּהֶם אֵת הַמְּלֻנָּה לוֹ. וְאח"ךְ בְּאוֹתוֹ הַכֶּסֶף אֲשֶׁר בְּיַד הַמְּלֻנָּה יַעֲשֶׂה מְשַׁכְּנָתָא דְּסוּרָא מְחַדֵּשׁ וְיִתֵּן לוֹ אוֹתוֹ הַכֶּסֶף הַמְּזוּמָן שְׁבִיָּדוֹ.

וְאח"ךְ יִחַזִּיר זֶה בְּעַל הַקְּרָקַע לִיָּדִידוֹ שְׁנִתָּן לוֹ אֵת הַכֶּסֶף לְפִי שְׁעָה ב) שְׁהַמְּלֻנָּה הִיָּה יְבִיא עוֹד כֶּסֶף מְשֻׁלּוֹ וְיַעֲשֶׂה בּוֹ מְשַׁכְּנָתָא דְּסוּרָא וְיִמְסוֹר אֵת הַכֶּסֶף לְבַעַל הַקְּרָקַע וְאֶחָרִי שְׂיַעֲשׂוּ שְׂטֵר מְשַׁכְּנָתָא דְּסוּרָא כְּרֹאזִי יִשְׁלַם בְּעַל הַקְּרָקַע לְמְלֻנָּה אֵת הַכֶּסֶף שְׁגָבָה מִמֶּנּוּ נְגִד הַמְּשַׁכְּנָתָא דְּסוּרָא לְפָרֹעַ אֵת חוֹבוֹ שְׁבִשְׁטֵר הָאֶפְסוּתִיקִי שְׁבַעֲרָכָאוֹ' וְלֹא תִשְׁאָר רַק הַמְּשַׁכְּנָתָא דְּסוּרָא וְשְׁנֵי דְרָכִים אֵלוֹ נֵר' דְּמוֹעִילִין גַּם לְדַעַת מוֹר"ם ו' ל' דְּנִרְאָה מְדַבְּרִיו שְׂאוּסֵר כָּל הַמְּשַׁכְּנָתָא נְגִד חוֹב קְדוּם כְּמוֹ שְׁנִרְאָה מְדַבְּרִי ה' לְחִמֵי תוֹדָה ס' כ"ה.

ג) אם זה התיקון הא' או השני אי אפ' לעשותם. נלע"ד דיש לסמוך על דברי ה' לחמי תודה שם דמסיק דלא אסרו משפנתא נגד חוב קדום רק אם לא יש שטר ביניהם במשפנתא רק שעשו פן בע"פ ולא אמר לו לה חזיק וקני.

אבל אם עשו שטר ביניהם או שאמר לה חזיק וקני והלה והחזיק וקנה שרי ע"ש. וא"ך יכולים לעשות שטר מחדש במשפנתא דסורא וכן ראיתי לה' חכמת אדם כלל קל"ה אות ז שכ' אחר שאסר המשפנתא נגד חוב קדום ונ"ל ואם אמר לו תחזיק בשדה ותקנה אותה בחזקה להיות קנוי לה לפירוטיה והוא החזיק פן מותר ע"ש והוא מדברי הט"ז ס"ק ט' ע"ש.

ועוד נלע"ד דדעת מרן ז"ל שזכר הב"י דין זה לאסור משפנתא נגד חוב קדום והש"ע השמיטו הוי משום דסתם משפנתא הויא בשטר וכמ"ש ה' לחמי תודה ז"ל שם. ובשטר כר' דדעת מרן ז"ל דגם נגד חוב קדום יכול למפור והויא מכירה כמ"ש ה' באר הגולה סי' קצ"ה דאם מקנה לו השדה בחוב שחייב לו המוכר קנאו בשטר לחוד שונדאי גמר להקנותו לו בחובו.

וציין למרן הב"י בשם הרשב"א יע"ש וכיון דהוי ממפר בכה"ג יוצא מזה ג"כ דמהניא לשכירות ולמשפנתא דסורא שהיא מדין שכירות דדין שכירות פדין המפר דשכירות ממפר ליומיה הוא וכן משמע מדברי מרן הב"י בשם העיטור דאסור משפנתא נגד חוב הוי מטעם דאין פאן קנין ומשפנתא הוי כמפר כיעו"ש.

וכדברי מור"ם ובבאה"ט ס"ק י"א. ולכן מרן ז"ל השמיט דין זה וכאמור דמסתמא משפנתא בשטר הוי ולזה לא חש לכתבו בש"ע: יד) ולענין משפנתא בכת"י נר' דגם כת"י שטר מיקרי כמבואר בדברי מרן ז"ל סי' קצ"ה ס"א בשטר פיצד פתב לו וכו' שדי מכורה לה פיון שהגיע השטר לידו קנה אעפ"י שאין שם עדים כלל יע"ש.

וכן מעשים בכל יום שעושים משפנתא דסורא בכת"י. אלא דמוסיפים שזה נעשה כקש"ם וקונין זה ע"י עצמם או ע"י הסוחר בקנין סוחר ועוד דכיון דחוק המלה דבכת"י קונה יש מס ע"ז א"ך ודאי דהוי קנין כמ"ש מרן ז"ל סי' קצ"ד ס"ד ע"ש: טו) ולענין מה שרבה המכשלה באיסור רבית ובתר דעבדי אתו לאמלוכי כת"ר נר"ו ידרוש להקהל הי"ו חומר איסור הרבית ויודיעום בדרך כלל שפכל מין הנאה שנהנה המלוה ממעותיו שהם בטלים אצל הלנה.

אם בתורת עסק. או משפנתא.

או מכירת כמפיאלאת את או מכר והטבה בקרקעות או במטלטלים. או הקדמת מעות על התבואות וכינצא.

צריכים לבא לפני כת"ר נר"ו לשאול תחילה ואז בבואם אם נר' לו דבר ברור מדברי מרן להסיר יורה להם פן. ואם נסתפק לו יאמר להם עד שיבנרר דין זה.

וישראל קדושים הם. ולא שפקי היתרא ואכלי איסורא ח"ו.

והמזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו. הכו"ח ביום כ' שבת התרפ"ט.

ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן פ"א נשאלת מהחה"ש הדה"מ ונהפו' כמה"ר ר' מכלוף עוזאן הי"ו אי סמכינן על מ"ש ה' ש"א ו"ל דף קל"ו ע"א בשם העה"ש והב"א והש"א להקל בכלי חרס שיש בה הפ"מ דהוי פדיעבד ע"ש: תשובה.

יודע אני בעצמי שאיני פדאי לחלוק על דבריהם ו"ל בזה אמנם כבר מסר בידינו פלל גדול הגאון בית מאיר ו"ל הובא בה' בינת אדם שער הקבוע אות ז שכתב בספרו כמה פעמים דנוח לו יותר ללמוד מסתימת הראשונים מפירושו של אחרונים ע"ש.

ומסתמיות דברי הרמב"ם ו"ל ומרן ו"ל ושאר פוסקים שאסרו בכלי חרס אפילו אינו בן יומו נראה דאין לחלק בין הפ"מ למועט ומה גם דהיסוד לזה בנוי על ב' פחות האחד) דיש מתירין כל כלי חרס דחשיב פדיעבד ויש חולקין ויש מי שחריע ביניהם להקל בהפ"מ כמ"ש ה' מנחת יעקב פלל פ"ה אות ס"ד ע"ש וזה אינו לע"ד לדין דבתריה דמרן גרירין ואסר להדיא בסי' קכ"ב כלי חרס וכ"ש שפן הוכיח ה' נחלת יעקב מהראשונים והאחרונים ע"ש.

וה' פת"ת שם מדברי הגהות אשירי כיעו"ש וממילא פינו דאין מקום לפלוגתא אין מקום לפשרה ומהכרעה להקל בהפ"מ לומר דבהפ"מ סומכין על המקילין. השני) מדברי מהרלנ"ח סי' כ"א שהק' דברי הר"ן להדדי דגבי זו"ז גורם פתב דחזש לא יותץ דכיון דצריך שבירה הו"ל פדיעבד ואלו גבי קזרה ופנפא פתב לאסור גם דבעו שבירה ומזה הוכרח לחלק בין הפ"מ להפסד מועט כיעו"ש.

וגם על זה אין נלע"ד לסמוך קדא דמהרלנ"ח עצמו לא נחית שם פלל להלכה להתיר בהפ"מ רק משום דק"ל בדברי הר"ן תרץ פן ואין להוציא דין מכח איזו קושיא כמ"ש בעלי הפללים בכמה מקומות.

ומי דאעיקרא דינא לע"ד יש לתרץ בפשיטות דשאני קזרות ושאר כלי חרס דאיסורם משום דגזרינן שאינם בני יומן אטו בני יומן וכיון שפן אין לומר דבהפ"מ חשיב פדיעבד דגם בהפ"מ שייכא גזירה זו דאינם בני יומן אטו בני יומן וממילא עלו שפיר דברי הר"ן בלי קושי.

דעיקר קושיא זו תרץ לה ה' המגיה בדברי הר"ן בפ' פל שעה באופן אחר וממילא אין מקום להוכיח פן ותו דכל עיקר קושית הר' גם הת' וקרא"ש ו"ל באופן אחר וא"כ נראה דכל הראשונים והאחרונים ומרן עמהם שלא התירו בהפ"מ משום דמתרצי בעיקר השושא פדברי התו' וקרא"ש או פדברי הר"ן וכמ"ש המגיה שם או כמ"ש בענייני וכן מדברי רבני עירינו ו"ל דכמה פעמים היו ספיקות בכלים וחקרו הרבה למצוא אופן התיר ולא התירו מטעם זה נראה דלא ס"ל פן.

וכן מדברי כמה פוסקים שהיה להם ספיקות בכלי הק"ק אשר לא יבצר דהיה להם הפ"מ אפילו בשל יחיד ולא הקילו מטעם זה נר' דלא ס"ל פן. זהו הנלע"ד בזה הכו"ח ביום ז' אלול התרפ"ט ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן פ"ב ומה שרצה לעמוד ע"ד הקצרה בכלים של ברזל המצופים באיזה מין פמין זכוכית אי מהנאי להו הגעלה ג"פ כמ"ש ה' רב פעלים חלק סי' תשובה ה' ח"ס יו"ד סי' קי"ג האריך להוכיח דלא מהני.

גם ה' רב פעלים שם שמקול אינו אלא בגדוני כיעו"ש ועוד דזכורני ששמעתי מידי"ן הרמ"ה נר"ו שאין לסמוך ע"ז דאין דבריו נראים וכן תמיד מורים ובאים שלא להתירם אפי' בהגעלה ג"פ.

וכן נלע"ד דהרי אם באמת הם פלי חרס אין ההגעלה הנז' פלום. וכן מן הספק אין פנים להקל דהו"ל ס' חסרון ידיעה שיכולים לברר מה הוא ובפרט בזה"ז דרבו הידיעות וכ"ש להסוברים דס' מחסרון ידיעה בכל אופן לא הוי ספק ולכן בספק איסור שנתבשל בהם יש להתיר אחר כ"ד שעות בלתי הגעלה כהוראת מהר"ש עמאר שהביא הש"א דיני פלים אות ג' דכל בנדאי איסור שנתבשל בהם אין להתיר גם בהגעלה כמה פעמים וכאמור: סימן פ"ג ומה שרצה לעמוד על דעתי הקצרה בפגימה אחר השחיטה שי"א שאינה פגימה אלא חרושא וי"א שהיא פגימה דקה תשובה אם הרוב אומרים שהיא פגימה דבריהם עיקר ואם הרוב אומרים שהיא חרושא דבריהם עיקר.

וכמ"ש ה' ישיב משה ז"ל סי' נ"ח ע"ש. ואם שקולים ואין מקריע נלע"ד דיש לאסור דהרי כתב מור"ם ז"ל סי' י"ח ס"ו שאין לשחוט בזה לפי שאין אני בקיאים בדבר ע"ש.

וא"כ הו"ל כמו הרוב אוסרים שהרי נתמעט פחם של האומרים שהיא חרושא מחסרון הבקיאות בזה ועוד דהו"ל כמו נדאי וספק דאין ספק מוציא מידי נדאי וכן המנהג פשוט פה שלא לשחוט באלחרושה לכתחילה וכן כתב הפר"ת ז"ל ס"ק יו"ד דהמורה בזה להקל גם רוח בהוראה אם הוא חכם.

ואם אינו חכם הרי זה שוטה רשע שמאכיל נבלות לישראל ועוד כתב שם פי בזה ז"ל אין בקי בדבר זה ע"ש. ונהגם דבדיעבד מיהא אין אוסרים באלחרושה וכמ"ש השמ"ח ס"ה ע"ש וכ"ן קצת מראשית דברי מור"ם מ"מ מדלא התרנו גם לכתחילה מוכח דיש בזה חסרון ידיעה ובקיאות וריעותא הוי וא"כ הו"ל ההכרעה לפ"ד האוסרים וכנז"ל זהו הנלע"ד בזה הכו"ח ביום הנז' ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן פ"ד שאלה ריאת עוף שנסרקה ובטרם יתברר אם היא סרוכה לצד פנים או לצלעות נאבדה הסירקה ואי אפשר לברר עוד שהרב ישיב משה ח"ב סי' קע"ט אסר משום דספיקא דאורייתא הניא ולחומרא ע"ש מפני מה לא התירה מספק ספיקא דשמא לצלעות ואת"ל הסירקה היתה לצד פנים שמא הלכה פהמתירים: תשובה דעת ההנ"ז ז"ל דסרוכה לצד פנים טריפה היא בהחלט ואין מי שמתיר בה כמבואר בדברי ה' שפתי דעת סי' ל"ה אות מ"ז דכל הפוסקים אוסרים ע"ש ונהגם דהרב ימין משה ז"ל בס"ל ל"ה ס"ט כתב בסו"ד ולכך סירקה בעוף פשרה נדאי דלא קאי רק אנסרקה לצלעות דקא עסיק בה רבו ה' מוהר"א יצחקי ז"ל וכן שני הטעמים שזכר הי"מ שם להתיר מוכחי להדיא דלא קאי רק על הסרוכה לצלעות לבד ולא לסרוכה ללב או בני מעים וכיוצא ע"ש וכן כתב ה' מחזיק ברכה ז"ל סי' ט"ל אות ה' דכל מה שכתב הי"מ אנסרקה לצלעות קאי אלא דמסיק ולכן סירקה בעוף פשרה דמוכח דאין שום סירקה בעוף וליתא ואפשר דלא דק בלישניה וכונתו על אם נסרקה לצלעות ע"ש ועוד דאפילו אם הי"מ אמרה אפי' בסרוכה לצד פנים הא נדאי דאלו ראה דברי הרשב"ץ בביבין שמועה הנה הדר ביה ואם פו בנוגע לסרוכה לצד פנים נקוטנו דהוי פאלו לא כתב הי"מ פלום גם מדברי הגהות מרדכי בפ"ג דחולין פבר ביאר דבריו הכנה"ג סי' ט"ל הגהת הטור אות א' בשני פנים ולחד פירושא אין ראיה פלל דמתיר

סינכת העורף ומסתברא דאפוישי פלוגתא לא מפשינו ויש לבאר דבריו באופן מתאים עם כל הפוסקים האוסרים וכן כתב ה' מחזיק ברכה ז"ל דעיקר פונתו שאינו מצוי כלל כמו שפירש הכנה"ג ומה שצדד הכנה"ג דאפשר דכונתו דאין סינכת פוסלת בעורף לא נהירא דיש לנו להשוות (הגהות) המרדכי למשמעות הפו' דנדאי אם המצא ימצא סינכת בעורף יש מציאות שפוסלת ע"ש: גם מדברי ה' דמש"א שציין הכנה"ג בהגה"ט ובבב"י חיי יו"ד סי' מ"ה אין ראיה דמתיר קדא דכבר הכנה"ג בבב"י חיי פתב דדבריו צ"ע דקאי בדם ומאי אהני ליה הא דהצלעות מגינות ע"ש וא"כ צ"ל שיש איזה חסרון לשון או טעות סופר בדבריו להתאים ראשיתם לסופם וא"כ אין ללמוד מדבריו פלום ועוד דמוכח מדבריו שם דלא קאי רק על הסרוכה לצלעות שהרי עיקר טעמו משום דהצלעות מגינות כיעו"ש וזה לא שייך כלל בנסרקה לצד פנים וכמ"ש הרשב"י ז"ל בביבין שמועה וא"כ לא מצאנו עד עתה מי שמתיר בסרוכה לצד פנים אלא מי שאוסר או מי שדבריו מסופקים וכלל הוא דאין ספק מוציא מידי נדאי והו"ל כל הפוסקים אוסרים.

וכן כתב ה' שפתי דעת דכל הפוסקים אוסרים עם פי ראיה דברי הכנה"ג בהגה"ט שזכר דברי הגהות מרדכי וציין לעיין בדברי ה' דמשק אליעזר ז"ל ע"ש. ועוד דכיון דיש פנים לפרש דברי ה"מ והגמ"ר והדמש"א על פי הדרך האמור הגם דנימא דיש עוד פנים לפרש שמתירים אין להתיר מספק ספיקא דאיהו אפשר לומר שמה הלכה כמתירים ואין לנו מתירים ודאי אלא ספק ולא שייך כה"ג ספק ספיקא.

ולכן ה' ישיב משה ז"ל דן והורה לאסור מן הספק דספק דאורייתא הוי ולחומר. ועוד שאם באנו להתיר מצד ספק ספיקא הא איכא נגד זה ספק ספיקא להחמיר דשמה לצד פנים היתה סרוכה ושמה הלכה פהאוסרים סרוכה לצלעות וכמ"ש ה' ימין משה משם רבו מוהר"א יצחקי ז"ל.

וכן נראה מסתמיות דברי הכנה"ג הגהת הטור אות א' ומדבריו בבב"י חיי סי' מ"ה פשהביא דברי הדמש"א וכתב דמדבריו נראה דאין סינכת פוסלת בריאת עורף דלא יהנה אלא נקב הצלעות מגינות עליה והו"ל פריאה שניקבה ודופן סותמתה דכשרה ע"ש ואי איתא דהכנה"ג בסרוכה לצד פנים דנקא איירי אבל בסרוכה לצלעות מודה הכנה"ג דכשרה לא הוכיח פלום מדברי הדמ"א דהוא שהתיר בסרוכה לצלעות התיר ועוד דאדרבא הי"ל להוכיח מדברי הרמ"א שהוא מן האוסרים הסרוכה לצד פנים דלא שייך ביה טעם הותר דצלעות מגינות וכמבואר מדברי הרשב"י בביבין שמועה.

וכן יש לדקדק מדברי ה' שפתי דעת דאחר שפתב דכל הפוסקים פוסלים בסרכת העורף וכמו שהאריך הכנה"ג סיים זולת זה נ"ל דריאה של עורף במקום שמונחת בין הצלעות שם דרפה להיות נסרכת ודבוקה בצלעות הא נסרקה במקום אחר פוסל בו סינכת ומינה שבהבין הש"ד דהכנה"ג אוסר בכל דאלת"ה הי"ל לבאר דהכנה"ג נמי בסרוכה לצד פנים מייירי ולא בסרוכה לצלעות אם יש שני ביאורים בדבריו ואי ברירה ליה דהכנה"ג בסרוכה לצד פנים דנקא אוסר הי"ל לכתוב זה בשם הכנה"ג ולא מדידהויעי' לה' אהל יוסף סי' י"ג שגם הוא נסתפק בכונת הכנה"ג ומדבריו שם מוכח דדעתו נוטה דהכנה"ג בכל צד ואופן אוסר ע"ש וכיון דאיכא ספק ספיקא להחמיר וספק ספיקא להקל ספקא

דאורייטא הני ולחומרא כמ"ש ה' בן אברהם סי' ל' ע"ש ולכן מטעם זה אסר ה' ישיב משה ז"ל בגדון זה.

וכל זה אם המצא נמצא מי שמתיר סרוכת העוף לצד פנים אבל לקישטא עד עתה לא מצאנו מי שמתיר בזה והו"ל ספיקא דאו' ולחומרא כ"ש דאיפא ספק ספיקא להחמיר וכאמור: גם מדברי ה' מחזיק ברכה ז"ל וכל רבני האחרונים שסמכו עליו והביאו דבריו להלכה שכתב בסי' ט"ל אות ז באוננים שנתראית סירכה שלהם שיש בה סירכה ואינה סירכה שדרך האוננים להיות הריאה שלהם כף דאין להתיר רק על פי בקי מאד וירא ה' שיאמר דהיינו רביתיהו ומשמע מזה דאם לא נמצא בקי מטריפים צ"ל שלא נמצא מי שמתיר בכל אופן וכאמור ולא הני ספק דאי איתא דחשיב זה לספק דשמא הלכה כהמתירים הי"ל להתיר מס"ס דשמא היינו רביתיהו ואת"ל דהיא סירכה שמא הלכה כהמתירים אלא ודאי דס"ל ג"כ כל הרבנים הנז' דאין מי שמתיר סרוכת העוף לגמרי.

ואין לומר דהתם היינו טעמא משום דהני ספק הפא מחסרון ידיעה ולא הני ספק דהבקי יכול לדעת אי הני רביתיהו. שהרי כתב ה' בן אברהם סו"ס כ"ה דרוב האחרונים הסכימו דבכל דבר שאין ברור מי שיודע פגון בענין בדיקות דלא סמכינן האינדא אבדיקה דילן וכיוצא בזה בדבר שאין מי שיודע לא הני ספק מחסרון ידיעה ע"ש.

ועוד דאי איתא אעיקרא לא היינו צריכים להביא בקי לברר שהרי כתב ה' בן אברהם בסי' כ"ו דדוקא היכא דאפשר לברר שני הספיקות ולא ישאר שום ספק אבל אם אפילו אחרי הבירור אפתי לא יבנר לנו רק ספק אחד והספק השני לא יבנר אין אנחנו אחראים כלל לעמוד על הבירור ומתירים מס"ס בלא בירור כלל ע"ש וא"כ אי ס"ל להרבנים הנז' דזה חשיב ספק דפלוגמא הו"ל ספק שאינו מתברר ולא היינו מטריפים פי ליפא בקי מאחר דגם אם יבא בקי הרי ספק דפלוגמא אינו מתברר דאי חשיב מתברר לא היה נכנס ספק דפלוגמא עם שאר הספקות פיון דאפשר לבררו.

ועי' לה' בן אברהם שם סי' ל"ב. ומינה צ"ל דהרבנים הנז' דעתם דאין פאן מי שמתיר סרוכת העוף בהחלט ולכן לא חשבי ליה לס"ס וכאמור בראשית דברינו: סימן פ"ה לעי"ת מדנין יע"א נשאלתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מרדכי סג"רן הי"ו על חבית של עץ מלאה יין הבאה ע"י ישמעאלים וחתומה חותם בתוך חותם ובה מקום נובע ונסתם בריקועי בדיל ונתאחרה בבית הישמעאלי כשמונה ימים ומצא פי אותו מקום עדיין נובט וביין חסרון גדול בענין שאין יכולים לתלות בנביעה ולדעתו הישמעאלי הוציא יין מאיזה מקום בה וכן מצא במקום הנובע פעין קוץ תחוב שם ומזה חושש לפתיחת הנקרי ואם מותר יין זה גם בשתייה: תשובה, ראשית דברי השאלה מורים שהדבר ברור לו כ"כ שא"א דחסרון זה להיות מצד הנביעה וסוף דבריו מורים שהוא רק חושש.

ובאמת אנכי לא ידעתי איך יוכל לשער כמה נבעה חבית זו בזמן של שמונה ימים ולכן לענ"ד אם הדבר מסופק הוא אם נגע הגוי הישמעאלי בה או לא נגע בה כלל אזי מותרת גם בשתייה וכמ"ש הריב"ש סי' תכ"ד וז"ל וכ"ש בגדון זה שרוב גנבי העיר ישמעאלים שאין לחוש לספק מגען.

וכן יש לדקדק מדברי מְרֵן סי' קפ"ט סעיף י"א שכ' ופתחו חביות יין ולא כ' והיו שם חביות פתוחות דנר' דדוקא בראינו ששלוהו ידם ופתחו החביות דאז מסתמא נגעו אכל אם היו פתוחות ולא ראינו ריעותא הו"ל ס' מגע ישמעאלי.

ומותר וכמ"ש הריב"ש להדיא אשר משם שאב מְרֵן ו"ל את דבריו: אף אם הדבר ברור שהוציא הגוי יין מבין הנסרים וכיוצא נלע"ד לאסור אותו יין בשתייה דנה דומה לחבית סתומה ונמצאת פתוחה דאסר הריב"ש ומְרֵן ו"ל הגם דאפ' שלא נגעו בו רק הריחו ריחו וכשמצאוהו יין לא נגעו בו והיינו משום דמסתמא ועל הרוב פיון שמסור בידם עושים כמו שעושים כל האנשים ליגע בו ואין זה נחשב בתור ס' מגע ומינה נמי להוציא יין מבין הנסרים דמסתמא ועל הרוב נגע בו.

וכן יש להוכיח מדברי מְרֵן ו"ל סי' ק"ל ס"א שאסר לשלוח בחביות של עץ בלתי שק שאין בו תפירה וחתום כיע"ש שאם היה מותר גם אם הוציא יין מבין הנסרים לא היה גוזר שלא לשלוח פיון שאם הוציא מותר.

וכן דקדק הט"ז ו"ל ס"ק א' מדברי מור"ם כיע"ש. וכ"כ הכנה"ג הגב"י אות ט"ו דאם היה ברור שהוציא אסור וציינו לעינינו בהט"ז ולא זכר חולקים ע"ז.

והגם דהש"ך בנקודות הפסוף לפי תירוצו האחרון שהוא העיקר כנז' שם יראה דבזה"ז לדעת מור"ם מותר וכהיה דסי' קכ"ד סעיף כ"ד בהגה דדקרו שם בספין להוציא יין וכו' וא"כ לדידן הגם דמְרֵן אסר גם בעכו"ם בזה"ז דלא כמור"ם הא מינה הישמעאלי הני כשי' מור"ם גם לדעת מְרֵן דמותר בהנאה.

מ"מ פיון דהש"ך בעצמו תי' ב' תירוצים ולתי' הא' אין שום הכרח שחולק על הט"ז בזה שבודאי הוציא יין די"ל דדעת מור"ם דאין חוששין לשלוח משום די"ל דהוי פעין ס"ס שפא לא יוציא יין ושפא יוציא באופן דהוי מגע שלא בכונה ע"י דבר אחר.

ל"כ בודאי הוציא דליכא רק ס' אחד א"כ הוי דעת הש"ך כמסופק' ודעת הט"ז מבונרת ואין ס' מוציא מידי ודאי ועוד דהכנה"ג מסייע להט"ז והו"ל יחיד ורבים ועוד דלענד"ן בעיקר קו' הט"ז דלא התיר מור"ם סי' קכ"ד רק באם ראינו כ"ז.

שדקרו שם ספין להוציא יין ולא נגעו רק בספין דהו"ל מגע גוי ע"י דבר אחר שלא בכונה אכל בסי' ק"ל כ' דאין חוששין אף אם ראינו שהוציא גם מור"ם מודה לאסור דאמר' דמסתמא נגע בידו וכאמו': סימן פ"ו ומה ששאל כת"ר נר"ו בס"ת שראש הלמד'ין מהם כמו זיין ומהם שגג הלמ"ד פונה להפכו ויש גם שם אה"ם שהלמ"ד כנז' אם יכול לתקן גם בשם שה"ם או לא: תשובה לענ"ד נר' דודאי יכול לעבות ראש הלמ"ד ולסתום בדיו ראשה הימין לבל תהיה כזיין וכן לסתום אותו קו הפונה בדיו ולהוסיף קו מצד שמאל להיות כשאר למדין דכיון דיש סוברים דא"ץ פסד'ן בס"ת ואפ"י בשמות הקדש הוי פלוגתניהו בדרכ'ן וא"כ נקטי' דא"ץ פסד'ן.

וכ"ן מסתמיות דברי מְרֵן ו"ל ושאר פוסקים הראשונים ופשט דברי מור"ם סימן רע"ו סי"א דסתם ה' של שם ולא ביאר האחרונה וכ"ש בשאר שמות. ועוד דממה שכ' הקו"י נר"ו סי' ל"ב אות ק"ו בשם דמ"ש פלל ז דאם נמצא פן בס"ת בשבת דא"ץ להוציא אחר נר' דבדיעבד פשר.

והגם דהקו"י נר"ו שם חלק ומסיק להוציא אחר נר' דטעמו הוי רק משום הברכה ועם שמשניים דהאי גוונא הוא פסול נר' דר"ל שאין ללמוד בו שאם היה סובר דהוי פסולות גמורה הי"ל לחלוק עליו דגם בשעת הדחק לא יניחם דהרי הם פסולים ומאחר דבדיעבד פשר נר' דלא חשיב שלא פסדון ואף את"ל דהקו"י סובר דפסול ממש מ"מ נר' דאינו פוסל רק מדרבנן וא"כ הו"ל סד"ר ולקולא ובדיעבד פשר ויכול לעבותו פיון דבלא"ה הוא פשר.

ועוד דהו"ל ס"ס שפא הלכה כמאן דס"ל דא"י פסדון ואת"ל דהלכה כמאן דס"ל דצריד שפא ההלכה כהסוברים דזה פשר הוא. זהו הגלע"ד בזה הכו"ח ביום ער"ח שבט התרפ"ח: סימן פ"ז מעשה שנמצא בכבש אחד סירקא מגב האונות לדופן ולחזה מחציתה לצלע והרביע ממנה לכשר שבדופן והרביע לחזה ונסתפקנו האם מצטרף הצלע עם הכשר להיות רובה לדופן ומיעוטה לחזה וכשרה.

או הצלע מצטרף לחזה והוי רובה למקום האוסר וטרופה א"נ אין הצלע מצטרף לא לזה ולא לזה וכאלו אינו והו"ל מחצה על מחצה וטרופה כמ"ש מרן בב"י ובבב"ק הבית גבי אינהו רובי דבעל העיטור: תשובה.

דעתי הקצרה דדין זה מבואר הוא בש"ע סי' ט"ל סכ"ה וכן אונה הסרוכה בסי' אחת לחזה ולדופן אזלינן בתר רובה. וכוננתו נר' פשוט דאם רובה לחזה טרופה ואם רובה לדופן כשרה ולא שפננתו דאזלינן בתר רובה דאם רובה למקום האוסר אסורה ואם רובה למקום המכשיר כשרה דנדאי באומרו אזלינן בתר רובה קאי על החזה והדופן הנזכרי בלשונו ולא על האוסר והמתיר שלא נזכרו בלשונו.

ומעתה פיון דדופן כולל הכשר והעצם כמבן מדברי מרן סעיף ח' לדין פה אי ג'רבה המנהג פשוט ע"פ דברי מוהר"א פרץ ז"ל להתיר אפי' במיעוט ממנה לכשר והרוב לעצם א"כ הרי הוי רובה לדופן נגד המיעוט של החזה וה"נ מסתברא דכיון דכל עיקר הספק שבאותם רובי דבעל העיטור הוא אי שדינו לה לסי' בתר דופן או בתר חזה וכינצא פי אמרי' דכי הוי רובה לדופן שדינו לה בתר דופן הויא לה כאלו אין פאן חזה כלל ונדינות כשאר סירכות דעלמא שהם לדופן לכשר ולעצם דכשרה ודומה לזה יש ללמוד ג"כ מדברי מרן שם בסעי' כ"ה אם האומה והאונה נסרכו בסי' אחת לדופן אם רוב הסי' מהאונה כשרה ומשמע דגם אם סרוכה לעצם ולכשר כסתם דופן הפולל את שניהם כשרה ואין הצלע מצטרף עם חלק האומה האוסר: וכן הדבר מוכרח ממקומו דכל פי הא הי"ל למרן ז"ל ולה' בעל העיטור לו' שאם בהצטרפות חלק הצלע עם חלק החזה או עם חלק האומה יש רוב יש להטריף אלא ודאי פדאמרן דשדינו לה לזו ולזו בתר רובה ואמרי' דמשם יצאה ולא מהחזה ולא מהאומה כאלו לא יש חלק ממנה לאומה ולחזה וכאמור: והנה סבור הייתי עוד להתיר מצד מה שנהגו להתיר אפי' רובה לעצם ואמרי' דהמעט מהכשר מחזיק הריאה ואינה מתפרקת וה"נ י"ל בנ"ד דהמעט מהכשר מחזיקה ואינה מתפרקת מהחזה.

אף מדברי מרן ז"ל שם סעי' כ"ה שלא התיר בסרוכה לדופן ולחזה רק אם רובה לדופן נר' דלא דמי ועד פאן לא אמרי' דהכשר מחזיק רק לגבי הצלע שהם במקום צר אבל לגבי החזה דרחוק מהאונות כמ"ש הלבוש י"ל שאין הכשר מחזיק ג"כ של החזה: ומן

האמור ג"כ אין להתיר מִפֶּחַ ס"ס דְשָׁמָא ס"י זו מן הַבְּשָׁר הַיָּא בָּאָה ואת"ל מן הַחֲזָה שְׁמָא הַלְקָה פְּהַרְמַב"ם ויְדַעְמִיה דס"ל להתיר בְּסְרוּכָה לְחֲזָה כְּמוֹ לְדוֹן צַר.

דאי איתא הי"ל לְמָרְן ו"ל להתיר בְּנִסְרָכָה לְדוֹן וּלְחֲזָה גַם דְּלִיפָא רְנָבָא מִפֶּחַ ס"ס הַנּוּז' וְטַעְמָא דְּמִילְתָא נ"ל ע"פ מ"ש מהרלנ"ח דְּגַם בְּמָקוֹם שְׁנוּהֲגִים פְּהַרְמַב"ם אין לְהֵם להתיר בְּסְרוּכָה לְחֲזָה וּמִנָּה דֵּן ה' נְדִיב לֵב ו"ל דְּכִינּוֹן שְׁפֵן אין דְּעָה זו מְצַטְרַפֶּת גַם לִס"ס דְּהוּי דְּעָה יְחִידִית ע"ש: עוד נ"ל להתיר מִצַּד זֶה דְּכִינּוֹן דְּהַבְּשָׁר וְהַחֲזָה שְׁוִים הֵם וְאִין הַכְרָעָה אִם מֵהַדּוֹן דְּהִינּוּ מֵהַבְּשָׁר שְׁבִדוֹן אוֹ מֵהַחֲזָה מֵהִנּי מִיָּהָה הַצַּד שֶׁל הַסִּי שְׁבַעְעָם לְהוֹכִיחַ לָנוּ שֶׁהִיא מֵהַדּוֹן וְהוּי כְּמוֹ מְכַרְיַע בְּדָבָר הַכּוּ"ח בְּיוֹם כ"ג אָב י"ה הַתְּרַפ"ז.

ע"ה כְּלָפוֹן מִשֶּׁה הַפֶּהן סִילֵט"א: סִימָן פ"ח נְשַׁאלְתִי מֵהַחַה"ש הַדְּהָ"מ כְּמַה"ר ר' מְכִלּוּף עֵינְדָן הִי"ו אוֹדוֹת הַמִּים שְׁבַשְׁכוֹנַת הַמַּת שְׁנִשְׁפָּכוּ לְבוֹר אִם נֶאֱסְרוּ מִי הַבוֹר: תְּשׁוּבָה. דְּעִתִּי הַקְצָרָה לְהַתִּירָם עַפְמ"ש ה' מְזִמּוֹר לְדוֹד סִי קִי"ו דְּמִים הַמְּגֻלִים חֲמִירִי מִמִּים אֱלוֹ שֶׁל שְׁכוֹנַת הַמַּת יַע"ש וּבְמִים הַמְּגֻלִים מְבֹאָר בְּתְרוּמוֹת פ"ח דְּלִתְנָא קָמָא עַד שְׁתַּאבְּד בְּהֵם הַמָּרָה וְכ"פ הַרְמַב"ם ב'פ' י"א מֵה' רוֹצֵחַ ה' י"ב ע"ש וְשִׁיעוֹר זֶה בְּנִדְאִי שֶׁהוּא פְּחוֹת מֵאֲרַבְעִים סָאָה שְׁהָרִי ר' יוֹסִי שְׁמַחְמִיר מְצַרִּיף מ' סָאָה וְהַכְּרִיחוּ לָזֶה מִמֶּה שְׁפָל רֹב הַמְּקוֹנְאוֹת מְגֻלִים עִי בַהֲר"ש שָׁם.

וְגַם לְהַסּוֹבְרִים דַּר' יוֹסִי מְפָרֵשׁ עִי לְמָרְן בְּב"י יו"ד סִי קִט"ז הָא מִיָּהָה בְּמ' סָאָה לְמַר וּבִיּוֹתֵר מִמ' סָאָה לְמַר אִין חֲשֵׁשׁ וּמָה שְׁפָתְכוּ דְלָא מֵהִנּי שְׁשִׁים בְּמָה שְׁיֵשׁ בּוֹ חֲשֵׁשׁ סַפְנָה אִינוּ רַק לְשַׁלּוֹל שְׁיַעוֹר בְּיִטּוּל שְׁשִׁים אֲבָל שְׁיַעוֹר שְׁתַּאבְּד הַמְּרַהֲאִין בּוֹ חֲשֵׁשׁ.

שְׁהָרִי ה' בֵּית יְהוּדָה עֲצָמוֹ שֶׁכ' בְּסִי מ"ו בְּשֵׁם הַט"ז דְּבַדְבָר סַפְנָה לָא מֵהִנּי שְׁשִׁים הוּא עֲצָמוֹ בְּסִי כ"ה כ' דְּשִׁיעוֹרוֹ כְּדִי שְׁתַּאבְּד הַמָּרָה. וְכֵן מֵתְבָּאֵר מְדַבְּרִי בְּסִי מ"ו הַנּוּז' דְּהַמִּים שְׁבַשְׁכוֹנַת הַמַּת הֵם כְּדִין מִים מְגֻלִים יַע"ש וְכ"ז הוּא אִם הַבוֹר הַזֶּה הוּא בּוֹר סִיד (מֵאֲגֻן) אִף אִם הוּא בָּאֵר מִים חַיִּים (בִּיר) אֲזִי מַעֲיִן כָּל שֶׁהוּא מְבַטֵּל זֶה וְכַמ"ש הַרְמַב"ם שָׁם בַּה' רוֹצֵחַ ה' י"ג מֵהִירוֹ ע"ש הַכּוּ"ח בְּיוֹם כ"ח אֱלוֹל הַתְּרַפ"ז ע"ה כְּלָפוֹן מִשֶּׁה הַפֶּהן סִילֵט"א: סִימָן פ"ט שְׁאֵלָה גְּלִגְלַת בְּהֵמָה שְׁנִיקְבָה פְּחוֹת מְכַסְלַע דְּמַדְבְּרִי מוֹר"ם בְּש"ע סִי ס"ב נִרְאֶה דְּלִיפָא לְמִיחַשׁ בְּבִהֵמָה לְקְרוֹם שֶׁל מוֹחַ לְכֵן גַּם לְדִידוֹ דְלָא בְּקִיאָנוּ שְׁרִיא וְכֵן מֵתְבָּאֵר מְדַבְּרִי בַד"מ אִם נִקְטִי הָכִי לְדִינָא: תְּשׁוּבָה רְאִיתִי לְמוֹ"ה.

עִיָּה כ"ס ס"ב ס"ח שֶׁכ' הַפֶּה זֶה מֵהַתְּב"ש וְשָׂאֵם לָא בְּדַק ס' טְרִיפָה וּדְבָרֵי ו"ל מְלַבֵּד דְּבָאוּ בְּקַצְרָה מְאוֹד דֵּהַתְּב"ש בְּיָאֵר דְּאִינָה אֱלָא בְּדִיקַת חוּשׁ הַרְאוֹת וְסַתְּמִיּוֹת ה' עִיָּה כ"נר' דְּעַל בְּדִיקָה הַמְּוִזְפֶּרֶת בְּש"ס וּפּוֹסְקִים קָאִי עוֹד בָּהּ דְּלַע"ד דְּדַבְּרִי הַתְּב"ש הֵם נֶגֶד הַנִּרְאָה וְהַמְּתְבָּאֵר מְדַבְּרִי מוֹר"ם בְּהֵגָה שְׁתֵּלָה הַדְּבָר בְּמָה דְלָא חִיִּישִׁי לְקְרוֹם וְאִי אִיתָא דְּבוֹדְקִים מְפָרְאִית עֵינֵן א"כ הָרִי קַחְחִישִׁי וְקַחְחִישִׁי וּבְדִיעֵבַד מְעַפְכַּת וְכֵן דְּבָרֵי בַד"מ שֶׁכ' דָּאִין צָרִיף בְּדִיקָה מְמַאֲנִים זֶה דָּאִי אִיתָא הִי"ל לֹאמַר דְּצָרִיף מִיָּהָה בְּדִיקָה אַחֲרַת בְּמִרְאִית עֵינֵן וְכ"ש שְׁלִפִי דְּבָרֵי מְעַפְכַּת בְּדִיעֵבַד וְאִין לֹאמַר דְּזֶה אִינָה נִקְרָאת בְּדִיקָה דְּהָרִי לְפִי דְּבָרֵי הַרְמַב"ם קְרָאָה בְּדִיקָה ע"ש גַּם עֵיקַר יְסוּדוֹ דֵּהַתְּב"ש מְדַבְּרִי הַרְמַב"ם בַּה' שְׁחִיטָה ה"ד לְעַנ"ד אִינוּ מְוַכְרַח דְלָא מִיִּרִי הַרְמַב"ם רַק בְּנִתְרוּצֵץ וְלֹא בְּנִיקָב גַּם הַבְּדִיקָה שְׁזָכַר שָׁם הַרְמַב"ם לְעַנ"ד אִינָה אֱלָא הַבְּדִיקָה הַמְּוִזְפֶּרֶת בְּגִמְרָא וּבְדַבְּרִי עֲצָמוֹ פִּי"ד ה"ז וְאִם אִיתָא בְּדִיקָה מְחַדְּשֶׁת מְזוֹ לֹא הִי"ל לְסַתְּמוֹם אֱלָא לְפָרֵשׁ מֵאַחַר דֵּהִיא מְסַבְּרַת הַשְּׁכָל וְאִין מְקוֹר

לה בש"ס וכדרכו בקודש דבכל מה שמחדש מדעתו כותב יראה לי וכו' וכ"ש שהי"ל לבאר איך האופן של הבדיקה המשונה מבדיקת הש"ס שאינה אלא למראית עין: ועוד ק"ל דבדיקה זו דמראית עין היא גופה אחת מהבדיקות הנזכרות בחולין דף נ"ו ע"א רב שינב"י בדיק בשמשא ופירש"י נגד השמש מסתכל אם יראה נקב שהאור יפה לבדיקה וכתב מרן הב"י סוס"י ל' דהרמב"ם ורבינו לא חששו לכתוב אלא הבדיקה שהסכימו בה כמה אמוראי דהיינו בדיקה ביד ע"ש מבואר דבדיקת הראות ואפי' בשמש אינה בדיקה מוסכמת ולא הזכירה הרמב"ם בדבריו.

וע' להרמב"ם בפה"מ באלו טריפות בעוף ויודע זה שיכניס אצבעו וגו' ומשמע דבלא זה אי אפשר לדעה אם ניקב ע"ש: הן אמת דלשון המשנה דתנן דף נ"ד נפחתה הגלגלת ולא ניקב קרום של מוח מורה ובא דאנו רואים שלא ניקב הקרום וכמ"ש רש"י וקר"ן וכמו שהוכיח הת"ח שהביא התב"ש ולעומ' זה סתמיות דברי הרמב"ם ומרן וכ"ש דברי מור"ם בד"מ ובהגה והמקורות ששאב מהם מורים ובאים דא"ץ בדיקה פלל.

ולכן נלע"ד דגם רש"י וקר"ן אין פונתם על בדיקת מראית העין אלא דר"ל שלא הגיעה המפה לחלל המוח באופן שלא יש לחוש לניקב קרום של מוח דאנו רואים שלא ניקב עד שם ואם יהיה האופן שהגיעה המפה עד חלל המוח אה"ן דצריף בדיקה זו באצבע גם בבהמה ולדידן שאין אנו בקיאים אין להתיר גם בבהמה בכה"ג.

א"נ י"ל דהם ז"ל מפרשים ולא ניקב קרום של מוח היינו שלא ראינו שניקב ואה"ן לא ראינו ג"כ שלא ניקב זהו הנלע"ד דרף לימוד בעלמא ולמעשה הנני מצפה להכרעת מוה"ר הרה"ג מהר"ם שתרוג היקרים וש' לה' ישיב משה ח"א סי' קכ"ח שהסכים עמו ושאי"ץ בדיקה ע"ש: סימן ז' לעיר זרזיס יע"א נשאלתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' יוסף בנכ'ריץ הי"ו בכבש שנמצא בלבו כמו עצם מנוח סמוך לסמפון דבוק בבשר ויש בו כמו עוקץ בראשו ובסופו דבוק עם הבשר היטיב טמון פולו בבשר ולדעתו קרוב הדבר שנתהנה מבשר הלב כי הוא דבוק הרבה: תשובה.

זכורני שבא לידינו פעין עצם בלב פעם בבהמה גסה ופעם בבהמה דקה והכשרנו. ואיני זוכר המעשה וההכרעה בזה וחיפשותי כפי השעיה לראות אולי אמצא מה שכתוב אצלי בזה לזכרון ולא מצאתי.

ולכן אמרתי ללמוד פרק זה מחדש וכפי מה שלמדתי בזה פעם נלע"ד דאם יהיה המציאות שדעת המורה מכרעת שהוא מתולדה פגון גדון ה' לחם הפנים שהיה מהנדק הרבה ולא יכלו לעקרו משרשו להפרידו מבשר הלב וכ"ש אם העצם הולך ומתרכך למטה פעין תנוף האונן עד שהיה בשר אזי יש להתיר גם בלתי הפסד מרובה או צורך שבת ודוחק וכיוצא די"ל דבכה"ג כ"ע מודו ולא פליגי.

אף אם אין למורה הכרעה שהוא מתולדתו והדבר תלוי שיש פנים לומר כף ויש פנים לומר כף אזי יש לסמוך על המתירים בהפ"מ וכיוצא והם הב"ח והש"ף בנקודות הפסוק והשה"ג ודעמיהו זהו הנלע"ד לפי מה שלמדתי פעם ולכת"ר נר"ו ההכרעה: סימן צ"א לעי"ת מאטר יע"א נשאלתי מהחה"ש והכו' כמה"ר ר' בן ציון פ'רג'ון הי"ו על שנמצא פעין עפר או אבן בחתיכת ריאה ונקב שם משוף קצת ולא שמו לב לשאר סימנים

והשוחרט אמר שהריאה הייתה נקיה וכן המולחת אמרה שלא ראתה קודם החיתוף שום דבר וכן הרואים שהיו לפני הטבח לא ראו פה רק מפה שנעשית ע"י הטבח האם יש להכשיר או לא: תשובה שמחתי על פי הוא שם לבבו ללמוד בספיקות הבאים אליו ולכתוב את דעתו ובטוח אני בעה"ו שפאשר יתמיד בדרך זו יבוא למטרה רוממה להבין ולהורות ובלבד שימתן לבבו לחפש ולפשפש אחרי כל ספק לבררו ולכתוב בפנקס מיוחד הנדון ומה שנר' לו בברורו ואם ראשיתו מצער אחריתו ישגא פי פה היא דרפה של תורה מראשית כל נדמה לאדם פמשוטט בים הגדול וסוף סוף ימצא מהלכים ודרכים לברר רוב ספיקותיו וה' יעזרהו ויעזרנו עדכ"ש אמן והנני להשיבו בנוגע לשאלתו: דע כי הבדיקה היא בשני אופנים הא' שנוקב בטרפיש נקב להכניס ידו ובדק במשמוש ידו והעברתה נאח"פ מוציא הריאה לחוץ וכמו שפן גזרו השמ"ח והשפ"ד בהרס ע"ז וה"ד ה' שבת אחים נר"ו סי' ט"ל אות ב'.

הב' שפותח הטרפיש פולו ובדק למראה עיניו עם העברת ידו וכמו שנוהגים פעת השוחטים פה אי ג'רפה יע"א ויש שמוציאים אותה ג"כ אח"ך לחוץ לראותה. וא"כ אם גם בנד"ז הנה באופן משני האופנים הנז' ולפי מציאות אותו נקב עם הנלנה אליו מהעפר או האבן אי אפשר שלא יראה להבודק א"כ נדאי דנעשית אח"כ.

אף אם המציאות הייתה שהבודק אפשר שלא יראה אותה לדקותה וכיוצא כגון שבאה במקום נסתר או אם הבודק לא בדק רק ע"י נקב קטן והכנסת ידו בלתי הסתכלות וראיה בריאה בעודה בבהמה או אח"ך אזי אין לסמוך על דברי הבודק דהו"ל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש פנין שאינו מחפש אח"ז שאינו נרגש לו וכן אין לסמוך על הרואים ועל האשה מהט' הנ"ל: אף מצד אחר נר' להתיר עפ"ד מרן סי' ל"ז ס"ו וה"נ פנין שנתתה לחתיכות ועשה פה הספין פמה חיתוכין תולין בספין.

ודומה זה למ"ש מרן סי' ל"ו ס"ה שאם לקחה זאב והחזירה נקיבה תלינו להקל וכשרה נאפ' יש נקבים הרבה שלא במקום שיניו תלינו פולו בזאב ע"ש וכן בנד"ד הגם שהחתיכות בספין היו במקומות אחרים תלינו נקב זה ג"כ בספין פנין שפעת חתיכות לחתיכות לא הנה נזהר ומבדיל אם תבוא הספין שם.

והגם דהנקב לפ"ד לא הנה עגול רק משוף קצת ומבואר בדברי מור"ם שם דבעגול אין לתלות בטבח מ"מ פנין שיש בו המשוף קצת ולפי ראות עיני המורה אפ' שיהיה זה ע"י הטבח או האשה בספין תולין בזה.

וכן מתבאר מדברי השמ"ח סי' ל"ו ס"י שכ' גם אם אין הנקב משוף קצת רק עגול אין תולין אותו בידי הטבח ומבן' מזה דמשוף קצת דינו כמשוף. ועוד מסיים שם זה הפלל דבר שתולה בו צריף לעיין בנקב אם אפשר להעשות ע"י אותו דבר אם בזאב צריף להיות הנקב כדרך שאפ' להעשות במין ההוא ואם בספין כדרך שאפשר להעשות בספין וכן פלם ע"ש זהו הנלע"ד וצ"י י"מ וימ"ן אמן: סימן צ"ב לעי"ת בן גרדאן נשאלתי מהזה"ש ונהפ"ו כמה"ר ר' מכלוף יאנה הי"ו מה ששאל במי שמטה אמו בתוך שנת אביו אם ימנע מלהתפלל בכלות י"א חדשים לאביו: תשובה נלע"ד דכיון דהרואים מסתמא יודעים שהוא בשנת אמו אם ששמעו וראו אם ממה שהוא מתפלל גם בכלות י"ב חדשים לאביו א"כ אינם תולים שמחזיק את אביו וכו' רק שהוא מתפלל מפני אמו וזה ברור:

סימן צ"ג ומה ששאל איך תהיה תגלחתו השלישית לשנת אביו אשר זמנה ג' טבת אחר ששאלו לו ג"כ אבילות שנת אמו: תשובה מדינא הדבר תלוי בגערת חבירו אחר ל' יום כמבואר בש"ע יו"ד סי' ש"ץ ס"ד ופה המנהג בשיעור הגערה הוא להיות תגלחת ראשונה אחר ג' חדשים ועשרה ימים.

והשנית אחר ג' חדשים. והשלישית אחר ב' חדשים ועשרים יום.

א"כ ש"מ דקים להו להראשונים שבנה הגיע השיעור שיגערו בו חבירו. ומינה נלע"ד דכיון דעמד זמן מה בלתי תגלחת מצד שנת אביו הגם דמצד שנת אמו עדיין לא הגיע הזמן הנהוג מ"מ כל שעברו ל' יום משמטה אמו ועברו ג' חדשים ועשרה ימים מזמן תגלחתו הו"ל שיעור גערת חבירו דגערת חבירו נראה דתלוי בנזוילו של האיש שהוא בראותם שכ"כ הכביד שיערו ונתנוול.

אך קודם ל' יום לאמו אין נלע"ד להתיר. וכן קודם שיעברו ג' חדשים ועשרה ימים משגלח תגלחתו הראשונה אין נלע"ד להתיר.

וע' להרה"ג שיערי משה בחלק ויען משה יו"ד סי' פ"ו מ"ש בזה ולדינא הנלע"ד פתבתי. הכו"ח ביום ר"ח טבת תפר"ח: סימן צ"ד לעי"ת מדין יע"א נשאלתי מהחזה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מרדכי סג, רון והחזו"ש הדו"מ כמה"ר ר' חומאני עלןש הי"ו.

אודות השוחט של כפר מטממר שבדקו את סבינו ונמצאת פגומה והשחזו ג"כ כמה ספינים ונמצאו פגומים והלך לעיר גאבס והביא חתימת השו"ב ורב העיר דשם בסמיכתו וכשעבר הרב הדה"מ מה"ר"י בוכריץ הי"ו אמר להם שלא ישחוט עוד אפ"ל עוף אחת רק עד שיבחנו לפני השו"ב בגרבה וגו' וק"ק מטממר מצפים למה שנודיע להם שורת הדין בזה: תשובה הננו להודיע ר"מ נ"י כי תכף מקבלה ואילך יקראו אליו ויתרו בו שלא יוכל לשחוט אפ"ל עוף ואם יתריס יכריזו על שחיטתו שהיא טריפה ונבילה וכן אם יעבור בסתר יכריזו עליו כנז'.

ואם קיבל את הדין פה יעשה אחת משלש אלה. א) שימסור ג' ספינים רצופים של בהמות לרו"מ נ"י ויבדק דיני השחיטה והבדיקה כאלו בא ליסמך מחדש ב) שיבוא פה אלחארה אלכבירה ויבדק ויסמך כנז'.

ג) שילך לק"ק הדיג,ת לפני מוהרמ"ע נר"ו והשוחטים של הק"ק שם ויבדק ויסמך כנז' ובלא זה אין לו היתר פלל והחוב הזה מוטל עליכם מצד הדין כמ"ש מור"ם ביו"ד סי' א' ס"א ויש לב"ד לחקור וכו'.

וכן מצד המנהג של אי גרבה יע"א ושל עוב"י תונס יע"א כמשה"ה ישיב משה סי' ס"ה והדברים ק"ו בן בנו של ק"ו למי שהורע כמה פעמים והסמיכה שלקח מגאבס הרי היא פחוס הנשבר כי הם נגררים אחרינו ולא אנו אחריהם ובפרט שלא נבדק ונסמך ע"י רב העיר שם רק ע"י סתם שוחטים שאין אנו מכירים את טיבם והקיום לתתימת השוחטים אינו מעלה ואינו מוריד כלום ובכן אל יתרשלו בדבר פי המכשלה הזאת תחת ידם ומה שיעשה הוא כאלו עשו הם אחרי שהפח והרשיון בידם מצד הדין ומצד הממשלה יר"ה ודי בזה לרו"מ נ"י: סימן צ"ה לעי"ת מדין יע"א נשאלתי מהחזה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מרדכי סג, רון הי"ו בפי ששאלמו לו שיעור הגערה על או"א בחוה"מ או בימי העומר

אימתי מגלח: תשובה נראתה דכיון דהגפנה היא תלויה בימים שיש לשער שיגעו בו וכמ"מ ה' בית עובד דיני גלוח וסריקה אות ה' בשם הברכ"י מרבנינו ישעיה הראשון ע"ש ומצינו למור"ם ו"ל סי' ש"ץ ס"ד שכתב ונוהגים בג' חדשים ע"ש א"כ הגם דנהגו פה בתגלחת ראשונה ג' חדשים ועשרה ימים היינו פשלא חל הרגל אבל בחל הרגל נ"ל דדיו בג' חדשים דבזה אין ידוע המנהג ומוקמינן ליה אדינא ונהגם דמור"ם גם הוא כתב ונוהגים ודאי דהוי באופן שבוודאי בכה"ג הוי שיעור גערה דהמנהג תמיד הוא להחמיר ולא להקל וכ"נ מדברי ה' בית עובד שם אות ז ח' שיש מצדדים להתיר בגערה בשלשים או אחר שלשים ע"ש ומסתמא לא יהיה כ"כ אפוישי פלוגתא והפרש דיעות ביניהם וצ"ל פדאמרן.

וכן חם תגלחת זו שניה או שלישית יש להקל לגלח בערב הרגל וכמ"מ פתחי תשובה סי' ש"ץ ס"ק ד' בשם תשובת אדני פז שכונת מור"ם דלאחר שעברו ג' חדשים שהוא שיעור הגערה מותר לספר עצמו כל זמן שירצה לפי מנהגו הראשון ע"ש וא"כ הגם דנהגו פה בתגלחת שנית ג' חדשים ובשלישית ג' חדשים חסרים עשרה ימים פיון דינש רגל בנתיים ואין ידוע בזה מנהג מוקמינן ליה אדינא ובפרט אם אין חסרון רק איזה ימים.

ומה גם באם בהצטרף הימים אשר לא גלח בהם יש שיעור כפי המנהג רק שעיקובו ואיחורו הראשון לא יהיה רק מאיזה סיבה אחרת. גם לשון מרן שם מורה ובא דמדינא ליפא רק גערה ראשונה ומאז והלאה דינו כשאר כל אדם וא"כ ברגל דאין ברור מנהג בפרטות מוקמינן ליה אדינא הכו"ח ביום ח' ניסן התרפ"ח: סימן צ"ו לעי"ת זרזיס יע"א נשאלתי מהזה"ש הדה"מ כמה"ר ר' יוסף בנכריץ יצ"ו באנדם שעל גבו סירכה תלויה: תשובה ביום י"ט חשון לאפס הפנאי פתבתי לכת"ר נר"ו דעתי הקצרה בדרך הוראת שעה עפ"י פללי ההוראה גם בלתי לימוד לסמוך על הש"א נר"ו לפחות בהפ"י ועש"ק ועתה אמרתי לשנות פרק זה בל"ן וטרם כל ראיתי פי מ"ש כת"ר נר"ו בשם הש"א להקל אף באין הפ"מ לאחר המחיר"ר לא דק דהש"א לא קאי במ"ש א"כ אף באין הפ"מ יש להקל רק על שאר מראות הפשרות ולא על מראה אנדם ועליו ס"ת שהרי בראשית דבריו כתב וגם מראה אנדם יש לצדד דלא הוי תר"ל דמשמע דצידודי בעלמא הוא שמצדד ולא שמחליט להקל ואיך מתחילה לא ברירא ליה להקל אפילו בהפ"מ נגד הנו"ב ולבסוף תקף ומיד מחליט להקל אפי' בהפ"מ ותו דהוא ציין להלב"ש סי"ב ושם אוסר אף בהפ"מ הואיל וכן דעת הנו"ב ואיך מאותו מקום שפא להסתניע ממנו ולצדד עפ"י דבריו להתיר שוב כותב הקף דבריו ממש ותו דבאנדם לא זכר תחילה דגם בהפ"מ יש לאסור להיות כותב ע"ז א"כ אף באין הפ"מ וגו' ועם פי זה מובן ממילא מ"מ אין הלשון מתקון ולכן נ"ל עיקר בכונתו דמ"ש א"כ וגו' אשר מראות פשרות קאי ומ"ש וגם מראה אנדם וגו' עד סי"ב הוא כמו מוסגר.

וכן יש להוכיח ממ"ש בעיני צדיק בתורה ותעודה והובא בספרו ישיב משה סי' רנ"א רק לא ידעתי מנ"ל זה ואלו החליט בספרו הש"א להתיר הי"ל לחלוק עליו ולפחות הי"ל לציין מ"ש בש"א כדרכו בקדש בכמה תשובות לציין עלקונטרסו הנז' ולהאמור דבאנדם ועליו ס"ת אפתי אין שום החלטה ורק כתב לצדד א"ש.

ונה פֿשט דְבָריו לע"ד למִתְבוּנָה בְּהֵם הַיְטִיב. וְאַנְכִי ג"כ בְּחַפְזִי נִגְרַרְתִּי אַחֲרֵי הַבְּנֵת כַּת"ר
בְּדַבְרֵי הַש"א וְה' הַטּוֹב יִכְפֹּר בְּעַדְנִי וְשָׁלָא דְקַדְקַנּוּ יָפָה בְּדַבְרֵי הַש"א.

וכ"ז אֲנִי כּוֹתֵב לְעִנְיַן הַבְּנֵת דְבָריו. אֲמַנָּם לֵר לְדִינָא גַם לְעַת עֵתָה דַּעְתִּי הַקְּצָרָה לְהַתִּיר
בְּאִנְדָּם שְׁעַל גְּבוּ סִירְכָה תְלוּיָהּ בַּהֲפ"מ אוּ דוֹחַק שְׁעָה אוּ עַש"ק וְכִמּוּ שְׁאַבְבָּר בַּעַה"ו:
דְּהַנָּה ב' טַעְמִים יֵשׁ לְאַסְוֹר בְּזָה הָא' מִצַּד תְּרַתִּי לְרִיעוּתָא וְכַמ"ש הַנּו"ב יו"ד מ"ק סִימָן
יו"ד ע"ש וְדַבְרֵיו ו"ל קָשִׁים לַע"ד דְּמָה שְׁהוֹכִיחַ מִמָּה שְׁאַמְרוּ הַדְּרָא בְּרִיא דְנִרְאָה דְהוּי
לִיקוּי קָצַת אִין עוֹמֵד לְמַסְקָנָא דַל"ש וְכַשְׂרָה וְאִם אָמַר פֶּן לְפִי מָה שְׁחַלַּק שָׁם בֵּין פְּנִלָה
לְמַקְצָתָה הֲלֵא אִין זֶה מְוַכְרַח כָּלֵל לְהִיּוֹת לְמַסְקָנָא דַל"ש וְכַשְׂרָה וְכַמ"ש רוּה"פ וְהִבְיָאֵם
מְרִן ו"ל בַּב"י.

וְאַפְּי' נִימָא דְסְפִיקָא מִיָּהָ הוּי דִּילְמָא קָאִי לְמַסְקָנָא דַּעָה זֹו מ"מ לְפָחוֹת יֵשׁ פְּנִים לְכָאן
וְלְכָאן וְכִינּוּן דַּעֲיָקָר דִּין תַּר"ל אִין לֹו מְקוֹר בַּש"ס א"כ רְאוּי לְהַתִּיר בַּהֲפ"מ וְכַעֲיִן מ"ש
ה' נו"ב בְּשָׂאָר מְרָאוֹת הַפְּשָׁרוֹת מִמֶּשׁ ע"ש וְתוּ דְבַאֲמַת הַדְּרָא בְּרִיא אִינוּ מְוַכְרַח דְהוּי
לִיקוּי קָצַת דַּא"כ כָּל מִין חוּלִי שְׁלָא נִזְכָּר בַּש"ס דְּהַתִּיר הוּא מִשּׁוֹם דְּהַדְּרָא בְּרִיא הוּי
לִיקוּי וְמָה הַפְּרֵשׁ יֵשׁ בֵּין שְׁהַש"ס קָאֵמַר הַדְּרָא בְּרִיא אוּ שְׁאַנּוּ רוּאִים אִיזָה חוּלִי עַפ"י
רוּפְאִים וְאַעַפ"כ שְׁרִי פִינּוּן שְׁלָא נִזְכָּר בַּש"ס וּמִשּׁוֹם דְּהַדְּרָא בְּרִיא וְאִם גַּם זֶה רִיעוּתָא הוּי
תְּחַדְשׁוּ אֶלְפִי מִינֵי טְרַפְיּוֹת ח"ו וְקָרוֹב לְהַעֲרוּתִי הֲלָלוּ רְאִיתִי לְהַלַּב"ש ו"ל סִי' ל"ח סִי' ב
שְׁהַעִיר עָלָיו.

וּמ"מ לְדִינָא שָׁם אוּסֵר הַלַּב"ש מִמ"נ דְּלַהֲתַב"ש גַּם שְׂאָר מְרָאוֹת הַפְּשָׁרוֹת אֲסוּרוֹת
בְּסִירְכָה תְלוּיָהּ עַל גְּבֵם וְלַהֲנו"ב הָא מִיָּהָ בַּהֲפ"מ יֵשׁ לְהַקְּל וְרַק בְּאִנְדָּם יֵשׁ לְאַסְוֹר.
וּמַעֲתָה לְדִידוֹן דְּמַסְקֵי הַרְבָּנִים בַּש"א דְּבַשְׂאָר מְרָאוֹת הַפְּשָׁרוֹת יֵשׁ לְהַקְּל נֶגֶד הַתַּב"ש א"כ
מִיָּנָה וּמִיָּנָה יֵשׁ לְהַקְּל גַּם בְּאִנְדָּם וְעָלָיו ס"ת פִּינּוּן דְּטַעַם אֲחַד לְזָה וְלְזָה וְכִיעַ"ש בַּהֲלַב"ש.

וְעוֹד דְּמַדְבְּרֵי הַכְּנֵה"ג סִי' ל"ח הַגַּה"ט אוֹת י"ג וְסִי' ט"ל הַגַּה"ב יי אוֹת קכ"ז מְתַבָּאָר לְהַדְּיָא
דְּלֵא חֲשִׁיב זֶה תַּר"ל דַּא"כ הִי"ל לְאַסְוֹר גַּם לְמַקּוּמוֹת הָאוּסְרִים הַנְּפִיחָה פְּדִין סִירְכָה
וּבּוּעָה. וְכִינּוּן דַּהֲמ"כ וְהַכְּנֵה"ג קְדָמוּ הַרְבָּה לְרַבְּנֵי אֲשַׁפְּנֵז הַנּו"ז וְגַם הֵם מְרַבְּנֵי סְפָרַד נִרְאָה
דְּהַכִּי נִקְוָטְנֵן וְל"ח תַּר"ל וְטַעַמָּם י"ל דְּהוּי כַּמ"ש בַּש"א בַּכ"מ דְּבַעֲיִנּוּ ב' רִיעוּתוֹת
גְּמוּרוֹת.

וּמַדְבְּרֵי הַמ"כ וְהַכְּנֵה"ג יֵשׁ לְהוֹכִיחַ ג"כ פְּדַעְתּוּ בְּזָה לְדִידוֹן: הַטַּעַם הַב' מִמ"ש הַכְּנֵה"ג סִי'
ט"ל הַגַּה"ב יי אוֹת קכ"ז דְּהוּי מִשּׁוֹם דְּנִיחָתָהּ מִשָּׁם דּוּמָה לַמ"ש בְּאוֹת קכ"ו בַּס"ת שְׁנַגְדָּה
מִפָּה בְּדוּפֶן כִּיעַ"ש וְהַנָּה נִדְאִי דְלֵא זֹו נִדְאִי וְלֵא זֹו נִדְאִי אֶלָּא דְהַמְסַתְפֵּר וְהַמְשׁוֹנְעָר פֶּן הוּא
וּמִזָּה תִּרְאָה לִי"א דְוַדְאִי וִי"א דְעַל הָרוֹב וִי"א שְׂמָא וְכִיּוּצָא וְא"כ נִלְע"ד דְּגַם מִזָּה אִין
לְאַסְוֹר דְּהַרִי הַרְשָׁב"ץ בִּי"ש וְהַב"ד ה' עַה"ש סִי' ט"ל אוֹת ט"ז וְהַשׁו"ג מַחוּ' ל' וְהַתַּה"ז
סִי' ע"ז אוֹת ר"א וְהַש"א אוֹת כ"ו וְהִי"מ סִי' יו"ד מַתִּיר בְּאִם יֵשׁ סִי' תְלוּיָהּ בְּרִיאָה וְנִגְדָּה
סִימָן סִירְכָה בְּדוּפֶן אֶפִי הַבּוּדַק מְסוּפֶק לֹו ע"י נְפִיחָה וְטַעַמוּ נ"ל דְּהַגַּם דְּמַקּוּמוּ שְׁל הַרַב
אַרְגָּל וְהֵם מְאֻסְרֵי הַנְּפִיחָה וְכַמ"ש ה' בֵּית יְהוּדָה מ"מ לֵא אֲסָרוּ רַק בְּוַדְאִי סִירְכָה וְלֵא
בְּסַפֵּק וְדוּמָה לְזָה פְּתַב מו"ה בִּי"מ סִי' כ"ה לִישָׁב הַמְנַהֵג שְׂאוּמְרִים פָּה בַּשׁוּה"ל ע"ש
וְהַשׁו"ג פְּתַב לְהַדְּיָא דְמַתִּיר גַּם לְאוּסְרֵי הַנְּפִיחָה דְהוּי ס"ס ע"ש וְהַב"ד הַתַּה"ז שָׁם.

וא"כ אין מקום לחלק ג"כ בין סי' תלויה שע"ג האנדם לנדון הרשב"ץ ואדרבא נדון הרשב"ץ עדיף טובא שיש סימן והשוחרט מסופק דבכה"ג רגלים לדבר טפי דניתקה משם ודבוקה היתה. ואפ"ל דמפני שבימי המ"כ והכנה"ג עדין לא נדפס הי"ש להרשב"ץ לכן אסרו ואלו היו רואים דבריו הוו הדרי בהו דהוא פוסק ראשון להם הרבה ומפורסם בפסקיו ומרן הולך בשיטתו וכמ"ש הרבנים בהקדמתם לתשב"ץ ע"ש אי גמי י"ל דהכנה"ג והמ"ך ס"ל דאין לצרף לס"ס דעת מתירי הנפיקה פיון דלא נקוטנו הכי לרוה"פ.

וא"כ לדין דנקוטנו לצרף גם דעה דנגד מרן ז"ל וכינצא לס"ס יש להתיר בנדון דידן. ומזה ג"כ הוכחה דמצרפים דעה שאינה פהלכה לס"ס לפ"ד השו"ג דזהו טעמו של הרשב"ץ וא"כ נלע"ד לדינא דבאין הפ"מ או דוחק שעה או עש"ק או חולה וכינצאש אין להתיר הגם דלפ"ד הרשב"ץ הנה נראה להתיר בלתי היות שום סיבה מהנז'.

מ"מ פיון דרבני אשכנז והמ"ך והכנה"ג אוסרים אין להקל כל פה אף בהיות דוחק שעה או עש"ק או חולה. או הפסד מרובה יש להתיר ולא חיישנן לא לתר"ל ולא לניתקה משם והיינו דוקא ע"י בדיקה בנפיקה שאינה מבצבצת פאמור זהו הנלע"ד ולתשובת כת"ר נר"ו אצפה כי יקבע זמן לכל זה ויודיעני דעתו כי רק אז ברצותי לעמוד על דעתי באיזה ספק אחר אני מגלה דעתו הקצרה ואם לאו אני מושך את ידיו וש"ר ממני ידיו הצעיר ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן צ"ז שאלה האם מותר לגלח פאות הראש במכונה דקה שהיא פעין תער וכן אם צריך שיהיו הפאות גבוהים יותר משאר הראש שאינה פעין תער אלא שיהיה שער הפאות והראש שונים: תשובה מרן ז"ל ביו"ד סי' קפ"א ס"ג פתב אינו חייב אלא בתער ולכאורא הנה נראה מדלא פתב דבמספרים פעין תער מותר נראה דרק החיוב אינו אלא בתער אבל איסורא מיהא איכא אבל זה אינו חדא דמסיים מרן ז"ל שם ויש אוסרים במספרים פעין תער ויש לחוש לדבריהם מפלל דלסתם הוי מותר וליכא איסורא פלל ועוד דהדבר מבואר בב"י להדיא דלדעת הרמב"ם ודעמיה והיא דעת הסתם דאינו חייב דקתני במתניתין לאו דוקא אלא הלכה פאלו קתני אין פאן צד איסור ומותר לכתחילה ע"ש ומינה דמרן ז"ל דנקוט הכי כסתם הוי פירושו פן דאין פאן חיוב וצד איסור לגמרי ומותר לכתחיל' ומאי דנקט מרן לשון אינו חייב אינו אלא משום דכן הוא לשון המשנה ונמשך אחריו ומה שתפרש בלשון המשנה פפורש בדבריו כמ"ש הפוסקים בכמה מקומות.

ועוד דמדסיים ויש לחוש לדבריהם צ"ל דלסתם מותר לכתחילה דאי לא"ה לא הנה צריך לזה דלכ"ע נדאי אסור לכתחילה. והא אי אפשר לומר דיש לחוש לענין חיוב חדא דמרן לא זכר בדברי החולקים צד החיוב ועוד דלשון חשש לא יפון רק לאסור ולהחמיר אבל להלקותו אין ראוי להלקות מן הספק וכ"ש דבזה"ז לית לן מלקות ולא שייך חששא לחיבו מלקות ולמאי הוצרך מרן ז"ל לכותבו ומעתה מבואר דבמכונה הבינונית דלא הוי פעין תער מותר לכ"ע דהרי גם האוסרים לא אסרו רק בפעין תער אף במכונה הדקה דהויא פעין תער לדעת סתם מרן מותרת לכתחילה ולדעת ה"ש אוסרים יש לאסור ונכאמור.

וילדינא הגם דבעלמא קי"ל דסתם ויש הלכה פסתם מ"מ בנדון זה דסיים מרן ויש לחוש לדברייהם הו"ל גם לדעת מרן ז"ל אסור בדרך חששא וע' לה' ישיב משה ז"ל סי' ל"ו מ"ש בעניוטי בדעת מרן שם ומה שפכת ע"ז ה' ישיב משה ועיין לה' ברכ"י א"ח סי' רי"ט אות ח' דדעת ה' בית יהודה סי' ו' פדעת ה' ישיב משה ודעת ה' חיד"א כמ"ש בעניוטי וא"כ לדברי ה' בית יהודה דעת מרן היא פסתם גם במקום דמסיים לחוש להחולקים ודעת ה' חיד"א דבכה"ג הו"ל דעת מרן כמו דמסיים ומעתה נראה דבין למר ובין למר הא מיהא לכתחילה חיישינו לדמסיים מרן לכתחילה אלא דמדרגות מדרגות יש בזה ואכמ"ל כעת לבאר דעתם ז"ל כמו שצריך ומן האמור נלע"ד דאם ראינו אינה עושים פסתם מרן אין מקום להכריז להם שלא יעשו פן וכן אין להעניש מי שעושה פסתם מרן אף יש להודיע ברבים דיש חששא בזה ושראוי להחמיר.

וכן ראוי לכל אדם להחמיר לעצמו. ובמקום שאין פח ב"ד יפה ועל הרוב אין דברייהם נשמעים י"ל דבכה"ג יש להעלים עין דמוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין וצ"ע עוד בזה.

ומ"מ מדברי מרן והרמב"ם מתבאר עוד דאין הפרש וקפידה במה שמתגלח בתגלחת אחת שנה להראש והפאות כמו שיראה המעיין הכו"ח ביום ט"ז תמוז יה"ל התרפ"ט ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן צ"ח לעי"ת זרזיס יע"א נשאלתי מהחה"ש השו"ב כמה"ר נסים עינדאן הי"ו בקרום הדבוק בגג הריאה לשון היורד בין הערוגות שאין בהצד השני קרום פנה אי נחשב פסירכה: תשובה נ"ל דאם הוא מצוי פן בכל הבהמות או רובם מצד הנז' יש בו קרום זה ומצד שני אין בו א"כ זה לאות ומופת שאיננו סירכה ואם שאר הבהמות או רובם אין בהם קרום זה מאותו הצד שנמצא בהמה זו א"כ זה לאות שהיא סירכה.

ואם בא לידו רק עתה ואין זמן לחפש ולראות פיון שיש שינוי בין צד זה לצד שפנגדו יש לאסור דשמה סירכה היא זו כל עוד שלא נמצא מבואר בפוסקים שימצא קרום כנז' ואיננו סירכה זהו הנלע"ד כעת וצי"ב עוד אחרי החקירה בשאר הבהמות וכאמור: סימן צ"ט ומה ששאל בשוחט קבוע שלפעמים שוחט בבית ולפעמים בשוק ולפעמים בבית המטבחים אם יכול לברך בבקר ויכוין על כל היום פלו: תשובה כל ששינה מקומו צריך לברך פעם אחרת כמ"ש ה' עיני צדיק ז"ל וכו' דעת מוריננו הרב מהרמ"ש נר"ו שלא הגיה ע"ז בתורה ותעודה שבראש הספר כלום ע"ש וכ"כ בתשובותיו ישיב משה סי' קע"ד וס' שט"ו.

וכ"כ הכנה"ג סי' י"ט הגה"ט אות ה' בשם ה' ברפת אברהם וכ"כ העה"ש סי' י"ט אות ד. והרב זב"ת ס"ק ח'.

וכן יש להוכיח מדברי מרן בא"ח סי' קע"ח ס"ב וס"ג ע"ש ומבואר שם בס"ג דאפילו אם שפברך תחילה הנה דעתו על הכל ע"ש ומ"מ אין ראוי להשוחט לכונן פן רק שיכוין על מה שמביאין לפניו באותו מקום לצאת מכל חשש ספק זהו הנלע"ד ולהרב המורה בעירו ההכרעה והמעשה נאם הכו"ח ה' תמוז יה"ל תרפ"ד ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ק' לעי"ת פן גרדאן יע"א נשאלתי מהחה"ש והפכו"ר ר' מ'לוחף יאנה הי"ו אם יש חשש איסור במה שקורין לו בערבי רוח אלקארץ וששמעת פה אסרנו

אותו: תשובה אם הבקיאים ומכירים אותו פראוי אומרים שהוא עשוי ממיץ לימונים וכיוצא בזה אין לחוש לו ואם אומרים פי הוא עשוי מחומץ יין אסור פחומץ של גוים שהוא אסור דמפני שהחומץ לא פקע איסוריה פדאיתא במס' ע"ז דף כ"ט במשנה וגמרא וכן מתבאר בדברי מרן ז"ל ביו"ד סי' קל"ד ס"ז.

נהגם דאין פאן חומץ רק אבק או פצין מלח פיון שעיקרו אסור גם זה אסור ולא פקע איסוריה וכן יש ללמוד מדברי ה' דבר שמואל סי' ס"א ע"ש ומדברי מוה"ר ישיב משה נר"ו סי' ר"ז. ואם לא יש בקיאים אם הוא פא בתיבות ועליהם פתוב מבעלי הפאבריקה שהוא עשוי ממיץ לימונים וכיוצא משאר דברים חמוצים שאין בהם חשש תערובת חומץ יין יש לסמוך ע"ז להתיר דהאומן לא מרע אנפשיה כמ"ש מור"ם סי' קי"ד ס"ה ומוה"ר נר"ו בישיב משה סי' ר"ט בנדונו.

ופה לא נשאלנו פלל ע"ז נאם הכו"ח פה אי ג'רפא ביום ח' תמוז יה"ל התרפ"ד ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ק"א שאלה יו"ד של תיבת אלהיה שלא היה לה ב' קוצים השמאליים העליון והתחתון רק הימני לבד ומצד היות כל התיבה תלויה וכתובה בתיבה דקה מאד ואם פא לתמן בקוץ או בב' קוצים נדבקות אות פאות לכן הסופר לא מצא דרך לתמן האם יכולים לקרות בס"ת זה ולברך עליו פמות שהוא או צריך איזה תיקון: תשובה ה' לדוד אמת סי' י"ג אות ג' פתב דאם בקריאת ס"ת בשבת נמצאת יו"ד חסרה מב' קוצים אלו לא יוציאו ס"ת אחרת ויגמרו הקריאה בברכות פמשפט ואחר שבת ותקנוהו ע"ש ומזה מוכח דאין קוצים אלו מעכבים לא הקריאה ולא הברכה אלא דיפה ונכון לעשותם וא"כ בכה"ג דלא אפשר הו"ל פיום השבת דלא אפשר לתמן דיכולים לקראת ולברך ונהגם די"ל דהכא שאני דאפשר להוציא אחר ולקרות בו ושאני התם דכבר הוציאו זה מ"מ אי איתא דמפסיל בזה לקריאה או לברכה לא הי"ל לפסוק לקרות ולברך וא"כ פיון שפאנו לפסלו שלא לקרות בו הו"ל פאלו הוצאנו אותו ונתחזרנו אותו ואדרבא זה עדיף ונהגם דבנ"ד אפשר לתקנו ע"י שיעשה מחדש יריעה אחרת מ"מ פיון דבדיעבד שרי זה הוי פדיעבד וכ"ש דגם לכתחילה שרי וכאמור.

ועוד דאין ראוי לפסול יריעה שיש בה פמה אנפרות שלא לצורך ושפי"ד לקרות בו ולברך עליו כל דלא אפשר לתמן ואם אפשר לתמן כ"ד בשני הקוצים או באחד מהם לתמן כל מה שאפשר זהו הנלע"ד אם פה יספיקו אתי הרבנים המורים נר"ו הכו"ח ביום ו' תשרי התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ק"ב נשאלתי מהזה"ש השו"ב כמה"ר ר' חיים הטראבלצי הי"ו אודות הסירכה מהערוגה לקנה הלב שהיה הרב מהר"י בוכריץ הי"ו מטריפה וצינוד לחשבו לטועה: תשובה נפלאתי על דבריך שהם מרפסן אגרי והנני לבאר פי יפה דן ויפה הורה הרב הנז' נר"ו.

פכת מרן ז"ל בש"ע יו"ד סי' ט"ל ס"ז אם נסרכה וכו' או לקנה הלב וגו' טריפה ומשמע דמפל איזה מקום שתהיה הסירכה מהריאה בין מן החתום בין מן הגב או שאר מקומות פריאה שיהיו לא' מן המקומות שזכר מרן הוא טריפה וכאשר זה ברור לכל המתחילים בהל' טריפות וא"כ גדון דיין מבואר טריפותו להדיא במרן ז"ל פה וכן מתבאר מדבריו בס"ד שאין שום התיר לשום סירכה רק מחתום לחיתום וכל זולת זה הם טריפות פלי ס' אלא דמסעיף ד' אינו מוכרח דשם לא מייירי רק מהסירכות שהם מגוף הריאה לגוף

הרצאה מאיזה מקום למקום זולתו אף מס"ז הדבר ברור אין ס' בו כלל נכאמור: ומ"ש ה' עיני הפהן סי' ח"י אות ל"ב בשם רש"ל והט"ז ענגן אחר הוא לגמרי דשם מיירי בסירכה מחיתוף לחיתוף אלא שהיא מחיתוף ערוגה זו לחיתוף ערוגה זו דהיינו מחיתוף של אגמה השמאלית לחיתוף של אגמה הימנית ובזה רש"ל ודעמיה חושבים כמחיתוף לחיתוף דכסדרן ורשב"ץ ס"ל דהויא כמו שלא כסדרן.

ולדינא נדאי נקיטנן פהרשב"ץ שאלו ראה דבריו רש"ל וזולתו הווי הדרי בהו פי הוא קדמון ופוסק מפנין. אף חיבוריו לא נדפסו בימיהם וכידוע ועוד דדברי הרשב"ץ בנתימקם וטעמם וסברא ישרה ונכונה היא וכ"ן דעת ה' עיני הפהן ו"ל שם כמו שיראה המעיין שם בלשונו דבאמרו והרשב"ץ כאלו כתב אבל הרשב"ץ וכמו שהיה הנה ורגיל בלשון הפוסקים ו"ל ובפרט בזה שהיה מוכרח ממקומו למעיין ומי כמוהו מורה וכן מבואר מדברי ה' עיני הפהן בתשובתו הוא ושאר חו"ר וגאוני עוב"י תונס בסו"ס זבחי תרועה בתורת המנהגים דף י"ח ונהגם דשם התירו בנפיקה כמו שיע"ש אין זה מדינא רק שפן נהגו אצלם וכמו שמתירים שם בשאר סירכות בנפיקה אף לדינא מודו דטרופה. וכ"ש לדעת ה' זבחי תרועה דס"ל דלא הוי מנהג ע"ש. וכ"ן דעת ה"ה תורת הגזבח בתשובתו שם.

הרי דכל הני רבנאמא מודו דלדינא טריפה נרק במקום שנהגו להתייר בנפיקה יש מי שפובר שהיה מנהג ויש שפובר שאינו מנהג וכן מתבאר מדברי הרבנים המורים בשבת אחים בסי' ט"ל אות כ"ג דרק מצד שנהגו להכשירה בנפיקה אתו עלה.

אף לדין דכל הסירכות מגב לגב וגו' ומחידוד לחידוד בכלם מטריפים בהחלט ולא מהניא להו שום נפיקה פידוע ומפנין כ"ע מודו דטרופה וגם מהרש"ל ודעמיה עצמם לא התירו כלל משאר מקומות שבערוגה זו לערוגה השנית רק במחיתוף לחיתוף לבד כיע"ש אף משאר מקומות הוא עצמו בסו"ס ק"ו תמה על המרדכי למאי כתבה דטרופה נהלא דבר פשוט הוא.

והביא דבריו ה' זבחי תרועה דף י"ט ע"ש (בתורת המנהגים) וכן מרן בב"י כתב בשם מנהג אנשי קנדיאה להטריפה. וסיים מדידה ודבר פשוט הוא יעו"ש שבתשו' הנז' ומשמע דאפילו מחיתוף לחיתוף הדבר פשוט להטריף דאל"ך י"ל דאין זה פשוט דאשמעינן הא דבכל גוונא טריפה גם מחיתוף לחיתוף ועוד דאלת"ה היל"ל ואם בשאר מקומות דלאו חיתוכים ניהו הדבר פשוט אלא נדאי דבכל גוונא פשוט דטרופה.

וזה פשוט וברור לע"ד וכ"ש וק"ו משאר מקומות שבערוגה זו לשנית. וכ"ש מערוגה לקנה הלב נכאמור.

סו"ד מי שמתיר סירכה מערוגה לקנה הלב פה אי גרבה יע"א ואפילו בנפיקה נדאי דמעבירין אותו ואם הוא בדרך הוראה אינו רשאי להורות עוד עד שיהיה מתון ומסיק ויבחו ויגוסה בידיעותיו ונזקק פאות לכל יראי ההוראה הכו"ח ביום א' לחדש טבת התרפ"ה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ק"ג ומה ששאל אודות הבדיקה אחרי השחיטה י"ב או ו' בזה"ז: תשובה דברי מו"ה ישיב משה נר"ו בחיבורו ישיב משה ח"א

סי' ה' ובמכתבו אליו אינם צריכים חיזוק מיתוש פמוני ואם על בטיול המנהג אם מורינו הרב נר"ו דעתו פן במכתבו מי פמוהו מורה.

ואם עדיין לא שאל לו על זה ישאלנו ועל פיו יקום דבר ודעתי הקצרה דאין מנהג שוחטי זמנינו נקרא בתור מנהג פלל פי זה נמשך להם מחסרון ידיעה ולא דמי למ"ש הכנה"ג. ועוד דודאי כל פי האי גוונא אנו נגררים אחרי מרן ואחרי רבני תונס יע"א הראשונים אשר מיחו בזה ומי פמוהם מורה (ועי' לה' נבחי תרועה דף י"ח ע"א וע"ב בפ"ה ה' חסד לאברהם וזולתו בענין שוחטי זמנינו ומשם מבואר היטיב נ"ד ג"כ) וסניבים לבדוק בזה"ו ו' בדיקות אחר שחיטה לפחות פינו דאין אנו מרגישים בבשרא וכמ"ש מו"ה י"מ נר"ו שם.

ומזה זמן רב זכורני שכתבתי תשובה בארנפה בזה ואין הפנאי מספיק אתי לחפש אחרי זה (פבר נדפסה לעיל בסי' ס"ד): סימן ק"ד וע"ד הסירכה מחיתוף הערוגה לקנה אשר בין ב' הערוגות שכתב להוכיח מהט"ז ס"ק י"ד להכשירה.

הנה כת"ר נר"ו שינה דבריו כי במכתבו הקודם כתב וזה לשונו בענין הסי' מחיתוף הערוגה לקנה הלב ועתה כתב לקנה אשר בין ב' הערוגות ואין שניהם ענין אחד שיהי מרן ז"ל בס"ז כתב או לסמפון היורד בין ב' הערוגות או לקנה הלב ע"ש ועכ"פ גם בסירכה מחיתוף הערוגה לסמפון דהיינו קנה היורד בין ב' הערוגות נדאי דדעת מרן ז"ל להטריפה פה בהחלט דכמו דמטריפים הסירכה מחיתוף האונות לסמפון היורד בין ב' הערוגות פן נמי מטעם זה מטריפים הסירכה מחיתוף הערוגה לסמפון היורד בין ב' הערוגות באופן דמרן קרי בחיל שפל שתסרף הריאה מאיזה מקום שתהיה לכל מקום ומקום שיהיה טריפה וזה פשוט.

ומ"ש דא"כ תקשה מזה להט"ז לק"מ דהט"ז בא לישיב ולבאר רק מה שקשה בלשון מנהגי קנדיאה ולא בא לפסוק הלכה מחדש. ובעיקר דברי הט"ז לכאורה יש לתמוה דמהיכא תיתי ליה לחדש בכונת מנהגי קנדיאה דמתירים גם מחיתוף הערוגה לקנה דהיינו הסמפון היורד בין ב' הערוגות הלא מצד דנקטי גג ערוגה לגג ערוגה י"ל שפיר דבא לאפוקי חיתוף ערוגה לחיתוף הערוגה וכמו שפן יראה המדקדק בדברי מהר"ש"ל ולשונו שם היטיב.

ואולי ס"ל להט"ז דכיון דהקנה דהיינו הסמפון היורד בין ב' הערוגות הוא מפסיק ביניהם אי איתא דסירכה מחיתוף הערוגה לסמפון היורד בין ב' הערוגות הוי שלא פסדון א"כ מכ"ש כשמתרחק יותר והסמפון מפסיק בנתים וכן יש לדקדק מלשונו שם שכתב על פן אם יש סירכה בין חיתוף הערוגה להקנה (ר"ל הקנה דהיינו הסמפון היורד בין ב' הערוגות) וכ"ש מחיתוף ערוגה זו לחיתוף ערוגה שאצלה וגו' הרי דס"ל דזו חמירא מהרא' ולכן ס"ל דהמתיר בחיתוף ערוגה לחיתוף ערוגה מתיר ג"כ מחיתוף ערוגה לקנה היורד בין ב' הערוגות ע"ש אמנם לע"ד אין דבריו מוכרחים רפשיהו ראשי הסירכות שניהם של זו ושל זו בחיתוף יש קצת פנים לומר שלא יתפרקו אף כשצד מהם בקנה היורד בין ב' הערוגות יש לומר דיתפרקו וזו היא לע"ד דעת רש"ל דס"ל דוקא מחיתוף ערוגה זו לחיתוף ערוגה זו כמו שיראה המעיין בדבריו שם.

והפלא מה' משבצות זקב דתני להו בהדי הדדי בשם הט"ז משם רש"ל ואינו פן דדעת רש"ל לחוד ודעת הט"ז לחוד. ולדינא נדאי דא"ץ לכל זה דהעיקר פהאוסרים הרשב"ץ ודעמיה אפ"י מחיתוף ערוגה זו לחיתוף ערוגה זו וכ"ש מחיתוף ערוגה זו לקנה היורד בין ב' הערוגות דמהרש"ל עצמו נר' דעתו בפשי' לאסור וכ"ן ד' מרן בש"ע נכאמור: סימן ק"ה ומה שנסתפק ה' זבחי אלהים ס"ק כ"א אם הלשון שהביא ה' עיה"כ הוא לשון הרשב"ץ ע"ש ע"י לה' זבחי תרועה דף כ' ע"ב ד"ה פתב שהביא דברי הרשב"ץ וכתב ונה לשונו והם פדברי ה' עה"כ ממש בשנינו קצת שאינו מעלה ומוריד כלל ומה שרצה ה' הנז' להסתפק וממילא נחלוק על העיה"כ ו"ל ולומר דאולי הרשב"ץ מודה להט"ז אפילו אם כתב נדאי אינו מוציא מידי נדאו של העיה"כ וכ"ש ספיקו שאינו מוציא מידי נדאו של ה' עיה"כ.

ועוד דדברי עיה"כ בנימוקם וטעמם נדא דהרשב"ץ פל יסודו בנוי על היות ב' הערוגות מובדלות זו מזו ואין הפוננה על הקירוב והסמוכות רק על שזה עצם שלם לפעולתו מצד ימין וזה עצם שלם לפעולתו מצד שמאל.

ותו דאי איתא הי"ל להרשב"ץ לבאר הא דמחיתוף של זו לחיתוף של זו שריא וכ"ש דלא היה כותב הדבר פשוט שהיא אסורה וגו' פיון דהענין מצד עצמותו סתום ויש בו חילוקים ולכן דברי ה' עה"כ בכונת הרשב"ץ דבא לחלוק חיים וקיימים [ע"י להיש"מ ח"ב סי' נ"א שהספיק להבנת העה"כ] וגם ה' ז"א הנז' הבין בכונת ה' עה"כ דדעתו פליגי רק הוא ו"ל נסתפק כמו שיראה כל מדקדק באומריו שם ולעד"ן וגו' זהו הנלע"ד הכו"ח ביום ד' טבת התרפ"ה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ק"ו שאלה שוחט ששחט בהמה אחת וחשב שנשחטה כראוי והיה מצפה לקצב שיפשיט עורה ויפתח על העור החיצון כדי לבדוקה ואח"כ נודע לו מהקצב שלא נשחט הנפש לגמרי וראה שפן הוא.

וכן שחט בהמה אחרת והיה חושב שנשחטה כראוי ומ"מ הטריפה מפני שנמצאת פגימה בספין אחרי שחיתתו ושוב נודע לו מהקצב שנשחטה למעלה משפויי כובע באופן שהגרים בשחיתתו.

והשוחט הנז' העביר את עצמו מהשחיטה ע"י זה ושוב בא אליו ת"ח שהיה בעיר וראו דברי ה' ישיב משה נר"ו סי' רס"ו ודימו הענינים זה לזה. וקיבל עליו שיזהר מן הוא והלאה לפני הת"ח הנז' לבדו בחשבם שאין] צריך ג' ת"ח ובעירו לא נמצא רק הת"ח הנז'.

ומאז שחט הרבה בהמות ועופות לבדו אם יש לחוש למה ששחט קודם שיצאו התקלות מידו ולמה ששחט אח"כ אחרי שקיבל עליו להזהר ע"י ת"ח אחד. או אין לחוש: תשובה גדון זה סובל הרבה ספיקות הא') אם קבלת דברי חברות מהניא ע"י יחיד בדיעבד או"ד פל דלא הוה שלשה כאלו לא קיבל פלל דברי חברות.

והנה הרשב"א בתשו' סי' תרל"ב פתב בטבח שיצאה טריפה מתחת ידו שאינו נאמן לומר שוגג הייתי וצריך לדקדק אחריו אף מקבלת דברי חברות אם ראינוהו שדואג על מה שאירע ומתאנח על כך מקבלים אותו.

אָבֵל אִם כִּדֵי שְׁלֵא יַעֲבִירוּהוּ מֵאַנְמוֹתוֹ צָרִיף לְחוּשׁ הַרְבֵּה. וְהַכֵּל לְפִי מַה שֶּׁהוּא אָדָם וְהַמְקַבֵּל דְּבָרֵי חֲבֵרוֹת צָרִיף לְחוּשׁ הַרְבֵּה לְקַבֵּל בְּפָנָי ג' חֲבֵרִים ע"ש וּמִשְׁמַע דְּשִׁלְשָׁה הָיוּ לְעִיכּוּבָא שְׁהָרֵי פָתַח לְשׁוֹן צָרִיף וְנִרְאָה דְלִיף לָהּ מְדַאֲיָתָא בְּכּוּרוֹת דָּף ל' ת"ר הַבָּא לְקַבֵּל דְּבָרֵי חֲבֵרוֹת צָרִיף לְקַבֵּל בְּפָנָי ג' חֲבֵרִים וְאַפְי' ת"ח צָרִיף לְקַבֵּל בְּפָנָי ג' חֲבֵרִים ע"ש וּכ"כ הַרְמַב"ם בַּפ' יו"ד מַה' מְטַמְּאֵי מְשַׁכְּבֵי וּמוֹשְׁבֵי דִין ח' ע"ש וְלִישְׁנָא דְצָרִיף דְנִקְטִי כְּלָהוּ מוֹרָה וְכָא דְהוּלְעִיכּוּבָא (כְּבָר הֵבִיא הַכְּנֵה"ג בְּכֻלְיֵי הַפְּלוּגְתָא בְּזָה אִם הוּא לְכַתְחִין אוֹ דִיעֵבַד ע"ש מִיָּהוּ לְשׁוֹן הַרְשָׁב"א שְׁפָתַח צָרִיף לְחוּשׁ הַרְבֵּה מִשְׁמַע דְּבִדְעֵבַד קְאָמַר כַּנ"ל] וְא"כ אִם קִיבֵל בְּפָנָי עֲצָמוּ לְבַד.

אוֹ בְּפָנָי אֶחָד אוֹ בְּפָנָי שְׁנַיִם לֹא מְהַנִּי וְכֹאֲלוֹ לֹא קִיבֵל דְּמִי. שְׁהָרֵי הַרְשָׁב"א נִרְאָה דְּמִדְמָה לְהוּ לְהַדְדִי.

וְכֵן בְּסִי' תְּרִי"ט פָּתַח וּמִיָּהוּ אִם נִרְאָה בְּעֵינֵיכֶם שֶׁהוּא כְּעֵין שְׁגָגָה וְשֶׁהוּא אָדָם כְּשֶׁר מְחֻזְרִין אוֹתוֹ וּבְלִבְד בְּקַבְּלַת דְּבָרֵי חֲבֵרוֹת דְּהֵינּוּ שְׁיִקְבֵּל בְּפָנָי ג' חֲכָמִים וְהַכְּשָׁרִים שְׁבַעֲרִי שְׁלֵא יָשׁוּב עוֹד לְדְבָרִים אֵלּוֹ ע"ש: הַב') מִי שֶׁשָּׁחַט אַחֲרֵי שִׁיבְעָה טְרִיפָה מִתַּחַת יָדוֹ בְּלֹא קַבְּלַת דְּבָרֵי חֲבֵרוֹת אִם נֶאֱסַר מַה שֶׁשָּׁחַט: וְהֵנָּה הַפְּר"ח סִי' קִי"ט ס"ק ל"א פָּתַח זֶה לְהַדְדִי אָדָם שֶׁהוּא יָרָא שְׁמַיִם וּמְדַקְדֵּק בְּמַעֲשָׁיו כְּתוּב בְּתוֹשׁוֹ מֵהַרִּי"ו סִי' צ"ו דָּאִין מְעַבִּירִין אוֹתוֹ וְאַמְרִינֵן בְּנֻדָּאֵי מְשַׁגָּה הֵינָּה שְׁ"ף.

וּמ"מ צָרִיף קַבְּלַת ד"ח. וְאִם שָׁחַט בְּלֹא קַבְּלַת ד"ח שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה וּכְמ"ש בְּסַק"ח וּבְזָה אִין טַעַם לְחַלְקֵי בֵּין יָרָא שְׁמַיִם לְאִינוּ יָרָא שְׁמַיִם כְּמ"ש לְמַעְלָה בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א סִי' תְּרִי"ט ע"ש וְכֵן מְבֹאָר בְּסִי' תְּרַל"ב ע"ש) וּמִי כְּמוֹהוּ מוֹרָה [וְכֵן יֵשׁ לְלִמּוּד מֵהַזֵּר"א יו"ד סִי' א' ע"ש וּכ"כ מֵהַרְמ"ז בְּקוּל מְשָׁה יו"ד סִי' א' מְשֵׁם הַחֲק"ל סִי' ט' ע"ש וּכ"נ מְדַבְּרֵי מוֹר"ם סִי' א' שְׁכ' דָּאִם בְּדָקוּ אֵיזָה שׁו"ב וְנִמְצָא אִינוּ יוֹדַע אִם נָטַל פ"א קַבְּלָה אִין מְטְרִיפִין כֹּל מַה שֶׁשָּׁחַט לְמַפְרַע ע"ש הָרֵי דְדוּקָא לְמַפְרַע אִין מְטְרִיפִין אָבֵל מְפָאן וְלֵהָבָא אָסוּר לְאַכּוֹל מְשַׁחֲטוֹ וְכֵן מְבו' בְּמֶרְן רַס"י כ"ג כֹּל טַבַּח שְׁאִינוּ יוֹדַע הַלְכוֹת שְׁחִיטָה אָסוּר לְאַכּוֹל מְשַׁחֲטוֹ ע"ש: הַג') אִם בְּב' פְּעָמִים הֵנּוּ שְׁנֹתְקַל יֵשׁ לְהַקְלֵ בָּאִם הוּא יָרָא שְׁמַיִם או"ד לֹא פָתַח ה' יָשִׁיב מְשָׁה נִר"ו רַק בְּפַעַם אַחַת.

וְהֵנָּה בְּזָה הַפְּר"ח סִי' קִי"ט ס"ק כ"ח הֵבִיא בְּזָה פְּלוּגְתָא בֵּין הָרָא"ש וְהַרְשָׁב"א דְלֵהָרָא"ש בְּתָרֵי לֹא מְהַנִּי לִיָּה מַה שֶּׁהוּא יָרָא שְׁמַיִם וְלְכֹאֲרָא מְדַבְּרֵי הַגַּמ' בְּבִיבְצָה דָּף [ט"ז י"ב] לְשִׁנָּה אַחֲרָת וְגו' א"ל פּוֹשַׁע אֶת וְגו' נִרְאָה לְכֹאֲרָה דְּבִתְרֵי הָיוּ פּוֹשַׁע.

וּכ"ש בְּהִיּוֹת ב' הַתְּקָלוֹת יַחַד דְּזָה מוֹרָה שֶׁהוּא מְקוּל בְּשְׁחִיטָה אוֹ שְׁאִינוּ בְּקִי אֶלָּא דֵּהַפְּר"ח שְׁם מְסִיק לְהַקְלֵ גַם בְּתָרֵי ע"ש: הַד') אִם מַה שֶּׁלֹּא הִכְשִׁירָם בְּלֹא"ה שְׁהָרֵי קוֹנְדָם שְׁפָדַק הַרְיָאָה הַרְגִישׁ הַטַּבַּח וְאָמַר לוֹ וְנִתְעוֹרַר וְלֹא יִצְאָה טְרִיפָה מִתַּחַת יָדוֹ מְהַנִּי לְהַצִּילוֹ אוֹ לֹא.

וְכֵן מַה שֶׁמִּתְנַצֵּל הַשּׁוֹחֵט שְׁצוּנָה לְקַצֵּב דְּכִשְׁשִׁחְטוֹ הַסִּימָנִים יֹאמַר לוֹ דִּי וּבִנ"ד אָמַר לוֹ דִּי וְסָמָךְ עָלָיו בְּזָה וְלֹא בְּדָק אַחֲרָיו וְכֵן שֶׁהַתְּנַצֵּל לְאוֹתָהּ בְּהִמָּה שֶׁהִיָּתָה בָּהּ הַגְּרָמָה דְּבִלֹא"ה נְטָרְפָה מִצַּד הַפְּגִימָה אִם מְהַנִּי לִיָּה אִם יֹאמַר דְּמִפְּנֵי שְׁנִטְרָפָה מִפְּנֵי הַפְּגִימָה לֹא הוֹצֵרְכִתִי לְבִדּוּק אִם נִגְרָמָה אוֹ לֹא.

וכן מה שהרגיש בזה הקצב בלא"ה ולא יש תקלה אי מהני: והנה מדברי הרשב"א סי' תרי"ט הנז' ופסקו מרן בש"ע (סי' י"ח סי"ט) מוכח דלא שניא נאפילו לא יצאה ממש תקלה מתחת ידו שפא אחר והרגיש והודיעו מ"מ תשיב פאלו יצאה ממש מתח"י וה"ן מסתברא שהרי מה שהצילו הזולת אינו מועיל רק פלפי שמים שלא יענש על מה שהכשיל שהרי לא הכשיל אף לגבי דין הנה זה מורה ופא שהוא מקול באיסורין או שאינו בקי וא"כ מה שהצילו הזולת מן התקלה אינו פלום.

וכן הרשב"א שם מוכיח מהגמרא בההוא טבחה דלא סר ספיניה קמי חכם ונמצאת שאינה יפה נאפי' בפעם א' משמע. ולא הוצרך להוכיח או להסביר פנים להעבירו בנדונו גם דלא הכשיל (דההוא טבחה מייירי שהכשיל דהא נמצאת שאינה יפה קאמר וא"כ לכאורא אין להרשב"א להוכיח מזה ועכ"ל דאין לחלק] ומזה נר' דזה פשוט לו מסברא וא"ץ לפנים.

אבל מצאתי כתוב לאחד מהשוחטים הי"ו בשם ה' נדיב לב סי' פ"ב דמי שפא ללמד תלמידו הבדיקה ובדק ומצא ד' סירכות ואמר לתלמידו לראות והרגיש בהם. ולסוף נגלה שיש עוד סירכה ה' דאין מעבירין אותו שהרי לא בדקה והכשירה ונכשל בזה לאכול או להאכיל לאחרים ע"ש ולכאורה זה תמוה ממ"ש בשם הרשב"א.

ונ"ל דהתם שאני דע"י שבלא"ה היא טריפה מפמה טעמים תו א"ץ לדקדק לדעת כל מה שיש בזה ממיניה טריפות דמאי נ"מ. ומה שדקדק לדעת שיש ארבעה אינו אלא לנסות לתלמידו אף בנד"ד הפעולה מורה שלא ידע דיני השחיטה ודיני הגרמה דאי ידע לא עשה פן [ע"י להדרכ"ת סי' ח"י ס"ק קצ"ו משם הגאון מהרח"ף בגנזי חיים מע' ה' סי' מ"ו דכל שלא יצאה תקלה מתח"י יש להקל בו וסגי ליה בהעברה ג' ימים ע"ש] וגם אין לו להתנצל שאם היתה הספין פשרה הנה בודקה מזה דמעשיו בבהמה שניה מוכיחים שלא ידע דין זה או שסומך הוא על הקצב שרואה שפכר נשחטו הסימנים ואלו לא הנה הטבח מכיר הגרמה והשינוי מקום שהיה הנה מכשירה אם היתה הספין פשרה ונדמא לדהרשב"א ונכאמור.

גם מה שהתנצל בבהמה השנית שלא שחט הנשט שפמה על הקצב אין זה פלום דאטו קצב מוסמך הוא בבקי בדיני השחיטה. וכ"ש אם אינו בר סמכא גם בנאמנותו.

ועוד דעכ"פ הי"ל לבדוק אח"כ כמ"ש מרן סי' (כ"ה ס"א) וזה מורה ששכח הדינים הנצרכים לשחיטה: ודע דמ"ש מהפר"ח לאסור שחיטתו קודם קד"ח הוא אף בשחיטת עופות אף בלא איתרע כ"א בבהמות מ"מ תרנייהו איתנהו בעופות דהריעותא דהגרמה גם בעוף איתא והריעותא דהסימנים שלא נשחטו פדין איתא ג"כ בעוף אף דבעוף מתפטר בסימן אחד מ"מ פיון שהוא אינו שם לב לשחיטתו יש לחוש גם בסימן אחד שלא ישחטהו פראוי: סימן ק"ז שאלה אם יש שפכר בשוק במקום צנמת הגידים אם אנו בקיאים לבדוק גם בכה"ג בבהמה: תשובה מדברי מור"ם סי' נ"ו ס' [ט' יו"ד] וכ"נ דעת האחרונים דיכולים לבדוק.

אלא דמדברי הש"ך ס"ק [י"ג] מבואר דאם השפכר לא נתרפא ועדין שבור אין להקל אף אם נתרפא משמע מלשונו דלא מפליג בין נתרפא שפכר אל שפכר ללא נתרפא רק שפכר

על שְׁכָר דְאָפִילוּ בְשֶׁכֶר על שְׁכָר יְכוּלִים לְבַדּוֹן בְּבִהְמָה וּכ"כ ה' בָּאָר מִיָּמַי חַיִּים ס"ק [י"ב] והכנה"ג הגה"ט אות [ט"ז] וכ"נ שְׁהֵבִין הַש"ד ס"ק [י"ג] בְּדַבְרֵי הַש"ף ע"ש וכ"כ ה' שְׁבַת אַחִים ס"ק [י"ג] בְּשֵׁם הַבַּה"ט ע"ש בְּמִן סָגֵר אֶלָּא דַּבְבַּה"ט הַיָּשׁוּן וְהַחֲדָשׁ לֹא מְצָאנוּ מְאוּמָה מְזֵה וְאוּלַי ט"ס וצ"ל הַכַּה"ג או צ"ל הַבַּמ"ח.

וְכוּ בָּא מַעֲשֵׂה לְיַדֵּינוּ בַּעֲי"ט סְנֵפוֹת וּבְדַקְנוּ אֶת הַצּוּה"ג וְהַגִּיד הַגְּדוּל הוּא חֲזַק וְאִיתּוּ וְכוּ גַם הַב' גִּידִים שְׁתַּחֲתִיו עִם שְׁיֵשׁ מַה"ג מְוַבְלַע בְּהַשְׁכָּר על שְׁכָר מ"מ בְּטוֹרַח נִגְלָה וְנִרְאָה שְׁהֵם שְׁלָמִים וְעַם שְׁלֹא רְאִינוּ אֶז לַהַבַּמ"ח וְהַכְנַה"ג הַתְּרַנוּ וְסַמְכְנוּ עַל הַמּוֹרִים [בס' הַשַּׁב"א] דְּמִסְתַּמָּא פֶּן רְאוּ דְדַבְרֵי אֵיזָה פּוֹסֵק וּא"כ הֵגַם דַּהַש"ד הַב"ד ה' עַה"כ (ס' ט"ל אות ט"ו) מַסְפֵּק"ל אֵין ס' מוֹצִיא מִיָּדִי וְדַאי וְעוֹד דְּדַבְרֵי הַש"ף מוֹרִים לַהַתִּיר גַּם אִם שְׁכָר עַל שְׁכָר וְכוּ"ל.

וְעוֹד דְּמִסְתַּבֵּר דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין שַׁע"ש בֵּין שְׁאֵשׁ י"י וְעוֹד צִירְפְּנוּ סְבֵרַת הַא"ח הַב"ד מְרֵן בַּב"י דְּאִם הָעוֹר שְׁלָם אֵין לְחַוֵּשׁ וְכֹאן לַפ"ד הַטְּבַח הָעוֹר שְׁלָם וְעַם שְׁיֵשׁ חוֹלְקִים כַּמ"ש הַעַה"כ (שָׁם אוֹת י"ז) מ"מ הו"ל ס"ס לַהַתִּיר וְהַתְּרַנוּ: סִימָן ק"ח נְשִׂאֲלַתִּי בַּא"א הַפְּרוּשָׁה מְבַעֲלָה וְהִיתָה בְּבֵית אִישׁ נְכָרִי וְאוֹמְרִים שְׁהִיָּה סְרִיס גַּם אוֹמְרִים שְׁהִיא מְפַקֶּרֶת עֲצָמָה לְזוּלַת גּוֹיִם וְאֵין בְּרִירוֹר אִם גַּם לְיִשְׂרָאֵל גַּם אֵין בְּרִירוֹר אִם בָּא בַּעֲלָה לְכֹאן מִמַּד"ה וְכַפִּי הַמְּסוּפָּר לֹא בָּא וְגַם אִם בָּא הִיא מְנַפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ בְּמַחְלֻקָּת וְנוֹלַד לָהּ בֶּן אִיף יִתְנַהֲגוּ: תְּשׁוּבָה לְפִי הַמַּתְבָּאָר מְדַבְרֵי מְרֵן בַּב"י יו"ד ס' רס"ה כְּשֵׁאֵין הָאֵב שָׁם אֵין לְבַרְרָה רַק בְּרַפְת הַמִּילָה.

וְלֹא בְּרַפְת לַהַכְנִיסוֹ וְגו' וְכ"נ דַּעַת מְרֵן בַּש"ע דְּלֹא כְּיֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר שְׁזָכַר מוֹר"ם שָׁם. וְכ"ש בַּנ"ד שְׁאֵינוּ יְדוּע לְמִי הוּא.

וְכוּ נִרְאָה מְדַבְרֵי מְרֵן בַּש"ע ס' רס"ה ס"ד גְּבִי מְזוֹר יַע"ש. גַּם מְדַלְגִים בְּקִשְׁת הַרְחָמִים כְּשֵׁם וְגו' הֵי דָם וְגו' כְּמַתְבָּאָר מְדַבְרֵי מְרֵן ז"ל ס"ד ע"ש וְנִרְאָה דַּה"ה לַנ"ד לְפִי הַטְּעַם דְּלֹא נִיח"ל לְיִשְׂרָאֵל וְגו' וּמְבָרְכִים סְבָרִי וְגו' בַּא"י אַמ"ה בַּפַּה"ג וּבְרַפְת עֲצִי בְּשָׁמִים בַּא"י אַמ"ה אֶשֶׁר קִדַּשׁ וְגו' עַד פּוֹרַת הַבְּרִית.

וּקְרִיאַת הַשֵּׁם בַּנ"ד נִרְאָה דְּמַה שְׁתֹּאמֵר אַמּוֹ יִקְרְאוּהוּ כִּי לֹא נִזְכַּר בְּדַבְרֵי מְרֵן לְשִׁנוֹת הַשֵּׁם כְּיָדוֹר וְכִיּוֹצֵא וְגַם הַפּוֹסְקִים שְׁכָתְבוּ זֶה לֹא כָתְבוּ רַק בְּמְזוֹר וְדַאי לֹא בְּסַפֵּק וְלֹא יֵאמְרוּ או"א קִיָּים וְגו' רַק בְּקִצְרָה וְיִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל כו"כ וְכוּ מְדַלְגִין שְׁאָר הַפְּתוּב בְּבִקְשָׁה וְהֵגַם דְּמְרֵן לֹא כָתְבַר רַק בְּמְזוֹר וְדַאי לֹא בְּסַפֵּק לְפִי הַטְּעַם שְׁכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּלֹא נִיח"ל לְיִשְׂרָאֵל ה"ה בַּנ"ד.

אִף לְעַנְיָן לְפָרְסָם בְּשַׁעַת מִילְתּוֹ וְגו' כַּמ"ש מוֹר"ם שָׁם בְּשֵׁם מְהַרִּי"ל. נִלְע"ד דַּבְּנ"ד דְּצָרִיף בְּרִירוֹר ע"י הַב"ד בְּטוֹב תּוֹנֵס וְפַה יְפוֹרְסָם בְּזֵה הָאֶפְסֵן דְּלַעֲנִין לְיִשְׂאָ בַת יִשְׂרָאֵל יְבָרְרוּ הַב"ד זֶהוּ הַנִּלְע"ד כְּפַעַת בְּיוֹם ז"ך אֶדְרָ א' הַתְּרַפ"ד ע"ה כְּלַפּוֹן מְשָׁה הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן ק"ט שְׁאֵלָה פְּשִׁטוּת מְכַנִּים יְדוּ בְּנַחַת וּמַתְפַּרְקַת לוֹ אֵיזָה סִינְרָה וְנִשְׂאָר רֹאשׁ הַסִּינְרָה בְּרִיאָה אֵי בְדוּפֵן אוּ בְּשְׁאָר מְקוֹמוֹת אִם נְטַרְפַּת עִי"ז אוּ לֹא: תְּשׁוּבָה מְרֵן ז"ל בַּש"ע ס' ט"ל ס' י"ג כְּתַב דָּאָם הִיא סִינְרָה יְמָצָא רֹאשָׁה בְּרִיאָה אוּ בְדוּפֵן ע"ש וּמְשַׁמַּע דַּבְּכָה"ג טְרִיפָה גְּמוּרָה הִיא שְׁאֵין כָּאן סִימָן שְׁהִיא רִיר דְּהַרִיר אֵינוּ מְשִׁאִיר רוּשָׁם כְּלָל

לא בריאה ולא בזולתה משאר מקומות: אבל ראיתי להרבנים המורים בעוב"י תונס בתשו"י כ"י [ונדפסה בישי"מ ח"א סי' כ"ח] שכתבו וז"ל וברירין המתפרקים בהכנסת יד הבודק שפתיב בש"ע שצריף להוציא הרגאה ולראות אם נשאר ראשה בריאה או בדופן סירכה היא נאסורה היינו דוקא פשהכנים ידו בנריוות וכמ"ש מרן בתחילת דבריו אבל האידנא שמכנים ידו בנחת אפי' נשאר ב' ראשיה פשרה וכמ"ש המחבר"ר בשם ה' מטה יוסף וכן מנהיגנו ע"כ: ולעד"ן דאין להתיר רק בלא נשאר שום ראש מראשיה דמלבד די"ל בפשיטות דמ"ש מרן בנריוות אינו ר"ל בחונק ולא בנחת אלא ר"ל בלתי עיפוב ולעולם ההכנסה לא תהיה אלא בנחת וכמ"ש הב"ח ס"ק ט"ו דמ"ש הפלבו בנריוות בלא רפיון ידים אין זה סותר לדברי הרא"ש ורבינו הטור שכתבו מכנים ידו בנחת דהרא"ש ורבינו לא באו להוציא כי אם שלא יכנים ידו בכח גדול וביד חזקה אבל בנריוות בלא רפיון ידים שרי ע"ש וא"כ גם מרן ז"ל שכתב בלשון הפלבו אינו ר"ל הפך הנחת אלא בנחת ובנריוות וכן ראיתי הדבר מבואר בכנה"ג הגהב"י אות קנ"ח דמ"ש ר"י הלכן בנריוות בלא רפיון ידים לא בא לומר שיכנים ידו בחזקה אלא שיהיה בנחת ובנריוות בלא רפיון ידים והוכיח זה מדברי רי"ו עצמו ומדברי מרן בש"ע גופיה ע"ש ונהגם דכתב מרן הב"י דמדברי רי"ו איכא למשמע הפך זה ע"ש דקאי על מ"ש לעיל מזה בשם ר"י הלכן ונראה לכאורה מזה דהבין מרן דבנריוות ר"ל בחונק דכפ"ז הוא דהוי הפך פבר פתיב ה' דברי חמודות אות ס"ב דלפום ריהטא פתיב פן ולכן בש"ע לא נמנע מלפסוק לשניהם דמשמע דאין משמעות מחלוקת ביניהם ע"ש ובאמת שכן דייקי דברי מרן בב"י שכתב זה בלתי אופן החלטי שהיל"ל משמע הפך זה וכתב „איכא" למשמע הפך זה דמשמע שיש להבין ואינו מוחלט וא"כ פשהיבר הש"ע ועמד ע"ז וראה שאין סותרים זה לזה פסק לשניהם.

ואין לומר דמ"ש בש"ע יש מי שאומר וגו' סברת ר"י הלכן ליה לא ס"ל וכמ"ש השו"ג ס"ק (מ"ח) דנדאי אין זה דרכו של מרן ז"ל לכתוב יש מי שאומר בלתי חולק וליה לא ס"ל [ע' להי"מ בכללי הש"ע אות י"ב שכ' דמרן סי' קי"ב כ' בס"ח דין בשם יש מי שאומר וליה לא ס"ל בסעיף ב' ע"ש] ועוד דסיים מסברתו ואין להקל וגו' ואין סומכים וגו' מה שלא פתבוהו ר"י הלכן וזולתו ואי איתא דליה לא ס"ל לא הי"ל להוסיף פלום ותו דהדבר מוכח ומוכרע בדבריו דהא מיהא בתנאים הנז' סומכים וא"כ מה שפסק בסעיף זה ובסעיף שאחריו הם דעת עצמו ואי אפשר לקיימם בבת אחת אם לא בחילוק זה וקאמור: ונהגם דמהרש"ל ז"ל פא"ט אות כ"ה כ' ע"ד ר"י הלכן שמכנים ידו בנריוות וגו' לא כן קבלנו ואדרבא בכל גוסחי הלכות בדיקות כת' שיכנים ידו בנחת וגו' והוכיח זה מדברי הרא"ש ורי"ו ע"ש נ"ל דמהרש"ל ז"ל נמשך אחרי מה שהבין מרן בב"י לפו"ר וקאמור וכן נמשך הפר"ח ס"ק כ"ט אחרי ע"ש אף האמת יורה דרכו דלא קשו אהדדי וכמ"ש הפוסקים הנז' וכמו שכ"ן דעת מרן בש"ע וקאמור.

אי נמי הם ז"ל לא ס"ל פהבנת מרן בש"ע דנריוות לא הוי חונק ולכן העירו ע"ז. אבל דעת מרן היא מוכרעת וקאמור [יכ"כ הדרכות ס"ק שפ"ב מהפו']: ובעיקר פנת מרן בב"י ובש"ע נ"ל לבאר עוד דגם מרן בב"י ידע להא דלא התיר ר"י הלכן ודעמיה אלא בנחת אלא דכיון דמתיר בנריוות ג"כ הגם דהוי בנחת יש לחוש שפא מתפרק בחונק ולא אדעמיה פההיא דכתב רי"ו והרא"ש דשפא בהעברת יד בחונק ניתקה ע"ש ולכן

בב"י מוקנים לה באיפא למשמע מינה ההפך ע"ש ועכ"פ גם בב"י ס"ל דאין זו החלטה
דינש לינשב ולחלק ביניהם ולזה בש"ע תנאי התנא שיהיה השוחט ירא ה' וגו' דבזה
סומכים עליו דלא ניתקה לו בחונק וכפ"ז א"ש דלאו מדידיה אמרה מרן ז"ל אלא דזה
תנאי נלמד מדברי הפוסקים ונאמור.

ומ"ש דאין להתיר רק בבהמת ישראל הוא נלמד ממקומו דנודאי אין לסמוך על קולות
אלו רק משום הפסד ממון ישראל: אלא דלע"ד לשון מרן הב"י מורה וכן דאינו מקשה
מדברי רי"ו וקרא"ש על מ"ש בנריות דא"כ הי"ל לכתוב זה תכף למה שזכר הא
דנריות אלא דלע"ד נחית רק לעיקר ההתיר גם דמכניס בנחת שאם לא ימצא ראשה
זהו סימן שהיא ריר דמדברי רי"ו וקרא"ש נראה דגם דלא נמצא ראשה אין זה סימן
ריר דאל"כ הי"ל להתיר בנדונם דנראה דגם הם לא מצאו שום היכר וסימן.

אבל קשה לפ"ז דא"ך איך בש"ע פסק לשניהם יחד. ונלע"ד לינשב דהטעם דלא התירו
רי"ו וקרא"ש בנדונם מצד זה דהכנסת יד הבודק עפמ"ש ה' חקרי לב יו"ד סי' כ"ד
והרשב"ש סי' ק"ב דכל שהכניס ידו הבודק פעם אחת אין להוסיף תו הכנסה אחרת ע"ש
דאל"כ אין לדבר סוף וא"כ ל"ק תו מדבריהם לדברי ר"י הלכן ודעמיה ובב"י נמי צידד
מרן לחלק בזה ולזה לא כתב רק איפא למשמע ובש"ע קיים זה ולכן פסק תרנויהו לדינא.

ועי"ל דמרן ז"ל בש"ע משמע"ל לחלק דבנדון קרא"ש דינש לחוש שהכניס ידו בחונק
השוחט השני או בעת ההוצאה של הראשון יתכן דניתקת ואינה משארת ראשים ולכן
אסר קרא"ש אף דנראה דמירי בלא מצא ראשים אף בנחת אם היא סירכה משארת
ראשים ומזה בב"י כתב רק איפא למשמע וגו' דלעומת זה יש לחלק כנז' ובש"ע קיים
זה לדינא: ולדינא עכ"פ נלע"ד דאין שום מקום להקל כשהיה ההכנסה בנחת ונשארו
ב' ראשה דהגם דנפרש בנריות הפך הנחת או נימא דהוי פירושו בכת עכ"פ מהיכא
תימי לן לחדש דבר דכשהיה בנחת גם שנשארו [ראשה] כשרה הלא בפשיטות י"ל
דבנריות [דהיינו בכת] מתירין ג"כ אף תנאי זה דאין מקומה ניכר ולא ישאר שום ראש
מראשה גם אם יתנה בנחת דינא הכי וכן תמצא הדבר מבואר בכנה"ג ורש"ל והב"ח
והפ"ח ודעמיהו דעם שסוברים דהעיקר הוא שההכנסה תהיה בנחת מ"מ מודו בהא
דבעינן שלא ישאר רנשם וכמו שביין ונראה כל מעיין בדבריהם וא"כ מהיכא תימי
לאפושי פלוגתא ולומר דבתרתי פליגי דלסוברים בנחת בעינן שלא תשארו ראש
מראשה ולהסוברים דגם בנריות דהיינו בחונק יכולין לבדוק] ס"ל ג"כ דכי הוי בנחת
תו א"צ להא שלא ישאר ראש מראשה [עי' להדרכ"ת ס"ק שצ"ד שצ"ה מהפ"ז דגם
בנחת צריך שלא ישאר שום רנשם ע"ש ולהכה"ח ס"ק רל"ו מהמש"ז והשמ"ח ע"ש
נהנא בשמ"ח אות ל"ד]: והגם דהמט"י ח"ב סי' ו' דל"ז ע"ב] והב"ד המחבר"ר ובק"א
כ"כ.

המעיין בדבריהם יראה שלא החליט הדיבור בזה וכתב פן רק לצדד ומסיים דאין זה
למעשה והמחמיר תע"ב ותו דהוא ז"ל חולק בזה עם מוהראנ"ח כיע"ש ותו דרש"ל
והכנה"ג והב"ח והפ"ח פלהו ס"ל דגם בנחת נמי בעינן שלא ישארו ראשה ומיכא
תימי לסמוך על המט"י לחודיה שכתבו רק להלכה ולא למעשה ובדרך צידוד בעלמא

וילהיית פל שאר הפוסקים דס"ל דגם בנחת אין להתיר רק אם לא נשאר ראש מראשיה וכ"ש למה שהוכחתי דגם מרן ז"ל פן דעתו נכאמור.

ועוד נ"ל להוכיח דכ"ד מרן ז"ל גם בב"י דאין להתיר רק בנחת ממ"ש מרן הב"י דלענין הלכה דברים הללו נראים פי בלי ספק אין אנו בקיאים לנענע ונהיגנו הוראת מר יעקב גאון שהזכיר הטור לאחוז בקנה ולנענע ג' או ד' פעמים יפה יפה וכל סירכה שתנתק ע"י נענוע זה פשרה וכן נראה דעתו בש"ע שלא התיר הנענוע וכ"נ ממה שלא התיר רק הגבחה כ"ש ע"ש וא"כ איך מתיר מרן בש"ע בעדיפא מנענוע והיא הכנסת יד הבודק בחונק.

וקא אין לומר דעכ"פ נענוע קולה גדולה היא מהכנסת יד הבודק בחונק דהחוש מכחיש זה וכן יש לדקדק דנענוע גריע מהכנסה בחונק] מדברי הטור שאחר שהזכיר דברי מר יעקב גאון פתב וע"ז נוהגים במקצת מקומות להכשיר פל סירכה שתנתק פשהטבח מכניס ידו בנחת לבדוק ע"ש משמע דדמאי הא דמר יעקב רק לנחת דכן משמע הלשון דדמו להדדי דאל"כ אין שייכות לזה עם זה הגם דנלמד במכ"ש וכמו שיראה המעיין היטיב.

וכן יש להוכיח ממ"ש ר"י הלכן דאחרי שהכניס ידו בזריזות תו אין לעשות רק כמ"ש ונהיגו הגבחה כ"ש ע"ש ואי איתא דבזריזות הניא בחונק א"כ פשלא נפסקה בחונק בהכנסת יד הבודק איך תפסק בהגבחה קלה וכ"ש דההכנסה היא בעוד הריאה חמה וההגבחה היא בחוץ פשהריאה נתקררה ותו קשה דאי פונת מרן ז"ל דבזריזות ר"ל בחונק איך שביק לדעת רבינו ירוחם והרא"ש דמוכח להדיא מדבריהם דכי הניא בחונק אין להתיר ופסק פהמתירים ובפרט דהרא"ש הוא אחד מעמודי ההוראה: ומפל האמור נלע"ד עיקר בכונת מרן ז"ל דבזריזות בלא רפיון ידים איני ר"ל בחונק אלא בנחת וכמ"ש הרבה מהפוסקים ומה שלא זכר להדיא מרן ז"ל דדוקא בנחת משום דכן דרף מרן ז"ל לתפוס לשון הפוסק שכתב הדין ההוא וכמו שכתב ה' יד מלאכי בכללי מרן ז"ל אות [י"א] ע"ש ועוד דאפ"י אם נאמר דמרן ז"ל ס"ל דבזריזות לאו הניגו נחת מ"מ לדינא שוים הם הפוסקים דגם בנחת צריף שלא ישאר ראש אחד מראשיה ואין לחדש מחלוקת חדשה דכללא הוא איפוישי פלוגתא לא מפשינן וזהו הנלע"ד ברור ונכון לדינא להלכה ולמעשה נאם הכו"ח ביום כ"ט תמוז יה"ל התרפ"ב ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ק"י שאלה שוחט ששחט עוף אחד ובריא לו שששחט רובו של קנה ולא נשאר רק מיעוט הנזכר ובעודו שוחט אותו מיעוט אותו שהיה תופס לו את הראש הטה את הראש לצד מטה כדי להקל להשוחט שחיתת אותו המיעוט ע"י שהעצם המפרקת והסימנים יהיו לצד מעלה מידי היות הראש לצד מטה ונגמר שחיתתו של הקנה וכן גם הנשט נמצא שהוא שחוט אלא שהשוחט נסתפק אולי תופס הראש בהשפילו הראש לצד מטה נקרע שארית הקנה ביזו ובכח ידו שלא ע"י שחיתת ספין: תשובה מצד עצמות הדבר מסתבר דאין אותה הטיית הראש לצד מטה גורמת קרע פלל דכיון דעכ"פ בשר הוא הגם דקשה נמשך ואינו נקרע ע"ז ואף אם לא ישאר מפנו רק דבר קל נתפס ותופס ומה גם דכיון דנשחט רובו יהיה מתרחב יותר עם פי אין פחו פמלפנים.

אף לא מפני שאנו מדמים נעשה מעשה ועכ"פ נ"ל להתירו מספק דהרי פיון שנושחטרובו של קנה שוב אין עיקור אוסרו מדינא ולא שהיה וכיוצא ולא נשאר רק ספק מנהג שהזכיר מור"ם ז"ל ס' כ"ג ס"ה וא"כ הו"ל ספק במנהג ויש להתירו דמסתיון לאסור בנדאי וכמ"ש ה' באה"ט גבי ספק שהיה וכ"ש דפה אין לנו ידיעה אם גם בשאר דברים הפוסלים נהגו כמור"ם ויתכן דלא נהגו פן רק בששהיה כל דהו.

ועוד דאיפא ס"ס ס' אם נגמר ע"י שחיטת ספין פדינו ספק ע"י ידו נקרע ואת"ל ע"י ידו נקרע שפא הלכה פהמתירים וא"כ גם את"ל דנהגו פהאוסרי' י"ל דהוי ספק וכמ"ש הפוסקים גבי ספק אם יש מרה ע"ש וכ"ש דפה יש ספק שפא לא נהגו פהאוסרים הכו"ח ביום ה' ס' שלח שנת התרע"ט לפ"ג ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן קי"א שאלה אשה שמוצאת דם בהשתנה מידי השתנה פשהיא יושבת ואין לה שום פאב מזה וגם בדקה את עצמה ומצאה שהיא טהורה מה דינה: תשובה מרן ז"ל סי' קצ"א ס"א פתב דגם דהרגישה גופה ונדדענעה היא טהורה שהרגשת מי רגלים הוא ודם זה הוא בחלחולת או בכוליא אף מור"ם ז"ל פתב דיש אומרים דאין להתיר רק במקלחת ונמצא הדים תוך הספל אבל על שפת הספל טמאה והכי נהוג ע"ש אף אנו בדין דאין ידוע לנו אם יש מנהג בזה וגם לקושטא לא שכיח כלל דבר זה ולעתים רחוקות מאד נשאלים על פיוצא בזה נראה דלא שייך מנהג והלכה ומורים פדברי מרן ז"ל שאין לחלק בין באמצע הספל בין בשפת הספל ובין מקלחת ואינה מקלחת ועי' לה' פת"ת ס"ק ב' שכתב משם ה' פנים מאירות ח"א סי' י"ב בנדונו ופשיטא דכשיושבת אפי' בנמצא באמצע הספל (נראה דצ"ל בשפת) דאף לדעת המחמירין לא טימאו אלא משום פתם וגו' ובפרט שראוי לסמוך על הרמב"ם והרשב"א והרמב"ן והמחבר דמסתבר טעמיהו וגו' ע"ש וכ"ש וק"ו לדין דבתריה דמרן גרידי ואין פאן ידיעה במנהג ואינו שכיח ואין פאן אלא משום פתם וכמ"ש וכנראה דגם הפת"ת והס"ט מספיקים אתו בזה מדלא העירו עליו בעיקר הדין ע"ש ואכמ"ל פעת וכ"ש דבנ"ד לא שאלנו אם בתוך או בשפת וא"ץ לשאול וכמו שכתבתי במ"א דבמקום דגם אם שואלין אפתי ספק אחד א"ץ לברר וא"כ ה"ל ס"ס ודו"ק: סימן קי"ב שאלה סגירת עין בעוף מסופן אם חשיבה רפרוף: תשובה פרכוס דעוף פתב מרן סי' י"ז דסגי אפי' רפרף בעינו וע"ש להש"ף שכתב דיש בגמ' גורסים בגפו וש"ש אוסרים רפרוף בעין ע"ש אמנם מרן בב"י הביא גירסא זו ודעתו דסגי ברפרוף העין וכ"ד הפר"ח ויש לסייע זה מלשון רפרוף שנאמר על העין פהרף עין ולכן מצד הסברא פעת אין נ"ל להתיר דרפרוף נראה מדברי הרד"ק בס' השרשים שורש רוף דהוא נדנוד ותנועה וכן בערבי מבטאים לשון פזה על תיבת ירחף שמתרגמים אותה ירף ומה גם דיש אוסרים בלא"ה גם ברפרוף ולכן פא מעשה לידי נאסרתי עם פי לא מצאתי הדבר מבורר.

ויקצת יש לדמות זה למ"ש מרן דאם פשטה ידה ולא החזירתה הרי זו אסורה שאין זה אלא הוצאת נפש בלבד וכן יש לומר בסגירת עין דעוף ושור"ר להפר"ת שהכריע מלשון רפרוף דצודק בעין לקיים דעת מרן ז"ל ואולי פונתו על הדרף שהוכחתי ואין פאן מקום להאריף: סימן קי"ג שאלה חמאה מבושלת אצל הגוים הנקראת בערבי סמן שנוהגים פה אי ג'רבה שלא לאכלה האם יש להתיר לחולה שיש לו טחורים לאכול מהסמן הנז' ששמע שהוא מועיל לזה או לא: תשובה מבואר בדברי מור"ם ז"ל יו"ד סי' קנ"ה ס"ג

דָּקֵל חוֹלָה שְׁמַאֲכִילִין לוֹ אִיסוּר צְרִיכִים צְרִיכִים שְׁתֵּהִיָּה הֶרְפוּאָה יְדוּעָה אוֹ עַפ"י מְנוּמָה וְאִם כֵּן בְּנ"ד דָּאִין הֶרְפוּאָה יְדוּעָה וְאִינָה עַפ"י מְנוּמָה דִּהֵינּוּ רּוֹפֵא שְׂיֵישׁ לוֹ תְּעוּדָה אִין לְהִתִּיר לוֹ כִּלְל.

וְעוֹד דְּמִבְּנֵי אִיסוּר שֶׁ דָּאִין מִתִּירִים שׁוּם דְּבָר אִיסוּר לְחוּלָה אִם יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הֶרְפוּאָה בְּהִתִּיר כְּמוֹ בְּאִיסוּר אַעפ"י שְׁצָרִיף לְהַשְׁהוּת קִצָּת קוֹדֵם שְׂיִמְצָא הִתִּיר מֵאַחַר שְׂאִין סְפָנָה בְּדָבָר ע"ש וּא"כ ה"ן יָכוֹל לִיקַח חֲמָאָה שְׁפֶתֶב ה' הַנּוֹז' ו"ל דְּנִהְגוּ בְּהִתִּיר וּלְבִשְׁלָה וְתִהְיֶה סֶמֶן אוֹ שְׂיִשְׁלַח לְהִבִּיא מְסִבִּיבוֹתֵינוּ מִגְּאָבָס וְכִינְצָא סֶמֶן פֶּשֶׁר הַעֲשׂוֹי ע"י יִשְׂרָאֵל וְעוֹד דְּמִבְּנֵי אִיסוּר בְּדָבָרֵי מְרֵן ו"ל שֶׁם דְּשָׁלָא בְּמִקּוּם סְפָנָה כְּדָרְף הַנְּאָתָן אִיסוּר וּמִינָהּ לְאִיסוּרֵי אֲכִילָה דְּרָף אֲכִילָתָן ע"ש וְהִגֵּם דְּנִימָא דָּאִין בְּסֶמֶן רַק אִיסוּר דְּרַבְּנֵן שְׁנֵהְגוּ פֶּשֶׁר דְּבָרִים הַמְּנוֹתֵרִים שְׁנֵהְגוּ בְּהֵם אִיסוּר דְּהוּי דְּרַבְּנֵן כַּמ"ש מְרֵן ס' רִי"ד מ"מ הָרִי מְבִנְאָר בְּדָבָרֵי מוֹר"ם שֶׁם ס' קנ"ה דְּלֶאֱכֹל אִין לְהִתִּיר גַּם בְּאִיסוּרֵין דְּרַבְּנֵן ע"ש וְעוֹד דְּלַע"ד אִיסוּר דְּאוֹרֵיִתָּא נְמִי אִיפָּא אַחֲרֵי שְׁדַרְכֵּן לְעָרֵב בּוֹ חֵלֶב הָאֵלִיָּה וְחֵלֶב הַקֶּרֶב וְכַמּוֹ שְׁהַעִיד מִז"ק מֵהֶרֶם"ך ו"ל בְּסֶפֶרוֹ כ"י שְׁשִׁמַּע מִגּוֹיִם נְאֻמִּים מְסִיחִים לְפִי תְּנוּמָם שְׂרָאוּ בְּעֵינֵיהֶם כַּמָּה פְּעָמִים שְׁמִתִּיכִים חֵלֶב הָאֵלִיָּה וְחֵלֶב הַקֶּרֶב וּמְעָרְבִין עִם הַחֲמָאָה וְה"ן מוֹכַח מִמָּה שְׁבַחְתָּמָה נִהְגוּ לְהִתִּיר וּבְסֶמֶן נִהְגוּ לְאִיסוּר פֶּה אִי גְרַבָּה וְבַעוּב"י תוֹנֵס וּגְלִילוּתִיהָ וְאִין סִפְק שְׁזָהוּ הַטַּעַם שְׁהוֹחֲזָקוּ הַגּוֹיִם בְּכַף וְכַמּוֹ שְׁפֶתֶב מִז"ק ו"ל שֶׁם בְּשֵׁם הֶרֶה"ג מוֹהֶר"י בְּסִיס ו"ל דְּטַעַם הָאִיסוּר בְּסֶמֶן מְפָנֵי שְׁחוֹשְׁשִׁין לְתַעְרֹבֶת חֵלֶב הַקֶּרֶב וּא"כ אִין לְהִתִּיר אִם לֹא שְׁהַחוּלָה נְחוּץ לְכַף מֵאִד שְׂיֵישׁ בְּדָבָר חֲשֵׁשׁ סְפָנָה ב"מ כִּי אִזִּי שֶׁ לְהִתִּיר בְּשׁוֹפֵי גַם אִיסוּר דְּאוֹרֵיִתָּא דוּחֵי בְּהֵם אֲמַר רַחֲמֵנָא וְכַמ"ש מְרֵן שֶׁם: סִימָן קי"ד שְׂאֵלָה מַעֲשֶׂה בְּכַפֵּד שֶׁל תְּרַגְּלוּת שְׁנִמְצָא בְּחֵלֶב מְשֻׁנֵי חֵלְקֵי מְקוּם כְּמִרְאָה יִרְקַרְק וּשְׂאָר כָּל הַחֵלֶק הַנּוֹז' וְכֵן הַחֵלֶק הַשְּׁנִי מִרְאָהוּ פֶּשֶׁר כְּבֵד וְכַאֲשֶׁר הִסְתַּפְּלְנוּ בּוֹ הֵיטִיב נִרְאָה לָנוּ שְׂאִין זֶה מִגּוּפוֹ שֶׁל הַכְּבֵד רַק כְּמוֹ בּוּעָה שְׁטוּחָה עַפ"י הַחֵלֶק מִהַכְּבֵד וְכַאֲשֶׁר הִסְרֵנוּ אוֹתָהּ נִקְלָפָה בְּחִתִּיכָה אַחַת וְנִשְׂאָר כָּל רַחְבּוֹ שֶׁל הַכְּבֵד לְמַטָּה מִרְאָהוּ פֶּשֶׁר הַכְּבֵדִים וְאוֹתָהּ הַבּוּעָה כַּאֲשֶׁר פִּתְחָנוּ אוֹתָהּ רְאִינוּ שְׁמִבְּפָנֵים כְּמִרְאָה דָּם קְרוּשׁ וְהַכְּבֵד כְּשֶׁנִּשְׂאָר נִשְׂאָר בְּלִתֵי קְרוּם הַמְּכֹסָה אֵת הַכְּבֵד רַק כְּפֶשֶׁר הַפְּנִימִי שֶׁל הַכְּבֵד וְיִתְכֵן שְׁהַקְרוּם נִדְּבַק בְּבוּעָה אוֹ בְּדָם הַקְרוּשׁ וְיִתְכֵן שְׁהַבּוּעָה אוֹ הַדָּם הִיא עֲצָמָה הִיָּתָה בְּפָנִימִיָּת הַכְּבֵד וּקְרוּמָה הַעֲלִיוֹן הוּא קְרוּמָה שֶׁל הַכְּבֵד: תְּשׁוּבָה לְכַאוּרָא יֵישׁ לְהִטְרִיף מִמ"ש מוֹר"ם ו"ל ס' מ"א ס"ג דָּאִם נִימּוֹק הַכְּבֵד דִּהֵינּוּ שְׁדָם יִנְצָא מִבְּשַׁר הַכְּבֵד שְׁנִימּוֹק וְהִיָּה לְדָם טְרִיפָה אַע"פ שְׁנִשְׁתִּירוּ ב' הַזִּתִּים דְּסוּפּוֹ לִירְקָב הַכָּל אֲלָא דְּבנ"ד אִין הַדָּם יוֹצֵא אֲלָא הוּא קְרוּשׁ וּמְפִיסָה בְּקְרוּם וְכִינּוּן שְׁנִקְלָפָה הַבּוּעָה וְהִיא מְכֹסָה קְרוּמִים י"ל דָּאִין זֶה סוּפּוֹ לִירְקָב וְלֹא נִאָּמַר חֲשֵׁשׁ זֶה רַק כְּשֶׁלֹּא יֵישׁ קְרוּם הַמְּכֹסָה הַדָּם וְגַם לֹא נִאָּמַר זֶה רַק בְּדָם שׁוֹתֵת אִף לֹא בְּקְרוּשׁ וְיִמָּה גַם דִּיִּתְכֵן דָּאִין זֶה כִּלְל דָּם קְרוּשׁ הַנִּימּוֹק מִהַכְּבֵד רַק בּוּעָה בְּכַבֵּד וּבְהִתְמַדְתָּהּ וּמֵאִיזָה סִיבָה הִיָּה מִרְאָה הַבּוּעָה וְתוֹכָהּ כְּדָם קְרוּשׁ: וְשׁו"ר לְהַפְת"ת ו"ל ס' מ"א ס"ג שְׁפֶתֶב בְּשֵׁם הָאֲחֵרוּנִים דְּלֹא הִתְחִיר הֶרֶם"א אֲלָא בְּנִימּוֹק גּוּף מִבְּשַׁר הַכְּבֵד אֲבָל אִם בְּשַׁר הַכְּבֵד קִיָּים וּבְרִיא רַק שְׁנִצְרָר הַדָּם וּכְשֶׁגּוֹרְרִים הַדָּם הַכְּבֵד שְׁתַּחֲתִיו קִיָּים אִין כְּאֵן בֵּית מִיחֻזֵּשׁ כִּלְל אִפִּי אִם נִחְסַר מִבְּשַׁר הַכְּבֵד כְּשִׁיעוֹר הַדָּם ע"ש וְהַדְּבָרִים ק"ו לנ"ד דִּישׁ בּוֹ קְרוּמִים מְכֹסִים אֵת הַדָּם הַנִּצְרָר אֲשֶׁר זֶה מוֹרָה שְׂאִיזָה לִיחֻזֵּשׁ שֶׁל בּוּעָה אוֹ דָּם נִקְרַשׁ בְּהַבּוּעָה וְלֹא נִימּוֹק כִּלְל הַכְּבֵד.

ובלא"ה אעיקרא דדינא ע' להבאה"ט שפכת בשם הט"ז והש"ף דס"ל דכל שנשתיירו ב' זיתים פשרה כמו בניתלה ושהט"ז פתב דכף אנו דנים בכל יום ושכ"פ ה' משאת בנימין והגם דה' פת"ת ס"ק ג' במנסגר ציין להח"ס ס"י קמ"ד בד"ה ונבא שפכת דלחנם השיג המ"ב עליו וראוי לחוש לדברי הרמ"א ו"ל י"ל דהיינו דוקא לדידהו דבתריה דמור"ם גרידי אף לדידן בני ספרד דגרידי בתריה דמור"ם פינון שהש"ף והט"ז והמ"ב חלקו על הרמ"א ו"ל יש להתיר פי הם הרבים ובתראי גיהו והגם דיש סוכרים דבמקום שלא גילה דעתו מרן ו"ל מורים פהרמ"א פבר פתבתי בזולת זה דאין זה פלל מנספם וא"כ לאוקמיה אדינא ועוד די"ל דה"מ פשלא חלקו עליו הט"ז והש"ף ולא נתפשטה ההוראה פהש"ף והט"ז ויש לחפש עוד בזה.

ובר מן דין הגה מרן בב"י הביא דעה זו ודחאה והספם להכשיר ומדהשמיט דין זה בש"ע נראה דדעתו להתיר וכן הספמת הפוסקים וכ"ד הפר"ח והפר"ת וכ"ן דעת ה' תורת הגבוח אות כ' ס"ק יו"ד וכ"ן דעת ה' עיני הפהו ו"ל ס"י כ' אות י"ג ועוד דכבר פתב ה' הנז' שם בשם הפתתי דדוקא אם הפשר רע סביבו דשלט בכולה וסופו להתקלקל אבל אם הפשר פריא תחתיו לכ"ע פשרה וציין עוד להפרמ"ג ע"ש.

וא"כ בנ"ד שלא נראה מסמוס ובשר רע ונראה שהוא פשאר פשר כבד ונקלף קרומו אין לחוש לכ"ע וכן ראיתי בקונטרס המיוחס למורי תונס [והוא ס' שבת אחים] שפכתו להתיר פדעת מרן והאחרונים ודלא כמור"ם ו"ל ע"ש: סימן קט"ו שאלה אודם פריאה ונגדה מפה בדופן דהיינו שבר בצלע ועדיין לא הבריא השבר אלא השבר פתוח פאלו נשבר זה עתה וכשכובשין מבחויץ על הצלעות נראים ויוצאים ב' ראשי השבר פעוקצים ומקום הצלעות אודם ונפחו הריאה ולא נתלבן האודם ומירסו בה פפעם בפעם ונתנפח קרום א' או ב' מקרומי הריאה וכשהביאו אותה לפני המורה ראה פעין נקב דהיינו מקום פתוח ובדק לראות אם מבצבצת ובצבצת שם ושאל להשוטט ואמר שמתחלה לא היה פתח פתוח ושאלו אם בדקה מתחלה אם מבצבצת ואמר שלא בדקה אף לפי דעתו יתכן שהנקב היה ע"י המירוס שמירס פריאה.

האם יש להתיר בכה"ג או"ל: תשובה נדון זה סובל פמה ספיקות א') אם יש להתיר אודם פריאה ונגדו מפה בדופן ב' אם צריף לבדוק ע"י משמוש שמה תחתה ואם לא נבדקה מה דינה ג') כי לא נחתכה אם צריף לבדוק ע"י פושרין אם תבצבץ או לא ואם לא נבדק מה דינו.

ד') בנדון זה שנמצא פמין נקב אם בצבצת תולין בידי דטבחא או במפה. ה') אי הוי בכה"ג דכשכובשין אותן מחויץ יוצאין ראשי השבר פעוקצין פיש פי עוקצין או לא ו') בכה"ג דנר' דהמפה שלטה פריאה ויש עוקצים אלו אם מטריפין ולא מהניא בדיקה או לכל המרבה אין להתיר רק בבדיקה: הגה לס' א' מרן ו"ל בב"י ס"י ל"ח בטר דמסיק דנקטי פהרי"ף והרמב"ם להתיר ריאה אדנמה בין פלה בין מקצתה ושנר' לו דאפי' האדימה ונגדה מפה בדופן פשרה לדעתם סיים דמ"מ שמע מפי אוןמן בקי שפדק ומצא שע"י שמשמש בה נחתכה וכל כה"ג טריפה משום דהוי פכשר שהרופא גוררו וכהיא דנפלה תלתי תלתי ע"ש וקשה דאמאי גבי אודם פריאה ונגדו מפה בדופן אמרי' מדלא

קאָמער לֵה הַש"ס ש"מ דְּכַשְׁרָה וְגַבִּי כִּי מְמַשְׁמֵשׁ בָּהּ נְחֻתְכֶת דְּאִנְפִּין בְּקִי ל"א מְדַלָּא קְאָמֵר לֵה הַש"ס ש"מ דְּכַשְׁרָה.

וְאִי מִשּׁוּם דְּהֵיִיא לָאוּ מִתּוֹרַת אַנְדֵם אֲתִינֵן עֲלֵהּ רַק עֵיקָר הַטְּרַפְיֹות מִשּׁוּם מְסֻמוֹס וּלְכַף לָא קִתְנִי לֵה בְּש"ס ה"נ גִּימָא גַבִּי אַנְדֵם בְּרִיאָה דְגַם שְׁם הַטְּרַפְיֹות מִשּׁוּם דְּנִגְעָה הַמְפָּה בְּרִיאָה. וְאִפ"ל דְּגַבִּי מְסֻמוֹס דְּהַטְּרַפּוֹת הוּא מִתּוֹרַת וְדַאי שְׁהֵרִי מְמֻסְמָסֵת לְפִנְיֵנו א"ץ לְהַש"ס לְזַכְרוֹ לָא כּוֹן גַבִּי אַנְדֵם בְּרִיאָה שְׁהַטְּרַפּוֹת הוּא מִתּוֹרַת סְפִק שְׁמָא נִגְעָה הַמְפָּה הִי"ל לְהַש"ס לְזַכְרוֹ וּמְדַלָּא הַזְכִּירוּ ש"מ דְּכַשְׁרָה וְעוֹי"ל דְּגַבִּי אַנְדֵם בְּרִיאָה דְּהַשְׁמִיעֵנו הַש"ס דְּרִיאָה אֲדוֹנָה כְּשֶׁרָה א"א דְּכִי אִיכָּא נִגְדָה מְפָה אֲסוּרָה הִי"ל לְהַש"ס לְהַתְנוּת דְּנָקָא אִם אִין מְפָה בְּדוֹפֵן דְּבִאָמַת צְרִיף לְבָדוֹק אַחַר הַמְפָּה אֲלָא ע"כ דְּגַם בְּאִיכָּא מְפָה בְּדוֹפֵן כְּשֶׁרָה לָא כּוֹן בְּהֵיִיא דְּכִי מְמֻסְמָס בָּהּ נְחֻתְכֶת דְּנִדַּאי כִּי רִיאֵנו אַנְדֵם א"ץ לְבָדוֹק אִם הִיא מְמֻסְמָסֵת רַק בְּרִיאֵנו מְפָה וְכוּן דִּיִּיק לְשׁוֹן מְרֵן שֶׁכ' שְׁמַצָּא מְפָה בְּדוֹפֵן וּבְדַק נַר' דְּהַבְדִּיקָה הִיָּתָה מִפְּחֵ שְׁרָאָה הַמְפָּה וּמ"ש וּמַצָּא רִיאָה אֵה אֲדוֹנָה ל"ד אֲלָא מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה כְּף הִיָּה וְאִפִּי מְסֻמוֹס בְּלַח אַנְדֵם לְבַד טְרִיפָה: מִיָּהוּ בְּעֵיקָר הָאִי דִּינָא דַר"א לְכַאֲנָרָא קְשָׁה אֲמַאי לָא הִתִּיר מִס"ס שְׁמָא הַמְפָּה לָא נִגְעָה בְּרִיאָה וְאִת"ל נִגְעָה שְׁמָא לָא נִיקְבָה הַרִיאָה וְאִפ"ל דַּס"ל כַּמ"ש הַשׁוּש"ל בְּפִסְחִים אֲמַתְנִי דְּתוֹלְדָה דְּהִיכָּא דְּהַסְפִּק הָאִי אִינוּ גוֹרֵם חוּמְרָא וְאִסוּר ל"ח סְפִק ע"ש א"כ ה' ה' הָאִי הִכָּא דְּהַסִּי דְּנִגְעָה בְּרִיאָה אִינוּ גוֹרֵם שׁוּם חוּמְרָא דְּהַשְׁשָׁשׁ הוּא שְׁמָא נִיקְבָה הַרִיאָה: אִיבְרָא דְּצָרִיכִין אָנוּ לְהַבִּין הָאִי דִּינָא דְּהַטְּבַח הַבְּקִי אִם אִירַע בְּלֵא מְפָה וְאַנְדֵם מַה יְהִיָּה דִּינוּ אִם הוּא טְרִיפָה מַאי קַמ"ל בְּזָה שְׁהוּא אַנְדֵם וְנִגְדוּ מְפָה אֲטוּ מִשּׁוּם שְׁנוּסְפָה הַמְפָּה וְהָאֲנְדֵם תְּהִיָּה מוֹתְרַת וְאִם הוּא כְּשֶׁרָה אֲמַאי כִּי הָוִי אַנְדֵם וּמְפָה מְטְרִיפִין הָאִי אַנְדֵם וּמְפָה לְחוּדִיָּהוּ לַד' מְרֵן כְּשֶׁר וְהַמְסֻמוֹס לְחוּדִיָּה ג"כ כְּשֶׁר.

וְאִפ"ל דְּאַף דְּהַמְסֻמוֹס לְחוּדִיָּה כְּשֶׁר וְאַנְדֵם וּמְפָה לְחוּדִיָּהוּ כְּשֶׁר מ"מ כִּי מַצְטְרִפִי לְהַדְדִי יֵשׁ לְחוּשׁ לַד' ר"א. או י"ל פִּינֵן דִּישׁ אַנְדֵם וּמְפָה הָוִי הוֹכְחָה שְׁפוּפָה לְהַתְמַסְסֵם וְא"כ כִּי מְמַשְׁמֵשׁ בָּהּ וְנְחֻתְכֶת טְרִיפָה אֲבָל בְּלֵא אַנְדֵם וּמְפָה לָא אֲסֵרִינּוּ כ"א בְּנִפְלָה תְּלִיתִי תְּלִיתִי.

וְעוֹד דְּגַם בְּעֵלְמָא מְטְרִיפִין וְהָא דְּכַתֵּב לֵה הִכָּא הִיָּינוּ לֹמֵר דְּכַשְׁמַצִּינוּ אַנְדֵם וּמְפָה צְרִיכִין לְבָדוֹק וְלִרְאוֹת אִם נְחֻתְכֶת או לָא: וְהִנֵּה מְדַבְרִי הַגַּמ' בְּחֻלִּין דַּנ"ג ע"ב דְּקָאֵמֵר דְּכִי הָוִי מִיְדֵלוּ לֵה נְפִלָה תְּלִיחִי תְּלִיחִי לְכַאֲנָרָא מְשַׁמַּע דָּאִין לְאַסְנֹר רַק בְּאִנְפֵן זֶה וְלֵא בַכ' מְסֻמוֹס אֲלָא דִּילַר"ח לֹמֵר דְּאַנְדֵם לָא בְּקִיאָנּוּ בְּמְסֻמוֹס וְלָכֵן מְחַמִּירִים בְּכָל הַדּוּמָה וְאַפִּי בְּנְחֻתְכֶת בְּמְסֻמוֹס.

אוּלָם מְדַפְסֵק זֶה מְרֵן בַּש"ע סִי ל"ו סִי"א מְשַׁמַּע דְּגַם בּוּזָה"ז לָא אֲסֵרִי הָא דְּתְלִיחִי תְּלִיחִי רַק אִם כְּשֶׁתּוֹלִין אוֹתָהּ נוֹפֶלֶת וְכוּן מְדַבְרִי מְרֵן בַּב"י בְּעֵנִין זֶה דְּטַבַּח בְּקִי שְׁפַתְבּ וּכְהֵיִיא דְּתְלִיחִי תְּלִיחִי מְשַׁמַּע דְּלָאוּ הִיָּינוּ מְשַׁשׁ אֲלָא דְּאַסֵר מְטַעֵם הַמְפָּה שְׁבִדוֹפֵן וְהָאֲנְדֵם גַּם מְדַהוֹצְרָף לְהוֹדִיעֵנו דְּבִאִנְפֵן הִנֵּה טְרִיפָה וְלִהְבִּיא דְּבָרִי הַטְּבַח בְּקִי אִי אִיתָא דְּהִיָּינוּ הָף דְּתְלִיחִי תְּלִיחִי הִי"ל לְהַשְׁמִיט זֶה לְגַמְרִי שְׁכָבֵר נְכַתֵּב בַּסִּי ל"ו וְהוּא דְּבָרִי גְמָרָא עֲרוּכָה וּלְפִי"ז נִרְאָה דְּהַתִּירוּץ רֵאשׁוֹן שְׁפַתְבְּתִי הוּא עֵיקָר: וְאִיף שְׁיָהִיָּה מַמ"ש וּמְדַבְרִי מְרֵן ו"ל בַּש"ע וּבב"י מְבִנְאָר דָּאִין לְאַסְנֹר כָּל רִיאָה אֲדוֹנָה וְנִגְדָה מְפָה בְּדוֹפֵן מְחַשְׁשׁ זֶה שֶׁל הַטְּבַח בְּקִי אוֹיִל הַגִּיעָה הַרִיאָה לְאוֹתָהּ מְדַרְגָּה וּמ"ש הַדְּמַש"א אַא הַב"ד הַכְּנַה"ג וְהַעֵה"ש דְּמְרֵן כְּשֶׁשְׁמַע מִהַטְּבַח בְּקִי חֲזַר בּוֹ לְאַסְנֹר כָּל אַנְדֵם בְּרִיאָה וְנִגְדוּ מְפָה בְּדוֹפֵן לְאַחַמ"ר אִי אִיתָא

הי"ל למָרן בב"י לגמור הדָבָר ולומר דלפ"ז יש לאַסור פְּדַעַת ר"א ולפָּחוֹת בש"ע הי"ל להביא דין זה.

וכ"נ מדבְּרֵי מור"ם שכ' דין זה בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים וכ"נ דַּעַת הפר"ח ז"ל פְּדַעַת מָרָן שְׁפָתַב וּלְדִינָן וגו' וְהִינּוּ דְנִגְרָרִים אַחַר דְּבָרֵי מָרָן וְכֵן דַּעַת חו"ר תּוֹנֵס בְּתַשׁוּבָה שְׁנִדְפְּסָה בְּקָרָן דְּוֹד ס' ק"מ [וּבִיָּשִׁיב מִשָּׁה ח"א ס' מ"ב לַהֲהַמ"ח ז"ל וּבְשִׁבְתָּ אַחִים ע"ש] אֲלֵא נִדְאֵי דַּעַת מָרָן ז"ל בְּמִקוּמָה עוֹמְדָת לְפָסוּק פְּהַרְמָב"ם וּדְעַמְיָה וּמָה שֶׁהִבִּיא מִשָּׁם הַטְּבַח הִינּוּ לְהַצְרִיף בְּדִיקָה וְכִדְכָתִיבָנָא: וּמַעֲתָה נְבוֹא לִס' הַב' אִם צְרִיף לְבָדוּק אִם נִתְמַסְמָס.

ונלע"ד פְּשוֹט דַּעַת מָרָן הַב"י דְּצְרִיף לְבָדוּק דַּא"ל"כ ל"ל לְהִבִּיא דְּבָרֵי הַבְּקֵי כָּלֵל דְּהָא לֹא שְׁיָיְהָ לְמִשְׁמַשׁ בְּהַ כֵּינּוּן דְּמָן הַדִּין א"ץ לְמִשְׁמַשׁ. וְעוֹד דַּמַּמ"ש מָרָן, וּבִדְק"ג נִרְאָה דַּס"ל דְּצְרִיף לְבָדוּק וְכֵינּוּן שֶׁהוּא בְּדַק גַּם אֲנִי נִרְאָה דְּצְרִיכִים לְבָדוּק דָּאִם הַבְּדִיקָה דְּהַבְּקֵי הִיְתָה בְּמִקְרָה וְלֹא שְׁכַח צְרִיף לְהִיּוֹת לֹא הִי"ל לְמָרָן לְכַתּוּב הָא דְּבָדַק.

וְעוֹד כֵּינּוּן דַּסְמָא בְּיָדוּן לְבָדוּק וְלַעֲמוֹד עַל הַסְּפֵק אִיף אֶפְשָׁר לְהַעֲלִים עֵינֵי מַמְנוּ וּכ"ש דְּאֶפְשָׁר מְאֹד דְּאַחֲרֵי שְׁיִוְתָר בְּלֵי בְּדִיקָה יִתְבָּרַר אִיְסוּרוֹ וְיִבְאוּ לִיְדֵי כַּמָּה סְפִיקוֹת א"כ בְּוֹדָאֵי דְּצְרִיף מַעֲיָקְרָא לְבָדוּק וּלְבָרַר הַדְּבָר עַל בְּוִרְיוֹ.

וְתוֹ דְּכֵינּוּן דַּר"א אוֹסֵר בְּאוֹדָם וּמִכָּה אִף בְּלֹא נִתְמַסְמָס אִיף אֲנִי מִתִּירִין גַּם בְּלֹא בְּדִיקָה וְתוֹ דְּהוּי ס"ס לְהַחְמִיר דְּשָׁמָא כַּר"א דְּאוֹסֵר אִף בְּלֹא נִתְמַסְמָס וְאֵת"ל כְּהַמְתִּירִים שְׁמָא הֶכָּא נִחְתַּכְתָּ בְּמִשְׁמוּשׁ וְאִף דְּלַעַת מְהַר"ם שְׁתַּרוּג נַר"ו דְּלֹא עֲבָדִין ס"ס לְהַחְמִיר נִגְדַּד ד' מָרָן [וְהוּא בִישֵׁי"מ ח"א ס' ק"ב וְרַע"ג] מ"מ הָא מִיְהָא מְהַי לְטַפּוּיֵי אִיְסוּרָא וּכ"ש דַּלַּע"ד אִין זֶה מְוַכְרַח דְּמָרָן דְּמִתִּיר עַל הָרוּב הוּא עַפ"י כָּלְלֵי הַהַכְרָעָה בֵּין עַמּוּדֵי הַהוֹרָאָה וְא"כ נִדְאֵי דְּהִתִּירוּ אִינוּ בְּרוּר אִף דְּוֹדָאֵי סְמְכֵי עַל כָּלְלֵי הַהַכְרָעָה מ"מ מִיְדִי־סְפֵק לֹא פִּלְט וְאִף אִם יְהִי הִיְתָרוֹ בְּהַכְרָעָה עֵיוֹנִית מ"מ אִין הִיְתָרוֹ חֲשִׁיב כְּוֹדָאֵי אֲלֵא מִכַּח שְׁקַבְּלִינוּ הוֹרָאוֹתָיו וְלֹא שְׁתַּמּוּרָה דַּעַתוֹ כֵּן וְא"כ הוּי הַדִּין כְּמוֹ ס"ס לְהַקֵּל דְּעֲבָדִין נִגְדַּד מָרָן מִשׁוּם דְּאֶמְרֵי דְּמָרָן אִסֵּר רַק מִכַּח סְפֵק כְּמוֹ כֵּן בַּס"ס לְהַחְמִיר.

וְעוֹד דְּבִזָּה כֵּינּוּן דַּעַת מָרָן אִינָה מְבִנְרָת וּלְדַעַת הַדַּמַּש"א וְהַכָּה"ג וְהַעַה"ש ד' מָרָן לְאַסוֹר אִף דְּלִדְיָנָא נִקְטִי דַּעַת מָרָן לְהַתִּיר וּכ"ד הָאֲחַרוּנִים מ"מ מִיְדֵי סְפֵק לֹא פִּלְט וְא"כ הוּי הַס"ס בְּעַנְיָן זֶה שְׁמָא דַּעַת מָרָן לְאַסוֹר כַּהַר"א וְכַהֲבַנְתָּ הַדַּמַּש"א וּדְעַמְיָה וְאֵת"ל דַּעַת מָרָן מוֹתֵר וְכַד' רוּב הָאֲחַרוּנִים שְׁמָא מְמוֹסְמָסָת הִיא בְּאוֹפֵן דְּוֹדָאֵי צְרִיף לְבָדוּק וְכַאֲמוֹר וְכֵן הִבִּין הַעַה"ש דַּעַת מָרָן דְּצְרִיף לְבָדוּק וְשִׁפִּיר הַק' עַל הַמַּחב"ר שֶׁכ' זֶה מִשָּׁם מַהֲרִיק"ש וְהוּא בַב"י וּמ"ש הַזֵּב"ת לִיִּישֵׁב דַּמַּהֲב"י י"ל דַּאִי"ץ בְּדִיקָה אִינוּ נִרְאָה וְלַעֲנֵי"ד גַּם מַהֲרִיק"ש יְסוּדוֹ מַהֲב"י וּכ"ד חו"ר תּוֹנֵס בְּקָרָן דְּוֹד הַנְז' וְאִין לְהוֹכִיחַ מִדְּבָרֵי שְׁאָר הַפּו' שְׁלֹא הַזְכִּירוּ דִּין זֶה דְּבְּדִיקָה כְּמוֹ הַפר"ח ז"ל דִּי"ל דְּלֹא נִחְתִּי רַק לְעִיקָר הַדִּין אֲבָל הַסְּפִיקוֹת וְהַחִילּוּקִים הַמְּסַתְּעִפִים לֹא נִחְתִּי לְהוּ וְרַאֲיָה לְזֶה מְדָלָא כְּתָבוּ לְהַפְּךָ דַּא"ץ בְּדִיקָה: וְלַעֲנֵינִי אִם שְׁכַח וְלֹא בְּדַק וְהִרְיָאָה נִאֲבָדָה לְכַאֲנָרָא נִרְאָה דְּזֶה תְּלוּי בְּמִקוּמוֹת דָּאִם רְגִילִין לְרַאוֹת בְּאוֹדָם וּמִכָּה מְסוּמָס אֲזַ מְטַרִיפִין וְאִם רְגִילִין לְרַאוֹת דָּאִף בְּאוֹדָם וּמִכָּה לִיכָּא מְסוּמָס אֲזַ מְכַשִּׁירִין וּכַמ"ש הַפּו' גַּבִּי חֲסָרָה הַמְרָה וְנִאֲבָדָה הַפְּכַד ע"ש [עֵי] לְהַתְנוּ"ש [סְקִט"ו] אֲלֵא דַּלַּעַת"ד נִרְאָה דְּאִין לְזֶה הוֹכַחָה וּבִקְרוּר דְּהֶכָּא אִין הַדְּבָר זֶה הִנָּה וְרַגִּיל תְּמִיד וְעוֹד דְּלֹא כָּל הַיְדִים וְלֹא כָּל הַגְּדוּנִים שְׁוִים וְכֵינּוּן שְׁכַח כִּי לֹא בְּדַק טְרִיפָה

דהו"ל ספק טריפה ואסורה וכ"כ חו"ר תונס בקר"ד הנז' ועם שלא זכרו מראה מקום לדברייהם ממקומו הוא מוכרע דהוי ס"ט ואסורה ועוד דיש ס"ס להחמיר וכמ"ש לעיל עש"ב: ולס' ג' ו' קודם פל צריכין להבין טעמו של ר"א דמטריף באודם ונגדו מפה דלכאורה נר' דהחששא היא שמה נלקה הקרום ע"י המפה ולפ"ז לא מהניא בדיקת פושרין שאין זה מציל למה שעתידי לנקב אלא לכפר ניקב אף מדברי הכנה"ג הגהב"י אות ל"ו אי"ן פן דהביא משם הב"ח ודמש"א בפ"ש הגהות ש"ו ממהרי"ו דבאודם ונגדו מפה אף אם האודם יתלבן אחר הנפיחה לא מהני משום דחיישי' לניקב ע"ש הרי דהחששא היא דמכח המפה ניקבה הריאה והאדימה וא"כ אף דאנן בדין קיי"ל פמ"ן דלא חיישינן לזה מ"מ היינו שלא להטריף לגמרי אבל בדיקה מיהא בעי וכמו דמצריף מ"ן בדיקה דמשמוש פן צריף לבדוק בפושרים שמה ניקבה ומה שלא ביאר זה מ"ן דצריף בדיקת פושרים נראה דמה שהוא לברר נקב וכינצא אי"ץ לאומרו וכמו שלא הוציאו להשמיענו כ"א עיקר הדין דמסמוס טריפה אבל גוף הבדיקה לא השמיענו כ"א ממילא נשמעת וכן תראה שהרבה פוסקים ומהם הפר"ח כתבו להכשיר אודם ומפה ולא הזכירו דצריף בדיקה דמשמוש דעיקר מטרתם לעיקר הדין אף לא לענייני פירור ובחינה דזה א"ץ לפניו שצריף לברר הדבר וכ"ר לה' וישב משה סי' פ' שכ' דהמנהג פשוט אצלם לחוש לדברי רבינו אפרים ואם יש אודם ונגדו מפה בדופן תחילה עושים נפיחה למקום האודם ע"י רוק ואם לא בצבץ משתדלים לנפוח עד שייתלבן ואם לא חזר מטריפין ע"ש ונהגם דלא הראה מקום לדבריו וגם נראה דהוא מנהגם לבד ובפ"ט דלדידהו חוששין לדר"א ולא לדין דקיי"ל פמ"ן מ"מ נלמוד מדבריו דיתכן לחוש לנקב בריאה האדומה ונגדה מפה ומה לי נזכר זה בפו' או בפסיונות נאמנים ובפ"ט דהרב היה ראש השוחטים בעירו ואם אין מקום לזה מדברי הפו' היה מעיר ע"ז וכבר ראינו הרבה פו' מביאים ראיות מהמנהגים פאלו הם פוסקים ורבנים מדברים וכמו שזכרנו שכ"כ הכנה"ג כפה פעמים והשו"ג וה' וישב משה הנז' באיזה תשובות וטעמם נ"ל עפ"י מ"ש הרשב"א בתשו' סי' צ"ח והב"ד הפר"ח א"ח סי' תצ"ו בדיני מנהגי איסור דכל מקום שראינו נוהגים להחמיר אין לתלות בטעות אלא דכן הנהיגו חו"ר הדור לסניג וגדר ע"ש הרי דתולין הדבר גם שאין לו יסוד מן הדין לגדר וסניג ולא לטעות וכ"ש בנ"ד דיסודתו בהררי קדש הב"ח ודעמיה וכמש"ל ואין לומר מסתמא פבר עלה קרום מחמת מפה ומה תועלת בבדיקה זו.

דמ"מ אפשר שצדין הנקב פתוח ולא הקרים: אף מדברי השו"ג סקי"ב מחו' ד' נר' דא"ץ בדיקת פושרים שכ' דמנהגם לקלף הקרום האדום מעל הריאה ובדקין אותי במים כשאר סירכות ואם אינו נקלף נופחין הריאה אם חזרה למראה ריאה פשרה וגו' ע"ש משמע דאין לבדוק אם מבצבצת אלא אם נקלף אבל בלא נקלף לא ועם שדבריו ז"ל לכאו' תמוהים נ"ל דכין' ע"ד מ"ש הכנה"ג סי' ל"ח אות ט"ו ובתשו' סי' רי"ד הב"ד התה"ז מע' א' סי' ב' אות ח' שלפעמים בא איסקאלאדאד"ו בריאה ונראה שהוא אדום מחמת מפה ואני מוציאים את האיסקאלאדאד"ו ונמצא הריאה שלימה פחת האיסקאלאדאד"ו וכשרה ע"כ והוא כמין חלב בלוי ע"ג הריאה ומתאדם מחמת המפה שבדופן וע"ז קולפין אותו ואם לא נשאר אודם והמקום בריא שאינו מבצבץ פשר וכמו

שביאר התה"ז שם וא"כ לפ"ז אין מנהגם לבדוק הריאה אַנְוֹמָה וְנִגְדָה מִכָּה רַק אִם נִקְלַף אֲבָל בְּלֹא נִקְלַף לֹא שְׂיִכָּא בְּדִיקָה.

אָמְנָם נר' דאין מְזָה רְאִיָּה דהשו"ג לשי' שכ' בְּמַחְוֶדֶשׁ ג' דֶּהֶחֱשֵׁשׁ הוּא דַעֲתִידָה לִינָקֵב וְלֹא מִשּׁוּם דְּכָבֵר נִיקְבָה אִף לַעֲנִ"ד מְדַבְּרֵי הַפִּי' נר' דֶּהֶחֱשֵׁשׁ הוּא שְׂמָא נִיקְבָה וּכְדַכְתִּיבְנָה וּא"כ מִהֵנִי שְׂפִיר בְּדִיקַת פּוֹשְׁרִין וְגַם לְהַסּוֹבְרִים דֶּהֶחֱשֵׁשׁ הוּא עַל הַעֲתִיד מ"מ נר' דְּצָרִיף לְבָרֵר שְׂמָא מֵהַשְׁעֵתִיד לְהִיּוֹת שְׂתַנְקֵב כְּבָר הִיָּה וְנִיקְבָה וְלָכֵן נִלְע"ד בְּכַנּוֹן הַשּׁו"ג דְּקוֹלְפִין הַקְרוּם הַעֲלִיּוֹן הוּא מִטַעֵם חוּמְרָא שְׂמָא הַתְחִיל הַנְקֵב מְקָרוּם הַתְחַתּוֹן וּא"כ אִף אִם מִתְלַבֵּן טְרִיפָה וְלִכְף לֹא מִהֵנִיא בְּדִיקַת פּוֹשְׁרִין כ"א אַחַר קְלִיפַת הַקְרוּם הַעֲלִיּוֹן וְאִם אֵינּוּ נִקְלַף נוֹפְחִים וְאִם גַּתְלַבֵּן מְכַשִּׁירִים וְאַי"ל מְטְרִיפִים כְּשִׁי' ר"א וּמ"ש לְקַלּוֹף הוּא לְחוּמְרָא [פִי' דְּכַשְׁקוֹלְפִין הַקְרוּם אִזּוּ יֵשׁ סִפְקָא שְׂמָא מֵהַשְׁעֵתִיד לְהִיּוֹת כְּבָר הִיָּה וְלִכְף בּוֹדְקִין בְּפוֹשְׁרִין אֲבָל פִּי לֹא נִקְלַף אִזּוּ בּוֹדְקִין אִם מִתְלַבֵּן כְּשִׁרָה וְאִי"ץ לְבָדוּק בְּפוֹשְׁרִין דְּכִיּוֹן דְּנִתְלַבֵּן הַקְרוּם הַעֲלִיּוֹן א"כ מוֹכַח דְּקָרוּם הַעֲלִיּוֹן לִית בֵּיהּ לְקוּמְתָא] וְלְהִיּוֹת שְׂאִינֵי בְּקִי בְּמִנְהֵגֵי שְׂאֵלוֹנִיקֵי אֵינִי מַחְלִיט כּוּו' בְּזָה וְכָבֵר נִתְקַשָּׁה בְּדַבְּרֵי הַתְה"ז וְעַכ"פ אֵין לְהוֹכִיחַ מְזָה כְּלוּם אֲבָל מְדַבְּרֵי הַפּו' שְׂזַכְרֵתִי מוֹכַח שְׂפִיר דְּצָרִיף לְבָדוּק וְאִף דִּי"ל נִיקְבָה וְעַלָּה בְּהַ קְרוּם וּא"כ ל"מ בְּדִיקַת פּוֹשְׁרִין מ"מ לְמִיחַשׁ מִיָּהָ בְּעֵי שְׂמָא זְמַן הַמִּפְּהָ קְרוֹב וְעַדִּין הַנְקֵב פְּתוּחַ וְאִף שְׂזַמֵּן הַמִּפְּהָ רְחוּק מ"מ יֵשׁ לְחוּשׁ שְׂמָא עַדִּין פְּתוּחַ: אִף אִם שְׂכַח וְלֹא בְּדַק בְּדִיקָה זֹו יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם נִימָא פִּיּוֹן דְּמִשְׁמַשׁ בְּהַ וְלֹא נִחְתְּכָה א"כ ש"מ דֶּהֶקְרוּם בְּרִיא וְאַמְרִי' דְּלֹא נִיקְבָה או"ד מִיִּדֵי סְפִיקָא לֹא פְּלִט וְיוֹתֵר מְסַתְבֵּר לַע"ד לֹאמֵר דְּכִיּוֹן דְּקִי"ל כְּד' הַפּו' הַמְתִּירִים וְחוֹלְקִים עַל ר"א וּס"ל דְּאֵין לְחוּשׁ שְׂמָא נִיקְבָה וְלֹא פְתַבוּ הַפּוֹסְקִים הַנּו' רַק לְשִׁטַּת ר"א ז"ל וְלֹא לְדִידוֹ.

וְדוֹקָא לְכַתְחִילָה פִּיּוֹן דְּסַמָּא בִּידוֹן לְצִאת מִיִּדֵי סְפִיקָא צָרִיף לְבָדוּק אֲבָל בְּשְׂכַח וְלֹא בְּדַק אֵין לְהַטְרִיף וּכ"נ מְדַבְּרֵי הַפּו' שְׂהַזְכִּירוּ בְּדִיקָה דְּמִשְׁמוּשׁ וְלֹא הַזְכִּירוּ בְּדִיקָה דְּפוֹשְׁרִין ש"מ דְּבִדְעֵבֵד כְּשֵׁר וְהַגַּם שְׂפַתְבְּתִי לְעִיל דְּאֵין לְהוֹכִיחַ מְזָה דְּלְכַתְחִיל צָרִיף בְּדִיקָה מ"מ יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּבִדְעֵבֵד כְּשֵׁר דָּאִם הַבְּדִיקָה מְעַכְבֵּת לֹא לְשִׁתְּמִיט שְׂיִשְׁמִיעוּנוּ זֶה וּבְכַרְט הַפּוֹסְקִים שְׂזַכְרוּ בְּדִיקַת הַמְסָמוּס: אִף כֵּל זֶה נר' בְּמִפְּהָ שְׂאִינָה שְׂבָר בְּצַלַע רַק מַחְלָה בְּעַלְמָא אִף בְּנ"ד דְּנִשְׁבֵּר הַצַּלַע וְיֵשׁ אֲוֹדָם נִגְדוּ בְּרִיאָה דֶּהֶחֱשֵׁשׁא הִיא טְבַעֲתָא אִזּוּ לְכָאוּ' נִלְע"ד דְּנוֹפְחִין הַרְיָאָה וְאִם נוֹגַעַת הַרְיָאָה ע"י נְפִיחָה הַרְבֵּה לְמָקוּם הַמִּפְּהָ אוּ סְמוּף לֹו אִזּוּ אִם לֹא בְּדִיקָה בְּפוֹשְׁרִין גַּם בְּדִיעֵבֵד נ"ל לְהַטְרִיף וּכ"ש אִם הִיא בְּדוֹפֵן צָר וּכ"ש אִם יֵשׁ שְׂם עוֹנֵקֵן הַגַּם דֶּהֶשְׁבֵּר נְתַרְפָּא וְנִחְלַם וּכ"ש אִם הַשְּׂבָרִים עַדִּין לֹא נִחְלְמוּ וּכ"ש אִם כְּשִׁכּוּבְשִׁין מִהַגֵּב עַל הַצַּלַע יוֹצְאִים עוֹקְצִים אוּ אִפִּי' עוֹנֵקֵן א' וְאַמִּינָא לָה מ"מ ש"מ מור"ם ס'י' נ"ח ס"ג דָּאִם הַנּוֹפְתָה בְּאֶבֶן בְּמָקוּם א' אֵינָה צָרִיכָה בְּדִיקָה רַק כְּנִגְדַּת הַמָּקוּם שְׂהוֹנְפָתָה שְׂם וְלֹא בְּשָׂאֵר אֵיבָרִים וְכַתְבַּת הַשְּׂ"ף סק"ד דָּאִם הַנּוֹפָה עוֹף נִגְדַּת רִיאָה שְׂלוֹ' נר' דְּצָרִיף בְּדִיקָה בְּרִיאָה וּכ"נ ד' הָאֲחֵרוֹנִים וְהַלְכָף לְדִידוֹ דְּאֵין אֲנּוּ בְּקִיאִין בְּבְּדִיקָה טְרִיפָה ע"ש וּכ"ה הַפּוֹר"ח וְהַעִיָּה כ"ס' מ"א אוֹת ס'י' א"כ בְּנ"ד דְּיֵשׁ מִכָּה אִם בְּאֶבֶן אוּ בְּמַקְל אוּ בְּנִפְלָה וְדֹאֵי דְּצָרִיף בְּדִיקָה וְכִי לֹא נִבְדְּקָה טְרִיפָה וּכְמ"ש הַשְּׂ"ף הַנּו' לְדִידָהוּ דְּאֵין בְּקִיאִין וּא"ל דֶּהֶשְׂ"ף מְיִירִי דוֹקָא עוֹף אֲבָל בְּהַמָּה לֹא ז"א דֶּהֶשְׂ"ף דְּמִיִּירִי בְּאֶוֹפֵן שְׂלֹא יֵשׁ שְׂבָר בְּצַלְעוֹת הַמּוֹרָה עַל הַמִּפְּהָ וְהַשְּׂלִיטָה בְּרִיאָה לָכֵן זֶה דוֹקָא בְּעוֹף אֲבָל בְּנ"ד שְׂיֵשׁ שְׂבָר בְּצַלְעוֹת וְאִיפָּא אֲוֹדָם בְּרִיאָה דְּמוֹרִין עַל הַשְּׂלִיטָה בְּרִיאָה יֵשׁ לְהַטְרִיף גַּם בְּבַהֲמָה וּכ"ר

להתה"ז מערכת צ' סי' פ"ד ס"ה שכ' דבהמה שנגחיה ונשתפרו ג' או ד' צלעות ושחטוה
תיקר ובריאה היא יפה ושלמה וגם לא בצבצה כ' בתשו' דכשרה ואפ' ה'ה שם עוקץ
ע"ש ואין תשו' אצלנו אף לשונו מורה דמתחילה המעשה שנסתפק בו הוא בלא עוקץ
והיא יפה ושלמה ולא בצבצה ומסיק להתיר אף שה'ה שם עוקץ מוכח מזה דס"ל דאפ'
בליפא עוקץ פינו דיש שבר בצלעות צריה בדיקה דאי א"ץ בדיקה קה אין מקום לא
לשאלה ולא לתשובה דהרי אפ' לכתח' א"ץ בדיקה וכ"ש אם בדיק ולא בצבצה גם ממה
שלא הציע בתוך השאלה שה'ה עוקץ מוכח פן דנסתפק גם דליפא עוקץ רק בתוך התשו'
נכנס בדרך אגב בסע' אחר אי איפא עוקץ ואין סברא לחלק בין צלע א' ליותר גם אין
סברה לחלק בין ע"י נגיחה או ע"י מכה אחרת דכיון דשבר לפנינו יש ובודאי מחמת
מכה וכמ"ש הרא"ש בתשו' פלל כ' סי' כ"ח דצלע שבור חשיב מכה ופסקו מרן סי' ט"ל
סכ"ג וכ"כ הש"ך סי' נ"ד סק"ג בשם הרומח ס"ס שפ"ז נשבר הצלע ונכנס בחלל הגוף
צריה לבדוק הריאה וגו' ע"ש והגם דנר' מדבריו דדוקא אם יש שם עוקץ אבל פי ליפא
עוקץ לא מ"מ בנ"ד דיש הוכחה מהאודם שיש בריאה ששלטה שם המכה וגם אפ' דבעת
המכה ה'ה שם עוקץ וא"כ נכנס לפנים גם דליפא עוקץ צריה בדיקה וא"כ פינו דמכ"ז
מוכח דצריה בדיקה פי לא בדיק לה יש להטריף: איברא דמדברי ה' לחם הפנים סי' ל"ח
ס"ק י"א בשם הע"י שכתב על מש"ש דבהפ"מ יש לסמוך על המתירים אודם בריאה
ונגדו מכה בדופן וז"ל ונ"ל באופן שלא ה'ה עוקץ מן השבר לחלל הבהמה לצד ריאה
ע"ש ומזה נראה דגם באודם ונגדו מכה בדופן אין להטריף רק אם יש עוקץ נ"ל דהינו
דאין להטריף לגמרי ומ"מ בדיקה מיהא צריה.

ומ"מ מדבריו מוכח דבדיעבד שלא בדיק בהפ"מ יש לסמוך אמתירין וא"כ לדין דמתירין
באודם בריאה ונגדו מכה בדופן ע"פ דעת מרן יש להתיר כשאין שם עוקץ גם בלא בדיק
ואבדה בדיקתה ואין לאסור באם לא בדיק בדיעבד רק ביש עוקץ וכן יש להוכיח מדברי
הב"ח ז"ל סוס"י נ"ד שלא אסר רק בעוקץ.

אלא דילד"ח דהב"ח לא מייירי שיש אודם בריאה המורה שנגע ושלט בריאה ואפילו
בספק עוקץ לא התיר שם אלא מס"ס. ובאיפא אודם בריאה יש ס"ס להחמיר דשמא
כר"א דאוסר ואת"ל פהמתירים שמא ניקבה ומ"מ פינו דהע"י שמביא הלה"פ מייירי
באודם ומכה ולא אסר רק בעוקץ אבל בליפא עוקץ נראה דסומך על המתירים יש לנו
לבטל דעתנו מפני דעתו דלא מיבעיא לדעת מוהרמ"ש נר"ו שהזכרתי לעיל דלא מחשיב
בכה"ג ס"ס להחמיר פינו דמרן ז"ל מתיר אלא גם למ"ש בענייני י"ל שפיר דל"ח ס"ס
להחמיר דאינו אלא שם אחד למ"ש הב"ח דחששת ר"א היא משום דניקבה ע"י המכה
וגם למ"ש השו"ג דהחשש מצד דעתידה לינקב הא מיהא שם נקב הוא ותו דכיון דאנו
מתירין מיהא בבדיקה א"כ נ' דלא ס"ל כהשו"ג יצי"ב: ומעתה הדר דינא דבדיעבד שלא
בדיקה ולא יש עוקץ אין להטריף אף ביש עוקץ אם לא נבדיקה יש להטריף ובנבדיקה יש
להתיר ואף דמדברי הפו' שזכרתי נ דבאיפא עוקץ טריפה היינו לדידהו אבל לדין שפיר
יש לסמוך על הבדיקה וכ"נ מדברי המחבר ר"סי' נ"ד סק"ז בשם ה' תפארת למשה שהתיר
בנשבר צלע ונקשר ונה'ה לו עוקץ וניקר בריאה מקום העוקץ כמו גומא ע"י בדיקת
הריאה ואף לדין דלא בקיאינו בבדיקה שאני הכא דהוי מקום ידוע וכן הספימו חכמי
העיר ע"ש א"כ ה"ה לנ"ד דאף דאיפא ריעותא דהאודם יש להתיר והגם דמדברי הש"ך

סי' נ"ח סק"ד דגם דהמקום ידוע אין אנו בקיאים בבדיקה נר' דהיי"ד לדידהו דאין עושים נפיקה בשום ספק הצריף בדיקה מדינא אבל לדידן שיש איזה דבר שסומכין בו על הבדיקה יש להתיר ועוד דל"כ כן רק בריאת העוף דקשה מאד לבדוקה ולנפקה וכמעט שאי אפשר או הצריף לזה אימון ובקיאיות גדולה אף לא בריאת הבהמה דבנקל מתנפחת ונבדקתוכ"ר להתה"ז סי' פ"ד אות ה' שזכרתי לעיל בבהמה שע"י וגו' שיברה ג' או ד' צלעות וגו' ובדקו הריאה והיא שלימה ונפה ולא בצבצה כתבתי בתשו' סי' ס"א דכשר ואפ"י איכא עוקץ מן הצלעות ע"ש ואף דכתב שלימה ונפה דמשמע שלא יש שליטה בריאה כלל ולא כנ"ד שיש שליטה בריאה דהיינו האדם מ"מ פיון דאין תשובתו אצלנו אפ"י דלא בא לאפוקי אם יש שליטה בריאה רק מעשה שהיה כף הנה ובלא"ה פיון דהמחבר בשם ה' תפאל"מ התיר הלכה למעשה בהסקמת כל חו"ר העיר להם שומעין דהם הרבים ועוד דהלכה למעשה וכחא דהיתרא עדיף דלא התירו הל"מ רק אם ברור להם הדבר כשמש לא כן האוסר אפ"י דמפני הספק אסר ואין ס' מוציא מידי ודאי ומזה נפשט גם ספק ו' דגם בעוקץ יש להתיר בבדיקה אף דנ"ד דהמכה שלטא בריאה וכמבואר: ולס' ד' ראיתי למור"ם סי' ל"ו ס"ה דאם סביב הצלעות יש אדם נגד המכה הוא סימן דמחיים הנה זה ע"ש וא"כ בנ"ד אף דהשוחט מתחילה לא ראה הנקב פיון שיש אדם בצלעות נגד הנקב הוא סימן דמחיים הנה זה ולא תלינו בינא דטבחא אלא אפ"י דמתחילה הנה ולא הנה פתוח או הנה נקב קטן ואינו נראה וע"י המירוס נפתח ונראה וכן לפמ"ש הכה"ח שם משם ה' פרי תבואה ודעמיה דבגשבר הצלע הוא סימן דמחיים ה"ה לנ"ד] וכן נראה לאסור מטעם דיש לחוש שפא מחמת המכה התחיל להתמסס פיון דהדמ"א והעה"ש דעתם דכל מכה בדופן ואדם נגדה חיישי' לה שפא הגיעה למדרגת מסמוס וא"א בקיאים ושמן בב"י חזר בו אח"כ ממה שהתיר מחשש זה ונהגם רמוה"ר מוהרמ"ש נר"ו בתשובה בקרן דוד סי' ק"מ [והוא בישי"מ ח"א סי' רכ"ו] דחה לכל זה מ"מ אין זה רק בכשר בריא אבל כי איכא ריעותא וספק כזה נ"ל להטריף וכ"נ דעת ה' הנז' נר"ו ממה שהטריף בלא בדק בדיקה הנז'.

וראיתי לה' ימין משה סי' ל"ו שכתב מראה פסולה וע"י משמוש היד נהפך לכשר אבל בדקוה במים ובצבצה פשרה דאמרי' ע"י המשמוש ניקבה ע"ש אה"ב ע"כ נמצא ואולם נראה דהחילוק פשוט דבנדון הימ"מ ליכא ריעותא אחרת מלבד המראה ול"ד לנד"ד דיש אוסרים אפ"י בלי ס' הנקב]: ולס' ה'.

נר' דהוי כעוקצין גמורים דכיון דכשהנפתה ודאי נכבשה לצד מטה עד שגשבר הצלע כי כן הוא הדרך וא"כ יש לחוש לריאה שפא ניקבה וא"כ בנ"ד יש להטריף פיון דיש עוקץ וכמ"ש הפר"ח סי' נ"ד סק"ג בעוף שגשבר לו צלע ויש בו עוקץ וגם באין בו עוקץ לא התיר אלא בהפ"מ ע"ש וה"ה לבהמה דאין חילוק בין עוף לבהמה אלא בלא ראינו דשליטה המכה בריאה או בעוף דבשרו רף אמרי' דשליטה ל"כ בבהמה דבשרה קשה אבל בנ"ד שראינו שליטה בריאה דיש בה אדם ודאי דיש לחוש לניקבה הריאה וכן המחבר"ר אות ג' שכ' דבהמה שרי נר' דדוקא בשלא ראינו שליטה בריאה אבל בנ"ד שראינו שליטה בריאה נר' דיש להצריף בדיקה.

באופן דבנ"ד מפל צד יש להטריף פיון דבצבצצה ולא אמרי' דניקבה מחמת המירוים וכמו שהבאנו מדברי מור"ם דהקא מוכחא מלתא דמחיים הנה הנקב ועוד דאיכא פמה ספיקי להחמיר שמה מחיים מפח המכה ואת"ל מחמת המירוים שמה מפח המכה נתמסמס עד שפעל בו המירוים ואת"ל דלאו ממנסמסת היא שמה פהסוכרים כר"א דיש לאסור אנדם בריאה ונגדה מפה בדופן פנ"ל: סימן קט"ז לעי"ת זרזים יע"א נשאליתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' דוד הפהו הי"ו בפשר שנמלח והודח פדינו ובטעות חזרו ומלחוהו והדיחוהו שנית עם אליה שלא נמלחה וביני בני הטילו עליהם מלח שלא יתקלקלו ובאו לשאול על שניהם: תשובה מרן ז"ל ביו"ד סי' ע' ס"ו פתב יש אוסרים ליתן בשר שלא נמלח או שנמלח וגו' עם בשר שנמלח קודם פליטתו וגו' ויש מתירין וגו' ויש מתירין בכל זה ולכתחין' יש לחוש לדברי האוסרים ע"ש ומבואר שדעתו פהמתירים רק בלכתחין' יש לחוש.

ומבואר מדברי הפוסקים דהמתירים היינו ע"י מליחה ונהדחה שנית כמ"ש ה' ב"ד סי' ח"י ונהגם דהעה"ש ס"ק י"א פתב עליו שלא ראה דעת ר"ת ור"ש דמותר בלי מליחה משום דדם מישרק שריק ולא בלע וכן הר"א"ה התיר מטעם אחר ע"ש לענ"ד נראה פיון דכל אלה לא נזכרו בב"י ודאי דמרן לא קאי עליהו [ועוד נ"ל דגם העה"ש לא העיר עליו בדעת מרן ז"ל רק נגד מ"ש שלא נמצא מי שאמר פן פתב הוא ז"ל שלא ראה דעת הסוכרים פן] וכ"כ ה' שבת אחים אות ח' דעכ"ל בעי מליחה אחרת ע"ש וא"כ בנדון זה יש למולחם שנית דבדיעבד יש לסמוך על המתירים [ונהגם דמרן ז"ל מייירי שנתנם זה אצל זה אבל במלחם יחד י"ל דהמלח מוציא גם הדם שיבלע ע"י בהטוב"י דמשם מבואר דדינם שנה ע"ש]: אלא דבנדון זה דכנראה עברו עליהם ג' ימים משמלחום י"ל דהדס נתייבש ואינו יוצא עוד וכמ"ש מרן ז"ל סי' ס"ט סי"ב וא"כ אין תקנה רק שיצלה את הבשר ולא יבשלו.

ואם לא עברו ג' ימים מעל"ע יכול למולחם שישרה אותם תחילה ומלחם וידיחם כאלו עדין לא נמלחו פלל. אף האליה י"ל דאין לחוש לה דאידי דטרידא להוציא לא בלעה ממה שבלעו ממנה שאר הבשר כמ"ש מרן ז"ל סי' ע' ס"א.

וי"ל עוד דכיון דהבשר צריך מליחה ונהדחה שנית והונחו עם חתיכות האליה יחד בולעת מהם אח"כ. ולכן נלע"ד דאם הושמו אחרי המליחה ונהדחה מובדלים זה מזה משהודחו הבשר צריך מליחה ונהדחה ונהאליה אינה צריכה פלום ואם הונחו יחד אם לא עברו ג' ימים יחזרו למולחם ולהדיחם שנית זה לבדו וזה לבדו ואם עברו ג"י פיון שנתנם יחד גם האליה אינה נאכלת רק בליה וכ"ש הבשר: סימן קי"ז ומה ששאל בביצה שנתבשלה עם ב' או ג' ביצים ונמצא בה דבר שחור ולא הנה ס' נגדה במה שנתבשל ולא נודע אם זה דם או התחלת ריקום האפרוח וכבר נאכל התבשיל ובאו לשאול על הפלים: תשובה נ"ל להתירם לאחר שידיחם וישהם מעל"ע.

דכיון דיש עמה ב' או ג' ביצים מדאורייתא בטלה ברובא אם השחור שבביצה זו הוא דם ואין פאן אלא איסור דרבנן (דחד בתרי בטיל) וכמ"ש הש"א שם דמסיק הפר"ת שם דכן דעת מרן ע"ש וכ"ש לדעת מור"ם ז"ל וה' בית יהודה סי' מ"ג דגם ביצת אפרוח

הוּיָא כּפּיִצָה דְאַזְלִי בְּתַר שְׁמָא וּבְטָלָה מְדַאֲוֵרֵי תַּא וְא"כ לֹא נִשְׂאָר רַק אִיסוּר דְרַבְּנָן וְאַחַר
שְׁנִישְׁתַּהָא מֵעַל"ע יֵשׁ לְהַקְלָה.

וְעוּד יֵשׁ לְצַרְרָה לְזֵה דַעַת ה' ז"א דְלֹא בְּעֵינָן שְׁשִׁים מְדַאֲוֵרֵי תַּא רַק נִגְדַּה הֲדָם וְלֹא נִגְדַּה פֶּל
הַבִּיצָה וְא"כ וְדַאי דִּישׁ ס' וְכֹן יֵשׁ לְצַרְרָה דַעַת ה' עֲדוּת בִּיהוּסָף ו"ל ס' מ"ב דְּכָל דְלֹא
נִגְמַר הָאֲפֻרוּחַ הו"ל מְנוּסָרַח וְעַם שְׁיֵשׁ לְהַשִּׁיב עַל דְּבִרְיָהֶם וְכַמ"ש בְּזוּלַת זֵה מ"מ בְּכַה"ג
דְּעוֹבְרִים כ"ד שְׁעוֹת יֵשׁ לְצַרְרָה דַעַתְּם לְהַקְלָה כְּנִלְע"ד הַכּו"ח בְּיוֹם ח' אֱלוּל הַתְּרַפ"ג ע"ה
כְּלַפּוֹן מִשְׁהַ הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן קי"ח נִשְׂאֲלַתִּי מֵהַחַה"ש וְהַפּו"ח וּמוֹרָה גַם הוּא כַמַּה"ר
ר' חֲנִינְיָה הַפְּהֵן הִי"ו עַל פִּי בְּבִיָה"כ יֵשׁ מְרֻזָּב בְּבוּר שְׂאֲחַר שְׂיִתְמַלְא הַבוּר מִמִּימֵי הַגְּשָׁמִים
שׁוֹפֵף הַמַּיִם לְרַה"ר וּמִזֵּה שְׁנַיִם הַכְּנִיסוּ הַקְּרָקַע שֶׁל רַה"ר לְבֵית הַקְּבָרוֹת שְׂאֲחֹרֵי
הַבִּיָה"כ וְקָבְרוּ שָׁם בְּמָקוֹם הַמְּרֻזָּב וּמָקוֹם הַמְּרֻזָּב נִשְׂאָר לְמַעְלָה מִגּוֹף הַקְּבָר לְאַחַר
סְתִימָתוֹ בְּאַבְנֵים הַגְּדוּלוֹת וְכִיסוּי הַעֲפָר פְּחָצִי אֲמָה וּבָנוּ עַל זֵה בְּנִין וּמַצְבָּה.

וְעַתָּה הַבוּר הַנּוֹז נִתְמַלָּא לְמַטָּה מְעַט מֵהַמְּרֻזָּב וְאִם יִרְדוּ גְשָׁמִים עוּד יֵשׁ לְחֹושׁ שְׁיִצְאוּ מִים
מֵהַמְּרֻזָּב לְחוּץ הַקְּבָר וְכֹן יֵשׁ לְחֹושׁ שְׂיִתְמַלְאוּ גִגוֹת בֵּית הַפְּנִסָּת מִים וְיִמְשֹׁף מִזֵּה נִזְק
לְתַקְרוֹת וְכֹן יֵשׁ לְחֹושׁ שְׂיִצְעֻמוֹד הַמַּיִם שָׁם לְמַטָּה וַיִּקְלַקֵּל יְסוּדוֹת הַבֵּית הַפְּנִסָּת וּבָאוּ
לְשֹׂאוֹל אִם אֶפְשָׁר לְהַסִּיר הַמַּצְבָּה וְהַבְּנִין וְלֹא יִגְעוּ פְּלֵל בְּגוֹף הַקְּבָר וְלֹא בְּאַבְנֵים
הַסּוֹתְמִים עֲלֵיו דְנִרְאָה דְאִין בְּזֵה חֲרֻדַת הַדִּין וְלַעֲשׂוֹת מְרֻזָּב שָׁם שְׁלַחְרַשׁ הַהוֹלֵף מִן הַקְּבָר
עַד חוּץ לְבִיָה"ק וְלְהַחְזִיר אֶת הַמַּצְבָּה כְּמוֹת שְׁהִיָּתָה דְלִפִּי מ"ש בְּב"י ס' ש"ג הִיכָא
שְׂאִינוּ מְשַׁתְּמַר וְגו' אוֹ שְׂיִפְנִסוּ בּוֹ מִים וְגו' אִזּוּ וְדַאי מַצְנָה לְפָנּוֹתוֹ וְגו' ע"ש כ"ש בְּנִדּוֹן
זֵה: תְּשׁוּבָה רָאָה רְאִיתִי מ"ש כַּת"ר נר"ו וְלַע"ד אִין נִרְאָה לְהַתִּיר בְּזֵה אֶפְיָלוֹ אִם יִתְבָּרַר
דְאִין בְּזֵה חֲרֻדַת הַדִּין א') מְהָא דְפָסַק מְרֹן ס' ש"ח ס"א וְאִין מוֹלִיכִין בְּהֶם אֲמַת הַמַּיִם
וְהוּא מְשׁוּם דְּבִיָה"ק נִזְהָרִים בְּהֶם מְפָל דְּבַר הַגּוֹרֵם לוֹ בְּזִיוֹן וְאֶחָד מֵהֶם זֵה וְאִם זֵה גַם
לְגוֹף בִּיָה"ק כ"ש עַל הַקְּבָר עֲצָמוֹ ב') מְהָא דְפָסַק מְרֹן ו"ל ס' ש"ג ס"א דְּמִפְנֵי סָפַק
שְׁמָא יִפְנִסוּ הַמַּיִם לְקָבְרֵי שְׂרִי לְפָנּוֹתוֹ ע"ש כ"ש שְׂאִין לַעֲשׂוֹת אֲנֹפֶן מַה שְׁיֵשׁ לְחֹושׁ שְׂבָרוּב
הַמַּיִם וְחֲסָרוֹן הַשְּׂמִירָה וְהַשְּׂגָחָה יִתְקַלְקַל מְרֻזָּב זֵה וְיִפְנִסוּ הַמַּיִם שָׁם ג') דְאִילֵי הַהוֹלְכָה
שֶׁל הַמְּרֻזָּב עַל הַקְּבָר עֲצָמוֹ נִחְשָׁב כְּהַנָּאָה מִן הַקְּבָר וְהוּא אִיסוּר בְּהַנָּאָה וְהַנָּאָה הִיא מִצַּד
הַהֲצָלָה וְהַתּוֹעֵלַת שֶׁל הַבִּיָה"כ וְהַנְּלִנָּה אֶל הַק"ק הִי"ו וְעוּד.

וְהַדְּבָר צַע"ג לַע"ד וְלָכֵן לְדַעַתִּי הַבְּקִיָּאִים שְׂאִינֶם פְּהִנִּים יְכוּלִים לְהַפְּנִס וְלַשִּׁית עֲצוֹת אִיף
לְסַדֵּר סִילוּנוֹת שֶׁל מַתְּכַת בְּאַלְכֶסוֹן שְׂיִצְאוּ הַמַּיִם חוּץ לְבִיָה"ק לְגַמְרֵי בְּאֲנֹפֶן הַמַּתְּאִים
לְדִינָא הַכּו"ח בְּיוֹם כ"ד חֲשׁוֹן תְּרַצ"ב ע"ה כְּלַפּוֹן מִשְׁהַ הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן קי"ט
נִשְׂאֲלַתִּי מֵהַחַה"ש וְהַפּו"ח ר' דָּוִד עִידָאן הִי"ו הָאִם מְנוּסָרַח אִשָּׁה נִדְּהָ לִיגַע בְּסִפְרִים.

וְכֹן אִם מְנוּסָרַח לְהַתְּפַלֵּל: תְּשׁוּבָה מְבִנְיָר יִוצֵא מְדַבְּרֵי מְרֹן בַּא"ח ס' פ"ח וּבִי"ד ס' רפ"ב
ס"ט דְּמְנוּסָרַח לְאַחֲזוֹ בַּס"ת וְלַקְרוֹת ע"ש. אִיף מוֹר"ם שָׁם ס' פ"ח וּבְד"מ יו"ד ס' קצ"ה
כְּתַב דְּבַמְדִּינוֹתֶם נוֹהֲגִים שְׂבִימֵי רְאִיָה אִין נִכְנָסִים לְבַה"כ וְלֹא לְרִאוֹת בַּס"ת
וְכַשְׂמַתְפַּלְלִין אִין עוֹמְדִים בְּפְנֵי חֲבֵרוֹתֵיהֶן וּמְשׁוּם מְנַהֵג וְכַבוֹד וְלֹא מְשׁוּם אִיסוּר וְכֹן עִיקָר
ע"ש וּפְהָ עִירְנוּ א' רַבָּה אִין בְּיָרוּר בְּמִנְהָג.

וְנִלְע"ד פְּשׁוּט דְאִין לְחֹושׁ אִפִּי לְרִאוֹת בַּס"ת וְלִיפְנִס לְבִיָה"כ וְאַפְּי' אִם נִתְבָּרַר דְנִהְגוּ
לְכַאֲנָרָא נִרְאָה לְהוֹכִיחַ מְדַבְּרֵי הַלַּח"מ ו"ל פ"ד דְּתַפְּקִלָּה שְׂדַקְדָּק מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם ו"ל

דחולה שראתה קרי לאונסו פטור מרחיצה ואין בזה מנהג דהיל"ל דאין בו מנהג וכמ"ש לקמיה גבי זב בעל קרי ונדה שפלטתה ש"ז אלא דכיון דפטור קודם התקנה אפי' שנהגו מנהג בטל ע"ש וא"כ בנ"ד נמי אם לא שמשה קודם שראתה דליכא למיחש לפליטת ש"ז אין בו מנהג ואי נהגו בטל.

אבל בשימשה לכאורא נראה דאם נהגו נהגו ומ"מ נראה דדוקא בס"ת ולא בחומשים וספרי הדפוס. וכן הבין הרה"ג מוהרס"ך הי"ו דבספר דכתב מור"ם הוא ס"ת ודעתו שדלדון שרי וכמדומה ששמעתי ממנו שהתיר לבתו ללמוד בימי נדוטה: ואחר זמן רב שפתיי זה ראיתי לה' מעשה איש א"ח סי' ג' דמסיק דאם במקומות של השואל נהגו להחמיר על עצמן בימי נדוטה לדעת מרן ז"ל הרשות בידם וכמ"ש מור"ם ז"ל.

ודבריו ז"ל נפלאו ממני דמרן ז"ל לא פתב פן ואם מור"ם ז"ל פתב דהמנהג פסברא ראשונה לא מפני זה יחוייב שפן דעת מרן ז"ל ואדרבא לעד"ן פיון דמרן ז"ל ס"ל דמותרת א"כ לא שייך בזה מנהג ואם נהגו אינו כלום דמנהג להחמיר ולא להקל וכמ"ש בר"ה דף פי נהגו באיסורא מי שמעי' להו וה"נ אם נהגו להפטר מהתפלה וכינצא לא צייתינו להו דהרי הדין מחייבם וכמו שפן נראה דעת הפר"ח ז"ל וכמ"ש הרב הנז' שם בשמו.

ומה גם דמור"ם בד"מ פתב דמפני הכבוד ולא מפני איסור ע"ש. ולדינא במקום שלא נהגו [איסור] או שיש נוהגים כף ויש נוהגים כף ודאי דהלקה ומורים פדעת מרן ז"ל ומור"ם ז"ל להתיר.

וגם במקום שנהגו שלא להתפלל נראה דרשאים להתפלל וכן יש לדקדק גם מדברי ה' הנז' שלא פתב רק דבמקום שנהגו שלא להתפלל רשאים אלקא דרשות הוא ולא חובה ורשאים ג"כ להפך.

אלא דלע"ד עדיפא מהא נ"ל דאינם רשאים לפטור עצמם מהחוייב וכמו שפן דעת הפר"ח. ונהגם דמור"ם פתב דהמנהג וגו' י"ל שלא פתב לנהוג פן רק מראה מקום ומודיע מה שראה ומודה לדינא לדעת הפר"ח וגם את"ל דפליגי י"ל דמנהג זה לא חשיב מנהג וכמ"ש מרן הב"י בריש יו"ד דלא ראינו אינה ראיה.

דלא יש מנהג שבאו להתפלל ומנעום וא"כ מוקמי' ליה אדינא ובפירט דפליגי בדבר שגם מור"ם מודה שאינו אלא מפני הכבוד ולא מצד איסור וקיל זה ממילתא דאיסור דרבנן. וכ"ש לדיון בני ספרד דבתריה דמרן גרירין ופשוט דאם נהגו להחמיר אינו רק מחסרון ידיעה דמפני הצניעות והכבוד לא יש מי שמוחה בדבר לא לצד זה ולא לצד זה ומוקמי' ליה אדינא דמותר ומצוה להתפלל כמ"ש הפר"ח ז"ל.

וכ"ש לדיון דבעל קרי מתפלל פדרכו פמו שפן מעשים בכל יום ומינה לנדה שפלטתה ש"ז וכ"ש לא שמשה ולא פמו שצידדתי לעיל דבזה אם נהגו נהגו הכו"ח ביום ח' אייר התרפ"א ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ק"ך נשאלתי בשה הבא מפפר הערביים ונאכל או נפצע מקצת מהאליה שלו ונהגויים רגיל בפיהם לומר שזה יהיה מהזאב ובאמת יש הוכחה לדבריהם דלפי המסופר אין ענין זה נמצא רק בפקמות הבאים מחוץ לעיר

דַּשֵׁם שְׂכִיחֵי זְאָבִים אֶצֶל הָעֶרְבִיָּאִים אָבֵל פֶּה עֵירָנוּ דְלֹא שְׂכִיחֵי זְאָבִים כָּלֵל לֹא יִמָּצֵא
כְּזֶה.

אִם יֵשׁ לְחוּשׁ שְׂדָרְסוּ בְּיָדוֹ אוֹ בְּצַפְרָנָיו אוֹ לִי וְאֵת לִי דְחוֹשְׁשִׁין אִם סוּמְכִים עֵתָה בּוֹזֵה"ז
עַל הַבְּדִיקָה בְּסִפְקָ דְרוּסָה אוֹ לִי: תְּשׁוּבָה. לְעַנְנֵי הַבְּדִיקָה לְפִי הַכָּלֵל דְקִי"ל יֵשׁ וְיֵשׁ ה' פִּישׁ
בְּתָרָא הִיָּה נֵר' דִּישׁ לְבָדוּק וּלְהִבִּיא כָּל הַבְּקִיָּאִים בְּדָבָר וְכַמ"ש מֶרֶן בִּס' נ"ז סח"י אָף נֵר'
דְּרַבְנֵי הָאֲחֵרוֹנִים נִגְרָרוּ אַחַר דְּבָרֵי מוֹר"ם שְׁפָתַב שֶׁם לְנִהְיֵג כְּסָבְרָא רֵאשׁוּנָה וְכַמוֹ דְּמַסִּיק
הַתְּהֵ"ז סִי"מ אֹת י"ט וְכ"נ ד' הֵעֵה כ"ס סִי"מ אֹת כ"ט וְהִגֵּם דֵּהֲפֵר"ת בִּס"ק י"ט מַסִּיק
דְּבִסְפָק יֵשׁ לְסִמּוּף אֲבָקִיָּאִין בְּבְדִיקָה מ"מ נֵר' דְּהֶעֱיָקָר כֵּהַתְּהֵ"ז דְּדָבְרֵיו דְּבָרֵי טַעַם הֵם
שְׁפָתַב מִי הוּא שְׂבָקֵי בּוֹזֵה"ז וְכ"ש בְּדוֹרוֹתָנוּ הָאֲחֵרוֹנִים יִתְמִי דִּיתְמִי וְיִבְר מִן דִּין בְּנֵ"ד דְּאִין
אָנוּ יוֹדְעִין מְקוֹם הַדְּרִיסָה וְאִפ' גַּם בְּנִשְׁט א"כ בְּבִהְמָה לֹא מְהַנְיָא בְּדִיקָה כַּמ"ש מֶרֶן סִי"ז
וְהָאֲחֵרוֹנִים שֶׁם דִּישׁ לְחוּשׁ שְׂוֹדְרָסָה בְּנִשְׁט: וְבִעְיָקָר הַסִּפְקָ לְכֹאֲרָא יֵשׁ לְהַתִּירוֹ מִטַּעַם
הַפֶּה שְׂאָסֵר הוּא הַפֶּה שֶׁהַתִּיר שְׁהַגוּיִים הָאוּמְרִים דְּזֶה מִחֲמַת הַזָּאֵב הֵם עֲצָמָם אִם תִּשְׁאֵל
לְהֵם יִאמְרוּ (לְפִי הַנֵּר' וְעַכ"פ נִרְאָה מֵה יִאמְרוּ) שְׂרַק הַזָּאֵב אָכַל מְאֲלִיתוֹ בְּעוֹד הַשָּׁה
בּוֹרְחַת וְלֹא שְׂוֹמְסָרָה בְּיָדוֹ וְדָרְסָה ע"ד מ"ש הַחַת"ס בִּיּו"ד סִי"ד אָף נֵר' דְּזֶה לֹא שְׂיִינָף
רַק בְּנִדּוּנָה שְׁהַגוּי דִּיבְרַר מְעַצְמוֹ דְּבָרִים הַגּוֹרְמִים חֲשָׁשׁ וְדָבְרִים הַמוֹצִיאִים מִהַחֲשָׁשׁ אָבֵל
בְּנֵ"ד שְׂאָנוּ בָּאִים לְשׁוֹאֲלוֹ אִין לְסִמּוּף עֲלֵיהֶם בְּמָה שְׂיִאמְרוּ מִתְּבָאָר מִדְּבָרֵי הַחַת"ס שֶׁם.

וְעוֹד דְּבִזְזָה הַנְּדוּן שְׂלֹא רָאוּ הַזָּאֵב רַק בְּהַשְׁעָרְתָם שְׂכֵן רִגִּיל לְהִיּוֹת זֶה מִהַזָּאֵבִים א"כ אִין
לְסִמּוּף ג"כ עַל הַשְׁעָרְתָם שְׂלֹא דָרְס רַק אָכַל וְלִהְיֵל אָבֵל לְחוּשׁ לְפִי הַשְׁעָרְתָם וְדֹאֵי דֹאֵיפֵא
לְמִיחֻשׁ. וְעוֹד דְּדֹדֵאֵי אִין עֵדוּת הַגּוּי בְּכַה"ג כְּלוּם גַּם דְּמַסְל"ת [מִחֲמַת דְּדָבָר שְׂאִינוּ בְּיָדוֹ
לֹא מְהִימֵן וְכַמ"ש מוֹה"ר הַהַמ"ח ז"ל בְּסִמּוּף מְשֵׁם ה' נִיעַן מְשֵׁה וְרַק מִצַּד הַחֲזָקָה אֲתִיבֵן
עֲלֵהָ וְא"כ זֶה לֹא שְׂיִינָף רַק בְּמָה שְׂאָמְרוּ דַּע"י זָאֵב לֹא בְּמָה שְׂיִאמְרוּ שְׂאִינוּ דוֹרְס]: אִיבְרָא
דְּנִרְאָה לְהַתִּיר לְפִי מ"ש הַחַת"ס סִי"ד אִין חוֹשְׁשִׁין לִס' דְּרוּסָה רַק אִי עַל לְדִיר אָבֵל
אִם הֵם בְּמְקוֹם שְׂאִינוּ מְוָקָף גַּם בְּנִמְצָא זָאֵב בְּגִדְרֵי אִין לְחוּשׁ דְּהַבְּהֵמוֹת נִשְׁמָטִים וּבּוֹרְחִים
וְהָכֵא נְמִי אִין לְחוּשׁ לְבִהְמָה זֹו שְׂנִאָכַל אוֹ נִפְצַע מְקוֹם מֵה מְאֲלִיתָה ע"י הַזָּאֵב שְׂמָא נִדְרָסָה
מְשׁוּם דְּנִשְׁמָטָת וּבּוֹרְחַת וְאָמְרִי דְלֹא הַשִּׁיג לְטוֹרְפָה בְּצַפְרָנָיו וְהִגֵּם דְּזֶה עֲצָמוֹ אִין אָנוּ
יוֹדְעִים אִם הִיָּתָה בְּדִיר אוֹ חוּץ לְדִיר כִּיִּן דְּבָדִיר אוֹ בְּבִית לֹא שְׂכִיחֵי זְאָבִים וְכַמ"ש
הַחַת"ס שֶׁם סִי"ד א"כ אִין לְתִלוֹת שְׁהִיָּה זֶה בְּדִיר אוֹ בְּבִית וְכַמ"ש מֶרֶן סִי"ג דְּתוֹלִין
בְּמִצְוֵי וְה"נ יֵשׁ לְתִלוֹת בְּמִצְוֵי שְׁהִיָּה זֶה בְּמִדְּבָר בְּלֹא הִיקָף דִּיר אוֹ בֵּית.

אֵלָא דִּילִד"ח דְּהִגֵּם דְּבִעְלָמָא אָמְרִי דְּנִמְלָטָת וּבּוֹרְחַת בְּנֵ"ד שְׂאָכַל אוֹ פָּצַע בְּהָ אֹז לֹא
אָמְרִי דְּנִשְׁמָטָת כִּיִּן דְּנִשְׁמָטָתָה תַּחַת יְדוּמָן מֵה וְכַמ"מ נִלְע"ד לְהַתִּיר מִטַּעַם זֶה שְׁפָתַב
מֶרֶן דְּתוֹלִין בְּמִצְוֵי וְה"נ הַמִּצְוֵי הוּא דְּאָכִילָה וּפָצַע כְּזֶה לֹא יִהְיֶה רַק בְּעַת שְׂבּוֹרְחַת מְמַנּוּ
וְחִטָּף מְאֲלִיתָה וְכַמוֹ שְׂכֵן אוּמְרִים הַגּוּיִים (וְה"נ מוֹכְחָא מְיֻלְתָּא קָצַת דְּאִיָּה אוֹכַל בְּפִיו
מְסוּף הַבְּהֵמָה וְנִדְיוֹ יִהְיֶה בְּגִבָּה): וְעוֹד נִרְאָה לְהַתִּיר כִּיִּן דְלֹא רָאִינוּ זָאֵב רַק אָנוּ חוֹשְׁשִׁין
לְמָה שְׂאוּמְרִים הַגּוּיִים וְלַעֲנֻמַּת זֶה י"ל דְּהִיָּה זֶה ע"י חוּלִי אוֹ מְכָה אוֹ כָּלֵב וְשְׂאָר חֵיּוֹת
שְׂאִינָם דוֹרְסִים הִגֵּם דְּכַנְרָאָה יוֹתֵר מְצִיאוֹת בְּזָאֵב מְאֵלוֹ מ"מ הו"ל ס"ס שְׂמָא אִינוּ זָאֵב
וְאֵת"ל זָאֵב שְׂמָא לֹא דָרְס וְעִי' לֵה' ב"א סִי"כ"ד.

אָלאַ דִּלְכַאוּרָא נל"ל דְּכִינּוֹן דְּבַנְדוּן זֶה מְרַאשִׁית שְׁאַתָּה מְסַתְּפָק בְּמַכָּה זוֹ ע"י מִי נַעֲשִׂית אַם ע"י זָאב אוֹ דְּבַר אַחַר וְהַמְצוּי הוּא זָאב דְּהוּי פְּרוּב תּוֹ אֵין לַעֲשׂוֹת סְפָק אַחַר וְדוֹקָא אִי מִתְחִילָה הָיָה הַסְּפָק הָרַאשׁוֹן הוּא שְׁקוּל כְּגוֹן אַם הָיָה הַסְּפָק ס' דָּרַס ס' לֹא דָּרַס שְׁפִיר יֵשׁ לַעֲשׂוֹת סְפָק אַחַר אִפְּי' אַם הַמְצוּי לְהַחְמִיר גְּרָאָה כְּוִנְתּוֹ דְּכִינּוֹן דְּטַעְמָא דַּס"ס הוּא מִצַּד דְּהַסְּפָק הָרַאשׁוֹן הוּי פְּלַגָּא וּפְלַגָּא וּכְשִׁאֲתָה מוֹסִיף הַסְּפָק הַשְּׁנִי הוּי הַכְּרַעָה וּכְמ"ש הַפּוֹסְקִים (עִי' לְהַב"א ס' ל' בְּרַאשׁוֹן) א"כ בַּנּוּד"ד דְּהַמְּפָה לְפָנֵינוּ וְאַתָּה מְסַתְּפָק ע"י מִי נַעֲשִׂית וְהַמְצוּי הוּא זָאב הָרִי מִתְחִילָה לֹא הוּי פְּלַגָּא וּפְלַגָּא.

אָלאַ דְּלִפְיֵימ"ש הַמְּש"ז סְקִי"ד ד"ה וְלְכַאוּרָא גַם פֶּאן יֵשׁ לַעֲשׂוֹת ס"ס בְּאַוּפֹן זֶה ס' דָּרַס ס' לֹא דָּרַס וְאַת"ל דָּרַס שְׁמָא לְמַטָּה מְחַלֵּל הַגּוּף]. שו"ר לְמָרְן בְּב"י שְׁכַתְּבַת מְשַׁמַּע דְּדוֹקָא רָאוּ אַרְי נְכַנְס הוּא דְּחִיּוּשִׁי אֲבָל לֹא רָאוּהוּ שְׁנַכְנַס תּוֹלִין שְׁבַכְוֹתֵל הָיָה צְפֻרְוֹן זֶה וְנִתְחַפְּףָה בְּפִתּוֹל וְנִתְחַבָּה בְּגַבּוֹ וּכ"כ הָרֶשֶׁבֶ"א בְּחִי' דְּהוּי ס"ס ס' נְכַנְס ס' לֹא נְכַנְס וְאַת"ל נְכַנְס שְׁמָא צְפֻרְוֹן זֶה לֹא מִיַּד הָאָרִי הִיא אֲלֵא בְּכֹתֵל נִתְחַפְּףָה וְהִנֵּה כְּפִי הַמְצוּי וְהַשְּׁעָרָה מְסַתְּבַר דְּמַהְאָרִי הָיְתָה צְפֻרְוֹן זֶה וְצַד זֶה דְּנִתְחַבָּה ע"י חִיפּוּף כְּנִרְאָה הוּא רְחוּק וְאַיְנוּ מְצוּי הָרִי דְּהַגַּם דְּמִתְחִילָה צְפֻרְוֹן לְפָנֵינוּ וְאַנּוּ מְסַתְּפָקִים בְּמַה לְתַלוֹת וְהַמְצוּי שְׁמַהְאָרִי הָיְתָה אִפְּי"ה הַכְּשִׁיר מְטַעַם ס"ס וּמִזֶּה נִלְמַד לַנּוּד"ד דְּגַם שְׁאִין ב' הַסְּפִיקוֹת שְׁקוּלִין לַעֲנִיּוֹת דְּעַתְּנוּ יֵשׁ לְהַתִּיר.

אַף יַלְד"ת לְזֶה וְלְהוֹכִיחַ מִהַגְּמ' בְּחֻלְיִין דְּרַף דְּחֻשִׁיב ס' שְׁקוּל כְּנִרְאָה כְּוִנְתּוֹ מְדַבְּרִי הַגַּמ' בַּדְּנ"ג ע"א אֲמַאי דְּקָאָמַר רַב אַרְי שְׁנַכְנַס וְגו' וּמוֹקִי שָׁם בַּגַּמ' דְּהוּי ס' דְּרוּסָה וְרַב לְטַעְמִיָּה וְע"כ דְּהַסְּפָק שְׁקוּל דַּאֲל"כ לֹא הָיָה מִתִּיר רַב סְפָק דְּרוּסָה כַּה"ג דְּהַהַכְּרַעָה לְצַד הָאִסּוּר]: שו"ר לְהַגְּהֵמ"י בַּפ"ה מַה"ש ה"ז שְׁכ' זָאב שְׁנַשְׂא טְלָה מִן הָעֵדֶר בְּפִיו וְהַצִּילוֹ הָרוּעָה אֵין חוֹשְׁשִׁין לוֹ דְּאֵין דְּרִיסָה בְּשׁוֹן ע"ש וּק"ל הִיא חֻשְׂשָׂא ה"ד אִי דְּהִנֵּה ס"ד דְּשׁוֹן דּוֹרַס וְאַשְׁמַעִי' דְּשׁוֹן אֵינָה דּוֹרְשֶׁת הִי"ל לו' „מְוִתֵּר" וְלֹא „אֵין חוֹשְׁשִׁין" וְתוֹ ק"ל דְּהֵם דְּבַרִי הַרְמַב"ם וּמַה חִידוּשׁ בְּזֶה וְלִכּוֹן נ"ל דְּקַמ"ל הָא גּוּפָה שְׁלֵא נֹאמַר דְּכִינּוֹן דְּנִטְלָה בְּפִיו כֹּן נְמִי דְּרִסָּה אֲלֵא כֹל דְּהַנְטִילָה בְּפִיו לֹא חִיּוּשִׁינּוּ לְדָרְסָה כִּינּוֹן דְּהָרוּעָה מְצִילָה אֵין לוֹ שְׁהוֹת לְזָאב לְדָרוֹס ה"נ בַּנּוּד"ד כִּינּוֹן דְּהַשָּׂה בּוֹרַח לֹא חִיּוּשִׁינּוּ לְדָרְסָה דַּמ"ל הַצִּלַת הָרוּעָה אוֹ הַצִּלַת עֲצָמָה וְכַעֲיִן מ"ש מָרְן הַב"י לַד' הַפּו' דְּלֹא הוּי דְּרוּסָה אֲלֵא בְּיֵשׁ מְצִילִין ע"ש דְּגַם הַנְּדָרַס חֻשִׁיב כְּיֵשׁ מְצִילִין.

גַּם מְסַתְּמָא הַגְּהֵמ"י לֹא מְיִירִי דְּהָרוּעָה שָׁם לְבוֹ לְזֶה דְּמְסַתְּמָא הָרוּעָה טְרוּד רַק לְהַצִּיל וּמִקְלָתָא דְּלֹא רְמִיא עֲלֶיהָ וְהַגַּם דְּבַנְמַצָּא צְפֻרְוֹן עַל גַּבּוֹ שְׁל א' מִהֵם חוֹשְׁשִׁין לְדְרוּסָה אַף בְּמִקּוּם רְחֵב שְׁיִכּוּלִין לְהַשְׁמִט וּכְמ"ש מָרְן הַב"י הִינּוּ מְשׁוּם דְּרַאֲיִנוּ רִיעוּתָא בָּה ע"י צְפֻרְוֹן אֲבָל הָכָא בַּנּוּד"ד שְׁלֵא יֵשׁ רִיעוּתָא דְּמַה שְׁאַכַּל מְאַלְיָתָה אֵינָה רִיעוּתָא דְּאֵין הַמְּקוּמוֹת שְׁוִים הַפָּה וְהַיָּדִים זֶה מְעוּלָם לֹא הָיְתָה בְּרִשׁוּתוֹ לְדָרוֹס אַף אַם הַכְּנִיס צְפֻרְוֹנוֹ הָרִי בְּהַמָּה זֶה הָיְתָה בְּרִשׁוּת הַדּוֹרַס לְדוֹרְסָה אֵיבְרָא דְּרַאֲיָתִי בַּס' הַתְּרוּמָה ה' טְרַפְיוֹת אוֹת כ"ח שְׁכ' וְנ"ל וּפְעָמִים שְׁהַזָּאב לּוֹקַח רְחַל אוֹ טְלָא מִן הָאָפֶר שְׁרוּעָה שָׁם וְנוֹשְׂאָה בְּפִיו וּמְצִילָה הָרוּעָה כְּשֶׁרָה דְּאֵין דְּרִיסָה בְּשׁוֹן אֲלֵא בְּיַד שְׁזָהוּ מְרַגֵּל שְׁלַפְנִיּוֹ וְאַם אֵין יוֹדַע אַם הַפָּה אוֹתָה בְּיַד וְנִתְעַרְבָה עִם הַרְבֵּה בְּהַמּוֹת יֵשׁ לְהַתִּיר מַס"ס שְׁמָא אֵין זֶה שְׁנַשְׂא הַזָּאב וְאַת"ל הִיא שְׁמָא בְּשׁוֹן וְלֹא בְּיַד וְצ"ע אַם דִּימָה וְגו' ע"ש וּמְשַׁמַּעוֹת דְּבַרְיוֹ לַעֲנ"ד הוּא דְּמִיּוּרִי

בכה"ג שְהַרְוֵה רָאָה לְזָאב כְּשֶׁנִּטַּל הַטְּלָא בְּפִיו וְהוּא רִדַּף אַחֲרָיו וְלֹא הֶעֱלִים עֵינָי מִמֶּנּוּ בְּאִנְפֵי שְׂאִין לְהִסְתַּפֵּק שְׂמָא דְרָסוּ וְכִשְׁגִּירְשׁוּ הוֹצִיאוּ מִפִּיו אֶף אִם הָרוּעָה אֵינּוּ יוֹדַע אִם הִפְהוּ בְּיָדוֹ כְּגוֹן שְׂלֵא הִיָּה מְשַׁעֲתִּישׁל הַגּוֹי לֹא מְהִימֵן וְכַמ"ש הַפּוֹ' הַב"ד ה' וְיַעַן מִשָּׁה וַ"ל יו"ד אוֹת י"ט דְּהִכָּא לֹא מְפִיָּהֶם אֲנִי אוֹסְרִים אֲלֵא מְהַחֲזִיקָה וְהַהוֹכְחָה שְׂיִישׁ לְנוּ דְמֵן הַזָּאב הוּא וַ"כ בְּנֻדָּאֵי דְיִישׁ לְחוּשׁ דְּגִדּוּלָה מְזוּ כְּתַב הַחַה"ס ס'י ס"ה דְלַדְעַת הַרְשָׁבָ"א וְסִיּוּעַתּוֹ כָּל שְׂאִין הַהִיתֵר מְצוּי תְּלִינָן לְהַחְמִיר ע"ש וְכַנְרָאָה דְמָרְן ס"ל כְּהַרְשָׁבָ"א עֵי' בַב"י וְבַש"ע ס'י"ג א"כ מַכ"ש הִכָּא דְהָאִסּוּר מְצוּי וְדָאֵי דְתְּלִינָן: גַּם אֵין לְהַתִּיר מִטַּעַם דְּכִינּוּן דְאָכַל מִמֶּנָּה א"כ לֹא נַחֲתִית כְּלָל לְדָרוּס רַק לְמַלְאוֹת נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעַב וְכַמ"ש הַחַת"ס ס'י כ"ז סְבָרָא זו ע"ש דְלָפִי מ"ש בְּכַנְנַת הַסֵּה"ת נִרְאָה דְלֹא סְבַר לָהּ מַר לְהָאֵי סְבָרָא מְדַמְצְרִיָּה יְדִיעָה וְהֵלֵא הֶתֶם מִיְיָרִי שְׁהַזָּאב נוֹשֵׂא הַטְּלָא בְּפִיו א"כ מוֹכַח דְנַחֲתִית לְאָכּוֹל וְאִף דְיִישׁ לְחַלֵּק בֵּין נוֹשֵׂא בְּפִיו לְאָכַל מִמֶּשׁ מ"מ מֵאֵן מִפִּיס לְחַלֵּק בְּלַתִּי רָאָה מְכַרְעַת בְּאִנְפֵי שְׂאִין שׁוּם צַד לְהַתִּיר מִכָּל מַה שְׁפַתְבְּנוּ: אֵיבְרָא א דְיִישׁ לְאָסּוּר מ"מ"ש מָרְן ס"ח דָּאֵם נַעֲץ צְפוּרְנוּ בְּגִדְרָס וְעַד שְׂלֵא הוֹצִיָּא וְגו' בַד"א כְּשֶׁרָאִינוּ מִתְחִלָּה וְעַד סוּף אֲבָל אִם בָּא לְפָנֵינוּ וְצָפוּרְנוּ תְּחוּבָה לּוֹ בְּגַבּוֹ חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא דְרָס וְחִזְר וְדָרַס עַכ"ל א"כ בַּנ"ד שְׂלֵא רָאִינוּ מִתְחִלָּה וְעַד סוּף שְׂלֵא דָרַס יֵישׁ לְחוּשׁ לְדָרִיסָה וְכֵן מ"מ"ש שְׁם לְפִיכָּה אֵלוּ הַצְּדִין בְּעוֹפּוֹת הַדּוֹרְסִים אִפִּי שְׁחַטּוּ הַגְּדָרַס קוֹדֵם שְׁהַסִּיר צְפוּרְנוּ אִסּוּר שְׁכֵן דְרָף שְׂמַכָּה בּוֹ כְּמָה פְּעָמִים עַד שְׂיִצּוּדְנוּ וְאַפִּי רָאִינוּ אוֹתוֹ שְׂלֵא דָרַס קוֹדֵם לְכֵן חִיּוּשֵׁינוּ לִיָּה לְפִי שְׂפַעְעִמִּים כְּשֶׁהֲנִיץ רוֹדֵף אַחַר הָעוֹף הוּא מְפַהוּ בְּצָפוּרְנוּ דְרָף בְּרִיחְתּוֹ עַכ"ל יֵישׁ לְלַמּוֹד לַנ"ד דָּאִף אִם נִיַּיִח דְהַשָּׂה בְּרַח מ"מ חִיּוּשֵׁינוּ שְׁהַזָּאב דְרָסוּ דְרָף בְּרִיחְתּוֹ מִיָּהוּ יִלְד"ח דְלֹא חִיּוּשֵׁינוּ בְּכָל הַגֵּי רַק מְשׁוּם דְרָאִינוּ צְפוּרְנוּ ע"ג אֲבָל בְּלֹא רָאִינוּ צְפוּרְנוּ כַּנ"ד לֹא חִיּוּשֵׁינוּ שְׁדָרְסוּ דְרָף בְּרִיחְתּוֹ וְגַם אֵין צָרִיף רָאָה מִתְחִלָּה וְעַד סוּף.

ועי"ל דְזֶה דוֹקָא בְּעוֹפּוֹת שְׁכֵן דְרָפּוֹ שֶׁל גֵּץ וְכֵן מוֹכַח מְדָלָא כְּתַב מָרְן דִּין זֶה דְבַעֲיָ רָאִינוּ מִתְחִלָּה וְעַד סוּף בְּדָרְסָתָהּ בְּרַגְלֶיהָ אוֹ נִשְׁכָּתָהּ בְּשַׁנְיָה אֲלֵא ע"כ דְהֶתֶם לֹא בַעֲיָ רָאָה מִתְחִלָּה וְעַד סוּף כִּינּוּן דְלֹא רָאִינוּ שׁוּם רִיעוּתָא וְכֵן מוֹכַח מִלְשׁוֹן הַרְשָׁבָ"א שְׁכ' דִּין זֶה דָּאֵין דְרִיסָה בְּשׁוֹן וְאִם וְגו' דָּאֵין דְרִיסָה בְּשׁוֹן וְאִם"כ כְּתַב הָאֵי דִינָא דְנַעֲץ צְפוּרְנוּ וְכַתַּב בַּד"א כְּשֶׁרָאִינוּ מִתּוֹע"ס וְגו' וַא"א הִי"ל לְהַשְׁמִיעֵנוּ דִּין זֶה דְבַעֲיָ רָאָה מִתּוֹע"ס בְּדִין א' דָּאֵין דְרִיסָה בְּשׁוֹן וְכ"ש בְּנַעֲץ צְפוּרְנוּ דָּאִיכָּא רִיעוּתָא דְצָפוּרְנוּ אוֹ לְאִשְׁמוּעֵינוּ בְּתַרְנוּיָהוּ א"ו דְבִלָּא יֵישׁ צְפוּרְנוּ ע"ג לֹא בַעֲיָנוּ רָאָה מִתּוֹע"ס וְכֵן מוֹכַח מִמָּה שְׁפִיָּים הַרְשָׁבָ"א חִיּוּשֵׁינוּ שְׂמָא הִכָּה וְחִזְר וְהִפָּה דְדָרְכּוֹ בְּכָה ע"ש וּמֵאֵי בְּעֵי בְּמָה שְׁדָרְכּוֹ בְּכָה הִי"ל לְאָסּוּר מִכָּח הַחֲשָׁשׁ וְתִיל"מ א"ו דְלֹא אִסּוּר וּבְעֵי רָאָה מִתְחִלָּה וְעַד סוּף אֲלֵא מְשׁוּם דְדָרְכּוֹ בְּכָה לְהַכּוֹת וְלְחַזְרוֹר וְלְהַכּוֹת וְלוּלִי זֶה הִי"ל לְהַחֲזִיקָה בְּחֻזְקָת כְּשֵׁרוֹת וַא"כ בַּנ"ד דְלֹא שְׂמַעְנוּ כְּזֹאת וְאִדְרָבָּא לְפִי הַמְּסוּפָּר אֵין דְרָכּוֹ לְדָרוּס רַק לְחַטּוֹף וְלְמִשׁוֹף חַלֵּק מְהֵאֲלִיָּה אֵין לְחוּשׁ וְכֵן יֵישׁ לְהוֹכִיחַ מ"מ"ש מָרְן שְׁכֵן דְרָף שְׂמַכָּה בּוֹ כְּמָה פְּעָמִים עַד שְׂיִצּוּדְנוּ וְקָשָׁה דְגַם בְּלֹא טַעַם זֶה הִי"ל לְאָסּוּר וְצ"ל כְּדָאֲמָרְנוּ דְבִלָּא זֶה מוֹקְמִי לִיָּה בְּחֻזְקָת כְּשֵׁרוֹת.

וְהַגַּם דְכָתַב אַח"כ לְפִי שְׂפַעְעִמִּים כְּשֶׁהֲנִיץ רוֹדֵף אַחַר הָעוֹף מְפַהוּ בְּצָפוּרְנוּ דְרָף בְּרִיחְתּוֹ אֵינוּ ר"ל דְבָא לְאִפּוּקֵי שְׂלֵא נֹאמַר שְׂאִין זֶה בְּמַצִּיאוֹת כְּלָל וְאִשְׁמַעֲיָ דִיִּשְׁנֵנוּ בְּמַצִּיאוֹת וְלָכֵן יֵישׁ לְחוּשׁ אֲבָל גַּם בָּאֵין דְרָכּוֹ בְּכָה אוֹסְרִין [דְמַרְיָשָׁא מְשַׁמַּע דוֹקָא מְשׁוּם דְכֵן דְרָכּוֹ] אֲלֵא דְכּוֹנְנָתוֹ שְׁכֵן דְרָכּוֹ ג"כ לְהַכּוֹת דְרָף בְּרִיחְתּוֹ וְכֵן מְשַׁמַּע מְדַבְרֵי הַלְבוּשׁ דְמַסִּיָּים ע"ז שְׁכֵן

דָּרְפוּ שְׂמֵפָה וּגּוֹ' וּצ"ל דְּהוּא ז"ל מִבְּאֵר כְּנַנֵּת מְרֵן כַּמ"ש וּמַעֲתָה בַּנ"ד שְׁלֵא יִדְעֵנוּ דְּדָרְפוּ
בְּכַף לְדָרוֹס דְּרָה בְּרִיחָה וְאֶדְרָבָא נִרְאָה שְׁאִין זֶה דְּרָפוּ אִין לְחוּשׁ וְכֹאמֹר עוֹד נ"ל לְהַתִּיר
מִדְקִי"ל בְּעֵלְמָא זָאב שְׁנֻטְל בְּנֵי מַעֲיִים וְהַחֲזִירִים כְּשֵׁהֶם נְקוּבִים שְׂרִי וְהִי"ט דְּבַהֲמָה בְּחִיָּה
בְּחֻזְקָת הַיָּתֵר עוֹמְדָת וְה"נ הֵכָא כְּשֵׁאֲנוּ מְסוּפָקִים אִם נִדְרְסָה אוֹ לֹא מוֹקְמִינוּ לָהּ בְּחֻזְקָתָהּ
הָא' שְׁלֵא נִדְרְסָה וְהִגַּם דְּקִי"ל דְּחוּשְׁשִׁין לִס"ד הִיָּינוּ בְּנִמְצָא סִימֵן הַדְרִיסָה כְּגוֹן צְפֻרָן
בְּגַבּוּ וְכִינְצָא מִשְׁאָר סְפִיקֵי כְּגוֹן דְּעַל אַרְיָה וְזָאב לְדִיר וְכִינְצָא דְּדָרְפוּ לְדָרוֹס אָבֵל בְּלֹא
זֶה שְׁאִין כְּפִן סִימֵן הַדְרִיסָה וְאִין כְּפִן דְּרָפוּ לְדָרוֹס לֹא וְכ"ר לְהַכְנִיחָה ג' הַגְה"ט אוֹת ל"ג
שְׁכַתְבָּה וְאֵע"פ שְׂכ' הַרְמַב"ם וְרַבֵּינוּ בַּע"ה"ט דְּכָל סְפֵק שְׁיִסְתַּפֵּק בְּדְרוּסָה אֲסוּר הִי"ד
בְּוִדְאִידְרוּסָה אֶלְא שְׁיִשׁ סְפֵק אַחַר אָבֵל הֵכָא סְפֵק דְּרוּסָה סְפֵק נְקוּבָה הִיא וְתַלְיָנוּ לְהַקְלִי
וְכ"כ הָאו"ה כָּלֵל כ"ז אוֹת ג' וּמִיָּהוּ הִיכָא דְאִיכָא לְסַפּוּקֵי שְׁלֵא דְרְסָה כָּלֵל אִינְהָ נִקְרָאת
ס"ד כְּדֹאִיתָא לְקַמֵּן דַּמַּס' לֹא מִחֻזְקֵי אִיסוּרָא אִפִּי' בְּדֹאוּרְיִיתָא ע"ש וְכ"ר לְהַלְבוּשׁ סִי"ג
שֶׁהַצ"ע בְּהָא דְכַלְבָּא וְשׁוֹנְרָא אִימַר כְּלָבָא דְהֵלֵא שְׁנִיָּהֶם לְכַפֵּינֵינוּ וְע"כ אַחַד מֵהֶם נִגַּע וְסַפֵּק
א' הוּא וְתִרְיָץ דְרֹב בְּהַמּוֹת וְעוֹפּוֹת בְּחֻזְקָת שְׁאִינָם דְּרוּסִים וּמוֹקְמִי' לִיָּה אֲחֻזְקִיָּה אִף אִם
אִין כְּפִן סְפֵק דְּכָלֵב כְּגוֹן שְׁנַכְנַס אֲרִי וְהַסְפֵּק הוּא אִם דְרַס אִין לְהַתִּיר דְכַנְגֵּד זֶה רֹב
הַדוּרְסִים דוּרְסִים ע"ש וּמַעֲתָה בַּנ"ד גַּם דְלֹא שְׁאֲלָנוּ וְלֹא יִדְעֵנוּ דְאִין דְרַפְּם לְדָרוֹס בַּכַּה"ג
מ"מ מִן הַסְפֵּק אִין לְחוּשׁ לְזֶה דְמוֹקְמִי' לִיָּה אֲחֻזְקִיָּה דְאִין כְּפִן הַדוּרְסִים דוּרְסִים
דְשִׁמָּא לֹא בִידּוֹ כָּלֵל דְהוּא בְּרַח וְכַהֲיָא דְלֹא חִיָּישִׁינוּ לְאֲרִי וְזָאב הִיכָא דְאֶפְשֵׁר לְהֵם
לְבָרוּחַ דְהִי"ט כְּדֹאִמְרֵן דְמוֹקְמִינוּ אֲחֻזְקִיָּה וְנִדּוֹן דְהַסְה"ת וְהַגְהֵמִי"י שְׁאִנֵּי דְהַתָּם חֲטָפוּ
בְּפִיו וְהוּי קֶצֶת כְּאִתְרַע וְשׁו"ר לְהַפְר"ח ס"ק וְלְהַפְר"ת ס"ק וְלְהַמְזַל"ד וְלְהַרְשָׁב"ץ בִּישׁ
דָּף וְצִי"ב בְּדַבְרֵיהֶם וּבְדַעַת מְרֵן וְהַרִי"ף וְהַרָא"ש וְהַרְמַב"ם פִּי הַגּוֹי הַס' שְׁקוּל [נַר] דְכּוֹנֵן
עַל הַפְר"ח סַקְל"א וְהַפְר"ת סַקִי"א וְהִיא מְחַלְקֵת גְּדוּלָה בֵּין הַפּו' הִיכָא דְהַס' שְׁקוּל אִי
אֲזַלְיָנוּ לְקוּלָא אוֹ לְחוּמְרָא וְד' הַעַה"כ וְה' שְׁבַת אַחִים וְהַתְנוּ"ש לְהַקְלִי בַּהַפְמ"ר אָבֵל
בַּלֵּא"ה אִין לְהַתִּיר דְהַעֲיָקָר כַּהַפְר"ח וְדַעַמִּיָּה עִי' סִי' כ"ט וְנוֹי"ן וְסִי' זֶה סִי"ב שׁו"ר
לְהִישִׁי"מ ח"א סִי' א וְס"ו דְדַעַתוֹ לְהַתִּיר וְדֵלֵא כַּהַפְר"ח ע"ש] וּמ"מ בַּנ"ד ל"מ
לְהַמְתִּירִים בַּס' שְׁקוּל אִף דְאִינוּ מְנוּטָה לְצַד הַהִיתֵר דְמִן אֶלְא אִפִּי' לְהַאֲסוּרִים מ"מ בַּנ"ד
הַגּוֹי מְנוּטָה לְצַד הַהִיתֵר אִם מְצַד דַּעַתְנוּ אִם מְצַד דְבִלָּא דְבָרֵי הַגּוֹיִים אִין פְּנִים לְאַסוּר וְהַרִי
הֵם ג"כ אוֹמְרִים דְהַשָּׁה בּוֹרַחַת וְכ"ש אִם יֹאמְרוּ לְהַדְיָא דְלֹא יִדְרַסְנָה בַּכַּה"ג וּמ"מ אִינֵי
מְחַלִּיט לְהַתִּיר בְּלִתֵּי הַסְפֵּמַת רַב וְגְדוּלָה בְּזָה וְהִזָּה זֶה יוֹם כ"ד אִיָּר הַתְרַפ"ב ע"ה כְּלַפּוֹן
מִשָּׁה הַפְּהֵן סִילְט"א: אַחַר זְמַן רַב כְּפִן לִידְיָנוּ כְּבִשׁ אַחַד שְׁקִנְאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגּוֹי שְׁהִבִּיא
אוֹתוֹ עִם אִמּוֹ וְאוֹתוֹ זְמַן עֲדִינֵן לֹא הוּבָאוּ כְּבִשִׁים מְכַפְרֵי הָעַרְבִיאִים וְנֶאֱכַל קֶצֶת מֵאֲלִיתוֹ
וְהַזָּנֵב שְׁלוֹ מְעוֹקְם וְהַתְרַנוּהוּ אֲנִי וִידִי"ן מֵהַרְח"ךְ נַר"ו מַב' טְעַמִּים חֲדָא דְכִינוּן דְפָה עִירְנוּ
אִינוּ מְצוּי זָאבִים תְּלִינֵן בְּמְצוּי שְׁהֵם הַפְּלָבִים וְכַמוֹ שְׁשִׁמְעֵנוּ שְׁאִירַע פָּה דַע"י הַפְּלָב
נֶאֱכַלָּה כָּל הָאֲלִיָּה מְכַבֵּשׁ אַחַד חַי וְכַמ"ש מְרֵן סִי' ג' דְתוֹלִין בְּמְצוּי בֵּין לְהַקְלִי בֵּין לְהַחְמִיר
וְעוֹד דְאִיכָא ס"ס מְעַלְיָא שְׁמָא כָּלֵב וְאֵת"ל זָאב שְׁמָא לֹא דְרַסוּ אֶלְא אָכַל מִן הָאֲלִיָּה בַּעַת
שְׁהִיא בּוֹרַחַת וְכַמ"ש ה' וִיע"מ סִי' י"ט בְּנִדְוֵנוּ וְכַתְבִּיתִי זֶה לְזַכְרוֹן ע"ה כְּלַפּוֹן מִשָּׁה הַפְּהֵן
סִילְט"א: סִימֵן כַּכ"א לַעֲי"ת זְרָזִים יַע"א נְשִׂאֲלָתִי מֵהַחַה"ש הַזֶּה מַכַּה"ר ר' יוֹסֵף
בּוֹכְרִיץ הִי"ו אוֹדוֹת הַמְשַׁכַּת מִי הַמְקוּנָה שְׁיִשׁ בּוֹ רֹב אִי נִקְיֻטְנוּ כְּדַעַת מְרֵן ז"ל יו"ד סִי'
ר"א סַמ"ו אוֹ כְּדַעַת מוֹר"ם שְׁם: תְּשׁוּבָה נִלְע"ד דְנִקְיֻטְנוּ כְּדַבְרֵי מְרֵן ז"ל מִן הַסְתָּם

וכמש"ה ישיב משה סי' מ"ב בנדונו וכו' דעת מהרמ"ז ו"ל בדרך פלל וע' בפללים
שבראש ה' שבת אחים אות א'.

וכ"ש בזה דגם מור"ם נראה דדעתו פמרון ו"ל מדכתב רק ,, טוב להחמיר לכתחילה
וכמתבאר מדברי ה' יד מלאכי בכללי הש"ע אות ח"י ע"ש וכ"ש בזה. ועוד דסד"ר הוי
ילקולא וכמתבאר מדברי מור"ם סי' ר"א ס"ג.

ומה גם אם נאמר דכל דעשוי דרך רצפה ואינה עשויה באומנות פשל בורות ומקנאות
בולעים קצת וכמו שפן יש לדקדק קצת מדברי מור"ם. ומצד המנהג נראה דרגילים
למשנה ע"ג רצפת סיד ואין מקום לחלק בין זל"ז לומר שזה בולע קצת וזה קצת דקצת.

והתקון של העפר ע"ג הרצפה לע"ד אם הנה זה ע"ג רצפת אבנים שאינה בולעת פלל
לדעת המחמירים לא יספיק זה שאין נתינת העפר גורמת הבליעה אם לא שנאמר שיבלע
קצת בעפר ואח"כ נגרר עם המים ואין זה כלום אם לא תועיל בליעת הרצפה הגם
דבולעת קצת ובכן אם כת"ר נר"ו מספיק לזה גם אני הצעיר דעתי הקצרה נוטה להתיר
עפ"ד מרון ו"ל וכאמור: סימן קכ"ב לעי"ת בן גרדאן יע"א נשאלתי מהזה"ש הזה"מ
כמה"ר ר' אבא שאול חדאד הי"ו במי שמת לו אביו בשנה פשוטה ונתעברה השנה אם
מתענה בחדש הי"ב או בחדש הי"ג ושמע על שמי שמתענה בחדש הי"ב: תשובה הגם
דמדברי ה' פה החיים נר"ו בא"ח סי' תקס"ח ס"ק ע"ז מבואר להדיא דכן הוא שכתב
דלהתשב"ץ שזכר מרון הב"י ביו"ד סי' ת"ג אם מת בשנה מעוברת באדר א' בשנה
פשוטה יתענה בשבט שהוא תשלום י"ב חדש וגו' כיעו"ש מ"מ פיון דה' רב פעלים ו"ל
ח"ד א"ח סי' מ"א כתב דיש מן הפוסקים דסוברים דעיקר התענית ביום תשלום י"ב
חדש ויש מן הפוסקים דס"ל עיקר התענית בחדש שמת בו ויש דמשמע מדבריהם
דיתענה בשניהם ומסיק דלכן השואל מורים לו שביום זה (דהיינו בתשלום הי"ב חדש
כיעו"ש) יש טעם נכון ויש צורך ותיקון גדול בתענית וראוי לו לדחוק עצמו להתענות
לכבוד אביו מיהו אם הבן קשה עליו התענית אין להכריחו לחייבו ע"ש ומשמע מדבריו
דדעתו נוטה שבמקום שקשה להתענות בשניהם יתענה בחדש שמת בו אביו ולא
בתשלום הי"ב אנו אין הכרעתנו מכרעת כל עת שלא נמצא ראיה מכרעת הפך זה וראוי
לעשות כדבריו ו"ל.

ובעיקר מה שהוכיח כת"ר נר"ו מדברי מרון סי' תקס"ח ס"ז שלא ביאר חילוק זה דשנה
ראשונה אינו הכרח פלל דמרון לא נחית שם רק לענין באיזה אדר מתענין כיעו"ש וכן
מה שהוכיח מדברי ה' באה"ט שם ס"ק ט"ז אינו ענין לדין פלל דמ"ש שם אבל כששנה
ראשונה ג"כ היא מלאה וגו' אינו ר"ל מעוברת אלא ר"ל שלימה והיינו דחדש חשוון
וכסליו שניהם מלאים וכמתבאר מדברי הפר"ח א"ח סי' תכ"ח ס"ק א' וא"כ אין זה
מענינינו פלל ומ"ל לבאר עוד שאר דינים שאינו עוסק בהם.

אף מה שהוכיח מדברי הבאה"ט ביו"ד סי' שצ"ה ס"ק ג' הוא הכרח אלא דהבאה"ט שאב
דבריו מהב"ח כיעו"ש והב"ח לשיטתיה אזיל דהוא מן הסוברים דמתענה בחדש שמת
אביו וכמש"ה רב פעלים שם בשמו כיעו"ש: סימן קכ"ג לעי"ת תיטאוינ יע"א נשאלתי
מהזה"ש הזה"מ כמה"ר ר' דוד הפהן יצ"ו בסוחר במדינת הים ששולח לישראל
שבת יטאוינ יין נסוף בחביות לקבלם וליתנם לבעליהם כף פשהם סגורים אם מותר

בשכירות או בתנאים והורה כת"ר נר"ו דאפילו בתנאים אסור: תשובה יפה הורה דכיון
דישאל זה שבתמטאוינן מיצר לו אם תשבר או תאבד ממנו החבית של יין נסוף אסור
אפי' בתנאים דהו"ל רוצה בקיומו ואסור כמתבאר מדברי מרן ז"ל ביו"ד סי' קל"ג ס"ו
ע"ש: סימן קכ"ד ומה ששאלו בספין שנבדקה ע"י מי ששחט בה ונראה לו שאין בה
פגם וכשהולכה לחבירו במרחק כעשרים מיתרו לבדקה מצא שהיא פגומה וגם השחט
שבדקה הודה לו שהיא פגומה אם יש לתלות שנתקלקלה מאליה על ידי האויר במה
שאינו מצוי לומר שהספין נפגם מאליה מהאויר: תשובה הדבר פשוט דהבהמה אסורה
נדא דתולין רק במצוי שלא נתן לבו בראשונה וכמ"ש מרן ז"ל סי' י"א ס' טו"ב דהרבה
צריף ישוב הדעת ויראת שמים לבדיקת הספין הלא הראה פי יבדוק אדם פעמים שלש
ולא ירגיש בפגימה דקה ואם"כ ימצאנה פי הכין לבו באחרונה ובחינת חוש המישוש
כפי פונת הלב.

ועוד דכבר כתב הרשב"א בשם הראב"ד דה' זבחי אלהים סי' ח"י ס"ק כ' דהעיד
פי פעם אחת בנדק הספין אחר שחיטה ונמצאת יפה ואם"כ ששחט במים ונמצאת פגומה
ואמר פעמים שהדם נקרא בתוף הפגימה ע"ש וא"כ אפשר דבנדון זה היה דם קרוש
שסתם הפגימה ואם"כ הוסר הדם הקרוש ע"י בדיקת חבירו ונגלית הפגימה.

ועוד דאין לתלות כלל מן הספק אולי אירע לה איזה דבר הפוגמה כל שלא ראינו שבאמת
היה לה דבר הפוגמה שהרי פסק מרן ז"ל שם ס"ט"ו דאם נפלה ע"ג קרקע קשה אם נפלה
על חודה תולין שנפגמה בקרקע אבל אם מסופקים אם נפלה על חודה או על שאר
הצדדים מן הספק אין תולין לומר שנפלה על חודה ע"ש וכ"ש בזה שלא נפלה מידו והו
הנלע"ד בזה ונאנחנו חושבים דבנדאי הטריפוה ואין פונתם לשאול רק לראות אם צדקו
בזה.

הכו"ח ביום ט"ו תמוז יה"ל התרצ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קכ"ה
נשאלתי מידידינו החזה"ש הדה"מ והכו"מ כמה"ר ר' חנינה הפהן יצ"ו אודות מי ששאלמו
לו ל' יום בין המצרים אם יש להתיר לו להסתפר פדרכו עפ"ד הב"ח והגגרים אחריו
כיעו"ש:.

תשובה לע"ד לא מצאתי פנים להקל שהרי כ' הא"ר ז"ל סי' תקנ"ב ס"ק ל"ב בשם
הש"ל וקרוקס וס' תניא לאסור מר"ח גם דאינו אלא מנהגא וכפ"ד שם לא ראה הב"ח
דבריהם ע"ש ומאחר דהראשונים הנזכרים סוברים דלא אמרינן חזות דרגא כסברת
הב"ח מסבא פתב פן יש לנו לתפוס דברי ודעת הראשונים פי אין סבא לחלק בין
מנהג למנהג ומאחר שפן הגם דהאחרונים נמשכו אחר דברי הב"ח פיון דלא זכרו דברי
הא"ר וחילקו בין מנהג למנהג נלע"ד דלהראשונים שומעים.

ובפרט דהדבר תמוה לרבים השומעים להקל להם ובפרט בדור זה בעוה"ר. והו הנלע"ד
בזה הכו"ח ביום כ"ד תמוז יה"ל התרצ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קכ"ו
לע"ת תמטאוינן יע"א נשאלתי מהחזה"ש הדה"מ כמה"ר ר' דוד הפהן יצ"ו אם יכול
השו"ב של הק"ק לקנות הגאבילה של הבשר או להשתתף בה עם הזולת: תשובה אסור
לעשות פן וכמ"ש מרן ז"ל סי' י"ח ס"ח דצריף הטבח שיטול שפר מן הטריפות כמו מן
הפירות וביאר מור"ם שם שלא יבוא להקל להכשיר כדי לקבל שפרו מן הפירות ע"ש

והגם דיש מקומות שנהגו פן ויש מן הפוסקים שלימדו קצת זכות בזה מ"מ אין להקל רק בגוף הדבר שדבר נהגו ולסמוך על מ"ש ללמד זכות אבל בנדון זה שאין בו מנהג אסור ונהבו דלא להוסיף עלה.

ועוד דכבר ה' נחפה בכסף רבו של החיד"א ו"ל בספרו פרי מפרי בסי' י"ח סי"ח אחר שכתב הא דצריד ליתול שר מן הטריפות כמו מן הפשרות כתב ו"ל וכ"ש וק"ו שאסור לשוחט לקנות מכם הגאבילה דאיפא חשד שיבוא להקל להכשיר פדי שלא נפסיד בקנינו וגו' אלמא דהדבר ברור לו ו"ל שיש בזה חשש יותר ויותר וא"כ הגם דיש ללמד זכות למה שנהגו בלקיחת איזה שר מהפשרות מ"מ בהא דקונה עזר הפשר דעדיף הרבה וקאמור הדבר ברור דאסור מדינא וממנהגא וקאמור.

והגם דהי"מ ו"ל ח"ב סי' קנ"ח הקיל בזה ע"ש נראה פשוט דלא הנה בידו דברי רבו של החיד"א ו"ל ממה שלא הזכירו ואלו הנה רואה דבריו לא הנה מקיל כלל. ועוד נראה דלא הקיל הי"מ רק במקומו ושעתו שאין הפרש לקונה העזר בין שתהיה בהמה טריפה או פשרה דהפל שנה אצלם בין במכירה בין במחיר אבל למקומותינו והענינות אשר סביבותינו דיש הפרש רב בין זל"ז וכמו שהחוש והנסיגה מעיד בכל יום ויום שמצטערים מאד קוני עזר הפשר פשוט נרפת להם איזה בהמה אם מצד שאינן קונים אם מצד שנמכרת בזול הא נדאי דגם הי"מ מודה לאסור וקאמור: סימן קכ"ז ומה ששאלו על מי שמשכן חצירו במשכנתא דסורא לחבריו ונפלה מהתקרה ע"י הגשמים ואם לא הנה מתקנה יש לחוש לסכנה ועמד בעל הקרקע ותיקן ותובע את בעל המעות לשלם לו מה שהוציא אם חייב או לא: תשובה הדבר ברור דפטור שהרי המשכנתא דסורא היא מדין שכירות וכמ"ש מרן ו"ל ביו"ד סי' קע"ב ס"א ובשכירות כתב מרן ו"ל בח"מ סי' שי"ב סי"ז דאם הבית קיים אלא שהוא מסוכן לדור בו חייב המשכיר לתקנו אפילו אם אמר לו בית זה אני משכיר לך ונפל מאליו והכי נקיטנו ומ"ש זה בשם יש מי שאומר משום דסכרת הרא"ש לא נמצאת בשאר פוסקים אבל לדינא נקיטנו פן וכמ"ש ה' צדק ומשפט שם עש"ב: גם מה ששאלו לענין המס של הנעזר העירוני (אלמזלס אלבלדי) אם הוא על בטל הקרקע או על בעל המעות תשובה מן האמור דמשכנתא דסורא דין שכירות היא הא נדאי דעל בעל הקרקע נתון המס וכמו שפן מעשים בכל יום שאין תובעים רק בעל הקרקע (זולת אם אינו בנמצא פי אז להקל גבייתם אומרים להשוך לשלם ולגבות אח"כ מבעל הקרקע) ומאחר שהמשלה יר"ה שמה חק זה על בעל הקרקע אין מקום להסתפק עוד בזה.

וגם במקום שלא יש הוכחה לזה נראה דעל בעל הקרקע לשלם וכמו שפן הספימו חו"ר ב"ד הגדול שפירושלים ובראשם ה' ראשון לציון הגאון יש"א ברכה ו"ל בישא איש ח"מ סי' ה' עש"ב: סימן קכ"ח לעי"ת מדנין יע"א נשאלתי מדידינו החה"ש הדה"מ והפ"ו כמה"ר ר' חומאני עליוש יצ"ו במפלת פחתיתכת בשר בלי ריקום אברים אם הבן הבא אחרי חייב בפדיון: תשובה לעד"ן דהעיקר פהוראת ה' חיד"א בח"ש והב"ד ה' בית עובד דפודין ומברכין ואין לומר סב"ל פנין דהפלוגתא וההכרעה בגוף המצנה וכמ"ש הח"ש ו"ל שם וכמש"ה ישיב משה ו"ל בכמה סימנים דהכי נקיטנו ע"ש (ע' לה' הנז' סי' רל"ד של"ד מש"ה): סימן קכ"ט ובענין יו"ד משם הנ"ה דנראה דנכתב בכשרות

ואח"כ הנה על היו"ד קו דק לפני העונקן התחתון לעד"ן דקסיר אותו קו ויזהר מאד להסיר רק מה שהוא יתר ולא יגע בעצם היו"ד ובעונקן שבה שהוא מהשקלמת היו"ד ותחזור לכשרותה שכן נראה מדברי ה' בית יהודה ו"ל יו"ד סי' נ"א דדוקא אם נכתבה מתחילה בפסלות הוא שאין לתקן.

וכ"ז אפילו אם התינוק קורא ח' וכ"ש אם התינוק קורא יו"ד: סימן ק"ל ובענין המעקה. אנכי שמעתי שכבר נעשה מעשה לעשות מעקה בכרקה.

וא"כ אין נפקותא בזה לעשות מעשה רק ללמוד בעלמא וכפי מה שראיתי יש פנים לקיים מה שנהגו וכמ"ש המשה"ר ו"ל מערכת מ אות ק"ט ובענין זה רבים סוברים לעשות מעקה ונדעבד פמר עבד ולברר איה ראוי לכתחילה צריך זמן מוכשר לזה ואין הפנאי מספים הכו"ח ביום י"ד ניסן התרצ"ד ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קל"א לעי"ת גאבס יע"א נשאלתי מהחה"ש והכו' הדה"מ כמה"ר ר' סוסו הפהן יצ"ו בבשר ששקה ג' ימים בלא מליחה ומלחווה והדיחווה ובישלוהו אם הפלים מותרים: תשובה לע"ד יש להתיר הפלים עפמ"ש ה' שבת אחים ו"ל בדיני פלים שנתבשל בהם איסור אות כ' מה' בן אברהם ו"ל סי' ע"ט דאפילו בשל בשר שלא נמלח אם יש אומד יפה שיש ששים נגד הדם דנפיק מיניה אע"ג דאנון קי"ל דבכוליה משערינו מ"מ מידי פלוגתא לא נפקא וא"כ לענין הפלים יש להכשיר דהוי ס"ס וגו' ויותר טוב להשהותם עד שיעבור מעת לעת וגו' ע"ש ונראה דכן דעת השב"א עצמו מדהנצרך להביא זה ע"ש.

הכו"ח ביום ח' אייר התרצ"ד ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א סימן קל"ב נשאלתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מכלוף עינדאן הי"ו בענין משפנתא דסורא ע"י שלישי והשלישי פורע השכירות כל שנה במזמן האם צריך שטר ע"ז לקשר השכירות או לא: תשובה הנה ר"מ לא צייד בזה פלום ולע"ד הדבר פשוט שאם המשפנתא דסורא עשויה פדיו בין המלוג והלוגה זאת אומרת שסור לו הקרקע והמפתח ואח"כ המלוג משפיר אותה לזולת אין הפרש בין שישפיר לזולת בע"פ או בשטר כי הוא ראוי בשלו.

וכל עיקר ענין השלישי אינו רק פדי שלא תהיה השכירות מהמלוגה ללוגה עצמו כמתבאר מדברי מרן ביו"ד שנה אסור ואדרבה אסור להיות התנאי ביניהם שהלוגה יעמיד לו שלישי כמ"ש האחרונים שם רק ממשפן אצלו סתם ואח"כ יכול הלוגה להמציא מי שישפיר מהמלוגה והוא ישפיר מהשלישי אף אם גוף הקרקע דר בה הלוגה בזה צ"ע בעיקרא דדינא אם יש להתיר זה במשפנתא דסורא ועי' לה' בית יהודה דף קט"ז ס"ב הייתי תמיה וגו' ע"ש ובכל כה"ג אנכי רגיל למשנה את ידי מעסקים פאלה הכו"ח ביום י"ג תמוז תרצ"ד ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן קלג נשאלתי מהחה"ש והכו' כמה"ר ר' שלמה מאג"ו הי"ו בענין מי ששחט ובידק וראה עור הנשט הפנימי כולו שחוט והעור החיצון לא בידק ונסתפק אם יש לאסור: תשובה לעד"ן פשוט דמצד המציאות פינן שהנשט רף הוא הספין פשהוא חד עובר וחומה בעור הפנימי כולו והחיצון אין בו רוב ובפרט דבדיקת הראות אינה מקרעת כ"כ דבית השחיטה מלא דם ולכתחילה צריך להעביר ידיו ולהרגיש במשמוש וכמ"ש הבאה"ט משם הט"ז משם מהר"ל סק"א וכיון שיתכן זה הא קי"ל דלא אזלי בת"ר בשחיטה ואסור מדאו' להעה"ש והראשונים אם משום דאיכא חזקת איסור אם מצד דהוא תלוי במעשה וכמ"ש שם ההנ"ז בס"י כ"ה ע"ש

ולהפר"ת ז"ל אסור מדברבנו ולדינא נראה דאסור מדאורייתא שאם היו דברי הראשונים לפניו הנה זוכרם ומאחר שפן להראשונים שומעים ובפרט דעה"ש מאריה דאתרין וכ"נ פשט דברי הר"מ ז"ל ומעתה בנ"ד בין למר ובין למר אסור ועוד דנ"ד גרע טפי ולא תשיב רוב נהגי פשקול אחרי שהשוחט עצמו מסתפק בזה ונכנס לבית הספק וגם הנסיון שנסיתי אינו מרחיק זה.

זהו הנלע"ד בזה לדינא כל עוד שלא מצאנו הדבר מפורש בפוסקים להפך מזה: סימן קל"ד ובענין מי שיש לו קרקע בנויה מעט ומשתתף עם הזולת להשלים גמר בניינה ושמיםתחילה הקרקע והבנין הראשון וכל א' שולל מהשכירות כפי כספו והאחריות של נפילה על בעל הקרקע פי אז יגבה את כספי מןשולם: תשובה הנני להודיעו כי יש דרך קל ונקי בלתי פתיחת ספרים והוא פי זה יקבל עליו אחריות נפילה וזה יקבל עליו אחריות שריפה וכל כיו"ב.

או שזה יקבל אחריות כפי כספו וזה כפי כספו ובאופן כזה שאין כאן ריח הלואה ואינו יכול לתבוע את כספו לעולם רק אם נפלה לשלם פנגדה ג"כ קיבל בעל הכסף אחריות שריפה לשלם לבעה"ק כנז' נלע"ד דאין חשש דנז'מה זה למשכנתא דסורא שאינו תובע כספו ולמ"ש מרן ס"י קע"ב ס"ו הנותן חורבנתו לחבירו שיבנה וכו' שאינו תובע את כספו ע"ש ודי בזה.

הכו"ח ביום ו' אייר התרצ"ה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קל"ה נשאלתי מהחה"ש כמה"ר אליהו חדאד הי"ו על דבר אשה שאבדה וסתה ופעם אחת נמצאו העדים מקולקלים אם צריכים פפרה: תשובה כפי המובן ממכתבו דימים רבים יש משאיבדה וסתה וגם המובן מדבריו דדרך האשה לבדוק מתחילה (ר"ל קודם ת') והנלע"ד שאם פבר משאיבדה וסתה בדיקה ג"פ קודם ת' ולאחר ת' והוחזקה שאינה רואה מחמת ת' א"כ לדינא לדעת מרן אינה צריכה בדיקה מצד הדין כמתבאר מדבריו סי' קפ"ו ס"ב לדעת סתם מרן ע"ש וא"כ הרי הוא והיא פאנוסים וא"ץ פפרה כמתבאר מדברי מור"ם ז"ל סי' קפ"ה סו"ס ד' ע"ש והגם דסיים מרן ז"ל בס' קפ"ו דלהרמב"ם והרא"ש צריך בדיקה וגו' אנו בתריה דמרן ז"ל וסתמו גרידי.

ומ"מ לצאת ידי הרמב"ם והרא"ש יש לו להתענות בה"ב ואם קשה עליו התענית ימנה אחד עני ירא ה' שיתענה בעדו ודי בזה אם מצד דהדור חלוש ותש כח וכמ"ש הפת"ת ס"ק י"א בשם הח"ס להקל בנשים פי הם תשושי כח.

אם מצד דזה רק לפני משורת הדין ואם נראה לו יחלק אותם לג' שבועות או לימי החורף. אמנם העיקר הוא הוידוי והחרטה וילמוד מסכת פרייתות משניות.

נדברי הרמב"ם הלכות שגגות. ותהלים כל יום ספר אחד עם התפלה שאחרי כן בכונת הלב וה' הטוב יכפר בעד אמן הכו"ח ביום ח"י סיון תרצ"ב שוב חזר וכתב ה' השואל הי"ו לבאר איך הנה הנדון.

פי מעת שהו"ל קלקול בהולד לה ששה עונות משונים בראייתם זמ"ז שהא' הנה בכ"ב והב' בכ"א והג' בט"ו והד' בכ"ב והה' במ"ה והו' שאירע בו התפלה הנה במ"א וקודם

זה הי"ל נסת קבוע ל"ד או ל"ה יום ומחמ"ת מעולם לא ראתה: תשובה מ"ש מדברי מרן ז"ל סי' קפ"ו ס"ג אשה שאינה רואה וגו' ומזה רצה לומר דנדון זה הויא פליש לה נסת.

אינו נראה דנדאי פונת מרן ז"ל לענין שא"ץ בדיקה בי"ד יום ראשונים אבל משם והלאה הרי היא כל שעה בתור רואה וא"כ בזמנים שאחרי הי"ד הרי היא נידונת פאלו אין לה נסת דלהרמב"ם והרא"ש צ"ב קונד"ת.

וכן מבואר זה בחקמת אדם כלל ק"ט סו"ס א' והם דברים מוסברים הרבה כמו שיראה הקורא מלתא בטעמא. גם מ"ש דבאופן נדונו שהיתה רואה רוב הנסות הקבועים ל"ד או ל"ה יום ושינתה לראות א' בכ"ב ב' בכ"א ג' בט"ו ד' בכ"ב ה' במ"ה ו' במ"א א"כ זו י"ל נסת אלא ושינתה ולא קבעתו ג"פ וכמ"ש הט"ז סי' קפ"ט סק"ה ע"כ ע' להש"ף בנה"כ והב"ד הבאה"ט ז"ל סק"ה דלא ס"ל חילוק הט"ז והוא מחלק בין א"ל נסת כלל ל"ל נסת ואינו קבוע ע"ש וכ"נ דעת חקמת אדם ס"ג ע"ש וא"כ בנ"ד י"ל ג"כ דכיון דעברה עונה מן העונות הנז' שראתה בהם בלא קביעות מותרת אח"כ בלא בדיקה ונידונים פאנוסים לפ"ד הש"ף והח"א ז"ל גם לדברי הרמב"ם והרא"ש וקאמור.

אלא שהדבר צ"ע בעיקר פונת הש"ף פי ה' חוות דעת וה' פרי דעה הביאם ה'פתיחא זוטא ז"ל פליגי בזה ולדברי ה' חיות דעת נראה פעת דאין פנים להקל וכמ"ל בכונת מרן סי' קפ"ו וכמו שביאר ה' חקמת אדם ואין בידי ה' פרי דעה לעיין בדבריו ולכן נראה דאם ק' עליו התענית דיו להתענות יום א' ומ"מ ג' ימים ילמוד כל יום מהם הוידידי בכונה וילמוד באותו יום ספר אהד תהלים והמשניות למ' פרייתות והרמב"ם השג"ג ויתן איזה דבר לעניים והה"ב אמן.

ומה שחששתי לדברי הרמב"ם והרא"ש נגד סתמיות דברי מרן ז"ל הוא מפני דמרן ז"ל הזכירם ונראה דלכתחילה יש לחוש לדבריהם. ועוד דכלל גדול בידינו דכששני עמודי ההוראה שנים דבריהם עיקר ולא זכיתי להבין טעם מרן ז"ל דשביק לכלל גדול הנז' בזה.

ועוד דהב"ח ז"ל מסיק דכן עיקר ושגם הרי"ף מודה דצ"ב קונד"ת. וזהו הנלע"ד פעת.

הכו"ח ביום כ"ד סיון תרצ"ב: סימן קל"ו לעוב"י תונס יע"א נשאלתי במקנה שברשות הגוי והמפתח ביד ישראלית ואין המפתח כ"כ בטוח א) אם יש לחוש שהגוי מחליף מה שבמקנה בשאובין ואם יש לחלק בין יש לו הנאה מזה או לא ב) אם חוששין שמא ישפוך דרוך פתח המקנה הסגור מים או שמן לתוך המקנה אם ישר אם דרוך רצפת המקנה ג) פשהשומרת על המקנה אי אפשר לה שתעמוד במלאכתה רק ביום אם מותרים לטבול בקביעות ביום ח' ד) אם מותר להביא למקנה מים מן הבאר מים חיים דרוך צנורות הנקראים חלאק'ם ה) אם מותר להביא מים חמין השאובין ואצורים במרחץ דרוך צנורות למקנה להחם אותם המים אשר באו לו דרוך צנורות מהבאר ו) אם מותר לאשה שהיא במקנה להריק על ידי זולתה מים חמין על ראשה ועל שארית גופה בעודה במקנה להפיג הקור והצינה ז) אם יש חשש לגויות לנגוע במי המקנה ח) אם יש חשש להיות המקנה במרחץ של חמין להפיג צנתו ט) אם מותר להחם המקנה ע"י יורה או כלי אחר שנותנין בהם אש והם עומדים בתוך המקנה לחממו יוד) אם מותר להביא מים חמין שאובין שלא

מן המקנה ולהשליכם אל המים שבמקנה שיש בו ארבעים סאה לחממו או להפיג צינתו ואם יש הבדל בין להחם בין להפיג צנתו: תשובה חשבתתי מראשית שלא להשיב על זה כי במקום השואל עוב"י תונס יע"א שם נמצאים רבנים מובהקים אשר קטנם עבה ממתני.

מוה"ר הרה"ג הראב"ד מקנודש מוהרי"ז נר"ו וסגנו הרב המורה איש הבינים הרה"ג מהר"ם שפתרוג נר"ו ואולם הנני מודיע להחכם השואל הי"ו כי דברי אלה לא יסמוך עליהם כלל לא להלכה ולא למעשה רק יהיו לו לעזרה למען דעת מה שצריך לו בנדונו להקל לו איך לסדר דבריו ושאלתו לפני הרבנים המובהקים הנז' נר"ו: והנה לשאלה א) ע' מרן יורה דעה סי' קי"ט ס' יו"ד דכל שאינו נהנה בחליפין מותר בכל ענין דלא חיישינו שפא החליף להכשילו ומינה ג"כ לשאלה ב) שלא יטרח ולא יפסיד לא מים ולא שמן להכשילו בלתי הנאה.

ובלא"ה מצד השאובין כל שיש במקנה מ' סאה יכול לשאוב כל מה שירצה ולתת בתוכו ע' מרן יורה דעה סי' כ"א ס"ט"ו וכן מצד השמן אין לחוש כל שלא נשתנה מראית המים שבמקנה כמ"ש מרן יו"ד סי' ר"א סכ"א.

ולשאלה ג) נראה דשרי פינן שהמקנה ברשות הגוי הוא נדומה זה לפחד גנבים וסגירת שערי העיר שכתב מרן ביו"ד סימן קצ"ז ס"ד להתיר לטבול בשמיני ע"ש ולשאלה ד) צריך לזה תנאים רבים ואין המקום להאריך בהם פעת וצריך לברר מהחכם או החכמים שנעשה המקנה על ידם להביא אליו מים מהבאר אם היו באופן המועיל או לא ולשאלה ה) אם כבר יש במקנה מ' סאה מבואר מדברי מור"ם סי' ר"א סע"ה דיש מקילין ומתירין וכל שנהגו להקל אין למחות בידם ובזה"ז גם פה אי גרבה נתפשט המנהג להקל להחם המקנה ועי' לה' רב פעלים גאון בכל ז"ל ביו"ד ח"ב סי' וח"ד סי' ט"ו שכתב דמרן חזר בו ועשה מעשה לחמם המקנה ע"ש ולשאלה ו) אם מצד השאובין כבר פתב מרודכל שיש במקנה מ' סאה אין לחוש תו לשאובין וכמ"ל ואם מצד המים חמין לפי המתבאר מדברי מור"ם סי' ר"א בס' ע"ה נראה דשרי כל שעושה פן בתוך המקנה וליכא למיחש רק אם תרחוץ אח"כ במרחץ ועדיף נ"ד מנכנסת ומתחממת במקנה בלא רחיצה דמתיר שם ולא חשש לגזרת מרחצאות ע"ש ולשאלה ז) הא נדאי דאין שום מיחוש דאין לנו דין טומאה וטהרה דמצע טמאים בזה"ז.

ואיסור מצע נדה אינו כלל מדין טומאה וטהרה רק מדין איסור קריבה לנדה וכן מה שרוחצין הבגדים דנדה אינו אלא משום גדר ונקיון ולשאלה ח) נראה דאין לנו לחדש גזירות מדעתינו כ"ש במקום שפבר נהגו להתיר וכ"ש בדלא אפשר בלא"ה.

ומדברי מור"ם ז"ל הנז' נראה דלא אסרו אלא אם תרחץ אף להפנס שפי"ד וה"ה למקנה במרחץ ולשאלה ט) עי' בתשו' לשאלה ה' ומשם בארה וכ"ש בזה"ז דהגופות נחלשו מאד וכמעט שיש ספנה או מחלה בדבר ולכן לע"ד גם במקום שאין מנהג להתיר יש לסמוך על המתירים וכמו שנתפשט המנהג פה אצל רבים ולפי הנראה שפן נהגו גם בדורות שלפנינו (ועמ"ש מהר"ם מאזוז זצ"ל בשערי משה בחלק ויאמר משה יו"ד סי' כ"א) ולשאלה יו"ד) עי' בתשו' לשאלה הקודמת ולהפיג צנתו לעד"ן לומר דגם היש מי שאוסר מודה דאפוישי פלוגתא לא מפשינו זהו הנלע"ד פעת לפי העת והזמן לא להלכה

ולא למעשה עד אשר יציע דבריו לפני מי שגדול וכאמור מעלה ולהיות כי אין עתותי
בידי לא יוכלתי להאריך יותר בזה נאם הכו"ח ביום כ"ד פסליו התרפ"א ע"ה כלפון
משה הפהן סילט"א: סימן קל"ז שאלה אם מותר לטבחי ישראל לוקחי מקס בשר להצבא
של הממשלה יר"ה לשחוט בהמות ע"י השוחט בכשרות ולמסור הבשר לגוים תקף בלא
בדיקת הריאה: תשובה מה שיש להסתפק בזה הוא א) מצד דבהמה זו אסורה באכילה
בלי בדיקה ואסור להסתחר בדבר האסור ב) מצד דשמא הרואים יאכלו מבהמה זו
[בעודה ביד הישראלי] בראותם שבהמה זו נשחטה ע"י שוחט כשר או שיכשל בעל
המקס עצמו ויאכל ממנה ג) מצד זה דשמא בהמה זו יש בה אינה גלגול וכשהיא א
נשחטת ונבדקת ונאכלת לישראל נתקנת הנפש לא כן אם נאכלת רק לגוים.

ובכלם נלע"ד דאין לחוש ויש להתיר בפשיטות דהרי פסק מרן ביו"ד סי' קי"ז דכל דבר
שאין איסורו אלא מדבריהם מותר לעשות בו סחורה וא"כ בהמה זו שנשחטה כראוי
ולא נבדקה דאין בה אלא איסור דרבנן דחייב בדיקת הריאה אינו אלא דרבנן וכמ"ש
הבאה"ט סי' ט"ל ס"ק ו' בשם הש"ך דלכ"ע בדיקת הריאה אינו אלא דרבנן ויכול
להסתחר בה וכאמור ומינא נמי דאין לחוש לדילמא אתי למיכל מינה דאי איתא הי"ל
לאסור להסתחר באיסורי דרבנן דילמא אתי למיכל מיניהו שיקר טעם איסור
סחורה בדברים האסורים מדאורייתא היינו משום דילמא אתי למיכל כמ"ש ה' באה"ט
סי' קי"ז ס"ב וא"כ ש"מ דברבנן דשרי לא חיישינן לזה [וגם לשיאכלו ממנה אחרים
נראה דאין לחוש דחששה רחוקה היא וכיון דלא חשו חכמים באיסור דרבנן שמא יטעה
הוא לאכול ממנה גם בזה אין לחוש] וכן מטעם הג' מלבד דזה אינו אלא ענין של חסידות
לשרידים אשר ה' קורא אכל להורות לרבים מורים ובאים כפי הפשט וכפי המתבאר
מהש"ס וזהו לבד עוד בזה דבלא"ה אם לא היה שוחטה בכשרות היתה נגחרת ע"י עפ"ם
והו"ל מקלקל טפי וא"כ אדרבא פשהוא שוחטה מתקן ג"כ לנפש המגולגלת אם יש
בבהמה שהיא: אף נראה דכיון דאינו יכול לאכול ממנה אינו מברך על השחיטה וכן יש
להוכיח ממ"ש ה' זבחי תרועה סי' י"ט ס"ק ב' בשם ה' שבות יעקב ח"ב סי' ל"ו שהב"ד
המחבר"ר אות ב' דמי שמנכר למסור בשר לשר בשבוע שחל ט"ב להיות בתוכה דלא
יברך כיון דאסור ליה בזה השבוע לא חזיא ליה נאי מצי למיסב מניה ליומא דשבתא או
למיהב מניה לחולה יברך ע"שוא"כ בנ"ד דדעתו שלא תבדק דאסור לאכול מזה בלא
בדיקה וכמ"ש הבאה"ט סי' ט"ל ס"ק ה' בשם הש"ך דאם השליכה או איבדה במזיד
דינה לכ"ע כמו בביתל במזיד איסור מדבריהם שנתבאר סי' צ"ט ס"ו ושם מבואר דאסור
כיעו"ש אין לברך וכאמור.

וכן מתבאר מדברי ה' לבושי שרד בחידושי דינים להלכות שחיטה אות א' הב"ד ב' פתחי
תשובה סי' קי"ז ס"ק ו' ושם המציא תקנה לזה לשחוט תחילה עוף או בהמה כדי לברך
ומדבריו מתבאר ג"כ דדי לשחוט ע"י שוחט כשר וא"י לבדוק כיעו"ש באנרף (וכן ד'
הפר"ח בקו"א סי' י"ט וחקק על ה' ש"א ע"ש וע' להדרכ"ת סי' קי"ז סקל"ח]: סימן
קל"ח שאלה ס"ת שנמצא בו דיבוק בשם אלהינו בין האלף בקו האמצעי עם הלמ"ד
אם מותר לגרור ולתקן: תשובה מרן ז"ל ביו"ד סי' רע"ו ס' י"א כתב נדבקה אות
לחברתה באותיות השם יש לו לגררו ומשמע דדעתו להתיר אפילו אם נדבקה אחרי
שנכתבה בכשרות מדלא חילק ובפרט דמסתמא כל הספרים נכתבים בתחילה בכשרות

ונבדקים ע"י בודקים וא"כ סתמו כפירושו דגם דמתחילה ה"ה פשר שרי וכו' יש לדקדק גם מלשון נדבק אות וגו' דאי דוקא פשהייתה דבוקה מראשית פתיבתה היל"ל היתה דבוקה אות וגו' ולא נדבקה אות וכו' יש להוכיח מדבריו ז"ל בב"י בשם המרדכי בסוף ההלכות קטנות שדעתו דבשם אם דיבק האותיות מסלק אותה היריעה שאי אפשר לתקן ודוקא דיו שנטטה על השם פה היא דמסכת סופרים ודלא כפירוש ר"י שמתיר כמו כן להפריד האותיות של השם ואין הגדון דומה לראיה דהא כבר נתקדש השם בנשטטה עליו דיו ומצנה ה"ה לתקנו אבל ה"ה בפוסל נעשה ולא מן השם הוא זה ומסיים מרן דכדאי הם ר"י והרא"ש לסמוך עליהם ע"ש ומבואר מזה דיש התיר יותר פשנכתב בכלשרות ונתקדש השם דאז מצנה לתקנו ובכה"ג מודה גם המרדכי דדמי להיהיא דמ"ס נכאמור.

אבל ראיתי לה' פתחי תשובה ס"ק ח"י שפתב בשם הנו"ב תניינא סי' קס"ט דדוקא פשהם דבוקים מתחלת פתיבתו שנה פסול לכל הדעות ולכך הגרידה היא תיקון בנדאי אבל פשנעשה אח"כ לא פי שמה הלכה דאינו פסול ואסור למחוק אפילו מקצת אות ע"ש ואינו פעת בידי והדבר קשה לע"ד לומר כן בדעת מרן הש"ע ואולי הנו"ב דעת עצמו קאמר.

ועי' לה' קול יעקב ס"ק ס"ז שיהביא בזה י"א קמא והיא דעת הנו"ב וי"א בתרא והיא דעת הקה"ס סי' י"ב אות י"א בלשכ"ה להתיר בכל אופן ונראה דדעתו פיש אומרים בתרא וכ"נ מדסיים עלה שם וכן נוהגים פה בגדאד יע"א דאפילו נדבקו אחר שפכתבו מפרידים אותם ע"ש.

וכן גלע"ד להתיר אפילו בנדאי נדבקו אחר שפכתבו וכ"ש בספק דאיכא ס"ס שמה ה"ה זה מתחילה ומותר גם להנו"ב ואת"ל דה"ה זה אחר כך שמה הלכה כהקה"ס. ועוד דנראה דאין כאן אלא חשש איסור דרבנן וסד"ר לקולא ועבדינן כהקה"ס.

ועוד דנראה דהקה"ס הוא ראה דברי הנו"ב והכריע ועוד דעת מרן ז"ל נראה דהעיקר כהקה"ס: ולענין אי חיישי' למה שאותיות השם פשנתקנים עתה הו"ל שלא פסדון. נראה דהגם דהפת"ת ס"ק (כ) פתב דבעי' פסדון זכורני דבזולת זה פתבתי דלדין לא נקטי' הכי וכ"נ דעת מור"ם שם שלא חילק בין אות לאות וכ"נ דעת מרן ז"ל כאן וכו' ראיתי לה' זרע אמת יו"ד סי' [ו'] שפן נראה דעתו דאין לחלק בכך ע"ש.

וכ"כ ה' פה החיים ס"ק ע"א דאין לחוש להא דכסדרן אלא לכתיחילה אבל בדיעבד פגון שאירע קלקול באות ראשונה שאריכה תיקון אין לחוש ושפן נוהגים בבגדאד ע"ש וכנלע"ד עיקר מדברי מור"ם ומרן ז"ל וכאמור הכו"ח ביום כ"ד סיון התרצ"ה ע"ה פלפון משה הפהן שילט"א: סימן קל"ט שאלה מי שהוא בתוף שלשים לאחד מקרוביו האם מותר לילך לבקר הקבר של ר' יוסף המערבי זיע"א שבעיר אלתאממה יע"א שנוהגים לעשות שם ביום ר"ח טבת נדבות וסעודות ופיוטים ומנגנים ומתקבצים שם מהרבה מקומות ואם ה"ה זה לדין של גאבס יע"א אשר אלתאממה מסתופפת בצלה ויש צורך בהדין שם להנהיג לישוב ולגבות הצדקות וכיוצא ואם לא ילך לא ינהיג כ"כ הנהיג ישרה אי שרי לילך או לא: תשובה נר' דאם הוא הולך רק לבקר ולשוב או להנהיג שם ולעשות סדרים ואינו עומד במקום הסעודות והשירים והמנגנים וכיוצא

נדאי הביקור עצמו איננו בכלל השמחה וכן להנהיג ולסדר אין בזה שמחה ודומה זה למה שהוא דן ומורה ומסדר במקומו עניני קהלתו.

אבל לאכול ולשתות בתבורות הנז' נראה דאין להתיר דהרי בשמחת מריעות לא התיר מרן ז"ל ביו"ד סי' שצ"א רק באם היה חייב לפרוע אותה מיד אבל אם אינו חייב אסור עד אחר שלשים ע"ש וא"כ זה שאפשר לו לעשות כל הנז' במה ששייך לצבור ורק הוא לא יהיה שם בעת הסעודות אין להתיר לו וכן מתבאר מדברי מור"ם שם דגם בתבורת מצוה להשיא יתום ויתומה ואם לא יאכל שם יתבטל המעשה לא התיר רק אחר שלשים וכ"ש בזה שאין פאן רק איזה חסרון מה ולא בטול וע"ש בפת"ת ס"ק ג' דהש"ך דעתו דגם בשאר קרובים הכי הוי וכ"נ דעת מור"ם ז"ל זהו הנלע"ד בזה הכו"ח ביום כ"ג כסליו התרצ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ק"מ שאלה ריאה שנמצא בה בב' מקומות פעין ב' גרגרי עדשה ואחד מהם עליו פעין קרום ונקרום הנה כשנדחה ביד הוי כמעט פלו ע"ג הריאה ורק צד אחד נוגע כל דהו באותו גרגיר וכשנפחה נתפסה גרגיר אחד מהנ"ל והב' לא נתפסה ובדקוהו בנפיחה ולא בצפיץ אף הריאה כשהביאה להמורה כבר נקרע מהקרום רחוק מעט ממקום הנשאר ואפשר שאם היה שלם והיו נופחים אותה הרבה היה מתפסה גם הגרגיר השני וכשגרגרו בצפון באותו גרגיר לראות אולי בשור פלוי נקרעה העדשה הנז' ויצא ליחה כמין מים מאנדמים וכשנפחה לראות אם אח"ז מבצבצת ראו שמבצבצת אם יש להתיר או לא: תשובה לכאורה יש לאסור בלא כל זה מצד דהויא קדין סירכה תלויה ע"ג הבועה דפסק מרן ז"ל סי' ל"ז ס"ב דטרופה ונהגם דרובה וכמעט פלה ע"ג הריאה הרי כבר כתב ה' עה"ש בס' הזפרון מע' ס' אות כ"ז דאפילו רובה ע"ג הריאה ומעט ממנה בבועה טרופה דכיון דאיכא ריעותא דבועה תלינן בה וגם לא אזלינן בתר רובה רק באופנים שזכר שם ע"ש וכ"כ ה' הנז' בתשובתו בס' גנזי שלום יו"ד סי' ב' וחתמו בזה ג"כ מהר"י נג'אר ז"ל ומהר"י הפהן ז"ל וכ"כ ה' ישיב משה ז"ל סי' ו' וחתמי בזה מהר"ם שתרנג ז"ל ומהרי"ח שתרנג ז"ל ע"ש אף נראה דלא פתבו פן הרבנים רק באיכא מיהא מעט מהסירכה ע"ג הבועה אבל בנ"ד דכלה כמעט על הריאה רק דמן הצד היא נוגעת כל דהו בריאה לא חשיב זה ריעותא לתלות השלקלה במקולקל דאולי אין פאן קלקלה פלל.

ועוד נראה דשאני התם דאיכא מיהא בועה ודאי אבל בנ"ד דאפשר דאינה בועה לגמרי אלא מורסה שאם היו מנפחים הרבה בשלימות קרומי הריאה אולי היתה מתקסית א"כ י"ל דיש בזה ג' ספיקות שמה אינה ע"ג הבועה לגמרי אלא מהריאה ואת"ל מהבועה שמה אין זו בועה ואת"ל דהויא בועה שמה הלכה כהמתירים סירכה תלויה ע"ג בועה [עי' להדרכ"ת ס"ק מ"ח והכנה"ג סי' ט"ל הגהב"י אות קל"ט דעת המתירים בזה ע"ש].

ומה שלא התירו הרבנים הנז' מס"ס דשמה הסירכה תלויה אינה אלא מהריאה ואת"ל מהבועה שמה הלכה כהמתירים סירכה תלויה ע"ג בועה דהא לא בעינן ג' ספיקות וסגי בתרי ספיקי נראה דהיינו משום דכן מנהגם וכמו שנראה מדבריהם בגנזי שלום עדות השוחטים ע"ש ועי"ל דשאני התם דאיכא עוד טעמא דאין ללכת בזה אחר הרוב רק באופנים שזכר ה' הנז' אבל בנ"ד דאין ממנה פלום ע"ג הבועה רק דנוגעת קצת מן הצד הוי שפיר ספק גמור.

ועוד דאָפּילו גימא דַיִש לְהֵם אֵינָה רִיעוּתָא בְּאֵינָה מֵהֶסְפִּיקוֹת הַנּוֹ' הָא אֵיפָא בַּנ"ד סָפֵק
ג': גַּם מִצַּד הַגְּרִירָה שְׁהִיְתָה פְּגַרְגִּיר הַנּוֹ' וְאַח"כּ בְּצַבְצָה נִרְאָה דְאֵין פְּאָן חֲשֵׁשׁ חֲדָא
דְּהַמְקוּם הַנּוֹ' אֵינְנוּ פְּדָבֵר יָתֵר ע"ג הַקְרוּם וְכִמּוֹ שְׂרָאוּהוּ ב' שׁוֹחֲטִים וְהַעֲיָדוּ עָלָיו כְּנֹז'
וּא"כ אֵין מְקוּם לְחֹשׁ לְבִשָׁר בְּלוּי וְעוֹד דְּכָבֵר פֶּתַב הַש"א סו"ס ט"ל אוֹת [ס"ה] דְּבִדְעֵבֵד
שְׁלֵא נִפְחוּהוּ יֵשׁ לְהַתִּיר וּא"כ בַּנ"ד הָנִי פְּמִי שְׁלֵא נִפְחוּהוּ דְּמָה שְׁנִפְחוּהוּ וּבְצַבְצָה אֵינּוּ אֶלָּא
ע"י גְּרִירַת הַצְּפִרְוֹן דְּהָרִי טָרָם זֶה נִבְדָּק וְלֹא בְּצַבְצָה וְתַלְיָנָן בִּידָא דְּטָבְחָה כַּמ"ש (מָרְן ס'י
ל"ו ס"ה) ע"ש וּבַעֲה"ו לְעַת הַפְּנָאִי אֲשׁוּבָה לְשִׁנּוֹת פֶּרְקָה זֶה הַכּו"ח בְּיוֹם ד' פְּסָלִיו שְׁנַת
הַתַּר"ץ ע"ה כְּלַפּוֹן מִשֶּׁהַ הַפְּהֵן סִילֵט"א: סִימָן קמ"א שְׁאֵלָה פְּרִשְׁיֹת שְׁל תְּפִלִּין שְׁנִכְתְּבוּ
בְּדִיו פְּשׁוּט שְׁחֹר הֵבָא מְעָרִי אִירוּפָה אִם פְּשָׁרִים הַפְּרִשְׁיֹת הַנּוֹ' בְּדִיעֵבֵד לְמַכְרָם בְּסִתָּם
אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה ה' כֶּף הַחַיִּים נַר"ו ס'י ל"ב בְּסִפְרוֹ קוֹל יַעֲקֹב ס"ק י"ג פֶּתַב בְּשֵׁם ה' פֶּחַד
יִצְחָק אוֹת ד' עֶרְףְּ דִּיו בְּשֵׁם הַגְּהוֹת מֵהַר"ר גַּצ"ל עַל ש"ע או"ח ס'י ל"כ אוֹת א' וְנ"ל
שְׁמַעְתִּי שְׁיֵשׁ גְּזֵהֲרִים מְלַכְתָּןב סַתו"מ מְדִיו שְׁקוֹנִים מִן הַגּוֹיִם אֶלָּא מְדִיו פְּשָׁר הַנִּנְעָשָׂה ע"י
יִשְׂרָאֵל עַכ"ל ע"ש וּשְׁכ"ב מֵלֵא"ש שֵׁם וּמְזָה מְבֹאָר דְּכָשֵׁר דִּיו זֶה לְכַתְּוֹב בּוֹ גַּם לְכַתְּוִילָה
לְדִינָא וְרַק יֵשׁ גְּזֵהֲרִים מְזָה וְהוּא דְּרָף אֲזִהְרָה וְחוּמְרָא וְכ"נ מְדַבְּרִי מָרְן ז"ל בַּא"ח ס'י
ל"ב ס"ג וְכַמ"ש ה' קוֹל יַעֲקֹב נַר"ו שֵׁם ס"ק י"א ע"ש וְכ"נ דַּעַת מוֹר"ם שְׁפַתְבּ וּלְכַתְּוִילָה
יַחְמִיר וְגו' דְּמִשְׁמַע דְּלִדִּינָא פְּשָׁר לְכַתְּוִילָה רַק דְּרָף חוּמְרָא לְכַתְּוִילָה יַחְמִיר וְאַפְּיִלוּ
לַמ"ש מָרְן ז"ל ס'י רַע"א ס' ו' דְּצָרִיף שְׁיִכְתְּבוּנוּ בְּדִיו הָעֲשׂוּי מְעֻשָׁן הַשְּׁמָנִים וְגו' מ"מ
לְעַת עֲתָה שְׁאֵין נוֹהֲגִים כֵּן וְכַמ"ש ה' בְּרַכ"י ז"ל וְהַב"ד ה' קוֹל יַעֲקֹב נַר"ו בִּיּוֹד שֵׁם
ס"ק ט"ו ע"ש א"כ הו"ל זֶה ג"כ מְוִתֵּר לְכַתְּוִילָה כְּמוֹ הַדִּיו הָעֲשׂוּי מִמִּי עַפְצָא וְקַנְקַנְתוּם
שְׁלֵא הַתִּירוּ מָרְן ז"ל בִּי"ד רַק בְּדִיעֵבֵד וְעִי' לֵה' קוֹל יַעֲקֹב שֵׁם ס"ק י"ז שְׁפַתְבּ דַּעַתָּה
אִפִּי לְכַתְּוִילָה עוֹשִׂים דִּיו מִמִּי עַפְצָאִים וְקַנְקַנְתוּם ע"ש וְהַגַּם דְּפָה אֵי גְּרָבָה אֵין מִי שְׁכּוֹתְבּ
סַת"מ רַק בְּדִיו הַמְתַּבְּשָׁל ע"י יִשְׂרָאֵל וְאֵין כּוֹתְבִים כָּלָל בְּדִיו שְׁקוֹנִים מֵהַגּוֹיִם אוֹ מִיִּשְׂרָאֵל
הֵבָא לְסוֹחְרִים מְאִירוּפָא אֵין זֶה רַק לְכַתְּוִילָה אֶבֶל בְּדִיעֵבֵד נִרְאָה דַּיִש לְהַתִּיר וְעִי' לֵה'
קוֹל יַעֲקֹב נַר"ו ס'י ל"ב ס"ק י"ג שְׁהִבִּיא פְּלוּגְתָא בְּדִיו הַמְעוֹרָב בְּסִתָּם יֵינָם ע"ש וְנִרְאָה
דְּבַנ"ד אֵין לְחֹשׁ לְזֶה דַּיִש בְּזֶה ס"ס שְׁמָא אֵין בּוֹ כְּלוּם מְסִתָּם יֵינָם וְאַת"ל יֵשׁ בּוֹ שְׁמָא
הַלְכָה כְּהַמְתִּירִים.

וְכ"ש דְּמִסְתַּבְּרָא שְׁאֵין בּוֹ וְגַם מְסִתַּבְּרָא דְּלֹא מְחֻזְקִינָן אִיסוּרָא אַף נִרְאָה לִי דְּהַגַּם דְּלַגְבִּי
הַמּוֹכֵר מְוִתֵּר מִצַּד דְּהָנִי דִּיעֵבֵד מ"מ לַגְּבִי הַקּוֹנָה הָנִי לְכַתְּוִילָה וְלִכְּן אֵין לְמוֹכְרוֹן בְּסִתָּם
נִישׁ לְהוֹדִיעוֹ תְּחִילָה דְּזֶה עֲשׂוּי מְדִיו שְׁאֵינּוּ מְוִתֵּר רַק בְּדִיעֵבֵד לְפִי מְנַהֲגִינוּ פֶּה דְּבָלָא זֶה
מְסִתָּמָא הוּא חוֹשֵׁב דְּהוּא כְּתוּב מְדִיו הַנְּהוּג בֵּין הַסּוֹפְרִים הַכּו"ח בְּיוֹם כ"ו פְּסָלִיו שְׁנַת
הַתַּרצ"א ע"ה כְּלַפּוֹן מִשֶּׁהַ הַפְּהֵן סִילֵט"א: סִימָן קמ"ב שְׁאֵלָה אוֹתִיּוֹת כֶּף אֲרוֹנְפָה שְׁל ס"ת
וְתַפְלִין וּמְזוּזוֹת שְׁאֵינָם כְּפָלִים בְּרַגְלֵי מֵהַגַּג וְהַפְּתָב שְׁל הַס"ת צָר וְאֵינּוּ יְכוּל לְתַקֵּן אִם יֵשׁ
לְפָסוֹן בְּדִיעֵבֵד אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה ה' אֶמֶת לְיַעֲקֹב ז"ל בְּתַמוּנַת הָאוֹתִיּוֹת פֶּתַב וְנ"ל ה' פְּשׁוּטָה
גְּגָה קָצֵר שְׁלֵא תִדְמָה לְרִישׁ וְלִכְּן לֹא יִמְשׁוּף אוֹתָהּ בְּסוֹף הַשִּׁיטָה לְעֲשׂוֹתָהּ אֲרוֹנְפָה כָּלָל
וְאַעֲפ"י שְׁגַם בְּשְׁאָרוֹגוֹ זֶהוּ דְּוָקָא לְמַצְנָה אֶבֶל אֵי עֲבִיד לֹא פְּסָל.

אֶבֶל כֶּף פְּשׁוּטָה אֵי מְאָרִיף גְּגָה יוֹתֵר מִרַגְלָה פְּסוּל. וְלֹא תִהְיֶה הַכֶּף פְּשׁוּטָה בְּזוּיָת לְמַעֲלָה
אֶלָּא וְגו' כְּמוֹ רִי"ש בְּאִנְפֹן שְׁאֵם יְכַפְּפוּ אוֹתָהּ שְׁתַּעֲשֶׂה כֶּף כְּפּוּפָה דְּאֵין חִילּוּק בֵּינֵיהֶם רַק
שְׁזוֹ פְּשׁוּטָה וְזוֹ כְּפּוּפָה וּבַט"ז יו"ד ס'י רַע"ג ס"ק ד' פֶּתַבּוּ ז"ל רְאִיתִי סּוֹפְרִים וְגו' הֵם

מוֹשְׁכִים הָךְ פְּשׁוּטָה בְּגָגָה וְזָהוּ פְּיֹסוּל גְּמוּר כַּמֵּ"ש בְּתִשְׁבּוֹת מְהֵרֵי"ל וְגו' ע"ש וְלֹא זָכַר כָּלֵל הָא דְבַעֲיָנָו כְּפָלִים מְגָגָה רַק מִמְשַׁמְעוֹת דְּבָרָיו שְׁפָתַב שְׁאָם יִכְפְּפוּ אוֹתָהּ וְגו' וּמִשְׁמַע מִדְּבָרָיו ו"ל דְּבַדִּיעֵבֵד אֵינּוּ פּוֹסֵל רַק בְּאֵם מְאָרִיף גְּגָה יוֹתֵר מְרַגְלָה אֲבָל בְּאֵין כְּפָלִים בְּרַגְלָה מֵהַגָּג אֵין לְפֹסוּל בְּדִיעֵבֵד רַק דְּלִכְתַּחֲזִילָה יִתְפַּנֵּין וְיִזְהַר לַעֲשׂוֹת פֶּן וְכֵן יֵשׁ לְלַמּוֹד מֵהָא שֵׁכ' וְלֹא תִהְיֶה הַכֶּף בְּזוּיֵת וְגו' אֲלֵא וְגו' בְּאִנְפֵן שְׁאָם יִכְפְּפוּ וְגו' דְּלִכְתַּחֲזִילָה מִיָּרִי כְּמִבְנוֹאֵר מִדְּבָרָיו שְׁם [בְּשֵׁם הַמַּג"א] דְּאֵין לְפֹסוּל בְּדִיעֵבֵד אִם הִיא בְּזוּיֵת כְּמוֹ זְוִיֵת שֶׁל ד' וְלֹא יִדְעָתִי לְמָה הַשְּׁמִיט מְלִשׁוֹן הַט"ז שֵׁכ' כִּזְהוּ ד' וְזָהוּ פְּיֹסוּל וְגו' גְּמוּר שֶׁהוּא דְלָת וְלֹא כֶף וְכֵן רְאִיתִי שְׁמִזְהִיר עַל זֶה בְּתִשְׁבּוֹת מְהֵרֵי"ל וְגו' וְהִי"ל לְהִסְתַּיֵּעַ מִזֶּה דְלֵהט"ז [לִכְתַּחֲזִילָה] יֵשׁ לָהּ זְוִיֵת כְּמוֹ דְלָת וְלֹא כְמוֹ רִישׁ מְדָלָא כְּתִב שֶׁהוּא רִישׁ וְלֹא כֶף גַּם יֵשׁ לְלַמּוֹד מִדְּבָרֵי ה' אֲמַת לִיעֶקֶב שֶׁהוּא מְבִין בְּכּוֹנֵת הַט"ז דְּאֵינּוּ פּוֹסֵל רַק בְּהִיּוֹת גְּגָה אֲרוּף יוֹתֵר מְרַגְלָה [אֲבָל בְּמָה שְׁפָתַב הַט"ז שְׁם שְׁצָרִיף כְּפָלִים בְּרַגְלָה מֵהַגָּג אֵין לְפֹסוּל].

וְכֵן נִרְאֶה דְעַת ה' חִיד"א בְּלִדּוֹד אֲמַת סִי י"ג שְׁפָתַב וְז"ל ר' פְּשׁוּטָה גְּגָה קֶצֶר שֶׁלֹּא תִדְמָה לְרִישׁ וְלִכֵּן לֹא יִמְשַׁכְנָה בְּסוּף שִׁיטָה לַעֲשׂוֹתָהּ אֲרֻכָּה כָּלֵל וְאִי מְאָרִיף גְּגָה יוֹתֵר מְרַגְלָה פְּסוּל וְלֹא תִהְיֶה הַכֶּף פְּשׁוּטָה בְּזוּיֵת לְמַעְלָה אֲלֵא תִהְיֶה עֲגוּלָה כְּמוֹ רִישׁ בְּאִנְפֵן שְׁאָם יִכְפְּפוּ אוֹתָהּ שְׁתַּעֲשֶׂה כֶף כְּפּוּפָה.

וְהָ צְרִיכָה לְהִיּוֹת פִּי שְׁנַיִם מֵהַגָּג וְכו'. וּמִזֶּה מְבִנוֹאֵר דְּלִדְעָתוֹ אֵין לְפֹסוּל רַק אִם הַגָּג יוֹתֵר מִהַרְגָּל וְלִשׁוֹן צְרִיכָה שְׁפָתַב הַל"א הֵינּוּ לִכְתַּחֲזִילָה וְכ"ן דְעַת ה' בֵּית מְנוּחָה ו"ל שֶׁהַעֲתִימַי דְּבָרֵי הֶרֶב לְדוֹד אֲמַת ו"ל וְכֵן נִרְאֶה דְעַת הֶרֶב קוֹל יִעֶקֶב נִר"ו שֶׁהַעֲתִימַי דְּבָרֵי הֶרֶב אִמ"ל וְהַל"א ע"ש וְכֵן נִרְאֶה דְעַת מְרֵן ו"ל בַּב"י סִי ל"ו בְּשֵׁם הֶרֶב בְּרוּף שְׁאֵמֵר וְשִׁפְן דְעָתוֹ כַּמֵּ"ש שְׁם דְּהוּטְבוּ דְבָרָיו בְּעֵינָיו וְלִכֵּן הַעֲתִימַי ע"ש דְּבַהֲאָרִיף הַגָּג יוֹתֵר מִהַרְגָּל כְּתִב דְּפֹסוּל וּבָהָא דְכְּפָלִים כְּתִב רַק צְרִיף וְהֵינּוּ לִכְתַּחֲזִילָה דֵאל"ד לְמָה הַנּוֹצֵר לֹא מֵר דְּבַהֲאָרִיף הַגָּג יוֹתֵר מִהַרְגָּל פְּסוּל.

הֵלֵא גַם בְּאֵינּוּ כְּפָלִים פְּסוּל וְכ"ש זֶה. וְהַגָּם דְּנִקִּיט לְשׁוֹן הַפְּשׁוּטוֹת צְרִיכוֹת לְהִיּוֹת אֲרֻכּוֹת כְּשִׁיעוֹר שְׁאָם נִכְפְּלוּ יִהְיוּ כְּפּוּפּוֹת אֵינּוּ ר"ל דְּבַדִּיעֵבֵד פְּסוּל אֲלֵא דְלִכְתַּחֲזִילָה הָכִי צְרִיף דְּבַלְשׁוֹן הַפּוֹסְקִים אֵיכָא הָכִי וְאֵיכָא הָכִי כְמוֹ שְׁפָתַב ה' יֵד אֲהָרֵן ו"ל סִימָן ל"ב בְּהַגְהַת ב"י ע"ג שִׁיטָה ד' שְׁאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם צְרִיף וְכו' ע"ש וְכֵן מוּכַח מִמ"ש אַח"ז מְרֵן הַב"י בְּבִיאורוֹ עַל דְּבָרֵי ה' בְּרוּף שְׁאֵמֵר וְז"ל וּמ"ש שְׁפָל הַפְּשׁוּטוֹת צְרִיכוֹת לְהִיּוֹת אֲרֻכּוֹת כְּשִׁיעוֹר שְׁאָם נִכְפְּלוּ יִהְיוּ כְּפּוּפּוֹת כ"כ בְּעַל תְּרוּמָה וְהַגְהוֹת וְהַאָגוּר וְהַמְרָדְכִי בְּהַקּוּמֵן וְכ"כ הַמְנַהֵיג וְז"ל מְדַקְאֵמֵר בַּפ' הַבּוֹנָה שֶׁלֹּא יִכְתּוּב כְּפּוּפִין פְּשׁוּטִין מִשְׁמַע שְׁאֵין לְהַאָרִיף הַפְּשׁוּטוֹת יוֹתֵר מִכְּפִיפַת הַכְּפּוּפּוֹת ע"ש וּמִזֶּה מוּכַח דְּהֵינּוּ לִכְתַּחֲזִילָה חֲדָא דְלֹא נִזְכַּר וְלֹא מִשְׁמַע רַק דְּזָהוּ שִׁיעוּרָה וְלֹא דְפּוֹסֵל אִם לֹא יִהְיֶה פֶן וְעוֹד דְּהָרִי מְדַקְדַּק מִזֶּה שֶׁלֹּא יִרְבֶּה בְּאֵרִיכַת הַפְּשׁוּטוֹת כָּל כֶּף וְכֵן דְּבִזְהוּ לֹא מְצִינּוּ מִי שְׁפּוֹסֵל אִם הַאָרִיף יוֹתֵר ה"ה נְמִי בְּאֵם קוֹיָר וְאֵינּוּ כְּפָלִים וְצוּרְתָה עָלֶיהָ.

וְכֵן יֵשׁ לְדַקְדַּק מְדַכְתֵּב מְרֵן ו"ל אַח"ז וּמ"ש שְׁכָף פְּשׁוּטָה תִהְיֶה עֲגוּלָה לְמַעְלָה כְּמוֹ רִישׁ כ"כ הַתְּרוּמָה וְהַגְהוֹת וְהַאָגוּר וְכַתֵּב הַר"י אֶלְכַסְנֵדְרֵי יֵשׁ מִי שְׁפָתַב שְׁאָם כְּתִב הַכֶּף פְּשׁוּטָה בְּזוּיֵת כְּמוֹ דְלָת שֶׁהִיא פְּסוּלָה וּבְתַפְלִין וּבְמִזְוֵנָה לֹא יוֹעִיל בָּהּ תִּיקוּן כְּמוֹ הַדְּלָת שְׁפָתַבָּה בְּמִקּוּם רִישׁ דְּתַקּוּנָה מְקַרֵי חֶק תּוֹכוֹת עַכ"ל ע"ש וְאִי אֵינְתָּא דְדְעָתוֹ לְפֹסוּל גַּם

בליכא פפלים א"כ כ"כ פיון שפכתב הב"ש שם בשם הרא"ם שכל הפשוטות צריכות להיות ארנפות פשיעור שאם נכפלו יהיו כפופות ופירושו לפסול בדיעבד א"כ כ"כ פיון שפלים שם ומהאי טעמא לא יעשה לכף פשוטה זוית למעלה אלא תהיה עגולה כמו ריש שאם כופפין וגו' א"כ גם זה פירושו בדיעבד פוסל וא"כ הי"ל לסייע למי שפכתב פן מדברי הרא"ם הנז' אלא ודאי דזה דוקא לכתחילה ומן האמור נראה דהגם דליש יש מי שכ' יש לפסול בדיעבד אם יש לה זוית מ"מ באינו פפלים אם שחיסר אם שהותיר אין לפסול בדיעבד דבזה פדקאי קאי פיון שלא נזכר בזה פסלות בדיעבד ולא מדמינו זה לזה הגם דהב"ש בשם הרא"ם כתב ומהאי טעמא וגו' דשאני עשה לה זוית דדמיא לדלת לא כן בקיצר מעט ואין הגג יותר מהרגל דלא דמיא לא לדלת ולא לריש.

ועוד דמדברי המנהיג הנז' נראה דמ"ש הפוסקי' פשיעור שאם נכפלו יהיו כפופות לא בא לשלול אם קיצר באורך הרגל אלא אם האריך ברגל הרבה אלא דאין סבא לחלק בקוף דמההיא דהבונה יש ללמוד ג"כ להא דקוצר.

וראיתי להרב דגול מרבקה סי' ל"ב על מ"ש המג"א ז"ל ס"ק כ"ו בשם מהרי"ל סי' ק"ד דצריך רגל הפך להיות פפלים כגג שפכתב ע"ז דבב"י כתב הטעם שלא תדמה לריש ומסיק שאפילו בדיעבד פסול וצ"ל דבשאר אותיות פשוטות הוא רק זהירות לכתחילה אבל בכף פשוטה פסול אפילו בדיעבד ע"ש ונראה דהוא ז"ל משמע ליה זה מלשון צריכות ומלשון צריך וכבר כתבתי משם ה' יד אהרן ז"ל דבפוסקים אין זה מוכרח ויש ויש וכ"ש למה שהוכחתי לעיל מדברי מרן ז"ל בב"י דבדיעבד אין לפסול.

וכן מוכח מדברי הלבוש סי' ל"ו שפכתב ד כדי שאם היו כופפים אותה שתוכל להעשות כף כפופה שאין חילוק ביניהם רק שזו פשוטה וזו כפופה ולכך לא ימשנה אותה בסוף השיטה לעשות ארנפה כלל שלא תהיה נראית כריש ע"ש ואי איתא דבלא יש פפלים פסול בדיעבד הי"ל ליתן טעם זה לבדו וא"צ לעשות אזהרה זו רק בסוף שיטה וגם לא יהיה צריך לטעם שלא תדמה כריש אלא הי"ל משום דבעינן פן בצורת כף פשוטה שפן שיעורה אלא ודאי דזהו רק לכתחילה [לפמ"ש המג"א והדגמ"ר דטעמא דבעי' פפלים הוא שלא תדמה לרי"ש שפיר נקט הלבוש טעם זה שהיא העיקר מיהו מ"ש הדגמ"ר משם הב"י טעמא שלא תדמה לרי"ש הרואה יראה שזה אינו אלא אשלא ימשנה אותה בסוף השיטה ולא על מה דבעי' פפלים וא"ל דמשמ"ל דשון הם וטעם אחד להם דאל"כ הי"ל למרן לכתוב וכ"כ הרא"ם וגו' אלא ודאי דצ"ל דשני עניינים הם גם מ"ש משם הב"י לפסול בדיעבד וכ' מוה"ר ההמ"ח ז"ל דמשמ"ל מל' צריך לענ"ד ממ"ש ומסיק הב"י וגו' ע"ש אי"נ פן ואולי דמשמ"ל מדפסל הב"י בשם הרי"א"ס אם עשה לה זוית כמו דל"ת והרא"ם קאמר ומה"ט וגו' דתלה דין דזוית בדין אורך רגל הפ"ף ש"מ דדין אחד להם ופסולין בדיעבד כנ"ל]: ולדינא נראה דכיון דנראה דעת רבני ספרד האחרונים להכשיר באם לא היתה פפלים עליהם יש לסמוך וכ"ש דנראה דכן דעת מרן ז"ל וגם ה"ט"ז נראה דאינו פוסל רק בנדמית לדלת.

[הגם דנראה לכאורה מדברי ה"ט"ז דפוסל בדיעבד ממ"ש וזה פוסל גמור אלא צריך וגו' משמע דבאינה פפלים מהגג פסולה בדיעבד וכן הבין ה' משנה ברורה בתמונת האותיות בצורת הכ' פשוטה מ"מ אינו מוכרח די"ל דהיינו לפי שראיה שהסופרים אין

מקפידים ע"ז ומתפוננים להשלים השיטה ומזה לפעמים מאריכין יותר מדאי ע"ז הוא שכתב דהגוי פיסול גמור ולעולם אם ידקדקו שלא להאריה רק מעט באופן שאינה כתמונת הרי"ש פשר וכן דעת המשב"ר עצמו דלדינא בדיעבד פשר וכן ד' הקה"ס ע"ש] והגם דהדגמ"ר כתב היקף זה בדעת מרן ז"ל פיון שאין זה נמצא בדבריו ונראה דסמיכותו רק על תיבת צריכות וצריה ולה' יד אהרן ז"ל אין לשון זה מוכרח בפוסקים א"כ אין מזה ראיה.

ומ"מ נראה דצריה לשים לב ולבדוק ובמקום שנופר שאין מקום להסתפק בצורת ריש יש להתיר ובמסופק יראה לתינוק דל"ח ול"ט זהו הנלע"ד בזה הכו"ח ביום טו"ב כסליו התרצ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קמ"ג שאלה מי שנולד לו בן בחדש השמיני לעיבור אשתו ואמרו לו להניחו בתוך גינת צמר להתחמם שם ימים מספר כי עי"ז אפשר שיתקיים האם מלין אותו ביום השמיני ללידתו או יש להניחו בחדש ימים בגינת הצמר ואח"כ ביום השמיני לצאתו לאויר העולם ימולו אותו והילד כפי ראות עיני הרואים נגמרו שיערו וצפרניו: תשובה דבר זה מבואר בש"ע סי' רס"ו ס' י"א דכי נגמרו שיערו וצפרניו מלין אותו בזמנו ואפילו בשבת וכ"ש בחול דזה לאות כי בן שבועה הוא ואשתהי ע"ש ובב"י: אולם בזמנינו זה מצד חסרון הבקיאיות אין אנחנו יכולים לבקר אם נגמרו שיערו וצפרניו כמ"ש ה' אות שלום ס"ק ט' בשם ה' פורת הברית וא"כ בשבת אין למולו כיע"ש והגם דמבואר מדבריו שם דבחול מלין אותו ע"ש מ"מ בזמנינו זה אשר נתחדש עפ"י נסיונות ואנמנות להניח הנולד שיצא מרחם אמו טרם זמנו במקונה העשויה למטרת השלמת בגן גופו ושמירתו מהקור ע"י היות שם חום כחום פרוס אמו ואיזה אופני מזון כמו שזה מפורסם כעת וניסו ועשו והצליחו ומזה למדו מי שאין להם מקונה זו להניחו בגינת צמר וכפי המסופר כי יש מי שנולד בחדש השמיני ועשו לו כנו' ונתקיים אותו ולד יותר משבועה חדשים אחרים.

א"כ מעתה נלע"ד דנדאי אין להוציא מן הגינה למולו כי האויר מזיק לו וג"כ אין לסמוך למולו בתוך הגינה כי מי יודע אם יפגס לו האויר עי"ז ויתקרה ח"ו. ועוד דכיון דלא נגמר פחו וקיומו אין לנו להחלישו ע"י המילה ודומה לקטן חולה.

ועוד נראה לדמותו לקטן ירוק או אדום שלא נבלע דמו דכיון דלא נגמר זמן היותו בכרס אמו אפשר שגם דמו לא נבלע פראוי והמילה אפשר למולו אח"כ אבל הנפש אי אפשר להחזירה וכמ"ש מרן סי' רס"ג ס"א שיש להזהר הרבה בדברים אלו ע"ש וא"כ לע"ד יש לאחרו עד שלשים יום מיום הראוי למילתו דהיינו שמנה ושלשים יום משנולד ולהיות כי ענין מחודש הוא מנסיונות הרופאים וכיוצא לכן איני מורה בזה למעשה רק בהסכמת חכמי ורבני העיר הי"ו.

הכו"ח ביום כ' כסליו התרפ"ז ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: שוב שמעתי מביתי מב"ת ששמעה מבתו של מר זקנינו מוהרי"ך זצוק"ל שפעם אחת נולד לה בן בחדש השמיני ואמר לה [אביה] שאין למולו רק אחרי עיבור חדש ימים ע"כ וכן ראיתי לה' בית יהודה ז"ל במנהגים דף ק"ט ע"ג שכתב ששמע מפי רבו ז"ל דבר חדש דהמנהג הוא שלא למולו כלל עד עיבור שלשים יום מיום לידתו שמא נפל בין נולד לשמנה בין ספק ו' שבועה ספק בן שמנה מטעם דחוששין לסכנת הנולד דמסתמא הנולדים באופן זה הם

חלופים וחולים ושבזמן הרב כמה"ר בנימין דוראן אירע מעשה בנולד בן שמונה ועיכבו מילתו עד עבור שלשים יום ושסומכין על הנשים שאמרות שנה נולד לשמונה ונה לשבעה עפ"י הסימנים שיש להם כגון וגו' לפי שהן בקיאים בהם ובשמותיהם ע"ש וכך הביא דבריו ה' עיקרי הד"ט ולא העיר ע"ז.

וכן שמעתי שהביא דבריו ה' זכור לאברהם ולא העיר ע"ז ועדיפא מהא ראיתי לה' צמח צדיק בסופו תשובות להרב בנו ז"ל סי' קכ"ח שנסאל בבכור פטר רחם שנולד לשבעה חודשים וקששו למולו עד אחר פלות שני חודשים וגו' ושם בתשובה דהא דמשנינו אותו למולו עד אחר פלות שני חודשים היינו משום דחיישינן שמא מתוך המילה יסתכן אבל לא משום קשש נפל וגו' ע"ש ומוכח מזה דהיו נוהגים אם כל אנשי גלילותיהם או אינה מאנשי גלילותיהם לאחר את הנולד שלא בזמנו עד שיגיע זמן לידתו הראויה לו וכן ראיתי לה' יד שאול שבסוף הש"ע שכתב שנתפשט באיזה מקומות שנולד לשביעי אין מלין אותו רק אחרי שני חודשים דהיינו שיהיה בן תשעה ושש מע שנתלו בלשון שו"ת בן ה' צמח צדק שנדפס בקונטרס אחרון של הצ"ץ סי' קכ"ח שכתב שמעשה היה בבכור פטר רחם שנולד לשבעה חודשים וקששו למולו ע' אחר שני חודשים ומדלא גער בהם רק מפלפל לענין הפדיון אלמא דאין למולו רק אחרי שני חודשים ע"ש ונה דומה למ"ש בענייני דגיש לאחר המילה עד אותו זמן שהיה ראוי להיות בבטן אמו וכאמור ונהגם דנראה מדברי ה' בית יהודה דגם בספק בן שבעה אין מאחרין רק שלשים יום לצאת מידי ספק נפל ע"ש מ"מ אפשר דלא פליגי וה' בית יהודה משום דקשש מטעם קשש נפל לכן כתב כנז' אף ה' בן הצ"ץ מצד דקשש שמא יסתכן ר"ל כיון שיצא קודם הזמן הראוי לכן הצריכו ב' חודשים תשלום הראוי לו.

ובכן נלע"ד עיקר לדינא דכיון דהרבנים הנז' כל אחד לטעמו סובר לאחר ה' הגם שלא נתחדש בזמנם תקנה זו שגם שיצא קודם זמנו ממש אפשר שיחיה ע"י חום ממונן כחום אמו ועוד דכתב ה' אות שלום בשם ה' כורת הברית דאין אנו בקיאים בגמרו שיערו וצפרניו ודאי דטפייעדיף לחוש לסכנה.

ונהגם שה' יד שאול דיבר קשות נגד מנהג זה וכ"ש במקום שלא יש מנהג נראה דאורייתא מרתחא ליה וכל שפונתו לחוש לסכנה וספק סכנה אין שום איסור לאחר וכ"ש כשיש להם על מה לסמוך וכאמור וכ"ש דנראה דה' יד שאול לא דק בדברי בן הצ"ץ בתשובה וכאמור ולא זכר רק דברי השאלה כיע"ש: סימן קמ"ד נשאלתי מידי"ן החה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מפ'לוף עידאן הי"ו בראובן שאמר לפני שמעון שרוצה לחלק לבעלי מלאכתו צמר לטוותו בסוף יתר מהנהוג ושמעון אמר לו שאם פה תעשה אשלם לך סוף פ' מפ'סי וראובן אמר לו תן לי הסוף הנז' ואם לא פה אעשה אשלם בתורת נדר לקופת רמב"ה זיע"א סוף פ' וסיים דבריו כי סוף זה שתשלם לי מזער ואולם תכפילהו ארבעה פעמים ושמעון משה את פיסו מחיקו לשלם לי הסוף הפוכפל שדרש ואמר ראובן אז פי המתחרט מזה ישלם סוף גדול כעשרים פעמים מהסוף הנז' בראשונה לקופת רמב"ה ואז משה ידו שמעון בכיסו והחזירו לחיקו וכשבא לישאל אמר הלא מצחק אני ואח"כ ראובן לא חילק את הצמר שאמר לחלק רק במחירים הקודמים מני אז האם חל הנדר על ראובן או על שמעון תשובה לשמעון לא ידעתי מה מקום לחיילות הנדר כי לא הוציא מפיו נדר לעולם

ואין ראובן חבירו זה עני ומבואר בסי' רנ"ט דאין חנילוות לאמירה ליתן רק אם הוא עני
ע"ש ועוד דבנ"ד נראה דגם אם היה עני לא חל דאינו רוצה ליתן לו זה במתנה רק למען
יעשה עסק זה לחלק הצמר לאומנים במחיר גדול ודברי זה פועזר לו להפסידו ולא שיניף
כלל בזה לתא דנדרים וכן מצד האומנים בין אם הם עשירים ובינוניים בין שהם עניים
לא שיניף לגבי שמעון לתא דנדרים חדא שאינו רוצה לשלם רק לראובן ותו דבתורת
שכירות בא ראובן לתת להם ולא בתורת צדקה דנדאי היה יכול לקיים דבריו גם
בעכורים או בינוניים פי לא זכר העניים על דל שפתיו ותו דדברי ראובן לא רצה בהספד
שזכר שמעון תחילה ובהספד השני שמעון לא הוציא מפיו פלוס לא על הנתינה ולא על
הטלת הנדר שאמר ראובן שכל המתחרט וגו' וע' למרן ז"ל סי' ר"מ דבלא אמירת אמן
וכינצא אין נדר חבירו חל עליו.

וכ"ש אם באמת פונתו לשחוק או שחזרתי היתה תוף כדי דיבור ממש. ומעתה גם לגבי
ראובן אין פאן נדר שהוא תולה ראשונה ושניה בתשלומי שמעון לו.

ומ"מ נלע"ד לצאת ידי כל ספק ישאלו על מה שרצו לידור זה בפני זה. ונהגם דהרדב"ז
ח"א סי' קל"ד והב"ד הפת"ת ס"ק ח' אינו מסכים שיתיר החכם נדר שמפסיד בו לעניים
ע"ש הקא שאני דבלא"ה אין פאן נדר.

ועוד נלע"ד דבספק גמור לא כתב הרדב"ז ונדקא בחיוב ברור לעניים אבל בספק יש
לאוקומי ממונא היכא דקאי ואינו נקרא מפסיד לעניים ושפיר יכול לישאל וכ"ש לדעת
מרן ז"ל דנראה דאינו מסכים עם הרדב"ז גם במחוייב וכ"ן סתמיות שאר פוסקים ומזה
עצמו יש פנים עוד לומר דהרדב"ז מודה בספק דאיפוש פלוגתא לא מפשינו ותו דדברי
הרדב"ז חידוש הוא ודבר דלא להוסיף עליו ויש לצמצם בו כל דאפשר.

ותו דהוי ס"ס להקל שמה אין פאן נדר ואת"ל דיש שמה הלכה כמרן ודעמיה דמתירים
ואת"ל פהרדב"ז שמה אין פאן נדר ובכך נלע"ד דבנ"ד יכולים להשאיל בפשיטות גם
להרדב"ז וקאמור הכו"ח ביום ה' אב התרפ"ו ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן
קמ"ה שאלה ארבעה חלבוני ביצים שבשלוים במחבת ואח"כ כשהתחילו להתבשל
הוריקום מפלי זה לכלי אחר להפכם ואח"כ החזירו לאותו מחבת ואחרי שנתבשלו
נתנום בכלי אחר ואח"כ ראו דם באחד מהחלמונים שלהם שהיו בכלי אחר בלא בישול
מה דין הכלים: תשובה מדאורייתא חד בתרי בטל במין במינו כמ"ש מרן ז"ל סי' ס"ב
וע"ש בבאה"ט סק"ו] ומדרבנן היא דבעינן ששים וא"כ י"ל דלא הכריע מרן פהסוברים
לאסור דם בחלמון רק בדאורייתא אבל באם נתבטל ברוב דאין פאן אלא איסור דרבנן
נידון כשאר ספיקי דרבנן.

אף לא מצאתי פעת מי שצייד בזה אף נראה פינו דבחלמון גופיה אפשר שאינו נדאי
וכמ"ש ה' מחב"ר סי' ס"ו ס"ק ב' דכשםסירים את הדם בצמר גפן ונשאר החלמון שלם
זה לאות דהוי בחלבון וא"כ בנ"ד י"ל דשמה אינו בחלמון ואת"ל בחלמון שמה
פהסוברים דבחלבון הוא דאוסר אלא דלע"ד על הרוב כשנראה בחלבון אינו סר וא"כ
לא הוי ספק גמור דעל הרוב הוא בחלמון וקאמור.

אף נראה דכיון דהכלים הנז' הם מהברזל המשוח במיני זכוכית וכו' יש סוברים דמהניא הגעלה א"כ בנ"ד אחרי כ"ד שעות דהוי נטל"פ יש לסמוך על הסוברים דמהניא ליה הגעלה. ומ"מ שמעתי דה' רב פעלים בנדונו פתב להגעילו ג"פ וכן בנ"ד יש לעשות כן.

אף הפלי חרס אין נראה להקל בו דאינו יוצא מידי דפיו וגם הוא הפסד מועט. ולכן יש להתמיר בו כל עוד שלא ראינו שהקיל בב' הצדדים הנז' או באחד מהם.

שי"ר לה' ש"א נר"ו סי' ס' בדיני הכלים אות ב' שהביא מהעה"ש דבאסור דרבנן יש להקל אחר מעל"ע ע"ש הכו"ח ביום כ"ד טבת התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קמ"ו שאלה נכרים שהשתתפו בכספם שנה נותן כף וזה נותן כף ונתנו את הסף הנקבץ ליד יש' להלותו ברבית לגוים ולישראל ולישראל נטל שקרו כו"ך לחדש בין שיהיה להם הנאה מועטת בין שיהיה להם הנאה מרובה בין שלא יהיה כל עי' והאחריות היא על בעלי הכסף ואין ליש' הנז' אלא שכירותו והדבר זה ידוע וגלוי הוא שעשוי ע"י הממשלה יר"ה [ונקרא בנק] ולזה פמה תנאים וחקים כמו שידוע זה בהבנקים האם מותר ליש' להלות מאותו ישראל הסוכן או האפוטרופה של הגוים או לא תשובה איתא בתוספתא בפ"ה גוי שאמר לישראל הילך שקרה והלנה מעותי ברבית מותר אבל אסור מפני מראית העין ועוד איתא שם מעות של גוי מופקדת אצל ישראל אסור להלוותו ברבית זה הכלל כל שבאחריות ישראל אסור כל שבאחריות גוי מותר.

וכן מסיים שם ישראל שנעשה לו לגוי אפוטרופוס או סנטר מותר ללות הימנו ברבית ע"ש ונהביא כל זה הרב הנמק"י בר"פ איזהו נשך ע"ש והוסיף לבאר מדידיה דסיפא דאפוטרופוס או סנטר כלו' פינן שידוע הוא כן ע"ש והיינו דק"ל דברי שא קתני אבל אסור מפני מראית העין ובסיפא קתני סתם מותר ולזה מוקי לה דמייירי בידוע והתנא לא הוצרך לבאר זה דאפוטרופוס או סנטר נעשה ע"י עדים ואית ליה קלא מסתמא וא"כ בנ"ד נמי נראה דאין כאן אסור בדבר פינן שידוע דזה אינו לא סוכן ואפוטרופא של בעל ההון ואין הכסף שלו כלל ואפילו משום מראית העין ליכא.

ונה לע"ד פונת הגמרא בבבא מציעא דאיתא שם אני הוא שהבחתני במצרים בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור אני הוא שעמיד להפרע ממי שתולה מעותיו בגוי ומלנה אותם לישראל ברבית והק' התו' שם ד"ה שתולה וא"ת והלא אפי' אמת שהם של עכו"ם אסור פינן שאין ללנה עם העכו"ם כלום ומירצו לנה ומיהו לפי מה שהביא ראיה לקמן ישראל שיש בידו מעות עכו"ם והם באחריות העכו"ם מותר להלותם ברבית לישראל א"ש ע"ש והוא קשה דבתוספתא קתני להדיא דאסור מפני מראית העין ולהאמור א"ש דמייירי בגוונא דהדבר ידוע שהוא אפוטרופוס או סנטר לעכו"ם דליכא משום מראית העין והוא משקר ונותן מעותיו הוא ברבית ותולה אותם בגוי שהוא אפוטרופא שלו או סנטרו וכינצא וצא וע' ג"כ להרא"ש ז"ל שביאר דתולה מעותיו בגוי היינו שאמר שהפקיד העכו"ם מעות בידו להלותם ברבית ואחריות המעות על העכו"ם ע"ש וצ"ל דמייירי בכה"ג דידוע דליכא משום מראית העין וכאמור.

ונמצא דלהתוספתא וכן לדעת התו' והרא"ש והנ"י בכה"ג בנ"ד ליכא איסורא להלות מהסוכנים הנז' אף אם יהיה הסוכן ישראל וכאמור וכן נראה דעת מרן ז"ל ל"ס ק"ס ס"ג שכתב וז"ל התולה מעותיו לומר שהם של עובד כוכבים ומלנה אותם ברבית הקב"ה

יִפְרַע מִמֶּנּוּ וְקִשָּׁה דְהֵלֵא בְּלֹא"ה אָסוּר וְכִמוּ שֶׁפֶסֶק בְּסִי' קס"ח קס"ט סכ"ב] וְלִקְדָּמוֹר י"ל דְּמִיָּרִי בְּכַה"ג דִּידוּעַ שְׁזָה סְנֵטְרוֹ אוֹ אֲפּוֹטְרֹפָא שְׁלוֹ וְהִגַּם דְּלֹא בִּיאָרוּ זֶה י"ל דְּבִהְכִי מִיָּרִי: שׁוֹב רְאִיתִי לְהֵתוֹ' ו"ל דָּף ע"א ע"ב ד"ה פְּגוֹן שֶׁפְּתָבוּ בְּשֵׁם הִירוּשְׁלִמִי יִשְׂרָאֵל שְׁמִינְיָהּ עֶפְו"ם אֲפּוֹטְרֹפָא אוֹ סְנֵטְר מוֹתֵר לְלוֹת מִמֶּנּוּ בְּרִישׁ וְעֶפְו"ם שְׁמִינְיָהּ יִשְׂרָאֵל אֲפּוֹטְרֹפָא אוֹ סְנֵטְר אָסוּר לְלוֹת מִמֶּנּוּ בְּרַבִּית מְעוֹתָיו שֶׁל עֶפְו"ם שְׁמִינְיָהּ בִּיד יִשְׂרָאֵל אָסוּר לְלוֹת מִמֶּנּוּ בְּרַבִּית מְעוֹתָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁמִינְיָהּ בִּיד הָעֶפְו"ם מוֹתֵר לְלוֹת מִמֶּנּוּ בְּרַבִּית זֶה הַפְּלֵל כֹּל שֶׁהוּא בְּאַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל אָסוּר בְּאַחֲרֵי עֶפְו"ם מוֹתֵר ע"ש וְנִשְׁמַט הָאִסוּר מִפְּנֵי מְרֵאִית הָעֵינִן בִּירוּשְׁלִמִי דְכָלְלָא פְּיִיל דְּהַפְּלֵ תְלוּי בְּאַחֲרֵי [וְכִינּוּ דְבִירוּשְׁלִמִי תָפַס לְהֵתִיר הֵתִירוּ וְלֹא חָשְׁשׁוּ לְהֵא דְאָסְרוּ בְּתוֹסְפָתָא דְס"ל דְּדַבְּרֵי תְלִמוּד הִירוּשְׁלִמִי עֵיקָר וְאִין סָפַק לַע"ד דְּעַל זֶה הַדְּבִיבּוֹר כִּינּוּ הֵתוֹ' שֶׁפְּתָבוּ לְפִי מַה שֶׁהִבִּיא רְאִיָּה וְגו' וְא"כ מַכ"ש דְּמוֹתֵר בְּנ"ד.

וְע' לְמָרְן ו"ל ס' קס"ח קס"ט סכ"ב שֶׁפְּתָב דְּאָסוּר מִפְּנֵי מְרֵאִית הָעֵינִן וְכ"כ בְּסַכ"ג ע"ש וּמ"ש בְּסַפ"ד הֵינּוּ טַעְמָא פְּדִאָמְרָן דְּכִינּוּ דְעֵשְׂאָו אֲפּוֹטְרֹפָא עַל נְכֶסֶי אֵית לִיה קְלָא וּמַה גַּם לְמ"ש הַב"ח דְּדוֹקָא עַל כָּל נְכֶסֶי ע"ש וְא"כ נִקְיָטְנָן דְּבַכַּה"ג דִּידוּעַ הַדְּבָר שְׁזָה הַיִּשְׂרָאֵל אִין לֹא אֵלֵא שְׁכִירוֹתוֹ מִיָּדִי חֲדָשׁ בְּחֻדְשׁוֹ וְהַמְעוֹת שֶׁל הַגּוֹי שָׂרִי לְכוּ"ח בְּיוֹם ט' סִינָן הַתְּרַפ"ח ע"ה כְּלָפוֹן מִשֶּׁה הַפְּהֵן סִילֵט"א: סִימָן קמ"ז שֶׁאֵלֵא אֹת לְמַד שֶׁפְּתוּבָה הָקוּ הָעֵלְיוֹן פְּאוֹת זֵינָן שֶׁהָקוּ הָעֵלְיוֹן בְּאַמְצָע פְּאֵלוֹ שֶׁל זֵינָן בְּרֵאשִׁיָּה אוֹ שֶׁהָקוּ הָעֵלְיוֹן הוּא כְּלוֹ לְצַד יָמִין הַפָּה קוּ הֵנָּה וְהֵי' וְסִפְרָ זֶה יִשָּׁן הוּא מִפְּמָה עֲשִׂירִיּוֹת שְׁנַיִם וְיֵשׁ בּוֹ הַרְבֵּה מְאוֹתִיּוֹת הַלְמַד שֶׁהֵם בְּאוֹפְנֵי הַנְּז' אֶף רְבוּ כְּמוֹ הָקוּ שֶׁל הֵנָּה שֶׁהוּא מְצַד שְׂמָאל אִם נִפְסַל בְּכָף עַד שֶׁיִּתְקַנּוּ אוֹתוֹ אוֹ פֶּשֶׁר לְכַתְחִלָּה לְקִרְאָת בּוֹ בְּצַבּוֹר וּלְבָרָךְ עֲלִיו כְּשֶׁאָר סְפָרִים הַכְּשָׁרִים: תְּשׁוּבָה הִגַּם דֵּה' לְדוֹד אָמֵת ו"ל ס' [י"ג בְּצוּרַת לְמ"ד] כְּתַב דְּלִפִּי הָאֲשַׁפְּנִיּוֹת צוּרְתוֹ שֶׁל גַּג הַלְמָד ו' וְלִהְסַפְרֵדִים צוּרְתוֹ יו"ד ע"ש מ"מ נִרְאָה דְכ"ז הוּא לְכַתְחִלָּה אֲבָל בְּדִיעֵבַד כֹּל שֶׁהִתְיַבֵּק קוּרָא אוֹתָהּ לְמ"ד אִין לְפִסְוֹל דְּהָרִי מְבֹאָר שֶׁם דְּכַמָּה שִׁינּוּיִים בֵּין הַסְּפָרֵדִים לְאֲשַׁפְּנִיּוֹת בְּכַמָּה אוֹתִיּוֹת ע"ש וְכִמוּ דְאִין לְפִסְוֹל זֶה וְלֹא זֶה רַק לְכַתְחִלָּה ה"ה לְשֶׁאָר שִׁינּוּיִים וְע"ש בְּסוֹפּוֹ דַעֲפ"י הַסּוּד יֵשׁ פְּנִיּוֹת וּטַעְמִים לְצוּרַת הָאֲשַׁפְּנִיּוֹת וְהַסְּפָרֵדִים ע"ש וְע' לֵה' יִשְׁיַב מִשֶּׁה נִר"ו ס' שִׁמ"א מ"ש בְּעֵינֵי וְע"ש ה"ה נִר"ו שֶׁם דְּכְשָׁרִים הֵם תְּפִלִּין וְסְפָרִים שֶׁל הָאֲשַׁפְּנִיּוֹת לְסְפָרֵדִים אֵלֵא דְלְכַתְחִלָּה יֵשׁ לִיקְחָ אֲשַׁפְּנִיּוֹת מֵהָאֲשַׁפְּנִיּוֹת וְסְפָרֵדִי מֵהַסְּפָרֵדִים אֲבָל בְּדִיעֵבַד שֶׁפִּיר דְּמִי גַם לְבָרָךְ ע"ש וְה"ה לְנ"ד דְּכִינּוּ דְאוֹתָם הַשִּׁינּוּיִים אֵינָם פּוֹסְלִים בְּדִיעֵבַד ה"ה גַּם לְשִׁנּוּי זֶה וְכִן מוֹכַח מִדְּלָא כְּתַב הַרְמַב"ם וְמָרְן ו"ל פִּיִּסוּלִים כְּאֵלֵא בְּאוֹתִיּוֹת אֵלֵא דְאִין קְפִידָא רַק לְכַתְחִלָּה וְכִן יֵשׁ לְלַמּוֹד מִדְּקָדוּק לְשׁוֹן הַרְמַב"ם בְּפִי' דְּמַה' ס"ת שֶׁכְּתַב כֹּל הַפִּיִּסוּלִין עֲשָׂרִים דְּבָרִים הֵם ע"ש וּמֵהֶם שְׁנַפְסָדָה צוּרַת אוֹת אַחַת עַד שֶׁלֹּא תִקְרָא כֹּל עֵיקָר אוֹ תִקְדָּה לְאוֹת אַחֲרַת ע"ש וּמִסִּיּוֹת אַח"כ וּשְׁאָר הַדְּבָרִים לְמַצְנָה וְלֹא לְעַכְבַּ ע"ש וְכ"כ ה' לְד"א ו"ל ס' ט"ו אוֹת כ' כֹּל שֶׁלֹּא נִזְכָּר בְּגַמ' אֵינּוּ פּוֹסֵל בְּדִיעֵבַד וְאִם שִׁינָה בְּצוּרַת הָאוֹת בְּדָבָר שֶׁלֹּא נִתְבָּאָר בְּתַלְמוּד לְפִסְוֹל וְנִחְלָקוּ הַפּוֹסְקִים יֵשׁ לְסַמּוֹךְ עַל הַמְכַשִּׁירִים שֶׁלֹּא לְפִסְוֹל סְתוּ"ם וְע"ש בְּאוֹת כ"א דְּדִיעֵבַד מְקַרִי כֹּל שֶׁנִּכְתַּב הַס"ת אֲפִילוֹ יֵשׁ אַחַר כְּשֶׁר בְּלִי פְקָפוּק וְכ"ש כְּשֶׁפָּרַח הוֹצִיא הַס"ת לְקִרוֹת בּוֹ דְּנִדְאִי לֹא יוֹרִידוּ אוֹתוֹ ע"ש [וְע' לֵה' קוּל יַעֲקֹב ס' ל"ב אוֹת ק"ו בְּשֵׁם ה' קס"ה לְהֵתִיר בְּס"ת וְאִין צָרִיךְ לְהוֹצִיא אַחַר כְּשֶׁהָקוּ פְּשׁוּט וּבְסִי' ל"ו בְּאוֹת ל'

שכתב שאם הו"ו הפוך ראשו לצד שמאל שדינו שנה לקו פשוט ונראה דכ"ש באם יש לו ראש לכאן ולכאן ועם שה' קו"י עצמו דעתו דצריף להוציא אחרת נראה דדברי אמו"ר הה"ג המחבר ז"ל נכונים בטעמים דכיון דלא נשתנה לאות אחרת יש להכשיר] זהו הנלע"ד בזה כל שלא מצאתי מבונר בפוסקים לפסול בגדון זה אם יספיקו אתי חברי המורים הי"ו הכו"ח ביום ח' אלול התרפ"ז ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קמ"ח שאלה ס"ת שנקרע בראש דף אחד ממנו כצ'פוןן והקרע הגיע עד שם הני"ה והיוד וראש רגל הה"א הגיעו ג"כ האם יכולים לדבק אינה עור מבחוץ ועוד מעט דבק בפנים כי הקרע היה באופן שהעור נחלק לרובו לשנים באופן דע"י הדבק מתמקנו.

או צריף להחליף יריעה אחרת: תשובה אם הקרע הוא בתוף ג' שיטין או יותר והס"ת יריעותיו עפוצין וניכר הגויל שהוא עפוי ע' לה' פת"ת סי' ר"ף ס"ק ג' דהרשב"ץ והודה לו הריב"ש ד"כ"ל לתפור ע"ש וא"כ הגם דבב"י נמשך אחר דברי הריב"ש היינו משום דלא נגלה לו דברי הרשב"ץ כיעו"ש ואולי מזה השמיט בש"ע דין זה ולא כתבו אלא מור"ם בהגה משום ששוב נגלה לו דברי הרשב"ץ או דמרון עצמו נסתפק לו הדבר וכדעת הרשב"ץ.

וא"כ י"ל דכמו דמהניא תפירה ה"ה לדבק וכמו שכ"ן דעת הרשב"ץ ח"ג סי' ר"ז ע"ש. אמנם מצד דנקרעה היוד וראש רגל הה"א יש לידון בדבר שהרי כתב מור"ם סי' ר"ף ואם נחלק שום אות ע"י הקריעה פסולה ולא מהני מה שמדבקו מאחוריו אבל מדברי הרשב"ץ ח"ג סי' ר"ז שכתב ואם נפסקה אות אחת ואחר הדיבוק מחזיר לדבקה דיבוק יפה בעור עצמו שאינו ניכר ההפסק.

נראה שהוא מותר אעפ"י שנקרע שם העור דהו"ל כתיבה תמה שפיר שהרי בפירק העור ובפירק הקומץ רבה אמרי' כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב ע"ש וא"כ בנ"ד שנסאר השפה של העור מפה ומפה והדבק מחזירן כמות שהם וע"י הגליון שעושה אחורי הס"ת בדבק הוא מתחזק יפה י"ל דמהני שפיר וכ"ש אם מעביר הקולמוס בדיו עוד פעם אחר הדיבוק באופן שהדיו נכנס גם במקום הסדק והקרע עד שיהיה פאלו פתובה פלה על חתיכה אחת והרי זה דומה למה שתמיד עושים מטלית בס"ת מהעור בדבק וכותבין עליה שהדיבוק עושה פאלו חתיכה אחת וצ"ע עוד.

וע' לה' דברי יוסף סי' מ' דמסיק לאסור פשחלקה האות ולא זכר שם מדברי הרשב"ץ ז"ל שכתבתי ואולי אלו ראה דבריו ז"ל י"ל דהנה הדר ביה וכמו שהספיקו לדבריו להתיר ביותר מג' שיטין ושו"ר לה' משחא דרבותא ז"ל שהביא דברי ה' דברי יוסף ז"ל ודברי הרשב"ץ ז"ל ונראה מדבריו שם דס"ל דיש להתיר גם בנפסקה האות וכדעת הרשב"ץ ז"ל וכן נלע"ד בזה ובפירט אם מעביר הקולמוס שנית וכמ"ל ועוד יש להתיר בזה לעת הפנאי וע"ע לה' שיו"ב בשם ה' מהר"ם פרוכניצאל שהב"ד ה' גור ארזה דמתיר גם כן גם בנפסקה האות וכאמור [וע' להשמש צדקה יו"ד סי' נ"ד שהביא כמה פוסקים לאסור ומכל מקום נראה דכיון דכפי הנראה לא ראו דברי הרשב"ץ ז"ל י"ל אלו ראו דבריו היו גם הם מתירים] נאם הכו"ח ביום ר"ח אלול התרפ"ח ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קמ"ח שאלה עצם הקולית שנספך באמצע ונקשר שבר על שבר ואין קיסם ולא מחט עוברים בחלל השבר ואפי' מים אין עוברים וכשהובא לפני

המורה מןפֿשט מהבֿשֿר פֿשֿהחזיר הבֿשֿר רָאָה שֶׁהשֶׁבֶר מְכוּסָה בְּשֵׁר ולפי"ד הטֵבַח גַּם הַעוֹר הִיָּה חוֹפָה כָּל הַבֶּשֶׂר וְלֹא הִיָּה שׁוּם הַבְּדֵל אִם כָּבֵשׂ זֶה מוֹתֵר וְכֵן הַתְּעוֹרֵבִת שְׁנֵתְעָרְבוּ עִמּוֹ: תְּשׁוּבָה מֶרֶן ז"ל בְּסִי' נ"ה ס"ה הַתִּיר כְּשֶׁעוֹר וּבְשֵׁר חוֹפִין אֶת רִבּוֹ וְכ"ש כְּשֶׁבְּשֵׁר חוֹפָה כָּלוּ וְכֵן הַעוֹר חוֹפָה כָּלוּ אִף מוֹר"ם שֶׁם פֶּתַח דְּנִהְגוּ לְאַסֹּךְ גַּם אִם עו"ב חֹא"ר וּמִשְׁמַע דֵּה"ה אִם עוֹר אוֹ בְּשֵׁר חוֹפִין אֶת כָּלוּ אִף נִרְאָה דִּלְדִידֵן דְּבִתְרִיָּה דְמֶרֶן גְּרִירִי יֵשׁ לְהַתִּיר וְהַגַּם דִּישׁ לְהַסְתַּפֵּק שְׂמָא נִהְגוּ פֶּה כְּמוֹר"ם מִן הַסְּפֵק יֵשׁ לָנוּ לְהוֹרוֹת פְּדַעַת מֶרֶן ז"ל כְּמ"ש בְּפִלְלִים שְׂפֵרָאשׁ ס' שְׂבֵת אַחִים אוֹת א' ע"ש וּבִישֵׁיב מִשֶּׁה ס' [ע"ב] ע"ש וְכ"ש בְּזֵה דְכָתַב ה' שְׁב"א ז"ל דְּכָתְבוּ הָאֲחֵרוֹנִים דְּמִנְהֵג זֶה שֶׁל מוֹר"ם לֹא נִתְפָּשֵׁט אֲלֵא בְּאַשְׁפָּנוּ וְלֹא בְּסִפְרָד ע"ש וְעִי' לְמוֹהַרס"ךְ ז"ל בּוֹר"ד יו"ד ס"ז וּבִהְגָּה שֶׁם אוֹת יו"ד ע"ש] וְעוֹד דְּכָבֵר פֶּתַח הַשֶּׁ"ף ס"ק י"ד וְהַפְּר"ח סְקל"ב דְּאִם נִקְשֶׁר גַּם אִי לֹא הָיָה שְׂבֵר אֶל שְׂבֵר רַק שְׂבֵר עַל שְׂבֵר יֵשׁ לְהַתִּיר וְשֶׁפֶן אֲפִשֶׁר לְפָרֵשׁ כְּנֻת מוֹר"ם שֶׁם וְהָיָה יֵשִׁיב מִשֶּׁה ז"ל ס' קל"ג רמ"א] הַסְּפִים לְסִמּוֹן עַל הַשֶּׁ"ף וְהַפְּר"ח גַּם בְּהַפְּסֵד מוֹעֵט ע"ש וְעוֹד דְּהָרִי גַם מוֹר"ם ז"ל מוֹדָה לְהַתִּיר בַּהֶפ"מ גַּם בְּמִקּוֹם שְׁנֵהְגוּ וּבְגִדוֹן דִּידֵן יֵשׁ הַפְּסֵד מֶרֶן וְכֵן גַּם בְּכָבֵשׁ הַנּוֹ עִצְמוֹ וְכ"ש בְּתַעְרֻבֵת שְׁנֵתְעָרְבוּ.

וע"ע לה' י"מ ס' (קל"ד) דְּבִשְׂלָא רָאָה הַמְּפָשִׁיט רִיעוּתָא מִתִּירִים וְכ"ש בְּזֵה דְהַבְּשֵׁר חוֹפָה כָּלוּ: וְהַגַּם דְּלִפִּי מַה שְׂפֵרָאִינוּ וְשֶׁמְעֵנוּ לְהַשׁוֹחֲטִים וְהַרְבָּנִים הַמּוֹרִים הָיוּ בּוֹדְקִים רַק ע"י קִיסָם וְלֹא נִשְׁמַע שְׂצִיָּדוֹ בְּהָא דְעו"ב חוֹא"ר אִין מְזָה כָּלֵל רָאָה דְּמִנְהֵגִינוּ שְׂלֵא לְהַתִּיר בְּעו"ב חוֹא"ר דִּידוּעַ דְּהַשׁוֹחֲטִים לֹא הָיוּ בְּתוֹר מוֹרֵי הוֹרָאָה וְא"כ י"ל דְּבִרְאוּתָם דְּבָרֵי מוֹר"ם חֲשָׁבוּ שֶׁפֶן הַמְּנַהֵג וְכֵן הַמּוֹרִים שֶׁהָיוּ לְפָנֵינוּ הֵם מוֹרִים שְׂלֵא הָיוּ שׁוֹחֲטִים וְצוֹרֵת הַסְּפִיקוֹת וְהַצְּדָדִים הֵם מְבִינִים וּמַצְדִּירִים רַק עִפ"י דְּבָרֵי אוֹתָם הַשׁוֹחֲטִים וְא"כ אִין מְזָה רָאָה.

וְהַמּוֹפֵת לְזֵה דְאִי אִיתָא הִי"ל לְצַדֵּד לְהַתִּיר מִצַּד דְּאוּלֵי אִיכָא הַפ"מ דְּבַכָּה"ג גַּם מוֹר"ם ז"ל מוֹדָה דְּגַם דְּנִהְגוּ לְאַסֹּךְ מִתִּירִים בְּכָה"ג ע"ש [אוֹ דְּהַשׁוֹחֲטִים כְּשֶׁמְבִיאִים הַגִּדּוֹן לְפָנֵי הַמּוֹרָה אִין מְזַכְרִין מְעו"ב חוֹא"ר רַק אוֹמְרִים דִּישׁ שְׂבֵר בְּקוּלִית וְלֹא נִקְשֶׁר שְׂאִשִּׁי רַק שַׁע"ש וְהַמּוֹרָה מְנִיחַ בְּפִשִּׁי דְזֵהוּ הַדִּין דְּמֶרֶן ס"ב וּטְרִיפָה וּבּוֹדְקִין אוֹתוֹ בְּקִיסָם אִם הוּא שְׂאִשִּׁי אוֹ שַׁע"ש וּבְאַמַּת לֹא כֵן הוּא דְזֵה דְּנִקָּא בְּאִין עו"ב חוֹא"ר אֲבָל בְּעו"ב חוֹא"ר פֶּשֶׁר אִף בְּלֹא נִקְשֶׁר לְד' מֶרֶן וְאִף לְד' מוֹר"ם מוֹדָה בְּנִקְשֶׁר שַׁע"ש כְּמ"ש הַשֶּׁ"ף סְקִי"ד הַנּוֹ וְכֵן בַּהֶפ"מ ר] וְעוֹד נִרְאָה דְּהַטְעַם שְׂלֵא הַתִּירוּ מִצַּד זֶה דְעו"ב חוֹא"ר מִשׁוּם דְּהָיוּ הַשׁוֹחֲטִים נִגְרָרִים אַחֲרֵי דְבָרֵי ה' תַּה"ז שְׁנִזְכָּר בְּדְבָרֵי ה' יֵשִׁיב מִשֶּׁה ס' [קל"ג] וְחֲשָׁבוּ זֶה כַּהֶל"מ וְלֹא שָׁמוּ לֵב דְּהַשֶּׁ"ף וְהַפְּר"ח מִתִּירִים וְדְבָרֵיהֶם.

עֵינָךְ וְכֹאמוֹר וְע"ע לה' תה"ז ז"ל ס' פ"ג אוֹת מ"א דְּבַהֶפ"מ יֵשׁ לְסִמּוֹן עַל מִטָּה יוֹסֵף וְכ"ש בְּנ"ד שְׁהוּבָא וְנִיכָר שְׁהִיָּה מְכוּסָה וְכֹאמוֹר. וְכֵן נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה לְהַתִּיר וְהַסְּפִימוֹ אִתִּי דִּידִינוּ מִהַרצ"ךְ נִר"ו וּמִהַרצ"ךְ נִר"ו הַכּו"ח בְּיוֹם ל' נִיטֵן הַתְּרַפ"ח ע"ה כְּלַפּוֹן מִשֶּׁה הַפֶּהן סִילֵט"א: סִימֵן ק"ן שְׂאֵלָה כְּבֵשׂ מְסוּפֵן שְׁהַעֲמִידוּהוּ וְעַמֵּד וְלֹא נִיטוּהוּ אִם יָכוֹל לִילָךְ וּפְרָפֶס כְּרֵאוּי וְהַטְבַּח אֲמַר שֶׁנ"ל שְׁנֵתְהַפְּכוּ בְּנֵי מַעֲיוּ מַפְנֵי שְׂכֵשְׁפֵתַח הַבְּטָן יִצְאוּ בְּנֵי מַעֲיוּ קוֹדֵם הַפְּרֵס וְאַנְחֵנוּ לֹא יִדְעֵנוּ אִיךָ סְדָרָם וּמַה נִּהְפֵּף בְּהֵם רַק כְּפִי"ד הַטְבַּח וְאֲמַר שְׁהִיָּה זֶה ע"י שְׁהַכְּבֵשׂ הוֹלִיכוּהוּ לְבִיָּה"מ עַל הַחֲמוֹר בְּתוֹךְ פְּלֵי הַמִּשָּׂא גַם נִמְצְאוּ מַעֲיוּ אֲדָנָיִם:

תשובה מרן ז"ל סי' מ"ו ס"ב פסק דאפי' לא יצאו ונמצאו מהופכין טריפה וכו' וכ"ה הפר"ח וכתב ה' ש"א נר"ו בשם התב"ש והמחבר"ר דאפילו משהו שנהפך מהם טריפה ע"ש ונראה דאין לחלק בזה בין יצאו ונמצאו מהופכים פיון דהטעם דבכל שיהו הוי היפוך וא"כ פיון דהטבח עצמו בעל הבהמה אמר שהוא יודע שנהפכו בנדאי דהכי הוי הגם שאין אנו מפירים זה.

והגם דהטבח הוכחתו היא ממה דכשפתח את העור יצאו הב"מ תחילה וכפי הרגיל נגלה ויוצא הפרס תחילה ואמר שאפ' דזה היה מפני הכובד של הבני מעים מ"מ נר' פיון דהיה מסופן וג"כ הבני מעים נתאדמו א"כ כשאנו מסופקים אם מחמת ההיפוך או לא תולין הקלקלה במקולקל ואין להתירו מס"ס דשמא לא נתהפכו ואם את"ל דנתהפכו שמא פראבני"ה ודעמיה דמתיר בנתהפכו ולא יצאו די"ל דלא כתב ראבני"ה רק בדלא גרם שינוי זה ריעותא להתאדם ולהסתפואבל אם גרם שינויים פאלו גם ראבני"ה מודה.

ומזה נ"ל דגם אם יהיה הדבר ספק אם מהופכין טריפה ולא חשיב ס"ס דבדאיכא ריעותא י"ל דראבני"ה מודה דאין לאפושאי פלוגתא. וא"כ פיון דבנתהפכו מעט או הרבה טריפה גם בספק נתהפכו טריפה: ושור"ר לה' נבחי אלהים סי' ע"ו ס"ק ט"ו בשם המחבר"ר אות כ"ו דגם אם הדיין נראה בעיניו שיהו פסדרן יש להחמיר אם אינו בקי ומפניכסם בחכמת הניתוח ע"ש ונהגם דשם קאי איצאו לחוץ והחזירו כיעו"ש נראה לי דה"ה לראינו שינוי המוליד ספק אם נהפכו אלא דבלא יצאו וליכא שום ריעותא לא אנדם בב"ע ולא הסתפנות יש פנים להתיר מס"ס דשמא לא נהפכו ואת"ל נהפכו שמא כראב"ה ודעמיה אבל באחד מב' ריעותות אלו וכ"ש בשניהם יחד י"ל דגם ראבני"ה מודה ועי"ל דבכה"ג כל אחד מהנז' מעיד על שנתהפכו דע"י ההיפוך הדם מתעפב מעבודתו ומזה נתאדמו וכן ע"י ההיפוך הבהמה מסתפנת וא"כ שניהם מעידים ומכריעים שנתהפכו וכאמור: ועוד דהרי לפ"ד הטבח שהפכש הזה היה בכלי משא צר על החמור והיה מפרס מצד זה לצד זה ומזה נהפך לו בני מעים א"כ פיון שנעשה לו דבר הגורם ואח"כ נסתפקו בהיפוכן יש להכריע שנתהפכו ובכן מכ"ז נלע"ד דיש להטריפו בפשיטות וכאמור זהו הנלע"ד הכו"ח ביום ח' טבת התרפ"א ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קנ"א שאלה בכור מסופן בזה"ז שנפל בו מום קבוע הנזכר וידוע כגון שנקטעה רגלו והראהו להשוחט ושחטו ואח"כ הראהו לג' בני הפנסת ואמרו שהוא מום מה דינו.

וכן אם הראהו קודם שחיטה לג' בני הפנסת ובעליו אחד מהם תשובה כתב מרן ז"ל בש"ע יו"ד סי' ש"י ס"א השוחט את הבכור שלא ע"פ חכם אפי' הראהו לחכם אח"כ ומצא בו מום אסור וה"ה בזה"ז אם לא הראהו לג' בני הפנס' ע"ש והיינו דבזה"ז ליכא מומחה וא"כ זה ששחטו שלא ע"פ שלשה אסור דמשמע דאין לחלק בין מום למום דאפי' מום קבוע ומובהק דינא הכי וכן מבואר בדברי הטור ובב"י דקי"ל כר"מ דאף במום דחסרון אסור ושכן דעת הרמב"ם והרא"ש ע"ש.

גם מצד שהיה מסופן ולא היה זמן להראותו פשיטא דלא פלוג רבנן וסתמא נקטי' כר"מ דבין הזיד בין שוגג בין אנוס כדי שלא ימות אסור דלא שינה לחלק רק אי הוה משום קנסא אבל לפי מה דקי"ל דר"מ דאוסר משום גזירה אין לחלק וכמו שהוכיח הרמב"ן

ז"ל הוב"ד בב"י דמדקאמר הואיל ונשחט ולא קאמר ונשחטו משמע אפי' שחטו אסור ובהא לא שיניך קנסא אלא גזירה.

וכן משמע מסתמיות כל הפוסקים והאחרונים שלא חילקו בזה ש"מ בכל אופן אסרו ומסתמא כל השוחט בכור ולא הראהו יש לו סיבה המכריחהו שלא הראהו: ולענין אם מהני בעל הבכור עצמו להצטרף עם ב' בני פנסת אם הוא בר הכי וכמ"ש מרן בסי' ש"ט ס"ב מדברי הגמרא בבכורות דף ל"א ע"א אלא בתלתא ומי חשידי ונתנו מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב"ד לעולם בחד וגו' הרי דשנים עמו הוי ב"ד וע' פירש"י ד"ה וחד וכו' ועי' למרן ז"ל בכ"מ פ"ג ה' א' [עי' להפ"ת סי' שי"ב סק"א בשם ה' חוות יאיר דבזה"ז שאינו נותר רק ע"פ ג' מותר אפי' לבעל הבכור להצטרף וכו' דעת ה' ערוף השלחן אשפנזי שם סק"ד ע"ש שהצ"ע שלא הנכירו פוסקים דין זה ע"ש וכן בסי' ש"י ס"ד פתב בן בפשיטות והפלא שלא הנכיר דברי החו"י שהנכיר הפ"ת] וצ"ע: סימן קנ"ב נשאלתי מהחה"ש והכולל ומורה גם הוא כמה"ר ר' חנניה הפה"י יצ"ו במי שנסמך בסכין להיות מצטרף עם שוחט אחר פנהוג בבהמות להיות ב' שוחטים והרשוהו אחרי חתימת השוחטים גם הב"ד בכתב.

וכן שאלוהו על ה' דברים הפוסלים את השחיטה ומצאוהו שהוא בקי אף לא נכתב זה בספר. ויש ב' עדים בזה אחד מהחומים המסמיכים ושוחט אחר ג"כ שהיה שם וגם השלישי אינו מכחיש ורשום בזכרוננו זה אלא שאינו ברור אצלו והלך לעיר אחרת והשוחט שם ראהו ששחט ג' עופות ולא נתעלף והם שחיטה פראוי והרשוהו לשחיטת עופות בפה ושחט כמה עופות ועמה נסתפק בעבר ובעתיד: תשובה לעד"ן דבעבר אין כל מיוחד דכלהו איתנהו ביה בדיקת הספין.

דיעת הדינים שחיטת ג' עופות רצופים ולא נתעלף ולא קלקל. וא"כ הכתב נדאי דלא נברא רק לראיה ואם זה היה באמת נזכרים ממנו די דלא איברו סהדי אלא לשקרי.

וכן הכתיבה והחתימה אינם רק להראות שכן היה. וכן מצד היות הענין של הסמיכה נחלק שלא ע"י אחד או שנים נראה פשוט דלא איכפת.

וכן מצד היות הראיה שחיטת ג' העופות והוא באחד לא איכפת דמלבד דנראה דהעיקר לדינא דסגי באחד וא"כ מה שאנו רואים שעושים שנים או יותר אינו אלא לכתחילה ומהיות טוב וא"כ בדיעבד מוקמינן ליה אדינא עוד ביה דנראה דכל עיקר מה שמצריכים יותר מאחד אינו רק לצורך הספין ושאלת הדינים נאלו נעשו בשנים אף לראות שלא נתעל א"ץ לזה חכמה ובקיאיות רק מדות ועד אחד נאמן באיסורים אפילו בדאורייתא: אמנם בעתיד נדאי שלא יוכל לשחוט עד שיקבל תעודה בכתב מהשוחט שם שבדקו בדינים ונמצא בקי ושחט לפניו ג' תרנגולות ואחד מהם תרנגול וראהו שלא נתעלף ושלא קלקל באחת מהם ואח"כ ירשוהו הב"ד לשחוט וכנהוג.

ואם יש חשש תקלה מצד רדת השוחט אשר שם או מצד שהשוחט הב' אינו מוכשר וכיוצא בזה נלע"ד דמעת שחתם לו השוחט וכנז' יוכל לשחוט ומקבלה ואילך ישלח תעודתו הראשונה והשנית להב"ד להרשותו בכתב וכנהוג: והגם שהשמ"ח בס"י אות ה' אות ו' הצריך גטילת רשות.

לעד"ן דבעיקר הפלוגתא שבין השמ"ח ודעמיה העיקר פהמתירים שהם רבים וגם דעת מור"ם ז"ל שפכתב ואם בידקו איזה שוחט ובודק ונמצא שאינו יודע וגו' מורים ובאים דדעתו פהמתירים ועוד דפלוגתא דרבנן הוי ולקולא דדברים המותרים באחרים נהגו בהם איסור דרבנן הם ותו דספק בתקנה הוי ומקמי' ליה אדינא וכ"ש לדין בני ספרד דבתריה דמרון גרירין ורק מצד מנהג או איזה תקנה נהגו בהמסכה וכמ"ש ה' ישיב משה ז"ל סי' ע"ש ועוד דמעשים בכל יום שאין הרב או הב"ד שואלים לשוחטים בדינים ובוחנים אותם לא בפשוט ולא בחידה.

וסומכים על סמיכת השוחטים ומה שנהגו להרשותו ג"כ אינו אלא בתור הודעה דמסתמא הב"ד ידועים הם. או בתור תקנה שלא יקפוז שוחט ע"ה וכינצא להסמיה והוא עצמו צריף לו מסמיה וא"כ ש"מ דלא נהגו בדברי השמ"ח.

ובפרט בעופות דה' חוות יאיר הב"ד הפת"ת סק"א מקיל בהם טפי וא"כ י"ל דבזה לא הצריכו הראשונים גם רשיון ב"ד: סימן קנ"ג ומה ששאל אודות אשה שטבלה בלי יהודית על גבה לראות שהשערות לא צפו ע"פ המים: תשובה מדברי הטור ס"ס קצ"ח בשם הראב"ד נראה דגם בדיעבד צריכה טבילה אחרת וכ"ד הגאון רעק"א הב"ד הפת"ת סי' קצ"ח ס"ק כ"ב ובאה"ע סי' קט"ו ס"ק י"ד וא"כ אם לא עשתה שום אופן שהזכיר מרון ז"ל סי' קצ"ח ס"מ' נדאי דצריכה טבילה אחרת ומה שחידש מהרש"ק בהגהותיו להרא"ש והב"ד ה' שיורי טהרה סי' קצ"ח ס"ק ע"ט ומ"מ נראה וגו' אין ס' זה בידי ודבריו מסופקים אם ר"ל דלכתחילה בשעת הדחק יכולה לסמוך על זה או דבדיעבד קאי ומ"מ נלע"ד דאין לסמוך על זה שלא זכרו זה הראשונים וכינן דמדברי הטור בשם הראב"ד מוכח דגם בדיעבד אם לא עשתה כמש"ש לא עלתה לה טבילה אין לסמוך על זה לא בלכתחילה ולא בדיעבד וכ"ש דהוא עצמו לא סמך רק בשה"ד כיעו"ש ובזה נדאי אין דחק דימי הקיץ הם והוא דבר קל ועוד דמדברי הפת"ת ביו"ד ס"ק כ"ב נראה קצת דגם הוא אינו מסכים לזה שלא הביא תיקון זה כדרכו לאסוף רק ציין עליו דוקא.

וכן מה שחידש כת"ר נר"ו במקנה ארון והרפינה ראשה ושערה אינו צריף וגו' נדאי דאין לסמוך ע"ז מדעתנו מה שלא זכרוהו הראשונים. ונהגם דהיא אומרת בנדאי שלא צפו אין להאמינה בזה דמדברי הטור בשם הראב"ד נראה דבזולת זה לא עלתה לה טבילה גם דאומרת ברי לי דאלת"ה היל"ל זה בפשיטות וכן הרשב"א הי"ל לכתוב תקון זה אלא נדאי דלא מהני ועי' למרון בב"י שרצה לפרש דפלגן הראב"ד והרשב"א ושוב ביאר דמודים זה לזה וזה יתכן במה שזכרו הם ז"ל ולא במה שלא נזכר בדברי שניהם.

ועוד דשניהם תיקונים נדומים אבל בב"י לי דהוא יותר קל ומצוי אי איתא דמהני לא הוי משמיטים אותו ועוד דאינה ברי הוי בזה הלא בקל ישאר איזה שערות חוץ למים ולא תרגיש בהם כלל וכמעט שאי אפשר לומר ונקה אם לא באופנים שזכרו הם ז"ל.

ועוד דמדברי הגאון רעק"א ז"ל שכתב להדיא דלא עלתה לה טבילה כשלא עשתה פן וכמ"ש הפת"ת ס"ק נ"ב נראה דגם באומרת ברי לי לא מהני דאם אינה אומרת ברי לי ומסופקת היא לא הנה צריף הגרעק"א להשמיענו זה דהרי ספק טבלה היא.

ועם שאין זה מוכרח כ"ך וגם אולי בגוף הספר משמע הפך זה מ"מ פתבתי פפי הנראה
פעת שאין הספר הנז' בידי דפושט דבריו נראים פן: ומן האמור מבואר ג"כ דמ"ש כת"ר
נר"ו מצד דלנתה ואפי' לא נזקקה וגו' דהוי חומרא וגו' לעד"ן דזה דינא וכמ"ש מלפנים
וכאמור.

ואפילו לסמוך ע"ז פשעשה כמ"ש מהרש"ק לע"ד צ"ע עוד. וכ"ש בכה"ג דנ"ד וא"כ
יפה פיונה שחזרה וטבלה והנח להם לישראל שאם אינם נביאים בני נביאים הכו"ח ביום
כ"ג אב הרחמים התרפ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קנ"ד שאלה סירכה
שניתקה בהגבהה והבודק אומר שלא הגבה האבר כלל לא פלו ולא מקצתו והבודק
השני שעומד עליו אומר שהגבה האבר קצת מה דינה: תשובה מדברי מרן ז"ל סי' ט"ל
ס' ט"ז נראה דיש להתיר דמעמידן בהמה בחזקת פשרות ע"ש ומ"מ נלע"ד דעושים
לה נפיקה ע"ד מ"ש הרשב"ץ והב"ד האחרונים ביש סירכה תלויה בדופן וסירכה תלויה
בריאה ומסופק לו אם היו דבוקות דמתירין בנפיקה וכן פיוצא בזה פתב התה"ז סי' נ'
אות ג"ד דאם נסתפק לו אם היתה ההגבהה בחזקת יותר מהשיעור דמתירים אותה
בנפיקה ע"ש.

ומ"מ אם הם פרי ושמה פרי עדיף: סימן קנ"ה שאלה סירכה היוצאת מן האונה דהינו
מהקצות אשר סביבותיה אל הדופן לפשר שפיו הצלעות אם היא מותרת כמו סירכה
שהיא מגב האונה לדופן או נידונת פאלו היא מהשיפולי שאין מועיל בה סתימת דופן:
תשובה מרן ז"ל בסי' ט"ל ס"כ פתב הא דמכשרינן דוקא פשהנקב פנגד הדופן אבל אם
ניקבה מבפנים או אפילו בשיפולי ריאה וסירכה יוצאת משם לדופן טריפה ע"ש ושיפולי
דמיירי ביה מרן ז"ל פאן נראה דכולל כל הקצוות והחידודין שאינם גב הריאה והטעם
הוא משום דלא מגין הדופן רק על הגב שהוא פנגדו ממש אבל על מה שהוא מבפנים
אין הדיבוק כל פה מגין ומזה הטעם אסר מרן ז"ל ג"כ בשיפולי שהרי איננו גב פי איננו
נגד הדופן ממש.

ומינה דכל החידודין והקצוות של הריאה הם בכלל זה. ושו"ר שפן יש לדקדק מדברי
הטור ז"ל שפתב אבל אם ניקבה מבפנים וסירכה יוצאה משם לדופן טריפה על פן פתב
הרשב"א נקבניקב בשיפולי אונה וסירכה יוצאה אל הדופן טריפה חוששין שמה מבפנים
היא באה ע"ש הרי דכל עיקר האיסור משום דשמה אין הקצה הזה גב אלא בפנים ומשם
הסירכה והנקב וא"כ נראה דה"ה לכל מקום שאנו מסופקים בו וכנז' הכו"ח ביום כ"ג
ניסן התרצ"ד ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קנ"ו שאלה מזונה שנמצא בה אינה
למדין שהראש הוא יו"ד במקום שראוי להיות וא"ו אם נפסלת: תשובה ה' אמת ליעקב
בדיני תמונת האותיות אות ל' פתב בשם הריב"ש ז"ל דלמ"ד שעשה בראשה פעין יו"ד
הוי שינוי ופסול.

וה' לדוד אמת ז"ל סיים ע"ז בפוסק ומ"ש מר וקציעה והבאתיו בסמוך אינו דומה ממש
ע"ש והינו דשם פתב בפספדית בראשה פעין יו"ד קטנה מעט וצנארה זקוף וגו' ע"ש
וה' הנז' דלא תקשי מזה לזה פתב לחלק דאינו דומה ממש.

וה' קול יעקב נר"ו סי' ל"ו באות הלמ"ד פתב בשם ה' אמ"ש ויש מכשירין וציין לעיין
בה' מלא"ש סי' כ"ו אות כ"א כ"ב בבניה ואמ"ש בשיפולי הריעה אות רי"ו ובשם ה'

קס"ה שם בלשכ"ה אות י"ז פתב דאם נמצא פון בס"ת בשעת קריאה שא"א לתמן יש להכשיר וכן אם נמצא פון בשם הקדוש או בתו"מ יש להכשיר אבל במקום שיכולין לתמן צריכים לתמן ע"ש.

וכתב עוד בשם ה' אמ"ש בשולי היריעה אות ד שפתב בשם משנת אברהם די"א אפילו לדעת הפוסלים היינו אם לא עשה הצנאר בסוף הגג ממש פדינו רק מעט לפנים אבל אם עשה בסוף הגג ממש י"ל דאנו מצרפים היו"ד לרוחב הגג ויהיה וי"ו מדובק לרוחב הגג ע"ש.

ומעתה נלע"ד דכיון דיש מתירין וגם האוסרים י"ל דמודו בכה"ג שהיו"ד בסוף הלמ"ד וכשמצרפים זה לזה יהיה שיעור וי"ו יש להתיר תדא דאין ס' מוציא מידי ודאי ועוד דהוי פצין ס"ס.

ועוד דבדרבנן סומכים על המקיל. אלא דבלא זה בדעלמא אם לא יש סמך זה צ"ע כי אין הספרים הנז' בידינו הכו"ח ביום כ"א פסליו שנת התרצ"א ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קנ"ז שאלה סירכה לשון ונסתפקו בה השוחטים אם היא לשון הלב שאומרים שנוהגים להתירו בנפיקה פה אי ג'רבה יע"א או לשון אחר משאר שונמים דגם לפי המנהג הנז' לא מהניא בה נפיקה וכשהביאה מבית המטבחיים לא נמצאת הסירכה הנז' ומהם מי שאמר כי הדבר שקול אצלו ומהם מי שאמר כי על הרוב היתה הסירכה לשון שעל פיס הלב אף אין זה ברור אצלו דיש פנים לומר שאין זה שון של פיס הלב: תשובה נראה דבין לדברי זה בין לדברי זה טרפה היא ולא מהניא לה נפיקה כי לדברי האומר שהדבר שקול ה"ל ס' במנהג ומוקמינן ליה אדינא ולדינא לדעת מרן ולדעת רוב הפוסקים לא מהניא לה נפיקה כמ"ש ה' ישיב משה ז"ל ח"ב סי' א' וגם לדברי האומר דעל הרוב היתה לשון הלב על כל פנים אמרינן הו דלא להוסיף עלה ולא נהגו רק בודאי ולא פשיש ספק ואפי' מיעוט וכעין זה כ' מהרמ"ז ז"ל בעיני צדיק [אות פ"ה] לאסור פשהסירכה של שון הלב מיעוט מנהג למקום אחר ע"ש: סימן קנ"ח שאלה מי שנהג שבועה קודם הרגל והגיע ר"ה או שאר רגלים דקי"ל הרגל מבטל גזירת שלשים ויכול להסתפר בערב הרגל כמבואר בדברי מרן ז"ל בא"ח סי' תקמ"ח וביו"ד סי' שצ"ט האם כל היום מותר להסתפר או דוקא סמוך לחשיכה: תשובה הגם דמור"ם ז"ל ביו"ד סי' שצ"ט ס' ג' על מ"ש מרן ז"ל מותר לכבס ולרחוץ ולספר בערב הרגל הגיה הוא ז"ל סמוך לחשיכה ע"ש סתמיות דברי מרן ז"ל ושאר פוסקים מורים דכל היום מותר וכן ראיתי לשי"ר כנה"ג ז"ל הגהב"י אות ג' שעמד בזה ומסיק דלא קאי מור"ם ז"ל בזה אתספורת ולדינא אלא מותר כל היום אלא כיון שנהגו שלא להסתפר עד אחר חצות הנהגה להם במנהגם ע"ש.

ולשונו ז"ל מורה דגם למקום שלא נודע מנהגם לא יסתפרו רק אחר חצות דמדלא כתב אף אם נהגו וגו' מורה ובא דקאי להמנהג שזכר שם והאידינא נהוג עלמא פשחל ערב הרגל תוף ל' שלא להסתפר עד אחר חצות ע"ש ומשמע דהוא מנהג פשוט לכל המקומות.

ולכן לעד"ן דמסתפרין אחר חצות כל שאפשר לו ומי שיש לו איזה אונס פרטיי שלא יוכל להסתפר אחר חצות עד הלילה רק קודם חצות מותר להסתפר קודם חצות במקום

שלא נודע מנהג דמוקמינן ליה בְּהָא אַדִּינָא וְאִם נִודַע מְנַהֵגִם כְּנֹז' יִשְׁאַל לְחַכְּם וְיִתִּיר לֹו
לְפִי שְׁעָה כְּשִׁיפִיר בְּאוֹנוֹסוֹ] בֵּינָן דְּבְּאוֹנוֹס לֹא נִודַע מְנַהֵג וְאִיתִיהָ בְּתַקְנָתָא בְּהִתְרָה.

הכו"ח ביום כ"ו אלול שנת התרצ"ב ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קנ"ט שאלה
אבל שחל יום ז ביום השבת אם יכול לעלות לס"ת לקרוא ההפטרה לנחת רוח לנלב"ע
או לא: תשובה ה' בית מנוחה ה' קריאת המפטיר אות ה' פתב דאם נהגו פן עולה ואם
לאו לאו ע"ש ולענד"ן דמדינא יכול לעלות אם שפן נראה דעת מרן ז"ל ביו"ד סי' שצ"ה
ס"א דמשעמדו המנחמים אפילו בשבת תו ליכא אבלות אם מצד דהלקה פדברי המקול
באבל.

ולכן גם במקום שאין מנהג עולה. אף אם יש להם מנהג שלא לעלות אינו עולה פינן
שנהגו פהאוסרים.

ופה אי ג'רבה על הרוב דנוהגים לעלות ולכן נדאי דקורין ההפטרה ג"כ ואף אם לא יהיה
בירור בזה עולים וכאמור כל שלא נתברר דהמנהג פה פאוסרים: סימן ק"ס שאלה האם
מוותר לשוחט לקנות מהק"ק מכס הבשר הכשר של שנה או חדש בסוף מה ומה שמכניס
העזר יהיה להשוחט והוא יהיה השוחט ובודק להבהמות הנשחטים בשביל הק"ק:
תשובה מהר"י גבון ז"ל בספרו פרי מפרי סי' י"ח ס' ח"י פתב וכ"ש וק"ו שאסור לשוחט
(לקנות) מכס הגאבילה דאיכא חשד שיבוא להקל להכשיר פדי שלא יפסיד בקנינו וכמו
שפבר ערערו ע"ז האחרונים ז"ל וע' להכנה"ג באות ס"ב שהאריף בזה וסו"ד פתב
שנהגו בתיריאי שהק"ק יקחו מה שהיה נוהג ליקח השוחט והם יתנו לו דבר קצוב בין
יצאו פשרות או טריפות ע"ש.

ומזה זמן פאשר נדפס ס' ישיב משה ח"ב סי' קנ"ח היה הדבר תמוה לע"ד שהרב הגז'
מצדד דזה קיל ממה שהשוחט לוקח שפרו רק מהפשרות ע"ש דלע"ד הענין יותר חמור
הרבה מהא דלוקח מהפשרות ובכי הא לע"ד כ"ע מודו אלא שאין בי פח לחלוק על
דבריו אף עיזה עתה בהגלות דברי ה' פרי מפרי ז"ל.

הא נדאי דכחו יפה והכרעתו הכרעה לאסור בזה ואין ספק דאלו ראה הי"מ דבריו לא
פתב כנז'. ולכן הא נדאי דאסור לעשות פן אליכא דכ"ע וכן החוש מעיד דכל קוני עזר
הבשר נבהלים בהיות איזה בהמה טריפה ושמחים להבהמה שהיא פשרה והי"מ ז"ל
פנראה לא נגלה לפניו המצב של רוב המקומות שהבהמות הפשרות יש בהם ריח
והטריפות יש בהם הפסד מכמה פנים.

ואולי בזמנו ובמקומו לא קפדי בזה ולכן פתב מה שפתב ולכן נראה דגם הי"מ ז"ל מודה
לאסור ולא פתב פן רק במקום שאין שום הפרש בדבר ומר אמר חדא ומר אמר חדא
ולא פליגי אלא דלע"ד גם בכה"ג דזמנו ומקומו אין להתיר דעי"ז נמשך להקל גם היכא
דיש הפרש דלא כל הזמנים שונים.

ובמקום שיש חששהקלה צבורית ראוי לעמוד בכל עזו לתקן הדבר באופן המתאים שאין
בו חשש פלל וכאמור הכו"ח ביום י"ט תמוז יה"ל התרצ"ג ע"ה כלפון משה הפהן
סילט"א: סימן קס"א שאלה בכור שנולד ליל ה' תחלת הלילה אם פודין אותו ביום עש"ק
שהוא יום ל' אחר עבור כ"ט י"ב תשצ"ג או אין פודין אותו רק ליל מוצאי שבת: תשובה

דעת ה' ב"ח יו"ד סי' ש"ה דפודין והמ"א בא"ח סי' של"ט ט' ח' חולק ונהכרעת האחרונים
הברכ"י ז"ל יו"ד סי' מה' פרח מטה אהרן דאפי' בדיעבד אינו פדוי וכן עיקר ע"ש וכ"ד
ה' פנים מאירות ח"א סי' ד' ע"ש וא"כ נראה דהגם דכתב ה' עיקרי הד"ט (סי' ל"ג אות
א') מה' שבות יעקב ח"ב סי' פ"ז דבדיעבד פדוי מ"מ הא מיהא לכתחילה לא וא"כ נראה
דנדאי הכי נקיטנן שלא לפדותו.

ובדיעבד נראה דפודהו בלא ברכה דכיון דספיקא דאורייתא הוי צריף לפדותו ולענין
הברכה ס' ברכות להקל. ונהגם דלהרדב"ז פי הויא פלוגתא בעיקר המצוה גם הברכה
נגררת אחרי המצוה מ"מ אין זה רק באם מצד ההכרעה לדינא נקטינן דלא מהני אכל
בנ"ד מידי פלוגתא לא נפקא ולכן במה דהוא דאורייתא לפדות צריף לפדותו פעם שנית
ולענין הברכה אפתי בספיקיה קאי ואינו מברך.

וכן פתוב אצלי בשם הרמב"ד מהרס"ך ז"ל דנדאי עבדינן פהוראת הברכ"י ז"ל. וכן
נראה דעת מהר"י הפה"ן ז"ל בדברי יעקב מע' פ' אות א' ודעת מוהרמ"ז ז"ל בהגהותיו
באמר משה שם ודעת בני מוהר"א הפה"ן ז"ל בהגהותיו לס' מו"ר בן פורת יוסף ח"ג מע'
פ' אות ג' עש"ב דאין לפדותו בתוך יום שלשים הגם דעברו כ"ט י"ב תשצ"ג נכאמור.

הכו"ח ביום כ"ב שבט התרצ"ד ע"ה כלפון משה הפה"ן סילט"א: סימן קס"ב שאלה תיבת
את שחסרה בס"ת ונמצאת תלויה ביני שיטי ואין מקומה מכונן ממש בין תיבה לתיבה
הראויה להיות שם אלא משוכה לצד זה או לצד זה הרבה או מעט יותר מן הראוי לה
אם נפסל ס"ת בהכי ביום השבת להוציא אחר או לא: תשובה רשום בזכרונני דלדינא
אין קפידא בכך וכל שתלויה ביני שיטי הגם דאין מכונן המקום שראויה להיות שם לא
איכפת וקצת שכחתי מקומו איה וע' למרן ז"ל יו"ד סי' רע"ו ס"א שפכת טעה ודילג
תיבה או יותר יכול לתלותה בין השיטין אבל לא בריוח שבין דף לדף ומדלא כתב היכן
תולה הדילוג יש להוכיח קצת דלא איכפת הן חסר הן יתר אלא שאין זה מוכרח די"ל
דמסתמא תולה אותה במקום הראוי אף מדסיים אבל לא בריוח שבין דף לדף מוכח דביני
שיטי מיהא לא איכפת אם תהיה התליה מכוננת דאי איתא הלא בלא"ה בין דף לדף אינו
מכונן ואין לומר דבבין דף לדף אפילו מכונן אוסר דנדאי פשתולה בריוח בין דף לדף אי
אפשר להיות מכונן רק פשתהיה באותה שורה חוץ לדף ובכי הא פכר פתב מרן ז"ל סי'
רע"ג ס"ג דאם היתה תיבה בת שתי אותיות לא יכתבנה חוץ לדף וכ"ש ביותר מזה
כיע"ש ותו דמרן ז"ל קאי על כל תיבה ששכח בין בראשית השיטה בין באמצעה וע"ז
קאמר דלא יכתבנה בריוח שבין דף לדף ואי איתא דכשאינו מכונן יש קפידא תפוק ליה
דבלא"ה בכה"ג לא הוי מכונן.

ושו"ר שפן מתבאר מדברי הרשב"ץ ז"ל סי' קע"ו והובא למרן ז"ל בבד"ה בשכח פסוק
שלם ואין מספיק לה אותה שיטה וצריף לתת הנשאר בשיטה שתחתיה ושם כתב דאין
בסירוס קפידא ונהגם דהרשב"ץ שם פתב ולתלותה בין שתי שיטין עד שיצטרף הקורא
אחר שהשלים קריאתו לחזור למעלה אל הפסוק האחר אפשר להקל בכך ואין לחוש
לאותו סירוס שכתבת שפיון שהתיבה התלויה היא דקה יותר מכתובת שאר הדף
מינכרא מילתא דלשם תלייה נכתב פן ע"ש ונהגם דכתב זה באפשר נראה דכן דעתו
מדכתב אח"ז ואין לחוש וגו' וכן מוכח מדכתב אח"ז וכן מוכיח זה הירושלמי וגו' נעוד

דאָפּי גימא דאָפּשָׁר דָּלָא בְּרִירָה לִיה מ"מ גְּרָאָה דכ"ז אינו אֵלָא בְּאִנְפֵּן דְּהוּי סִירוּס אָבֵל לתלות תִּיבָה בְּשִׁטָּה הַקּוּדְמָת לזוּ שְׁלָא בְּכִוּוּן מִמֶּשׁ גְּרָאָה דפשיט"ל דְּשָׁרִי כִיעוּ"ש ומ"מ נלע"ד דְּזֵה אֵינוּ אֵלָא שְׁלָא לְפִנְסֵלוּ אָבֵל לְאַחַר הַשָּׁבֶת יִתְקַנְנוּ פְּרָאוּי לְהִיּוֹת פְּנֵהוּג בֵּין הַסּוּפְרִים לְתַת הַתִּיבָה הַחֲסָרָה בְּשִׁטָּה הַקּוּדְמָת בֵּין תִּיבָה הַקּוּדְמָת לְתִיבָה הַמְּאַחֲרָת לְזֵה שְׁחֲסָרָה וְעִי' לְהַרְשָׁפֵי"ן ו"ל ח"ב סי' ק"ח שְׁלָא הַקְּפִיד רַב בְּמָה שְׁהִיתָה בֵּין דָּף לְדָף וְכַתֵּב לְכַתְּבָה בְּתַחֲלִיל שִׁטָּה שְׁנִיָּה וְלֹא זָכַר לְכַתְּבָה בְּכִוּוּן לְמַקּוּם הַרְּאוּי לָהּ ע"ש זֵהוּ הַנִּלְע"ד פְּעֻת וְעוֹד אָשׁוּב בל"ן לְשָׁנוֹת פֶּרֶק זֵה הַכּוּ"ח בְּיוֹם י"ט אָדָר ב' הַתְּרַצ"ב ע"ה כְּלָפוֹן מִשָּׁה הַפֶּהָן סִילַט"א: סִימָן קס"ג לעי"ת קֶסְרִין יע"א גִּשְׁאֲלִיתִי מֵהַחַה"ש הַשּׁו"ב כִּמְה"ר ר' אֶלְעָזָר מִיְמוֹן הִי"ו שׁוֹחֵט בְּבֵית הַמְּטַבְּחִים שְׁשַׁחֵט פְּכָשׁ אֶחָד וְהַגִּיחוּ בְּיַד הַטַּבָּח גּוֹי טָרָם שְׁבֻדָּקוּ אִם גִּשְׁחָטוּ רַב הַסִּימָנִים וְכִשְׁחָזַר לְבִדּוּק הַפְּכָשׁ הַרְּאוּשׁוֹן מִצָּא שְׁנִשְׁחָטוּ הַסִּימָנִים לְגַמְרֵי אִם חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא הַגּוֹי הַטַּבָּח הוּא אֲשֶׁר הִשְׁלִימָם.

או"ד פִּינּוֹן שְׁהִישְׁמַעְאֲלִים מַקְפִּידִים מְלַשְׁחֹט וְלִשְׁחֹט שֶׁהוּא אָסוּר לָהֶם לְפִי דָתָם אִין לְחוּשׁ שְׁגָמַר הַשְּׁחִיטָה שְׁמַתִּירָא שְׁלָא יִרְאַנּוּ גּוֹי אַחַר: תְּשׁוּבָה גְּרָאָה דְּכָבֵשׁ זֵה גְּבֻלָּה הוּא וּבְחֻזְקָתוֹ הַרְּאוּשׁוֹן קָאִי וְכַמ"ש מָרְן ו"ל סי' כ"ה ס"א וְכַתֵּב שֵׁם הַפֶּר"ח ו"ל בְּשֵׁם הַרְּמַב"ם ו"ל דְּאֶפְּיֵלוּ אִם הַשּׁוֹחֵט זָרִיז וּמְהִיר אָסוּר ע"ש וְכ"ה זְבַחֵי אֱלֹהִים ו"ל ס"ק א' בְּשֵׁם הַכְּנֵה"ג הַגֵּה"ט בְּשֵׁם הַמְּרַדְּכֵי שְׁאִין לֹמַר דְּזִיל בְּתַר רַב הָעוֹלָם שְׁהֵם שׁוֹחֲטִים רַב הַסִּימָנִים דְּכִינּוֹן דְּבַחְזָקָת אִיסוּר עוֹמְדָת סְמוּךְ מִיְעוּטָא לְחֻזְקָה וְאִיתְרַע לִיה רַבָּא.

וְעוֹד דְּאִין מְבַרְרַר זֵה הַרְּבֵּי דְכָמָה פְּעֻמִּים שׁוֹחֲטִין וְאִין רַב הַסִּימָנִים גִּשְׁחָטִים ע"ש וְכ"כ שֵׁם בְּשֵׁם ה' עַה"ש דְּכִינּוֹן דְּתַלִּי בְּמַעֲשֵׂה אִין לֹמַר אֶזְלִינּוּ בְּתַר רַבָּא ע"ש וְא"כ ה"ה בַּנ"ד הַגַּם שְׁהִיָּה אִינְהָ אֶנְדָּא שְׁלָא גָמַר הַגּוֹי מִיְדֵי סֶפֶק לֹא פִלַּט וְכ"ש דְּאִין פֶּאֵן אֶנְדָּא פִּלַּל דְּהַטַּבָּח הַגּוֹי פְּדִי שְׁלָא יִפְסִיד אֶת בְּשָׂר הַפְּכָשׁ גּוֹמַר וּמַעֲלִים עֵין וְאִין פֶּאֵן שׁוּם פַּחַד שְׁתוּלָה בְּגַמְר הַנְּרִידִים וְכֶאֱמוּר.

וְכֵן מִצַּד דְּאָסוּר גַּם לָהֶם אִין זֵה פְּלוּם דְּלִהְרוּיָם עוֹשֵׂה הַגּוֹי פְּהֵנָה וְכֶהֱנָה: וְעוֹד גְּרָאָה דְּכִינּוֹן דְּנַעְלָם מַעֲיָנֵיו יִתְכּוֹן שְׁהוֹחֲלֵף פְּכָשׁ זֵה בְּזוּלָתוֹ וְאִף אִם יֵאמַר הַשּׁוֹחֵט שְׁלָא הוּבָא שׁוּם פְּכָשׁ אַחַר פִּינּוֹן דְּלֹא גָתַן לְבוֹ לְבָשָׁר שְׁנַעְעֵלָם מִן הָעֵין מִתְחִילָה לְשִׁמּוֹר הו"ל מְלַתָּא דְּלֹא רַמְיָא עָלֶיהָ וְנַעֲשִׂית בְּלִיתִי יְדִיעָתוֹ פְּעִין מ"ש גְּבִי הַשּׁוֹחֵט בְּסַפִּין וּבָהּ פְּגִימָה בְּסִימָן י"ח סיו"ד וע"ש בְּש"ף] ע"ש ונ"מ בְּזֵה דְּאֶפְּיֵלוּ אִם בְּדַק הַסִּימָנִים טָרָם שְׁמָסְרוּ לְגוֹי יֵשׁ לְאָסוּר מִטַּעַם זֵה וְגַם אִם יֵאמַר שֶׁהוּא מְפִיר פְּכָשׁ זֵה גְּרָאָה דְּאִין פְּנִיָּם לְהַתִּיר פִּינּוֹן שְׁאִינוּ רָגִיל בּוֹ רַב עֲתָה שֶׁהוּבָא לְפָנָיו לְשַׁחֹט [וע"ש לְהַש"ף סי' ס"ג סק"ז וְלֵהע"ה ש"א או"ב ע"ש] וְכֵן שְׁמַעְתִּי מֵאַבָּא מְאָרִי זֵלֵה"ה פִּי מִז"ק מְהַר"ם הַפֶּהָן ו"ל בְּהִיּוֹתוֹ שׁו"ב בְּעִיר מֵאֲלֵטָא וְהַטַּבָּח גּוֹי הַבִּיא לוֹ שׁוֹר אֶחָד וְשַׁחֲטוּ לוֹ וּבָא אֶחָד מְגֹדוּלֵי הַמְּלָכוֹת לְדַבֵּר עִם מִז"ק ו"ל בְּאִנְפֵּן שְׁנַעְעֵלָם מַעֲיָנֵיו וְכִשְׁבִּדְק הַרְּיָאָה אָסְרוּ וְהַטַּבָּח צָעַק שְׁלָא הִיָּה בּוֹ דְּבַר הַמְּטָרִיף וְהַשִּׁיבוּ מִפְּנֵי שְׁנַעְעֵלָם מִן הָעֵין וְהוֹדָה לוֹ שְׁבִאָמָת הַכִּין ב' שְׁנוֹרִים תְּאוּמִים וְהַרְּאָה לוֹ הַשִּׁנִּי אֲשֶׁר הִחֲלִיפוּ וְאָסַר שְׁנִיָּהֶם וְנִרְאָה טַעְמוֹ כְּדִאֲמָרוֹן שְׁאִין לְסַמּוּךְ עַל מָה שְׁכָפִי הַהַפְּרָה שֶׁהַפִּיר זֵה הוּא פִּינּוֹן שְׁאִינוּ מְוַרְגֵּל בִּי כָּל פֶּהָ.

וְנִגְלָה לְמַפְרַע פִּי אוֹתוֹ אִישׁ מְגֹדוּלֵי הַמְּלָכוֹת בְּכּוּנָה הוּכַן מְרָאשׁ לְהַטְעוֹת אֶת מִז"ק ע"י שְׁיַחֲלִיפוּ זֵה בְּזֵה וְנִתְקַדַּשׁ שֵׁם ה' שְׁלָא עָלְתָה בְּיָדָם לְהַכְשִׁילוֹ ע"י תְּקַנְת רז"ל הַכּוּ"ח

ביום יו"ד אָדָר התרצ"ד ע"ה כלפון מִשָּׁה הפֶּהן סילט"א: סימן קס"ד שְׁאַלָה מִי שְׁיֵשׁ לוֹ תְּבוּאָה מְחֻנְפֶּרֶת וְלֹא יֵצֵא הַשַּׁעַר אִם יָכוֹל לִפְסוֹק עֲלֶיהָ: תְּשׁוּבָה אֲפִי' בְּתִלוּשׁ כָּל שְׁחֶסֶר יְבוּשׁ וְדִישָׁה וְזָרְיָה דְהִיּוּ ג' מְלֵאכּוֹת פֶּתַב הֶרְמֶב"ם בִּפִּי"ז מֵה"מ ה' ט' דְּאִינוּ פּוֹסֵק עֲלֶיהָ וּכ"פ מֶרֶן בִּש"ע ס' קע"ה ס"ד וְהַטַּעַם מִבְּנֹאֵר בְּהֶרְמֶב"ם שֶׁם דְּהָרִי זֶה פְּמִי שְׁאִין לוֹ מֵאוֹתוֹ הַמִּין פְּלוֹם וְכִמוֹ שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם עֲדִין וּכ"ש אִם עֲדִין מְחֻנְפֶּרֶת וּכ"ש אִם חֶסֶר בְּיָשׁוּל הַתְּבוּאָה שְׁהִיא לַחָה וְלֹא נִגְמָרָה דֵּה"ל חֶסֶרוֹן בִּיָּדֵי שְׁמַיִם דְּגַם לְשִׁמוּאֵל בְּמִצִּיעָא דָּף ע"ד אֲפִי' חֶסֶר אַחַת אִינוּ פּוֹסֵק ע"ש: סימן קס"ה שְׁאַלָה הַמּוֹכֵר לְחֻבְרֵי פִירוֹת לְזִמָּן פ' וַיֵּשׁ לוֹ כְּשִׁיעוֹר מֵה שְׁמֹכֵר תַּחַת יָדוֹ אִם אָסוּר בִּיָּן דִּישׁ קִבְעוֹת זָמָן אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה פֶּתַב הַכְּנֵה"ג (ס' קס"ב) הַגְּהַב"י אוֹת ט"ל בְּשֵׁם הֶרִיטְבֶּ"א דְּלֹא אָסֵר הֶרְמֶב"ם בִּפִּי' מֵה' מלו"ל רַק בְּהִלְנָאָה אֲבָל בְּזַבְיָי מוֹתֵר גַּם דְּקוֹבַע זָמָן וּכ"כ בְּאוֹת מ"ג וּא"כ נִרְאָה דְּכִינוּן דְּרַבִּים חוֹלְקִים עַל הֶרְמֶב"ם הֵגַם דִּישׁ סוֹבְרִים פֶּהֶרְמֶב"ם מ"מ אֲפוּשֵׁי פְּלוּגְתָּא לֹא מִפְּשִׁינָן וַיֵּשׁ לָנוּ לוֹמֵר דְּלֹא פְּלִיגִי אֲלֵא בְּהִלְנָאָה אֲבָל בְּזַבְיָי מִתִּירִים כ"ש שְׁכֹן נִמְצָא לְאַחַד מִן הֶרְאִשׁוּנִים שֶׁכ"כ לְהֶדְיָא וּכ"נ דַּעַת מֶרֶן בִּש"ע שְׁהַשְׁמִיט דִּין זֶה וּכ"נ דַּעַתוֹ בִּב"י שְׁהִבִּיא דְּבָרֵי הֶרְשֶׁב"א אֲחֵרֵי שְׁנֵשָׂא וְנָתַן בְּזֶה וּכ"נ מִמִּש"ש וְלֹא יִדְעָנָא מִנ"ל לִרִי"ו דַּעַת הֶרִי"ף פֶּהֶרְמֶב"ם ע"ש וּא"כ אִין הַמּוֹחֲזֵק יִכוּ"ל קי"ל פֶּהֶרְמֶב"ם בִּיָּן דְּדְּבָרֵי מְסוּפָּקִים גְּבִי זְבִינֵי [וּכ"ש לְפִי מֵה שְׁהוֹכִיחַ דַּעַת מֶרֶן דְּלֹא פֶּהֶרְמֶב"ם דְּאִין לוֹמֵר קי"ל נִגְדַּ מֶרֶן] וּכ"ש דְּנִרְאָה יוֹתֵר לְעִיָּקֵר דְּבָרֵי הֶרִיטְבֶּ"א דְּבַזְבִּינֵי מוֹדָה שְׁהוּא אֲחַד מִן הֶרְאִשׁוּנִים וְאִין דְּבָרֵי מְפִנְרָסְמִים וְשִׁפִּיר י"ל דְּגַם אִם יֵשׁ חוֹלְקִים אֵלּוּ רָאוּ דְּבָרֵי הֶרִיטְבֶּ"א הִיוּ מוֹדִים לוֹ וְתוֹ דְּמִסְתַּבְּרָא דְּאֲפוּשֵׁי פְּלוּגְתָּא לֹא מִפְּשִׁינָן לוֹמֵר דְּפְּלִיגִי גַּם בְּזַבְיָי וּכְמִש"ל וְתוֹ דְּמִקּוֹר דְּבָרֵי הֶרְמֶב"ם לְפִי מִש"ש הֶרְשֶׁב"א שְׁזָכֵר מֶרֶן הַב"י וְכֵן לְפ"ד ה"ה הִיָּינוּ מְדַאֲמֵרִין לוֹיִן סֵתָם וּא"כ הִיָּכָא דְּאֲתָמֵר אֲתָמֵר וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְדֵלֵא פֶּתַב הֶרְמֶב"ם דִּין זֶה גְּבִי זְבִינֵי וְכֵן רִאִיתִי לְהֶרְדֶּב"ז ח"ב ס' הַתְּע"ז שְׁפֶתַב דַּלְדַּעְתוֹ בְּזַבְיָי מוֹדָה הֶרְמֶב"ם וְדַעַמְיָה ע"ש וּכ"כ הַאֲב"ץ אוֹת ו' מִשָּׁם מֵהֶרִימ"ט וּכ"נ דַּעַתוֹ ע"ש וְעִי' הַדְּרָכ"ת סִקְט"ל] זֶהוּ הַנִּלְע"ד הַכו"ח בְּיוֹם כ"ד אָב יו"ל הַתְּרַפ"ג ע"ה כִּלְפוֹן מִשָּׁה הַפֶּהן סִילט"א: סימן קס"ו שְׁאַלָה מִי שְׁהִזְהִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִלְּהוֹשִׁיב תְּרַנְגָּלוֹת עַל הַבְּצִיִּים (הַנִּקְרָא תַּחְצִי'וֹן) לְגַדֵּל אֲפִרוּחִים וְשָׂאֵם תַּעֲשֶׂה כֵּן יִהְיֶה הַקִּדּוּשׁ.

וְנִתְחַרַט וּבָא לְהַתִּיר וּא"ל אֲחַד מִן הַמּוֹרִים שְׁאִין לְהַתִּיר אֶת הַנֶּגֶד עַד שְׁיַחֲוֹל וְלָכֵן אֲחֵרֵי שְׁתוֹשִׁיב הַתְּרַנְגָּלוֹת עַל הַבְּצִיִּים תְּבוּאָה לְהַתִּיר נִדְרָה וּבְעוֹדָם עַל הַבְּצִיִּים בָּא לְהַתִּיר וְנִסְתַּפֵּק לָהֶם אִיזָה סְפִיקוֹת וְאִח"כ בְּמֵאֵי דְּבִינֵי בִינֵי גְּדִלוֹ הַאֲפִרוּחִים וְנִפְּל הַפְּרִשׁ בֵּין הַמּוֹרִים אִם מִתִּירִים אֵלּוּ אוֹ זָכָה בָּהֶם הַהַקְדָּשׁ: תְּשׁוּבָה הֶרְדֶּב"ז בְּתִשׁוּ' ח"א ס' קל"ד פֶּתַב דְּרִאוּבֹן שְׁאָמֵר לְשִׁמְעוֹן הַעֲנִי אֲתָן לָהּ כו"ך לְצַדִּיקָה הַדְּבָר בְּרוּר שְׂאֵם נִשְׂאֵל וְהַתִּירוּ לוֹ שְׁהוּא מוֹתֵר דְּלֹא עֲדִיף מִפְּל קוֹנְמוֹת וְהַקְדָּשׁוֹת וְנִדְרִים וְנִדְבוֹת אֲבָל חֶכֶם הַמִּתִּיר לוֹ נִדְרוֹ חֲזִיב גְּדוּי וְכֵן כְּתָבוּ בְּהֶדְיָא הַמְּפָרְשִׁים וְטַעְמָא מִפְּנֵי שְׁמִפְסִיד אֶת הַעֲנִיִּים וּמ"מ הַנֶּגֶד הַתִּיר וְאִם אָמֵר בְּפִנֵּי פְּלוּנֵי הַתְּרִיתִי וְהִלֵּף לוֹ לְמַדִּינַת הַיָּם גַּם בְּזֶה אֲנִי רוֹאֶה לְכוּפּוֹ דְּאִיחְזוּקֵי אִינְשֵׁי בְּרִשְׁעֵי שְׁהַתִּירוּ נִדְרָה לֹא מִחְזִיקָנָן ע"ש.

אֲבָל מִדְּבָרֵי הֶרִא"ש פְּלָל י"ב אוֹת ב' שְׁפֶתַב מֵה שְׁקַשָּׁה לָהּ עַל ר"י שְׁפִירֵשׁ דְּנִדְרָה לְעַנִּיִּים יֵשׁ לוֹ הַתְּרָה לֹא יִדְעָנָא מֵאֵי ק"ל לְמֵר אֲפִי' נִדְרָה לְהִבִּיא קָרְפֵן דְּאֲמִירְתוֹ לְגְבוּהַ כְּמִסִּירְתוֹ לְהִדְיוֹט יָכוֹל לְהַתִּיר נִדְרוֹ כ"ש אִם נִדְרָה לְעַנִּי שְׁיָכוֹל לְהַתִּיר נִדְרוֹ וְגו' וְכֵן מְסִיִּים שְׁם

דְּבַל דְּבַר שְׂפָא עַל יַדֵּי קַנְוֹשֶׁת נְדָר וְהַקְדָּשׁ וּתְרוּמָה וְצִדְקָה יָכוֹל לְהַתִּיר ע"ש מִשְׁמַע
דְּלַכְתַּחֲזִילָה נְמִי יָכוֹל לְהַתִּיר וְאִין חוֹשְׁשִׁין לְהַפְסֵד עֲנִיִּים בְּכַה"ג דְּהַתּוֹרָה הַרְשָׁתוֹ לְהַתִּיר
נְדָרוֹ וּכְאֵלוֹ לֹא נְדָר כְּלָל דְּמִי.

גַּם מִמְּקוֹמוֹ הַדְּבָרִים מְוַכְרַע דָּאִם בְּאִנּוֹ לְחוּשׁ לְהַפְסֵד עֲנִיִּים לְמָה לֹא חָשׂוּ ג"כ לְהַפְסֵד הַהַקְדָּשׁ
בְּקוֹנָמוֹת וְהַקְדָּשׁוֹת וּנְדָרִים וּנְדָבוֹת וְאִם נֹאמֵר דְּגַם בְּהֵם חֲזִינְשִׁין וְאִין לְהַתִּיר לְכַתְּחִילָה
הִ"ל לְהַרְדָּב"ז לְהַסְתִּיעַ מְזָה גַם לְשׁוֹנוֹ מוֹרָה דְּדוֹקָא גְּבִי עֲנִיִּים וְהוּא פְּלֵא דְאִטּוֹ עֲנִיִּים
דְּלַהֲרֵשׁב"א א"ץ הַתְּרָה כְּלָל דְּבַעֲיָנוּ קִנְיָנוּ כְּמוֹ עֲנִיָּי חוֹל לִיהוּ חֲמִירִי מְהַקְדָּשׁוֹת מִמֶּשׁ
דְּמַתִּירִין לְכַתְּחִילָה גַּם לְשׁוֹן מְרֵן ו"ל ס' רנ"ח ס' ו' שְׂפַתְב הַנּוֹדֵר צִדְקָה אִינוּ יָכוֹל לְחַזֵּר
בוֹ אא"כ נִשְׂאֵל לְחֻכְמָה וְהַתִּיר לוֹ בְּנֻדָּא דְּכּוֹנְתוֹ לְכַתְּחִילָה יָכוֹל לְהַתִּיר שְׁהָרִי מְקוֹר דְּבָרֵי
הֵם דְּבָרֵי הָרֵא"ש הַנּוֹ' וּבְהֵם מְבֹנָאָר דְּלַכְתַּחֲזִילָה נְמִי יָכוֹל.

וּמָה שְׁהוֹכִיחַ יִדִּין מְהַרְצ"ךְ נר"ו דְּבַדִּיעֵבֵד קְאָמֵר מְדַנְקֵט לְשׁוֹן נִשְׂאֵל וּלְשׁוֹן הַתִּיר לוֹ
לְדַעֲתִי אִינוּ כְּלָל מִן הַהַכְרַח דְּאֵלְעִיל מְנִיָּה קֵאִי שְׂפַתְב אִינוּ יָכוֹל לְחַזֵּר בוֹ ונ"ל שְׂלֵא יוֹכֵל
לְעַבֵּר עַל נְדָרוֹ אא"כ כְּפָר נִשְׂאֵל וּכְבָר הַתִּיר לוֹ וְאִם הֵיָה כּוֹתֵב מְרֵן אא"כ יִשְׂאֵל וּמַתִּיר
לוֹ אִין הַלְשׁוֹן מִתְאִים כְּלָל דְּמִשְׁמַע דְּיָכוֹל לְחַזֵּר כְּשִׁדְעָתוֹ לִישְׂאֵל וְעַם שְׂאִין מְקוֹם לְטַעוֹת
בְּזָה מ"מ אִין הַלְשׁוֹן מִיִּנְשָׁב וְכֵן מוֹכַח מְדִסִּי' שֵׁם וְאִם הִגִּיעַ לִיד הַגְּבָאִי אִינוּ יָכוֹל לְהִשְׂאֵל
עָלָיו אֲלֵמָא דְּמִיָּרִי נְמִי לְכַתְּחִילָה שְׂפָא לִישְׂאֵל וְזָה פְּשוּט לַע"ד אִם מִצַּד לְשׁוֹנוֹ אִם מִצַּד
דְּבָרֵי הָרֵא"ש וְכֵן מְבֹנָאָר מְדַבְּרֵי ס' רכ"ח ס' מ"ב שְׂכַת' יֵשׁ לוֹ הַתְּרָה וְכַתְּב
עוֹד יָכוֹל וְגו' ע"ש: וְהֵגַם דְּכַתְּב מְרֵן ו"ל ס' ר"ג ס"ג דְּנְדָרֵי הַקְדָּשׁ.

מְצוּה לְקִיָּיִמָם וְאִין נִשְׂאֵלִים עָלֵיהֶם אֲלֵא מְדוֹחֵק נְלַע"ד פְּשוּט דַּה"מ שְׁנָדֵר אִיזָה דְּבָר
לְהַקְדָּשׁ בְּדָרָךְ יִשְׂרָה אָךְ אִם אָמֵר לֹא אֲעֲשֶׂה דְּבָר פ' אוֹ אֲעֲשֶׂה דְּבָר פ' וְאִם לֹא אֶתֵּן כּו"ךְ
לְהַקְדָּשׁ שְׁפִיר יָכוֹלִים לְהַתִּיר לוֹ גַּם בְּלַתִּי דוֹחֵק דְּבַעֲיָקֵר נְדָרוֹ אִינוּ מְתַפְנִין אֲלֵא לְקִנּוּס
וּלְהַעֲנִישׁ עֲצָמוֹ שְׁיִשְׁמֹר אוֹתוֹ דְּבָר שְׂאָמֵר לְעֲשׂוֹת אוֹ לְהַפְּךָ וְלֹא מְבַעֲיָא בְּבָא לְהַתִּיר
קוֹדֵם שְׁיַעֲבֹר אֲלֵא גַם בְּעֵבֵר דְּחַל הַהַקְדָּשׁ מַתִּירִין לוֹ גַּם בְּלַתִּי דוֹחֵק שְׂאִין זָה מְטַרַת
הַהַקְדָּשׁ וְלֹא שְׁיִיף לְלַמּוֹד זָה כְּמוֹ שְׁלֵמֵד הַרְמַב"ם (פ"ג מה"נ הכ"ה) מְהַכְּתוּב נְדָרֵי לַה'
אֲשֵׁלֵם דְּזָה מְסַתְּפֵר דְּשִׁיף רַק בְּנוֹדֵר לְמַצְנָה אוֹ בְּעַת צָרָה אוֹ שְׁנָדֵב לְבוֹ לְתַת לַה' וְלֹא
בְּבָא לְגַרְזֵי עֲצָמוֹ דְּאִין זָה אֲלֵא כְּשָׂאָר נְדָרִים דְּעֵלְמָא (וְכֵן מְבו' לְהַדְיָא שֵׁם) וּמָה גַּם דְּדוּמָה
זָה לְטַעוֹת וְאִנּוּס דְּלְבוֹ אִנּוּסוֹ שְׁחֻשָׁב שְׁיִשְׁמֹר וְתוֹ דְּאִסְמַכְתָּא הוּי.

וְהֵגַם דְּפִסְק מְרֵן ו"ל ס' רכ"ח ס' יו"ד נְדָר לְצִדְקָה בְּאִסְמַכְתָּא כְּגוֹן אִם אֲעֲשֶׂה דְּבָר פ'
אֶתֵּן כּו"ךְ לְצִדְקָה וְעֲשֹׂאוֹ חֲזִיב לִיתָן ה"מ לְחֲזִיבוֹ לִיתָן אָךְ לְעִנְיָן לְהַתִּיר לוֹ נ"ל דְּמַתִּירִים
גַּם בְּלַתִּי דוֹחֵק דְּהָבוּ דְּלֹא לְהוֹסִיף עַל מָה שְׁלֵמֵד הַרְמַב"ם מְהַכְּתוּב וְכֵן מְבו' לְהַדְיָא תִּיתִי
לְהוֹסִיף גַּם בְּכַה"ג.

וְאִין לוֹמֵר דְּכִינּוֹן דְּחֻשִׁיב נְדָר שֶׁל צִדְקָה גַּם דְּהוּי אִסְמַכְתָּא א"כ בְּכָלֵל נְדָר הוּא דְּכִינּוֹן דִּישׁ
סוֹבְרִים דְּאִסְמַכְתָּא גַּם בְּצִדְקָה לֹא קִנְיָא מְסַתִּיין לוֹמֵר דְּקִנְיָא וְלֹא לְחֻשְׁבוֹ כְּנְדָר מִמֶּשׁ גַּם
לְעִנְיָן זָה דְּאִין נִשְׂאֵלִים מְדוֹחֵק כִּינּוֹן דִּישׁ סְבָרָא לְחַלֵּק וְתוֹ דְּכִינּוֹן דְּבָא לִישְׂאֵל עַל נְדָרוֹ
בְּפִתְחָה אוֹ בְּמַרְטָה וְהַנּוֹדֵן שֶׁל צִדְקָה הוּי בְּאִסְמַכְתָּא הו"ל כְּנְדָר טַעוֹת וּמְסַתְּפֵר לְהַתִּיר גַּם
בְּלַתִּי דוֹחֵק וְכֵן מְבו' וְזָה גַּם דְּלַהֲרֵשׁב"א אָמֵר נְדָר לְצִדְקָה לְעִנְיָי אִינוּ חַל בְּלֵא קִנְיָן כְּשָׂאָר
מִקְלֵי דְּחוֹל דְּהו"ל ס"ס לְהַתִּיר שְׂמָא כְּהַרְשָׁב"א וְשְׂמָא כְּהַתִּירִים אִסְמַכְתָּא וְשְׁפִיר

נשאלין עליהם אפי' להרדב"ז] ונהגם דמרון לא פסק פון [ותייב ליתן הגם דאיפא ס"ס] מ"מ לא ראינו שפסק מרון דגם בכה"ג דלעננים ובאסמכתא אין נשאלים אלא מדוחק.

ועוד נ"ל דזה הוי דוחק שחשב להתיר הנדר קודם שגדלו האפרוחים ונתאחרו מלהתיר עד שגדלו ששנים סך מסונים וגם נתטפלו בהם זמן מרובה בגידולם וניכר שמצטער מזה שזמן רב הוא הולך ובא להתיר.

ועוד נ"ל דכיון דהוצרה לזה לגדל אפרוחים אם לרוב הרינח שיש לו מזה אם למלאת פרנסתו אם שפך רצונו ובדעתו שמהיום והלאה יגדל תמיד פרצונו א"כ מצטרפים כל הרווחים הנמשכים לו מידי שנה בשנה והו"ל דבר גדול ומסונים והוי מדוחק וכאמור: שו"ר למרון בב"י סי' רנ"ח בשם ר"י שכתב להדיא דאם אמר אם לא אלה למקום פ' אשב בתענית או אתן פ' לצדקה הוי אסמכתא כיון שההליכה היתה לדבר הרשות ואינו חייב אא"כ חייב עצמו בקנין בשטר וגו' ע"ש וצ"ל דטעמו בזה כמ"ש דכל כה"ג אין פונתו להקדישום דבר רק קנס לדבר הרשות ולכן חשיב שפיר אסמכתא וא"כ מיהו נמי לנ"ד דהוי אסמכתא ואינו חל.

ומיהו נמי די"ל דל"ח נדר לצדקה גמור דאין נשאלין אלא מדוחק וכמו שחילקתי לעיל. ואין לומר דנדר זה שלא לגדל אפרוחים חשיב לדבר מצוה לפי צנאות ריה"ח] דכיון דלא נזכר זה בפוסקים וגם מעשים בכל יום שמגדלים הגם דיש נזהרין אין זה לא גדר ולא סייג.

ועוד דאם באנו לידי מדה זו איך יתיישב העולם והתורה דרביה דרכי נועם: ונהגם דמרון ז"ל בש"ע סתם וכתב אם אעשה דבר פ' אתן כו"ד לצדקה ועשאה חייב ליתן ומזה י"ל דפליג אר"י מ"מ כיון דבב"י לא דחה זה י"ל דמייירי בכה"ג דהוי מצוה וכמ"ש בשם ר"י אלא דבאמת אין זה מפשט דבריו לע"ר.

ומ"מ דעתי הקצרה להתיר לו בכה"ג ולחשבו מדוחק או דא"י מדוחק פלל באסמכתא וכאמור דבכ"י הא לא מצאנו דמרון חולק ואיפוישי פלוגתא לא מפשינן וצ"ב עוד [עי' להישי"מ ח"ב סי' ל"ז ע"ש]: סימן קס"ז שאלה מי שהוא אבל בתוך י"ב חדש של אמו וכבר עברו שלשים יום והתחיל בימי המשטה של גישואי בתו האם מותר לאכול עם המסונים בסעודות הנהוגות טרם החנפה.

וכן אם מותר לתת על ידי בתו מטבעות זהב כנהוג הנקרא רשי"ק]. וכן אם בליל החנפה מותר לאכול עם המסונים: תשובה מדברי מהרשד"ם יו"ד סי' ר"ב שהתיר באחים שדרפם לאכול יחד ובתוך השנה אחד מהם נשא אשה שיכול אחיו לאכול בתוך ימי החנפה עם החתן ע"ש נראה להתיר ג"כ בנ"ד שהרי טעמו שם משום דלא אמרו באבל רבתי דעל אביו ואמו אסור ליכנס לבית המשטה כל י"ב חדש אלא לאנשים שאינם מבני החנפה אבל אנשי החנפה שהם קרובי אל החתן והפלה נראה בעיניו דפשיטא דשרו לכ"ע דיום טוב שלהם הוא ואין להם להצטער וליתן צער לחתן ע"ש וא"כ מיהו נמי האב שהוא קרוב אל הפלה ומזה מצטער הוא או החתן או הפלה.

ונהגם דשם בנדונו יש עוד טעם להתיר נראה דהוא ז"ל דעתו דבחזא מניייהו סגי וכמו שפייים שם וכל אחד מהטעמים מספיק וכ"ן דעת ה' בית עובד שהתיר בטעם זה וסניים

וכ"ש וגו' ע"ש: אף נראה דלא שייך יום טוב רק משנשואה ובירכו שבועה ברכות אכל
קודם זה אינם נקראים חתן וכלה רק כשאר האדם שהרי הם מותרים במלאכה אז
ואמרים ודוי ונפילת אפים ולכן נלע"ד דכלילי שבוע ברכות וכן מן הוא והלאה ע"ס פל
ז' ימי המשטה מותר וקודם זה אסור וממילא א"ץ להשיב במה ששאל אם מותר לתת
על ידי הפלה וגו' דכל זה נהוג רק קודם החופה ובר מן דין המנהג זה [שנוהגים הקרובים
לעשות כזאת] איננו ע"פ הדין ויש בו במה איסורי נגיעה בערונה והסתכלות ושאר דברים
שאינם מהונגים ואין ראוי לעמוד בו [נהגם שנראה דבאב לא שייך זה נראה דכוננתו
דכיון דנמשך מזה לעשות פן גם שאר קרובים ראוי למנועו].

וכן אנכי פאשר נשאת בתי לא נתתי כנו' כמו שנהגו וצויתי שיהיה זה רק ע"י נשים וכן
ראוי לכל מי שיש בידו לבטל מנהג זה לבטלו. אף יותר טוב פי ביטולו יהיה בהמשך
לאט לאט בהודעות לרבים חומר שבו לבל ימשך מזה מחלוקת מההמון וכיוצא אשר
ע"ז אולי לא יעלה בידו של הבא לתקן אף ע"י הודעות צבוריות בדרושים וכיוצא
ישתמש בלב היראים והחרדים והבינונים לצאת ידי אלהים ואדם ולהמנע מזה ואגב
נמשכים זולתם ומאחרי שמתפשט המניעה בנקל יוכל לבטלו ולהעבירו כליל כי לא
ישארו רק אנשים שאין דבריהם נשמעים וגם תיקף שיצברו ויתלוננו ימצאו משיבים
אותם מדעתם.

ונה פלל גדול בתורה אם פשהרב רוצה להנהיג איזה דבר תיקון צבורי חדש או למנוע
ולבטל איזה מנהג רע ללכת בדרך זו לכלל דבריו במשפט ובכיוצא בזה אמרו דברי
חכמים בנחת נשמעים אה"ב וכן אמור"ר ההמ"ח זצוק"ל השתדל לבטל מנהג זה
בעירנובהערותיו להק"ק בדרשותיו ודבריו נתקבלו עד שפמעט נתבטל זה לגמרי
הכו"ח ביום ה' אדר התרפ"ג ליצירה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קס"ח שאלה
אבל על או"א שפבר עברו ימי התגלחת הראשונה למנהג עירינו שלשה חדשים ועשרה
ימים ומהתגלחת השנית עברו ז"ך ימים ורוצה לינשא אם מותר לגלח: תשובה ע'
להשד"ח מע' אבילות אות כ' שכתב בשם ה' חיים ביד דמותר לגלח ולכבס אף במקום
שנהגו שלא להסתפר ביום ל' ע"י גערה משום דביום החופה יו"ט שלו הוא וביום
שמקדש נמי שרי וע"ש שציין לה' אליה רבה בסי' קל"ב אות ד' שמתיר לנושא אשה
לגלח אף בתוך ל' לאו"א ואף דהפמ"ג במשפצות זהב שם מסיק זה בצ"ע (וכמ"ש בחי'
רעק"א באשלי רב"ר סי' ש"ץ) מ"מ ביום ל' יש להתיר וכמ"ש ה' חיים ביד ע"ש ונהגם
דפה מעשים בכל יום דגם ביו"ט גמור נוהגים שלא לגלח רק לפרקים הנוהגים [אה"ב
ע' לאמו"ר זצוק"ל בסה"ק ברית פהונה חיו"ד מע' ג' אות יו"ד דמסיק להקל לגלח
בעיו"ט אחר שלשים יום משגילה אחר הגערה הראשונה פינן שלא נודע המנהג בחל
עיו"ט בינתיים כל עוד שלא נודע איך נהגו בזה הרבנים הראשונים ז"ל ע"ש ולכאורה
דבריו סתראי ונ"ל ששוב חקר ודרש וראה שנוהגים פן ההמון בלי שאלת חכם שלא
הפרישו בין גערה א' לגערות שאחריה ושחכמי העיר לא נודע להם שיש בזה מנהג
מהראשונים פנ"ל] מ"מ י"ל דדבר שהוא מיוחד לו לבד עדיף ועוד נ"ל טעם נכון להקל
בזה מצד דבכה"ג דדרך החתן לגלח הו"ל כגערה וניוויל גדול הוא וקרוב לזה ראיתי
שהקילו למי שהולך בין הגדולים והשרים ע' למור"ם סי' ש"ץ היכא דהולך בין הגוים
ומתנוול הב"ד ה' בית עובד ע"ש: סימן קס"ט שאלה תרנגולת שמנה שהלחה של הדקים

שְׁבֵהּ הִיא אֲדוֹמָה כְּמוֹ דָם וְכוּן הַקּוֹרֵב מְלֵא לַחֵה כְּזוֹ וְכוּן הַעוֹר הַפְּנִימִי אֲדוֹם וְשַׁחֲוֹר אֲבָל אֵינּוּ מְמוֹסְמָס רַק קְרוֹב לְמַעַי הַדְּבוּק בּוֹ שֵׁם הַקְּרוֹם שֶׁל הַקּוֹרֵב הַפְּנִימִי מְמוֹסְמָס.

וְהַבְּנֵי מַעִים ג"כ מְאֻדָּמִים אֲבָל לֹא כַּדָּם וְהַקְּנוֹ הַלְּחָה שֶׁבְּדַקִּים וּמְצָאנוּ שֶׁצֵּא הַרְבֵּה זָרַע שֶׁל פְּלִפְלִים אֲדוֹמִים וְגַם פְּתַחְנוּ אֶת הַדַּקִּים וְהַדְּחָנוֹם וְסָר מֵרְאֵה הָאֲדָם וְנִשְׁאָר רַק דְּבָר קָל מְאֹד מֵהָאֲדָם בְּאֵינָה מְקוֹמוֹת: תְּשׁוּבָה נ"ל לְהַכְשִׁיר דָּאָם מִצַּד הַדָּם הַנִּמְצָא בְּדַקִּים נ"ל שֶׁאֵין לְחוּשׁ דְּלֹא יִהְיֶה אֲלָא מִחֻלָּה הֲלֹא קו"ל דְּאֲחֻזּוֹת הַדָּם וְהַמְעַן־שֶׁנֶּת וְכִיּוֹצֵא מִן־תֵּרֶת הַגֵּם דִּישׁ בְּהֵם אֵינָה מִחֻלָּה דְּלֹא גְרִיעֵי מִבְּהֵמָה אוֹ עוֹף הַמְּסוֹפְנִים דָּאָם פְּרָכְסוּ מִן־תֵּרֶם כְּמִבְּנֵי בְּסִי' ס' וְאֵם מִצַּד הַמְּסוֹמוֹס שֶׁבְּקוֹרֵב הָרִי אֵינּוּ אֲלָא בְּעוֹר אֶחָד הַפְּנִימִי וְאֵינּוּ נִטְרָף אֲלָא בְּנִיקְבוֹ שְׁנֵיָהֶם כַּמ"ש מֶרֶן סִי' מ"ט ס"א וְה"ה לְמִסְמוֹס שֶׁאֵינּוּ מְטְרִיף רַק בְּנִתְמַסְמוֹסוֹ שְׁנֵיָהֶם כַּמ"ש דִּיתְכּוֹן שֶׁאֵין זֶה כָּלֵל מִסְמוֹס רַק שֶׁכֵּן דְּרָכּוֹ שֶׁהוּלָף הַקְּרוֹם הַפְּנִימִי וּמִתְרַבֵּף וּמִתְלַחֵחַ עַד הַנֶּשֶׁט וְאֵם מִצַּד הָאֲדָם שֶׁבְּדַקִּים נ"ל פְּשׁוּט דְּתוֹלִין בְּזֶה שֶׁבָּא מִחֻמַּת הַדָּם שֶׁבְּמַעִים וְרִאֲיָה לְזֶה דַּע"י הִרְחִיצָה וְהַשְׁפִּישׁוּף הוּא סָר וְלֹא נִשְׁאָר מִמֶּנָּה רַק דְּבָר קָל וְאֵם הִיָּה עֲצָמִי לֹא הִיָּה סָר.

וְאֵין צָרִיף לְשַׁלֵּק הַמַּעִים וְלִרְאוֹת אֵם תְּסוּר הָאֲדוֹמִיּוּת כִּינּוֹן שֶׁלֹּא יִדְעֵנוּ שֶׁנִּפְלוּ לְאוֹר דַּהֲגַם דְּכַתֵּב מֶרֶן ו"ל סִי' נ"ב ס"ו דְּבִנְמִצָּא שִׁינוּי בְּאֶחָד מֵהָאֵיבָרִים אַעפ"י שֶׁלֹּא יִדְעֵנוּ שֶׁנִּפְלָה לְאוֹר טְרִיפָה ע"ש כְּבָר כְּתִב מוֹר"ם שֵׁם דִּישׁ מְכַשִּׁירִים בְּלֹא נוֹדַע דְּתַלְיֵנוּ הַשִּׁינוּי בְּדָבָר אַחֵר ע"ש וְכַתְּבוּ הָאֲחֵרוֹנִים דִּישׁ לְסִמּוֹף ע"ז בַּהֲפ"מ ע' לַהֲעֵה"כ וְלֵה' שְׁבַת אֲחִים וּבִנ"ד ג"כ יֵשׁ הַפ"מ שֶׁאֵינָה שְׁנֵה הַשְּׁלִישׁ מִמְּחִירָה וְגַם הוּא ע"ש וְאֶפְי' אֵין בּוֹ הַפ"מ דוֹמָה לַהֲפ"מ דְּבַכ"מ הַפּוֹסְקִים אוֹמְרִים אוֹ זֶה אוֹ זֶה.

וְהַגֵּם דַּלַּע"ד לְדִינּוֹ דְּבְתֵרִיָּה דְּמֶרֶן גְּרִירֵי יֵשׁ לְאַסּוֹר גַּם בַּהֲפ"מ מ"מ נ"ל דְּבַכָּה"ג גַּם מֶרֶן מוֹדָה שֶׁהָרִי סִיָּם מוֹר"ם דְּתַלְיֵנוּ הַשִּׁינוּי בְּדָבָר אַחֵר וְא"כ נ"ל דַּע"כ לֹא פְּלִיגִי אֲלָא בְּאֵין בְּמָה לְתוֹלֹת אֶף בִּנ"ד תַּלְיֵנוּ דְּמִחֻמַּת הַדָּם הַנּוֹזֵל נִתְאֲדָמוּ הַב"מ.

וְעוֹד דְּכִינּוֹן דְּסָר ע"י הַדְּחָה וְלֹא נִשְׁאָר רַק דְּבָר קָל הִנֵּה זֶה לְאוֹת שֶׁאֵינּוּ עֲצָמִי וְאַעפ"י שֶׁלֹּא סָר לְגַמְרֵי וְכַעֲיֵן זֶה כְּתִב ה' עֵינָה"כ סִי' ל"ד אוֹת ח' בְּשֵׁם הַרְדֵּב"ז ח"ב סִי' רַל"ה ע"ש וְעוֹד נִרְאֶה דְּנֹדָי מֶרֶן אֵינּוּ אוֹסֵר רַק אֵם נִשְׁלָקוּ וְלֹא סָר הַמֵּרְאָה אֲבָל בְּלֹא נִשְׁלָקוּ וְאֲבָד יֵשׁ לְהַתִּיר מִס"ס דְּשִׁמָּא כְּהַמְתִּירִים בְּלֹא נוֹדַע (וְכַמ"ש הַשֵּׁשׁ"א גְּבִי מְרָה דְּהוּי ס"ס גַּם בְּנִגְד מֶרֶן ע"ש הַטַּעַם וְכ"ש בְּזֶה דְּבַב"י כְּתִב דְּאֶחָד מֵהַטַּעְמִים מִשּׁוּם דְּלַחֲוִמְרָא ע"ש) וְאִת"ל כְּהַאֲוִסְרִים שִׁמָּא אֵם נִשְׁלָקוּ הִיָּה סָר הַמֵּרְאָה וּמַעֲתָה בִּנ"ד א"ץ לְשַׁלֵּק לְבָרֵר דְּכִינּוֹן דְּהַסְפֵּק הַשְּׁנֵי אֵם כְּדָבְרֵי הָאוֹסְרִים אוֹ הַמְתִּירִים אֵינּוּ מִתְבָּרֵר א"ץ לְבָרֵר גַּם אֶחָד מֵהֶם וְכַמ"ש הַנּוֹ"ב ח' סִי'.

וְהַגֵּם דְּנִרְאֶה פְּשׁוּט דְּלַדְעַת מֶרֶן לֹא חָשִׁיב ס"ס דְּצָרִיף לְבָרֵר כִּינּוֹן שֶׁלֹּא מְצָאנוּ לוֹ שַׁכ"כ לְהִדְיָא וְדַעַת הָאֲחֵרוֹנִים לְסִמּוֹף עַל הַמְתִּירִים בַּהֲפ"מ וְגַם לְדַעַת מֶרֶן אֵינּוּ אֲלָא לְכַתְּחִילָה אֲבָל בְּנִאֲבָד מִן־תֵּר שֶׁפִּיר יֵשׁ לְסִמּוֹף שֶׁלֹּא לְבָרֵר וּבְכַרְט דַּלַּע"ד כָּל הָאֲדָם וְהַדָּם אֵינּוּ אֲלָא מִצַּד שֶׁאֲכַל הַרְבֵּה זָרַע פְּלִפְלִים אוֹ פְּלִפְלִים וְזָרַעֻם וְאֵינּוּ רַחוּק אֵם כָּל הַמֵּרְאָה וְהַדָּם אֵינּוּ אֲלָא מִזֶּה וְכוּן ע' בְּטוֹר סִי' נ"ב בְּשֵׁם הָרֵא"ש דְּתוֹלִין בְּרוֹב שְׁוֹמֵן וְכִיּוֹצֵא ע"ש וְכַאֲמַת זֶה שְׁמֵנָה הַרְבֵּה.

זֶהוּ הַנִּלְעָד אִם פֶּה יִסְפִּים אֶתִּי אַחַד מִרַבֵּי הַהוֹרָאָה הִי"ו הַכו"ח בְּיוֹם ט' שְׁבַט הַתְּרַפ"ג
ע"ה כִּלְפוֹן מִנְּשֵׁה הַכֶּהֱן סִילֵט"א: סִימָן ק"ע שְׁאֵלָה חֲמָאָה מְבוֹשְׁלֵת הַנִּקְרָאת סִמָּן אִם
מוֹתֵר לְהַסְתַּחֵר בֵּה לְדִידוֹן דְּנִהְיָנוּ לְאַסְרָה בְּאַכִּילָה: תְּשׁוּבָה לְדִינָא חֲמָאָה מְבוֹשְׁלֵת דְּהִיָּנוּ
הַסִּמָּן מוֹתֵרֵת בְּאַכִּילָה כַּמ"ש מֶרֶן בִּש"ע יו"ד סי' קט"ו ס"ג דְּבִמְקוֹם שְׁאִין מְנַהֵג לְאַסְרָה
חֲמָאָה בְּלִתִּי בִּישׁוּל אִם בִּישְׁלָה מוֹתֵרֵת וּמְבוֹאֵר בַּמּוֹר"ם שֶׁם דְּגַם אִם בִּישְׁלָה הַגּוֹי מוֹתֵרֵת
דְּסִתָּם כְּלִיָּהֶם אֵינָן בְּנֵי יוֹמָן אִף הַמְּנַהֵג פְּשׁוּט פֶּה אִי ג' לְאַסְרָה הַסִּמָּן בְּאַכִּילָה וְכַפֵּר תָּמָה
מִז"ק מְהֵרָם הַכֶּהֱן ז"ל בְּחִיבוּרוֹ כ"י עַל זֶה עִי' יִשִּׁי"מ ח"ב סי' קע"ו] וּבְכַרְט לְדִידוֹן
דְּהַמְּנַהֵג לְהַתִּיר גּוֹף הַחֲמָאָה בְּלִתִּי בִּישׁוּל וְכַתֵּב שֶׁם דְּבַעֲבוֹב"י תוֹנֵס וְכָל גְּלִילוֹתֶיהָ ג"כ
נוֹהֲגִים אִסּוּר בְּאַכִּילֵת הַסִּמָּן ע"ש וְשָׂאֵל ע"ז לְגֵאוֹן עוֹזְנוּ מוֹהַר"י בְּסִיס זצ"ל (הוּא
הַהִמ"ח אֲבָנֵי צֶדֶק) וְהַשִּׁיבוּ שְׁחוֹשְׁשִׁין לְתַעֲרוֹבֵת שְׁוֹמֵן טָמֵא וְשִׁקְיָה הַדְּבָר תְּמוּהָ בְּעֵינֵי
מִז"ק ז"ל וְאַח"כּ שְׁמַע מִגּוֹיִם נְאֻמִּים מְסִיחִים לְפִי תְּוֹמָם שְׁרָאוּ בְּעֵינֵיהֶם כְּמָה פְּעֻמִּים
שְׁמַתִּיכִים חֵלֶב הָאֵלִיָּה וְחֵלֶב הַקָּרֵב וּמְעַרְבִין עִם הַחֲמָאָה וְתִשְׁקוֹן הָאֵר"ש ע"ש וּפְשׁוּט
דַּמ"ש שֶׁם עִם הַחֲמָאָה ר"ל הַמְּבוֹשְׁלֵת דְּהִיָּנוּ הַסִּמָּן דָּאִם מְעַרְבִין עִם הַחֲמָאָה בְּלִתִּי
מְבוֹשְׁלֵת הַדִּק"ל אִיף נוֹהֲגִים בֵּה הַתִּיר גַּם מִצַּד הַמְּצִיאוֹת נִרְאָה דָּאִם מְעַרְבִים בֵּה בְּעוֹדָה
בְּלִתִּי בִּישׁוּל נִיכָר טַעַם הַשְׁוֹמֵן טָמֵא אֲשֶׁר בֵּה וּמָה שְׁלֵא חֲשַׁשׁ מוֹר"ם ז"ל י"ל דְּבַעֲיָרָם
לֹא הָיָה חֲשַׁשׁ לְתַעֲרוֹבֵת זֹו וּבְזֵה א"ש ג"כ דְּבָרֵי ה' בֵּית יְהוּדָה בְּמִנְהֲגֵי דְּף קט"ו ע"ב
שְׁלֵא נָתַן טַעַם זֶה לְמִנְהֲגָם שְׁהוּא כְּמוֹ מְנַהֲגֵינוּ דִּי"ל דְּבַעֲיָרָם לֹא הָיָה חֲשַׁשׁ זֶה וְכַאֲמוֹר.

ועי"ל דְּמִדִּינָא אֵין לְחוּשׁ לְמִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא דְּמְעַרְבִין אִף מִצַּד הַמְּנַהֵג הַחֲמִירוּ לְגַדֵּר
וּסְיָיִג וְלָכוֹן הַתִּיר מוֹר"ם וְגַם ה' ב"י הַנְּצַרְף לְטַעֲמָא דְּהִיָּה כִּלְכַתְּחִילָה מֵה שְׁקוֹנִים וְסִתָּם
כְּלִים אֵינּוּ אֵלָא בְּדִיעֲבַד ע"ש.

אִף מִדְּבָרֵי ה' פְּרִי תְּנוּאָר ס"ק ח' נִרְאָה דְּאִסּוּר מִדִּינָא מְחַשֵּׁשׁ אִסּוּר דְּאוֹרֵיִתָּא וְהַגַּם דְּסִיָּים
שֶׁם וְשׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ יִרְחַק מִמֶּנָּה דְּנִרְאָה דָּאִין זֶה אִסּוּר לְכָל נִרְאָה דְּכּוֹנְתוֹ לְאַסְרָה לְשׁוֹמֵר
נִפְשׁוֹ גַּם שְׁלֵא נוֹדַע דִּישׁ חֲשַׁשׁ תַּעֲרוֹבֵת.

אִף בְּמִקּוֹם שְׁיֵשׁ חֲשַׁשׁ תַּעֲרוֹבֵת אִסּוּר מִדִּינָא גַּם מְבוֹאֵר מִדְּבָרֵי שֶׁם דְּהַתַּעֲרוֹבֵת הִיא
בְּעוֹדָה חֲמָאָה טָרָם שְׁנִתְּבַשְׁלָה וְנִרְאָה דָּאִין זֶה רַק בְּמִקּוֹמָם אִף בְּמִקּוֹמוֹתֵינוּ מְעַרְבִים רַק
בְּמְבוֹשְׁלֵת וְכְמוֹ שְׁהַכְּרַחֲתִי לְעִיל.

וְכ"ן מִדְּבָרֵי ה' מְמוֹר לְדוֹד בְּכּוֹנֵת הַפֵּר"ת דְּאוֹסֵר מְדִינָה בְּמִקּוֹם שְׁיֵשׁ חֲשַׁשׁ תַּעֲרוֹבֵת:
וּמ"מ נִרְאָה לְכַאוֹרָה דַּה"מ לְאַכְלוֹ אִף לְהַסְתַּחֵר בּוֹ שְׁרִי וְכַמ"ש מֶרֶן סִי' קי"ז ס"ס א'
דְּכַלְדָּבָר שְׁאִין אִסּוּרוֹ אֵלָא מִדְּרַבְּנָן מוֹתֵר לְעֲשׂוֹת בּוֹ סְחוֹרָה ע"ש וְהַגַּם דְּבַנ"ד חוֹשְׁשִׁין
לְתַעֲרוֹבֵת שְׁוֹמֵן טָמֵא דְּאִסּוּרוֹ מְדִינָא נִרְאָה דְּמִדְּאוֹרֵיִתָּא אֵין לְחוּשׁ לְזֵה וְלִיכָּא רַק
אִסּוּר דְּרַבְּנָן שְׁהֵרִי הַמּוֹרֵיִס מְבוֹאֵר בְּדְּבָרֵי מֶרֶן סִי' קי"ד ס' י"א דְּאִסּוּרוֹ מְשׁוּם תַּעֲרוֹבֵת
זֵין וּמוֹתֵר לְהַסְתַּחֵר בּוֹ כַּמ"ש הַפֵּר"ח סִי' קי"ז ס"ק י"ד בְּשֶׁם הַתּוֹסְפֵתָא הַגַּם דְּסִתָּם יִינָם
אִסּוּר בְּהִנָּאָה וְכ"ש כָּאֵן שְׁאִין כָּאֵן אִסּוּר הִנָּאָה.

אִף נִרְאָה דְּשְׁאֵנֵי הָתָם דְּגַם סִתָּם יִינָם עֲצָמוֹ אֵינּוּ אֵלָא אִסּוּר דְּרַבְּנָן כְּמִבְּוֹאֵר מִדְּבָרֵי מֶרֶן
ז"ל סִי' כ"ג שְׁאֵינּוּ אֵלָא גְּזֵרָה דְּרַבְּנָן וְע' בַּבְּאָה"ט שֶׁם אִף בַּנ"ד דְּאִיכָּא תַּעֲרוֹבֵת אִסּוּר
דְּאוֹרֵיִתָּא הֵנִי כְּאִסּוּר דְּאוֹרֵיִתָּא וְהַגַּם דְּמִיָּדִי סְפִיקָא לֹא נִפְיָק דְּשְׁמָא אֵין בּוֹ תַּעֲרוֹבֵת
כְּלָל וְסְפִיקָא דְּאוֹרֵיִתָּא לְחוּמְרָא אֵינּוּ אֵלָא דְּרַבְּנָן כַּמ"ש הַפֵּר"ח סִי' ק"י בְּכַלְלֵי ס"ס אוֹת

א' ע"ש י"ל דכיון דחמיר מיהא מאיסור סיר דרבנן גמור וכמ"ש ה' נני העמודים סי' קל"ו ס"ג וסי' כ"ד ס' י"א ע"ש אין להתירו בסחורה ונהגם דיש ס"ס דשמא אין בו תערוכת כלל ואת"ל יש בו תערוכת שמא באופן שנתבטל מדאורייתא מ"מ יש פנים לומר דכיון דהספק הראשון שיש בו תערוכת או אין בו אינו אוסר רק אם יש בו תערוכת שאינה מבוטלת לא מקרי ספק כלל ומתחילה אנו דנים רק אם יש בו תערוכת האוסרת או לא וא"כ אין פאן אלא ספק אחד ודומה לזה כ' ה' שושנים לדוד בפסחים דף ט' בריש סוגיית החולדה ע"ש.

ועי"ל דכיון דכל עיקר התערוכת שמעריבים הוא להרויח מסתמא אין מערבין באופן מועט שמתבטל דאין בו כ"ך ריוח וא"כ הוי פנדאי דכשמעריבים מערבין הרבה שאינו מתבטל ולא נשאר רק עיקר הספק דשמא אין בו תערוכת כלל ובספק אחד אין להתיר דהו"ל ס' דאורייתא ולא מבעיא להסוברים דאסור מדאורייתא אלא דגם למ"ש הפר"ח דהוי דרבנן מ"מ חמיר מאיסורי דרבנן וכאמור [עי' הדרכ"ת סי' קי"ז ס"ק ג'] ושור"ר לה' שש"א ז"ל סי' קי"ז ס"א שעמד בספק טריפה ונראה דדעתו לאסור ע"ש.

וכ"ש אם מרן ז"ל מהסוברים דאיסור סחורה מדאורייתא פדעת הר"מ ושאר פוסקים וכמו שפן נראה ממה שכתב בס"א חוץ מן החלב שהרי נאמר וגו' ע"ש שמה דקדקו הפוסקים שדעת הרמב"ם דאיסור סחורה בדבר איסור מדאורייתא [דלפ"ז לא יפון מה שדחה ה' שש"א למה שמבואר מהרמב"ם בספ"ח מה' מ"א דגם ספק איסור דאורייתא אסור בסחורה דלשיטתו אג"ל דאיסור סחורה מדאורייתא ע"ש דהרי לדידן [ג"כ] איסור סחורה דאורייתא [נעוד] הרי הרמב"ם עצמו דס"ל סד"א לחומרא מדרבנן אוסר הסחורה בספק איסור דאורייתא [וא"כ גם אם הוי ס"ל דאיסור סחורה דרבנן מ"מ בדבר האסור מספיקא דאורייתא בין אם יהיה סד"א לחומרא דאורייתא דאז יש לאסור בפשיטות בין שיהיה דרבנן מ"מ חמיר כדאורייתא] ונהגם דהרב משנה למלך שם ביאר פונת הרמב"ם (דקאמר בין בספקו בין בנדאון) דקאי רק אאיסורי דרבנן מ"מ דעתו לאסור סחורה בספק איסור תורה דחמיר כמו שיע"ש: אלא די"ל דנ"ד לא חשיב ס' איסור דאורייתא די"ל דמן התורה מוקמינן ליה אחזקתיה שאין בו תערוכת.

גם י"ל דמן התורה אמרינן דמרוכה פריש וכפי הנראה דהרוב אין מערבין ואין פאן אלא חששא ולא ספק גמור ורובי להתיר ונהגם שנהגו לאסרו אינו אלא כדברים המותרים באחרים נהגו בהם איסור וקצת יש לדקדק פן מדברי הפר"ח שלא כתב בפשיטות לאסור משום ספיקא דאורייתא ונקיט בלישניה חששא דאורייתא כיע"ש.

ועי' למור"ם סי' קי"ד ס' יו"ד דאם יש רוב שאין מערבין אמרינן כל דפריש מרובא פריש: וראיתי להכנה"ג סי' קט"ו הגהב"י אות ה' שכתב בשם האו"ה דאע"ג דבנדאי חלב טמא הוי איסור דאורייתא מ"מ מאחר דרוב חלב המצוי בינינו הוי חלב טהור ואף אם יהיה בו חלב רק ע"י תערוכת דמסתמא חלב טמא ניכרת בפ"ע וגו' הוי סתם חלב רק מדרבנן ודנין בספקו לקולא ע"ש ומדבריו אלו לכאורה יש להקל בנ"ד ג"כ ומטעמו ז"ל הנז' אלא דיש קצת לחלק ולומר דחלב דהיינו שומן הקרב וכיצא הו"ל תערוכת דמין בשאינו מינו ול"ד לחלב דהוי מין במינו.

וימין בְּמִינוֹ מְדַאֲרֵינָתָא בְּטוּל בְּרוּב וְלֹא כּוֹן בְּשִׂאֵינוּ מִינוּ דְּבַעֲיִנוּן שְׁשִׁים אָף מֵהִטְעַם שְׁזָכַר דְּרוּב חֶלֶב הַמְצוּי הָיָה חֶלֶב טְהוֹר יֵשׁ פָּנִים ג"כ דְּרוּב הַתְּמָאָה הַמְבַּנְשֶׁלֶת אוֹ שְׂאֵינָה מְבַנְשֶׁלֶת אֵין בָּהּ תַּעֲרוּבָת וּא"כ אֵין פָּאן אֲלֵא חֲשִׁשָׁא בְּעֵלְמָא וְלֹא אִיסוּר דְּאֲרֵינָתָא וְכִמוּ דְּכּוֹן נֵר' מְלִשׁוֹן הַפֶּר"ת וּא"כ מוֹתֵר בְּסַחֲוֶרָה וְכּוֹן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִמָּה שְׁנֶהְגּוּ לְהַאֲכִילוֹ לְתִינוּקוֹת דְּאֵי אֵיתָא דְּאִיסוּר דְּאֲרֵינָתָא הוּא מִפְּתָ ס' דְּאֲרֵינָתָא וּלְחוּמְרָא מְדַאֲרֵינָתָא אוֹ מִפְּתָ ס' אִיסוּרָא דְּאֲרֵינָתָא דְּאִיסוּר מֵיָהָא מְדַרְבְּנָן וְנַחְמִיר בְּדַאֲרֵינָתָא [אִיָּה סְפִינָן לְהוֹ לְקַטְנִים בְּיָדִים אֲלֵא וְדֵאֵי דְּאֵינוּ אֲלֵא חֲשִׁשָׁא בְּעֵלְמָא וְאֵינוּ אֲלֵא דְּרַבְּנָן וְלִכּוֹן בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן מְאֲכִילִים לְתִינוּקוֹת וְנֶהְגּוּ כְּהַמְתִּירִים לְסַפּוֹת לְתִינוּק בְּיָדִים אִיסוּר דְּרַבְּנָן [עֵי' לְהַעֲהֵ"שׁ א"ח ס' ש"מ"ג או"ב] וְעוֹד דְּגַם לְמָרְן וְדַעֲמִיָּה בֵּא"ח ס' ש"מ"ג דְּאִיסוּר י"ל דְּכָאן חֲשִׁשָׁא בְּעֵלְמָא וְקִיל טְפִי אֲלֵא מִשׁוּם דְּנֶהְגּוּ לְהַחְמִיר וּלְגַבֵּי הַקְּטַנִּים לֹא נֶהְוֵה מְעִיקָרָא וְלֹא הַחְמִירוּ וְכפ"ז נֵר' דְּמוֹתֵר לְהַסְתַּחֵר בּוֹ דְּאֲפִי' לְגְדוּלִים הָיָה בְּדִין לְהַתִּירוֹ [עֵי' הַמָּה"שׁ שְׁם או"ג] וְאֵין לוֹמֵר דְּיֵשׁ לְאַסּוֹר מִמָּה שְׁלֹא רְאִינוּ מְסַתְּמִירִים בּוֹ וְנִימָא דְּנֶהְגּוּ לְאַסּוֹר גַּם בְּסַחֲוֶרָה דְּנִדְּאֵי לֹא כ"ע דִּינָא גְּמִירֵי וּבְרֵאוּתָם שְׁהוּא אִיסוּר בְּאֲכִילָה נְחֻשְׁב לְהֵם כְּאִיסוּר וְלֹא הַסְתַּחֵרוּ בּוֹ.

וְתוֹ דְּכִבְרַת פְּתַב מָרְן הַב"י בְּרִישׁ יו"ד דְּאֵלוּ רְאִינוּ שְׂרָצוּ לַעֲשׂוֹת כּוֹן וְנִמְנָעוּ הָיָה רְאֵיָה לְאַסּוֹר מֵהַמְנַהֵג אָף לֹא רְאִינוּ אֵינָה רְאֵיָה ע"ש וְה"ה בנ"ד. וְעוֹד נִרְאָה דְּכִינּוּן דְּנֶהְגּוּ לְקַנּוּתוֹ לְקַטְנִים ש"מ דְּלֹא חֲזִינְשִׁי' לְשִׁמָּא יֹאכַל מְמַנּוּ שְׁזָהוּ טַעַם אִיסוּר הַסַּחֲוֶרָה אִם לְהַסְוֹבְרִים דְּאֲרֵינָתָא אוֹ דְּרַבְּנָן כַּמ"ש ה' (ט"ז וכו"ה הַדְּרַכ"ת סק"ו מֵהַחֲת"ס וְדַעֲמִיָּה ע"ש) וּא"כ גַּם גְּבִי הַסַּחֲוֶרָה אֵין לְחוּשׁ וְכ"ש הוּא דְּבַסַּחֲוֶרָה הוּא מוֹנַח בְּכִלֵּי שְׁקָנָאוּ בְּתוֹכוֹ וְזוֹכְרוֹ לֹא כּוֹן בְּהִיוֹתוֹ בְּכִלֵּי יִשְׂרָאֵל בְּבֵיתוֹ וּבְחוּמוֹתָיו דְּיֵשׁ לְחוּשׁ יוֹתֵר וְעוֹד דְּאֵי אֵיתָא דְּאִיסוּר לְמַכְרוֹ גַּם לְקַנּוּתוֹ לְקַטְנִים אִיסוּר דְּמַסְתַּמָּא אִיסוּר סַחֲוֶרָה בֵּין לְמַפְּוֹר בֵּין לְקַנּוּת גַּם דְּאֵין כּוֹנְתוֹ לְהַרוּיֵחַ.

וְאֵין לוֹמֵר דְּתִינוּק הַמְּנוּטֵל בְּעַרְיִסָּה שְׂאֵנִי דְּלֹאוּ בְּרֵ אִיפְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא הוּא וְכִמוּ שְׁנִרְאָה מְדַבְּרֵי ה' בֵּאֵה"ט א"ח ס' ש"ע"ג ס"ק ג' מֵהַאוּ"ה דְּכִבְרַת פְּתַב ה' בֵּית עוֹבֵד יו"ד ס' ע"ה דְּלֹא שְׁנָא וּא"ל דְּהַמְנַהֵג נִתְיָסֵד לְהַתִּיר עפ"ד ה' או"א וְדִלָּא כַּה' בֵּית יְהוּדָה דְּמַסְתַּמָּא אֲמַרִּינוּ דְּהַמְנַהֵגִים הוּרוּ בְּהַלְכָּה ע"ד מ"ש הַרְשֵׁב"א ס' (ק"ב) וְהַב"ד ה' פּר"ח רִישׁ ס' ט"ל גְּבִי בּוֹדְקִים וְכ"ש מוֹרִים דְּהַמְנַהֵג הוּא פְּשוּט וּמַסְתַּמָּא הֶנְהַג עַל פִּיָּהֶם.

הֵן אָמַת דִּי"ל דַּה' בֵּית יְהוּדָה לֹא זָכַר דְּבַרֵי הַאוּ"ה וְאוּלַי אֵלוּ רְאָה דְּבַרֵי הָיָה מַתִּיר וְנֶהְגַּם דַּהַב"י הֵבִיא רְאֵיָה מְסַתְּמָא הַאוּ"ה לֹא נֶעְלַם מְמַנּוּ זֶה. וְעוֹד נ"ל לוֹמֵר כִּינּוּן דְּאֵינוּ אֲלֵא מְנַהֵג אֲמַרִּינוּ הָבּוּ דְּלֹא לְהוֹסִיף עֲלָהּ וְכָל סִפְק בְּמַנְהֵג מוֹקְמִינוּ לִיָּה אֲדִינָא אָף כ"ז לֹא שְׁיָיָף רַק אִם נֹאמֵר דְּלִדִּינָא יֵשׁ לְהַתִּיר בְּעִיר חֲדָשָׁה עִם שְׁיֵשׁ חֲשִׁשָׁא זֹאת וְצַע"ג בְּזֶה וּמ"מ לְסַחֲוֶרָה דְּעֵתִי נוֹטָה לְהַתִּיר אִם פַּה יִסְפִּימוּ הַרְבָּנִים הַמּוֹרִים הִיוּ [עֵי' לְהַדְּרַכ"ת ס' קי"ז סק"ס שְׁכַתְב דְּנוֹהֲגִים לְהַתִּיר בְּמִדִּינָתָם וְשָׁפְן רְאָה לַה' רֹאשׁ מְשַׁבִּיר וְכַתְב בְּשֵׁם הַבַּה"י וְה' חֲזִיִּים בְּיָד ס' ט"ז ח"י לְאַסּוֹר ע"ש וְהַמְעַיִן שְׁם יִרְאָה דְּאִיסוּרֵי רַק מִטַּעַם שְׁנֶהְגּוּ לְאַסּוֹר בְּסַחֲוֶרָה וְע"ש עוֹד שְׁכַתְב שְׁיֵשׁ לְהַקְּל בְּתַמָּאָה יוֹתֵר מְגַבִּינָה ע"ש וּבְהַרְמָב"ם פ"ח מֵהַמ"א הִיוּ מְבּוֹנָר לְהַדִּיא דְּמוֹתֵר לְהַסְתַּחֵר בְּגַבִּינוּת עפ"ו"ם] (אֲמַר הַמַּגִּיָּה לְפִי מ"ש

אמו"ר הרה"ג המְחַבֵּר ז"ל לְאַסּוֹר מְטַעַם תְּעַרְבֶנָּה חֵלֶב א"כ בְּחֻמְאָה יֵשׁ לְהַחְמִיר יוֹתֵר דְּצָרִיף ס' לְבַטֵּל הָאִסּוּר לֹא כֵן בְּגִבְיָנָה דְּהָאִסּוּר רַק מֵצַד הַהֶעְמָדָה.

וְכֵן בְּחֵלֶב שְׁחֵלְבוּ גוֹי דְּבִטֵּל בְּרוּב וּכְמ"ש הַהֶע"ש יו"ד סי' קט"ו ס"א ע"ש) הַכּו"ח בְּיוֹם ר"ח שְׁבֵט הַתְּרַפ"ג ע"ה כְּלַפּוֹן מִנְּשֵׂה הַפֶּהָן סִילֵט"א: וּמָה נִשְׁכַּתְבַּה ה' ש"ש א"א לְהוֹכִיחַ מִדְּבָרֵי מוֹר"ם סי' כ"ג דְּאָסֵר לְמִפְּנֵי ס' טְרִיפָה ע"ש לַע"ד אִין זֶה עֲנִין לְסַחֲרָה בְּדָבָר אִסּוּר דְּהֵתָם אִסּוּרוֹ שְׁמָא יַחְזוֹר וַיִּמְכְּרֵנוּ לְיִשְׂרָאֵל וְכִדְאִיתָא בְּפִסְחִים גַּבִּי דְּגֵן שְׁנִתְלַחֵלַח וּפְסָקוּ מְרַן ז"ל סי' ע"ש אָף אִסּוּר סַחֲרָה הוּא מְטַעַם דְּיִלְמָא הוּא עֲצָמוֹ אֲכִיל מִנֵּיהּ.

הֵן אֲמַת דְּגַם שָׁם יֵשׁ לְשִׂאוֹל לָמָּה אִין מִתִּירִין מִס"ס דְּשְׁמָא לֹא יִמְכְּרֵנוּ אֲלָא יִאֲכַלְנוּ וְאֵת"ל יִמְכְּרֵנוּ שְׁמָא מוֹתֵר הוּא וְכֵן יֵשׁ לְהַעִיר מִמ"ש מְרַן ס"ס נ"ז ע"ש וְנִרְאָה דְּאִסּוּר זֶה מְדַרְבְּנֵן וְאָף דְּאִיכָּא ס"ס פִּינֵן דְּאֲפִשְׁר לְבָרְרוּ אִין לְהַתִּיר וְה"ן הָרִי אֲפִשְׁר לְהַמְיָתוֹ וּלְמַכְרוֹ אוֹ שְׁהַגוֹי יִמְיָתְנוּ לְפָנָיו: סִימָן קַע"א לַע"י"ת תִּיטָאוּיָן יַע"א נְשִׂאֲלֵתִי מֵהַחַה"ש הַדְּהַ"מ כְּמַה"ר ר' דָּוִד הַפֶּהָן יַצ"ו בְּנִדּוֹן הַשׁוֹחֵט שְׁאָמַר לֹא אֲשַׁחֲוֵט עוֹד כ"א בְּמֵאֲתִים פ' לְחֻדָּשׁ וְאִם יַעֲבֹר וַיִּשְׁחַט יִתֵּן ה"ק פ' לְרַמְב"ה זִיע"א.

וְלֹא שְׁחַט פִּי אִם בַּחוּה"מ סוֹכּוֹת שְׁשִׁכְרוּ אוֹתוֹ הַק"ק חֻדָּשׁ אֶחָד בְּמֵאֲתִים פ' וְאֵת"פ בְּיִטֵּל פִּי הַק"ק לֹא רָצוּ וְשְׁחַט אַחֲרֵי שְׁנֵדֵר בְּהֵמָה מְסוּכָּנָת קוֹדֵם שְׁשִׁכְרוּ אוֹתוֹ וְעוֹד לְפַעְמִים הָיָה בּוֹדֵק הַסִּפִּין עִם זוּלְתוֹ וְעַתָּה בָּא לְשִׂאוֹל עַל גְּדוּר: תְּשׁוּבָה גַלְע"ד דְּנִדּוֹן זֶה נִחְלַק לְב' סוּגִים הַסּוּג הָאֶחָד עַל הָעֵבֶר דְּאֲפִשְׁר לְשַׁכְּרָה נִתְחַיֵּיב הַסּוּג הַנּוֹז' וְא"כ אִין לְהַתִּיר לוֹ כְּמ"ש הַפֶּת"ת בִּי"ד סי' רנ"ח ס"ק ח' בְּשֵׁם הַרְדָּב"ז דְּהַמְתִּיר לוֹ בַּר וְגו' דְּמִפְּסִיד הָעֲנִיִּים וְהַסּוּג הַשֵּׁנִי הוּא עַל הָעֵתִיד שְׁמִתְחַרֵּט בְּעֵינֵי הַנֵּדֵר וּבִזְזָה הָיָה נִרְאָה לְכַאוּרָה דְּמִתִּירִים לוֹ וּכְמ"ש ה' רַב פְּעָלִים ח"א יו"ד סי' ט"ל בְּשֵׁם חַכְמֵי בָּבֶל וְכ"ן דַּעַת ה' עֲצָמוֹ דְּקוֹדֵם שְׁיַחֲוִל הַחַיּוּב מוֹדָה הַרְדָּב"ז ז"ל דְּמִתִּירִים לוֹ כִּיעו"ש.

אָף נִרְאָה דְּכִינּוֹן דְּנִדּוֹן זֶה כְּשִׁמְתִירִים לוֹ עַפ"י חֲרֻטוֹ בְּעֵינֵי הַנֵּדֵר יִהְיֶה מוֹתֵר גַּם נִימָא שְׁעֵבֶר א"כ הו"ל הַמְתִּיר לוֹ מִפְּסִיד הָעֲנִיִּים וְכֵן וְגו' וְשִׂאֲנֵי הַהִיא דְּה' רַב פְּעָלִים ז"ל דְּעִדְיִין לֹא עֵבֶר כָּלֵל וְלֹא נִתְחַיֵּיב מֵעוֹלָם וְכֵן בְּנִדּוֹן זֶה אִם לֹא הָיָה עוֹבֵר וּבָא לְהַשְׁאֵל עַל גְּדוּר מִתִּירִים לוֹ שְׁלִשָּׁה פִּינּוֹן שְׁעִדְיִין לֹא נִתְחַיֵּיב אָף עַתָּה שְׁכָּבֵר נִתְחַיֵּיב וּמִתִּירִים לוֹ מִמִּילָא יִהְיֶה מוֹתֵר בְּמָה שְׁעֵבֶר א"כ הו"ל כִּהִיא דְּהַרְדָּב"ז ז"ל כְּנֹז"ל.

אֲמָנָם מְצָאֵתִי לוֹ תִּקְנָה בְּעֵתִיד שְׁיִשְׁפִּירוּ אוֹתוֹ הַק"ק בְּמֵאֲתִים פ' לְחֻדָּשׁ וַיִּשְׁלְמוּ לוֹ הַסּוּף הַנּוֹז' וְהוּא בְּעֲצָמוֹ יַחְזִירֵם לָהֶם בְּמִתְנָה וְכֵן יֵשׁ לְלַמּוֹד מִדְּבָרֵי ה' פֶּת"ת סי' רכ"ח ס"ק ל"ד אֲלִיכָּא דַּכ"ע וְאֲפִילוּ לְדַעַת הַחֲכָם הַנּוֹז' שָׁם וְכ"ש לְדַעַת ה' פְּרִי תְּבוּאָה עֲצָמוֹ ע"ש וַיִּנְהַגוּ כֵן כָּל עַת וּזְמַן שְׁלֹא הִתִּירוּ לוֹ שְׁלִשָּׁה.

וּבְנִתִּים יִכְתּוּב ר"מ נר"ו לְהַרְה"ג הָרַאב"ד מְקוֹדָשׁ כְּמַה"ר ר' יַעֲקֹב חֵי זַרְיָהוּן הִי"ו וְלִשְׁאָר הַרְבָּנִים וְהַגְּבָאִים הַמְּמוֹנִים עַל קְוַפַּת רַמְב"ה זִיע"א וַיּוֹדִיעַם הַמְּעַשֶׂה שְׁהִיָּה בְּנוֹגַע אֶל הָעֵבֶר וְשִׁהַדְּבָר צ"ע לְדִינָא שְׁאֲפִשְׁר לְשַׁכְּרָה יִתְחַיֵּיב לְדִינָא וְלִכֵּן בְּלִתִּי סִפְק יִתְפָּשְׂרוּ עִמּוֹ הַמְּמוֹנִים שָׁם בְּדָבָר קַל בְּהַסְכָּמַת רַב הָעִיר הַנֵּז"ל וּבְכַרְטָא אִם הַשׁוֹחֵט הוּא עֲנִי וְלִית לֵיהּ מַגְרָמִיָּה כְּלוּם לְשִׁלְמֵם.

ולכל הפחות יתפשרו עמו לשלם אותם על יד על יד פרנף לשבוע וכיוצא ואחרי שיגמר הפשר ביניהם ולא יהיה עליו תשואא זו דמפסיד העניינים אז ישאל על נדרו בעתיד ע"י שלשה ואין צורך להקהל עוד לשלם לו מאתים פרנף לחדש ולא לשוחט לתת אותם במתנה לק"ק אחרי שיגבה אותם: אולם אם חו"ר טבריא הי"ו לא הספיקו כלל בפשר הנז' אז אין ספק פי הם שולחים פסק לכת"ר נר"ו בזה ואז אותו הפסק יכול לשלחו לחו"ר עירינו הי"ו לעמוד עליו ואם יש מה להשיב עליהם יקוב הדין את הקר ואם האמת אתם מה יש לנו לעשות לו.

זהו הנלע"ד בזה. אף מ"ש כת"ר נר"ו לסמוך על כל נדרי וכיוצא אינו נראה חזק דמדברי הרב רב פעלי' שם נראה דאין זה פדאי רק לסניף בעלמא כיעו"ש ועוד דהמנהג פשוט תמיד שלא לסמוך רק להתיר בשלשה אם אפשר או לשלם הכו"ח ביום ח"י טבת התרצ"ג ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן קע"ב לעי"ת מדנין יע"א נשאלתי מהחז"ש הדה"מ כמה"ר ר' מרדכי סגרון הי"ו והחז"ש הדה"מ ר' חומאני עלוש הי"ו באיזה ספיקות בדיני ההגבה ותוכן דבריהם שש שאלות.

ונהו הנלע"ד בזה עפ"י סדר מכתבם הנז' א' מה שחקרו בדברי ה' ב"ח ז"ל בשיעור ההגבה שלא יגביה האבר דהרי לא דמי הגבהת אומה לאונה או נרדא שיהם קלים יותר ובמה יודע א"ך אם סירכה ואם ריר: תשובה מבואר בדברי השמ"ח ז"ל סי' ט"ל אות ל"ה דכונת הב"ח היא לא על הגבהת האבר בכללותו אלא על הגבהת קצת מהריאה שכ"כ ז"ל שקבלה בינדם דהגבהה זו היינו שלא יוגבה כלל מהריאה עי"ז ואם הוגבה קצת מהריאה בהגבהת הסירכה אין זו קלה ולא מהני להכשיר ע"ש וא"ך שפיר י"ל דגבול וקצבה אחת הוי לנרדא ולאונה ואומה פינן שהדבר תלוי רק בהגבהת אפי' קצת ממנה.

והגם דיהיה הפרש מה כל דהו (מה שאינו מוכרח וכאמור) ביניהם לק"מ די"ל דהראשונים שמו את משקל הקצת והפל שהוא לפי האומה ומ"מ גם באונה ובהורדה אין להקל יותר פינן דאין מי שבקי בדבר לשקול הדרים התלויים בשערה ולכן מטריפים בהגבהת קצת מהאונה או קצת מהורדה פאינהו דקי"ל בעלמא בכמה עניינים דמשום דאין אנו בקיאים אוסרים דהו"ל זה עתה דינה ממש וכאמור ולכן כל שרואה שהוגבה קצת בכל האיברים אוסרים: סימן קע"ג ב' ומה ששאלו במ"ש ה' ישיב משה ז"ל סי' רס"א דהגבהת ריאה קצת היא שאוסרת אבל נדנוד קצת מהריאה אין לחוש לו דאינה גבול יהיה בדבר זה: תשובה דבר זה החוש מעיד עליו דהגבהה היינו שהריאה יוגבה קצת ממנה אבל נדנוד היינו שמתנועעת ומתנדנדת קצת מהריאה ואין שום דבר ממנה מוגבה אפילו קצת.

ועיקר טעמו של הרב ז"ל נראה דדניק לה מדברי השמ"ח והב"ח שלא הגבילו את הדבר בנדנוד ותנועת קצת מהריאה רק מהגבהת קצת מהריאה וכאמור: סימן קע"ד ג' ומה ששאלו האם הגבהת קצת מהריאה הוי בחוש הראות או בהשערה ואומד לפי קנשי וחזק הסירכה: תשובה ודאי דהדבר מוגבל בחוש הראות ממש אם מדינה אם ממנהגא.

אם מדינה דהגבקה זו עיקרה ויסודה הוּיָא פְּשׁוּמְצִיא הַרְיָאָה לחוץ כמ"ש השמ"ח ז"ל שם עוד פתבו שְׁאֲפִילוּ הוּצִיא הַרְיָאָה וּמְצָא בַּהּ סִינְרָכָה וגו' וְסִינְרָכָה הַנְּזוּ דְהִינּוּ וְשִׁילָא יוֹגְבַהּ כָּלֵל מִהַרְיָאָה עִי"ז וְשָׂאם הַנְּגַבַּה קִצְתָּ מִהַרְיָאָה טְרִיפָה ע"ש.

ובנדאי דְּכָל מַעֲיָנָן יִשְׂרָיִל יוֹרָה יוֹרָה דְּעַל חוּשׁ הַרְאוֹת הוּא דְקָאִי וּדְבָרֵי וְזֵל נּוֹבְעִים מִדְּבָרֵי מְרָן הַב"י בְּשֵׁם ר"י הַלְבָן מְקוֹר דִּין זֶה שְׁפַתְבּוּ הַפְּלִבּוּ בְּשֵׁמוֹ דִּין הַהַגְבָּהָה. ואח"ז פְּתַב בְּשֵׁמוֹ דִּין הַכְּנֶסֶת יַד הַבּוֹדֵק וּמְסִינִים עֲלֵה וּלְאַחַר שְׁיּוּצִיאָהּ הַרְיָאָה לחוץ אִם יִרְאֶה אַח"ךְ טְרִיפּוֹת אַחַר אֵין לְבַדּוֹק כִּי אִם כְּמוֹ שֶׁהַעִירוֹתִי מִפִּי הַגְּאוּנִים וְלֹא יוֹתֵר וְהִינּוּ עַל בְּדִיקַת הַהַגְבָּהָה ע"ש וְכִינּוּן דְּעִיקָר הַהַגְבָּהָה הִיא אַחֲרֵי כְּנִיסַת יַד הַבּוֹדֵק וגו' וְאַחֲרֵי שֶׁהוּצִיאָהּ הַרְיָאָה לחוץ וְהַגְבִּיָּה שֶׁם הַגְבָּהָה קִצְתָּ וְכָל שֶׁהוּא וּבִיאָר הַב"ח ז"ל שִׁילָא יִגְבִּיָּה הָאֲבָרָה שְׁבּוּ הַסִּינְרָכָה וְכּוֹנְנָתוֹ כַּמ"ש הַשְּׂמ"ח שִׁילָא יִגְבִּיָּה אִפִּי קִצְתָּ מִהָאֲבָרָה הַנָּה וְכִמוֹ שֶׁכֵּן מִשְׁמַעוֹת פֶּשֶׁט דְּבָרֵי הַב"ח שִׁילָא שֶׁם גְּבוּל בְּדָבָר זֶה נִדְאִי דְּעַל חוּשׁ הַרְאוֹת קָאִי וְזֶה בְּרוּר מְאֹד לַע"ד וְהַגֵּם דְּרָאִיתִי לַהֲתַה"ז ז"ל ס' מ"ט או' ד' שְׁאַחַר שֶׁהִבִּיא דְּבָרֵי ה' בְּנֵי חֲזִי ז"ל הַנְּזוּ פְּתַב וְצָרִיף הַבּוֹדֵק לַהֲיּוֹת כָּל מַעֲיָנָיו וגו' שִׁילָא יִגְבִּיָּה אוֹתוֹ הָאֲבָרָה וגו' כִּי אִם דְּוָקָא הַסִּינְרָכָה לְבַדָּה וְזֶה יוֹכֵל לַהֲפִיר וְלִידַע מִכּוֹבֵד הַסִּינְרָכָה דָּאִם מְרַגִּישׁ יוֹתֵר כְּבִידוֹת וגו' יַדַּע וְיִבִּין שֶׁהַגְבִּיָּה גַם הָאוּנָה אוֹ הָאֲוָנָה עֲמָה וְכִינּוּן שִׁילָא נְפִסְקָה יַחֲלִיטִינָה וְיִטְרִיפִינָה וגו' וּמִשְׁמַע מִזֶּה דְהוּא ז"ל מִבֵּין דְּעַדִּין הַדְּבָר מוּטָל לְאִנְמוֹד וְלִשְׁיָקוּל הַדַּעַת כִּיעו"ש.

לאחר המחיר לא נקיטנו פְּנוּמִיָּה בְּזֶה כָּלֵל דְּנִרְאָה דְּנִדְחַק בְּכָל זֶה מִמָּה שֶׁחֲשַׁב דְּהַגְבָּהָה תַּהֲיָה בְּפָנִים בַּעַת שֶׁהַטְרַפְשׁ אֵינוֹ פְּתוּחַ כָּלֵל רַק כְּדִי הַכְּנֶסֶת יַד הַבּוֹדֵק וְאַשְׁתַּמִּיט לִיהַ דְּבָרֵי מְרָן בַּב"י הַנְּזוּ וְדְבָרֵי הַשְּׂמ"ח הַנְּזוּ וְלִכֵּן הִנְקִישָׁה בְּעֵינָיו אִיף יִפִּיר וְיַדַּע הַשּׁוֹחֵט כָּל זֶה וּמִפְּרִשׁ לָהּ דְּזֶה נִיפְרָ ע"י כּוֹבֵד הַסִּינְרָכָה שֶׁמְרַגִּישׁ אֲבַלְהָאֵמַת אֵינוֹ כֵּן דְּכּוֹנְנָתָם מְבוֹאֲרַת כְּדַכְתִּיבָנָה וְא"כ נִדְאִי דְּעַל חוּשׁ הַרְאוֹת הוּא דְסִמְכִינּוּ וְזֶה בְּרוּר מְאֹד.

וע' לה' הַנְּזוּ ז"ל שֶׁם אוֹת ג' וּבָאוֹת יו"ד שְׁפַתְבּוּ לַהֲדִיא וְלַהֲיּוֹת שְׁבִדִיקַת הַהַגְבָּהָה הַסִּינְרָכָה מִינָהּ וּבָהּ הִיא מִבְּחוּץ שְׁאִינָה נִרְאִית בְּפָנִים וגו' ע"כ רָאוּי לַעֲשׂוֹת הַהַגְבָּהָה בְּחוּץ יוֹתֵר חֲזָקָה וגו' וּמְבוֹאֲרַת מִזֶּה דְּבִשְׁאָר סִינְרָכוֹת הִנָּה מִבֵּין הוּא ז"ל דְּהַהַגְבָּהָה תַּהֲיָה בְּפָנִים בַּעַת שֶׁהַטְרַפְשׁ מְכֻסָּה כָּל הַרְיָאָה וְכֵן שֶׁם בְּסִי" ע"ח אוֹת ד פְּתַב וּבְהַגְבָּהָה זֹאת שֶׁל הַסִּינְרָכָה מִינָהּ וּבָהּ הַעֲלִמִי בְּתִשׁוּבָה הַנְּזוּ דְרָאוּי לַהֲקַל וְלַהַגְבִּיָּה הַנּוֹצָצָה יוֹתֵר מִהַשְׁיָעוֹר בְּהַגְבָּהָה שְׁאָר הַסִּינְרָכוֹת וגו' וְהִינּוּ שֶׁהוּא ז"ל חֲשַׁב כְּנֹז' וְזֶה אֵינוֹ וְכָאֲמוֹר.

וחלילה לנו לסמוך עליו בְּזֶה כָּלֵל וְכָלֵל לֹא בְּמָה שֶׁהֵנִיחַ הַדְּבָר לְאִנְמוֹד וְלֹא בְּמָה שֶׁהִקְוִל יוֹתֵר בְּהִיּוֹת הַרְיָאָה בְּחוּץ דְּלִיתָא וְכִמְבוֹאֲרַת מִהַשְּׂמ"ח וּמִדְּבָרֵי מְרָן הַב"י בְּשֵׁם ר"י הַלְבָן מְקוֹר דִּין זֶה וְכֵן נִרְאָה דַּעַת כָּל הָאֲחֵרוֹנִים דְּכָלֵם מִשְׁמַעוֹת דְּבָרֵיהֶם דְּהוּי הַשְׁיָעוֹר מְוַגְבֵּל בְּחוּשׁ הַרְאוֹת.

ואפילו אם הַרְיָאָה בְּחוּץ וְכֵן מִצַּד הַמְּנַהֵג פָּה מְתָא אִי גִ'רְכָה כְּבָר נִדְפְּסָה בְּדְבָרֵי יַעֲקֹב בָּאוֹת שְׁחִיטָה וּבְמַעַב"ד ס' ט"ל הַהַסְפָּמָה מְרַבֵּן תְּקִיפִי אֲשֶׁר בְּדוֹרוֹת הַרְאִשׁוֹנִים חו"ר עֲבִירָנוּ אֶלְחָאָרָה נְהַד, גַּת יַע"א וְחו"ר תּוּנַס בְּכָל תְּוֹקָר וְחוּמָר הַהַסְפָּמוֹת וְחוּמָת שִׁילָא יוֹכֵל וְלֹא יוֹרְשָׁה שׁוּם אֶחָד לַעֲשׂוֹת הַהַגְבָּהָה כ"א דְּוָקָא מָה שֶׁגְּבַלּוּ הַרְאִשׁוֹנִים ז"ל דְּהַהַגְבָּהָה בְּבַהֲמָה גְּסָה וְשִׁיעוּרָה שִׁילָא יִגְבִּיָּה הָאֲבָרָה שְׁתְּלוּי בּוּ הַסִּינְרָכָה בָּאוֹתָהּ הַהַגְבָּהָה וְשֶׁהַעוֹבֵר עַל זֶה בְּכַח ב"ד יָפָה וּבְכַח הַמְּסוּר לָנוּ מִהַב"ד הַגְּדוֹל הֵם מְנַדִּין וּמְחַרְיִמִּין אוֹתוֹ

ומשמתינו אותו ונהרי הוא מןבדל מעדת ישראל ושחיתותו נבילה וכל האוכל משחיתותו הוי אוכל נבלות וטרופות עש"ב ודבריהם ז"ל לל כל מעיניו ישר ומודה על האמת פרוז מללו דהיינו שבחוש הראות לא יוגבה האבר שבו הסירכה כלל נאפי' קצת ממנו.

דודאי לא על הרעיון והמחשבה קאי חזא דא"כ מי הוא זה ואינה הוא אשר ישלח ידו לעשות הגבחה ולא יכנה בגחלתו ותו דאם היה זה על המחשבה והרעיון במה נגלה להם שיש מי שעבר והקיל ביותר מזה והלא דברים פאלה רק ללב הם מסורים.

ותו דבפסק הלכה וכ"ש בבואור ההספמות אין לנו ללקח רק אחרי פשטן של דברים ומשמעותיהם השטחית. ואיתנח סימנה משפט אותיות מפשט.

ומעתה מבואר דאין שום ממש במה שראו כת"ר נר"ו להזילת דאין להם על מה שישמוכו כלל ואשתמיט מהם כל זה ולא חיישינו להו ואדרבא מצוה להודיעם ולהחזירם למוטב שזה מוספם מרבני אלקארה ורבני הדיג,ת ורבני תונס הראשונים ומינה לא נזוז וכן הוא מנהגינו פה אי ג'רבה יע"א עד היום ומחר בכלל: סימן קע"ה ד' ה) ומה ששאלו במ"ש ה' ישילמ ז"ל סי' כ"ח בשם מהרצ"ך ז"ל דאם נשתייר רונשם בב' מקומות אסור כמו סירכות דבוקות וכן מה שכתב שם דאם במקום אחד עושים נפיקה אי נקיטנו הכי: תשובה אחרי שנגלה לנו דברי ההספמה שבס' דברי יעקב ומעב"ד הנז' ולא נזכר מזה פלום צריף לומר דכל זה כתב מהרצ"ך ז"ל להכרעת ודעת עצמו ולא שפן המנהג או שהמנהג אז נתקן רק שם במקומו בק"ק הדיג,ת יע"א וכן יש להוכיח ממה שהשוחטים בעת שנגלו דברי מהרצ"ך הנז' נר' להם זה פדבר תמוה דהם לא היו עושים כן וא"כ צ"ל פדאמרן.

ולדינה ודאי דאפי' נפסקה ונשארו ב' ראשיה מחוברים יש להתייר וכמ"ש השמ"ח ז"ל אות ל"ה ומשמע מלשונו דנקט,,ונשארו ראשיה מחוברים" דמותרת אפי' בנשארו ב' ראשיה וכ"ש בנשארו רק רונשם אחד גם משמע דא"ץ שום נפיקה וכמ"ש שם השמ"ח דהואיל ונפסקה ע"י תנועה קלה כזו פשרה דנראה שאין שום ספק בה להצריכה נפיקה וכן יש ללמוד מדברי מרן ז"ל ס' י"א וי"ג שלא התנה תנאי זה דצריף שלא ישאר שום רונשם ממנה רק במתפרקים בהכנסת יד הבודק וכ"כ ה' זבחי אלהים ס"ק מ"ד מדברי מרן ז"ל ונכאמור: ומה שכתוב בדברי השואל בישי"מ שם ממנהגכם אם נתפרקה וגו' ע"ש אין זה רק לפי מהשחשב השואל שפסקה זו היא מהמנהגים או שפן חשב הרב המשיב ז"ל ולכן סידר לשון זה בשאלה.

אמנם לפי האמת בכתב יד אין כתוב רק אם נתפרקה וכו' עד נפיקה ולא עוד וא"כ פיון דמדינא נתבאר דלא נקיטין הכי לא מפעיא אם נאמר דמה שראינו להשוחטים עושים הוא העיקר כמנהג וא"כ צ"ל אדברי מהרצ"ך ז"ל אינם למנהגינו אלא גם דנימא דהוי מיהא ספק במנהג הא קי"ל דמוקמינן ליה אדינה.

ועוד דמההספמות מוכח דאין לנו מנהג זה ותו דבפלוגתא במנהג שומעין לזה שאמר פהלכה: ו) ומה ששאלו בסירכה שאחורי הערוגה דהיינו מהריאה אל הסמפון היורד שאין האבר מוגבה ע"י הגבחה הסי' איף יש לעשות: תשובה אם הנסיון מורה שהנה קצת הגבחה באיזה חלק מהריאה אין מקום לשאלה דכבר בארתי לעיל דאם מגביה אפי'

קצת מהריאה יש להטריף ואם הנסיון מורה שפשוט אופן הריאה אינה מוגבהת ע"י הגבהת הסי' אז נר' דאם השוחט בקי ורגיל ומרגיש דבנדאי אם הייתה סירכה פזו בשאר האיברים שיש להם אפשרות להיות מוגבהים לא היו מוגבהים בהגבהה זו יש לו להתיר ואם אין ברור לו מחסרון הבקיאיות ורגילות נדאי דאין לו להתיר פינן שאין גבול בדבר וההגבהה עצמה היא קולא ומרן ז"ל התנה בה תנאים וקרא לה בשם קולא כיעו"ש ולה' פרי תאר ז"ל אין לסמוך ע"ז רק בסרוכה לשה"ל כיעו"ש ולהשו"ג ז"ל דעת מרן ז"ל לעצמו דלא פיש מי שכתב ע"ש וא"כ הגם דלדין לא נקיטנן פן וכמו שכ' ה' מז"ל ע"ד הפר"ת והתה"ז ע"ד השו"ג וזולתו משאר פוסקים דנראה דס"ל דדעת מרן פן וכן מוכח להדיא מהתנאים שהתנה מרן ז"ל מ"מ הב' דלא להוסיף עלה ובכחך לדעת ולהפיר בנדאי הפתוב מדבר ולא במי שאינו מרגיש בזה.

ואם באמת הוא מרגיש ויודע דבנדאי הגמור אם הייתה הגבהה פזו בשאר האיברים הנגבהים דאין מעצור לא היו מוגבהים בהגבהה בסירכה כפי הגבהה זו אלא דלבו נוקפו ואין לו על מה להשען נראה דלהיות לבו בטוח יעשה אח"ך נפיקה לראות אם מבצבצת אכל חלילה לסמוך על הנפיקה להקל פלל יותר מהשיעור המוגבל בחוש הראות או בהשערה נדאית שפשוט האיברים לא הנה הדבר מוגבל פלל וכאמור.

ואח"ך בא לידי ספר התשובות להתה"ז הוא ה' נדיב לב וכמעט שעברתי על המקומות הנצרכים בזה לא ראיתי כל חדש לדחות שום דבר ממ"ש בענייניו. והדברים מוכיחים דהוא ז"ל כל עיקר טעמו אינו אלא לישוב מנהג מקומו בדוחק אמנם לדינא ולעיון האמתי גם הוא ז"ל מודה למה שכתבתי אלא דדבריו ז"ל באורן גדול וצריף לזה בל"ן זמן לעבור על פני פלו.

ובכן הנלע"ד דאין לזוז ממ"ש לעיל. ואם אח"ך ראיתי איזה דבר המכריח הפך זה אודיעים זהו הנלע"ד ואם כת"ר נר"ו נר' להם איזה הערה הנני מוכן לשמוע הכו"ח ביום ט"ו חשון התרפ"ט ע"ה כלפון הפהן סילט"א: סימן קע"ו לעי"ת ספאקז יע"א נשאלתי משאר בשרי החזה"ש השו"ב כמה"ר ר' יוסף הפהן הי"ו במי ששחט רוב אחד בעורף ושהה העורף ולא מת איה יעשה פי להכות את ראשו כמ"ש מור"ם ז"ל הדבר קשה וזר לרואים ונראה בעיניהם כנבלה ממש ולא יאכלו ממנו וכן השוחט נמאס בעיניהם בעשותו פן ונחשב להם כמאכיל נבילות האם יש עוד תיקון לזה כמו לקרוע הסימן הנשאר באצבעותיו או לא: תשובה הדבר ברור דאסור ליגע בסימנים עוד בין ביד בין בספין לעשות בהם שום מעשה זאת אומרת להוסיף על מה שכתב נשחט ואפילו ביד וכמ"ש הרה"ג מהרמ"ז ז"ל בספרו עיני צדיק הלכות שחיטה וטרפיות] ונדפס בשנת העתר"ו דיני שחיטה סי' ד' ד"ה עיקור.

ז"ל.

ודיני חמשה דברים אלו עי' במרן ז"ל מסי' כ"ג עד סי' בכ"ד ונקטנולחוןמרא כסברת מור"ם ז"ל בחמשה דברים אלו דבכל ענין פסולה וכן המנהג ע"ש. ומכלל חמשת דברים הוא העיקור וממילא אין לקרוע אפי' מעט הנשאר מהסימן בין ביד דהו"ל עיקור וכמ"ש השמ"ח סי' כ"ד סעי' י"ז דאם עקר קצת הסימן ביד הוי עיקור כיעו"ש.

וכן בספין אסור דהו"ל שְהִיָּה וכמ"ש מור"ם שם בסי' כ"ג וכ"ד דְשִׁהִיָּה אַסוּרָה וְעִיקוּר אַסוּר בֵּין בְּמִיעוּט קָמָא בֵּין בְּמִיעוּט בְּתָרָא בֵּין בְּקִנְיָה בֵּין בְּנִשְׁט. וְכַמוֹ שְׁהַעִיד הַרַה"ג הַנּוֹז' דְכֵן מְנַהֲגוּ וְלַעֲנִין לְהַפּוֹתוֹ עַל רֵאשׁוֹ הַגַּם דְּמור"ם ו"ל פְּתַב פֶּן סִי' כ"ג ס"ה פְּכָר פְּתַב ה' מְנַחַת יוֹסֵף סִי' כ"ג ס"ו דָּאִין זֶה רַק מְנַהֵג וְיֵשׁ לְמַנְעוֹ מִחֲשֵׁשׁ הַבְּלַעַת דָּם כְּמ"ש שָׁם בְּבִיאורִים אוֹת ל"ח בְּאַרְנוֹכָה ע"ש וְכ"ש הֵיכָא דְהַרְוֵאִים חוֹשְׁבִים זֶה פְּנִבְלָה דְנֻדְאֵי אִין לַעֲשׂוֹת פֶּן.

וְהַתִּיקוֹן לְזֶה הוּא שְׁיִקְרַע אֶת הַנּוֹרִידִין לְבַד וְלֹא יִגַע בְּסִימָנִים כָּלֵל וּבִקְרִיעַת הַנּוֹרִידִין מִמֶּהָר הָעוֹף לְמוֹת וְאִין בְּזֶה חֲשֵׁשׁ לֹא מִצַּד הָעִיקוּר וְלֹא מִצַּד שְׁהִיָּה וכְּמ"ש ה' מְנַחַת יוֹסֵף ו"ל שָׁם הַתִּיקוֹן הַזֶּה ע"ש.

וְאִם עַכ"ז שׁוֹהָה הָעוֹף מְלֻמּוֹת הַתִּיקוֹן הוּא שְׁיִאֲמַר לְבַעֲלָיו לְמַכְרוֹ לַעֲפוֹ"ם: סִימָן קַע"ז וְמָה שְׁיִשְׁאַל בְּמָה שְׁאוּמְרִים שְׁנוֹהֲגִים פֶּה אִי גְרָבָה יַע"א פְּשִׁישׁ סִירְכָה לְשׁוֹמֵן הַלֵּב עוֹשִׂים לָהּ גְּפִיחָה וְרוֹצֵה לְדַעַת מָה הוּא הַשׁוֹה"ל: תְּשׁוּבָה עִי' לַה' עֵינֵי צְדִיק הַנּוֹז' אוֹת פ"ד שְׁכ' אִם נְסִירְכָה הַרְיָאָה לְשׁוֹה"ל וְכו' אֲנִן בְּדִידִין מְנַהֲגִינוּ בְּעִי"ת גְּרָבָה יַע"א מְקִילִים לַעֲשׂוֹת לָהּ גְּפִיחָה וְשָׁפֶן כ' בַּכַּת"י בֶּן מוֹהַר"ץ הַפָּהֵן ו"ל וְכו' ע"ש.

וְהַעֲנִין הוּא כִי הַלֵּב הוּא מְכֻסָּה בְּכִיס וְעַל הַכִּיס הַמְּכַסֶּה אֶת הַלֵּב יֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׁיֵשׁ בָּהֶם שְׁוֹמֵן וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׁהֵם בְּלִתֵי שְׁוֹמֵן וְאִם נְסִירְכָה אֶל הַמְּקוֹם שְׁאִין בּוֹ שְׁוֹמֵן אַסוּרָה בְּהַחֲלֵט וְאִין מוֹעִיל בָּהּ גְּפִיחָה וְאִם נְסִירְכָה עַל הַשְׁוֹמֵן שְׁעַל הַכִּיס אִז עוֹשִׂים לָהּ גְּפִיחָה וְלֹא זוֹלַת זֶה.

זֹאת אוֹמֶרֶת שְׁאִין מְקִילִים לַעֲשׂוֹת גְּפִיחָה רַק בְּשׁוֹמֵן שְׁעַל כִּיס הַלֵּב וְלֹא זוֹלַת שְׁפָל שְׁאָר הַמְּקוֹמוֹת שְׁיֵשׁ בָּהֶם שְׁוֹמֵן אִין מוֹעִלֵת בָּהֶם גְּפִיחָה. וְלִפְרָקִים יִהְיֶה סֶפֶק אִם אוֹתוֹ שְׁוֹמֵן הוּא שְׁיִיָּה לְכוֹס הַלֵּב אוֹ לְזוֹלַתוֹ.

וּבְזֶה מְבַרְרִים עַל יְדֵי תַחֲבִיבַת מַחַט בְּיוֹשֵׁר בְּמְקוֹם הַסִּירְכָה שְׁבִשְׁוֹמֵן שְׁעַל כִּיס הַלֵּב וּפּוֹתְחִים אֶת הַכִּיס וְרוֹאִים אִם הַמַּחַט הַנּוֹז' הִיא בָּא בְּכִיס הַמְּכַסֶּה אֶת הַלֵּב אוֹ חוּץ מִמֶּנּוּ וּמִזֶּה מְתַבָּרֵר אִם לְהַכְשִׁירוֹ בְּגְּפִיחָה אוֹ לְהַטְרִיפוֹ וְצָרִיף תְּשׁוּמַת לֵב וְעֵין חוֹדְרַת לְהִיּוֹת תַחֲבִיבַת הַמַּחַט בְּיוֹשֵׁר לְבֹא אֶל הַמַּטְרָה וּלְהַבִּין אִם עֲמִידַת הַסִּירְכָה עַל הַקְרוֹם וְהַשְׁוֹמֵן הַמְּכַסֶּה אֶת הַלֵּב אוֹ לֹא.

וְכֵן כְּמָה פְּעָמִים לְרֹב הַזְדַּכְכוֹת כִּיס הַלֵּב נִרְאָה הַשְׁוֹמֵן שָׁל הַלֵּב עֲצָמוֹ מִבְּחוּץ וְהַשְׁוֹחַט חוֹשֵׁב שְׁזֶה שְׁוֹמֵן שְׁעַל הַכִּיס וּבְאֵמַת אִינוּ פֶּן נִזְה מְתַבָּרֵר בְּמִשְׁוֹשׁ אוֹ בְּהַנְעַת הַקְרוֹם וְהַגְּבָהֶתוֹ לְהַפִּיר אֶת הַשְׁוֹמֵן הַהוּא שָׁל הַלֵּב עֲצָמוֹ אוֹ שָׁל כִּיס הַלֵּב.

וְכֵן אוֹדִיעֵיהוּ כִי הַלֵּב הוּא מְכֻסָּה סְבִיב סְבִיב בְּכִיס הַלֵּב וְיֵשׁ מְקוֹם שְׁמַפְסִיק בְּקְרוֹם בֵּין הַלֵּב וּבֵין זוֹלַתוֹ וְאִם תִּהְיֶה עֲמִידַת הַסִּירְכָה חוּץ מִהַקְרוֹם וְהַלְאָה אִין זֶה סִירְכָה לְשׁוֹה"ל וְאִם עֲמִידַתָּה בְּכִיס הַמְּכַסֶּה אֶת הַלֵּב עוֹשִׂים לָהּ גְּפִיחָה וְכָאֲמוּר.

וְכָל זֶה מְתַבָּרֵר ג"כ ע"י הַמַּחַט כְּנֹז'. וְכַפִּי הַנִּרְאָה מְפָנֵי שְׁלֹא שְׁמַת לֵב מְלַפְנִים וְהִיָּת סוּמָף עַל זוֹלַתָּה לְכֵן נְסַתְּפַקְתָּ בְּזֶה.

ועי' לְמָרְן ז"ל סי' מ' ס"ו יש מי שאומר שאם שָׁמַן הֵלֵב וכו' ומִשָּׁם מְבֻנָּא דְהַכִּיס הַנּוֹז נִקְרָא שְׁמֹן הֵלֵב וְכַמוֹ שְׁכַן הַמְּנִהֵג תְּמִיד וְכֵן מְתַבָּא מְדַבְּרֵי מָרְן בְּב"י סי' ט"ל גְּבִי מ"ש מִשָּׁם מֵר יְהוּדָה גָּאוֹן וּמִשָּׁם מֵר יַעֲקֹב גָּאוֹן ע"ש זְהוּ הַנְּלַע"ד הַכּוֹחַ בְּיוֹם יו"ד סִינּוֹן הַתְּרַפָּ"ט ע"ה פְּלֶפּוֹן מִשָּׁה הַפֶּהן סִילַט"א: א סִימָן קַע"ח לַעִי"ת סְפָאָקִין יַע"א נִשְׁאַלְתִּי מֵהַחַה"ש הַדַּה"מ כַּמָּה"ר ר' שְׁמַעוֹן הַפֶּהן הַי"ו.

אוֹדוֹת רְאוּבֵן שְׁהִיָּה לוֹ בְּהֵמָה דְקָה שְׁאִינָה מְעוֹפְרֵת וְלַהֲפֹטֵר מִן הַבְּכוֹרָה מְסָרָה לְגוֹי לְהַתְּפֵל בְּגִידוּלָה בְּתַנְאֵי זֶה שְׁאֵם תְּתַעֲבֵר וְתַלְד זָכָר יִקַּח הוּא חֶלֶק הַפְּנִים וְהַגּוֹי חֶלֶק, הָאֲחֻרִים וְאֵם תְּתַעֲבֵר וְנִקְבָּה תַלְדוֹתְחֻלֵק בִּינֵיהֶם אִי מְהִי זֶה לְפֹטְרוֹ מֵהַבְּכוֹרָה אִם יִלְדָה זָכָר אוֹ דִילְמָא הַי דְבַר שֶׁלֵב"ע וְכַמ"ש הַדַּגְמ"ר סי' ש"ף דְגַם מֵהַרַּא"י סִימָן ק"ל לֹא סָמַךְ רַק בְּצִירוּף אִינְזָה קוֹלוֹת (זְהוּ לְפִי הַנְּרָשָׁם בְּזַכְרוֹנֵי מִשְׁאַלְתּוֹ וְלִהְיוֹת דְבָרָיו בַּע"פ אוֹלֵי יֵשׁ שְׁנוּי מַה וְאֵם יֵשׁ יוֹדֵיעֵנִי): תְּשׁוּבָה הֵגַם דְּמֵהַרַּא"י הַנְּצָרָה לְאִינְזָה צִירוּפִים מוֹר"ם ז"ל לֹא זָכָר מְזָה פְלוֹם וְנַר' דְּדַעְתּוֹ לְהַתִּיר בְּלִתֵי צְרוּפִים וְאַנְן בְּדִידוֹן בְּתַרְיָה דְמוֹר"ם גְּרִירִין הֵיכָא דְלֹא גִילָה מָרְן ז"ל דְּעַתּוֹ וְכַמ"ש הַיִּשִׁי"מ ז"ל סי' ע"ג ע"ש וְגַם הַנוּב"י גּוֹפִיָה בְּסִי קצ"ב מְבֻנָּא דְאִין וְלֹא וְרַפְיָא בִּידְיָה כִיעו"ש וְהַב"ד הַפַּת"ת סי' ש"ף סק"ו ע"ש וְעוֹד דְכִינּוֹן דְהַנוּב"י מִסְפַּק"ל וְמוֹר"ם בְּרִירָה לִיָּה אִין סְפַק מוֹצִיא מִיַּדִּי וְדֹא: וְאִי לֹא מְסַתְּפִינָא אֲמִינָא דְמָמָא שְׁלֹא כ' מָרְן ז"ל סי' ש"ף ס"ב בְּגוֹי הַמְקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת מְתַטְפֵל בְּבֵהמָה וְהוֹלְדוֹת בְּנֵתִים אוֹתָם הַתְּנָאִים שֶׁכ' אַח"כ בְּס' ו' בְּאַנְפֵי הַהַקְנָאָה ע"ש מוֹכַח דַּס"ל לְמָרְן ז"ל דַּא"ץ זֶה הֵיכָא דְמְקַבֵּל כְּנֹז' וְהַטְעַם נ"ל עַפְמ"ש מָרְן ז"ל בַּח"מ סי' קע"ו ס"א דָּאֵם לֹא עֲשׂוֹ לֹא זֶה וְלֹא זֶה אֵלָא נִשְׁתַּתְּפוּ וְהַתְּחִילוּ לִישָׂא וְלִיתָן בְּעַסְק הַשְׁתּוּף לְקַנּוֹת אוֹ לְמַפְנֵר יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר דְמְהִי וְא"כ הֵכָא נְמִי מִשְׁמַסֵּר זֶה בְּהַמְתּוֹ לְגוֹי בְּתַנְאִים הַנּוֹז' וְהַגּוֹי נְתַטְפֵל בְּגִידוּלָה גְמַר הַשְׁתּוּף הֵגַם דְלִיפָא פְלֵל אֲנָפֵן מְאוּפְנֵי הַקְנֵיָה וְהֵגַם דְמָרְן ז"ל כ' זֶה בְּיֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר נַר' דְכֵן דְעַתּוֹ שְׁלֹא נִזְכְּרוּ חוֹלְקִים בְּזֶה וְכַמ"ש הַפּוֹסְקִים דְהַסְבָּרָא שְׁלֹא נִמְצָאָת לְכָל שְׁאָר פּוֹסְקִים הֵגַם דְהִיא דִינָא פּוֹתְבָה בְּיֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר.

וְעוֹד נ"ל עַפְמ"ש מָרְן ז"ל בַּח"מ סי' ר"ט ס"ד דָּאֵם קְדָם הַלּוֹקֵחַ וְתַפְס הֵגַם דְהַי דְבַר שֶׁלֵב"ע אִין מוֹצִיאִים מִיָּדוֹ וּמְבֻנָּא שְׁם בְּבַה"ט סק"ח בְּשֵׁם הַסַּמ"ע דְהַי דִינָא הֵכִי וְלֹא מְצַד סְפַק ע"ש וְלִכֵּן מָרְן ז"ל לֹא זָכָר תְּנֵאֵי הַקְנֵין רַק בְּאֵם רוֹצֵה לְהַקְנוֹת לוֹ חֶלֶק מַה בְּעוֹבֵר דַּס' ו' אֲבָל בְּס' ג' לֹא הַנְּצָרָה לְזֶה וּמְזָה י"ל דְמוֹר"ם ז"ל סָמַךְ ע"ז גַּם דְלֹא נִימָא פְסָבְרַת מֵהַרַּא"י דַּסִּי ק"ל דְנַעֲשֶׂה כְּאוּמֵר לוֹ קְנֵה בְּהֵמָה לְנִלְדוֹתֶיהָ וְכַמ"ש הַשְּׁ"ף וְהַבַּה"ט דְמִטְעַם זֶה צְרִיכִים לְשְׁאָר צִירוּפִים אֲף פִּינּוֹן דְהַשְּׁ"ף וְהַבַּה"ט נַר' מְדַבְּרֵיהֶם דְהֵכִי מְפָרְשֵי בְכַנּוֹת מוֹר"ם אֲמִינָא לְהַפָּךְ דְמוֹר"ם ז"ל ס"ל בְּנִדּוֹנוֹ דְהַי פְּמוֹ שְׁאָר צִירוּפִים וְהֵם הַטְעַמִּים הַנּוֹז' וּבְזֶה א"ש קו' הַדַּגְמ"ר וְהַנוּב"י ז"ל.

וְהִיָּה נַלַע"ד לּוֹמֵר דְמִהְיוֹת טוֹב יֵשׁ לְחוּשׁ לְחֻמְרַת הַנוּב"ב ז"ל שְׁיִצְנָה לְגוֹי לְחַתּוּף אֲנָנָה אֵלָא דְעַמְד נְגָדֵי אִיסוּר צַעַר ב"ח וְחִשְׁשָׂא דְשְׁמָא יִלְמְדוּ מְזָה לְהַקְל בְּבָכוֹר אַחַר שְׁאִינּוֹ מוֹתֵר בְּלֹא"ה מִן הַדִּין וְלִכֵּן אֵם פַּה יִסְפִּים רו"מ נַר"ו וְמַר בְּרִיָּה נַר"ו לְהַתִּיר גַּם בְּלִתֵי חֻמְרַת הַנוּב"י הַנְּנִי מִצַּט' עֲמָהֶם.

הכו"ח ביום כ"ג אייר תרצ"ה לפ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קע"ט שאלה נמצאו בריאה ג' תולעים שפתב ה' שבת אחים סי' ל"ו סט"ז דאסור לאכלה ואסור למנכרה לעכו"ם דקעבר על לפני עור דאינהו מוזהרים על אבר מ"ה וצ"יין להשמ"ח ע"ש ובשמ"ח לא מצאתי פלום מזה פעת אולי ט"ס וצ"ל ראש אפרים] דלפי הנראה הדברים תמוהים א' מה ענין אמ"ה לתולעים בריאה ב' דמסתמא הגוי מבשלה ועי"ז לא נשאר חיות בתולעים או שקודם שימכרנה יטילנה ברותחים והו"ל פנבלה דלא מפקדי עלה ואמרת לעיין בזה בעה"ו: תשובה גרסינן בחוליו דף ס"ז אמר ליה רבינא לאמיה איבלע לי ואנא איכול (אדרני דכונרי שהם תולעי הדגים קאי ע"ש) א"ל רב משרשיא בריה דרב אחא לרבינא מאי שנא מהא דתניא ואת נבלתם תשקצו לרבות את הדרנים שבבהמה א"ל הכי השתא בהמה בשחיטה הוא דמשתריא והני מדלא קא מהניא להו שחיטה באיסוריהו קיימין אבל דגים באסיפה בעלמא מישתרו והני כי קא גבלו בהתיארא קגבלו ופירש"י בשחיטה משתריא ואלו שגבלו בתוכה עד שלא נשחטה באו מאיסור אבר מן החי ושחיטת הבהמה לא אהניא לדידהו שהרי יש להם חיות לעצמן ואע"ג דשלייל מותר בשחיטת אמו מכל הבהמה תאכלו נפקא לן לקמיה אבל הני באיסורירו קיימי ע"ש וכונתו לע"ד דההבדל הוא בזה שאם התולעים נתגדלו ונתהוו מדבר המותר מותרים ואם מדבר אסור אסורים ולכן בדגים דגדלי בהו תולעים וגיף הדגים מותרים גם תולעיהם מותרים אבל בבשר של הבהמה שנתגדלו בה תולעים בחיים שאז יש על הבשר שהוא איסור אבר מן החי והם נתגדלו ממנו אסורים על דרך כל היוצא מן הטמא טמא וכל היוצא מן הטהור טהור ולפ"ז אין התולעים אסורים משום אבר מן החי רק משום תולעים ומ"ש רש"י באו מאיסור אבר מן החי אינו רק לשלול שאין אותו דבר שנתגדלו בו מותר אלא אסור הוא מצד אבר מן החי וא"כ גם התולעים שבה אסורים דלא שייך לומר בהו כי קא גבלו בהתיארא קגבלו כמו גבי דגים.

וכן יש להוכיח מדתניא שם ואת נבלתם תשקצו לרבות את הדרנים שבבהמה וקשה דהלא מקרא זה אתולעים ושאר שקצים ורמשים קאי והי"ל לקרא לרבותו גבי דמו בנפשו או גבי בשר בשדה טרפה דמרבין מניהו אבר מן החי ובשר מן החי ולא גבי תולעים אלא נדאי דהאיסור אינו רק משום שקצים אלא דע"י היותו מן החי הו"ל בתור שקץ וכאמור וכן יש להוכיח ממה שלא כתב הרמב"ם דין זה גבי איסור אבר מן החי ובשר מן החי וכתבו רק גבי תולעים וכן מרן בש"ע פתבו רק גבי תולעים סי' פ"ד ולא גבי איסור אבר מן החי ובשר מן החי דסימן ס"ב.

והכי נמי מסתברא לע"ד דאטו אבר מן החי או בשר מן החי שנתהנה בהם תולעים או שהיו פלם תולעים הוי באותם תולעים איסור אבר מן החי וכן יש להוכיח מדאיתא בשאלתא פ' שמיני ואלו שרצים דגדלי מאוכל וממשקה הנהו לאו כשרצים דמו אלא כאוכל ומשקה דמו כגון בשרא וכונרי דאיתליעו שרץ כדאמר רבינא לאמיה איבלע ליה ואנא איכול דתניא על הארץ להוציא את הדרנים שבעדשים ואת היתושים שפכליסין ואת התולעים שבתמרים ושפגרוגרות א"ל רב משרשיא בריה דרב אחא בר נפחא לרבינא והא תניא את נבלתם תשקצו לרבות דרנין שבבהמה א"ל הכי השתא התם בהמה בשחיטה מותריא לכי שחיט לה לבהמה אהניא לה שחיטה לדידהו לא אהניא להו שחיטה והויא ליה כאבר מן החי ולא מותר בשחיטה דבהמה אבל בשר ודגים כי גדלי

התירא הוא ע"ש ויל"ד דהול"ל וְהוּא לְה אָבֵר מִן הַחַי וְכַף הַדְמְיוֹנִית פֶּה לָמָּה לִיָּה וְלִהְיָמוֹר א"ש דְּהֵם דּוּמִים רַק בְּזָה שְׁלֵא תוֹעִיל לְהֵם הַשְּׁחִיטָה כְּאָבֵר מִן הַחַי שְׁאִין שְׁחִיטַת הַבְּהֵמָה מוֹעֵלַת לוֹ וְלִכְּנָן גַּם אִם נִשְׁחַטָה הַבְּהֵמָה וְסָר מִמֶּנָּה אוֹתוֹ הָאִסוּר אָבֵר מִן הַחַי שְׁיִנְקוּ מִמֶּנּוּ תוֹלְעִים אֵלּוּ וְגִדְלוּ מִמֶּנּוּ מ"מ הֵם עֲצָמָם אֶפְתִּי בְּאִסוּרִיָּהוּ קִיָּמִי אִף הָאִסוּר אֵינּוּ אִסוּר אָבֵר מִן הַחַי אֲלֵא אִסוּר שְׁקִיץ וְהָכִי נָמִי דְיִיקִי לַע"ד דְּבָרֵי רַש"י שְׁפָתַב בְּאוּ מְאִסוּר אָבֵר מִן הַחַי דֵּהִיל"ל אֲסוּרִים מְשׁוּם אָבֵר מִן הַחַי וּלְפִיָּה"א אֵין הַפְּנִיָּה רַק עַל הַיּוֹת גִּידוּלָם מְדַבֵּר אֲסוּר: הֵן אָמַת דִּישׁ פְּנִים לוֹמֵר דְּכִינּוֹן דְּקִי"ל הַיּוֹצֵא מִן הַטְּמֵא טְמֵא וְהֵנִי מְאִסוּר אָבֵר מִן הַחַי קִגְדְּלִי א"כ הו"ל בְּהֵנִי תוֹלְעִים ג"כ אִסוּרָא דְאָבֵר מִן הַחַי.

אָבֵל זֶה אֵינּוּ דְּכִינּוֹן דִּישׁ בְּהֵם חַיִּים בְּפָנֵי עֲצָמָם אֲשֶׁר מִכַּח חַיִּים זֶה לֹא הוּוּ בְּכֻלָּל שְׁחִיטַת הַבְּהֵמָה א"כ מְזָה עֲצָמוֹ פִּקְע מִינְיָהוּ אִסוּר אָבֵר מִן הַחַי וְחַל עֲלֵיָּהוּ אִסוּר שְׁקִיץ וְהוּא דוּמָה מְמֵשׁ לְנִבְלָה שְׁהִתְלִיעָה דְּנֻדְאֵי מְסַתְבָּר דְּאֵין אִסוּר אוֹתָם תוֹלְעִים מְשׁוּם נִבְלָה אֲלֵא מְשׁוּם תוֹלְעִים וְכֵן בְּלִי סִפְק דְּבָרִים הָאֲסוּרִים בְּהִנְאָה שְׁהִתְלִיעוּ אוֹתָם תוֹלְעִים פִּקְע מִינְיָהוּ אִסוּרָא קִמָּא וְחַל עֲלֵיָּהוּ אִסוּר תוֹלְעַת שְׁאִין בְּהָ רַק אִסוּר אֲכִילָה וְלֹא אִסוּר הִנְאָה וְדוּמָה זֶה לַמ"ש מְרֵן ס' פ"ו ס"ז אֲפָרוּחַ שְׁנוּלַד מְבִיצַת נִבְלָה וּטְרַפָּה מוֹתֵר וְהֵגַם דִּהְתָּם הָיִ טַעְמָא מְשׁוּם דְּכִי נוֹצֵר הָאֲפָרוּחַ מִן הַבִּיצָה לְאַחַר שְׁנִסְרַחָה וְהָיִ עֶפְרָא בְּעֵלְמָא מ"מ יִלְפִינּוּ מִינָּה דְּלֹאוּ פְּלִלָּא הוּא לְהַיּוֹת כָּל הַיּוֹצֵא מְדַבֵּר אֲסוּר יִהְיֶה כְּמוֹהוּ וַא"כ ה"ה לְתוֹלְעֵי אֵלּוּ וְתוֹ דְּגַם הַתוֹלְעִים עַפ"י הָרוּב וְכַמְעַט הַכָּל מְאִינָּה לִיחָה מִן־סַרְסַת מִתְּהֵנָּה וְרַק דְּלְרוּב דְּקוֹת הַדְּבָר אֵין מוֹרְגֵשׁ הַסִּיּוּחַוֹן.

וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְדֻלָּא נְקִיט רַש"י וְהַשְּׁאֲלֵתָא רַק אָבֵר מִן הַחַי וְלִכְאוּרָה הִי"ל לוֹמֵר בְּשׁוּר מִן הַחַי דְּאֵין כָּאֵן פְּלִל אָבֵר רַק בְּשׁוּר וְלִהְיָמוֹר א"ש דְּרַש"י כְּפִנְתוֹ שְׁיִוּוֹק מוֹתְבְּהֵמָה שְׁהִיא חַיָּה וְכֵן הַשְּׁאֲלֵתָא כְּפִנְתוֹ עַל הַדְמְיוֹן שְׁאִין הַשְּׁחִיטָה מוֹעֵלַת לוֹ וְכְאֵמוֹר.

וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מַמ"ש הֶרְמֵב"ם בַּפ"ב מֵהַלְכוֹת מ"א ה' י"ז דְּתוֹלְעִים הַגְּדֻלִים בְּבִשׁוּר גַּם דְּלֹא הוּוּ מְחִיִּים אֲלֵא אַח"כ אֲסִירִי וְטַעְמוֹ דְּכִינּוֹן דֵּהִבְהֵמָה וּבְשִׁרָה אֵינָם מוֹתְרִים אֲלֵא בְּשְׁחִיטָה כָּל דְּבָר חַי הַיּוֹצֵא מֵהֵם אֲסוּר שְׁאִין לוֹ הַתִּיר אֲלֵא בְּשְׁחִיטָה וּשְׁחִיטָה לֹא מְהַנְיָא לְהוּ כְּמִבְּאוּרָא בְּדְבָרֵי הַמְּגִיד וּבְדְבָרֵי מְרֵן בַּב"י ס' פ"ד וַא"כ כְּמוֹ דְּלִהְרַמְב"ם וְדַעְמָיָה אֵין בְּתוֹלְעִים הַנּוֹ' אִסוּר אָבֵר מִן הַחַי כְּלָל רַק אִסוּר שְׁקִיץ שְׁהָרִי אִסוּר זֶה שְׁיִיף גַּם בְּתוֹלְעֵי בְּשׁוּר שְׁחוּט שְׁאִינוֹ מִן הַחַי א"כ מִינָּה נָמִי לְשִׁאָר פּוֹסְקִים שְׁאִין לָנוּ לְחַדֵּשׁ פְּלוּגְתָא וְלוֹמֵר דְּבַתְרֵי פְּלִיגִי וְלִהְרַמְב"ם אֵין כָּאֵן אִסוּר אַמ"ה וְלְשִׁאָר פּוֹסְקִים יֵשׁ אִסוּר אַמ"ה [עֵי' לְהַדְרַכ"ת ס' פ"ד ס"ק קע"ו בְּשֵׁם ה' מְנַחֵת חֲנוּוָה שְׁכַתֵּב ג"כ דְּמִהְרַמְב"ם נִרְאָה דְּלִיכָּא אִסוּר אַמ"ה ע"ש] זֶהוּ הַנְּלַע"ד וְעַם שְׁיֵשׁ לְכְאוּרָה סְתִירָה לְזֶה מְדַבֵּרֵי אֵינָה פּוֹסְקִים זֶהוּ הַנְּלַע"ד בְּכּוֹנֵת הַגְּמָרָא: וְעוֹד נ"ל דְּאַפְּלִי אִם נֶאֱמַר דִּישׁ בְּזָה אִסוּר אַמ"ה מְכָל מְקוֹם כִּי הוּוּ תוֹלְעִים הִלְלוּ בְּכַבֵּד אוּ בְּרִיָּאָה אֵין בְּהֵם אִסוּר אַמ"ה רַק אִסוּר תוֹלְעִים וְכְמוֹ שְׁפִירַש"י שָׁם ד"ה קוּקִיאֵנִי תוֹלְעִים שְׁבַכְבֵּד וְשְׁבַרִיָּאָה מִינָם גְּנִיִים וְעֵיילִי לִיָּה בְּאִסְנִיָּה כְּשִׁהִבְהֵמָה יִשְׁנָה נְכַנְסִים בְּחוּטְמָה וּמְשֵׁם לְקַנְהָ רִיָּאָה וְכַבֵּד וְגו' ע"ש וְהֵגַם דִּי"ל דְּאֵין כְּפִנְתַּת הַגְּמָרָא לְאֲסָרָם רַק מְסַפֵּק דְּשִׁמָּא הָכִי הָיִ וְלֹא מְגוּפָה וַא"כ לְעוֹמַת זֶה לְגַבֵּי אַמ"ה י"ל בְּהַפְּדָה דְּשִׁמָּא נִתְהוּוּ מְבִשְׁרָה בְּחִיָּה וְאֲסִירִי מְשׁוּם אַמ"ה מ"מ כְּיִנּוֹן דְּלִהְרַמְב"ם וְדַעְמָיָה לִיכָּא אִסוּר אַמ"ה כְּלָל וְכְאֵמוֹר וּבְזָה אָנוּ מְסוּפְקִים אֵי מְעֵלְמָא אָתוּ אוּ לֹא א"כ

הו"ל ס"ס שְׁמָא מְעַלְמָא אָתוּ ואת"ל מגוּפָה שְׁמָא פְּהֶרְמַב"ם וּדְעַמְיָה (וְכֵן הִזְכִּיר דְּעַתוּ מָרְן ז"ל בש"ע סי' פ"ד ס' ט"ז) דס"ל דָּאִין בְּזַה אִיסוּר אַמ"ה וא"כ שְׁפִיר יְכוּלִים לְהוֹשִׁיטוּ לְבָנֵי נַח וּלְאַכְלוּ.

וְכָל זֶה אֶפְיָלוּ לְשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים דְּסְפִיקָא דְּאוּרִינְתָא יְתָא לְחוּמְרָא מְדְאוּרִינְיָ אַבְל לְשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים הַפְּר"ח וּדְעַמְיָה דְּסְפִיקָא דְּאוּרִינְתָא לְחוּמְרָא מְדְרַבְּנֵן אִין צְנֵרָה לְכָל זֶה דְּבַחַד מְהֵנִי תְרֵי סְפִיקֵי יֵשׁ לְהַתִּיר דְּכִינּוֹן דְּסַפֵּק הוּא לְגַבֵּי בְּנֵי נַח דְּלֹא שְׁיִיף בְּהוּ אִיסוּרֵי דְּרַבְּנֵן לֹא הָיוּ פָּאן אִיסוּר וּא"כ גַּם הֵם מוֹתְרִים לְאַכּוֹל וּכ"ש דְּמוֹתֵר לְמַכְרָה לְהֵם.

וְאִי אֶמְרִינּוּ דְּגַם לְהַסּוֹבְרִים דְּסד"א לְחוּמְרָא מְדְאוּרִינְתָא אִינוּ אֵלָא לְדִידֵן אַבְל לְגַבֵּי בְּנֵי נַח כ"ע מוֹדוּ דְּהַסְפֵּק רַחֲמָנָא שְׁרִינְיָ יֵשׁ לְהַתִּיר בְּחַד מְהֵנִי סְפִיקֵי וְכָאמֹר. אֵלָא דְּלִפֵּי הַנְּרָאָה לֹא יֵשׁ פְּנִים לְחַלֵּק בְּזַה וְצ"ע עוֹד בְּפוֹסְקִים אִם יֵשׁ פְּנִים לְזֶה: וְרִאִיתִי לֵה' רֹאשׁ אֶפְרַיִם שְׁכַתְבַּת בְּשֵׁם הַגְּהוֹת אִיסוּר וְהַתִּיר שְׁבִסוּף הַסְפֵּר ס' ח' שְׁכַתְבַּת דַּע"י הַיּוֹתֵם גְּדוּלִים בְּאִיסוּר אַבְר מִן הַחֵי הו"ל שְׁרֵץ גָּמֹר דְּהִלִּיכַת הַחֵי הוֹיָא רַחֲשִׁיָּה דְּתוֹלְעִים וְשֵׁם תְּמָה ע"ז דְּמַהֲגָמ' מְבוֹאֵר דְּאִיסוּרֵם מְשׁוּם אַבְר מִן הַחֵי וְלֹא מְשׁוּם הַשְּׂרֵץ הַשּׁוֹרֵץ ע"ש וּלְע"ד ל"ק דְּאִדְרַבְּהָ הָרַב הַנּוֹז' דְּיִיק לֵה דְּמְדְאֶפְקִינְהוּ מוֹאֵת נְבִלְתָם תְּשַׁקְצוּ מְשׁוּמַע דְּאִיסוּרֵם מְשׁוּם הַשְּׂרֵץ הַשּׁוֹרֵץ וּלְשׁוֹן הַגְּמָרָא שְׁפִיר מְתַבְּאָר עַל הַדְּרָה שְׁבִיָּאָר הוּא דַּע"ז הו"ל אוֹתָהּ הַהִלִּיכָה פְּהַשְּׂרָצָה.

עַל הָאֶרֶץ אֵלָא דְּלִפ"ד הִי"ל לְרַבּוּיִינְהוּ מְאִיזָה רַבּוּי דְּהַשְּׂרֵץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאֶרֶץ אַף לְמָה שְׁבִיָּאָרְתִּי בְּעֵנִיּוֹתֵי דְּכִי יִנִּיק מְהֵאִיסוּר הו"ל שְׁקֵץ וְכִי גְבִיל מְהַתִּיר לֹא הו"ל שְׁקֵץ א"ש. וְכֵן מְצַד הַסְבָּרָא יֵשׁ לְהַסְבִּיר הַדְּבָר דְּנִפְשׁוּ שֶׁל אֲדָם מְשַׁקְצַת אֵת הַדְּבָר הָאִיסוּר וְהַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ וְאִינְהּ מְקַפְּדַת עַל הַדְּבָר הַמּוֹתֵר וְהַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ גַּם מְדַבְּרֵי ס' הַחִינּוּף מְצוּהָ קס"ג נְרָאָה דְּאִתִּי עֲלָה מְשׁוּם תְּרֵי מְשׁוּם הַשְּׂרֵץ הַשּׁוֹרֵץ וּמְשׁוּם אַמ"ה ע"ש וְנְרָאָה טַעְמוֹ מְדְרַבְּינּוּ לֵה מוֹאֵת נְבִלְתָם תְּשַׁקְצוּ: וּמַש"ל לְהַתִּיר מַס"ס לַכ"ע אוֹ מְסַפֵּק אֶחָד לְהַסּוֹבְרִים דְּסד"א לְחוּמְרָא מְדְרַבְּנֵן אִין כָּל מְקוֹם לְהַעִיר ע"ז מְצַד דְּרַבִּים חוֹלְקִים עַל רַש"י בְּפִירוּשׁוֹ הַתּוֹ וּדְעַמְיָהוּ וְהו"ל סְבֵרַת רַש"י יְחִידָאָה חֲדָא דְּמַסְתְּמָא יֵשׁ ג"כ הַעוֹמְדִים בְּשִׁיטָתוֹ (וְיֵשׁ לְחַפְשׁ בְּזַה) עִי' לֵה' בֵּית אֶפְרַיִם הַנּוֹז' שְׁהִבִּיא בְּשֵׁם הַרוֹקַח ס' קס"א כְּפִירֵשׁ"י ע"ש] וְעוֹד דְּכָבֵר פְּתָבוּ הַרְבָּנִים הַמּוֹרִים בְּשֵׁבֶת אַחִים ס' נ"ו ס"ג וּבִישִׁי"מ ס' ע"ש] דְּגַם סְבָרָא יְחִידָאָה מְצַטְרַפַּת לַס"ס וּא"כ נְרָאָה דַּה"ה לְסַפֵּק אֶחָד דְּחָשִׁיב בְּתוֹר סַפֵּק [לִב"נ] וְתוֹ דְּהַגְּהַת ש"ד סְבֵרַתוֹ דָּאִין בְּזַה מְשׁוּם אַמ"ה כָּלָל וְכַמ"ש ה' בֵּית אֶפְרַיִם בְּשִׁמּוֹ וְעוֹד דְּלְהַרְמַב"ם נְרָאָה דָּאִין בְּזַה אִיסוּר אַמ"ה פְּלִלוּבְנוֹדָי דְּבַכְה"ג לֹא חָשִׁיב סְבָרָא יְחִידָאָה: וְעוֹד יֵשׁ פְּנִים לְהַתִּיר מְצַד זֶה דְּכִינּוֹן דְּמַעוֹרְבַת נְתַבְטַל בְּרוּב וְכֵן צִיָּדָה ה' פְּרִי תְּבוּאָה ס' ל"ו ס' ע"ב וְהַגַּם דְּבְרִיָּה לֹא בְּטִילָה אִין זֶה רַק דְּרַבְּנֵן וְלֹא שְׁיִיף זֶה לְבָנֵי נַח אֵלָא דְּשֵׁם פְּתַב מְשֵׁם הַמְשַׁבְּצוֹת זֶהָב ס' ס"ק דִּי"ל דְּבִקְטוֹל בְּרוּב מְשׁוּם אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת וִי"ל דְּלִישְׂרָאֵל נְאָמַר וְלֹא לִב"ן וְעַם כִּי עֲדִין לֹא עֲמַדְתִּי ע"ז נִלְע"ד פְּעַת דִּי"ל דְּכִינּוֹן דְּבָנֵי נַח בְּכָל דְּהוּ אִיסוּרֵי בְּבִשְׂרָא וְאַמ"ה כַּמ"ש הַרְמַב"ם [פ"ט מַה' מְלָכִים הִי"ו ד] א"כ גַּם ע"י תְּעַרְוֹבַת נְמִי אִיסוּר וְכַה"ג זְכוּרֵנִי שְׁכ' הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ' [ט"ו מַהמ"א הִי"ב] דְּחַמֵּץ פִּינוֹן דְּאִיסוּרוֹ בַּכ"ש לְכֵן אוֹסֵר תְּעַרְוֹבַתוֹ: וְהַגְּהַת רִאִיתִי לֵה' לִב שוֹמַע ז"ל מַע' לְמ"ד אוֹת מ שְׁכַתְבַּת בְּשֵׁם ה' עַה"ש יו"ד ס' ס"ב אוֹת ו' דַּנ"מ בֵּין אִי סְפִיקָא דְּאוּרִינְתָא לְחוּמְרָא

מדאורייתא או מדרבנן לענין ספק אבר מן החי דלמ"ד מדאורייתא אסור לב"נ ולמ"ד מדרבנן שרי ע"ש וזה סיוע גדול למ"ש להתיר מטעם ספק איסור אמ"ה מפמה פנים וכאמור אף ראיתי לו ז"ל שם בשם ה' עצמו בס' נוי העמודים סי' קל"ו אות ג' שזכר מ"ש בעה"ש וכתב ע"ז דאפשר דכיון דספקא דאורייתא לחומרא גם למ"ד מדרבנן חמיר טפי מאיסור ודאי דרבנן א"כ גם ספק איסור אמ"ה אסור להושיטו לב"נ גם למ"ד דאינו אלא מדרבנן כיון דחמיר ע"ש וכ"ה בספר נוי העמודים ע"ש אלא דלע"ד עם פי דבריו בנני העמודים הם באחרונה וזכר שם מ"ש בעה"ש מ"מ נראה דדבריו בעה"ש עיקר דהא דחמיר ספק דאורייתא גם למ"ד מדרבנן מאיסור ודאי דרבנן (מ"מ) אינו אלא דרבנן דמדאורייתא כל ספק רחמנא שרייה וא"כ לגבי ב"נ דלא שנייה איסור דרבנן גם בכה"ג דהאיסור דרבנן הוא מצד הספק דאורייתא כיון דמותר מדאורייתא מ"מ אין פאן אלא איסור דרבנן וצע"ג בכונתו ז"ל.

והנלע"ד בכונתו דכלפי מה שהוכיח בעה"ש מההיא דאבר המדולדל דאינו אלא דרבנן ומותר למכרו לב"נ ויליף מר ממנה לס' דאורייתא למ"ד דאינו אלא דרבנן לעומת זה פתב דראיה ליתא דאפשר וגו' וכאמור אף אם בלתי ראיה רק מצד הסברא [תו אם פתבו הפוסקים להדיא] דבני נח לא שייכי באיסור דרבנן גם בספק דאורייתא למ"ד דהוי דרבנן לא שייכי אף לע"ד גם זה הוא מתברר וינצא מההיא דאבר המדולדל ואולי דהרב ז"ל מצדד מיהא דרבנן אסרו לנו להושיטו מגדר וסייג [עי' להפ"ח סי' נ"ה סקט"ז כה"ג מ"ש וקא עדיפא דהאיסור דאורייתא רק מצד הספק הוי דרבנן] ומפני דיש פנים לדחות זה וכמ"ש פתב הרב ז"ל דבריו רק בדרך אפשר וילצדד בעלמא.

ובזה א"ש מ"ש וליתא פאלו הדבר ברור וכשסיים פתב דאפשר וגו' והיינו שאין ראיה ממ"ש הפוסקים גבי אבר המדולדל ועכ"פ לע"ד מ"ש נראה עיקר דכיון דלא מצוו אינהו אבל תסור ושרינן להו לאכול להלכה ולמעשה כ"ש שמוותר למפור ולוהושיט להם לאכול: סימן ק"ף שאלה מה שכתב ה' שבת אחים בדיני דם ביצים אות ז דאם בשלו ביצה במים שיש בהם אפר ונמצא בה דם או אפרוח שאר הביצים שרו דהוי נטל"פ האם יש שיעור לאפר או אפי' בכ"ש סגי.

וכן אם זה דוקא במים או גם בתבשיל ודייסא פשיש בהם אפר שאר ביצים והבשר והתבשיל וכינצא שרו דהוי נטל"פ: תשובה עיקר דברי הש"א מה' שיו"ב נראה דבנויים עפ"ד מרן בסי' צ"ה ס"ד דאפר במים פוגם ע"ש וכמ"ש ה' ישיב משה נר"ו סי' רי"ב ע"ש.

ושם יש חולקים ע"ד מרן ז"ל בזה ויש שמסכימים כיע"ש. וא"כ נראה פשוט דאין להו בו אלא חידושו ונהבו דלא להוסיף עלה ואין להתיר רק באפר המתבשל במים די"ל דעי"ז נפגם המים הנז' וכשיהיה טעם ינצא מהביצה שיש בה דם או אפרוח דרוך המים הנז' אל שאר הביצים כפר אותו טעם נפגם דרוך המים הנז' והו"ל נותן טעם לפגם אבל בתבשיל ודייסא שיש בהם אפר אפשר שאינו פוגם כלל אליבא דכ"ע ואין להתיר כלל בהם: וילענין שיעור האפר באמת לא מצאתי פעת שום פוסק שחפשיתי שנתן גבול בדבר רק ראיתי לה' חכמת אדם כלל מ"ה אות י"א בנדונו שמחלק בין רב למעט וכתב דהפל לפי הענין ולא נתן גבול.

ונלע"ד פֿעט שײַהײַה האָפֿר בַּמִּים בַּאָנפֿן שְׁמִשְׁתַּנֵּה מַרְאֵה הַמִּים מֵהַלְנֹכַן לְשַׁחְרוּת עַל יְדֵי עִירֹב אֶפֶר זֶה טָרָם שְׂיִבְנֹשֶׁל הַמִּים דְּמִסְתַּמָּא בְּכַה"ג פְּשִׁיבְנֹשֶׁל נֹתֵן טַעַם בַּמִּים וְסַבּוֹר הַיִּיתִי לֹא מֵר דְּבִימִיָּהּ הָיוּ נֹהֲגִים לְהַדִּיחַ הַפְּלִים בַּמִּים עִם אֶפֶר הַנִּקְרָא אֶלְכִשְׂיָיָה וְכַמ"ש ה' בֵּית יְהוּדָה דָּף קי"ב ע"ד ד"ה תְּרַנְגְּוֹלֶת וְגו' אֵינְרַע וְגו' ע"ש.

וּמִפְּנֵי שְׁנוּהֲגִים בְּזֶה הָיָה יְדוּעַ אֶצְלָם שְׂיַעֲוֹרוּ וּמִפְּנֵי זֶה לֹא הִנְצָרְכוּ לְבַאֲרוּ וּלְדִידֵן שְׂאִין יְדוּעַ אֶצְלָנוּ זֶה נִרְאֶה דְלֹא יִהְיֶה פְּחוּת מְזֶה דְּנֹדָאֵי אִין הַדְּבָר סְגוּלֵי וְתִלּוּי בְּטַעַם הָאֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּהַמִּים לְקַלְקֵל טַעַם הַמִּים וְכַאֲמֹר עִי' לְהִישִׁי"מ ח"ב סי' ע"ח בְּכָל זֶה] זֶהוּ הַנִּלְע"ד פֿעַת הַכּו"ח בְּיוֹם ט"ו אָב הַתְּרַפ"ה ע"ה כְּלָפוֹן מִשֶּׁהַ הַפְּהֵן סִילֵט"א: סִימֵן קפ"א שְׂאֵלָה מוֹהֵל שְׁהָיָה לוֹ אֵינְה תְּבִיעוֹת עַל הַק"ק וְלֹא רָצוּ לְפָרֹעַ מַה שֶּׁהוּא אֹמֵר שְׁחִיבִים לוֹ וּמְזֶה הַתְּרָה בָּהֶם שְׂלֵא יְמוּל עוֹד עַד כִּי יִשְׁלָמוּ לוֹ מַה שֶּׁהוּא תוֹבֵעַ וּבְעֵלֵי הַבְּרִית אֹמְרִים הֲלֹא חוֹב מְצוֹת הַמִּילָה הוּא עַל שְׁכֶם אָבִי הֲבֵן וְאִם יֵשׁ הַפְּרָשִׁי דְּעוֹת בֵּינוּ וּבֵין מְמוֹנֵי הַצְּבוּר אֲנַחְנוּ מַה פֶּשְׁעֵנוּ הָאֵם יְכוֹל הַמוֹהֵל לְמִשְׁנֹף יְדוּ מֵהַמִּילָה פְּדָרְכוּ אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה אִם הַקְּהֵל מוֹכְנִים לְעֲמֻד עִמּוֹ לְדִין אִם בְּאוֹתָהּ הָעִיר אוֹ בְּעִיר אַחֲרָת אוֹ בּו"ב לוֹ אַחַד לוֹ אַחַד הַדְּבָר פֶּשׁוּט מְאֹד שְׂאִינוּ יְכוֹל הַמוֹהֵל לְעֲשׂוֹת דִּין לְעֲצֹמוּ דְשָׂמָא אִינְם מְחַנְיָבִים פְּלוּם וְאִיָּהּ יוֹצִיא מִיָּדָם עפ"י מִשְׁפָּטוֹ הוּא הַיִּתְכֵן כִּי הִבַּע"ד הוּא הַדִּינֵן? וְאִם מְמוֹנֵי הַקְּהֵל לֹא רָצוּ לְעֲמֻד עִמּוֹ לְדִין וְהַתְּרָה בָּם עַל יְדֵי הַב"ד וְלֹא אָבוּ שְׂמוּעַ אֲזִי נִרְאֶה דְּעֲלֵיהֶם עֲצָמָם יְכוֹל לְעֲשׂוֹת דִּין זֶה לְעֲצֹמוּ וְכַמּוֹ שְׂמַצִּינוּ דַּהַב"ד יְכוֹלִים לְהַחְמִיר עַל מִי שְׂלֵא יִשְׁמַע לְקוֹלָם לְהַפְּרִישׁוּ וּלְבַלְתִּי יְמוּלוּ אֶת בְּנוֹ וְכַמּוֹ שְׂמַבְנֹאָר בַּש"ע יו"ד סי' [ש"ל"ד ס"ו] אָבֵל לְשָׂאָר הַקְּהֵל שְׂאִינְם מְמוֹנִים וְהֵם מוֹכְנִים לְשִׁלְמָם אִם יִתְחַיְיְבוּ הַמְּמוֹנִים בְּדִין נֹדָאֵי שְׂאִינוּ יְכוֹל לְעַכְבַּ הַמְּצֻנָה כָּלֵל בְּעַבּוֹר זֶה אִיָּהּ אִם יִרְצֶה הַמוֹהֵל יִבְקֶשׁ זֹאת שְׂיִתְמַנּוּ ג' שְׂמָאִים מְעַרְיָכִים וְהֵם יַעֲרִיכוּ אֶת פְּלָלוֹת הַחֹב שְׂתוֹבֵעַ כְּמַה עוֹלָה חֲלָקוֹ שְׁל בַּעַל הַבְּרִית וּמַעֲתָה יִתֵּן בְּיַד שְׁלִישׁ לְמַעַן אִם יִתְחַיְיְבוּ מְמוֹנֵי הַק"ק בְּדִין יִגְבֶּה מְזֶה חֲלָקוֹ אוֹ שְׂיַעֲמֻד בַּעַל הַבְּרִית אַח"כ עִם הַמוֹהֵל בְּעֲצָם הַדְּבָר בְּנוֹגַע לְחֲלָקוֹ וְאִם נִתְחַיְיָב בְּדִין יִשְׁלַם חֲלָקוֹ אִיָּהּ לְעַכְבַּ עַל אָבִי הֲבֵן בְּעַבּוֹר הַק"ק נֹדָאֵי כִּי אִין לוֹ יְכוֹלֶת יַעַן הַמְּצֻנָה שְׁל הַמִּילָה מְנוֹטֶלַת עַל אָבִי הֲבֵן פְּרִטִית אוֹ עַל הַב"ד שְׂפָעִיר אִם אִין יְכוֹלֶת לָאָב וְכִינּוּ דְהֵם מוֹכְנִים לְמַה שְׂהַדִּין נֹתֵן אִין לְחַיְיָבָם בְּעַבּוֹר זוּלְתָם וְעַדִּיפָא מְהָא פְּתַב הַרְשָׁב"א בְּתְשׁוּבָה סִי' תע"ב דְּמִי שְׂמַבְקֶשׁ שְׂכָר לְמִילָה וְאִין יְכוֹלֶת לָאָב לְשִׁלְמָם הָיוּ דִינּוּ פְּאָלוּ אִין הָאָב בְּעִיר וְחַיְיָבִים הַב"ד לְמוּלוֹ וּמִמִּילָא כּוֹפִין אֶת הַמוֹהֵל נְמוּלוֹ חֲנָם אִין כְּסָף וְטַעֲמוּ פֶּשׁוּט כִּי חוֹב זֶה מוֹטֵל עַל הַב"ד לְמוּלוֹ אִם יְכוֹלִים וְכֵן עַל כָּל אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל לְמוּלוֹ אִם יְכוֹל וְהָיוּ פְּאָלוּ הַחֹב מְנוֹטֵל עַל הַמוֹהֵל פְּאָלוּ הוּא אָבִי הֲבֵן כַּב"ד עֲצָמָם וְלָכֵן אִם לֹא יִשְׁמַע כּוֹפִין אוֹתוֹ שְׂהַדִּין נֹתֵן לְחַיְיָבוֹ לְמוּל כְּמוֹ שֶׁהַב"ד מְחַנְיָבִים לְמוּלוֹ וּלְהַתְּפֵל וּפְסָקוֹ מֶרֶן בַּב"י וּמוֹר"ם סִי' רס"ה ע"ש וּמַעֲתָה הַדְּבָרִים ק"ו וּמַה בְּמִקּוּם שְׂאִינוּ תוֹבֵעַ רַק שְׂכָרוֹ הַפֶּשׁוּט כָּל שְׂאִין הָאָב בִּיְכוּלָתוֹ אִינוּ חַיְיָב לְחַזוֹר עַל הַפְּתָחִים וּלְשִׁלְמָם לוֹ שְׂכָרוֹ הַגָּם דָּאֵם הָיָה יְכוֹל הָיָה חַיְיָב מִן הַדִּין לְשִׁלְמָם שְׂכָרוֹ וּמְזֶה חָל הַחַיּוּב עַל הַמוֹהֵל לְמוּלוֹ חֲנָם וּלְכוּפּוֹ ע"ז.

בְּמִקּוּם שְׂפָא עָלְיוּ בְּעַקְפִּין לְשִׁלְמָם לוֹ חוֹב זוּלְתוֹ לַכ"ש שְׂאִינוּ יְכוֹל לְעַכְבַּ אֶת הַמְּצֻנָה וְכוּפִין אֶת הַמוֹהֵל לְמוּל? וְהָא אִין לֹא מֵר דְּהֵתָם שְׂאִינֵי שְׂאִין לוֹ יְכוֹלֶת לְשִׁלְמָם שְׂכָרוֹ אִיָּהּ בַּב"ד הָרִי יֵשׁ לוֹ יְכוֹלֶת לְשִׁלְמָם גַּם מַה שְׂחַיְיָב זוּלְתוֹ לְמוֹהֵל דְּכָף לִי אִין לוֹ יְכוֹלֶת וְחַזוֹר עַל הַפְּתָחִי וּמְשַׁלְמָם לְמִי שְׂמַכְרִיחִים אוֹתוֹ לְשִׁלְמָם מַה שְׂאִינוּ חַיְיָב בְּעַבּוֹר זוּלְתוֹ וְאֶדְרָבָה

השכל מחייב והסביר נותנת דכשפא לחזור על הפתחים הוא דבר שהוא שלו ובעבור עצמו משלם ולמהל יש פנים לתבוע שכרו אף בגדון זה אין כל מקום שישלם בעבור זולתו בין רב למעט וזה שרוצה לבוא עליו בעקיפין שישלם מה שמחנניב זולתו אין מקום לתביעתו והגע עצמה אם יאמר המוהל לאבי הבן לא אמול לה עד שתתן לי כל קניניה היתכן לומר דכיון דביכולתו לתת לי את כל קניניו מחנניב להיות הוא עני בעבור זה וכן יש לדמות זה לאינהו דסי' שמטעין אותו אם אין בגינו יכולת או שכופין אותו אם יש בגינו יכולת וסוף סוף אינו לוקח רק שכר פשוט פנהוג ועיין להברכ"י מ"ש משם מהר"ש מפרימו ומשם יל"ד דדוקא אם כבר נדר לו דחקמתו מכר לו אבל לכתחין אין לו אלא שכרו הפשוט ומינה לנד"ד דאין לו אלא שכרו הפשוט או חלקו במה שתובע להיות בגיד שלישי עד שיבנרר הדין כנ"ל ברור ופשוט ועיין להרשב"א שם שהתמרמר מאד בדברים היוצאים מן הלב תספר שערות אנוש אחד השומע ואחד הרואה מי שהגיע למדה זו לתבוע שכר על המילה וכ"ש אם אין ביכולת האב ע"ש וכ"ש וק"ו במי שפא בעקיפין לעכב את המצנה למלאות רצונו שלא פריין.

ועיין עוד מה שכתבתי בתשובה הובאה לה' ישי' סימן ע"ז והסקמת הרה"ג המחבר שם הכו"ח ביום ט"ו אב התרפ"ה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן קפ"ב שאלה אלמון שפא לישא אשה בתוך הג' רגלים של אשתו מצד שאומר שצריף לו מי שישרתנו ונמצא שאין זה נכון.

אף האלמון הנז' עדין לא קיים מצנת פי"ר שאין לו רק בנות אם מתירים לו לישא: תשובה נראה פשוט דכיון דע"פ הדין פנין שלא קיים מצנת פו"ר מותר כמ"ש מרן בי"ד סי' שצ"ב הגם שהוא לא נתן טעם זה יש להתיר לו דמסתברא דהטעם הוא דרבנן לא גזור היכא דיש ביטול מצנה של פו"ר כשתתקיים גזירתם או שאי אפשר לעמוד בגזירתם פגון שיש לו בנים קטנים וכיון דל"ג בכה"ג מאי נ"מ אם הוא עצמו הזכיר הטעם או תלה בטעם אחר שאינו עולה לו ולפי האמת יש טעם המתיר לו.

ועוד נראה דבנ"ד הב"ד צריכים להתיר לו פנין דמדינא הוא מחנניב במצות פו"ר ומן הדין הנה ראוי לכופו לקיימה כמבואר באה"ע סי' א' ס"ג אלא דלא נהגו לכוף אף כשהוא עצמו בא לקיים המצנה לא די שאין למונעו אלא שיש לייעז לו לישא.

ועוד דהרי אם בא לשאול בסתם אם מותר לישא אנו מצדדים כל מה שאפשר וכשרואין שהדין נותן לו לישא מתירים לו ובמה יגרע כשהזכיר טעם אחר שאינו נכון ואנו יודעים שיש לו טעם המתירו.

ועוד נראה להתיר ע"פ דברי הפת"ת סי' שצ"ב סק"ד דבמדינות הללו שמארכין רק בשעת החנופה ואם לא יכנס לא יאָרס ויש לחוש שפא יקדמו אחר פי היכי שמותר לקאָרס בחוה"מ ובט' באב ע"ש וא"כ לדין ג"כ שלפי המסופר יש תקנה שלא יקדש רק ליל החנופה יש להתיר מכח זה גם טרם פלות ג' רגלים.

ועוד נראה להתיר דיש לו בת קטנה כבת ד' או ה' שנים ובת אחרת כבת ז' ח' שנים ומסתברא דל"ד התירו ביש לו בנים קטנים אלא ה"ה בבנות קטנות. ועוד יש להתיר ע"פ דברי השבו"י הב"ד הפת"ת שם סק"ג דבזה"ז הפרוץ מרובה ורבו בעלי העבירות

וגו' ובנ"ד הוא אומר שאינו יכול לעמוד על נפשו מהרהורי עבירה ואולי נכשל גם בונשמת מכל דבר רע כמו שביארו רז"ל וכ"ש בנ"ד דעברו ב' רגלים דיש פוסקים דס"ל כר"י והגם דקי"ל פדעת מרן דבעי' ג' רגלים הא איכא פוסקים דס"ל הלכה פדברי המקיל באבל אפי' נגד מרן והגם דנראה דלא נקטי' פן מ"מ מהני להצטרף סניף להתיר ומכל האמור נראה לי להתיר הכו"ח ביום כ"ו אייר התרפ"ב ע"ה כלפון משה הפהו סילט"א: סימן קפ"ג שאלה ראובן יעצו שמעון להפריש מעשר והפל בחשבון ע"י פנקס ואמר לו שלא יעשה נדר וקבל עליו שיהיה בלי נדר וכן בפנקס פתוב פנה פנקס מוצא למעשר בלינדר פי אם ברצוני הטוב אם ארצה ואם לא ארצה בכל דבר ונדבר.

ועתה מפני יוקר השערים ועוד כי תלו ביה טפלי נתחרט כמעט לאונסו ובא להתיר ע"י שלשה האם צריך התרה או לא ואת"ל צריך אם מתירים לו לכתחילה או לא. ואת"ל מתירים אם מה שמחוייב בו עפ"י חשבונו בפנקס חייב לשלמו לעניים או יכולים להתיר לו גם כנה לכתחילה כיון שלא באו ליד הגזבר וגם הוא עדין לא הפרישם בפועל רק בכת החשבון: תשובה הגה עיקר מה שיש להסתפק בנה נחלק לסוגים אלו א) אולי לא מהני אמירתו וכיון דנהג לעשות מצוה הגם שלא הוציא זה בתורת נדר מפיו הוי כנדבר ואמירתו בלא נדר לא מהני ליה רק אם בכל פעם ופעם אומר בלא נדר או גם אם יאמר בכל פעם לא מהני וצריך לעשות תנאי תחילה ב) אולי באיזה פעם קיבל עליו כנדבר והוציא זה בשפתיו וחזר בו ממה שאמר בלא נדר ולאו אדעתיה ג) גם אם נאמר דאין כאן נדר מ"מ הוא עושה ואינו יכול לבטל וגם אין מתירין לו זה דומיא דנדבר שחוק וסייג לדבר מצוה וכינצא ד) אם מה שמחוייב ע"י חשבונו יכולים להתיר לו או חייב לשלם: והנה ראיתי למרן ז"ל ביו"ד סי' רי"ד ס"א שכתב דהרוצה לנהוג בקצת דברים המותרים לסייג ופרישות יאמר בתחילת הנהגתו שאינו מקבל עליו פן כנדבר וגם יאמר שאין בדעתו לנהוג פן אלא בפעם ההוא או בפעמים שירצה ולא לעולם ע"ש ומשמע מזה דכשאומר פן בתחילת הנהגתו סמכין ע"ז ואין חוששין לא מצד דנהג פן ולא מצד דשמא חזר בו מזה ונדבר אח"כ ולא מצד דהוי דבר מצוה ואינו יכול לבטלו אלא דבנ"ד לא אמר שאין בדעתו לנהוג פן אלא בפעם ההוא או בפעמים שירצה והגם דבכתובת הפנקס פתוב כנז"ל אולי אין זה מספיק אם מצד הלשון שאינו כמ"ש מרן בש"ע ובכ"י אם מצד דנה רק בכתב ולא בעפ"י [עי' להנובי"ק יו"ד סי' ס"ו והחת"ס יו"ד סי' ר"ך רכ"ז בענין פתיכה אי הויא פדיבור ואף להחולקים שם נר' דהקא מודו דלא פתיב בנה,, שבשפתים"ג גם לפמ"ש הנובי"ק דאף להרמב"ם דל"מ הגנה בכתב מ"מ מודה דבשעת פתיכה חשיב שבוועה ע"ש א"כ ה"נ פן וע' בתשו' רעק"א ח"א סי' כ"ט ע"ש] וראיתי להלבוש ז"ל שכתב דלא כתב פן מרן אלא לדעת יש מי שאומר שבסעיף הנז' אבל לסברא הראשונה סגי כשיאמר שאינו מקבל כנדבר ע"ש וכ"כ מרן סי' ר"ג ס"ד] וא"כ לדין דבתריה דמרן גרירין שפתם דלא פיש מי שאומר הגם דלכתחילה מיהא כתב מרן וגם יאמר וגו' לצאת ידי כל הדיעות לכתחילה מ"מ בדיעבד גם אם לא אמר שרי וכ"ש דגם מור"ם נר' דדעתו פן שיהי פתב שהמנהג כסברא ראשונה ועוד דדברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור אינו אלא איסור דרבנן וא"כ יש לפסוק פהמתירים דסד"ר לקולא וכמ"ש ה' שיורי ברכה ז"ל בשם מהר"ש עמאר [שם אות א'] וזה עצמו נ"ל טעמו דמרן דלא חייש שמה אח"כ נדר או שמה נהג פן ע"ד לנהוג פן בתור נדר דהו"ל סד"ר ולקולא.

או משום דאמרין דנדאי אדעתא דמה שאמר בראשונה נהג וכ"ש בנ"ד דצנהו המיעץ שלא לעשות נדר וקיבל אדעתא דהכי ופירש בפיו ובכתב פן וגם סמך ע"ז כמה פעמים כשהוא מסתפק הא נדאי דאין לחוש בזה פלל וא"ץ התרה.

וכן זכורני דהמנהג פשוט לומר על כל דבר בלא נדר לבד. וכן נראה מדברי בעלי המוסר והאחרוני שמהיררים ע"ז ומשמע דנקטי דזה לבד סגי לזה וכאמור וליתר שאת ולצאת דעת יש מי שאומר יתירו לו שאם באולי נדר הנה זה מתקרט בו מעיקרו וכן בפתח שאם ידע שישתנה הזמן לא היה נודר אם איתא שנודר: ובענין מה שמתחייב בו ע"י החשבון הנה מרן ז"ל ביו"ד סי' רנ"ח ס"ו כתב דהנודר צדקה אינו יכול לחזור בו אא"כ נשאל לחכם והתיר לו ואם הגיע ליד הגבאי אינו יכול להשאל עליו ע"ש ומדלתלי בגבאי משמע דגם דהנפרש ועדין הוא ביד הנודר יכול להשאל עליו וכ"ש אם לא הנפרש כנ"ד רק דנדר בפיו או שרשם בפנקסו מה שחייב לשלם או שעשה חשבון ההכנסה וממילא מוכן כי חייב הוא לשלם המעשר מזה: אלא דראיתי להרדב"ז ז"ל בישנות סי' קל"ד שכתב דלהרשב"א יכול לחזור בו דיד עניים כיד הדיוט (וא"ץ אפי' התרה כיע"ש) אבל אין סברתו מחנורת דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט וכל גאני עולם ראשונים ואחרונים חלוקים עליו בזה ולכך הדבר ברור שאין יכול לחזור והדבר ברור שאם נשאל והתירו לו הוא מותר אבל חכם המתיר לו נדרו חייב נידוי וכ"כ בהדיא המפרשים וטעמא מפני שפסיד את העניים ומ"מ הנדר מותר ע"ש והב"ד הפת"ת סי' רנ"ח ס"ק ח' ע"ש ובתשו' חכמי בב"ל הובאה ברב פעלים ח"א יו"ד סי' ט"ל כתבו דהיינו דנקא שם שכתב נתחייב אבל בנ"ד שמתירים לו קודם שישתנה דעדין לא נתחייב אפילו הרדב"ז מודה דיכולים להתיר לו ע"ש וכ"ן דעת ה' עצמו שם שכתב בתשובתו על דבריהם דבשלמא אם נתיר לו קודם שיתחייב י"ל אין פאן מיחוש משום התרת נדר צדקה פיון דעדין לא נתחייב אבל אחר שישתנה איך נתיר לו לכתחילה ע"ש ומוכח מזה דס"ל ז"ל לחלק חילוק זה דאל"ך היל"ל דהא גופה מנא לכו ונהגם דכתבה בלשון י"ל היינו משום דלא נמצא חילוק זה מבואר אבל עכ"פ מסתבר הוא וכן יורה לשונו שכתב אין פאן מיחוש וגו' וכן מוכח ממסקנתו שם דמתירים לו קודם שישתנה אלמא בכי הא לא דיבר הרדב"ז ז"ל ונפיר מתירים לכתחילה פיון דלא נתחייב נראה דכל השקו"ט בנדון הר"ף ז"ל דייליף מיניה לנד"ד אינה על מה שנתחייב לפי חשבוננו אלא על העתיד שעדין לא נתחייב דבמה שכתב נתחייב לכאורה דומה למה שכתב שתה ועיני לקמן בסוף התשובה].

עוד נל"ל דלא כתב הרדב"ז רק בפי שהיא עשיר ואם יתירו לו יפסידו העניים אבל בנ"ד דהוא עצמו דחוק לפרנסתו ונדאי דפרנסתו הוא ופרנסת אנשי ביתו קודמת לכל ובכה"ג מתירים לו לכתחילה וכ"ן מדברי מרן סי' ר"ג ס"ג ועי' להישי"מ ח"ב סי' ק"ד] וכן מוכח מדברי הרשב"ץ ח"ב סי' קל"א שכתב דכה"ג מתירים לו ולא חשש בזה משום הפסד עניים פלל ש"מ דבכה"ג אין לחוש וצריף לחלק פדאמרן דבכה"ג גם הרדב"ז מודה או דהרשב"ץ פליג אהרדב"ז וא"כ נקיטנו פהרשב"ץ ח"ב דספיקא דרבנן הוא ולקולא ותו דהרשב"ץ קשיש מהרדב"ז טובא וג"כ י"ל דגם הרדב"ז אלו ראה דבריו הדר ביה.

וכ"ן מדברי ה' רב פעלים סי' מ"ה שלא נסתפק בנדונו מפת דברי הרדב"ז כיע"ש. עוד נל"ל דבנ"ד שאמר בלי נדר וכמ"ש בפנקס גם הרדב"ז מודה דלא יש בזה שום חשש אם מתירים לו לכתחילה פיון דאדעת' דהכי הוא עושה וכאמור ובפרט לפמ"ש דגם התרה א"ץ רק ליתר שאת הצרכנוהו התרה ודאי דמודה הרדב"ז: עוד נל"ל דמ"ן ו"ל לא ס"ל הא דהרדב"ז מדלא כתב זה והגם דנקיט לה אא"כ נשאל לחכם דמשמע פאלו מייגרי בדיעבד נראה דנקיט פאן רק משום דנדרי צדקה לכתחילה אין נשאלים עליהם אלא מדוחק או דמשום דקאי על הכא לחזור לכן כתב שלא יוכל לחזור אא"כ נשאל פבר וה"ה דלכתחילה מתירים לו ועוד נ"ל דלא כתב הרדב"ז פן רק בנדר ממש אף לא בנהג מנהג בעלמא ולא הוציא נדר מפיו: ומ"מ ליתר שאת נ"ל דמה שנתחייב בו עפ"י החשבון יוציאהו על בניו ובנותיו הגדולים משש אם יש לו דמעשר גופיה יכול להוציא בזה פיון דאינו חייב בפנקסותם מדינא וכמ"ש בתשו' ה' בית דינו של שלמה ונדפס תוקנה בכני אברהם ודברי שמואל ע"ש או יוציאנו על יד על יד לעניים אם אין לו גדולים או גדולות כנז' או לעצמו ואם אין לו ועני הוא.

ועל העתיד מתירים לו לכתחילה וכנודן התשב"ץ ח"ב סי' קל"א וה' רב פעלים וכאמור. זהו הנלע"ד אם פה יסכימו אתי הרבנים המורים הי"ו הכו"ח ביום ז' תמוז התרפ"ה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: אכן העזר חלק ראשון סימן א' לעי"ת זרזיס יע"א נשאלתי מהזה"ש הדה"מ כמה"ר ר' יוסף בוכריץ יצ"ו ב"מ ששייך אשה ושלח לה סבלונות ובהם תכשיטים שאינם עשויים להבלות ונחלתה המשודכת אחר השידוכין ומפני זה חזר בו המשיך ותובע תכשיטיו והאשה תובעת אותם התכשיטים ועוד דמי בןשמה פנהוג ולא ידע אם המנהג שתקח האשה התכשיטין מצד הבנות מלבד דמי הבנות הנהוג או שהמנהג שהחזיר התכשיטין ותקח דמי הבנות הנהוג.

או שהמנהג שתקח התכשיטין ואינו חייב עוד בדמי הבנות הנהוג: תשובה מפל הצדדים שנסתפק כת"ר נר"ו ניקר דפשיט"ל מילתא דגם בנחלית חייב בדמי הבנות ומסתפק רק בתכשיטין.

ולא כן אנכי עמדי כי בנשת זה אינו בנשת ממש דבנשת בעינן סמוכים בא"י לדונו כמ"ש מ"ן בח"מ סי' א' ס"ב ועוד דהבנשת הוא לפי כבודו של המתבייש והמבייש כמ"ש מ"ן בח"מ סי' ת"ך סעי' כ"ד ואלו הכא בדבר קצוב היו מחייבים אותו.

ועוד דלא מצינו שום פוסק שפסק לחייב החוזר בו מהשידוכין בבנשת עם פי פסקו לדין הבנשת בעלמא והגם דמהריק"ו שורש כ"ה והביא דבריו ה' בית שמואל ס"ק י"ד והבאה"ט ס"ק ט"ו כ' דאפי' לא עשו קנס קרוב הוא בעיני לחייבו לשלם דמי בנשתו יע"ש פלל גדול בדינו דאין הולכין בממון אחר הרוב וכיון דלא כ' אלא קרוב אינו מתחייב ומזה הטעם לא פסקו דבריו הפוסקים לחייבו מחמת זה וע' להמשה"ר מערכת ק' אות מ"ט ומשה בארה כנז'.

ומ"ש מור"ם סי' נ' ס"ו דיש אומרים דקנסות השידוכין אין בהם משום אסמכתא וביארו הב"ש והבאה"ט שם דהטעם הוא משום בנשת שאני התם דהם עצמם קנסו וחייבו עצמם ולכן י"א דמהני לבטל האסמכתא מטעם הבנשת וגם זה אינו אלא ל"א אבל דעת מ"ן לא מהני רק באופנים שהזכיר הוא שם ו"ל.

ומינה דצ"ל דבןשית זה שנהגו בו הרבנים הראשונים אינו אלא דרף קנס והוא על דרף מ"ש מור"ם שם בח"מ סי' א' דנראה דכופין וכו' ולקנסו כפי ראות עיני הב"ד והב"ד שיערו כמו שנהוג. ומעתה ניקזי אנו אם חזר בו המשדף אחד שעשו קנס קצוב בחיו"ג ובקש"ם באופן המועיל וסיבת התורה מפני שנתלית אחר השידוכין אם חייב.

ודין זה מבואר מדברי ה' בית יהודה אה"ע סי' א' דגם דעשו קנס קצוב בעדים ובשבועה פטור מהקנס בין שנתחדש זה אחר השידוכין בין שהיה קודם השידוכין ואמר לא ידעתי וטעמו ונימוקו שם דלא שייך לומר נסתחפה שדהו ומזלו גרם רק בנתקדשה דצריכה גט לא בנשדקה וכ"כ מור"ם סי' נ' ס"ו ומ"ש מור"ם שם זה בשם י"א ביאר הב"י שם דלאו דוקא הוא כי היא סברת כ"ע וכ"נ דעת מוהרמ"ז זצ"ל בקול משה סוף סי' ח' ודעת ה' הליכות יעקב מע' ק' אות ט' ושכן כ' ה' יורו משפטיה ליעקב ע"ש.

וכן מתבאר מדברי מרן סי' נ' ס"ה ומדברי ה' עה"ש סי' נ' אות י"ג וי"ד ע"ש וכן לא שייך לומר נראה ונתפייס והו"ל למיזק ולחקור ולדרוש אלא בנתקדשה אבל בשידוכין בעלמא אינו מדקדק כ"כ ובנדאי ליכא חזקה דנראה ונתפייס כמו שביאר הב"י שם וכ"כ השש"א סי' נ' אות ג' בשם הרדב"ז ח"א סי' ככ"ד וכ"נ מדברי ה' הליכות יעקב מע' ק' אות י"א: ומן האמור נראה דאפי' נתרפאת בתעודת רופא יכול לחזור בו מן השידוכין וכמ"ש מרן ז"ל סי' ט"ל ס"ו דגבי אשה הוי גנאי אעפ"י שריפא אותה הרופא וכיון דהוא גנאי יכול לחזור בו מן השידוכין.

וכן מתבאר מדברי מרן סי' נ' ס"ה ומדברי העה"ש סי' נ' אות י"ג וי"ד ומדברי ה' הליכות יעקב מע' ק' אות ט' ומדברי הימ"ל ושזכר שם. וכיון דפטור מהקנס אפי' קצוב ובעדים באופן המועיל כ"ש דפטור מקנס זה של הבןשית דהא לא נודע שיש מנהגשאפי' בחלתה חייב בקנס וכיון שלא נודע מוקמי' ליה אדינא פדיו כל ספק במנהג או בתקנה דמוקמי' ליה אדינא.

ואפי' אם ימצא איזה עדות שאפי' בחולי מחייבין קנס פכר השרישנו הרמב"ם ז"ל דכל דבר דלא שכיח לא שייך בו מנהג וכבר כתב הרדב"ז סי' רצ"א דחולי לא חשיב שכיח אלא קצת וכ"כ ה' חכמת אדם פלל ק' בשמו ובשם הש"ך סי' רי"ד סק"ו ע"ש וא"כ בין שנאמר דהדבר מסופק אם חולי שכיח או שנאמר דהדבר מסופק ל"ש בו מנהג ובעיקרא דמילתא בעלמא פשלא יש טענת חולי או מום וכיוצא באופן שהיה חייב בקנס אם היה באופן המועיל או בקנס דמי הבןשית הנהוג נראה ברור דהדבר מוכרע ממקומו דהב"ד הראשונים שמו ושיערו שיעור הבןשית בט"ו פרנה וקשמשלם זה אין מקום לצדד שיהיו התכשיטין שבידה בכלל הבןשית דאיהו אפשו שיהיה השיעור של הבןשית משתנה בין אם יש תכשיטין או לא הגם דלפי כבודם כמה פעמים הוי להפך וחזר הדין שפתחזיר את הכל לבעלה וכמ"ש מרן סי' נ' ס"ג שהדבר ידוע שלא שלחם אלא דרף נוי בלבד וזה אפי' בנתקדשה וכ"ש אם נשדקה לבד.

ועוד דכל ספק שיהיה בתקנה מוקמינן ליה אדינה והזוכה מצד הדין הוא הנקרא מוחזק וכמ"ש הפוסקים בכמה מוקמות. זהו הנלע"ד ולו ההכרעה הכו"ח ביום ו' טבת תרצ"ה לפ"ג.

ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: וכן דעתי הדבר פשוט פיון שלא חזר בו אלא מפת שפחלית אחר השידוכין דאין מתחייב פלום ע"ה ציון דר' שושן פהן ס"ט סימן ב' לעי"ת ספאקין יע"א נשאלתי מידידינו החה"ש הדה"מ והפולל כמה"ר ר' עקיבא אביטבול הי"ו בצפ"אקין יע"א באשה יבמה שהיא הרה לזנונים ולפי השמועה שגם קודם שנשאת לבעלה זנתה כמה פעמים האם יכולה לחלוץ בימי עבודה או לא: תשובה מה שרצה ר"מ נר"ו להתיר מצד דאם תתאחר עד עבור ימי היניקה תתפרץ יותר ויש עון אשת איש דלא תהיה אשת המת לאיש זר ולכן יותר טוב שתחלוץ מעתה לצאת מחומר עון אשת איש וכמו שרצה להתיר ה' מנחת עני ז"ל והב"ד הפת"ת ז"ל סי' קנ"ט ס"ק ט"ו משום הפסד מעות.

אין זה נראה דא"כ אמאי לא התיר ה' מנחת עני ז"ל גופיה בנדונו שהיא בנדונו והב"ד הפת"ת ז"ל ס"ק ח' ע"ש דמסיים דכשר הדבר להמתין עד אחר ימי הנקה ולא התיר מטעם זה למעט באיסור כל כמה שאפשר וצ"ל דשאני ליה להנה"ז בין נדונו דסי' מ"ט הנז' לנדונו דסי' נ' ואין ספר זה מצוי אצלנו לעמוד על דבריו וע' להחת"ס אה"ע ח"א סי' ל"א.

גם מ"ש כת"ר נר"ו דזו אשת איש אינו נראה דבאשת איש אין קידושין תופסין כלל ובזו קידושין תופסין מספק כמ"ש מרן ז"ל סי' ע"ש. וכן מבואר בש"ס ופוסקים דאיסור מלקות הוא דהויא ע' ביבמות דף צ"ב ע"ב ובהרמב"ם בספר המצות ל"ת שנ"ז ע"ש: גם מ"ש כת"ר נר"ו להתיר עפ"ד מור"ם בסי' י"ג סי"א דיש מקילים במזנה ויש להקל במנוקרת וצ"י להפת"ת ז"ל ס"ק י"ט בשם השבו"י דבתרתי הויא מנוקרת וכ"ש בזו דאיפא תלתא זמני אין זה נראה דלדעת מרן ז"ל שם דאוסר במזנה דעתו לאסור גם במנוקרת ואין דעת מור"ם ז"ל רק פועל הכרעה מדידיה.

ולא שהוא לכ"ע. ומ"ש הכנה"ג סי' י"ג בהגהב"י אות ל"ג דאפ"י המחמירין במזנה במנוקרת יש להקל ע"ש נראה דאין זה לדעת מרן ז"ל רק ביאור בדברי מור"ם ודעת מרן לאסור בכל וכמש"ה בית מאיר בתשובותיו סי' ה' בשם הרב דבר שמואל ז"ל דמרן בתשובה חולק על מהר"י מינץ שסמך עליו מור"ם בהגה להקל במנוקרת ע"ש ואנן בתריה דמרן ז"ל גרירין ואין לזוז מדבריו כלל וכ"ן מסתמיות דבריו בש"ע שלא חילק בזה.

וסבורים היינו לעמוד על דברי ה' מנחת עני ז"ל בעיקר טעמו שאסר ובעיקר הכרעתו דבסי' מ"ט אלא שאין ספר זה מצוי איתנו. ומראשית חשבנו שלא לחוות את דעתינו כולל בזה אחר שיהספר הנז' אינו בנמצא פי מי יודע מה הם היסודות שבנה עליהם ושוב נ"ל לעיין בזה ולכתוב הנלע"ד דרך לימוד בעלמא לא להלכה ולא למעשה והננו בזה רק כמזכירים ונושאי ספרים וה' ברחמי יצילנו משגיאות אמן.

ונהו הנלע"ד: הנה הלבוש ז"ל סי' קנ"ט ס"א ביבמה שנתקדשה לזר והיבם אינו רוצה ליבם אלא לחלוץ כ' מתחילה דחולץ לה בעודה ארוסה וא"ץ לגרש שכן דעת הפוסקים ומסיים מדידיה אי לא מסתפינא אמינא דגם בחליצה יותר טוב דמגרש הזר ואח"כ חולצת מטעם זה דכל שאינו עולה ליבום וזו ג"כ כל עוד שהיא מקודשת אינה עולה ליבום ולכן אינה עולה לחליצה ומסיים דהגם דהפוסקים לא פתבו פן נראה לו להחמיר

ע"ש וילשונו ו"ל שכתב בלשון יותר טוב ובלשון נראה לי להחמיר מורה ובא דהעיקר לדינא גם הוא דעתו פשאר פוסקים דחולצת בעודה ארוסה ורק דרף חומרא בעלמא הוא שכתב וכע"ז כ' ה' יד מלאכי ו"ל בכללי מור"ם דכשפוטב לשון חומרא מורה דדעתו לדינא פהמתירים ע"ש וכ"ש פאן דכתב יותר טוב וכאמור וכ"ש בנ"ד די"ל דאין פאן פלל חששות הלבוש מהא דכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה דהרי פתב הרא"ש ו"ל בריש יבמות פ"א ה"ב גבי יבמה שמת בעלה והיא נדה דלא שייך בזה כל שאינו עולה וגו' דשאני נדה שעומדת לטבול וליטהר פשאר נשים ועוד דיקם הבא על יבמתו נדה קנאה ע"ש וכ"כ הלבוש בסי' קס"ד ע"ש וא"כ בנ"ד דאין פאן לא קידושין ולא ספק קידושין אלא גזרה דרבנן משום מעופרת חבירו דבזה שייך שפיר בפשיטות ב' הטעמים שכתב הרא"ש והלבוש דהרי סופה לבוא לידי הכשר לכשתלד ותגמלהו אחר כ"ד דומיא דנדה.

וכן הקידושין תופסין במניקה ומעופרת חבירו פמתבאר מדברי מרן ו"ל סי' י"ג ע"ש י"ל דגם הלבוש מודה דחולצת בעודה מעופרת. ולכן נלע"ד דכיון דבזה"ז בעוה"ר אין פת ב"ד יפה כ"כ לכנה את החולץ ואת החולצת רק ע"י אינה אופנים מאופנים שונים וכולי האי ואולי שיעלה בידם לכופם באופן המתאים אל הנימוס ועתה שניהם מרצים לחלוץ לכן אין לחוש לחומרא זו דשמא אם יתאחר הדבר עד שתלד ועד שיעברו כ"ד חזק אחר הלידה אולי החולץ יסע למד"ה ולא יבוא לחלוץ או החולצת תסע למד"ה ולא תחלוץ וגם שישארו פה יש לחוש פן אהד מהם לא יהיה צינית לדינא לחלוץ ולכן אין להתאחר בזה וחולצת מעתה וקרוב לזה פתב הח"ס ו"ל אה"ע ח"א סי' ע"ה דאם המגרש ידו תקיפה חולצת קודם שתתגרש ע"ש ונדון ה' מנחת עני ו"ל שלא התיר מטעם זה אפשר דבזמנו היה פת ב"ד יפה לכנה לזה ולזה ולא כן בזמנינו בעוה"ר פידוע.

ועוד דמדברי ה' מנחת עני עצמו סי' מ"ט שזכר הפת"ת ס"ק ח' מבואר להדיא דאין זה רק מהיות טוב שכ' ונ"ל על פן פשר הדבר וגו' ואם היה זה חיוב מן הדין לא היה פוטב פן וכן יש להוכיח מדבריו סי' נ' שזכר הפת"ת ס"ק מ"ו שעלה בדעתו לומר שפדי שלא פרד השידוך פחלוץ בעודה מניקה ע"ש ואם היה סובר ההנ"ז שיש עיפוב וחשש פסלות בפליצה מדינא ודאי דאין לחוש לפירווד השידוך.

וכן מדברי רש"י ביבמות דף מ"א ד"ה אלא מבואר דמהא דכל העולה אין חשש פסלות בפליצה ע"ש והקרוב אלינו דה' מנחת עני בסי' נ' דבריו סוברים ע"פ דעת הלבוש שפן נראה מלשונו שכ' וכשר הדבר ודומה למ"ש הלבוש יותר טוב וגו' וא"כ בזה"ז שיש לחוש לגוף החליצה שלא תהיה יש לסמוך על שאר פוסקים המתירים וכ"ש למ"ש דגם הלבוש אפשר דמודה ועוד נראה דיש להתיר מפת ס"ס דשמא הלכה פשאר פוסקים המתירים ואת"ל דהלכה פהלבוש שמא הלכה כמור"ם ו"ל דמקיל במופקרת דנקטינו לעשות ס"ס גם דאחד מהספקות נגד מרן ו"ל כמ"ש"ה ישיב משה ו"ל ח"א סי' צ"ח כ' רכ"ה רע"ב ע"ש.

זהו הנלע"ד לא להלכה ולא למעשה כל עוד שלא יספיק בזה הראב"ד ראש רבני ועד ב"ד בעוב"י תונס מהר"ד פטורזא נר"ו והיה זה ביום ו' פסליו התרצ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א. סימן ג' נשאלתי מידידינו החה"ש הדה"מ והפולל כמה"ר ר' חיים חורי

יצ"ו אודות בדיקת ב' שערות ליבם: תשובה ענין זה לא בא לידי ולא קבעתי לימודי בו ולא ראיתי להרבנים המורים איך היו עושים אמנם בדרך מראה מקום בעלמא אומר כי זה מובא בדברי הרמב"ם ו"ל בפ"ב מה' אישות ה' ט"ז וי"ז ובדברי מרן ו"ל אה"ע סי' קנ"ה סט"ז וי"ז וח"י ע"ש ובסי' קס"ט ס' יו"ד ביבם וביבמה ציין מרן ו"ל משפט ב' השערות לדבריו ו"ל בסי' קנ"ה ע"ש וע"ע בפ"י סדר החליצה אות כ"ו כ"ז כ"ח.

וע"ש בסי' קס"ט לה' פתחי תשובה ס"ק י"ב ולה' זכור לאברהם ו"ל ח"ב מערכת ח' בדיני חליצה אות י"ד וכן היבם וגו' ועוד שם בבבאור סדר החליצה שאח"כ"ז באות ה' ד"ה ב' שערות וגו'. ועי' בס' חליצה שפסוף הש"ע שיש בו פתחי תשובה דף ט"ל ס"ז ובבבאור הפת"ש שם ואכמ"ל.

הכו"ח ביום ח' אגיר התרצ"ד ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א סימן ד' נשאלתי מדידינו החזה"ש והכולל כמה"ר ר' שלמה מאג'וז הי"ו בענין אשה שנאסרה על בעלה (ונתגרשה) או לא נתגרשה ואחר ימים רבים התזירה בעלה ולא שמע לקול מורים וילדה לו בן אם הבן הנז' ממזר או לא: תשובה נלע"ד דנדאי אינו ממזר כלל וכמ"ש מור"ם סי' ד' סט"ז שזכר כת"ר נר"ו וכ"ן דעת מהריק"ש ו"ל בערך לחם ע"ש וכ"ן דעת הח"מ ס"ק ח"י וכתב שם שכ"ד התו' ביבמות דף מ"ט ד"ה סוטה ושכ"ד הרא"ש שם ודלא כר"ח שפסק בסוטה דהוי ממזר דרבנן וכ"ן דעת הגר"א בבבאורו ע"ש.

וכן נלע"ד עיקר דנקיטנן פדעת מור"ם במקום שלא גילה מרן ו"ל דעתו ועוד דהרא"ש הוא אחד מעמודי ההוראה ותו דרבים הם הסוברים דאינו ממזר ותו דגם ר"ח מודה מיהא דאינו דאורייתא אלא דרבנן ולכן פי פליגי הנה ליה ספיקא דרבנן ולקולא.

ועוד דלעד"ן דכן דעת הרמב"ם ו"ל בפ"ק ט"ו מהלכות איסורי ביאה ה"ב שכתב דמתזיר גרושתו אחר שנשאת הולד פשר שהרי אינו ערוה ע"ש ור"ל דאין פאן איסור פרת או מיתה אלא מאיסורי לאוין וכן מתבאר מדבריו בפ' יו"ד מה' גירושין ה' יו"ד דאם בא עליה הראשון קודם שיגרש השני הולד ממזר מדבריהם אלמא דאם פבר גירש השני ובא עליה הראשון הגם דזיננה אין הילד ממזר וכדעת הרא"ש וכיון דאיכא דעת הרא"ש והרמב"ם ודאי דהכי נקיטנן פדכנייל לן מרן ו"ל בהקדמתו להב"י וכ"ש במידי דרבנן.

ועוד דמדברי מרן הב"י סי' ד' שהוציא זה מדברי הרמב"ם ו"ל ולא העיר כלום נראה דכן דעתו וכ"ן מדבריו בש"ע שכ' קודם שגירשה השני וכן דייקי האחרונים מזה ע"ש. זהו הנלע"ד דרך לימוד בעלמא ולחו"ר הדור הי"ו להכריע להלכה ולמעשה.

הכו"ח יום י"ג שבט התרצ"ה ע"ה המ"ך סילט"א: סימן ה' לעי"ת גפצה יע"א נדרשנו מהחזה"ש הדה"מ והפ"ר ר' יעקב הפהן הי"ו מגפצה יע"א לחוות את דעתינו בבת פהן שנשאת לישראל וילדה בן ומת הבן ליום או יומים וכיוצא וכן אמר חל"ש האם מתניחסת לכהונתה לבית פהן או מתניחסת רק לבעלה שאינו פהן לענין פתיבת המצבה וכמבואר בשאלה: תשובה פבר האריף ה' הפוסק עליון למעלה להוכיח שהיא פהנת ומתניחסת רק לאביה וכן מתבאר מדברי הרמב"ם בפיו"ד מה' תרומות ה"ו מת בנה שמישראל חוזרת לבית אביה פנעוריה ואוכלת בתרומה ע"ש הרי דבכה"ג הויא פאלו אין לה בן ולכן בנ"ד נראה דלדינא מתניחסת לבית אביה הפהן וכהנת גמורה היא וכ"ש

שָׂאִין רְאוּי לְדָחוֹת לִיקָרָא דְשִׁכְבֵי וַיִּקְרָא דְחַיֵּי כְּמוֹ שְׁנַרְמִז וְנִתְבְּאָר כְּמָה פְּעָמִים ע"י חֲלוּם כְּמִבְּנֹאֵר בְּנוֹסַח הַשְּׂאֵלָה וּכְבָר הָרִיב"ש וְהַרְשָׁפ"ץ (וע' לְהַרְשָׁפ"ץ ז"ל חֶלֶק שְׁנֵי סִי קכ"ח) חָשְׁשׁוּ לְדַבְרֵי חֲלוּמוֹת וְלָכֵן רְאוּי לֹא לְבַעַל לְחַוֵּשׁ לְזֶה לְתַקַּן אֶת הַדָּבָר בְּכִי טוֹב בְּאִנְפֵּן שְׂלֵא יִהְיֶה שׁוּם זְלוּל בְּכִהוּנָתָה.

וְלִרְאִיָּת אִמּו"ץ מַה שְׁנִרְאָה לְדִינָא פְּתַבְנוּ בְּיוֹם כ"ט טַבַּת הַתְּרַצ"ו פֶּה אִי ג'רְבָּא. נְאֻם הַבָּאִים עַל הַחֲתוּם.

ע"ה פְּלָפוֹן מְשֵׁה הַפְּהֵן סִילֵט"א. ע"ה מְכָלוֹף עֵינְדָן ס"ט.

ע"ה רַחֲמִים חֵי חֲנוּיָתָא בְּלֵא"א חֲנִינָא הַפְּהֵן ס"ט. סִימָן ו' גְּשָׂאֲלָתִי מֵהַחַה"ש הַדַּה"מ כְּמַה"ר ר' יוֹסֵף בּוֹכְרִיץ הִי"ו.

אוֹדוֹת אִישׁ וְאִשָּׁה שְׁעָמְדוּ לְדִין וְטַעְנָה הָאִשָּׁה א' שְׁבַעֲלָה נָתַן בְּתוֹךְ מְאָכְלָה דְבָר הַמְזִיךְ וְכֵן אָמַר לָהּ שְׂרוּצָה לְתַת בְּאִנְזָה פְּסָף חֵי ב') שְׂאִינּוּ מְנִיחָה לִישָׁן עִמּוֹ בְּחֶדֶר רַק בְּאִמְצַע הַבַּיִת.

ג') שְׁחֲמוּתָה מוֹצִיאָה עָלֶיהָ שֵׁם רַע. וְלָכֵן מְבַקֶּשֶׁת לְדוֹר בְּבֵית גְּאֻמָּנִים אוֹ יִגְרֵשׁ וַיִּתֵּן פְּתוּבָה.

וְכֵן תְּבַעָה שְׂיִהְיֶה רְשׁוּת לְאִמָּה לְבַקְרָה בֵּין בְּשִׁמְחוֹת בֵּין בְּזַמְנֵי הַיְגוֹן וְשִׁתְּלֵף לְבֵית אִמָּה בְּיוֹם ב' וְה' וְשִׁבְתוֹת כְּמִנְהַג הָעִיר עוֹד תְּבַעָה שְׂיִשְׁלַם לְאִמָּה דְמֵי מְזוֹנוֹת ג' חֲדָשִׁים שְׁפָרְנָסָה אוֹתָהּ אִמּוֹ וְהַב"ד הוֹצִיאָו לָהּ מְזוֹנוֹת וְהַבְּעַל מְכַחֵשׁ וְאוֹמֵר שְׁבַרְחָה בְּלֵי רְשׁוּתוֹ וְשָׂאֲבֵי הַתְּנָה עַל אִמָּה וְזִקְנָה קוֹדֵם הַנִּישׁוּאִין שְׂלֵא תִלָּף וְהַתְּרָה בָּהּ עִתָּה שְׂאֵם לֹא תִשׁוּב אֵלָיו אִינּוּ חֲיִיב עוֹד בְּמְזוֹנוּתֶיהָ וַיִּשָּׂא אַחֲרָת.

אִיף שׁוֹרֵת הַדִּין נוֹתְנָת: תְּשׁוּבָה נ"ל דָּאֵם לְפִי הַחֲקִירוֹת וְהַדְרִישׁוֹת שְׁעָשׂוּ הַב"ד מְצָאוּ שְׂיֵשׁ רְגָלִים לְדָבָר יֵשׁ לְהַשְׁבִּיעַ לְהַבְּעַל הַיִּסָּת אוֹ בַס"ת אוֹ חֶרֶם לְפִי הָעֲנִיָּן וְהַגְּדוֹן שְׂלֵא יִזְיַקְנָה עוֹד בְּשׁו"א לֹא ע"י וְלֹא ע"י זוּלָתוֹ בֵּין בְּאִנְפֵּן יִשָּׁר בֵּין בְּאִנְפֵּן נְפִתוּלִיָּי וּמְסוּתָר וְדוּמָה זֶה לַמ"ש מְרֵן ז"ל בַּב"י אַה"ע ס' ע"ד בְּסוּפּוֹ מְשֵׁם הָרַמְבַּ"ן וּמְדַעַת עֲצָמוֹ.

וְאִם נִתְבְּרַר שְׁשָׁקָר בְּפִי הָאִשָּׁה אִין צָרִיף שׁו"ד וְאִם הוּא מְסוּפֵק יֵשׁ לְהַטִּיל כ"ח לְפָנָי כָּל אֶחָד מֵהֶם שְׂאִינּוּ מוֹדָה בַּב"ד. וְדוּמָה זֶה לַמ"ש מְרֵן בַּאֵה"ע ס' ע"ז ס"ד.

וּמַה שְׁטַעְנָה בְּאוֹת ב' נִרְאָה דִּהְדִּין עִם הָאִשָּׁה דְּנֻדָּאֵי אֲדַעְתָּא דְּהָכִי נִשְׂאָת לֹא לְהַתְּנַהֵג עִמָּה כְּמִנְהַג כָּל אֲנָשֵׁי הָעִיר וְלֹא כְּמוֹ שְׂרוּצָה הוּא וְדוּמָה זֶה לַמ"ש מְרֵן אַה"ע ס' ע"ו ס"ג. וּמַה שְׁטַעְנָה בְּאוֹת ג' נִרְאָה דָּאֵם לְפִי רְאוּת עֵינֵי הַב"ד גּוֹרְמָת לָהּ חֲמוּתָה מְחֻלְקָת וּקְטָטוֹת עִם בְּעָלָהּ אוֹ שְׂמִצִּירָה לָהּ מְצַד עֲצָמָה אֲזִי לְפִי פֶשֶׁט דְּבָרֵי מְרֵן אַה"ע ס' ע"ד כִּי"ד וּלְפִי הַנְּהוּג יְכוּלָה לְתַבְּוַע לְדוֹר עִם הַשְּׂכָנִים (צ'אָר עֲדָל) וְאִם לְפִי רְאוּת עֵינֵי הַב"ד אִין חֲמוּתָה מְצִירָה לָהּ מְדַבְרֵי מוֹר"ם שֵׁם נִרְאָה דָּאִין מְקוּם לְטַעְנָתָה.

אֵלָּא דְּלִכְאוּרָה סֵתָם דְּבָרֵי מְרֵן אִינָם נִרְאִים כֵּן וְצָרִיף לְהַתְּנִישׁב בְּזֶה לְפִי הָעֲנִיָּן וְעִי' ג"כ מ"ש הַמְשַׁה"ר מַע' ד' אוֹת כ' אִף אִם הַבְּעַל הִזָּה אִין לֹא פְּרִנְסָה מְצַדוֹ וְסוּמוֹף הוּא עַל שְׂלֵקוֹן אֲבִיו צ"ע אִי הוּי בְּזֶה בְּכָלֵל ל"מ לְמִיקָם וַיִּוְצִיא וַיִּתֵּן פְּתוּבָה וְעִי' לְמְרֵן ס' ע' ס"ג וּלְמוֹר"ם שֵׁם אוֹ דִּילְמָא אֲדַעְתָּא דְּהָכִי נִשְׂאָת לֹא מִתְּחִלָּה שְׂיִתְפָּרְנַס מְשָׁל אֲבִיו וְצ"י בְּדָבָר לְעַת הַפְּנָאֵי

וקל כה"ג יש להב"ד להשתדל לפשר כפי יכולתם מלעמוד על קו הדין ונמשך מזה מחלוקת וגירושין.

ומה שתבעה שיגרש ויתן כתובה נראה פשוט דאין מקום לדבריה להתגרש בע"כ של הבעל כל דצינית לדינא באופן מהנ"ל ואי לא צינית יש להתנישב בדבר ועל הרוב אין מקום להכריחו על הגט רק לחייבו במזונותיה או בכתובתה וכיוצא לפי הענין ועי' למרו ז"ל סי' ע"ז ובאחרונים שם.

ומה שתבעה שישלם מזונות לאמה. הדין עם הבעל כמ"ש מרן ס' ע' סי"ב וכ"ש אם כבר פרנסו אותה אמה ואחיה דהניחו מעותיהם על קרן הצבי אם לא שפבר הנרשו מהב"ד או שפבר חייבו אותו הב"ד ע"פ איזו המצאה אשר לא ידענו ובדבריהם של התובע והנתבע זה אומר נתחייב בב"ד וזה לא השיבו וכת"ר נר"ו יודעים איה הנה הדבר.

ומה שתבעה שאמה תבוא אצלה וגו' וכן היא תלך לבית אמה וגו' נראה דהדין עמה כמבואר בדברי מרן סי' ע"ד ס"ט וכמנהג אחרין ומה שטען הבעל שהיה תנאי וגו' נראה דאינו פלום שלא היה התנאי עם האשה עצמה וכ"ש אם רק אבי הבעל הוא שהתנה דאינו פלום שאין זה ולא זה בעלי דבר.

ומה שטען הבעל על המזונות להבא נראה דאם הדין עמו והיא המסרבת פטור ממזונותיה עד שתקבל את הדין ואם הדין עמה והיא המסרבת חייב עד שיקבל את הדין. ומה שבקש לישא אחרת טרם הבירור והתראה אין להרשותו ואם אחרי הסירוב וההתראה בזה ע"ז עמדה בדעתה ימים מספר כפי ראות עיני ב"ד ירשוהו.

כנלע"ד ורו"מ נר"ו יבחר ויקרב ויעשה הנ"ל כי הוא מן המערכה ולפנים: סימן ז' שאלה מי שבא לגרש אשתו ולפרוע כתובתה אם יכול להשביעה שאין בידה פלום משלו וכן אם היא מבקשת שישלם לה כתובתה מעות בעין והוא רוצה רק לשום לה גדוניתה הגם שיש לו מעות בעין הדין עם מי.

וכן אם שמין הגדוניתא כפי מה ששנה אצל הסוחרים לאלתר או כפי מה ששנה כשיבוא קונה לעצמו: תשובה נראה דאינה נשבעת דלא ניתנה כתובה ליגבות מחיים וכ"כ הרדב"ז בתשובה ח"ב סי' תכ"א דאם טוען הבעל פרעתי או אתפסתי צררי אין להשביעה ושכ"כ הרי"ף בתשובה ע"ש וכ"נ מדברי מרן ז"ל אה"ע סי' צ"ו ס"א וס"ז ע"ש.

ולענין תשלומי הכתובה אם יש לו מעות בעין הדין עמה כמ"ש ה' משפנות הרועים מע' כ' אות י"ד ע"ש אלא דבאין לו נראה דאינו חייב למכור ולהביא מעות שכ"כ בתשובה מפל ארג נכסין דאית לי ולספק ג' נראה דנדאי אין שמין לה אלא כפי מה ששנה עכשוו ולא כפי מה ששנה אם ימצא מי שדורש אותו חפץ דא"כ אין לדבר סוף דלפעמים קונים הצריכים לאותו חפץ שנה מנה במאמים וכן מבואר בח"מ סי' ק"א ס"ט דשמים כפי מה שיכול למכרם מיד ע"ש.

וכן מבואר בלבוש דהשמאים ששמין ביןקר מפדי שיווין לימכר מיד הם מקלקלים בדין ועוברים משום לא תעשו עול ולא תטה משפט ע"ש ומשמע דמיד שפכת הוא בדוקא ששמים על זה האופן אם בא למכור שיגבה מיד: סימן ח' שאלה אחד מהג' ב"ד של

חליצה שלא ראה את גוף הרוק הנוצא מפי החולצת לא בשעת יציאתו ולא בירידתו על הקרקע כי מטבעו אינו רואה למרחוק אף שמע את הקול של הרוק בירידתו לארץ גם הרגיש שהיא ירקה ושאר הב"ד השנים הנשארים.

והשנים הנוספים ראו את הרוק אם יש חשש בזה או לא: תשובה נראה פשוט דאין בזה חשש בדיעבד שהרי פסק מרן ז"ל סי' קס"ט ס' ל"ח דאם לא ראו הדיינים פשיטא הרוק מפיה פשרה והגם דכתב הבאה"ט ס"ק מ"א דהב"ח מדייק מדברי התו' ד"ה והחולצת דאם הדיינים לא ראו הרוק פסול וכן הב"ש בשם התו' פ' מצנות חליצה פתב דב"ד אם לא ראו הרוק אפי' בדיעבד החליצה פסולה ע"ש אנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל.

ולא דמי זה למאי דקי"ל בעלמא לחוש בגיטין וקידושין לכל הסברות דהכא שאני דהניא חליצה ולא גיטין ולא קידושין וכמ"ש בזולת זה דאין לנו אלא מה שזכרו גיטין וקידושין וכינצא בהם אבל חליצה לא ועוד דהרי פסק מרן ז"ל שם סמ"ג דאפי' לא ריקה אלא שחלצה בלבד החליצה פשרה והוא מדברי הגמרא כמו שציין ה' באה"ג ע"ש וא"כ מכ"ש פשרקה ולא נראה להב"ד (וכ"כ הב"ש ס"ק ט"ל) ועוד דהרי בלא"ה יש ג' ב"ד והשנים הנוספים מצטרפים עם השנים שראו שהשנים הנוספים אינם אלא לכתחילה וכמ"ש מרן ז"ל סי' קס"ט ס"ג לכתחילה מצוה שיוסיפו שנים על הג' וגו' משמע דבדיעבד א"ץ לשנים הנז'.

ועוד דכיון דבאמת הרגיש הפיר ומשמע שירקה אפשר דאין קפידא בראית הרוק ממש ומכ"ז נלע"ד דאין שום חשש בזה בדיעבד וכאמור: סימן ט' לעי"ת זרזיס יע"א נשאלתי מהזה"ש הדה"מ כמה"ר ר' יוסף בנכריץ הי"ו חתן בתוך ז' ימי חנפתו אם מותר לו לבדוק ספרים שהזולת קורא מהס"ת והוא בידו חנמש ומקשיב לדעת אם יש חסר או יתר או לא: תשובה טעם איסור מלאכה בז' ימי חנפתו הוא משום שיהיה שמח עמה ז' ימים וא"כ הדבר ברור פשאסרוהו במלאכות הן קלים הן כבדים אסרוהו וכן מתבאר ממה שאסרו ג"כ המשא ומתן בז' ימי חנפתו הגם שהוא בכלל מלאכה היותר קלה.

גם משמע מהטעם הנז' דלא שניא מלאכת חול לא שניא מלאכת שמים דהרי עיקר הטעם שלא יטרוד דעתו במלאכה ותהיה מחשבתו לשמח את אשתו. ותו' דמדמינן חתן למלך ומלך בכל המלאכות הוא אסור הן קלים הן כבדים הן מלאכת חול הן מלאכת שמים וכ"כ ה' ב"ד ז"ל יו"ד סי' קע"ז דמטעם זה אסור החתן במלאכת דבר האבד ע"ש וכ"ר לה' ז"ל ח"ב בשם ה' הנז'.

ובשם ה' חיד"א בשיו"ב דאפילו מלאכה קלה ואינה מלאכתו אסור ועדיפא מהא פתב שם דאם הוא ת"ח לא ליטרוד בעיוניה השכיח לו כדי לשמח פלתו ע"ש וטעמא דמילתא פדאמרן ומינה דל"ש מלאכה קלה ל"ש מלאכה כבדה ל"ש מלאכת שמים ל"ש מלאכת חול וכאמור.

ומה שרצה כת"ר נר"ו לדמות זה למלאכתו שבשנותפות לאהמ"ד לא דמי פלל דהתם הוא אינו עושה פלום רק שנותפו. והוא נהנה ממילא וכמבן' באה"ע סי' ס"ד בפת"ת סק"ד בשם מהריט"ץ ז"ל ואפי"ה באפשר אמרה למילתיה ע"ש.

אָבֵל בְּנֵי ד' אֵין מְקוּם אִפִּי לְאַפְשָׁר וּמ"ש כֵּת"ר נר"ו דאפ' בחוה"מ שְׂרֵי לֵאמֹר הַדְּבָר קָשָׁה לומר אֲפָשָׁר וְלִלְמוֹד מִהָאֲפָשָׁר וּמִמָּה שֶׁלֹּא נִמְצָא וְתוּ דְמָמָה דְאָסְרוּ מו"מ בְּחוּה"מ מוֹכַח דְּכָל מְלָאכָה אָסְרוּ וְתוּ דְאֵין לְלִמּוּד מִחוּה"מ לְחַתֵּן כָּל שֶׁלֹּא מְצִינוּ בְּפוֹסְקִים שֶׁפְּתָבוּ דְדִינָם שְׁנוֹה וְטַעֲמָם שְׁנוֹה גַם מ"ש דְלֹא כָּל הַיּוֹם עוֹשֶׂה כֵּן רַק ו' שְׁעוֹת דְּבָרֵינוּ מִרְפָּסֵן אֵיגְרִי דְאִטּוּ בְּשְׁעוֹת וּבְיָמִים תְּלוּי הַדְּבָר הֵלֵא בְּמְלָאכָה תְּלוּי הַדְּבָר וְאַפִּי' מְלָאכָת חֲצִי רַגַע אָסוּר. בְּאִנְפֹן דְלע"ד כָּתֵב כ"ז לְפוּם רִיבְהִטִּיָּה וְלֹא דַק כָּלֵל וְאֵין שׁוּם פְּנִים לְהִתִּיר. וְכ"ז הוּא אֲפִילוּ בְּלִתֵי שְׂכִירוֹת וְכ"ש בְּשְׂכִירוֹת.

וְכ"ש וְכ"ו אִם מָה שְׁרוּצָה לְהִתְעַסֵּק בְּזָה בְּשִׁבְעַת יְמֵי חֲנוּפְתוֹ מִפְּנֵי שֶׁבְּשָׂאָר יָמִים עָסוּק הוּא בְּמְלָאכָתוֹ וּמִסְחָרוֹ דְּנֻדָּי אֵין שׁוּם פְּנִים לְהַקְל כָּלֵל וְכָלֵל וְכָאֲמוּר הַכו"ח בְּיוֹם י"א אֲלוּל הַתְּרַפָּ"ט ע"ה כְּלָפוֹן מְשִׁיחַ הַכֹּהֵן סִילַט"א: סִימָן יו"ד שֶׁאֵלֶּה אֵיטֵר רַגְלֵי אִם יְכוֹל לְחַלּוֹץ אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה מְצִינוּ בְּזָה אֲרַבְעָה דְּעוֹת הֵא' דְּחוּלָץ בְּרַגְלוֹ הַיְמָנִית כְּשָׂאָר כָּל אָדָם וְהִיא דַעַת הַסְּמ"ג בְּשֵׁם רַבּוֹ וְכֵן דַעַת הַסְּמ"ק כְּמוֹבָא ב"י.

הַב') דְּחוּלָץ בְּרַגְלוֹ הַשְּׂמָאלִית שֶׁהִיא יָמִין שְׁלוֹ וְהִיא דַעַת שֶׁהַזְּכִיר הַטוֹר וְכָתֵב עַל זֶה דְהַכִּי מְסַתְּבָרָא הַג') שֶׁמְסוֹפְקִים בְּזָה וְלָכֵן ס"ל דְּחוּלָץ בְּשִׁתִּיָּהֶם וְהִיא דַעַת י"א שֶׁהִבִּיא הַמְרָדְכִי וְכ"כ הַטוֹר בְּשֵׁם ס' הַמְצוֹת הַד') דְאֵיטֵר אֵינּוּ חוּלָץ דְאֵין לוֹ יָמִין וְאֵין לוֹ תַקְנָה וְהִיא דַעַת הַרְמַב"ן ז"ל הַב"ד מְרֹן ז"ל שֵׁם בְּב"י בְּשֵׁם הַר"ן פ' ג"ה וּבְשֵׁם הַנִּמְק"י פ' מְצוֹת חֲלִיצָה דִי"א כֵּן: וְלִדְיָנָא מְרֹן ז"ל בְּש"ע אַה"ע ס' קס"ט סכ"ה כָּתֵב אֵיטֵר בְּרַגְלוֹ יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁחוּלָץ בְּשִׁתִּיָּהֶן בְּמַנְעֵל שֶׁל יָמִין בְּיָמִין וּבְמַנְעֵל שֶׁל שְׂמָאל בְּשְׂמָאל וְיֵשׁ מִי שֶׁנִּסְתַּפֵּק לומר שֶׁאֵין לוֹ הַקְּנָה.

וְקָשָׁה לִי דַעַת הַרְמַב"ן הִיא שֶׁאֵין לוֹ תַקְנָה וְכַז"ל וְלָמָּה כָּתֵב זֶה בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שֶׁנִּסְתַּפֵּק וְאִם כִּוְנָתוֹ רַק עַל הַרְשָׁב"א ז"ל שֶׁהֵינִיחַ הַדְּבָר בְּצ"ע וְכַמ"ש מְרֹן הַב"י בְּשֵׁם הַנִּמְק"י קָשָׁה לָמָּה הַשְּׂמִיט דַעַת הַרְמַב"ן ז"ל וְכֵן קָשָׁה לָמָּה הַשְּׂמִיט סְבָרַת וִי"א שֶׁזְּכַר הַטוֹר דְּחוּלָץ בְּיָמִין שְׁלוֹ שֶׁהוּא שְׂמָאל כָּל אָדָם וְדַעַת הַסְּמ"ג וְהַסְּמ"ק דְּחוּלָץ בְּיָמִין כְּשָׂאָר כָּל אָדָם וְכָתֵב עַל זֶה הַטוֹר דְּהַגִּי מְסַתְּבָרָא וְעוֹד קָשָׁה דְּכִינּוּ דִי"א דְּחוּלָץ בְּשִׁתִּיָּהֶם וְיֵשׁ מִי שֶׁנִּסְתַּפֵּק הֵא וְדָאִי דְאֵין סָפֵק מוֹצִיא וְדָאִי וְלָמָּה הַזְּכִיר לְגַמְרֵי דַעַת יֵשׁ מִי שֶׁנִּסְתַּפֵּק וּמָה גַם דְּכָתֵב זֶה בְּאַחְרוֹנָה וְנִקְטִי' בְּעֵלְמָא דִּישׁ וְיֵשׁ הַלְכָה כִּישׁ בְּתַרָּא.

וְעו"ק דְּבַפְּי' סָדֵר הַחֲלִיצָה אוֹת מִנְרָאָה דַעַת מְרֹן כְּמוֹ שֶׁנִּהְיָה דְּחוּלָץ בְּשִׁתִּיָּהֶם כִּיע"ש. וּמִכָּל זֶה נִלְע"ד דַעַת מְרֹן ז"ל כִּי"א קָמָא דְּחוּלָץ בְּשִׁתִּיָּהֶם דְּהַגִּי כְּאֵלוֹ לֹא זָכַר רַק י"א קָמָא לְבַד דְּנֻדָּי כֵּן דַעַתוֹ כְּאֵלוֹ סָתָם וְכֵן בְּהַרְבֵּה מְקוּמוֹת מְבִיא גַם לְשׁוֹן יְחִיד יֵשׁ מִי שְׂאוּמ' בְּלִתֵי חוּלָק וְהַכִּי נִקְטִינּוּ.

וּמָה שֶׁהַשְּׂמִיט דַעַת הַטוֹר וְדַעַת הַטוֹר מְשׁוּם דְּכְשֶׁחוּלָץ בְּשִׁתִּיָּהֶם יְצָאנוּ יְדֵי דַעַת הַטוֹר ג"כ וְלָכֵן הַשְּׂמִיט ג"כ דַעַת הַסְּמ"ג וְהַסְּמ"ק דְּחוּלָץ בְּיָמִין כָּל אָדָם דְּבָזָה הָאִנְפֹן שְׂכ' מְרֹן דְּחוּלָץ בְּב' יְצָאנוּ יְדֵי כָּל הַדַעַת הַנּוֹז"ל.

וּמָה שֶׁכָּתֵב דִּישׁ מִי שֶׁנִּסְתַּפֵּק וְגו' הִיא דַעַת הַרְשָׁב"א שֶׁהַצְּרִיף עֵינָיו בְּדְבָר וְכִוְנָתוֹ בְּזָה כְּדִי שֶׁהַמּוֹרָה יְחוּשׁ לְזָה שְׂאָם אֲפָשָׁר בְּשָׂאָר הָאֲחִים יוֹתֵר טוֹב וְכֵן אִם אֲפָשָׁר בְּיָבוּם יוֹתֵר טוֹב לְחוּשׁ לְסְבָרָא זֹו אָבֵל סְבָרַת הַרְמַב"ן לְבַדָּה דְאֵין לוֹ תַקְנָה נְרָאָה לְמְרֹן ז"ל דִּיחִידָאָה וְלֹא

חיישנו לה ועוד דכל הפוסקים חולקים על הדעה הנז' דלכל הדיעות השלשה הנזכרים יש לה תקנה אם בתורת ודאי או בתורת ספק.

אף לענין דעת הרשב"א לא חשיב לה יחידאה כיון דאיכא הרמב"ן דס"ל עדיפא מזה דאין לו תקנה ולכן לענין הספק הו"א דיעה שאינה יחידית וע' לה' גנת ורדים חאה"ע פלל ב' אות א' מה שהאריה בזה ואכמ"ל פעת ועי"ל דס"ל למרן ו"ל דגם הרמב"ן ו"ל מתורת ספק אתי עלה ולכן פתב שאין לו תקנה ולא בתורת ודאי ודייק לה ממ"ש הרשב"א ו"ל בחידושיו וי"א שאעפ"ך יש לחוש דשמא אינו חולץ פלל וגו' וזה אין לו ימין וס"ל דזו היא סיבת דעת הרמב"ן דאין לו תקנה ולא דיעה מחודשת דלהרמב"ן ברירא ליה מקלמא דאין לו ימין ועוד דכיון דלא מצינו שהביא הרמב"ן הוכחה לזה רק דחה ראית החולקים על הסוברים דהו"א ספק ש"מ דבשיטתיהו קאי ולא דיעה מחודשת כיע"ש בהרשב"א.

ומעתה נראה לע"ד דהעיקר הוא כ"א דחולץ בשתיקה חזא דבכה"ג יצאנו כמעט ידי כל הדיעות וכן ראיתי להרשב"ץ ו"ל ח"א סי' קס"ז שכתב וכיון דלא איפשיטא בענין אי אוליגו בתר דידעה או בתר מיניה חולץ בשתיקה ותו ליכא לספוקי פלל ע"ש ותו דכן נראה דעת מרן ו"ל בש"ע ובפירוש סדר חליצה ותו דכן דעת הרשב"ץ שהוא אחד מגדולי הפוסקים וראה דברי זה ודברי זה וכתב דבכה"ג ליכא לספוקי פלל ע"ש ותו דכן המנהג בין הספרדים וכנראה מדברי מרן ו"ל בפירוש סדר חליצה ומדברי מהר"י בנבנשות בס' גט פשוט בסופו אות ע"ז ע"ש ומדברי ה' בית יהודה דף קי"א.

וכן המנהג בין האשכנזים ג"כ כמ"ש מור"ם ו"ל בהגה ונהגו כסברא ראשונה ע"ש וכ"ן דעת בעל סדר חליצה ודעת שאר הפוסקים מרבני ספרד ומרבני אשכנז וכ"כ ה' הליכות יעקב מע' ח' אות. להוכיח שכן מנהגינו פה אי ג'רבה יע"א לסדר חליצה לאיטר החולץ בשתיקה כיעו"ש וכנלע"ד עיקר אם מצד הדין אם מצד המנהג וכן מתבאר מדברי ה' יד אהרן אה"ע הגהב"י ו"ל אות י"א דדעת הרמב"ן והרשב"א מסופקת היא ואין ספק מוציא מידי ודאי וכאמור ושהעיקר הוא פדעת הפוסקים דאיטר חולץ ושפוט המנהג עש"ב וכאמור הכו"ח ביום ח"י חשון התר"ץ ע"ה כלפון משה הפהו סילט"א: סימן יו"ד שאלה איטר רגל ויש לו אחים אם חולץ בב' רגליו בבת אחת או בזה אחר זה: תשובה מרן ו"ל בפירוש סדר החליצה אות מ אחר שהביא מחלוקת הפוסקים ושהמנהג הוא לחלוץ בשתיקה ודלא כהרמב"ן והרשב"א סיים ונראה לי שאם יש לו אח אחר צריכה לחלוץ ב' רגליו בבת אחת שבידה האחת תחלוץ רגל זה בעודה חולצת רגל שני בידה אחרת שאם חולצת רגל אחד קודם חבירו איכא למיחש דילמא קי"ל כמ"ד שאינו חולץ אלא ברגל האחרונה לה חליצה פסולה וצריכה לחזור על כל האחים.

ואעפ"י שאם חולצת לשתי רגלים בבת אחת נמצא שלאחד מהם חולצת ביד שמאלה טפי עדיף לחלוץ ביד שמאל מלחלוץ ברגל שמאל דחלוצה ביד שמאל כשרה וחליצה ברגל שמאל פסולה ע"ש ויש פוסקים דלא ס"ל פדעת מרן ז"ל כמ"ש האחרונים ו"ל.

ולדינא נראה דהעיקר מדברי מרן ו"ל דלדין בני ספרד אין לנו אלא דברי מרן ונהגם דבגיטין וקידושין חוששין לכתחילה לכל הסברות ואפשר דה"ה לחליצה [עי' בתשובה סי' ח' שכתב דעמד ע"ז והכריע דבחליצה לא נאמר פלל זה].

מ"מ הגם דנימא דגם בתליצה הכי הוי מ"מ הני מילי בדלא סתרי אהדדי ולכן חוששין לכל הדיעות לתחילה אבל במה דדברי זה סותרין לדברי זה ודאי דדברי מרן שקיבלנו הוראותיו עיקר.

ועוד דמסתמא כן הוא המנהג בין הספרדים וכן נראה מדברי ה' בית יהודה ו"ל דף קי"א שכתב ונהגו לחלוץ בשתיקה תחלה ימין של כל אדם שהוא שמאלו ואח"כ שמאל כל אדם שהוא ימינו כשאין יבם אלא הוא ושכן עשו מעשה ע"ש.

ומשמע דכי איכא אח אחר חולצת ב' רגליו בבת אחת כדברי מרן ו"ל וכבר כתב ה' ורעו של אברהם מע' אות דתונס וארגיל בדרך אחד ילכו וכן לפי הנר' והנשמע גם פה הולכים ברוב המנהגים כמ"ש ה' בית יהודה ממנהגי ארגיל אם מצד הפלל הנז' שכתב ה' זש"א וג' רבה ג"כ בכלל המחוז התוניסי או שבפרטות ג' רבה מנהגיה ג"כ כנז' וכן על הרוב אני הצעיר שמעתי ממוהרס"ך זלה"ה כעין מ"ש ה' הנז'.

וכן נראה מדברי ה' שלחנו של אברהם דאחר דשקיל וטרי מסיים ולפי"ז באיטר צריף לחלוץ בבת אחת כמ"ש מרן בסדר תליצה וסיים ע"ז וכנ"ל עיקר דלא כתשו' שבות יעקב ח"ב סי' קכ"ט.

וא"כ נראה דלדינא הכי נקטינן וגם נר' דלא יש בזה מנהג בתונס הפך זה דאי איתא הי"ל להזכירו. ובלא"ה נר' דאיטר ויש לו אחים ל"ש פה מנהג דדבר דלא שכיח כ"ך הוא ולא שייך בו מנהג כמ"ש בעלי הפללים וראיה לזה מדברי מרן ו"ל בפירוש סדר תליצה שלא זכר המנהג בזה או י"ל דס"ל למרן ו"ל דגם דנהגו שלא לחלק אין לסמוך על זה כיון דאיכא חשש זה דצריכה לחזור על כל האחים ומזה עצמו י"ל דלא זכר השש"א מנהגם בזה.

גם מדברי ה' הליכות יעקב מע' ח' אות כ' שכתב והסכמנו לחלוץ לה בזה אחר זה דבזה אפילו מרן ו"ל מודה כמ"ש הפ"ת ו"ל והב"ד ו"ל אשר הביא השש"א באה"ע דהכא בנ"ד אין לו אחים וגו' ע"ש מבואר מזה דאם היה לו אחים היו מסכימים שתחלוץ לו בבת אחת כמ"ש מרן ו"ל ולשונו ו"ל שם מורה ובא דקאי ג"כ על הרב מהרס"ך ו"ל וכיון דהרבנים הנז' ורבני תונס ואלגיר כן דעתם לעשות כדעת מרן ודאי דהכי נקטינן וכן עיקר לע"ד דחולצת בשתיקה בבת אחת וכמ"ש מרן וע' לה' שדי חמד מע' ח' תליצה שכתב דמי יוכל לעשות מעשה נגד מרן ו"ל ע"ש והגם זה' יד אהרן ו"ל הביא מאיזה רבני ספרד ששינו מדעת מרן ו"ל אנו אין לנו אלא דברי מרן ו"ל וכאמור ואכמ"ל כעת.

הכו"ח ביום כ"ב חשון שנת התר"ץ ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן י"ב גסתפקתי במ"ש בס' חסידים ו"ל צנא"ה ל"ב ב' חופות בשבת אחת א' מהם יעני או ילך לגולה או ימות ב"מ ע' (סי') תע"ז האם יש בזה תנאים או דבריו בכל צד ואופן: תשובה עין רואה ואין שומעת פה אי ג' רבה יע"א שעושים ב' וג' וד' ולפעמים ז' חתנים בשבת אחת ואין פוצה פה כלל לחוש לזה.

גם בעוב"י תונס יע"א לפי הנשמע לפעמים נעשים פהנה וכהנה ובפרט קרוב לחג. ותו דעיקרא דדינא פרקא איף יתכן להזהר בזה ואיך הרב ו"ל מצוה במה שאינו מן האפשר וכי מי שרוצה להתחיל בנישואי בנו יצטרף לשאול פי כל הק"ק לדעת אולי יש בשבוע

ההוא מי שהתחיל ותו דכמעט אינו באפשרות לקיים זה בעיר גדולה דלפי"ז אי אפשר להוסיף על תמשים חפפות בשנה וא"כ שאר האנשים יהיו עגונים עד שילבינו שערותיהם? כי על פן נ"ל דאין פגנת ה' ו"ל רק בהיות ב' חתנים בשבת אחת והם בבית אחד וטעמו בזה ובכמה צנאות בדומה נראה דהוי משום חשש עה"ר דאנושא מלתא להיותם בפי הרבים ותוהו בהו אינשי והגם דבצנאות פאו הדברים בסתמא מ"מ שם פתוב ע' תע"ז ובפנים הספר בסי' תע"ז לעיל מזה הנהיר לבלתי היות ג' וד' ששמותיהם שנים בבית אחת ואח"כ פתוב וכן לא יהיו ב' חתנים בשבת אחת ונ"ל דאדלעיל קאי ר"ל וכן בהיותם בבית אחת לא יהיו ב' חתנים בבית אחת אר בהיות כל איש שוור בביתו הא ודאי דלע"ז לא דיבר מזה ה' ו"ל וכמו שהוכחתי: וראיתי לה' שדי חמד מערכת חתן וכלה אות י"ט שפתב משם ה' לב חיים ח"ב סי' כ"ו דאין לחוש אלא באם ב' חתנים או שני פלות אחים או אחרות.

אבל שאר חתנים וכלות דעלמא אין לחוש ואף אם יעשו שורה לכלם בבה"כ אחת לית לן ביה והביא מכמה רבנים דגורסים בדברי ס' חסידים אחים או אחרות. וסיים דמי שינרצה לחוש למה שגראה לפי גרסתינו אינו יכול לדחות שאר חתנים אלא הוא ידחה מפניהם.

ודבריו ו"ל לכאורה צריכים הבנה דמאי קמ"ל דהוא נדחה מפניהם והם אינם נדחים מפניו דאם ר"ל שיתאחר הוא ולא יוכל לאחר הזולת עבורו לכאורה זו אינה צריכה לפנים גם מה תלי צנאת רי"ח במ"ש שורה לכלם בבה"כ אחת ואין ענין לכאורה למ"ש הר"י הקסיד ו"ל.

ונראה דהרב מבין דהקפידה היא לכל יהיו בבה"כ אחת וז"ש בשבת אחת אבל להיות רק שניהם בעיר וזה בבה"כ ונחבירו בבה"כ אחרת הא ודאי דגם לגרסתינו לא יש מקום לחוש ולפ"ז ניח"ל מה שדקדקתי לעיל וכנז"ל וכן מה שדקדקתי במ"א על פשט דברי הס"ח וכן דייק לע"ד אומרו בשבת אחת.

ולא קאמר בשבוע אחד דנראה דהקפידה על השבת להיות שניהם בבה"כ אחת ומה שלא הוצרך הס"ח לומר זה בדבריו נראה דבמקומו לא היה רק בה"כ אחת בעיר וא"כ נכלל באמרו בשבת אחת פאלו אמר בבה"כ אחת.

וע' לה' יוסף אומץ סי' ל"ז דהזכיר אינה מצנאות רי"ח דנראה שמקפידים ואלו הא לא הזכיר ונראה דלא ראה מקפידים גם ע"ש להשד"ח בשאר צנאות שכתב משם הנו"ב דס"ל דזה אינו אלא לזרעו אלא דמדברי ה' יוסף אומץ והרבנים שהזכיר שם אין נראה פן ודו"ק: והנה עפ"י מ"ש לעיל בעניי בכוננתו או כפי מה שגראה לי דהבין ה' לב חיים ו"ל בכוננתו א"ש מה ששמעתי מיד"ן הרמ"ה נר"ו שדקדק בדברי הס"ח דאיה לא זכר דהו בעיר אחת דמשמע לפי מה שכתוב סתמא דגם בכל העולם לא יהיו שני חפפות ואינה גבול יש לנו לו' דאל זה פנוין הרב פגון עיר אחת אחרת דלא הזכיר הוא ו"ל ולפה"א דה"ד בבית אחת.

אי נמי בבה"כ אחת א"ש ודו"ק וכן נשאלתי על זה ואמרתי שדעתי למעשה שאין לחוש לזה רק בבה"ג שזכרתי הכו"ח ביום כ"ד אדר ב' העתר"ו לפ"ג ע"ה משה הפהן ס"ט: סימן י"ג שאלה ראובן שהשיא בתו לשמעון זנוג ב' ויש לשמעון ג"כ בת תומה מאשתו

הָרָאשׁוֹנָה הָאֵם יֵשׁ חֲשׁוֹשׁ לְפִי צְנֹאוֹת רַבִּינוּ יְהוּדָה הַחֲסִיד אִם יִקַּח בֶּן רֵאשׁוֹן אֶת בֵּית שְׁמֵעוֹן הַנִּזְוֹ אוֹ לֹא.

וְאִם יֵשׁ סֶפֶק בְּצֹאֵת רִיה"ח ו"ל אִם חוֹשְׁשִׁים תְּשׁוּבָה ה' סֶפֶר הַחֲסִידִים ו"ל בְּצֹאֹתָיו אוֹת כ"ט כְּתוּב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ לֹא יִתְחַתֵּן אָדָם שְׁנֵי פְעָמִים עִם חֲבִירוֹ בֶּן וּבַת. בֵּית וּבֶן. עכ"ל.

וּדְבָרָיו ו"ל מִתְפָּרְשִׁים לְשְׁנֵי פָּנִים. הֵפֶן הָאֶחָד שְׁפָל עֵינָיו הַקְפִּידָה הִיא עַל הַחֲתוּתוֹ שְׁנֵי פְעָמִים וּמֵאֵי דְבִיָּאֵר אַחֲרֵי כֵן בֶּן וּבַת. בֵּית וּבֶן. לֹא דוֹקָא שְׂיִהִיו בְּאִנְפֵּי זֶה מִמֶּשׁ.

אֲלֵא לְאִפּוּקֵי שְׁאָר קְנוֹרְבוֹת וְהַתְחַתְּנוּיּוֹת. הֵפֶן הַשְּׁנֵי שְׂאִין לְהַקְפִּיד רַק בְּאִנְפֵּי זֶה מִמֶּשׁ בֶּן וּבַת.

וּבַת וּבֶן. אֲבָל זוּלַת זֶה אֵינוֹ בְּכָלֵל מָה שְׁכָתֵב לֹא יִתְחַתֵּן שְׁנֵי פְעָמִים עִם חֲבִירוֹ: אֲמַנְמֵן רֵאשִׁיתִי לְהֵרֵב הוּן יוֹסֵף בְּתִשׁוּ' אַה"ע ס' ט' שְׁכָתֵב.

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּדְבָרֵי ר"י ו"ל בְּצֹאֹת הַנִּזְוֹ לְאֵנִי רוֹאֶה כְּפָל הָעֵנָן בְּמִלּוֹת שׁוֹנוֹת כְּגוֹן הַדָּ דָּלָא יִשְׂאוּ ב' אַחִים לְשְׁנֵי אַחֲיוֹת וְהִיא שְׁלֵא יִתְחַתֵּן אָדָם ב' פְּעָמִים עִם חֲבִירוֹ בֶּן וּבַת בֵּית וּבֶן ע"ש.

וּמִדְבָרָיו ו"ל מִתְבָּאֵר דְּכָל עֵינָיו קְפִידָתוֹ שֶׁל רַבִּינוּ יְהוּדָה הַחֲסִיד עַל הַחֲתוּתוֹ עִם חֲבִירוֹ ב' פְּעָמִים. וּמ"ש בֶּן וּבַת בֵּית וּבֶן חֲדָא נִקְט לְדוּגְמָא וּלְאִפּוּקֵי שְׁאָר קְנוֹרְבוֹת.

אֲבָל כָּל דְּהוּיָא הַהַתְחַתְּנוּת עִם חֲבִירוֹ שְׁנֵי פְעָמִים מִקְפִּיד רַבִּינוּ יְהוּדָה הַחֲסִיד דְּאֵי אֲמַרִּינָן דְּמ"ש בֶּן וּבַת בֵּית וּבֶן הוּא בְּדוּקָא מִמֶּשׁ וְכָל דָּלָא הוּיָא בְּאִנְפֵּי זֶה לֹא תְשִׁיב הַתְחַתְּנוּת ב' פְּעָמִים א"כ אֵין פֶּאן שׁוּם כְּפָל וְכָלֵל דְּהִיא דָּלָא יִשְׂאוּ ב' אַחִים לְשְׁנֵי אַחֲיוֹת לֹא הוּיָא כְּפָל בֶּן וּבַת.

בֵּית וּבֶן. אֲלֵא ב' בָּנִים וּב' בָּנוֹת.

אוֹ הוּיָא רַק בֶּן וּבַת. וּבֶן וּבַת.

דְּהֵינּוּ שְׁשֵׁנֵי הַבָּנִים מִצַּד אֶחָד וּשְׁנֵי הַבָּנוֹת מִצַּד שְׁנֵי וְאֵינָם נִלְמָדִים כְּפָל מִבֶּן וּבַת וּבַת וּבֶן דְּהוּיָא בֶּן מִצַּד זֶה וּבַת מִצַּד זֶה וְאֵחָד"כ בֵּית מִצַּד זֶה וּבֶן מִצַּד זֶה. אֲלֵא וְדֵאֵי דַס"ל לְהֵרֵב ו"ל דְּנִדְאֵי זֶהוּ הָעֵינָר שְׁלֵא יִהְיֶה ב' הַהַתְחַתְּנוּיּוֹת בֵּינוֹ וּבֵין חֲבִירוֹ וּבְכָל צַד וְאִנְפֵּי שְׂיִהִיָּה מִקְפִּיד ר"י הַחֲסִיד ו"ל וְלִכֵּן קְמוּתֵיב שְׁפִיר דְּהוּיָא כְּפָל דְּבָרִים: וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִמ"ש ה' הוּן יוֹסֵף ו"ל בְּתִשׁוּבָה שְׁם מִהַש"ס דְּהוּיָא נִישְׂאִים ב' אַחִים לְשְׁנֵי אַחֲיוֹת וְאֶחָד כְּפָל סִינִים עֲלֵה דְכִינּוֹן דְּמִצִּינוּ שְׁנֵי אַחִים נִשְׂאִים לְשְׁנֵי אַחֲיוֹת מִסְתַּמָּא גַם זֶה דָּלָא יִתְחַתֵּן עִם חֲבִירוֹ שְׁנֵי פְעָמִים מוֹתֵר מְדִינָא דְגַמְרָא דְאֵין סְבָרָא לְחַלְקַי בֵּין ב' אַחִים לְב' אַחֲיוֹת.

לְבִין אַח וְאֶחָת. לְאֶחָת וְאֶח ע"ש"ב נֵאִי אֵיתָא דְכֻנְתָּ רִיה"ח ו"ל בְּאוּמְרוֹ בֶּן וּבַת.

וּבַת וּבֶן בְּדוּקָא אֲבָל שְׂיֵשׁ שְׁנֵינּוּי מָה אֵינוֹ בְּכָלֵל ב' הַהַתְחַתְּנוּיּוֹת עִם חֲבִירוֹ א"כ לְק"מ מִהִיא דְב' אַחִים לְב' אַחֲיוֹת לְהִיא דָּלָא יִתְחַתֵּן עִם חֲבִירוֹ ב"כ בֶּן וּבַת בֵּית וּבֶן אֲלֵא וְדֵאֵי

דס"ל דהעיקר בכוננת רבינו יהודה הקסיד הוא דהקפידא פולח על החיתון ב' פעמים יהיה באיזה צד ואופן שיהיה ומה שכתב אח"ז בן ובת.

ובת וכן. לאו דוקא כסדר זה ואופן זה ולכן פשמצא ה' הון יוסף דנשא ב'ש"ס ב' אחים לב' אחיות חשיב לה ג"כ לב' חיתונים ולכן קמוטיב שפיר גם לההיא דלא יתחתן עם חבירו ב' פעמים בן ובת ובת וכן וכאמור: ומעתה נתבאר דבנדון המוצג בפאלה נמי לדעת רבינו יהודה הקסיד ז"ל לפי המתבאר מדברי ה' הון יוסף ז"ל הוא ג"כ בכלל לא יתחתן עם חבירו ב' פעמים דהרי מה שסיים אח"כ בן ובת ובת הוא לאו דוקא וכמו שהוכחנו מדבריו ז"ל בב' מקומות וכאמור: והגם דבעיקרא דדינא ביה גופה דלא יתחתן עם חבירו ה' הון יוסף מסיק בתשובתו שם שלא לחוש לצואת רבינו יהודה הקסיד ז"ל דהויין דבריו נגד מה שמצינו בש"ס דלקחו ב' אחים לב' אחיות ומינה נמי דב' חיתונים שרו דאין סברא לחלק וכאמור.

מ"מ פבר הרב מהר"ם סוזין ז"ל בתשובה שאח"ז השיב על דבריו ומסקנתו היא דכיון דרבינו יהודה הקסיד ז"ל בשב ולא תעשה קאמר למלתיה אין זה כלל נגד הש"ס והביא כמה ראיות ע"ש וסיים וא"כ למה יגרע פת רבינו יהודה הקסיד ז"ל והוא ידע סודן של דברים.

ומי הוא ואיזה הוא אשר לא ישמע את דבריו כיון דליכא שום לתא דאיסורא בקיום דברי רבינו יהודה הקסיד ז"ל ע"ש: ומן האמור מתבאר ג"כ דגם מהר"ם סוזין ז"ל הבין בכוננת רבינו יהודה הקסיד דבן ובת ובת וכן לאו דוקא והקפידה היא רק על החיתון ב' פעמים וכמו שהבין ה' הון יוסף וכאמור דאי לא תימא הכי הי"ל למהר"ם ז"ל להעירו על זה ולישב קושיות הפל וקושיות הסתירה באופן זה דהא לא דמו להדדי כלל.

ובן ובת ובת וכן דיקא קאמר: ומן האמור ומבואר נלמוד ג"כ דמה שאסר רבינו יהודה הקסיד ז"ל ב' חיתונים עם חבירו אינו רוצה לומר שהתנו תחילה בהחיתון הראשון שיעשו ג"כ חיתון שני דאי איתא לא קשה מדי לא מהכפל של הצנאות.

ולא מהש"ס אהיהא דב' חיתונים כיון דהא דשני חיתונים בהתנו דוקא מיירי וא"כ מאי קא קשיא ליה לה' הון יוסף ולמה ה' מהר"ם ז"ל לא העירו על זה אלא נדאי דב' הרבנים מבארים פונת רבינו יהודה הקסיד דאפילו בלא התנו מיירי וכאמור: והכי נמי מסתברא לע"ד דאי איתא דבעינן תנאי הי"ל לרבינו יהודה הקסיד ז"ל לבארו ולא לסתום.

גם מסתברא דריה"ח כל עיקר הקפדתו על ב' חיתונים דנקיט ברישא דנראה שיהא כמו הצעה וביאור טעם וסברא למה שהזכיר אח"ז. ובן ובת ובת וכן לאו דוקא וכאמור ועוד דבנדון הנשאלה יראה דאתיא במכ"ש דנדאי ההתחנות בגופו היא עדיפא מההתחנות בבנו וא"כ לפי מה שנאמר דהקפידא היא על ההתחנות ב' פעמים מכ"ש דיש לחוש בזה לדעת רבינו יהודה הקסיד ז"ל אלא דלכאורא יש לומר דכיון דפליגי בזה ה' הון יוסף ז"ל והרב מהר"ם סוזין ז"ל א"כ הו"ל פלוגתא בדברנו דנדאי גם רבינו יהודה הקסיד ז"ל מודה שאין כאן שום איסור דאורייתא ואולי גם: איסור דרבנן ליתיה ולמרבה גם רהוי דרבנן הא קי"ל ספקא דרבנן לקולא וכ"ש במה שיש פנים לומר דגם איסורא דרבנן אינו אלא חומרא בעלמא וכאמור.

ומה גם דה' הון יוסף. בא באחרונה אחרי דברי הרב מהר"ם סויזין ואחרי שראה תשובתו של הרב מהר"ם סויזין ו"ל מר הוא דאמר דאפתי בשיטתו ובדעתו קאי להקל וכמ"ש שם בתשובת ה' הון יוסף שאחרי דברי הרב מהר"ם סויזין ו"ל עש"ב: אמנם מלבד דלע"ד כל מה שהוכיח ה' הון יוסף מהש"ס אינו סותר כלל דברי רבינו יהודה הקסיד שהרי רבינו יהודה הקסיד ו"ל מעולם לא פתב על זה שום איסור מדינא ורק מצד חומרא בעלמא הנהיר וצוה צואותיו בראותו ברוח קדשו או בנסיונותיו שדברים אלו יש בהם חשש.

וא"כ הגם דבש"ס לא הקפידו ולא חשו כלל מאיזה טעם שיהיה מ"מ הבא להחמיר ולחוש לצואות רבינו יהודה הקסיד תבוא עליו ברכה. ולא הוי כלל בתור סתירה רק בדבר איסור והתיר וכמו שהוכחתי בזולת זה מפמה הוכחות.

עוד בזה דכבר הגאון ה' שדי חמד מע' ח' אות ה' אסף וקבץ רוב מגני ורוב בגני מהראשונים והאחרונים דקיימי בשיטת רבינו יהודה הקסיד ו"ל ולחוש לכל צואותיו ע"ש. וכן דעת גאון עוזנו ה' חיד"א ביוסף אנמי סי' ל"ו וכתב דהוא ידע נסיונות לאלה שלא חשו לצואות רבינו יהודה הקסיד ו"ל ונתחרטו הרבה מפמה סיבות וענינים עש"ב.

וכן מנהג העולם בפשיטות לחוש לצואות רבינו יהודה הקסיד וכמו שפן מעשים בכל יום בכמה צואות. וכן אנכי הצעיר ידעתי כמה ענינים באלו שלא חשו לצואות רבינו יהודה הקסיד ו"ל ונתחרטו הרבה רח"ל.

וא"כ לע"ד יפה אמרו רבינו החיד"א ו"ל והשד"ח ו"ל ושאר להקת האחרונים והראשונים לחוש לצואות רבינו יהודה הקסיד ו"ל וכאמור. ומה גם דהמדקדק היטיב בדברי ה' הון יוסף ו"ל יראה דלא פתב התירו רק למה שישאלו לו לדינא דגמרא ע"ש גם יראה דהוא עצמו מבטל דעתו נגד מהר"ם סויזין ו"ל וכמו שיעש"ב זהו הנלע"ד נאם הכו"ח ביום ה' תשרי ש' אשר תפר"ה.

ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: אחר פתבי זה ראיתי עוד להשד"ח ו"ל שם אות הנז' שהביא מה' צמח צדק הקדוש שכתב ו"ל ופשוט דהא דלא יתחמתו בן ובת ובן קיל מב' אחים לב' אחיות דהא התם נמי איפא חיתון פעמים וגו' ע"ש ומבואר מזה דגם ה' צמח צדק ו"ל פשיט"ל מלתא דעיקר קפידתו של רבינו יהודה הקסיד הוא בעיקר החיתון פעמים ומ"ש בן ובת ובת וכן לאו דנקא הוא ואינו רק לאפוקי שאר קרובים.

וכן ה' שזיה חמד ו"ל מדלא העיר עליו בזה נראה דמודה הוא לה"צ הנז' וא"כ מצינו להרבנים ארבעה מיטיבי לכת ה' הון יוסף ו"ל ומהר"ם סויזין ו"ל וה' צמח צדק ו"ל וה' שדי חמד ו"ל דכלהו קיימי בדיעה זו דכוננת רבינו יהודה הקסיד במ"ש לא יתחמתו עם חבירו פעמים היא בדיקא ומ"ש אח"כ בן ובת ובת וכן לאו דנקא.

גם מבואר דכלהו ו"ל ארבעה הרבנים דלא מיירי רבינו יהודה הקסיד ו"ל באומריו לא יתחמתו וגו' בהתנו מתחילה אלא בין התנו בין לא התנו דאלת"ה אין מקום לדמותם כלל למה היא דב' אחים וב' אחיות וכאמור.

גם מתבאר מסתמות דבריהם וממה דשקלו וטרו ע"ד ריה"ח ו"ל דס"ל שאין לחלק בין זיווג א' לב'. גם ראיתי לה' שדי חמד ו"ל שם שכתב משם ה' חננא וחסדא דמי שרוצה

לעשות שידוך שיש בו משום צואת רבינו יהודה הקסיד מסתברא דוגערין בו
והביאריות לזה ע"ש.

ועדיפא מזה ראיתי לה' הנז' שם בשם ה' המפורסם מהר"ח פאלאגי ז"ל שפכתב וקעלה
דאפילו בצואה שלדברי הש"ס יש מצוה באותו זיווג פנושא בת אחותו יכול אדם לחשוך
עצמו מזיווג זה בשב ואל תעשה בסתם ואין בזה שום חשש.

ומסיים שם עוד בשם ה' תורת חסד סימן רס"ח וצורר הכסף סי' ו' שפסקו דגם בגשתדכו
ועשו קנס ואח"כ בא לבטל השידוך מחשש צואת רבינו יהודה הקסיד ז"ל דפטור מן
הקנס ומבואר בתורת חסד דחשיב ליה אונס גמור וסיים שם דאין לה טענת אונס גדול
מזה ואפילו במקום שנהגו שלא לחוש לצואת רבינו יהודה הקסיד פטור מהקנס דאין
לסמוך בזה על המנהג כלל עש"ב ואפילו בספק צואת רבינו יהודה הקסיד נראה מדבריו
שם שדעת ה' רוח חיים ז"ל דשומר נפשו ירחק דמי יכניס עצמו בספיקא במלתא דאיפא
למיחש לספנה ע"ש ונראה פשוט דס"ל לה' הנז' ז"ל דהגם דקי"ל בעלמא ספיקא דרבנן
לקולא הני מילי באיסורים דמי שצוה על האיסור הם רבנן והם אמרו דספיקא דידיהו
לקולא הוי אכל במה שיש בו חשש ספנה ונזקים ב"מ חמירא ספנתא מאיסורא וגם
בספק שומר נפשו ירחק וכן זכורני דכה"ג חילקו הפוסקים ז"ל בזה או בדומה לזה והוא
חילוק ברור: המורם מכל זה דראובן שהשיא בתו לשמעון אין רבינו יהודה הקסיד ז"ל
מסכים שישא לבנו את בת שמעון גם שהיא מאשה אחרת לבנו דהוי בכלל לא יתחתן
עם חבירו פעמים.

ולאו דוקא בן ובת ובת וכן אלא גם בכה"ג דנ"ד שפיר חשיב ב' חיתונים ואפילו לא
התנו פן בגשואין הראשונים כלל. וכמבואר לעיל וכמו שהוכחנו מה' הון יוסף ז"ל
ומהר"ם סוזין ז"ל וה' צמח צדק ז"ל וה' שדי חמד ז"ל ואין לזוז מדבריהם אפילו אם
ימצא חולק על זה וכ"ש שלא ראינו שום חולק עליהם.

זהו הנלע"ד ביום ח' לחדש תשרי שנת תפ"ה לפ"ק ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א:
סימן י"ד שאלה ראובן ואשתו רחל עבר ביניהם קטטות והפאות וזה תוכן דברי העדיות.
ב' עדים העידו שבבוא האיש והאשה לפני חזן הכנסת שבמקומם הבעל אמר לאשתו
לתבנע מה שתצוה והיא אמרה לו לתבנע מה שירצה והשיב לה הבעל הלא כבר
נתפשרנו שכל אחד יקח חפציו וילך לו לנפשו ויקם האיש ויף את אשתו שלש מכות
במנעל של צמר גפן (הנק' ספאדרי) ועוד מכה אחת במפתח.

גם העיד עד אחד שפעם אחת הוא מנע את האיש הנז' מלהכות את אשתו והיה הבעל
הנז' אומר היא רוצה להרוג אותי אני אהרגנה. עוד העידה אשה אחת ששמעה קול צעקה
ושאלה מה זה ואמרו לה כי האיש הנז' הכה את אשתו והיא הייתה שם כשהכניסו האשה
הנז' לביתה מתעלפת.

וכן פעם אחת ראתה שהכה אותה באמת הבגין עד שנשברה עליה. גם הודיעו חכמי
ורבני עירם העומדים בראש הציבור ומהם אחד ממנה לדון ולהורות שבעת המחלוקת
שהיתה בין האיש והאשה הנז' אמרו להם להתפשר ולדור בבית נאמנים (הנקרא צ'אר
עדל) ובעת פעסו אמר (ובאחת מהמכתבים כתוב שנשבע בכ"ד) אם תכריחוני לשבת

בבית הנאמנים אני אהרוג אותה בספין ע"כ תוכן דברי העדיות ודברי המכתב מחו"ר עירם: ועתה האיש תובע שאשתו תשוב אליו ואשתו אומרת שזה מן הנמנע פי היא מתפקדת מרוב מכותיו וגם יראה על נפשה פן יפגע בה נימיתנה או יעשה בה מום גדול וקבוע והאיש אומר כי הוא מוכן לעשות ככל אשר יגזרו עליו הב"ד מאופני הבטחון אם לישבת בבית הנאמנים אם להאמינה בשבועה אם שיחייב עצמו ע"י סופרי הממשלה שאם יארע לה שום דבר כל עת היותו בעיר הוא הנתבע וכינצא.

והיא אומרת לא כי באמרה כי בהיותה בבית אחת עמונהבית סגורה אם יכנה מפת הרג וכינצא אין הנאמנים אשר בחצר יכולים לעשות לה מאומה ובכן תובעת נדונתה הו מה שבידה הו מה שביד בעלה הו מה שמשפן הוא הו מה שביד השליש וכן תובעת סוף מהפסד מדודים שנתנו לו בית אביה עם הנדוניא מהם בעין ומהם שקנו לו בהם צרכיו וכן תובעת מזונותיה ושתיה פרושה ממנו בבית אביה ועגונה לעולם אף אם לא ירצה לגרש היכי לדיינו דיני להאי דינא: תשובה מרן בש"ע סי' ע"ז ס"ב הזכיר ב' מיני מורדת (א) מורדת דמאס עלי (ב) מורדת דבעינא ליה ומצערנא ליה ונדון דינו נראה לדמותו למאס עלי שכתב הרמב"ם בפ"ד מה' אישות ה' ח' דאם אמרה מאסתי והוא יכיל להבעל לו מדעתי [כופין אותו לשעתו לגרשה] לפי שאינה פשוטה שתבעל לשפאני לה וגו' והגם דלא נקיטנו פנותיה בהא לכוף אותו לגרש עכ"פ נקיטנו מיהא פנותיה בהא דאין לקנסה עד שתחזור להבעל לשנאויה לה וא"כ ה"ה לנ"ד דכיון דאומרת דמתפקדת ממנו ויראה ורעד יבוא בה בראותה אותו ויראתה אם מצד דשמא יכנה או שפא יתרגנה אין לנו להמציא המצאות קנסות למען תחזור בעל פרושה ולא דמאי הא לבעינא ליה ומצערנא ליה מפני שעשה לי כו"ד או מפני שקללני או מפני שעשה עמי מריבה וגו' שכתב מרן שם דהתם שאני שאומרת בעינא ליה אף בנ"ד שמפני העבר ממנו לא בעינא ליה נראה דהוא כמאס עלי דבנ"ד נמי י"ל שאינה פשוטה להיות מופה ונדקסת ונבעלת בעל פרושה וכ"ש שהיא מתפקדת שפא יתרגנה וכן נלמד מדברי הר"ן בפ' אעפ"י שכ' דבדאמרא בעינא ליה ומצערנא ליה הוא דקנסינו לה דכיון דבעינא ליה אין זה פי אם רוע לב אבל אמרה מאס עלי אין קונסין אותה פלום שהרי אנוסה היא וגו' ע"ש ועם שאין שיטת הר"ן שנה לשיט' הרמב"ם ומרן ז"ל עכ"פ מדבריו נלמוד ג"כ להבין טעמו של הרמב"ם ומרן ז"ל וכן יש ללמוד מדברי הרדב"ז ח"א סי' ר"ס בנדונו שאינה יכולה לסבול את בעלה מצד שהוא משתין במטה וגו' ע"ש שכתב דלא גרע ממאס עלי ע"ש וכן יש ללמוד מדברי המבי"ט ח"ג סי' רי"ב דכל כה"ג דאינה יכולה לסבול לא גריעא ממאס עלי ואדרבה עדיפא מינה ע"ש.

וכ"ן מדברי הרשב"ץ ז"ל ח"ב סי' ח' שכתב בנדונו דהדין הכופה אותה לחזור לבעלה אם מרדה פדיו הישמעאלים מנדין אותו ע"ש ומשמע מדבריו שם דאין לנהוג עמה פמורדת דבעינא ליה ומצערנא ליה אלא עדיפא היא מהאומרת מאס עלי ע"ש וכ"ש בנ"ד שמתפקדת מהמפות וההרג: (א) ומעתה לענין בלאותיה הקיימים נראה דנוטלתן בין שהם תפוסים בינה בין שאין תפוסים בינה בין שהם בינך שלישי בין שהם בינך הממשפן אם שמשפנה היא או שמשפן בעלה ואפילו מה שתפס הבעל ג"כ מוציאין ממנו בעל פרוה ונותנים לה שפן דעת מרן ז"ל לגבי מורדת דמאס עלי כמ"ש ה' פרי צדיק סי' ב' וכ"כ ה' משה"ר ז"ל מע' מ'ם אות רכ"ט.

והגם דאין הבעל רוצה לגרש מוציאין מידו ונותנים לה. ומ"ש המשה"ר שם דכ"ז אם הוא רוצה לגרש אבל אם אינו רוצה לגרש פתב הב"ש (שם פתוב הרשב"ש והוא ט"ס וצ"ל ה' ב"ש והוא בס"ק כ"ז ע"ש) בשם הט"ז (והוא בס"ק ט"ז ע"ש) דאין מוציאין ע"ש לאחר המחיר נלע"ד דלדין דבתריה דמרון גרירי מוציאין גם אם אינו רוצה לגרש שהרי עיקר טעמו של הרמב"ם שפסק מרון פנותיה משום דדמיא לזינתה דאמרינן אם היא זינתה פליה מי זנו כמ"ש מרון בכ"מ בפ"ד מה' אישות ה"ח בשם הר"ן ע"ש וכיון שהם שלה מדינא מאי נ"מ אם גירש או לא גירש ועוד דמרון אזיל בזה בשיטת הרמב"ם כמ"ש ה' פרי צדיק סי' ב' ונטה מדעתו רק בנוגע לכפית הגט וא"כ בנוגע לממון פדקאי קאי וכמו שלדעת הרמב"ם זכתה בהם האשה פו נמי לדעת מרון זכתה בהם האשה דבממון פדקאי קאי וכ"ן דעת ה' פרי צדיק שם ועוד אעיקרא דדינא תמהני ממ"ן אם הם משייכותו וזכותו של בעל א"כ הנה בדין לזפות בהם גם אם הוא רוצה לגרש ואם הם משייכותה וזכותה של האשה הדין נותן שתזכה בהם גם אם אינו רוצה לגרש ועוד קשה דלפ"ד לא משפחת כלל דמוציאין מידו של בעל במאס עלי דהרי יכול לומר א"כ אני מגרש וכמה מהדוחק לומר דמרון לא מייירי רק בבא לגרש ובא לשאול ברצונו איך הדין נותן פי על פן לע"ד הדבר ברור דלדין דבתריה דמרון גרירי ולדיניה זוכה בהם האשה מדינא וגם אם תפס מוציאין מידי לא שאני לן כלל בין אם בא לגרש או שרוצה לעגנה דבין פה ובין פה מוציאין מידו ונוטלתן ומ"ש הב"ש ס"ק כ"ז בשם הט"ז ס"ק ט"ז לא קאי רק לדידהו ולדינא דמתבתא דאינה זוכה מדינא אלא מהתקנה דאז יש פנים לחלק כנז'.

ואולי דגם המשה"ר לא פתב זה רק מן הצד נזכרון בעלמא לשיחזור על המקרא והמעתיק העתיקו בפנים או שיש איזה ט"ס או השמטה וכמו שפן במקום הב"ש פתב הרשב"ש וגם לא ציין באיזה מקום שכל זה מורה שלפום ריהטא ראה דבריהם ו"ל והנזח למזכרת מן הצד לעת מצוא פנאי לחזור ע"ז: ב) אף עיקר פתיבתה וכל מה שאבד מזונותיה נראה דהפסידה דכיון דאין כופין בזה לבעל לגרש וגם אין אומרים לו שחייב לגרש כמו שיבואר אח"כ א"כ הרי לא ניתנה פתובה ליגבות מחיים אלא במותו או אם גירשה וכמ"ש מרון בסי' צ"ג ס"א וכן אינה נוטלת משל בעלה פלום ואפ"י מנעל ומטפחת שלקח לה פושטת ונותנת לו וכן כל מה שנתן לה מתנה וכמ"ש מרון סי' ע"ז גבי מאיס עלי ע"ש: ג) וכן אין לה מזונות כמ"ש מרון שם גבי בעינא ליה ומצערנא ליה ומשמע דה"ה לאומרת מאיס עלי דאין לה מזונות שהרי פתב מרון בכ"מ פי"ד ה' ח' דבאומרת מאיס עלי נתבטלו פל תנאי האישות ע"ש ומפלגם ג"כ המזונות וכ"כ הר"ן בכתובות בפ' אעפ"י גבי קטנה דבין היא בין אביה יכולים לעפב וגו' דאינו חייב במזונותיה אלא היכא דאיהו מעפב וכ"ן מדברי הרא"ש פלל מ"ג אות ג' שכתב בנדונו אף תפיסנו שגירש או תקבלנו ותזון מנכסיו דמשמע דאם אינה מקבלתו אין לה מזונות וכ"כ הרמב"ן ו"ל בסי' ק"ב וק"ג בנדונו דדומה לנ"ד דכל שטוענת שבורחת מפני חמותה ולא במרד יש לבעל ליתן לה מזונות שאין זו מורדת ואלו רצה הבעל לבוא אצלה לבית אביה היתה מקבלתו וגו' מבואר דאם אינה מקבלתו לא בבית אביה ולא בשום מקום פטור ממזונותיה דמימר אמר אם את עמי יש לה מזונות ואם אינה עמי אין לה מזונות כפתוב שם בשאלה ק"ג ע"ש וכ"כ מור"ם ו"ל בסי' ע' דאין איש חייב במזונות אלא כשהיא עמו ומבואר

שם בבאה"ט ס"ק ל' בשם האחרונים דאין לה מזונות פלל אפי' כפי ברפת הבית ע"ש:
(ד) וכן אם רצה הבעל לישא אשה אחרת רשאי ואפי' אי לא מצוי למיקם בספוקי תרי
דהשתא מיהא הוא פטור ממזונות אשתו הראשונה וכן מבואר מדברי הרשב"א סי' תת"ס
דבמקום דליפא תקנת רגמ"ה רשאי לישא וכ"כ הרדב"ז ו"ל ח"ב סי' ת"ש וכ"ן ממה
שציין הרב יד אהרן הגהב"י אות י"ד ע"ש: ה) ועל דבר אם כופין את הבעל לגרש כבר
כתב מרן בב"י סי' קנ"ד על דברי רבינו שמחה והאגודה וא"ז דאין לסמוך עליהם לכפות
להוציא על דברים אלו כיון שלא נזכרו בדברי שום אחד מהפוסקים המפורסמים וכה"ג
פסק בש"ע סי' ע"ז ס"ה דאיש המשתטה וגו' ונראה אני פן יתרגני בכעסו אין כופין אותו
לגרש שאין כופין אלא באותם שאמרו חכמים: ו) ומסתמיות דבריו נראה דגם הרחקה
דר"ת לא עבדינן וע' לה' משה"ר ו"ל מע' ע' אות רכ"ט משם ה' אליה רפה ועם שה'
אליה רפה ו"ל מסיק בנדונו לעשות הרחקה לע"ד אי"ן פן דעת מרן מדסתם וכן כתב
הכנה"ג סי' קנ"ד הגהב"י אות מ"ט בשם ה' משפט צדק ח"א (אינו נמצא פה לראותו)
דאפי' הנה רודף אחריה בספין אין כופין לגרש וכן אין לומר לו שחייב להוציא ע"ש
והב"ד המשד"ר ח"א אה"ע סי' קנ"ד ע"ש וא"כ כ"ש דלא עבדינן ליה הרחקה דר"ת
וכ"ן דעת הרדב"ז ו"ל ח"א סי' קנ"ז דאין מזכירין לו שיוציא את אשתו פלל ע"ש:)
(ז) וכן האמור מבואר דאין לבוא עליו ג"כ בעקיפין לקנסו שישלם כתובתה או
מזונותיה ותעמוד בבית אביה או בבית לעצמה עד שירצה ויגרש דכיון דאין עליו חיוב
מן הדין לגרש הוא הדין והוא הטעם שאין לבוא בעקיפין לקנסו באחת מאלה: ח) אף
אם האשה תסכים לשוב לו נראה דנדאי יכולים הב"ד להשביעו או לנדונו ולהחרימו
שלא יכנה עוד והגם דהרמב"ן ו"ל כתב בסי' ק"ב דאיני רואה שיכולים ב"ד להשביעו
ע"ש כבר מרן ו"ל בב"י בסי' ע"ד תמה ע"ז והוכיח דיכולים לנדונו ע"ש ונראה דה"ה
להשביעו וכיוצא כפי ראות עיני ב"ד.

וכ"כ הרדב"ז ו"ל ח"א סי' קנ"ז דמתחילה מנדין ואח"כ מכריזין וגו' ואם לא נתקן מסיים
שם דקונסין בכתובה ע"ש ונראה דה"ה דקונסין אותו בזה דתעמוד היא בבית אביה והוא
ישלם לה מזונות דבכל כה"ג הדבר תלוי לפי ראות עיני הב"ד שהרי הסדר שזכר
הרדב"ז ו"ל שם לא נראה לו מקור רק מה שנתראה לו וה"ה אם נראה לב"ד לחייבו
במזונותיה: ט) ועל פל פנים תהיה התראה לזה קודם עשותו שאם פה יעשה יתחייב וגו'
ואם עבר איהו דאפסיד אנפשיה ואם גירש אין זה עישוי וכפיה דיכול הוא לתת לה
הוצאות מזונותיה ולא יגרש או לא יכנה ולא יגרש וכמ"ש הרדב"ז בנדונו ע"ש דלא הוי
כה"ג כפיה.

וכן מבואר בדברי שו"ת הגאונים הנק' שערי צדק שער ד' סי' מ"ב דאעפ"י שנמצא
הדבר אמת שהכה אותה פעם ופעם כמו שכתוב בשאלה אין אנו כופין את הבעל ליתן
לה גט ולהגבותה כתובתה עד שיתרו בו בית דין וזקני הקהל ויאמרו לו הוי יודע וגו'
וכשם קבל עליו וגו' אם מעיד אותו נאמן ששנה באולתו מגבין לה כתובתה ע"ש הרי
למדנו דלא יתכן לענוש אא"כ מתרין בו תחילה וכן נמי אם נראה לב"ד לענושו במזונות
עם שלא תשוב עמו צריף התראה תחילה: יוד) ואם לא רצתה בשום אופן מיראתה ממכות
נוראות או שמא יתרגנה אם יש להשביעה על זה דהיא טוענת פן באמת כבר כתב הכנה"ג
סי' ע"ז הגה"ט אות ל"ב בשם רש"ל בתשו' סי' ס"ט דכל שנותנת אמתלא לדבריה ולא

ראינו ערמה א"ץ לשבועה ולא לחרם ע"ש ובנ"ד הרי יש העדיות שנתקבלו ודברי חו"ר
העיר ואין לה אמתלא גדולה מזו.

ועם שהבעל הוא אומר שמוכן הוא לתקן ולקבל כל מה שיאמרו אליו הב"ד מ"מ אין זה
בטוח: יא) ומ"מ אם רואים חו"ר עירם בלנית איזה מראשי העדה שאין חשש כלל
שיהרגנה טפי עדיף להשתדל לפייסה שתשוב עפ"י התנאים וההתראות הנז' ואם באמת
לפי דעתם יש לחוש לשמא יהרגנה (וכמו שכן אמרו שיש מי מאותו מקום שהרג את
אשתו ועודנו בבית הסהר מחמת זה רח"ל) ה' נדאי דשב וא"ת עדיף והאשה והבעל הם
רשאים ולא אנו: יב) ולענין נדונייתה שבידה ושנוטלת אם יכול הבעל לעכבה מלמכור
ומליקתן אם באה למכור לפרנסתה או למשא ומתן להתפרנס לא צריכה למימר דהגם
דהוא יורשה אין לו מקום רק במה שישאר דאלת"ה למאי הלכתא נוטתן דאין לה דבר
קודם למזונותיה וכן מתבאר מדברי הכנה"ג סי' ע"ז הגה"ט אות ל"ז בשם מהר"ם
מלובלין ו"ל.

אף אם באה ליתן לזולת נראה מדבריו שם דאין לה יכולת אף נראה דהוא ו"ל בשיטת
מור"ם ו"ל סי' ע"ז ס"ג אמרה אף למהרלנ"ח סי' ל"ז מבואר דשפיר יכולה ליתן וכיון
דהוי פלוגתא האשה שהיא מוחזקת יכולה לומר קים לי ונהגם דמוציאין מיהא בלאותיה
הקיימים פיון דהדין נוטן להוציא ותהיה אחרת זה מוחזקת יכולה ליתן ונהגם דיש סוכרים
דאין לומר קים לי נגד הוראת מור"ם ו"ל לע"ד מלבד דאין זה מוסכם וכמ"ש בזולת זה
עוד בה דבנ"ד דברי הרמב"ם ומרן ו"ל דקאי בשיטתיה מטין לדעת מהרלנ"ח פיון דהיא
זוכה בהם מדינא ושלמה הם ונפסק האישות ביניהם ולא נשאר רק הירושא אין לו בה
מבוא רק בעת הירושא פבו היורש את אביו וכיוצא.

וא"כ יכולה ליתן ואין מי שימחה בידה: יג) ובדבר הפלים והתכשיטין שלה שמשפנם
בעלה אצל הזולת נראה דאם הוא מודה שמשפנם שלא ברשותה פיון דהיא נוטלתם והם
שלה חייב לשלם הוא הדמים שמשפנם בהם ואם הוא אומר שברשותה נתמשפנו אזי
אם לצורך הלואה לו שיחזירם לה אח"כ אזי חייב ג"כ לשלם הוא דמי משפנו ונוטלתם
ואם הוא אומר שברשותה לצורך פרנסתם או פיוצא בזה או שאומר שברשותה בסתם
נתמשפנו אזי ישבע היסת ע"ז ונפטר דדומה זה למ"ש מרן בב"י סי' צ' בשם הרשב"א
סי' תתקל"ו (ותתקל"ז) והביא דבריו מור"ם בסי' צ' ס' י"ד (ושם כתוב תקל"ו ותקל"ז
וצ"ל תתקל"ו ותתקל"ז) ועם שמדבריו נראה פאלו הי"א חלוקים עם הקודם מדברי מרן
הב"י נראה דדברי הרשב"א בזה בנוגע לדו"ד שבין האיש ואשתו דינא הוי ואין חולק:
יד) אף הפעות בעין שנתנו לבעל אם פבר הוציאם לצרכיו או לצרכי פלי בית וכיוצא
נראה דדמו לנצ"ב שאבדו וכמ"ש המשה"ר מע' מ' אות רכ"ט ועם שצידד ה' שם בזה
חזר והכריע פו והוא דבר שהשכל מחייבו דודאי ניתנו לו לעשות בהם מה שלבו חפץ
וא"כ אין לאשה מבוא לא במה שהוציא ולא בחליפהו אם קנה בהם פלי בית וכיוצא:
טו) אף אם התנו מתחילה שהסוף של המדודים יהיו לכלי בית אזי נראה דבין שקנתה
האשה או אביה או שקנה אח"כ הבעל בהם פלי בית הוי כנדוניא הנשארת ונוטלתן פיון
שלא ניתנו לו רשות לעשות בהם רק כנז' וכן נלמד מדברי המשה"ר ו"ל: טז) ואם
מכחישין זה את זה בתנאי המוחזק נשבע היסת ונפטר: טז"ב) והנה לכאורא הנה נראה

לדון עפ"ד ה' המבי"ט ח"ג סי' רי"ב דכל מה שאבד מנכסיה שקבל עליהן אחריותו חייב בהם הבעל וכן המעות שנתנו לו אפי' אכלן או איבדן כופין אותו לשלם ע"ש ומינה לנ"ד שפאה בטענה ואמתלא גדולה אלא דלע"ד דבריו ו"ל הם נגד הנראה בדעת מרן ו"ל בש"ע סי' ע"ז שיקרי פל עיקר יסודו משום דבאומרת מאיס עלי פיון שאינה נותנת אמתלא לדבריה אין בטענתה ממש ע"ש ואלו מדברי מהר"ם אלשיך ו"ל סי' ח' מבואר דסובר דדעת מרן בב"י דבמאיס עלי בעינו שתתן אמתלה לדבריה וגם החולקים ע"ז ע' ה' פרי צדיק סי' ב' והביא דבריו המשה"ר מע' מ' אות רכ"ט היינו רק דגם דאינה נותנת אמתלא חשובה פנותת אמתלא ובין כה ובין כה דינם שנה וכמה מהקנשי לחלק עוד באמתלות ובשיעוריהם בלתי ראיה מספקת.

פי ע"כ נראה דדעת מרן ו"ל בזה אינה מספקת עם המבי"ט ו"ל. ועכ"פ למדנו מדברי המבי"ט ו"ל דמדה המעות לנדוניא וכהכרעת ה' משה"ר בסוף דבריו ע"ש.

זהו הנלע"ד בספיקות הנמשכים מהנדון הנכחי והיו דברינו אלה לא להלכה ולא למעשה עד פי יספים אתנו רבינו הגדול עמוד הימיני ר"מ ור"מ סוה"ר כמה"ר ר' משה שתרוג נר"ו יאר כאור שבעת הימים ועל פיו ודיבורו יקום דבר.

הכו"ח פה אי גרבה יע"א ביום מעלי יומא דכפורי שנת פי היית עזרת"ה לי לפ"ק: ע"ה ציון דר' שושן פהן ס"ט ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א סימן ט"ו נשאלתי מידי"ן החה"ש הזה"מ כמה"ר כמה"ר ר' יוסף בוכריץ יצ"ו לחוות את דיעי לו אודות עגונה אחת ממחנה קדשו ק"ק הדיג"ת יע"א שבעלה טבע ביים שנתקבלו בה עדיות אלה כמו שהם כתובים אחר זה וכפי המסופר שהאשה הנז' הייתה מחלטת שאישה מת והוא החלל הנז' ולא נסתפקה כלל והתחילה בימי הנישואין מקרוב וכן לפי הנראה פן מחליטים שאר במח"ק ורק ידידנו מהרי"ב נר"ו בשמעו עיכב על ידה מלהנשא טרם בירור דינה.

ונה נוסח הקבלת עדות במוטב תלתא פחדא הוינא יתבין פד אתא קודמנא סני' פ'רג'ון פן משה חדאד הי"ו ואחר האיום והגיזום עמד על רגליו והעיד בתע"ג אלדי מדת תלת סנין לילת כירוג' הגין פ'רג'נא מן מדנין האנא ונחייסא פהן נ"ע אלדי עמו אסמו רחמים עודא צבחה פ'י בוג,רארה וצלנא לזרף תקריב מאצ'י שאעה בעדנפ"ץ נהאר ואקבל מה ניצלו קאלי אידא לקינא צקף מליח ואנכאן לא נעמוז פ'לכחר והאנא למ חבית קלתלו נהיר סכ'ון מא נעומשי והווא פרארטי הבבט סלעתו מן לכריטה קריב לצט וקאלי נעמלו סאעאלא נאר באש יג'יו לבחרייא ונהאר נהאר לעיד לכביר מתאע לגויים מה תמא חד ועמלנא סאעאלא נאר וג,בברנא בתראב וכננא נצפ"רו ונצייחו ויא ג'א חד וקאל נרתאחו שווייא יג'ישי חד והאנא ענדי דג'אג' קלתלו עטיני שווייא שעיר לדג'אג' נחב נדכ"ל לדאמוס ונרקץ' קאלי הסכארה קדאמו' ודכ'לת לדאמוס ורקצ'ת מקצ"אר סאעה סאעה ואש ומן בעד קמת ווקפ'ת עלא פ'ס הדאמוס נשוף ג'אוישי צקוף לקית צקף ג'את וטלעת ונשוף הצקף קרבת צ'רת עלא צאחבי מא לקיתושי צייחיתלו למ ג'א וקאלי הראיץ אטלע לצקף קלתלו חתא יג'י צאחבי לכרארטי ובעת מן ענדו נאם יצ'ירוה הוני והוני למ לקאוה וקאללי באל'ה הבט לבחר קלתלו וינ חואיג'ו קאלי תחב תרפב ארכב עלא פ'אטר עיד הדחייא למ נג'ם נסתנא וכיף למ לקית מעאה תנניא פ"תעטיל רכבת מעאה נהארהא אלדי הווא נהאר הג' אלדי הווא כירוג' הגין וכיף בדינא נקימו פ' לצקף לקית חואיג'

מלמומין מְפֹטְיִין בְּסִכְאָרָא וּמְעַאָהֶם פְּלוּס וּקְעֻדַת בְּאֵהַת בְּאַלְהָ ג'א"אשי חד כ'דָא שִׁי מִן
הַסִּכְאָרָא וְקָאם אַלְדִי עֲזֹבוּ וְכ'לֵלָא לְבִקְיָא גְדָס וְכִיף ג'א' הַרְאִיךְ וּלְקֵאנִי בְּאֵהַת וּחְכִיתְלוּ
קֵאלֵלִי לְאַגְמִים יְכוֹן צִאחֲבַךְ הַבֵּט לְלִבְחַר הַנָּא וְהָאֲדוּ חוּאִיג'וּ.

וּתַעֲקֻלְתָּ חוּאִיג'וּ אַלְדִי כְּאֲנוּ לְאַבְסִין עֲלֵיָהּ כְּבוּס וּפ'רמלא וּצְרוּאֵל וּוּזְרָא מְתֻאָעוּ וְהַרְאִיךְ
קֵאלֵלִי חָל לִפ'רמלה לְקִיתָ פִּיִּהָ סְטוּס פ'לוּס מְיָא וְאַרְבְּעָא פ'רְנָה וְנִפְאִיךְ וּמוּס מְתֻאָעוּ
וּזְמָאם מְתֻאָע תְּקִינִד מְתֻאָע הַסִּלְעָא וְנַעֲקֵל אַלְדִי הָנוּא זְמָאמוּ מְתֻאָע כְּדִמְתוּ פ'שִׁרְכָא מְעָא
מְפ'לוּף עֲמֻרְצִי וְקֵאלֵלִי הַרְאִיךְ צִאָחֲבַךְ מְשָׂא פ'לְבַחַר מוּחָאֵל יְלִנְוַח פְּלוּסוּ אַלְדִי הוּמָאָן
עֻקֵל בְּנֻאָדָם לְאַזָם יְכוֹן הַתַּג, לְלֵב עֲלֵיָהּ לְבַחַר וּג, רַק.

וְקֵאלֵלִי הַרְאִיךְ כִּיף תוּצֵל לְאַזָם תְּכ'בְּכַר רֵאִיךְ מְרַצָא בְּאֵשׁ לֵם תְּבִקָא אֲנִתִי מְטֻלֹב בְּיָהּ
וְכ'בְּכַרְתָּ קֵאלֵלִי תְכ'בְּכַר שִׁיף הַתְרַאָב פ'י אַזִּים וּמְשִׁית וְלֵם לְקִיתוּ סַתְנִיַת לֵג, צ'נָא נְהָאֵר
הַשְּׁבַת כְּבְּכַרְתוּ וְקֵאלֵלִי תְבַעַת תְּעַרְרָף אֲמַאֲלֵיָהּ וְכָרִית וְאַחַד יְכ'בְּכַר אֲמַאֲלֵיָהּ פ'לַח אָרָא
אַלְצָג, יָרָא וְנְהָאֵר הַשְּׁבַת תְּקָרִיב מְאַצִּי תְלֻאָתָא בְּעַד נִפְאִיךְ נְהָאֵר ג'א'וּ כ'וֹהָ וְכ'מְסָא
דִּיג, תִּיַיא וְכ'וֹהָ כִּיף שְׁמַאָע דְּהֵשׁ וּפ'אֵהַמַּת הַגְ'מַאָעָא בְּנֻאָזְלָא וְרַכְבְּנָא פ'י צְקָף וּלְוִוּנָא
עֲלֵיָהּ פ' לְזַרְף וְלֵם לְקִוּנָאָה וְקֵאלוּ לְמִסְלָמִין מָא יְטֻלַע כְּאֵן בְּעַד תְּלַת אִיאָם וּרְזַעֲנָא לְאַזָם
וְלִילְתָּ אַלְחַד מְשִׁינָא לְדִיג, תְּרַקְצִית תְּמָא וּמִן ג, צ'נָא וְאָ פְרִית זְאִילָא וְרוּנְסַת לְלַחֲאָרָא
וּסְמַעַת נְהָאֵר הַתְּנִין אַלְדִי נְהָאֵר אַלְחַד לְקֵאוּוּהָ פ'ינְרָף וְשִׁאָפ'וּ הַטְּבִיב וְקֵאל אַלְדִי הַאָדָא
מָא בְּיָהּ שִׁיף ג, יֵר הַבֵּט סְכ'וֹן לְבַחַר סְתְקֻטֵר מְאָת וְיֹום הַתְּנִין בְּעַתְלִי לְעֵאמֵל וְנַחְכִיתְלוּ
בְּאַלְדִי צָאֵר וְכִיף שִׁאָפ'וּ אַלְדִי הַטְּבִיב קֵאל כְּמָא מַד' קֵאלֵלִי אֲמֻשִׁי רְנוּחַ וְיֹום הַתְּלֻאָתָא ג'
אוּבוּ וְאָמוּ וּמְרַתוּ וְצֻקְטוּ פ'נֻאָזְלָא עֲלָא יָד אַלְעֵאמֵל אַלְדִי מָא תֵאֵהֵמִין חַד.

וְלִכְתָּב יֹום ג' נִיסֹן הַתְרַפ'וּ וְקִיָּים: ע"ה כְּלָפוֹן מְשִׁה הַפְּהֵן סִילַט"א. ע"ה מְגוּיַךְ חַדָּאד ס"ט
ע"ה חֲוִינְתָה בְּלֵא"א חֲנִינָא הַפְּהֵן ס"ט תְּרַגוּם עֲדוּת פְּרִזוֹן הַנְז' לְעַבְרִית בְּמוּתֵב תְּלַתָא וּגו'
וְהַעִיד בַּתַּע"ג שְׁזָה כְּג' שְׁנִים לִיל מוּצָאִי ט"ב יְצֵאֲנוּ מִמְדִּינָא אֲנִי וְנַחְיִיסָה פְּהֵן וּגו' וְכִשְׁעָה
אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם הַגְּעֵנוּ לְזַרְף וְקוּדָם שְׁהַגְּעֵנוּ א"ל שְׁאָם מְצֵאֲנוּ סְפִינָה טוֹב וְאָם לָאוּ נְשׁוּט
בְּיָם וְאַנִי לֹא רְצִיתִי וּגו' וַיֹּאמֶר אֵלִי נַעֲשֵׂה מְשׁוֹאֵת אֵשׁ לְמַעַן יָבוֹאוּ הַמְּלַחִים וְעֲשִׂינוּ
מְשׁוֹאוֹת וּגו' וְלֹא בָּא אָדָם וְאָמַר נְנוּחַ מְעַט אוֹיֵל יָבוֹאוּ וּגו' וְנַכְנְסֵתִי לְמַעְרָה וַיִּשְׁנַתִּי כְּשַׁעָה
וּגו' וַאִיקֻץ וּגו' וּמְצֵאֲתִי סְפִינָה בְּאָהּ וּגו' חִיפְשִׁיתִי עַל חֲבִירִי לֹא מְצֵאֲתִיו וּגו' וַיֹּאמֶר לוֹ רַב
הַחוּבֵל עֲלָה לְסְפִינָה אֲמַרְתִּי לוֹ עַד שְׁיָבוֹא חֲבִירִי הַעֲגֵלוֹן וְשִׁלַּח מְאַנְשִׁיו לְחַפְשׂוֹ וְלֹא
מְצֵאוּהוּ וּגו' א"ל אִם תִּרְצֶה לְרַפְּנוֹב רַכָּב כִּי וּגו' לֹא אוּכַל לְחַכּוֹת וּגו' וְכִשְׁהַתְּחַלְנוּ לְשִׂאת
הַבְּגָדִים לְסְפִינָה מְצֵאֲתִי בְּגָדִים צְבוּרִים מְכֻנְסִים בְּשִׁק וְעַמְהָם כְּסָף וּגו' א"ל בְּנֻדָּאִי
שְׁחַבְרָה יָרַד לִיָּם פָּה וְאֵלוּ בְּגָדִיו הַסְּתַפְלִיתִי בְּבְּגָדִיו וְהֵם אֲשֶׁר הָיוּ לְבוּשִׁים עֲלָיו כּוֹבַע
וּפ'רמלא וּמְכֻנְסִים וְסָדִין שְׁלוֹ וּגו' כִּי־סְמַעוֹת מְאָה וְאַרְבְּעָה פְּרָנָה וְחֻצִי וְסָפִין שְׁלוֹ וּפְנָקֵס
וּגו' שְׁאֲנִי מְכִיר שְׁזָהוּ פְּנָקֵסוּ וּגו' וַיֹּאמֶר אֵלִי רַב הַחוּבֵל חֲבִירָה נֶאֱבַד בְּיָם שְׁאִי אֶפְשֶׁר
לְהַשְׁלִיף מְעוֹתִיו שְׁהֵם דַּעַת הָאָדָם וּבְלִי סְפַק נְתַגְבַּר עֲלָיו הֵיָם וְנִטְבַּע וְא"ל כְּשִׁתְּגִיעַ לְאַזָם
תּוֹדִיעַ לְפָקִיד הֵיָם כְּדִי שְׁלֵא תִתְחַיֵּיב בּוֹ אֲתָה וְהוֹדַעְתִּיו וּגו' וַיֹּאמֶר אֵלִי תּוֹדִיעַ לְקְרוּבִיו
וְהַשְׁפִּרְתִּי אַחַד לְהַגִּיד לְקְרוּבִיו בְּאַלְחֻאָרָה הַצָּג, יָרָה וְיֹום הַשְּׁבַת וּגו' בָּא אַחִיו וְחִמְשָׁה
מִהַדִּיג'ת וּגו' וְחַפְשָׁנוּ עֲלָיו בְּזַרְף וְלֹא מְצֵאֲנוּהוּ וְהִישְׁמַעְאֵלִים אָמְרוּ כִּי אֵינּוּ עוֹלָה רַק אַחַר
ג'י וּגו' וְשִׁבְתִּי לְאַלְחֻאָרָה וּבְיֹום ב' שְׁמַעְתִּי כִּי בְיֹום א' מְצֵאוּהוּ בְּזַרְף וְרָאָהוּ הַרוּפָא וְאָמַר

שָׂאִין לוֹ כְּלוּם רַק שְׂרֵד חָם לַיָּם וְנִצְטָנּוּ וּבָיּוּם שְׁלַח אַחֲרַי הַמּוֹשֵׁל וְסַפְרָתִי לוֹ מִמֶּה שֶׁהָיָה וּגּו' וּבָיּוּם ג' בָּאוּ אֲבִיו וְאִמּוֹ וְאִשְׁתּוֹ וְהוֹדוּ ע"י הַשּׁוֹפֵט כִּי אֵין חוֹשְׁדִים בְּמִי שֶׁהוּא וְהָיָה זֶה בָּיּוּם וּגּו' וְקִנְיִים: בְּמוֹתב תִּלְתָּא כַּחְדָּא הַוִּינָא יִתְבִּין כַּד אֲתָא קַדְמָנָא ה"ר פִּינְחָס בֶּן יִצְחָק דִּידִי הִי"ו וְהַעִיד בְּתַעֲשֵׁג אֵיךְ שֶׁבָּיּוּם ש"ק י"א אָב תַּרפ"ב קָאָל לוֹ פִּרְג'וֹן אֶלְדִי נְחִיִּסָא בֶּן רַפָּאָל כִּהֵן נְהָאָר הַגְּמֵעָא יו"ד אָב תַּרפ"ב קָרִיב נְפִיץ נְהָאָר קָאָל לוֹ אֶלְדִי יִחַב לִיעוֹם דְּכָל לֵם פִּרְג'.

יּוֹם אֶלְחַד י"ב אָב תַּרפ"ב בְּאַעֲד נְפִיץ נְהָאָר לְקִינָת נְחִיִּסָא פִּסְט רָאקְד עֲלָא וּגְ'הוּ קִלְבָתוֹ עֲלָא דְהָרוּ כְּאַמֶּל בַּג' גּוּפּוֹ ג, י"ב פִּסְמוֹ מַג'רוּח שְׁוִינָא בְּחֻכָּה אֶלְמָא עֲקִלְתּוֹ בּוּג'הוּ וְכִסְמוֹ וּג, בְּהִתּוֹ אֶלְדִי הַנוֹן נְחִיִּסָא לְמַד' כְּמָא יִטְרַפּוּ פִיף כָּאֵן חִי בְּדָא לְמָא מְתָאע לְבַחַר לִיוֹנְצֵלוֹ וְעֲקִלְתּוֹ בְּלֵאמָרָא אֶלְדִי עֲנָדוּ בְּקֵאִיעַ פִּי רַגְ'לוֹ לִימִינָא מִן הַגְּנָב לְבִרְאֵנִי לֵס נְאַעֲרָף קַדְאֵשׁ מִן בְּקֵעָא וְעֲקִלְתּוֹ מִן הַג' מְתָאעָהוּ אֶלְדִי הַשְׁעַר מְתָאע רֵאצוּ נְאַבְת וְאַצֵּל קָרִיב לְנִפְיץ גְּבִינּוֹ וְעֲקִלְתּוֹ מִן לְבָקֵעָא אֶלְדִי עֲנָדוּ פִּסְאֵפֵא לְפִי'וֹקְחֵנִי לֵם נְעֲרָף מִן גְּיֵהַת לִימִין חוֹלָא לִיִּצְאָר לְמַכְתָּר עֲלַח לִיִּצְאָר וְלֵם נְאַעֲרָף הַצָּאח וּקְתָהָא וּגְ'הוּ לֵם מְנַפְיָה וְהָיָה זֶה בָּיּוּם ר"ח נִסָן תַּרפ"ו לִפ"ג וְהַפֶּל שְׁרִיר וּבְרִיר וְקִנְיִים: ע"ה יוֹסֵף בּוֹכְרִיץ ס"ט הַצְעִיר לְאַוְעֲטִיָּא ס"ט הַצְעִיר מִשֶּׁה ד"ר שְׁמַעוֹן הַפֶּהֶן סִילְט"א תַּרְגוּם עֲדוּת פִּינְחָס הַנּוֹ' לְעַבְרִית: בְּמוֹתב תִּלְתָּא וּגּו' וְהַעִיד בְּתַע"ג אֵיךְ שֶׁבָּיּוּם ש"ק י"א אָב תַּרפ"ב אָמַר לוֹ פִּרְזוֹן כִּי נְחִיִּסָא בֶּן רַפָּאָל בָּיּוּם ו' יו"ד אָב תַּרפ"ב קָרִיב לְחֻצוֹת הַיּוֹם אָמַר שְׁרוּצָה לְשׁוֹט נְכַסֵּס וְלֵא יִצָּא.

יּוֹם א' י"ב אָב תַּרפ"ב אַחַר חֻצוֹת מְצֵאִתִּי נְחִי סֵה הַנּוֹ' בְּחוּף שׁוֹכֵב עַל פִּנְיִי הַפְּכָתִי עַל גְּבִי שְׁלֵם בְּכָל גּוּפּוֹ רַק חוֹטְמוֹ פְּצוּעַ קִצָּת בְּחֻכּוֹף הַמַּיִם הַכְּרָתִי בְּפִנְיִי וְחוֹטְמוֹ וּפְדַחְתּוֹ כִּי הוּא נְחִיִּסָה כְּמוֹ שֶׁיִּדְעָתִי בְּחִיָּיו וְהַתְּחִיל הַמַּיִם שֶׁל הַיָּם לְהַגִּיעַ לוֹ וְהַפְּרָתִי בְּסִימָנִים אֲשֶׁר לוֹ בְּהָרוֹת בְּרַגְ'לוֹ הִימְנִית מֵהַצַּד הַחִיצוֹן אֵינִי יוֹדַע כְּמָה וְהַפְּרָתִי מִמְצָחוֹ שֶׁהַשְׁעַר שֶׁל רֵאשׁוֹ מְגִיעַ קָרוֹב לְמַחְצִית מְצָחוֹ וְהַכְּרָתִי מֵהַמְּקוֹם אֲשֶׁר בְּשִׁפְתּוֹ הָעֲלִינָה לֹא אֵדַע אִם מְצַד יְמִין אוֹ מְצַד שְׂמָאל וְעַל הָרוֹב עַל הַשְּׂמָאל וְלֹא אֵדַע בְּבִירוֹר וְאֵז פִּנְיִי לֹא הָיוּ נְפוּחִים וְהָיָה זֶה בָּיּוּם וּגּו' וְקִנְיִים: בְּמוֹתב תִּלְתָּא כַּחְדָּא הַוִּינָא יִתְבִּין כַּד אֲתָא קַדְמָנָא ה"ר פִּינְחָס בֶּן יִצְחָק דִּידִי וְהַעִיד בְּתַע"ג אֵיךְ שֶׁבָּיּוּם ש"ק י"א אָב תַּרפ"ב קָאָל לִי לִיהוּדִי אֶלְדִי כָּאֵן מְטָא נְחִיִּסָא בֶּן, רַפָּאָל כִּהֵן אֶלְדִי וְצֵלוֹ יּוֹם הַגְּמֵעָה קָרִיב לְנְפִיץ נְהָאָר לְגִרְף דְּכָל לַג, אָר וְכָלְלָא נְחִיִּישָׁה לְמַד' קַדְאֵם לְבַג, לֹא וְלַכְרִיטָה פִיף שְׂאָף הַשְּׂקָף גְּ'אֵי פִּרְג' מִן לַג, אָר לֵם וּגְ'ד נְחִיִּסָא לְמַד' וּוּגְ'ד כָּאֵן לְכְרִיטָה וְלְבַג, לָהּ וְהַדְּבַשׁ צָאָר עֲלֵיהָ לֵם וּגְ'דוֹ רְנוּחַ בְּלַכְרִיטָה וְהַדְּבַשׁ לְהַאָגִים נְשָׂאָר אֶלְחַד 12 אָב תַּרפ"ב בְּאַעֲד נְפִיץ נְהָאָר בְּשׁוֹנִיָּא לְקִינָת נְחִיִּסָא לְמַד' רָאקְד עֲלָא בְּטָנוֹ פִּסְט לְבַחַר יוֹצֵלוֹ לְמָא לְגִנְבוֹ מְעָא לְמִיגְ'א פִיף תְּצִרֵר קִלְבוֹהָ אֶעֱלָא קְפֵאָה וְעֲקִלְתּוֹ פִיף מֵא נְעַרפ"י חִיִּי בַג' וְכִסְמוֹ וּוּגְ'הוּ וְהַנוֹן כְּאַמֶּל לֵם נְאַקִץ מְנַהֵו שְׁוִי כָּאֵן שְׁוִינָא חֻכָּה מְתָאע לְמָא פִי' פִּסְמוֹ וּוּגְ'הוּ וְנִקְתָּהָ לֵם פִּי'ה נְפִי' אֵיךְ וְעֲנָדִי פִי אֲמָאָרָה מִן גְּיֵהַת שְׁעָרוֹ אֶלְדִי אֶעֱלָא גְּבִינּוֹ קָרִיב יוֹצֵל לְחוּאָגִ'בוֹ פִי' שְׂאָן גְּבִי'הֵתוֹ צַג, יָרָה וְעֲקִלְתּוֹ מִן גְּיֵהַת רַגְ'לוֹ לִימִינָא אֶלְדִי פִי'הָ תִּלְאָתְבִקְעָאָה טְבָאָעָה מִן בְּרָא אֶעֱלָא טוֹל הַרְגָ'ל מֵאֵהוּמִשִּׁי מְקַאָבְלִין פִיף מֵה נְעַרפָּהוּם פִי חִיאָתוֹ וְהָיָה זֶה בָּיּוּם ר"ח נִסָן תַּרפ"ו וְהַפֶּל שְׁרִיר וּבְרִיר וְקִנְיִים: ע"ה יוֹסֵף בּוֹכְרִיץ ס"ט הַצְעִיר לְאוֹ עֲטִיָּא ס"ט הַצְעִיר מִשֶּׁה ד"ר שְׁמַעוֹן הַפֶּהֶן סִילְט"א תַּרְגוּם עֲדוּת כְּמִיָּס הַנּוֹ' לְעַבְרִית מְמוֹתב תִּלְתָּא וּגּו' בְּתַע"ג

איך שפיוס ש"ק י"א אב התרפ"ב אמר לו היהודי שקהיה עם נחייסה בן רפאל כהן שהגיעו יום ו' קרוב לחצות היום לזרף נכנס למערה והניח נחייסה הנז' לפני הפרדה והעגלה וכשראה ספינה באה יצא מהמערה ולא מצא נחייסה הנז' ולא מצא רק העגלה והפרדה והתפצצים חפש עליו ולא מצאו הוליה עמו העגלה והתפצצים לאזים יום א' י"ב אב התרפ"ב אחר חצות היום מצאתי נחייסה הנז' שוכב על בטנו בחוף יגיע המים לצדו עם גל הים כשמפה הפכוהו על פניו והפרתיו פמו שאני יודעו בחייו בפדחתו וקוטמו ופניו והוא שלם לא נחסר ממנו כלום רק מעט חיפוף מים בקוטמו ופניו אז לא היו נפוחים ויש בו סימן מצד השער שעל מצחו שמגיע קרוב לגבותו פי פדחתו קטנה והפרתיו מצד רגלו הימנית שיש בה ג' מקומות בקורות מבחוץ לאורך הרגל ואינם מכוננים פאשר אני יודעם בחייו והיה זה וגו' וקנים: תשובה זחלתי ואירא לחוות את דיעי בדבר זה עיגונא דאתתא פי לא קבעתי מלפנים בו לימודי בהיותי בטל ילדתי וללמוד עתה מחדש פסקי פסקי לרוב חולשת גופי ולעול הצבור והיחיד כמעט אינו מספיק.

ולעומת זה ראיתי הרבה מהראשונים והאחרונים אשר שקדו למצוא אופן התיר לעיגונא ובכן אמרתי ללמוד בזה בלא נדר לא להלכה ולא למעשה ולהציע את הנלע"ד בתור נושא ספרים ומראה מקום בעלמא לפני חכמי רבני וגדולי הדור הי"ו ועל פיהם יקום דבר ובה סמוך לכבי בטוח בעה"ו פי לא יצא מידי שגיאה ומה' אשאל עזר יעזרני על דבר כבוד שמו כמאמר נעים זמירות ישראל גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך אמן: והנה מראשית כל לנו לדעת האם יש לנו לחוש בעיגונא דאתתא להחמיר בכל הספרות משום חומרא דאשת איש או אדרבא להיפך יש לנו לסמוך על דעת המקילים בפלוגתא שקולה או גם לסמוך גם על המיעוט משום עיגונא דאתתא.

או יש לנו לחשוב דין זה כשאר הדינים ללכת בהם רק אחרי הרוב או אחרי האחרונים או אחרי איזה הכרעה מכללי ההכרעה ולא לנטות לשום צד להחמיר ולהקל. ונלע"ד דהדרה הזו האחרונה היא היא העיקר דהיא דרף אמצעית ומכרעת.

ועוד דכן נראה דעת הפוסקים וכמו שאבאר בעה"ו. ועל הכל שאם באנו לחוש לכל הדיעות ואלא להתיר עגונה רק באופן השנה אליבא דכ"ע שאין שום מחמיר בדבר כמעט לא הנחת בת לאברהם אבינו מן העגונות פי לא תנשא אחת מהנה רק אחרי עידן ועידנין ופלג עידן וכידוע דספרי הפוסקים מלאים מפל הצדדים וצדי הצדדים ואם פן הבא להתיר עגונה נחויץ לו לשקוד כל דלתי ספריהם ואף אם פה יעשה קשה מאד למצוא דבר התיר השנה לכל נפש ולכן מחנורתא פדאמרן וכן יש ללמוד מדברי הרא"ם ז"ל בתשו' סי' ל"ו שכתב דאפי' את"ל דהרמב"ם והסמ"ג חולקים ומחמירים ואינם סומכים על הסימנים כלל ואפילו בסימנים מובהקים אעפ"כ מכיון דאיכא עיגונא דאתתא דנפיק מינה חורבא אין ראוי להניח כל התנאים והגאונים המקילים בזה ללכת אחרי המחמירים שהרי שנינו בעדיות שאם נראה ב"ד דברי היחיד ויסמוך עליו כגון בשעת הדחק פדפירש בעל אור זרוע וגו' ואין לה שעת הדחק גדול מזה שאם תשאיר האשה עגונה כל ימיה נפיק מינה חורבא וגו' כ"ש פשיהו המקילים רבים ואחרונים שבנדאי יש לפסוק פנותיהו ע"ש ודבריו ברור מללו שפונתו להתיר רק בנדונו דאיכא הכרעות להתיר ולא נחית כלל לסמוך על היחיד ורק בדרף ק"ו יליף לה מההיא דעדיות.

אָבֵל בַּגּוֹף הֵיחָדָשׁ הָיָה דְעֵדוּת לֹא דִיבַר הָרַב מִזֶּה וְכֵן רֵאִיתִי לֵה' חֲלֵקֶת מְחֻקֶּק ז"ל [סי' י"ז]
ס"ק ל"א שְׁפִירְשֶׁן בְּכֻנְתּוֹ ע"ש וּבִזְהָ עָלוּ לְנוּ דְבָרָיו ז"ל מִתְאַיְמִים עִם מ"ש מוֹר"ם שְׁם
ס' ט"ו דְבָכָל מְקוֹם דְּאִיפָּא פְּלוּגְתָּא בְּדִינִים אֱלוֹ אֲזֵלִינּוּ לְחוּמְרָא ע"ש דְּזֵה אֵינּוּ רַק
בְּמַחְלֻקֶת שְׁקוּלָה הַ כְּעֵין הֵיא דְכַתְּבִי מוֹר"ם קוֹדֵם זֶה הִיָּה סְפָק אִם הִסִּיחַ לְפִי תַנְמוּ וְגו'
אֵין מְשִׁיאִין אֶת אֲשֶׁתּוֹ דְסַפִּיקָא דְאוֹרֵיטָא לְחוּמְרָא וְכֵן בְּכָל מְקוֹם וְגו' וְכֵן יֵשׁ לְדַקְדָּק
מִדְבָרֵי ה' שְׁמַחַת יו"ט הוֹב"ד (בְּמִשְׁה"ר מְעַרְכֶת קוֹף אוֹת כ"ג) לְגֵאוֹן עֲזָנוּ מוֹהֲרֵי"ט
דְּכָלֵל מְסוּר בְּיַדְנוּ מִפִּי סְפָרִים וּמִפִּי סוֹפְרִים דְלַעֲנִין אִיסוּר עֲרֻנָה לְכַתְחִילָה יֵשׁ לְחוּשׁ
לְכָל הַסְּבָרוֹת וְאַף אֲנִי שְׁקַבְּלֵנוּ הוֹרָאת מֶרֶן הַב"י הִינּוּ לַעֲנִין אִיסוּר וּמְמוֹן.

אָבֵל בְּאִיסוּר עֲרֻנָה מִתְמַרְיָן כְּכָל הַסְּבָרוֹת לְכַתְחִילָה כְּשֶׁאֵין עֵיגוֹן בְּדָבָר ע"ש אֱלֵמָא דְכִי
אִיפָּא עֵיגוֹן בְּדָבָר יֵשׁ לַעֲשׂוֹת אֲפִילוּ לְכַתְחִילָה כְּפִי מַה שְׁהַכְרַעַת הַהֲלָכָה נוֹתְנָת וְכ"ש
בְּנִדוּן שֶׁהוּא עֵיגוֹנָא דְאַתְתָּא כְּמַעֲט לְעוֹלָם.

וְעוֹד מְבוֹאֵר מִדְבָרָיו דְהֵינִי מְלִי לְכַתְחִילָה אָבֵל בְּדִיעֵבַד גַּם דְּלִיפָּא עֵיגוֹן סוֹמְכִים עַל
הַכְרַעַת הַהֲלָכָה וּבְעֵיגוֹנָא דְאַתְתָּא מְסַתְבְּרָא דְדַמְיָא רַק לְדִיעֵבַד כֵּינּוּ דְצָרִיכָה לַעֲמוֹד כֵּן
תְּמִיד וְעַד יִפָּא מְדִיעֵבַד דְגִיטִין וְקִידוּשִׁין דַּמ"מ אֵיתָא בְּתַקְנָתָא לְכַתְּוֹב גַּט אַחֵר.

וְכֵן יֵשׁ לְדַקְדָּק מִדְבָרֵי מו"ה מְצַנֵת כְּהוֹנָה ז"ל ס' ס"ז וְז"ל וְגִיטִין וְקִידוּשִׁין מְחַמְרִין
וְלֹא אֲזֵלִינּוּ בְּתַר דַּעַת מֶרֶן וְחֵינְשִׁין לְכָל הַסְּבָרוֹת וְגו' ע"ש וְאֵלוּ עֵיגוֹנָא דְאַתְתָּא לֹא תְּנִי
בְּהִדְיָהוּ וְנִרְאָה טַעְמוֹ כְּדַכְתִּיבָנָא.

וְכֵן רֵאִיתִי דְבָר זֶה כְּמַעֲט מְבוֹאֵר בְּדָבָרֵי גֵאוֹן עֲזָנוּ מְהֵר"י בְּסִיס ז"ל בְּהַסְפָּמְתּוֹ לְסַפָּק
עֵיגוֹנָא בְּדִי הַשִּׁיב ס' ג' שְׁפַתְּב אִף יָדֵי תַפּוֹן עֲמָהֶם לְפִי מַה שְׁשִׁמְעֵתִי שְׁזֵה שְׁתִּים וְשִׁלְשָׁה
שְׁנִים שְׁנֵאֲבַד זָכְרוּ וְנוֹדַעַת סְבָרַת הַמְבִי"ט ח"א ס' קל"ה דְכָל שְׁעָבַר עָלָיו י"ב חֲדָשׁ פָּקַע
מִיָּנָה אִיסוּרָא דְאוֹרֵיטָא וּמְהֵר"ם גְּאֵלְנָטִי הוֹב"ד בְּגו"ר ס"ס י"א כְּתַב לְסַמְנֵה עַל זֶה בְּעֵבְרוֹ
עָלָיו ב' וְג' שְׁנִים דְכֻזָּה נְפָקָא מְאִיסוּרָא דְאוֹרֵיטָא וְכָל סְפִיקֵי דְאִיפָּא בְּהַךְ סְהַדוּתָא דִּינִינּוּ
לְהַקְל כְּכָל אִיסוּרֵי דְרַבְּנָן הֵנָּה כִּי כֵן הָאִשָּׁה הַנְּצָבֶת בְּזֵה הַתְּרָה לְהַנְשֵׂא לְכָל גְּבַר ע"ש
וּמְשִׁמַע מִזֶּה דִישׁ חוֹלְקִים עַל הַמְבִי"ט וְלִדְיָהוּ לֹא שְׁאֲנִי לָן בֵּין שְׁנָה אַחַת לְשְׁנִים וְשִׁלְשָׁה
שְׁנִים וּמְהֵר"ם גְּאֵלְנָטִי הַכְרִיעַ לְסַמְנֵה עַל הַמְבִי"ט בְּכַה"ג דְעֵבְרוֹ ב' וְג' שְׁנִים דִישׁ ב'
כַּחוֹת לְהַקְל כַּח דְעֵבְרָה עָלָיו שְׁנָה וְכַח שְׁנֵי חֲזָקָה וּמִיָּנָה מוּכַח דְכָל שְׁיֵשׁ הַכְרַעַת הַהֲלָכָה
סְמִיכִין עַל זֶה לְהַתִּיר וְלֹא מְחַמְרִין לְחוּשׁ לְכָל הַסְּבָרוֹת הַגַּם דְפְּלִיגֵי בְּהָא גּוּפָא אִי נְפָקָא
מְאִיסוּרָא דְאוֹרֵיטָא אוֹ לֹא.

וְכֵן רֵאִיתִי לְגֵאוֹן יְרוּשָׁלַיִם ה' יֵשׁא בְּרָכָה ז"ל בְּבִנְיַי בְּנִימִין וְקָרַב אִישׁ ס' י"ד שְׁפַתְּב שְׁאֵם
נְשִׂאת בְּדִיעֵבַד אֲזִי כּוֹלִים לְסַמְנֵה עַל סְבָרַת הַמְבִי"ט ז"ל דְכָבַר יִצְאָה מְאִיסוּר תּוֹרָה אַחֵר
עֲבוּר שְׁלִשָׁה שְׁנִים כַּמ"ש מְהֵר"ם גְּבו"ר פְּלָל ג' ס' י"א ע"ש אִף שְׁדַחָה דְבָרָיו הַגּו"ר
דְמִמְמוֹנָא לֹא יִלְפִינּוּ ע"ש הַרִי מְבוֹאֵר דְסְבָרַת מְהֵר"ם עֲצָמָה אֵינָה מְסַפְּמַת וְאִפִּי"ה
הַכְרִיעוּ הַגְּאוֹנִים הַנִּז' לְסַמְנֵה עָלָיו מְשׁוּם דִישׁ בְּסְבָרַת מְהֵר"ם גְּאֵלְנָטִי כְּעֵין הַכְרַעַת
וְדַעָה מְצִיעֵתָא כְּשֶׁעֲבָרוּ עָלָיו ב' וְג' שְׁנִים.

וּמִיָּנָה וּמִיָּנָה דְכִי מְצִינּוּ פְּלוּגְתָּא בְּעֵיגוֹנָא וְיֵשׁ בְּזֵה אֵיזָה הַכְרַעַת מְכַלְלֵי הַכְרַעַת הַהוֹרָאָה
הַגַּם דְפְּלִיגֵי בְּדְאוֹרֵיטָא יֵשׁ לְסַמְנֵה לְהַתִּיר. וְכ"ש וְק"ו אִם הַפְּלוּגְתָּא הִיא בְּדְרַבְּנָן הַגַּם

דעיקרו דאורייתא ונתגלגל להיות דרבנן דאין לחוש להחמיר (כמבואר בדבריהם ז"ל דכי נפקא מאיסור דאורייתא כל ספק שיהיה הוא להקל) ובכה"ג נלע"ד דגם בפלוגתא שקולה יש להתיר פינו דאין פאן אלא איסור דרבנן וקי"ל סד"ר לקולא והכי נמי קי"ל בעלמא להתיר בשאר איסורין דרבנן גם דעיקרם דאורייתא ונתגלגלו להיות דרבנן וכמ"ש האחרונים ז"ל וכ"ן מדברי מהר"ם גאלאנטי ומדברי גאון עזנו מוהריב"ס ז"ל דגם בספק פלוגתא ספקו להקל מדלא ביארו דדוקא בספק דמציאות: ומעתה יש לנו לברר אם העגונא זו אסורה מדאורייתא או לא ואח"כ יבנר עוד אם מותרת גם מרבנן.

ונלע"ד דאשה זו הנצבת בשאלה פקע מינה איסורא דאורייתא מפמה טעמים שאבאר בעה"ו. הא) דמבואר מהקבלת עדות הנז' דכבר עברו עליה יותר מג' שנים משנאבד בעלה ונשפח זכרו וכהכרעת מהר"ם גאלאנטי הנז' והסכמת גאון עזנו מוהריב"ס והגאון יש"א ברכה ז"ל הנז' דבכי הא פקע מינה איסורא דאורייתא ע"ש ומי פמוהם מורה באיסורי דאורייתא ודרבנן להקל או להחמיר: דהרשב"א בחידושי ליקמות דף קכ"א נסתפק בהפירושו ולא נודע אם בתוך שלשה: או אח"ך אי הגוי ס' דאורייתא ואין מעידין או ספק דרבנן ומעידין והניח הדבר בצריף תלמוד כיע"ש והנ"י בשם הריטב"א פתב דמסתברא לקולא פינו שאין נראה לנו שום שינוי פנים ושפא נתפח חששא דרבנן היא וא"כ נראה דאין ספיקו של הרשב"א מוציא מידי נדאו של הריטב"א וכן ראיתי למהריק"ש באהלי יעקב סי' נ"ב שהכריע פן מפח זה.

וא"כ גם בנ"ד שהעידו שלא נתפח הו"ל החששא דשפא נתפח ולא הרגישו רק דרבנן דמה לי ספיקא דשפא נתפח ביבשה או ספיקא דשפא נתפח בים פינו דהיסוד בנוי על זה שאין נראה לנו שום.

שינוי פנים. וכ"ש בנדון זה שמעידים שלא נתפח להדיא.

ועפ"ז נלע"ד עוד לומר דבכי הא שמעידים להדיא דלא נתפח גם הרשב"א מודה ולא נסתפק שם אולי דאורייתא רק בהפירושו ולא העידו להדיא שלא נתפח דאיכא למימר דנתפח ולא שמו לב ואיך הכרתם ראיה אבל במעידים שלא נתפח מוכח דשמו לב לזה ודקדקו היטב דאי לא תימא הכי הי"ל להרשב"א להשמיענו רבותא זו דיש להסתפק גם אם העידו שלא נתפח.

ועוד דקי"ל בעלמא דאפוי פלוגתא לא מפשינן וא"כ בכי הא דהעידו שלא נתפח טפי עדיף לומר דהרשב"א והריטב"א שונים בזה דהויא רק חששא דרבנן ולא פליגי וכאמור: ועוד דהרדב"ז בתשו' שבספר דברי דוד סי' כ"ג פתב להוכיח מדברי הרשב"א עצמו בתשו' דלמעשה מקיל מדהתיר בנדונו ולא חשש לשפא אחר שלשה מצאו הרוב ע"ש נהגם דמרו ז"ל בש"ע סי' י"ז ס' כ"ז פתב זה ביש אומרים ויש אומרים ונקיטנן בעלמא יש ויש הלכה פיש בתרא מ"מ נראה דהני מילי לאסור מיהא מרבנן אבל מדאורייתא שפיר יש לתלות להקל ובזה מידק דייק לן לשון מרו ז"ל שלא סיים ויש אומרים דאין תולין אלא ויש אומרים שלא פהתחלת המאמר והורנו בזה דמדאורייתא מיהא לכ"ע חולין אלא דיש אומרים מרבנן וכן יש להוכיח מלשון הנ"י ונהביאו מרו הב"י שאחרי שהביא דברי הריטב"א פתב עוד בשם הריטב"א ויש חוששין להחמיר ע"ש ומשמע דהוא חששא וחומרא בעלמא וש"מ דמדאורייתא מיהא שריא בזה ועוד נראה על דרך

מ"ש בדעת הרשב"א דמודה מיהא בהעידו שלא נתפח וה"ן מרן ז"ל שפכת דעתו פיש אוסרים נראה דמודה מיהא במעידים שלא נתפח דאין פאן אלא חששא דרבנן וכנוז"ל וא"כ גם בנ"ד דהוי ס' אשתהי דים והעידו שלא נתפח אין פאן אלא חששא דרבנן ועדיפא מהא ראיתי לה' ח"ס אה"ע ח"א סי' ס"ט שפכת בשם הנמק"י בשם הריטב"א דאתפח גזרה דרבנן היא פירוש פנין דחזינן לפגינו צורתו שלמה יש לנו לומר פה הנה מעולם גוף הלז ולא הנה לו צורה אחרת ונשתנית לזו דמן התורה כל הדברים בחזקתם כמו שהם לפגינו ואם אולי בשעה ג' ימים חזקתו שנשתנה וגו' אבל ביצא מהמים ושעה שעה אחת או שתיים אין פאן חזקה וכיין שרואים שלא נתפח ומפירים צורתו בט"ע וכל גופו אין לנו לחוש שהנה לזה הגוף צורה אחרת ונשתנית לזו ע"ש: הג' דהרב"ז ז"ל בדברי דוד סי' כ"א כתב דדעת הרמב"ם אפילו שעה ודאי אם לא נתפח מעידים עליו דתיתי בעינו שעה ונתפח ושפן דקדקו כל המפרשים מדבריו ועל הרב ז"ל יש לסמוך דאתריה דמר ועוד משום תקנה דעגונות ושם התיר בנדונו עפ"ז גם בלא העידו להדיא שלא נתפח אלא דמדהפירושו לבד ש"מ דלא נתפח עש"ב וכן נלע"ד להוכיח מדברי הרמב"ם בתשו' פאר הדור סי' קנ"ג דלא חייש שם לשמא אשתהי אלא ודאי דס"ל כמ"ש הרב"ז ז"ל דבעינו תיתי אשתהי ואיתפח ואז אין מעידים.

גם ממה שלא זכר שם דהעידו שלא נתפח מוכח דס"ל כמ"ש הרב"ז ז"ל דמדהפירושו ש"מ דלא נתפח. גם בדברי רבינו בצללא סי' כ"א מבואר דרוב המפרשים דקדקו מלשון הרמב"ם דבעינו תיתי אשתהי ואיתפח ושכ"כ ה' המגיד ומו"ה מצות פהונה סי' י"ד הביא דברי רבינו בצללא הנז' ע"ש.

ומעתה נראה דהגם דרבים חולקים על זה ומהם מי שפירש פונת הרמב"ם דלא בעינו תיתי ה' מיהא פנין דרובהמפרשים סוברים בדעת הרמב"ם דתיתי בעינו והרב"ז ז"ל ורבינו בצללא סמכו על זה א"כ ודאי דהכי נקיטנן בדעת הרמב"ם וכו"ש דכן מוכח מתשובתו הנז' וכאמור.

ומינה נראה דגם החולקים על הרמב"ם מודו מיהא דמדאורייתא מיהא שריא ומה שאנו אומרים אפישר דאיתפח ואינו ניכר אינו אלא מדרבנן דכללא הוא שאין להרחיק המחלוקת כל פה לומר דלמר אסורה מדאורייתא ולמר מותרת גם מדרבנן דאפוישי פלוגתא לא מפשינן ודומה לזה ראיתי בתשו' רבני בב"ל ברב פעלים ח"ב אה"ט סי' ב' בשם מוה"ר בתשו' סי' ג' וד' גבי הפרה דרבינו משולם ומהר"ם אלשקר והמבי"ט התירוה להנשא דהגם דשאר פוסקים פליגי עליהו מ"מ יודו שייצאה מאיסור תורה דלא עבדינן פלוגתא מן הקצה אל הקצה ע"ש וא"כ אם הרב"ז ז"ל שם התיר לגמרי בהעידו שהפירושו מדברי הרמב"ם הנז' וכן יש להוכיח מתשו' הרמב"ם וכאמור ה' מיהא לדין אמרינן דגם החולקים מודו דנפקא מאיסור תורה כ"ש באם העידו דלא נתפח וכנ"ד: הד' דכיין דהדבר מסופק לנו אם נשתנה או לא והעידו שלא נתפח א"כ עדות זו מבררת הספק הנה ומכרעת שלא נשתנה דודאי רז"ל שאמרו דבנשתנה מתפח תפק היינו מפני הנסיון והחוש שראו פן וכיין שהוא דבר הנפיר לחוש אין להכחיש גם פן חוש העדים שהעידו שלא נתפח ומקיימים דברי רז"ל ודברי העדים ואמרינן שלא נשתנה ונדקא בהעידו שלא נתפח וגם העידו שנשתנה דאז אמרינן דהעדים טועים בדמיונם או

משקרים כדי לקיים דברי רז"ל ולא בכה"ג שיש אפשרות לקיים את הפל ושמעתי מבני הר"א הי"ו דכה"ג פתב הרשב"א גבי עדים שהעידו על טריפה ודאית שחיתה י"ב חדש דאמרינו שלא דקדקו יפה או מכחישונו להו לקיים דברי רז"ל.

אבל בספק טריפה קי"ל בעלמא דאם שקהתה י"ב חדש מותרת דבזה אין שום סתירה עכת"ד הי"ו וכן יש ללמוד בדומה לזה ממ"ש מרן בח"מ סי' כ"ט שיש לתרץ דברי ב' עדים הנראים סותרים ומכחישים כדי שתהיה העדות מכוננת ומשמע שם דאפ"ל לתרץ דבריהם במשמעות רחוק מתרצינו פה היא דדברים סתומים וסובלים ב' פירושים ומשמעות אחד קרוב ואחד רחוק ע"ש וכן ראיתי מפונש ממש במהריק"ש בערך לחם שכתב הפירו העד ולא נתפח בידוע שלא שקה אחר שהושלף וצינו להרדב"ז סי' תתקצ"ט וסיים ע"ז וצ"ע.

וכן ראיתי למהרימ"ט ח"ב סי' ל"א שכתב דבין בג' ימים דיבשה בין בהנעלה מן היים וספק אם אשתהי אם אין בו שינוי של נפיקה תלינו דהשתא הוא דסליק דאי אשתהי מתפח הנה תפח ע"ש והב"ד בקע"ד שבס"ס הח"מ והב"ש אות שמ"ח ע"ש.

ומעתה הגם דמהריק"ש הצריך עיון אין דבריו של אחד במקום שנים ועוד דהוא ז"ל לא קפליג רק פתב דצ"ע ואין ספקו מוציא ודאם של הרדב"ז ומהרימ"ט ועוד דאין להרחיק הדעות כל כך ואמרינו דגם אם מהריק"ש חולק הא מיהא יודה דמדאורייתא שריא וכעין מ"ש בטעם ג' בשם רבני בבל ז"ל: הה') שכתב רבינו בצלאל בתשו' סי' כ"א דדוקא פי אסקוה ליבשה ממש במקום שאין גלי היים מגיעים אבל אם היים פולטו וגלי היים עוברים עליו אע"ג דיתבי על היבשה פיון דמציר עליה מים בכל שעה מהגלים אפתי אינהו מציא צמתי ליה ע"ש ודקדוק דבריו נלע"ד דכשמשליכו היים על שפתו והינו דהגלים מגלגלים אותו לאט לאט עד שבא אל שפת היים מקום פלות פח הגלים לדחפו עוד אז הו גלי היים עוברים ושבים עליו בכל שעה שפן דרף המים שלפני שפת היים שהם הולכים ורבים ובשפת היים הם מועטים אבל על כל פנים עם פי אין בהם פח הדוחף מ"מ מים יש אם מעט ואם הרבה ודוקא אם העלוהו בידים או שיש איזה מקום נמוך שדחפוהו גלי היים לשם בהשלקה בכח ושם אין מים דאז מציא ליכא ולא צמתי ליה וא"כ בנ"ד שלא העלוהו אלא היים דחפו ולא השליכו למקום נמוך ונפירות שאין מגיעים המים לשם אלא נמצא על שפת היים וכמו שהעיד האחד דהמים מגיעים לצדו והשני העיד שהתחילו מי היים להגיע אליו וא"כ אינו ביבשה ממש אמרינו שפיר דמציא צמתי ליה וכאלו לא יצא מן היים וכאמור ונהגם דמהרח"ש ז"ל בקו' עיגונא דף ו' פתב ע"ז ויראה לי שיש מקום לחלוק ע"ז מכמה אנפי ולומר דלא אשכחן בגמרא דאמרינו מציא מצמת צמתי רק בתוך המים אבל כגון זה ל"א ע"ש לע"ד דברי רבינו בצלאל נכונים בטעמם תדא דכיון דאמרינו מציא צמתי ליה מה לי אם הוא מוקף פלו או שרובו אי מיעוטי במים ועוד דרבינו בצלאל פתב כן מסברא והסברא נותנת דכיון דהיה משונקע פלו במים ואח"כ נשארו חלקים ממנו במים הו"ל איתו לחות של המים עומדת תמיד וצומחתו מהנפח.

גם מ"ש עוד מהרח"ש ועוד דעל שפת היים מקרי אפילו במקום שאין גלי היים מגיעים שם פיון שהוא סמוך לים ע"ש הנה לפי מה שביארתי בענייני בכוונת רבינו בצלאל אתי

שפיר זה דכיון דלא אפקוהו בינדים רק דחפו הים בגליו א"כ מוכרח שהחלל יהיה בסוף פלות פח הגלים דנדאי סמוך ליבשה יש מים ואין באותם המים פח הגלים וכיון דמת הוא ואין בו פח ותנועה א"כ מוכרח שישאר שם כל שלא יש איזה דבר נמוך ומשופע או חפירה דאז אפי' דמדחיפת פח הגלים מתגלגל ויורד ליבשה ממש וכאמור.

גם מ"ש דפעמים שהים נח וליפא גלים כלל אף סמוך ממש ע"ש לע"ד רבינו בצלקל תיקן זה במרוצת דבריו שפתב דמציה עליה מים בכל שעה ור"ל דשיעור השעה משתנה מן הים פתבו המפרשים (עי' להב"ש והח"מ) דהוי לפחות שעה וגלי הים על הרוב כי בטרם פלות השעה מציפים מים עליו.

גם מ"ש שם וזה נראה דעת רבנוטא שראיתי על עדות מת על שפת הים דבעו לאלתר שפלטו הים ע"ש לעד"ן דלא פתבו פן רק לשיתתם דס"ל דבעינו לאלתר ותכף ממש וכמ"ש מהרח"ש בזה ע"ש אכל לדין דנקיטנו בשהיה הניא לפחות שעה א"ש דברי רבינו בצלקל ז"ל ולדינא הגם דאין פחנו יפה להכריע בין ההרים הרמים עכ"פ יש לומר דגם מהרח"ש לא חלק בדרך ברורה רק בלשון דאיפא למימר ואינו ברור לו זה וא"כ אין ספיקו מוציא מידי ונדאו של רבינו בצלקל ז"ל ועוד נראה דגם אם היה חולק עליו בנדון דידן שהעידו שיש ממש מים מגיעים ומתחילים יודה לרבינו בצלקל דליפא בכה"ג כל הטעמים שחלק בהם דאולי לא חלק אלא מפני צירוף פלם ועוד נראה דגם אם חולק בכל טעם וטעם מהם לבדו הא מיהא נראה דיודה לרבינו בצלקל דנפקא מאיסור תורה שלא להרחיק הדיעות כל כך וכמ"ש בטעם ג' בשם רבני בכל.

וכ"ן דעת מו"ה מצנות פהונה סי' יו"ד שהביא דברי רבינו בצלקל הנז' ולא זכר מדברי מהרח"ש ז"ל אם דנראה לו דעת ה' ר"ב עיקר וכאמור אם דנראה לו דעכ"פ מודה מהרח"ש דמדאורייתא מיהא שריא ואותה מבקש מו"ה שם וכמו שפייס אח"ז היא העולה וגו' יצאה אשה זו מאיסור תורה וגו' דדוחק לומר דאשתמיט ליה לשעה דברי מהרח"ש ז"ל כי ספרו מסתמא מצוי ועוד דהבאים אחריו הנפירוהו (וע' הכנה"ג הגה"ט אות שס"ג).

ועוד נלע"ד דכיון שהעידו שלא נתפח הו"ל הכרעת המציאות דבנדון זה כף היה דגלי הים צמתי ליה דאלת"ה מתפח הנה תפח וכיון שאנו מסופקים אי צמתי וכמ"ש הר"ב או לא צמתי וכמו שהשיג מהרח"ש א"כ כשהעידו שלא נתפח מוכח לן מזה דצמתי ליה מייא וכעין מ"ש לעיל בטעם ד' עש"ב ובכה"ג נראה דגם מהרח"ש מורה וכאמור שם: (הו' דמרן בש"ע ס' כ"ח פתב די"א בשם ר"ת דהא דאין מעידין עליו אלא עד ג' ימים ה"מ בחבול בפניו אבל אם אינו חבול בפניו מעידים עליו אפילו אחר כמה ימים ע"ש וטעמא דשלישה ימים הוא משום דמתפח וטעמא דששה ימים משתנה מן הים הוא משום דמתפח וא"כ לי"א בשם ר"ת כל שאינו חבול בפניו מעידים עליו גם דאשתיה דאין שום טעם וסברא לחלק ביניהם וכ"כ מור"ם להדיא שש ע"ז ואפילו נפל למים ופי' הב"ש ס"ק פ"ו דאפי' אשתיה מהני ט"ע אם צורתו שלמה וציון להתו' בשם ר"ת ע"ש וא"כ בנ"ד שהעיד פמימס בן יהודה שהפירו כמו שהפירו בחזיו בפדחתו וקוטמו ופניו והוא שלם לא חסר ממנו דבר וכן העיד פנחס בן יוסף הכרתי בפניו וקוטמו ופדחתו כי הוא נחייסה הנז' כמו שידע אותו כאשר היה חי הא נדאי דהכרה דטביעות עינא קאמרי

והסימנים שזכרו אא"כ אינם אלא תוספת על הטביעות עינא דאלת"ה הנה להם לתלות
ההפרה בסימנים ולומר שהפירושו ע"הסימנים הנז' וא"כ לי"א בשם ר"ת אשה זו
מוסרת גם מדרבנן וא"כ נראה דהגם דקי"ל דאין לסמוך ע"ז לבד וכמ"ש מרן שם ואינו
מחנור בעיני האחרונים היינו להתירה גם מדרבנן אבל מדאורייתא מיהא שריא וע"ד
מ"ש לעיל בטעם ג' בשם רבני בב"ל שאין להרחיק כ"ך הפלוגתא לומר דלמר מוסרת
גם מדרבנן ולמר אסורה גם מדאורייתא.

ועוד דכבר כ' הפת"ת ס"ק קכ"ה בשם הח"ס אה"ע סי' נ"א נ"ג נ"ו דנראה לו דברי
רבנינו תם עיקר ומה שחלקו עליו גרם להם שלא ראו ספר הישר לר"ת שזכינו לו עתה
ואלו ראו דבריו וגו' שר"ת בעצמו הרגיש בכל קושיותם וישבם לא נחלקו עליו ושר"ת
סיים לא מפני קולא של עיגונא אלא מפני שהוא אמתה של תורה דן הוא ורשב"ם פן
ומי שאינו מורה פן הוא חוטא וגו' ע"ש ומעתה הנה ראוי להורות לדין שנתגלה בימינו
ס' הישר לר"ת להתירה לגמרי דהוי לדין פאלו אין חולק כלל על ר"ת בזה וכמו שכן
כתבו הפוסקים בדומה לזה היכא שנדפסו דברי אהד מן הראשונים אשר לא הנה בימי
האחרונים ואכמ"ל בזה.

אלא דלהתיר לגמרי פיון דסיים הפת"ת שם בשם הח"ס דלא סמך ע"ז לחוד כי אם
בצרוף צדדים אחרים הא ודאי שאין בידינו להקל יותר מהרב עצמו שמצא מציאה זו.
אבל מ"מ נראה דעפ"ז ג"כ פקע ממנה איסור דאורייתא ולענן להתירה גם מדרבנן הוא
שהוצרך הח"ס לצדדים אחרים: הז') דמרן ז"ל בתשו' סי' י"ב כתב דהכא דייגנו לה
מצד אחר דכיון שלא הנה חבול בפניו וגם הנה כל גופו שלם אפילו אחר כמה ימים
כולים להעיד עליו וכמ"ש התו' והרא"ש וטהור וכ"ש זה שאמר שהפירו וגו' בלי שום
ספק כלל והרי זה מפירו בטביעות עין ע"ש ודבריו ז"ל לכאנרא הפך דבריו בש"ע הנז'
דאינו מחנור בעיני האחרונים ע"ש והנלע"ד לישב זה עפמ"ש מרן בסכ"ה בשם ר"ת
דאם גופו שלם כולים להפירו בטביעות עין אפילו אין שם פרוץ פנים פדחת וחוטם
וסיים דחלקו עליו האחרונים ומבאר בהח"מ ס"ק ע"ו דמשמע קצת דלא נדחו דברי
ר"ת לגמרי ע"ש וכן בהא דסעיף כ"ח כתב הח"מ ס' נ"ד בדומה לזה ע"ש וא"כ י"ל
דמרן מצרף ב' הפחות שחידש ר"ת יחד ועם כי באחת מהם אין לסמוך בהיות שניהם
יחד יש לסמוך שפיר להתיר ולכן דקדק בתשובתו הנז' לומר וגם הנה כל גופו שלם וע'
לה' בגדי שיש אות ל' בשם מהריק"ו דאפי' החולקים על ר"ת מודו בדאיכא תרתי ע"ש
ומעתה הגם דלהתירה ממש גם מדרבנן על ידי זה צריך עיון עוד מ"מ נראה דמדאורייתא
מיהא שריא עפ"י צירוף ב' הפחות הנז': הח') דיש כמה וכמה הוכחות המורים ובאים
שזה החלל הנמצא הנה שט בים ומת שם ונה הוא הנצטר נהגם דאין פאן עדות פבר כתב
התה"ד בפסקים וכתבים סי' קל"ט דכי היכי דמקילין במים שאל"ס דאם נשאת לא תצא
ה"ן מקילין בשאר אומדנות המוכחות להקל ונביא דבריו מהרח"ש דף ס' ע"ג ע"ש
נהגם דהרדב"ז סי' תקכ"ו תמה הרבה עליו פבר כתב הפת"ת ס"ק ע"ז בשם המה"ץ
ס"ק נ"ח שהשיב על כל השגות הרדב"ז וקנים דברי התה"ד ע"ש וא"כ לדינא יש לנו
להכריע פן שפא באחרונה נראה דברי שניהם ועוד דמור"ם דבתרין גרירין פנלא גילה
מרן דעתו פסק לדברי התה"ד ע' ס' ט"ו.

ועוד נלע"ד דבנ"ד שגממא דחלל לפנינו גם הרדב"ז מודה דהא איפא תרי רובי רנפא
נדא דנעדר זה טבע במים שאל"ס ורנפא תננינא דחלל זה הוא הוא הנעדר. וכמו שיראה
המענין בדברי הרדב"ז שם דעיקר טעמו שם משום דבעי תרי רובי ע"ש.

ועוד דאפוישי פלוגתא לא מפשינו לומר דגם בכה"ג חולק הרדב"ז. ועוד דבנ"ד אי לא
חשבינו לאומדנא א"כ אפשר דחלל זה מת לגמרי בפישה והשליכוהו על שפת הים או
שיצא חי מן הים ומת בפישה וכל פיוצא בזה וכמ"ש ה' עה"ש אות מ"א בשם ה' בשמים
ראש סי' קל"ו ע"ש ואי הוי זה ספק א"כ יש להתייר מס"ס דשמא מת חלל זה בפישה
ועדותם עדות גמורה דתרי בתוך שלשה בפישה מעידים.

ואת"ל דמת בתוך הים שמא לא שקה. אלא דמצד האומדנא אנו באים לדחות הספק
הראשון וא"כ הרי יש עוד אומדנא דמוכח דזהו דחלל הנעדר ומוקמינו אומדנא פלפי
אומדנא וממ"ן תשתרי מדאורייתא מיהא אפי' להרדב"ז ועי' לקמן בטעם הי"ג: הט')
דכינן דהם ב' עדים לא חיישנו דאמרי בדרך וכמ"ש מו"ה עה"ש אות ס"ג בשם פמה
פוסקים וכ"כ ה' עצי ארזים ס"ק ק"ה בדעת הרמב"ם וא"כ הגם דיש חולקים הא מיהא
יש לנו להשוותם בהא דמדאורייתא לכ"ע שריא ולא פליגי רק בדרבנן וכמש"ל בטעם
ג' בשם רבני בב"ל: הי"ד) דהסימנים הנזכרים בדברי העד אם לא יהיו מובהקים
ומתירים ממש הא מיהא לא הוי סימנים גרועים לא בינוניים וכמ"ש ה"ב"ש ס"ק ט' בשם
הרמב"ם והע"ב סי' ס"ג והב"ח בק"א דשומא הויא סימן בינוני וכ"כ ה' חק"ל סי' י"ב
דעיקר סימן השומא הוי נדאי סימן בינוני.

ובסימן רנפא מפה כתב דרבו הסוברים דהוי סימן מובהק בצמצום מקום רנפא זה ע"ש
דף כ"ה ע"ב וא"כ הרי כ' מו"ה עה"ש אות מ"ה בשם רי"ו בשם הרמ"ה דבסימנים
בינוניים אם נשאת לא תצא. וכ"כ ה' באה"ט ס"ק ע"ב וא"כ אין פאן אלא איסור דרבנן
והולכין בספקו להקל וכמ"ש הפת"ת ס"ק קכ"ב בשם הנו"ב סי' כ"ט ע"ש: הי"א) דאשה
זו הוחזקה בחזקת פנויה זה יותר משלשה שנים אצל כל בני ק"ק הדיג, ת יע"א דכלם
היה כמעט מוחלט אצלם פי זה החלל הנמצא הוא אישה הנעדר אשר נמצא על שפת הים
נהביא והוי וקברוהו בני החברה ושאר הק"ק אם רובם או פלם ולא נמצא סתירה לחזקה
זו ולא נשמע על זה שום ערעור לומר שראה למי שהוא פי יש שום ספק בחלל זה פי
זה אינו הוא או שמא אינו הוא עד פי היתה רוצה להנשא ולא נכנסה לבית הספק לא
היא ולא הבעל שרצה לישאנה ולא שאר ההק"ק וקי"ל דסוקלין על החזקות וא"כ פיון
דהחזק חלל זה פי הוא בעלה הנה זה לאות פי אין ספק וערעור בזה ויש ללמוד זה בק"ו
ממ"ש הגו"ר ס"ס י"א משם מהר"ם גאלנטי דיש לסמוך על המבי"ט בעברו עליה ב' וג'
שנים כמש"ל בטעם א' ע"ש וכ"ש בהחזק חלל זה פי זה הוא הנעדר והחזקה מפת זה
אשתו בתור פנויה דנדאי יש סברא וטעם לקיים חזקה זו שלא ערער בה אדם יותר ממה
שלא נשמע על הנעדר מאומה דבמה שהוא לפנינו מסתבר יותר לתלות דהיתה כ"ך
הפרה ברורה ולכן לא יצא עליה ערעור ועוד דבנמצא מיהא חלל טפי יש להקל מאם לא
נמצא לגמרי וא"כ לפ"ד הגו"ר בשם מהרמ"ג נראה דמטעם זה שזכרתי נפקא לה
מאיסורא דאורייתא וקאמור: הי"ב) דהרא"ש בפסקיו ביבמות סובר דמי שלא ראה
הטביעה מעיד גם אחר פמה ימים וכתב ה' צמח צדק סי' מ"ה שיש לסמוך על הרא"ש

בְּזֶה אֶפְיָלוּ שְׁלֵא בִשְׁעַת הַדְּחָק וּכ"ש בִּשְׁעַת הַדְּחָק ע"ש וְהִגַּם דְּכַתְּבַת שֵׁם בְּשֵׁם הָאֲחֵרוֹנִים
דְּלֵא רְצוּ לְסַמְּךָ עַל דְּבָרֵי הָרֵא"ש בְּזֶה ע"ש וְכֵן ה' עה"ש אֹת מִפְּתַב בְּשֵׁם הָרֵא"ש
בְּבִשְׁמִים רֵאשׁ ס' קל"ו דְּלֵא שְׁנָא וְשִׁהְטוּר פְּתַב הֶפֶךְ אָבִיו הָרֵא"ש ע"ש מ"מ זְכוּרֵנִי
דְּעִיָּקָר תְּשׁוּבוֹת הָרֵא"ש אֲשֶׁר בְּבִשְׁמִים רֵאשׁ יֵשׁ סוֹבְרִים דְּמִיְנֻחְסִים לְהָרֵא"ש וְאִינָם
לְהָרֵא"ש וְקִצֵּת מִתְּשׁוּבוֹתָיו מוֹכִיחַ לְשׁוֹנָם שְׁאִינָם פְּלִשׁוֹנוֹ שְׁבִתְשׁוּבוֹתָיו וּא"כ פִּינּוֹן דְּהִטוּר
פְּתַב פֶּן וְדָרְכוּ ז"ל לְלֶקֶת בְּעֵקֶבּוֹת אָבִיו וְדְבָרֵי הָרֵא"ש בְּפִסְקֵי מוֹרִים פֶּן אֲמַרִּינּוּ דְהוּא
יָדַע דְּאִין אוֹתָהּ תְּשׁוּבָה מֵאָבִיו וְכֵן רֵאִיתִי לְרַבֵּינוּ בְּצַלְלָא בְּתִשׁוּ' ס' כ"א שְׁבִיָּאָר דַּעַת
הָרֵא"ש בְּפִסְקֵי הִטוּר וּא"כ אִינּוּ רְחוּק אִם אוֹתָהּ תְּשׁוּבָה לְאוּ מִרְחֵמִים עָלֶיהָ.

וְעוֹד דְּאִנּוּ בְּדִינָן בְּתַרְיָה דְּמוֹר"ם גְּרִירִין בְּמַקּוֹם שְׁלֵא גִילָה מְרֵן דַּעַתוֹ וּמוֹר"ם ז"ל בִּס'
כ"ח גְּרָאָה דִּס"ל פִּינֵשׁ מְחַלְקִין כְּנֹז' ע"ש וּכ"כ מֵהֵרֵשׁ ט בְּתִשׁוּ' מְרֵן דִּין מִשְׁאֵל"ס אוֹת
י"ו מִתְּשׁוּבוֹתוֹ ע"ש וְגַם אִם נֹאמֵר דְּאִין בְּיַדֵּינוּ הִכְרַעָה בְּזֶה הָא מִיָּהָ יֵשׁ לְהַכְרִיעַ דְּנִפְקָא
לְהָ מֵאִסּוּרָא דְּאוֹרֵיִתָּא אֲלִיבָא דְּכ"ע שְׁלֵא לְהַרְחִיק הַמְּחַלְקֵת כָּל כָּף וְכַמֵּשׁ"ל בְּטַעַם ג'
בְּשֵׁם רַבֵּנִי בְּבָל ע"ש.

וְעוֹד דְּיֵשׁ בְּזֶה ס"ס שְׁמָא כְּהַסוֹבְרִים דְּבִלְא רָאָה הִטְבִּיעָה מְעִידִים וְאֵת"ל כְּהַחֲלֻקִים שְׁמָא
לֹא נִשְׁתַּהֲהָ וְהִגַּם דְּיֵשׁ סוֹבְרִים דְּאִין לְהַתִּיר בִּס"ס בְּעִיגוֹנָא דְּאֵתְתָא נִלְע"ד דְּנִדְאִיאִין זֶה
רַק מְדַרְבְּנֵן אֲבָל מְדְאוֹרֵיִתָּא מִתִּירִים שְׁפִיר בִּס"ס וְכֵן בְּכָל ס"ס דְּאֵתְתָּחֵזֵק אִסּוּרָא דְּיֵשׁ
סוֹבְרִים דְּאִין לְהַתִּיר אִין זֶה רַק מְדַרְבְּנֵן אֲבָל מְדְאוֹרֵיִתָּא יֵשׁ לְהַתִּיר וְעוֹד דְּהָרִי הַפְּר"ח
מִסִּיק לְהַתִּיר בִּס"ס דְּאֵתְתָּחֵזֵק אִסּוּרָא בְּעֵלְמָא וּכ"ן דַּעַת הָאֲחֵרוֹנִים וּא"כ גְּרָאָה דְּגַם לְגַבֵּי
עִיגוֹנָא דְּאֵתְתָּא יֵשׁ לְהַתִּיר בִּס"ס לְגַמְרִי וּכ"ש דְּיֵשׁ לְהַתִּיר מְדְאוֹרֵיִתָּא ע"י ס"ס גַּם
בְּעִיגוֹנָא וְכַאֲמוֹר: ה'ג) שְׁכַתְּבַת מו"ה עה"ש אֹת ע"א בְּשֵׁם ה' בְּשְׁמִים רֵאשׁ ס' קל"ו
דְּאִם רָאָה מֵת עַל שְׁפַת הַיָּם אִין רֵאִיָּה שְׁהַמִּים פְּלִטוּהוּ לִיבְשָׁה וְאִימּוֹר נִתְעַלַּף אָדָם שֵׁם
וּמֵת אוּ נְפִל שְׂדוּד מְחֻלּוֹ שְׁהִיָּה לוֹ וְאִין זֶה קוֹרְבָא דְּמוֹכַח לְדוֹן עֲלִיָּה ע"ש וּא"כ י"ל
דְּמוֹתֵרַת מִס"ס שְׁמָא חָלָל זֶה מֵת בִּיבְשָׁה ע"י גוֹיִם וְהַשְׁלִיכוּהוּ שֵׁם וְכִינְצָא כְּגוֹן שְׁיִצָּא מִן
הַיָּם חֵי וּמֵת בְּחוּץ וְכַדוּמָה וּא"כ בְּתוֹךְ שְׁלִשָׁה יָמִים מְעִידִים עֲלָיו וְאֵת"ל דְּמֵת בֵּינָם שְׁמָא
לֹא נִשְׁתַּהֲהָ וְגַם לְהַסוֹבְרִים דְּאִין לְהַתִּיר מִס"ס בְּעִיגוֹנָא הָא מִיָּהָ גְּרָאָה דְּמְדְאוֹרֵיִתָּא
שְׁרִיָּא וְכַמֵּשׁ"ל בְּאוֹת הַקּוֹדֵם וְהִגַּם דְּהֶאֱמָד בִּנ"ד מְכַרִיעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר דְּמֵת בֵּינָם וּפְלִטוּ הַיָּם
פִּינּוֹן דְּכִי אֲזַלִּינּוּ בְּתֵר אֲנִימְדָּנָא הָאֲנִימְדָּנָא ג"כ מְכַרִיעַת יוֹתֵר וְיוֹתֵר דְּזֶה הַחֲלָל הוּא הַנְּעַדָּר
א"כ שְׁפִיר יֵשׁ לַעֲשׂוֹת הַס"ס הַנּוֹז' וְאִין הָאֲנִימְדָּנָא הַנּוֹז' סוֹתֵר הַס"ס פִּינּוֹן דְּאִיכָּא נֶגֶד זֶה אוֹמֵר
לְהַתִּיר דְּעַדִּיף מְנִיָּה.

(וְעִי' לְעִיל בְּטַעַם ח'): ה'ד) שְׁכַתְּבַת הַרְדָּב"ז בְּדְבָרֵי דְּוֹד סִימָן כ"ד בְּשֵׁם מְהַר"ם בַּר בְּרוּךְ
דְּאִם הַמְּעִיד עֲלָיו הוּא הִיָּה מְכִירוֹ מְחִיִּים וּמְעִיד עֲלָיו אַחַר מוֹתוֹ אִפִּי' לְאַחַר כְּפָה יָמִים
מְהִימָן ע"ש וְכֵן רֵאִיתִי לְה' יָד אֶהְרֹן הַגֵּה"ט אוֹת קמ"א שְׁכ"כ בְּשֵׁם הָרֵא"ם ז"ל וּא"כ
כ"ש וּק"ו בְּאִישׁ כְּזֶה אֲשֶׁר מְלֹאכְתּוֹ הִיָּה עֲגֻלּוֹן נוֹשֵׂא סֶבֶל עַל עֲגֻלְתִּי אֲשֶׁר אִישׁ כְּזֶה
הַנוֹסֵעַ תְּמִיד מִמְּקוֹמוֹ אֶל הַסְּבִיבוֹת בְּעֵבוֹר מְלֹאכְתּוֹ זוּ יְהִיָּה יָדוּעַ וּמְפֹרָסֵם לְכָל וְעוֹד
דְּנִקְפֵּר ע"י הַחֲבֵרָה קְדִישָׁא אֲשֶׁר מְסַתְּמָא הֵם רַבִּים וְכֻלָּם מְבַנֵּי עִירוֹ וּבִיחּוּד הַב' עֲדִים
הַלְלוּ (כְּפִי הַמְּסוֹפֵר) כִּי הֵם יוֹדְעִיו וּמְכִירָיו הַרְבֵּה וּא"ךְ גְּרָאָה דְּגַם הַחֲלֻקִים עַל מְהַר"ם
בַּר בְּרוּךְ יוֹדוּ בִּנ"ד מִיָּהָ דְּעַדִּיף טְפִי וְעוֹד גְּרָאָה דְּגַם אִם יֵשׁ חוֹלְקִים מוֹדוֹ מִיָּהָ לְמְהַר"ם

בר ברוך דמדאורייתא שריא שלא להרחיק הפלוגתא כ"ך וכמש"ל בטעם ג' בשם רבני
בבל ע"ש: הט"ו) שפכת ה' מכתם לדוד ז"ל סי' ג' דכיון דמת זה נמצא ממש סחור סחור
לאתרא דמתבעי מינה אשר נפקד מושבו מההיא מתא וירונא דיתבא על גהר אדיצי ושם
נמצא שנטבע באותו הנקה גופיה אין ספק דאית לן למימר מדינא דאורייתא פאן נמצא
וכאן הנה ולא חיישינן דילמא מעלמא אחי דכיון דידעינן פי לא נפקד מאותה העיר
דשייכא בההוא נהרא רק יהודי זה ונמצא שם יהודי אחד אפילו בלא סימנים הנה מקום
מדאורייתא לתלות פי הוא זה דהו"ל רוב וקרוב המצוי דאזלינן בתר הקרוב גם לדעת
כפר"ח דסובר דרוב וקרוב דמוכח אזלינן בתר הרוב וכ"ש דסימנים מוכיחים עליו
והלכה בכה"ג כ"ע מודו דנפקא לה מאיסור תורה ועדיף טובא מההיא דסברת המבי"ט
ואפי' הפ"מ והמ"מ בכה"ג פשיטא דליהוי לן מיניהו מודים דרבנן ע"ש ומינה ומינה
לנ"ד שלא נשמע שנפקד אז רק זה הנעדר ונמצא החלל הזה על שפת הים דיש לומר
פאן נמצא וכאן הנה וזה הוא ומותרת מדאורייתא.

והגם דשם ה' ז"ל שדי נרצא בזה דדילמא גוי הוא מההוא אתרא והוצרך לשני סימני
טהרה מילה וציצית ע"ש מ"מ נלע"ד שלא פתבו פן רק לפי זמנו אבל בזמנינו זה אשר
הממשלה יר"ה עינה פקוחה מאד לדעת מפל נעדר בין גוי בין ישראל ומי שלא יגיד מזה
ענוש יענש בפלילים א"כ כמו שכתב ה' הנז' דמה שלא נשמע שנפקד יהודי זולתו הני
הוכחה דלא יש רק זה פן נמי י"ל דממה שלא נשמע דנפקד מהעיר ומתסביבות לא גוי
ולא ישראל רק זה הוי הוכחה דזה הוא החלל זהו הנעדר.

וכ"ש שהעיד פרג'ון ו' משה חזאד דהדבר הגיע להממשלה ונבחן ע"י רופא הממשלה
דנדאי י"ל דאי איתא דנפקד איש אחר היתה הממשלה שומעת ומסתפקת היא וקרובי
הנפקד השני להסתפק שמה הוא זה ולא יהיה להם לתת אותו לקרוביו לקברו וממה
שנתנהו ולא נסתפקו ולא חשו לזה צ"ל חזא מתרתי או שלא נשמע ולא נודע כלל דיש
נפקד אחר.

או דנתבררלהם פי חלל זה הוא היהודי שמעידין עליו ולא זולתו שראוהו קרובי הנפקד
השני וראו פי אינו שייך להם כלל וכלל: הט"ז) דבלאו הכי אנו בדין נקיטנן דרובא
וקורבא דמוכח אזלינן בתר הקרוב וכמו שפן דעת מרן ז"ל וכמ"ש הפר"ח יו"ד סי' ס"ג
ס"ק ג' ועם שהוא חולק הרב מכתם לדוד שם פתב שקיים בחידושיו לדעה זו ע"ש וא"כ
בנ"ד דהוי קורבא דמוכח ע"י סימנים לדעת מרן ודעמיה אזל מינה איסורא דאורייתא:
הטו"ב) דכתב הפר"ח ס"ק דקרוב וקרוב מוחצה על מוחצה אזלינן בתר הקרוב ע"ש ומינה
לע"ד דאם הקרוב נדאי וקרוב ספק אזלינן בתר הקרוב דכף לי רוב ספק או מוחצה על
מוחצה וא"כ חלל זה שהפירוהו בטביעות עינא שהוא פטביעות עינא של האיש הנעדר
דנדאי הנה לו טביעות עינא זו ואין אנו יודעים אם יש עוד בעולם איש אחר שיש בו
טביעות עינא כזו הו"ל הקרוב נדאי וקרוב ספק וכמוחצה על מוחצה דמי ומדאורייתא
בתר קרוב שהוא נדאי אזלינן וכאמור: ומעתה אשר ביארתי דלע"ד נפקא לה מחשש
הספנה דאיסור דאורייתא מפמה טעמים יש לנו לברר עוד אם מותרת גם מדרבנן.

ונלע"ד דהיא מותרת גם מדרבנן מפמה טעמים שאבאר בעה"ו. ובטרם פל יש לברר
האם בעינן שיעידו העדים על מי שהושלף או הועלה מן הים תכף ומיד בלתי שום

התאחרות פלל או יש גבול בזה לפחות שיהיה שעה אחת: והנה מרן ז"ל בש"ע סי' י"ז סכ"ו פתב והוא שיראוהו מיד כשהעלוהו מן המים ויש פנים לומר דכל דלא שקה שעה אחת בכלל מיד הוי ויש פנים לומר דבעינן הפך ומיד ממ'ש ומסתברא לי טובא פפירוש הראשון דאלו פפירוש השני א"כ אין גבול בדבר פלל וכלל ובכלל דהו דכל דהו הוי אשתיה.

וא"כ לא הנחת בת לאברהם אבינו מן העגונות אשר בעליהן נטבעו שיעידו עליהם דגם כחצי מינוט או פחות הוי אשתיה וכינן דמדברי מרן עצמו ומדברי הגמרא והפוסקים מוכח דמעידים א"כ צ"ל שיש איזה גבול לשהיה זו והיינו לפחות שעה אחת וכ"כ הב"ש ס"ק פ' והח"מ ס"ק מ"ט דבאמצע השעה מיהא מעידים גם לדעת מרן ע"ש: והגם דראיתי להפת"ה ס"ק קי"ז בשם המה"ץ ס"ק ק"ד שכתב דלשון הש"ע משמע דס"ל פדעת הרי"ף והטור ורי"ו דבעינן שיראוהו תכף ואין שיעור לדבר ומהרח"ש הביא עוד כמה פוסקים הסוברים פן ע"ש וגם ראיתי לה' חק"ל אה"ע סי' י"ב דמסיק שאינו רואה מקום להקל שהרי רוב הראשונים והכרעת הש"ע ומור"ם שלא הגיה הוא להחמיר ומי יקל נגד דעתם ע"ש מ"מ הסברא שכתבתי דא"כ נפל פיתא בבירא ובטלת דין עדות הנטבעים קמעט לגמרי אין מקרעת פן.

ועם פי אינני פדאי להכריע ובפרט לעשות מעשה נגד החק"ל ודעמיה מ"מ נלע"ד פיון דהב"ש והח"מ סוברים בדעת מרן ז"ל דבעינן מיהא שעה אחת לשהיה א"כ נשאר הדבר למעינן להכריע ביניהם וכשהסברא מקרעת פדברי הח"מ והב"ש שפיר הויא הכרעה.

ועוד דלע"ד לשון מרן ז"ל מדוקדק ומוכרע מאד פדברי הב"ש והח"מ ז"ל דבסוף דבריו סיים אבל אם שקה וגו' ואי איתא דאין גבול ושיעור לשהיה זו היל"ל אבל אם לא ראוהו מיד כשהעלוהו מן המים או כשהשליכו המים אין מעידין עליו ומדלא כתב פן ש"מ דשהיה מיהא בעינן אלא שלא נגבל שיעור השהיה וילמוד א"כ הסתום מן המפורש בשאר פוסקים דלפחות שעה אחת שקה בעינן.

והגם דראשית דבריו לכאורה משמע דתכף ומיד בעינן מ"מ יש לנו להשוות דבריו הראשונים עם האחרונים ואמרין דכל דהוי באמצע השעה בכלל מיד וכלשון זה ממ'ש ראיתי בהנמק"י שכתב על לשון הרי"ף ז"ל זה הלשון מוכיח שלא שקה פלל אחר שקה ביבשה אבל אם שקה במים ג' ימים ושקה אפי' שעה אחת אחר שעלה ליבשה אין מעידין ולכאורה דבריו סתראי דמרישא משמע שלא שקה פלל ובסיפא משמע שאין קפידא בשעה אחת וצ"ל דבפחות משעה הו"ל פאלו לא שקה פלל ואי לא מסתפינא אמינה דמרן ז"ל נקיט פדברי הנ"י ונשמטה תיבתשעה וע' מ"ש במלואים אות א' עוד בזה.

ועוד נלע"ד לישוב דברי מרן ז"ל דראשית דבריו דלכתחילה קאי וסוף דבריו אדיעבד קאי דלכתחילה נדאי יש להם להמורים להורות לעדים לראות מיד ותכף ממ'ש ובדיעבד מיהא בעינן שעה וטעמא דמלתא נלע"ד דמרן ז"ל הוא ראה וידע דיש פלוגתא בזה וכמבואר בב"י דלמר תכף בעינן ולמר לפחות שיהיה שעה ובלא זה לא הויא שקה לכו מרן ז"ל הכריע בזה דלכתחילה תכף בעינן ובדיעבד סומך על הסוברים דשהיה מיהא בעינן.

וכן יש לדקדק לע"ד מדברי מרן דברי שא נקט והוא שיראהו מיד פשהוועלה מן המים ובסיפא נקט אחר שהושלף מן המים והיל"ל אחר שהעלוהו מן המים בסיפא דומיא דרישא או היל"ל ברישא מיד פשהוועלה מן המים דומיא דסיפא אלא הוא הדבר דברי שא דמייירי בלכתחילה נקיט שהעלוהו דהם הרגישו בו שהוא ביים ובאו להעלותו וכו' ותכן להזהיר שיראהו מיד אבל בסיפא מייירי בדיעבד שהיה במים והים השליכו שאין בידם לראותו תקף ולכן הוגבל הדבר בשהיה דבכה"ג משפחת לה שפיר שלא עברה שעה פגון שבאמצע השעה המה ראו שלא היה שם חלל ונמצא חלל מושלף מהים דאז נדאי לא עברה שעה וכן יש לדקדק ממ"ש מרן והוא שיראהו ביו"ד ולא פתב והוא שיראהו כלשון הטור דמשמע דעדין לא ראוהו ובאים לראותו וכאמור וכן יש ללמוד ממ"ש מרן ז"ל אבל אם שעה אחר שהושלף מן המים דמשמע דבלא שעה מעידי וקשה והלא פיון שלא העלוהו בידיים רק הושלף מאליו מן הים לא אפשר למצוא הא דתקף כלל ועומד זה תמיד בספק אשתיי ואם פונתו דראינו פשהיה הים מגלגלו ושוטפו ומשליכו ואז בו בפרק תקף ומיד העידו עליו עדים אבל בזולת זה לא יעידו א"כ הי"ל למרן ז"ל לתפוס ב' הלשונות בשנה ולימא בשניהם העלוהו או בשניהם הושלף אחר דהכל אחד הוא א"כ מה לי העלוהו מה לי הושלף אחרי דבידינו לראות זה וזה תקף ומיד מייירי אמנם לפי מה שביארתי א"ש דברי שא בידינו לראות תקף ולזה נקיט העלוהו ובסיפא בשהושלף ואין בידינו לראות תקף ולזה פי לא שעה שיעור שהיה מעידים דאין לדמות לכתחילה לדיעבד וכן יש ללמוד ממה דהרמב"ם מרן ז"ל לשון הטור וילשון הרמב"ם דהטור נקיט או שלא ראוהו מיד בעלותו מן המים והרמב"ם נקט אחר שהושלף מן המים והי"ל למרן לתפוס כלשון הטור ברישא וסיפא או כלשון הרמב"ם ברישא וסיפא ולהאמור א"ש ועוד דכלל הוא דמרן מקריע בין ב' עמודי ההוראה עפ"ד הרמב"ן והרשב"א והר"ן והסמ"ג וכמבואר בהקדמתו וא"כ בנ"ד דפליגי הרי"ף והרמב"ם וילהרמב"ם שעה מיהא בעינן וכ"ד הרמב"ן והרשב"א והר"ן והסמ"ג וה' המגיד והריב"ש איה שביק לדעת הרמב"ם ומה גם דמרן על הרוב מסתמיה ואזיל בתריה דהרמב"ם ועפ"י הרוב שלחנו הטור עפ"ד הרמב"ם כמ"ש השו"ג בכלליו ע"ש.

ועוד דמשום עיגונא דאתתא הי"ל להכריע בזה פהרמב"ם וכמ"ש הרדב"ז והבאתי דבריו לעיל בטעם ג' להתיירה מדאורייתא ע"ש ועוד דהנמק"י שזכרתי מבאר דעת הרי"ף דבעי מיהא שעה ואם יש חולקים הוי פאלו לא גילה הרי"ף ונקוטנן א"כ פהרמב"ם דבעינן מיהא שעה וכאמור.

ועוד דדברי הרי"ף הם כמעט כלשון הגמרא ואם בדברי הגמ' מפרש הרמב"ם דיש שעה גבול א"כ גם בדברי הרי"ף מפרש פן וכ"ש דרוב דעותיו והוראותיו בדברי הרי"ף עד שלפעמים פשיש ספק בדבריו ומבואר זה בהרי"ף ראיתי לאחד מהפנ' שדעתו דילמוד סתום מן המפורש.

ועוד דנראה דכ"ז דבעינן תקף ומיד אינו אלא מדרבנן דנדאי מסתברא דלא מיד ממש הוא נתפח וא"כ מדאורייתא צ"ל שיש גבול זמן או גבול שינוי בכמות ואיכות וא"כ בספק דפלוגתא הי"ל לפסוק לקולא כדיו שאר ספיאי דרבנן ולכן נלע"ד עיקר בכונת מרן כמ"ש.

וכ"ן דעת מור"ם דאלת"ה לא משפחת ספק אשתהי וכ"כ המה"ץ שזכר הפת"ת בדעת מור"ם וכ"ן דעת האחרונים וכ"ן לע"ד עיקר לדינא דכינן דיש פלוגתא בכונת מרן הו"ל פאלו מרן לא גילה דעתו והדרינו א"כ להכרעת מרן בכלליו שבהקדמתו לב"י להכריע בין ב' עמודי ההוראה עפ"ד הרמב"ן הרשב"א הר"ן וכאמור או להכרעת ההלכה דספיקא דרבנן הוי ולקולא וכאמור מעלה: ועוד נלע"ד דאפי' אם נאמר דכונת מרן בש"ע כהחוק"ל והמ"ה דבעינן תקף ומיד מ"מ י"ל דה"מ באותה דקיימא בספיקא דאורייתא אבל בנ"ד דפקע מינה איסורא דאורייתא נקיטנן פהסוכרים דשהוי שעה מיהא וכאמור: והנה אחר שפכתתי זה ראיתי למהרח"ש דף מ"ה ע"א שנגרש בדברי הנמק"י הנו' דלאו רישיה סיפיה וניחא ליה טפי לבאר דבריו הפך מ"ש בעניותי ובעינן תקף ומיד ומ"ש אח"ז אבל אם שיה וגו' אפילו שעה אחת וגו' לאו דוקא שעה גמורה קאמר אלא דשעה כל דהו שעה אחת קרי ליה ע"ש ונפאלתי מאד ע"ז דאם פדבריו ז"ל היל"ל אבל אם שעה וגו' ושהה אחר שעלה מן היבשה אין מעידין עליו וגו' ע"ש ולא לימא כלל לא תיבת שעה ולא תיבת אפילו ולא תיבת אחת ושלשה תיבות אלו הם כמעט כג' עדים קשרים דכונתו מבוארת כדכתבנא בעניותי דבתוך השעה ממש מיהא מעידים.

ועם פי מכיר אני את ערפי ושפל מצבי שאינני פדאי גם להבין דברות קדשו מ"מ מה שהוא מוכרח לפי קוצר דעתי וידיעתי פכתתי ולהרבנים אשר להם פח ההכרעה להכריע בכונת הנמק"י ז"ל מה היא ושו"ר להריטב"א בחי' יבמות שפכת כלשון הנמק"י והוסיף עוד אח"ז ואין מעידים עליו אחר שעה אחת ומזה מוכח לע"ד דדבריו בדוקא שעה ממש וגם מוכח דלשון הגמ' ולשון הרי"ף אהד הוא ושכונת הנמק"י לא לדקדק מלשון הרי"ף בא אלא מלשון הגמ' ג"כ דייקנן ובפרט אם הנמק"י שאב דבריו מהריטב"א ואכמ"ל: עוד ראיתי לו ז"ל שם שזכר הרבה פוסקים והוכיח מהם דס"ל דלא בעינן שעה אחת כלל אלא תקף ומיד ממש בעינן ע"ש ולע"ד אין זה מוכרח בדבריהם דשפיר י"ל דכל דבאמצע השעה לאלטר ותקף ומיד מקרי וכמש"ל בעניותי לבאר דברי מרן ז"ל בפירושו הראשון וכן ראיתי עתה להריב"ש סי' ש"ף שכתב פינן שגזפר במקום אחר ונחמוה בשעתיה נראה שהשיעור הוא שעה אחת פינן שאין לשון לאלטר סותר זה ע"ש ולא לטר ומיד נראה דהכל אהד וא"כ שפיר יש לפרש דברי מרן באמרו מיד דהיינו שבאמצע השעה מיד מקרי כמו דמקרי באמצע השעה לאלטר וכאמור: הן אמת דמלשון הרשב"א שכתב הריב"ש סי' ש"ח שנגראה מלשון הרב אלפסי ז"ל שלא נשתהה כלל אלא שראו אותו בשעה שהעלוהו מן המים לכאורה מורה ובא דסובר דדעת הרי"ף דבעינן תקף ומיד ממש בלי כל שיעור והגבלה אפילו שעה ורביע שעה.

אלא דלע"ד גם זה אינו מוכרח כלל וכמו שביארתי בלשון הנמק"י ז"ל פן נמי יש לבאר בלשון הרשב"א דכל דבאמצע השעה לא נשתהה כלל קרי ליה וכשראוהו בתוך השעה מעידים וע"ז כתב אלא שראו אותו,, בשעה" שעלה מן המים דהיינו בשעה ראשונה שעלה מן המים וכל עיקר פונתו לכתוב ע"ז מה שנגראה מדברי הרמב"ם שעות ולא שעה וכמו שפייים ע"ז אבל הרמב"ם וגו' ע"ש.

ומ"ש שם ע"ד הרמב"ם שאינו צריך להיות שם ממש כשהעלוהו מן המים אלא זמן מועט כשעה חזא לאו למימרא דלהרי"ף בעינן שהיה שם מיד בלתי כל גבול שהיה אלא

דלהרי"ף דבעינן שיעור שעה דהיינו לא שעה פלל ודיינו לאלתר א"כ מסתמא בעינן דהיה שם בשעה שהעלוהו מן המים דבלא זה תעבור השעה על הרוב אבל להרמב"ם אין צמצום שעה מדוקדק אלא כל זמן מועט שעות מה ומאי דקאמר הגמרה בשעתיה ר"ל ,,כשעה" חדא ולא שעה חדא.

ונה מוכרח מתוך דבריו דהרמב"ם קאמר שעות ואיך א"כ מסיים פשעה חדא וצ"ל כמו שפירשתי בענותי וכן יש להוכיח מדברי הרשב"א עצמו שזכר הריב"ש סי' ש"ף דבעינן שעה אחת לדעתו ולדעת הרמב"ן ואיך הרשב"א עצמו נייך מדברי הרי"ף אלא ודאי כדאמרן בכונת הרי"ף.

או שאין הכרעה בדבריו וגם אם נאמר דהרשב"א דעת רבו הרמב"ן או דעת עצמו נקיט לעיקר ולא פדעת הרי"ף ו"ל מ"מ הא מיהא לדין אם הרשב"א שראה כל זה ולא ניחא ליה פדעת הרי"ף וכן הריב"ש שם סי' ש"ף מסיק פו.

איך אנהנו תהיה הכרעתנו יותר מהכרעתו הוא וא"כ איך מרן ו"ל לא פסק דבעינן מיהא שעה אלא ודאי כמו שפירשתי לעיל דכל בתוך שעה מיד קרי ליה וכאמור. ומעתה כמעט לע"ד דאין מי מהראשונים שסובר בהחלט דבעינן תכף ומיד ממש בלתי גבול וע' להחק"ל ו"ל סי' י"ב שפמעט כל יסודו פנוי על דברי מהרש"ש ולהאמור לע"ד אדברא מוכח איפכא וכדאמרן: גם מ"ש החק"ל דנה דומה לספק אשתהי ע"ש אינו נראה לע"ד דמלבד דהכרעת פללי ההוראה אשר בית ישראל נשען עליהם וכמבואר בהקדמת מרן לב"י הוא דבעינן מיהא שעה אחת וכהרמב"ם והרמב"ן והסמ"ג והרשב"א והר"ן וכאמור עוד בה דלא דמי כלל וכלל לספק אשתהי דודאי אי אפשר כלל לומר דברגע נהמיוט הראשון או גם בחלק מה מהם שיצא מהמים משתנה מן התורה אלא דיש איזה גבול זמן או גבול שינוי גופני ע"י סימני תפיחה וכיוצא וא"כ פיון שמוכרחים לומר דמן התורה יש איזה הגבלה וכמש"ל א"כ פלוגתא זו דבעינן תכף ומיד ממש אם ימצא מי שסובר פן אינו אלא מדרבנן וכי איכא סוכרים דבעינן שעה הו"ל פלוגתא בדרבנן וספקא דרבנן לקולא ובכ"ז לע"ד העיקר כהח"מ והב"ש דשעה בעינן: ומעתה דנקיטנן דבעינן שהיה לפחות שעה ורק אז לא יוכלו להעיד יש להסתפק בנ"ד דספק אשתהי הוי אם מותרת גם מדרבנן להנשא או לא והנלע"ד דמותרת דהגם דמור"ם ו"ל סכ"ו פתב ספק אם נשתהה או לא אזלינן לחומרא ע"ש הני מילי כשהיא אסורה מדאורייתא דאז ס' אשתהי ספיקא דאורייתא ולחומרא אבל בנ"ד דפקע מינה איסורא דאורייתא וכאמור הו"ל ס' אשתהי ספיקא דרבנן ולקולא וכן מתבאר מדברי הריב"ש סי' ש"ע"ט אשר משם שאב מור"ם ו"ל דבריו וכן מדוקדק גם לשון מור"ם דבספיקא דאורייתא מיירי שכ' אזלינן לחומרא ואפילו נשאת תצא ואלו בדקיימא באיסורא דרבנן הא קי"ל דאם נשאת לא תצא פמבן' מדברי מרן סי' ל"ד ע"ש וכ"כ מהריק"ש באהלי יעקב סי' קי"ד להדיא דהריב"ש מתיר בס' אשתהי פי ליכא איסורא דאורייתא וכ"כ מהרש"ש בקונטרס עיגונא דאתתא דף נ"א ומהרשד"ם אה"ע סי' נ"א ע"ש.

וכ"ן מדברי הרשב"א ביבמות ושאר פוסקים שזכרתי לעיל בטעם הב' להתירה מדאורייתא דספק נתפח בדרבנן יש להקל ע"ש וספק אשתהי היינו משום תפיחה וא"כ הו"ל ספק נתפח וכי פקע מינה איסורא דאורייתא לקולא הוי וכאמור: ועוד דלפמ"ש

לעיל באות ד' דמדלא איתפח ש"מ שלא שקה א"כ גם מדרבנן שרביא ומזה נראה דאפילו להסוברים דבעינן תכף ומיד ממש הנה בזה שהעידו דלא נתפח הוי לאות דתכף ומיד ראוהו ומהטעם הנ"ל דאי אפשרי אפילו כ"ד מתפח הנה תפח שהרי הם מבארים בדברי הגמרא דחזיוה בשעתיה ואי לא מתפח תפח היינו דתכף ומיד צריכים לראותו ובלא זה מתפח.

ועי' מ"ש לעיל מזה דהוכיח מדברי מור"ם שכ' ס' אפשרי ומ"ש הפת"ת ס"ק קי"ז בשם המה"ץ ואין פאן מקום להאריך: ועוד פיון דלהרמב"ם ז"ל בעינן תרתי שקה ואיתפח וכמש"ל באות ג' הגם דנראה דדעת מרן הפך זה יש לסמוך מיהא על הרמב"ם פל דנפקא מאיסורא דאורייתא ועם פי אהד מהטעמים שכתבתי לאיפוקה מאיסורא דאורייתא הוא עפ"ד הרמב"ם הנז' וכנז"ל באות ג' מ"מ הא פשו להו טובא פמה טעמים לאיפוקה מאיסורא דאורייתא ותהני לן א"כ דעת הרמב"ם והסומכים עליו לאיפוקה גם מאיסורא דרבנן פדין סד"ר לקולא דמה לי ספק מציאיות מה לי ספק פלוגתא.

ועוד דהו"ל ס"ס שפא פהרמב"ם דבעינן אתפח ואת"ל פהחולקים שפא זה לא שקה או שפא גלי הים צמתו ליה וכמ"ש לעיל אות ה' ע"ש: ועוד יש לעשות ס"ס עפ"ד רבינו תם כמש"ל אות ו' ואת"ל דלא נקיטנן כר"ת שפא לא נשתקה.

או שפא הלכה פהרמב"ם דבעינן תרתי. או י"ל בדומה לזה שפא הלכה פהסוברים דבב' עדים לא חיישינן דאמרי בדדמי ואת"ל דחיישינן שפא נקיטנן פהרמב"ם דכל דלא אתפח ליכא פלל הא דבדדמי: ועוד דכיון דפקע מינה איסורא דאורייתא משאר טעמים יש לסמוך על הסימנים במלתא דרבנן ועמ"ש ל"אוי וכמ"ש החק"ל אה"ע סוף סי' י"ב בשם הפנ"י אה"ע סי' ת' ע"ש: ועוד דכיון דפקע מינה איסורא דאורייתא משאר טעמים יש לסמוך על הרא"ש ודעמיה דבלא ראו הטביעה מעידים גם לאחר פמה ימים וכמש"ל אות י"ב ע"ש דהא הו"ל סד"ר ולקולא.

ועוד דבפסחים יו"ד בפלוגתא דרבי ורשב"ג נקיטנן מיהא דבדרבנן אמרינן קבר שפאבד הוא קבר שפאצא א"כ בנ"ד דהניא רק דרבנן תולין פן ועי' להפת"ת ס"ק קכ"ח בשם הגו"ב סי' מ"ו וכ"ש להראב"ד והר"ן והה"מ כיע"ש: ועוד יש להתיר מס"ס דשפא פמה"ר"ם בר ברוך והרא"ם דבמפירו מחיים לא חיישינן לבדדמי ואת"ל פהחולקים שפא זה לא נשתקה.

או שפא פהסוברים דבב' עדים מיהא לא חיישי' לבדדמי ועוד יש לצדד לפרש פמה ספיקות וצדדים היוצאים מבין הטעמים האמורים למעלה ובמה שכתבתי לע"ד יש פדי די לסמוך להתירה גם מדרבנן אליבא דכ"ע ואפ"ל להסוברים דאין להתיר בס"ס בעיגונא ה"מ בדאיכא איסור דאורייתא ועוד דבג' ספיקות מודים כמ"ש הרב רב פעלים ח' סי', „ וכ"ש בדאיכא פמה ספיקי ספיקות וכאמור: פש גפן לברורי אם מה שאמרו דיש חזקוף בחוטמו הוי פמפה ומיא מרזו מפה ואינו ניכר ואין מעידים או לא ונלע"ד דגם מזה אין לחוש דהרי מבואר בדברי מרן בתשו' סי' ו' והובא בקע"ד שפסוף הש"ע אות קע"ב דבנפצע באהד מאיבריו אפי' חסר קצת בשר נראה דמעידים עליו וכ"כ בקמ"ר שם אות תי"ב דקליפת עור אינה פלום וכ"ש חזקוף מהמים ועוד דכיון דקי"ל דאם הופה אחר שמת אין המפה פלום וכמ"ש מרן בתשו' סי' יו"ד וכ"כ הבאה"ט ס"ק ס"ה בשם

מהרח"ש דלכ"ע אין לחוש למפה שהיתה לו אחר שמת א"כ בנ"ד דפקע מינה איסורא דאורייתא ומספיקנן אימתי הנה"ל סד"ר וילקולא.

וע' להפת"ת ס"ק קט"ו בשם ה' פרח שושן פלל ג' סי' א' דאפי' בודאי מפה וספק אם מחיים תולין להקל ע"ש וכ"ש בנ"ד דהו"א רק מדרבנן. ועוד דמדלא תפח ש"מ דהמפה אחר שמת היתה או שאין זו מפה דאלת"ה מתפח הנה תפח.

ע"ד מש"ל אות ג' ע"ש: ועוד דמין בתשו' סי' יו"ד כתב דדעת הרמב"ם והסמ"ג ורבנו ירוחם והוב"ד בקע"ד אות ר"י דאין לחוש לעולם למפה ע"ש והגם דמין בש"ע חייש לה"מ בספק דאורייתא אבל בנ"ד דפקע מינה איסורא דאורייתא יש להתיר מספק דפולגתא וכדין שאר ספיקי דרבנן: ועוד דיש לסמוך על ר"ת דבאינו חבול בפניו וכ"ש אם גופו שלם דמעידים גם אחר כמה ימים והיינו משום דלא חיישינו לשינוי דנפיחה וא"כ גם ביש מפה אין לחוש ומעידים דכל עיקר חשש המפה אינו אלא משום דעי"ז נתפח ואם לא חיישינו גם דנתפח לא חיישינו למפה ולא מקרי נ"ד חבול בפניו דתכלה היינו נטילת איזה מהפרצוף וכמו שכ"כ רש"י בגמרא יבמות ק"ך ע"א ד"ק אין מעידין: ועוד דכיון דלהרא"ש והטור ומור"ם פי לא ראו הטביעה לא חיישינו לבדדמי גם אחר כמה ימים מינה נמי דלא חיישינו למפה דהכל מטעם אחד דחששת נפיחה וכאמור וא"כ בדרבנן סומכין ע"ז: ועוד די"ל דזה החלל לא היה פלל במים וכמש"ל אות י"ג וא"כ ליכא חשש דמפה וכיון דפקע מינה איסורא דאורייתא יש פנים לסמוך להקל ואי משום האומדנא דהיה במים הרי ג"כ לעומת זה העדים אומרים פי זה רק מחיכוך המים ולא היתה מפה לפי משמעות דבריהם: ועוד דיש סוברים דנקא אם המפה ברגליו כמ"ש ה' באה"ט ס"ק ס"ה בשם מהרשד"ם סי' נ"ד ועם פי יש חולקים בדרבנן מיהא יש לסמוך על המקילים: ועוד דיש סוברים דבתוך שלשה ימים לא מרזו מפה וכמ"ש הפת"ת ס"ק קי"ט וע"ש דהורה ה' ישועות יעקב למעשה להקל בצירוף חכמי הדור וכ"ש בנ"ד דפקע איסורא דאורייתא מינה: ועוד דהרי איכא ס"ס שפא הנה"ל אחר שמת ואת"ל קודם שפא הלכה פהסוברים דאין לחוש למפה: ועוד דכיון דיש ב' עדים גם בנפיחה דמפה מעידים דמה לי נפיחת מפה או נפיחת שהיה ועמ"ל אות ט' ובדרבנן יש לסמוך על הסוברים כן ועוד דיש לעשות ס"ס בזה שפא פהסוברים כן ואת"ל דלא נקיטנן כן שפא במפיריו מעידים כמש"ל אות י"ד ע"ש.

ועוד יש לצרף ולצדד כמה אופני ספיקות וספיקי ספיקות מזה לזה וא"ץ להאריך עוד בזה ועמ"ל בהתיר ס' אשתהי דכי איכא רק ג' ספיקות כ"ע מודו להתיר אפי' לא פקע איסור דאו' וכ"ש בדרבנן וכ"ש אי איכא הרבה ספיקי ספיקות וכאמור: וראיתי לידידנו מוהרי"ב נר"ו ומוהרצ"ך נר"ו מ"ש בזה וזה מה שנלע"ד להעיר על דבריהם כתב מוהרי"ב הי"ו דעפ"י עדות של העד שפא עמו אל שפת הים בחיים יש אומדנא דנכנס אל הים לשוט וטבע בים דהו"ל איסור דרבנן דמקילים אפי' בס' אחד ע"ש וכן ראיתי לידידנו מהרצ"ך נר"ו בתשובתו שכ' דיצאה מאיסורא דאורייתא דכל הנטבעי אין איסורם אלא מדרבנן ע"ש ולאחמ"ר נ"ד שאני ושאני דלא ראוהו פלל שנטבע וכ"ש דלא שהו עליו עד שתצא נפשו: עוד ראיתי למהרצ"ך נר"ו דף ו' ע"א שצירף סברת הריב"ש דבגשתהא בים דאין מעידים היינו בשהה ג' ימים במים והגם דהריב"ש עצמו

דְּחָה זֶה אֶפְשֶׁר דְּמוּדָה דְּאִינָה אֲסוּרָה אֵלָא מְדַרְבְּנָן ע"ש וז"א לענ"ד דְּכִינּוּן דְּלֵא נִמְצְאָת סְבָרָה זֹו בְּעוֹלָם רַק נִזְכָּרָה וְנִדְחִית אִיף אִפ' לְסִמּוּף עֲלֵיהָ גַם בְּדַרְבְּנָן וְהַגַּם דְּרֵאִיתִי לְמו"ה עה"ש אוֹת מ' שְׁדַקְדַק מְדַבְּרֵי הָרִיטְבֵי"א בְּחִי' וְהֵבִיאוּ הַנ"י שְׁפָתַי אֲבָל אִם שָׁהָה בְּמִים ג' יָמִים וְכו' דְּמִשְׁמַע דְּוָקָא אַחַר ג' וְכו' מ"מ נִרְאָה מְדַבְּרֵי שָׁם דְּסְבָרָא יְחִידָאָה הִיא אֲבָל הַפּוֹסְקֵי חֲלוּקִים ע"ז וְעוֹד דְּאִין פָּאן דְּעָה אִפ' יְחִידָאָה מְבִנְיָתָה אֵלָא דְּמִשְׁמַע פֶּן וְאֶפְשֶׁר שְׂאִינוּ מְוָכְרָח וְלֵא נְחִית לְדוּקְיָא פְּלָל וְאִין פָּאן מְקוּם לְהֶאֱרִיף בְּזָה וְעִי' בְּאוֹת שֶׁאֵח"ז: גַּם רֵאִיתִי לְמַהֲרֵי"ב נר"ו ד"ד ע"א שְׁפָתַי וּבִנְד"ד דְּנִמְצָא תוֹף ג' יָמִים אֶפְשֶׁר דְּאֶפְי' הַחֲוֹלְקִים עִם הַרִש"ך וְדַעֲמֵיהָ יוֹדוּ מִשׁוּם דְּלִדְעַת הָרִיב"ש וְהָרִיטְבֵי"א וְהַנ"י אִפ' אֲשַׁתְּהִי מְעִידִים עֲלֵי וְצִינּוּ לְמַעֲיִין בַּהב"י וְהַכְנֵה"ג הַגְּהַב"י אוֹת תִּי"ג ע"ש וְחַפְשִׁתִּי וְלֵא מְצִאתִי שָׁם בְּכַנְה"ג אֵלָא אֲדַרְבָּא רֵאִיתִי שָׁם דְּדָחָה לְזָה שְׂאִין פְּנֻת הַנ"י רַק לְרַבּוּתָא דְּגַם בְּכַה"ג ס"ל לְהַרְמַב"ם דְּבַעֲי' שְׁיִתְפַּח ע"ש וְכִינּוּן דְּאִין לְנוּ מִי לְהַשְׁעוּן עֲלֵי וְשׁוֹבֵר פֶּן לְהִדְיָא אִין נִלְע"ד לְסִמּוּף ע"ז וְעַמ"ש לְעִיל בְּאוֹת הַקּוּדָם זֶהוּ הַנִּלְע"ד עַל דְּבַרְיָהֶם נר"ו בְּדַרְבְּנָן הַעֲבָרָה קָלָה כִּי קְרוּבֵי הָאִשָּׁה מְמַשְׁמְשִׁים וּבָאִים לְדַעַת אִם הִיא מְוָתֶרֶת לְהַנְשֵׂא: הַמּוֹרָם מְפָל זֶה דְּאִשָּׁה זֹו הַנְּצָבֶת בְּשֶׁאֵלָה מְוָתֶרֶת לְהַנְשֵׂא גַם מְדַרְבְּנָן לְכַתְּחִילָה אִם כַּה יִסְפִּימוּ חֲכָמֵי וְרַבְּנֵי דוֹרְנֵנוּ הִי"ו וְעַל פְּלָם עֲטָרַת רֵאִשִּׁינוּ מוּה"ר מְהַר"ם שְׁתַּרוּג נר"ו וְעַל פִּיָּהֶם יָקוּם דְּבַר וְאִם לֵאוּ יִהְיוּ כָל דְּבַרֵי אֵלָה לְמַרְאָה מְקוּם וְצִינּוּן עֲנִינִים בְּעֵלְמָא לֵא לְהִלְכָה וְלֵא לְמַעֲשָׂה.

וְצִינּוּ"מ וְיִוָּרְנוּ מְתוּרְתוּ נִפְלְאוֹת. נֵאֵם הַכּוּ"ח פָּה אִי גִ'רְבָּה יַע"א בְּיוֹם א"ך טוֹב סִינּוּן הַתַּרְפ"ו ע"ה כְּלַפּוֹן מִשָּׁה הַפְּהֵן סִילֵט"א: וְזֹאת תְּשׁוּבַת וְהַסְפָּמַת מוֹרְנֵנוּ הָרַב הַגְּדוֹל מְהַר"ם שְׁתַּרוּג נר"ו רֵאִשׁ הָרַבְּנִים בַּעֲבוּב"י תוּנָס וְנִאֲנִפִּיהָ ה"ה שְׁבַת אַחִים וְיָשִׁיב מִשָּׁה ח"א וּח"ב: תְּשׁוּבָה רֵאִיתִי אֵת דְּבַרֵי הָרַבְּנִים הַמְּוָבְהָקִים מַהֲרֵי"ב וּמַהֲרַצ"ך נר"ו טוֹבִים הַשְּׂנִים וְאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן חֲבִיב מַהֲרַמ"ך נר"ו אֲשֶׁר הִרְחִיבוּ וְהַעֲמִיקוּ בְּשִׁרְיוֹתָא דְּהָף אֲתָתָא מְפָנִי תַקְנָה עֲגוּנוֹת וְלֵא הַנִּיחוּ פְּנָה וְנִזְוִית וְעַמְדוּ עַל כָּל הַסְּפִיקוֹת וּבְכֵן אֲנִי אוֹמֵר גַּם יָדִי תַכּוֹן עִמָּהֶם וּמְוָתֶרֶת לְהַנְשֵׂא וְשְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל ע"ה מִשָּׁה שְׁתַּרוּג ס"ט: סִימָן ט"ו לְעִי"ת גְּאָבָס יַע"א נִשְׁלַאֲתִי מִהַחַה"ש הַדַּה"מ כַּמַּה"ר ר' סוֹסוּ הַפְּהֵן הִי"ו עַל הַמְּתַנּוֹת שְׁנוֹתֵן הַחֲתָן לְהַפְּלָה בְּרֵאִשִּׁית דִּיבּוּרוֹ עִמָּה אִם תַּקַּח אוֹתָם יִתְרִים עַל כְּתוּבָתָה אִם נִתְּאֲלַמְנָה אוּ נִתְּגַרְשָׁה.

וְשְׁמַדְבְּרֵי הַעַה"ש אַה"ע סִי' ע"ז נר' דְּשִׁיכִי לְהַפְּלָה. וּבְקָשׁ לְעַמּוּד עַל דְּעַתְנּוּ וְעַל מְנַהֲגָנוּ: תְּשׁוּבָה מְרֵן ז"ל בַּב"י סִי' צ"ט כ' בְּשֵׁם הָרִיב"ש לְחַלְקָה בֵּין מְעוֹת וּשְׂאָר מְטַלְטְלִים שְׂאִינָם מְלַבּוּשִׁים וְתַכְשִׁיטִין בֵּין סְבִלוֹנוֹת תַּכְשִׁיטִי פֶסֶף וְזָהָב שְׁנוֹתֵן הַחֲתָן לְהַפְּלָה לְהַתְּנָאוֹת בָּהֶם דְּבַמְעוֹת וְכִיּוֹצֵא זוֹכָה הָאִשָּׁה.

וּבְתַכְשִׁיטִין זוֹכָה הָאִישׁ. וּמְדַבְּרֵי ה' בֵּית יְהוּדָה דָּף קי"ב ד"ה בְּעַנְיָן הַמְּתַנּוֹת וְכו' מְבִנְיָר לְהִדְיָא דְּמַה שְׁנוֹתֵן הַחֲתָן לְהַפְּלָה בֵּין קוּדָם חוּפָה בֵּין לֵיל הַחוּפָה שְׁנִקְרָאִים ג"כ בְּשֵׁם „אַרְוִיָּא" (נר' פְּשוּט דְּכּוֹנְתוֹ מְלִשׁוֹן רֵאִיָּה שְׁרוּאָה הַחֲתָן אֵת הַפְּלָה) אִינָם שְׁלָה דְּלֵא נִתְּנָם לָה אֵלֶיהָ עַל דַּעַת לְהַתְּנָאוֹת בָּהֶם ע"ש.

וּמַזָּה מְבִנְיָר דְּלֵא קי"ל פְּהַרְדֵּב"ז שְׁזָכַר הַעַה"ש בְּסִי' ע"ז דְּלֵא פְּהַרְדֵּב"ש וּמִמִּילָא מְבִנְיָר דְּמַה שְׁכ' הַעַה"ש ע"ז וְנִרְאָה דְּהַמְּוָהֵר וְכו' אִינוּ אֵלָא לְדַעַת הַרְדֵּב"ז. וְאֶפְשֶׁר דְּהַרְדֵּב"ז

גופיה אתי עלה מצד מנהגם דלא נהיגי פהריב"ש וכמ"ש השש"א אה"ע סי' ס"א בשם מהריק"ש וכבר נודע דעירו של מהריק"ש היא מצרים עירו של הרדב"ז.

וא"ך לדידן נדאי דבתריה דמרון הב"י גרירין שפסק לדברי הריב"ש וכן פסק מור"ם בסוף סי' צ"ט דברי הריב"ש בקצרה. ובלא"ה נר' מדברי הרדב"ז ח"ב סי' ר"ה שזכר העה"ש שם דמנהג מצרים במהר הבתולות הנה במעות וכינצא בהם שאינם תכשיטין.

וא"ך י"ל דהרדב"ז ונהריב"ש מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי ומינה דדברי ה' בית יהודה הם ג"כ בתכשיטין ולא במעות. וא"ך אם שאלתו על התכשיטין הדבר ברור דזוכה בהם הבעל ואם הם מעות וכינצא הדבר ברור שזוכה בהם האשה כמב' מדברי הריב"ש שזכר מרון בב"י: ומה ששאל על המנהג.

הנה בעונותינו הרבים בזמננו זה זקנים משער שבתו וחי' לרבנן שבקו ואין לנו למי לשאול ואין אנו יודעים איך היו עושים הראשונים. אף מסתמא פדין נהגו וכידוע דכל ספק במנהג מוקמינו ליה אדינא.

ועוד דמדברי ה' נרעו של אברהם הנדפס מחדש דף ע"ו ע"ב ד"ה ותו שכ' והדבר ידוע דפה מתא נאלגזאיר בדרף אחד ילכו. ומדברי השש"א אה"ע סי' ס"א בסופו ומדברי מוהרמ"ז ז"ל בוידבר משה אה"ע סוף סי' ט"ו מתבאר דאזלינן בתריה דה' בית יהודה אם לא נודע שהמנהג הפך זה.

וכן זכורני שפן שמעתי מוהרס"ך ה' המספר ברפת ה' ז"ל פאותה שמועה שזכר ה' וידבר משה ז"ל וכל שפן במקום שההלכה ג"כ מוספמת למנהג שזכר ה' בית יהודה ז"ל זהו הנלע"ד בזה.

הכו"ח פה אי ג'רבה יע"א ביום כ"ח ניסן התרפ"ט ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ט"ז שאלה אשה שהלה בעלה למדינת הים למקום רחוק הרבה ולא רצה לבוא ואין נמצאים שלוהים הבאים מהתם לעיר האשה ועמדה עגונה כמה שנים האם אפשר שהבעל בעירו ימנה שליח מעיר האשה ע"י ב' עדים שבעירו וישלח את הגט ע"י ה' דואר (הפוצטא) ושלוחו יקבלהו מהפוצטא ויתנהו לאשתו: תשובה מה שיש לחוש בזה הוא א' מצד השליחות עצמה אולי אינה מועלת רק אם יהיו השליח והמשלח פנים בפנים ולא זה פאן וזה בעיר אחרת ב' מצד דשמא השליח לא קבל אז תחילה השליחות ואח"כ חוזר בו ומקבל ג' מצד דשמא הבעל יבטל השליחות ד' מצד שאינו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחתם ה' מצד דאין ידועה חתימת עדי ההרשאה לשליחות ולא עדי הגט ולא חתימת ב"ד שעמדו בסידור הגט ו' מצד דאין אנו מכירים מהטיבם של מסדרי הגט שם ואולי אינם בקיאים וראויים לזה ז' מצד היות הגט נשלח ע"י הבידואר והו"ל ע"י נכרי וחישינו לזיוף או דאין לו תורת שליחות ועוד איזה ספיקות שיתבארו בתשובתי בעה"ו: והנה מצד הספק הז' דנשלח ע"י הבידואר שהוא מתנהל ע"י גויים וכינצא מבואר בדברי מרון ז"ל סי' קמ"א סעיף ל"ה דהשולח גט ביד גוי שיתנונו לפלוני ומינה הבעל בכתבו לאותו פלוני שליח להוליך הגט לאשתו פשר מפני שהגוי אינו עושה אלא מעשה קוף בעלמא ע"ש ונהגם דמבואר בטור וב"י דהגאונים כתבו דגט פנה פסול הוא ורק לענין אם נשאת לא תצא ומבואר דלדעתם אפי' בדיעבד שניתן פסול מ"מ כבר

הָרָא"ש ז"ל פתב דאין מקום לפסול הגט וסיים דכן נוהגים באשכנז וצרפת עפ"י ר"ת לשלוח גט וקידושין ע"י נכרי ומנה בכתבו ישראל שבאותו מקום שליח ע"ש ומשמע מזה דגם לכתחילה עושים פן באשכנז וצרפת וא"כ גם מ"ש מרן ז"ל לשון פשר היינו דגם לכתחילה עושים פן אף משום דאין זה ודאי רק בדלא אפשר בישראל ושעת הדחק וכיוצא דהוי פדיעבד משו"ה נקט מרן לשון דייעבד וכן גם הרא"ש לא הוצרך לומר דלדעתו גם לכתחילה שפיר דמי רק פתב להכשיר פדיעבד וממילא גם לכתחילה בדאיפא דחק חשיב פדיעבד ושולחין בכה"ג גם לכתחילה ולזה סיים הרא"ש דבאשכנז וצרפת שולחים וגו' כי הפל אהד הוא ונאמור: וכן ראיתי לה' יכין ובנעז ח"א סי' ס"ה שפתב והגוי יכול להביא אותו כל שלא יהיה שליח אלא שביאנו וימסרנו ליד שליח ישראל שלא עשה אלא מעשה קוף בעלמא וכן פתבו גדולי האחרונים אעפ"י שמקצת גאונים לא הכשירו זה וא"ז הרב ר' שמעון פן החכם ר' צמח ז"ל מצא סמך לדברי המכשירים ע"ש וכ"כ ה' משפנות הרועים מע' ג' אות י"ז דדעת מרן ז"ל משמע דאפי' לכתחילה ואנו אין לנו אלא פסק מרן ז"ל בש"ע ע"ש וכן ראיתי לה' בית יהודה במנהגים דף ק"י ע"ג ס"ד שפתב דכבר נהגו להקל עפ"י סברת הש"ע סי' קע"א ס"ה ושכ"כ בפשיטות ה' יכין ובנעז וגו' ע"ש ומזה מוכח דגם הוא מייירי בלכתחילה ושפן הבין בש"ע דאלת"ה לא היה שותק בהביאו דברי ה' יכין ובנעז מלהעיר עליהם והגם דסיים שם דאמר לו רבו דאין לנהוג פן רק במקום עיגון דבלא"ה לעולם יש לעשות שליח הולכה או פתיקון המבואר בתנמת ישרים סי' ק"ב ע"ש ה' מיהא מודה דכי איפא עיגון שפיר יש לעשות לכתחילה אף בליפא עיגון נראה דכ"ע מודו דאין להקל וע' לה' משה"ר שם דנראה שסובר בדעת מרן דא"ץ עיגון ע"ש ואינו נלע"ד אלא פדכתבנא וכ"ן דעת מור"ם ז"ל דלא זכר שיש חולקין על מרן ז"ל רק מצד השליחות בכתב ומשמע דמצד זה דנשלח ע"י גוי לא איכפת אלא דה' באה"ג ז"ל פתב דמור"ם טעמו מפני דברי הגאונים וכבר הרבה מהאחרונים חלקו ע"ז עי' הפת"ת והשד"ח: בכ"מ.

ומעתה פינו דמרן ומור"ם וגדולי האחרונים ורפני המערב ורפני אלג'יר ורפני תונס ז"ל נקטי בפשיטות להקל שלא לחוש לדעת האוסרים ודאי דהכי נקטינו וכ"ן ג"כ דעת רפני קושטא ודעת רפני ירושלים כמ"ש ה' בני בנימין וקרב איש סי' י"ט שנסלח להם מקושטא גט ע"י הכי דנאר ולא ערערו בזה פלום ע"ש: ונהגם דאנו בדידן נקיטנו תמיד לחוש בגיטין לכל הסברות אפי' שהם נגד מרן ז"ל ומשתדלי לצאת אליפא דכ"ע וכמ"ש ה' מצנת פהונה סי' (ס"ז) ע"ש וכ"כ העה"ש אה"ע סי' מ"ב אות ב' בשם מהריט"א וכמובא דבריו במשה"ר מע' (ק' אות כ"ג דרצ"ה ע"א) ע"ש מ"מ נראה דהינו דוקא פשהפלוגתא בגוף הגיטין או הקידושין אבל בנדון זה דאינו תלוי אלא בשליחות מוקמי' ליה אדינא לפי מה שתכריע ההלכה וכבר מרן ז"ל ודעמיה הכריעו להקל ועוד נראה דלא נאמר פלל זה לחוש לכל הסברות בגיטין וקידושין רק בדליפא עיגון אבל בדאיפא עיגון אין לחוש לסברות שאינם פהלכה וכן מתבאר מדברי העה"ש שהזכיר ה' משה"ר שם: ועוד נלע"ד דאין זה רק במקום שלא נתפשט המנהג אבל בנ"ד שנתפשט המנהג באשכנז וצרפת וכן נהגו באלג'יר ובכמה קצות תבל אין לחוש לחומרת הסברות שאינם פדינא וכ"ש וק"ו בנ"ד שבא לשלוח ע"י בי דנאר שהם ממנונים מהמשלה לקבל ולשלוח ע"י עגלת הפוצטא וכיוצא ואין להם שום מבוא ואדרבה הנימוס עוצר בעצם

מלשלוך ידם בשום מכתב יהיה מה שיהיה וכ"ש באם שולחין אותו בטוח (ריכומאנדי) וחתום בטבעת המשלח שכתעט אי אפטר בעולם שישלחו יד בו ואין יודעים ממה שיש בו בשום אופן ודומה זה לרואה עגלת גוי הולכת ומכניס באיזה נזית ממנה גט חתום ומודיע את חבירו שבעיר אחרת לבוא אל העגלה לקחת דמסתפרא לי טובא דבכה"ג אין מקום פלל לחוש לגוי ואפטר דגם הגאונים שפסלו בגוי המוליך מודו בכה"ג דהוי בטוח (ריכומאנדי) או אפילו אינו ריכומאנדי יש להתיר חדא דאפוישי פלוגתא לא מפשינן ותו דכינן דדבריהם ז"ל תמוהים וכמו שתמה הרא"ש על זה א"כ הו"ד דלא להוסיף עלה שלא להגדיל התימא יותר המורם מפל זה דלע"ד שפיר יכולים לשלוח ע"י הבדואר בטוח ריכומאנדי חתום וסגור בלי פקפוק.

וכן דעת הרה"ג מהר"י זיתון ז"ל שכתב ז"ל דכבר נהגו בכל קצוי תכל להקל בזה ושיש לנו ללכת אחרי המקילים בזה להרים מכשול מדרך עמנו ע"ש: ולענין הספק הראשון שהשליח בעיר אחרת והמשלח ממנהו רק בכתב מן האמור ג"כ מתבאר דעת מרן ז"ל להתיר אפ"ל לכתח"ל וכאמור נהגם דמור"ם ז"ל מסיים ע"ז דיש חולקים וס"ל דאין למנות שליח הולכה ע"י כתב ושלח ראה נוהגים פדעת מרן ע"ש מ"מ אנו בדין דבתריה דמרן גרירי שפיר יש לעשות שליח באופן כזה וכ"ן דעת ה' יכין ובועז סי' ס"ה שכתב וימנה בכאן שליח אחד מאחיו וגו' ע"ש אלמא דאחיו הם בעיר ה' יכין ובועז והבעל פותב להם מינוי מעירו ולא חייש למינוי ע"י כתב וכן ה' זקן אהרן ז"ל סי' ל"ד דעתו דאין לחוש למינוי ע"י כתב ופשיט"ל שאדם עושה שליח אפ"ל ממקום למקום ע"ש וכ"ן דעת ה' בית יהודה דק"י ע"ג ודעת רבו ז"ל וכיע"ש: ונהגם דלפי האמור יש ב' ריעותות האחד מצד דעת הגאונים דפוסלים פשיש יד גוי באמצע ודעת יש חולקים דאין למנות בכתב שליח הולכה וכאמור נכתב ה' מהרא"א והב"ד ה' יד אהרן הגה"ט אות פ"ט דאף למאן דקאי פסקרת בה"ג הם מקצת מרבנותא מ"מ בהצטרף נמי דעת מי שסובר שאין לעשות שליח שלא בפניו יעשה חומה בצורה כדי שלא יועיל שליחות כזו ע"ש מ"מ הלא מהראנ"ח ז"ל ח"א סי' ל"ב והב"ד ה' יד אהרן שם כתב דכינן דרבו המתירים ופשט המנהג בין הראשונים לעשות מעשה משום דהוי מעשה קורב בעלמא אין לחוש בשעת הדחק ע"ש וא"כ במקום עוגין יש לנו לסמוך על מהראנ"ח ז"ל אף אם לא היה בדינו הכרעה אחרת וכ"ש שיש בדינו לעמוד גדול וחקוק והיא דעת מרן ז"ל שם דמבואר להדיא מדבריו דלא חייש פלל גם בהיות ב' האמרות מצורפין יחד זל"ז וכמבואר בשלחננו הטאהור וכאמור וכ"ש למש"ל מזה דבכה"ג דע"י הכי דואר וכ"ש אם חתום ובטוח (ריכומאנדי) גם הגאונים י"ל דמודו וא"ך דל מהכא ריעותא אחת וא"כ גם מוהרא"א יודה דלא קא חייש רק להצטרפות שניהם וכאמור וכ"ן דעת הרדב"ז ז"ל הב"ד ה' יד אהרן שם דכי איכא עיגון אין לחוש וכ"ן דעת ה' יד אהרן ז"ל עצמו כיע"ש וכ"ן דעת רבני קושטא ודעת רבני ירושלים וכמבואר ברבני בנימין וקרוב איש סי' י"ט ע"ש ועי' לה' שולחננו של אברהם סי' נ"ה ונר' דכוננתו לאסיפת דינים בעלמא אמנם לדינא מודה דנקיטנן פמרן ז"ל: גם לענין הספק הב' דשמא השליח שבמקום האשה לא ירצה לקבל השליחות מן האמור לעיל מתבאר ג"כ דאין לחוש לזה: גם לענין הספק הג' מן האמור לעיל מתבאר דאין לחוש לזה ותו דמאי שנא משאר שליחי דעלמא וכמו דשם אין לחוש שישבע הבעל עי"ז ויקבל חומרות העונש ע"ז וכיוצא כן נמי בנדון זה ופשוט: ולענין ספק ד' באמירת

השליח בפני נכתב ובפני נחתם הנה מור"ם ז"ל סי' קמ"ב ס"א פתב דיש אומרים דאם יש לשליח הרשאה נכתוב בה מי הם עדי הגט דזה מיקרי נתקנים בחותמיו וא"כ אין השליח צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם ויש חולקים ואומרים דהרשאה לא מיקרי קיום וכן נוהגים דשליח אומר בפני נכתב ובפני נחתם אף פשיטא לו הרשאה ואין לשנות ע"ש וע"ש להב"ש סי' קמ"א ס"ק מ"ב שכתב דהריב"ש לחומרא בעלמא כתב פן (דהוא אהד מן החולקים) ועי' להפת"ת ס"ק ה' שכתב דהנו"ב תניינא סי' קפ"ח כ' על הב"ש דיקפה פתב ונשפן מוכח בהריב"ש עצמו ע"ש דלדעתו לא החמיר הריב"ש אלא מטעם שלא אמר בפ"ן ובפ"ן פתיקון חכמים אבל בנדונו שאמר אלא שמסופקים אי מהני ולא עבר על תקנת חכמים מודה הריב"ש שקיום הרשאה מהני ע"ש ודומה לזה י"ל דלא החמיר הריב"ש ז"ל אלא בדאפשר לו בפ"ן ובפ"ן אבל בדלא אפשר גם הריב"ש מודה דהרשאה הויא פקיום דחשיב כדיעבד ובפ"ט במקום שעת הדחק ועיגון וצי"ב עוד: עוד איתיה בתקנתא שאחרי נתינת הגט ליד האשה יעפובה הב"ד מלהנשא עד אשר ישלחו את הגט הנז' ויהיה בו קיום פדין ויחזירוהו לידם וכמ"ש מ"ן ז"ל בסי' הנז' ס"ז דאם איחר יותר וגו' ואם לא נטלו ממנה ה"ז פסול עד שיתקנים בחותמיו ע"ש אלא דמהני קיום גם אחרי הנתינה וכמ"ש הפת"ת ס"ק ו' בשם הנו"ב ס"ו ס"ק כ"ח ע"ש ועוד דיכולים הב"ד לכתוב קיום מתחילה בגט עצמו וממילא א"ץ לומר בפני נכתב ובפני נחתם וכמ"ש מ"ן ז"ל שם ס"א דאם אין השליח עומד בשעת כתיבה ונתימה לא ינתן לה אא"כ נתקנים בחותמיו ע"ש ופשוט דכוננתו שתהיה עדות וקיום הב"ד בגט עצמו מדלא ביאר איך הוא אופן הקיום [עי' להפת"ת סי' קמ"א סקל"א משם תשובת גאוני בתראי שלא לעשות קיום בגט רק אחר הנתינה ע"ש וכעת לא ראיתי מי שדבר בזה וצ"ע] ולמ"ש הבאה"ט בח"מ סי' מ"ו ס"ק ס"ח בשם הש"ך י"ל דמהני סימני הגט לקיום גם דאינו בגוף הגט אלא דמילכף ביה וכ"ש אם יהיה חתום הפל מהב"ד לב"ד [נר' דר"ל מהב"דואר להבידואר דאז ליכא חשש בגט והוי הרשאה במקום קיום לכ"ע וא"ץ לקיום דלא חיישינן לנאבד או נשרף פנין דחתום מהבידואר ודאי דהוא עצמו שנושלח] למסרו להשליח וצ"ע עוד בזה ועוד איתיה בתקנתא שימנה הבעל שליח במקומו וירשהו למנות שליח אחר והשליח הראשון יאמר בפני ב"ד שבעירו בפני נכתב ובפני נחתם ואח"כ השליח הב' יאמר בפני ב"ד שבעיר האשה שליח ב"ד אני וכמ"ש מ"ן ז"ל ס"ט דיעשונו בפני ב"ד וכל אהד אומר בפני בית דינו שליח ב"ד אני ע"ש ועוד דאיתיה בתקנתא שיהיו הרשאות מהבעל להשליח ראשון ומהשליח ראשון לשליח שני וא"כ גם שלא יאמר פלום מהני כמ"ש מור"ם ס"ט בשם הריב"ש דבמקום עיגון יש להקל וע"ש להבאה"ט בשם הב"ש: ולענין ספק ה' דאין ידועה חתימת העדים והב"ד שקיימו חתימות העדים מדברי מ"ן ז"ל בח"מ סי' מ"ו ס"ד לכאורה יראה דאין תקנה לזה פנין שאין חתימת העדים ונתימת הב"ד המקיימים ידועים אבל מור"ם ז"ל באה"ע סי' קמ"ב סעיף י"ט פתב י"א דאם הביא השליח הגט מקויים בחותמיו אעפ"י שאין מפירים חתימות דיני קיום מ"מ במקום דחק ועיגון יש להקל ולסמוך עליו אע"פ שלא אמר השליח בפ"ן ובפ"ן הואיל ואי אפשר להחזיר ולומר יש לסמוך על החתימות דמן התורה עדים החתומים על השטר כמו שנתקרה עדותן בב"ד דמי ע"ש והגם דהט"ז ז"ל ס"ק כ' שאין לסמוך ע"ז למעשה פנין דאיכא עיגון בדבר יש לנו לסמוך על מור"ם ז"ל ועוד די"ל

דבנ"ד דְהוּי שְׁלִיחַ ב"ד (זֶה לְפִי הַתְּקֵנָה שְׂיֵאמַר שְׁלִיחַ ב"ד אֲנִי) וּא"י שְׂיֵאמַר לֹא בְּפָנַי נִכְתָּב וְלֹא בְּפָנַי נִחְתָּם גַּם הַט"ז מוֹדָה דֹא"י קִיּוּם לְעַכְב.

וְעוֹד דְּאֵיפֹא נְמִי הַהֲרַשָּׂאָה וְהִיא מְקַוֵּימַת וְאֶפְשָׁר דְּבִכְה"ג יוֹדָה הַט"ז וְצִי"ב עוֹד וְעַמְש"ל בְּזָה בַעֲה"ו [עֵי"י לְהַשְׁש"א שְׁפָתַב סְבָרָה זֹו לְדַעַת מֵהַרֶש"ך וְדַעַמִּיָה]: וְלַעֲנִן ס' ו' דְּאִין אָנוּ מְפִירִים טִיבָם שָׁל הַב"ד שֶׁם פְּכָר כ' הִלְבוּשׁ סִי קמ"ב ס"ט דְּלֹא חֵינְשִׁי לַב"ד טוֹעִין דְּב"ד בְּתַר ב"ד לֹא דֵינְקִי אֵא"כ אָנוּ מְפִירִים שְׂאוֹתָם שְׁסִידְרוּ הִגֵּט אֵינָם בְּקִיָּאִים שְׂאָז אִפִּי' פֶּתַב בְּהוּ חֵינְשִׁי לְהוּ ע"ש (וְהוּא מְדַבְּרִי מוֹר"ם וְכ"ן מִתְּשׁוּ' מְהַר"ם אֶלְשֶׁקֶר סִי ז' שִׁכ' דְּזָהוּ הַטַּעַם דְּאוֹמַר שְׁלִיחַ ב"ד אֲנִי מְהַנִּי ע"ש וְעֵי"י לְהַפְת"ת סִי קמ"א סְקכ"ח וְקמ"ב סְקִי"ז ע"ש וּמִשָּׁם בְּאַרְהָ דְּבִלְיָפֹא רִיעוּתָא בְּגֵט לַכ"ע לֹא חֵינְשִׁי לַב"ד טוֹעִין ע"ש]: וְהַגַּם דְּבִזְמַנֵּינוּ זֶה נִתְמַעְטוּ הַדּוֹרוֹת וְהַלּוֹמְדִים וְהַחֲכָמִים וְאִין אָנוּ מְפִירִים מֵה טִיבָם שָׁל הַב"ד הַנְז' כִּיּוֹן דַּעַכ"פ אָנוּ רוֹאִים שְׁהַגֵּט פְּתוּב פְּהַלְכָתוּ וְכֵן שְׁטָרֵי הַשְּׁלִיחוֹת וְהַהֲרַשָּׂאָה פְּתוּבִים כְּהַלְכָה אֵין לָנוּ לְחוּשׁ וְעוֹד דְּמִסְתְּמִיּוֹת דְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים שְׁלֹא חִילְקוּ בְּזָה ש"מ דְּלֹא שְׁנֵא וְעוֹד דָּאֵם בְּאֵנוּ לְחִלְק בֵּין זְמַנֵּינוּ לְזִמְן הָרֵאשׁוֹנִים הִנֵּה לוֹ לְהַלְבוּשׁ וְדַעַמִּיָה לְחִלְק ג"כ בֵּין זְמַנָּם לְזִמְן הָרֵאשׁוֹנִים וְאֵלֶּד"ס א"ו דְּאִין לְחִלְק בְּכָף: וּבְכֵן נִלְע"ד בְּרוּר דֵּיכֹּל הַבַּעַל לְמִנּוֹת שְׁלִיחַ מְעִירוּ לְהוֹלִיף אֶת הַגֵּט לְאַשְׁתּוֹ אִם יִהְיֶה הָאֲנָפִן שְׂיִהְיֶה לוֹ אֵינָה נוֹסַע לְמְקוּמָה אוֹ שְׁתָּבוֹא הִיא לְעִיר הַשְּׁלִיחַ וְאִם לֹא שְׂיִמְנָה אַחַר בְּמְקוּמוֹ עַד מָאָה שְׁלוּחִים אִם מְעִירוּ אִם מְעִיר אַחֲרָת וְיָבוֹא לְפָנַי ב"ד בְּעִיר הַבַּעַל וְיֵאמַר לְהֵם בְּפ"ן וּבפ"ן וְיִמְנָה בְּפָנֵיהֶם הַשְּׁלִיחַ פ' שְׁבִמְקוֹם הָאִשָּׁה וְיִשְׁלַחְהוּ אֵלָיו בְּבִי דְנָאָר וְשֵׁם הַשְּׁלִיחַ הַב' יֵאמַר בְּפָנַי ב"ד שְׁלִיחַ ב"ד אֲנִי וְיַעֲשׂוּ הַהֲרַשָּׂאוֹת כְּפִנְהוּג וּבְהֵם סִימְנֵי הַגֵּט כְּפִנְהוּג וְכֵן זְכוּרֵנִי שְׁעַשִּׂינוּ מַעֲשֵׂה ב"פ פֶּה אֵי גְרָבָה יַע"א וְכמ"ש בְּזוֹלַת זֶה בְּאַרְבָּה.

זֶהוּ הַנִּלְע"ד בְּרוּר בְּזָה לְהַתִּיר הָאִשָּׁה הַעֲגוּנָה מִכְּפָלֵי עֵיגוּנָה זֶה כְּמָה וְכְמָה שְׁנַיִם וְכָבָר הָאֲרִיף בְּזָה הַגְּאוֹן הַשֵּׁד"ח בְּמַעֲשֵׂה הַבָּא לִידּוֹ אִף כ"ז אִם יִסְפִּימוּ אֶתִּי אַחֲרֵי וְרַעֲי הַיּוֹשְׁבִים עַל כְּסֵא הַמְּשַׁפֵּט וְהַצֶּדֶק הַכּו"ח בְּיוֹם ט"ז טַבַּת הַתְּרַפ"ח לִיצִירָה ע"ה כְּלָפוֹן מִשָּׁה הַכֶּהֵן סִיל"ט א: סִימֵן ט"וּב שְׂאֵלָה אַחִים שְׁנִפְלָה לְפָנֵיהֶם יְבָמָה לִיבָם אוֹ לְחִלּוֹץ וְהֵם פְּלָם מְעִינֵנוּ אֵי גְרָבָא אֶלֶּא שְׁהַגְדוֹל הַעֲתִיק דִּירְתוֹ לְעִיר אַחֲרָת וְהַגְדוֹל שְׁבָאֲחִים בְּעִיר רוּצָה לְחִלּוֹץ הָאֵם יֵשׁ מְצוּנָה לְשִׁלּוֹחַ לְאַח הָאֲחַר לְרֵאוֹת אִם הוּא חוֹלֵץ אוֹ מִיבָם וְאִם רוּצָה לְחִלּוֹץ אוֹ לִיבָם וּמַעֲכָב אוֹתוֹ רַק הַהוֹצָאוֹת שֶׁל הַמַּסַּע בּוֹאוּ וְחִזְרְתוּ וּבִטְלָתוֹ אִם עִי"ז לֹא הוּיָא מְצוּנָתָה בְּגְדוֹל אוֹ יֵשׁ לְחוּשׁ לְכָף וְיִשְׁלַם הוּא אוֹ הִיבָמָה וְתַהֲיֶה בְּגְדוֹל: תְּשׁוּבָה בִּיבָמוֹת דָּף ט"ל תַּנּוּן תְּלָה בְּקִטְוֵן עַד שְׂיִגְדִיל אוֹ בְּגְדוֹל עַד שְׂיִבְנָא מְמַדִּינַת הֵיָם אֵין שׁוּמְעִין לוֹ אֶלֶּא אוֹמְרִים לוֹ עֲלִיף מְצוּנָה אוֹ חִלּוֹץ אוֹ יִבָּם וּמְבּוֹאָר שֶׁם בְּגִמְרָא מְדַפְרִיף אִמְאֵי נִינְטֵר דִּילְמָא אֶתִּי וְחִלּוֹץ אֶלֶּא פֶל שְׁהוּיִי מְצוּנָה לֹא מְשִׁהִינּוּ ע"ש דְּמִיִּירֵי מִתְּנִיתִין בְּתִלָּה בְּגְדוֹל מְמַנּוּ שְׁהוּא בַמַּד"ה וְעַכ"ז שְׁהוּיִי מְצוּנָה לֹא מְשִׁהִינּוּ וְכ"פ מְרֵן ז"ל אַה"ע סִי קס"ה ס"ה אוֹ שְׁהִיָּה אַחֲרֵי גְדוֹל מְמַנּוּ בַמַּד"ה וְאֵמַר הַמְּתִינּוּ לוֹ עַד שְׂיָבוֹא אֵין שׁוּמְעִין לוֹ וּמִשְׁמַע מְזָה לְכּאוּרָא דְּכָל שְׁהוּא נוֹסַע מְמַקּוּמוֹ לְעִיר אַחֲרָת שְׁהִיא בַמַּד"ה אֵין מְשִׁהִין אֶת הַמְּצוּנָה וְחוֹלֵץ לָה גְדוֹל הָאֲחִים שְׁבָכָאן אֶפְיִלוּ בַעַל פְּרָחוּ וְכ"ש אִם הוּא מוּכָן לְעַשׂוֹת כֵּן מַעֲתָה דְּאִין לְעַכְב אֶת הַמְּצוּנָה: אֶלֶּא דִיל"ד אִמְאֵי קְתַנִּי מַד"ה וְלֹא קְתַנִּי עִיר אַחֲרָת וְצ"ל דְּעִיר אַחֲרָת כִּיּוֹן שְׁהִיא מְמַדִּינָה אַחַת שׁוּלְחִים אַחֲרֵי אֶלֶּא דְקַשָּׁה דֹא"כ אִמְאֵי קְתַנִּי מַד"ה וְלֹא קְתַנִּי בְּמַדִּינָה אַחֲרָת וְנִרְאָה דְּמְזָה מוּכַח דְּבַעֲינָן שְׂיִהְיֶה בְּמַדִּינָה אַחֲרָת וְהִיא בְּתוֹף הֵיָם.

וילד"ח דה"ה למדינה אחרת ודיבר התנא בהנה דמסתמא המדינות חלוקות הם בנים וכ"ר להבאה"ט בשם הכנה"ג הגה"ט שכ' דה"ה במדינה אחרת פל שחלוקה בלשון אחרת לאפוקי אם הוא במדינה זו ממתינים עליו ע"ש וא"כ בנ"ד שהוא בעוב"י תונס ממתינים עליו אף י"ל דה"מ אם דירתו פה אבל אם עקר דירתו שם ואינו עתיד לבוא אין ממתינים [דכן דייק לשון ממתינים לו דהיינו שידוע לנו שהוא בא בנדאי אז ממתינים לו עד שיבוא וע"ז סיים דאין הכרח די"ל דממתינים היינו אחר ששולחין לו] ולעומת זה י"ל דממתינים דקאמר ר"ל שולחים לו שיבוא וממתינים אבל מדברי הבאה"ט שם בשם הט"ז והב"ש נראה דכל שהוא בעיר אחרת אפילו במדינה אחת אין ממתינים לו דהרי הביא מעשה שם שהיה רחוק היכם מפאריז ששים מיל וכפה מהר"ם מינץ את היכם קטן והוכיח מזה דלאו בהרחקת הדרך תליא מילתא אלא אם היכם בעיר אחרת והיבמה עניה אין לה להשפיר שלים לשם להודיעו ע"ש: ומ"מ נלע"ד דבזה"ז דיש ב' דנאר ותיליגראף ותיליפון ורפני עיירות משיבים לרפני עיירות ע"י הבידואר או אחד מהנז' ואין בזה הוצאות רק דבר קל מאד נדאי דיש לשלוח להגדול ע"י הב"ד שם ולראות מה בפיו ואם לא רצה לבוא חולצת ע"י הגדול שנמצא פה ואין להפסיד היבמה פי לפי המסופר היא בתורת עניה וכן אין להפסיד היכם שיבוא פי גם הוא לפי הנשמע בתור עני.

וזכורני פי מקרוב עשינו פה חליצה ליכם חזרזיס ואחיו בן גאזי ועכ"ז שלחנו לו ע"י הב"ד שם ע"י הבידואר והשיב שאינו יכול לבוא ויחלוץ אחיו במקומו. וכ"ש בנ"ד דהוא בעיר הבירה תונס דיש לשלוח לו תחילה וכאמור.

הכו"ח ביום כ' לחדש אייר התרפ"ז ליצירה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ח"י נשאיתי מידי"ן החה"ש הזה"מ כמה"ר ר' מפ'לוף עידאן הי"ו האם אשה שהיתה עגונה ונתקבלו בה עדיות והותרה ע"י ב"ד צריכה להתעבב תשעים יום שהם ימי הבחנה מעת שהותרה או"ד חשבינו רק מעת שנעדר בעלה: תשובה הב"ח סי' ע' פתב וז"ל.

הנראה לפע"ד כתבתי להתיר אשה זו לאחר שישלוח לה יבמה לפי הזמן שנתנו רז"ל והוא תשעים יום מהיום יום ו' וגו' ומבואר מזה דצריכה תשעים יום מעת שהותרה להנשא ע"ש אלא שלא הראה מקור לדבריו והדבר מצד עצמו תמוה מאד דמה תלוי זה בהתיר הב"ד אחרי שנעדר בעלה מאז זמן רב ונתאמת ע"פ הדין פי אותו ההעדר הנה ע"י מיתה א"כ הגע עצמך אשה זו כשאר נשים דעלמא דמת בעליהן דמונין תשעים יום חוץ מיום המיתה עצמו וכמ"ש מרן ז"ל בס"י י"ג ס"א ע"ש.

והנראה פשוט דכונתו ז"ל עפמ"ש מרן ז"ל שם ס"ב יבמה שמת היכם צריכה להתיר ג' חדשים אחר מיתת היכם ע"ש והיינו משום דחיישינו ליכם זה שמא בא עליה ולכן ס"ל להב"ח דבנדונו צריכה תשעים מהיום שהותרה דקודם זה היתה בתורת ספק אשת אח ומשהותרה היא בתורת יבמה ולכן חיישינו שמא בעודה בתורת יבמה בא עליה והגם דחליץ לה וממה שחליץ לה מוכח שלא בא עליה וכמ"ש התוס' ביבמות דף מ"ב ע"א ד"ה לאחר ע"ש וכן מבואר מדברי מרן בש"ע סי' קס"ד ע"ש אפשר דהב"ח ס"ל דע"י שהותרה מעיגונה יש לחוש להם יותר אבל בעיגונה דעלמא אין מקום לע"ד גם לדעת הב"ח לחוש לימי הבחנה וכ"ן מסתמיות דברי פל הפוסקים הם המדברים בהתיר עגונות שלא יש מי שהעיר ע"ז פלל.

וכ"ר להשד"ח מע' א' אישות סי' ו' שכ' בשם ה' חקקי לב סי' ז"ן דף קי"א ע"ב דה' שאגת אריה נקול שחל וי"א ונדיו ש"מ תמהו ע"ד הב"ח הנז' ומסיק שם דאין להקמיר בזה כלל ושכ"כ ה' יד שאול ביו"ד סי' שצ"ב ע"ש ושהחקק"ל כ' דגם הב"ח לא אמרה אלא בעגונה הנקוקה לחליצה דצריכה להמתין ג"ח משום זיקת היבום וביאר שם פונתו דבשאר עגונות גם הב"ח מודה ע"ש ושה' זכר דבר מע' חליצה אות א' הביא מה' בארות המים דף ר"ז דבעגונה הנקוקה לחליצה צריכה להמתין ג"ח מיום שנתנו הב"ח ההתיר וכנתו כמ"ש הב"ח ושה' חיים ושלום ח"ב דף כ"א ע"א וע"ב נראה קצת דאינו מודה להב"ח גם בזה ע"ש וא"כ למדנו דבשאר עגונות דעלמא אין מי שסובר שצריכה להמתין ג"ח מיום שפסקו לה ההתיר ואדרבה סתמיות כ"ד הפוסקים הוא דאין שום חשש בזה דאלת"ה זהו התנאי הרא' שהיה מתנה כל פוסק בסוף פסקו ובפרט שאין שום מקור לזה ולא כל שעתא ושעתא מתרחיש מי שיודע זה.

זהו הנלע"ד ביום ח"י תמוז יה"ל התרפ"ו ע"ה פ' לפון משה הפהן סילט"א: סימן י"ט שאלה מי שבקש לגרש אשתו א' בגט וכתובה או ישא אחרת מפני שאשתו לא ילדה לו רק בן ולא בת ויש לה יותר מיו"ד שנים שלא ילדה ולפי"ד היא זקנה כבת ע' או פ' שנה וחדל להיות לה אורח כנשים ואשתו בקשה שישא בנו ואז יולד לבנו בת.

עוד טענה האשה שאם הדין עם הבעל יקח פרוצונו משאר בנות העיר זולתי אשה פ' ואז אם יקלה לספול מ"ט ואם לאו יגרשה בכתובה: תשובה מרן ז"ל בסי' קנ"ד ס' יו"ד פתב ושא אשה ושהתה עמו עשר שנים ולא ילדה יוציא ויתן כתובה או ישא אשה הראויה לילד ואם לא ירצה כופין אותו עד שיוציא ויש במשמעות זה דלא ילדה כלל הא אם ילדה אפי' שלא קיים מצות פו"ר אין כופין אותו להוציא ויש עוד לפרש דלא ילדה ר"ל שלא ילדה כמצות פו"ר.

ועם פי הלשון נוטה קצת לפירוש הראשון מ"מ הענין נוטה לפירוש השני דאלת"ה אם ילדה רק בת ועמדה עשר שנים היתכן לומר דתסגי ליה ונהגם די"ל דכי ילדה גם בת יש תקנה שתלד עוד דהא מיירי בשראויה עוד לילד ולא בזקנה וכיוצא מ"מ אין זה מסתבר דאי איתא דאמרינו הלא יש לה תקנה להוליד א"כ גם בלא ילדה כלל ומה לי לא ילדה כלל או ילדה רק בת וכבר מור"ם פתב וי"א דכ"ז דלא הוליד כלל אבל אם הוליד זרע קיימא אעפ"י שלא קיים עדין פו"ר אין כופין להוציא ומשמע דס"ל דסתם מרן אינו כן ובעיניו שקיים כבר מצות פו"ר.

ונהגם דילד"ח דמפני שסברא זו אינה מבוארת ברוה"פ לכן פתבה בי"א מ"מ מדכתב וי"א ולא י"א משמע דקפליג אסתם אלא דאין זה מוכרח דכה"ג מצינו בדברי מרן בכ"מ שהסתם סובל ב' פירושים ומסיים וי"א ואינו חולק ואכמ"ל בזה: אף נלע"ד דלא פליגי הפוסקים הנז' בזה רק לכופו אבל אם בא הוא לישא ולקיים מצות פו"ר כ"ע מודו דיכול לא מבעיא אי מצי למיקם בסיוקי תרי כמו שביאר ה' בית יהודה אה"ע סי' ג' אלא אפי' לא מצי למיקם בסיוקי תרי פנין שהוא אומר שרוצה לגרש אשתו הראשונה ולתת לה כתובה ונותן לה הבחירה בידה אם שתניחיהו לישא אחרת או לשתתגרש היא שומעין לו ודא דכיין דל"פ רק אם כופין לא מפשינו פלוגתא לומר דפליגי גם אם רשאי מצד גירושי אשתו הראשונה ותו דנדאי אתי עשה דמצות פו"ר ודחי הלאו דרבנן דלא יגרש

אִשְׁתּוֹ הָרֵאשׁוֹנָה וְתוֹ דְּכָל דְּנוֹתָן הַבְּחִירָה בְּיָדָהּ לְשִׁתְּגָרְשׁ אוֹ לְהַנִּיחוֹ לְיִשְׂאָ אַחֶרֶת וְהִיא בּוֹחֶרֶת רַק הַגִּירוּשִׁין הַגִּירוּשִׁין כְּמוֹ בְּרִצּוֹנָה וְכַמֵּ"ש הַב"מ ס"י ע"ט דְּהַגֵּם דְּלֹא מְצִי לְמִיקָם אֶפְשָׁר לָהּ שְׁתַּשְׁבּ תַּחֲתֵי וְתַתְּגַלְגַּל עִמּוֹ.

וכ"ש בְּמִסְפָּקִים אִי מְצִי לְמִיקָם אוֹ דְּמִסְתַּבְּרָא דְּמְצִי לְמִיקָם כְּפִי פְּרִנְסַת אֲנָשֵׁי הָעִיר. וְהַגֵּם דְּבַעֲלָמָא אִין נִרְאָה לְהַתִּיר לְגַרְשׁ אִשְׁתּוֹ רֵאשׁוֹנָה הַגֵּם דְּתוֹבַע אַחַת מֵהַשְּׂתִים אוֹ לְגַרְשָׁהּ אוֹ לְיִשְׂאָ אַחֶרֶת מ"מ בְּכִי הָא דְּלֹא קִיָּים מְצַנֵּת פּו"ר וְלֹא אֶפְשָׁר לוֹ בְּלֹא"ה נִלְע"ד דִּישׁ לְסַמּוּךְ ע"ז לְהַקְלִי וְעוֹד דְּכָבֵר פְּתַב ה' עַה"ש ס"י זָה וְסִי' א' וְה' בֵּא"ט ס"י זָה ס"ק כ"ה דְּכ"ז בְּרֵאשׁוֹנָה לְהוֹלִיד אֶבֶל פְּשִׁיָּה זָקְנָה כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא וְהַגֵּם דְּהַפְתִּית ס"ק כ"ו פְּתַב בְּשֵׁם ה' מְעִיל צְדָקָה ס"י ל"ג דְּהַנִּי' לֹא חִילַק בְּכַף וְעוֹד דְּכִינּוּ דִישׁ סוֹבְרִים דְּדוֹקָא שְׂלֵא יִלְדָה כָּלֵל הוּא דְּתַנּוּ הִכִּי אֶבֶל יִלְדָה בֵּן אוֹ בַּת לֹא.

מַה"ת לְחֻדָּשׁ מְלַבְּנוּ זָה. וְעוֹד דְּלֹא רְאִינוּ מְעוֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁם שְׁגִירָשׁוּ נְשׁוֹתֵיהֶם הַזְּקֵנּוֹת אַרְף כִּי אִין לְהֵם רַק בֵּן אֶחָד אוֹ בַּת אַחַת ע"ש מ"מ כ"ז לֹא מְהַנִּי רַק שְׂלֵא לְכוּפּוֹ ע"ז אֶבֶל אִם הוּא תוֹבַע מְצַנֵּת פּו"ר נִרְאָה דְּגַם ה' מְעִיל צְדָקָה מוֹדָה וּבְלֹא"ה נִלְע"ד דִּישׁ לְהַשִּׁיב ע"ד ה' מ"ץ בְּזָה דְּאִם מְשׁוּם דְּהַנִּי' לֹא חִילַק אִינוּ מְנוֹכַרְח דִּי"ל דְּהַדְּבָר מוֹבֵן מֵאֲלִיו וְכֵן מ"ש מַה"ת לְחֻדָּשׁ מְלַבְּנוּ ל"ק דְּהַדְּבָר מְנוֹכַרְח לְפִי הַיְסוּד דְּהַגִּי הַפִּירוּשׁ כְּהַסוֹבְרִים דְּבַעֲיָנּוּ שְׁקִיָּים פּו"ר וּמִיָּנָה דְּצ"ל דְּגַם הַחֹלְקִים מוֹדִים בְּאִי אֶפְשָׁר לְקִיָּים וְגַם מ"ש מְהַרְבָּנִים אֲנָשֵׁי שֵׁם אִינוּ מְנוֹכַרְח דְּגְדוֹל הַשְּׁלוּם וְלָכֵן הַב"ד הַעֲלִימוּ עֵינַי מְלִכּוּפָם וְעוֹד דְּאִין פַּח ב"ד יָפָה כ"ך בְּזָה וְעוֹד דְּאִם הֵם אֲנָשֵׁי שֵׁם מִי גְדוֹל מְהֵם לְכוּפָם וְהֵם שְׂלֵא כְּפּוֹ עֲצָמָם מְצַד אִיזְהַמְנִיעַת יְכוּלָת אוֹ מְפִנֵי הַשְּׁלוּם וַיֵּשׁ עוֹד לְהַאֲרִיף בְּזָה וְאִכְמ"ל: וְעוֹד נִלְע"ד דְּלֹא שְׁיִיף כָּלֵל בְּזָה אִיסוּר גִּירוּשֵׁי אִשְׁתּוֹ רֵאשׁוֹנָה דְּמִבְּנָאָר בְּהַרְשַׁב"ש ס"י תִּי"א דְּזָה דְּנֹקָא בְּאִם אִין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְגַרְשׁ אֶבֶל בְּכוֹפִין כְּגוֹן שְׁיֵשׁ בְּהַ עֲרוֹת דְּבָר אוֹ שְׁשִׁהְתָּה עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה נִדְחָה אִיסוּר זָה ע"ש וַא"כ נִרְאָה דְּאִם אִינָה רוֹצָה לְהַנִּיחוֹ לֹא לְהַתְּגָרְשׁ וְלֹא לְיִשְׂאָ אַחֶרֶת אִין לְכוּפּוֹ לְמִזְוֹנוּתֵיהָ: וְעַל דְּבָר מַה שְׁרָצָה לְיִשְׂאָ אִשְׁתּוֹ זֶה וְהָאִשְׁתּוֹ רֵאשׁוֹנָה אוֹמְרַת שְׂלֵא יִשְׂאָנָה הַדְּבָר בְּרוּר דְּהַדִּין עִמּוֹ שְׁהַרִי גַם גְּבִי אֲבִיו וְאִמּוֹ כְּתָבוּ הַפּוֹסְקִים דְּאִין צְרִיף לְשִׁמּוּעַ לְהֵם.

גַּם מַה שְׁטַעֲנָה שְׁיִשְׂאֵי בְּנוֹ וְהַבֵּן אוֹלִי יוֹלִיד בַּת טַעֲנַת הַבֵּל הִיא חֻדָּא דְּאִין זָה מוֹעִיל לְעַנְיָן מְצַנֵּת פּו"ר כְּמִבְּנָאָר מְדַבְּרֵי מְרֵן ס"י [א' ס"ו] וְעוֹד דְּהוּא מְסוֹפֵק אִם יוֹלִיד. וְעוֹד דְּנִדְאֵי כ"ע מוֹדוֹ דְּמְצַנָּה בּוֹ טְפִי וּבְכֵן נִלְע"ד דְּכְשֵׁנוֹתָן הַבְּחִירָה בְּיָדָהּ אִם לְהַרְשׁוֹתוֹ לְיִשְׂאָ אַחֶרֶת אוֹ לְשִׁתְּגָרְשׁ הַדִּין עִמּוֹ.

אֵלָּא דִישׁ לְהַשְׁתַּדֵּל לְשִׁיבְטִיחַ לָהּ מְזוֹנוּתֵיהָ אִם לֹא יְכַלָּה לְשַׁבֵּת עִם צְרִתָּהּ שְׁתַּהֲנֶה בְּבֵית אֲבִיהָ וְהוּא מְעַלָּה מְזוֹ עַד שְׁתַּרְצָה לְהַתְּגָרְשׁ בְּכַתּוּבָתָהּ בְּדֶרֶךְ הַבָּאָת שְׁלוּם לִימֵים יָבֹאוּ וּבְרִצּוֹן הַבַּעַל וְלֹא עַל צַד הַהֶכְרַח כְּנִלְע"ד הַכּו"ח בְּיוֹם כ' טַבַּת הַתְּרַפּוֹ ע"ה כ' מְשִׁה הַפְּהֵן סִילֵט"א: סִימָן דְּשְׂאֵלָה מִי שְׂרוּצָה לְיִשְׂאָ אִשְׁתּוֹ בְּלִיל פְּסַח וְהַמְשָׁתָה וְהַשְּׁבַע בְּרִכּוֹת יִהְיוּ בְּעָרֵב פְּסַח וְהַיְחוּד וְהַבְּעִילָה הֵם בְּלִיל פְּסַח אִם יֵשׁ בְּזָה לְתַמָּא דְּאִין מְעָרְבִין שְׁמֻחָה בְּשֻׁמְחָה: תְּשׁוּבָה מְרֵן ז"ל בֵּא"ח ס"י תְּקַמּוֹ ס"ג כְּתַב דְּהַפֵּל מְוֹתָרִים לְיִשְׂאָ בְּעָרֵב הַרְגָּל וְלַעֲשׂוֹת סְעוּדָה בְּרַגְלָא ע"ש וְלֹא נִתְבָּאָר מֵאִי נִיְהוּ דְּקָרִי לִיָּה נִיְשׁוּאִין בְּעָרֵב הַרְגָּל.

וּלְכַאוּרָא נִרְאָה דְהֵינּוּ הַחֹפֶה שְׁמַבִּיא אוֹתָהּ לְבֵיתוֹ וּמְקַדְּשָׁהּ וּמְבַרְךָּ ז' בְּרִכּוֹת וְאֵי הִכִּי הָיָה שְׁפִיר דְמִי גַם אִם יַעֲשֶׂה הַסְּעוּדָה בְּרִגְלָהּ וְכַמ"ש מֶרֶן וְכ"ש אִם גַּם הַסְּעוּדָה אוֹ הַמְּשִׁתָּה עוֹשֶׂהוּ מְעַרְבֵי הַרְגֵל וּבְרִגְלָהּ אֵינּוּ עוֹשֶׂה שׁוּם סְעוּדָה דְּדוֹדָי לִיפָּא מִשׁוּם אֵין מְעַרְבִין דְּכַבֵּר הַשְּׁמִחָה הֵיטָה בְּעַרְבֵי הַרְגֵל וְכַדְאִיתָא בְּמוֹעֵד קֶטֶן דַּף ח' דְּעֵיקָר הַשְּׁמִחָה יוֹם א' ע"ש וְכֵן שְׁמַעְתִּי דְנִהְגוּ פֶּה לַעֲשׂוֹת הַשְּׁבַע בְּרִכּוֹת בְּעַרְבֵי הַרְגֵל דְּסוֹפּוֹת וּבְעַרְבֵי ר"ה וּבְעַרְבֵי כַּפּוּר וּבְעַרְבֵי פֶסַח וְאֵין פּוֹצֵה פֶּה וּמְצַפְצַף בְּזֵה אֲלָא דִּישׁ לְהַבִּין הָאִם הַגִּישׁוּאִין שְׁפֶתֶת מֶרֶן הוּא כְּנֹז' אוֹ לֹא וְכָל דְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים שְׁרָאִיתִי סְתוּמִים הֵם וְרָאִיתִי לְמֶרֶן בַּאֲה"ע סִ' נ"א ס"א שְׁפֶתֶת דְּמִשְׁתַּצָּא מִרְשׁוֹת הָאָב אַעפ"י שְׁעַדְיִין לֹא נִכְנָסָה לְחֹפֶה הוֹאִיל וְנַעֲשִׂית בְּרִשׁוֹת בְּעֵלָה יִירָשְׁנָה וְכֵן אִם הִלֵּךְ הָאָב אוֹ שְׁלוּחָיו עִם הַבַּעַל וְנִכְנָס עִמָּה בְּדַרְךָ לְחֹצֵר וְנִתְּנִיחַד עִמָּה שְׁם לְשֵׁם גִּישׁוּאִין ה"ז יִירָשְׁנָה בְּעֵלָה ע"ש וְזֵה מוֹרָה דְּגִישׁוּאִין ר"ל לְקִיחָה מִרְשׁוֹת אָבִיהָ לְרִשׁוֹתוֹ שֶׁל בַּעַל וְכֵן דְּיִיק לְשׁוֹן גִּישׁוּאִין וּלְשׁוֹן יִשָּׂא דר"ל כְּמוֹ לְקִיחָה וְנִטְיִלָה מִרְשׁוֹת לְרִשׁוֹת וְדִי בְּזֵה לְפִי הַנִּרְאָה מִסְתַּמִּיּוֹת דְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים שְׁפֶתֶתוֹ רַק לִיִּשָּׂא וְלֹא זוֹלַת מִשְׁמַע דְּסָגִי בְּהִכִּי וְכ"ש דְּהַמְנַהֵג שְׁשִׁמְעֵנוּ פֶּה הוּא כְּנֹז' דְּלִיפָּא רַק זֵה שְׁלִיחָה מִרְשׁוֹת אָבִיהָ לְרִשׁוֹתוֹ וְכ"ש כִּי אִיפָּא נְמִי שְׁבַע בְּרִכּוֹת וּמִשְׁתָּה הַנְּהוּג בַּעֲי"ט וְעִי' עוֹד לְהַפְתִּי"ט סִ' ס"א ס"ק א' וְס"ק ז' וְאִכְמ"ל כְּעַת דְּלִפִּי הַנִּרְאָה דְּזֵהוּ עֵיקָר שְׁם גִּישׁוּאִין וְכַאֲמוֹר כ"ש דְּהִכִּי נִהוּג וְא"כ שְׁפִיר דְּמִי שְׁלֹא לְחוּשׁ לְאֵין מְעַרְבִין וְכַאֲמוֹר.

וְכֵן יֵשׁ לְלַמּוֹד מִדְּבָרֵי ה' כִּס"א סִ' תַּקמ"ו וּמִדְּבָרֵי מַהֲרִי"ט בְּרִישׁ חִידוּשָׁיו לְפִתְחוֹת עַש"ב וְכֵן יֵשׁ לְלַמּוֹד מִדְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים הַכְּנֵה"ג וְזוֹלַתוֹ שְׁפֶתֶתוֹ דְּסוּמוֹ לְחֻשְׁיָהּ נוֹשְׂאִים וְגו' דְּדוֹדָי הַגִּישׁוּאִין בְּיִאוּרוֹ כַּמ"ש דַּל"ךְ כְּמַעַט הוּא מִן הַנְּמַנֵּעַ בְּמַצִּיאוֹת וְהֵיטָה לְהֵם לְבַאֲרוֹ יָפֶה [אֵה"ב עִי' בַּאֲה"ע סִ' נ"ה ס"א דְּהִיחֹד הוּא הַנִּקְרָא כְּנִסָּה לְחֹפֶה וְהוּא הַנִּקְרָא גִּישׁוּאִין בְּכָל מְקוֹם ע"ש וְכַנִּרְאָה שְׁמַנְהֵג שְׁקוֹדֵם הַסְּעוּדָה נִכְנָס הַחֶתֶן וְכַלְתוֹ לְחֹדֵר וְאוֹכְלִים יַחַד לְבָדֵם.

אוּלַּם כְּפִי הַנִּרְאָה שְׁמַנְהֵג אֲצַלְנוּ הוּא כְּסִבְרַת מוֹר"ם שְׁם שְׁפֶל שְׁהִבִּיאָה לְבֵיתוֹ לְשֵׁם גִּישׁוּאִין נִקְרָא חֹפֶה ע"ש שְׁאֵין רִגְלִין פֶּלֶל לְהַתְּיַחַד הַחֶתֶן וְכַלְתוֹ רַק אַחַר הוּז"ב וְהַסְּעוּדָה שְׁעוֹשִׂים בְּלִילָה בְּרִיבּוּי עִם.

וְנִרְאָה דְּעַל זֵה סוּמְכִין לִיִּשָּׂא עַרְבֵי הַרְגֵל שְׁפֶל שְׁהִבִּיאָה לְבֵיתוֹ לְשֵׁם גִּישׁוּאִין וְזֵהוּ הַחֹפֶה וְאֵין הוֹלְכִין פֶּלֶל אַחַר הַבְּעִילָה וְכַמְבּוֹאֵר בְּנוֹסַח בְּרַכַּת הָאֲרוּסִין וְהַתִּיר לָנוּ אֵת הַגִּישׁוּאֹת לָנוּ ע"י חֹפֶה בְּקִידוּשֵׁין הָרִי שְׁהַבְּעִילָה הִיא אַחַר מַה שְׁנִקְרָא גִּישׁוּאִין וְכֵן מְבּוֹאֵר בְּמַס' פְּתוּבוֹת ד"ה ע"א תְּנִי בַר קַפְרָא בְּתוּלָה גִּישׁוּאִין לְיוֹם הַרְבִּיעִי וְנִבְעֵלַת בְּחַמִּישִׁי וְעִי' לַה' קָרִית חֲנָה דּוֹד הַנִּד"מ אַה"ע סִ' ס"ד ע"ש]: סִימָן כ"א שְׁאֵלָה אִם מוֹתֵר הַחֶתֶן לְמִנּוֹת אִישׁ בְּמִקּוּמוֹ בּו' יְמֵי הַמְּשִׁתָּה לִיִּשָּׂא וְלִיתֵן בְּחִנּוּתוֹ שְׁבִישׁוּק וְכֵן אִם יָכוֹל לְעַמּוֹד בְּחִנּוּת וְלֹא יִשָּׂא וְיִתֵּן רַק אִם חִבְּרוּ שׁוֹאֲלוֹ עַל הַמְּחִירִים יוֹדִיעָהוּ: תְּשׁוּבָה לְעַנּוֹן לְמִנּוֹת אִישׁ בְּמִקּוּמוֹ מִסְתַּבְּרָא לְהַתִּיר שְׁהָרִי הַמְּנִיעָה מִהַמְּלָאכָה הוּא כְּדִי שְׁיִשְׁמַח וְזֵה מוֹסִיף לוֹ שְׁמִחָה.

וְגוֹפּוֹ הָרִי מְקִיִּים שְׁבַעַת יְמֵי הַמְּשִׁתָּה וְל"ד לז' יְמֵי אֲבִילוֹת דְּהֵם יְמֵי צַעַר. וְדוּמָה לְזֵה רָאִיתִי לַה' יַד אֲהַרֵן אַה"ע סִ' ס"ד הַגַּה"ט אוֹת א' ע"ש שְׁהַתִּיר לְשׁוֹתְפוֹ שֶׁל הַחֶתֶן לְפִתְחוֹת

חנותו ולתת חלקו של החתן ול"ד לאבל ע"ש ונהגם דלא זכר הרב רק שנתפז נראה דה"ה לכל בא פחו רק דיברו בהנה או שהפוסקים שזכר לזה נשאלו.

וכ"מ הדבר מבואר בה' בית דוד יו"ד סי' קע"ז שזכר הי"א שכתב בסתם דע"י אחר מותר וטעמו דמלך עושה מלאכתו ע"י אחר. גם כתב בשם ה' פרח מטה אהרן ח"ב סוף סי' ס"ה דלא אסרו אלא לחתן עצמו ולכן מותר לשתפו ומייתי שם דברי הפמ"א לראיה לדבריו ומשמע דלא שניא שנתפז ל"ש אחר שרו כמו שיע"ש וכן מתבאר מדברי ה' פמ"א שם כמו שיע"ש וכ"ן מדברי מהריט"ץ סי' קע"ח לפי מה שנסאר מדבריו יע"ש: ולענין אם יכול לעמוד בחנותו בשוק אם הוא דרך טיול לשעה אין נראה לאסור ומעשים בכל יום להתיר אף להשגיח על חבירו במשא ומתן ולהודיעו המחירים נ"ל דאסור דכיון דעיקר התקנה לאסרו במלאכה לשמון עם אשתו או משום דדומה למלך ע"י הפת"ת סק"ג.

ובב' הטעמים אלה לא ראיתי פנים להתיר דגם עי"ז אינו נותן לב לשמחתו וגם בזיון למלך לעמוד בשוק להורות לאחרים אף ישאו ויתנו הכו"ח ביום י"ב אדר התרפ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"ב לעי"ת בן גרדאן יע"א נשאלתי מהזה"ש ונהפ' כמה"ר ר' מפ'לוף יאנה יצ"ו בכתובה שאינה עשויה ע"י סופרים אשר להם מאמר מהממשלה יר"ה פי שם בעירם אין סופרים ונוהגים לכתבה ע"י מי שיצו ויחתמו בה ב' עדים פשוטים אם יש בזה איסור משום שוהה עם אשתו בלא כתובה או"ד כיון דעפ"י הדין העדים הפשוטים כשרים הם לזה אין לחוש: תשובה כפי מה ששמענו שלפי החוק אין הב"ד הממונים מהממשלה יר"ה נטפלים לכתובת האשה רק אם היא כתובה וחתומה ע"י ב' סופרים אשר להם מאמר המלך יר"ה יש פנים לאסור לשהות עם אשתו בלא כתובה ע"י סופרים שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה ויש לדמות זה למ"ש הרשב"ש בתשו' סי' ש"ף והב"ד מו"ה עה"ש סי' ס"ו אות ד' בקצרה שאין להניח הכתובה ברשות הבעל שכל עצמה של כתובה אינה אלא כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה וכיון שהכתובה ברשות הבעל אם תקניטני יקרענה ותהי קלה בעיניו להוציאה ויפטרנה בלא כלום ע"ש וה"ן הו"ל כאלו הכתובה ברשות הבעל שאם תקניטנו לא ישמע אל החיובים המוטלים עליו מצד הכתובה ואין מי שכופהו על זה וכאמור.

וכן מצד תקנת בנות ישראל הנה ראוי לשים לב שלא יהיו ח"ו כשבויות אצל בעליהם ואוכלים את אשר יביאו מבית אביהם או יכלו אותם ולא ימצאו דרך לגבות כתובתם בעת הראוי.

והנה ראוי שיבוא החתן קודם החופה לפני הסופרים פה או במקום שיש שם סופרים ויקנו ממנו ויכתבו לו הכתובה ואח"כ ישוב למקומו ויעשו החתונה אלה שנה קשה בעיניהם כנראה לעשותו ומזה נהגו במקומות הדומים לעיר הנז' שאחרי החופה באים נכותבים.

ואם קשה להם זה יכולים להשתדל למנות ב' סופרים מעירם במאמר המלך יר"ה. ואם גם זה קשה להם אם מצד מציאות אם מצד הממשלה יר"ה יש לתקן לשעה באופן זה שיכתבו הכתובה בנייר הממשלה יר"ה הראוי לזה ויחתמו ב' עדים בכתובה.

ואח"כ יוסיף הַחֶתֶן לְכַתּוֹב בְּהִיּוֹת כִּי פָּה עִיר פ' אֵין סוֹפְרִים מְאַחֲנוּ הַמְּמוֹנִים מִהַמְּשָׁלָה יר"ה לְכֹן אֲנִי הַחוּ"ל מְקַבֵּל עָלַי עֲדוּתָם שֶׁל הָעֲדִים פ' ופ' הַנּוּז' כְּעֲדוּת ב' סוֹפְרִים כְּשֶׁרִים הַמְּמוֹנִים מִהַמְּשָׁלָה יר"ה מִמֶּשׁ.

וְכֹן אֲנִי מוֹדֶה בְּכָל הָאֲמוּר מֵעֲלֵה פָּרֵט פָּרֵט וּמְחַנְיָב אֲנִי בּוֹ. וְהַב"ד הִי"ו יְדוֹנוּ עַל זֶה פְּדַת מִשָּׁה וַיִּשְׁרָאֵל וְהָיָה כָּל זֶה בְּקֶשׁ"ם בְּדִל"ב יוֹם פ' שְׁעָה פְּלוֹנִית וַיִּחְתְּנוּ שָׁמוּ וְאַח"כּ כִּי יִכְתְּבוּ ב' עֲדִים אַחֲרִים אַע"ח"מ רָאָה רְאִינוּ כְּשֶׁחֲתַם פ' ב' פ' חֲתִימָתוֹ הַנּוּז' בַּיּוֹם הַנּוּז' וַיִּחְתְּמוּ שְׁמוֹתֵיהֶם וּבְאֶנְפֵן זֶה עַל הָרֹב כִּי יְהִיָּה פַח ב"ד יִפֶּה לְדוֹן בְּזָה.

אִךְ אֵין הַדְּבָר כ"ך מוֹחֲלֵט אֲצִלִי שְׁמוֹעִיל לְפִי חֲקִי הַמְּשָׁלָה וּמ"מ יוֹעִיל זֶה לְיָמִים שְׁבִינְתִים עַד שְׁיִפְנֶה הַחֶתֶן מֵעֶסְקִיו וַיִּלְךָ אֶל מְקוֹם שְׁיִישׁ שָׁם סוֹפְרִים וַיִּכְתְּבוּ לָהּ כְּתוּבָה כְּרֵאוֹי [אֵה"ב ע"י בְּיָשִׁיב מִשָּׁה ת"ב ס"י קמ"ב שְׁפַתְּב דְּלִפִּי הַנִּימוֹס כְּתוּבָה שְׁאִינָה עֲשׂוּיָה ע"י סוֹפְרִים אִינָה פְּלוּם וְנִלְע"ד שְׁיִישׁ לְהַחֲתוֹן לְהוֹסִיף שְׁחִינְיָב בְּקֶשׁ"ם עֲצָמוּ ג"כ לְחֻדְשׁ כְּתוּבָה זֹו ע"י שְׁנֵי סוֹפְרִים שֶׁל הַמְּשָׁלָה כְּשֶׁיִּמְצָא שְׁעָה"כ וְלֹא יְהִיָּה יוֹתֵר מִזְּמַן פְּלוֹנִי דְּהִינְנוּ שְׁשָׁה חֲדָשִׁים אוֹ שְׁנָה] הַחוּ"ח בַּיּוֹם ח' תַּמּוּז י"ה"ל הַתְּרַפ"ד ע"ה כְּלַפּוֹן מִשָּׁה הַפְּהוּ סִילֵט"א: סִימָן כ"ג שְׁאֵלָה הָאֵם מִן־תֵּר לְאָב לְהַשִּׂיא בְּנוֹ קֶטֶן בֶּן י"ב שָׁנִים וְחֻצִי וְאִיךָ יִקְנוּ הָעֲדִים מִהַקְטָן בְּכְתוּבָה: תְּשׁוּבָה מֶרֶן ז"ל בְּאֵה"ע ס"י א' ס"ג כְּתַב מִצְוָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁיִשָּׂא אִשָּׁה בֶּן י"ח וְהַמְקַדִּים לִישָׂא אִשָּׁה מִצְוָה מִן הַמְּבֻחָר אֲבָל קוֹדֵם י"ג לֹא יִשָּׂא דְּהוּי כְּנֻוֹת.

וְרֵאשִׁית דְּבָרָיו דְּנִקִּיט בֶּן י"ח דַּר"ל שְׁעָמֵר י"ז וְנִכְנֵס לְשָׁנַת י"ח וְכַמ"ש ה"ה בִּפְט"ו מֵה' אִישׁוֹת וְהַב"ד הֵרֵב בְּאֵה"ט ס"ק ג' א"כ י"ל דַּמ"ש נְמִי אֲבָל קוֹדֵם י"ג ר"ל קוֹדֵם הַתְּחִלַּת שְׁנַת י"ג אֲבָל מִשְׁעָמֵר י"ב וְנִכְנֵס לְשָׁנַת י"ג אֵין פָּאן אִיסוּר אִךְ מְדַבְּרֵי הַטּוֹר וּב"י אֵין נִרְאָה כֹּן אֵלָא דְּקוֹדֵם י"ג הִינְנוּ קוֹדֵם שְׁיִגְמֹר הִי"ג שָׁנִים וְכ"ן מְדַבְּרֵי מֶרֶן ז"ל ס"י מ"ג ס"א דְּקֶטֶן שְׁקֻדֵשׁ אוֹ נִשָּׂא אִינוּ פְּלוּם דְּלֹא תַקִּינוּ רַבָּנָן קִדּוּשֵׁינוּ לְקֶטֶן וְאִסוּר לְהַשִּׂיא אוֹ אִשָּׁה בְּעוֹדוֹ קֶטֶן וְהִגַּם דְּלֹא בִיָּאָר שְׁיַעֲוֹר שְׁנֵינוּ נִרְאָה פְּשוּט דְּהִינְנוּ כָּל שְׁלֹא הַשְּׁלִים י"ג וְכַמ"ש הַרְמַב"ם בִּפ"ב מֵה' אִישׁוֹת הֵלְכָה יו"ד דְּהַבֵּן מִשְׁיִנְלֵד עַד שְׁיִהְיָה בֶּן י"ג שְׁנָה נִקְרָא קֶטֶן ע"ש וְא"כ אִסוּר לְאָב לְהַשִּׂיא בְּנוֹ קֶטֶן בֶּן י"ב שְׁנָה וְחֻצִי עַד שְׁיַעֲבְרוּ עָלָיו י"ג שְׁלֵמִים וְכַאֲמוֹר: אֲמָנָם אִם כֶּבֶר הַתְּחִילוּ בִּימֵי הַמְּשָׁתָה דְּקִשָּׁה לְמַחֲוֹת בְּזָה מִפְּנֵי הַמְּחֻלְקוֹת וְעוֹד דִּישׁ לָהֶם עַל מֵה שְׁיִסְמְכוּ רַש"י וְהַתּוֹס' וְדַעַמְיָהוּ וְכַמְבֻנָּאָר בְּב"י ע"ש נִלְע"ד דָּאֵם יִשׁ לֹו אָב יִקְנוּ מֵאָבִיו שְׁהוּא עֶרְבֹן בְּכְתוּבָה כָּל יְמֵי קֶטְנוֹתוֹ וְאִם אֵין לֹו אָב יִקְנוּ מִהַאֲפוּטְרָפָא ע"ז וְאִם אֵין לֹו אָב וְלֹא אֲפוּטְרוּפָא יִקְנוּ מֵאֲמוֹ עַל זֶה דְּכִינּוֹן שְׁהוּא סְמוּךְ וְנִגְרָר אַחֲרֵי אֲמוֹ הוֹיָא כְּמוֹ אֲפוּטְרוּפָא וְלֹאחַר שְׁהַגְדִּיל אֲזִי הַכְּתוּבָה מוֹעֲלַת וְכַמ"ש מֶרֶן ז"ל שָׁם דָּאֵם קִינְיָה מִשְׁהַגְדִּיל כְּתוּבָה קִינְיָת וְא"ץ לְכַתּוֹב לֹו כְּתוּבָה אַחֲרֵת וְזוֹקָא מְנָה וּמֵאֲתִים אֲבָל תּוֹסַפֵּת אֵין לָהּ.

וְאִם מִשׁוּם הַתּוֹסַפֵּת הָרִי הָאִשָּׁה נִתְרַצִּית בְּכָף וְאֵין זֹו נִקְרָאת בְּלֹא כְּתוּבָה וְתוֹ דָּאֲזִי יְכוֹל לְכַתּוֹב לָהּ כְּתוּבָה אַחֲרֵת וְאִם חוּזֵר בּוֹ אֲזִי הָרִי אִיְהִי דְּאִפְסִידָה אֲנַכְפָּשָׁה שְׁנִשְׂאֵת לְקֶטֶן. וְעַ' לֵה' כְּנֻסַת יְחֻזְקָאֵל ז"ל ס"י נ"ה וְהַב"ד הַבְּאֵה"ט ס"י א' ס"ק"ה מֵה שְׁרַצָּה לְחֻדְשׁ וְאִינוּ לַע"ד בְּפִשְׁט דְּבָרֵי הַרְמַב"ם ז"ל וְכֹן ע' מ"ש ה' ד"מ בְּאֵה"ע ע"ד מֶרֶן ז"ל בְּב"י דָּאֵין הַכְּרַח לֹומר דְּהַרְמַב"ם חוֹלֵק עַל רַש"י וְהַתּוֹ' וַיִּשׁ לְרֵאוֹת בְּדַבְּרֵי הַרְמַב"ם ז"ל בְּהָא דְּקֶטֶן

שְׁקִינְדֵשׁ אוּ נְשֵׂא וּגו' וְאִם פְּסֻק כַּמ"ש מְרֵן פֶּאן הָרִי דְבָרִיו מְבֹאָרִים הֵם פְּמוֹ שְׁהֵבִין מְרֵן ז"ל בַּב"י בְּדַעְתּוֹ וְאִין פֶּאן מְקוֹם לְהַאַרְיָה פְּעַת בְּזָה: סִימָן כ"ד שְׂאֵלָה אִם יֵשׁ קְפִידָא לְהִיּוֹת הַחֲנוּפָה וְשִׁבְעַת בְּרֻכּוֹת בְּיוֹם ד' בְּעוֹד הַיּוֹם אוּ אִין קְפִידָא בְּזָה וְעוֹשִׂים הַחֲנוּפָה וְשִׁבְעַת בְּרֻכּוֹת גַּם בְּלֵיל ה': תְּשׁוּבָה לְפִי מְנַהֲגִינוּ שְׁקוֹרְאִים הַפְּתוּבָה אַזּ בְּשַׁעַת הַחֲנוּפָה לְהַשְׁמִיעַ בְּרַבִּים כֹּל זֶה הֵנָּה הַפְּתוּבָה פְּתוּבָה בְּהַרְבֵּיעֵי בְּשַׁפְתּוֹ וְכַמוֹ שְׁפֵן הוּא נוֹסַח כֹּל הַפְּתוּבוֹת וַא"כ וְדַאי דִּיּוֹתֵר נִכּוֹן שְׁיִהְיֶה זֶה בְּיוֹם רַבִּיעֵי וְהַגַּם דְּשַׁפִּיר י"ל דְּהַקּוֹרָא קוֹרָא מ"ש בַּפְּתוּבָה שְׁהַקְנִין שֶׁל הַפְּתוּבָה הֵיךְ בְּיוֹם רַבִּיעֵי וְקוֹרְאִים אוֹתָהּ עִתָּהּ בְּלֵילָה לַיִל ה' הָא מִיָּהָא טְפִי עֲדִירָה לְהִיּוֹת הַדְּבָר בְּעִתּוֹ וּבְמוֹעֲדוֹ.

וְעוֹד דְּמַתְנִיתִין הִיא בַּפְּתוּבוֹת דְּרַף ב' בְּתוּלָה נְשֵׂאת לְיוֹם הַרְבִּיעֵי וְהַגַּם דְּהַטַּעַם הוּא שְׂאֵם הֵיךְ לוֹ טַעַנְתָּ בְּתוּלִים הֵיךְ מְשַׁפִּים לַב"ד שֶׁהַב"ד הָיוּ יוֹשְׁבִים בַּב"י וּבְחַמִּישֵׁי פְּדֵאִיתָא שְׂם בְּמַשְׁנָה וּבְגַמְרָא וּפְהַ בְּעִירְנוּ אִין הַב"ד קְבוּעִים בְּשַׁנִּי וְחַמִּישֵׁי וְאֲדַרְבָּה בְּשַׁנִּי וְחַמִּישֵׁי שְׂהֵם יְמֵי הַשּׁוּק אִין דְּנִין וּמְבֹאָר מְדַבְּרֵי מְרֵן ז"ל בַּאֲה"ע ס' ס"ד ס"ג דְּבְמִקּוֹם שְׂאִין ב"ד קְבוּעִים בַּב"י וְה' לֹא אֵיכְפַת ע"ש מ"מ פִּינֵן דְּעֵינִינוּ הַרְוֹאוֹת דְּאִין נוֹשְׂאִים בְּתוּלָה בְּשַׁאָר יְמֵים רַק בְּיוֹם רַבִּיעֵי ש"מ דְּקִיבְלוּ אֲנָשֵׁי הָעִיר לְקַיִם הַתְּקֵנָה הַרְוֹאוֹת שְׁתִּיקְנוּ חַכְמֵי הַמַּשְׁנָה וְאִין לְשִׁנוֹת וְכֵן מוֹכַח גַּם מִלְּשׁוֹן הַפְּתוּבָה וְכַאֲמוֹר וְע' לְהַתּוֹ בַּפְּתוּבוֹת ד"ה לְיוֹם הַרְבִּיעֵי שְׁכַתְּבוּ וְלֹא בְּלֵיל חַמִּישֵׁי פְּדֵאֲמֵר בַּפ' בְּתֵרָא דְנִדָּה דְלִיפָא פְּתוּבָה דְלֹא רְמוּ בְּהַ תִּיגְרָא כ"ש אִם יַעֲשֶׂה נִישׁוּאִין בְּלֵיל ה' דְּאֵיכָא לְמִיחַשׁ שְׁיִטְרַד בְּנִישׁוּאִין וּכְתוּבָה וְלֹא יִבְעוּל וְכֵן הַמְרַדְכֵי בְּרִישׁ פְּתוּבוֹת הֵבִיא דְבָרִיו מוֹר"ם בַּד"מ פְּתַב אֲבָל לֹא תִיקְנוּ שְׁתַּנְשֵׂא לֵילָה שְׂאִין רְגִילוֹת לַעֲשׂוֹת נִישׁוּאִין בְּלֵילָה ע"ש וַא"כ פִּינֵן שְׁהַתְּקֵנָה הַרְוֹאוֹת הֵיךְ הֵיךְ שְׁתַּנְשֵׂא בְּיוֹם רַבִּיעֵי וְנִגְרָרוּ פְּהַ אַחֲרֵי הַתְּקֵנָה הַרְוֹאוֹת יֵשׁ לַעֲשׂוֹת הַחֲנוּפָה וְהַקְּיָדוּשִׁין וְשִׁבְעַת בְּרֻכּוֹת בְּיוֹם רַבִּיעֵי בְּעוֹד יוֹם.

וְעוֹד דְּכָבֵר הַסְּפִימוּ הַב"ד שְׁקַדְמוֹנוּ פְּהַ לַעֲשׂוֹת הַחֲנוּפָה וְקִידוּשִׁין וְשִׁבְעַת בְּרֻכּוֹת בְּיוֹם רַבִּיעֵי בְּעוֹד יוֹם לְמַגְדֵר מְלִתָּא מִפְּמָה קְלִקוּלִים הַנְּמַשְׁכִּים מִמָּה שְׁיִהְיֶה זֶה בְּלֵיל ה' וְכָבֵר הַוְכָרְזוּ כֵן מַהַב"ד בְּבִתֵּי כְּנִסְיוֹת וְהַוְנָהגַּ כֵּן פְּמָה שְׁנִיִּים וַא"כ הו"ל הַסְּפִמָּה וְתִקְנָה לְמַגְדֵר מְלִתָּא וְאִין לְיוֹז מְמָנָה אִם לֹא שְׁיֵשׁ אִיזָה אֲנִיִּס הַמְצָרִיף לְהִיּוֹת טְבִילַת הַפְּלָה בְּלֵיל ה' דְּכָכִי הֵאֵי גְוֹנָא לֹא תִיקוֹן וּמְרִשִׁים לָהֶם הַב"ד עַל זֶה פְּיָדוּעַ.

הַכו"ח בְּיוֹם ד' חֲשׁוֹן הַתְּרַפָּ"ט ע"ה כְּלַפּוֹן מִשֶּׁה הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן כ"ה שְׂאֵלָה אֲלִמְנָה שְׁחַלְתָּה וְרָאוּ הַיּוֹרְשִׁים כִּי הַחֲנוּלִי שְׁלָה אֲרוֹןָּ הָאֵם יְכוּלִים לֹאמֵר הָרִי פְּתוּבָתָּהּ וְהַתְּרַפָּאֵי מְמָנָה כְּמוֹ שְׁיִכּוֹל הַבְּעַל לֹאמֵר לְאִשְׁתּוֹ כְּמִבְּוֹאָר בַּסִּי ע"ט אוּ לֹא: תְּשׁוּבָה לְכַאוּרָא הֵיךְ נִרְאָה דַּק"ו הוּא וְמָה אִשָּׁה דְּחִיבָּ בַּעֲלָה בְּרַפּוּאָתָּהּ בֵּין שְׁיֵשׁ לְאוֹתָהּ רַפּוּאָה קַצָּבָה בֵּין שְׂאִין לָהּ קַצָּבָה אִם הֵיךְ הַחֲנוּלִי אֲרוֹןָּ יְכוּל לֹאמֵר לָהּ הָרִי פְּתוּבָתָּהּ וְהַתְּרַפָּאֵי מְמָנָה כְּמִבְּוֹאָר בַּסִּי ע"ט אֲלִמְנָה דְּאִין חִיבִים הַיּוֹרְשִׁים רַק אִם הֵיךְ רַפּוּאָה שְׂאִין לָהּ קַצָּבָה כְּמִבְּוֹאָר שְׂם לֹא כ"ש.

אִף נִרְאָה דִּישׁ לְחַלֵּק בְּדָבָר דְּהַתָּם יְכוּל הַבְּעַל וַיְכוּלָה הָאִשָּׁה לְקַבֵּל גְּטָה עִם פְּתוּבָתָּהּ וְתִהְיֶה לַעֲצָמָה אִף בְּאֲלִמְנָה שְׂאִין כְּאִן בַּעַל וְלֹא יוֹרְשִׁים נוֹתְנִים לָהּ גְּטָה לֹא וְרָאָה לְזֶה דְּאִם אִמֵר הַבְּעַל הָרִי פְּתוּבָתָּהּ וְהַתְּרַפָּאֵי מְמָנָה יְכוּלָה הִיא לַעֲכַב וְלֹאמֵר שְׂאִינָה רוּצָה שְׁתַּקַּבֵּל הַפְּתוּבָה בְּלֹא גֵט כְּדַמּוֹכַח מִמ"ש מְרֵן ס' ע"ט שְׁיִאמֵר לָהּ וְאִם לָאוּ הַרְיֵנִי מְגַרְשֵׁיךָ

וגו' אלמא דלכפותה להתרפאת מכתובתה אינו רשאי בלתי גט עמה וברצונה הדבר תלוי בזה.

נהגם דאלמנה אינה נקשרת תו בגט ויכולה להנשא בלתי שום גט והו"ל לגבי דינא פאלו אין פאן שייכות לגט מ"מ הא מיהא כל שלא קיבלה גט מבעלה עדין מקנשרת היא באותו שעבוד שנסתעבד לה בעלה בעת שנשא וא"כ י"ל דיכולה היא לעפב בזה ולומר אדעתא דהכי נשאת לבעלה שאם לא גירשה בגט תהיה מתרפאת מנכסי בעלה והיורשים במקום בעלה ושור"ר דבר זה מפני שדעתה בזה שיהיה מתרפאת מנכסי בעלה והיורשים יכולים לומר לה טלי כתובתך והתרפאי ממנה דרפואה כמזונות וכמו שבמזונות אין רשאים גם ברפואה אין רשאים ושאני בעל דיכול לקטרה בגט ע"ש.

וכו יש לדקדק מדברי הרמב"ם ומרן ז"ל דלא כתבו דין זה רק בבעל עם אשתו ואלו גבי אלמנה לא כתבו דין זה כיעו"ש. הכו"ח ביום ד' לחדש שבט התרפ"ח ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"ו שאלה רב שפסול להיות דיין מחמת קרובה אם יכול לעמוד ע"ג שלשה הדיינים לסדר החליצה: תשובה הכנה"ג סי' קס"ט הגה"ט אות ח' והבאה"ט סי' קס"ט ס"ק ג' כתבו דמהר"ם מיניץ סי' כ' פתב דלבי מגמגם בזה.

והכנה"ג פתב שאין להקפיד בזה ע"ש ונראה דדינא יש להתיר דאין ספק מוציא מידי נדאי פיון דלמהר"ם מיניץ הדבר מסופק ולהכנה"ג הדבר פשוט להתיר. ועוד דהכנה"ג ראה דברי מהר"ם מיניץ וחקק עליו אח"כ ועוד דה' יד אהרן הביא דברייהם ולא העיר משמע דס"ל כהכנה"ג וכן הרב גנות נרדים שזכר שם ה' יד אהרן נראה בפשיטות דדעתו כהכנה"ג וא"כ הו"ל יחיד ורבים והלכה כרבים.

ועוד דמלשון מהר"ם מיניץ עצמו מורה שאינו מסופק ספיקא דינא אלא גמגום בעלמא וכ"ז בשאר קרובות וכ"ש אם הקרובה היא ראשון בשני בתרי בעל פאשתו דבפלוגתא מתני וכמ"ש בח"מ סי' ל"ג ס"ד דיש להתיר בלא"ה מס"ס שפא פהמתירים ואת"ל פהאוסרים שפא כהכנה"ג ודעמיה דבעומד על גבם אין להקפיד וכאמור.

וכן הסכים אתי מו"ה ישיב משה נר"ו [ונדפסה בישיב משה ח"ב סי' קמ"ה] וכן עשינו מעשה ביום י"ב חשון התרפ"ז בהספמת מהרצ"ך נר"ו ומהרי"ב נר"ו ואני הצעיר הכו"ח ביום הנז' ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"ז שאלה אלמנה אשר היתה נשואה לאיש אחר ועמדה עמו כט"ו שנה וחל"ש לרוב דאגתו על כספו שאבד ממנו ושוב נשאת לזולתו ועמדה עמו כשמה עשר שנה וחל"ש זקן יותר משבעים שנה ועתה איש אחד כבן ששים שנה קטוע שעל פי פקודת הרופא נקטעו ב' רגליו ומתה אשתו ובא לישא אשה זו האם יש להבית דין להודיעם שלא נשאו מפני שהיא קטלנית או אין צריך להודיעם ואם צריך להודיעם אם הוא רוצה והיא רוצה ואינם מקפידים האם מונעים אותם הבית דין מזה או יש להבית דין להעלים עין מלמונעם ודי במה שהודיעום: תשובה דבר זה הוא בפלוגתא בין הריב"ש והרשב"ץ ודעת הרשב"ץ דהלוקח יחוש לעצמו ואין בית דין זקוקין לכך ולא הסכים עמו הריב"ש כמבואר בתשובות הרשב"ץ ח"ג סי' י"ד.

ולדינא נראה דהגם דהנמק"י ביבמות פרק הבא על יבמתו פתב בשם הריטב"א אע"ג דבעי למנסב אשה קטלנית ולא יזיקי בנפשיה לא שבקינן ליה דהא איסורא הוא ובכלל

שׁוֹפֵף דָם הָאָדָם וּמַנְדִין אוֹתוֹ בְּבֵית דִין עַד שְׂיִגְרֵשׁ וְכֵן רְאִינוּ לְרַבֵּינוּ שְׁעָשָׂה מַעֲשֵׂה מ"מ
נִרְאָה דְּכָל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא לְדַעְתּוֹ ז"ל דְּקָאֵי בְּשִׂיטַת הָרָא"ש דָּאֵם נְשׂוּאָת תַּצָּא אֶבֶל לְדַעַת
הָרַמְבַּ"ם ז"ל בַּפ' כ"א מֵה' אִיסוּרֵי בִיאָה הִלְכָה ל"א וּמָרְן ז"ל בֵּאה"ע ס"א ט' ס"א דס"ל
דָּאֵם נְשׂוּאָת לֹא תַצָּא אֵין הַבֵּית דִין חֲזִיבִים לֹא לְהוֹדִיעֵם וְלֹא לְמוֹנְעֵם וּכְמַתְבָּאֵר מִדְּבָרֵי
מָרְן בַּפְסָף מְשֻׁנָּה שֵׁם בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם בְּתַשׁוּ' וְכֵן הוּא בַּפָּאֵר הַדּוֹר ס"א קמ"ו ע"ש וּמֵה
שְׁכַתְב הָרַמְבַּ"ם בְּרֵאשִׁית דְּבָרָיו בַּפָּאֵר הַדּוֹר בְּאֲשֶׁר תַּדְעוּ שְׂזוּאָת הַמְּוֹחֲזָקָת לְקַטְלָנִית
מְנַעוּ אוֹתָהּ לְבַלְתִּי תִנְשָׂא לְשׁוּם אָדָם נִרְאָה דְּהֵינּוּ דְּנֻקָּא בְּאֵם בָּאָה לְשִׂאוֹל אֶבֶל אֵין הַבֵּית
דִין חֲזִיבִים לְהַזְקֵק לָהֶם וּכְמוֹ שֶׁכֵּן מְסִיִּים שֵׁם הָרַמְבַּ"ם וְהַלְכָה לְמַעֲשֵׂה אֶצְלָנוּ בְּכָל עָרֵי
הָאֲנָדֹלָס תְּמִיד שְׂיָמוּת בַּעֲלָה הָרֵאשׁוֹן וְהַשְּׁנִי וְאִינָה נִמְנַעַת מְלִישָׂא וּצ"ל דְּבָרֵישָׂא מִיָּרֵי
שְׁבָאָה לְשִׂאוֹל וּבְסִיפָא מִיָּרֵי בְּלֹא בָּאָה לְשִׂאוֹל וְהִגַּם דֵּהתה"ד ס"א רי"א פְּתַב
דְּהָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר דְּאִיסוּרָא אֵיפָא מ"מ בְּהַגְלוֹת לְפָנֵינוּ הַיּוֹם דְּבָרָיו בְּתַשׁוּבָה שְׁזָכַר מָרְן ז"ל
וְהַנְדָּפֵס מְזֵה בַּפָּאֵר הַדּוֹר מִתְבָּרַר לְהַקְדִּיא דס"ל דָּאֵין פָּאן שׁוּם אִיסוּר רַק סַפֵּק חֲשָׁשָׂא
וְלֹא וְדֵאֵי חֲשָׁשָׂא וּכְדַעַת ה' אֹר זָרוּעַ שְׁזָכַר הַתַּה"ד שֵׁם וּמְזֵה מְצָאנוּ טוֹב טַעַם וְדַעַת לְמֵה
שְׁחָקַר הַתַּה"ד שֵׁם בְּשִׂאָלָה עַל מֵה סְמָכוּ וּגו' וּמִינָה נְמִי דְּנִקְטָנוּ בְּזֵה פְּדַעַת הָרַשְׁבַּ"ץ
דָּאֵין בֵּית דִין זְקוּקִין לָהֶם דָּאֵין בְּדִין נִקְטָנוּ תְּמִיד דְּכִי פְּלִיגִי שְׁלֵשָׁה עֲמוּדֵי הַהוֹרָאָה
הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם וְהָרָא"ש נִקְטָנוּ כְּרֻבָא דִּידְהוּ וּמֵאַחַר שְׁהַעִיד בְּגוֹדְלוֹ הָרַמְבַּ"ם בְּתַשׁוּבָה
שֶׁכֵּן הָיוּ עוֹשִׂים בֵּית דִינוּ שֶׁל רַבֵּינוּ יִצְחָק בַּעַל הַהִלְכוֹת וּבֵית דִינוּ שֶׁל רַבֵּינוּ יוֹסֵף הַלּוֹי
תַּלְמִידוֹ וְכָל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם וְכֵן עָשִׂינוּ בְּמַצְרִים לְהַתִּיר וְדֵאֵי דְּהָכִי נִקְטָנוּ וְעוֹד דְּסַפִּיקָא
דְּרַבְּנָן הָיוּ וּלְקוֹלָא וְעוֹד דְּכְשָׁאנוּ אֵין נִזְקָקִין לֹא עָשִׂינוּ מַעֲשֵׂה וּכְשִׁנְזָקָקִין עָשִׂינוּ מַעֲשֵׂה
וְלָכֵן שָׁב וְאַל תַּעֲשֵׂה עֲדִיף וְעִי' לֵה' שְׂזֵה חֻמְד ז"ל מְעַרְכָּת א' אִישׁוֹת ס"א א' אוֹת כ"ג בְּשֵׁם
הָרַבְּב"ז ח"ב ס"א תַּרפ"ב דְּאֶפִּילוּ בְּקַטְלָנִית גּוֹפָה נְהַגוּ בְּהַתֵּר וְאֵין מִי שְׂיִמְחָה בְּיָדָם וְכֵן
פְּתַב שֵׁם בְּשֵׁם ה' בְּנִין צִיּוֹן ס"א קל"א דְּפַסְק דְּבַשְׁנִים אֵין לְחוּשׁ וּגו' וּבְסוֹף הַסִּימָן פְּתַב
דְּמִנְהַג עִירוֹ לִינְשָׂא לְשְׁלִישֵׁי וְשְׁרָאָה בְּדוֹרוֹ אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים וְהָיוּ שְׁלִישֵׁי ע"ש וְלְכַאוּרָה
דְּבָרֵיהֶם תְּמוּהִים דָּאֵיף נְהַגוּ הַפָּף גְּמָרָא עֲרוּכָה וְכֵן פְּסָקוּ כָּל הַפּוֹסְקִים וּלְפִי הָאֵמּוֹר יֵשׁ
לוֹמֵר דְּכּוֹנְנָתָם רַק בְּאֵם לֹא בָּאוּ לְשִׂאוֹל שְׁהַבֵּית דִין הָיוּ מַעֲלִימִים עֵין וְאֵין מוֹחִין בְּיָדָם
אֶבֶל אִם בָּאוּ לְשִׂאוֹל מוֹרִים לָהֶם שְׁלֹא תִנְשָׂא: וְעוֹד נִרְאָה דְּבַנְדוֹן דִּין שְׁהַשְּׁנִי מֵת זָקֵן
יוֹתֵר מִשְׁבָּעִים שְׁנָה אֵינוֹ מִן הַמְּנִין וּכְמ"ש הַב"ש ז"ל סק"ו וְכֵן אִם הוּא זָקֵן לֹא קַטְלָנִית
הִיא וְהִגַּם דֵּהפַת"ת ז"ל סק"ב פְּתַב דֵּהבַרְכ"י ז"ל וּמֵהר"ר צְמַח ז"ל הַסְּפִימוּ דָּגָם אִם
אֶחָד זָקֵן הוּא קַטְלָנִית מ"מ בְּמֵה שְׁמַעֲלִימִים הַבֵּית דִין עֵין מֵהֶם יֵשׁ לְסַמּוֹךְ עַל הַמַּתִּירִים
וְעוֹד נִרְאָה דְּכִיּוֹן דְּהַבַּעַל הַנּוֹ' הַבָּא לִישְׂאָנָה הוּא זָקֵן וְקַטוּעַ מְשַׁנֵּי רַגְלָיו וְקָשָׁה לְמַצּוֹא
אִשָּׁה שְׁתַּנְשָׂא לוֹ וְיִשְׂאֵר בְּחַיִּים תְּלוּיִים מְנַגֵּד לְהַקִּימוֹ וּלְהַשְׁפִּיבוֹ וּלְסַפֵּק צָרְכָיו וְכֵן
הָאֵלְמָנָה עֲצָמָה אֵין לָהּ קָרָן לְהַתְּפָרְנֵס מְמַנּוּ וּבַפְּרִט בְּזָמַן הַזֶּה אֲשֶׁר הֵינְךָ יִתְּקַר יֵאָמֵר לָכֵן
נִרְאָה דְּכּוֹדֵאֵי הֵם הַמַּתִּירִים לְסַמּוֹךְ עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַת הַדְּחָק.

וְעוֹד נִרְאָה דִּישׁ לְדַמּוֹת זֶה לְמָה שְׁהַתִּיר הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּתַשׁוּבָה הַנּוֹ' בִּיבְמָה אֶפִּילוּ
לְכַתְחִילָה וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְּהָיוּ דְּבַר מְצָנָה וּסְפֵק חֲשָׁשָׂא נְדַחָה מְפָנֵי זֶה פְּכַתוּב שׁוֹמֵר מְצָנָה
לֹא יֵדַע דְּבַר רָע וְהוּא הַדִּין הֵכָא דְּהָיוּ דְּבַר מְצָנָה לְהַצִּיל אֶת הַזָּקֵן הַנּוֹ' וְלְמַצּוֹא סִיפּוּק
צָרְכָיו וְקָרוֹב לָזֶה פְּתַב הַפַּת"ת בְּשֵׁם הַחַת"ס בְּסִי' ק"ל לְהַקְלֵל בְּנִחְשָׁדָת דְּהָיוּ פְּשׁוּמֵר מְצָנָה
זֶהוּ הַנְּלַע"ד וְלְתַשׁוּבַת הַרַה"ג רָאב"ד מְקוֹדֵשׁ וְרֵאשׁ רַבְּנֵי תוֹנֵס יַע"א הַנְּנִי מְצַפָּה וְעַל פִּיו

יקום דְּבַר גָּאָם הַכו"ח בְּיוֹם י"ג לַחֲדָשׁ שְׁבַט הַתְּרַצ"ט פֶּה אֵי גְרֵבָה יַע"א ע"ה כִּלְפוֹן מִשָּׁה הַפֶּהן סִילַט"א: סִימָן כ"ח הַסְּפָמַת הַרְה"ג רֵאשׁ הַרְבָּנִים בַּעֲבוּב"י תוֹנֵס יַע"א ע"ז תוֹנֵס יוֹם כ"ו שְׁבַט הַתְּרַצ"ט לַפְר"ג לְמַעַלְתַּת וּתְהַלֵּת הַרְבַּ הַמְּוִבְהָק וְאַח לְבָרְק כַּמָּה"ר ר' כִּלְפוֹן מִשָּׁה הַפֶּהן הִי"ו וְנָרוּ יֵאִיר לְעַד לְעוֹלָמִים אָמֵן אֵי גְרֵבָה יַע"א רַב מְאֹד יִקָּר בְּתִשְׁבָּה עַל מָה שֶׁשָּׂאֵל בְּמִקְתָּבוּ מִיּוֹם י"ג לַחֲדָשׁנוּ הַנִּזְכָּרִי אוֹדוֹת הָאֵלֶּמְנָה אֲשֶׁר שָׁנִי בְּעֵלְיָה הַרְאִשׁוֹנִים חל"ש.

הַתְּבוֹנְנָתִי הֵיטִיב בְּכָל מָה שֶׁפָּתַב בְּעֵנְיָן זֶה לְהַתִּיר מִשׁוּם זָמָן וְגו' וְגַם לְחוֹלְקִים וְגו' וְנִרְאָה לִי שֶׁיִּפְּה הוֹרָה דְּבִנְדָאֵי יֵשׁ לְהַתִּיר מִשׁוּם דְּהַרְבָּה פּוֹסְקִים ס"ל דְּזָקָן אֵינּוּ נִחְשָׁב. וְהַגַּם שֶׁיֵּשׁ פּוֹס' שֶׁהַסְּפִימוּ דָאָף אִם א' מְהֵם זָמָן הוֹיָא קְטְלָנִית מ"מ בְּמָה שֶׁמַּעֲלִימִים הַב"ד עֵין מְהֵם יֵשׁ לְסַמְנָךְ עַל הַמַּתִּירִים כַּמ"ש מַעַכ"ת וַע' לַה' יַד"א או' ג' שָׂאֵם נְשִׂאת לַב' או' ג' זְקָנִים אֵינָם מִן הַמְּנִיָן ע"ש כַּנָּה"ג אוֹת ב'.

גַּם מָה שֶׁפָּתַב מַעַכ"ת דְּבִנְד"ד יֵשׁ מְצוּנָה לְהַצִּיל אֶת הַזָּקָן הַקְּטוּעַ מִשְׁנֵי רַגְלָיו וְלְמַצוּא לֹו סִיפּוּק צָרְכָיו יִפְּה פָתַב דְּבִנְדָאֵי סְפַק חֲשִׁשָׁה נְדָחָה מְפָנִי זֶה וְכ"ד מַהֲרַלְנ"ח וְאַפְּי' לְהַרְא"ש מַתִּיר יְבָמָה וַע' כַּנָּה"ג וְהִיד"א אוֹת א'.

בְּכַבּוּד רַב וְהוֹקְרָה בְּעַד מ"מ הַרְבַּ הַרְאִשִׁי בְּתוֹנִיָסְיָה ע"ה דְּוֹד פְּטוֹרְזָה ס"ט:זוּ סִימָן כ"ט שָׂאֵלָה אֲשֶׁת אִישׁ שֶׁאֲמָרָה טְמֵאָה אֲנִי אוֹ שֶׁהַעֵיד עָלֶיהָ עַד אֶחָד וְכִיּוֹצֵא שְׁנִטְמֵאָה וְהַבַּעַל מֵאָמִין וְסוּמָךְ דַּעְתּוֹ עָלֶיהָ אוֹ עַל הַעֵד דְּקִי"ל דְּחִיִּיב לְהוֹצִיא כַּמ"ש בְּסִי' קַט"ו אִם חִיּוּב זֶה מְדַאֲוֵרִיָּתָא אוֹ מְדַרְבְּנָן וְנ"מ לְסַפֵּק מְצִיאוֹת אוֹ סְפַק דְּפְלוּגְמָא: תְּשׁוּבָה הַמְשַׁר"ר סִי' י"א ס"ח פָּתַב שֶׁהוּא מְדַבְּרִיהֶם וּבְסִי' קַט"ו ס"ז פָּתַב כֵּן בְּשֵׁם הַת"י סִי' ע' וְהַסְּכִים עֲמוֹ וְהוֹכִיחַ כֵּן מַמ"ש הַרְשָׁב"א דְּמַלְמָדִין אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יֵאָמֵר וְאִי דָאוּ הוֹי הִיל"ל לְהַפְּדָה.

וְכֵן מַמ"ש הַתו' דְּמִשְׁמַתִּין לְמַאֲמִין מְפָנִי חַר"ג דָּאֵי אֵיתָא דְּהוֹי דְּאוֹרֵיָּתָא וְכִי מְפָנִי חַר"ג עֲבָרִינָן אֲדַאֲוֵרִיָּתָא ע"ש. וְלַעַד"ן דְּזֶה תְּלוּי בְּפְלוּגְמָא שְׁזָכַר הַר"ן בְּנִדְרִים דָּף צ' שֶׁהַק' שָׂם אֲמַתְנִיתִין דְּחִזְרוּ לֹומר תְּבִיא רֵאזָה לְדְבָרֶיהָ שֶׁלֹּא תִתֵּן עֵינֶיהָ בְּאַחַר ע"ש דְּאִסּוּר שְׂבָה לְהִיכֹן הַלֵּךְ וְתִירֵץ מִתְּחִילָה דְּרַבְּנָן עוֹקְרִים אֲפִילוּ אִסּוּר דְּאוֹרֵיָּתָא דְּפַקְעֵי הַקִּידוּשִׁין [וְנִדְוֹנָתָא אַז כְּפִנוּיָה] וְשׁוּב דְּחָה זֶה וְכַתֵּב בְּשֵׁם אַחֲרִים דְּגַם בְּרֵאשׁוֹנָה לִיכָא אִסּוּר דְּאוֹרֵיָּתָא אֱלָא דְּרַבְּנָן דְּמַדְּאוֹרֵיָּתָא אֵינָה נְאָמְנָת וְכִי חִזּוּ רַבְּנָן בְּתַרְאֵי הָא דְּתַתֵּן עֵינֶיהָ בְּאַחַר הַעֲמִידוֹ הַדְּבָר אֲדִינָא דְּאוֹרֵיָּתָא ע"ש וַא"כ לְתַרוּץ הַרְאִשׁוֹן כִּי לִיכָא הָא דְּעֵינֶיהָ נִתְּנָה בְּאַחַר כְּגוֹן שְׁמַאֲמִינָה אוֹ מַאֲמִין לְעַד אִסּוּרָא מְדַאֲוֵרִיָּתָא וְלְתַרוּץ אַחֲרוֹן אֵין כָּאן אֱלָא אִסּוּר דְּרַבְּנָן הַגַּם דְּלִיכָא הָא דְּעֵינֶיהָ נ"ב: וְלִדִּינָא נִרְאָה דְּהַעֲיָקָר הוּא דְּנִאֲמָנוֹת זֹו אֵינָה אֱלָא דְּרַבְּנָן דְּמַדְּבָרֵי הַר"ן שֶׁם וּבְהַרִי"ף בְּקִידוּשִׁין פ' הָאוֹמֵר נִרְאָה דְּנִקְיָטָנּוּ פְתִירוּץ אַחֲרוֹן וְהַרְאִשׁוֹן נְדָחָה ע"ש.

וְכ"ן דַּעַת הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ' י"ח מַה' אִסּוּרֵי בִיאַה ה' ח' וְאִם הִיא נְאָמְנָת לֹו אוֹ הַעֵד נְאָמֵן לֹו וְסוּמְכַת דַּעְתּוֹ לְדְבָרֶיהֶם הַרִי זֶה יוֹצֵא מִן הַסְּפַק ע"ש הַרִי דָאֵין כָּאן אֱלָא סְפַק וַא"כ לַמ"ש הַרְמַב"ם ז"ל שֶׁם ה' י"ז דְּאִסּוּר כָּל הַסְּפִיקוֹת כְּלָן מְדַבְּרֵי סוּפְרִים וְכ"כ בַּפ"ט מַה' טוּמְאָת מַת ה' י"ב דְּכָל הַסְּפִיקוֹת בֵּין בְּטוּמְאוֹת בֵּין בְּמַאֲכָלוֹת אִסּוּרוֹת בֵּין בְּעֲרִיּוֹת וְשִׁבְתוֹת אֵין לָהֶם אֱלָא מְדַבְּרֵי סוּפְרִים ע"ש א"כ גַּם בְּמַאֲמִינָה אוֹ מַאֲמִין לְעַד דָּאֵין כָּאן אֱלָא סְפַק אֵין כָּאן אֱלָא אִסּוּר דְּרַבְּנָן.

וכן יש להוכיח ממ"ש בפכ"ד מה' איסורי ביאה ה' ח' ואין ב"ד פופין את האיש לגרש את אשתו בדבר מדברים אלו עד שיבואו ב' עדים ויעידו שזנתה אשתו זאת ברצונה בפניהם ברצונה ואח"כ פופין אותו להוציא ולעיל מזה בהלכה י"ז מייירי במאמינה או מאמין לעד ואפי"ה קאמרי דאין פופין ואי איתא דבמאמין אסורה מדאורייתא הי"ל לכופו כמו שפופין פי איכא ב' עדים אלא ודאי דנאסרת מן הספק ודרבנן הוי וכדי שלא יהיה הגט מעושה דהוא פסול מדאורייתא כמ"ש הרמב"ם ו"ל בפ"א מה' גירושין ובפ' יו"ד שם ה' א' דבטל מדאורייתא לכן אין פופין אלא בב' עדים והגם דמצינו דבשניות דרבנן פופין וכדאיתא ביבמות פ"ה ע"א שניות מדברי סופרים וכו' וכופין אותו להוציא וכו' פ' הרמב"ם בפכ"ד מה' אישות ה' ב' וכן הנזשא שניה וכו' וכשפופין וגו' נראה דהתם שאני דכי תיקון שניות פועין דאורייתא תיקון.

וכ"ן דעת הרי"ף ו"ל בפ' האומר שכתב דבבא לצאת ידי שמים אי מהימן ליה כבי תרי מחייב לאפוקה ע"ש ומינה דאין זה רק דרבנן. וכיון דשני עמודי ההוראה דעתם פן אזלינן בתרייהו פנודע מפללי מרן ו"ל בהקדמתו לב"י ע"ש ועוד דמרן עצמו סי' ו' ס' י"ב פסק פלשון הרמב"ם דיוציא פדי לצאת ידי ספק ומסתמא מה שיש לפרש בכונת הרמב"ם י"ל פ בכונת מרן וכן בסי' קט"ו ס"ו פסק במאמינה דאין פופין להוציא וש"מ דקאי בשיטת הרמב"ם זה הוא הנלע"ד בזה הכו"ח ביום כ"ה סיון שנת התש"א ע"ה מלשה הפהן סילט"א: סימן ל' נשאלתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' מפ'לוף עידאן הי"ו באשת פהן שנקנסה לחדר של גוי הממונה לדון ובעלה רצה להפגס ומנעוהו מצד הנימוס ונתעפכה פרביע שעה: תשובה מבואר בדברי מור"ם ו"ל אה"ע סעי' י"א דדוקא נחבשה בידי עכו"ם ומסורה בידם אבל אם נתיחדה עם גוי אפילו שחייבת להם אין אוסרים על היחוד וגו' ע"ש וכ"כ ה' המגיד פי"ח מהלכות איסורי ביאה הלכה ל' מדידיה ומדברי הרשב"א ע"ש וכן הדבר מבואר בתשובות הרשב"א סי' אלף רנ"א והוא ממש פועין גידון דידן ועוד דמדברי הרשב"א שם מבואר דאפילו יחוד אין פאן דבעינו הגפת הדלתות עם המנעול באופן שלא יוכל מי שהוא להפגס ובגידון דידן על הרוב וכמעט ודאי שלא יש מנעול ולמרבה סגור באותו המנעול הנפתח מבחוץ ומבפנים הנקרא (פוכא) ועוד דמדברי מרן שם סעי' י"א נראה דכל עיקר החילוק הוא אפילו בנחבשה ממש בין על ידי ממון לבין על ידי נפשות ולא כמור"ם שחילק בין ממון לממון ע"ש וכן נראה דעת הרמב"ם שלא חילק בזה: איברא דבזמן הזה שיד העפ"ם תקיפה כפר כתב מרן ו"ל שם דגם על ידי ממון נאסרת אף לעומת זה כתב הכנה"ג אה"ע הגהת הטור אות ל' בשם הרד"ך בשם הגהות אלפסי דבזמן הזה שאין אומות העולם מטין דין הו"ל פאלו יד שראל תקיפה ע"ש ועם פי הרד"ך עצמו והכנה"ג חלקו על זה ע"ש יש לומר דבזמן הזה שכל כף הממשלה מקפדת ומדקדקת בכל פיוצא בזה לברר האמת הו"ל פאלו ידינו תקיפה ומהרד"ך והכנה"ג לא חלקו רק לפי זמנא הם ועם פי פעת לא מצאנו מי שחילק פזאת עכ"פ מהני מיהא זה לסמוך על הגהות אלפסי שגם בזמנו סמוך על זה ומצד החולקים יש לומר דבזמן הזה מודו וקאמור ועכ"פ הנה זה מועיל ומהני לאפוי בהתירא ולצד דעת הגהות אלפסי גם אם יהיה הדבר שהכנה"ג ומהרד"ך חולקים גם בזמן הזה וכמו שפן דרף הרדב"ז ו"ל בכמה תשובות לצד דעת מי שאין הלכה כמותו לאפוי בהתירא הגם דלא הוי הלכתא פיון שפבר יש מה דהוי פהלקתא.

ועוד דְּכָבֵר פָּתַח הַכְּנֵה"ג שֶׁם אוֹת כ"ז דְּוֹנְקָא נְחֻבְשָׁה יָמִים רַבִּים אָבֵל יוֹם אוֹ יוֹמִים מְוֹתֶרֶת וּכ"ש זֹו שְׂאִין פֶּאן רַק כְּמוֹ רַבִּיעַ שְׁעָה וְעוֹד דְּכָתַב הַכְּנֵה"ג שֶׁם אוֹת כ"ו דְּוֹנְקָא נְחֻבְשָׁה בְּדִין אָבֵל שְׂלֵא פְּדִין מְוֹתֶרֶת וְצִיִּין לְמֶהֱרָ"ם אֲלִישְׁקָר ס' א' וְעַם פִּי פָּתַח שֶׁם בְּשֶׁם ה' תְּרוֹמַת הַדָּשָׁן ס' רמ"א דְּוֹנְקָא לְבַעֲלָה יִשְׂרָאֵל אָבֵל לֹא לְבַעֲלָה פֶּהֶן לְשׁוֹן הָרַב הַנּוֹ' מוֹרָה דְּמֶהֱרָ"ם אֲלִישְׁקָר מִתִּיר גַּם בְּאַשְׁת פֶּהֶן וּא"כ יֵשׁ לְסַמּוֹךְ עַל מֶהֱרָ"ם אֲלִישְׁקָר אוֹ לְפָחוֹת לְצַרְפוֹ עִם הַמִּתִּירִים: וְעוֹד דְּכָבֵר פָּתַח ה' יָד אֶהְרֹן אוֹת ט' דְּהָא דְּנְחֻבְשָׁה עַל יָדִי נְפִשׁוֹת אֲסוּרָה דְּוֹנְקָא נְחֻבְשָׁה בְּיַד מִי שְׂיֵשׁ בְּיָדוֹ לְהַמִּית אוֹ לְהַחַיֹּת אָבֵל נְחֻבְשָׁה וּמְסוּרָה לֵיד הַשׁוֹמֵר לֹא חֲזִישְׁנָן ע"ש וְעוֹד דְּבַגְדוֹן דִּינָן דְּבַעֲלָה שֶׁם רַק שְׂאִינוֹ בְּחֶדֶר נִרְאָה דְּכִינּוֹן שְׂיִכּוּלָה לְזַעֲק וּכְמוֹ שֶׁפָּתַח הַרְשָׁב"א בְּתִשְׁבָּה ס' אֶלְפָּ רנ"א וְאִימַת בַּעֲלָה עָלֶיהָ אִין זֶה יַחֲד וְדוּמָה לְזֶה פָּתַח מְרֵן בֵּאֵה"ע ס' כ"ב סַעִי ח' אִשָּׁה שְׂבַעֲלָה בְּעִיר אִין חוֹשְׁשִׁין לְהַתִּיחַד עֲמָה מִפְּנֵי שְׂאִימַת בַּעֲלָה עָלֶיהָ.

וְעוֹד דְּכָבֵר פָּתַח הַרְשָׁב"א בְּתִשְׁבָּה הַנּוֹ' דְּהַפְּתַח הַחוּקָר מְתִירָא מִן הַמֶּלֶךְ וְאַפִּילוּ נְתִיחָדָה אִין לְחוּשׁ ע"ש. וְעוֹד דְּלֹא נְתִיחָדָה לְרַצוֹנָה אֶלָּא מִתּוֹךְ הָאֲוֹנָס אִין לְחוּשׁ לָהּ וּכְמ"ש הַרְשָׁב"א שֶׁם דְּאִין לָהּ רֵאִיָּה גְדוּלָה מְזוֹ ע"ש.

וְעוֹד יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה וּכְדִי שְׂלֵא יִהְיֶה עוֹד עֲגוֹן פְּתַבְנוּ לְכַת"ר נר"ו מֵה שְׁנַלְע"ד וּלְרו"מ נר"ו הַהַכְרָעָה לְמַעֲשָׂה וּכְמוֹ שֶׁפֶן בְּקֵשׁ מִמֶּנּוּ לְהַשִּׁיבּוֹ בְּמִןְקָדָם הָאֲפִשְׁרִי הַכּו"ח בְּיוֹם י"ד כְּסֻלּוֹ הַת"ש: ע"ה כְּלַפּוֹן מִשָּׁה הַפֶּהֶן סִילֵט"א ע"ה רַחֲמִים חֵי חֲוִיָּתָה בְּלֹא"א חֲנִינָא הַפֶּהֶן ס"ט: סִימָן ל"א לְעִי"ת טְרִיפּוּלִי יַע"א וְשְׂאֵלִיתִי מִמַּעֲלַת בֵּית דִּין הַצִּדְקָה יַכְב"ץ בְּעִיר טְרִיפּוּלִי יַע"א אוֹדוֹת מֵה שְׂטַעֲן הַבַּעַל לְגַרְשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ מִמֵּה שֶׁפָּתַח מְרֵן ס' קנ"ד ס"י וְשָׂא אִשָּׁה וְשִׁהָתָה עִמּוֹ עֲשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה וְכוּ' תִּשְׁבָּה אִין מְקוּם לְטַעֲנָה זֹו דְּכָל עֵינְקָר הַטַּעַם בְּזֶה אִינוֹ רַק לְקַיִּים מְצַנֵּת פְּרִיָּה וּרְבִיָּהוּבֵנ"ד כְּבָר קַיִּים כְּמִבְּנֹאֵר בְּמַעֲשָׂה שְׁהִיָּה הַנּוֹ' וְאִין מִן הַצְּוֹרָךְ לְהוֹכִיחַ זֶה כִּי הוּא פְּשׁוּט וְכֵן מִתְּבַאֵר לְהַדְיָא מְדַבְּרֵי עָרְךָ הַשְּׁלַחֵן אַה"ע ס' א' אוֹת ז' שְׂלֵא נְחֻלְקוּ הַפּוֹסְקִים רַק בְּיַלְדָה וְלָד אֶחָד אָבֵל כָּל שְׂקִיָּים כ"ע מוֹדוֹ דְּאִינוֹ יְכוֹל לִישָׂא אַחֲרָת וְלֹא לְגַרְשָׁה בְּמִקּוּם שְׂיֵשׁ תִּקְנָה וּכְמוֹ שֶׁפָּתַחוּ בְּמִכְתָּבְכֶם הַנּוֹ': וּמֵה שְׂטַעֲן דְּאִשְׁתּוֹ רֵאֲתָה מַחֲמ"ת ג"פ וְנֶאֱסָרָה עָלָיו אִין מְקוּם לְטַעֲנָה זֹו דְּכִינּוֹן דְּאַפִּילוּ לְדַבְּרֵי עֲבָרָה וְשִׁמְשָׁה וְלֹא רֵאֲתָה מְוֹתֶרֶת כְּמ"ש מוֹר"ם יו"ד ס' קפ"ז ס"י וְאַפִּילוּ בְּפַעַם אַחַת שְׂלֵא רֵאֲתָה מְוֹתֶרֶת וּכְדַעַת הַש"ךְ וּכְמוֹ שֶׁמְסִיק ה' דְּרַכִּי תִּשְׁבָּה ס"ק רכ"ב ע"ש וּכ"ש אִם כְּמֵה פְּעַמִּים שִׁמְשָׁה וְלֹא רֵאֲתָה וּכְמוֹ שֶׁפֶן נִרְאָה מְסַתְּמִיּוֹת הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת הַמַּעֲשָׂה שְׂנַשְׂאֵל הַבַּעַל,, אִם אַחַר הַפְּעַמִּים הָאֵלּוּ נִזְדוֹנָג עִם אִשְׁתּוֹ? וְהַשִּׁיב שְׂנַזְדוֹנָג וְלֹא נִהְיָה עוֹד דָּם בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ ע"כ' וּמִזֶּה מוּכַח שְׂנַזְדוֹנָג כְּמֵה פְּעַמִּים פְּדָרְךָ כָּל הָאֲרִץ וְכֵן מוּכַח מְדַקְדוּק לְשׁוֹנוֹ,, וְלֹא נִהְיָה עוֹד דָּם" שְׁזֶה מוֹרָה דְּכְמָה פְּעַמִּים נִזְדוֹנָג וְלֹא רֵאֲתָה עוֹד מַחֲמ"ת וְכִינּוֹן שֶׁפֶן מְוֹתֶרֶת לְכ"ע: וּמֵה שֶׁפָּתַחוּ שְׂנַשְׂבַּע שְׂלֵא יַעֲבֹר חֲדָשׁ עַד שְׂיִגְרָשְׁנָה וְגַם אֶסְרָה עַל עֲצָמוֹ כְּאִמּוֹ וְאַחֲוֹתוֹ.

בְּזֶה נִרְאָה שְׂיִשְׁתַּדְּלוּ עִמּוֹ לְהַתִּיר לוֹ שְׂבוּעָתוֹ בְּפִתַח וְחֶרֶטָה. וְכֵן בְּכָלֵל זֶה יִתִּירוּ לוֹ מֵה שְׂאֶסְרָה כְּאִמּוֹ וְאַחֲוֹתוֹ כְּמִתְּבַאֵר מְדַבְּרֵי מְרֵן ז"ל בְּיו"ד ס' ר"ה ס"א וּבְמוֹר"ם שֶׁם וְהַגַּם דְּהַרְדַּכ"ז ז"ל ח"ב ס' תשל"ד פָּתַח דִּיגְרֵשׁ מִפְּנֵי הַשְּׂבוּעָה וְכוּתְבִים עָלָיו חֲנוּמְרוֹת וּקְנָסוֹת

וערִבנות שִׁיחֻזִירָנָה ע"ש נִרְאָה פְּשוט דְּכָל כַּמָּה שְׁאֵפְשֶׁר בְּלֹא גִירוּשִׁין עַל יְדֵי פִיוס שִׁיחֻחֶרֶט וְיִתִירוֹ שְׁבוּעָתוֹ טְפִי עֲדִיף אִם מִצַּד אֶטְרוּחִי בִּי דִינָא.

אִם מִצַּד הוֹצָאוֹת הַגֹּט. אִם מִצַּד דְּשִׁמָּא בְּנִימִינוּ אֵלֶּה שְׁאִין כּוּחַ בֵּית דִּין יָפֶה כָּל כָּף כַּמְלַכְנִים כָּל הַחֲנוּמְרוֹת וְהַקְּנָסוֹת וְהַעֲרִבְנוֹת לֹא יוֹעִילוּ וְלִכֵּן נִרְאָה דָּאִם יֵשׁ אֶפְשָׁרוֹת עַל יְדֵי הַתְּרָה הֵנָּה מ"ט וּמ"ן וְאִם מָאָן יִמָּאָן בְּאוּמְרוֹ שְׁלֹא נִתְחַרַּט וְכִיּוֹצֵא יִטִּילוּ עֲלֵיו חֲנוּמְרוֹת הַמְּזוֹנוֹת עַד שְׁסוּף סוּף יִתְחַרַּט וְיִתִירוֹ לוֹ שְׁבוּעָתוֹ וְאִסּוּרוֹ וְתִשׁוּב אֵלָיו כַּמְלַכְנִים: גַּם רְאִינוּ פְּתוּב שָׁם וְזֶה לְשׁוֹנָם „וְהֶאֱמַת שְׁהַבְעַל אָמַר אֲלֵינוּ זֶה שְׁהוּא מְסַתְּפֵק בְּהַ שְׁיֵישׁ לָהּ אֵיזָה דְּבָר עִם הָעָרֵל הֵזֶה וְגו'” ע"ש.

לְשׁוֹן זֶה מוֹרָה שְׁאִין פָּאָן רַק עֲלִילָה בְּעֵלְמָא וְכֵן מוֹכַח מִמֶּה שְׁלֹא זָכַר הַבְּעַל זֶה בְּטַעֲנוּתוֹ לְגַרְשׁ וְכֵן מוֹכַח מִמֶּה שְׁכָפִי הַנִּרְאָה אִין הַחֲשָׁד זֶה מְחַוְּדֵשׁ עִתָּה אֵלֶּה עֶבֶר עֲלֵיו זְמַן מַה וְהוּא לֹא בָּא לְבֵית דִּין עַל זֶה.

וְגַם כָּפִי הַנִּרְאָה גִּזְדוּג עִמָּה אַחֲרֵי הַחֲשָׁד וְכָל זֶה מוֹרָה וְכֹא שְׁאִין פָּאָן רַק עֲלִילָה בְּעֵלְמָא וְלִכֵּן מִזָּה לֹא פְּתַבְנוּ פְּלוּם וְלֹא הִשְׁבַּנוּ רַק עַל הַצְּדִדִים הַבָּאִים בְּמַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה נְאֻם הַכו"ח בְּיוֹם כ"ה אֵיִר הַתְּרַצ"ו פֶּה אֵי ג'רְבָא יע"א: ע"ה כְּלָפוֹן מִשָּׁה הַפְּהֵן סִילַט"א.

ע"ה רַחֲמִים חֵי חֲנוּתָה בְּלֹא"א חֲנִינָא הַפְּהֵן ס"ט: סִימָן ל"ב שְׁאֵלָה רְאוּבֵן נִשְׂא אִשָּׁה וְכַתֵּב לָהּ פְּתוּבָה עַל יְדֵי סו"מ כְּפִי הַגֹּט וְיַעֲקֹב אָבִיו נִכְנַס עֲרָבֵן וְז"ל שְׁטַר הַעֲרִבְנוֹת. מְעִידִים אַעֲח"מ כִּי בְּיוֹם פ' כְּשִׁקְנִינוּ מִיַּד הַחֲתָן רְאוּבֵן הִנּוּ' עַל פְּתוּבַת אִשְׁתּוֹ מֵרַת פְּלוּגִית לְהִיּוֹת כִּי הִיָּה הַחֲתָן הִנּוּ' חֶסֶר דַּעַת קִצַּת וְלֹא יָכִיל לְמִיקָם בְּסִיפּוּקָא דְּאַנְתְּחִיָּה כְּדַחֲזִי לְכֵן נִכְנַס אָבִיו יַעֲקֹב עֲרָבֵן עַל כָּל מַה שְׁנִתְחַיֵּיב בְּנוֹ הִנּוּ' לְאִשְׁתּוֹ הִנּוּ' כָּכֵל הַפְּתוּב בְּכַתוּבָתָהּ בֵּין עַל סְכֵי הַפְּתוּבָה גְּדוּגָא וְתוֹסֶפֶת בֵּין עַל הַמְּזוֹנוֹת וְכִיּוֹצֵא וְקִנְיָנוּ מִיַּד יַעֲקֹב הִנּוּ' עַל כָּל הִנּוּ' ע"כ.

וְאַחֲרֵי עֲבוּר אֵיזָה חֲדָשִׁים מִהַנִּשְׁוֹאִין גִּטְרָפָה דַּעַת רְאוּבֵן הִנּוּ' וְנִתְפָּשְׁרוּ פִּשְׁרֵי זְמַנֵּי יַעֲקֹב אָבִי רְאוּבֵן הִנּוּ' וְכַלְתּוֹ הִנּוּ' שְׁתַּקַּח כָּל מַה שְׁהִבִּיָּאָה בְּגִזְדוּגֵיָּהּ בִּיָּדָהּ וְתִלָּף אֶצֶל אִמָּהּ לְמַדְנִין יע"א וְאִין לָהּ כָּל מְשֻׁף הַזְּמַן הַהוּא אֲשֶׁר גָּבְלוּ בִּינֵיהֶם שׁוּם תְּבִיעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת וְכִיּוֹצֵא לֹא עַל בְּעֵלָה וְלֹא עַל חֲמִיָּה וְאַחֲרֵי עֲבוּר זְמַן הַמְּוִגְבֵּל יַעֲמָדוּ לְדִין וְשׁוּב בְּיוֹם פְּלוּגִי עֲמָדוּ לְדִין וְתִבְעָה אִשְׁתּוֹ רְאוּבֵן הִנּוּ' מִחֲמִיָּה מְזוֹנוֹתֵיהָ בְּכַח הַעֲרִבְנוֹת הִנּוּ' וְהַמּוֹרְשָׁה מִחֲמִיָּה הִנּוּ' הַשִּׁיב כִּי תִדּוֹר בְּחֲצַר חֲמִיָּה הִנּוּ' כְּמוֹ שְׁהִיָּתָה וְחֲמִיָּה הִנּוּ' מוֹכֵן לְזוֹן אוֹתָהּ וְכֵן הַשִּׁיב כִּי הִיא תוֹפְרַת בְּמִכּוּנָה וּמַעֲשֵׂה יְדִיהָ לְבַעֲלָהּ וַיֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂה יְדִיהָ יוֹתֵר מִדְּמֵי מְזוֹנוֹתֵיהָ.

וְהִיא אוֹמְרַת כִּי מֵאַחַר שְׁבַעֲלָה גִטְרָפָה דַּעַתוֹ אֵינָה רוֹצָה לְדוֹר לֹא בְּחֲצַר שְׁבוּ דָרִים חֲמִיָּה וּבְעֵלָה וְלֹא בְּחֲצַר אַחֲרַת מְהַעִירָהּ אֵלֶּה אוֹ בְּמַדְנִין עִם אִמָּהּ אוֹ בְּעִיר אַחֲרַת. וְעַל מַעֲשֵׂה יְדִיהָ אִמָּרָה כִּי מַה שְׁתִּירוּיִח מְמַעֲשֵׂה יְדִיהָ מוֹכְנַת לְשִׁלְמֵ אוֹתוֹ לְחֲמִיָּה אִם יִתֵּן לָהּ מְזוֹנוֹתֵיהָ וְהַגְּלָנָה לָזֶה: תְּשׁוּבָה נִרְאָה דְּאִינוּ חֲיִיב חֲמִיָּה הִנּוּ' בְּמְזוֹנוֹתֵיהָ מִכַּמָּה טַעֲמִים.

א) דְּכָבֵר כְּתִב הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' ס' תַּתְּקַפ"ח וְהַב"ד מְרָן בַּב"י אַה"ע ס' ע"א דְּאִישׁ שְׁנִשְׁתַּטָּה וְהַמְּעוֹת בִּיָּד קְרוּבֵי הָאִשָּׁה עֲדִין אִם נִאֲמַר תְּזוֹן הִיא מִן הַנִּכְסִים וְהוּא מִן הַתְּמַחוּי אוֹ אִם מוֹצִיאִין ב"ד מִיָּדָם וְהַשִּׁיב דְּמוֹצִיאִין דַּא"א לְגִבּוֹת הִיא פְּתוּבָתָהּ כָּל שְׁהוּא אֵינּוּ

יכול לגרש אלא נזונון היא ובעלה ובניהם ע"ש ועי' להכנה"ג שם שציין עוד להרשב"א
במיוחסות להרמב"ן סי' צ"ט ולהרב בנתיבין זאב סי' ל"ג ע"ש ומשם מבואר באר היטב
לפי טעמים ונתיבות שם דל"ד מעות אלא ה"ה והוא הטעם לשאר הנדונים.

והגם דהרשב"א גופיה דעתו פהרמב"ן לפסוק בנכסי צאן ברזל שהמכר בטל לאלתר
משום שכתב בית אביה כמ"ש מרן בב"י סי"ז נראה ברור דלא פתב פן הרשב"א רק במי
שהוא בר דעת דאם אינו זן אשתו שאין לו פלום פופין אותו להוציא שהרי יכול לגרש
וממילא תלח היא הנדונית בכתובתה וכמו שמתבאר מדברי הרשב"א גופיה הב"ד ה'
המגיד בפרק י"ב מה' אישות הלכה י"א וכדעת הרמב"ם ומרן בש"ע סי' ע' ס"ג ואם הנה
עני וגו' ע"ש אבל מי שנטרפה דעתו דאינו יכול לגרש הנכסים של הנדונית של צאן
ברזל הם של הבעל ונזונון מהם הבעל ואשתו וכמו שזה מדויק היטב בדברי הרשב"א
בסי' תתקפ"ח ובסי' צ"ט במיוחסות שטרם כל הצייע הצעה זו דאינו יכול לגרש מה
שלקאורא אין צורך לזה דהנה די באומרו פי לא ניתנה פתובה להגבות מחיים אלא
דכוננתו פדאמרן.

[ואם לדעת הרשב"א דהמכר בטל לאלתר בשוטה חשיב להו כנכסיו ממש] כ"ש לדידן
דבתריה דמרן גרירין ונדעתו בסי"ז סי"ד דבדיעבד מה שעשה עשוי. ועי' להב"י עינאש
אה"ע סי"ז דנדאי י"ל דשעת הדחק כזו שאין הבעל ראוי לשום מלאכה פדיעבד דמי
ונזונות מנדוניתה שבידה וכאמור.

אלא דיש לב"ד לחקור ולמצוא מי שהוא אמוד בנכסים ולמסור ביזו כל סף הנדונית
להתעסק בהם ולזונה מהרינח ואם אין רינח מהקרן וכמו שפייס הרשב"א במיוחסות סי'
צ"ט ע"ש וכן נראה דעת מרן ז"ל ח"מ סי' ר"ץ סכ"ז ע"ש וכיון דלגבי הבעל דינא הכי
ממילא אין לה מקום לתבוע את הערב ועי' למרן ז"ל ח"מ סי' קכ"ט ס"ח.

ועוד נראה דכיון דלדעת הרשב"א נזונות היא ובעלה מהנדונית א"כ בנד"ד אפי' אם
נאמר שיש לה זכות לתבוע מהערב הנה הבעל אין לו ערב וא"כ אם היא תגבה מהערב
למזונותיה עכ"פ הבעל נזונו מהנדונית וא"כ איפוכי מטרותא למה לן תזונו היא מהנדונית
והבעל נזונו מהערב דהא קי"ל מוציאין מזה ונותנים לזה והגם דבשטר הערבנות פתוב
לכן אביו ערב על כל מה שנתחייב בנו לאשתו ככל הכתוב בכתובתה בין על סכי פתובתה
וגו' בין על המזונות וכיוצא משמע דחייב עצמו לתת לה ולא לשלוח ידה בנדוניתא
למזונה ולזונו עצמה נלע"ד דכל פנות השטר היינו שאם למחר תתגרש או תתאלמן
ב"מ אזי אם בנו אינו יכול לשלם אם פתובה אם מזונות אם דירה וכסות ורפואה משלם
אביו ואין שטר הערבנות מייירי קלל בעודה תחת בעלה.

ב) דכבר כתב הרשב"א במיוחסות להרמב"ן ז"ל סי"ט דערב של יתומים קטנים אין
נפרעין ממנו ולא הוי כאלו אין להם נכסים וכדעת הר"ר זרחיה ז"ל דאין נפרעין מן
הערב תחילה וכיון דלגבי יתומים קטנים אין מקום לתובעם פן אין לתבוע הערב ע"ש
הוא הדין לזה שהנתבע נטרפה דעתו שאין נפרעין מן הערב תחילה והגם דמרן ז"ל
אה"ע סי"ע ס"ו פתב מי שנטרפה פוסקין לאשתו תכשיט וגו' ע"ש היינו דוקא לגבי
שוטה גופיה שיש לו נכסים שכבר נכסיו משועבדים כמו שכתוב בכתובה דקנינא ונדעתיד
אנא למקני אבל לענין לתבוע השוטה כבר פתב מרן בח"מ סי' צ"ו ס"ה דאין נזקקין

לשוטה לכל טענה לא לטענתו על אחרים ולא לטענת אחרים עליו לא לשבועה קלה ואצ"ל לשבועה חמורה או לתשלומין ע"ש ומינה ומינה דאין נזקקין לתביעתה לערב בעדו וכמ"ש הרשבב"א שם וכאמור.

ועוד דבעת שנקנס הערב לא היה הבעל שוטה ולא היה יכול למפור מנדונייתא וג"כ יהיה דין הערב פו. אף עתה שנטרפה דעתו הניא פנכסיו ממש ואין מקום לחייב את הערב דאין וגו'.

ג) דכיון דאינה רוצה לישוב לא בתצר שדר בו חמיה ובעלה ולא בתצר אחרת אשר בעיר הנז' אלא בעיר אחרת אין בעלה חייב לזונה דעל ידי היותה בעיר אחרת היא נמנעת מלעשות מלאכה מהמלאכות שהיא חייבת לעשות ויכול בעלה שלא לזונה עד שתעשה וכמ"ש מור"ם ז"ל באה"ע סי"פ סט"ו ע"ש ונהגם דהבעל שוטה אם נראה להב"ד שאינו מזיק פלום א"כ צריכה לעשות המלאכות בתצר אחת ואם מזיק עכ"פ תעשה המלאכות שאינם נתלים בקליו ועי' למרן ז"ל סי' ע' ס"ו שזכרתי לעיל דפוסקים לאשתו תכשיט והטעם דניח"ל בכף להיות לה תכשיטין וזה מורה דיושבת עמו בתצר אחת ואולי גם בבית אחת זהו הנלע"ד בזה דרף לימוד להלכה ולא למעשה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ג נשאלתי לחוות את דיעי הקצצר באינהו דקי"ל בא"ה סי' קט"ו ס"ז דבבא לצאת י"ש מוציא אם יש פלוגתא בהא גופה מהפוסקים מערכה לקראת מערכה דלהני רבנותא גם בבא לצאת י"ש א"ץ להוציא ולהני רבנותא בבא לצאת י"ש מוציא אם הולכין בזה לקולא או לא: תשובה נלע"ד דכל פי הא דאין ב"ד כופין להוציא אינו אלא דרבנן וכ"ן מלשון הרשבב"א במינותסות להרמב"ן סי' קל"ג הב"ד מהר"י באסאן סי' פ"ו וז"ל ומה שאמר שמואל אי מהימן לה פבי תרי זיל אפקה לאו לאסרה עליו דבר תורה וגו' ע"ש וכן מתבאר להדיא מדברי העה"ש סי' קט"ו דין ח"י ע"ש וא"כ נראה דכל ספק שיש בזה אם ספק מציאות אם ספק פלוגתא ואין הכרע בדעת מרן ז"ל ספיקא דרבנן הני ולקולא וכ"ש אם יש תרי ותלת פלוגתות דנדאי מתירים מס"ס גם בדאו' פידוע זהו הנלע"ד אם פה יסכים מו"ר ועט"ר הרמב"ד מקודש מהר"ם שתרונג נר"ו הכו"ח י"ג סיון התרפ"ב ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ד נשאלתי מידי"ן החה"ש הזה"מ כמה"ר ר' יוסף בוכריץ יצ"ו אודות איש אחד שפא לגרש את אשתו והיא אשה ראשונה והיא ואישה מילידי פה אי גרפא יע"א האם הב"ד נטפלים לו לגרש או לא: תשובה.

מבואר בהרשב"ש סי' תי"ח ובה' חוט המשולש שבתשב"ץ טור א' סי' נ"ד שאסור להם להתטפל לו ובני עונשים עונש גדול ב"מ כיע"ש וכ"נ דעת מרן בש"ע אה"ע סי' קי"ט ס"ג דאיסורא קאמר וכ"ד הג"פ סק"ו בכונת מרן והרמב"ם וכ"כ הרב המגיה במש"ל פ"י מה' גירושין הכ"א וכ"נ דעת הח"מ ס"ק וכ"כ ה' בית מאיר ס"ג דכל הפוסקים ביטלו דברי מהר"ם לופלין בתשו' סי' קכ"ג עש"ב וכן מבואר בדברי הפר"ח סק"ה דכל שלא גרש כופין אותו שלא לגרש וכן שמענו וראינו שהרבנים שקדמונו היו נשמטים בכל עז ותעצומה מלגרש אשה ראשונה כל שלא מצא בה ערות דבר: ומעתה נראה פשוט דכיון דהאיש והאשה הם מילידי פה אי גרפא יע"א אדעתא דהמנהג דידן נשאת ואינו יכול לגרשה בע"כ אף במקום שמנהגם הפך זה.

וכ"כ מְרַן בַּב"י ס"י קי"ט בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א בְּתִשְׁבִּי' דְּכָל שְׁנָשָׂא בְּמָקוֹם שְׂאִין מְגַרְשִׁין אֶלְא מִדְּעַת הָאִשָּׁה סְתָמוּ כְּפִירוּשׁוֹ וְע"ד פֶּן נִשְׂאֵת וְשֵׁלָא יִגְרַשְׁנָה אֶלְא מִדְּעַתָּה ע"ש וּמִינָהּ נְמִי לְמָה שְׂאִין מְגַרְשִׁין פֶּה אִשָּׁה רֵאשׁוּנָה אֵא"כ מְצָא בֵּה עֲרֹנָת דְּבָר וּכ"נ דְּעַת מוֹרִינּוּ הֶרֶב גַּר יִשְׂרָאֵל זִיתוֹן זַצ"ל בְּתִשְׁבֻּבְתּוֹ אִינוּ שְׂיֵשׁ לָנוּ לְהִתְנַהֵג ע"פ מְנַהֵג הַב"ד הִי"ו וּכ"ש שְׂאִין הַב"ד פֶּה נְטָפְלִים לוֹ כְּלָל לֹא בְּסִידוֹר הֶגֶט וּכְתִיבָתוֹ וְחִתִּימָתוֹ וְלֹא בְּנִתְיָנָתוֹ אֶף אִם יִהְיֶה מְסוֹדָר בְּמָקוֹם שְׂמִנְהָגָם הַפָּדָה זֶה.

וּלְעֲנַן מִהֲשֻׁרְצָה הַבְּעַל לְהַתְלוֹת בְּעֲרֹנָת דְּבָר בְּאֶמְרוֹ שְׂשֻׁמַע מֵאִשָּׁה אַחַת שְׁנִתְגַּרְשָׁה מֵאִחֵי אִשְׁתּוֹ שְׂאֵחֵר שְׁנִתְגַּרְשָׁה אוֹ בְּזִמְן הַגִּירוּשִׁין אֶמְרָה שְׂבַעֲלָה הַמְגַרְשׁ הַנּוֹ' נְטָמָא עִם אַחוּתָה הַנּוֹ' בְּהִיוּתָה נְשׁוּאָה לְהַבְּעַל הַזֶּה אִין זֶה כְּלוּם דְּכַבֵּר חֲקָרוּ וְדָרְשׁוּ הַב"ד הִי"ו ע"ז בְּמוֹעֵדוֹ וּבִשְׁעָתוֹ וּבִיָּרְרוּ דְלִדְיָנָא וְאֶפ"י לְצִאֵת י"ש אִין שׁוּם חֲשֵׁשׁ מְזָה כְּלָל וּכְלָל וְכַפְתּוּב בְּזוּלָת זֶה בְּאֶרְכּוּפָה וּמְנִי אִזְ נֶהֱג אֶתָּה פְּדַת מְשָׁה וְיִשְׂרָאֵל וְכֵן מָה שְׂאֵמַר שְׂשֻׁמַע מֵאִיזָה אִישׁ שְׂאִשְׁתּוֹ בְּעוֹדָה פְּנוּיָה נְטָמָא עִמָּה אִין זֶה כְּלוּם דְּמָמָה שְׂלָא הָעִיר ע"ד בְּתוּלִים מוּכַח דְּמְצָא וּמְזָה הַכְּחָשָׁה גְּמוּרָה לַע"ד וְכֵן מִדְּשִׁתְּמָא אַחֲרֵי שְׂשֻׁמַע וְלֹא מִיָּחָה מוּכַח שְׂלָא הָאֲמִין לוֹ וְכָל מַעְיָן יִשְׂר הוּלָף עֵינֵינוּ תַּחֲזִינָה כִּי רַק תּוֹאֲנָה הוּא מְבַקֵּשׁ וּבִכֵּן אִם פֶּה יִסְפִּימוּ עִמִּי ר"מ נ"י וּבֵית דִּינּוּ בְּזָה וְעַל הַפֶּל וְעַד ב"ד הַצֶּדֶק אֲשֶׁר בַּעֲבוּב"י תּוֹנֵס יַע"א נִרְאָה בְּרוּר דְּאִינוּ יְכוּל לְגַרְשָׁה וְגַם חֲזִיב הוּא בְּמִזְנוּתִיָּה וְכַמ"ש הַרְשָׁב"ש ס"י תי"א.

זֶהוּ הַנִּלְע"ד. נְאֻם הַכּו"ח בְּיוֹם י"ב תַּמּוּז יַה"ל הַתְּרַפ"ג לִיצִירָה.

ע"ה כְּלַפּוֹן מְשָׁה הַפֶּה סִילַט"א: סִימָן ל"ה גְּשֻׁאֲלָתִי מִיִּדִי"ן הַחוּ"ש הַדּו"מ כַּמְה"ר ר' יוֹסֵף בּוֹכְרִיץ הִי"ו אוֹדוֹת גְּרוּשָׁה שְׂיִצָּא עֲלֶיהָ קוֹל כְּשֶׁהִיָּתָה בְּתוּלָה שְׁזִינְתָה עִם אִישׁ אַחַד וַיֵּשׁ לָהּ אוֹיְבִים קְרוֹבִיָּה וְאוֹיְבֵי בַעֲלָהּ מִפְּנֵי שְׂלָא נְשָׂא אֶת בְּתָם וּבַעֲלָהּ אָמַר שְׂמְצָא לָהּ דָּם בְּתוּלִים כְּדָרְף כָּל הָאֲרִץ וְאַחֲרַי פֶּה הָיָה אוֹמֵר לָהּ שְׂלָא תִלָּךְ לְבֵית אָבִיָּה אֲשֶׁר שָׂם הַנְּחָשׁ וְלֹא הָיָה שׁוֹמֵעַת לְקוּלוֹ וּמְזָה הָיָה חוֹשֵׁב בְּלִבּוֹ שְׂאִינָה אוֹהֲבָתוֹ וְאוֹהֲבָת רַק הַנְּחָשׁ וּמְזָה הָיָה הוּא לְפַעֲמִים פּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה וּלְסוּף נִתְרַצוּ לְהַתְגַּרְשׁ וְנִתְגַּרְשָׁה וְעַתָּה כְּשֶׁנִּתְגַּרְשָׁה רוּצָה הַנְּחָשׁ לִישָׂא אוֹתָהּ וּנְשַׁבַע כְּמָה שְׂבּוּעוֹת לְפָנֵי הַחֶבֶר עִיר אֲשֶׁר שָׂם וְקִלְלָ אֶת עַצְמוֹ שְׂלָא נִגַע בָּהּ לְעוֹלָם אֶפ"י בְּאַצְבַּע קִטְנָה וּכְפִי דְבָרֵי הַחֶבֶר עִיר אֲשֶׁר שָׂם יֵשׁ לְחוּשׁ שְׂאֵם לֹא תִנְשָׂא לוֹ בְּיָפָה שְׂעָה אַחַת קוֹנָם תִּצָּא לְתַרְבוֹת רַעָה רַח"ל אִם מִצַּד עַצְמָה אִם מִצַּד הַכִּיְשׁוּף מִהַנְּפָרִים אֲשֶׁר רוּצִים לְקַח אוֹתָהּ וּלְפ"ד הֶרֶב הַשְּׂאוֹל נַר"ו הַקּוֹל הַנּוֹ' הָיָה בְּאֶנְפֵן זֶה כִּי יֵשׁ שְׂאוֹמֵר שְׁנִכְנָסָת לְבֵיתוֹ הַמְּיֻחָדָת שֶׁל הַנְּחָשׁ לְכַבֵּד הַבֵּית וּלְהַצִּיעַ הַמַּטּוֹת וְאִי אֶפ"י שְׂלָא יִהְיֶה בִּינֵיהֶם אִיזָה עֲנִין רַע וַיֵּשׁ שְׂאוֹמֵר שְׂפִינּוֹן שְׂהַנְּחָשׁ אוֹהֵב אֶת אָבִיָּה וְאוֹכֵל עִמָּהֶם וְנוֹתֵן לָהֶם הַהוֹצָאָה בְּאֶנְפֵן מִיָּתֵר לֹא דְבָר רִיק הוּא אֶף לֹא יֵשׁ קוֹל שְׂפִלוּנֵי זָנָה עִם פְּלוּנֵית מִפְּנֵי שְׂלָא יֵשׁ מִי שְׂרָאָה הַזְּנוּת מִמֶּשׁ אוֹ דְבָר כִּיעוֹר מִמֶּשׁ שְׂכ' מְרַן ז"ל וּבַעֲלָהּ לֹא קוֹנָא לָהּ רַק שְׂהִיָּה אוֹמֵר שְׂלָא לְלַכֵּת לְבֵית אָבִיָּה וְכֵן לֹא יֵשׁ סְתִירָה הָאֵם יוֹכֵל לִישָׂא אוֹתָהּ הַנְּחָשׁ לְכַתְחִילָהּ אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה הִלָּא לְאִמּוּנָה צַר לִי מְאוֹד לְהַשִּׁיב שׂוֹאֲלֵי דְבָר כִּי מְכִיר אֲנִי מִן עֲרָפֵי בְּגִשְׁמֵי וּבְרוּחֵי וּמְצָנָה זֹו אִינָה אֶלְא לְגַדּוּלִים מְמַנֵּי בְּחֻכְמָה וּבְמִנְיָן אֶף לְעוֹמֵת זֶה צַר לִי עוֹד כִּי בַעֲוֵה"ר דּוֹרְשֵׁי דְבָר ה' מְמַשְׁמָשִׁים וּבְאִים וְלֹא יִמְצָאוּ עוֹנָה לָהֶם וּבִכֵּן נִלְע"ד לְמִלְאֵת רִצּוֹן הֶרֶב הַשְּׂאוֹל נַר"ו וְאַחֲוָה אֶת דִּיעֵי בְּזָה בְּדָרְף לִימוּד בְּעִלְמָא לֹא לְהִלְכָה וְלֹא לְמַעֲשָׂה וְע"פ מוה"ר נַר"ו יְקוּם

דָּבָר וְזֶה הַחֲלִי בַעֲהוֹ: הִנֵּה הַרְשֵׁב"א ז"ל ס' תַּקְצ"ו כ' דָּכַל שְׁעֵמֶד הַקּוֹל בְּפִי הַבְּרִיּוֹת
וּמְרַנְנִים אַחֲרֵיהֶם פְּיוֹם וַחֲצִי אִם לֹא פִּנְס לֹא יִכְנֹס אַע"פ שְׁאִין שֵׁם לֹא עַדִּי טַן־מָאָה וְלֹא
עַדִּי פִּיעוֹר עֵמֶד וְכֹנֶס יֵשׁ מִהַגְּדוּלִים שְׁאֲמְרוּ דְמוּצִיא וּקְרוּבִים דְּבַרְיָהֶם לִהְיוֹת כֵּן וּמ"מ
גַּם לְדַבְּרֵי הַמְּקִיל לְכַתְּחִילָה לֹא יִכְנֹס שְׁאִין לֶף לְזוֹת שְׁפָתַיִם גְּדוּל מְזָה כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ
בִּיבְמוֹת דַּכ"ד גְּבִי הַנְּטָעֵן עַל הַשְּׁפָחָה וְנִשְׁתַּחֲרָרָה וְעַל הַנְּכָרִית וְנִתְגַּיְיָרָה לְכַתְּחִילָה לֹא
יִכְנֹס מִשׁוּם לְזוֹת שְׁפָתַיִם הַרְחַק מִמֶּךָ ע"ש וּמְזָה מְבוֹאֵר דַּבְנ"ד נְמִי לְכַתְּחִילָה לֹא יִכְנֹס
וּכ"כ הַב"ש ס' י"א ס"ק ז' וְהַח"מ ס"ק ד': וְאוּלָּם בַּנ"ד דְּאִיפָּא אוּיָבִים כ' הַרְיִטְבָּ"א בַּח'י
לִיבְמוֹת דַּכ"ה ע"ב ד"ה וְקָלָא דְּכָל הֵיכָא דְּאִיפָּא בְּעִיר אוּיָבִים בֵּין לְנִטְעָן בֵּין לְנִטְעָנָת
אַפִּילוּ נְמִשָּׁף הַקּוֹל יוֹמָא וּפְלָגָא וְיוֹתֵר בְּלֹא שׁוּם הַפְּסֵק לֹא קָלָא הוּא וְשָׂרְיָא וְאִפ' דְּאַפִּי
לְכַתְּחִילָה לֹא תִּיַּיְשִׁי לָהּ לְאַסְרָה עַל הַנְּטָעוֹכָל כְּמָה דְּאִיפָּא (נִרְאָה דַּצ"ל דְּלִיפָּא) דְּבָר
מְכוּנָעָר ע"ש וּכ"כ הַנ"י בְּשִׁמּוֹ וְהִבִּיאוּ מֶרֶן בַּב"י אַה"ע ס' י"א וְהַגֵּם דְּהַרְיִטְבָּ"א בְּדַרְךָ
אַפְשָׁר אַמְרָה לְמִילְתִּיהָ נַר' דְּאַפְשָׁר וְהֵכִי נְקֻטִי קְאָמֵר וְכֵן זְכוּרֵנִי שְׁדוּמָה לְזָה כ' הַפּוֹסְקִים
עַל לְשׁוֹן אַפְשָׁר שְׁאוּמְרִים הַפּוֹסְקִים.

וְעוֹד דְּכִינּוֹן דַּמְסַפְק"ל וְהַאֲיָסוּר הוּא דְּרַבְּנָן י"ל דְּמוֹתֵר פְּדִין סַד"ר דְּעֵלְמָא וְאִין לֹאמֵר דַּס'
דַּחַס"י הוּא דְּכִינּוֹן דְּרַב וְגְדוּל פְּהַרְיִטְבָּ"א מַסַּפְק"ל תו"ל ח' חֶסְרוֹן יִדְיָעָה וְעוֹד דְּעַל הַבָּא
לְאַסְוֹר לֹו מָה שְׁהִיָּה מוֹתֵר לְהִבִּיא רְאָיָה וּקְצַת יֵשׁ לְהוֹכִיחַ כֵּן מְדַסִּיִּים שֵׁם מֶרֶן בַּב"י ע"ז
וּדְבָרִים מְבוֹאֲרִים בַּגַּמ' הֵם וְלֹא אַתָּא לְאַשְׁמַעִי אֵלָּא דְּלְכַתְּחִילָה נְמִי שְׂרִיָּא וְהַגֵּם דִּי"ל
דְּכּוֹנְתוּ עַמ"ש שֵׁם וְאִפ' וְכו' מ"מ מְדָלָא כְּתַב כְּלִשׁוֹנוֹ אַפְשָׁר וּמְדָלָא נְקִיט דְּבָא לְאַשְׁמַעִי
שְׂרִיּוֹתָא דְּלְכַתְּחִילָה יֵשׁ לְדַקְדָּק דַּס"ל פְּדַעַת הַרְיִטְבָּ"א דְּשָׂרִי לְכַתְּחִילָה אוּ דְּגַם
לְהַרְיִטְבָּ"א בְּדַרְךָ אִפ' אַמְרָה לְמֶרֶן פִּשִׁיט"ל דְּשָׂרִי וּכ"נ שְׁהִבִּין הַב"ש ס' י"א סְקִי"ב שְׁכ'
בְּשֵׁם הַנ"י לְהַתִּיר בְּפִשִׁי וְלֹא זְכַר ל' אַפְשָׁר כְּלָל וְכֵן סִיִּים דַּל"ד לַמ"ש בְּסַמוּף (נַר' דְּהִיָּנוּ
עַמ"ש שֵׁם סַק"ז) דְּמִשׁוּם קוֹל כְּזָה לֹא רִיעוּתָא כְּלָל ע"ש וּכ"כ ה' יַד אֶהְרֹן שֵׁם הַגַּהֲב"י
אוֹת י"ב בְּשֵׁם רִיא"ז בַּס' אוּרִים גְּדוּלִים דַּמ"א ע"ב וְא"כ נַר' דְּהֵכִי נְקֻטִי לְדִינָא וּכ"ש
שְׁלֹא רִאִינוּ עַד עַתָּה מִי שְׁחֹלַק בְּזָה כְּלָל: וְהַגֵּם דְּלֹא נִתְבָּרַר דְּמוּצִיאֵי הַקּוֹל הֵם הָאוּיָבִים
פִּינּוֹן דְּאִיפָּא אוּיָבִים בְּעִיר סְגִי וְאִין אוֹתוֹ הַקּוֹל קוֹל כַּמֶּש"ה בֵּית יְהוּדָה אַה"ע ס' י"ט
וְשִׁפְן מְבוֹאֵר בַּהַרְשֵׁב"ש ס' ר"ח וְהַגֵּם דְּהָאוּיָבִים הַנִּז' אֵינָם אוּיָבִים גְּמוּרִים שְׁלֹא דְּבָרוּ
עִמָּה ג' יָמִים בְּאִיבָה וְהֶרַב ב"י שֵׁם כ' דְּבוּדָאֵי אוּיָבִים גְּמוּרִים בַּעִי בְּאַנְפֹן הַנִּז' ע"ש
לַעַנ"ד ל' הַרְשֵׁב"ש ס' ר"ח שְׁכ' דַּבְּזָה"ז מוּעֲטִים הֵם שְׁאִין לָהֶם אוּיָבִים הוּא נִגְדַד זֶה דְּאֵלוּ
הִיָּתָה הַפּוֹנָה בְּאוּיָבִים שְׁלֹא דְּבָרוּ ג"י בְּאִיבָה אֲדַרְבָּא מוּעֲטִים הֵם שְׁיֵשׁ לָהֶם אוּיָבִים וּמ"ש
הַב"י שֵׁם דַּהַרְשֵׁב"ש לֹא סְמָף ע"ז לְמַעֲשָׂה רַק רְצָה לֹאמֵר שְׁאֵם תְּרַצָּה לְהַקְלִל וּלְחַלֵּק בֵּין
זְמַנָּם לְזְמַנֵּינוּ מ"מ הַרִי יֵשׁ טַעֲנָה אַחֲרָת וְכו' לַעַנ"ד א"ז בְּמִשְׁמַעוֹת דְּבָרֵינוּ כְּלָל דְּאִי אִיתָא
הִי"ל לְדַחוֹת זֶה בַּלֵּא"ה וּמָה גַּם דְּגוּרָף הַחִילּוּק לִיתִּיהָ וְלֹא הִי"ל לְצַדָּד בּוֹ כְּלָל פִּינּוֹן דְּאִין
לֹו שׁוּם חִיָּלוֹת א"ו דְּסַתָּם אוּיָבִים נְמִי מְבַטְלִי קָלָא וְה"ן מְסַתְּבָרָא שְׁלֹא לְהַרְחִיק הַדְּיָעוֹת
כ"כ דַּהַרְשֵׁב"ש אַפִּילוּ לְדַבְּרֵי הַב"י מְצַדָּד דְּבַלֵּא אוּיָבִים כְּאוּיָבִים דְּמִי וְאֵנוּ אוּמְרִים דְּגַם
דְּהַחֲבַר עִיר אוּמֵר דִּישׁ אוּיָבִים לֹא חָשִׁיב כַּה"ג אוּיָבִים.

וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ לַע"ד מְסַתְּמִיּוֹת דְּבָרֵי כָּל הַפּוֹסְקִים שְׁלֹא הַזְּכִירוּ תְּנָאֵי זֶה כְּלָל. וּקְצַת יֵשׁ
לְהוֹכִיחַ כֵּן מִמָּה שְׁלֹא אָמְרוּ בַּגַּמ' שׁוּנָאִים שְׁאָז הָיָה מְקוֹם לְחִשׁוֹב דְּהוּי כְּסַתָּם שׁוּנָא
דְּעֵלְמָא רַק אוּיָבִים וְא"כ נִרְאָה דְּנְקֻטִי כְּמוֹ שְׁנִרְאָה מְדַבְּרֵי הַרְשֵׁב"ש דְּהַגֵּם דְּחֻשְׁבִּי לָהּ

כפלוגתא ספיקא דרבנן לקולא: עוד יש להתיר ממ"ש הב"י שם משם פמה פוסקים דב"ע' קול שהקוזק בב"ד וא"כ י"ל דהרשב"א והב"ש והח"מ בכה"ג מייירי וא"כ בב"ד שלא נתקבל שום עדות בזה ולא הנוחזק כלל בב"ד אינו קול ואינו אוסר כלל גם לכתחילה.

ועוד יש להתיר ממ"ש הב"י ד"ש סוכרים דלא הני קול כל שהקול יוצא מחמת עידי פיעור וא"כ נר' דכמו דאינו אוסר ה"ה והוא הטעם דל"ח קול ומותר לכתחילה לכנס וכ"ש בב"ד דהקול אינו מחמת עידי פיעור רק תשדא בעלמא ממה שראו שהולכת לביתו ומכבדת את ביתו ומצעת המטות וכיוצא.

ועוד נר' להתיר ממה שפייס הריטב"א שם בחי' אבל בדבר מכווער ודאי אסרי' לה לכתחילה על הנטען ואפי' לרב ולרבנן דלא איפליגו אלא בדיעבד ע"ש ומשמע דאם אין פאן דבר מכווער אין לאסרה גם לכתחילה וליכא בזה גם משום לזות שפתיים והגם דהרשב"א נר' דלא ס"ל פן סד"ר לקולא כ"ש דנראה דכ"ד הנ"י ומרן הב"י שהביא דבריו ושם פתוב כל דליכא דבר מכווער ע"ש והגם דהב"ש והח"מ קנימי בשי' הרשב"א נר' דלא נדפס בזמנם או לא נמצא בידם חי' הריטב"א וא"כ אין מזה הכרעה לבטל דעת הריטב"א וספיקא הני ולקולא ועוד דאנו בתריה דמרן גרידי שנראה דדעתו כהנ"י והריטב"א נכאמור וכ"ש בהצטרף כל הספיקות יחד.

זהו הנלע"ד אם פה יספיק מוה"ר הרה"ג מהר"ם שפרג נר"ו [ועי' לה' ישיב משה ח"א סי' קע"ג שהספיק עמו להתיר] נאם הכו"ח ביום ר"ח טבת התרפ"ג ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ו שאלה מי שגירש את אשתו מעוברת וילדה בן וביקש להכנס לבית אשתו או לחצירה בליל המילה ויום המילה והיא מקפדת ע"ז ומצטערת ממנו ומתפחדת ממנו האם מחוייבת היא להניחו ליכנס עבור זה או לא: תשובה מצד זה שהיא מגורשת ולא יוכל לדור בחצר שהיא דרה בו כמ"ש מרן ז"ל אה"ע סי' קי"ט ס"ז נראה דאין חשש שהרי כל עיקר הטעם משום חשש ד"א ובכה"ג דהחיה עם הנשים והבעל עם האנשים ליכא למיחש למידי וכ"כ מור"ם ז"ל שם ס"ח בסתם דמותר ליכנס לביתה אע"פ שנשאת הואיל ואינו דר שם ואינו נושא נותן עמה ע"ש והגם דיש חולקים נראה דהעיקר פסתם וכדקי"ל בסתמא דמרן וכ"ש שהח"מ והפר"ח תמהו על החולקים ע"ש: אף נראה דמב' טעמים אחרים יש למנעו הא' דכיון דהבית שלה או של אביה רשאית היא נאביה למנעו מליכנס בחצירה דרשאי אדם לעשות בשלו כחור"ר ואין מי שמוחה בידו כלל וגם בכה"ג דלכאורא זה נהנה וזה אינו חסר הוא כיון שהוא או בתו מצטערים ממנו זהו עצמו החסרון.

הב' דכיון דהחיה מקפדת ע"ז חיישינן לסכנה ואין להתנגד לה כלל דחמירא ספנתא ובכה"ג דעתי הקצרה דאפי' אם החצר שלו או של חברו וחברו מרוצה שיכנס יש לדון בהוראת שעה לחוש אל הסכנה פידוע דהחיות מקפידות מאד מכל דהו פעס וכיוצא ויבן נ"ל פשוט דהדין עם האשה: גם לענין אם יכול ליקח את בנו אצלו מלבד דיש לחוש לסכנה וכנז' ולכן אין להקניטה כלל בלא"ה פתב מרן ז"ל אה"ע סי' פ"ב ס"ז דאין מפרישין אותו ממנה עד שיהיה בן שש שנים וזה ברור מאד לע"ד הכו"ח ביום כ"ד שבט התרפ"ב ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ז שאלה אם צריכים עידי קידושין לראות פני הפלה או גם אם פניה מכוסים ש"ד כיון דידוע לכל הבאים כי זו היא פלוגנית:

תשובה זכורני דשמעתי דיש [מקומות] שנהגו פה ויש [מקומות] נהגו פה ומצד הסברא פעת נ"ל דהנכון כמו שנהגו לכסות פני הכלה מכמה טעמים ואין לחוש כלל שפא אינה היא פלונית דגילוי מילתא בעלמא הוא וכ"ש באופן ידוע ומפורסם ואטו כ"ע לכו הארמי בינהו? וכן המנהג פה ק"ק אלתארה ועכ"פ אמרתי אראה דברי הפוסקים בזה.

וראיתי למרן ז"ל אה"ע סי' מ"ב ס"ג שכתב דצריך שיראו המקדש והמתקדשת את העדים אבל אם ראו אותם שנים מהחלון והם רואים ואינם נראים לו או לה א"ץ ממנו גט ע"ש וא"כ הנה נראה דצריך לגלות פני הכלה מטעם זה שתראה את העדים הגם די"ל דלענן שיראה הם א"ץ דגילוי מילתא בעלמא ודומה לכל שטרות בעדים דעלמא דנדאי מהני גם אם אינם מפירים שזה הוא פלונני רק שיזעו ע"י איזה גילוי מילתא וכ"ש בנ"ד דבאמת גילוי זה אין בו שום תועלת דנדאי כ"פ אינם מפירים כלל אותה גם אותם שהיו מפירים אותה מלפנים פנודע וכ"ש אם אינם מפירים אותה כלל ולא קפדי כלל לשיהיו מפירים ותו דאם מפירים ע"פ הרוב הם קרובים.

אף מטעם הנז' לכאורא צריך גילוי לשתראה היא ג"כ את העדים אף גם זה אינו דכבר כ' הרדב"ז הב"ד הבאה"ט ס"ק ט' דאם הוא ידע שיש עדים גם דלא ראה אותם מהני ע"ש ובנ"ד כ"ע ידעי דיש עדים ותו דיש רבים בני החופה מבית ומחוץ ותו דהמנהג הוא לשום מטפחת על פניה והיא רואה מהמטפחת את העדים וא"כ אין שום תועלת להסיר את המטפחת ולכן נ"ל עיקר דמנהגינו פה הוא הנכון ומציל מכמה וכמה הרהורי חטא ועבירה לעדים ולבאים לתוך החופה ובפרט בדורינו זה בעוה"ר ולתוספת חומרא איתיה בתקנתא עוד שתהיה המטפחת דקה ואינה עבה כ"כ באופן דדרך נקבי המטפחת יכולה לדעת שפיר את העדים פנ"ל: ואם משום דכתב מרן ז"ל סי' ל"ה ס"א דאם אפשר לו לקדשה בעצמו אסור לקדשה ע"י שליח וטעמא שפא אח"כ ימצא בה דבר מגונה ותתגנה עליו.

הנה עיקר דין זה נראה דהוא מדאיתא בקידושין אסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה אף נ"ל דזה לא מייירי בהביאה כבר לביתו וכבר עשו ימי משתה וכנהוג אלא מייירי כמו שנהוג מלפנים לקדש האשה קודם הנישואין בזמן רב אף בנ"ד שהקידושין הם בשעת הנישואין והיא פלה בליל החופה מעולם לא היתה פזאת שיאמר אי אפשר לקדשה וא"כ אדרבא נראה דטפי עדיף שלא לראות פניו דכבר עשו חנפה וימי המשתה ולא הקפיד [לראות] אם מצד שפכר שלח שלוחיו וקרוביו [ורו"ן וסמ"ד על ראיתם] ושידך ונתרצה [אם שפכר הוא עצמו ראה אותה] אם מצד שהוא מתרצה פמות שהיא וא"כ אדרבה טפי עדיף שלא לראות משיראה אם נאמר דאפשר שע"י ראה זו יתבטל הנישואין דאיכא הפסד ועלבון גדול והגם דלא היתה מעולם פזאת א"כ מינה נמי דא"ץ לראות.

ועוד דאיכא נפקותא שלא יראה בשעת החופה שפא יבוא אז לידי הרהור ח"ו פניו שאינו נושאה רק אחרי כמה שעות פנהוג. ותי דכתב מרן ז"ל סי' ס"ה ס"ב דאסור להסתכל בכלה וא"כ שפיר י"ל דמנהג נהגו שלא להיות פניה גלויים שלא לבוא לידי אסור זה ועי' לה' פתחי תשובה סי' ס"א ס"א בןחופה דקונה אם גם דלא קדמי קידושין לחופה או לא ואכמ"ל פעת בזה: באופן דלע"ד לפי מאי דלא קפיד הבעל והתחיל בימי המשתה והוציא הוצאות מרובות] והביאה לתוך ביתו תו אין כל צורך לשיקדשנה בראיה וכל פי

הא שעושין הקידושין בשעת הנישואין לא אמרו אסור לקדש אשה עד שיראנה ורק במקדש קודם הנישואין בזמן מרובה בכה"ג אה"נ דאיפא איסורא ומ"מ גם בזה זכורני דאם רוצה לסמוך על קרוביו פגון אמו וכינצא [כתבו הפוסקים] דשפי"ד וכן המנהג פשוט פה ע"פ הרוב דסומכין בזה על קרוביהם ומיודעיהם וא"כ אין שום טעם לגילוי פני הפלה וטפי עדיף מנהגינו פה ק"ק אלחארה אלכבירה וכאמור הכו"ח ביום כ"ו אדר התרע"א ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ח שאלה מי ששלח מכתב לחבירו לשדך את בתו ונודע לו אח"כ שהבת הנז' פבר היא משודכת לזולתו והאב רוצה לחזור מהשדוכין הראשונים ולשדך רק לשני.

אם יש חשש לשני פשישאנה או לא: תשובה לדינא נדאי שאין שום חשש דלא יהיה אלא ידע דאשה משודכת לחבירו ובא לשדך הוא ונתרצית לחזור בה מהראשון וכן כמה פעמים פה היה ומעולם לא שמענו שיש פוצה פה ומצפצף.

אף מצד השלום ועגמת נפש וישובו של עולם אין ראוי לאדם לעשות פן על דרך מה שאסרה תורה לא תחמוד וגו' וכל אשר לרעה הרי דהתורה מקפדת שכל מה שהוא של חבירו אין ראוי לאדם זולתו לחמדו.

ועם כי זו אינה שלו שאין פאן רק שידוכין ומעשים בכל יום שמשדכין וחוזרין מ"מ הא מיהא זה גורם מחלוקות בישראל ואין ראוי לבעל שכל לעשות פן אף כ"ז במתפנין לכה אף בנ"ד דבעת שכתב המכתב לתמו פתב אין עליו שום אשם ולכן מצד הטוב והישר הוא דאם עדיין לא ביטל האב את השדוכין הראשונים יודיעהו כי הוא טועה בזה ואם ידע ששידכה זולתו לא היה מבקש לשדכה.

ואם פבר האב ביטל השדוכין א"כ נדאי דישדך השני ואולם יותר טוב ונכון להודיע את חבירו כי הוא שידך רק לתמו ואם האב ממילא ביטל השדוכין אין אחראי הוא לו: סימן ט"ל שאלה אשה אלמנה זקינה שלנים עמה בבית אחד בליה בן בנה פכן י"ד או ט"ו שנה וכן בתהפכן י"ד ט"ו ועוד באותו בית מקום ללינת בחור אחד פכן ט"ו שנה אם יש לחוש ליחוד או"ל.

והפנים שיש לצדד להתיר א) דכיון שיש בן בנה וכן בתה עמה לא הוי פלל יחוד ב) דכיון דהיא זקנה אולי לא חיישינן ליחוד: תשובה לספק השני לכאורה הוא מבואר בדברי מרן ז"ל סי' כ"ב ס"א דאסור להתיחד עם ערוה מהערויות בין זקנה בין ילדה אלא די"ל דערוה דוקא קאמר אף פנויה לא קאי עליה וכמו שפן מורה לשונו וכן משמע מסעיף ב' פשאירע וגו' על יחוד פנויה ואפ"ל שאינה ערוה בכלל יחוד ערויות היא.

אמנם נראה דכיון דגזרו ע"ז לחשוב יחוד פנויה בכלל יחוד ערוה א"כ לכל מילי תיקון להיותה פערוה וכיון דבערוה אסור להתיחד עם זקנה ה"נ עם פנויה זקנה וה"נ מסתברא דאל"ך לא תתקיים גזירה זו דנתת דבריה לשיעורים וכל אחד חושב זו לזקנה ואין לדבר סוף ועוד דכן דרך חכמים לתקן באופן שנה וכן משמע מסתמיות הפוסקים ומדברי מרן שלא חילק בדבר ומשמע דכלהו שוים לענין זה: ולספק א' הנה מצד עצמות היחוד עם בן בתה וכן בנה נראה דליכא למיחש להו שהרי התיר מרן בסעיף א' באם עם בנה והאב עם בתו וכתב הפ"ת ס"ק ב' בשם הב"ח דכל יוצאי חלציו דינם שנה בת בתו ובת בת

בתו נמי שרי ע"ש וכן דעת הברכ"י ז"ל ומינה נמי להאם עם בן בנה וכן בתה דהם יוצאי חלציה ואדרבה י"ל דק"ו הוא דמסתמא האיש יש לחוש לו בנה טפי מאשה אלא דמדברי הגמרא נראה דהאשה אדרבא מתאנה יותר ומ"מ נר' דבכה"ג דהווי יוצאי חלציהם וג"כ מסתמא הזקינו [כיון שיש להם נכדים] אין לחוש בהאשה טפי וצ"ע לברר זה ועכ"פ מסתברא דאין לחלק קלל בנה וכן מעשים בכל יום דבן הבן וכן הבת מתחזד ולן עם זקנתו ואין פוצה פה: ומאחר שביארנו דלגבי יחוד עצמם עם זקנתם אין לחוש לו נראה דבנ"ד יש להתיר והגם דכתב מרן ז"ל ס"א דאשה אחת לא תתיחד עם אנשים הרבה הנה מור"ם שם כתב דאשה אחת מתחזקת עם ב' אנשים פשרים אם הוא בעיר וסתם אנשים פשרים ובשדה ובלילה אפילו בעיר בעינן שלשה ובנ"ד הא איפא שלשה והגם דנראה דלדעת מרן ז"ל לא נקטינן הכי הנה י"ל דלא לאפושטי פלוגתא דגם מרן ז"ל קאי רק אאשה ערוה ולא אפנויה ותו די"ל דבזקנה לא פליג מרן ז"ל ועו"ל דמרן לא מייירי בילדים בחורים דמסתמא אינם יודעים מהביאה ואין רגילים לבוא לידי מדה זו ועו"ל דכה"ג ג"כ דהוי כבני הבית ובא ללמוד תורה וללכת לדרך אינה מוסרת עצמה לו ונדא דמתיראת שמה יגיד עליה.

ועוד נראה דכיון דהוא אורח הבא ממקום אחר מתירא לעשות מאומה לבל יגרשוהו ממחיצתו ויהיה לחרפה ולדראון עולם. ועוד דחוששים משאר התינוקות שמה יגידו ומתיראים זה מזה ודומה למ"ש מרן סיו"ד דמותר להתחזד עם אשה שיש עמה תינוקת קטנה שיוצעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה שאינה מזוהה לפניה לפי שהיא מגלה את סודה: ובלא"ה נ"ל דכיון דעיקר הטעם של הלילה הוא משום דדמי לדרך ובדרך המנהג פשוט דשולחין אשה מעיר לעיר עם אנשים הרבה תרי ותלת א"כ צ"ל דנהוג כהפוסקים דס"ל דאשה אחת עם ג' אנשים גם בשדה שרי וכן ראיתי להכנה"ג בשם ה' שארית יהודה שכ' ע"ד הרא"ש ונהכי נקטנן ע"ש וא"כ מינה נמי דיש להתיר בנ"ד ועו"ל דגם הרמב"ם ומרן ז"ל מודו בנ"ד דהם רנוקים ואי אפשר לתקן שתהיה אשתו עמו כי אין לו אשה ולכן אין לבטל את הילד שהביאו אביו ללמוד תורה פה אי גרבה ולא מצא לו מקום ללון כי לבדו הוא מתירא ומתפחד ועם הזולת לא מצא כל דרך וכבר ניסה ללכת לב' מקומות ולא עלתה בידו וא"כ בשעת הדחק יש לסמוך על המתירים וכ"ש שהיא פנויה זקנה ויש כמה צדדי היתר דעתי הקצרה להתיר.

הכו"ח ביום כ"ו לחדש אייר עטר"ת לפ"ק ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן מ' שאלה בתולה שנאנסה או נתפתתה אם יכולה להנשא בתוך שלשה חדשים: תשובה דעת מרן באה"ע סי' י"ג ס"ו דאינה צריכה להמתין ואפ"י היא גדולה ומור"ם שם כתב די"א דכל אלו צריכות להמתין אם הם גדולות וראויים להתעבר ע"ש ולמעשה נ"ל דגם דבאיסורי ערוה מחמירים בכל הסברות כמ"ש מהריט"א בשמחת יו"ט סימן י"ב דמ"ט סוף ע"ג וסי' ע"ה והב"ד מוהרי"ט בתשו' שבס' משפנות הרועים מע' ק' אות כ"ג וה' מצות פהונה בתשובה אחרונה ע"ש נראה דנ"ד לא חשיב איסורי ערוה וכן יש לדקדק מלשונם שכתבו בגיטין וקידושין ולא כתבו באיסורי אישות סתמא והטעם ברור דהיינו משום דאיכא לתא דממזרות ולא כן בנ"ד וכ"ן מדברי השש"א בהשקמות לסי' י"ג דאלת"ה הא איכא דלא מצרפי ס"ס דנגד מרן ועוד דחשבי לתרי ספיקי דפלוגתא פחד ע"ש ועוד דכיון דיש לחוש לכל הסברות א"כ גם בתרי פלוגתות יש לחוש לכל הסברות

ועוד נראה דגם בגיטין וקידושין לא אמרו אלא בתשואא דאורייתא אבל בדרבנן שפיר יש לעשות פדעת מרן דאין סברא דאיסור דרבנן בערונה עדיף מאיסורא דאורייתא דעלמא דמורים ובאים פדעת מרן ז"ל נהגם דגבי ההוא דעלמה לו טינא בלבו דנראה דתששו לאביזרא דערנה גם בדרבנן נראה דהתם משום חומרת פרצת הדור ומקנה בעלמא.

וכ"ש בנ"ד דלפי דברי אביה פבר ראתה ב' פעמים משנאנסה ובכל כה"ג נראה דמסתמא זה מורה שלא נתעברה ונהגם דנראה דאין זה מועיל בתשעים יום דהבכנה גבי מעונבת חבירו דלא פלוג רבנן מ"מ י"ל דהיא לא התמירו גם בכה"ג.

וכן שמעתי מידי"ן מהר"י בוכריץ יצ"ו דיש להוכיח פן מדלא אסרו רק בגדולה הראויה להתעבר הרי דפלוג רבנן וא"כ י"ל דה"ה לראתה דמסתמא אינא מעונבת. ועוד נ"ל דבנ"ד שנתפבר לפי התקירות דאז לא יש שום אונס ופיתוי ורק חוששים על העבר דנראה דיש מקום לזה מ"מ י"ל ג"כ דעברו ג' חדשים וא"כ הו"ל ס"ס שפא עברו ואת"ל לא עברו שפא ההלכה פהמירין.

ועוד נ"ל דכיון דיש לחוש לעיגון שלא תמצא מי שנושאה אין לחוש להחמיר פדעת היא וכמ"ש מהריט"א בשמחת יו"ט דדוקא אי ליכא עיגון ולכתחילה. ועי"ל דיש לחוש לתקלה שפא התקלקל בהיותה בלתי בעל וא"כ חומרא זו קולא היא ואין להחמיר בה [וכמ"ש השש"א בהשמטות הנז"ל].

וכן יש להוכיח לע"ד ממ"ש הפוסקים ראשונים ואחרונים דכי נפקא מאיסור דאורייתא ונשאר רק איסור דרבנן ספיקו להקל בין בספק מציאות בין בספק פלוגתא. וע' לה' די השב משם מהר"י בסיס ז"ל ולה' שלום דוד הנד"מ בסופו בשו"ת שם ואי איתא דגם בדרבנן באישות צריך לצאת ידי כל הפוסקים לא הנה להם להקל בנ"ד וע' בקרן דוד בתשובה מהרב מהרס"ך ז"ל וממני הצעיר וע"ז כ' ה' מוהרמ"ז שם ולדעתי הקצרה הדבר פשוט דבדרבנן אין לחוש לכלהו סברות רק מה שיראה לדינא.

ומ"ש ה' שם להוכיח דגם בדרבנן נמי לא מיקרעה כלל דהסובר לחוש לעד אחד היינו משום לתא דאיסור דאורייתא וכ"ן שהרגיש ההנ"ז שם בתשובתו בסוף ע"ש ועוד דכלל זה חידוש הוא שחידשוהו האחרונים ואין לה בו אלא חידושו להחמיר בדאורייתא ולא בדרבנן וקבו דלא להוסיף עלה וע' לה' יד אהרן אה"ע סי' כ"ז הגהב"י אות ל"ג אות נ"ב ומשם בארה דחששת עד אחד היא חששת ערנה דאורייתא ולא דרבנן ואכמ"ל פעת.

ומ"ש ה' בית יהודה יו"ד סי' ל"ג דנראה לכאורה דחייש לי"א אין פונתו לדעתי פן רק משום דכן דרף הפוסקים לאיפושית היתרא אליבא דכ"ע ואה"נ אם לא ימצא יורה פהלכה עפ"י מרן ז"ל. ובעיקר מ"ש שם ה' בית יהודה והט"ז ז"ל לע"ד מעולם לא פינונו רז"ל בסי' ד' סי"ג מאה"ע לומר דהבא על הנדה הנולד פגום לענין זה שתהיה הבחנה ח"ו ודברי סתמיות דברי הגמ' והפוסקים בהנהיגו' וא"ל נטמאתי וגו' דפורש או מעמיד עצמו לבד אף הבחנה לא שמענו דאין בזה שום נפקותא דהנולד פגום ופגום שאמרו אינו אלא שיהיה בו איזהחסרון מה ולא לענין יחס ושור"ר לה' באה"ט אה"ע סקי"א שכ"כ ויישב בזה

קְנוּשֵׁית הַט"ז וע"ד שְׁפִתְבְּתִי וּבְרוּר לע"ד ושי"ר לה' מְשַׁחָא דְרַבּוּתָא בַּאֲה"ע ס' ד' ש"כ
בְּפִשִׁי דַא"ץ הַבְּחִנָּה כָּלֵל וּכְמ"ש.

וּבְעֵי מִשֶׁה"ק דְּכָרִי הַלְבוּשׁ אֶהְדְּדִי לע"ד כְּנֻנַת הַלְבוּשׁ בְּאִמְרוּ פְּגוּם לְכַהֲנֹנָה לֹא שְׁהוּא
חָלָל וְאִינוּ פֶּשֶׁר אֶלָּא שְׁיֹתֵר יָפֵה לְהִתְרַחֵק מֵאוֹתָהּ הַבַּת אוֹ הַבֵּן וְכִינְצָא אָף לְדִינָא פֶּשֶׁר
וְכִמוּ שְׁזָכְרוּ רז"ל בְּאִינְזָה מְדוּת שְׁאִינְם יָפִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם מִהֵיוֹת טוֹב אָף לְדִינָא אִין
אִיסוּר וַא"ץ כָּלֵל הַבְּחִנָּה וְכִאֲמוּר.

זֶהוּ הַנְּלַע"ד הַכּו"ח בְּיוֹם י"ב אֶדְר א' הַתְּרַפ"א ע"ה כְּלָפוֹן מִשֶׁה הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן
מ"א שְׁאֵלָה אֶלְמָנָה שְׁתַּבְּעָה כְּתוּבָתָהּ מִהַיּוֹרְשִׁים וְטַעֲנוּ הַיּוֹרְשִׁים לְשׁוּם מֵה שְׁבִינְדָה
מִמַּעֲשֵׂה יָדֶיהָ וּמוֹדִים שְׁלֹא זָנוּ אוֹתָהּ רַק כְּשִׁנָּה וְחֻצִי וְאַח"כ לֹא רָצְתָה לְיִזּוֹן מֵהֶם: תְּשׁוּבָה
נ"ל דְּכָל כַּה"ג בְּזִמְן שְׁהִיָּתָה נִיזּוֹנָת מִהַיּוֹרְשִׁים אוֹתָם הַחֲפָצִים שְׁעֲשִׂתָה מִמַּעֲשֵׂה יָדֶיהָ אוֹ
פְּסוּף בְּעֵין הֶם לַיּוֹרְשִׁים אָף מֵה שְׁסִיגְלָה אַח"כ הֶם לְאֶלְמָנָה וְאִין לַיּוֹרְשִׁים בְּהֶם פְּלוּם
דְּהָרִי גַם אֲשֶׁת אִישׁ אִם אִמְרָה אִינִי נִזּוֹנָת וְאִינִי עוֹשֶׂה יְכוּלָה כְּמ"ש מָרְן ס' ס"ט ס"ד
וְה"ה לְאֶלְמָנָה דְּלֹא עֲדִיף יוֹרֵשׁ מִגְּבָרָא דְאִתִּי מִחֲמַתִּיהָ וְאִין חִילּוּק בֵּין אִמְרָה שְׁהִיא אִינָה
עוֹשֶׂה אוֹ שְׁהִיא עוֹשֶׂה כְּמ"ש הַבַּאֲה"ט שָׁם ס"ק ב' בְּשֵׁם הַכְּנֵה"ג וְהַפַּת"ת ס"ק א' בְּשֵׁם
ס' בֵּית מְאִיר ע"ש וְהַגֵּם דְּעֲשִׂתָה וְהוֹתִירָה הֶם לָה כְּמ"ש מָרְן אַה"ע ס' ע' ס"ק י"א ע"ש
וְכ"ש בנ"ד שְׁהַיּוֹרְשִׁים אִמְרוּ שְׁהִיא לֹא רָצְתָה לְיִזּוֹן וְהַגֵּם דְּלֹא אִמְרָה לְהִדְנָא שְׁמַעֲשֵׂה
יָדֶיהָ לָה וְגַם לֹא אִמְרָה אִינִי עוֹשֶׂה מְדַבְּרִי מָרְן ס' ע' ס"א נְרָאָה דַא"ץ גִּילּוּי דַעַת ע"ש:
וְכוּ הַזִּמְן שְׁאֶכְלָה מִנְכָסִי בְּעֵלָה שְׁעֲבָרָה וְנִיזּוֹנָה הִיא חֲיִיבָת בְּאוֹתוֹ הַזִּמְן וּמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ
לַיּוֹרְשִׁים דְּהָנִי פְּאֵלוּ נִיזּוֹנָת מֵהֶם וְאִם אוֹמְרַת שְׁאִין זֶה בְּדִרְךָ מְזוֹנּוֹת רַק בְּדִרְךָ מְשֻׁלּוֹחַ יָד
חֲיִיבָת לְהַחֲזִיר לַיּוֹרְשִׁים מֵה שְׁשֻׁלְחָה בְּזָה יָד וְתִשְׁבַּע בְּכָלֵל שְׁבוּעָתָה שְׁפַדְבְּרִיָּה כֵּן הוּא:
סִימָן מ"ב שְׁאֵלָה מִי שְׁגִירֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וַיֵּשׁ לוֹ מִמֶּנָּה בַּת כַּבֵּת שְׁמוֹנָה אוֹ שְׁבַעֶה שָׁנִים
וְהָאֵב וְהָאֵם כָּל אֶחָד מִבְּקִשׁ שְׁתַּהֲיָה אֶצְלוֹ וְהַבַּת רוֹצָה לְאֶכְלוֹ וְלְדוּר עִם אָבִיהָ וְעַתָּה הִיא
אֶצְלוֹ הָאֵם יֵשׁ לְהַכְרִיחַ אֶת הַבַּת לְהֵיוֹת עִם אִמָּה וְאִם יִהְיֶה כֵּן הָאֵם מְכַרִּיחִין אֶת הָאֵב
לְזוֹן אֶת בַּתּוֹ וְהִיא אֶצְלֵ אִמָּה וְעַד אִינָה זִמְן הוּא חֲיִיב בְּזָה.

וְכַפִּי רֵאוּת עֵינֵי הַב"ד יוֹתֵר טוֹב לְבַת לְהֵיוֹת עִם בֵּית אָבִיהָ עוֹד תּוֹבַעַת הָאֵם שְׁאֵם דִּינָא
לְיִשְׁב בְּבֵית אָבִיהָ תְּבוּא בַּתָּה אֶצְלָה לְזַמְנִים כְּפִי הַדִּין: תְּשׁוּבָה מְהֵר"ם פְּדֹאוּהָ ס' נ"ג
וְה"ד הַבַּאֲה"ט אַה"ע ס' פ"ב כְּתִב דָּאֵם הַבַּת רְצוֹנָה לְיִשְׁב אֶצְלֵ אַחִיהָ וְה"ה לְאָבִיהָ אִין
אִמָּה יְכוּלָה לְכוּפָה וְעוֹד כְּתִב מוֹר"ם שָׁם בְּשֵׁם מְהֵר"ם הַנּוֹ דָּאֵם נְרָאָה לַב"ד כִּי אֶצְלֵ
אָבִיהָ יוֹתֵר טוֹב לָה אִין הָאֵם יְכוּלָה לְכוּף שְׁתַּהֲיָה עִמָּה ע"ש וְכַנ"ד תְּרַמִּי אִיתְנָהוּ: וְלַעֲנִין
בְּאִינְזָה זִמְן הוֹלְכַת לְאִמָּה כְּעַת לֹא מְצָאִתִּי דְּבַר זֶה מְפֹרֵשׁ [וְלִכְאוּרָא] לְפִי מֵה שְׁנוֹהֲגִים
פֵּה שְׁתַּלְּף הָאִשָּׁה אֶצְלֵ בֵּית אָבִיהָ בְּכָל שְׁבוּעַ בִּימֵי הַשּׁוּק שְׁהֶם יוֹם ב' וְיוֹם ה' וּבְשַׁבְּתוֹת
וְכַנְרָאָה דַּה"ה [מוֹעֲדִים] י"ל דַּה"ה בנ"ד אָף נ"ל דְּכִינֵן דַּע"פ הַדִּין אִין לָה לְהִאֲשֵׁה לְלֶכֶת
רַק פְּעַם בַּחוּדְשׁ וּבְכָל רְגֵל וְרַק מִשׁוּם מְנַהֵג אֲתִינֵן עֲלָה וְנ"ד לֹא שְׁכִיחַ ל"ש בְּזָה מְנַהֵג
וְאוֹקְמָה אֲדִינָא.

וְעוֹד דָּאִין לְלַמּוֹד זַמ"ז וְהָבוּ דְלֹא לְהוֹסִיף עֲלָה. אָף כ"ז בְּאֵם רוֹצָה הַבַּת לְלֶכֶת וְהָאֵב
מְעַכְבָּה אָף וְדַאי דָּאִין לְכוּפָה לְלֶכֶת וְדוּמָה זֶה לְמ"ש הַבַּת אֶצְלֵ אִמָּה לְעוֹלָם וְאִפ"ה אִם
אִינָה רוֹצָה אִין לְכוּפָה ע"ז וְכַמ"ש מְהֵר"ם הַנּוֹ: וְלַטַּעַם זֶה דְּהַבַּת רוֹצָה אֶצְלֵ אָבִיהָ וְאִין

לכופה יש להסתפק אם חזרה בה הבת אח"כ אם חייב אביה לזונה בתורת צדקה אם הוא ראוי לזה וכמ"ש מרן סי' פ"ב או דילמאפיון שאמרה רוצה רק באביה אינה יכולה לחזור בה אח"כ [נאם חזרה בה אינו חייב במזונותיה] וכעת נ"ל מסבירא דיכולה לחזור בה פיון שמו הדין היא אצל אמה ורק עתה שלא לכופה ע"ז אמרי' שתהיה אצל אביה: אף כל זה באם לא ראו הב"ד אינה דרף טוב יותר להקבת והפל שנה אצלם אף אם נראה לב"ד כי טוב לה אצל אביה והיא אינה רוצה כופין אותה אפי' היא גדולה וכמ"ש הרב יד אהרן ז"ל הגהב"י אות ח' בשם ה' משפט צדק א"א סי' כ"ה ועוד ציין שם לה' דבר משה ח"א אה"ע סי' ל"ב וכ"נ דעת הרמב"ן ז"ל הב"ד הי"א ז"ל שם אות ד ועמ"ש בשם ה' דרכי נועם ע"ש ואכמ"ל: סימן מ"ג שאלה מי שאינו הולך בדרך טובה ומאבד נכסיו מחסרון ידיעתו במשא ומתן ומבזבזו באכילות ושתיות של מותרות ואשתו תפסה מנכסיו שנתנו לה חמיה ונחמותה תכשיטים ואמרה שאלו יהיו רק בידה למזונותיה וכתובתה ומזונות בתה הקטנה פן יפסיד הפל כמו שהפסיד פהנה וכהנה או שיביא לה ערבן בעד כתובתה ומזונותיה ומזונות בתה נא"כ תחזירם לו ולאיש הזה עוד חצי חצר וב' משכונות בחצר אחרת ובחצי חצרו הנז' האם יכולת בידה לעכב נכסיו אצלה או לא: תשובה הריב"ש בתשובה סי' צ"א נשאל על הבא לישא על אשתו האם תוכל למנעו באמרה התפיסני כתובתי או מטלטלין כדי נדוניתי שמא תפסיד ואם תגרשני וכיוצא לא אמצא במה ליפרע וגו' והשיב שאינה יכולה דלא ניתנה כתובה ליגבות מחיים ע"ש ומזה נראה דה"ל לנ"ד נדומא לזה הורה הרה"ג מוהרי"ז זצ"ל בתשובתו ז"ל ואודות האשה לעכב האוצרות אשר לא נכנסו בהמתנה בשביל כתובתה הא נדאי דלא יתכן דלא ניתנה כתובה ליגבות מחיים נאם יבוא הזמן לטרוף תטרוף ע"ש והנדון הנז' הוא שהיה המוכר הורס מבניני חצרו ומוכר אבניו וכן מבואר בדברי מרן בש"ע אה"ע סי' צ"ג ס"א דלא ניתנה ליגבות מחיים וכתב מור"ם שם דה"ה לנדוניא שקבל הבעל ע"ש וע"ש להפתי"ת בשם ה' בית מאיר בשם הרמב"ן סי' צ"ט דאפי' אם נשתטה הבעל אין לה תקנה ואינה יכולה לקחת נדונייתה ויתפרנס הוא מהצדקה אלא ב"ד יורדין לנכסיו ומפרנסין לו ולאשתו ולבניו.

והגם דסיים שם דאם הוא מבזבז נכסיו בשחוק וכיוצא דפסקי' בח"מ סי' ע"ג גבי מלנה ולנה דיכול לתבוע תוך הזמן אף דאפשר אשה גרושה דאולי לא תבוא לידי גוביינא מ"מ בכי הא נדאי יש לסמוך על העיטור ופשטות משמעות הרמב"ם נאפי' אינה פלל מורדת ניושבת תחתיו יכולה לתבוע להוציא המזון ולעשות מהם נ"מ בענין בטוח ויאכל הפירות דהא להרבה ענינים דמא נדונייתה לחוב לזמן ע"ש הני מילי בנדוניא שבכתובתה אף בנכסים שלו אין שום מקום ופינה לומר שיתעכבו בידה בעבור כתובה ומזונות שלה ושל בתה.

וע' עוד לה' יד אהרן הגהב"י אות ג' שכתב בשם הרא"ה בגנת ורדים אה"ע פלל ד' דלגבי כתובה דלא ניתנה ליגבות מחיים גם דמבזבז אין נותנים לה שיהיו סכי כתובתה ברשותה שלא יכלה אותם הבעל.

ועוד לו שם אות ב' משם מהר"י הלוי סי' י"ז שאם רואים פונתו הרעה לאכול לה כל המזון נא"כ לקום ללקת חוץ לעיר שתצטרף לרצותו על הגט ניתנה כתובה ליגבות מחיים ע"ש. הנה מלבד דנראה דפלגן וא"כ לדידן דבתריה דמרו גרירי וסתם דבריו

דאינה גובה מחיים ועוד דנראה דלא זכרו מדברי הריב"ש הנז' ועוד דהנכסים לפי הנר' בכתובת הבעל שהם שלו.

הנה בלא"ה נר' מדבריו דכ"ז לענין פתובה ולא לענין נכסיו. ועוד נראה מסתמיות דבריהם דאין מקום לתביעתה למזונותיה ומזונות בתה מדלא צידד בזה ועוד דלא עדיפי מעיקר הפתובה.

הן אמת די"ל דהמזונות ניתנו ליגבות מחיים אלא דאם ירצה ישלם לה פתובה וא"כ אינו מחוייב במזונותיה. ועל דבר מזונות בתולא נ"ל פעת שמוציאים יותר משיעור מה שיאכלו לזמן מועט וא"כ אם נשאר בידו אח"כ מה שיטן לבתו יתן ואם לא נשאר לא נשאר וכ"ש וק"ו דיש לו עוד חצי החצר ששנה די הפתובה ודי מזונות בתו שלשה שנים מ"מ ודי מזונות אשתו שנה או יותר ואינו יכול למכרה רק בסילוק שעבוד פתובה אשתו וע' למרן ח"מ סי' ע"ג סיו"ד (דנראה) דלנה שמבזבז ויש לו קרקע וכן אם הוא רוצה לילה למד"ה ויש לו קרקע א"צ לשלם תוך הזמן ואי"צ ערב ע"ש וה"ה לנד"ד.

וע' עוד לה' בית יהודה אה"ע סי' ה' דדעתו בבא לישא אשה אחרת ולא מצי למיקם דינא קתבעה ליחד לה דבר לכתובה ואלו למזונות לא קאמר ע"ש. ולכן נלע"ד דחייבת האשה להחזיר לו את כל נכסיו ולא תשאיר בינה רק הנדוניא שהביאה מבית אביה.

זהו בנוגע לאשה עם בעלה: אף מצד אחר פיון שהאיש הנז' כמו חסר דעת הב"ד נטפלין לנכסיו לטובתו ולטובת אשתו ובתו כמ"ש מרן ח"מ סי' ר"ץ סכ"ז דשוטה הב"ד מעמידין לו אפטרופוס ע"ש ועם שאין זה שוטה ממש מ"מ לפ"ד הרה"ג מוהרי"ז זצ"ל במקתביו דמאבד נכסי עושים לו "מוקדם" (כעין אפטרופוס) לכן עם פי לא ימצא מוקדם לאיש כזה ובדבר קל כזה עכ"פ יש לשמור לו נכסיו בכל האפשר וע' למרן ח"מ שם סכ"ו דהגם דבהגדיל ואוכל נשותה ומפסיד והולך בדרך רעה אין ב"ד מונעים ממנו ממנו וגו' עכ"פ בנ"ד דיש לו אשה ובת יש להשתדל לתקן ככל מה שאפשר כפי ראות עיני ב"ד ולכן דעתי הקצרה שטרם כל ימכר איזה מהנכסים [שביד אשתו] ויסקלו החוב שעליהם ואח"כ יקח לו המתצית מהנשאר לעשות לו בהם איזה חנות לישא וליתן בה ויוציא על אשתו ובתו ואם נאכל הקרן יתנו לו המתצית הנשאר ואם גם זה נאכל משפן החצר אם ימצא או יעבוד איזה מלאכה אחרת: ולענין מה שהיא חוששת שיברח למקום אחר ויניחנה עגונה בלתי הוצאות לא לה ולא לבתה וכמו שכן ירד אל הספינה לברוח למקום אחר וכן עשה מזה שלשה שנים נ"ל דיש לתקן שירשה את אשתו למפור את חצי החצר ואת המשכונות ולהתפרנס מהם היא ובתה על פי שומת הב"ד שתהיה בינה להוצאותיה והוצאות בתה ואם הוא יעכב פיון שהיא תופסת מתפציו א"כ יכולה לעכב זה בעד זה ועם פי יש פנים לומר שאין לה יכולת לזה הנה מלבד דיש פנים לומר פן וע' לה' יד אהרן הגהב"י אות כ' בשם ה' משאת משה אה"ע סי' ס"ו עוד בה דכיון דנראה דזו היא טובתו וטובת אשתו ובתו והוא כחסר דעת יש לעשות כן.

ומה שהוצרכתי להרשאה הנז' הוא מפני שלע"ע שאין פח ב"ד יפה למפור וכן אין פח בידי האשה למפור וא"כ למחר לא תמצא ממה להתפרנס לכן דעתי הנז'ל: אלא דבנד"ד שנתנום לה חמיה או חמותה תכשיטים ולא מעות יש לידון בדבר דאין בעלה יכול למכרם פלל ומדברי מרן סי' צ"ו סט"ו דכלי זהב ובדולח אפי' שנתנם לה הוא יכול

למפור אם הוצרך להתפרנס מהם וכן מה שנתנו הקרובים יכול הבעל למפור לפרנס את עצמו אפילו תכשיטין ובגדים דמסתמא על מנת כן נתנו לה ע"ש ומשמע דבין קרוביו ובין קרוביה דהרי שניהם נזונו מהם וצריך חיפוש עוד בזה הכו"ח ביום ח' אלול התרפ"א ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן מ"ד שאלה שומרת יבם אשר יבמה הנה קטן ועתה הגדיל לפי מה שמשמע פה אף אין פאן עדות שנים האם יש לסמוך על אחד מהדברים הנזכרים בדברי מרן אה"ע סי' קס"ט סי"א בשם י"א או לא: תשובה הרב יד מלאכי בכללי הש"ע אות נא"ו כ' דרכו של מרן בספר הקצץ שפוטב איזה חילוק על הדין בלשון וי"א ואף הדיעה הראשונה מודה באותו חילוק וכתבו בלשון וי"א מפני שלא הוזכר אותו חילוק בפירוש בדיעה הראשונה וצ"ע להש"ך ולהט"ז חו"מניו"ד ולהב"ח יו"ד ולהפר"ת סי' ל"ח סק"ה ע"ש וסיים דה' לשון למוקדים א"ח דצ"ז וצ"ח פתב דמשמעות לשון וי"א שפא לחלוק ושכ"כ בפשי' ה' יד אהרן אה"ע.

באופן דכלל זה בפלוגתא הוא שיש סוברים די"א לחלוק ויש אומרים שהוא רק לחדש חילוקים שלא נזכרו בדיעה ראשונה והדברים מוכיחים שבאמת יש ויש פי לא פליגי במציאות.

ובגדון זה נראה דוי"א לא. פליגי כלל הם והסתם שהרי מרן ז"ל בסי' קמ"א סכ"ח סתם שם דאם אין השנים ידועות כ"א ע"פ האב צריך ריבוי שערוות וכו' נאי פליגי בסי' קס"ט הסתם וי"א הו"ל תרי סתמי דסתרי הדדי ודומה לזה ממש איתא בחו"מ בסי' קע"ה ס"ה אחי ושותפי שמכרו וכו' בסתם נא"ח פ"כ וי"א שאפ"י הוא מצרן וכו'.

והוכיח הרב שלחנו של אברהם מדסתם מרן בסעיף ג"א דשותף עדיף ממצרן ש"מ דמ"ש מרן וי"א אינו חולק על הסתם וכ"כ ה' צדק ומשפט להוכיח מזה דלא פליגי הסתם וי"א ע"ש ומינה לנ"ד וכן מוכח מדברי מרן בי"ד סי' קפ"ז ס"ב דהחזקה נדה בשכנוותיה הרי היא פנדאי ע"ש וקי"ל דבעלה לוקה עליה וא"כ צ"ל דהחזקה כעדות וא"כ כמו שצ"ל לגבי חזקה שהפירו הי"א לא פליגי עם הסתם וה"ה לשאר שהרי על כלם פתוב בלשון וי"א וכ"כ המשד"ר ח"ב סי' קס"ט ד"ה ומעתה דנראה דאף דעת מרן כן והוכיח זה מדברי מרן בפירוש סדר חליצה סכ"ו וכן מוכח דדעת המשד"ר ז"ל כן בפשי' מדמסיק שם בגדונו להתיר ולא שייך זה אי פליגי.

וכן מדמסיים אם יספיקו המורים וכו' נאי אפשר שייספיקו לו אם יהיה נגד דעת מרן. וכן נראה דעת מהר"י נ' בנישתי בספרו מצנות חליצה שבסו"ס גט פשוט שפסק דברי הסתם ודברי הי"א בסתם להלכה בהשמת תיקת וי"א וכן נראה דעת ה' פני משה סי' י"ז ודעת מהר"ש גאון שם בפני משה סי' י"ח דאין מקום לדבריהם ז"ל רק אם נאמר דפשיט"ל דהסתם וי"א לא פליגי.

וכ"כ הכנה"ג להדיא בהגה"ט אות מ"ח בשם ה' משפטי שמואל דהסה"ת לא פליגי על הרמב"ם וכ"ן דעת הכנה"ג שם אם ממה שלא העיר ע"ז אם מדסיים ע"ז דגם השכינות שהם נשים מהנו לענין חזקה וכן ממה שנסתייע שם מדברי הפ"מ סי' י"ז וסי' ח"י ע"ש וכ"כ ה' פרח מטה אהרן ח"ב סי' כ"ה ד"ה מעתה דהרמב"ם וסייעתיה.

מאי דָּבְעוּ עֲדִים כְּשֶׁרִים עַל הַשָּׁנִים הַיָּנֹנִי כְּשֶׁהַעֲדוֹת הֵיא בְּב' שְׁעָרוֹת אָבֵל כְּשֶׁיֵּשׁ רִיבּוּי שְׁעָרוֹת אִפִּי אֵין עֲדִים עַל הַשָּׁנִים מְהֵנִי וְחֹלְצָת ע"פ עֲדוֹת זֹו וְכוּ' וְשֶׁפֶן נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּב"ד שֶׁל הֵרֵה"ג מֵהֵרַח"ס שְׁלֹא הֵיָה עֲדוֹת בְּרוּר עַל הַשָּׁנִים וְגו' שֶׁהֵיא דַעַת ס' הַתְּרוּמָה וְהַסְמָ"ק מְהֵנִי וְכוּ' ע"ש וּמַכ"ז מְבֹאָר שֶׁפֶל הַרְבָּנִים הַנִּז' סוֹבְרִים דֵּהֵסָה"ת לֹא פְּלִיגִי הוּא וְהַרְמַב"ם שֶׁהָרִי הֵם מְרַבֵּי סִפְרָד וּבְתַרְיָה דְמָרְן גְּרִירִי וְאֵינָם זָנִים מִסְתָּם מָרְן אֵי אֵיתָא דְפְּלִיגִי.

וְכֹן נִרְאֶה דַעַת רַבֵּי עֵינֵינוּ מֵהֵרַס"ךְ וּמֵהֵרִי"ךְ ז"ל בְּהַלִּיכוֹת יַעֲקֹב מֵעֶרְכַת ח' אוֹת א' דְסָמְכוּ עַל הַקּוּמָה בְּמָקוֹם שָׁנִים לְמַעֲשֶׂה וְאֵי סְבִי"ל דְדַבְּרִי הֵיא נִגְדַּה הַסְתָּם אֵין מָקוֹם לְסַמְּוֶה לֹא עַל הַקּוּמָה וְלֹא עַל שְׁאָר פְּרָטִים הַנִּזְנָפְרִים שָׁם: גַּם מִצַּד הָעֵיוֹן לְפַעַנ"ד נִרְאֶה דְוַדָּאי מָרְן ז"ל אֵינוֹ סוֹבֵר דֵּהֵיא פְּלִיגִי עַל הַסְתָּם שֶׁהָרִי מָרְן סְתָם דְבָרָיו הֵם שְׁאוּבִים מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם בְּפ"ב מֵה' אִישׁוֹת ה' כ"ב וְהַרְמַב"ם שְׁאֵב דְבָרָיו מִדָּאֵיתָא בְּקִדּוּשֵׁין דְּרַף ס"ג בְּנִי זֶה בֶּן י"ג שָׁנָה וַיּוֹם אֶחָד נִאָּמַן לְנִדְרִים וְלִתְרָמִים וְלִהְקִדְשׁוֹת אָבֵל לֹא לְמַכּוֹת וְלַעֲוֹנָשִׁין וּמִשְׁמַע לִיהַ דֵּהֵינֵנוּ הֵךְ דְּמַכּוֹת וְעוֹנָשִׁין כְּמַתְבָּאָר מִדְּבָרֵי ה' הַמַּגִּיד שָׁם וְא"כ בְּרֵאוּתֵינוּ כִּי סִפְרַת הַתְּרוּמוֹת סִי' קל"ג רֵאוּשִׁית דְבָרָיו שָׁם הֵבִיא סוּגְיָא זֹו בְּמִילּוּאָה וְדִקְוָה הַחֲלִיצָה לְמַכּוֹת וְעוֹנָשִׁין וְעַכ"ז מוֹקִי לְהַבְרִיָּתָא דְקִדּוּשֵׁין בְּשֶׁלֹּא הִוְחַזְקוּ ע"י שְׁכָנִים אָבֵל בְּהוֹחַזְקוּ ע"י שְׁכָנִים הֵא קִי"ל דְסוֹקְלִין עַל הַחֲזָקוֹת ע"ש א"כ מֵה שֶׁיִּתְפָּרֵשׁ בְּדַבְּרֵי הַגְּמָרָא יִתְפָּרֵשׁ בְּדַבְּרֵי הַרְמַב"ם ג"כ.

וְעוֹד דְּהַרְמַב"ם עֲצָמוּ פֶּסֶק בְּפ"א מֵה' אִיסוּרֵי בִיאָה ה"כ דֹּא ע"פ שְׁאֵין שָׁם רֵאוּהַ בְּרוּרָה שְׁזָה קְרוּב מְלָקִין וְשׁוֹרְפִין וְסוֹקְלִין וְחוֹנְקִין עַל חֲזָקָה זֹו וְאֵי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה סוֹתֵר מִדִּינָהּ אֲדִינָהּ וְא"כ הַסְתָּם שְׁסָתָם מָרְן כְּהַרְמַב"ם הֵוִי בִּיאוּרוֹ דְלֹא פְּלִיג בְּחֲזָקָה וּמִינָהּ נָמִי לְשְׁאָר הַפְּרָטִים דְּבַחְדָּא מַחְתָּא מַחְתִּינָהּ: וְעוֹד דְּכִינֵן דְּהַרְמַב"ם ז"ל לֹא שְׁלָל מִדְּבָרֵי הַסָּה"ת כְּלוּם וְלֹא שְׁלָל רַק עֲדוֹת נָשִׁים וְקְרוּבִים אָבֵל בְּנוֹגַע לְחֲזָקָה וְכִינָצָא לֹא דִיבֵר כְּלוּם מֵה"ת לֹמַר שֶׁיִּסְבּוֹר מָרְן דְּדַעַתוֹ לְשַׁלּוֹל כָּל דְּבָרֵי הַסָּה"ת הֵפֶךְ מֵה דְקִי"ל בְּעֵלְמָא אֶפּוּשִׁי פְּלוּגְתָא לֹא מִפְּשִׁינֵן וְכֹן נִרְאֶה דַעַת מָרְן בְּב"י שֶׁעַל מֵה שֶׁפָּתַב הַטוֹר דְּבָרֵי הַרְמַב"ם וְאֵח"כ כ' וּבַסָּה"ת וְכוּ' לֹא הָעִיר עַל הַטוֹר דְּקִמְשׁוּי לֵהוּ כִּי הִדְדִי וְכֹן אִם נֹאמַר דְּהִבִּין דְּתִיבַת וּבַסָּה"ת וְכוּ' לְחַלּוֹק וְלֹא הִכְרִיעַ כְּדָרְכוֹ בְּב"י הִלְכָה כְּדָבְרֵי מִי וְכֹן מוֹכַח מִדְּבָרֵי מָרְן בְּב"י סִי' קמ"א שֶׁעַל מֵה שֶׁהִבִּיא הַטוֹר אִם אֵין הַשָּׁנִים יְדוּעוֹת וְכוּ' לֹא הָעִיר עָלָיו בְּמֵה שֶׁהַשְּׁמִיט דְבָרֵי הַרְמַב"ם שֶׁהֵם עֵיקַר לְסָתָם מָרְן וְהִי"ל לֹמַר דְּלִדְיָנָא לֹא מְהֵנִי רִיבּוּי שְׁעָרוֹת וּמִינָהּ נָמִי לְסָתָם מָרְן דְלֹא שְׁלָל כְּלוּם רַק (סִי' קס"ט) מֵה שֶׁשְׁלָל הַרְמַב"ם דְּוַדָּאי לֹא פְּלִיג הַסָּה"ת שֶׁהֵם הֵיא: וְהֵגַם דְּהַפְּרִישָׁה ס"ק י"ד כ' עמ"ש הַטוֹר וּבְסִפְרַת הַתְּרוּמוֹת וְכוּ' דר"ל וּבְסִפְרַת הַתְּרוּמוֹת פְּלִיג אֶהְרַמַּב"ם וְכוּ' ע"ש נִרְאֶה דְּהַפְּרִישָׁה עֲצָמוּ לֹא כ' כֹּן אֶלָּא עַל דְּבָרֵי הַטוֹר לְבַד וְכמ"ש ה' יד מְלֶאכִי פְּלִי רִיב"ה וּמֵהֵרִיק"א אוֹת ה' דִּישׁ בְּיָדֵינוּ פְּלָל גְּדוֹל שֶׁפֶל סְבָרָא שֶׁמִּבִּיא הַטוֹר בְּאַחְרוּנָה עָלֶיהָ יֵשׁ לְסַמְּוֶה וְא"כ הַטוֹר דַּעַתוֹ כֵּהֵסָה"ת אִפִּי לְפִי דַעַת הַפְּרִישָׁא דְפְּלִיגִי וְלָכֵן אֵין דְּבָרָיו סוֹתְרִים לְמ"ש בְּסִי' קמ"א אִם אֵין הַשָּׁנִים יְדוּעוֹת וְכוּ' אָבֵל בְּדַעַת מָרְן גַּם הַפְּרִישָׁא יוֹדָה דְּדַעַת מָרְן בְּמ"ש וִי"א שְׁאֵינוֹ חוֹלֵק עַל הַסְתָּם וְכִי"א עֲבָדִינוּ דֹּא"כ תִּקְשָׁה הֵיא סְתָמָא דְמָרְן דְסִי' קס"ט אֶסְתָּמָא דְסִי' קמ"א וְכֵאמֹר: וְעוֹד נִרְאֶה דְגַם הַפְּרִישָׁה שֶׁסוֹבֵר בְּדַעַת הַטוֹר דֵּהֵסָה"ת פְּלִיג מ"מ לְדִינָא מוֹדָה הוּא דְנִקְטִי כֵּהֵסָה"ת שֶׁהָרִי הַטוֹר הֵבִיא דְבָרָיו בְּאַחְרוּנָה.

וכן מדברי מהרש"ל ביש"ש פי"ב הכ"ו שכ' ואם הגיעו לשערות ארנפות ושוכבות נראה שאף הגאונים דלעיל מודים שגאמן על השנים אביו או קרוביו או מי שהוא והגאונים שזכר שם הם הרמב"ם והסה"ת ומוכח מזה דהסה"ת והרמב"ם לא פליגי בזה וכ"ן דעת ה' ראש משביר סי' נ"א ד"ה ואיך שיהיה וכ"כ ה' זכות משה למהר"ם בולא ו"ל ברובי שערות דאין בזה שום חולק וכ"ן דעת ה' נחפה בפס"ז ל"ח סי' כ"ב ושעשה מעשה פן בנדונו והב"ד הפמ"א דליפא פלוגתא בזה וא"כ נראה דנקטי להלכה ולמעשה פדעת י"א דלא פליגי אסתם וכדעת הרבה פוסקים שזכרנו וכמו שפן הוכחנו מדברי מרן עצמו בש"ע ובב"י שגרי לכ"ע דברי הי"א הלכה הם ואפי' להפרישה דגם הוא לא פתב דבריו רק לענין הביאור לדברי הטור לבד וכדקי"ל דהטור פוסק כסברה אחרונה וכן יש להוכיח ממה שלא הזכירו האחרונים דברי הפרישה דפליג בזה והיינו משום דאין נפקותא לדינא דגם הוא מודה ואין דבריו שם רק דרף פירוש לבד:

והגם דה' מהרמ"ז ו"ל בס' קרן דוד שבס"ס שלום דוד סי' ה' פתב דהסתם וי"א פליגי נראה פשוט דהרב הנז' לא עמד על זה לדינא לברר היכי נקטי בעלמא רק נגרר אחר דברי הפרישה מדלא הזכיר שום פוסק שהזכרנו ועל כל פניצא בזה איתא בבב"ת דק"ל פי אתי פוסקא דדינא קמייכו ונחזיתו ביה פירכא לא מיגמר תגמרו מיניה שאין לו לדין אלא מה שענינו ראות ע"ש.

והגם דמהרס"ך ו"ל בספרו זרע דוד הנד"מ בסי' ג' נראה מריהטא דלישניה דהסתם פליגי אי"א נראה פשוט דלא עמד על זה רק לפום ריהטא פתב פן מדלא הזכיר מדברי הפוסקים שזכרנו כלום.

ועוד דלפי הרשום בזכרוננו של החתום פה ראשונה דדבריו שפתב שם בעיגונא דאתא הם היו בראשונה ומה שעשו מעשה בתליצה מהרס"ך עצמו ומהרי"ך ו"ל כפתוב בהליכות יעקב הנה זה באחרונה וצ"ל דחזרו וביירו דלא פליגי.

וגם אם יהיה ספק למעשה רב שומעים שהם בהלכה ובאו באחרונה על פי הרוב. וכ"ן מדברי ה' עצמו שם סי' י"ח שנסתפק בדברי מרן אה"ע סי"א אם יש להם ריבוי שערות וגו' והם הם דברי הי"א ובמעשה שפא לידם נסתפקו אם בדיקה זו מהניא ע"י נשים או בע"י אנשים כמו עדות השנים ומזה מבו' להדיא דס"ל דברי הי"א הלכתא נינהו וא"כ דחינו חזא מקמי תרתי אפי' אין הכרע בדבר וכ"ש דהדבר מוכרע ממקומו וכאמור: ונהגם דבעלמא נקטי תמיד דבגיטין וקידושין ונחליצה ויבום חוששין לכתחילה לכל סברות הפוסקים להחמיר הנה בנ"ד לא ראינו מי שחולק פי דברי מהרס"ך מסופקי' ואין ספק מוציא מידי נדאי.

ועוד דנראה עיקר דדעתו דנקטי כהי"א וכאמור. ואפי' את"ל דדעתו דפליגי פיון שלא זכר שום פוסק ממה שהזכרנו מוכח להדיא דלא עמד על זה וכן מהרמ"ז מוכח להדיא דלא עמד על זה רק נגרר לפי שעה אחר דברי הפרישה וכבר פתבנו דכל הפוסקים חולקי' על ביאור הפרישה.

ועוד דלא נאמר כלל זה לחוש לכל הסברות רק בליפא שום עיגון כמ"ש ה' ארץ חיים בכללים שבראש ספרו כלל י"א בשם ה' שיו"ט ע"ש אבל בנד"ד שהיבמה מזה פמה

שנים היא מעוגנת אין לחוש לזה להחמיר וכ"כ מרן בב"י אה"ע סי' קמ"ז על דברי הרא"ם שהפריז על המדה דמאחר דרבו המתירים פדאי הם לסמוך עליהם בדיעבד וכ"ש בשעת הדחק ואפי' הנה מילי דאורייתא ע"ש ובלי ספק דהעיון הוא עדיף משעת הדחק שהרי צריכה היא להתעגן עוד עד שיעמדו שני עדים מחדש ונפירוהו שהוא מצוי בעולם ואח"כ ימתינו עוד יותר מי"ג שנים להעיד עליו שנולד יותר מי"ג שנים או שהוא מצוי בעולם יותר מי"ג ש.

ועוד נראה דעל כל פיוצא בזה דלדינא רוה"ף וכמעט כלם סוברים כהי"א אלא שאנחנו חוששים מצד הלשון של הי"א ובהא גופא רוה"פ ככלם סוברים דלא פליגי הסתם והי"א ואין פאן אלא סברת יחיד (או שנים מן הספק) אין לחוש לזה.

ועוד דלא שייך לומר לחוש לכתחיל לעשות אליבא דכ"ע בערוה רק אי פליגי דלמר הוי ערוה ולמר אינה ערוה אבל בנד"ד אפי' את"ל פדברי האומר או האומרים דפליגי אין פאן ערוה דהגם דנקטי פסתם מ"מ שפא הלכה כהי"א וא"כ במה שפאנו להחמיר לכתחילה הו"ל רק ספק בדרבנן דהרי אינו אלא לכתחילה או ס"ס בדאורייתא דשפא הי"א לא פליגי ואת"ל דפליגי שפא הלכה כהסה"ת וא"כ אין לחוש להחמיר אפי' לכתחיל.

ועוד נראה דלא גרע ס' בדבר דלכתחילה מהדיעבד ודאי דדיעבד אין חוששין לכל העומרות ועי' להג"פ בכלליו פלל ה' דגם אנו יתמי דיתמי יכולין להכריע במחלוקת האחרונים ע"ש וכ"ש אחרוני אחרונים וכ"ש פשהדבר מוכרע להכרעה למעשה וכ"ש פשנראים ראיות מבוטאים לדינא וכ"ש פשנראים הדברים דלא עמדו על זה מדלא הזכירו דבר מדברי הפוסקים הנז' ועוד דבכל כה"ג אמרי' דאלו ראה דברי הפוסקים הנז' הנה פוסק פדבריהם כמ"ש בעלי הפללים וכאמור ואכמ"ל זהו הנלע"ד הכו"ח ביום י"ב פסליו תש"ב: ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א.

ע"ה רחמים חי חניטה בלא"א חנינא הפהן ס"ט: סימן מ"ה שאלה הנושא אלמנה ורוצה לגרשה והיא אשתו ראשונה אם יש בזה משום לא יגרש אשתו ראשונה אא"כ מצא בה ערות דבר או"ד לא נאמר זה רק בבתולה ואת"ל בתולה דוקא אם לא רצתה להתגרש ולקבל הגט איך יש לבעל לעשות: תשובה הפר"ח סי' קי"ט סס"ק ב' פתב דמשמע לי דדוקא בתולה ודייק לה מהפתוב ואשת בריתה אשר זה שייך רק בבתולה פדאיתא בסנהדרין בספ"ב אין האשה פורתת ברית אלא למי שעשאה פלי והב"ד הבאה"ט ס"ק ד' וכ"כ הפת"ת סק"ב בשם ה' בית מאיר דכן דייק לישנא דש"ס בזיווג ראשון דמשמע ראשון מב' צדדים וע' לה' גט פשוט סק"ט בשם הר"ן דיליף ג"כ מאמרו חב"תה ואשת בריתה דדוקא באם היא רוצה לעמוד תחתיו ויש פנים לומר דזה יליף מתברתה.

אבל מאשת בריתה יש ללמוד כמ"ש הפר"ח ז"ל ויש פנים לומר דהר"ן מפיק כל המקרא לענין רוצה לעמוד ואינה רוצה וא"כ אין ללמוד זה מאשת בריתה כמ"ש הפר"ח ומ"מ י"ל דלא פליגי ועכ"פ מגופו של דבר שמענו דהרי אשה זו אין לה ברית עמו וכמו שכתב הפר"ח מגמ' דסנהדרין וכאמור.

ועוד דַּהְרֵי דַל מְהֵבָא דִּיּוֹקָא דֵּה־פֶּר"ח הָרִי ה' ב"מ דַּיִּיקָא לָהּ מְזִיוּג רֵאשׁוֹן אֱלָא דְגַם זֶה אֵינּוּ מְוַכַּרְח דַּהְרֵי הַג"פ סק"ז מִיִּיתֵי מְדַבְרֵי הָרֵא"ם ח"ב סי' א' [דְּגַם בְּאַרוּסָה שְׂיִיף זֶה ע"ש וְעוֹד דְּמַדְבְּרֵי הָרֵא"ם הַנּוֹז' מִשְׁמַע דְּגַם דְּלֵא עֲשָׂאָה כְּלִי אֲסוּר לְגַרְשָׁה וּא"כ צ"ל דְּלֵא ס"ל כְּדַבְרֵי הָפֶר"ח וְהַב"מ נִהְגָּם דֵּה־ג"פ שֵׁם מְשֻׁנָּה לָהּ כְּזִיוּג לְפִי הַמְּנַהֵג שׁוֹכֵר שָׁם מ"מ הָא וְדַאי דְּלֵא מִיִּירֵי [בְּזִיוּג מִשְׁ] בְּנִבְעָלָה לּוּ.

וּמְדַלָּא זְכַר הָרֵא"ם תְּנַאי זֶה וְלֵא חֶקֶר אִם עוֹדָה בְּתוּלָה מוּכַח דַּס"ל דְּלֵא שְׁנָא. אֲמַנָּם נִרְאָה דְּכִינּוּן דְּדַבְרֵי הָפֶר"ח וְהַכ"מ מְבַנְאָרִים לְהַדְיָא וְכַנּוּן' וּמִסְתַּמָּא הָכִי מְסַתְפָּר לְהוּ גַם בְּלִיתֵי הוֹכְחָה מִהַכְּתוּב וְהַכְּתוּב אֵינּוּ אֱלָא לְאַסְמַכְתָּא וּמְדַבְרֵי הָרֵא"ם לֹא נִמְצָא לְהַדְיָא הַפָּדָה זֶה וְאַפְשָׁר דְּלֵא פְּלִיגֵי אִין סְפַק מוּצִיא מִיִּדֵי וְדַאי וְעוֹד דְּאִשָּׁה רֵאשׁוּנָה עֲצָמָה בְּפִלוֹגְתָּא מִתְּנַיָּא וְהַגַּם דְּפָה אִי ג'רְבָה נְהִיגֵי וְנִקְטִי כְּדַעַת מְרֻן ו"ל מ"מ בְּכַה"ג דְּאַלְמָנָה הָנִי עוֹד פְּלוֹגְתָּא אַחֲרָת וּא"כ הו"ל כְּתָרֵי סְפִיקֵי לְזוֹכוֹת הַבְּעַל וּא"כ הַגַּם דְּאִין לְכוּף הָאִשָּׁה לְקַבֵּל הַגַּט דַּהְרֵי אֲפִילוּ בְּאִשָּׁה שְׁנִיָּה פְּתַב הַרְשַׁב"ש סִי' תִּי"א דְּאִין לְהַכְרִיחָה וּלְכוּפָה מ"מ אִין בְּיַדְנֵי ג"כ לְכוּף הַבְּעַל לְתַת לָהּ מְזוּנוֹת וְכִינְצָא.

וְהַגַּם דֵּה־רְשַׁב"ש ו"ל סִי' חִי"א פְּתַב דְּכוּפִין וְכַמ"ש בְּעַנְיֵי בַמ"א מ"מ בְּכִי הָא לֹא מְצִינּוּ: סִימָן מ"ו שְׂאֵלָה חֲתָן שְׂקִידָשׁ וּבִיָּרְכוּ ז' בְּרִכּוֹת וְעֲשׂוּ הַחֲנוּפָה יוֹם ד' מְבַעוֹד יוֹם הָאָם מְוַתֵּר לְעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּיוֹם ד' שְׂאֲחָרֵי בְּבִנְיָן אוֹ אַחֲרֵי הַגִּיעַ הַזְּמַן שְׁהִי הַקְּדוּשִׁין וְהַחֲנוּפָה וּז' בְּרִכּוֹת דְּכָבֵר עֲבָרוּ ז' שְׁלָמִים אוֹ אֵינּוּ נִחְשָׁב רַק מְלִיל ה' וְהַלָּא דְּאִז עוֹשִׂים הַסְּעוּדָה: תְּשׁוּבָה ע' לַה' רַב פְּעָלִים אַה"ע ח"ג סִי' יו"ד שְׂצִינּוּן לַה' פְּנִסְתָּ יַחְזַקְאֵל סִי' כ"ט וְה' עוֹלַת שְׂמוּאֵל אַה"ע סִי' ד' וְכַתְּבַת דְּמִסְתַּמָּא דְּמִלְתָּא לְעוֹנֵן הַלְכָה אִם עוֹשִׂים חֲנוּפָה וּז"ב מְבַעוֹד יוֹם קוֹדֵם תְּפִלַּת הַמְּנַחָה אוֹ קוֹדֵם עֲרֵבִית ה"ז נִחְשָׁב אוֹתוֹ הַיּוֹם לְיוֹם רֵאשׁוֹן מִן הַשְּׂבָעָה וּמוֹנִין אַחֲרֵי שְׂשָׁה ע"ש וּמִיָּנָה דְּאִין לְהַקְפִּיד אִם הַסְּעוּדָה אֵינָה אֱלָא בְּלִילָה וְכַמְבּוֹנָר שָׁם: אֱלָא דְּבַנ"ד הַשְׂוֹאֵל מְלָאכְתּוֹ סְפָר וּלְפִי רוּחַ הַעֵת אֲשֶׁר אִין פֶּתַח ב"ד יָפָה הוּא נִגְרַר אַחֲרֵי הַטּוֹעִים וּמְטַעִים הַמְּגַלְחִים זְקָנָם בְּתַעַר וְאִם בָּאנוּ לְהַתִּיר לוֹ לְעֲשׂוֹת מְלָאכְתּוֹ בְּיוֹם ד' נִמְשָׁף מִזֶּה שְׂמַגְלַח גַּם הַזְּקָן בְּתַעַר וְהו"ל כְּאֵלוֹ אָנוּ מְתִירִים לוֹ ח"ו וְגוֹרְמִים לוֹ לְעֲשׂוֹת חֲטָא וְהַגַּם דְּבַלֵּא"ה נְמִי עוֹשָׂה כֵּן תְּמִיד דְּיַבְחוֹר הַרַע בְּמִיעֻטּוֹ דַּעַכ"פ בּו בְּיוֹם יְנַזֵּר מְפָמָה אִיסוּרִים וְלֵאנִין.

וְהַגַּם דְּבָזָה מְאַבֵּד הַנְּאָתוֹ וְגַם הַקְּבוּעִים לְגַלְחָה אֲצִלוּ יְלָכוּ לְזוּלְתוֹ כִּי קָרוּב לִי"ז בְּתַמּוּז יַה"ל שְׂמַנְהִינּוּ שְׂלֵא לְגַלְחָה מִי"ז בְּתַמּוּז] שְׁהוּא יוֹם ה' נְיוֹם ד' הוּא ט"ז תַּמּוּז יַה"ל [וְיִרְבּוּ הַמְּגַלְחִין] הַיּוֹתֵר נִרְאָה דְּאִין לְחַוֵּשׁ לְהַפְסְדוֹ וְשׁוּב נ"ל דְּטָרָם שְׂיִשְׁמַע אִם מְוַתֵּר אוֹ אֲסוּר יֵשׁ לוֹמֵר לוֹ דְּאִם יְקִיִּים דְּיַבּוּרוּ שְׂלֵא לְגַלְחָה בְּתַעַר הַנְּנוּ לְטָרוּחַ בְּעַדוֹ לְרֵאוֹת לוֹ אֲנֹפֵן הַתִּיר וְאִם לֹא אִין אָנוּ אַחֲרָאִים לוֹ וְכֵן צְוִיתִי לְאַבְיוֹ וּלְאַחַד מִהַמְּגַלְחִים אֲצִלוּ לוֹמֵר לוֹ כֵּן וּבְכַה"ג דְּעַל הָרֹב אִם יַתֵּן דְּיַבּוּרוּ יְקִיִּים נ"ל דְּאִין לְחַוֵּשׁ לְשָׂמָא לֹא יְקִיִּים דְּיַבּוּרוּ כְּנִלְע"ד: סִימָן מ"ז לַעֲי"ת כֵּן גְּרַדְאֵן יַע"א שְׂאֵלָה אִם הַטְּבַעַת שְׁלַ הַקְּדוּשִׁין חוֹזְרָת לְהַבְּעַל כְּשֶׁנִּשְׁתַּוִּי לְהַתְּגַרְשׁ וְנִתְּגַרְשָׁה: תְּשׁוּבָה הַגַּם דְּמוֹר"ם ו"ל אַה"ע סִי' נ' ס"א כ' וְכ"ז לֹא מִיִּירֵי אֱלָא מִן הָאִירוּסִין אֲבָל מִן הַנְּשׂוֹאִין הַקְּדוּשִׁין חוֹזְרִין נֵר' בְּרוּר דְּאִין זֶה אֱלָא לְדַעַתוֹ אֲבָל לְדַע' מְרֻן ו"ל וְהוּא מְדַבְרֵי הַרְמַב"ם ו"ל שְׂפַתְב הָרִי הִיא מִתְּנָה גְּמוּרָה שְׂאִין לָהּ חֲזָרָה הָא וְדַאי דְּבִין מִן הָאִירוּסִין בִּין מִן הַנְּשׂוֹאִין אֵינָה אֱלָא לְאִשָּׁה וְלֹא לְבַעַל כְּלָל

וכ"נ דעת העה"ש אות א' שאחר שהביא דברי מור"ם הסוברים פן מסיים אבל הרדב"ז דעתו דמכ"ש הנשואה דאין הקידושין חוזרין ושכ"כ הרמ"ה וכמ"ש בעה"כ דקשפותב הפוסק אבל וגו' דעתו פאותה דעה אחרונה ונהגם דמור"ם כ' ע"ד מרן וכ"ז וגו' דנראה כמפרש דברי מרן אינו פן וכמ"ש בעה"כ שכ' דרד"ק מור"ם לכתוב הגם שאין דעת מרן פן.

וכ"ש בנד"ד דהאשה מוחזקת בה ומשכנה אותה ואפי' בפלוגתא שאין ברור בדעת מרן יכו"ל קי"ל פהסוברים דהיא לאשה אף אין צורך לכ"ז מאחר דכ"נ דעת מרן והעה"ש:חשן משפט חלק ראשון סימן א' נשאלתי מהחה"ש הדה"מ כמה"ר ר' חיים חורי הי"ו בפי שהכריז על אינה מס ממסי הקהל ובשעת ההכרזה הזכיר פי בשנה שעברה נמכר בכ"כ והיו זה מוסיף וזה מוסיף ולסוף קנאו הקונה ואח"כ בירר שבשנה שעברה לא נמכר בסוף הנז' ומזה רצה לחזור בו: תשובה לכאורה יש לדמות זה לנדון העה"ש ח"מ סי' רל"ב סי"ח במוכר לתבירו קרקע ע"י סרסור והסרסור אמר פי פ' נתן בה כו"כ ונמצא שקר דנראה שם דעת הרב דחזור בו כמ"ש שם בסו"ד אלא דאין זה מוכרח פינו דלא יש לפנינו סיום תשובתו ויתכן דאח"כ מסיק דפטומי מלי ואינו חוזר ואדברא יותר נראה דכן עיקר דאינו חוזר וכמ"ש השש"א סי' רכ"ז סי"ב בנדונו דבתחילה כתב דאין לו על המוכר כלום מדעתו והוכיח בראיות ומ"ש אח"ז איברא דמהריק"ש נראה דחולק ע"ז היינו על ס' מהרשד"ם ומדמה הא דמהריק"ש לנו"נ באמונה וכ"נ ממה שלא סיים בצ"ע ונהגם דמה שהוכיח מהרא"ש פלל ק"ב אות ה' אינו מוכרח לע"ד לפ"ד הפרישה והרדב"ז ח"ב סי' תס"ד ומה שהשיב ע"ז השש"א דהם מטעם אחר אתו עלה י"ל בפשיטות דהפרישה הוכיח מניה וביה וכן הרדב"ז הוכיח מתוספותיו דהוי מניה וביה וא"ץ לתת טעם מדידהו כיע"ש וכן מה שהוכיח ממהרשד"ם סי' תל"ג דהמקח קיים לענ"ד י"ל דהתם פ' תבע הקונה וי"ל דאי תבע לבטל המקח לגמרי הנה פוסק פן מ"מ הרי ה' חוות יאיר ז"ל סי' ס"ט כתב דמדינא אין לו עליו אלא תרענמת ונהגם דסיים שם דאם לא פרע יכול לעכב נראה מדבריו שם דדוקא בנשבע דאי לא תימא הכי טפי הו"ל לאשמעי' דגם דלא נשבע וזה פדעת השש"א דבאמת נראה דעתו פן גם דנימא דאין הראיות מכריעים וכאמור וכן הוכיח העה"ש ממהריט"ץ סי' רל"ז ונהגם דכתב אח"כ הפ' זה מה' מעשה חייא סי' כ"ב נ"ל דהתם שאני דנכנס ערב אדעתא דהכי לא כן במקח וממכר דכן דרד"ק התגרים ובכי הא י"ל דלא פליג ה' מעשה חייא וא"כ לא מצינו מי שחולק להדיא על ה' חוות יאיר ובאמת דכן הסברא נותנת לע"ד.

ובר מן דין נלע"ד ברור דכ"ע מודו בנ"ד שהמחיר שזכר המכריז אינו על שנה זו או על דבר זה ורק על השנה שעברה ואין מזה שום סמיכות ובטחון פלל דלא כל השנים שוות והקונה ודאי לא סמך ע"ז פלל ובכי הא נ"ל דכ"ע לא פליגי איבע"א סברא וכדאמרן איבע"א קרא דאפוי פלוגתא לא מפשינו ולא אמרינו דגם בכה"ג פליגי והו הנלע"ד אם פה יספיקו הרבנים המורים נר"ו הכו"ח ביום ט' תמוז יה"ל התרפ"ב ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ב' שאלה קבלת עדות דבעינן בפני בע"ד כמ"ש מרן בח"מ סי' כ"ח סט"ו אם נראה להב"ד לקבל עדות מהקרוכים למען יוכלון מזה לחקור ולדרוש ולשרש אחרי דבר אמת אי שפיר דמי: תשובה נ"ל פשוט דיכולים לקבל זה שלא בפני בע"ד שאין זה רק פהגדת דבר מה שהוא במקום פ' וביד פלוגי שאין זו עדות פלל וכמו

שׂאם בָּאִים לְחַקֹּר עַל אֵינָה דְבַר מִבַּע"ד עֲצָמוּ שׂא"ץ לְהִיּוֹת בַּעַל דִּינוֹ לְפָנָיו וְכֵן לְהַפְּדוֹ הַ"נ בַּנ"ד שְׂאִין כָּאֵן רַק עֵיוֹן הַב"ד וְהַשְּׁפִלְתָּם עַל דְּבַר אֲמַת לְאֲמַתוֹ.

וְעוֹד דְּכַתְּב מוֹר"ם ס' כ"ח סְעִיף ט"ו דִּי"א דְלֹא אָמְרוּ אִין מְקַבְּלִים עֵדוּת אֲלֵא בְּפָנָי בַּע"ד הִינְנוּ בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת אֲבָל בְּקִטְטוֹת וּמְרִיבוֹת שְׂיֵשׁ לְחֹוֹשׁ שְׂאֵם יַעֲדוּ בְּפָנֵיהֶם יִתְקוּטְטוּ עִם הָעֵדִים גַּם יִתְקוּטְטוּ זַע"ז תִּקְנוּ הַגְּאוּנִים שְׂמְקַבְּלִים הָעֵדוּת שְׂלֵא בְּפָנֵיהֶם גַּם לֹא יִגְלוּ מִי הֵם הָעֵדִים וְסִיָּים מוֹר"ם שְׂם דְּדוֹקָא כְּשֵׂאִין הַב"ד רוֹצִים לְדוֹן אֶחָד מֵהֶם ע"פ הַדִּין וְלַעֲנוֹשׁ רַק לְהַשְׁקִיט הַקְטֵט וּלְהוֹרוֹת כְּפִי צְרוּךְ הַמְרִיבָה אֲבָל כְּשֵׂרוֹצִים לַעֲנוֹשׁ וְלְדוֹן אֶחָד מֵהֶם אִין לְקַבֵּל הָעֵדוּת אֲלֵא בְּפָנָיו ע"ש א"כ ה"ה לַנ"ד שְׂאִין הַמְטָרָה פֹּה רַק לְשֵׁם חֲקִירָה וְדַרְיִשָּׁה וְלֹא לְדוֹן ע"פ הָעֵדוּת הַנּוֹ.

וְעוֹד דְּנִמְשֵׁף מְנָה שְׂנָאָה וּמַחְלֻקָת בֵּין הַקְרוֹבִים וְאוּלֵי בַכּה"ג גַּם מוֹר"ם ו"ל מוֹדָה דְּנִדְאֵי הַשְּׂנָאָה וְהַמְחַלְקָת תְּגַדֵּל יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְאוּלֵי יִגִּיעוּ לְהַפְּאוֹת אֲזוּ. וְהַגַּם שְׂאִין זֶה בְּרוּר אוּלֵי לֹא יִתְקוּטְטוּ מ"מ גַּם מִן הַסְּפֵק יֵשׁ לְחֹוֹשׁ וְכַמְדוּנֵיק בְּלִשׁוֹן מוֹר"ם שְׂיֵשׁ לְחֹוֹשׁ וְגו'.

וְעוֹד דָּאֵם יִהְיֶה בְּפָנָי בַּע"ד הַקְרוֹבִים ע"י יִרְאָתָם מֵהַקְרוֹבִים לֹא יִגְלוּ כָּל לִבָּם וְיִשְׂאוּ לוֹ פָּנִים אוֹ יִירְאוּ מִמֶּנּוּ אוֹ יִטְמִינוּ ע"י"ז עֵדוּתָם לְגַמְרֵי [וְע"ד שְׂפַתְב שְׂם מוֹר"ם שְׂאֵם הַבַּע"ד אֲלֵם וְיִרְאִים לְהַעֲדִי לְפָנָיו מְקַבְּלִים עֵדוּת שְׂלֵא בְּפָנָיו] וְלִכֵּן נ"ל פְּשוֹט דְּכֵן רְאוּי לַעֲשׂוֹת: עוֹד נ"ל פְּשוֹט דַּהַב"ד יוֹצִיאוּ כָּל הַנְּמַצָּאִים בַּב"ד וְלֹא יִשְׂאֵר רַק הַקְרוֹב לְמַעַן לֹא יִתְגַּלֶּה מֵהַ הַעֲדִיד וְיִמִּי הוּא הַמְעִיד וּמֵהַטַּעַם הַנּוֹ"ל לְבַל יִטְמִינוּ הַקְרוֹבִים עֵדוּתֵיהֶם הַשְּׂיִיכִים וְרְאוּיִים מְאֹד אֶל הַבְּיָרוּר.

וְגַם לֹא יִתְקוּטְטוּ יַחַד וְאֵם לֹא נֶאֱמַר בְּדִין הוּא שְׂיִאֲמַר שׂא"כ לֹא יוּכְלוּ הַב"ד לְהַתְּחַקוֹת עַל הַדְּבָרִים שְׂאֲפָשֵׁר לְהַתְּחַקוֹת עֲלֵיהֶם בְּמָה שְׂיִשְׁמְעוּ מִפִּי הַקְרוֹב. וְע' עוֹד לְמוֹר"ם בַּד"מ ח"מ ס' כ"ח סַק"ט בְּשֵׁם מַהֲרַ"י בְּפִסְקוֹ ס' ק"ע"ה דְּמַדְבְּרֵי רֵאָב"ן מְבֹאָר דְּמַקִּילֵנוּ בְּדָבָר הֵיכָא דְאִיכָא צַד וְטַעַם לְהַקֵּל שְׂאֵם יִגְבוּ הָעֵדוּת בְּפָנָיו יִתְעַכֵּב קַבְּלַת הָעֵדוּת ע"י פְּחוֹת וְאֲלֵמוֹת אֵם יְדוּעַ זֶה מְקַבְּלִים הָעֵדוּת שְׂלֵא בְּפָנָיו וְכַתְּב עוֹד בְּס' ק"ע"ז הֵיכָא דְאִיכ"ל דְּהָעֵדִים יִרְאִים מִלְּהַגִּיד לוֹ בְּפָנָיו יִגִּידוּ שְׂלֵא בְּפָנָיו וְשִׁכְּוֹן נִרְאָה קֶצֶת מִתְּשׁוּבַת הַרְשָׁב"א שְׂכ' בַּב"י בְּס' זֶה ע"ש וְכ"ש וְכ"ו בַּכּה"ג דַּנ"ד וְזֶה בְּרוּר לַע"ד הַכּו"ח בְּיוֹם כ"ט טַבַּת הַתְּרַפ"ב ע"ה כְּלָפוֹן מִשָּׁה הַפֶּהן סִילַט"א: סִימָן ג' לַעֲי"ת בֶּן גְּרֵדָאן יַע"א נִשְׂאֵלְתִי מֵהַחַה"ש הַדַּה"מ כַּמַּה"ר ר' אֲבָא שְׂאוּל חֲדָאד הִי"ו עַל שְׁנֵי שְׁוֹתְפִים בְּקַרְקָעוֹת וְאֶחָד מֵהֶם הוּא הָעוֹסֵק וְשְׂפַנְגָּדוֹ לֹא הוֹכֵשֵׁר בְּעֵינָיו חֲשָׁבוֹנוֹ וְכָא לְהַשְׁבִּיעוּ אֵם הַשְּׁבוּעָה כְּעִין שְׂל תוֹרָה אוֹ הֵיסַת: תְּשׁוּבָה מְבֹאָר בְּדַבְּרֵי מְרֵן ו"ל ס' צ"ג ס"א דְּהַשְׁוֹתְפִים נִשְׁבְּעִים בְּטַעֲנַת שְׂמָא בְּנִקִּיטַת חֲפָץ וְהִינְנוּ בְּשָׁבוּעַת הַתוֹרָה ע"ש וְהַגַּם דְּהוּא עֹסֵק קַרְקָעוֹת שְׂאִין נִשְׁבְּעִין עֲלֵיהֶם מִן הַתוֹרָה כַּמַּה"ש שְׂם ס' צ"ה סְעִיף א' מ"מ בְּמִמּוֹן הַבָּא מִשְׁכִּירוֹת קַרְקָעוֹת נִשְׁבְּעִים כַּמַּה"ש שְׂם ס"ג וְכ"ש דְּשָׁבוּעָה זוֹ הִיא דְּרַבְּנָן אֲלֵא שְׂהִיא כְּעִין שְׂל תוֹרָה בְּנִקִּיטַת חֲפָץ וְאֲפִילוּ עַל הַסְּפֵק תִּיקְנוּ וְכַמְדוּר.

וְכ"ז אֵינוֹ אֲלֵא כְּשֵׁעֲדִיין לֹא חִילְקוּ וְכַמְבֹּאָר מְדַבְּרֵי מְרֵן שְׂם ס' ע"ש: סִימָן ד' וּמָה שְׂשָׂאֵל אֵם צְרִיף הַמְשָׁבִיעַ לְקַבֵּל חֲרָם סֶתֶם שְׂאֵינוֹ מִשְׁבִּיעוּ חֲנָם וְכַמַּה"ש מְרֵן ו"ל ס' פ"ז סַכ"ב ע"ש: תְּשׁוּבָה מְלִשׁוֹן מְרֵן ו"ל שְׂם שְׂפַתְב בֵּין שְׂל תוֹרָה בֵּין שְׂל דְּבַרֵּיהֶם אֲפִילוּ הֵיסַת יֵשׁ לוֹ לְהַתְּרִים וְגו' ע"ש מוֹכַח דְּגַם בַּכּה"ג צְרִיף לְקַבֵּל ח"ס הַנּוֹ דַּמַּה"ש בֵּין שְׂל

דבריהם נראה דהיינו כגון שבועת השותפים וכינצא דאי מיירי רק בטענת ודאי ולא בשמא וקאי על שבועת היסת לא יתכן מה שפייס אפי' היסת מאחר דהיינו הך דשיל דבריהם והיל"ל כגון היסת ולא אפילו אלא ודאי דשיל תורה היינו כגון מודה במקצת.

או להכחיש את העד או שבועת השומרים. ושל דבריהם היינו שבועת המשנה שהיא בנקיטת חפץ כשבועה דאורייתא והם שבועת השותפים וכינצא הנזכרים בריש סי' צ"ג.

וע"ז מוסר אפילו היסת שאינה כעין של תורה וכ"כ הט"ז להדיא ס"ק כ"ב דגם בטענת שמא מטילים על המשביע חרם סתם. והביא דבריו הרב באה"ט ס"ק מ"ט ע"ש.

וכן נראה מסתמיות דברי מרן והרמב"ם מקור דין זה. וכ"ן דעת העה"ש ז"ל אות נ"ו ע"ש: סימן ה' ומה ששאל על היותו קרוב לאחד מהשותפים הנז' תשובה מדינא בין הנתבע בין התובע יכול לומר אי אפשי בקרוב דהדין והעדוה שנים כמ"ש מרן סי' ז' ס"ט.

ובעדות מבואר בסי' ל"ג ס"ג שכל אשה שאמה פסול לה פסול לבעלה שבעל פאשותו ומבואר שם סי' יו"ד דלא שניא לזכותו ל"ש לחובתו. ומינה נמי לדיין וכאמור.

אף אם התובע והנתבע מקבלים קנין שנתרצו בקרוב ודאי מהני כמבואר בסי' כ"ב ס"א וסי' ו' ע"ש. ולענין הדיין עצמו שהוא קרוב ואינו רוצה לדון אפי' אם שניהם רוצים וקנו מידם ודאי דהדבר ברשותו ורצונו הוא פנין דמן הדין אינו חייב לדון.

וכל האמור אינו אלא לדינא אבל הנימוס אינו ידוע לנו. ולענין תיווה השלום ודאי מצוה רבה לתווה ביניהם פי השבועה אפילו באמת יש בה חשש לתובע ולנתבע.

וכמ"ש ה' באה"ט סי' פ"ז ס"ק מ"ו וכ"כ מרן ז"ל שם סכ"א דצריכים הדיינים להפציר בבעלי דינים שמא יחזרו בהם עד שלא תהיה שם שבועה כלל ואם יעלה בידו מה טוב ומה נעים וכן אנו רגילים תמיד להשתדל ולהפציר לפשר כל פמה שאפי' שלא תהיה שבועה הכו"ח ביום ג' אב התרפ"ט: סימן ו' שאלה מי שפסקו עליו הקהל איזה סוף לצדקה וסירב לשלם באמרו שהוא עני ונפטר אביו ונפלה לו ירושה והקהל עיכבו מלקוברה עד שישלם וטען שיברר להם שבאמת היה עני אז ואין לו לשלם האם פשייתברר שכן היה יפטר מלשלם הגם שעתה הוא במצב טוב ואם לא נתברר מהו הדין בזה.

וכן בנדון זה שאחיו טענו שהם פרועים עם הקהל ולמה יתבזה אביהם בשביל אחיהם אם שומעים להם. וכן אם האחים יש להם שותפות מצד עסקיהם או מצד ירושת אביהם אם שומעים להם.

וכן מה שטענו שהקהל הטילו עליהם מחיר הקבורה יותר מהערף הנהוג מהו הדין בזה: תשובה מרן ז"ל בש"ע יו"ד סי' של"ד סי' יו"ד כ' דאם ראו ב"ד לנדוה וגו' ולא יקברו לו מת ולא ימולו לו בן רשאים הם ומזה גלמוד דגם דיש מצוה בקבורת המת ובמילת הבן פנין שהוא מובדל ואינו רוצה לפרוש ממה שראוי לו לפרוש יכולים למנוע ממנו את הנז' גם כי מצוה.

ועוד כתב מֶרְן ז"ל ביו"ד סי' רמ"ח ס"א דאפ"י עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן ממה שיתנו לו ומי שנותן פחות ממה שראוי ליתן ב"ד כופין אותו ומכין אותו מפת מרדות עד שיתן מה שאמדהו ליתן ויורדים לנכסיו בפניו ולוקחין ממנו מה שראוי לו ליתן ע"ש וא"כ מינה נמי דהגם דבזה"ז אין פתח ב"ד יפה מצד הממשלה יר"ה בזה מ"מ הממונים על הצבור ועל החברה שהרשות בידם בשוב ואל תעשה שלא יקברו לו עד שישלם מה שעליו וזה פשוט דמ"ש דיינים מ"ש ממונים שהרי הם כמו ב"ד לענין זה וכן זכורני שיש ללמוד בן מדברי מֶרְן בח"מ סי' ב' ס"א ע"ש.

ומה שטען דאין הוא חייב כי לפני עני היה והגם שהעשיר עתה לא ישלם רק מן הוא והלאה לכאורא טענתו טענה וכמ"ש מֶרְן ביו"ד סי' רנ"ג ס"ד דבעה"ב שהולך בדרך וכלו מעותיו יטול צדקה וכשיחזור לביתו אינו חייב לשלם וביאר שם מור"ם דהו"ל כהעני והעשיר ומינה נמי לנ"ד וא"כ אם יתברר דעני היה ואינו חייב לשלם אין לכופו בשביל מה שהעשיר עתה והגם דבנ"ד אינו כפיה ושוא"ת הוא שלא יעשו לו מה שצריך פינן דאינו מן הדין אינם יכולים וכן מתבאר מדברי הרשב"ץ ח"ג סי' מ"ו וכ"ד חו"ר תונס וכמ"ש בשיב משה ח"א סי' ע"ז וע"ש הטעם: אך אם לא אפשר לקבר זה ויחידה הק"ק המוכשרים לזה מחולקים בדעות או שמסופקים גלע"ד דלהוציא ממנו אמרינן המע"ה ולשיכריחם הוא להתעסק בצרכיו אמרינן ג"כ מהוציא מחבירו עליו הראיה דדבר זה שדורש שיתעסקו עמו ואולי אינם מחוייבים להתעסק הוי כמו הוצאה והפלה שוא"ת עדיף ויעמוד הדבר המסופק כמו שהוא בלא מעשה: ומה שטענו שאר אחים דמה לנו ולאחינו אם יש דבר משותף ביניהם או ירושה ויכולים לשלם הדבר פשוט דכיון דיורדין לנכסיו ה"נ מעקלין נכסיו ומוציאין מזה ונותנים לזה מדר"ן כמ"ש מֶרְן בח"מ סי' [פ"ו] ואם לא רצו לשלם בעדו פינן שחייבים הם בעצמם מעכבים עליהם צרכי צבור וכאמור: אם אין להם דבר משותף וירושה משותפים והם מחולקים לגמרי הדבר צ"ט דמצד הנותני' שאין עליהם פלום אין ראוי לעכב את האב מצרכיו הצבוריים ומצד האב שלא רצה לשלם יכולים לעכב.

ונ"ל פשוט דגם בזה הדין עם הצבור דהמוציא מחבירו עליו הראיה וכיון דאותו דבר הצבורי' שייך לכלותם א"כ אמרי להו מאי חזיתו דעבדינן לכו צרכיכו דילמא אזלינן בתר אותו שאינו רוצה לשלם שאין לעשות צרכיו ובכה"ג נמי אמרינן המע"ה וכיון דאין באפשרות לחלק הצורה שוא"ת עדיף וכ"ש אם לפי האומדן לא יפסידו וסו"ס ישלם להם: אמנם מה שטען דביקשו ממנו הרבה יותר מערך הקבורה הנהוג נ"ל דזה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד ושניהם ישאו ויתנו ואם הסכימו באופן ההערכה מה טוב ואם לאו יקראו בשם שלישי להכריע וע"פ הרוב יקום דבר.

וכ"ז באם מתחילה התנו בן שיעמדו לדין בזה ובזה אבל הא ודאי דהממונים פשמעריכין אין לכופם להתדיין עם כל אחד בזבל"א ובבל"א דלהם ניתנה ההכרעה דאל"ך א"א להם לעמוד במשרתם ולעשות שום ענין צבורי' דאלד"ס: סימן ז' שאלה אם נראה להדיין שיש רפאות בדברי התובע או הנתבע האם יכול להטיל ע"ז או ע"ז שבועה דאורייתא כדי לקבר האמת מאימת השבועה עליהם: תשובה מֶרְן ז"ל בסי' ט"ו ס"ד כתב דאם נראה לדיין פאומדנא דמוכח שהוא חייב ויחייבו אם הוא דיין מומחה ויחיד בדורו וכתב

מור"ם ע"ז ובדברך זה יוכל הדיין לומר לנתבע וגו' ויכול אפי' להשביע במקום שאינו חייב שבועה מצד הדין אם עושה פן לברר האמת ומזה נראה דקאי לאם הדיין מןמחה ויחיד בדורו שפתב מרן ולזה פתב ובדברך זה וגו' אבל מדבריו בסי' פ"ז ס"ב וכן יש רשות לדיין לומר לו לפרש בשבועתו וגו' וכן יש רשות לדיין להשביע בנקיטת חפץ במקום שאינו צריך וגו' ולא פתב אם הוא מןמחה ויחיד בדורו נראה דאפילו בסתם דיין דעלמא רשאי ונראה דמ"ש בסי' ט"ו ובדברך זה וגו' ר"ל שפוננתו לברר האמת ומה שהוצרך מרן למןמחה ויחיד בדורו אינו רק להוציא ממון אבל להשביע אפי' שאר דיין ש"ד: אבל קשה למה הוצרך מור"ם ז"ל לכפול דבריו ואם משום דב' המקומות שדיבר מהם מייברי בדומה לזה מ"מ הי"ל למור"ם לציין ג"כ מסי' ט"ו לסי' פ"ז וכן להפך ועוד דהמראה מקומות אינם אחד דבסי' ט"ו מצויין למהריק"ו ובסי' פ"ז מצויין למהרי"ו והי"ל לציין בזה ובזה לשניהם.

וראיתי לה' משפנות הרועים ז"ל מע' ש' אות ל"ז שישב דמר אמר חדא בסי' ט"ו להשביעו היסת במקום שא"ץ שבועה כלל ומר אמר חדא בסי' פ"ז להשביע למחוייב היסת שבועה בנקיטת חפץ ושוב פתב איברא דהמדקדק בדברי מהריק"ו יראה דלא אמרה אלא בדיין הנבחר לדון אפילו נגד הדין ומדברי מהרי"ו לפי הבנת הסמ"ע נראה דבכל דיין קאמר ע"ש ונלע"ד דגם מור"ם בסי' ט"ו בהכי מייברי וס"ל דהדיין הנבחר לדון אפי' נגד הדין ומןמחה ויחיד בדורו הפל אחד הוא ולזה אפי' במקום שאין צורך שבועה יכול להשביע הן שבועה דאורייתא הן דרבנן וכסתמיות דברי מור"ם בשם מהריק"ו אבל בסי' פ"ז מייברי בסתם דיין דעלמא וזה לא הורשה רק להוסיף דמשבועה דרבנן עושה כעין דאורייתא בנקיטת חפץ אבל אם אינו חייב שבועה כלל אינו רשאי להשביע אפילו בלתי נקיטת חפץ פיון שהוא דיין פשוט ולא נבחר לדון אפילו נגד הדין. וע' להפת"ת סי' ט"ו ס"ק ח' שפתב דהעו"ג סי' צ"א פתב לפקפק בדברי מור"ם דבמהרי"ק משמע דדוקא משום דהדיין שהוא נבחר הן לדין הן לפשרה ע"ש ולכמ"ש א"ש וכאמור: אף לדינא נראה דכיון דקי"ל דדברי הסמ"ע בהבנת דברי מרן עיקר והטעם לזה דהסמ"ע ז"ל חיבר ביאור על הש"ע והגוי בקי בדבריו טובא והוא כעין מ"ש הק"פ.

מינה דה"ה להבנתו בדברי מור"ם שהיא עיקר ואפשר דאמי בק"ו א"נ כשאמרו בדברי מרן ומור"ם בכלל דברי מרן אמרו. ולהסמ"ע דברי מור"ם הם כפולים וכמ"ש המשנה"ר בשמו ע"ש א"כ מינה נמי דהדיין יכול להשביע בנק"ח אפילו במקום שא"ץ שבועה כלל.

ולזה מטין דברי מור"ם סי' פ"ז ומינה נמי דאפילו אינו נבחר לדון בין לדין בין לפשרה או לדון אפי' נגד הדין. וגם אם אינו מןמחה ויחיד בדורו והכי נקיטנן וכאמור.

וכן זכורני שבא מעשה לידי וחיבתתי למי שאינו חייב שבועה כלל להשבע בס"ת שגהו הנהוג בשבועה דאורייתא וכמ"ש המשנה"ר וסמכתי ע"ד מור"ם הנז' וכן יש ללמוד מדברי מור"ם סי' כ"ח ס"ב מיהו אם נראה לב"ד צורך שעה להשביעו וגו' ע"ש וה"נ מסתברא דלא פתב מרן ז"ל רק להוציא ממון דאז צריך מןמחה ויחיד בדורו אבל להשביע לברר האמת רשאי.

הכו"ח ביום כ"ט אב התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ח' שאלה הטלת ח"ס על מי שתובע חבירו חנם פדי להשביעו וכמ"ש מרן סי' פ"ז סכ"ב האם צריך לזה תביעת הבא להשביע או"ד גם הב"ד מעצמם טרם יתבע זה הבא להשביע פוסקים להם פן: תשובה כל עיקר תקנה זו להטיל ח"ס וכנז' אינה אלא פדי שלא יטענו שקר וכמ"ש הרמב"ם בפ"א מה' טוען הי"א וא"כ נראה דכמו דרבותיו של הרמב"ם תיקנו פן לברר האמת פן נמי יש לו לכל דין לפסוק כנז' לברר האמת וכן מצאתי זה מפניך בהמשה"ר מע' ח' אות מ"ח שכן מתבאר מתשו' מהר"י ו' מיגאס סי' ע"ה שכן הוא מעיקר התקנה אע"פ שלא תבע הנתבע [ותלי לה זה זב"ז פנין שהתקנה מטעם בירור האמת וכמ"ש בענייניו וכן ראיתי לה' קנן פירות מע' ח' אות רצ"א ס"ה בשם א' מהקדושים שכן מצא פתוב להוכיח פן מדברי הרמב"ם פ"ג מה' שלוחים ה' ע"ש וה' הנז' פתב דאין ראיה מזה וגו' ע"ש ובאמת נלע"ד דלא לבד דמצינו למימר פן אלא דהרמב"ם שם קאמר להדיא שהוא אומר ואכמ"ל ונראה דהם ז"ל לא הנה בידם תשו' מהר"י ו' מיגאס ומאחר עלות מ"ש המשה"ר בשמו ודאי דהכי נקיטנו וכאמור הכו"ח ביום כ"ט אב התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ט' שאלה מי שנתחייב שבועה דאורייתא או דרבנן והוא פתי וחסר לב שאינו מבין דברים הסותרים כשאר כל אדם שמבינים אם מוסרים לו שבועה חמורה או קלה או לא: תשובה מרן ז"ל סי' ל"ה ס"י כ' הפתאים ביותר שאין מפירים הדברים שסותרים זא"ז ולא יבינו ענייני הדבר פדרף שמבינים שאר עם הארץ וכן המבנהלים והנחפזים בדעתם והמשתגעים ביותר הרי אלו בכלל השוטים וד"ז לפי מה שיראה לדין שא"א לכוין הדעת בכתב ובסי' צ"ו ס"ה כ' החרש והשוטה אין נזקקין להם לכל טענה לא לטענתם על אחרים ולא לטענת אחרים עליהם לא לשבועה קלה ואצ"ל לשבועה חמורה או תשלומין ע"ש וא"כ בנדון זה הרי הוא בכלל השוטים ואין מוסרים לו שבועה לא קלה ולא חמורה מאחר שאינו מבין ואינו מרגיש בדברים הסותרים וכאמור בשאלה.

ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן יו"ד שאלה בזמן הזה שאנו במחוז התוניסי חוסים תחת ממשלת צרפת ולפי החוק אין דנים בדיני ממונות רק בבתי המשפט של הממשלה ואין לב"ד רשות לדון רק בפרשנות ואישות ואפ"י בזה רק להב"ד בעיר הבירה תונס אף שאר בדה"ץ אין להם רשות רק לפשר וכן בענין העוברים על האיסורים אין פח ב"ד יפה לכפות ולהכריח העובר רק באיזה פרטים ומזה נמשך שבעוה"ר היו כמה פרוצות באיסורים קלים וחסורים האם טוב יותר להדין הממונה מטעם הממשלה להתפטר ממינוייו לבל יהנה הקולר תלוי בצנארו ויהנה כשאר העם ומקיים בתוף עמי אנכי וישבת או יש לו להכניס עצמו ח"ו בספנה או ס' ספנה אם עונש גוף או ממון או שניהם יחד ולעשות כפי מה שהדין נותן אם בדרף ישר להדיא או בדרף עקומה ועקיפין.

או יש לו לדין לעמוד דוקא במה שיש לו רשות ויבחר הרע במיעוטו דהרי על כל פנים יש רבים שהם יראים וחרדים ותורה יבקשו מפיהו וככל הינצא מפיו יעשו מרצונם הטוב בדיבורו הקל.

ויהנה נידון גם עתה שהוא ממונה בשאר הפרטים שאין בהם רשות מהממשלה כאלו אינו ממונה ואין שום קולר תלוי בצנארו בין בדיני ממונות בין בדיני איסור והתיר להפריש העוברים מהאיסור על הפל יבאר לנו איך ראוי ונכון ושכמ"ה: תשובה מסבא

פשוטה נלע"ד ברור דהדרך האחרונה היא האמתית והיא רק היא העולה על ב' דרכים הראשונים דנדאי כל פחו של הדיין או הרב או הב"ד אינו בא אליו רק מצד הממשלה שנתנה בידו מאמר המלך יר"ה ואם בעלת פח זה הגבילה והגדירה לו להתעסק רק בדבר פ' ולא בדבר פ' נדאי ופשוט כי כמה שהרשתו הוא ממנה וכמה שלא הרשתו הוא גרע בכחו גם משאר ת"ח או איש פשוט כי הפשוטים אינם כ"כ אחראים בעברם על חקי הממשלה יר"ה כי נידונים על פי הרוב פשוטים ואומרים מותר ולא כן הממנה שאין מספיק להם ללמד עליו זכות זה וכדקי"ל חבר א"ץ התראה.

וגם כיון שהוא ממנה צריך לדעת מה מינויו ועל מה הורשה וגם הנה דבר הנה ורגיל יום יום לו. וגם ידוע הוא ומפורסם איה מתנהגים הב"ד והדיינים והרבנים שכל עיר ועיר ואין לו שום התנצלות לומר לא ידעתי או שוגג הייתי.

ועוד נוסף כי נמשך מזה ח"ו פעין ח"ה אצל האמות לחשוב דיני ישראל פעוברים על חק וכ"ש אם יענש ויתבזה שמלבד בזיון התורה וחילול כבודה עוד בה כי בזה ח"ו משפיל גם כבוד ישראל שאם זה מגדולי הק"ק עושה פן יחשבו כי פה נכה יעשו שאר העם ואם זה מגדולי העדה מקבל בזיון ואיבה.

גם הק"ק הי"ו נגררים אחריו נאנחנו בזמן הזה מפוזרים ומפורדים בין העמים בארבע תפוצות הגולה וסויבים אנחנו לשמור את כבוד ישראל ואת שלום הממשלה ומכלל שלומה לשמור על חקיה כיון שאין כאן העברה על דת לא בדברים שדינם יהרג ולא יעבור ולא בזולתם.

ולא שעת השמד ליהרג גם תערקתא דמסאנא שאין פונתם כלל וכלל למה שהיו עושים העמים הפראים העריצים בדורות שעברו וכל המטרה היא משום חק ונימוס החירות והחופש והדרור שלא יוכל שום נברא לכפות זולתו בכל דבר דת ודין כידוע.

וכן מה שדין רק הם וממוניהם אינו רק מצד ההכנסה. או שחורבים כי רק הם מבינים דבר המשפט או שחושדים בזולת ממוניהם פן יטו אחרי הכצע ולא יש להם בזה שום מטרה דתית שהרי גם הם וממוניהם אין דנים עפ"י דתם הם רק עפ"י חקים מיוחדים להם שסיקרו ושעשו חכמי המשפט הממונים לחקוק חקים ונימוסים זהו הנלע"ד ברור ופשוט למאד וא"כ אין לו לדיין רק לשמור ולעשות כפי מה שהורשה ונתמנה עד אשר ישקוף ה' ויתן בלב הממשלה יר"ה להרשות הב"ד לעשות ככל התורה הכתובה והמסורה אמן.

או עד אשר ישיב ה' שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה בבא לציון גואל. ועכ"פ לאפרושי מאסורא באופן מתאים עם הנימוס נדאי דמצוה וחובה כמו להעמיד דרשנים ומטיפים להודיע חקי ה'.

להרבות תורה ולהגדילה ולהאדירה להוכיח במישור את העובר או העוברים. להודיע ברבים כי יש טועים בדבר פ' ובדבר פ' והוא אסור מדינא וגו' באופן שכל מה שאפשר להציל יציל ואין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו להעניש חס וחלילה וחס ושלום את מי שאין לו יכולת עבור זולתו שלא עצר בעדו ומנעו.

ובכל זה הדבר תלוי במה שאפשר ובמה שאי אפשר ואין דנים אפשר משאי אפשר. ומ"מ אמרתי לראות דברי הפוסקים בזה ובדומה לזה עם פי לא ראיתי פעת תשובות מיוחדים לזה פי לא היה זה נהוג מלפנים מ"מ אלקט כפי קוצר דעתי וצור ישראל יצילינו משגיאות ויראנו מתורתו נפלאות אמן: וראיתי למור"ם בד"מ יו"ד סי' של"ד ס"ז שכתב בשם הת"ה סי' רע"ז דאם נידוהו לאחד וגזר השר בקנס חמור על כל מי שיחזיקוהו בנידוי וילקה בכובד וחומר דאין צריכים להכניס עצמם בספק קנס ועונש ודוקא שנידוהו משום ממונא או בדברים שבין אדם לחבירו אבל אם נידוהו והחרימו בשביל שעבר עבירות בפרהסיא ב"ד מתחייבים להכניס עצמם בספק עונש כדי להחזיק דתינו וצריך לתת לב לפי הענין ע"ש ונשם בשם תשו' מהרי"ו סי' קנ"ו דאין אנו מוחזין בעובדי עבירה דאיכא למיחש לסכנה שיהיו עומדים על גופינו ועל מאודינו ופשוט דאינו חייב להוציא ממון ע"ז להוציא חבירו מן העבירה ע"ש ולכאורא דברי מהרי" סותרים למ"ש התה"ד דהרי להתה"ד אם לאפרושי מאיסורא הב"ד מחוייבים להכניס עצמם בספק עונש ואלו למהרי"ו אין חייבים והנ"ל בזה דהתה"ד מייירי באם כבר הכניסו עצמם בעונש העובר עבירה לנדותו וכמו שכן היה נהוג מני אז בימי הראשונים והמנוחה הלך לשר העיר והשר רצה לבטל לגזירתם דאז אין הב"ד מבטלים גזירתם גם שונכנסים בספק עונש והטעם בזה דאם יתירו לו הרי הם פאלו אמרו לו לעשות מה שלבו חפץ אבל מהרי"ו בלכתחילה שרואים הב"ד באותו האיש שבאים להענישו ולמחות בו שהוא ימסור אותם למלכות או יעליל עליהם עלילת שוא וכדומה דבזה שלא עשו עדין כלום מהעונש וההפרשה אין חייבים למחות דלא מביעיא אם יש חשש סכנת גוף אלא גם אם לא יש רק חשש ממון הרי אינו חייב להוציא ממון למנוע חבירו מן העבירה.

או י"ל דלא כתב פן מהרי"ו רק במי שעובר שלא בפרהסיא אבל אם עובר בפרהסיא אזי הדין הוא כמ"ש התה"ד או י"ל דלא כתב התה"ד רק באם מצד הממשלה יש רשות להב"ד אלא שהשר שהוא עינת עליהם את הדין ורוצה לעשות רצונו ובזה אם יעמדו נגדו לפני מי שגדול ממנו אפשר שיעלה בידם אם לא היום למחר אבל אין שום חשש לעלילות ומסירות מצד החוטא אבל אם יש חשש מצד החוטא שיעליל וימסור בזה הוא דכתב מהרי"ו דאין חייבים.

או י"ל דלא כתב מהרי"ו פן רק באם יש הרבה חוטאים ואם יתקשרו ויתאגדו יחד עפ"י הרוב פי יעלה בידם להזיק ח"ו אף אם החוטא הוא איש פרטי יחיד מסתמא אין בו כל פה משום שכיח הזיקא ובזה הוא שכתב התה"ד ז"ל דמחוייבים הב"ד [לעשות כפי הדין: ומ"מ נלע"ד דאין כ"ז אמור רק במקום שאין חק הממשלה ונימוסה מונע זה אבל אם חק מחקי הממשלה מונע זה ודאי דאין מי שיכול לעבור על חקיה דהרי אם יעבור תקף ומיד יעבירוהו ממינו ואולי גם ענוש יענש וא"כ גם אם יעמידו חבירו במקומו ודאי דלא יעשה כנז' ואם כה יעשה יסירוהו ממינו וגם אולי ענוש יענש וא"כ מה בצע לזה שיכניס עצמו בספק עונש גוף או ממון ולא כתב התה"ד רק באם אין הדבר הנה ורגיל ורק במקרה זה עבר ונענש ואם זה יענש יעמידו וולתו והוא הלא אין לפניו מצוי מאורעות פאלה יום יום.

אָבֵל בְּנֵדוֹן דִּיזֵן דִּהוּא דְבָר הֵנָּה וְרָגִיל לְכַמָּה וְכַמָּה בְּכַמָּה וְכַמָּה מִיָּנִי אִיסוּרִים אֵין שׁוּם תּוֹעֵלַת פְּלִל לְהַכְנִיס עֲצָמוֹ אֶפְיָלוֹ בְּסִפְק סִפְנָה וְדוּמָה זֶה לָמָּה שְׁחִילְקָתִי לְעֵיל בְּחִילוֹק הַרְבִּיעִי וְכֹאמֹר.

אוּ כְמוֹ שְׁחִילְקָתִי בְּחִילוֹק הַשְּׁלִישִׁי וְכֹאמֹר. וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִמִּשְׁ מֶרְן וְ"ל סִי רַכ"ח ס' מ"ז אִם צְנָה הַמְלִיךְ שְׁלֵא יַחְרִימוּ שׁוּם חֶרֶם פִּי אִם בְּהִסְפָּמַת רְאוּבֵן וּגו' וְסִיִּים מוֹר"ם וְאִם צָרִיכִים לְעִבְרָרְמַפְח גְּזִירַת הַמְלָכוֹת אֵין אִיסוּר בְּדָבָר וּמ"מ הַחֶרֶם בְּתַקְפוֹ פְּשִׁיעֵבוֹר גְּזִירַת הַמְלִיךְ ע"ש וְאִי אֵיתָא דְחִיבִים לְמַסְוֹר נְפִשָׁם א"כ מ"כ ש' דִּישׁ אִיסוּר בְּדָבָר אֲלֵא וְדֵאִי פְדַכְתִּיבְנָא דְשִׁאנִי לָן מֵאִם הִיא גְזִירַת שׁוֹר וְיֵשׁ לְמַעְלָה מְמַנּוּ מֵאִם הִיא גְזִירַת מְלִיךְ שְׁאֵין לְמַעְלָה מְמַנּוּ וְכְמוֹ שְׁחִילְקָתִי בְּחִילוֹק ג' וְעִי לְמוֹר"ם סִי שֶׁל"ד בְּסוֹפּוֹ שְׁפָסַק דְבָרִי מֵהֲרִי"ו הַנּוֹ: וְרֵאִיתִי לֵה' פִּתְחֵי תְּשׁוּבָה ס"ק י"ט שְׁפָתַב בְּשֵׁם ה' בְּכוֹר שׁוֹר בַּחֲזִי סוּטָה דָּף מ"ז ע"ב שְׁפָתַב דְּמִזָּה דְּשׁוֹ רַבִּים וְכִהְתִּירָא דְמִי לֵהוּ לְחַנּוּף לְאַשְׁרֵי לּוֹ יָד וְשֵׁם קָצַת אֲצֵל שׁוּם שְׁרָרָה אוּ שְׁאָר תְּקוּפּוֹת אַע"ג דְּלֵא בְּרִי הַזִּיקָא ע"כ תְּפּוּג תּוֹרָה וְאֵין כּוֹפִין אִם אִישׁ אֵת רַעְהוּ חֲיִים בְּלַעוּ וּבְאַמַּת טְעוֹת גְּמוֹר הוּא דְדָבָרִי מֵהֲרִי"ו לֵא נְאַמְרוּ פִּי אִם בְּבָרִי הַזִּיקָא וְאַל ת"ה בְּטַלְתָּ לֵא תְּגוּרוּ מְעִיקְרָא דְנֵדֵאִי לֵא נְאַמְר לֵא תְּגוּרוּ פִּי אִם בְּדֵאִיכָא מְקוּם לִירָא ע"ש וּמִתּוֹךְ דְּבָרִיו אֲלֵה נ"ל לְחַלֵּק דֵּהֲתֵה"ד בְּסִפְק הַזִּיקָא מִיָּנִי וּמֵהֲרִי"ו בְּבָרִי הַזִּיקָא פְּעִין מ"ש בְּחִילוֹק רְבִיעִי אֲלֵא דֵּהוּא ו"ל לֵא שְׁאנִי לִיָּה בֵּין רַבִּים לְמוֹעֲטִים וּבֵין שְׁכִיחַ לְלֵא שְׁכִיחַ אֲלֵא בֵּין בְּרִי לְשִׁמָּא אֲלֵא דַלַּע"ד לְשׁוֹן מֵהֲרִי"ו שְׁזָכַר מוֹר"ם בַּד"מ אֵינוּ נִרְאָה כֵּן שְׁפָתַב לְהַדְיָא דֵּאִיכָא לְמִיחַשׁ לְסִפְנָה וְגַם לְשׁוֹן מוֹר"ם בַּש"ע בְּשִׁמּוֹ שְׁפָתַב שְׁיֵשׁ לְחוּשׁ שְׁיֵהִיו עוֹמְדִים עַל גְּוֹפְנוֹ וּמֵאוֹדְנוֹ אֵינוּ מוֹרָה כֵּן.

וְאוּלַי גַּם הַתּב"ש פּוֹנְתוֹ כַּמ"ש וְשְׁכִיחַ הַזִּיקָא בְּרִי לִיָּה הַזִּיקָא קָרִי לִיָּה וְצִי"ב עוֹד: גַּם רֵאִיתִי לַש"ע הַנּוֹד"מ בְּעָרִי אֲשֶׁפְנּוֹ שְׁבָרָאשׁ ח"מ פְּתוּב ע"ד מֶרְן ס"א בְּזִמְן הַזֶּה וּגו' נִסְמֵן לְמַטָּה כֵּן הִזָּה הַרְשׁוֹת בְּיָדָם מֵהַמְּשַׁלָּה בְּזִמְן הַמְּחַבֵּר אֲבָל הַאִידְנָא אֵין לַב"ד רְשׁוֹת לְדוֹן פְּלִל וְהַפֵּל גִּידוֹן בְּדִינָא דְמְלָכוּתָא וְכֵן פֵּל דִּינֵי קְנָסוֹת וְכַפּוּיּוֹת וְעוֹנְשִׁים תְּפִיסוֹת וְהַפְּקָר ב"ד וְכַדוּמָה פְּאַלֵּה הַנּוֹפְרִים בְּסִפְר הַזֶּה הַפֵּל הִזָּה בִּימֵיהֶם אֲבָל בּוּזָה"ז אֵינָם נוֹהֲגִים פְּלִל בִּישְׁרָאֵל שְׁהַפֵּל מְחַוֵּיב לְהַתְּנַהֵג עַפ"י דִּינָא וְדִינָא הַמְלָכוֹת ע"ש וְכֵן עַל ס' ה' מְצוּיָין לְמַטָּה נְדוּי וְחֶרֶם וְשִׁמְתָא אִיסוּרִין פְּעַת מְדִינָא דְמְלָכוּתָא דִּינָא וְכֵן עַל דְבָרִי הַפִּת"ת סִי ב' ס"ק א' עַל מ"ש וְרְשׁוֹת לַב"ד לְקַנְסוֹ מְצוּיָין לְמַטָּה ע' בְּהַעֲרָה לְעֵיל סִי א' ס' א'.

וּבִי"ד סִי שֶׁל"ד ס' א' מְצוּיָין לְמַטָּה נְדוּי וְחֶרֶם וְשִׁמְתָא אֵינָם נוֹהֲגִים עֲתָה מְדִינָא דְמְלָכוּתָא ע"ש: וּמַעֲתָה אַחֲרֵי שְׁהַקְנָסוֹת שֶׁל מְמוֹן הֵם מְנוּעִים מְדִינָא דְמְלָכוּתָא וְכֵן נְדוּי חֶרֶם וְשִׁמְתָא הֵם מְנוּעִים מְדִינָא דְמְלָכוּתָא מֵה נְשִׂאָר לְהַב"ד מֵהַפֵּחַ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְאַפְרוּשֵׁי מֵאִיסוּרָא וְאֵין לוֹמַר שְׁיַעֲשׂוּ כְמוֹ שְׁהִדִּין מְחַוֵּיב וְיִסְמְכוּ עַל הַנֶּס דְנִרְאָה פְּשׁוּט דַּבְכָה"ג הָוִי בְּרִי וְשְׁכִיחַ הַזִּיקָא וְהַגַּם דֵּה' זְכָרוֹן יוֹסֵף סִי י"ז דַּעֲתוֹ דְּלֵא כְּהַנְשַׁמְטִים מְעוֹנְשִׁים הַנּוֹד"ש כִּיעו"ש נִרְאָה פְּשׁוּט דְּלֵא כ' כֵּן רַק מְצַד דְּסְמוּךְ לְבוֹ דְּמַצַּד הַמְּשַׁלָּה הַגְּדוּלָה שֶׁל הַקִּיסָר וְכִיּוּצָא הַרְשׁוֹת לְשִׁמּוֹר וְלְהַזְהִיר וְלְעִנּוֹשׁ וְכְמוֹ שְׁבִינָאָר שֵׁם וְכְמוֹ שְׁכֵן הִיָּה בְּאַמַּת.

אף אם החוק והנימים עוצרים בעד זה וזה בא לעבור על חוקי הממשלה אין ספק דגם ה' זכרון יוסף יורה יורה ידיו ידיו לבלתי עשות שום דבר נגד החוק והנימוס. אם מצד הגזק וחשש סכנת גוף או ממון פרטיית לדין ההוא העובר.

או פן תעלה חמת הממשלה יר"ה ותסיר גם אלה אשר נתנה בהם רשות להב"ד מיד הב"ד וכמו שאמרו גמלא בעא קרני אונדי דהו ליה גזוז מניה ע"ש: ובפרט דבימינו אלה שיש רבים בעוה"ר מהמחונכים על ברפי זרים ומהם שהדבר נוגע אליהם או לקרוביהם או פן יגיע הדבר להם למחר וכינצא לכן על כל דהו דכל דהו מודיעים להממשלה ואם היו מודיעים האמת כמות שהיא לא יש כל פה חשש וסכנה אלא שגורעים ומוסיפין ודורשים ומוסרים את הב"ד שלא בדרך יושר וכ"ש אם ימצאו לידם דרך למסור והיא אמת כי על פן נלע"ד ברור כדכתובנא דאין לעביר על חקי הממשלה ונדקא במה שהורשה הדין מהממשלה יר"ה ישתמש בו ולא זולת הכו"ח ביום ה' אב התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן י"א לעי"ת מדנין יע"א נשאלתי מהחור"ש הזה"מ כמה"ר ר' מרדכי סג"רן הי"ו בראובן ושמעון שיש פותל שנותפותביניהם וקירה ראובן ע"ג עובי כל הפותל והניח אור אחר בין קורת עץ לקורת עץ באופן שחבירו ג"כ יכול להניח תקרתו שם ושמעון מעפבו שלא יגעו תקרותיו רק עד חצי עובי הפותל: תשובה נלע"ד דהדין עם שמעון המעפבו וצריך ראובן לפייסו או להעמיד תקרותיו רק בחצי עובי הפותל ע"י שיעביר מגירה קוצצת באמצע על התקרה ע"י חוט משיחה אשר יוטל באמצע ומשם לא יוסיף לפשט תקרותיו כלל דהגם דלענין האבנים פסק מרן ז"ל בח"מ ס' קנ"ז ס"ו דהפל לאמצע היינו לענין האבנים אבל לענין עצמות הקרקע שעליה עומד הפותל אם באו לחלקה ודאי דזה נוטל מחצית שסמוך לקרקעו וזה כמוהו (כל שלא ישתוו באופן אחר) וכמבן מדברי מרן ז"ל בח"מ ס' קע"ד ס"א דאם אמר אחד תנו לי חלקי מצד זה כדי שיהיה סמוך לשדה אחר שלי וגו' שומעין לו ע"ש ומאחר שפן אין לו לזה להפנס בתחום של חבירו אפי' בלתי טעם וכ"ש דאיכא טעמא דמסתמא שאין בעל דינו מעפב רק שיש לו סיבה מה ועוד דמסתברא דזה גורם לו לעפבו שלא יקרה רק באופן מה ולא בשאר אופנים שירצה הוא לקרות אם היה מניח לו חצי העובי ועוד דמדברי מרן ס' קנ"ז ס"ז מתבאר דע"י היות המעזיבה והתקרה הני אות וסימן שבנאו משלו לבד ע"ש ובפת"ת שם ואין לה גזק גדול מזה שיחזיק הוא או יורשיו בכל הפותל לאמר שלנו הוא ואין הנחת אור שבנתיים ראיה לבטל חזקה זו כי לא הונח רק מצד עצם מלאכת הקירוי דדורשת פן שמניחים אור בין תקרת עץ לשנית ועוד דהלוחות המרוקעים על תקרות העץ הם משתרעים ע"פ כל עובי הפותל ולמחר יאמרו כי הפל שלהם זהו הנלע"ד לדינא גם ממנהגא לפי הרגיל בין אומני הבנין לפי זכרוני הוא שכל א' אין לו רק חצי עובי הפותל ולא עוד הכו"ח ביום כ"ה אייר התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן י"ב שאלה במקומות שהממשלה יר"ה גובה מס לגלגלת סף מה לשנה מן י"ח שנה ומעלה מ"מ וממנה על זה איש אחד בשם (שיף) נשיא אשר יבחרוהו בני שבטו והממשלה תוציא מאמרה על מינויו הנז' ומשורתו שבכל שנה יש עת מיועד שיתקבצו ראשי השבט לראות אם יש אנשים ראויים להמס הנז' לרשום אותם להממשלה יר"ה להוציא להם פתקאות גבייה פנהוג וכן עושה גם עם אחינו בית ישראל שיבחרו להם מי שירצו למנותו לנשיא לגבות הפתקאות ולרשום הנוסף עם ראשי העדה.

ועתא הנשיא הנבחר לזה חש בראשו פן ואולי יש איסור אם ירשום את האנשים מחדש
אשר עד עתה לא היו משלמים ואולי הני פמוסר ח"ו ורצה להציע פטוריו להממשלה
כדי שימנע מחשש זה: תשובה חק התשלומים שעושה המלך על כל נפש לשלם סך
קצוב לשנה דינא דמלכותא הוא והני דינא ואסור לאדם להבריח את עצמו ממנו וכמ"ש
מין סי' שס"ט ס"ו וז"ל בד"א שהמוכס פלסטים בזמן שהמוכס עכו"ם או מוכס העומד
מאליו אבל מוכס שפסקו ליטול דבר קצוב והעמיד מוכס ישראל לגבותו למלך וגו' אינו
בחזקת גזלן דדינא דמלכותא דינא ולא עוד אלא שהמבריח ממכס זה עובר (על לא
תגזול) מפני שהוא גזול מנת המלך וגו' בין שהיה מלך גוי וגו' ושם בס"ו וכן מלך ששם
מס על בני העיר או על כל איש ואיש דבר קצוב משנה לשנה וגו' אינו גזול וישראל
שגבה אותם למלך אינו בחזקת גזלן והרי הוא פשר וגו' ע"ש וא"כ בנ"ד שהמלך נתן
מאמר לנשיא הק"ק לגבות לו מס לגלגלת מידי שנה בשנה ומכלל החוק שפשיגיע להיות
בן כו"כ שנים שישלם המס ההוא יש איסור על המבריח עצמו ממס זה וממילא דהמונע
חבירו מלגזול מס זה אינו נקרא מוסר חדא דדינא קעביד ותו דהוא ממנה על זה מהמלך
הלא תראה שאם יעלים עין מזה מענישין אותו בית המלכות על זה.

ועוד דהרי הק"ק הם עצמם הסכימו על מינויו זה וכיון דבכלל המינוי הוא לכתוב
להממשלה כל מי שפשיגיע לזמן ההוא א"כ הגע עצמה שבעל דבר המתחייב לשלם הוא
עצמו הסכים על כך שהרי הוא בכלל הקהל והקהל הם הסכימו על זה: וראיתי למין ז"ל
בח"מ סי' ל"ד סי"ד שכתב המוכסים סתם פסולים וגו' אבל גבאי מנת המלך סתם
פשרים וגו' ומבואר שם בבאה"ט בשם הסמ"ע דגבאי מנת המלך היינו שגובה מן קפוא
דגבא והשדות והבתים בשנה דבר ידוע ובקנשי יכול ליטול יותר מקצבתו להכי סתמא
קשר.

אמנם כ"ז הוא לדינא. אמנם לא יבצר פי בעל דבר וקרוכיו לא ירגישו ולא ישימו לב
ע"ז ויהיה להם מחלוקות ורדיפות עם הנשיא הנז'.

פי לא רבים יחפמו ולא רבים ירדפו צדק נאמת ולהיותם נוגעים בדבר יצאו לריב ולכן
הנכון והישר פי יספמו כל ראשי הק"ק תי"ו וכתבו ונתתמו ויתנו ביד הנשיא הנז'
בפרטות לעשות כנז'.

וכן להיות פי מחקי הממשלה לפי הנשמע הוא פי רשימת מי שראוי לזה תהיה עפ"י דעת
עיני העדה בלנית הנשיא לכן כה יעשה להיות זה עפ"י דעת העדה ועפ"י הסכמה מפונרסת
וכנז' ובזה לדעתי נכון לכוון יהיה בטוח שאין בזה שום חשש לא מדינא ולא מדרכי
שלום פי בזה אין מקום לשום תלונה ותרענות [אלא דצריכים לשים לב שלא ירשמו
ח"ו מי שאינו חייב על פי החוק בדיוק ורק מצד השערותם בלי חקירה ודרישה וכן אם
באמת ע"פ החוק הוא פטור מאיזה סיבה ד"מ מצד עניותו או שהוא בעל מום בנודאי כן
יעשו] זהו הנלע"ד הכו"ח ביום כ"ב אלול התרפ"ו ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן
י"ג שאלה יורשי ראובן שהיו במד"ה זה כפה וכמה שנים הם ומורישם ובאו ונהביאו
בדם ב' שטרות אחד משנת התרמ"ט שמורישם משפן חצרו לשמעון ושטר אחד משנת
התרנ"ו שמורישם משפן חצרו ללוי אחי שמעון הנז' בעד ההוצאות שהוציא על חצרו
וניפרים הדברים מהענין ומהכתיבה שנמצאת בעט עופרת אחרי שטר המשכונה שבשם

לוי שגם משכונת לוי שייכת ליתומי שמעון ועתה יורשי ראובן באו למפורק חצרים הנז' ויורשי שמעון אומרים מצאנו ירשנו הדין עם מי: תשובה הגם דנראים הדברים והדעת נוטה כי הקצור היא עדין של ראובן ויורשיו ולא נשארו בה יורשי שמעון עד עתה רק מצד המשכונות הנז' וקי"ל דכל דירדו לה בתורת משכונה לא מהניא חזקה כמ"ש מרן בח"מ סי' ק"ן ס"א ונ"ד הרי יש שני שטרות וכאמור מ"מ פיון דהשטרות יצאו מידי יורשי הממשכן בעל הקרקע הראשון דהיינו ראובן י"ל דכבר היתה ממושפנת ואח"כ פרע להם חובם ולקח שטרותיו ואחר זה מכרה ליורשי שמעון או ללוי דודם לשם יורשי שמעון דכנראה לוי הנה אפטרופא שלהם אז משתדל בעד בני אחיו וא"כ עתה שגם האפטרופא הנז' דהיינו לוי נלב"ע וג"כ יורשי שמעון גדלו אין לברר את הדבר משום צד וטענת היורשים הנז' מצאנו ירשנו הניא טענה אלימתא פיון דאיכא ריעותא זו ששטר המשכונות אינו ביד יורשי שמעון רק ביד יורשי ראובן וכאמור וכה"ג פתב ה' בית יהודה ח"מ סי' כ"ו בנדונו דכינו דנמצא ברשות המוכר עצמו אין ביה ריעותא דיש לחוש שפא לא פרעו בדמי המכירה ותנאי הנה מתחילה שאם לא פרעו בזמן פ' שיתבטל המכר ואף את"ל שהיו עדים על הפרעון שחזר ומכרה לו דכינו שהקרקע היא עומדת ביד היורשים ומוחזקת בידם כמה שנים אינם צריכים להראות שטר המכר שחזר ראובן ולקחה משמעון ואפילו טענה אינם צריכים דקי"ל הבא מחמת ירושה אינו צריך טענה כמ"ש בש"ע סי' קמ"ו ס' יו"ד ע"ש.

ומינה נמי לנ"ד דיש לומר דראובן זה אחר שפרע דמי המשכונה לשמעון חזר ומכרה לשמעון ומאותו שטר הכתוב בשם לוי ג"כ שנראה שקבר מת שמעון אין ראיה די"ל דמכרה ולא כתב לו שטר ולוי חשב להציל מיהא מה שאפשר לו להציל ונענה לו ראובן כפי מה שנשטתו ביניהם.

אי נמי יש לומר דלא ידע לוי פלל שנמכרה לשמעון. אי נמי יש לומר דמה שכתוב מאחורי השטר בעט עופרת שהכסף הוא של היתומים אינו פלום כי אין ידוע מי שכתבו ואין בו שום חתימה.

ועי"ל דאם נחזיק ללוי זה כמו אפטרופא י"ל דגם שטר השני שעל ידונתפרע ולכן הוא ביד הבעלים הראשונים והם חזרו ומכרוהו להיתומים ע"י האפטרופא הנז' או ע"י הב"ד שהיו אז והם אפטרופא דיתמי וכיצא בזה ועם פי האומד אינו פן הלא כבר כתב מרן ז"ל בח"מ סי' ט"ו ס"ה דמשברבו וגו' הספימו שאין מוציאין מהיתומים אלא בראיה ברורה לא בדעת הדיין ולא באומדן הדעת או הטוען.

ועכ"פ להיות כי לע"ד האמת כמו שישערת פישרתי ביניהם וכמ"ש מרן שם דנושא ונותן וגו' או יעשו פשרה וגו' ע"ש ופישרתי ביניהם שיתלוקו ביניהם היורשים של שמעון מצד משכונה א' וב' ומצד הבנין שאמרו שפנו בה ומצד טענה זו דמצאנו ירשנו.

והיורשים של ראובן מצד דהדברים מוכיחין כי היא של מורישם ולא נמכרו וקבלו שניהם ונתנו יורשי שמעון ליורשי ראובן מחצית מחירה ונשארה בידם וכתבו וחתמו ביניהם לקיים את האמור בקש"ם.

וכתבתי זה לזכרון ובעה"ו אשובה אראה. נאם הכו"ח ביום כ"ו תמוז יה"ל התרפ"ד
ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן י"ד שאלה ראשון בשני בתרי בעל פאשתו אם
חשיב קורבא לדינא ולעדות.

כגון ראובן שלקח אשה ושמעון לקח בת אחותה דאשת שמעון היא שני ואשת ראובן
היא ראשון ואי אמרינן הני ראובן פאשתו ושמעון נמי פאשתו הו"ל ראשון בשני:
תשובה אפילו לעדות סתם מרן ז"ל בסי' ל"ג ס"ד פהרי"ף והרמב"ם דפסולים וכ"ש
לדיינים שפכת ה' באה"ט ז"ל ס"ק ד' דלהש"ך בדיינים אסור ולכתחילה אפי' בשני בשני
בתרי בעל וכ"ש פראשון ושני ותרי בעל וכן בדין שהרי פלגא הוא דאזלינן בתר רוב
עמודי ההוראה וגם דמור"ם הכריע פיש אומרים וסיים וכן נ"ל להורות נלע"ד דאינהו
בדידהו נאנן בדידן ואי משום דכתב וכן נ"ל להורות וכתב ה' דברי יעקב מע' ו' אות א'
בשם המשה"ר דבכה"ג הכי נקטינן פבר פתבתי בזולת זה דאין פלל זה מוספם והעיקר
לע"ד דאין לחלק בכך ועמש"ש בהגה.

וכ"ש בדיינים די"ל דגם מור"ם ז"ל מודה וכמ"ש בשם הבאה"ט ז"ל. ומ"ש מרן באה"ע
סי' קס"ט בסדר חליצה אות ג' ושל"א יהיו קרובים וגו' או אשה ובת אחותה יש להקפיד
מפני מראית העין אינו ר"ל דמדינא גם בכה"ג מותר אלא דלשון זה הוא לשון תרומת
הדשן סי' רכ"ו ולהחזה"ד יראה דס"ל כמור"ם דיש להתיר פראשון בשני בתרי בעל
פאשתו ולכן כתב כנז' ושו"ר שפעין זה כתב מרן ז"ל בפירוש ס' חליצה אות ז וז"ל כ"כ
בתה"ד סי' רכ"ו ורבנותא זו היא לדעת הרא"ש דסבר דלא אמרינן תרי בעל פאשתו אבל
להרי"ף דסבר אמרינן תרי בעל פאשתו מדינא נמי פסולים ע"ש ומזה מבואר דמרן
שפכת בסדר החליצה כנז' אינו מדידיה אלא מהתה"ד וא"כ א"ש מה שפיארתי בכונתו:
ומן האמור נראה דמרן ז"ל לא שאני ליה בין עדות לדיינות דאי איתא דמחמרינן
בדיינות טפי א"כ גם להרא"ש נמי תקשי למה כתב רק מפני מראית העין ונלא מדינא
נמי אסור לכתחילה וכמ"ש הבאה"ט בשם הש"ך ונאפשר דכיון דבדיעבד מיהא פשר
וברק לכתחילה הוא דאסור שפיר י"ל מפני מראית העין אלא דיש לחפש בטעמו של
הש"ך אי איתי עלה מדינא מיהא לכתחילה או רק משום מראית העין ושו"ר למור"ם
בד"מ סי' קס"ט שפכת ע"ד התה"ד שיהביא מרן הב"י ז"ל דהא איתא במרדכי
דלכתחילה לא יחתמו על השטר משום מראית העין וכ"ש לענין דין ע"ש וא"כ אפשר
ליישוב גם דברי הש"ך על דרך הנז' וכאמור.

הכו"ח ביום ו' חשון התרפ"ז ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ט"ו שאלה בטענת
שפא דאין משביעין ע"ז לא ש"ד ולא היסת אלא מחרימין ח"ס על מי שיש בידו ממון
חבירו ואינו נותנו לו פמתבאר מדברי מרן סי' ע"ה בכמה מקומות אמהנתבע טוען שיטיל
ח"ס על מי שתובעו בחנם פדי שיזקיקנו לחרם סתם אם שומעין לו או לא: תשובה
מדברי מרן בח"מ סי' פ"ז סכ"כ שפכת פל מי שנתחייב שבועה בין של תורה בין של
דבריהם אפי' היסת יש לו להחרים סתם קודם שישבוע על פל מי שטוען עליו דבר שאינו
חייב בו פדי להשביעו חנם ויענה המשביעו אמן יראה דמרן נחית להשמיענו ג' חלוקות
אלה שבועה דאורייתא שבועת נקטת חפץ שהיא מדבריהם ושבועת היסת ואי איתא
טפי הי"ל להשמיענו רבותא זו דאפי' ח"ס נמי יכול הנתבע להטיל קודם שיוטל עליו.

וה"ן מסתברא דכל ח"ס פתבו הפוסקים (ע' לה' או"ת סי' פ"ז ס"ק נ"ח) שאינו אלא תקנת הגאונים ומסתמא תקנתא לתקנתא לא עבדי הגאונים. ועוד דמקור דין זה הוא מהרמב"ם פ"א מה' טו"ן בשם רבותיו שתיקנו כן ומה שמצאנו שתיקנו יש לעשות כן ומה שלא מצאנו יש לאוקמיה אדינא וכדקי"ל בעלמא כל ספק בתקנה מוקמינן ליה אדינא.

גם יש ללמוד זה בק"ו ממ"ש ה' אורים ותומים סי' פ"ז באורים ס"ק נ"ח בשם הגאון מהר"ג דבשבועה שמגלגל עליו א"ץ לקבל המגלגל ח"ס שאינו מגלגל עליו בחנם ע"ש ואם בגלגול שהוא דרבנן אמרו כן כ"ש בח"ס שאינו אלא מתקנת הגאונים.

וכן נראה מדברי הט"ז סי' פ"ב סכ"ב ומדברי ה' מאמר קדישין שם ס"ק מ"ז ע"ש. וכן לע"ד להכריע פנין שבהטלת הח"ס אינו מזכיר איש פרטי: מיהו נראה דאם הב"ד ראו שיש רגלים לדבר ואיזה פנים מוכיחות דתביעתו לחבירו אינה רק עלילה ואיום פדי שתבירו ותפטר עמו בזה או יבטל איזה מזכיותיו או לביישו וכינצא יכולים הב"ד להטיל ח"ס כנוז' פדי שיודה זה על האמת שתביעתו אינה אמת ויש ללמוד זה בק"ו ממ"ש מור"ם סי' פ"ז ס' כ' שיש רשות לדיין להשביע בנקיטת חפץ במקום שאינו צורך או לאיים עוד בדברים אחרים וגו' ומכ"ש להטיל חרם סתם וכ"ן מדברי הפת"ת סימן רכ"ד ס"ק א' ע"ש: עוד נ"ל שאם התובע רוצה שיעמוד חבירו בעת הטלת הח"ס וכ"ש אם תובעו שיענה אמן וזה מעכב עד שיוטל לפני התובע ח"ס שאינו תובעו להטיל עליו ח"ס על חנם או שאומר ג"כ שיענה התובע אמן הרשות בידו שהרי פסק מרן ו"ל סי' פ"ב ס"ט דאם יצא הל"ה ולא רצה לשמוע החרם אין מנדין אותו ומחרימין שלא בפניו ע"ש וא"כ פנין דהרשות בידו שלא יעמוד שם ושלא יענה אמן הרשות בידו ג"כ להתנות על בעל דינו כפי מה שירצה.

הכו"ח ביום כ"ט אב התרפ"ו ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ט"ז שאלה ראובן משפן חצרו של שמעון אצלו במשפנתא דסורא ומזה י"ב שנים מ"מ הוא דר בה ואח"כ שמעון חל"ש ובא אחד מבניו למכור חלקו לראובן ובא לוי שהוא יורש חצי חצר אחרת מאביו ואמר פי הוא קודם מצד שהחצר הנז' הוא מצד חצר זו שבא למכור בן שמעון חלקו בה ועוד אמר פי יש ביניהם מקום אחד שיש בו כותל שותפות שזה נתן עליו תקרתו מצדו וזה נתן עליו תקרתו מצדו מי קודם הממשפן או לוי הנז'.

ואם קדם וקנה ראובן מן שמעון אם לוי מוציאה מידו או לא. וכן אם קדם לוי וקנה מן שמעון האם ראובן מוציא אותה מידו או לא: תשובה אם קדם לוי וקנה נראה דדעת מרן ו"ל סי' קע"ה סנ"ז דאין הממשפן יכול לסלקו דלא גרע לוי הנז' מאחר שאינו בר המצור דאין המלנה יכול להוציא מידו וכמ"ש מרן ו"ל שם אלא דיש לומר דעד כאן לא פתב מרן ו"ל אלא באם לא הנה דר בה הממשפן אבל אם הנה דר בה הממשפן לא שייך לומר אין המלנה יכול להוציא מידו דהאחר הוא שבא להוציא מיד המלנה דהיינו הממשפן אלא דאין זה מוכרח כלל די"ל דמרן קאי על עצם הזכיה שזכה בה האחר ובא זה הממשפן לזכות במקנתה ולהיות הוא הקונה ומוציא המקנה מידו של האחר וע"ז פתב דאין המלנה יכול להוציא מידו: גם מצד דכתב מור"ם שם וי"א דאפי' קדם המצור וקנאה יוכל המלנה לסלקו וכן נ"ל לדון ולהורות ע"ש אין לזכות הממשפן דאנן בתר מרן ו"ל

גְרִירִין וּמוֹצִיאִים עַפ"ד מֶרֶן ו"ל וּכ"ש שֵׁישׁ לְהַנִּיחַ הַקְרָקַע בְּחֻזְקַת הַקּוֹנֶה אוֹתָהּ עַפ"ד מֶרֶן ו"ל וְהִגַּם דְּכַתְבַּת הַמֶּשֶׁה"ר ו"ל דָּף נ"ה דְּהִיכָא דְּכוּתָב מוֹר"ם וְכֵן עֵינְךָ עֶבְדִּינוּ פְּדַעַת מוֹר"ם ע"ש וְדוּמָה לָזֶה פְּתַב בַּמַּע' הַפ' אוֹת ס"ז דָּף קע"א ע"א וּמַע' ח' אוֹת ז"ך דַּק"כ"ב וּמַע' ש' אוֹת ע"ו דְּשַׁל"ז ע"ש וְנִגְרַר אַח"ז מֵהַר"ך ו"ל בְּדַבְרֵי יַעֲקֹב מַע' ו' אוֹת א' ע"ש מ"מ פְּתַבְתִּי שָׁם בְּהַגְהֵתִי וּבִתְשׁוּבָה דְּאִין פְּלִל זֶה מְוֹסְפִים וְחו"ר עוֹב"י תוֹנֵס פְּלַגְן בְּזֶה וּא"כ הִדְרִינוּ לְכַלְלִין דְּבִתְרֵיהֶּ דְּמֶרֶן גְרִירִין פְּדִין כָּל סַפֵּק וּפְלוּגְתָּא בְּמִנְהַג וּבִתְקִנָּה כִּיע"ש וּכ"כ ה' שְׂדֵי חֶמֶד ו"ל פְּלִלֵי הַפּוֹסְקִים בְּכַלְלֵי הַרמ"ה אוֹת י"ד דְּכִשְׁפוּתָב מוֹר"ם וְכֵן נ"ל לְהוֹרוֹת עֲדִיף לְשׁוֹן זֶה מְכוּלְהוּ לִישְׁנֵי ע"ש וְעַם כָּל זֶה הוֹרָה גְבַר גְּאוֹן עֲזוּנו מְהֵר"י בְּסִיס ו"ל וּבֵית דִּינוּ בְּתִשׁוּ אַחֲרוֹנָה שְׁבַס"ס וְרַעוּ שָׁל יַצְחָק צְדִיקָא ו"ל דְּנִקְיָטְנוּ פְּדַעַת מֶרֶן ו"ל ע"ש.

גַּם ה' מוֹהַרמ"ז ו"ל בְּהַגְהֵתִי אֲשֶׁר קָרָא בְּשֵׁם אֲמַר מִשֶּׁה פְּתַב דְּצָרִיף עֵינִין גְּדוּל לְסַמְךָ עַל פְּלִל זֶה שְׁזָכַר מֵהַר"ך ו"ל ע"ש. וּכ"נ מְדַבְרֵי ה' פְּעַמּוֹנֵי זָהָב נר"ו ס' קע"ה עַל דְּבַרֵי מֶרֶן ו"ל ס"ה אֶחָד מִן הָאֲחִים וְגו' וי"א וְגו' דְּלוּלָא שֵׁישׁ בִּינְדָם תְּקַנָּה מְהַרְאִשׁוֹנִים הָיוּ פּוֹסְקִים כְּמֶרֶן ו"ל דְּאִין הַמְלָנָה מוֹצִיא גַם מִיַּד הָאֲחֵר שְׂאִינוּ מְצָרִין וּכְדִק"ל בְּעֵלְמָא דְּאַנְן בְּתַר מֶרֶן גְרִירִין וּמִשְׁמַע מְזֶה דְּלֹא שְׂאִנֵּי לָן פְּלִל בֵּין שְׂאוּמַר מוֹר"ם וְכֵן רְאוּי לְדוֹן וּלְהוֹרוֹת וּכְיָצָא וְה"ן מְסַתְּבָרָא לַע"ד וּלְעֵינְךָ דְּכָל עֵינְךָ קַבְצַתְנוּ דְּבַרֵי מֶרֶן הִינְנוּ מְשׁוּם דְּקָרוּב לְמַאֲתִים רַבָּנִים הִסְפִּימוּ לְכַלְל זֶה לְלַכַּת אַחֲרֵי רֹב עַמּוּדֵי הַהוֹרָאָה וּא"כ מַאי נ"מ כְּשִׁכּוּתָב מוֹר"ם לְשׁוֹן זֶה אוּ יוֹתַר מִמֶּנּוּ וּא"כ אִין הִמְמַשְׁפֵּן מוֹצִיא מְלוּי שְׁפָכַר קָדָם וְקָנָה: אַף אִם קָדָם וְקָנָה הִמְמַשְׁפֵּן יֵישׁ פְּנִים לוֹמַר דְּזָכָה בָּהּ וּכַמ"ש מֶרֶן ו"ל סנ"ז דְּאִין הִמְצָרִין יְכוּל לְסַלְקוּ אֶלָּא דִּי"ל לְעוֹמַת זֶה דְּכִינֵן דֵּישׁ פּוֹתַל שְׁוֹתְפוֹת בִּינֵיהֶם שְׁזֶה נוֹתֵן עָלָיו תְּקַרְתּוֹ וְזֶה נוֹתֵן עָלָיו תְּקַרְתּוֹ הו"ל לוי הַנִּז' שְׁוֹתְפָה עֲמוּ וּכְמוֹ שְׁפַתְב מוֹהַר"ץ צְרַפְתִּי בְּתִשׁוּבָתוֹ שְׁבַס"ס זְרַע יַצְחָק ח"ב ע"ש שְׁהַסְפִּים עֲמוּ ג"כ מֵהַר"א אַבּוּלְעַפְיָא ו"ל ע"ש וּא"כ י"ל דְּגַם דְּמְצָרִין אִינוּ מוֹצִיא מֵהִמְמַשְׁפֵּן שְׁוֹתְפָה מִיָּהָא מוֹצִיא וּכַמ"ש ה' עַה"ש אוֹת ל' וְה' ש"א ו"ל דִּין נ"ז פְּדַעַת מֶרֶן וּשְׁכ"כ ה' בֵּית יְהוּדָה בְּמִנְהַגִּים ע"ש.

אַמְנָם מְדַבְרֵי ה' פְּעַמּוֹנֵי זָהָב נר"ו ע"ד מֶרֶן ס' קע"ה סנ"ז מִשְׁם מוֹהַר"ש יוֹאֵל ו"ל נְרָאָה דַּס"ל דְּהַרְבָּנִים שְׁדַנּוּ דִּיד הַשְׁוֹתְפָה וַיֵּד הִמְמַשְׁפֵּן שְׁוִים הָיוּ זֶה מְדִינָא ע"ש וּא"כ צ"ל דְּלֹא ס"ל כַּה' ב"י וְהַשְׁש"א ו"ל וּא"כ הִמְמַשְׁפֵּן שְׁהוּא מְוֹחֲזֵק יְכוּל קי"ל.

וְעִי"ל דַּע"כ לֹא פְּתַב הַשְׁש"א כְּנַז' רַק בְּשְׁוֹתְפָה מְמַשׁ אֲבָל בְּשְׁוֹתְפָה בְּפוֹתַל אִינוּ מוֹצִיא מֵהִמְמַשְׁפֵּן וְהִגַּם דַּה' מוֹהַר"ץ צְרַפְתִּי וּמֵהַר"ח א"א דַּעְתָּם דְּהוּי כְּשְׁוֹתְפָה י"ל דְּהִינְנוּ דְּנוֹקָא לְגַבֵּי שְׂאָר הָעַם אֲבָל לְגַבֵּי הִמְמַשְׁפֵּן שְׁפָכַר קָנָה אִין פָּחוּ יָפָה וְעִי"ל דְּבַנ"ד פִּינֵן דְּלוּי מְשׁוֹתְפָה בְּחֻזְרָא עִם אֲחִיו וְאֶפְשָׁר דְּכִשְׁיַחְלָקוּ יְבוֹא חֲלָקוּ מִמְּקוֹם אַחַר לְכַן הו"ל ס' שְׁוֹתְפָה וְאִינוּ יְכוּל לְהוֹצִיא וְעִי"ל דְּכִינֵן דְּכֵן שְׁמַעוֹן הוּא מְשׁוֹתְפָה עִם אֲחִיו וְאִם יַחְלָקוּ אֶפְשָׁר שְׁיָבוֹא הַחֲלָק שָׁל אֲחִיו מְצַד פּוֹתַל הַשְׁוֹתְפוֹת וְחֲלָקוּ הוּא מְצַד הָאֲחֵר א"כ אִין זֶה נִקְרָא אֶלָּא ס' שְׁוֹתְפָה וְאִינוּ מוֹצִיא וּכ"ש דְּבַכַּה"ג הו"ל ס"ס.

וְהִגַּם דְּמְסַתְּבָרָא לִי טְפִי דְּכָל דַּעְדִּין לֹא חֲלָקוּ נִקְרָא מְשׁוֹתְפָה מְמַשׁ וְכֵן יֵישׁ לְלַמּוֹד מְדַבְרֵי מֶרֶן ו"ל ס' וּא"כ אִין פָּאֵן ס' פְּלִל לֹא מְצַד זֶה וְלֹא מְצַד זֶה מ"מ פִּינֵן דְּהָא גּוֹפָה דַּע"י הַפּוֹתַל יְהִיָּה שְׁוֹתְפָה נְרָאִית לְפו"ר סְבָרָא מְחוּדְדִישׁת דַּא"כ כָּל הַמְצָרָנִים הָיוּ שְׁוֹתְפִים אִם

הם מְשׁוּתָפִים בְּבִתִּים וְחֲצֵרוֹת לְכֵן הָבּוּ דָלָא לְהוֹסִיף עָלֶיהָ וְעוֹד דְּטַעְמוֹ שֶׁל מַהֲר"ץ צָרְפְּתִי הֵנּוּ מִשׁוּם דָּאִין בְּרִירָה וּא"כ כִּי קִדְּם הִמְמַשְׁפֵּן וְקִנְיָה אֲדַרְבָּא יֹאמֵר לְחַבְרֵי וְזֶה דָּאִין בְּרִירָה וְשָׂמָא אֵינְהָ שְׁוֹתָף פְּלִל.

וְעוֹד דְּמַדְבְּרֵי ה' פְּעֻמוֹנֵי זָהָב נר"ו סי' קע"א ס"ה אֶחָד מִן הָאֲחִים וּגו' דְּלֹא מָצָא מְצָרָן שְׂאִינּוּ שְׁוֹתָף וּגו' נִרְאָה דְּכִינּוֹן דִּישׁ חוֹמָה לְחֲצָר זֶה וּלְחֲצָר זֶה הִגָּם דְּמִשְׁוֹתָפִים בְּפִתְלָה גַם מְצָרָנִים לֹא חֲשִׁיבֵי וּכ"ש דְּלֹא הָווּ שְׁוֹתָפִים ע"י זֶה דֹּאלֵת"ה הָא אֶפְשָׁר לְמַצּוֹא מְצָרָן בְּלִתֵי שְׁוֹתָף פְּגוֹן שְׂאוֹתוֹ פִּתְלָה בְּנוֵי מִשְׁלַל שְׁמַעוֹן וְרַב סְמוּכִים בְּקַרְקָעוֹתֵיהֶם אֲלֵא וְדָאֵי דַס"ל דַּע"י הִפְסֵק הַכּוֹתֵל לֹא חֲשִׁיבֵי מְצָרָנִים וּמִינֵיהּ נָמִי דְּלֹא הָווּ שְׁוֹתָפִים וְהִגָּם דְּמִסְתַּבְּרָא לְקַיָּים דְּבְרֵי מַהֲרַצ"ץ וּמַהֲרַח"א וְלְדַחוֹת דְּבְרֵי הַפ"ז מ"מ כִּינּוֹן דְּאֵיפֹא פְּמָה רִיעוּתוֹת אִי"נ לַע"ד לְהוֹצִיא מִיַּדֵי הִמְמַשְׁפֵּן אִם כְּבָר קִנְיָה אִם לֹא בְּרִירָה וּמְכַרְעַת: וְעוֹד דְּמַדְבְּרֵי ה' בֵּית יְהוּדָה ז"ל בְּדִינֵי הַמְּצָרָנוֹת שְׁפֵתָב דָּאִם לֹא הִנְיָה דֵר בְּהָ שְׁוֹתָף מְסַלְקוּ מִשְׁמַע דָּאִם כְּבָר דֵר בְּהָ גַם שְׁוֹתָף אֵינּוּ מְסַלְקוּ דְּמִשְׁפֵּן דִּינוֹ פְּשׁוֹתָף וְע' לַה' פַּע"ז נר"ו סנ"ז שְׁפֵתָב דְּדַבְּרֵי דִינָא וּשְׁכ"כ ה' גּוֹר אֲרִיָּה וְכֵן מִשְׁמַע מַה' מִשְׁה"ר מַע' מ'ם אוֹת קַע"ח ע"ש אֲלֵא דְלַכְאוּרָה ה' בֵּית יְהוּדָה מִצַּד הַמְּנַהֵג הוּא דְאֵתִי עָלֶיהָ ע"ש.

וּמ"מ מִתְבָּאֵר מַדְבְּרֵי ה' בֵּית יְהוּדָה שֶׁם ד"ה נוֹהֲגִים בְּמִשְׁכּוֹנָה בְּסוּפּוֹן] דְּבַלְוֹתָל בְּנִינּוֹ אֵינּוּ חָשׁוּב אֲלֵא בְּן הַמְּצָר וּבְקִדְּם וְקִנְיָה אֵינּוּ בַר הַמְּצָר מְסַלְקוּ ע"ש וּמִשְׁמַע דְּלֹא ס"ל כִּי הוֹרָאֵת מַהֲר"ץ צָרְפְּתִי וּמַהֲרַח"א וּא"כ הַמְּנַחֵזֵק שֶׁהוּא לֹוֹקֵת יְכוּל קי"ל וּמַדְבְּרֵי שֶׁם נִרְאָה דְּלֹא כַה' פְּעֻמוֹנֵי זָהָב הֵנּוּ דְּלֹא מִשְׁפַּח מְצָרָן שֶׁהוּא שְׁוֹתָף דְּהָא מִשְׁפַּחַת לָהּ בְּכִי הָאֵי גּוֹנוֹנָא גַם מַדְבְּרֵי ה' בֵּית יְהוּדָה ס' א' בְּמִנְהֲגִים בְּעִנְיַן הַמְּצָרָנוֹת מִתְבָּאֵר דְּלֹא ס"ל דְּחֲשִׁיבֵי שְׁוֹתָפִים ע"י הַכּוֹתֵל.

וּכ"ן מַדְבְּרֵי ה' מִשְׁה"ר בְּנֵה מַע' מ' אוֹת קַנ"א וּמַדְבְּרֵי ה' חוּט הַמְּשׁוֹלֵשׁ ח"א שְׁזָכַר ה' שֶׁם ע"ש הַכּוּ"ח בְּיוֹם ד' אֲלוּל הַתְּרַפ"ז ע"ה כְּלַפּוֹן מִשְׁהָ הַכֹּהֵן סִילַט"א: סִימָן י"ז שְׂאֵלָה מִי שְׁפֵתָב לְחַבְרֵי כ"י וְזֶה נִסְחוֹ אֲנִי הַחוּ"ל מוֹדָה עַל עֲצָמֵי וְחֲתִימֵתִי תַעֲיִד עָלֵי כַב' עֲדִים פְּשָׁרִים בְּאַנְהוּ חֲיִיבֵתִי עֲצָמֵי חֲיִיב גְּמוּר בְּאֵשׁ יִסְפֵן מַעֲאִיָּה כַב"פ פ' צ' אֲרִי אֲלֵדִי בְּעִיר פ' פֶּל יְמֵי חֲיָיו וְלֵם נִקְצָר.

נְכַרְג'וּ בְּשׁוּם טַעְנָה וּבְשׁוּם אֲנָפֵן שְׁבַעוֹלָם וּג"כ עֵילְתוֹ תַפְּחוֹן תְּשַׁקָּא לְנָא שְׁקָא הַצָּאֵר דְּהֵינּוּ תְּרַחֲוֵי וְתַטְיִיב וְתַג, סֵל וְתַכְלִיט חוֹאִיג'נָה וְחֲיִיבֵתִי עֲצָמֵי בַחֲוִי"ג כְּנֹז' בְּאֵשׁ תְּסַפֵּן פ' צ' אֲרִי הֵנּוּ וְלֵם גְּנוּזִים נִטְלַעְהָא כְּנֹז' וְתַפְּחוֹן הַקְּצָרְנֵי הָאֲנָא וְעֵילְתִי וְאֵינְדָה יְכ'ץ חֲאֲג'ה מִן הָאֵד לְחוֹאִיג' הֵנּוּ גְנוּזִים נְכַרְג'הָא [כִּי חֲיִיבֵתִי עֲצָמֵי חֲוִי"ג לְדוֹר עָמִי כַב"פ בְּחֲצִירֵי שְׁבַעִיר פ' פֶּל יְמֵי חֲיָיו וְלֹא אוֹכַל לְהוֹצִיאֻוּ בְּשׁו"ט וּבְשׁו"א שְׁבַעוֹלָם וּג"כ אֲשַׁתּוֹ תְּשַׁרַת אוֹתְנוּ שְׁרִירוֹת הַחֲצָר דְּהֵינּוּ תַטְּחוֹן וְתַבְּשַׁל וְתַרְחֵץ וְתַתְּפוֹר בְּגִדֵינוּ וְחֲיִיבֵתִי עֲצָמֵי בַחֲוִי"ג כְּנֹז' לְדוֹר בְּבִיתְנוּ הֵנּוּ וְלֹא אוֹכַל לְהוֹצִיאָהּ כְּנֹז' וְתַכְבְּדֵנִי אֲנִי וְאֲשַׁתִּי וְאִם יִחְסַר דְּבָר מֵאֵלָה הַדְּבָרִים אוֹכַל לְהוֹצִיאָהּ] וְהַחֲיִיב הֵנּוּ חֲוִי"ג בְּקַש"ם בְּדַל"ב וְכָל אֲנָפֵן הַמוֹעִיל וְחֲזִי לְפו"ד וְכַתְּיָנוּם ז"ל וְהִנְיָה זֶה יוֹם ט"ו אֲדַר הַתְּרַפ"א וְהַפֶּל שְׁרִיר וּבְרִיר וְקַיָּים וְעַתָּה הַמְּתַחֲיִיב בְּדִירָה הֵנּוּ וְהַחֲוֹתֵם בְּכַתְבֵי דְּהֵנּוּ חַל"ש וְיִוְרְשִׁיו לֹא רָצוּ שִׁישְׁאָרוּ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה עִמָּהֶם בְּחֲצָר הֵנּוּ הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה לְכְאוּרָא לֹא זָכוּ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה הֵנּוּ פְּלִל מִצַּד כְּתָב יָד זֶה דְּהַקְּנִין הָוֵי עַל הַדִּירָה וְהָוֵי דְּבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וּכְמ"ש מְרֵן ז"ל ח"מ סי' רי"ב דְּהַמְּקַנְהָ

דירת בית זה לחבירו לא קנה ונהגם דמור"ם שם כתב דאם פתוב שראובן נתן לדור בביתו וקנו ממנו יש לפ' שקנו ממנו באופן המועיל וגו' ע"ש הנה האחרונים ז"ל ומקללם ה' בית יהודה ז"ל ח"מ סי' [יו"ד] וה' משד"ר, וה' עה"ש אולי סי' קצ"ה סק"ד] פלהו ס"ל דמרון ז"ל לא ס"ל דברי מור"ם הנז' וכ"ש די"ל דנ"ד ל"ד לדמור"ם ואכמ"ל בזה: אף נראה דכינון דכתוב לשון חיוב מהני גם בדבר שאין בו ממש וכמ"ש ה' שלחנו של אברהם ז"ל סי' רי"ב ע"ש ונהגם דה' ויקר"א ז"ל סי' ט"ל לא ס"ל פן נלע"ד דדברי השש"א עיקר אם שגראים דבריו חזקים וברורים אם דהשש"א ודעמיה הם מחו"ר עוב"י תונס יע"א ובתרייהו גרירין אם שהשש"א מוכח דהוא ובית דינו ס"ל פן וכ"ש אם הנה עמיהם הגאון מהר"י בסיס זלה"ה וה' ויקר"א הוא יחיד.

נאי משום דהמתחייב מת הלא היורשים הבאים אין יורשים רק מה שיש למורישם ולא מה שזכה בו הזולת ממורישם בחייו ודומה זה למכר או נתן או השפיר בחייו וזה פשוט: גם מצד אומרם באש יספן מעאיה כדי לדור עמי] נראה דאין לדקדק ה' אם אינו עמו אינו דר חזק דגם דהוי ספק בדבר אם פיון לכך או לישנא בעלמא פיון שזה המקבל מוחזק בדירה פמה שנים ויותר משלשה המוציא מחבירו עליו הראיה וכמתבאר מדברי ה' ב"ח ז"ל בתשו' סי' נעוד דיותר הדעת נוטה דלישנא בעלמא קאמר לא לדיוקא והכי משמע ג"כ פל ימי חייו דקאי על המקבל ולא אמר פל ימי חיי דקאי על הנותן וצ"ל דההקפדה בימי חיי המקבל: גם מצד דתלה הדירה בעשיית אותם המלאכות שזכר מידי ספק מיהא לא פלט דשפיר י"ל דמה שביקלטה עונשה ואם הנותן מת מה ביכולתה נעוד די"ל דיעשה ליו"רש העומד במקומו ובתר הנאה אזלינו ויכול להנותם באותה הנאה להעומדים במקומו ויש לומר דנחית רק לעצמו לבד וא"כ פיון דלהב"ח בתשו' סי'.

האיש שדר בה יותר משני חזקה הוא המוחזק א"כ פשאנו מסופקים בהבנת זה המע"ה וכן נלע"ד דנזכה האיש ואשתו בדירה הנז' פל ימי חיייהם וקאמור. הכו"ח ביום י"ג אייר התרפ"ז ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן ח"י שאלה איש אחד מעיר ספאקין גלב"ע וסופרי מתא בעירנו עשו שטר עדות גויעה על פי עדות שקיבלו משני עדים שאחד מהם קרוב שנשוי בת בנו של הנלב"ע אם שטר זה פשר: תשובה גדון זה הוא מילתא דעבידא לאגלוזי תיקף ומיד כי מעירנו לעיר ספאקין בכל יום ויום הולכים ושבים מהקא להתם ומהתם להקא ומאחר שפן הגם דפליגי הריב"ש סי' קנ"ד וקפ"א וקפ"ב וקפ"ג ונהרשפ"ץ ח"א ביו"ד סימנים מס' ע"ד עד פ"ד בגדונם.

בגדון זה דעד אחד מהם פשר ומילתא דעבידא לאגלוזי בקרוב גם הריב"ש ז"ל מודה פמבואר מדבריו בסו"ס קנ"ה ע"ש. ועוד דבגדון זה האיש הזה פבר החזק בעירנו שנלב"ע באותו יום שני חזשים קודם שנכתב שטר זה על פי מכתבים ועל פי הבאים משם וכבר כתב מרן באה"ע סי' י"ט ס"א וס"ב דסוקלין על החזקות וכי איפא חזקת שלשים יום בעיר הוי חזקה ע"ש וכן מתבאר מדברי מרן ביו"ד סי' קפ"ה ס"ב ע"ש וכ"כ מרן ז"ל חו"מ סי' ר"ף ס"א פל היורשין יורשין בחזקתו וגו' ע"ש וכן מתבאר מדברי ה' שמחת יו"ט דף ק' ע"ד סי' כ"ו ע"ש וא"כ נראה ברור דמ"ש מרן ז"ל סי' רפ"ד ס"א אין היורשין נוטלין עד שביאנו ראיה שמת מורישן אינו ר"ל דוקא עדות אלא ה"ה דחזקת מהנאי ונהגם דהטור ז"ל חו"מ סי' רפ"ד כתב פל היורשין יורשין בחזקה וגו'

אָבֵל אֵין יוֹרְדִין לְנִכְסֵי הַמֵּת לִירֵשׁ עַד שְׂיָדְעוּ בְעֵדוֹת בְּרוּרָה שְׁמַת וְגו' הֵינּוּ לְאַפּוֹקֵי אִם עֵדוֹת הַחֲזָקָה עֵינְקָה וִיסוּדָה עַל פִּי שְׁמוּעָה אוֹ מִגּוֹזִים מְשִׁיחִים לְפִי תַנּוּמָם וְכִמוֹ שְׁסִיִּים שָׁם אָבֵל אִם שְׁמָעוּ וְגו' אָמְנָם כִּי אֵיכָּא פְּרָסוּם וְחֲזָקָה כְּנֻדוֹן דִּינָן מְהִינֵי וּמְהִינֵי דַאלְת"ה קָשָׁה טוֹבָא אֵיךְ סִיקְלִין עַל הַחֲזָקוֹת וְאֵיךְ יוֹרְשִׁים בְּחֲזָקוֹת וְעוֹד דְּהִי"ל לְהַטּוֹר לְסִיִּים דְּבָר וְהִפְכוּ וְלוֹמַר דְּחֲזָקָה לֹא מְהִינֵי לְעֵנִין זֶה אֵלָּא בְּעֵינֵי שְׁנֵי עֵדִים וְלֹא הִי"ל לְסִיִּים אָבֵל אִם שְׁמָעוּ וְגו'.

גַּם הַדְּבָר מְוַכָּרַח וּמְוַכָּרַע מִמְקוֹמוֹ דַאל"ךְ צָרִיךְ לְבַטֵּל כְּמַעַט כֹּל שְׁטָרֵי הַגְּוִיעָה שְׁטָרֵי כְּמַעַט אֵין בְּאַחַד מֵהֶם עֵדִים מְעִידִים שְׁהֶם עֲצָמָם רָאוּ אֶת פְּלוֹנֵי שְׁמַת אֵלָּא כְּוָלָם מְעִידִים מֵהַ שְׂיוֹדְעִים כִּי פְּלוֹנֵי מֵת וְהֵינּוּ מִצַּד חֲזָקָתוֹ בְּעִיר גַּם שְׁלֹא רָאוּהוּ מִמֶּשׁ וְאִם חֲזָקָה זֹו מְהִינֵי מֵהַ לִי בְּעִיר מִמֶּשׁ אוֹ בְּעִיר קְרוּבָה וְשְׂכִיחֵי בָּאִים וְשָׁבִים דְּהוּ"ל כְּמוֹ עִיר גְּדוּלָה וְעוֹד נִרְאָה דְאַפִּי נִימָא דְהַטּוֹר שְׁפָתָב בְּלִשׁוֹן זֶה אָבֵל וְגו' פּוֹסֵל הַחֲזָקָה מְרָן וְ"ל שְׂחִילָק שְׁנֵי הַמְּאָמְרִים בְּסִי' ר"ף וּבְסִי' רפ"ד וְלֹא תַפְס לִשׁוֹן הַטּוֹר נִרְאָה דְלֹא ס"ל כְּדַעַת הַטּוֹר כְּזֶה וְכֵן נִרְאָה דַעַת הַרְמַב"ם כִּיעו"ש וְכֵן נִרְאָה דַעַת הַרְבַּנִּים הַרְאִשׁוֹנִים פֶּה אֲשֶׁר מְעוֹלָם לֹא שְׁמָעוּ וְלֹא רָאוּ שְׁהַצָּרִיכוּ שְׁטָר לְגוִיעָה כְּלָל אִף אִם הַנְּלָב"ע בְּעִיר אַחֲרַת וְכָל עֵינְקָר שְׁטָרֵי הַגְּוִיעָה אֵינוּ אֵלָּא חֲדָשׁ מִמֶּשׁ מְזֶה עֲשִׁירִיוֹת שְׁנֵים אוּלֵי מִצַּד נִימוּסִיָּה וְכֵן נִרְאָה מִמֵּה שְׁעוֹשִׁין הַסּוֹפְרִים שְׁטָר כְּזֶה בְּמֵה שְׁמָעִידִין לְפָנֵיהֶם וְהֵם בְּשָׁנִים וְלֹא בְּשָׁלוֹשָׁה כְּדִין קְבַלְתַּעְדוֹת.

וְעוֹד דְאַפִּי בְּעֵלְמָא בְּפִלּוֹגְתָא דְהַרִיב"ש וְהַרְשָׁב"ץ הִיָּה נִרְאָה דִישׁ לְלַכְתּ אַחַר דְּבָרֵי הַרְשָׁב"ץ ע"פ מ"ש ה' יד מְלֶאכֶי בְּכִלְיֵי שְׁאָר הַפּוֹסְקִים אוֹת כ"ט דְּפּוֹסְקִים כְּהַרְשָׁב"ץ נִגְדַה הַרְשָׁב"ץ אֵי דְבַתְרָאָה הָוֵי ע"ש וְכ"ש נִגְדַה הַרִיב"ש וְ"ל וְכֵן כְּתַב הַשַּׁד"ח לְהַדְיָא בְּכִלְיֵי הַפּוֹסְקִים בְּשֵׁם הַכְּנֵה"ג חו"מ ס' כ"ו אוֹת כ' דְּאֵין נִרְאָה בְּעֵינָיו לְפָסוּק כְּהַרִיב"ש בְּמִקּוֹם שְׁהַרְשָׁב"ץ חוֹלָק עָלָיו וּבִיָּאָר שְׁם דְּמֵה שְׁסִיִּים הַכְּנֵה"ג הָא דְהַרְשָׁב"ץ אֵי ס"ל כְּוֹנְתִיָּה ל"ד וְה"ה אִם הִיָּה הַרְשָׁב"ץ לְחֻדִיָּה אֵלָּא דְקוֹשְׁטָא קְאָמַר ע"ש וְכֵן נִרְאָה מִדְּבָרֵי רַבֵּי אֲגִיר בְּהַקְדָּמָתָם לְסַפֵּר הַרְשָׁב"ץ ע"ש וְהַגַּם דְּהַכְּנֵה"ג גּוֹפִיָּה ס' רפ"ד הַגַּה"ט כְּתַב בְּשֵׁם רַבּוֹ דְּדְבָרֵי הַרִיב"ץ שׁוֹלֵת נְקִיָּה וּבְשֵׁם ה' מְשַׁפֵּט צָדֵק ח"א ס' מ' דְּמֵי יוֹצִיא מְמוֹן נִגְדַה הַרִיב"ץ ע"ש י"ל דְלֹא כְּתַבוּ כֵּן רַק מְשׁוּם דְלֹא הִיָּה בְּיָדָם אֲזַ תְּשׁוּבוֹת הַרְשָׁב"ץ כִּי עֲדִינָן לֹא נִדְפְּסוּ אֲזַ אָבֵל בל"ז הֵוּ פּוֹסְקִים כְּהַרְשָׁב"ץ.

וְכֵן נִרְאָה קֶצֶת דַּעַת מְרָן וְ"ל בְּב"י ס' רפ"ד שְׁהַזְכִּיר דְּבָרֵי הַרִיב"ץ וְצִיָּין לְעִיָּין בְּסִימְנֵי הַרְשָׁב"ץ ע"ש דְּנִרְאָה דְּדַעַתוֹ נוֹטָה לְהַרְשָׁב"ץ וְצ"ע עוֹד בְּזֶה. וּמ"מ כה"ג דְּאֵיכָּא תְרֵי סְפִיקֵי דְשְׁמָא הַלְכָה כְּהַרְשָׁב"ץ וְאֵת"ל כְּהַרִיב"ץ שְׁמָא הַלְכָה כְּהַרְמַב"ם וְ"ל בְּפָרָק י"ג מֵהַלְכוֹת עֵדוֹת הַלְכָה א' דְּפָסוּלֵי עֵדוֹת מִצַּד הָאִשׁוּת אֵינוּ אֵלָּא דְרַבָּנָן א"כ מְדַאֲרִיָּתָא יוֹרֵשׁ גְּמוֹר הוּא דַס"ס הוּא מְדִין רַבָּא וְרַבָּא דְאֲוִרִיָּתָא וְלָכֵן מְשַׁלְשָׁה טְעָמִים הַנּוֹ' נִלְע"ד דְּאֵין לְבַטֵּל שְׁטָר זֶה: וְהַרְה"ג הַרְאָב"ד מְקוֹנְדֵשׁ בַּעֲבוּב"י תוֹנֵס יַע"א כְּמַה"ר ר' דוֹד כְּטוֹרְזָה הִי"ו כְּתַב לְהַעִיר עַל זֶה מִדְּבָרֵי מוֹר"ם ח"מ ס' רפ"ד ס"א וְהַשָּׁ"ךְ סק"ב וְהַכְּנֵה"ג הַגַּה"ט אוֹת י"ד דְּמְבַנְאָר דְּתַפְסוּ בְּמִןשְׁלָם דְלֹא כְּהַרְשָׁב"ץ.

וְלֹא זְכִיתִי לְהַבִּין ד"ק דְּמוֹר"ם וְ"ל לֹא מִיָּרֵי כְּלָל מִנְדוֹן הַרִיב"ץ וְהַרְשָׁב"ץ וְ"ל בְּעֵדוֹת הַגְּוִיעָה רַק בְּעֵדוֹת עַד אַחַד שְׂרָאוּבָן קְרוּבֵי שְׁל פ' וְלֵיכָּא מִקְלָתָא דְעַבְיָדָא לְאַגְלוּיֵי כִיעו"ש

בְּהַרִיב"ש סי' מ"ו שְׁצִינן מור"ם לְמַקּוֹר דִּין זֶה וּבַכּה"ג מִיַּיְרֵי הַשָּׁ"ף ו"ל וְלִזְה גַם
הַרְשָׁב"ץ מוֹדֵה כַּמְבֹאָר מְדַבְּרֵי סִי' ע"ה שֶׁהוּא ו"ל עֲצָמוּ שָׁם צִינן לְהָא דְכַתְּוֹבוֹת דְּרַף
ק"ז שֶׁהֵבִיא הַשָּׁ"ף.

אִף הַפְּלוּגָתָא דְהַרִיב"ש וְהַרְשָׁב"ץ הִיא עֵדוֹת גְּנוּיעָה וּבְמִילְתָּא דַּעֲבִידָא לְאַגְלוּנֵי וְאִיפָּא עַד
אַחַד שְׁמַת מְזֵה לֹא מִיַּיְרֵי הַכְּנֵה"ג וּכְבָר הַזְּפָרְתִי דְבָרָיו לְמַעַלָּה וְכַתְּבִיתִי מַה שְּׁנִלַּע"ד בְּזֵה
וְלֹא סְמַכְתִּי לְהַכְשִׁיר הַשְּׁטֵר הַנּוֹז' וְהַצ"ע בְּזֵה: אֲמַנָּם מֵצַד זֶה דְהוּנָא מִילְתָּא דַּעֲבִידָא
לְאַגְלוּנֵי בְּקָרוֹב שְׁמַתְבָּאָר מְדַבְּרֵי הַרִיב"ש עֲצָמוּ סו"ס קנ"ה דְמוֹדָה וְכֵן מֵצַד הַחֲזָקָה וְכ"נ
מְדַבְּרֵי הַרִיב"ש עֲצָמוּ סִי' מ"ו הַנּוֹז"ל וְכֵן מֵצַד הַס"ס נִלַּע"ד לְהַכְשִׁיר שְׁטֵר זֶה אִם יִסְפִּים
הֵרָה"ג הַנּוֹז'.

הַכּו"ח בְּיוֹם כ"ז תְּשַׁרֵי תַרְצ"ג ע"ה כְּלָפוֹן מִשֵּׁה הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן י"ט לַעֲיִ"ת בֶּן
גְּרָדָן יַע"א נְשִׂאֲלִיתִי מֵהַחַה"ש הַדּו"מ כַּמָּה"ר ר' אַבְרָם שְׂאוּל חֲדָאד הִי"ו בְרו"ש שֶׁהִיוּ
הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ וְשִׁטְעָה רְאוּבֵן וְלִבְשׁ גְּלִימַת חֲבִירוֹ וְשִׁמְעוֹן הַרְגִישׁ וְהַעִירוֹ בְּזֵה וְהַשִּׁיבוּ
רְאוּבֵן כְּשֶׁנִּגְיַע לְמַקּוֹם פ' נַחְלִיף וְכִשְׁהִגִּיעוּ שָׁם בָּא לְסֻטִים וְגִזַּל הַגְּלִימָא שְׁלוּבֵשׁ שְׁמַעוֹן
שֶׁהִיא שָׁל רְאוּבֵן וְרָדְפוּ אַחֲרָיו וְלֹא הַשִּׁיגוּהוּ אִם חֲזִיב שְׁמַעוֹן לְשַׁלֵּם דְּמֵי הַגְּלִימָא לְחֲבִירוֹ
וְהֵבִיא רְאֵיהּ מְדַבְּרֵי מְרֵן ח"מ סִי' ש"ה ס"ז דְּפִטוֹר דְּהוּי שְׂאֵלָה בְּכַעֲלִים: תְּשׁוּבָה לְכֹאֲרָא
נִרְאָה לְחַלְק מַנְדוֹן מְרֵן בְּשֵׁנֵי פָּנִים דְּהֵתָם שְׂאֵנֵי שְׂזָה מִשְׁפָּךְ וְזֵה מִשְׁפָּךְ אַבְל בְּנִד"ד זֵה הִיתָה
עָלָיו אוֹ בְּיָדוֹ וְכֵן חֲבִירוֹ וְכִינּוֹן שְׁלֵא יֵשׁ מְשִׁיכָה לֹא הָיוּ שׁוֹמְרִים זֵה עַל זֵה וְכַמְבֹּאָר בְּדַבְּרֵי
מְרֵן סִי' רַצ"א ס"ה פְּלוּגָתָא בְּזֵה וְנִקְטִי' יֵשׁ וְיֵשׁ הִלְכָה כִּינּוֹן בְּתָרָא וְא"כ לֹא הָיוּ שְׁמִירָה
בְּכַעֲלִים וְהַגַּם דְּלֹא הָיוּ בְּתוֹר שׁוֹמֵר הו"ל שׁוֹלֵחַ יָד בְּשָׁל חֲבִירוֹ דְּגִזְלוֹ הָיוּ וּמְשַׁלֵּם דְּמֵיהּ.

אִף זֵה אֵינּוּ דְכִינּוֹן דְּהִיתָה שָׁל זֵה בְּיָד זֵה וְשָׁל זֵה בְּיָד זֵה הו"ל כְּמְשִׁיכָה וְתוֹ דְכִינּוֹן שְׁהִלְף
בָּה זֵה וְהִלְף בָּה זֵה הו"ל זֵה מִשְׁפָּךְ וְזֵה מִשְׁפָּךְ כְּמוֹ גְּבִי בְּהֵמָה בְּסִי' קצ"ז ס"ג דְּסִגִי בְּמִשְׁכָּה
וְהִלְכָה אוֹ רִכַּב עָלֶיהָ וְהִלְכָה אוֹ כְּשֶׁהִפִּישָׁה בְּמַקַּל וְהִלְכָה.

גַּם מַה שֵּׁיֵשׁ לְחַלְק לְכֹאֲרָא מֵצַד שְׁלֵא הוֹצִיאָוהוּ צִיאָו מִפִּיָּהֶם לְשׁוֹן שְׂאֵלָה לְשְׂאוּל זֵה מְזֵה
כְּנִדוֹן מְרֵן סִי' ש"ה וְכַמְבֹּאָר בְּתְשׁוּבַת הָרָא"ש ג"כ ע"ש אֵין נִרְאָה לְחַלְק דְּהַמְקוֹר בַּגְּמ'
בְּבָא מְצִיעָא דְרַף פ"א שְׁלֵמַד מְמַנּוּ הָרָא"ש דִּין זֵה מוֹרָה וּבָא דְאֵין קַפִּידָא בְּאַמִּירַת לְשׁוֹן
הַשְׂאֵלִנִי ע"ש וְלִכְּן הַנִּלַּע"ד דִּיפָּה הוֹרָה הַכּו"ח בְּיוֹם י"ט שְׁכַט תַּרְצ"ה ע"ה כְּלָפוֹן מִשֵּׁה
הַפְּהֵן סִילַט"א: סִימָן כ' שְׂאֵלָה מְצָרֵן אוֹ אַח וְשׁוֹתָף אִם יָכוֹל לְתַת זְכוּתוֹ לְאִישׁ אַחַר רְחוּק
אוֹ קְרוֹב כְּגוֹן לְבָנוּ וְאִשְׁתּוֹ אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה כָּל עֵינָקֵר דִּין מְצָרְנוֹת הוּא מְשׁוּם וְעֵשִׂיתִי הַיְשָׁר
וְהַטּוֹב כְּדֵאִיתָא בְּמְצִיעָא דְרַף ק"ח וְהִינּוּ פְּדֵי שְׁלֵא יְהִיו קַרְקַעוֹת הַמְצָרֵן חֲלוּקִים כַּמ"ש
רש"י שָׁם וְהַרְמַב"ם בְּפִי"ב מַה' שְׁכָנִים ה"ה ע"ש וְא"כ נִרְאָה פְּשׁוּט דָּאִם בָּא לְתַנּוּ
לְזוּלְתוֹ בְּמַתְנָה אוֹ בְּמַכָּר הַלּוּקֵס קוֹדֵם שְׁמֵן הַדִּין הוּא רְאוּי רַק לְלוּקֵס וְלֹא לְמַצָּרֵן.

וְכֵן רְאִיתִי מְבֹאָר בְּשִׁלְטֵי הַגְּבוּרִים מְשָׁם גְּאוֹן וְהָרָא"ש וְז"ל שְׂאֵם הָיוּ הַמְצָרְנִים רַבִּים
וּמְכַר אַחַד מֵהֶם זְכוּתוֹ לְלוּקֵס אִפִּי' בְּקַנְיָן יְכוּלִים הָאַחֲרִים לְסַלְקוֹ וְלֹא אֲמַרִינּוּ שֶׁהַלּוּקֵס
בְּמַקּוֹם הַמְצָרֵן וְיִהְיֶה כְּאַחַד מִן הַמְצָרְנִים שְׁקִדָּם וְקָנָה שְׁזָכָה בּוֹ ע"ש גַּם דְּבַרֵי מְרֵן ו"ל
בש"ע סִי' קע"ה סכ"ב לע"ד בְּהִכִּי מְשָׁם מִיַּיְרֵי וְכַמּוֹ שְׁפִירֵשׁ הַב"ח בְּכַנְנַת הַרְמ"ה
שְׁהַזְכִּיר הַטּוֹר ע"ש אִף מַה שְׁפִירֵשׁוּ הַסַּמ"ע וְהַשָּׁ"ף ו"ל דְּבַרֵי הַרְמ"ה לְעַנְיָן הַהַרְשָׂאָה
הוּא קָשָׁה לַע"ד אִם מֵצַד הַלְשׁוֹן אִם מֵצַד הַרְעִיוֹן אִם מֵצַד הַדִּין.

מצד הלשון דאי מיירי בבא להרשות היל"ל פן להדיא נאם מצד הרעיון דא"כ הי"ל להרמ"ה או להטור או למרן הב"י להראות מקור או סבא לזה ולא לעבך ע"ז בשתיקה מה שהיא דין מחודש וצריף סמיכות ויסודות נאם מצד הדין דאי"ן לע"ד פל סבא לומר שלא תועיל ההרשאה ומ"ש בזה הש"ף לע"ד אין זה רק אם נבוא לישוב בעד הרמ"ה אף אם הרמ"ה לא פנינו לזה לא היינו דנין פן מדעתנו ועכ"פ לדינא נראה דגם הסמ"ע והש"ף מודים דאין המצרן יכול לתת זכותו לזולת שהרי הם עצמם לא דחו מלבאר זה בכוננת הרמ"ה רק מצד הלשון ולא מצד דבלא"ה גוף הדין אינו מוסבר ומנספם להם.

וכן מתבאר מדברי הט"ז דנראה דפשיט"ל דאין המצרן יכול למפור זכותו וכן מדברי הלבוש ולשונו נראה שמבין בדברי הרמ"ה פדכתיבנא וכ"ן שהבין הט"ז וה' באה"ג ע"ש וא"כ הדבר ברור דהכי נקיטנן וה"ה נמי לבא למפור לבנו או לאשתו זכותו דאינו יכול פנינו שאין זה הזכות רק למצרן לבדו להוסיף על שדהו וכיוצא וכן יש ללמוד בק"ו מהמוכר לבנו דהניח זה הש"ף ו"ל ס"ק ל' בצ"ע ונהגם דנימא דאין מצרן מוציא מ"מ נ"ד אינו בעל קרקע ונראה דאין לו פל זכות.

הכו"ח ביום י"ד אב יה"ל התרפ"א ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"א שאלה אחים שירשו חצר מאביהם ומצדה האחד יש חצר הזולת ויש ביניהם פותל של שניהם והוא המסלק ביניהם וקדם הזולת וקנה חלק האח האחד וביא אחיו פששמע לזכות בחלק אחיו מדינא דבר מצרא שהוא אח ושותף אם יכול לסלק את שכנו הלוקח או לא: תשובה מוהר"ץ צרפתי ז"ל בתשובה שבסו"ס זרע יצחק (הנדפס בסוף בני יוסף) הוכיח דע"י פותל השותפות נהיה בעל החצר השנית שותף פדאימא בע"ז פ' פל הצלמים מי שהיה פותלו וגו' נאם נפל עציו ואבניו מטמאין כשרץ אפי' חלקו של ישראל וטעמא משום דאין בריה ועדיף נ"ד מארעא דחד וכותל דחד שכתב מרן סי' קע"ה סנ"א ע"ש והסכים עמו ה' מהרח"א ע"ש וא"כ הו"ל תרי שותפי שקדם האחד וקנה דאין השותף הזה יכול לסלק השותף השני ונהגם דיש לאח זה שייכות בשותפות יותר ויותר לא איכפת וכמו שכתב מרן סי' קע"ה סנ"א דאם קדם המצרן אף דאין לו רק חלק קטן מאד זכה בה ומינה נמי לתרי שותפי דהרי ב'מצרנים ושני שותפים שוים הם.

ומה גם דהא גופה דשותף מסלק למצרן אינה מבותרת פל כ"ע וע' לה' שלחנו של אברהם ז"ל בשם ה' משאת משה וע' להכנה"ג ז"ל ולהש"ף ז"ל ונהגם דנימא דלדין דבתריה דמרן גרידי אין המוחזק יכו"ל קי"ל ומסלקין את הלוקח עכ"פ בכה"ג דגם חבירו משותף וקאמור נ"ל דכ"ע מודו נהגם דהוא בחלק מה וחבירו בכל החלקים דלא לאפוי פלוגתא וכן יש להוכיח מדברי מרן דין מ"ט דשותף כ"ד הוי שותף ע"ש: הן אמת די"ל דאח משותף עדיף מאיש זר משותף ומסלקו מצד האחונה דלא שייכא בחבירו נהגם דהוא נמי משותף וכמו שאמרו אחי ושותפי וגו' ור"ל אחי או שותפי כמ"ש מרן ז"ל סי' קע"ה ס"ה אהד מן האחים או השותפים ומשמע מזה דאח גם דאינו משותף ומשותף גם דאינו אח ע"ש.

אמנם מדברי הפרישה מבואר דאחי נמי בעינו שלא חילקו וכ"ן לכאו' מלשון הטור שכתב דכ"ז שלא חילקו וגו' ומשמע דאתרנייהו קאי דאלו אשותף לבד הול"ל שלא חילק. וכ"ן מדברי הסמ"ע והלבוש ז"ל אלא דקשה לי טובא דא"כ אחי למ"ל דנקט

הש"ס והפוסקים הלא בלא"ה שנתפּי גינהו ונ"ל דשנתפּי דעלמא משנתפּות דאחי הוא דנפיקי ולא זו אף זו דאחי דניח"ל שלא תהיה נחלתם ביד זר אלא גם שנתפּי גמי הכי קוּי.

ולולי דברי הפוסקים שאין נראה מדבריהם פן הייתי אומר דאחי גם דחילקו. ושור"ר להכנה"ג בהגה"ט בריש ה' מצרנות שכתב דאחי גם דחילקו והכריחו ממ"ש וסיים דמהר"ם ריקאנטי רפא בידיה והב"ד ה' מטה שמעון והעיר ע"ז מדברי הפרישה שכתב להדיא דנוקא בלא חילקו.

ומ"מ לדינא נלע"ד דלא מיבעיא להסוברים דאחי גמי בלא חילקו ולמהרמ"ר דמספק"ל אלא דגם להכנה"ג דכתב דבאחי גם בחילקו מ"מ אין האח גם דהוא שותף יכול לסלק לשותף לבדו דודאי מסתבר דשותף שלא חילק עדיף מאח שחילק ואפ"ל לפ"ד הכנה"ג נראה דפשיט"ל דשנים מיהת [לדינא] ואין השותף מסלק את האח עם דשותף נראה דעדיף והיינו משום דכל עיקר טעם האחים נ"ל דמשום צד שנתפּות הוא דנגעו בה וא"כ כמו דמצינו במצרון בחלק כל דהו ובשותף בחלק כ"ד ובשותף בשאר משא ומתן דחשיבי בשנתפּי ואינם מסתלקים ע"י שאר שותפים מינה גמי דאח ושותף עם שותף לבד אין השותף מסתלק וכ"ש שאין השותף מסלק לשותף דשם שנתפּות חד הוא ומידי שנתפּות בחלק מה מיהא לא פלט זהו הנלע"ד פעת וצ"י יומ"ן אמן ועי' סי' שאח"ז הכו"ח ביום כ"ד אב יה"ל התרפ"א ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"ב שאלה שותף בקרקע ושותף בסחורה מי מצוי מסלק ראשון לשני מהקרקע שקנאה מדינא דבר מצרא כמו שמשלק השותף למצרון או לא: תשובה הלבוש ז"ל סי' קע"ה סמ"ט כתב דגבי שותף אפ"ל במשא ומתן לא תיקנו דינא דבר מצרא שזה טובתו של מוכר שמשותף עמו במשא ומתנו וחספי שתשאר הקרקע ברשותו שעל ידי המשא ומתן שיש להם ביחד תוכל לחזור לו לפיכך אם קנה השותף זכה ואין שאר בני המצור נוטלים עמו ע"ש וכיון דהטעם משום טיבותא דמוכר הא נדאי דגם שותף בקרקע אינו יכול לסלקו דכל דאיכא טיבותא דמוכר אין מקום לדינא דבר מצרא כדמצינו בכמה פרטים שיש צד הפרש מה והנאה למוכר דנדחה בר המצור מכח זה וכמ"ש הפוסקים גבי הגני ציירי וגו' וכתב ה' בני חיי אות י"ד בשם ה' משפט צדק ח"א סי' י"ב דכל הדינים אלו הוא הדין בדינא דאחי ושותפּי ע"ש וכן נ"ל להוכיח מלשון מרן ז"ל סי' קע"ה דין מ"ט שכתב דאין שאר שותפים או שאר בני המצור נוטלים דסתם שותפים קאמר גם דהו שותפים בקרקע ועוד דאי בשותפים במו"מ לבד מיירי א"כ למאי הלכתא אשמעינן הא דשותפים שאינם מסלקים שותף פמותם שקדם הלא כבר ידענו זה מדין י"א בקדם א' מהמצרנים ומדין י"ב דקדם אחד מהשותפים ועוד דמזה עצמו דכתב אח"ז דאין שאר בני המצור נוטלים עמו שיש פנים לזכותם מצדהמצרנות דליתא בקונה (דשותף רק במו"מ דוקא) א"כ מכ"ש שותפים במו"מ דשנים לו ואין להם עליו שום עדיפות דלא יטלו עמו וכן יש לדקדק מלשוננו שכתב אע"פ שאינו שותפו בקרקע וע"ז מסיים דאין שאר שותפים וגו' דמשמע דגם דהו שותפים בקרקע והגם דאי גם בשותפים בקרקע מיירי הול"ל דאין בני המצור או שאר השותפים וגו' כדי דלגוי לא זו אף זו משא"כ עתה דהוי זו ואצ"ל זו נ"ל דלק"מ חדא דשותפים כולל גמי שותפים במו"מ ולגבי הגני הוי לא זו אף זו ותו דכיון דמיירי בשותף לכן התחיל בשותף ותו דכמה פעמים התנאים והאמוראים אינם מקפידים בזה

וּלְפַעֲמִים נִקְטִי בְּלִזָּא"ז וְלְפַעֲמִים בּוֹצֵל"ז: וְהָרַב מְשַׁכְּנֵת הַרוּעִים מֵעַ' מ' אֹת קנ"ב כְּתַב
דְּלִדְבָרֵי הַסַּמ"ע ס"ק פ"ח דָּאם קָדָם הַמְצָרֵן אֵין שְׁוֹתֵף בְּשֵׁאָר סְחוּרוֹת מְסַלְקוּ א"כ דִּין
מְצָרֵן הוּא דְיִהְיֶבְנָא לְשׁוֹתֵף זֶה וּא"כ שְׁוֹתֵף בְּקַרְקַע מְסַלְקוּ ע"ש וְהוּא פְּלֵא דְלֵא זָכַר
מְדַבְּרֵי מְרֵן דְלַע' ד מוֹכִיחִין דָּאֵין שְׁוֹתֵף בְּקַרְקַע מְסַלְקוּ וְלֹא מְדַבְּרֵי הַלְבוּשׁ דְּמִשׁוּם
טִיבוּתָא דְמוֹכַר הוּא דְאֶתִינֵן עֲלָהּ.

וְהָיָה פָּנִים לוֹמַר דֵּהמִשָּׁה"ר עִם דִּינֵדַע כָּל זֶה לְדַבְּרֵי הַסַּמ"ע הוּא דְקָאָמַר דְלִדְיָה גְרָאָה
דְּשׁוֹתֵף בְּסְחוּרָה מְסַלְק מִיָּהָא לְשֵׁאָר לֹוֹקֵחַ דְּעֲלָמָא שְׁאִינוּ מְצָרֵן מְדָלָא אֲשַׁמְעִינוּ דָּאֵינוּ
מְסַלְק רַק בְּמְצָרֵן וּא"כ צ"ל דְלֵא ס"ל פְּהַלְבוּשׁ דָּאֵי מִשׁוּם טִיבוּתָא דְמוֹכַר א"כ אִם קָדָם
מוֹכַר עֲצָמוֹ וּמְכַר לְזוּלָתוֹ אֲמַרִינֵן דָּאֵיהוּ עֲצָמוֹ מְחַל עַל טוֹבָתוֹ וְאֵין מְקוּם לְשׁוֹתֵף בְּמו"מ
לְסַלְק לֹוֹקֵחַ זֶה.

וְכֵן מְדַבְּרֵי מְרֵן י"ל דס"ל פְּשִׁיטַת הַלְבוּשׁ אוֹ דְהָרַב מִשָּׁה"ר מְפָרֵשׁ לָהּ בְּשׁוֹתֵפִים בְּמו"מ
אֵלָא דְזֶה אֵינוּ דָא"כ לֹא הִי"ל לְהַסַּמ"ע לְשׁוֹתֵף וְלֹא יַעִיר ע"ד מְרֵן דְנִקְטֵט שְׁוֹתֵפִים הִינֵנו
דְּנִקְא דְמו"מ וְגַם לֹא הָיָה כּוֹתֵב הַמִּשָּׁה"ר וּבְרוּר לַע"ד שְׁפָךְ שׁוֹרֵת הַדִּין נוֹטָה לְדַעַת
הַסַּמ"ע וְאֵיךְ לֹא יַעִיר עֲלֵיו בְּזֶה מְדַבְּרֵי מְרֵן וְהַלְבוּשׁ שְׁכַתְבָתִּי.

וְעַל כֵּן יוֹתֵר גַּל"ל דֵּהמִשָּׁה"ר כְּתַב זֶה לְזַכְרוֹן וּלְפִי שְׁעָה אֲשַׁתְּמִיט לִיָּה דְבָרֵי הַלְבוּשׁ וְאֵלוֹ
רָאָה דְבָרֵי הַלְבוּשׁ לֹא הָיָה כּוֹתֵב כֵּן: וּמֵן הָאָמוּר יֵשׁ לִיִּשְׁב מַה שְּׁהַשְּׁמִיט הַלְבוּשׁ ו"ל דִּינָא
דְּכַתֵּב מְרֵן דָּאֵין שְׁאָר שְׁוֹתֵפִים וְגו' וְנִקְטֵט רַק וְאֵין שְׁאָר בְּנֵי הַמְצָר וְגו' וּמְרֵאֲשִׁית הו"א
דְּהַפְּל בְּכָלל בְּנֵי הַמְצָר דְנִקְטֵט דְגַם דִּינָא דְשׁוֹתֵפִי הוּא דִּינָא דְבַר מְצָרָא אֵלָא שְׁהֵם מְדַרְגוֹת
מְדַרְגוֹת וְשׁוֹב לֹא גְרָאָה לִי זֶה דְכִינֵן דְמְרֵן וְהַרְמַב"ם נִקְטֵט לָהּ הָיָה לוֹ לְהַזְכִּירָה לְהַדְיָא
כ"ש דְנִרְפוּ לְבָאָר וְלֹא לְקַצֵּר וּלְפִי הָאָמוּר א"ש דְכִינֵן דְהַטְעַם שְׁהַזְכִּיר הַלְבוּשׁ הוּא
מְכַרִיחֵנוּ לוֹמַר דְגַם דִּינָא דְשׁוֹתֵפִי לִיתָא שְׁהָרֵי אֵין מְקוּם לְשׁוֹב וְיִשָּׁר כָּל דָּאֵיפָא
פְּסִידָא אוֹ מְנִיעַת הַנְּאָה דְמוֹכַר א"כ כִּינֵן שְׁהַזְכִּיר הַטְעַם תּוֹ אֲצָ"ל הָא דְשׁוֹתֵפִי: וְרֵאִיתִי
לְהַגָּה"מ פִּי"ב אוֹת ו' שְׁכַתְבוּ בְּשֵׁם הָעֵיטוּר מְסַתְמָא שְׁוֹתֵף שְׁאֵין לוֹ חֵלְק בְּקַרְקַע אֵלָא
שְׁהֵן שְׁוֹתֵפִים בְּעַסְקָא וְכִינֵן שְׁהוּא שְׁוֹתֵף שְׁלֵי נִיחָא לִיָּה טְפִי מְבַר מְצָרֵן וְגו' ע"ש וְהוּא
קִשָּׁה דָּאֵטוּ בְּרַצוֹנוֹ שְׁל מוֹכַר תְּלוּי הַדְּבַר הֵלָא גַם בְּעַל פְּרָחוּ מוֹרִידִין לְמְצָרֵן כַּמ"ש
הַפּוֹסְקִים וְכ"כ מוֹר"ם דִּין ו' ע"ש וּמֵאֵי נ"מ אֵי נִיחָא לִיָּה וְנ"ל דְכּוֹנְנָתוֹ ו"ל כַּמ"ש הַלְבוּשׁ
ו"ל דְטִיבוּתָא דְמוֹכַר הִיא וּבַכַּה"ג לִיתָא לַדְד"מ וְעִי"ל דְכּוֹנְנָתוֹ ו"ל דַּע"י שְׁיִמְכּוֹר לְשׁוֹתֵפוֹ
בְּמו"מ מְרוּיִחַ שְׁיִהָיָה אוֹהָבוֹ וּמְהַנְּהוּ חֲבִירוֹ בְּתוֹסְפַת שְׁוֹתֵפוֹת דְשְׁאָר מו"מ כִּינֵן שְׁעֲשֵׂהָ
עֲמוּ טוֹבָה זוֹ.

וְעִי"ל דְכּוֹנְנָתוֹ שְׁלֵא יַפְסִיד הַמוֹכַר שְׁיִפְרַד מִפְּנֵי שְׁוֹתֵפוֹ בְּמו"מ ע"י זֶה שְׁלֵא יִקַּח אוֹתָהּ
הוּא. וְלוּלִי דְבַרִיָּהֶם הָיָה גַל"ל דְשׁוֹתֵף בְּמו"מ הָיָה כְּאֵלוֹ יֵשׁ לוֹ חֵלְק מַה גַּם בְּקַרְקַע דְשֵׁם
שְׁוֹתֵפוֹת חַד הוּא וְכִינֵן דְרַבְּנָן הוּא דְתִיקוֹן הָכִי מִשׁוּם הַיִּשָּׁר וְהַטּוֹב לֹא פְּלוּג בֵּין שְׁוֹתֵף
לְשׁוֹתֵף וְעַמ"ש בְּסִי' שֵׁאֲח"ז בַּס"ד: וְלִדִּינָא כִּינֵן דְהָעֵיטוּר ו"ל נָתַן טַעַם דְהִיא טוֹבָתוֹ שְׁל
מוֹכַר וְכ"כ הַלְבוּשׁ לְהַדְיָא א"כ אֵין הַמְצָרֵן וְלֹא הַשְׁוֹתֵף בְּקַרְקַע יְכוּל לְסַלְקוֹ דְכָל דְהָיָה
טִיבוּתָא דְמוֹכַר אֵין מְקוּם לַדְד"מ וְכִדְאָמְרֵן הַכו"ח בְּיוֹם כ"ה אָב הַתְּרַפ"א ע"ה פְּלָפְנֵן
מִשָּׁה הַכֵּהֵן סִילַט"א: סִימָן כ"ג שְׁאֵלָה שְׁוֹתֵף בְּמו"מ מַהוּ שְׁיִסְלַק לֹוֹקֵחַ קַרְקַע שְׁאֵינוּ לֹא
שְׁוֹתֵף וְלֹא מְצָרֵן בַּה:תְּשׁוּבָה כְּבָר כְּתַבְתִּי בְּסִי' הַקּוּדָם בְּשֵׁם הָעֵיטוּר וְהַלְבוּשׁ דְנִזְכִּית

השנותף במו"מ הוי מצד טובת המוכר ולא משום שייכותו של השותף במו"מ בקרקע זו וא"כ נראה דאם המוכר בעצמו לא חש לזה וקדם ומכר לאיניש דעלמא איהו דאפסיד אנפשיה ורשאי אדם לחבל בעצמו הא למה זה דומה להני לא ציירי והני ציירי ובמוכר בהמתנה וכדומה להם ונתרצה המוכר באלו כמו אלו ולא שאני ליה כלל דנדאי זוכה המצרון ומסלק הלוקח כמבואר הדבר מצד עצמו וכ"כ מור"ם דין ח' ע"ש וכ"כ מרן הב"י דין ל"ז דמשמע דה"מ פשהמוכר אומר שחפץ במעוה הלוקח ממעות המוכר אבל אם אינו מקפיד בכך המצרון מסלקו ע"ש: והגם דמלשון הסמ"ע ס"ק פ"ח שפתב והינינו דוקא אם קדם להמצרון וקנאו אבל אם המצרון קדם וקנאו אין השותף (הלז) יכול לסלקו ע"ש משמע דאם קדם איניש דעלמא שאינו מצרון שותף כזה מסלקו מדלא אשמעינו רבותא טפי באיניש דעלמא אין זה מוכרח די"ל דה"ה לאיניש דעלמא ומצרון דנקט משום רישא דבקדם שותף אין המצרון מסלקו ואפי' נאמר דהסמ"ע ס"ל דיש צד מעלה לשותף כזה דדמי למצרון ולא מצדו של המוכר זוכה מ"מ כיון דדברי העיטור מכריעים פדעת הלבוש והסמ"ע לא זכר מזה ודחאו נקיטנו פדעת הלבוש דמשום טובתו של המוכר אתו עלה וא"כ אין שותף כזה מסלק אפי' לאיניש דעלמא וכאמור וכן ראיתי להכנה"ג הגהת הב"י אות ק"ג שפתב ע"ד הסמ"ע ולי נראה דאפי' אחר שקדם וקנה אין השותף (הזה) מוציא מידו וגו' ע"ש וכ"כ בתשובותיו בעי חיי ח"מ ח"א סי' ר' ע"ש וכ"כ ה' מטה שמעון הגהב"י אות ס"ג בשם ה' תורת חסד סי' ר"ב דקכ"ט סע"ב דדמי שותף זה לבעלים הראשונים ע"ש והפלא שלא זכרו כלום מדברי הלבוש והעיטור שעל פי דברייהם תורה יוצאה דאין לשותף זכות ומעלה רק לטובתו של מוכר ומינה דאם מכר גם לאחרים שאינם מצרנים מה שעשה עשוי וכאמור וכן נלע"ד להוכיח ממה שלא שמענו מעולם מי שהוא שותף במו"מ שבא לב"ד לערער על קרקעות שותפו שנמכרו מדינא דב"מ עם פי השותפות מצויה ועם היות דאין לא ראינו ראיה וע' למרן הב"י בריש ה' שחיטה גבי שחיטת נשים מ"מ מסייע מיהא קצת מצד זה ובפרט לדעת מור"ם ודעמיה דהוי כה"ג ראיה ע"ש ובכ"נ נ"ל דאין שותף במו"מ מוציא מיד איניש דעלמא גם שאינו מצרון הכו"ח ביום כ"ח לחדש אב הנחמות התרפ"א ליצירה ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן כ"ד שאלה שותף בקרקע זו שנמכרה למצרון בה מהו שישלק שותף למצרון: תשובה מרן ז"ל בש"ע ח"מ סי' קע"ה דין ה' פתב בסתם אחד מן האחים או השותפים שמכר חלקו לאחר שאר האחים או השותפים מסלקין ללוקח וסיים ע"ז וי"א שאפי' אם הוא מצרון מסלקו השותף וסיים ע"ז מור"ם ז"ל או האחין וכן עיקר והסמ"ע ז"ל פתב ויש לתמונה על המחבר למה כתב האי דינא בשם י"א דלא מצאתי מי שחולק ע"ז ועד"ר.

והש"ף מישוב לה דלאפוקי מפרש"י ע"ש. וע' להכנה"ג הגה"ט אות א' דהרמב"ם שפתב שמכר חלקו לאחר נראה דס"ל דאין שותף מסלק למצרון ומרן בב"י לא פסיקא ליה אם הרמב"ם ורש"י חולקים אף בש"ע שבא לפסוק הלכה פתב דין זה בשם י"א מפני הספק ע"ש.

ויש פנים לומר [בכונתו] בזה דמפני הספק בגוף הדין אם מסלק שותף למצרון פתב זה מרן בשם י"א או"ד מרן לדינא פשיט"ל דמסלק ודעתו כי"א אלא דמפני שיש להסתפק אולי יש חולקים לכן כתבו בשם י"א ובתשו' בעי חיי ח"מ ח"א סי' ר' נראה דס"ל להכנה"ג דמרן לא פסיקא ליה לדינא שאם היתה דעתו בדעת מרן דלדינא מסלק שותף

למִצְרָן הָיָה כּוֹתֵב זֶה כּמ"ש עַל מְהַרֵּיב"ל ע"ש וְעוֹד דָּאָם מְרֵן ו"ל סִיפּוּקִי מִסּפֵק"ל בְּדַעַת הַחֹלְקִים וַיֵּשׁ פָּנִים לְהַשְׁוֹתָם אִיךָ מְסִיק שָׁם דְּלוֹי הַמְּוֹחֶזֶק יְכוּ"ל קי"ל הֲלֵא אֵין סֵפֵק מוֹצִיא מִיָּדִי וְדַאי וְאֵם פְּנֻתוֹ דִּיאֵמֵר קי"ל כְּמַהֲרִיב"ל דְּהַרְמַב"ם חוֹלֵק הֲלֵא מְהַרֵּיב"ל עֲצָמוּ פְּסִיק וְתַנִּי דְשׁוֹתָף מְסַלֵק וְאָף אֵם נֶאֱמַר דְּהַלּוֹקֵת יֵאֵמֵר קי"ל בְּהָא כְּמַהֲרִיב"ל דְּהַרְמַב"ם חוֹלֵק וְלֵא בְּהָא דְנִקְטִינֵן פְּהַטוֹר וְדַעַמְיָה וְכַפְסֵק מְהַרֵּיב"ל מ"מ קֶשֶׁה הֲלֵא הַכְּנֵה"ג עֲצָמוּ שָׁם פֶּתַח דְּמְהַרֵּיב"ל עֲצָמוּ מוֹדָה בְּהָא שְׂיֵשׁ לְהַסְפִּיקֵם וְשִׁמְזָה פְּסֵק דְשׁוֹתָף מְסַלֵק לְמִצְרָן ע"ש וַא"כ מִי הוּא זֶה דְּבַרְיָה לִיה דִּישׁ חוֹלְקִים לוֹמֵר קי"ל פְּנוּתִיָּה וְצ"ל דֵּהַכְּנֵה"ג סוֹבֵר דְּמְרֵן בִּש"ע מְסוֹפֵק בְּגוּף הַדִּין וְלִכּוֹן שְׁפִיר הַמְּוֹחֶזֶק יְכוּל לוֹמֵר קי"ל פְּאוּתוֹ צַד פִּינוֹן דְּמְרֵן לֵא הֶחְלִיט אֶת הַדִּין וְיוֹתֵר נ"ל דֵּס"ל דְּמְרֵן בִּש"ע ס"ל דְּהַרְמַב"ם חוֹלֵק וְלִכּוֹן נִסְתַּפֵּק בְּדִין זֶה דֵאלֵת"ה אֶכְתִּי קֶשֶׁה הֲלֵא פִינוֹן דִּישׁ סוֹבְרִים פֶּן בְּפִשִּׁיטוֹת אֵין סֵפֵק מוֹצִיא מִיָּדִי וְדַאי אֵם לֵא שְׁנֵאֵמֵר דֵּס"ל לְהַכְּנֵה"ג דְּפְסִיק וְתַנִּי דִּין זֶה מְסוֹפֵק הוּא יְכוּל הַמְּוֹחֶזֶק לוֹמֵר קי"ל פְּאוּתוֹ צַד וְצָרִיךְ חִיפּוּשׁ עוֹד בְּזֶה בְּכַלְלִיּוֹ וְכַלְלִי שְׁאָר פּוֹסְקִים בְּדִין הַקִּי"ל: וְלִדְיָנָא רְאִיתִי לֵה' ש"ש"א ו"ל שְׁהוֹכִיחַ מְדַבְּרִי מְרֵן דִּין נ"א שְׁפַתֵּם שָׁם דְשׁוֹתָף מְסַלֵק דְּכּוֹן דַּעַתּוֹ דְּלֵא כֵה' מְשִׁאת מְשִׁה ח"מ רִישׁ ס' ס"ו שְׁפַתֵּב מְדַכְּתֵב ד"ז בְּשֵׁם י"א דַּעַתּוֹ דָּאָם הַלּוֹקֵחַ מְצָרֵן אֵין הַשְׁוֹתָף מְסַלְקוֹ ע"ש וְכַאֲמַת הִיא רְאִיָּה שְׁכַמְעֵט אֵין עָלֶיהָ שׁוּם תְּשׁוּבָה דְדַעַת מְרֵן הִיא כֵה"א וְכַאֲמֹר.

וְהַגַּם דֵּה' הַלִּיכוֹת יַעֲקֹב מִעֲרַכְתּ בֵּית אוֹת ו' פֶּתַח לִישֵׁב דְּבַרִי ה' מְשִׁאת מְשִׁה ע"ש הַרְוֹאָה בְּדַבְּרֵי הַטּוֹר דִּין ע"ט וּבְדַבְּרֵי מְרֵן הַב"י אוֹת פ' יְרֵאָה דְדַבְּרֵי הַסַּמ"ע שְׁפַתֵּב דְּמַשׁוּם דַּחְשִׁיב פְּשׁוֹתָף הֵם אֲמַת וְצָדֵק וְכּוֹן יְרֵאָה מְדַבְּרֵי מְרֵן שָׁם דַּכ"ז הוּא אֵלִיבָא דְמֵאֵן דֵּאֵמֵר שְׁוֹתָף מְסַלֵק לְמִצְרָן וַא"כ פִּינוֹן דַּבִּש"ע דִּין נ"א פְּסֵק דְּמְסַלֵק לְמִצְרָן מִיָּנָה נְמִי דְדַעַת מְרֵן הָיִי כַּמ"ד שְׁוֹתָף מְסַלֵק לְמִצְרָן וְכֵהוֹכַחַת ה' ש"ש"א ו"ל וְהַפְּלֵא מֵה' הַנּוֹז' ו"ל וְמֵה' הַמַּגִּיָּה ו"ל דְּכַנְרֵאָה לֵא רֵאוּ בְּזֶה דְּבַרִי מְרֵן הַב"י וְלִכּוֹן פֶּתַחוּ שָׁם מֵה שְׁכַתְּבוּ וְכּוֹן אֲנִכִי בַּעֲנִיּוּתִי זְכוּרִנִי דְמִזָּה זְמַן לְמַעֲלָה מְעַשְׂרִים שְׁנָה צִינְדִּיתִי בְּאִיזָה אֲפֹן אוֹ אֲפֹנִים לִישֵׁב תְּמִיחַת הַש"ש"א עַל הַמ"מ הַנ"ל וְעַתָּה בְּרֵאוּתִי דְבַרִי מְרֵן הַב"י הַדְרִי בִּיָּה וְרֵאִיתְ הַרְבַּ ש"ש"א פְּרֵאִי מוֹצֵק וַא"כ נִרְאָה דְלִדְיָנָא אֵין הַמְּוֹחֶזֶק יְכוּ"ל קי"ל פִּינוֹן דְדַעַת מְרֵן מְבֹרְרַת דְשׁוֹתָף מְסַלֵק לְמִצְרָן וְכַאֲמֹר וְכ"ן דְּנִקְטִי בְּפִשִּׁיטוֹת חו"ר עוֹב"י תּוֹנֵס יַע"א ע' לֵה' זָרַע יַצְחָק שְׁבַס"ס בְּנִי יוֹסֵף תִּשׁוּ אַחַרְוֹנָה מְהַרְב ר' צְמַח צְרַפְתִּי ו"ל וְהַסְפַּמַת מֵהַרְח"א ו"ל וְלֵה' מְשִׁכְּנוֹת הַרְוֵעִים ו"ל מַע' מֵם אוֹת קַנ"ב וְקַנ"ג וְלֵה' עַה"ש אוֹת ל' וְכּוֹן הוֹרָה גְּבַר הַרְאָב"ד מְקוֹדֵשׁ בְּעִיר סוֹסָה יַע"א הַרְה"ג כְּמַה"ר ר' נָסִים טוֹבִיאָנָא זַצ"ל וְזִיע"א וְה' מֵהַר"ח אֶלְחָדִיף זַצ"ל וְזִיע"א מְזָה לְמַעֲלָה מְעַשְׂרִים שְׁנָה בְּתִשְׁבּוּתוֹ אֵלִי וְעוֹד נ"ל דֵּאֲפִי נֵאֵמֵר דְדַעַת מְרֵן בִּש"ע בְּמַחְלֻקַת הִיא שְׁנוּיָה מ"מ הַרִי דַּעַתּוֹ בְּכ"י מְבֹאֲרַת דְשׁוֹתָף מְסַלֵק וְכ"ש לַמ"ש ה' מִשֵּׁה"ר ו"ל בְּכ"מ דְּכ"מ שְׁאִין גִּילּוּי בְּדַעַת מְרֵן וַיֵּשׁ גִּילּוּי בְּדַעַת מוֹר"ם אֵין לוֹמֵר קי"ל נִגְדוּ וְכ"ש לַמ"ש הוּא ו"ל דְּכַשְׁאוֹמֵר מוֹר"ם וְכּוֹן עֵיקַר הַכִּי נִקְטִינֵן אֲפִי נִגְד מְרֵן וְכ"ש לַמ"ש הוּא ו"ל דֵּאֵין לוֹמֵר קי"ל נִגְד הַסַּמ"ע בְּהַבְּנַת דְּבַרִי מְרֵן ו"ל וְעַם שְׁבַעֲנִיּוּתִי פֶתַחֲתִי עַל הַפְּלִיִם הָאֵלֶּה הַשְּׁלֵשָׁה בְּזוּלַת זֶה דֵּאֵינָם מְסוֹפְקִים לַע"ד מ"מ חֲזוּ מִיָּהָא לֵא יַצְטְרוּפִי וְכַכּוֹן נ"ל דֵּאֵין הַלּוֹקֵחַ הַמְּוֹחֶזֶק יְכוּל לוֹמֵר קי"ל וְשׁוֹתָף מְסַלְקוֹ וְלֵא כַּמ"ש ה' מְטָה שְׁמַעוֹן דְּהַמְּוֹחֶזֶק יְכוּ"ל קי"ל וְכַאֲמֹר הַכּו"ח בְּיוֹם כ"ח לְחַדְשׁ אַב הַרְחַמִּים הַתְּרַפ"א ע"ה כְּלַפּוֹן מְשִׁה הַפְּהֵן סִילֵט"א: אַה"ב מְצַאֲתִי לְנִכּוֹן לְהַדְפִּיס פֶּה תְּשׁוּבַת הַרְה"ג

מוהר"ר נסים טוביאנה זצ"ל הנז' והרה"ג מהר"ח אלקהדיף ז"ל שד"ר מעיה"ק טבריא תובב"א משנת התרנ"ח עם הערות מאמו"ר הרה"ג המחבר ז"ל בימי חרפו ועם שבתשובה זו האחרונה הכריע לדינא פדברי ה' מהרנ"ט ז"ל משנה ראשונה לא זנה ממקומה: סימן כ"ה סוסה יע"א יום א' יושב בסדר איש צדיק תמים אתן שנת כ"י זכ"ר א"ת דבר קדשו: מעלת רב אחאי ונהוראי הרב המובהק רב פהנא כמהר"ר כלפון הפהן נר"ו ממני החול"מ דב"ש הטוב: אחרי שם שלום טובה וברכה חיים עד העולם ובריא אולם.

ובא האות להגיד כי הגעתי לפרק המקבל פתב ידי קדשו וששתי פעל כל הון מצד שלומו וטובתו שירבה לעד אמן ומרוב הטרדות של החג וצרכי צבור לא הניחוני עד בלעי רוקי לא הנה לפי עמי אפילו פדי לקרותו וכ"ש שלא עיינתי ביומו יצא הדבר מלבי והנחתי מקתבה בין שאר דברים ועכשיו חפשי באמתחתי מצאתי דבריה והנני משיב לה.

מה שכתבת ראיתי למוה"ר שש"א ז"ל סי' קע"ה שכתב דעת מרן ז"ל דשנת מסלק מבר המצר ודלא כה' משאת משה שכתב דעת מרן דאינו מסלק ע"ש ולא זכרו שרים מדברי הכנה"ג בהגה"ט ריש סי' הנז' שכתב דמרן בקצר שפא לפסוק הלכה כ' בשם י"א דסיפוקי מספק"ל וכ"כ בפעי חיי עכתד"ק.

ואנכי הרואה פליאה נשגבה ממני איה אפשר לומר כלל דמאי דקאמר מרן בשם י"א הוא משום דסיפוקי מספק"ל בעיקרא דדינא דהרי בביתה יוסף פתב דדין זה אמת כמו שאכתוב לקמן גבי המוכר לשותפו וגו' וכתב הרב המגיד שלדברי הפל הדין דין אמת וכן פתב הרשב"א בתשובה על שני שותפים בקרקע אחד ומכר אחד מהשותפים חלקו לכו המצר שהשותף מסלקו וכו' פתב העיטור וכן השיב הרא"ש וכן פתב בשם הר"י ברצלוני ואין בזה ספק וכן הדין נותן שפאחר שיש לו חלק בקרקע בכל חלק וחלק שמוכר הוי המחצית שלו אחרי שלא הוברר והוא קודם לכל אדם ע"ש וכ"כ הבית יוסף עצמו לקמן סעיף ע"ב וז"ל ולי נראה דשפיר סמכינן עליה פיון דהרמב"ם וכל הני רבנותא סברי פנותיה יע"ש וכן העלה מרן על שלחנו הטהור בסי' הנז' בסעיף נ"א וז"ל הנה הקרקע של אחד והבנין או האילנות של אחד אם יש לבעל הבנין או בעל האילנות זכות בקרקע כל אחד מהם בר המצר של חברו לפיכך אם מכר אחד מהם חלקו חברו מסלק הלוקח אפי' הוא מצרן וכ' הסמ"ע אפי' הוא מצרן פי' הלוקח מפני שאלו הנחשבים שותפים בקרקע זו יחד ושותף באותו קרקע מסלק להמצרן כמ"ש בסעיף ה' ע"ש ומעתה הדברים ק"ו וכן בנו של ק"ו ומה התם שאין לו שום זכיה בעולם בגוף הקרקע פלום כי אם לזמן ידוע עם כל זה פיון שאינו יכול לומר לו בכל זמן שירצה עקור אילניו או הרוס בניניה אזי כל משף אותו זמן חשבינן ליה ששותף ומסלק את בן המצר וזה דכתב הסמ"ע ודייק בלישניה דנחשבים שותפים בקרקע זו וכ"ש וק"ו הקא שהם שותפים ממש בגופה של קרקע הרי שאין מרן ז"ל מסופק כלל בעיקרא דדינא ומעתה לא הבינותי מאי דכ' כת"ר וז"ל ואם על דבר אשר הוכיח אברהם אבינו מדבריו בס' נ"א לפענ"ד מקום לישוב עכתד"ק ואנכי לא ידעתי איה מקום פבודו להשיבו דאדרבא הדברים הם ק"ו שאין עליו תשובה ואדרבא על מאי דכתב מרן בסי' הנז' בס"ה וז"ל אחד מן האחים או השותפים וגו' מסלקין ללוקח וי"א שאפ"י הוא מצרן תמה הסמ"ע על

המחבר למה פתב האי דינא בשם י"א דלא מצאתי שחולק בהגם שהש"ד ז"ל פתב דלאפוקי מפירש"י שפתב הרא"ש משמו לאו דמרון מסופק בעיקרא דדינא דזה לא ניתן ליאמר כלל פדכתבינו דכבר בביתה יוסף ובשולחנו גילה דעתו אלא פינו דאיפא מאן דפליג לא רצה להחליט הדברים וכתב בשם י"א הגם דעיקר הדין ברור וסמוך בזה דליפא מאן דמטעי וכ"כ מרון בסי' הנז' בסעיף מ"ט וז"ל המוכר לאחד מן השותפים שלו במשא ומתן אעפ"י שאינו שותפו בקרקע זכה בה וגו' וכ"ה הסמ"ע ס"ק פ"ח וז"ל אע"פ שאינו שותפו בקרקע והינינו דוקא אם קדם להמצרן וקנהו אבל אם המצרן קדם וקנהו אין השותף יכול לסלקו אא"כ הוא שותף עמו באותה שדה וכמ"ש לעיל בס"ה ע"ש הרי הדבר ברור אם השותף עמו באותו שדה מסלק המצרן וליפא בזה ספיקא דדינא ולא פתב בשם י"א אלא משום דאיפא מי שחולק הגם שהדין אמת מכל הני רבנותא דסברי הכי וזה לענ"ד ברור פשמש בצדדים לכל מי שיש לו עינים בדעת מרון ז"ל: ומעתה מאי דכתב מעכ"ת ולא זכרו שרים מדברי הכנה"ג דכתב דמרון בקצר שפא לפסוקהלקה פתב בשם י"א דספוקי מספק"ל וכ"כ בפעי חיי בתשובה יע"ש וכתב כת"ר על זה דתם אני לא אדע לדינא אם המוןזק יכו"ל קי"ל וגו' או פהרב משאת משה דדעת מרון דלא מסלק או כהכנה"ג ז"ל דדעת מרון אינה מבוררת וא"כ אין להוציא מן המוןזק או"ד פינו דכ' ה' שלחנו של אברהם ז"ל כה"ג אין לומר קי"ל נגד דעתו ז"ל ומוציאין מיד המוןזק עכתד"ק.

ומה שנ"ל ברור דליפא בזה פלוגתא כלל בדעת מרון ז"ל דהנה הגם שאנו אומרים דמאי דכתב מרון בשם י"א מטעמא דסיפוקי מספק"ל לא דמספק"ל בעיקרא דדינא ***(א) לפי ענ"ד שפתי הכנה"ג ברור מללו דמרון ז"ל מסתפק בעיקרא דדינא האחד דעיקר טעמו למ"ש מרון בשה"ט בשם י"א הני משום שפא לפסוקהלקה ואי מרון ז"ל ברור לו לדינא מה יש רינח שיכתוב במקום שפא לפסוקהלקה בשם י"א.

ועוד שהרי שנה עליו הפתוב שאחרי שפתב הכנה"ג אבל בספר הקצר שפא לפסוקהלקה פתבו בשם י"א מפני הספק הוסיף עוד לומר הנה שהרב ז"ל מסתפק בדבר ואי הני מסתפק בדבר בכונת הרמב"ם כבר פתב מה שיש בו די וא"צ להוסיף עוד מה שפבר השמיענו בדברות הראשונות.

ועוד שהרי מרון ז"ל פתב הסתם פלשון הרמב"ם וא"כ לדקי"ל דהלקה כסתם שכ"ד מרון ז"ל ולשיטת הכנה"ג שדעת הרמב"ם מסופקת למרון הב"י א"כ מרון שפתב פכתבו וכלשונו בנדאי איהו גופיה קסתיים לן דהדבר מסופק וכמ"ש כת"ר עמ"ש מרון בהנה הבנין של אחד והאילנות של אחד וגו' אלא כל זמן שירצה וגו' דמשמעוהו פלשון הרמב"ם דמשמע מניה דאם יש לו זמן לעמוד שם נחשב פשותף אף כי אינו תדירי וכמ"ש הסמ"ע בדברי מרון שפן משמע לשון הרמב"ם אף כי יש לעמוד בזה (אה"ב הרה"ג מהרנ"ט ז"ל לא פתב לשון זה כמו שיראה הרואה ונראה דאין פונתו שהרב פתב פלשון הנה ממש אלא דממ"ש מהרנ"ט ז"ל על דברי מרון ז"ל כי אם לזמן ידוע משמע"ל דהרב פתב פן על פי דברי הסמ"ע שפי' פן בכונת מרון ז"ל וכתב שפן הוא לשון הרמב"ם ושהב"י פתב שפן דעת הרמב"ם ועל זה סמוך לפרש גם דברי מרון פן בהחלט) ועוד שפסוף דברי הכנה"ג פתב דלוי הלוקח יכול לומר קי"ל כמ"ד דהמצרן אין פח ביז

השנותף לסלקו והיגנו לוי דעליו קאי בשאלתו ואי איתא דמרון ברירה ליה איך יכו"ל קי"ל הלא הכנה"ג עצמו בב"ח בתשובה סי' כ"ח כ"ט פתב בענין הטוען שהשטר מונין וגו' דכבר הורה זקן רבן של ישראל הרב ב"י בסי' הנז' וגו' וכ"פ בס' הקצור ומאחר שהרב ז"ל פסק פן אנו שקבלנו עלינו לדון ע"פ הרב ז"ל ראוי ללכת אחריו אף להוציא וכמ"ש הראנ"ח בסימן ק"ט עש"ב ומשם ג"כ באר'ה דאף דנימא פהבנת כת"ר הי"ו דמ"ש לוי וגו' הפל מדברי הראנ"ח מה שלענ"ד אינו פן מ"מ הרי הראנ"ח עצמו הוא הרב הסובר דאין לומר קי"ל נגדו.

ועוד שהרי מצינו להכנה"ג ז"ל בפעי חיי סי' ר"א שפתב דכחול המונחוק לומר קי"ל פהסוברים דכל היכא דליפא דינא דמצרא ליפא דינא דאחי ושותפי ובמכר פל נכסיו ליפא דדב"מ ואי תימא דדעת מרון מבנורת דשותף מסלק הלא פתב הכנה"ג עצמו בהגהב"י אות ד' דאינו מודה בזה דלהרא"ש ז"ל דסובר דשותף מסלק לא העור דין זה דמכר וגו' רק במצרון ע"ש (אה"ב העיר ע"ז ידי"ן מהרמ"מ הי"ו למה לא הביא זה רק מדברי הכנה"ג ולא מדברי בכ"ח בתשובה הנז' בעצמה שפתב פן ע"ש וצידד לומר משום דבב"ח פתב זה רק בלשון אפשר אולם לשונו בהכנה"ג נראה דברירה ליה פן ולפי"ז צ"ל שגם דבריו בכ"ח דנקט אפשר ג"כ ברירה ליה רק שפן דרו הפוסקים וכמ"ש בעה"כ ע"ע) ולשני ראיות אלה האחרונות מקום לדחות דאולי בעיר קושטא שהתשובות דסי' ר' ור"א שייכי להם נוהגים לומר קי"ל גם נגד דעת מרון והיא דסי' כ"ח כ"ט אי"נ לומר קי"ל נגד מרון וקצת דיוק לשונו אנו שקבלנו וגו' ע"ש: ** דזה אינו מתרי טעמי דא דכיון דלא פסיק"ל מלתא אם חולק הרמב"ם עם הרא"ש או אינו חולק דאפשר דחולק מדנקט אחר ולא נקט מצרון ואפשר דאינו חולק ואחר דנקט לאו דנקא דמצרון לגבי אחים ושותפים אחר קרי ליה להמצרון וכמ"ש הכהה"ג ז"ל שם א"כ לפ"ז פשוטאאאי שתופסין עיקר להלכה פדעת הרא"ש והטור פינן שאפשר להספיק דעת החולקים לדעתם וזה פלל גדול בדין בכל מקום שאין ספק מוציא מידי ודאי אין הספק שאנו מסופקים בדעת הרמב"ם ודעמיה מוציאין מידי ודאי פדעת הרא"ש והטור ** (ב) ע' למהריב"ל ח"א סי' י"ג והב"ד ה' זרע אמת ח"ג פיו"ד סי' רנ"ב דף קנ"ט ע"ב והב"ד ג"כ הכנה"ג בח"מ סי' כ"ה בכללי הקי"ל אות י"ט וע' מ"ש ע"ז הז"א ז"ל ע"ש וע' להמט"ש ז"ל בסי' כ"ה בכללי הקי"ל אות ל' ל"א ע"ש [אה"ב ידי"ן מהרמ"מ נר"ו העיר ע"ז דלא פתבו הפוסקים הנז' רק לענין דהמוחזק יכו"ל קי"ל לפי אותו פירוש שפירשו שיהיה חולק על הפוסק האחר ולא אמרי' אין ספק מוציא מידי ודאי אולם הרה"ג מהרנ"ט ז"ל פונתו דודאי מרון גופיה הכרעתו לפסק הלכה פהרא"ש נגד מ' שדעת הרמב"ם מסופקת וא"כ המוחזק אינו יכו"ל קי"ל נגד דעת מרון.

ואני אומר דלפי פלל זה שפתב הכנה"ג יפה העיר אמו"ר זצ"ל דכיון דהמוחזק יכו"ל קי"ל וכאמור מטעם זה עצמו מרון ז"ל פתב בסתם לשון המסופק פדי שהמוחזק יכו"ל קי"ל דמרון ז"ל עצמו פשהיה בא לפניו דין פזה שהמוחזק טוען קי"ל פהצד של הספק שבדברי הרמב"ם ז"ל הנה מופהו בדין): וזהו דעת מהריב"ל ז"ל ונהביאו הכנה"ג ז"ל אף שהרמב"ם ז"ל נר' חולק על מ"ש הרב בעל הטורים דאפי' קנאו המצרון השותף מסלקו מלתא דפשיטא היא שהשותף עדיף ממצרון ע"ש וברור הוא דדעת מהריב"ל פדכתבינו וכמו שפן פתב הרב ז"ל בפעי חיי בתשובה בסי' ק"ק בדעת מהריב"ל ז"ל

מפני שאפשר להסכים דעת הרמב"ם לדעת הרב בעל הטורים על הדרך שכתבתי יע"ש וזהו דכתב הכנה"ג שם אחר שהביא דברי מוהריב"ל שכתב מלתא דפשיטא היא שהשותרף עדיף ממצרן אף שהרמב"ם ז"ל נראה שחולק על זה פתב עלה הכנה"ג ז"ל שם וז"ל אמר המאסף וכ"ש שרבינו ירוחם והרב בעל העיטור והרשב"א ז"ל סוברים פהרא"ש ז"ל וכמ"ש רבינו בית יוסף וכ"פ בס' המפה וב"ח וכן מתברר מדברי הסמ"ע יע"ש הרי הדבר ברור דדעת הכנה"ג ז"ל בדברי מוהריב"ל פדכתבינו וכמו שפן הבין הוא עצמו בתשובה בפעי חיי הנ"ל דאי פונת דברי מוהריב"ל הוא מטעמא דרבים הם דחולקין על הרמב"ם וקיי"ל ככל הגי רבנותא מה הוסיף הכנה"ג ז"ל על דברי מוהריב"ל ז"ל דכתב עליו וכ"ש שרבינו ירוחם והעיטור וגו' סוברים פהרא"ש ז"ל מאי כ"ש הא מוהריב"ל נמי מהאי טעמא עצמו פסק פהרא"ש אף שהרמב"ם חולק אלא נדאי הוא הדבר אשר דברנו שאין מוהריב"ל אתי עלה מטעמא דרבים חולקים על הרמב"ם כמ"ש מרן ביתה יוסף וכמ"ש הכנה"ג אלא דבלא"ה פינון שאין דעת הרמב"ם מבונרת לן אי חולק על ה"רא"ש אין ספק מוציא מידי נדאי וזהו לענ"ד דדייק מוהריב"ל ז"ל בלישגיה דכתב אף שהרמב"ם נראה כחולק על זה ולא פתב בהחלט שהרמב"ם חולק אלא נראה וא"כ אפשר שהוא עצמו מסכים לה"רא"ש ואינו חולק וכיון דהכי הוא אין מניחין הנדאי והולכין אחר הספק וכיון דהכי הוא דבעיקרא דדינא איכא תרי טעמי חד מאי דכתב מהריב"ל וחד מאי דכתב מרן ביתה יוסף דכיון דכל הגי רבנותא הכי סברי פהרא"ש הכי נקישנן וכמ"ש הכנה"ג ז"ל משמו וכ"ש דכבר בשולחנו הטהור גילה דעתו שאין להסתפק כלל בעיקרא דדינא מכ"ש ממי שאין לו זכיה בגוף הקרקע אלא לזמן פדכתבינו לעיל מעתה נדאי וברור הוא דמאי דכתב בשם י"א הוא פינון דספוקי מספק"ל אי חולקין או ליכא פלוגתא לא רצה לומר הדין בהחלט ואולם בין הכי ובין הכי עיקר הדין ליכא לאסתפוקי לגבי דידן דגרירין בתר הוראת מרן ז"ל ולא פמו דכתב מעכ"ת בדעת הכנה"ג ז"ל דדעת מרן אינה מבונרת דגם הרב הכנה"ג אגזיל ומודה בעיקרא דדינא אלא שהספק הוא אם חולקין או לא וכל זה הוא ברור: ומה שהביא מדברי ה' משאת משה ז"ל שהוא מסופק בדעת מרן בעיקרא דדינא הו דעת שפן כתב הרב ז"ל ואולם לי אגני עבדו דברי הרב נפלאו ממני דאיך אפשר לומר כופיון דכבר גילה לנו דעתו מרן וכדכתבינו לעיל ** (ג) לפי ענ"ד מן הפלא לומר דה' משאת משה ז"ל לא ראה דברי מרן בסעיף נ"א.

וכן ראיתי לה' דבר משה ח"מ סי' ע"ד שכתב וכן מוכח מלשון מרן בש"ע דסובר דשותרף אינו מסלק למצרן דהביא בתחלת הס' ס' הרמב"ם בסתם ואח"כ פתב דברי ה"רא"ש בלשון י"א פנראה דחולק ה"רא"ש על הרמב"ם ז"ל ופסק הוא ז"ל פנתיה כדקי"ל בכ"מ ששגה מרן ז"ל סתם ואח"כ בשם י"א דהלכה פסתם פנודע וכן הבין הסמ"ע אלא דמה שתמה דמנ"ל הא דלא נמצא מחלוקת בזה לאחר המחילה דברי הרמב"ם ז"ל כף מוכיחין ע"ש.

וא"כ איך נאמר דשגה המאורות האלה לא ראו דבריו בס' נ"א וכ"ש אם יהיה פונת הכנה"ג פמו שהוכחתי דרחוק מהמציאות דשלתם נעלם מהם הא דס' נ"א וצ"ל דסברי מרן לחלק בדבר. ולולי דמסתפינא אמינא בזה דבר חדש והוא דנדון דס' נ"א דאי אפשר לקרקע ולבגין לחלק עדיף יותר ויותר מהשותרף והדין נותן דאין לה טוב וישר גדול

מזה משא"כ בַּשְׁוֹתָף בְּקִרְעָה דְאֶפְשָׁר לִיחְלַק וְאֶפִּי לְקִרְעָה קָטָן שְׂאִין לוֹ דִּין חֲלֻקָּה לְכַאֲנָרָא נִרְאָה דְזֵה עֲדִיף דַּמ"מ הֵתָם שְׂאִי דְאֶפְשָׁר לִיחְלַק רַק שְׂאִין לוֹ דִּין חֲלֻקָּה.

אוּ י"ל ע"פ מ"ש הָרַב י"מ ו"ל בְּכֻלֵּי הַש"ע אוֹת ג' בְּשֵׁם הַכְּנֵה"ג אַה"ע ס' קי"ט הִגֵּה"ט אוֹת מ"ח דְאָף בַּב' פְּסָקֵי דִינִין דְסִתְרֵי זֶה לְזֶה בַש"ע אֲמַרֵי דְבְמָקוֹם אֶחָד סָתַם פְּדַעַת הֶרְמֵב"ם לְבָנֵי א"י וּמַעֲרַב דְגֵרִירֵי אֶבְתְּרִיָּה וּמָה שְׂפָסַק בְּמָקוֹם אַחַר פְּדַעַת הַחֻלְקִים עַל הֶרְמֵב"ם הוּא לְשַׁאֲרֵי מְקוֹמוֹת שְׂלֵא קוֹבְלוּ עֲלֵיהֶם לְדוֹן פְּדַבְרֵי הֶרְמֵב"ם וּבִלְא"ה אֶפִּי נֹאמַר דְרִאָּה אֵלִימְתָא הִיא מְסִי' נ"א מ"מ פִּינּוֹן דְהֶרְבָּנִים הַנּוֹז' לֹא כ"כ רֵאוּי לְתַלּוֹת הַדְּבָר בְּחִסְרוֹן יְדִיעַתְנוּ וְלוֹמַר קי"ל פְּמוֹתֶם דֹּאֲלַת"ה בִּיטְלַתְּ פֶּל דִּינֵי הַקִּי"ל שְׁהֵרֵי ע"פ הָרוֹב הַפּוֹסֵק מְבִיא דְבָרֵי חֲבִירוֹ וְדוֹחָה אוֹתָם וְא"כ הֵכָא נְמִי לִימָא פִּינּוֹן דְדַחָה אוֹתָם בְּרֵאוּיּוֹת מְכָרִיעוֹת לֹא נֹאמַר קי"ל נְגַדוּ וּמֵאֵי נ"מ אִם דְחָה אוֹתָם מְסוּנְגִית גַּמ' אוּ שְׁאָר פּוֹסְקִים אוּ דְחָה אוֹתָם מְגוּף דְבָרֵי בְּמָקוֹם אַחַר הֵלֵא עַל הַפֶּל נְשִׁיב תְּשׁוּבָה אַחַת וְהִיא חִסְרוֹן יְדִיעַתְנוּ בְּכּוֹנֵת אוֹתוֹ פּוֹסֵק וְעִי' לֵה' קִנְיֵן פִּירוֹת מְעַרְכַּת ק' תְּשִׁל"ה אוֹת ט"ו וְאוֹת מ"ד ד"ה עוֹד מְצִאתִי וְאוֹת ס"ג ע"ש: ** אִיף שְׁיִהֵיָה לְעִנְיֵן דִּינָא מָה שְׁנִרְאָה בְּרוּר לִי הַהֲדִיּוֹט דְלִיפָא בְּזֵה קי"ל מְפֹל מָה דְכַתְּבֵנוּ וְעִי' לֵה' עֲרַף הַשְּׁלַחֲוֹן ו"ל פֶּן נִרְאָה לִי לְפּוּם רִיחֵטָא רַק אִין דְבָר זוֹלַת דְשׁו"ט לְכָל אֲשֶׁר בְּאֶהְלוּ בְּרַב עִז וְשְׁלוּם וּכ"ז פְּתַבְתִּי לְפּוּם רִיחֵטָא אִם מַעֲכ"ת מְסָכִים עֲמִי לְדִינָא.

וּכ"ש שְׂאֵנוּ גְרִירֵי בְּתֵר דַּעַת הַסַּמ"ע ו"ל בְּהֶבְנַת מְרוֹן ו"ל וְהַסַּמ"ע הוּא אֲדַרְבָּא קֵאֵי לְאַתְמוּהִי עַל מְרוֹן לְמָה פְּתַב הַדְּבָר בְּשֵׁם י"א דְמְבוֹאֲרַי הַדְּבָר הוּא שְׂאִין סְפַק פֶּלֶל וְלִיפָא מִי שְׁחוֹלַק נֹאפִי הַש"ף לֹא חֲלַק עֲלָיו בְּעֵינֵי הַדִּין אֶלֵא עַל הַלְשׁוֹן שֶׁל מְרוֹן שְׂפַתְב בְּשֵׁם י"א פִּינּוֹן דְאִיפָא חוֹלַק וְא"כ אִין לְנוּ אֶלֵא הַסַּמ"ע בְּדַעַת מְרוֹן וְלִיפָא בְּזֵה קי"ל פִּינּוֹן דְאִנּוּ בְּתֵרֵי גְרִירֵי ** (ד) מֵאֵי דְפִשִׁיט"ל לְמַר מְבַעֲיָא לִי אִם מְצַד הַסְּבָרָה דְאִיף נוֹכַל לְהוֹצִיא מִיַּד הַמְּוֹחֲזֵק מִפְּחַם זֶה שְׁהֵרֵי אֶפִּי עַל קַבְלַת הוֹרָאָה מְרוֹן דְאִין לוֹמַר קי"ל נְגַדוּ לֹא נַעֲלַם פִּי רַבּוּ הַדַּעוֹת בְּזֵה וְזֵה אוֹמַר בְּכַה וְזֵה אוֹמַר בְּכַה וְאִיף נוֹכַל לְחַדְשׁ דְבָר עַל דְבָר לוֹמַר דַּג"כ קַבְלֵנוּ הוֹרָאָה הַסַּמ"ע בְּדַעַת מְרוֹן.

וּבְעַמְדֵי בְּזֵה רֵאוּתִי לֵה' קִנְיֵן פִּירוֹת ו"ל מְעַרְכַּת קו"ף תְּשַׁצ"ה אוֹת נ"ו בְּשֵׁם ה' גְּבַעַת שְׂאוּל דָּף ק"י שְׂפַתְב דָּאִם אוֹתוֹ פּוֹסֵק רְגִיל הֶרְבַּה בְּדַבְרֵי אוֹתוֹ פּוֹסֵק אִין לוֹמַר קי"ל נְגַדוּ בְּהֶבְנַת פִּי הַרְה"ג הַחַה"ש הַדַּה"מ כַּמְה"ר ר' סְאִסִּי הַכְּהֵן יצ"ו עַל דְנָא פְּתַגָּם וְאֲמַר דְבַתּוֹנֵס תְּפָסִי כַּהַסַּמ"ע בְּהֶבְנַת מְרוֹן ו"ל וְלֹא אֲמַרֵי קי"ל נְגַדוּ.

וּבְדַבְרֵי ה' מְשַׁכְּנוֹת הָרוּעִים בְּמָקוֹם אֶחָד נִרְאָה פֶּן וּבְמָקוֹם אַחַר נִרְאָה הִיפּוֹף ע"ע וְאִיהוּ סוֹבֵר אִי אִיפָא סְנִיף אַחַר סוּמְף ע"ז אֶבֶל בְּלֹא זֶה לֹא דְאִיפָא בְּהָא פְּלוּגְתָא עַכְתָּד"ק הִי"ו. וְגַם הַרְה"ג הַחַה"ש הַדַּה"מ כַּמְה"ר ר' מִזְשָׁה זְקוֹן מְאַג'וֹז יצ"ו שְׁלַח אֵלֵי בְּמַכְתָּב לֹאמַר הִנֵּה ה' מְשַׁכְּנוֹת הָרוּעִים ו"ל מַע' שִׁין דָּף שַׁע"ט פְּתַב וְאִנּוּן בְּדִינּוֹן לֹא דִינִינּוּן בְּדִינֵי הַקִּי"ל אֶלֵא דְכָל מִילְתָא דְלֹא בְּרִירָה בְּדַבְרֵי הַש"ע אֶזְלִי בְּתֵר רוֹב דַּעוֹת וְהִיכָא דְפְּלוּגְתָּהּ בְּהֶבְנַת דַּעַת מְרוֹן הַש"ע ו"ל נְקִטִי בְּהֶבְנַת הַסַּמ"ע ע"ש וּבְמָקוֹם אַחַר פְּתַב בְּעִנְיֵן זֶה גּוֹפִיָּה בְּהֶפְףָּ וְהִן נִסְתַּר מַחְמַתּוֹ בְּעֵינֵי קֶלֶל זֶה מִמ"א וְאִכְמ"ל עַכְתָּד"ד: וּבִלְא"ה אִף דִּיִּהִיבְנָא לָף פֶּל דִּילָף וְנִימָא דְכָלֵל זֶה גְּמוּר הוּא דְאִין לוֹמַר קי"ל נְגַד הֶבְנַת הַסַּמ"ע בְּדַבְרֵי מְרוֹן מ"מ אִין שׁוּם הֶכְרַע בְּדַעַת הַסַּמ"ע בְּהֶבְנַת מְרוֹן שְׁהֵרֵי הוּא ו"ל קַמְתָּמָה עַל מְרוֹן שְׂפּוּבֵר דְדַבְרֵי

זו בפלוגתא וכמו שפן הביא ההכרח לזה העה"ש א"כ בהבנת דעת מרן לא גילה שום דבר ואה"ן כל לגבי דידיה דבר זה אינו בפלוגתא ודין גמור הוא אבל דעת מרן לא נתבארה ואדרבא מצאנו ראינו לה' דבר משה שזכרתי לעיל שכתב ממש להפך דהסמ"ע מבין בדעת מרן דה' פסתם וכנז"ל וא"כ נהפוך הוא והמוחזק הוא זוכה פהילכתא דקי"ל דהעיקר הוא הבנת הסמ"ע בדעת מרן.

אלא דק"ל על ה' דב"מ ו"ל מנ"ל הא דהסמ"ע סובר פן. ונראה לומר דקשיתיה קושית העה"ש ו"ל נימא דכתב בשם י"א אף דקי"ל הכי ואין חולק כמ"ש הסמ"ע גופיה וכמ"ש העה"ש בשמו ומזה ס"ל לה' דבר משה דכל זה דוקא היכא דאין מוקדם לפניו לשון שסובל הפלוגתא פגון שבתחילת הענין כתב י"א וכיוצא אבל פגון נ"ד שיש לפרש דאחר דוקא אין דרף לומר בלשון וי"א על זה אלא אם הי"א חולקים ולכן קמתמא הסמ"ע דלא מצא חולקים דשפיר י"ל דעת הרמב"ם דאחר לאו דוקא ומצרו לגבי שותף אחר קרי ליה.

או י"ל ע"ד הנז' דאף שאין משמעות בלשון הראשון דבא לאפוקי מהי"א מ"מ הא מיהא נראה לו להסמ"ע דדעת מרן הוא דהפוסקים אשר העתיק מהם הדין הראשון מדלא השמיעונו האי חידושא ע"כ לא סבירה להו כס' י"א פיון שהוא ו"ל בלשון הראשון לא השמיעונו דין זה ולא כתבו רק בלישנא בתרא.

ואיך שיהיה מ"מ הא מיהא מוכח דהסמ"ע ס"ל דמרן ס"ל פסתם אם מצד דלא השמיעונו דין זה בלישנא קמא ומשמע דלא ס"ל או דמשמעות "אחרי", דוקא פיון דיש לפרש פן ונכתב הלשון בי"א וכנז"ל.

וגם ה' עה"ש נ"ל מדהביא ההכרח דמרן בפלוגתא מתני לה מאחר דהדבר נזכר בפוסקים א"כ צ"ל דסובר דדעת מרן פסתם אלא דאינו מוכרע די"ל דסובר דבפלוגתא מיתניא ולא נזכר כלל סתם אלא דההכרח הוא מדנקטיה בלשון י"א ועפי"ז ילד"ח גם הוכחת ה' דבר משה.

ומ"מ לא מפני שילד"ח דבריו נוכל לחלוק על הוראתו. ועכ"פ לא מצאתי ידי ורגלי להכריח דהסמ"ע סובר דדעת מרן כי"א דלכל הפירושים או אין ההכרח לזה ולזה או דאדרבא ס"ל היפך הי"א: ** ומ"ש בבב"ב חיי שם משם מהר"א בן חיים דהלוקח הוא מוחזק ויכול לומר קי"ל יע"ש והם אינן חולקין אחר הוראת מרן ויש להם קי"ל לא כן אנו וכל זה ברור ודו"ק ושלום רב מאת אדון השלם ברוב עז ושלם ע"ה נסים טוביאנה יצ"ו מקום החותם דבריו וקשבת דזהו הטעם דסבר לה מר שלא נאמר קי"ל נגד הסמ"ע בהבנת דברי מרן ו"ל.

אלא דא"כ גם נגד הש"ך לא נוכל לומר קי"ל ובעיקר האי פלגא שאלתי את ** נדרשתי ללו שאלו רא"ג מע' הרב המופלא וכבוד ה' מלא מר דיינא דנחית לעומקא דדינא כמהר"ר נסים טוביאנא דחכימי נר"ו לחיות דעי בהאי דינא דבר מצרא והראני את פבדו ואת גדלו מעשה נסים הי"ו אשר אסף וקבץ הני ספרי דבי רב וקמץ משם מלא קמצו ויקח מן הבא בידו מעט מחזיק את המרובה ויהי רובה קטן הפמות ורב האיכות והעלה לפו"ד דהשותף מסלק לבן המצר ואפי' אחר שקנאה כמ"ש ואינו יכול לומר קי"ל נגד

מָרֶן ז"ל וכו' עִינְיָהּ תַּחֲזִינָה מִיִּשְׁרִים וְאֵנָּה דְאִמְרֵי בְרוּךְ שֶׁעָשָׂה נְסִים נר"ו יָפָה דֵּן וְיָפָה זִיפָה יוֹרָה יוֹרָה יָדִין יָדִין מְלַמֵּד שֶׁהִלְכָה כְּמוֹתוֹ אֲשֶׁרֵי יוֹלְדָתוֹ הֵן הֵן הַדְּבָרִים בְּאִמּוֹ"ץ נְאֻמִּים וְכֵן דַּעֲתֵי נוּטָה דְדַעַת מָרֶן ז"ל מְבוֹרְרַת לְעֵנִין דִּינָא וְכַמ"ש בֵּיתָה יוֹסֵף ז"ל דְהַשְׁוֹתָף מְסַלְקוּ לְכוּ הַמְצָר אֲפִי אַחַר שֶׁקָּנָה וְכַמוֹ שֶׁגִּילָה דַּעֲתוֹ מָרֶן ז"ל בְּסִי' נ"א.

וּמ"ש הֶרֶב בְּשֵׁם י"א לָאו דְמְסַפְקָא לִיה לְעֵנִין דִּינָא אֲלֵא דְאִין הַדְּבָר בְּרוּר לֹא אִם הֶרֶב מְב"ם חוֹלֵק אוֹ לָאו וְכַמ"ש עַט"ר הֶרֶב מ"ז כְּנֵה"ג ז"ל וְא"כ לֹא מְצִילֵמִימֵר קִי"ל נֶגֶד מָרֶן. וְגַם לֹא מְצִי לְמִימֵר קִי"ל כֵּה' מִשְׁאֵת מִשְׁה בְּדַעַת מָרֶן ז"ל חֲדָא דְדְבָרֵי נְפֻלָּאִים כִּי נְעֻלָּם מְעִינֵי הֶרֶב דְבָרֵי מָרֶן בְּס' נ"א וְא"כ אַחַר שֶׁגִּילָה דַּעֲתוֹ לֹא נִשְׁאַר שׁוּם סְפֵק וְעוֹד דַּעֲנוֹן גְּרִירֵי בְּתֵר הַסְמ"ע ז"ל בְּדַעַת מָרֶן ז"ל דְאִדְרָבָה תַּמָּה עָלָיו כִּי לָמָּה כָּתַב בְּשֵׁם י"א כִּי אִין שׁוּם חוֹלֵק בְּזָה.

וּמָה שֶׁעָלְתָה הַסְכְּמֵתִי בְּזָה כְּתַבְתִּי וְכַמ"ש כ"ז בְּאו"ר מַע' הֶרֶב כְּמַהֲרַנ"ט הִי"ו לְפָנֵי וְלְפָנִים. וְה' מְשֻׁמִּים יִצְיָלִינוּ מִשְׁגִּיאֹת וְיִרְאָנוּ נְפֻלָּאוֹת אֲכִי"ר.

הַלֵּכ"ד צָעִיר הַמְשַׁתְּלַח בְּשִׁלְיֹחוֹתֵיהוּ דְרַבְּנָן קַדִּישֵׁי אֱלֹהֵי רֵאשֵׁי עִיר עַז לְנוּ חֲמָ"ד זֹו טְבָרְיָה ת"ו הַחוֹתֵם פֶּה בַע"ת סוּסָה יַע"א בַּש"א לְחו' מְרַחֲשֵׁן ש' תִּרְנ"ח אֲתוּ שְׁנַת זְמִירוֹ"ת הָיוּ לִי חֲקָף לְפָר"ג. הַמַּעֲתִי"ב עֲתַרְתָּ הַחַיִּים וְהַשְׁלוּם: ע"ה חַיִּים אֶלְחָדִיף ס"ט מְקוּם הַחוֹתֵם סִימָן כ"ו שֶׁאֲלֵה אִם יָכוֹל הַמְצָרֵן לְהַעֲמִיד מְוֹרְשָׁה בְּמִקוּמוֹ לְעַמּוּד נֶגֶד הַלּוֹקֵחַ לְסַלְקוֹ וְלְהַשִּׁיב אֶת הַקְּרָע לְהַמְצָרֵן שֶׁהִרְשָׁהוּ: תְּשׁוּבָה לְפַמֵּש"ל סִי' כ' בְּכַנְנַת מָרֶן ז"ל סִי' קַע"ה דִּין כ"ב דְלֹא בָּא לְשַׁלּוֹל רַק אִם אוֹמֵר הַמְצָרֵן שֶׁרְאוּבֵן חֲבִירוֹ יִנְפֶה בְּמִקוּמוֹ וְתַחֲתֵיו בְּאוֹתָהּ קָרָע מִתְבָּאָר דָּאִם בָּא לְהַעֲמִיד מְוֹרְשָׁה בְּחִרְיָקִיָּה וְתַהֲיָה הַקְּרָע רַק לְהַמְצָרֵן שֶׁהִרְשָׁהוּ שְׁפִיר דְמִי וְזֶה הוּא עֲצָמוֹ מֵה שְׁסִיִּים מָרֶן אֲבָל לְמִיָּהוּי בְּזִנְכָתָא דְבַר מְצָרָא לְאִזְמוּנֵי זִוְי לְלוֹקֵחַ בְּזַמְנָהּ אֲפִי שֶׁדְרִיגָהוּ ע"י שְׁלִיחַ שֶׁעָשָׂאוּ בְּעֵדִים בְּזִנְכָתָהּ קָאִי וְכ"כ הַב"ח לְהַדְיָא ע"ש אִף הַסְמ"ע וְהַש"ף מְפָרְשֵׁי דְמָרֶן בָּא לְשַׁלּוֹל גַּם זֶה ע"ש וְכֵן רֵאִיתִי לֵה' מִשְׁה"ר מַע' מ'ם אוֹת קַנ"ד שֶׁכָּתַב דְהַעֲיָקָר כֵּה סְמ"ע וְהַש"ף ע"ש וְלֹא זָכְרוּ שְׁרִים מִתְשׁוּבַת הַרְלַב"ח סִי' ס"ה דְנִרְאָה דְפִשִׁיט"ל מְלַתָּא דִּיכּוֹל הַמְצָרֵן לְהַעֲמִיד מְוֹרְשָׁה ע"ש וְכֵן הֶרֶבְנִים שֶׁנִּחְלְקוּ עָלָיו לֹא מְצִינּוּ מִי מַהֵם שֶׁהָעִיר עָלָיו בְּזָה.

וּמֵאַחַר דְּבָכָל הַתּוֹרָה שְׁלוּחֵי שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ לֹוֹלָא שְׁאִינִי כְּדָאִי הִיִּיתִי אוֹמֵר דְשְׁפִיר יָכוֹל לְהַרְשׁוֹת מְוֹרְשָׁה וּמָה שֶׁחִידֵשׁ הַש"ף לְחַלֵּק בְּזָה לַע"ד לֹא כָּתַב זֶה רַק לְפִי מֵה שְׁנַתְקֻשָּׁה בְּדְבָרֵי הַרְמ"ה וְאֵלוֹ הָיָה מְפָרֵשׁ דְבָרֵי הַרְמ"ה כְּמוֹ שֶׁפִּירְשְׁנוּ לֹא הָיָה מְקוּם לְחִילּוּק זֶה וְעַם כִּי דַּעֲתֵי הַקְּצָרָה נוּטָה יוֹתֵר דִּיכּוֹל לְעַשׂוֹת מְוֹרְשָׁה כִּינּוּ דְנִפְיָק מִפְּנִיָּהוּ דְרַבְּנָן קַדִּישֵׁי אִינִי כְּדָאִי כְּלָל לְהַכְרִיעַ נֶגֶד דַּעֲתָם וּבְפִרְט דְהַפְּנוּחָן יְכוֹ"ל קִי"ל וְלִכֵּן לַע"ד לַע"ע שֶׁלֹּא נִמְצָאוּ עוֹד בְּיָדֵי רֵאִיוֹת מְכַרְיַעוֹת הַפֶּה דַּעֲתָם ז"ל אִינִי מַחְלִיט הַנְּלַע"ד וּבַעֲה"ו אֲשׁוּבָה אֲשַׁנֶּה פָּרָק זֶה וְהָיוּ דְבָרֵי אֱלֹהֵי כְּעַת לְזַפְרוֹן לְעֵינֵי הַקּוֹרָא הַכּו"ח בְּיוֹם הַנְּ"ל ע"ה כְּלַפּוֹן מִשְׁה הַכְּהֵן סִילַט"א: סִימָן כ"ז לַע"י"ת בֶּן גְּרִדָּאֵן יַע"א נִשְׁאַלְתִּי מִהַחַה"ש הַדַּה"מ כְּמַה"ר ר' מְכַלּוּף יֵאָנָה הִי"ו בְּמִי שֶׁהָיָה חֲבִירוֹ נִכְנָס וְיוֹצֵא לְחַנּוּתוֹ כְּכֵן בֵּית וּמְצָא שֶׁחֲסֵר לוֹ סֶף מֵה מַחְנּוּתוֹ וְחֲשָׁדוֹ שֶׁגָּנְבָם לוֹ בְּמָה תַּהֲיָה שְׁבוּעָתוֹ: תְּשׁוּבָה נִלְע"ד דְאִינִי חַיִּיב אֲלֵא חֲרָם סְתָם אֲפִילוֹ כְּשֵׁישׁ רַגְלִים לְדְבָר כְּגוֹן שֶׁהָיָה שְׁמַעוֹן בְּבֵית רְאוּבֵן וּמְצָא רְאוּבֵן תִּיבְתוֹ פְּרוּצָה וְנִיטַל מֵה שְׁבַתְזָה.

ונהגם דכתב מור"ם ז"ל בח"מ סי' ע"ה סי"ז דבכה"ג יכול להשביעו ה'יסת ו'שפן נראה לו להורות ע"ש נר' דלדין דבתריה דמ'רן ג'ירי אין פ'אן אפי' שבוועת ה'יסת אלא ח"ס ש'הרי אפי' באמר לי אבא דהיא קרובה לנדאי הרבה ולדעת הר'אב"ד בפ"א מה' טוען ונטען ה' ז' ה'נא טענת פ'ריא אפ"ה דעת מ'רן בח"מ סי' ע"ה סכ"א כי"א קמא וכמ"ש חו"ר עוב"י תונס יע"א הובאו דבריהם בהליכות יעקב מע' ט' אות ג' וכו' דעת ההמ"ח מוהרי"ך ז"ל שם וכ"נ דעת מוהרמ"ז ז"ל בהגהותיו בדבר מ'שה שם ע"ש וא"כ כ"ש בדליפא רגלים לדבר דלא חשיב ליה הר'אב"ד שם לטענת פ'ריא ש'הרי הרמב"ם ז"ל כתב שם פמה דינים ומקלם דבר פלוני ג'נוב מ'בית ו'לא ה'יה שם אלא אתה קרוב בעיני שאתה ג'נבתו וגו' הרי זה פטור אף מ'שבוועת זה.

ונה נראה דדומה לרגלים לדבר שכתב מור"ם ואפי"ה הר'אב"ד לא פליג בהכי כיעו"ש. ועוד נראה דכיון דמ'רן ז"ל דעתו פ'הרמב"ם וכמ"ש חו"ר תונס שם נראה דגם בכה"ג דאיפא רגלים לדבר דעתו פ'הרמב"ם אלא שבש"ע קי'צר וכו' דעת מור"ם ז"ל בדעת מ'רן ז"ל מדכתב דין זה בלשון וי"א דמשמע דלדעת מ'רן אינו נ'שב'ע אפי' ה'יסת: והגם דהעה"ש שם אות נ"ו כתב דמ"ש הרמב"ם ז"ל קרוב בעיני וגו' דוקא באומר פ'ן אכל בטען פ'רי לי שאתה ג'נבתו מ'שביעין אותו אע"ג דאינו טוען שראה אותו לולי דבריו ז"ל נלע"ד דכל שלא ראה בעיניו אי אפשר במציאות להיות פ'ריא ולק' קרוב בעיני קרי ליה ודומה זה לענין עדות דאין אדם מעיד רק על מה שראה בעיניו אכל במה ש'לפי דעתו ונדאי אין זה עדות ולכן אי אפשר לו ל'שב'ע רק על ה'נדאי הגמור שראה וכו' ד הרי"ף בתשובה סי' נ"ח] ואולי דהרב ז"ל כתב זה רק ל'שב'ע דברי הרמב"ם לפי דעת מור"ם אבל לדין דבתריה דמ'רן ג'ירין דלא ס"ל כמור"ם וכמ"ש דברי הרמב"ם ז"ל יתפ'שו פ'שפ'טן: ועוד דלפי מ"ש העה"ש ע'צמו בסקט"ז בשם תשובת הרמב"ם ז"ל בפ'אר הדור סי' קצ"ה פ'ל דתלוי הדבר בהיפוף השבוועה ולדעת הסמ"ע אפי' ברגלים לדבר אינו יכול להפ' השבוועה ואפי' אם רצה התובע ל'שב'ע אין שומעין לו [וכמו שביאר דבריו העה"ש ז"ל שם] א"כ גם ברגלים לדבר אינו יכול להשביעו וע' להעה"ש שם בעיקר דברי הרמב"ם ז"ל בפ'אר הדור וק"ל דלפי מה ש'מפ'רש דאם רצה התובע ל'שב'ע יכול להשביע פ'ינן דקרוב לנדאי א"כ למה אינו יכול להפ' ה'נתבע על התובע שבוועה בע"כ וצ"ע והנלע"ד פ'דכת'בנא.

ובלא"ה בנדון זה ליפא רגלים לדבר פ'ההיא דמור"ם וגם העה"ש מודה. ובפ'רט דהבא להשביע עליו להביא הראיה ושפ'נגדו יכו"ל קי"ל פ'מאן דפ'וט'רני מהשבוועה וצי"ב עוד: סימן כ"ח ומה ש'שאל אם יכול להפ' את השבוועה על שפ'נגדו וישלם לו מה שאומר שג'נב: תשובה לא ידעתי איך אפשר ל'שב'ע שפ'נגדו או שיקבל אפי' ח"ס פ'ינן ש'אין לו אלא ח'שדא ואיך י'שב'ע או יקבל ח"ס על מה שלא ראה בנדאי.

וכן מתבאר מדברי מ'רן ז"ל ח"מ סי' פ"ז סי"א דבשבוועה הבאה על הספק לא ש'יך היפוף ע"ש. ואם פ'ננתו ש'שב'ע לו או יקבל ח"ס שחושדו בכ' נראה ד'יכול להפ' על שפ'נגדו שיקבל ח"ס שחושדו בכ' וכמו ש'נראה מדברי מ'רן ז"ל שם בשם יש מי שאומר שפ'ן נראה דעת מ'רן ז"ל ע"ש: סימן כ"ט ומה ש'שאל א) איך תהיה השבוועה שפ'ין אדם לחב'רו אם פ'ופר הפ'ל או מודה במקצת ב) ואיך דין השבוועה ב'נכרי ש'בא להשביע

לישראל ג) ואיך ענגן השבועה בעת האמירה לנשבע ד) על הימים שפיתוב בעיבור שאין נשבעין ואין משביעין: תשובה אם מודה במקצת חייב שבועה דאורייתא ואם כופר בכל חייב שבועת היסת.

וטענת הגוי היא טענת ספק וכמ"ש ה' משפנות הרועים מערכת ש' אות נ"ד ואין בה אלא ח"ס. ומ"מ אם הממשלה יר"ה דנה על זה שבועה דינא דמלכותא דינא ומשביעין אותו כפי מה שיצא המשפט בערכאותיהם ואם הם תולים בדעת הדיין מטיל עליו ח"ס כפי מה שהדיין נותן והנכון להשתדל לפשר ביניהם כפי מה שיראה להדיין אז וכן אנו רגילים להשתדל לפשר ביניהם בכל מה שאפשר ואם לא אפשר ביכול הפתוב מדבר.

וסדר השבועה פתב ה' משה רז"ל מערכת ש' אות מ"א ד"ה ואולם שנוהגים הב"ד של פת הקודמים וגו' וכן גם הם אחריהם דמי שנתחייב שבועה דאורייתא פותחים לו את היכל הקדש ומניחין ידו על התיק שיש בו ס"ת ואומר, וחזק האד התורה שאיני חייב לו אלא כו"כ או שאיני חייב לו פלום'.

(ור"ל דבשבועה דאורי' דהיינו מודה במקצת שייך שאיני חייב לו אלא כו"כ ובשבועת התורה להכחיש את העד או בשבועת המשנה שהיא כעין דאורייתא כמבואר בס' צ"ג שייך שאינו חייב פלום ע"ש) אמנם בשבועת היסת מניח ידו על איזה ספר שיהיה מספרים המודפסים ונשבע בלשון האמור ע"ש.

והימים שאין נשבעין בהם לכתחילה נדאי דאין משביעים ואין נשבעים ואם הממשלה יר"ה מברחת להשבע אנוס רחמנא פטריה וכה"ג פתב מוה"ר בישוב משה ח"ב סי' צ"ב ע"ש והחכם עיניו בראשו לךחות אותו היום מלהשביע בו ובפרט שבועה דאורייתא או לפשר אם אפשר וה' ישמור את כל עמו ישראל אמן ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל' שאלה אב ובנו או אם ובנה שפאו להתדיין ונתחייב האב או האם לבניהם חרם סתם האם יכול להשביעם: תשובה מבואר מדברי הרשב"ש בתשו' סי' רפ"ט דאין לו להתרים אפי' חרם סתם דאין אדם משביע את אביו בשבועת האלה ושכ"כ הרמב"ם בפ"ה מה' ממרים והסמ"ג ל"ת רי"ט ע"ש בשם הגאונים ושכ"כ הטור.

ואפי' הדרת הראש אני אומר שאין לו עליהם וכדתנן פ' זה בורר הנה חייב לו שבועה וא"ל דור לי בחיי ראשך פלומר שידור לו בחיינו לפי שמפלל הן אתה שומע לאו והו"ל פגורם קללה לאביו ע"ש וכ"ן דעת מור"ם ז"ל סי' רמ"א אלא דלא נתבאר שם דהחרם הוא שבועת האלה ונתבאר זה מדברי הרשב"ש וכן מתבאר מדברי הסמ"ג ל"ת רי"ט ע"ש.

וכ"ן דעת מרן בב"י שע"ד הטור שהביא דברי הרמב"ם כ' שכ"כ הסמ"ג בשם הגאונים ושפתב שבועת האלה הוא כמו שרגילים להחרים בנדידי ושמטא וכיוצא בזה. ומדברי פלם מתבאר דהגם דהב"ד הם המטילים ח"ס פיון דבתביעתו של בן הו"ל פאלו הוא המטיל עליו ח"ס דאלת"ה הי"ל להפוסקים הנז' להתיר שהרי מסתמא הב"ד הם המטילים ואת"ל דהבע"ד הנה מטיל מ"מ הי"ל דע"י ב"ד שפי"ד גם שבועת האלה אלא נדאי פדאמרן ודו"ק: סימן ל"א שאלה עיר שמינו בה הק"ק שני סופרים לעדות שטרות וכתובות וכיוצא ויש להם הורמנא דמלכא ולפעמים נמצא אחד מהם או שניהם קרובים

ולפ"ד הסופרים הנז' שהיתה הכרזה מהב"ד שקבלו אותם הק"ק גם אם יהיו קרובים ולא נמצא עדים אחרים המעידים בזה רק הם בעצמם האם יכולים להעיד לקרוביהם תשובה ראיתי למרן ז"ל בח"מ סי' צ"ג סי"ח שכתב דאם הקהל מינו עדים ותיקנו שלא ישנה שום עדות זולתם פשרים להעיד אפילו לקרוביהם פיון שקבלום עליהם ע"ש ומזה משמע דגם דלא היתה הסכמה והכרזת ההסכמה בדבר זה רק מינוי לחודיה מועיל ומהני והנ"א קבלה שהרי מרן ז"ל כתב הענין תחילה ואח"כ הדין דכשרים וגו' ובענין לא נזכר כלל קבלתם לעדות הקרובים רק ממה שמינו אותם ותיקנו שלא ישנה עדות זולתם הו"ל בזה קבלום עליהם.

וטעמא דכיון שתקנו שלא ישנה וגו' משמע ומבואר מזה דגם על הקרובים ה"נ הוי. גם מבואר מזה דלא בעינו לא קנין ולא הסכמה שהרי בעצם הענין ובדברי מרן לא נזכר לא קנין ולא הסכמה בזה: אף ממ"ש מור"ם ז"ל שם וז"ל אבל אם מינו סתם עדים בעיר אין פונתם שיעידו לפסולים משמע דמפרש דמרן מיירי בביארו להדיא שיעידו גם לקרובים וסבור היתי לו' דכונת מור"ם לשלול רק אם מינו עדים סתם ולא תקנו שלא ישנה שום עדות זולתם אבל בכה"ג דנקיט מרן ז"ל הגם דלא ביארו להדיא שקיבלו עדות הקרובים כיון דלשונם מורה דכונתם שיעידו גם לקרובים שפיר דמי.

וכן יש לדקדק מלשון מור"ם ז"ל שכתב אבל אם מינו סתם וגו' אין פונתם וגו' ולכאורה מה ענין הפונה לכאן והיל"ל דאם מינו סתם לא מהני ולפה"א א"ש דאם יש הוכחה דכונתם לכה"ג נדאי מהני הגם דלא ביארו להדיא אף בסתם קמ"ל מור"ם דאין בכלל זה דכונתם על הקרובים.

זהו מה שהיה נ"ל לכאורה בכונת מרן ומור"ם ז"ל. אבל ראיתי להרא"ש ז"ל כלל ו' אות י"ט מקור דין זה שכתב וז"ל ומה שאומר שעשו הקהל תקנה שאלו העדים יחתמו על כל השטרות והתנאים ודאי אם הספימו הקהל שיחתמו אף על קרוביהם יכולים להעיד אף על התנאים הללו כיון שקבלום עליהם והכשירום יכולין בני העיר להסיע על קצתם וכמו נאמן עלי אבא נאמן עלי אביה יע"ש הרי דמיירי באם קיבלו עליהם בביאור והספימו שיחתמו אף על קרוביהם וא"כ ממ"ש מור"ם ז"ל אבל אם מינו סתם הו"ל הדברים כפשוטן דמפרש דמרן מיירי במי שביאר להדיא אף בסתם לא מהני אלא דלשון מור"ם ז"ל דתלי לה בכונה לא דייק לפ"ז וכדכתבנא לעיל.

ותו דבאמת כיון דתיקנו שלא ישנה שום עדות זולתם מורה הלשון ובא דהו"ל כאלו ביארו להדיא קרובים. ותו קשה דא"כ אף הטור ומרן ז"ל לא הזכירו תנאי זה וכ"כ בסתם: ובכ"נ דנדאי הרא"ש מיירי בביארו להדיא אלא דהטור ומרן ז"ל ס"ל דה"ה נמי והוא הטעם לאם כתבו בלשון זה שלא ישנה וגו' וע"ז כתב שפיר מור"ם ושקל אם מינו עדים סתם היינו שלא ביארו להדיא ולא כתבו לשון הדומה לביאור: ולפ"ז נ"ל דבנ"ד שהממשלה ביקשה מהק"ק לקרוא בשם סופרים וזולתם ולא ירים איש את ידו לחתום בשום שטר ועונשו ידוע אם כה יגוש משפטו לפני הממשלה.

והקהל הי"ו בחרו להם הם והב"ד את העדים הנז' אומדנא דמוכח דעל דעת הממשלה וביקשתה בחרו ומינו את אלו וכיון דהממשלה מונעת הזולת ה"נ הק"ק וכן נלמד מדברי הכנה"ג בתשובה לא"ח ח"ב סי' א' דהק"ק על דעת הממשלה עשו מה שעשו ע"ש והגם

דעשו הק"ק חרם וספק חרם להחמיר פתב ה' הנז' דאןמ'דנא דמוכח להתיר וכ"ש בנ"ד
א"כ הו"ל ממש פאלו מינו עדים ותקנו שלא ישנה שום עדות וזולתם וממילא א"ץ לשוים
הכרזה ועדותן עדות לקרוביהם ולדבר שנוגעים בו מצד הצבור וכן אם ח"ו יהיה להם
איזה פיסול עבירה דכיון שקבלום הקהל מועיל ומנהי וכמ"ש מרן ז"ל סי' כ"ד ס"א דמי
שקיבל עליו קרוב או פסול בין להיותו דין בין להיותו עד עליו אפילו קיבל אהד
מהפסולין בעבירה כשני עדים פשרים להעיד עליו או כג' ב"ד מןמחין לדון לו וגו' אם
קנו מידו אינו יכול לחזור בו.

נהגם דבנ"ד ליפא קנין פיון שהוא ענין צבורי א"ץ וכמו דמשמע מסתמיות לשון מרן
וכ"כ הרא"ש להדיא פלל הנז' אות כ"ד דמה שטובי הקהל מספיקים לעשות שריר וקיים
הוא בלא קנין וגו' וכל דבריהם פכתובים וכמסורין דמו ע"ש ומינה ומינה דגם אם העדים
קרובים לב"ד שפי"ד דלא גרע מקרובים לבעל דבר: אף לכאורא לא דמי נ"ד לדמרן
ז"ל דבנ"ד ה' איפא גיטין ונחליצות וקידושין דמנהג העיר מאז היו הסופרים ועד היום
והיום בכלל להביא עדים מבחוץ גם דאין להם מאמר ומדקדקים שלא יהיו קרובים וא"כ
לא נכלל במינויים את העדים האלה להעיד גם על הקרובים פיון דלא ביטלו עדות
זולתם.

אבל ז"א דנדאי לא פתב הרא"ש ז"ל פן רק בעסקי ממון דיכולים בני העיר להסיע על
קצתם אף בדברים שנוגעים לאיסור כמו גיטין ונחליצות וקידושין אין כל מקום להיות
התנאי שיתנו וההספקה שייספיקו קיימים ומינה דגם הרא"ש ומרן ז"ל בפשאר עדיות
דממון מיירי ונ"ד גמי הכי הוי: ועוד נראה דדין עדיפא דבממון קי"ל דינא דמלכותא
דינא ומצד המלכות אין שום אדם יכול להעיד והמעיד ענוש וענוש ויש הנאה למלכות
וגם הוי תקנת העיר והמדינה וכלכה"ג דדמ"ד כמ"ש מור"ם סי' שס"ט סי"א וע"ע
למור"ם סי' ר"ז סט"ו וע' סי' ס"ח ס"א: ושור"ר להרא"ש ז"ל בתשובה פלל ס' אות ד'
שכ' ז"ל אם הענין הוא פה ששהקהל ממנין הרבה עדים בעיר ועל כל שטר חותמים בו
שנים או שלשה עדים אין העדים הממונים בעיר פשרים להעיר על קרוביהם.

פי לכך הם ממנין הרבה עדים שיבררו מהם הפשרים להעיד אבל אם המנהג הוא שכל
העדים הממונים בעיר צריכים להעיד על כל דבר ודבר ובפחות מכלם לא יגמר שום
דבר. וכן מוכיח קצת שפן הוא מנהגם מדחתמו ארבעה מקבלי העדות פי בשלשה הנה
מספיק לולי המנהג אז השטר פשר פי כן קיבלו בני העיר עליהם אפי' הם קרובים פיון
דאחר זולתי הברורים אין יכולים להעיד והברורים צריכים כלם לחתום הרי קבלו
עליהם והשטר פשר ע"ש ומנהג נתבאר פסק מרן ז"ל דכל דקבלו עליהם שלא יעיד זולת
העדים הנז' הוי פאלו קיבלו עליהם עדות הקרובים להדיא וכאמור וא"כ מ"ש מור"ם
ז"ל אבל אם מינו עדים סתם פא לשלול אם לא יש רק מינוי ולא מנעו הזולת להעיד
והנה המראה מקום לדברי מור"ם מצויין תשובת הריב"ש סי' שי"א ונראה דיליף לה
ממ"ש שם דמעולם לא שמענו כזאת שיקבלו עליהם דין שיוכל לדון לקרוביו אלא שאם
הדיינים שלשה מסתלק הקרוב ודנין האחרים או בוררים דין שלישי עמהם כפי הסכמת
הקהל בזה ע"ש ולכאורא דבריו נגד הרא"ש בתשובותיו הנ"ל ולכן צ"ל דלא פתב פן
הריב"ש רק באם מינו אותם סתם.

אף במינום ואמרו שלא ידון זולתם אני מהני גם לקרובים זהו"ל פאלו ביארו להדיא דמהני ומינה נמי לעדות. אף לע"ד א"ץ לצ"ן דברי הריב"ש בזה דמדברי הרא"ש נמי צ"ל פן שכ"כ פיון דאחר זולתם הברורים אינו יכול להעיד.

ובעיקר דברי הריב"ש י"ל דלא כ"כ רק לגבי בית דין שלא שמענו שנהגו פן מעולם אבל גבי עדים הוא ראה הוא שמע דברי הרא"ש הנ"ל ולכן פיון שלא ראינו מעולם שנהגו פן גבי ב"ד הגם דיאמרו שלא ידון זולתם לא באו לכלול בזה דגם לקרוב ידון דכיון שלא ראינו שנהגו פן רק להפך תלינו דמסתמא דמנהג אותה העיר ואותה הקבלה היתה פדרה פל העולם.

א"נ י"ל הטעם לחלק בזה דבעדות דהיא היתה מסורה לכל והם ביררו שלא יעידו רק אלו ושמעדות זולתם בטלה א"כ הגע עצמה האמינום גם לקרובים אבל לגבי דיינים הגם שיאמרו שלא ידון זולתם לא באו לומר דגם דאיפא קורבא ישפטו הם רק לומר שעינין המשפט ע"פ הרב הדיין פלוני ולא יוכל דין אחר לדון.

א"נ י"ל דבעדות שאין הדבר תלוי רק בראיה ואין בזה חשש נטיית הדעת פשיהיה נוגע או פשיהיה קרוב לו הבע"ד לכן שפיר מהני לקבל הקרובים אבל בדיינות דתלוי בנטיית הדעת לא מהני.

אבל ק' דהרי פשקיבל קרוב או פסול גם לדון מהני וצ"ל דהתם פשפיאר ממש קבלת הקרובים אבל בסתם או גם דפירשו שלא ידון זולתו לא מהני. אבל קשה דתשובת הרא"ש פלל ס' מייירי בדין דהיינו בקבלת עדות דהיא פדין ואעפ"כ נראה מדבריו דמהני ונראה דלק"מ דה"מ בקב"ע דאין בזה נטיה ורק מה שישמעו יכתבו אף במשפט ודין לא וקרוב לזה פתב מהר"ש דוראן בתשב"ץ ח"ד סי' ט"ו יעש"ב: וראיתי להרשב"א בתשו' סי' תשכ"ט ששאל בנדונו והשיב דמה שתקנו הקהל דכל דבר שבממון יכולים הקהל להקל על עצמם ולהחמיר וגו' ומזה משמע דדוקא מצד זה דהוי דבר שבממון אף לא בעידי גיטין וקידושין וכדומה וכמו שפכתתי לעיל.

ושור הדבר מפו' להדיא בתשו' הרשב"ץ ח"ב סי' ס"ג ונ"ל ולפי תשובות אלו יש לכם תקנה שתעשו תקנה ביניכם שלא יחתום בשטר אלא הסופר ואחד מהקהל וגו' וכל שאר הקהל אם יחתמו בשטר לא תקובל עדותן אלא לרחוקים אבל הנבררים תקובל עדותן אף לקרובים ואפילו שני העדים קרובים זל"ז וא"ץ קנין בכל זה וגו' ומיהו אי אפשר בתקנה זו אלא בדבר שבממון אבל בדבר שבפירוה בגיטין וקידושין אין תקנה אלא בעדים פשרים שאפילו עד אחד אפשר פסול ואפילו שניהם מודים דגזרת הפתוב היא שאין דבר שבפירוה פחות משנים פדאיתא בפ' האומר בקידושין ע"ש הנהנתבאר מה שחילקנו בנ"ד דהגם דבשאר עדות גיטין וקידושין קמסהדי זולתם שפיר דמי והגם דהרשב"ץ שם מייירי פשפיארו להדיא דעדות הקרובים מהני אף בנ"ד הוי סתמא ובאנו לדייק מדלא תשנה עדות זולתם ונהרי הןשוית עדות זולתם מ"מ פיון דבאמת לדינא לא מהני פלל קבלתם רק בממון וכנ"ז א"כ צ"ל דנדון מרו והרא"ש פהכי מייירי דלא דיברו רק מעסקי ממון וכנ"ד.

וא"כ מטעמים אלו נ"ל להכשיר עדותם גם לקרובים וכן לשאר פיסולין וכמש"ל אם פה יספיקו אתי הרבנים המורים נר"ו. הכו"ח ביום ט"ז תמוז שנת עזר"ת לפ"ק ע"ה המ"ך ס"ט: גם אני הצעיר מסכים לכל מה שפתוב לעיל ע"ה ציון די שושן הפהן ס"ט: סימן ל"ב שאלה שותפים בחצר שיש להם פלב ואחד מהם רוצה לקשרו ביום ובלילה מפמה טעמים א) שזה פלב רע וכמה פעמים באים אינה אנשים לבית לאינה צורך עם בני הבית ונבצעים וקרה פעמים שניצולו בנס ב) שע"ז קרוביו נמנעים מלהפנס אליו מיראה.

ג) שפמה פעמים הפלב יוצא מהבית ויש לחוש שיזיק לעוברים ושבים ברה"ר. ושותפו טוען שמתקרא מפני גויים מפני לסטים שיפנסו ביום או יתחבאו באינה מקום בחצר ובלילה יעשו מה שלבם חפץ כמו שקרה פעם בחצר זה.

ואודות הקרובים או רחוקים מי מכריחם לבוא ואודות יציאתו לרה"ר נתקן שפ"ל יוצא ונכנס יסגור הדלת אחריו מה שורת הדין בזה: תשובה תנן במס' בבא קמא דף ע"ט לא יגדל אדם את הפלב אא"כ הנה קשור בשלשלת ומבואר בגמרא שם דף פ"ג ד"כול לגדלו בעיר הסמוכה לספר (והיא עיר שבין ישראל לעכו"ם וצריכה שימור ע' רש"י שם) וקושרו ביום ומתירו בלילה.

תנא ר' אליעזר הגדול אומר המגדל פלבים כמגדל חזירים למאי נ"מ למיקם עלה בארור. אר"י בר מניומי אר"ן בב"ל בעיר הסמוכה לספר דמי תרגמה נהרדעא ופירש"י בב"ל שם הפדינה ועיר אחת שבה נקראת נהרדעא ואותה העיר סמוכה לספר ואשמעין ר"ן דהואיל ויש בבב"ל ישוב קבוע וישאר אל הרבה מותר לגדל פלבים בעיר הסמוכה לספר כאלו היא מארץ ישראל ע"ש ומזה מבואר דקשאסרו לגדל פלב לא בא"י לבד אסרו אלא בכל מקום אסרו וכשהתירו בעיר הסמוכה לספר לא התירו רק בכעין זה דדמיא לארץ ישראל דאיכא ישוב קבוע דאי אמרת דבא"י לבד אסרו מאי נ"מ אם נהרדעא בעיר הסמוכה לספר או לא הלא בלא"ה בח"ל שרי וכן אי אמרת דבב"ל מקום ומקום הסמוך לספר מותר א"כ למאי אצטרף ר"ן לאשמעין הא דנהרדעא בעיר הסמוכה לספר הלא ניקחוי אנו אם היא סמוכה לספר או לא זהו הנראה מדברי רש"י ז"ל.

גם ממתניתין דתנו אין מגדלים בהמה דקה בא"י וגו' אין מגדלין חזירין בכל מקום ובתור הכי תנו לא יגדל אדם את הפלב וגו' משמע דאדלעיל מיניה קאי דאסור בכל מקום דומיא דחזירי וכן משמע מהגמרא דקא' ר"א הגדול אומר המגדל פלבים כמגדל חזירים וכמו דחזירים בכ"מ ה"נ פלבים בכל מקום: אלא דלזה ילד"ח דכלפי מאי דקאמר לעיל אין מגדלים תרגולים בירושלים מפני הקדשים ולא (יגדלו) פהנים (תרגולים) בא"י מפני הטהרות לכן תנו אין מגדלים חזירים בכ"מ ור"ל בכ"מ מא"י.

אף ז"א דכיון דתנו לעיל מיניה ממש ולא פהנים בא"י א"כ הול"ל ג"כ בהא אין מגדלין חזירין בא"י או היל"ל ולא פהנים בכל מקום אלא ודאי דאפילו בח"ל אסור וקאמור וכן משמע מדקאמר בגמרא שם דף פ"ב באותה שעה אמרו ארור האיש שיגדל חזירים וארור האיש שילמד את בנו חכמת יוניית וכמו דחכמת יוניית גם בח"ל ה"ן גידול חזירים וה"ה לגידול פלבים כיון דשויים הם וקאמור.

וכ"ן דעת הרמב"ם בפה"מ דכתב דגידול חזירים דה"ה לכל דברים שאסורים באכילה
אבל דבר מהחזירים שהם ראויים לגדל כמו בקר וצאן הרי שהבין דמתני' בכ"מ ואפ"ן
בח"ל מייירי ומינה נמי לכלב וקאמור.

וכ"ן דעת הרא"ש שכ' דאסור גידול חזירים אפ"ל למשוח מהם עורות הרי דאסור זה
כולל לכל מקום וכ"מ לשונו שכתב בפלגון המשנה וכמו שהוכחנו מלשון המשנה ותו דאי
אימא דאסור זה דוקא בא"י הו"ל להרא"ש לבאר דבתרא ופוסק הוא וכ"ן דעת הרי"ף
ז"ל וכ"ן דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ה מה' נזקי ממונ' ה"ח וכבר עשו בכל כא"י לאסור
בה וגו' ובה' ט' פתב וכן אסרו חכמים לגדל חזירים בכל מקום ולא את הפלבא א"כ הנה
קשור בשלשלת אבל מגדל הוא פלבים בעיר הסמוכה לספר ביום קושרו ובלילה מתירו
ואמרו חכמים ארור מגדל פלבים וחזירין מפני שהזיקן מרובה ומצוי ע"ש הרי דבתחילה
היה מדבר בא"י ואח"כ אסר בכל מקום.

גם למדנו דכלבים וחזירים פתחא ניהו גם מתבאר מדברי הגמרא והרא"ש והרמב"ם
והרי"ף דלכל הפלבים אסרו שכן פתבו סתם פלבא ולא חילקו ומזה ק"ל על הטור ז"ל
ח"מ סי' ת"ט שכ' וז"ל ואסור לגדל פלבא רע א"כ הוא אסור בשלשלאות של ברזל
וקשור בהם דמנ"ל הא דדוקא בכלב רע הוא דאיכא אסורא ותו קשה אינהו השיעור
לקרותו פלבא רע.

ונ"ל דהטור ז"ל ראה אותם הפלבים של בני אירופא שהם יושבים דוממים ואינם נובחים
ולא נושכים והוק"ל דכל כה"ג מאי איכא למיחש ולכן פתב דלא דיברו רק מפלבא רע
דהיינו שנושף ונובח וכ"ן מדברי מרן הב"י שעל דברי הטור ז"ל הראה מקום לדברי
הגמרא בקמא וכ' שפירש"י את הפלבא מפני שנושף ונובח ומפלת אשה מיראתו ע"ש
וכ"ן דעת מרן בש"ע שפסק דברי הטור הנז' ע"ש: למדנו מכ"ז דכלב שהוא נושף ונובח
הוא נקרא פלבא רע וא"כ אסור לגדלו אפילו בלתי מחצת שנתפו.

איכא די"ל דעירינו אי ג'רפא מקום שם אנהנו דרים בית ישראל הנקרא אלחארה
אלכבירה פיון דמסובבים מהגוים דמאי לעיר הסמוכה לספר דהתירו בגמרא ופוסקים
וכ"פ הטור ומרן ז"ל שם.

אף עכ"פ הנה מבואר דמן הדין מחוייב גם בכה"ג לקשרו ביום ולהתירו בלילה ומשמע
דהקשירה היא פעין קשירה הנז' בש"ע שכתב א"כ הוא אסור בשלשלאות של ברזל
וקשור בהם מדלא פתב דכה"ג דסמוכה לספר קשרנו גם בחבל או גמי וכן הדבר מוכרח
ומוכרח ממקומו דכיון דהוצרכו ברישא לשלשלאות של ברזל אלמא דאינו משתמר אלא
בק"א א"נ אין לב השומעים בטוח רק בכה"ג וא"כ ה"ה לעיר הסמוכה לספר ומכ"ז
מתבאר דלא מהני לזה לא סגירת דלת ולא אזהרה ושמירה לכל עובר וש"ב.

גם מתבאר מזה דגם במקום דבעינו שיעור כגון נ"ד אין להתיר פדמצינו בעיר הסמוכה
לספר ואין שום טעם וסבא לחלק בין זל"ז דא"כ אין לדבר סוף ואיזה שיעור יהיה
בדבר. וזה ברור ופשוט לע"ד ומעתה א"ץ לכל מה שטענו זה ע"ז וזע"ז כנז' פיון דאפילו
בביתו לבדו בלתי שום שותף עמו דינא הכי הוי וקאמור.

נהגם דמור"ם ז"ל שם פתב די"א דהשתא בכל ענגן שרי ופוק חזי מאי עמא דבר מ"מ אנו אין לנו אלא דברי מרן ז"ל. ותו דגם מור"ם ז"ל סינים מיהו נראה דאם הוא פלב רע שיש לחוש שישזיק בנאי אדם דאסור לגדלו אא"כ קשור בשלשלאות של פרזל ומבואר דמרן לא מייירי בכה"ג ואפ"ה קורא לו רע ואוסרו ובלא"ה בנ"ד יש בו חשש זה וכןסיון שהורה וא"כ גם למור"ם אסור: איבר איברא דמ"ש הטור שלשלאות של פרזל לכאנרא זה לא נזכר בגמ' ובמשנה רק שלשלת סתם ולפון"ר נ"ל דסתם שלשלת היינו של פרזל אלא דא"כ למה הוצרך הטור לבאר זה ונהגם די"ל דכן דרפנו לבאר מ"מ יותר נ"ל דסמך לו על מה שמבואר להדיא בתוספתא פ' ח' ה"ה דבעינן שלשלאות של פרזל ע"ש: ומ"מ ליתר שאת אמרתי לעמוד על דברי השואל לראות הצדקו דברי הרוצה או המסרב מצד זה דבאים קרוביו לבית השותפות: ונהגה מרן ז"ל בח"מ סי' קס"א ס"א כ' אהד מהשותפים בחצר שפקש להעמיד בה בהמה או רחיים או לגדל בה תרנגולים חבירו מעפב עליו וכן שאר דברים שאין דרוך בני המקום לעשותם בחצרותיהם בכלם השותפים מעפבים זא"ז וא"כ בנ"ד בלא"ה יכול לעפב עליו מלהביא פלב בתוך הבית מכ"ש מבהמה או תרנגולים.

נהגם דתלי לה מרן ז"ל בדרוך בני המקום וא"כ בעיר זו גרבה דהרבה חצרות יש שיש בהם פלבים אינו יכול לעפב. האמנם פד דייקנין פורתא ז"א דרוב העיר פכלם אין בחצרותיהם פלבים פיזוע.

ואפילו אם יהיה להפך דרוב העיר יש להם י"ל פיון דמיעוט אין להם אין ללכת בזה אחרי הרוב פיון דלא יש מנהג פשוט בכל העיר. ותו דבלא"ה לא מהני מנהג אלא בדבר שאינו כ"כ גרוע אבל בדבר גרוע שהוא נגד הדין הא נדאי דיכול לעפב ודומה לזה פסק מרן שם בכביסה דאינו יכול לעפב ומבואר דגם דנהגו להתבזות אינו יכול לעפב עליו דיכול"ל איני יכול לקבל זה פי הוא מנהג גרוע וכמ"ש הסמ"ע להדיא ע"ש וכ"ש בנ"ד ותו דנהגם דיש מנהג בעיר אין מנהג זה אלא בכלבים פשוטים שאינם רעים אבל בכלבים רעים לא ימצא בעיר אחת ושנים ואין מביאין ראיה מהיחידים ונמצא לפ"ז דלע"ד יכול לעפב עליו אפי' אם החזיק כל שראה דבר שנתחדש דהיינו שגורם הזיק פגון שהיה קשור ובא להתירו או פגון שלא היה הפלב קשה ונזכר ונהיה קשה ונזכר ומבעית וכיוצא: גם מה שטען מצד קרוביו שבאים לביתו ואם יהיה הפלב בלי קשירה נמנעים מלבוא נראה דאם אין להשותף יכולת לעפב על שותפו שיפנסו קרוביו אז יוכל השותף לעפב שלא יהיה בלי קשירה מטעם קרוביו.

והנה דבר זה נלמד מדברי מרן ז"ל סי' קנ"ד ס"ב דלא יכול לעפב רק לשפון אף לעמוד איזה שעות משמע מדברי מרן ז"ל דשפיר דמי דאי איתא הו"ל לאשמעינן רבותא דגם בכה"ג מצי מעפב ועוד דנהגה מור"ם שם גם בפאים לשפון ולדור פתב די"א דיכול ואינו מעפב עליו וא"כ אפוישי פלוגתא לא מפשינן לומר דגם בכה"ג פליגי.

ומאחר שאינו יכול לעפב עליו ממילא יוצא דיכול הלה לעפב על פתיחתו את הפלב מטעם זה: ועוד נ"ל דיכול לעפב עליו מצד זה דשפא ימשך איזה הזיק מפלב זה לשום אדם בצאתו ושפא יהיה לו איזה עונש מצד הממשלה ח"ו כי אנשי הממשלה אינם

מבדילין פֿלֿב זֶה שֶׁל מִי הוּא רַק שׁוֹאֲלִים עַל אַנְשֵׁי הַבַּיִת וְאִיזָה מֵהֶם שְׁנַמְצָא לְפָנֵיהֶם
רֵאשׁוֹן ב"מ נִתְפָּס וְאֵף שֶׁיִּקְבֵּל עָלָיו הַשְׁוֹתֵף כָּל הָאֲחֵרִיּוֹת לֹא מֵהֵנִי מִכֶּמֶה טְעָמִים יְדוּעִים.

אַמֵּן מֵעַתָּה דְּבָקָא סְלִקִּינָן וְתוֹרָה יוֹצֵאָה מִכָּל הָאֲמוֹר מַעֲלָה דְּהֶאֱמַת הוּא דְּמִכֶּמֶה טְעָמִי
תְּרִיצֵי חַיִּיב שְׁפַנְגֵּדוּ לְאֶסְרוּ וּלְקַשְׁרוּ בְּשִׁלְשָׁלוֹת שֶׁל בְּרִזָּל בַּיּוֹם וּלְהַתִּירוּ בְּלִילָה:
וּבְלֵא"ה בִּנ"ד דְּהַפְּלֵב הוּא שֶׁל שְׁפַנְגֵּדוּ מְלַבֵּד דְּנִדְאֵי רֵשָׁאֵי בְּשִׁלּוֹ לְקַשְׁרוּ פְּרִצוֹנוּ עוֹד בְּה
דָּאָם שְׁפַנְגֵּדוּ בָּא לְהַעֲמִיד זוּלְתוֹ יִכּוֹל לַעֲכַב דְּהַרִי לֹא הֶחְזִיק וּמָה שֶׁהֶחְזִיק הוּא הַמְסַרְב
וּכ"ז אִם הֶחְזִיק מוֹעֵלֶת וּכ"ש אִי דְּמִי זֶה לְאִינְהוּ דְּלֹא מֵהֵנִי בְּהוּ חֲזָקָה וּלְדַעֲתִי פֶּעַת נ"ד
עֲדִיף מִכֶּלֶם וְכָל עַת וְזָמַן יִכּוֹל לֹא אֶסְבֵּן זֶהוּ הַנְּלַע"ד בְּזֶה בְּרוּר מְאֹד וְאֶכְמ"ל
עוֹד בְּזֶה כִּי לְדַעֲתִי דִּי נְהוּתֵר בְּכָל מָה שְׁנִזְכָּר וְאִם יִהְיֶה צְנֻרָף מֵה בל"ן אֲשׁוּבָה שְׁנִית עַל
כָּל הַפְּתוּב יצ"י י"מ וּימ"ן אכ"ר הכו"ח בַּיּוֹם י"ט תַּמּוּז י"ה ל' ש' עזר"ת לפ"ק ע"ה מְשָׁה
פֶּהֶן ס"ט: סִימָן ל"ג שְׁאֲלָה חֲצָר שְׁיֵשׁ בְּהָ אִיזָה בְּתִים מֵהֶם בְּיַד יוֹרְשִׁים דְּרִים בְּהֶם מַחֲזִי
מִוִּרְיִשִׁיָּה וּמֵהֶם בְּיַד יוֹרְשִׁים שְׁאִינֶם דְּרִים בְּהֶם אֲבָל מִשְׁתַּמְשִׁים בְּהֶם וְנִפְלוּ בְּחֲצָר אִיזָה
כּוֹתְלִים וְאִיזָה מְרֻזּוֹת הַבּוֹר הַמְקַבֵּל מִי גְּשָׁמִים וְכִינְצָא וְתַבַּע א' מֵהַדְּרִים לְחַבְרִי הַדָּר
שְׁיִתְקַנוּ אוֹתָם חֶלֶק פְּחֻלָּק וְחִבְרוּ אוֹמֵר כִּי לֹא יִשְׁלַם כְּלוּם כִּי הוּא תוֹבַע שְׁתִּהְיֶה חֶלְקָה
בְּחֲצָר גּוֹפָה אוֹ חֶלְקָת בְּתִים אוֹ גוֹד אוֹ אִיגוֹד בְּאִנְפֵּן שְׁיִהְיֶה כָּל א' חֶלְקוֹ נִיפֵר וְאִם זֶה אִי
אֲפֻשֶׁר מִצַּד שְׁאָר יוֹרְשִׁים שְׁהֶם בְּמִדִּינַת הַיָּם וְכִינְצָא אִינּוּ מִשְׁלַם רַק חֶלְקוֹ לְבַד וְלֹא חֶלֶק
שְׁאָר הַיּוֹרְשִׁים וְחֶלֶק שְׁאָר יוֹרְשִׁים יִשְׁלַם הַתּוֹבַע הַתְּקוּנִים מִכִּיסוֹ כִּי לְגַבֵּי דִּינְיָה הוּא
רוֹצֵה רַק שְׁתִּשְׁאָר כָּף.

וְחִבְרוּ הַשִּׁיבּוֹ כִּי חֲצָר זֶה אִין בְּהָ דִין חֶלְקָה לְחֲצָרוֹת שְׁאִין בְּכָל חֶלֶק אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל
תוֹרָה מְלַבֵּד אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל פְּתָחִים וְעוֹד דָּאִין בְּכָל חֶלֶק צְרָכִי הַחֲצָר כְּמוֹ בּוֹר וּבְאָר
וּמְקוּהָ וּבַהֲכ"ס וּבֵית הַתְּבַשִּׁיל וְכִינְצָא כִּי אִין בְּהָ רַק א' מֵהַנְּ"ל.

וְעוֹד דְּכָל א' בָּא מִצַּד יְרוּשָׁה וְאִי אֲפֻשֶׁר לְכוּפּוֹ לְצֵאת מֵהַבְּתִים הַמְּוֹחֲזָקִים בְּיַד מְוִרְיִשׁוֹ
וְכִן אִין בְּהָ דִין גוֹד אוֹ אִיגוֹד מֵאַחַר שְׁאִין חֶלְקֵי הַיּוֹרְשִׁים שְׁוִים וְעוֹד דְּכָל א' מְוֹחֲזָק בְּבֵית
אוֹ בְּתִים וְאִין לְכוּפּוֹ לְמַפְּוֹר אֶת שֶׁלּוֹ אוֹ לְקַנּוֹת אֶת שֶׁל חִבְרוּ.

וְעוֹד דְּאֶפְ"ל אִם הַמְּוִרְיִשִׁים לְפָנֵינוּ וּמוֹדִים שֶׁלֹּא חֶלְקוֹ וְלֹא הַסְּפִימוֹ עַל חֶלְקָת דִּירוּתִיָּה
לֹא שְׁיִיף גוֹד אוֹ אִיגוֹד דְּכִינּוֹן דִּישׁ חֶלְקָה לְבְּתִים ל"ש גוֹד אוֹ אִיגוֹד וּמִזָּה אוֹמֵר כִּי הַדְּרִים
יִתְקַנוּ מִמָּה שְׁצָרֵיהֶם חֶלֶק פְּחֻלָּק וְכָל א' תַּבַּע אֶת שְׁאָר הַיּוֹרְשִׁים בְּמָה שְׁשִׁלַּם בְּעֵדָם הַדִּין
עִם מִי: תְּשׁוּבָה מְרֵאשִׁית לְנוּ לְדַעֲתָא אִם הָיוּ מְוִרְיִשִׁיָּה קְנִימִים וְתַבַּעוּ זא"ז לְחֶלְקָה לְכָל
א' חֶלֶק בְּבְתִים וּבְחֲצָר נְפֻרָד מְחִבְרוּ אוֹ לְעֲשׂוֹת גוֹד אוֹ אִיגוֹד וְשְׁפַנְגֵּדוּ אִינּוּ רוֹצֵה לֹא
לְחֶלְקָה וְלֹא לְמַפְּוֹר אוֹ לְקַנּוֹת בְּדִינָא דְּגוֹד אוֹ אִיגוֹד הַדִּין עִם מִי.

וְנֵר' פְּשׁוּט דְּכִינּוֹן דָּאִין בְּכָל חֶלֶק מִחֶלְקֵי הַחֲצָר אַרְבַּע אַמּוֹת מְרֻזּוֹת מְלַבֵּד אַרְבַּע אַמּוֹת
מְרֻזּוֹת שֶׁלְּפָנֵי פְּתָחֵי הַבְּתִים אִין: לְחֲצָר זֶה דִּין חֶלְקָה כִּמ"ש מֶרֶן ז"ל ס' קע"א ס"ג
וּמְבֹאָר בִּכ"מ פ"ב מ'ה' שְׁכָנִים דְּגָם אִם הָיָה הַפְּתַח רַק ב' אַמּוֹת נוֹטֵל אַרְבַּע עַל אַרְבַּע
וְאִמָּה זֶה הָיָה שֶׁל תוֹרָה וּכִמ"ש הַד"מ אוֹת ב' בְּשֵׁם הַמְּרָדְכִי דְּהֵינּוּ כ"ד גוֹדְלִים ע"ש וְעוֹד
דְּכִינּוֹן דָּאִין בְּכָל חֶלֶק וְחֶלֶק שְׁאָר צְרָכִי הַחֲצָר בּוֹר וּבְאָר וּבַהֲכ"ס וְכִינְצָא אִין בְּהָ דִין
חֶלְקָה וּכִמ"ש מוֹר"ם ז"ל ס' קע"א ס"ה וּכ"ה ב"י וּכ"כ ה' עֲרָף לְחֶם וְע' ל' צָדֵק
וּמְשֻׁפֵּט שִׁכ"ד מֶרֶן וְכֵן נָטוּ כָּל הָאֲחֵרוֹנִים שְׁרָאִיתִי עִי' ל'ה' בְּנִי חֲזִי וְל'ה' בְּנִי בְּנִימִין וְקָרַב

איש סי' ח' ט' גם דינא דגוד או איגוד נר' דאין המוריש יכול לתפוע בזה את חברו דכיון
דיש ביה דין חלוקה לגבי פתים בית נגד בית וכמ"ש מרן ז"ל סי"ג י"ד תשאר החצר
לאמצע כמ"ש מור"ם ז"ל ס"ח וכ"ה' ב'ני חיי וה' ב'ני בנמינ וקרוב איש ע"ש והמשד"ר
למהרש"א ע"ש ומעשה כ"ש דלגבי היורשים שאחריהם ל"ש דין חלוקה פינו דאותם
חלקים שוב היו לחלקים ול"ש פלל דין חלוקה בזה.

גם דינא דגוד או איגוד ל"ש דהחלקים עתה אינם שונים וכמ"ש המשנה"ר מע' ג' אות ט"ז
תקנת חו"ר תונס הראשונים. והגם דכתוב אצלי ששמעתי מהרה"ג מוהרמ"ז ז"ל
דבעירנו אומרים גואא"ג גם באין החלקים שונים.

פיון דמדברי הרב משה"ר נראה דתקנה חדשה היא והגם דהוכיח הפד"ז מהגמ' עכ"פ
תיקנו תקנה זו לצורך הדור ראוי שתחול תקנתם גם על כל עיירות תונס ובכללם עירנו
ובפרט בזה"ז דהיךר יאמיר וקשה למצוא דירה והעשירים יתנו עיניהם בחלק העני
ונמצא נע ונד ממקומו.

וע' לה' ישא ברכה בהגהות לס' ב'ני בנמינ וקרוב איש שם שהוכיח דגם דעת מרן פן
ע"ש. ועוד נראה דל"ש עתה לא חלוקה ולא גוד או איגוד מצד הדין אם לא ברצון
והסכמת כלם.

שקרי קי"ל הבא מחמת ירושה א"ץ טענה וכמ"ש מרן ז"ל סי' קמ"ו סיו"ד וא"ץ שיאמר
פד"אמר לי אבא וכמו שכ' הכנה"ג שם הגה"ט אות כ"ה והמשה"ר מע' ח' אות ל"ז ושכן
מורים ובאים פל רבני תונס ראשונים ואחרונים ע"ש וא"כ הגם שאינם אומרים שפבר
חילקו המורישים הדירות לבתים פיון שהחזיקו מורישיהם פמה עשיריות שנים וכן הם
אחריהם יכול פל א' לומר מצאתי ירשתי וא"כ גם החלוקה לדירות לא יש לה מקום
וכ"ש חלוקה לחצירות או גוד או איגוד דאין מכריחין את האדם למפור את שלו או
לקנות את של זולתו או לעבב ולחלק וכאמור וכ"ש למ"ש הכנה"ג ז"ל סי' קע"ג הגה"ט
אות ד וה"ה אם לא חלקו ממש אלא שהתנו שזה ידור בבית וזה בעליה וזה פל א'
והחזיק בשלו אינם יכולים לחזור בהם וציון למהר"ש יונה סי"ג ע"ש וכ"ש אי אפא
הוכחות ואומדנות שפל א' הנה מתקן בביתו ובונה כחפצו ורצונו ואין מוחה בזה.

וגם אין זה תובע מנה חלקו בהוצאות הנז' אם מעט ואם הרבה וכן זה פמה וכמה עשיריות
שנים לא החליפו דירות ולא שלמו ההפרשים וכידוע עם פי לא נתבאר זה בשאלה והגם
דהחצר עצמה אין ביה דין חלוקה וא"כ אין ביה דין חזקה וכמ"ש מרן סי' קמ"ט ס"כ
בשנה שאין ביה דין חלוקה מ"מ פיון דבבתים יש דין חלוקה מהנאי חזקה דבדבר שיש
בו חלוקה מהנאי חזקה וכמ"ש מרן ז"ל בפעדה שיש בו דין חלוקה ושור"ר שכ"כ הכנה"ג
בבעי חיי ח"א ח"מ סי' צ"ו דאם יש בבתים דין חלוקה מצי המוחזק לומר חלקנו ע"ש
ומינה נמי דלגבי היורש טענינו פל מאי דאפוהנו מצילמטען וכמ"ש הפוסקים ז"ל ולא
אמרי' שיהיו נתלים זב"ז שארי אינם גוף א' והאי לחודיה והאי לחודיה קאי ועוד
דאדרבה מסתברא דהחצר נגדרת אחרי הפתים וכ"כ מהרח"ש סי' כ"ה והב"ד העה"ש
ז"ל סי' קמ"ט אות ג' דאם יש בבתים חלוקה אע"פ שאין בחצר דין חלוקה והחזיק א'
בכלם מהנאי לו חזקה ומעשה נראה דאין חברו יכול להשטמט מלשלם עד שתהנה חלוקה
או גיד או איגוד וכאמור שנה תלוי ברצון והסכמה ואין הכרח מצד הדין לזה פלל מפמה

טעמים הנ"ל ועוד הנה מקום להזכיר טעמים זולת זה ואין צורך דגיש בזה כדי די וכאמור וא"כ נראה דהדרים בתצור וכן המשפטים בבתיקה ע"י עצמם או ע"י באי פתח צריכים לשלם חלקם בתקוני התצור הצריכים ואין לה תקונים הנצרכים כאלו הנזכרים בשאלה וכמ"ש מרן ז"ל סי' קס"א א"א וס"ד וכמבואר בהרמ"ה מקור ד"ז דהדרים או המשפטים חייבים בכל וממשפנים אותם ואין פטור רק להאומר לא מאגרייכו ולא מצערייכו דאז אין פופין אותו לשלם אבל משפירים ביתו ומנפין מעט מעט פמתבאר מלשון מרן ומדברי הרמ"ה ומ"ש המשה"ר מע' ש' אות ע"ט וה' ודבר שלום דמשלם מןשלם ואין מנפין נראה דלא הנה בידם דברי הרמ"ה ז"ל ואם אינה עשויה למיגר נראה דדרים ומשפטים בביתו עד שישלם פדין הבית והעליה וכמ"ש מרן ז"ל סי' תס"ד ס"ה וכמו שדימה אותם הרמ"ה ע"ש ואין א' מהם יכול לומר לא אשלם רק חלקי דמדברי מרן והרמ"ה הנז' מתבאר דחוב זה מוטל על הדרים ע"ש זהו הנלע"ד בזה ע"ה פלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ד שאלה שותפים שנתעקלו נכסיהם ע"י הב"ד עד שישבעו זל"ז שבועת השותפין ובא א' מהם ליקח את חלקו ושפנגדו לא רצה לעמוד בעת השבועה אם יכולים להשביעו: תשובה נראה פשוט דיכול לישבע בפני ב"ד ושלם בפני שפנגדו שיהי פסק מרן סי' פ"ז סכ"ג דאם השביעוהו שלא בפניו אם נשבע פתקונו ע"ד ב"ד נפטר וקי"ל בעלמא דכל היכא דלא אפי' פדיעבד דמי ומינה דבנ"ד פיון דלא רצה לעמוד בעת השבועה הו"ל לא אפשר ונשבע גם לכתחילה שלא בפני בע"ד.

ועוד דכיון דנכסי הלה מעוקלים עד שישבע לו חבירו והוא אינו רוצה לעמוד בעת השבועה מצד האמת והצדק לאו כל הימנו לעכב נכסי חבירו ולהפסידו ודומה לזה פתב העה"ש בשם הריטב"א סי' פ"ז אות י"ט גבי פועלים וחנוני דנשבעים זה שלא בפני זה דה"ד אם אפי' דאיתנהו בעיר אבל בלא"ה לא יפסידו נמצא בשביל שאינו נמצא ושכן דעת ב' רבותיו וכן דעת הרמ"ה ומכ"ש וק"ו בנ"ד מב' טעמים שהזכרתי: והגם דהריטב"א בתשובה העיר בזה וצייד לדחות למה שהזכיר דבדיעבד מהני כמ"ש מרן הב"י מ"מ מלבד דאנו בתריה דמרן גרידי גם להוציא עוד בזה דהוא ז"ל מודה במשביעו מן הספק ואינו תובעו פריא כיע"ש ונ"ד נמי אין פאן פריא ועוד דלדינא פתב שם אע"פ שאין להשיב מן הדין וגו' ומשמע דרק לדחות שאין ראיה אף אינו חולק ועוד דכן דעת רבותיו ואף אם יהיה חולק הוא ז"ל לרבותיו שומעין.

וכן יראה המעיין שם דממה שסיים ובשם הרי"ף ראיתי שהיה חולק על דין זה משמע דהוא ז"ל אינו חולק ועוד דהתם קאמר להדיא בסוף דבריו פיון דאיתיה במתא הא ליתיה במתא נראה דגם הריטב"א אינו מעיר עי"ז פלום וא"כ בנ"ד דכליתיה דמי שפיר הניא שבועה ועדיפא מהא נ"ל דכה"ג דאינו רוצה לעמוד גם הרי"ף מודה וכמ"ל מילתא בטעמא.

וכן נ"ל להוכיח בק"ו מדין קבלת עדות שלא בפני בע"ד דפסק מרן בש"ע סי' כ"ח סט"ו דאם עברו וקיבלו אין דנין על פיו ואפ"ה פסק מרן ז"ל סי' מ"ז דאם היו העדים מבקשים לילך למד"ה ושלחו לבע"ד ולא בא הרי אלו מקבלין שלא בפניו ע"ש ומינה ומינה לאם הוא אומר לב"ד שאיני רוצה לעמוד בקב"ע דנדאי מקבלין שיהי פל עיקר הטעם משום

דלא אָפּשׂר נְעֻדִיף מְדִיעֵבד וּמִינָה נְמִי לנ"ד שְׁלֵא ירְצָה לְעַמּוּד בְּעַת הַשְּׁבוּעָה הַגַּם דְּרָצוֹנְדִמְמִילָא לֹא יִשְׁבַּע אֵין לְחוּשׁ לוֹ וְיִשְׁבַּע לְכַתְחִילָה שְׁלֵא בְּפִנּוּ.

וּשׁו"ר הַדְּבָר מְפֹרָשׁ בְּמִוּר"ם אַה"ע ס"ס צ"ו וְנ"ל וּלְכַתְחִילָה צְרִיכָה לִישְׁבַּע לְפִנּוּ הַיְתוּמִים אַבְל אִם נִשְׁבַּעָה שְׁלֵא בְּפִנְיָהֶם אוֹ שְׁאִין הַיְתוּמִים רוּצִים לְהִיּוֹת אַצֵּל הַשְּׁבוּעָה מְשִׁבִיעִין אוֹתָהּ שְׁלֵא בְּפִנְיָהֶם וְהִינּוּ דִידֵן מִמֶּשׁ דְּאִין לְפָרֵשׁ דְּרָצוּ שִׁישְׁבִיעוּהָ גַם שְׁלֵא בְּפִנְיָהֶם חָדָא דַּא"כ הִיל"ל אוֹ שֶׁהַיְתוּמִים רוּצִים שֶׁתִּשְׁבַּע שְׁלֵא בְּפִנְיָהֶם וְתוּ דְאִי בְּכַה"ג לֹא צְרִיכָא לְמִימַר דִּיכּוּלִים גַּם לְמַחּוּל שְׁבוּעָתָהּ וְתוּ דְאַתְיָא בְּמַכ"ש מְרִישָׁא דְעֵבְרָה וְנִשְׁבַּעָה שְׁלֵא בְּפִנְיָהֶם אֱלָא וְדִאִי דְמִיָּרִי בְּכַה"ג מִמֶּשׁ שְׁפָדִי לְעַפְכָּה וּלְאַחֲרָה נִשְׁמָטִים שְׁלֵא יְהִי בְּעַת הַשְּׁבוּעָה.

וְכֵן מִהַבְּאָר בְּמִקּוּרָן שֶׁל דְּבָרִים בְּתִשׁוּי הַרְשָׁפָ"א שְׁזָכַר מֶרֶן בְּב"י שֶׁשֵׁם שְׁשֵׁם כְּתוּב וְיִשׁ לְב"ד לְהַזְקֵק לָהּ לְשִׁלּוּחַ אַחֲרֵי הַיְתוּמִים לְהַשְׁבִּיעוּהָ בְּפִנְיָהֶם וְאִם לֹא יִרְצוּ לְבֹאָ יִשְׁבִיעוּהָ בֵּין דִּין שְׁלֵא בְּפִנּוּ הַיְתוּמִים ע"ש וְהַדְּבָרִים ק"ו לנ"ד וְמָה הָתָם שְׁפָכַר גְּבַתָּהּ וְמָה שֶׁנִּשְׁבַּעַת רַק לְתוֹסֶפֶת שְׁרָצוֹנָה לְהַצִּיל עֲצָמָה מִן הַחֶשֶׁד וְהִיל"ל דְּתַגְבָּה אֶת שְׁלָהּ וּבְעַת שְׁיָרְצוּ הַיְתוּמִים יִקְחוּ שְׁבוּעָתָם וְאַפ"ה פְּתַב דְּיִשְׁבִיעוּהָ שְׁלֵא בְּפִנְיָהֶם.

אִם לֹא גְבַתָּהּ וְהֵם אֵינָם רוּצִים לְהַשְׁבִּיעוּהָ וּמִמִּילָא שְׁלֵא לְתַת לָהּ לֹא כ"ש וְכ"ן דַּעַת מוּר"ם ו"ל דְּפָסֵק מִן הַסֵּתָם אוֹ שֶׁהַיְתוּמִים וְגו' וְלֹא הַתְנָה בְּדָבָר דְּדוֹנְקָא אִם פְּכָר גְּבַתָּהּ וְלֹא בְּבָאָה לְגַבּוֹת וּמִשְׁמַע דַּס"ל דַּמַּכ"ש הוּא וְכַאֲמוּר וּמַכ"ש אִם בָּא לְגַבּוֹת אֶת חֶלְקוֹ הַמְּעוֹנָקֵל וְהִלָּה בָּא לְאַחֲרוֹ: וְעוֹד נִרְאָה דְּכָל כַּה"ג פִּינּוּן שְׁמַתָּרִים בּוֹ לְעַמּוּד וְאִם לֹא יִשְׁבַּע שְׁלֵא בְּפִנּוּ וְהוּא לֹא עֲמַד ה"ל מִמֶּשׁ כְּאוֹמַר הַשְּׁבִיעוּהוּ גַם שְׁלֵא בְּפִנּוּ וּכְמוֹחַל עַל חֶלְקָהּ מִהַ מְזֻכּוֹתוֹ וְמָה גַם אִם פְּפִי רְאוּת עֵינֵי ב"ד נִרְאָה שְׁאִין זֶה אֱלָא רְמָאוּת וְתַחֲבוּלוֹת דְּבָכִי הָא הַדְּבָר פְּשוּט שְׁאִין לְחוּשׁ לְהַשְׁמָטָתוֹ זֶהוּ הַנִּלְע"ד בְּרוּר אִם פַּה יִסְפִּימוּ אַחֲרֵי וְרַעֲי הַעוֹמְדִים עַל הַפְּקוּדִים הִי"ו הַכּו"ח בְּיוֹם י"ג אָב יַה"ל הַתְּרַע"ח ע"ה הַמ"ךְ סִילַט"א: סִימָן ל"ה שְׁאֵלָה רְאוּבֵן שְׁמַת וְהַנִּיחַ ג' בְּנִים רו"ש וְלוּי וְאַחֲרֵי עֵבוּר כְּמָה שְׁנִים עֲמַדוּ שְׁמַעוֹן וְלוּי לְדִין וְתַבַּע לוּי לְחֶלְקָהּ הַסְּחוּרָה שְׁבַחְנוּת שְׁמַעוֹן כִּי הִיא מַעֲזָבוֹן אֲבִיהֶם כִּי כְּשֶׁנִּפְטַר אֲבִיו הוּא הִיָּה קָטָן וְלֹא הִיָּה מִתְּעַסֵּק בְּנִכְסִים רַק רו"ש אַחֲיוּ.

וְשְׁמַעוֹן הִשִּׁיב שְׁכָל הַנְּמָצָא בְּחִנוּת שֶׁל חֲמִיו וְאִין בָּהּ פְּלוּם מְנַכְסֵי אֲבִיו. וְהוֹדָה שְׁמַעוֹן שְׁאַחַר מוֹת אֲבִיו הִיָּה נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן הוּא וְאַחֲיוּ רְאוּבֵן בְּנִכְסֵי אֲבִיהֶם וְזֶה הִיָּה בְּרִשׁוֹת אַחֲיוּ רְאוּבֵן שְׁהִיָּה אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס וְכַשְׁגָּדֵל לֹא מְצָא בְּנִכְסִים רַק דְּבָר קַל שְׁשִׁלְחוּ בּוֹ יָד שְׁלִשְׁתָּן וְאִז גַּם לוּי הִיָּה גְּדוּל.

עוֹד תַּבַּע לוּי מִהַ שְׁהוֹצִיא שְׁמַעוֹן בְּנִישׁוּאִין שְׁלוֹ מַעֲזָבוֹן אֲבִיו וְשְׁמַעוֹן אוֹמַר שְׁלֵא לְקַח רַק כְּמָאָה פְּרָנְד' מִהַעֲזָבוֹן וְכִסְף הִיָּה הוּא נוֹשֵׂא בְּאַחֲיוּ לוּי. עוֹד תַּבַּע לוּי כִּי מִלְּפִנִּים שְׁמַעוֹן לְקַח פְּרַקְמִטָּיָא מִחֲמִיו וְכַנְגָּדָה קִבֵּל מִשְׁפּוֹנוֹת פְּסָף וְזָהָב וְקַרְקָעוֹת הַעֲזָבוֹן וְשְׁמַעוֹן הִשִּׁיב כִּי הַנִּכְסִים שְׁנַתְּמַשְׁכְּנוּ רַק לְפָרְעוֹן חוּבוֹת רְאוּבֵן אַחֲיהֶם וּבְהַסְכָּמַת לוּי וְעוֹדֵם מִמֶּן שְׁכָנִים וְעוֹד כְּמָה טְעָנוֹת מִהַ שׁוֹרֵת הַדִּין בְּזָה: תְּשׁוּבָה לְכַאוּרָא הִיָּה נִרְאָה דְּכִינּוּ דַּעֲדִין לֹא חִילְקוּ וְהִיָּה נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּנִכְסֵי אֲבִיו וְעֵזְבוֹנוֹ הַגַּם דְּהַחֲנוּת מִוְשָׁפְרַת בְּשֵׁם שְׁמַעוֹן עוֹדָהּ בְּחִזְקַת הָאֲחִים כְּדִין אַחַד מִן הָאֲחִים שְׁהִיָּה נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּתוֹךְ הַבֵּית וְשִׁטְרוֹת עַל

שמו ואומר שלי הם מבית אמי או מציאה מצאתי או מתנה ניתנה לי שכתב מרן בסי"ב דעליו להביא ראיה בעדים.

אלא דבנ"ד לפי המשוער והנר' שהם חלוקים בעיסתם וכל א' אוכל ממה שמרויח ועושה כמו שניפך מתוך טענותיהם וכן ידוע לנו דהיה האח הקטן נשפך לאחיו לעבוד אצלו בעבודתו איזה ימים וזה מורה שאין פיס אחד לכלם וחלוקים הם בעיסתם וא"כ על האחים להביא ראיה וכמ"ש מרן ז"ל שם דאם היו חלוקים בעיסתן או בשום דבר על האחים להביא ראיה משום דאימור מעיסתו קימץ נאפי' אומר מבית אבי אמא נפלו נאמן במגו והיינו דידן שאומר שנתנם לו חמיו לפרקמטיא דנאמן במגו דקימץ מעיסתו וכ"ש דחלוקין הם גם במעשה ידיהם ורווחיהם דבכי הא א"ץ כלל לקימוץ עיסה ונאמן בלא"ה במגו דמציאה או ריוח או מתנה כיון שאינם משותפים בכיס אחד: אף נראה דישבע שבועת השותפות שהיא בנק"ח דכיון דלא חילקו כל מה שיש להם ונשאר להם איזה דבר ביז הזולת ממנושפן כמבואר בדברי הצדדים וטענותיהם כבר כ' מרן ז"ל סי' צ"ג ס"ח דכ"ז ששאר כל שהו שלא חילקו אותו ואינם יודעים משקלו או ששאר ביניהם צד מהשותפות שלא עשו בו חשבון ולא ידע כ"א מהם כמה הוא חלקו עדיין השותפות קיימת ומשביעין זא"ז ע"ש ומבואר בבאה"ג דה"ה אם הפסידו הכל ולא באו לידי חשבון לא הוי כחלקו וצריכין לישבע זל"ז דטעמא דחילקו פטורים הוא משום מחילה ע"ש והוא כנ"ד שלפ"ד שמעון הפסידו הכל ולא נשאר להם דבר לבוא עליו לחשבון ועוד דכפי הנראה שאינם יודעים משקל ומנין הגדוניה אשר היא ממנושפנת אצל הזולת.

ועוד דנ"ד נראה דמלבד השותפות מתחייב מצד ההתעסקות ששאר ונתן בנכסי השותפות והגם דלפ"ד מסר הנשאר לאחיו מ"מ לא היה בזה בירור חשבון כיון שלא הזכיר זה והו"ל כהיה דכתב הבאה"ג ז"ל ועונ"ל דכיון דאחיהם הגדול שהוא אפוטרופוס עדיין לא נתן להם שום חשבון ולא נשבע ואינם יודעים מה ששאר בידו א"כ ל"ש בזה מחילה לשבועת השותפות שעודם מצפים לחלוקת מה שביד הנז' בעין ובחוב ואין החוב ידוע להם וע' למרן ז"ל שם ס"ח שכתב והחוב ששאר להם אצל אחרים דבר ידוע וכו' אלמא דאם אינו ידוע לא הוי כחילקו.

הן אמת דהפת"ת שם סקיו"ד בשם ה' זכרון יוסף ביאר דהגם דאינו ידוע מקרי ידוע ע"ש אף בנ"ד שהוא שארית עזבון אביהם ואין ספק דנשאר ממנו בעין וגם אחיהם עצמו משותף עמהם הו"ל כנשאר דבר שלא נחלק שאין זה לא חוב ולא פרקמטיא ותו דלפ"ד כל עזבון אביהם אצלו וכ"ן ממה שאמרו שנתמנה אפוטרופא וא"כ הגע עצמה לא חילקו כלום ועוד דעדיין לא נשבע להם וא"כ מצי לומר שלא תבעת שבועתי שאני מצפה לאחינו ג"כ שהוא במד"ה ועוד דבנ"ד לא יש יום ולא שעה מיוחדת שיאמרו לו למה נעשה אותו מעשה באותו יום ולא תבעת שבועתך ומכ"ז נראה דישבע שמעון שלא נשאר בידו מעזבון אביו כלום ושלא הטמין ולא החביא אצל הזולת ושלא יש בידו ולא בידם לא הם ולא פירוטיהם ולא חילופיהן ולא חילופיהן ובכלל זה שהאמת אתו בכל מה שתבעו אחיו והם וגו' כפיתוב בדבריהם וטענותיהם: והגם דלוי לא בקש שבועה רק ממון נראה ודאי דא"ץ שיתבע הוא השבועה דהוא מצפה אל הממון שהוא תובע ואם יאמרו לו הב"ד הרי הוא כופר בזה אינו ידוע ששבועה הוא חייב וסתמיות דברי הפוסקים

נלע"ד מורים ובאים דהב"ד פוסקים פון גם בלתי תביעתו ול"ד למ"ש מרן ז"ל סי' י"ז ס"ח דאפי' בעד אחד אומרים לו הרי זה העיד עליך וגו' דהתם פדי שיודה ולא יכחיש את העד וע"ש להפת"ת סקי"ד ומשם מתבאר ג"כ כמ"ש דא"ץ הבע"ד לתפוע השבועה וכן גם מלשון הפתוב: ולענין אם יקבל ח"ס לוי שהוא חושד לשמעון נראה ללמוד זה מדברי מרן ז"ל סי' פ"ז סכ"ב דסתמא קאמר מרן ז"ל ומשמע אף בטוען שמא ומשביעו מן הספק וכ"כ הבאה"ט סקמ"ט ע"ש: ולענין הוצאות הנישואין אם בכלל השבועה ישבע שפדבריו שפן הוא או פטור בלא"ה פיון שהיו בתפיסת הבית שזה אוכל ושותה ולובש וכינצא ונחשב זה נגד טרחו או דאמרינן דמוחלין הן בהוצאות פאלו ודומה לאכילתם שלא עמדו לדין ע"ז כמה הוציא זה וזה וכן הוצאות אשתו ופרנסתו שפסי הנראה שלא הקפידו בזה ולענין מ"ש יש לי בידך פנגדו ע' הפת"ת סי' צ"ג ס"ק אם נשבע ג"כ שפנגדו ע"ש).

הנה [עכ"מ]: ולענין אם יש לחייב ג"כ לוי נ"ל מסברה פיון שלא נתבע ע"ז מאחיו שמעון בעומד לדין שחושדו שיש בידו דבר מהשותפות וגם הוא לא הודה שנתעסק ונשא ונתן בעסקי השותפות אין מקום לחייבו רק אם אח"פ יעמדו לדין וישיבו תשובותיהם ומשם יתבאר אם יתחייב או"ל: ולענין אם יכול לעכב שמעון שבועתו עד עמדו עם לוי שנית לראות אם חייב גם הוא שבועה הגם דקי"ל נזקקין לתובע תחילה מ"מ בזה שהוא ענין של שותפות נ"ל דהדין עמו ועכ"פ לא עמדתי ע"ז פי לא באה השאלה בזה: סימן ל"ו שאלה אחים שחילקו קרקע ע"י ג' שמאים וגורל ואח"כ בא אחד מן האחים שהיה במד"ה ותבע ליקח חלק אחד משאר החלקים שלא עלו בגורלו בתוספת סף מה על מה ששמו אותו: תשובה מרן ז"ל בח"מ סי' קע"ה ס"ב כ' דיכול לבטל החלוקה והש"ף תמה ע"ז דזה רק לדיעה א' שבסי' קע"ד ס"ה והי"ל למרן לומר גם בזה דיש חולקים ע"ש ולע"ד בכל כה"ג י"ל בפשי' דמרן סמך עמ"ש בסי' הקודם לזה ואפ"ל בכל פעם דיש חולקים אבל הבאה"ט ז"ל תירץ דבנ"ד כ"ע מודו פיון דהחלוקה שלא בפניו ודבריו ז"ל קשים לע"ד דמ"ל בפניו מ"ל שלא בפניו הלא אם בפניו אין שומעין לו ה"ה גמי שלא בפניו שהרי השמאים אנשים אחרים ולא האחים שמו לומר דנתרצה באותה שומא ואם פונתו דמסתמא נתרצה למה ששמו וכבר הסכים הוא פלא הלא הוא צונח ואמר לא פי ובכך לע"ד העיקר כמ"ש.

אה"ב ולעד"ן לתרץ דבפניו ע"כ שמה שטען שאותו חלק שנה יותר לא נקבל טעמו שהרי בודאי האחים אינם רוצים שיהיה חלק אחד מעולה ויזכה בו אח אחר בגורלו וע"כ שנ"ל שאין ממש בדבריו אף בחילקו שלא בפניו מצי אמר אם הייתי שם הייתי טוען ומוכיח להשמאים שלא שמו יפה עד שידו ולכן בטלה חלוקתו.

הש"ף ס"ט]: ועכ"פ לדינא לדידן דבתריה דמרן גרירין ודעתו פסתם דיכול לבטל החלוקה ולהוסיף בחלק מה מהם הכי נקיטנן ומ"ש ויש חולקין. לדידן אין הפננה לשיאמר הפונחזק קי"ל דכיון דסתם וכן דעתו אין לומר קי"ל נגדו פידוע וזה ברור לע"ד ואכמ"ל פעת.

הכו"ח ביום ו' אלול התרפ"א ע"ה כלפון משה הפהן סילט"א: סימן ל"ז שאלה ראובן היה נושא בגוי אחד מאתים פ'רנף' בשטר ובא הגוי אצל ראובן וא"ל הנני ממחה אותך

אצל שמעון שישראלם אותם לה וקהל אצל שמעון עם הגוי וא"ל ראובן המאטים פרנה הם אצלך (ר"ל תשלם אותם לי) וא"ל הם אצלי.

(ר"ל אני אשלם אותם לה) ועפ"ז החזיר ראובן את השטר בערכאות לגוי וכשקבע את שמעון לא רצה לפרעו באומרו כי לא הי"ל להחזיר את השטר רק ליד שמעון למען יוכל לתפוע בו את הגוי וראובן אומר כי לא אמרת לי מזה כלום ואחרי שאפה אמרת שהם אצלך הרי נתפטר הגוי ולכן החזרת לי שטרו.

וכפי הנהוג על הרוב לפי המסופר בין הסוחרים שקל הממחה את חבירו אצל זולתו ואמר לו כי הם אצלי צריף הוא לשלם. אם חייב לשלם או"ל: תשובה לא נתבאר בשאלה האם שמעון ידע שיש לו לראובן על הגוי שטר או לא.

גם לא נתבאר האם ראובן הוא יודע שהגוי אין לו ביד שמעון כלום או שמסופק בדבר זה. והנה אם הנה שמעון מודה שהגוי יש לו פקדון או הלואה אצלו ואמר לו שיתנם לראובן נר' דנכה ראובן בזה הגם דלא א"ל מנה לי בידך תנהו לפ' כמו שמתבאר מדברי מרן ז"ל ח"מ סי' ככ"ו ס"ג דמסתמא על מה שיש לו אמר וקנה והגם דיש אומרים שלא קנה אנו נקיטנו כסתם והגם דנ"ד גוי הוי כב"ר כתב מרן ז"ל סכ"ב דליש קמא ישראל גוי שוים ואפילו ליש בתרא אם הנותן גוי והמקבל והנפקד ישראלים קנה הישראל וטעמא דכיון שהפקיעו חכמים ממון ישראל במעמד שלשתן כ"ש ממונו של גוי כמ"ש הבאה"ט שם.

וכיון דאם יודה יתחייב ממון נראה דאם ראובן יודע שאין לגוי אצל שמעון כלום לא קנה כלום מצד הדין כמתבאר מדברי מרן סעיף ג' דכיון דלא אמר לו מנה לי בידך תנהו לפלוני אינו כלום ואם מצד דהנה חייב לו הרי הוא עצמו מודה שאין חייב לו וכנז"ל ואם אמ"ל מנה לי בידך תנהו לפ' וא"ל פן אעשה הא ודאי דחייב שמעון לשלם.

ואם לא א"ל מנה לי בידך ומסתפק ראובן אולי יש לו בידו וחייב והלה אומר אין לו בידו כלום יש לו להטיל עליו חרם סתם שהרי אין פאן אלא תביעת ספק דשמא יש לו: אולם מצד מנהג הסיחרים דנראה דבכל אופן מתחייב הנמחה לשלם ונקרא בערבי „סתקבייא" נראה דאם הוא מנהג פשוט בין הסוחרים לדון על פיו חייב בכל אופן שהרי כ' מרן ז"ל סי' ר"א ס"א דאם מנהג מדינה שיקנה הרושם קנין גמור נקנה המקח ואין אחד מהם יכול לחזור בו ושם בס"ב וכן כל דבר שנהגו התגרים לקנות בו כגון ע"י שנותן הלוקח פרוטה למוכר או ע"י שתוקע לו פפו.

או במקום שנהגים הסוחרים שמוסרים לקונה המפתח וכן כל כיו"ב ע"ש. וע"ש בבאה"ג דהוי טעמא משום דכל דבר של ממון המנהג מבטל הלכה וקונין ומקנין ע"ש.

ועי' להעה"ש ז"ל בשם מהר"ם מטראני ז"ל בתשו' מרן באב"ק ר סי' פ' ושכן מסכים בזה מרן ז"ל סי' פ"א דה"ה בקרקעות דבכלל ממון הוא ע"ש ומינה נמי לנ"ד דבכלל ממון הוא: אף מצד השטר מסתברא דלא מבעיא דאם לא ידע שיש לו שטר דאינו פטור מטענה זו אלא אפילו אם יתברר שידע שיש לו עליו שטר פינון שלא התנה שיביא לו השטר אם כמות שהוא או ע"י החזרת השטר לשמו או במקרה מוכח דאין זה תלוי כלל בשטר: סימן ל"ח ושאלה הבא לזכות במתנה או במציאה וקדם חבירו וזכה אם נקרא

רָשַׁע אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה מִן ז"ל ח"מ סי' רל"ז ס"א הִבִּיא בְּזֶה פְּלוּגְתָּא יֵישׁ וַיֵּשׁ וַנְקִיטְנִין
בְּעֵלְמָא בְּכָלְלִי מִן דֵּיִישׁ וַיֵּשׁ הִלְכָה פִּישׁ בְּתָרָא וְכֵן הִסְתֵּם שְׁסִתְמֵם מִן תְּחִילָה מוֹדָה דְּאִין
לְחַלְקֵי בְּכָף פְּדַעַת הֵישׁ בְּתָרָא אֲבָל מוֹר"ם שְׁם פְּתַב דְּהִסְבָּרָא רֵאשׁוּנָה גְּרָאָה עֵיקָר וְאֲנִן
בְּדִידִן בְּתָרְיָה דְּמִן גְּרִירִין וּבְכָל אֲנָפִין אוֹסְרִין וְכָאֲמוֹר וְכֵן פְּתַב הַעֵה"ש חו"מ אוֹת ד'
דְּדַעַת מִן לְפָסוּק כִּי"א בְּתָרָא דְּאִין חִילוּק וּכ"ר לה' בֵּית יְהוּדָה ח"מ סי' נ"ב והב"ד
הַעֵה"ש שְׁם שְׁנִסְתֵּינֵי ג"כ מְסִתְמִיּוֹת דְּבָרֵי מִן ע"ש: סִימָן ט"ל שְׁאֵלָה רְאוּבֵן הַשְּׂאִיל
לְשִׁמְעוֹן טַבְעַת זָהָב וְאִיבְדָה וְתַבַּע שְׁיִשְׁלֵם לוֹ מְחִירָה כו"כ פִּי לְפִי דְּבָרֵי גִישׁוּמָה בְּכַתְּנֹבֶת
אֲמֹ עִם חֲפָצִים אַחֲרֵים שְׁמִשְׁקָלָם כו"כ וְשִׁקְלֵ הַנְּשֹׂאֲרִים וּמִזֶּה יֵדַע כִּמָּה מִשְׁקָלָה וְכֵן תַּבַּע
שְׁיִשְׁבַּע לוֹ שְׂאִינָה בְּרִשׁוֹתוֹ וְשִׁמְעוֹן מְשִׁיב אֶמֶת שְׁשֹׂאֲלֵתִי מִמֶּה וְאִינִי יוֹדַע אִם הָאֶמֶת כְּמוֹ
שְׂאִמְרָת: תְּשׁוּבָה יִשְׁבַּע הַשּׂוֹאֵל שְׂאִינָה בְּרִשׁוֹתוֹ וַיִּשְׁלַם לְרְאוּבֵן כְּמוֹ שְׂאִמְרָת דְּכִיּוֹן דְּמוֹדָה
הוּא שְׁיֵישׁ בָּהּ לֹא פְּחֹזֶת מִשׁו"פ הו"ל סָף פְּלוּגֵי יֵדַעְנָא וְסָף פ' לֹא יֵדַעְנָא דְּמִתּוֹךְ שְׂאִינֵו
יְכוֹל לִישְׁבַע מְשִׁלֵּם וְכַמְבֹּנָאָר בַּח"מ סי' רצ"ח ס"א.

וְלֹא דְּמִי נ"ד לְהֵיָא דְּסִי' שְׁד"מ ס"ג כַּמ"ש הָאֲחֵרוֹנִים ע"ש. וְנ"ד הו"ל מִשְׂאִיל"מ.

וְשִׁמְעוֹן יִתְרִים עַל מִי שְׁלֹקֵם מְמַנֵּו יוֹתֵר מְהֵרָאוּי לוֹ וְזֶה בְּרוּר לַע"ד הַכו"ח בְּיוֹם כ"ב
אָדָר א' הַתְּרַפ"ד ע"ה כְּלָפוֹן מִשָּׁה הַפֶּהן סִילְט"א: ת"ו ש"ל ב"ע